

Pívyéébé ihjyu:
jetsocriýyodítýú
cáátúnuháámi

New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

Píívyéébé ihjyu: jetsocriýyodítýú cáátúnuháámi New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48

Contents

Matéó	1
Mááco	96
Róóca	153
Jóáa	247
Héécho	315
Romááno	399
1 Coríítio	434
2 Coríítio	470
Gáárata	493
Epéétsio	506
Piripéétse	518
Corotséétse	527
1 Tetseronitséétse	536
2 Tetseronitséétse	544
1 Timotéo	549
2 Timotéo	559
Tíito	566
Piremóo	570
Heeberéeo	572
Tsajtiágó	599
1 Péédoro	608
2 Péédoro	618
1 Jóáa	624
2 Jóáa	633
3 Jóáa	635
Jóódaá	637
Apocaríhtsi	640

MATÉO

Matéó Jetsóodítyú cáátúnuháámí

*Jetsocrító ihdé múnáauvu
(Rc 3.23-38)*

¹ Dabíii, Aavaráaa, íjcyámútsiúvúj tsiiiménémúhaabéhjáa Jet-socrító íjcyáábé ihdé múnáauvu illuúme:

² Diibyéhjáa Aavaráá tsiiimavá Itsáake. Aabéhjáa Itsáá tsiiimavá Jacóóboke. Aabéhjáa Jacóóbó tsiiimavá Jodáake tsíjtyehjí íñahbémuma.

³ Aabéhjáa Jodáá tsiiimavá Tamáadívú Pááreé, Tsááraá, íjcyámútsikye. Aabéhjáa Pááre tsiiimavá Ejróoke. Aabéhjáa Ejróó tsiiimavá Aráake.

⁴ Aabéhjáa Aráá tsiiimavá Aminadáake. Aabéhjáa Aminadáá tsiiimavá Naatsóoke. Aabéhjáa Naatsóó tsiiimavá Tsamóoke.

⁵ Aabéhjáa Tsamóó tsiiimavá Bóóke Raáadívú. Aabéhjáa Bóó tsiiimavá Obéeke Róótídivu. Aabéhjáa Obéé tsiiimavá Itsaíikye.

⁶ Aabéhjáa Itsáíi tsiiimavá ávyéjuube Dabíikye. Aabéhjáa Dabííi tsiiimavá Tsaromóoke Oriá táábadívú.

⁷ Aabéhjáa Tsaromóó tsiiimavá Roboáake. Aabéhjáa Roboáá tsiiimavá Abíake. Aabéhjáa Abíá tsiiimavá Áátsákeé.

⁸ Aabéhjáa Áátsa tsiiimavá Jotsapáake. Aabéhjáa Jotsapáá tsiiimavá Joráake. Aabéhjáa Joráá tsiiimavá Otsíake.

⁹ Aabéhjáa Otsíá tsiiimavá Joatáake. Aabéhjáa Joatáá tsiiimavá Acáake. Aabéhjáa Acáá tsiiimavá Etsekíake.

¹⁰ Aabéhjáa Etsekíá tsiiimavá Manatséeke. Aabéhjáa Manat-séé tsiiimavá Amóoke. Aabéhjáa Amóó tsiiimavá Jotsíake.

¹¹ Aabéhjáa Jotsíá tsiiimavá Jeconíake tsíjtyehjí íñahbémuma. Téijyúhjáa Babirónía múnáá hójtsiri méihdéejte ijraéemu.

¹² Aaméhjáa diityé hójtsí pañétú íjchíiyéné boone Jeconíá tsiiimavá Tsaratiéeke. Aabéhjáa Tsaratiéé tsiiimavá Tsorob-abéeke.

¹³ Aabéhjáa Tsorobabéé tsiiimavá Abióoke. Aabéhjáa Abióó tsiiimavá Eriakíikye. Aabéhjáa Eriakíí tsiiimavá Atsóoke.

¹⁴ Aabéhjáa Atsóó tsiiimavá Tsadóoke. Aabéhjáa Tsadóó tsiiimavá Akíikye. Aabéhjáa Akíí tsiiimavá Erióoke.

¹⁵ Aabéhjáa Erióó tsiiimavá Ereatsáake. Aabéhjáa Ereatsáá tsiiimavá Matáake. Aabéhjáa Matáá tsiiimavá Jacóóboke.

16 Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jotséeke Maariá tajíí ijcyáábeke. Aanéhjáa diille Maariá tsíimavá Jetsóoke, ‘Pájtyetétsoóbe’ néeyóné ‘Críjtoó’ némeííbyeke.

17 Éhduméhjáa Jetsóó ihdé múnáauvu. Diibyéhjáa muurá Aavaráauvú tsíimavá tsáápiíkye. Aabéhjáa dsíjívénetu dííbyé hajchíyéjuco cámaavéné éhniíñevu. Aabéhjáa idyé dsíjívénetu dííbyé hajchíyéjuco cámaavéne. Ehdúhjáa icyóhbodu ‘camácámá’ llíyaatéhijcyámé 14-ihjyúvá Dabííuvuke ditye tsíimávanévújuco. Áabeúvudítýúhjáa idyé llíyaatéhijcyámé téhdunéré 14-ijyúva. Áijyúhjáa diityéké Babiróónia múnaa méenujcásítyu ityáhjámeke tsajtyé íiiñújívu. Téijyútúhjáa idyé ditye llíyaatéhijcyámé téhdunéré 14-ijyúvá úújeténáa Críjtoréjuco tsíimávámeíñe.

Jetsocríjtoke Maariá tsíimaváne

(Rc 2.1-7)

18 Íllúhjáa muurá teene Jetsocríjtoke tsáápille tsíimaváne: Dííbyéj tsíijúhjáa ijcyáille Maariáke Jotséé áábajáá ityáábávaki. Árónáacáhjáa dityétsíi úcújcatsítyúné ihdéré tsúúca Maariá eevá Píívyééberéhjáa ihdyu Íapíichoje tééveri pícyoóne.

19 Aabéhjáa diibye Jotséé ímiáábé iijcyánéllii tsá ímílléturó ehdu nééllema iijcyane. Áánéllihjáa íjtsámeííbyé ílluréjuco díílleke iihvédtsóiyóné múha wáájácútúnááaca. Aabéhjáa tsá ímíilletú míamúnáake iwáájácutsóné muhdú dille ijcyane.

20 Ááneríhjyáa dibye ítsámeíhíjcyánáa níjkyéji múnáajpi ityúwá pañe dííbyedívú böhówááveebe nééhi:

—Jótsej, Dabííuvú tsíiménémúhaabe u ijcyáabe, tsá muhdú u íjtsámeíityú dítyáába ijcyáille Maariádityu. Tsá muurá dille éévane ímityúné ijcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébere Íapíichoje tééveri pícyoone éévalle. Ahdícyane ihdyu wa duucu dííllekej.

21 Muurá tsíimáváille wájpiíkye. Áábe mémei Jetsóó dibye ihyájkímuke iimítyuháñetu pájtyetétsóiñélliíhye. Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néé Jotséeke ityúwá pañe.

22-25 Ahdújucóhjáa dibye ipyééne díílleke újcujéné ihjyávu. Áállekéhjáa tsá dibye dómájcotú dille tsíimávátúné hajchóta. Aanéhjáa tsúúca dille tsíimáváábeke meménuube Jetsóodívu. Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébe ihjyú uubálle múnáájpíj tééveri illu néhdújuco:

Wájpiíkye úújétúné badsíjcaya éévaáhi. Aane tsíimáváille wájpiíkye. Áábe mémei Emanoée, ‘ijcyabé Píívyéébe méemáá’ néeyóné.

Ehdúhjáa Píívyéébe ihjyú uubálle múnáájpíj tééveri néhdújuco tene pájtyene.

2

Waajácu múnaa Jetsóoke úújeténe

¹ Aanéhjáa Jodéá iiñújivu díibyeke tsíimavámé Beréé coomívú Heróódé tééné iiñújí avyéjuube íjcyánáaáca. Áijyúhjáa nuhba tsáhícyánéjcutu tsaate míicúrú waajácu múnaa tsááme wajtsí Jerotsaréevu.

² Aaméhjáa técoomí múnáake nééhií:

—¿Kiá diibye éhneva jodíómú avyéjuube íjcyáíibyeke tsáápille tsíimávaábe? Muurá íñe nuhba tsáhícyánéjcuri muha meíjcyame máájtyumí tsúúca dibye íjcyane úubálléné miicúrúwake. Áánéllii muha metsáá díibyeke medúúruváváme.

³ Aanéhjáa idyé téhdure Heróódé tsúúca waajácúhi. Aanéhjáa díibyeke tsíwárejcáró pámeere teene Jerotsarée múnáamájuco.

⁴ Áánélliihyéhjáa pihjyúcuube pámeekéré llúuvájté avyéjutémá taúhbájú uwáábojtéke. Áámekéhjáa dílloobe kiávú diibye Pájtyetétsoobe íjcyáíibyeke ditye tsíimávaíñé némeíhíjcyáne.

⁵ Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Beréevu Jodéá iiñújiri íjcyácoomívu. Íllúhjáa muurá Píívyéébé ihjyú uuällle múnáajpi caatúnúhi:

⁶ Jodéá iiñújiri íhtsútú coomíjí íjcyánetu tsá íatéréecóómí Beréé íjcyatúne. Muurá ámuha teene Beréé múnaa tahñéjté meíjcyámedítýú tsaapi íjcyáá ámúhá avyéjuube ámúhakye téhméiibye.

⁷ Ehdúhjáa ditye úubállénéllii Heróódé píuvá wáajácúratúné diitye miicúrú waajácu múnáake. Áámekéhjáa dílloobe ímíñeúvú müíjyútújucóhjáa ímichi miicúruwa böhówaavéne.

⁸ Átsihdyúhjáa teene Beréevu iwállóómeke neébe:

—Cána mepééne ímíñeúvú méwaajácute diibye tsíiméneke. Aane ámuha díibyeke maájtyúmícooca oke méúúbálleco téhdure o dúúrvaté díibyeke.

⁹ Ehdúhjáa ávyéjuube Heróódé diityémá ihjyúvátsihdyu idyé pehíjcyámé diibye miicúrúwá tujkévetu. Aaméhjáa tsúúca tétsihvu úújeténáa díbyéwu ijcyátsí hallúvú miicúruwa táchúúreevéhi.

¹⁰ Ááneríhjyáa mítyane ímíjyuuvéme.

¹¹ Aaméhjáa téejá pañevú úcaavémé úújeté tsíiju Maaríama íjcyáábewúudívu. Áábewúukéhjáa duurúvámé imíhmóúbánema. Átsihdyúhjáa bohbánúmé díibywúuke óoroó, ijtsiéétsoo, míiraá, éhdunévu.

¹² Ááné boonéhjáa Píívyéébe diityéké ityúwá pañe néé Heróodé ijcyáhullétú ditye ióómíjyúcótuki. Ahdújucóhjáa ditye óómiñe iiñújivu tsiélletúréjuco.

Jetsóoma tsiijumútsí Ejíhtó iiñújivu úmiváne

¹³ Aaméhjáa tsúúca iiñújivu óómíñe déjuvu idyé tsiiñe níjkyéji múnáajpi Jotséedívú ityúwá pañe ibohowáávéne néé dííbyek:

—Maájkyéne méumívá dityáábá nííhyoma Ejíhtó iiñújivu. Aame ámuha méjcyáá téhulle ámúhakye o nééné hajchóta. Muurá Heróodé néhcoó aadi tsiijménéwúuke idsijivétsoki.

¹⁴ Ahdújucóhjáa ditye iájkyéne pééne tépejcójuco teene Ejíhtó iiñújivu.

¹⁵ Áhulléhjáa ícyahíjcyámé diibye Heróodé dsijivétúné hajchóta. Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpij tééveri illu néhdújuco:

Ejíhtori íjcyáábeke ó píuvá Hájchíwúuke.

Ávyéjuube Heróodé tsiijmédívú llíihyánutsóne

¹⁶ Aanéhjáa Heróodé ávyétá ihnáhó cayóbáávaté diitye waajácu múnaa tsiélletúréjuco óómíñeri. Áánemáhjáa íjcyáabe llíihyánutsó wapímuj tsiiimedívú míñéecú pijcyábatu llííñevu íjcyáméhjidípívu, diityéhjáa waajácu múnaa míñéecú pijcyábájuco ípyée miiçurúwake iájtyúmínetu íjcyáne ééveri íjcyáméhjidívu. Teenéhjáa Berée múnááj tsiiimedívú llíihyánútsoobe técoomí úníuri íjcyáméj tsiiimemájuko.

¹⁷ Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Jeremiá illu néhdújuco:

¹⁸ Ramáá ijcyátsihyi dsijivé maatyóbá mélleebóhi. Rakyéé muurá tahíjcyá íááchimúhá ijraéémuj tsiiimé dsijivéneri. Aalle tsá ímíilletú dílleke mebóhijtsóne.

¹⁹⁻²⁰ Aanéhjáa diibye Heróodé tsúúca dsijivénéllii níjkyéji múnáajpi tsiiñe Ejíhtovu Jotséedívú ityúwá pañe ibohowáávéne nééhií:

—Maájkyéne wa meóómí ámuha ijraéémú iiñújivu. Tsúúca dsijivémé tsiijménéwúukée dsijivétsóllehíjcyáme.

²¹ Ahdújucóhjáa ditye óómiñe iiñújivu.

²² Árónáacáhjáa diibye Heróodé cápayóóvé illíyéjuco Akyeráó teene Jodéá iiñújí avyéjuube íjcyane Jotséé iwáájácúne illityé téhullévú ipyéélyóneri. Áánéllihyéhjáa Gariréá iiñújivúréi pééme Píívyéébe diityéké ityúwá pañe téhullévúi ditye pééityúné néénélliíhye.

23 Aaméhjáa úújeté Natsaréevu diibyéhjáa Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáñé tsúúcajátújuco Pívyéébé ihjyú uubálle múnaa néhijcyádújuco.

3

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mc 1.1-8; Rc 3.1-9; Ja 1.19-28)*

1 Téijyúhjáa Jóáa tsojtsó múnáajpi úwáábohíjcyá míamúnáake Jodéá iiñújiri iinéubárá pívyétútsihyi.

2 Illúhjáa úwáábohíjcyáabe:

—Méihvéjtsó ímítýú ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméí mécápayoové ímiánejcúvuréjuco. Muurá níkyejíri íjcyabe Pívyéébe íavyéjúejte meíjcyá meke újcuíñé tsúúca méhdivu pihiijucóóhií.

3 Diibyéhjáa Jóáadityu Pívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaiá nééhií:

Méllééboó iinéubárá pívyétúné iiñújiri íjcyabe keeváwu illu úwaabóne: “Méimibáávyé ímítýú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumívaki.”

4 Aanéhjáa diibye Jóáa camééllómú ihjínetu méénúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj piinétú ócájímhé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpácyó adohíjcyáabe.

5 Áábé uwáábóhjáa illéebúcunú tsáácunúhíjcyámé pahúllevátú Jerotsarée múnaaa, pámeere teene Jodéá iiñújí múnaa, Joodáaj pihiírí íjcyáné iiñújí múnaa, íjcyame.

6 Áamedítýúhjáa muhdú iícyahíjcyanéhjí úúbállémeímyekéjuco dibye tsótsohíjcyáné teene Joodáatu.

7 Áijyúhjáa tétsihyi mítyame paritséó imyémé íjcyáha múnáama, tsadotséó imyémé íjcyáha múnaa íjcyame idyé imíllerá téhdure itsójtsotsámeíñé peecútére. Árómekéhjáa illure tsijpájuúbe. Neebéhjáapeé:

—Ávyeta ámuha iíñimyémúeméjté meíjcyámeke ¿múha ámúhakye néé peecútéré ámuha teene meméénúneri mepájtyetíyóné Pívyéébe meke méimítyuháñé hallútú ícúbáhraiñé méúmíwari íjcyánetu?

8 Iímiááné ámuha metsójtsotsámeíñé meímílléhajchíí ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjcyá tééneréjuco ámúhadítyú ibóhówaúcunúki.

9 Tsá múu néétune: “Muha muurá Aavaráaúvúj tsiiiménémúhaabe meíjcyámeke tsá iiná múúhakye pajtyéityúne.”

Tsá múu ehdu íhjyúvatúne. Muurá íñe néwayúúné íjcyárónetu Píívyéébe ípívyéjtsóiyá tsíjtyeke Aavaráaúvúj tsiiiménémúháábeke.

¹⁰ Aabe muurá téhmehíjcyá ímítýúmeke iwáágooíñé éhne múúne tsaapi ibátsoháñetu ímiñe néévátuhéhjí iíllóne covajtsódu.

¹¹ Muurá ihdyu ímiááné ámúhakye ó tsótsohíjcyá nújpácyori ámúhá imítýú ámuha meíhvéjtsómé íjtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyóóvemeke. Áánetu ihdyu íjcyaaabe táhboone úwáábóibye ávyeta táehniiñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájíubáré o tácóriúcu dííbyedívú o píihivéítýúroóbe. Diibye ihdyu ímiááné cáhcújtsómé pañévú pícyoó Píívyéébé Apíicho. Áánetu cáhcújtsótumeke cúújúwá pañévú waagooíibye.

¹² Aabe muurá míamúnáake iímíbájhómeke dówajcároó imítýúmedítyu. Ááne tsaímiyé pícyooíibye diitye ímiáámeke. Áánetu imítýúmeke waagooíibye cúújúwá pañévú éhne múúne tríigotu ímíúhjí meújcúne íatéréene téjuuhójima mecovajtsódu. Ehdúhjáa paritséómuke neebe Jóááá.

*Jetsóó tsójtsótsámeíñé
(Mc 1.9-11; Rc 3.21-22)*

¹³ Téijyúhjáa Gariréá iiñújitu Jetsóó péé Joodáavu Jóáá téhulle íjcyáábe éllevu dííbyedívú itsójtsótsámeíki.

¹⁴ Árónáacáhjáa Jóáá néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú cáábyerá uke ó tsótsoó oke u tsójtsóiyóóbeke?

¹⁵ Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Árónáá ihdyu ú méénuú tehdu Píívyéébé ímillédújuco.

Ehdúhjáa dibye néenéllii Jóáá tsojtsó dííbyeke.

¹⁶ Aabéhjáa itsójtsótsámeítsihdyu íjchívyebe iiténáá cáámetu Píívyéébé Apíichó ijuuídú böhówaavéné niityé dííbyedívú.

¹⁷ Áánáacáhjáa idyé téhullétúré cáámetu Píívyéébe nééhií:

—Áánu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

4

*Jetsóoke Naavéné mávárijchóne
(Mc 1.12; Rc 4.1-13)*

¹ Aanéhjáa Jetsóó tsójtsótsámeíñé boone Píívyéébé Apíichó dííbyeke tsajtyé iinéubá píívyétúné iiñújivu téhullévú Naavéné dííbyeke imávárijchoki.

² Aabéhjáa téhulle 40 coojívájuco májchótuube íjcyaaabe ajyábáávatéhi.

³ Áábekéhjáa Naavéné imújtásóro nééhií:

—Bo ímiááné Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íu néewáyutu pááaho dípívyéjtsóne majchoj.

⁴ Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tsá apááñéré májchó tájpí meíjcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébe meke néhdu meíjcyame tééne tájpí méijcyáhi.”

⁵ Ehdúhjáa Jetsóó áñújcúnellii tsajtyéébé dííbyeke Jerot-saréevúréjuco. Áabemáhjáa néríívyemútsí cáamevu duuruvájá hallúvu.

⁶ Átsihvúhjáa idyé neebe dííbyeke:

—Áyu cána ímiááné Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íchihdyu cátsiñíívyé baavujuco. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: Píívyéébe wálloó níjkyéjí múnáake uke ditye ityéhme iiná uke ipájtyétuki. Aabe tsá iinéúbatú u wápújúúvéityúne.

⁷ Ehdúhjáa Naavéné néérónáa idyé Jetsóó néé dííbyeke:

—Téhdure muurá nééne dííbyé waajácúháámitu: “Tsá Máavyéjuube Píívyéébeke memáváríjchóityúne.”

⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néérónáa íhvéjtsótubé tsiiñe tsajtyé dííbyeke cáméhbaú níjcaávu. Áhbaú níjcáutúhjáa úújétsoobe páneere iinújí avyéjuvu.

⁹ Áanémáhjáa neébe:

—Páneevúré iñeevu uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajchííjyu.

¹⁰ Áánélliíhyéhjáa Jetsóó dííbyeke nééhií:

—Díhne óhdityu, Náve Naavénej. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivyéébekéré medúúrváábeke méíícúváiyáhi.”

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénetu illuréjuco dibye íhvéjtsoíñúné dííbyeke. Ááné boonéhjáa níjkyéjí múnárárejuco dííbyeke iicuvéne.

Jetsóó úwáábótujkénúné Gariréá iinújí múnáadityu

(Mc 1.14-15; Rc 4.14-15)

¹² Aanéhjáa téijyu tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cívéhoojánúné uubállé Jetsóó iwájácúne péé Gariréá iinújívu ihcýóomi Natsaréevu.

¹³ Ácoomíyílhjyáa wahájchotáré iíjcyáne iinéebe Capenaóovu, teene Gariréá iinújíri íjcyáné unéúcóbá úníuri Tsaboróoo, Netaríii, íjcyáné dohjíba múnáá iinújíícú úníuri íjcyácoomívu.

¹⁴ Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaíá illu néhdújuco:

15 Jodíómú íjcyátúné míamúnaa ijcyá Gariréá unéú ijcyátsihyi
Joodáá úníuri, Tsaboróoo, Netariii, íjcyáné dohjíba
múnáá iñújícuri.

16 Aame ícyahíjcyá idáátsówu éhne műúne cùuvétsihyi meíjcyadu
ímiáájú wáajácutúmé wágóóvégíyóme. Árómemá tsúúca ij-
cyájúcooróné ditye pájtyetéiyóné uwááboju.

Ehdújhjáa Itsaiá nééhií.

17 Aanéhjáa Jetsóó úwáábótujkénubbe nééhií:

—Méihvéjtso ímítýú ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá
ijtsaméí mécápayóóvé ímiánejcúvuréjuco. Muurá tsúúca
níjkyéjíri íjcyaaabe Píivyéébe íavyéjúejte íjcyáímyeke újcúíñé
éevé úújetéhi. Ehdújhjáa Jetsóó úwáábótujkénubbe nééhií.

4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune

(Mc 1.16-20; Rc 5.1-11)

18 Aabéhjáa Gariréá unéú úníuri péhíjcyaaabe úújeté tsaatétsí
iñáhbema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. Tsáápi méméhjáa
Tsimoo Péédoro. Áánetúhjáa tsíjpi mémé Aderéé.

19 Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ookéréjuco meúráávy. Muurá íñé amómé
lliiñája múnáajtétsí ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó
míamúnáakéréjuco Píivyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávetsóiñé
wákimyéivu.

20 Ehdújhjáa Jetsóó néénélli teenémáyé ijtsínuuháñé
iíhvéjsóne peemúsí dííbyemáyéjuco.

21 Átsihdyúhjáa éhnííñéwúuri ájtyúmíibe tsíjtyetsi iñáhbema
Jacóóboo, Jóááá, íjcyamútsí cááni Tsebedéoma iñmííné pañe
ijtsínú pájáábohíjcyamútsikye. Áámútsikyéhjáa idyé píúvaábe.

22 Aamútsíhjyáa téhdure iñmíínemá cááníkye iíhvéjsóne péé
dííbyemáyéjuco.

Jetsóo mítyámeke úwaabÓne

(Rc 6.17-19)

23 Páneerée Gariréá iiñújíri muuha ímamyémuma Jetsóó
úwááboobéré pehíjcyá míamúnáake diityé pihcyaávejááné
pañévu. Úwáábohíjcyaabée ímiáájú Píivyéébé avyéjutu íjcyáné
uwááboju diityéke. Aabée böhítsohíjcyá páhduváré nééne
chémeháñeri chéméméhjíke.

24 Ehdúu dibye méénuhíjcyánéhjáa páneere Tsííriá iiñúji
múnaa iwáájácúne tsívahíjcyá dííbye éllevu páhduváré
nééne chémeháñeri chéméméhjíke: Avyéháñeri íjcyámeke,
naavémú ípañe íjcyámeke, méívatéméhjíke, íjpi vááúmeítyúneri
chéméméhjíke. Áámekée böhítsohíjcyáábe.

²⁵ Ávyetáa pahúlleváré műúhama dibye péhíjcyáhulle mítyame míamúnaa dííbyeke úráávyehíjcyá Gariréaa, Decááporii, Jerotsaréee, Jodéa iiñújii, Joodáá tsiñéjcuu, íjcyátsihji műnaa.

5

Cáméhbaú hallúvú Jetsóó úwaabóne

¹ Aamée dííbyedívú píhcyáávénellii cáméhbáú hallúvú ácúúveébe.

² Áabedívúu muha mepíhcyáávemeke pámeekéré úwááboobe nééhií:

*Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane
(Rc 6.20-23)*

³ Maímijyu ditye íjcyane ídátsó Píívyéébé icyánéjcú piáábójuri tsúúrámeíhíjcyáme. Muurá tehdu néémé wáábyuta dííbyé avyéju.

⁴ Maímijyu ditye íjcyane ídátsó kímóhcó nénehji pátyehíjcyáme. Muurá Píívyéébe tehdu nénehji pájtyemeke ímíjyúúvetsóhi.

⁵ Maímijyu ditye íjcyane ‘mityáhmítýá’ néétume ímí tsáábuwáré ícyahíjcyáme. Píívyéébée diityéké iájcuíñé nééné iiñújí muurá diityé wáábyuta.

⁶ Maímijyu ditye íjcyane Píívyéébe ímillédú iíjcyáiyóneri tsúúrámeíhíjcyáme. Muurá tehdu néemeke piááboobe dibye ímillédú éhniíñevu ímí ditye iíjcyaki.

⁷ Maímijyu ditye íjcyane pamévakéré iídaatsólléne piáábohíjcyáme. Muurá tehdu néemedi téhdure Píívyéébe iídaátsóvéne píaabóhi.

⁸ Maímijyu ditye íjcyane panévatúré ímiááméré iíjcyáiyóneri tsúúrámeíhíjcyáme. Muurá tehdu nééme tsaímíyé dííbyema íjcyáhi.

⁹ Maímijyu ditye íjcyane tsaímíyé pamévamáyé iíjcyáiyóneri tsúúrámeíhíjcyáme. Muurá tehdu néemeke ímiááné Píívyéébe dilló iítsíímedi.

¹⁰ Maímijyu ditye íjcyane ímiáájú Píívyéébe néhdújuco ímí iúráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíhíjcyáme. Muurá ehdu néémé wáábyuta dííbyé avyéjú ijcyá níjkyéjiri.

¹¹ Maímijyu ámuha meíjcyane tahñéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu míamúnaa ámúhadi iícúbáhrámedi iúúhívaténe nehníwu állíuháñé íhjyúvhájcyáme.

¹² Muuráhjáa ehdu nénehji éljyuúvú téhdure Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake patyéhíjcyáhi. Ahdícyane tehdu nénehji ámúhakye pájtyérónáa íllure méimíjyuhíjcyaco. Muurá tehdu

ámuha méicúbáhrámeíhíjcyáne áhdó ávyeta iiné imíjyaú ámuha méíjcyáa níjkyéjiri.

*Píívyéébeke wáajácútumé uwáábojte
(Mc 9.50; Rc 14.34-35)*

¹³ Aame iíñujíri ámuha méijcyá cánáámadu. Muurá teene cánááma iíimúnellii meke píaabóhi. ¿Aca iíimútua meke píaábóiyóne? Tsáhaá. Muurá tehdu tene néeca mewáágooné míamúnaa iiteiñuhíjcyáiyáhi. Ahdu ámuha oke meúráávyénetu meíhvetéhajchíi waagoojtéréjuko ámuha meíjcyaiñe.

¹⁴ Muurá peetédú ámuha méijcyá iíñujíri ímiáájú ámúhadítýu böhöwaúcunuhíjcyáme. Muurá tsácoomi cáméhbáú níjcáuri íjcyacóómí tsá téévetúne.

¹⁵ Áhdure peete tsá múijyú tsíeménevu maávohjácóíturóne. Muurá ihdyu cáámevu íboohówátsihvu mépicyóó tene iájchúcunúki.

¹⁶ Ahdu ámuha menéeme ihdyu óvíi ímiáánéré ámuha meméénúnetu méböhöwaúcunú teene iájtyúmíne tsijtye iávyéjútso dúúrúvaméré níjkyéjiri íjcyabe Méécáánikye.

Píívyéébé taúhbaju Jetsóó úwaabóne

¹⁷ Álliúumé ihdyu méijtsúcunúdí Píívyéébé taúhbajuu, díibyé ihijyú uubálle múnaápe úwáábohíjcyanéhjíi, íjcyane o tútavajtsóvaabe o tsááneé. Muuráhjáa ihdyu o tsáá muhdú teene taúhbaju néhíjcyáné ímíñeuvú míamúnáadívú o böhöwájtsoki.

¹⁸ Aane ímiáánetúré ámúhakye o néé muurá Píívyéébé taúhbaju tsá múijyú wágooovéityú páneere níjkyéjima iíñuji wágooovérónááaca. Muurá páneere díibyé waajácuháámitu néhíjcyanéhjí pájtyeé muhdú tene néhíjcyádújuko.

¹⁹ Muurá tsaate díibyé taúhbajúúnetu iíhtsúnéwu íjcyaróné cáhcújtsotúmé múhdurá dáríivehíjcyámé tsá ávyejúullémeíityú díibyé avyéjuvu. Áánetu panéváré díibyé taúhbajúúné ímí cáhcujtsómé téjítójuko míamúnáake úwáábohíjcyámé díibyé avyéjú níjkyéjiri íjcyanévú avyéjúulléméííhi.

²⁰ Muurá ímiááné ámúhakye o néé eene taúhbajúúné uwáábojtémá paritséomú múhdurá ícyahíjcyádú ámuha meíjcyáhajchíi tsá múijyu ámuha meíjcyáityú Píívyéébé avyéjúeje.

*Cááyóba ímityúne íjcyánetu Jetsóó úwaabóne
(Rc 12.57-59)*

²¹ Muurá ámuha méwaajácú éíjyuúvúu ámúhá ihdé míamúnáake illu némeíñe: “Tsá múu míamúnáake

dsíjívétsotúne. Muurá tehdu néémema ihnáhooíñé tene ímibájchómeíñé."

22 Áhdure ámúhakye o néé tsaate íñahbéjtedívú cayobáávatéróné muurá téhdure ápichó diityé hallúri. Áhdure idyé tsaaté ehdíivá tsijtye néhajchií diityémá ímityúné ímibájchojte teene ímibájchoóhi. Áhdure tsijtyeke ávyéta néhni úhbámé hallúri ápichó teene cúujuwá pañevú ditye wágóóváiyóne.

23-24 Áánéllii múu díñahbéébema ímityúné ámuhtsi medáríívécatsíhajchií ímibáhójcatsíhi. Áijyu ihdyu Píívyéébeke dúúrúvámeihíjcyátsihvu tsíeméné u tsájtyéneri u dúúruváné ímí ijtsúcunúúbe.

25 Téhdure múu tsaatémá ámuha ímityunéhjí ditye ímibájchóhullévú metsátyéjcatsíhajchií téhullévú iúújetétúné ihde ímíñeúvú cánájánújcatsí ávyéjuitédívú ámuha mecuvéhoojánútsójcatsítyuki.

26 *Ihmiaánetúré ámúhakye o néé tsá muurá cùvéhóójatu ámuha meíjchívyéíturó páneere ámuha maáhdótuhajchiíjyu.*

Ihdícyámema míamúnaa dómácójcatsíñetu Jetsóó úwaabóne

27 Tsúúca muurá ámuha méwaajácú éhnéhjáa éíjyuúvú méihdé múnáaúvuke Píívyéébe illu úwaabóne: "Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsíyúne."

28 Áhdure idyé ámúhakye o néé muurá tsaapi pevénéré tsáápílldi úmúúpívyérónáa tsúúca dííllema múu dómácójcatsídyú ímityúné méénuube iíjtsaméí pañe.

29 Ahdícyane díhyállúuri u iíténeri ímityúné u méénúiyóneri u úmúúpívyéhajchií múu waagóó teéu. Óvíjyuco ihdyu tsau díhyálluu u wájyúrou wágóoovéné u ímíjpyeté tsáijyu múúne páneere díjpi ímí néeroobe cúujuwá pañevú u wágóóvénááca.

30 Áhdure díhyójtári ímityúné u méénune uke tútavátsóhajchií múu waagóó téhojtsi. Óvíjyuco ihdyu téhojtsi u wájyúrohójtsi wágóoovéné u ímíjpyeté tsáijyu múúne páneere díjpi ímí néeroobe cúujuwá pañevú u wágóóvénááca.

Táábávájcatsímyé wáágóójcatsíítyuróné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Rc 16.18)

31 Áhdure muurá tsúúca ámuha méwaajácú ámúhá ihdé múnáaúvukée Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri illu úwaabóne: "Tsaapi múu méwakye iíhvéjtsócooca díílleke ajcú teene úúbálléné waajácúhaamívu."

32 Árónáa ámúhakye o néé muurá tsaapi méwakye ímityunévú méénutsó tsíjpiima ícyahíjcyátúrólleke dibye iíhvéjtsolle tsíjpiikye

tájiváneri. Áhdure diibye díílleke táábávaabe ímityúné meenú méwamájíí tsíjpí táábama ijcyáneri.

Meíhjyuvádújuco meméénúiyóné Jetsóó úwaabóne

³³ Áhdure idyé muurá ámuha méwaajácú éíjyuúvúu ámúhá ihdé múnáaúvuke Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri illu úwaabóne: “Tsane műu ímiáánetúré imyéénuíñé Píívyéébe lléébónáa dííbye mémé idyómajcóné meenú muhdú iñéhdújuco.”

³⁴ Árónáa ámúhakye o néé téeméné ámuha meméénútuki. Tsá műu néétune: “Bo óvíi níjkyejí muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébé avyéjúré teéne.

³⁵ Áhdure tsá műu néétune: “Bo óvíi ííñuji muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe éhnéré idyé teene ííñuji. Áhdure idyé tsá műu néétune: “Bo óvíi Jerotsaréé muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe íhtsútuube ávyéjuube ijcyáábe cóomiyé técoómi.

³⁶ Áhdure idyé díhñíwau ijcyároutu tsá műu néétune: “Bo óvíi muhdú táhníwau ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá u néejuri tsá tsájíubáré llíjcyáítýuró díhñíwácotu. Áhdure tsá tsájíubáré cùúvenúítýuró u néejuri.

³⁷ Áánellii műu ímiáánéjuco ijcyane ápáhajchíí nééhií: “Éée ímiááné tehdújuco teéne.” Áanetu ímiááné ijcyatúné műu ápáhajchíí nééhií: “Tsáhaá tehdú néénejíívari.” Ehdu iíhjyuváné tsá műu ejkétsotú Píívyéébedítyu. Muurá tehdú meíhjyuváné Naavénéndítýúré tsááhií.

Mepiámeíítýuróné Jetsóó úwaabóne (Rc 6.29-30)

³⁸ Áhdure muurá ámuha méwaajácú éíjyuúvúu ámúhá ihdé múnáaúvuke tsiiñe Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri illu úwaabóne: “Tsáapiikye íhyálluu tsijpi bóhdúcúúbé hálluu téhdure bóhdúcúúveéhi. Áhdure tsáápí ihwájí wápíyuúcúúbeéhjí wápíyúúveéhi.”

³⁹ Árónáa ihdyu ámúhakye o nééhií: Tsá műu ámúhakye ímityúné tsaate dáríívéhajchíí piámeítyúne. Áhdure tsaate ámúhakye méénúhajchíí tsá műu piámeítyúne.

⁴⁰ Áhdure idyé tsaate ámúhama tsane iímibájcho ipíívámedítýú ámúhá caaméeja dójtúcúhajchíí műu iiná néétuméré íhvejtsó téhdure hállúeja ámúhá tsuucójá dibye itsájtyeki.

⁴¹ Téhdure tsaate ámúhakye ‘múúhá pííchutátú múúhakye mépiáábó wahájchotáwu’ néhajchíí műu tsajtyé diityémá ehnííñevújuco.

⁴² Áhdure tsaate ámúhakye tsííñé piáábó táúmeíhajchíí műu píaabóhi. Áhdure tsaate ámúhakye tsíeméné bóónétu ióómíchoíñé táúmeíhajchíí műu ajcúhi.

*Meke múnáájtsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne
(Rc 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Muurá ámuha méwaajácú míamúnaa íllu úwáábócatsíhijcyáne: "Uke wájyúmemáyé műu wajyújcatsíhi. Áanetu uke múnáátsohíjcyámeke tsá műu wájyutúne."

⁴⁴ Árónáa ámúhakye o nééhií: Ámúhakye múnáájtsórómeke műu wajyúhi. Áhdure ámúhakye műhdurá dáríívérómé halluvú műu piááboju táúmeí Píívyéébeke.

⁴⁵ Áijyu ihdyu ámuha méíjcyáá imiááné ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyáábej tsííme. Diibye muurá núhbake ájchutsó pámere ímityúrómhjima imiáámélliíhye. Áhdure níijyaba állétsohíjcyabe imiájító úráávyehíjcyámema téijito úráávyehíjcyátúrómélliíhye.

⁴⁶ Muurá ámúhakye wájyúmekéré ámuha mewájyúhajchíí tsá imiá wájyú tene íjcyatúne. Ehdu ámuha mewájyújcatsíne tsá Píívyéébe imí ámúhadívú íjtsúcunútúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé téhdure diityéké wájyúmeke wajyúhi.

⁴⁷ Áhdure ámúhakye imí náhbévhíjcyámémáyé imí ámuha meíhjyúváhajchíí tsá ámuha imiáámé meíjcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébeke wájácúturómé imí íjcyámema imí ihjyúvájcatsíhi.

⁴⁸ Ahdícyane imiááméré műu ijcyá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyabe imiáábé íjcyadu.

6

Imiáánéré meméénune Jetsóó úwaabóne

¹ Tsá műu míamúnaa ámúhadi iúllévenükýé méenutú imiájító ámuha meúraavyéne. Muurá tehdu ámuha meméénuhajchíí níjkyéjiri íjcyabe ámúháj Caani tsá imí ámúhakye íjtsúcunúityúne.

² Áánéllii műu idáátsómeke ipiaabóné tsá úbálléjcatsítýe eene ímityúmé bañú műnaa íjcyame méenuhíjcyádu. Diitye muurá teene méenuhíjcyá pihcyáávejááné pañévú, ulléjítónéj piinévú, míamúnaa imiáámé ditye íjcyane iijtsúcunükýie. Aane ténetu ámúhakye imiáánetúré o néé ápááñéré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúrvahíjcyáne.

³ Áánéllii műu tsaatéké píaabó téévéneúvúre.

⁴ Áijyu ihdyu ámúháj Caani pane wáajácuube ímí ámuha meméénuhíjcyáné iíténe tééne áhdó ámúhakye píááboóhi.

*Píívyéébema meíhjyuváné Jetsóó úwaabóne
(Rc 11.2-4)*

⁵ Áhdure tsá múu Píívyéébema ámuha meíhjyúvácooca eene diitye ímiáámeúvúdú bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyadú méénutúne. Muurá eene pihcyávejááné pañevú ulléjítóné úniúvú Píívyéébema ihjyúvahíjcyámé míamúnaa iítérokíye. Aane ímiáánetúré diityédítýú ámúhakye o néé ápááñéré tééné áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúrúvahíjcyáne.

⁶ Áánéllii ihdyu múu dííbyema iihjyúvácooca ímíjcohó pañevú iwátáháavéne ihjyúvá múha wáajácútúnááaca. Áijyu ihdyu ámúhakye píááboíbye.

⁷ Áhdure idyé tsá múu ihdícyanéhjíré ihjyúvatú dííbyema iihjyúvácooca. Pane tsá múu biwáánéré wápihtsúcuhíjcyatú dííbyeke wáajácutúmé méénuhíjcyádu. Muurá itsúcunúhíjcyámé diitye biwáánéré wápihtsánuhíjcyánetu dibye diityéké illéebóne áñújcúiyóne.

⁸ Ahdícyane tsá múu diityédú néétune. Muurá ihdyu Méécááni tsúúca waajácú iiná méhdityu píhtone dííbyekéi metááumeítyúrónááaca.

⁹ Áánéllii múu illu ihjyúvá dííbyema:

Múúháj Caáni níjkyéjiri u íjcyáabej, uke muha máávyéjujtsó dúúrúvamére.

¹⁰ Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhakye dúúcúne u ímillédú múúhakye túkevéjtso ííñújiri muha meíjcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu.

¹¹ Aabe ihdyu óvíi múúhakye majchóvú ú ácuhíjcyá paíjyuváré tééne tájpí muha meíjcyaki.

¹² Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyáné múúhadi dídáátsóvéne dábajíivé múúhakye ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábajíivéhíjcyádu.

¹³ Áhdure múúhakye íhvéjtsótubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevü muha metáhjátsámeítyuki. Muurá íhtsútuube múijyú muhdú u íjcyáityuube páné avyéjuubéré ú ijcyáhi. Áyu tehdújuco. Ehdu múu Píívyéébema ihjyúváhi.

¹⁴ Ahdícyane muurá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyáabe ámúhadi dídáátsóvéne ábajíivé ámuha ímityúné meméénuhíjcyáné tsijtye ámúhama ímityúné méénuhíjcyáné diityédí ámuha meídáátsóvéne maábajíivéhajchííjyu.

¹⁵ Áánetu ámuha diityédí meídáátsówétúhajchíí téhdure tsá dibye ámúhadi ídáátsówéityúne.

Píívyéébema meíhjyúvácooca tsáijyu majcho meáwañe Jetsóó úwaabóne

¹⁶ Áhdure múu ámuha tsáijyu dííbyema meíhjyúva majcho maáwácooca tsá kehdovéméhjíuvú íjcyatú eene bañú múnnaa íjcyame míamúnaa iúllévenúkíyé ícyahíjcyádu. Muurá ímiáánetúré o néé apááñéré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityédí úllévenúhíjcyáne.

¹⁷⁻¹⁸ Ahdícyane dííbyema ámuha meíhjyúva majcho maáwácooca tsá múu boohówáneúvú méénutúne. Óvíi ihdyu dííbyere ámúháj Caani waajácú tehdújuco ámuha meméénuhíjcyáne. Áijyu muurá ámúhakye piáábóiilbye.

Ímí níjkyéjiri meíjcyáné uwáábo

(Rc 12.33-34)

¹⁹ Tsá múu íiñújiri iéhnéváiyóneri tsúúrámeítyú múhajchótá tééne tájpí ámuha meíjcyáiyóneríjíívari. Muurá ámuha tééne tájpí meíjcyáronéhjí ámúhadívú tútavááveéhi. Áhdure naní múnnaa ámúhadívú ícúbáhraáhi.

²⁰ Áánéllii múu tsúúrámeí níjkyejívú Píívyéébe ámúhakye ávyéjuutétsóiñeri. Teene ihdyu tsá müíjyú muhdú ámúhadívú íjcyáityúne. Áhdure tsá téhulle naní múnnaa íjcyáityú ámúhá avyéjú ámúhadívú tútavájtsóiyóme.

²¹ Muurá kénéjcú éhnííñevu ímí ámúhakye pájtyénéjcuriyéjuco ámuha meíjíveíñé.

Méhálluúúcú peetédú nééneri

(Rc 11.34-36)

²² Muurá ámúhá hálluúúné peetédú nééneri ámuha ímiáánéré meííténeri metsúúrámeíhajchíí teene ámúhadítyú böhöwáúcúnuúhi.

²³ Áánetu ímityúnéré ámuha meííténeri metsúúrámeíhajchíí téénetúré ámuha méböhöwáúcúnuúhi. Áijyu muurá Píívyéébe icyánéjcuejte ámuha meíjcyaróné tsáhájuco wáájácúmeítyú illuréjuco ámuha metútaváávénélliíhye.

Míijítocú meúraavyéné tsá ímityúne

(Rc 16.13)

²⁴ Tsá muurá tene ímíityuró míityétsikye ámuha maávyéjuubévéáne. Muurá tsáapiikyéré ímí ámuha méíicuvéiyá cáabyeké éhnííñevu ámuha mewájyúúbeke. Áánetu tsijpíyo iičuvérátuube imíchi ámuha mewájyútuúbe. Ehdu néénéllii tsá

tene ímityú Píívyéébeke meúraavyémé metsúúrámeíñé mítyane meéhnéváiyóneri.

*Ihñéjteke Píívyéébe téhmene
(Rc 12.22-31)*

²⁵ Ahdícyane ámúhakye o néé tééne tájpí ámuha meíjcyáneríyé meíjyácuńutu majchoo, adoo, wájyamuu, íjcyáneri. ¿Aca páneere iiná ámúhadi íjcyáne tájpí tsaímýé ámuha méíjcyáiyáhi? Tsáhaá, muurá ijcyáné tsane tééne tájpí éhniíñevu ímí meíjcyane.

²⁶ Cáhawáá méijtsúcunu wahpéjteke bajtsóubáré mújijyú méénútúrómeke diibye ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe máchótsohíjcyáne. Aanéjíi muurá diityé ehnííñevu ámuha míamúnaa mewajyúmeíhi. Áameke ámúhakye Píívyéébe tsá iinetú píhtótsóityúne.

²⁷ ¿Aca íjcyaaabe tsaapi ámúhadítýú iiye éhniíñevu cáámenútsámeíyoóbe? Íjcyáabejíívari.

²⁸ Aanéjíi óvíjyacóóné ámuha meíjtsámeíhíjcyáné ámuha mewajyamúúváiyóneri. Cáhawáá méijtsúcunu wajcöháñé múhdutú píívyejíjcyáné pevétáré íjcyaróne.

²⁹ Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóó tsijtye ávyéjuté ehnííñevu íjcyáróóbé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcöháñé ímivu.

³⁰ Ehdu muurá Píívyéébe tsaímýé téhmehíjcyá wajcöháñé wahájchotáré ímiñe illúhwuúré tsúúca chémene. Aabéjíi awáá muurá ámúhakye éhniíñevu tsaímýé téhmeéhi. Ehdu teéne, ámuúha cáhcujtsópityúné míamúnaaj.

³¹ Ehdu muurá páneere Píívyéébe tájpíyé ijcyáhi. Áánéllii tsá múu néétune: ¿Aca iiná íñe mémájchoóhi? ¿Aca iinémá íñe mewajyámú méújcuúhi? Tsá múu ehdu íjtsámeítyú Píívyéébe íjcyátúcoocájíívari.

³² Muurá ihdyu Píívyéébeke cáhcújtsotúmé ehdu íjtsámeíhi. Áánetu tsá ámuha tehdu menéjúcootúne. Muurá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe waajácú iiná ámúhadítýú píhtone. Aabe ihdyu ámúhakye piááboóhi.

³³ Áánéllii múu tsane ámúhadítýú píhtóróneri iicúvetúmé tsúúrámeíhíjcyá múhdutú tsaímýé Píívyéébeke iúráávyéne díibye avyéjuvu iúcáávéyíyóneri. Áijyu muurá tsá ámúhakye dibye iinetú píhtótsóityúne.

³⁴ Áánéllii tsá múu íjtsámeítyú muhdú ámúhá úmiwa ijcyáneri. Múu íjcyájcóójiri muhdú iíjcyáneríyé íjtsámeíhi. Muurá Píívyéébe ámúhakye piáábohíjcyáa panévatúré pajcójiváre.

7

*Tsijtye múhdurá íjcyáneri meíhjyúváítyuróne
(Rc 6.37-38, 41-42)*

¹ Ahdícyane tsá múu tsijtye múhdurá íjcyáneri íhjyúvatú Píívyéébe ámúhakye iñéétu téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane.

² Muurá tsíjtyeke ámuha ímityúné medáriívhajchíí téhdure ámúhakye Píívyéébe méénuú muhdú ámuha diityéké meméénuhíjcyádu.

³ ¿Aca íveekí ámuha méijyácunúhíjcyá ámúhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyewuúné íjcyáneri ámúhá hálluúúné pañe úménébaáné íjcyane wáájácúmeítyúme?

⁴ Muura úménébaáné ámúhá hálluúúné pañe íjcyame tsá ámúhá nahbémuke ámuha menééítyuróne: “Cána muha ámúhakye mebóhdo eene wááhyene ámúhá hálluúúné pañe íjcyane.”

⁵ ¡Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméí eene úménébaáné ámúhá hálluúúné pañe íjcyane botsíí ímí ámuha máájtyumímé mebóhdo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu nééne tsá múu tsaate wahdiíváné imityúwu méénúneri íjyáculútú tsáijyu múu éhniíñevu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáme.

⁶ Tsá muurá ámuha ímiáánevu oohímyeke maájcúítyuró bóónétu illure ámúhakye dígújcúíyómeke. Áhdure muurá tsá ícyááve méénímudívú ámuha mepóvihjúcúítyuró illure téuhji tádiríhcóíyómedívu. Ehdu nééne tsá múu ímiáájú Píívyéébé uwááboju bañúháné úwáábotúne.

Píívyéébeke piááboju metáúmeíñé

(Rc 11.9-13; 6.31)

⁷ Múu táúmeí Píívyéébeke tééne tájpí ámuha meíyahíjcyáné ámúhakye dibye iájcuki. Métsúúraméí ímí ámuha meíjcyáiyóneri ámúhakye dibye ipiááboki. Áhdure métáuméí ámúhakye dibye ityukévéjtsoki.

⁸ Muurá tééne tájpí iíjcyáne táúmeímyeke ájcuúbe. Ímí iíjcyáiyóneri tsúúrámeímyeke piááboóbe. Dííbyeke túkevéjtsoju táúmeímyeke túkévéjtsoóbe.

⁹ ¿Aca ijcyámé tsaate ámúhadityú iítsiiméné majcho táúmeícyooca nééwayúvúré ájcúiyóme?

¹⁰ Áhdure ¿aca amóóbeke tetsí táúmeíñáa ííñimyédívúré ájcúiyóme?

¹¹ Muurá ímityúmé ámuha míamúnaa meíjcyarómé méimillé ímiáánevúré ámúháj tsíimeke maájcune. Aanéjíí awáá

muurá ámúháj Caani níkyéjiri íjcyaaabe imíllé dííbyeke ámuha metáúmeímyeke ímiáánevúré iájcune.

¹² Muurá ámuha méimíllé míamúnaa ímí ámúhama íjcyane. Áánellii műu iéhnéjcutu diityémá ímiááméré ijcyá ditye téhdure ámúhama ímiáámé iíjcyaki. Ehdu muurá Píívyéébe meke úwaabó Moitséeuvú waajácuháámitu, téhdure tsijtye dííbyé ihjyú uubálle múnáá waajácúhaamínetu meke úwaabóne.

*Ímiájíjto
(Rc 13.24)*

¹³ Múu íhnáhó íuráávyé néérojíjtó úraavyé níkyejívú meúújetéjíjto. Muurá íjcyajíjtó tsíjíjto tsaímíyé meíjcyajíjto. Áronáa téjíjto meúráávyerómé nihñéétsihvúré méicúbáhrámeíhi. Árojíjtó muurá mítyame úraavyéhi.

¹⁴ Áánetu íhnáhó íuráávyé néérojíjtó meúráavyémé méúújeté műijyú muhdú meíjcyáítýúhullévu. Ájíjto uhjéméré úraavyéhi.

*Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmeí muhdíívamé meíjcyane
(Rc 6.43-44)*

¹⁵ Tsáma téíibuwá meíjcyá álliu múnaa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeíhíjcyámeke. Muurá pánehjídú éhne imíwu obééjámú íjcyadu ímiáámeúvúdú ámúhakye nahbévahíjcyá ávyeta bájú oohímyédú néémeé.

¹⁶ Muurá téévetúné téeméjté íjcyánetu méwaajácú álliu műnaáré ditye íjcyane. Cáhawáá méijtsúcunuj, tsá muurá műijyú wacyónejke baaco nééváítýuróne. Tsá átéreéhe műijyú ímiááné nééváítýuróne.

¹⁷ Áhdure ímiááhé tsá műijyú átéreéne nééváítýuróne. Áánetúré méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane.

¹⁸ Muurá oove íjcyane nééváné uméhé tsá nééváítýuró átéreéne oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néevahíjcyahé tsá ímiááné nééváítýuróne.

¹⁹ Áánellii műúne átéreéhe meíllóné mécóvajtsóhi.

²⁰ Aane muurá úmehééné méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane iñéévatúre. Ahdu íívane cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú álliu múnáake muhdú ditye íjcyánetúre.

*Píívyéébe íavyéjuvu újcuímye
(Rc 13.25-27)*

²¹ Muurá oke ávyéjuubévahíjcyárómeke tsá pámeekéré níkyéjiri íjcyaaabe Méécááni Píívyéébe íavyéjuvu újcúityúne. Muurá ihdyu dibye ímillédú íjcyámekéré újcúiibye íavyéjuvu.

²² Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímíbájhómeícyooca mítyame oke avyéjuubévaá iíllityénemáye. Aame oke neéhi:

“Ávyéjuúbej, muurá muha díuwááboju méuwáábohíjcyáhi. Aame dimyémeri muha méwáámíuhíjcyá naavémuke tsaaté pañétu. Ehdu muha dimyémeri méméénuhíjcyá méénúráityúronéhji.”

²³ Ehdu oke ditye néérónáa ó neé diityéke: “Íllure ámuha máallíhi. Keenéiyó ámúhakye o wáájacúne. Muurá ímityúné ámuha méícyahíjcyáhi. Aame meíiné óhdityu.” Éhdure ó neé diityéke.

Míityétsi íahpa ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju

(Mc 1.22; Rc 6.47-49)

²⁴ Ahdícyane íñe caabyé o úwaabóné illéébóne tehdújuco íjcyaaabe muurá éhne múúne wájácúnéjcuube cöhpétsihvu ihjya méénuubédu.

²⁵ Muurá ávyéta cöhpé ihjya dibye méénúnáa kííjyébama nííjyaba mítyane álléneri téhiñe íhnáhó cáájavéróneri tsá muhdú teja íjcyatú ávyéta cöhpé nétsihvu dibye méénúnélliíhye.

²⁶ Áánetu íñe o úwaabóné lléébójúcóóroobe ímí íjcyátuube muurá éhne múúne wájácúnéjcuube cöhpétútsihvu néwáyúuhá hallúvúré ihjya méénuubédu.

²⁷ Muurá ihdícyátsihvúré dibye ihjya méénúnáa nííjyaba ávyétá íhnáhó kííjyébama íjcyáneri téhiñe cáájavéné teeja wááoja cáhvyabáhi.

²⁸ Ehdúu Jetsóó úwáábóneri ullévenúme.

²⁹ Ávyétá ímíí úwáábohíjcyaaabe diityéké tujkévéwu ávyéjuube múúne íhjyúvajíjtójuco. Tsáháa dibye úwáábohíjcyatú taúhbájú uwáábojte úwáábohíjcyádu.

8

Íjpi chájáávéebeke Jetsóó böhütsóne

(Mc 1.40-45; Rc 5.12-16)

¹ Aabée Jetsóó teene cáméhbáutu níítyéébeke mítyame míamúnaa úraavyéhi.

² Áánáacáa tsaapi íjpi chájááveebé dííbye éllevu itsááne dííbyé lliiñévú imímóúúvéné néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u böhütsóne?

³ Áánélliíhyée neébe:

—Mu ihydu tehdújucoj. Ehdúu néébere dííbyeke dócárájcónéri tsúúça böhüibe.

⁴ Áábekée neébe:

—Tsáma tsaatéké dúúbálledí íñe muhdú u böhüine. Tsapéhdúré lluúváábe éllevu pééne dííbyedívú dühjétsámeítyeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu Píívyéébeke

tsímeméneri ú hícúveé téénetu míamúnaa iwáájácu u böhíjucóóne. Ehdúu Jetsóó néé dííbyeke.

*Tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáájpikye Jetsóó böhíitsóne
(Rc 7.1-10)*

⁵ Átsihdyúu muha Jetsóoma Capenaóovu meúújeténáa romáánómú tsodáhómú avyéjuube dííbye éllevu itsááne piáábó táúmeíhi.

⁶ Neebépeé:

—Ávyéjuúbej, táúnú múnáajpi chémeebe ávyétá ihnáhó ícúbáhrámeíhi. Aabe tsáhájuco íjpi vááúmeítyúne.

⁷ Áánélliihyée Jetsóó nééhií:

—Cána bo o péé o böhíitsó dííbyeke.

⁸ Áánélliihyée neébe:

—Avyéjuúbej, muurá íñe tsíjtye múnáajpíyé o íjcyabé ídátsó o néébe jávú tsá u áahívéítyuróne. Áánéllii ihdyu uke o néé íchihdyúré u íhjyúváné tujkéveri dibye ibohííki. Muurá ó cáhcujtsó dibye böhííñé.

⁹ Muurá táavyéujuje oke táuhbáné ó méénuhíjcyáhi. Áhdure tsodáhómuke o táuhbáné méénuhíjcyáme. Muurá tsáápiikye diityédítýú tsiéllevu o wállóócooca peebe téhullévu. Áhdure tsáápiikye o píúvácooca tsaábe. Áhdure táúnú múnáájpikye tsímeménevü o táuhbáné méénuúbe. Ahdícyane ó waajácú u néécooca táúnú múnáajpi böhííñé.

¹⁰ Ehdúu diibye tsodáhómú avyéjuube nééneri iúllévenútsihdyu neebe tétsihyi íjcyámeke:

—Ímiáánetúré o néé tsá muurá tsáápíubáré tamúnaa ijraéémudítýú cáhcújtsotú íñé áánu cáhcujtsódu.

¹¹ Ehdú muurá pahúllevátú tsaaímyé mítyame ijraéémú íjcyáturómé íñé áánu romáánómüübe cáhcujtsódú ímí Píívyéébeke cáhcújtsoímye. Aame dííbyé avyéjuvu úcaavémé nahbévájcátsíí majchóháñeri Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámema.

¹² Áánetu ijraéémudítýú mítyame wágóóóveé ícyuuvétsíí pañevú Píívyéébé avyéjutu ímichi diityé wáábyuta íjcyárónetu. Aame tétsihyi ícúbáhrámeímyé tahíjcyáá íhwáñenee iihdónema.

¹³ Ehdúu iñééné boonétú tsiiñe neebe diibye tsodáhómú avyéjúúbeke:

—Áyu wa dipye dihjyávuj. Óvíi ihdyu u cáhcujtsódú íjcyane úúma díúníu múnáajpi bohííhií.

Ehdúu Jetsóó nééné tujkéveríhjyáa tsúúca böhííbe.

*Pééedoró báábeke Jetsóó böhíitsóne
(Mc 1.29-31; Rc 4.38-39)*

¹⁴ Áhdurée díibyema muha Pééedoró javu mepéénáa diibye Pééedoró baabe áíiyeri chémelle ícyuwájá pañe.

¹⁵ Áállekée Jetsóó íhyójtsitu ékéevéneri tsúúca bóhiille müúhakye májchotsóhi.

Mítýámeke Jetsóó böhütsóne

(Mc 1.32-34; Rc 4.40-41)

¹⁶ Tépejcóo Jetsóó éllevu tsivámé naavémú ípañe íjcyáneri chéméméhjike. Áámé pañétuu ijchívyétsoobe diityéke. Áhdurée tsííñe chémeri íjcyámeke böhütsóóbe.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó méenuhíjcyá téijyu Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa Itsáiá íllu néhdújuco: "Dííbyere méhdityu páhduváré nééne chémeháñé waagóóhi." Ehdújhjáa Itsáiá néhdújuco dibye méenuhíjcyáne.

Jetsóoke iúraavyéné ímílleróme

(Rc 9.57-62)

¹⁸ Áábedívúu téijyu mítyanéjuco míamúnaa píhcyáávénellii müúhakye neebe muha únélécóbá tsiñéjcuvu mepájtyeki.

¹⁹ Áánáacáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dííbye éllevu itsááne nééhií:

—Uwááboóbej, ó imíllé úúmaye o péhijcyáné kiávú u péhullévéjucu.

²⁰ Áánéllihiyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá iyámé óówamu íjcyarómé íhyéjúnema téhejújí pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté ijcyá icyúwáitsíhjima. Áánetu muurá íñe Míamúnáajpidívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o ijcyatúne.

²¹ Áijyúrée idyé tsaapi dííbye déjuri péhijcyámedítyú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ói o péé llihíyo éllevu. Óví ihdyu müijyú óhdivu dsíjíveebe úúmayéjuco o úllehíjcyaki.

²² Áárónáacáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímiájító úráávyetúmé cùúújcatsí ídsíjívécoóca. Wa ihdyu ookéréjucu duráávyej.

Kííjyébama nohji Jetsóó íhvétetsóne

(Mc 4.35-41; Rc 8.22-25)

²³ Átsihdyúu muha miiñeri mepéé únélú tsiñéjcuvu.

²⁴ Áánáacáa ávyéta tsíjpá nééné kiijyébari mítyane nohji íjcyane müúhakye pámaúcúiyáhi. Áijyúu Jetsóó cuwáhi.

²⁵ Áábekée muha iiçuí maákyéjtsóne menééhií:

—¡Ávyéjuúbej, meke pájtyetétso! ¡Tsúúca mémájcánuúhi!

²⁶ Áánéllihiyée neebe müúhakye:

—¿Híneríami ámuha méíllityé ayájú ihnáhóhajaj? ¡Tsáháikyéha ímí ámuha mecahcújtsotú Pívyéébeke!

Ehdúu múúhakye iñétsihdyu kíiyébama nohji íjcyane úhbaabe tene iihvetéki. Ahdújucóo tene ihveténé dáíhañéréjuco.

²⁷ Ehdúu téijyu Jetsóó méénúneri muha meúllévenúne ménéjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíiyébama nújpacyo lleéboj?

Tsaaté pañe naavémú íjcyane

(Mc 5.1-20; Rc 8.26-39)

²⁸ Aanée tsúúca muha tsíñejcúeúvú méúújeté Gadáárá iiñújivu. Áánáacáá dííbyeke míityétsi cáhdahíró naavémú ípañe íjcyamútsí níjkyénéj piinéréhjáa ícyahíjcyamútsi. Aamútsíhjyáa apííchówu néémutsi tétsii ícyahíjcyánellii tsá múha tétsii úllehíjcyatúne.

²⁹ Aamútsíi Jetsóoke kékádijcyo illuú:

—¡Múhtsikye ihdyu pátsárijcyodí Pívyéébé Hajchi u íjcyáábe! ¡Tsáhái muurá icúbáhraméi éevé íjcyatúne!

³⁰ Áijyúu tétsíij piihírí mítyame jéémú meenímú majchóri.

³¹ Áánélliihyéé naavémú diityétsí pañe íjcyame Jetsóoke néehíi:

—Múúhakye íjtyétsí pañétú u wáágóóhajchíí aatye méénímú pañévréjuco muha meújcámeíiñe.

³² Áánélliihyéé neebe diityéke:

—Wa ihdyu méújcaméi diityé pañévuj.

Ahdújucóo ditye iijchívyéne újcámeíiñé diityé pañévréjuco. Aamée únél pañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

³³ Ehdúu méénimuke tene pájtyéneri diityé tehméjté ávyétá ihnáhó íllyéhi. Áánemáa iicuí tétsíij piihírí íjcyáméhji éllevu idsíinéne úúballémé muhdú tene pájtyene.

³⁴ Áánélliihyéé pámeere tsáácunú Jetsóó éllevu. Aamée dííbyeke néé tétsihdyu muha mepéekií.

9

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

(Mc 2.1-12; Rc 5.17-26)

¹ Ahdújucóo muha meóómiñe biwáhullévúré múúhá coomívu.

² Átsihyíí muha meíjcyánáa Jetsóó éllevu tsaate tsivá íjpi vááúmeítyúúbeke iibotári. Aamée dííbyeke cáhcujtsóné iwáájácúne dííbyeke iíténe neébe:

—Llöhij, wa ílluréjuco dímiyúúvej. Muurá tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimityú ó ábájiivéjucóohií. Ahdícyane tsáhájuco iiná díhyallúrí ijcyájúcootúne.

³ Ehdúu Jetsóó néene tsaate taúhbajú uwáábojte illéébóne iibuwááné pañe nééhií:

—¿Aca íveekí eene aabye ímityúné ihjyuvá Píívyéébe ímí díibyedívú ijtsúcunúnejíívari?

⁴ Ehdúu ditye ijtsámeíñé Jetsóó iwáájácúne néé diityéke:

—¿Aca íveekí ámuha ímityúné óhdityu méijtsámeíhi?

⁵ ¿Aca muhdú ámuha oke méijtsúcunúhi? Áánerá ó piivyété míamúnáadi o ídáátsóvéne diityé imityuháñé diityémá o ímíbajchóne. Áánellii ó piivyété áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimityú úúma ó ímíbajchóhi.” Áhdure ó piivyété o nééneé: “Dímíjpyeténe dipye.”

⁶ Ahdícyane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípivyééveebe muhdú o méénune.

Ehdúu diityéké iñétsihdyu tsiiñe neebe dííbyeke:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dipye dihjyávu.

⁷ Ahdújucóo dibye pééneé.

⁸ Ehdúu Jetsóó méénúneri míamúnaa iíllityéne Píívyéébeke ávyéjuitsó dúúrúvaméré díibyé ihtsúturi dibye ehdu méénúnlííhye.

Matéoke Jetsóó újcune

(Mc 2.13-17; Rc 5.27-32)

⁹ Tsáijyúu Jetsóó oke Matéoke ájtyumí múúhá iiñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíidsike o áhdótsohíjcyátsihyi o ijcyáábeke. Aabée oke nééhií:

—Ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóo o pééne dííbyemáyéjuco.

¹⁰ Áábemáa téijyu tahjyávú muha mémajchóhi. Áhdurée tsijtye téénere dsíidsí ahdótso múnaa múúhama majchóhi. Áhdurée tsijtye ímityúmé ijcyá múúhama.

¹¹ Áámekée iíténe paritséómú néé múúhakye:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatye ímityúmemá?

¹² Aanée Jetsóó illéébóne néé diityéke:

—Tsá muurá taabóóbé bóhiime tsaímiyé ijcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboóbe.

¹³ Cáhawáá ímíñéuvú meéévé ámuha mewáájácu Píívyéébé waajácuháámitu tsátsii nééneé: “Muurá tsá apááñré o ímíllétú ámuha oke Píívyéébeke iyámedi meíicúvehíjcyáne. Téhdure ó imíllé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsíñé.” Ahdícyane

tsáháa ímiáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímítýúme wáábyú o tsáá diityéké téénetu o ímibáávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye iibuwááveki. Ehdúu Jetsóó néé parit-séómuke.

*Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mc 2.18-22; Rc 5.33-39)*

¹⁴ Áhdurée tsáijyu tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémú Jetsóó éllevu itsááne diíbyeke dilló tsáijyu Píívyéébema iihjyúvácooca majcho iawahíjcyánetu. Néémépeé:

—¿Aca íveekí tsáijyu muha paritséómuma Píívyéébema meihjyúvácooca majcho máawahíjcyánáá tsá dímamyémú áwahíjcyatúne?

¹⁵ Áánéllihiyée neebe diityéke:

—¿Aca tsaapi ityáábávácooca wáñehjívaténevu dííbyé miñútso múnaa tsááme kímóóvéiyá dííbyedívú iwájtsícoóca? Ehdu nééne támamyémú tsá kímóóvéíturó diityémá o íjcyáné hajchóta. Árónáa ihdyu ímiááné íjcyáñé diityédítyú o pééiñe. Áijyu ihdyu óvíi muhdú iñéhajchíi awámye.

¹⁶ Tsá muurá tene ímityú wájyamu tsúúcáaja béhbátu mepájaabóne. Muurá illure teeja meníjtyúcooca éhnííñevu táváajcáruba.

¹⁷ Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bíinojpácyo mepícyoone tsúúcáau miihíneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúhtsaráúúvélle táváajcó tsúúcáau. Áijyu muurá wágooovéné tsanéécújuco bíinójpácyoma cahpáyú. Áánéllii ihdyu béjpácyo mépícyóó béeú pañévúré muhdú tsanéécú iijcyátuki. Ehdu nééne tsá tene ímityú ihdééné uwááboju béhné uwáábójú pañévú meúacóne.

*Tsaatépike Jetsóó bóhiitsóne
(Mc 5.21-43; Rc 8.40-56)*

¹⁸ Ehdúu Jóáá mamyémuma Jetsóó iihjyúvánáá tsaapi avyéjuube wajtsí múúhadívu. Aabée dííbyé lliiñévú imimóóúvéné néé diíbyeke:

—Ájyúwa íhyajchíi óhdivu dsíjivéhi. Árónáa ó waajácú dille óoma tsiiñe böhíiñé u péébe díílleke u dócarájccóneri.

¹⁹ Áánéllihiyée téhullévú péébema muha mepééhií.

²⁰ Aamée muha téhullévú mepéénáacáhjáa tsáápille 12 pijcyábájuco díílleke ichémé tujpácyó iíhvétépityúneri ícúbáhrámeihíjcyalle piihívé Jetsóodívú idyéju éhnéjcetu.

²¹ Aalléhjáa dómajcó dííbyé wajyámú ‘muurá éhne íwajyámú íjcyaróné o dómájcóhajchíi ó böhíihi’ iñéénema. Éhdúhjáa iijsámeíñe dómájcolle dííbyé wajyámu.

22 Aanéhjáa iwájácúne dílldedívú iyévovéne neébe:

—Ínerí kímóóvedíñe, Wáhaj. Muurá Píivyéébeke ímí u cáhcujtsódújuco íjcyalle íñe tsúúca u bóhiíne.

Éhdúu Jetsóó néenemáyé ímiááné tsúúca bóhiílle.

23 Aamée muha tsúúca méúújeté diibye avyéjuube Jáiró javu. Áánáacáa mítyane tééjá pañe míamúnaa kímóóveri íjcyame máatyóba májtsí méénuhíjcyáhi.

24 Áámekée Jetsóó nééhi:

—Cána méijchívyéi áachívuj. Muurá tsá dille dsíjívetúne. Íllure cùwalle.

Éhdúu Jetsóó nééneri íllure goocómé díibyedi.

25 Áámekée tééjá pañétú iíjchívyétsóné Boone iiyéjuco dibye iúcáávéne díilléwúuwúvú hójtsitu ékééveténeri tsúúca bóhiílle.

26 Ehdúu Jetsóó méénúné uubállé páneere tééné iiñújí múnaa waajácúhi.

Hálluvátumútsikye Jetsóó ímíjpyetétsóne

27 Aanée tétsihdyu muha tsúúca meóómíñáa míityétsi hálluvátumútsí müúha déjutu dsinéríyé tsáámutsi díibyedi wáníjcyámeíhi. Íllúu neemútsi:

—¡Múhtsidi bo dídaatsové Dabíiúvúj tsuuménémúhaabe u íjcyáabe!

28 Aanée muha meícyahíjcyajávú mewájtsítsihvu Jetsóó dilló diityétsikye:

—¿A ámuhtsi mécáhcujtsó ámúhtsikye o ímíjpyetétsóiyóné ámúhtsí hálluúúne? Áánéllihiyée neemútsi:

—Éee Ávyéjuúbej, muhtsi mécáhcujtsóhi.

29 Ehdúu dityétsí néénellii diityétsikye íhyálluúúné idyócárájcóne neébe:

—Ámuhtsi mecáhcujtsódújuco íjcyane tsúúca ámúhtsí hálluúúné ímíjpyetéhi.

30 Ahdújucoo ímiááné tsúúca íhyálluúúné ímíjpyetémútsí tsaímiyéjuco iitene. Áámútsikyée bójcyuube muucá teene dityétsí iúúbállétuki.

31 Árónáacáhjáa tétsihdyu óómimútsí péé úbálléjcatsímútsíyé pámeekéré tétsihjí múnáake.

Íhyúvátúúbeke Jetsóó íhyúvatsóne

32 Áámútsi déjuvúu idyé tsaate tsivá íhyúvátúúbeke Jetsóó éllevu naavéné ípañe íjcyáabeke.

33 Áábé pañétúu diibye naavéneke dibye íchívyétsóné Boone tsúúca ihjyúvájúcoóbe. Ááneríi míamúnaa iúllévenúne nééhi:

—Ávyeta tsá múijyú ehdu nééne múha méhdityu méénune maájtyúmitúne.

³⁴ Árónáacáa paritséómú nééhií:

—Aadi muurá eene naavémuke ichívyétsohíjcyá páñétúejpi naavémú avyéjuube piáábóneríye.

Míamúnáadi Jetsóó ídáátsovéné

³⁵ Ehdúu Jetsóó cómíñeri úwááboobéré pehíjcyá míamúnáake Pívyéebé avyéjutu íjcyáné uwááboju diityé pihcyávejááné pañévu. Aabée böhítsohíjcyá panéva chémeháñeri íjcyáméhjike. Téhdurée ihjyáhañévúré tsaatéké úwááboobéré pehíjcyáhi.

³⁶ Aabée ídáátsóvehíjcyá míamúnáadi éhne múúne obééjámú ítyehméebema íjcyatúmé ídáátsówu íjcyadu nééme dííbye éllevu tsáámedi.

³⁷ Áamedítýúu neebe múúhakye:

—Imiááné mítyame míamúnaa íjcyá Pívyéebé avyéjuvu diitye úcáávéiyóné uwááboju úwáábómeíiyóme. Árónáa tééné uwáábojte tsá pahdu íjcyatúne.

³⁸ Áánellii műu táúumeí páné aabáaabéré íjcyaaabe Pívyéébeke dibye éhniíñevu uwáábojtéké ipícyo ditye iúwáábo tsíjtyeke dííbyé avyéjuvu ditye iúcááveki.

10

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye iíjcyaki

(Mc 3.13-14; Rc 6.12-16)

¹ Aanée téijyu Jetsóó muuha ímamyémuke pihjyúcú 12-meva muha meíjcyámeke. Áámekée múúhakye ájcuube ühnáhootu dííbye mémeri tsaaté pañétú naavémuke muha meíchívyétsohíjcyaki, panéva chémeháñeri íjcyámeke muha meböhítsohíjcyaki.

²⁻⁴ Aamée muuha illuúme: Tsimóo Péedoroo, íñahbe Áderéee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóboma Jójáámutsii, Perípee, Batoroméee, Tomáaa, iíñújí avyéjúubé wáábyutáa dsíidsike o áhdótsohíjcyaaabe oo Matéoo, Apéó hajchi Tadéó dííbyere 'Rebéo' némeííbyee, cananítámúejpi Tsimóoo, diibyée Jetsóodívú bóónetu méénútsóibye Jóoda Ijcarióótee, éhdume.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wálloóne

(Mc 6.7-13; Rc 9.1-6)

⁵ Éhdúmekée múúhakye Jetsóó uwáábovu iwállóómeke illu pítyajcóhi:

—Tsáma ihdyu mépehdí jodíómú íjcyatúmé iñújíinévu. Áhdure Tsamááriá iiñújí méúúqedíñe.

6 Ijraéémú pañevúré métsajtyécó íñe uwááboju éhne múúne obéejámú műjtame idáátsówu íjcyadu néémé pañevu.

7 Aame méuwáábohíjcyaco níjkyéjiri íjcyabe Pívyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcúíñe eévé tsúúca úujeténe.

8 Áhdure mébóhíitsohíjcyaco dsíjivéméhjike, íjpi chájááveneri chéméméhjike, páhduváré nééne chémeri íjcyáméhjike. Áhdure tsaaté pañe naavémú íjcyámeke méwaagóohíjcyaco. Ehdu tamýemerí táihnáhorí ámuha meméénuiñevú ámúhakye ó ajcú pevénére. Áánéllii tsá ámuha maáhdótsóityú ámuha diityéké mepiáábonéhji.

9 Aame ihdyu métsajtyédí dsíidsike.

10 Áhdure métsajtyédí tsíyahji ámúhá wajyámúúnee, ámuha májchoo, ámúháj tühápaaajínee, éhdune. Ámúhá cuujúí íjcyaróné métsajtyédíñi. Ámuha mepiabóméré ámúhakye piáábohíjcyaa panévatúre.

11 Aame műu tsácoomívú iúújetécooca nehcó tsaatéké ámuha tétsii meíjcyáné hajchótá ímí ámúhakye pícyóóímyeke.

12 Aane tsaaté javu ámuha meúújetécooca műu ímíñeeuvú ihjyúvá diityéma.

13 Aame ímilléhajchíi műu diityémá ijcyá ámúhaj tééveri diityéké Pívyéébe ipiááboki. Áánetu ditye ímillétuhajchíi tsáhájcuo műu iicúvetú diityédi.

14 Téhdure tsácoomí műnaa ámuha diityéké meúwáábóiyónéhjimáyé ímillétuhajchíi méiicuvéjúcohdi diityédi. Ílluréjuco ámúháj tuhááñe íiñú mépíchóújcámeícyó 'tsá műúhá hallúrí tene íjcyatú ámúhakye muha meúwáábóiyóné ámuha meímílletúne' néiyóne. Ááne tsiéllevúréjuco mépeeco tétsihdyu.

15 Muurá ímiáánetúré o néé tehdu nééme ícúbáhrámeíñé éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu műnaa ícúbáhrámeíñé ehniíñevu muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné diityémá ímibájchómeícyoóca.

Jetsóoke úraavyémé ícúbáhrámeíñé

16 Ahdícyane íñe ámúhakye ó wallóó obéejámuke bájú ooímyé pañevú mewállóóiyódu. Aane ihdyu wajácútsi méíjcyaco éhne múúne íiñimye iicuí meke pállójcoíñúdu. Árónáa ihdyu tsá műu muucá tútavájtsotúne. Ímiááméré műu ijcyá ijumu íjcyadu.

17 Aame ihdyu tsáma imíchi méíjcyaco. Muurá tsaate ámúhakye túkevétjsojté éllevu itsájtyémeke pihcyáávejááné pañevú wápáájcoóhi.

18 Áhdure ámúhakye tsajtyéimye ávyéjujté éllevu óhdityu íjcyáné uwááboju ámuha meúwáábohíjcyáné hallútu. Áijyu téhdure tétsihvu ámuha diityéké meúwááboo jodíomú íjcyátúrómeke.

19 Aane ámúhakye ditye ékéévécooca tsá múu áábímyeítýú muhdú iíhjyúváíñeri. Muurá ihdyu Píívyéébere ámúhakye tükévéjtsoó ámuha meíhjyúvaki.

20 Tsá ámúhá íjtsaméityu tsááne ámuha meíhjyúváityúne. Muurá ihdyu ámúháj Caani Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyanéré ámúhakye tükévéjtsóneri ámuha méihjyúvaáhi.

21 Aane muurá míamúnaa ávyétá imityú dáríívécátsíhi. Muurá tsané nahbémú íjcyarómé lliihyánújcátsíhi. Áhdure cáanimu íjcyárómema lliihyánújcatslímeye.

22 Áhdure mítyame ámúhakye múnáájtsoó oke ámuha meúráávyéné déjúcotu. Aane ehdu nééronéhjí tsaímíyé nihñéétsihvúré áábucúmé ihdyu pájtyéteéhi.

23 Áhdure tsácoomí múnaa ámúhakye ímityúné dáríívhajchíí múu técoomityú péé tsícyoomívuréjuco. Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ímiáánetúré ámúhakye o néé tsiiñe ó tsááíñe ámuhai pámeekéré ijraéémuke íñe óhdityu íjcyáné uwáábojúvú mewáájácútsótúnááca.

24 Muurá tsaapi mamye tsá íuwáábóóbé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsáné avyéjúubé únú múnáajpi tsá dííbyé ehnííñevu íjcyatúne.

25 Aane muurá íñe ámúhá avyéjuube o íjcyároobe o ávyejúullémeítýuhajchíí téhdure tsá ámuha maávyejúullémeítýúne. Muurá oke Betsebóodívú imyéménúúbeke állú múnáájpidi díllohíjcyáme. Aaméjííva muurá ámúhakye iávyejúullétúne téhdure dílloóhi.

Píívyéébedi múu illityéhi

(Rc 12.2-7)

26 Árónáa ihdyu mááábímyeídí míamúnaa ámúhakye méénúúyóneri. Muurá tehdu nénehjí ámúhakye pátyehíjcyáné tsá tétsihvúré níjkéváityúne. Muurá páneere iiná meméenuhíjcyáné böhówááveéhi.

27 Áánéllii íñe ámúhakye o néhíjcyáné múu tsíjtyeke úúballéhi. Tsá idyé úúbálletúmé ámuha meíjcyáityúne.

28 Ahdícyane tsá múu áábímyeítýú míamúnaa ámúhakye dsíívétsoiyóneri. Muurá tsá ditye píívyetétú ámúhakye iwáágooiyóné Píívyéébedítü. Apáábyéré ihdyu diibye piivyéjté ámúhakye iwáágooóné ávyeta múijyú ámuha meíjchívyéityúmé

meícúbáhrámeíyóné cuujuwá pañévu. Áánellii műu apáábyediyé Píívyéébedi áábímyeíhi.

²⁹ Muurá coomícomútsí míityétsíwuúcú tsájíhwuúré áhdómeíhi. Ehdu áyá áhdómeíyómedítýú muurá tsá tsaapi ámúháj Caani Píívyéébe wáajácútúnáa dsíjivéityuróne.

³⁰ Aabe muurá páneere ámúhá níwáujiiné íjcyaróné waajácú műhdújivá íjcyane.

³¹ Áánellii tsá iínerí ámuha maáábímyeítyúne. Muurá diitye coomímú wájyúmeíñé ehníiñevu ámuha méwajyúmeí Píívyéébedívu.

*Jetsóoke meúraavyéné metóónúítyuróne
(Rc 12.8-9)*

³² Muurá oke iúraavyéné tóónúmeítyúmeke ó böhówájtsoó njíkyéjiri íjcyabe Llihíyodívu.

³³ Áánetu íllure tóónúmeíhíjcyámé hallúvú ó úúbálleé Llihíyoke tahñéjté ditye íjcyatúne.

*Jetsóó hallútú míamúnaa tsárílléjcatsíñé
(Rc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Aane méijtsúcunúdí iíñújivúu o tsááne míamúnaa tsaímíyé iíjcyaki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá táhallútú ditye itsárílléjcatsíki.

³⁵ Muurá tsaapi tsarílleé cááníkye oke dibye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure tsáápille tsarílleé tsíjuke tééné hallútu. Áhdure íbáábeke íaaja tééné hallútúré tsarílleéhi.

³⁶ Ehdu muurá tsamééré múnáátsójcátsí oke tsaate imúnáadítýú cáhcújtsóné hallútu.

³⁷ Muurá oke iwájyúné ehníiñevu tsamééré cáánímuma iítsíime wájyújcatsíhachíí tsá ímíááné tahñéjté ditye íjcyatúne.

³⁸ Áhdure oke iúráávyéné déjúcotu iícúbáhrámeíyóné ímíilletúmé tsá tahñéjté íjcyatúne.

³⁹ Muurá iíñújiri iímillédúré iíjcyáneri tsúúrámeímyé wágooóvééhi. Áánetu ookéréjuco ímí iúráávyéneri tsúúrámeímyé pájtyéteéhi.

*Tsíjtyeke ímí meíicuvéné Píívyéébé ímí iítsúcunúne
(Mc 9.41)*

⁴⁰ Muurá ámuha tawákimyéí meméénúmeke iícuvémé okée wálloobe Llihíyomájuco múhtsikye iícuvéne.

⁴¹ Aame tsaímíyé Píívyéébé wákimyéí méénúmeke iícuvémé tééne áhdo újcuú tsahdúré diityéma. Áhdure idyé tsíjtye Píívyéébeke úráávyehíjcyámeke tsaímíyé iícuvémé tééne áhdó újcuú tsahdúré diityéma.

⁴² Aane diitye táuráávye múnáake nújpácyo díívanévú ájcume téhdure újcuú tééne áhdo.

11

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóo éllevu wálloomútsi
(Rc 7.18-35)*

¹ Ehdúu Jetsóo muuha 12-meváké iúwáábótsihdyu péé tsiéllevu tééné iiñújí comíñevu téhulle iúwááboki.

² Áánáacáhjáa cúvéhóójari tsojtsó múnáajpi Jóáa íjcyabe tsúúca waajácú ehdu Jetsóó méenuhíjcyáne. Áánélliihyéhjáa wálloobe míítyétsikye ímamyémudítýú dííbye éllevu.

³ Aamútsíi neevá dííbyeke:

—¿Ava diiubyéjuco uu Pájyetétsoobe éhneváá iíñujívú u böhówáávériíbyeke muha meítsohíjcyáabe? ¿Mityá tsáhái diibye u íjcyatúnej?

⁴ Ehdúu dityétsí Jetsóoke néérónáá neebe diityétsikye:

—Meóómíñe méuubállé Jóááke íñe muhdú o úwááboobe méénúráítyúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne.

⁵ Méúúbálleco hálluvátuméhjí hálluvájucóone, úllétuméhjí úlléjucóone, íjpi chájááveneri chémeméhjí böhíine, lléebótuméhjí tsúúca lléébone, dsíjivémé tsiiñe böhíine. Áhdure méúúbálleco ídáátsóméhjike pajtyéteju tsúúca úwáábómeíñe. Énehjí páneere méúúbálleco dííbyeke.

⁶ Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

⁷ Ehdúu iñééné boone diityétsi déjuvu neebe múúhakye diibye Jóáádityu:

—¿Acáa Jóáá iínéubárá píívyétúné iiñújíri íjcyáábedívú ámuha mepílhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méíjtsúcunú dííbyeke? ¿A ámuháá méíjtsúcunú éhne múúne úmehe kííjyébari vááúmeídyú páhduváré dííbyé iítsaméí nééneé?

⁸ ¿A tsané ímíyée úcáméhíjcyáabe? Muuráhjáa tehdu iújcámeícyá tsá ihdícyátsihyi dibye íjcyáítyuróne. Muuráhjáa ávyéjukté jaaháñé pañéiyo diibye. ¿Aanée muubá ímiááné diibye?

⁹ ¿Mityá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpií diibyej? Ímiáánée diibyejuco. Árónáacáa tsíjtyé ehnííñevu diibye.

¹⁰ Dííbyedítýú muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúúbálle míamúnáake ditye iimíbáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

¹¹ Aane ímiááné tsá dííbyedu tsíjtye néétune. Árónáa níjkyéjíri íjcyabe Píívyéébé avyéjúejtédtýú iídáátsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméí diibye Jóáá ehnííñevu.

¹² Diibyée muurá Jóáa úwáábótsihdu íñe ícyoocávú teene Píívyéébé avyéjuvu iúcaavéné ímíllémema ténejcu ímílletúmé múhdurá ícyahíjcyáhi.

¹³ Muuráhjáa pámeere Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa éíjyuuvú íjcyame téíjyútújuco ihjyúvahíjcyáné dííbyé avyéjuri. Áhdurée Moitséeuvú ihjyúvahíjcyá téénetu. Áámé nihñéejpíyée muurá diibye Jóáa böhówaavéhi.

¹⁴ Aane ámuha mecáhcújtsóhajchíí mécahcújtsó Jóáa Eriá íjcyane éhnée Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa tsiiñe dibye böhówáaveíñé néhíjcyáabe.

¹⁵ Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

¹⁶ Ahdícyane jaca muutédívú íñe ámuuha íícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsiiimedivuj. Muurá műúne lláhájtsiri iícumé úhbácatsíhijcyádú ámuha páhduváré médáriívéméhijcyáhi.

¹⁷ Muurá műúne illu úhbácatsíhijcyáme: “Chiiyóró mellíjchúrónáa tsá ámuha meímílletú mewáhtsíne tééneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsívárónáa tsá ámuha meímílletú mekímoovéne.” Ehdu műúne tsiiime úhbácatsíhijcyámé íjcyadu muurá ámuúha.

¹⁸ Muuráhjáa Jóáa tsá mítyane máchohíjcyatúne. Áhdurée tsá dibye ádohíjcyatú bínojpácyo. Áánetúu dííbyedítyú ámuha ménehíjcyá mééííbye íjcyáábé pañe naavéné íjcyánellii ehdu dibye nééneé.

¹⁹ Áábé boonétúu ó böhówaavé Míamúnáájpidívú o ípívyéeveébe. Aabe panéváré o májchoobe téhdure ó adó bínojpácyo. Áánetu idyé illuréjuco óhdityu ámuha menehíjcyáné oova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúúbé wáabyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso múnaa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. Árónáa tene pánéévénetúi méwaajácuú keená ímiááné íjcyane. Ehdúu neebe Jetsoo.

Lléebópítýúné míamúnaa (Rc 10.13-15)

²⁰ Aabée tsáijyu ihjyúvá mítyane méénúráityúronéhjí imyéénuhíjcyá coomíjí múnáadítýú ditye íimítyú íhvejtsópítýúnetu.

²¹ Neebépeé:

—¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyánée Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyuvu o méénuka

tsúúca téijyúré técoomícyu múnaa íimítyú iihvédjtsóne ímiánejcúvuréjuco íbwáávéiyóne. Aamée muurá íatérééjahjívú iújcámeíñe bállíjyuri ávúhcúiyá teene iihvédjtsóné uubálle.

²² Áánéllii muurá ditye ícúbáhrámeíñé ehnííñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíii, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnaa muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné Píívyéébe nihñéétsihvúré diityémá ímibájchócoóca.

²³ Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pajtyéíñe eene múhdumé ‘mityáhmítá’ tsíñáávehíjcyámeke. Iítsúcunúméubá iihtsútúúvéiyóne. Áánerá illure wágóóveímyé cíújúwá panévu. Muurá íñe méénúráityuróné o méenuhíjcyánée Tsodóóma múnáama éíjyuúvú o méenuca íimítyú iihvédjtsóne ímíjpyetéiyóme. Aacáa muurá ícyocápíi íjcyáíyocóómi.

²⁴ Aane muurá diitye Capenaóo múnaa ávyétá ihnáhó ícúbáhráméií técoomí munaáape ícúbáhrámeíñé ehnííñevu Píívyéébe muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímibájchócoóca.

*Méimítyutu meke Jetsóó állíjhutsóne
(Rc 10.21-22)*

²⁵ Téijyúu Cááníma illu íhjyúvaábe:

—Ayúju Táácáani Píívyéébej, níjkyejíi, iíñujíi, íjcyane páné aabájaabéré u íjcyáabej, uke téhdújtsoobéré ó duuruvá ímiájú idáátsojtédívúré u bóhówátsohíjcyáné hallúvu. Áánetu tehdújuco tsá waajácu múnaa iíjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u bóhówájtsotú teéne.

²⁶ Ahdícyane ihdyu, Lli, óvíi ehdu teene muhdú u ímillédu.

²⁷ Ehdúu Cááníma iihjyúvátsihdyu neébe:

—Muuráhjáa ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyééveri míamúnáake iwáájácútso muhdú diityédítýú iítsámeíñé. Tsá muurá múaha wáájácutú dííbyé Hajchi o íjcyáábé iítsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácu muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácu muhdú dibye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówajtsóméré waajácúhi.

²⁸ Ahdícyane cáhawáá ookéréjuco méuráávyé idátsó múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu ámúhakye o állíjhútsoki.

²⁹ Muurá íñe idátsó tsáíibuwáré o íjcyáabe ámúhakye o úwaabóné tsáma mewáájáne tehdú méíjcyaco. Áijyu ihdyu iiné imíjyaú ámuha méíjcyáahi.

³⁰ Tsáháturo tene ihnáhootú ehdu ámúhakye o nééne ámuha meúráávyéiyóne. Ehdúu neebe Jetsóó.

12

*Wáyeéévejcóójí Jetsóó mamyémú méénune
(Mc 2.23-28; Rc 6.1-5)*

1 Áábemáá muha wáyeéévejcóójí úmihéj piinétú mepájtyeme maájyabáávaténéllii bajtsóháñetu meújcúne mémajchóhi.

2 Aanée paritséomú iíténe néé díbyeke:

—¿Aca íveekí eene aatyé dímamyémú meenú íjcyoojí wáyeéévejcóójí meméénúityuróne?

3 Árónáacáá Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu iájyabáávaténéllii íñahbéktema téhdure Dabíiuvú méénune Píívyéebé waajácúháámitu cáátuváne?

4 Muuráhjáá duurúvájá pañevú iúcáávéne imájchóítyuróné Píívyéebé iicúvé pááa tééjá pañevú pícyámeíhíjcyáné apáámyéré llúúvájte máchohíjcyánetu majchóme.

5 Áhdure ¿aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Moitséeúvúu téhaamítúré cáátunúné duurúvájá pañé wákemyéi múnaa llúúvájte wáyeéévéjcoojíjí íjcyaróné wáyeéévéítyuróne? Aane muurá ditye téjcoojí wáyeéévetúné tsá ímityúné íjcyatúne.

6 Aanéjíi awáá muurá teene duurúvaja ávyejúúllémeíñé ehniíñevu táavyéju.

7 Muurá Píívyéebé waajácúháámitu nééneé: “Ó imillé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsíñé. Tsá o ímílletú apááñéré oke ámuha iyámeke mecovájtsóneri meíícúvehíjcyáne.” Aane muurá ámuha ímí mewáájácuca tsá menéétsóítyuró ímityúné méénútúrómedívu.

8 Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébélle téhdure téjcoojí wáyeéévejcóójí. Ehdúu Jetsóó néé paritséomuke.

*Tsáápi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mc 3.1-6; Rc 6.6-11)*

9 Átsihdyúu díbyema muha méúcaavé téjcoojí pihcyáávéjá pañevu.

10 Áajá pañée tsaapi tsánejcúehójtsí íhyójtsí múhdurá néébeé. Áánáacáá tsaate tétsihyi íjcyame Jetsóodívú iñéétsóro néé díbyeke:

—¿A ímí tehdújuco teene íjcyoojí wáyeéévejcóójí tsaate chémémeke mebóhíítsóiyóne?

11 Áánéllihyée neebe diityéke:

—¿Aca wáyeéévejcóójí ámúha jééú obéejá wáhyéjú pañevú áákityéébeke tsá ámuha meíjchívyétsóítyuróne? Muurá ámuha meíjchívyétsóiyáhi.

¹² †Aanéjíi awáá muurá diibye obééjá wájyúmeíñé ehnííñevu míamúnaa wajyúmeíhi! Aane muurá tsá muhdú tene néétu wáyeéévejcójí ímiááné íjcyane meméénune.

¹³ Ehdúu diityéké iñétsihdyu neebe díibyeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyótsiij.

Ahdújucóo dibye cójúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe.

¹⁴ Átsihdyúu paritséómú ipyéénemáhjáa pítáycójcatsí muhdú Jetsóoke ídsíjívétsoiñe.

Jetsóó méénuíñé tsúúcajátújuco némeíñé

¹⁵ Aanée iwáájácúne péjúcoóbe. Áabekée mítyane míamúnaa úráavyémedítýú chéméméhjike bólíitsoóbe.

¹⁶ Áánemáa diityéké bólíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

¹⁷ Ehdúu diityéké bólíjcyuube Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa Itsáiá díibyedítýú illu néhdújuco:

¹⁸ Áánu ímí tawákimyéí méénuhíjcyáa téénevu o pícyoóbe.

Áabeke o wájyúnélli ó imíjyúú díibyedi. Áánélli Táapíichó díibyé pañévú ó pícyoó tééné piáabori dibye páamekéré míamúnáake iúúbálle muhdú táíjtsaméí íjcyane.

¹⁹ Aabe tsá ‘mityáhmityá’ ihjyúváityú míamúnáama.

²⁰ Áhdure tsá ídáátsóméhjike dibye éhdiiválléityúne. Áhdure íhtsútúnetu cahcújtsótú pañé cáhcújtsórómedítýú tsá dibye ‘óvíjyacóóme’ nééityúne. Ehdu páneere ímíjpyetétsóibye iávyéjuutéijyu.

²¹ Áábedívú pamévá míamúnaáré cátsípááveéhi.

Ehdújhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsáiá Jetsóodítýú nééhií.

Jetsóoke Naavéné píaabóné tsaate nééneé

(Mc 3.20-30; Rc 11.14-23; 12.10)

²² Áábe éllevúu tsáápiikye tsivámé naavéné ípañé íjcyáábeke. Aabée íhjyúvátuube íjcyabe idyé tsá hállúvatúne. Áabekée Jet-sóó ímíjpyetésoobe tsúúca ihjyúváhi. Áhdurée hállúvájúcoóbe.

²³ Ááneríi tétsihyi íjcyame iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá diibyéjuco áánu Dabiíúvúj tsiiménémúhaabe Críjto íjcyatú éhneváá tsááíibye?

²⁴ Ehdúu tsaate nééne paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohíjcyá míamúnáá pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóó píáábóneríye.

²⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééhií:

—Muurá tsáné avyéjuje tsajíjtóré íjtsámeítýumé ímityúné idyáríivéjcatsíñe illuréjuco íhvejtsóné íavyéju. Áhdure tsája múnnaa ímityúné idyáríivéjcatsíñe illuréjuco wáchajánújcatsíñe.

²⁶ Ahdu nééne ¿aca muhdú iiwane Naavéné ihyájkíyé íjcyáábeke tsíjpiikye waagóóiyáhi? Muurá tehdu imyéénuca illuréjuco dibye íavyéjú újovéjtsóiyóne.

²⁷ Aane muurá ámuha menéé Betsebóó piááboriyé dííbyeéjté naavémuke o wáágóohíjcyáne. Áánetúhaca ¿múúbé piááborí ámúhá mamyémú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééítýuró Betsebóó piáábori ditye wáágóohíjcyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu óhdityu meihjyúváneri.

²⁸ Muurá ihdyu Píívyéébé Apíichó oke piáábóneri ó waagóohíjcyá naavémuke tsaaté pañétú téénetu ámuha mewáájácúro tsúúca dííbyé avyéjú úñújíri ámúhama íjcyájucóóne.

²⁹ Tsá muurá tsáápi éhné dííbyé já pañétú múa tsájtyéítýuró dííbyeke tétsihdyu bóáyatúmére. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú ibóáyoca botsíí tsajtyéiyómé dííbye éhne. Árónáa tsáháubá muurá dibye ihñe múhdivú íhvéjtsóítýuróne. Ahdu iiwane tsá Naavéné oke piáábóítýuró dííbye hájkímuve o wáamíuki.

³⁰ Muurá oke ipiaabóné ímílletúmé tawákímyéí íllure imillé óhdivu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáíyómeke íllure óhdityu mütátsohíjcyáhi.

³¹⁻³² Muurá panéváré ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhí Píívyéébe ábájíiveé diityédí idáátsóvénema. Áhdure íñe Míamúnáájpidívúu o ipívyéévéébedítýú ímityúné íhjyúvárómedi idáátsóvéiibye. Áánetu ihdyu dííbyé Apíichotu ímityúné íhjyúvahíjcyámedi tsá dibye muijyú idáátsóvéítýúne.

*Iñéévatu méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane
(Rc 6.43-45)*

³³ Muurá bajtsóháñetu ímiááhé ímí neeváhi. Áánetu átéreehe tsá ímí néévatúne. Áánetúré méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane.

³⁴ Ahdu iiwane jímiáámejíiva ámuha ímí méihjyúváiyá úñimyémúeméjtéré ámuha meíjcyame? Muurá ímityúné iiibuwá pañe íjcyámedítýú téénere ijchívyéhi.

³⁵ Muurá ímiáábé ímiáánéré ihjyúvá ímiá íjtsaméí ipañe íjcyanéjuco. Áánetu ímityuube ímityúnéré ihjyúvá ímityúné íjtsaméí ipañe íjcyanéjuco.

36 Aane muurá pámeere míamúnaa úubálleé Píívyéébeke muhdú iihjyúvahíjcyanéhjí dibye páneere muhdú ditye íyahíjcyáné diityémá ímíbájchócoóca.

37 Muurá tsáápiitsámá ímíbájchóibye muhdú ditye íhjyúvahíjcyádújuco. Ímiáánéré íhjyúvahíjcyámé hallúrí tsá iiná íjcyáityúne. Áánetu ímityúné íhjyúvahíjcyámé ícúbáhráméíhi. Ehdúu Jetsóó néé paritséómuке.

*Míamúnaa Jetsóoke néé dibye méénúráityuróné imyéénuki
(Mc 8.12; Rc 11.29-32)*

38 Aamée tsiiñe taúhbajú uwáábojtémá Jetsóo éllevu itsááne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, cána bo méénúráityuróné meenu muha maájtyúmíne menéé ímiááné diibyéjuco Críjto Pájtyetétsoobe u íjcyane.

39 Áánéllihiyée neébe:

—¿íveekí ámuha méimillé teene o méénune ámuha mecáhcújtsokíjívari? Óvíi ihdyu Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpií Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú diibyéjuco míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane.

40 Muuráhjáa amóóbé pañe téhi déjúcori ijcyaaabe 3 coojíva. Ahdu muurá íñe Míamúnáájpidívuu o ípívyéévéébeke ditye cùúuube íiñújí pañe 3 coojivá o íjcyátsihdyu tsiiñe ó böhíihi.

41 Aane muurá Níinibé cóomi múnnaa ámúhadívú néétsoó íñe ícyooca íjcyáné míamúnaa ámuha mecáhcútsohíjcyátúmedívú Píívyéébe míamúnaa muhdú íyahíjcyáné ímíbájchócoóca. Muuráhjáa técoomí múnnaa diibye Jonáaúvú úwaabóné icyáhcújtsóne ímibaavyé ímityúné iícyahíjcyánetu. Áánáa dííbyeúvú ehníiñevu o íjcyaaabe ámúhakye o úwááboróné ¿íveekí tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne?

42 Áhdure tsáápille tsííñé iinújí múnáalle ámúhadívú néétsoohi. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó úwaabóné illééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa dííbyeúvú ehníiñevu o íjcyaaabe o úwaabóné ¿íveekí tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne?

*Ípyée iíchívyémé pañévú tsiiñe naavéné óómiñe
(Rc 11.14-26)*

43 Muurá naavéné tsaaté pañétú iíchívyeebe pehíjcyá iíjcyáitsíí néhcoobére. Aabe iíjcyáiyotsíí iájtyúmítúnéllí illu íjtsámeíhi: “Tsiiñe éhne biwáábé pañévúré ó óómií ópée o iíchívyéébé pañévu.”

⁴⁴ Ahdújuco muurá óómiibye ájtyumíváné diibye ípyée iíjchívyéébeke imíwu pevéébé éhne műu jaa llíjyahdu néébeke.

⁴⁵ Áánellii műúne nahbéraabe tsijtye 7-meváké éhnííñevu ímítýumeke diityémá tsiiñe iúcááve dííbyé pañévu. Áábeke muurá ihdée iicubáhráné ehnííñevu icubáhraábe. Ehdu muurá ímítýumé ijcyame idátsó icubáhráméíhi.

Jetsóoke tsiiju dííbyé nahbémuma újcutéróne

(Mc 3.31-35; Rc 8.19-21)

⁴⁶ Ehdúu Jetsóó íhjyuvánáa íñahbémú tsíjjuma dííbye éllevu tsááme wajtsí tétsihvu áachívu. Aamée imillé iihjyuváné dííbyema.

⁴⁷ Aanée tsaate úúballé dííbyeke. Néémépeé:

—Áátye éhtsíhyi áachi díñahbémú díítsíjjuma ijcyamévá imillé úuma iihjyuváne.

⁴⁸ Árónáacáa neevee diityéke:

—¿Aca caatyé táátsíjjuu, táñahbemuu, táñaallémuu, ijcyame?

⁴⁹ Ehdúu iñétsihdyu műúhakye úubácyunúúbéré nééhií:

—Áánerá téhdure ámuha pámeere wahárómú, táñahbémú, táñaallémú, méijcyá íñe műhdumé tahñéjté ámuha meíjcyame.

⁵⁰ Muurá Llihíyó níjkyéjiri ijcyáábeke cáhcujsómé dibye imillédú ijcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, wahárómú.

13

Tsaapi bájtsónetu ijcyáné uwááboju

(Mc 4.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Ehdúu Jetsóó diityéké nétsihdyu muha dííbyema meíjcyájatu mepéé únéú úniúv.

² Átsihyíí muha meíjcyánáa idyé mítyane míamúnaa píhcyaaavéjucóó dííbyedívu. Aamée téhíwájú hallúrí ijcyánáa miiñé pañévú úcááveébe.

³ Aabée téémi pañétú diityéké mítyane panévatu iúwaabóné úubállehíjcyá tsíeménéhjitu. Téijyúu tsaapi bájtsónetu uwááboobe illu úúballéhi:

—Tsaapíhjyáá íwajcyóhá tríigoúuhá bájtsoobe illure wávárajcóhi.

⁴ Aanéhjáá dibye wávárajcónetu tsáuhji juuváj piinévú dójcone coomímú méhdojéhi.

⁵ Ááné tsíuhjíhjáá néwayúúné raahóvú dójcoúhjí iicuíwuúré iiñé tétsii iñnu imíchi ijcyátúnélliíhye.

⁶ Áróhibájíhjáá chemé núhbá allóócori hálluháñeriyé tébajkyéjí ijcyánélliíhye.

⁷ Ááné tsiúhjíhjáa tsuhjí íjcyátsihvu dójcóné halluvú tene wááménéneri ííñeróné duhcúvatéhi.

⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhjí dojcó imíwu ííñují nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píívyénetu tsáhiibájí neevá mítyane. Ááné tsihíibájíhjáa llííñevúré neeváhi. Ááné lliiñévuréjucóhjáa tsíhiibájí néévane.

⁹ Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

Jetsóó íuwáábó túhútsohíjcyáne

(Mc 4.10-12; Rc 8.9-10)

¹⁰ Ehdúu dibye néénéllii muha dííbyeke menééhií:

—¿Aca íveekí tsíeménetu ú úubállehíjcyá u úwaabóne?

¹¹ Áánéllihyée műúhakye neébe:

—Muurá ihdyu ehdu ó úwáábohíjcyá Píívyéébe ámúhakye iwáajácútso muhdú íavyéjú íjcyanévu. Áánetu oke cáhcújtsótúmeke tsá dibye wáájácútsotú téénevu eene ámúhakye iwáajácutsódu.

¹² Muurá ímiáájú imíllémedívú böhówájtsóibye éhnííñevu ditye iwáajácuki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá dibye böhówájcaáyóityúne. Tsáijyu műu áyánéwu ditye wáájácuróné muurá illure dojtúcúibye diityédítyu.

¹³ Ehdu néénéllii muurá o úwaabóné tsíeménéhjitu ó úubállehíjcyáhi. Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé íyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé íyahíjcyá ájtyumítúmeúvúdu.

¹⁴ Ehdu íyahíjcyámé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí Itsaía illu néhdújuco:

Uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure iájtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácuityúne.

¹⁵ Dityé íjtsaméí ímí néétúnéllii tsá ditye ímíñeúvú lléébohíjcyatúne. Aame íyahíjcyá wáájácúmeítyúmé éhne műúne hállúvatúmé íjcyadu. Aaméjííva tehdu óhdi íjyáculumekéjíí ó ímíjpyetétsóiyáhi.

Ehdúu neebe Itsaía.

¹⁶ Áánetu ihdyu ímí ámuha melléébónéllii tsúúca méwaajácú iiná tene néeyóne. Áhdure muurá ámuha maájtyumíné tsúúca méwaajácú iiná íjcyane. Áánéllii ihdyu méimíjyúú tééneri.

¹⁷ Muuráhjáa éíjyuúvú íjcyame Píívyéébé ihjyú uubálle múnáama tsijtye Píívyéébeke úráávyehíjcyámé imíllehíjcyará iájtyumíné íñe ícyooca tsúúca ámuha maájtyumíne. Áróónáacáa tsá téijyu diityédívú tene ajtyumídú néétune. Áhdurée imíllehíjcyárómé illéébone íñe ícyooca ámúhakye

o úwáábohíjcyáné uwááboju. Árónáacáá tsáhái téijyu tene böhówáávetúne.

*Tsaapi bájtsónetu iúwaabóné Jetsóó böhówajtsóne
(Mc 4.13-20; Rc 8.11-15)*

18 Cáhawáá ímíñeuvú meíjtsó bajtsó múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju iiná nééiyóné o böhówajtsóne.

19 Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju tsaate lléébójúcooróné Naavéné diityédívú mütátsohíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj piinévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne.

20-21 Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduváré nééné mávaríjchojúúné íjcyanéhjí iaáabucújúcóótúnetu ílluréjuco teene ihvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí imíwu iiñeróné núhbá allóócori chémene. Ehdu muurá patyéhíjcyáné ímí cáhcújtsótúmemá.

22 Áánetu tsaate tsúúca ímí tééné uwááboju llééborómé mítyane iíjí avyéjurýé itsúúrámeíñéllii ténejcu ábájíívehíjcyáhi. Aane nééiyóné eene tsuhjí pañévúhjáa dójcoúhjí iiñeróné illure dúhcúvaténe.

23 Áánetu ihdyu ijcyámé tsaate teene illéébone cáhcujtsómé ímí tehdújuco úráávyehíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúhjáa iiñuji nétsihvu dójcoúhjí iiñedu. Áámedítýú ijcyámé tsaate éhníñevu ímí Píívyéébeke úráávyehíjcyámé eenéhjáa teene tríigóhiibáné imíwu píívyene mítyane néévadu néémeé. Áánetu ijcyámé tsaate ihtsútáwu ímí Píívyéébeke úráávyehíjcyámé eenéhjáa llííñevúré nééváhiibájídú néémeé. Áámedítýúi muurá ijcyámé tsaate diityé llííñevúréjuco úraavyémé eenéhjáa máihtsúnéré nééváhiibájídú néémeé. Ehdúu Jetsóó böhówajtsó bajtsó múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju.

Tríigójí pañé biihívatu íjcyáné uwááboju

24 Téhdurée tsiiñe úwááboobe tsaapi iúmihe bájtsónetu. Neebéépe:

—Muurá Píívyéébé avyéjú tsaapíhjyáa iúmihe bájtsojédu.

25 Dibyéhjáa ibájtsójéne óómíñe déjuvu tsaapi dííbyeke múnáátsohíjcyaaabe bájtsojé biiva tríigo dibye bájtsóné raahóri.

26 Aanéhjáa keemévé teene ímiááné ikyéémévéne nééváné tujkéveríye.

27 Aanéhjáa diibye tépallí aabájáábé úníu múnaa iúújéjéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ááneráhjáa ímiáánéré méúmihe mebájtsónáa ¿kiátú íjcyane biiva iiñé tééné raahóri?

28 Áánelliihyéhjáa neébe:

—Tsaapíubá oke múnáátsohíjcyaaabe ehdu meenúhi.

Áánelliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Cána muha mewáámíuki. ¿Mityá óvíi ijcyánej?

29 Ehdúhjáa ditye néénellii neébe:

—Tsáhaá. Muurá ámuha teene metábáhcyóhajchíí bajtsóháñé ámuha métútávájtsoóhi.

30 Áánellii ihdyu óvíjyucói meíhvéjtsoíñé tsanéécú ikyééméveki. Tsanééréi teene ímiááne néevá maáhívétsócooca ámúhakye ó neé ámuha metábahcyóné pájtsuhójí mechíjchu mecovájtsoki. Áanetu ihdyu ímiááné maáhívétsóne ímíñeúvú mépícyoóhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íúmihe bájtsónetu.

Mojtáátsá neeváúwúutu ijcyáné uwááboju

(Mc 4.30-32; Rc 13.18-19)

31 Áhdurée tsiiñe úwááboobe ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhetu. Neebépeé:

—Téhdure idyé muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé neeváúwu tsaapi bájtsone iiñé imíjyaú avyétá mityáhé keémevédu.

32 Muurá panévá neváúúné lliiñévúré ijcyáróúwúutu ííñehé keemévé panévá bajtsóhééné ehníñevu bájú uméhedúhe. Áahé pañévú muurá wahpéjté ijcyováhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó mojtáátsáhetu.

Pááá ooríchotu ijcyáné uwááboju

(Rc 13.20-21)

33 Téhdurée pááá ooríchotu úwááboobe nééhií:

—Muurá tsáápille haríínállíjyutu pááá imyéénúcooca áyánéwu tééné ooríchotu pícyooróné páneeréjuco óórichódú idyé teene Píívyéébé avyéju.

Jetsóó iúwaabóné tsíeménéhjitu úúbállehíjcyáne

(Mc 4.33-34)

34 Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu iúúbállénej tééveri úwáábohíjcyá míamúnáake ímíñeúvú iwáájácútso iiñá iúwaabóju nééiyóne. Tsáháa dibye pevénéré úwáábohíjcyatúne.

35 Ehdúu úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa illu néhdújuco:

Muurá tsíeménéhjitu o úúbállénej tééveri ó waajácútsoó táuwááboju iiñá nééiyóne. Muurá ó böhówájtsoó iñée iiñújima páneere Píívyéébe ípívyéjtsóijyújuco ijcyáronéhjí múha wáájácútunéhjí.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi néhdújuco Jetsóó úwáábohíjcyáné tsíeménéhjitu.

Biihvátú íjcyáné uwááboju Jetsóó böhówajtsóne

36 Átsihdyúu illuréjuco míamúnáake ipítýájcóne dibye ááhívu pééneé. Áhullévúu muha dííbyeke menééhi:

—Áyu cána múúhadívú böhówajtsó úmihé pañe biiva íjcyánetu íjcyáné uwááboju iiná nééiyóne.

37 Áánelliihyée múúhakye neébe:

—Eene ímiá bájtsó bájtsoobe muurá oo Míamúnáájpidívúu o ípívyééveébe.

38 Áánetu teene úmihé ‘páneere ííñújiri míamúnaa íjcyane’ nééiyóne. Muurá eene ímiá bájtsó Píívyéébé avyéjúejte íjcyane nééiyóne. Áánetu biiva ‘Naavéné icyánéjcuríyé íjcyáné míamúnaa íjcyane’ nééiyóne.

39 Áánetu eene tépallí múnáájpikye imúnáájtsóne biiva bájtsoobe muurá pánetu diibye Naavéne. Áánetu ‘íne ííñújima páneere illuréjuco níjkéváíñé’ nééiyóné eene bajtsóháñé ááhívetsómé ‘níjkyéji múnnaa íjcyane’ nééiyóne.

40 Muurá éhne múúne úmihé pañe biiva mepíhñune mecovajtsódú pajtyéiñé diitye Naavéné icyánéjcúejtéma. Aame wágooóveé cúújuwá pañevú íne ííñújiri mühdurá míamúnaa íyahíjcyáné diityémá níjkévácoóca.

41 Muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebé ó táuhbaá tahñéjté níjkyéji múnáake ditye íhdyúétsihvu ipíhjyúcu diitye ímítýúmeke táavyéjúejtéké ímítýúnejcúvú íhúwátsohíjcyámeke.

42 Áameke cúújuwá pañevú ditye wájojcómé téewá pañe íjcyame íhwáñene iihdóne taá iicubáhrámeiñeri.

43 Áánetu ihdyu Píívyéébe ímillédú íyahíjcyámé dííbyé avyéjú pañe íjcyame cádiúcunuú éhne múúne nuhba cóójieipi ájchúcunúdu. Aane ihdyu óvíi ámúhadítýú lléebome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

Imíwu nééné tsíeménetu íjcyáné uwááboju

44 Téhdure idyé Píívyéébé avyéjú illuú:

—Tsaapíi tsátsii ííñújí pañe ávyétá mityáné wájyúmeíñé tsíeméné iajtyumíné tétsihvúré íhvéjtsoíñúhi. Ááneríi iimíjyúuvéne páneere ítsíeméné iñáhjihénúne dsíidsíma tétsii ííñuji áhdoobe iiyéjuco téénema iijcyaki.

Imíwu nééné neewáyutu íjcyáné uwááboju

45 Téhdure muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsaapi náhjíhe múnáajpi imíwu nééné newáyúúné mítyane áhdótsámeíuhjí néhcohíjcyádu.

46 Aabe muurá tsau iájtyúmícooca páneere ítsíeméné iñáhjihénúne dsíidsíma teeu ahdóhi.

Tsínucóóhotu íjcyáné uwááboju

47 Téhdure Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsíinúúri amómeke meújcudu.

48 Muurá múúne tsínú múnnaa itsínúúmeke técoohóríyé téhí úniúvú itságtyéne pihcyú ímiá amómeke. Áánetu doorátujtéké illuréjuco ditye wámiúúne.

49 Ehdu muurá pajtyéiñe míamúnáama Píívyéébe páneere iíñuji níjkévátsócoóca. Muurá níjkyéji múnnaa dówajcáróó ímiáámedítýú ímityúmeke.

50 Áameke cúújúwá pañevú ditye wájojcómé téewá pañe íjcyame íhwáñene iíhdóne taá iícúbáhrámeíñeri.

Béhnéma tsúúcáanéécú imíwu néneécutu íjcyáné uwááboju

51 Ehdúu Jetsóó iúwaabóné níjcáutu néé múúhakye:

—¿A ícyooca ámuha mélleebójucóó iiná néeyóné o úwaábohíjcyáne? Áánélliihyée muha menéé:

—Éee Ávyéjuúbej, ímí muha mélleebó ícyooca iiná tene néeyóne.

52 Áánélliihyée neeveb múúhakye:

—Muuráhjáa tujkénúene Píívyéébé taúhbaju úwaábohíjcyámema ícyooca tsúúca ijcyáné míñéécu uwáábó ihdéénema békne Píívyéébé avyéjutu ijcyane. Aane muurá teene ihdéene Píívyéébé waajácúháámí pañe ijcyáhi. Áánetu iñe békne ámúhadívú ó böhówátsohíjcyáhi.

Jetsóó Natsaréeri Úwaabóne

(Mc 6.1-6; Rc 4.16-30)

53 Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu iúubállénej tééveri iúwaabóné níjkevádú muha mepéé tétsihdyu.

54 Aamée muha méúújeté Natsaréevu dibyée píívyécoomívu. Áijyúu idyé úwaabójúcoobe tétsíi múnáake pihcyáávéjá pañéevu. Áábedíi iúllévenúne néjcatsímye:

—¿Aca kiátú aabye iújcúné waajácuri panéváré méénúráityúronéhjí méénuhíjcyáhi?

55 ¿Aca tsá éhne aabye úmehewááné wákmyéi múnáájpí ha-jchi íjcyatúne? ¿Aca tsá éhne tsíiji Maaríá íjcyatúne? Muurá díibyé nahbémú Jacóóboo, Jotséee, Tsimóoo, Jódáa, éhdume.

56 Áhdure muurá iñaallémú íchihyi. Aabéjíi muhdú ¿kiátú waajácú ehdu nénehjí műü méénune?

57 Ehdúhjáa díibyedítýú iñééne tsá ditye cáhcútsohíjcyatú dibye diityéké úwaábohíjcyaróne. Áámekée neébe:

—Tsijtye muurá ihdyu avyéjuullé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpiíkye. Áánetu ihyákímú íjcyarómé tsá ávyejúúlletú dííbyeke.

⁵⁸ Ehdúu dííbyeke ditye cáhcútsohíjcyátúnéllii tsá éhniíñevu dibye méénújúcootú méénúráityúronéhjí tétsihvu.

14

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjívéné
(Mc 6.14-29; Rc 9.7-9)*

¹ Aanéhjáa dííbyedítýu tsaate úúballé Gariréá iiñújí avyéjuube Heróódeke.

² Áánéllihiyhjáa neebe íúníu múnáake:

—Tsáiyu múúne tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiiñe bohííhií. Téénéllii muurá eene piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

³ Diibyée muurá Heróódé nééjuri dsíjívetsómé Jóáakeé. Muuráhjáa dííbyedívú iékéévétsóne úwááñéhiyi ichíjchútsóóbedívú cuvéhoojánútsoóbe. Ehdúhjáa méenuube íñahbe Perípé taaba Herodíá dííbyemáyéjuco íjcyalle nééjuri.

⁴ Diibyéhjáa Heróódeke illu nehíjcyáabe Jóáa íñáhbé táábama dibye íjcyánetu:

—Tsá muurá tene ímityú díñáhbé táábake u táábaváne.

⁵ Ehdúhjáa dibye néhíjcyáné hallútú imílleroobe téijyúréjuco ídsíjívetsóné dííbyeke. Árónáacáhjáa nuhnéveebe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane iwáájácúne míamúnaa dííbyeke ávyejúúllehíjcyánéllihiye.

⁶ Áijyúhjáa ítsiimávajcójí úújeténéllii diibye Heróódé wáñehjívatéhi. Ááné pañéhjáa ídsídúelle Herodíá ajyuwá wahtsí pámeere úúbámyé úmiwávu. Aanéhjáa dííbyeke ávyéta ímí pájtyéneri ímíjyúúveebe mítyane.

⁷ Áánéllihiyhjáa díílleke neebe iiná dille dííbyeke táumeíñevu iájcuíñé ímíááné állítyuubére.

⁸ Áánéllihiyhjáa tsíjiu úwaabódújuco dille nééne dííbyeke:

—Ó imíllé oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáá níívaúvú bohtájiri.

⁹ Ehdúhjáa dille nééne kímóhcó dííbyeke pajtyéráhi. Árónáacáhjáa iálliityúné dibye nééne pámeere dííbyé uubámyé lléébójúcónéllii tehdu méenuube.

¹⁰ Aabéhjáa tsúúca tsaatéké wallóó diibye Jóáá cùvöhójari íjcyáábeke ditye ikípíyuúcuté íhñíwau.

¹¹ Ahdújucóhjáa pééme ikípíyuúcújeu tsívane bohtájiri. Ááuvúhjáa ajcúmé diille bádsíjcájake. Ááuvúhjáa ájculle tsíjuke.

12 Áánéllihiyéhjáa dííbyeúvú mamyémú tsááme dííbyeúvú iitémeho iújcújéne cuuúhi. Átsihdyúhjáa Jetsóo éllevu ipyééne úúballémé ehdu Jóáake tene pájtyene.

*Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mc 6.30-44; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)*

13 Átsihdyúu muha mepéé miiñeri tsíhyullévú múha íjcyátuhullévú múúhaye meíjcyároki. Árónáacáhjáa tsúúca míamúnaa waajácújucóo kiávú muha mepééneé. Áhullévújucóhjáa ditye péécunúné íjchityu pacóómvá múnaáre.

14 Aanée téhullévú muha meúújeténáa miiñé pañétú Jetsóó íjchívyeebe iitécunú tétsihyíjyuco míamúnáácóbaúvú íjcyane. Áamedíi iidáátsóvéne böhítsoobe chéméméhjikéhjáa ditye tsájtyémeke.

15 Áijyúu tsúúca cùvéhréjuco tene néénéllii muha menéé dííbyeke:

—Tsúúca cùvéhréjuco teene múubará íjcyátútsihyi meíjcyánááaca. Ílluréjuco wallo íjtyéke íchííj piihírí íjcyájhíjí múnáadityú tsíeméné iújcune ditye imájchoki. Muurá tsá imájchoma ditye íjcyatúne.

16 Áánéllihiyée neebe múúhakye:

—Ívémekéami ó wálloójj. Ámuháyé bo mémajchótsoj.

17 Áánéllihiyée muha menéé dííbyeke:

—Árónáa méhdi tsáhojtsíhováré páahóónema míityétsiye amóóbemútsi.

18 Áánéllihiyée neebe múúhakye:

—Áyu cána metsívaj.

19 Ehdúu múúhakye iñééne diityéké neebe ditye iáhcúbaki. Átsihdyúu teene páahóóné amóóbemútsima iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáámevu icyárúúvénema. Áánemáa teene idyóhdáhínunévú múúhakye dibye ájcune muha méwajtú pámeekére.

20 Aanée muha memájchónetu pámeere méooovéhi. Áánetúu coéváné 12-rujtsívá úvéruijtsíñe wáhpe.

21 Aamée eene diityémá muha memájchome wapíímúré 5,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsiime éevémeítyúrónááaca.

*Nújpacyó hallúrí Jetsóó úllene
(Mc 6.45-52; Ja 6.16-21)*

22 Ááné boonétúu Jetsóó múúhakye néé muha dííbyé ihde miiñeri mepájtye tsíñejcúeúvú dibyéi míamúnáake pítyájcóné hajchóta.

23 Aabéhjáa diityéké ipítýajcótihdyu péé iiye múha íjcyátúhullévú cáméhbaúvú Píívyéebema iihjyúvaki. Aabéhjáa ijjyunú téhullévu.

24 Áánácacáa muha tsúúca píinéeuríjyuco meíjcyánáa ávyétá ihnáhó kíijyébama nohjí múúhakye wájojcóhi.

25 Aaméikyée muha mepéépíñáa cóójí pañévú diibyéhjáa Jetsóó tsájucóó múúhá tujkévetu nújpácyó hallúrí úlleeberé.

26 Áabekée muha maájtyúmíne meíllityéne menéjcatsíhi:

—¡Áyúúj, naavénécobáubá bo eene aabye tsáá métujkévetuj!

27 Árónácacáa neeve múúhakye:

—¡Méíllityédíñe, oore!

28 Áánéllihiyée Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áyu cána ímiááné diibyéjuco u íjcyáhajchíí o péé diéllevu ehdu nújpácyó hallúri.

29 Áánéllihiyée neébe:

—Cáhawáá dichaj.

Ahdújucóó Péédoro miiñetu níítyeíñúné nújpácyó hallúrí úlleeberé dííbye éllevu.

30 Árónácacáa kíijyeba ávyétá ihnáhó nééneri iíllityéne ílluréjuco dibye búuvéne. Aabée dííbyedi wáníjcyámeííbyé nééhií:

—¡Ávyéjuúbej, oke ihdyu pájtyetétsó!

31 Áánéllihiyée íhyójtsitu iékéévéébeke neébe:

—¿Aca íveekí tsá oke ímí u cáhcújtsotúne?

32 Aamútsíi miiñé pañévú úcáávénáa tsúúca kíijyeba íhvétéhi.

33 Áijyúú pámeere téémi pañe muha meíjcyame Jetsóó lliiñévú memíhmóúbáne menééhií:

—Ímiáánéjucóha ihdyu Píívyéebé Hajchi uú.

*Chéméméhjike Jetsóó bóhiitsóné Genetsaréé iiñújíri
(Mc 6.53-56)*

34 Ehdúu muha úneu mepájtyeme méúújeté Genetsaréé iiñújívu.

35 Aanée tétsíi múnaa Jetsóoke iwáájácúne úúballé pahúlleváré tééné iiñúji múnáake. Aamée tsívahíjcyá chéméméhjike dibye ibóhiitsoki.

36 Aamée dííbyeke néé íwajyámúubávúré dibye idyómájcotso ibóhiíki. Ahdújucóó ímiááné dííbyeke íwajyámutu dómajcóméjuco bóhihíjcyáne.

15

*Ímichi iiñá míamúnáake tútávajtsóne
(Mc 7.1-23)*

¹ Áhdurée tsáijyu Jerotsaréetu paritséómuma taúhbajú uwáábojte Jetsóo éllevu itsááne néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí dímamýémú tsá méénuhíjcyatú méihdé múnááuvúú uwáábohíjcyádu?

² Tsá muurá ditye nítyámeíhíjcyatú imájchóiñé ihde Píívyéébé úmiwávú múúne meímíbájhómeíñé meméénune.

³ Áánéllihiyée neebe diityéke:

—Áróńáa muurá téhdure Píívyéébé taúhbaju nééne tsá ámuha melléébohíjcyatú ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúráávyeöhíjcyánélliíhye.

⁴ Muurá dííbyé taúhbaju nééhií: “Ámúháj caanímuke múu iwájyúne avyéjuulléhi. Áánetu illure cáánímuke tútavátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjivéhi.”

⁵ Ehdu muurá tene néérónáa ámuha tsíñejcúvúré méúwáábohíjcyáhi. Muurá ámuha ménehíjcyá tsaapívá cáánímútsikye ipíaabóné iimíllétuhajchíí nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámúhtsikye o píaabóne. Muurá ámúhtsikye o píáábóiyódú iiwané Píívyéébekéréjuco o iiçuvéne.”

⁶ Aanévá ehdu íhjyúváróóbé hallúrí tsá iiná íjcyatú diityétsikye dibye píáábótúrónááaca. Ehdu muurá ámuha méúwáábohíjcyáhi. Aame muurá ámuha Píívyéébé taúhbaju illure méwaagóohíjcyá ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúráávyeöhíjcyánélliíhye.

⁷ Ímiáámeúvúdú ámuha méícyahíjcyá bañú múnnaa ámuha meíjcyame. Muuráhjáa ímiáánéjuco Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsáíá ámúhadítyú nééneé:

⁸ Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuríye. Tsá ávyeta iiibúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne.

⁹ Illure iállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame iiye iipívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyeöhíjcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné iúráávyeúvúdu.

¹⁰ Ehdúu iñétsihdyu Jetsóó tsiiñe pámeere tétsii íjcyámeke nééhií:

—Ímíñéúvú méllebúcunúcó iiná nééiyóné ámúhakye o nééiñe ámuha mewáájácuki.

¹¹ Muurá panéváré míamúnaa óóvene tsá diityéké tútavájtsotúne. Muurá ihdyu diityé iiibuwá déjúcotúré ímítýúné ijtsaméí tsááne diityéké tútavajtsóhi.

¹² Ehdúu dibye néénéllii muha dííbyeke menééhií:

—¿Aca ú waajácurá eene ehdu u nééne aatyé paritséómuke ávyéta tsáriyé pájtyene?

¹³ Áánéllihiyée neebe müúhakye:

—Muurá műúne úmihé pañétú mépée mebájtsótúné uméhé iíñehe metábahjyúcúne méwaagóóhi. Ehdu muurá níjkyéjiri íjcyabe Llihíyó avyéjúejte íjcyatúmé ímityú ícyahíjcyámé wágooóóveéhi.

¹⁴ Áeméjté íjcyámedi tsá meíicúvéityuróne. Muurá éhne műúne hállúvatúmé íjcyadu tsá ditye wáajácúmeityúne. Muurá tsahdúré hállúvatúmé íjcyame tsátyéjcatsiyómé tsaméhjíjuco áákityéiyóné wáhyéju dííváné pañévu. Ahdu muurá diítye. Ehdúu Jetsóó nééhií.

¹⁵ Átsihdyúu Péedoró néé dííbyeke:

—Áyu cána bo műúhadívú bóhowájtsó peíyené u nééné uwááboju iiná nééiyóne.

¹⁶ Áánéllihiyée neébe:

—¿Aca ihdyu eene ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácutú iiná tene nééiyóne?

¹⁷ Muurá panéváré meóóvehíjcyanéhjí pevénéré méjpíítyu pajtyéhi.

¹⁸ Áánetu ihdyu míamúnáá iibúwá déjúcotúré ímityúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi.

¹⁹ Muurá diityé iibúwá déjúcotu ichívyehíjcyáné panéváré ímityúné íjtsaméi ílluúne: Ditye dsíjivétsócatsíhíjcyanéhjí, ditye ihdícyámema dómacócatsíhíjcyanéhjí, ditye nánícyatsíhíjcyanéhjí, ditye állícyatsíhíjcyanéhjí, ditye tsíjtyedi néhni lhjyúvahíjcyanéhjí.

²⁰ Énehjí ihdyu diityéké tútávajtsóhi. Tsá eene Píívyéébé úmiwávú iimibájchómeíiyóné íhyójtsine níjtyámeityúmá májchone diityéké tútávájtsotúne. Ehdúu Jetsóó néé műúhakye.

Tsííñé iiñújí múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne

(Mc 7.24-30)

²¹ Átsihdyúu muha mepéé Tiíroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyáné iiñújivu.

²² Átsihyíhjyáa íjcyalle Canáa múnáalle Jetsóo éllevu tsáá íllu wáníjcyámeíllére:

—Ávyéjuúbej, Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe u íjcyáábej, óhdi ihdyu dídaatsóve. Ájyúwa naavéné ípañe íjcyalle ávyétá ihnáhó ícubáhraméíhi.

²³ Ehdúu dille néérónáa tsá dibye iiná néétu díílleke. Áánéllihiyée muha dííbyeke menééhií:

—Áálleke piáábó dille ióómiki. Íjyévé medéjutu wáníjcyámeílléré tsááhií.

²⁴ Áánéllihiyée neébe:

—Tsáháá tsíjtye múnaa jodiómú íjcyátúmeke o piáábo o tsáátune. Muuráhjáá ihdyu Píívyéébe oke wallóó ijraéémuke o piáábo éhne múúne obéejámú mújtadu néemeke.

²⁵ Ehdúu Jetsóó néérónáá ídátsójkímyeílléré dííbyé lliiñévú imímóúuvéne nééhií:

—¡Avyéjuúbej, áróńáá óvíjyuco ihdyu oke piáábo!

²⁶ Áróńáacáá neébe:

—Tsá muurá tsaapi iítsíímedítyú majcho idyójtúcúne ooħímyekéréjuco téénevu ájcúítýuróne.

²⁷ Áróńáacáá neélle:

—Ihdyúhde tehdújúcoóro, Avyéjuúbej. Áróńáá muurá múúne ooħímyé íjcyarómé majchó íaabájajte májchónetu dójcónéwuúji.

²⁸ Áánéllihiyée neebe díílleke:

—Imiáánéha oke, muulle, u cáhcujtsóhi. Ahdícyane ihdyu óvíi uke ó píaabóhi.

Ehdúu Jetsóó díílleke nééné tujkéveríhjyáá tsúúca díillé ajyúwá bohíjucóóhií.

Páhduváré nééne chémeháñeri chéméméhjike Jetsóó böhíitsóne

²⁹ Átsihdyúu muha tsiiñe Gariréá unéevu mepééme tétsihvu meúújeténáá páhbaú hallúvú ácúúveébe.

³⁰ Áábedívúu idyé mítyane míamúnaa píhcyaaavémé tsivácunú páhduváré nééneri chéméméhjike: Úllétuméhjike, hálluvátuméhjike, íhjyúvátuméhjike, pevéviiújí néméhjike, tsíjtye tsííñéeméneri chéméméhjike. Áámécobaúvukée böhíitsohíjcyáábe.

³¹ Ááneríi míamúnaa ullévenúhijcyá eenée íhjyúvahíjcyatúmé tsúúca íhjyuvájúcónéneri, páviiújí némehjí ímíjpyeténeri, úllehíjcyatúmée tsúúca úlléjúcónéneri, hálluvatúmé hálluvájúcónéneri. Áánemáá duurúvámé muha mecáánívahíjcyáabe Píívyéébeke.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne

(Mc 8.1-10)

³² Ááné boonétúu Jetsóó múúhakye nééhií:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye tsúúca pápihchúúj coojívájuco mééma íjcyámedívú imájchó óúúvénéri. Aane tsá o ímíilletú májchótúmeke o wállóóiyóne. Tsáijyu múu juuvávyúré chéméiyómé ájyaháñeri.

³³ Áánéllihiyée muha menéé dííbyeke:

—Áróńáá Ɂkiátú meújcúnetu mémájchótsóiyá áyámekéjííva múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

³⁴ Áánéllihiyée múúhakye neébe:

—¿Aca múhduná méhdi majcho? Áánéllihiyée muha menééhií:

—Ijcyáné 7-hova páahóónema áyánéwu amóme.

35 Áánéllihiyée neebe ditye iáhcúbaki.

36 Áánemáa teene páahóónema amómeke iékéévéne téhdújtsoobe Piívyéébeke. Átsihdyúu idyóhdáhínunévú műúhakye ájcuube muha mewájtu diityéke.

37 Áánée imájchóne pámeere tsaímíyé óovénetu coéváné 7-rujtsíva.

38 Áánée diitye májchome wajpiimúré 4,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsiiime éevémeítýúrónááca.

39 Ehdúu imájchótsóné boonétú botsii wálloobe diityéke. Átsihdyúu muha miíneri mepéé Máádará cójomí ijcyáhullévu.

16

Paritséómuma tsadotséómú Jetsóoke néé méénúráítyuróné dibye imyéénuki

(Mc 8.11-13; Rc 12.54-56)

1 Áijyúu paritséómuma tsadotséómú tsáá Jetsóo éllevu. Áamée dílbyeke imújtátsoro néé íevéhoowávú méénúráítyuróné dibye imyéénuki.

2 Árónacáá neebe diityéke:

—Muurá cuuvé pañe níjkyejí tújpañúnetu ámuha méwaajácú tsíjcyooji ímí nééiñe.

3 Áánetu cúúvánetu teji tújpañúcooca ámuha méwaajácú téjcooji ímityuj cójí íjcyaiñe. Ehdu muurá ámuha ímiáámeúvudú méwaajácú muhdú néijyu muhdíívané cójí íjcyaiñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácutú okée iwálloone tsúúca ámúhakye Piívyéébe páhduváré nénehji imyééñueri úúballéjúcohíjcyaróne?

4 Aame ámuha ímiáámejíí ¿íveekí méimillé méénúráítyuróné o méénune téénetu oke ámuha mecáhcújtsokíívari? Óvíi ihdyu Piívyéébé ihjyú uubálle múnáajpií Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyánetu ámuha méwaajácú ímiááné diibyéjuco o íjcyane. Ehdúu Jetsóó diityéké nééné boone muha diityédítýú mepéé tsiéllevúréjuco.

Paritséómú uwáábójutu Jetsóó ímamyémuke téibúwajtsóne

(Mc 8.14-21)

5 Aamée únáá tsiñéjcuu muha meúújetétsihvu méítsaavé műúha májchóhjáa muha maábájíívéné.

6 Áánáacáá Jetsóó műúhakye nééhií:

—Téiibuwá méíjcyaco. Méíicúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori.

⁷ Ehdúu múúhakye dibye néénellii muha ménéjcatsíhi:

—Méubáhjané médöviyíjcyó páááhóubáré metsivátúnellii ehdu meke neébe.

⁸ Ehdúu muha meíjtsámeíñé iwáájácúne neebe múúhakye:

—¿Íveekí ámuha apááñeríyé méíjtsámeí memajchó mééma íjcyátúneri? Áánelliihyéha ihdyu tsá ímí ámuha oke mecáhcújtsotúne.

⁹ ¿Muhdú wáájacúpityúmé ámuúha? ¿A tsá ámuha mewáájácutú éhnée 5-hovátúré páahóónetu 5,000-meváké o májchotsónetu pívrárujtsívá pátyeevéné?

¹⁰ Áhdure ¿aca tsá ámuha meítsáávetú éhnée 4,000-meváké 7-hovátúré o májchotsónetu múhdúrujtsívá cőeene meújcune?

¹¹ Aane ¿muhdú iiivane tsá ámuha mewáájácutú tsíiñeríyé ámúhama o íhjyúvaróné ámúhakye o nééneé: “Méíicúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori?”

¹² Ehdúu dibye néénetu botsíi muha méwájácuuvé ímiááné téénetu dibye múúhakye néétune. Ihdyúhacáa paritséómuma tsadotséomú uwáábó múhdurá nééne múúhakye müjtásóiyónetu muha metéhmémeí dibye múúhakye nééneé.

Péédoro néé mépájtyetéébé Jetsóó íjcyane

(Mc 8.27-30; Rc 9.18-21)

¹³ Átsihdyúu muha ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cőomí íjcyáné iiñújivu meúújetétsihvu múúhakye neébe:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyá íñé Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedítyu?

¹⁴ Áánelliihyée muha menééhií:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáava tsiiñe bóhiibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu ícyahíjcyámé Pívyéébé ihjyú uubálle múnáadítýú Eríaa, Jeremíaa, íjcyámútsidítýú tsaapi u íjcyane.

¹⁵ Ehdúu muha menéénellii múúhakye neébe:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

¹⁶ Áánelliihyée Péédoro nééhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétssoobe ímiáábé Pi-ivyéébé Hajchi.

¹⁷ Áánelliihyée neébe:

—Tehdújuco, maímijyúhde tsáma uu Tsimóó Jonáá hajchi u íjcyáabe. Óvíí Pívyéébe uke píaabóhi. Tsá muurá míamúnaa uke tükévéjtsónéri ehdu u íhjyúvatúne. Muurá ihdyu níjkyéjiri íjcyáabe Llihíyóré uke tükévéjtsónéri ehdu ú ihjyúváhi.

18 Áábeke téhdure uke o néé Péédoro dimyémé íjcyane 'nééwayu' nééiyóne. Muurá nééwayu iiná wááótúúdú u néébe ú íjcyáá múhdumé oke cáhcújtsómedítýú ímichi ídyéjúcóejpi. Áánellii muurá tahñéjté íjcyámeke tsá iiná muhdú méénúítyuróne. Muurá dsijivéjúcoorómé tsiiñe böhíhi.

19 Áhdure uke ó picyóó dijtyééveri míamúnaa iwáájácu muhdú njíkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjúejte iijcyaiñe. Aane íñe iíñújiri múhdurá ícyahíjcyáné míamúnaa díuwááboju cáhcújtsotúmé tsá téenéejte íjcyatú njíkyéjiri íjcyabe Píívyéébe néhdújuco. Áánetu teene cáhcujtsómé ímí ícyahíjcyámé téenéejte íjcyá dííbyere néhdújuco.

20 Ehdúu iñééné boone múúhakye neebe muha muucá meúúbállétu ímiááné diibyéjuco Críjto mépájtyetétssoobe dibye íjcyane.

*Idsijíveíñé Jetsóó úúballéne
(Mc 8.31-9.1; Rc 9.22-27)*

21 Átsihdyúu múúhakye úúbálleebe muhdú Jerotsaréevu péébeke túkevéjtsjotémá llúúvájté avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame iicubáhráné njícautu dííbyele dsijivétsóiñe. Ároobe 3 coojívatu tsiiñe iböhíiñée úúbálleébe.

22 Áánelliihyée Péédoro múúhadítýú idywajcáróóbeke nééhií:
—Tsáha Ávyéjuúbej, kiá Píívyéébe íjcyánáa iiná uke pájtyeéhi. Tsá iiná uke pájtyeityúne.

23 Ehdúu Péédoro néérónáa Jetsóó illure dííbyele ubháhi. Neebépeé:

—Díhne óhdityu Náve Naavénej! Ilijyévéne oke u tühútsohíjcyáne! Muurá míamúnáá iitsaméiyé dípañe íjcyánellii tsá u wáájácutú muhdú Píívyéébe óhdityu iitsameíñé.

24 Átsihdyúu neebe múúhakye:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé óvíi iimillédu iicuhíjcyánetu iihveténe úraavyé wájyúmeítyúméré iicubáhrámeíyóné pañe.

25 Muurá iimillédu iíñújiri iijcyáiyóneríyé tsúúrámeíhíjcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu teene iihvájtsóne ookéréjuco ímí iúráavyéíñeri tsúúrámeíhíjcyámé pájtyeéhi.

26 ¿Aca iinetú meke piáábóiyóné tsáijyu műu mewágóóvénáa mítyane meéhneváne? ¿Mityá ijcyáné tsane mepájtyetéiyóné ehnííñevu tsaímíyé meíjcyáiyóné?

27 Muurá oo Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe Llihíyó avyéjuma ó tsaá dííbyeéjté njíkyéji múnáama. Áijyu muurá pámeere újcuú muhdú iicuhíjcyámé áhdo.

²⁸ Muurá ímiááné ámúhadítyú tsáhái tsaate dsíjívéityú táavyéjú böhówaavéné ájtyúmitúme. Ehdúu Jetsóó néé műúhakye.

17

*Jetsóó tsíhdyúreevéné
(Mc 9.2-13; Rc 9.28-36)*

¹ Átsihdyúu 6 coojívatu tsajtyéébé Péedoroo, Jacóóboo, iñahbe Jóaaá, éhdúmeke cáméhbaúvú múha íjcyátúhullévu.

² Áhullévúhjáa diityédívú tsíhdyúrééveébe. Íhyúmhjáa ajchúcunú cóójiejpi nuhba ájchúcunúdu. Áhduréhjáa íwajyámú ávyeta cádiúcunú peetédu.

³ Áánáacáhjáa Moitséee, Eríaa, íjcyamútsí dííbyedívú böhówávémútsima ihjyúvaábe.

⁴ Áánélliihyéhjáa Péedoroo nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¡Maímijyu ihdyu mee íchihiyij! Ahdícyane u ímílléhajchíi metsu meméénu 3-wava nújuwááné dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eríaa éhwaa, éhdune.

⁵ Ehdúhjáa Péedoroo íhjyúvánáa ojtsó ávyeta ájchúcunúné diityédívú niityéhi. Ááné pañétuhjáa Píívyéébe nééhií:

—Áánu muurá Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

⁶ Ááneríhjáa mítyane iíllityéne íhvöhobáme.

⁷ Áánélliihyéhjáa Jetsóó diityéké dócárájcoobéré nééhií:

—Méíllityédíññ. Méíjyocúúve.

⁸ Ahdújucóhjáa iijyócúúvéne tsiiñe ditye iítérónáa tsáhájuco múha íjcyatúne. Iiyéjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

⁹ Ehdúhjáa diityédívú itsíhdyúréévéne oomívú diityéké neébe:

—Tsáma méúúbálledíññéi muucá íñe ámuha maájtyumíné Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o dsíjíveebe tsiiñe o böhíítúné hajchóta.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Ácooca muhdú iívane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eríava tsiiñe böhówááveíñé míamúnáake pájtyetétsóiibye böhówáávéíñé ihdéwu?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, ímiáánéjucóhdée tene némeíñé Eríá böhówááveíñé míamúnáake pájtyetétsóiibye úmíwari dibye diityéké iihdenu dííbyema.

¹² Ahdújucóo muurá dibye böhówáavéné tsojtsó múnáajpi Jóaa eenée Eríá dibye íjcyane némeíibye. Áróóbekée muurá

míamúnaa ávyejúúllétumé múhdurá dáríívehíjcyá múijyú ookéréjuco Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébeke idyáriíveídyu.

¹³ Ehdúhjáa Jetsóó néenetu botsíi diitye 3-meva waajácú tsojtsó múnáajpi Jóááuvudítýu dibye nééneeé.

Méiváteri chéméébeke Jetsóó böhütsóne

(Mc 9.14-29; Rc 9.37-43)

¹⁴ Aamée tsúúca tsiiñe wajtsí müúhadívu.

¹⁵ Áánácacáa tétsihyi mítyane míamúnaa íjcyámedítýu tsaapi Jetsóó lliiñévú imímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyuco hájchíwúudi dídaatsóvej. Mítyane ícúbáhrámeíhíjcyaaabe imyéívaténeri. Aabe ápichó áákityéhíjcyá cúújúwá pañévu. Tsáijyu áákityéhíjcyaaabe téhi pañévu.

¹⁶ Aane íñe íjtye dímmamyému éllevu diityévá óoma ibóhíitso o tsíváróóbeke tsá ditye böhütsotúne.

¹⁷ Áánelliihyée neébe:

—¡Juhúúj, múhdúré míamúnaáhana ihdyu ímiááné ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhajchótá ámúhá muhdúré o áábúcúne ámúhakye ó úwáábohíjcyáa ímíñéuvú ámuha mecáhcújtsoki? Ehdúu müúhakye iñétsihdyu neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívaj.

¹⁸ Ahdújucóo ditye tsájtyéébé pañe naavéné íjcyáábeke dibye úhbánetu dibye íjchivyéne. Ááné boonée tsúúca ímíjpyetéébe.

¹⁹ Ááné boonétúu muha tsamééré meíjcyátsihvu dííbyeke menééhií:

—¿Aca íveekí tsá muha mepíívyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u méénuhíjcyádu?

²⁰ Áánelliihyée neebe müúhakye:

—Ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsótúnellii tsá ámuha mepíívyetétú tehdíívane meméénúiyóne. Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé mojtáátsá neeváúwu áyá néérou muhdú kéémevédú ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoca muurá cámehbáú iínéiyá tsíhtsihvú ámuha menééjuri. Ehdu ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca tsá iiná ámúhadívú tühúúityuróne.

²¹ Muurá ihdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métáúumeíhi. Ehdúu Jetsóó néé müúhakye.

Idsíjíiveíñé tsiiñe Jetsóó úúballéne

(Mc 9.30-32; Rc 9.44-45)

²² Áhdurée Gariréá iinújiri muha meíjcyánáa tsiiñe müúhakye neébe:

—Míamúnáájpidívúu ípívyéévéébedívú muurá tsaapi ékéévéétsoó ímítýúmeke.

²³ Áabeke ditye dsíjívétsoobe muurá 3 coojívatu tsiiñe bóhiíhi. Ehdúu dibye íhjyuváné ídátsó múúhakye pajtyéhi.

Duurúvájá wáábyuta pamévakéré ditye áhdotsóne

²⁴ Aamée Capenaóovu muha meúújeténáa duurúvájá wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámé tsáá múúha éllevu múúhakye iáhdótsoki. Aamée Péedoroké néé Jetsoodítyu:

—¿Aca tsá ámúhá avyéjuube áhdóityú duurúvájá wáábyuta paméváré áhdohíjcyáne?

²⁵ Áánélliihyée Péedoró néé diityéke:

—Ihdyúi áhdóiíbye. Ehdúu ditye nééne Jetsóoke iúúbálle Péedoró dííbye éllevu tsájá pañevú úcáávérónáa íhdére népéjtsoobe dííbyeke:

—¿Aca muhdú ú ijtsúcunúhi, Tsímoj? ¿Muucá múúne áhdótsohíjcyámé avyéjuje? ¿A iiñúji múnáakére? ¿Mityá tsííñé iiñúji múnáakej?

²⁶ Áánélliihyée neebe Péedoró:

—Muurá múúne tsííñé iiñúji múnáakéré áhdótsohíjcyáme.

Áánélliihyée Jetsóó nééhií:

—Aanéjíi ¿muhdú tsííñé iiñúji múnáájpíubájíi ó áhdoóhi?

²⁷ Árónáa ihdyu o áhdotúné múhdurá ditye iiijtsúcunútu cáhawáá pijcyúté úneuj. Aane u pijyúcúubé ihjyú pañe tsají dsíidsiji u ájtyúmijívú ú áhdóteé mééma tsamútsimájuco. Ehdúu Jetsóó néé Péedoróke.

18

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhtsútuube diityédítýú jcyáiyóne

(Mc 9.33-37; Rc 9.46-48)

¹ Áijyúu muha Jetsóoke menééhií:

—¿Aca caabyé múúhadítýú iihtsútuube íjcyáá níjkyéjíri íjcyaabé Píívyéébé avyéjuri muha meíjcyacoóca?

²⁻³ Áánélliihyée tsííménéwúuke ipíúváábeke múúháj píinévú ipícyóone neébe:

—Ímiááné ámúhakye o néé íjtye tsíime iinéikyé wáájácutumé íjcyadu ámúhá ijtsaméí cápáyooovétuhajchíi tsá ámuha meíjcyáityú Píívyéébé avyéjúejte.

⁴ Muurá Píívyéébé avyéjúejte idáátsóméhjiúvú tsíiméwuúmú íjcyadu nééme ijcyá iihtsútujte.

⁵ Muurá íñe áánu ídátsó tsíímene íjcyadu táuráávye múnaa idáátsóméhjiúvú néémeke iiçuvehíjcyámé ookéjuco iiçuvéne.

**Tsaatéké ímítunévú meibuwajtsóné ápichó nééneé
(Mc 9.42-48; Rc 17.1-2)**

6 Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátsó tsiiémewuúmúdúréi néémedítýú tsaatéké ímítunévú íbwátsohíjcyámekéubá műu apáhajchíí íjkyéháñetu néwáyúcobáné ióhbáñúmeke wájojcó móóá pañevú apichó diityé úmiwa nééné ihdéetu.

7 jíveekíami íñe iíñújíri ímityúmé íjcyame ténejcuvú tsijtyeke íbwátsohíjcyaj! Árómeke ihdyu máidáátsoju tene pájtyéiñe.

8 Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméénuhíjcyáhajchíí műu kípíyújcúmeí téhojtsíji. Áhdure ámúháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíí műu kípíyújcúmeí téjtuháji. Muurá ihdyu ímí ámuha méíjcyaa ámúháj piityu tsátsihjítsá íjcyájúcóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu muurá ídátsó ámuha méíjcyaa ímí ámúháj piiháñé néerome múijyú áabatéityúnéj cuujuwá pañevú ámuha mewágóóvöhajchííjyu.

9 Áhdure ámúhá hálluúneri ámuha maájtyumíné ímityúné meméénuhíjcyáhajchíí méwaagóó téuhji. Muurá ímí ámuha méíjcyaa tsánejcúeúhjí íjcyájúcóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátsó ámuha méíjcyaa tsaúúcuma ámuha méíjcyarómé cúújuwá pañevú mewágóóvöhajchííjyu.

**Obéejá müjtánetu íjcyáné uwááboju
(Rc 15.3-7)**

10 Ahdícyane tsá műu tsiiémewuúmú íjcyadu idáátsóméhjíuvú nééné cahcújtso múnáake éhdíiavállétúne. Muurá íjcyámé diityé tehméjté níjkyéji múnaa Llihíyoma dííbyeke diityé halluvú piááboju táumeíhíjcyáme.

11 Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o tsáá ímítuháñé müjtásómeke o pájtyetétsoki.

12 ¿Aca tsáápí obéejámú 100-meva íjcyámedítýú tsaapi müjtaca tsá dibye ímunáajte 99-meváréjuco íjcyámeke tsátsihvu ipícyóóne néhcóityuró dííbyeke? Muurá néhcóíyoobe.

13 Aane muurá dííbyeke iájtyúmíne mítyane ímíjyúuvéíyoobe pámeerée íjcyácooca iimíjyúúné ehníiñevu.

14 Ahdu muurá níjkyéjíri íjcyaaabe Méécááni tsá ímíilletú dííbyé uráávye múnaa ídátsó tsiiémewuúmú íjcyadu néémedítýú tsáápíubáré wágooovéne.

**Tsíjtyema mühdurá meíjcyane meímibáchójcatsíñé
(Rc 17.3)**

15 Ahdícyane ámuha cahcújtso múnáadítýú ímityúné tsaapi ámúhama méénúhajchíí műu iiye dibye íjcyátsihvu bóijcyú téénetu dibye illéébóhajchíí iimíbáávyeki.

16 Aane dibye lléebótúhajchíí múu pívámevájuco ímíñeúvú íhjyuváné dííbyema.

17 Aame néérone dibye táhjálléhajchíí múu pámeeréjuco cahcújtso múnnaa idyóbéévéne íhjyuváné dííbyema. Áameke idyé dibye táhjálléhajchíí múu ílluréjuco íhvejtsóné ihdícyaabéduréjuco dibye iíjcyaki.

18 Muurá ímiááné ámúhakye o néé muhdú níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébe néhdújuco íñe ííñújiri míamúnáake ámuha metükévetsohíjcyádú ámuha meíjcyáíñe.

19 Áhdure idyé ámúhakye o néé míityétsi tsane iíjtsámeíñé hallúvú Llihíyó Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáábeke piáábó táúmeihajchíí muurá piáábóiibye diityétsikye.

20 Muurá Píívyéébeke cáhcujsómé pívááaturómé tamyémeri píhcyáávéméj piíne oo diityéké o piááboki.

21 Ehdúu Jetsóó néénellii Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íñe múhdújyúvá ó ídáátsóvéiyá óóma ímityúné méénúmedi? ¿A 7-ijyúva?

22 Áánéllihiyée neébe:

—Tsáhaá, paíjyuváré múu ídáátsové uke ímityúné méénúrómedi.

Ídáátsóvéiyóné ímíllétúúbedítýú íjcyáné uwááboju

23 Muurá níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébe pámeemáyé íavyéjú ímibájchoó tsáné avyéjuubéhjáa ihyákímú pevénéré dííbyedítýú náhjíhénuhíjcyáné diityémá ímíbajchódu.

24 Tujkénúhjáa ímíbájchóroobe mítyane pevénéré dííbyedítýú náhjíhénuhíjcyáábema.

25 Árónáacáhjáa tsá dibye píívyetétú teene iínetú iáhdóiyóne. Áánéllihiyéhjáa diibye íavyéjuube néé tsaatéké dííbyedívú iñáhjíhénuiñé páneere ihñénéhjíma iítsímemájuco teene múhdutú dibye áhdóityúrónélliíhje.

26 Áánéllihiyéhjáa diibye iúníu múnáajpi dííbyé lliiñevú ímímóúúvéne dííbyedívú iídáátsójkímyeíñé néehií: “Ávyéjuúbej, cána ehdícyáróné pañéi daabúcú iíñe úhdityu o náhjíhénuhíjcyáné uke o áhdohíjcyatúne. Ukéi chooco ó áhdoó páneére.”

27 Ehdúhjáa dibye néénellii dííbyedi iídáátsóvéne tsáhájuco dibye áhdótsotúne. Áábé hallúrígjyáa tsá iíná íjcyájúcootúne.

28 Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyema ímíbájchótsihdyu péébe cábuuvé tsaapi iñahbéébedívú téhduréhjáa dííbyedítýú áyánéwu iñáhjíhénuné áhdohíjcyátúúbedívu. Áábekéhjáa íjkyéétu iéékévéne neébe:

—Ó imíllé ícyoocáré oke u áhdone óhdityúu u náhjíhenúne.

²⁹ Áánéllihiyéhjáa téhdure dííbyé lliiñévú imímóúuvéne iídátsójkímyeíñe néeroobe dííbyeke: “Muúbej, cána ihdyu óvíjyucói daabúcú tsáriyóné pañe teénej. Ukéi ihdyu chooco ó áhdoóhi.”

³⁰ Árónáacáhjáa tsá dibye ímíllétu iídáátsovéné dííbyedi. Illuréjucójháa dibye cùvéhoojánúné dííbyeke. Aabéhjáa cùvéhoojá pañe ijcyá dííbyeke iáhdótúné hajchóta.

³¹ Ehdúhjáa iñahbéébeke dibye dáriivéné tsijtye iñahbéjteke iídátsó pájtyénéllii íavyéjúubeke úúballémé muhdú dííbyeke tene pájtyene.

³² Áánéllihiyéhjáa íavyéjuube piuvá dííbyeke. Áábekéhjáa népéjtsoóbe: “Uu táúníu múnáajpi, ¿íveekí ávyétá imítyuube uú? Úhdíi muurá o iídáátsóvéne ó íhvejtsó páneere ávyétá mityáné óhdityu u náhjíhenúne u áhdohíjcyatúne.

³³ Ahdu muurá díñahbéébedi u iídáátsóvéne ú íhvéjtsóiyá páneere úhdíi o iídáátsóvéne o íhvejtsódu.”

³⁴ Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyeke iñééne illuréjuco icyáyobáávaténe icyúvéhoojánúúbedívú ícúbáhratsóné teene dibye áhdótúné hajchóta.

³⁵ Ehdu muurá ámúhakye méénúiibye Llihíyó níjkyéjiri ijcyabe ámuha ímiáánéjuco ámúhá iibúuri ámúhá náhbedi meídáátsóvétúhajchííjyu.

19

*Táábávájcatsímyé wáágóójcatsíítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mc 10.1-12; Rc 16.18)*

¹ Ehdúu Jetsóó nétsihdyu muha mepéjucóó Gariréatu Jodéá iññújivu Joodáá tsiñéjcvu.

² Áhullée mítyane míamúnaa úráávyehíjcyá dííbyeke. Áamedítýuu chéméméhjike böhíitsohíjcyabe.

³ Áijyúu tsaate paritséómú dííbyeke imújtásóro dííbye éllevu itsááne nééhií:

—¿A tehdújuco tsaapi méwakye íhvéjtsóiyóné ihdícyáné hallútúre?

⁴ Áánéllihiyée neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píívyéébé waajácuháámi? Muurá téhaamítú caatúváné dibyée páné ihdéene iipívyéjtsóné níjcaúvú téhdure ípívyéjtsóné wajpii, walée, ijcyane muhdú tene íjcyáidýújuco.

5 Áánemáa muurá téijyújuco dibye nééne wajpi wálleeke ityáábávállema ííneíñé cáánímútsidítýú díllemáyéjuco iíjcyá tsahéécoréjuco tsáapiyié íjcyáiyódu.

6 Aamútsí muurá míityétsí íjcyáromútsí tsahéécoréjuco íjcyáíñé Píívyéébée ípíveyjtsódújuco. Áánellii tsá tsaate ityáábávájcatsícyooca dówáávéíturóne.

7 Ehdúu Jetsóó néénellii nééme dííbyeke:

—Áánáacárähjáa ¿íveekí Moitsééuvú úwáábohíjcyá metáábávárólleke meíhvéjtsóiyóné tééné waajácuháámí mecáátúnúhaamívvú maájcúnema?

8 Áánelliihyée neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha meíjcyadu ditye cáhcujtsópítýúnellii ehdú nehíjcyáabe tehdu tene néétürónááca. Tsáháa Píívyéébe tehdu teene ípíveyjtsotúne.

9 Áánellii ámúhakye o néé tsaapi mewa ímityúné tsíjtyéhjíma méenútúrólleke ííhvéjtsóne tsíjpíllekeréjuco táábáváhajchíí muurá ímityúné méenuube íveekí méwamájíí tsíjpíllema iíjcyáneri. Áhdure idyé tsaapi íhvéjtsólleke táábávaabe ímityúné meenúhi.

10 Ehdúu Jetsóó néénellii muha menééhií:

—Ímí tehdujúcooro teene táábávajcátsí néérónáa tsíñejcútú múhdurá teéne. Áánelliihyéubá óvíjyácoóiyóné teéne.

11 Áánelliihyée neebe múúhakye:

—Áróńáa tsá paméváré píívyetétú tehdu iíjcyane. Apáámyéré ihdyu Píívyéébe pícyohdújuco iíjcyame piivyéte tehdu iíjcyane.

12 Muurá iíjcyámé tsaate ípyée iípívyeevédújuco wálleeema iíjcyáiyóné píívyetétume. Áhdure iíjcyámé tsaate míamúnaáré méenúnetu wálleeema iíjcyane píívyetétume. Áánetu ihdyu tsaate imillé ííyéejtére iíjcyane iiná túhújtsotúmá níjkyéjíri iíjcyáabe Píívyéébé avyéjúejte iíjcyáneríyé iííjíveki. Ahdícyane ihdyu óví caatyé ííyéejtére iíjcyane ímillémé tehdu iíjcyáhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhakye.

Tsiiméké Jetsóó llúúvanúne

(Mc 10.13-16; Rc 18.15-17)

13 Áíjyúu tsaate íítsíímeke tsivá dííbye éllevu dibye diityé hallúvú piááboju ityáúmeí Píívyéébeke. Áánelliihyée muha menéé íínevú ditye tsiiméké tsívane íllure dííbyeke ityúhújtsoki.

14 Áróńáacáa neebe múúhakye:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsiiméké íjcyadu néémé wáábyuta Píívyéébé avyéjú iíjcyá níjkyéjíri.

15 Ehdúu iñééne diityéké dócárájcoobéré Píívyéébeke piáábó táúmeí diityé hallúvu. Ááné boonétuu tétsihdyu muha mepéé tsiellevúrejuco.

*Ováhtsá Jetsóoma íhjyuváne
(Mc 10.17-31; Rc 18.18-30)*

16 Tsáijyúu téhdure tsaapi ováhtsá ehnéva múnáajpi íjcyaaabe Jetsóo éllevu itsááne nééhi:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyaaabe cána oke diñe muhdú o íjcyáiyóné múijyú o dsíjivéjúcóóítýúne böhí o újcuki.

17 Áánélliihyée neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábedi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. Ahdícyane cáhawáá dííbyé taúhbajúúné néhdu diicya múijyú u dsíjivéjúcóóítýúne böhí u újcune u ímilléhajchííjyu.

18 Áánélliihyée neébe:

—¿Aca keená teene dííbyé taúhbajúúné? Áánélliihyée úubálleebe teene taúhbaju illu nééneé:

—Tsá múu míamúnáake dsíjivétsotúne. Tsá múu ihdícyámema dómacójcatsítýúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíututúne.

19 Múu avyéjuullé díicyáánimútsikye. Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.

20 Ehdúu Jetsóó néénéllii neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábedítýúré tehdújuco o ícyahíjcyáne. ¿Mityá ijcyánéi tsiiñe iiná o méénúiyónej?

21 Áánélliihyée neébe:

—Ihdyu panévatúré ímiáábé u íjcyane u ímilléhajchíí dítsíeméné náhjihénúne idáátsóméhjike piáábo. Áijyu ihdyu ímiááné ú avyéjúuteé níjkyéjíri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

22 Ehdúu Jetsóó nééne kímóhcó pajtyé dííbyeke mítyane dibye éhnévánélliíhye. Aabée illuréjuco pééne kímóóveebére.

23 Áánélliihyée Jetsóó néé múúhakye:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé ehnéva múnaa íhtsútúnetu úcáávýiyóné Píívyéébé avyéjuvu.

24 ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávýiyáhi?

25 Ehdúu dibye nééneri muha meúllévenúne menééhií:

—¿Aca ihdyu mühdtutúrá pájtyetéiyóme?

26 Áánélliihyée múúhakye iiiiténe neébe:

—Tsá muurá míamúnaa píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe. Árónáa Píívyéébe piivyété diityéké ipájtyetétsóné iiná dííbyedívú tühúútúnélliíhye.

27 Áánélliíhyée Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne. ¿Aane muhdúí íñe teéne? ¿Hiná muha méújcuú tééné hallúvu?

28 Áánélliíhyée múúhakye neébe:

—Imiáánétúré ámúhakye o néé páneere tsíhdyuréjuco ímibáávyécooca Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o ávyéjuutéíñe. Áijyu idyé ámuha téhdure méíjcyáá 12-hava ámúha múnnaa ijraéémú íjcyámé avyéjuje.

29 Muurá páneere íjcyátsíhjima imúnáake íñahbémuu, íñaallémuu, cáanimuu, méwamyuu, iitsíimee, íjcyárómeke ipícyoíñíne ookéréjuco iúráavyéné wákimyéí méénume éhniíñevu tsaímíyé íjcyáá müijyú muhdú íjcyáityúmeréjuco.

30 Árónáa ihdyu tééhbúwá méíjcyaco. Muurá íñe ícyooca íhtsutúmé íjcyame ídátsó téijyu waagoojte íjcyáahi. Ááné lliiñévú íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi.

20

Tsaate wákímyeíñetu íjcyáné uwááboju

1 Muurá Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáabe pámeemáyé íavyéjú ímibájchoó éhne múúne tsaapi íumihé wákímyéí múnáama diityé wákímyéí ímibajchódu. Tsaapíhjyáa muurá íumihé pañétú óova ditye iáahivétso cùúvénénetúré nehcó wákímyéí múnáake.

2 Aanéhjáa tsúúca iújcúmeke neebe 10-haamívá tsájcooji iáhdoíñe. Áánemáhjáa wallójúcoobe ditye iwákímyeíki.

3 Ááné boonétúhjáa idyé cójíhréjuco néénáa tsiiñe tsíjtyeke néhcotéébé úújeté tsaate tsátsii pevétáré íjcyámedívu.

4 Áámekéhjáa neébe: “Ámuúhaj, óoma méwákímyeítyé táumihé pañe. Ámúhakye ímí ó áhdoóhi.” Ahdújucóhjáa ditye wákímyeítyéne.

5 Ááné boonétúhjáa idyé tsiiñe cójíjpíine péébe újcujé tsíjtyeke. Átsihdyúhjáa tsiiñe péébe újcujé tsíjtyeke.

6 Ááné boonétúhjáa ávyétá cuuvé pañéjuco péébe úújeté tsaate pevétáré íjcyámedívu. Áámekéhjáa neébe: “¿Íveekí wákímyeítyúmé ámuha pevétáre?”

7 Áánélliíhyéhjáa néémeé: “Muhdú múha múúhakye táuhbánejíi iiná muha méwákímyéiyáhi.” Áánélliíhyéhjáa neébe:

“Ané óoma mepééne méwákímyeítyé táúmihé. Ámúhakye ímí ó áhdoóhi.” Ahdújucóhjáa ditye pééne dííbyema.

⁸ Ááné iijyúnuvújháa diitye wákímyéi múnáá tehméébeke neébe: “Áyu ílluréjuco wákímyéi múnáake dáahívétsómeke dahdo. Nihñérené úcáávemedítýú ú áhdótujkénúhi. Ááné boonétúi ú áhdoó tujkénuné úcáávemeke.”

⁹ Ahdújucóhjáa dibye eenée ávyétá nihñéejtére cuuvé pañe úcáávemedítýú áhdótujkénúne tsáápiitsáké 10-haamívá diibye tépallí múnáajpi néhdunéjuco.

¹⁰ Aanéhjáa diitye eenée tujkénú cùuvénetúré úcaavémé iiíténe ijtsámeí dibye áhdoíñé éhnííñevu pájcoojíré ditye wákímyeíñélliíhye. Árónaacáhjáa diityéké téhdunéré 10-haamívá áhdoóbe.

¹¹ Aanéhjáa múhdurá diityéké pájtyénéllii tépallí múnáajpidítýú llíhcyámeímye.

¹² Áamedítýújháa tsaapi néé dííbyeke: “Aca muhdú iiívane aatyé ícyoocárené cuuvé pañe úcáávemeke ú ahdó íñe muha cójihajchótá állócohíváneri mewákímyeímyeke u áhdodúnére.”

¹³ Áánélliíhyéhjáa neebe dííbyeke: “Muúbej, ¿acáne tsá o néétu téhdune 10-haamívá ámúhakye o áhdoíñé tsájcoojí wákiméi? Áánerá tsáháturo ímityúné ámúhakye o dáriívetúne.”

¹⁴ Ahdícyane wa eene uke o áhdone dékéévéne dipyej. Muurá ihdyu ó imillé áyánéwu wákímyeíymema tsahdúnéhjíré o áhdone pámeekére.

¹⁵ ¿Aca tsá u wáajácutú o ímillédú o áhdóiyóné tadsíidsidívu? Anéjííva oke ú nééiyá múhdurá o dáriívéne. Áhdure tsá u nómíutááváityuró pámeemáyé ímiáábé o íjcyáneri.” Ehdújháa neebe tépallí múnáajpi dííbyeke.

¹⁶ Ahdícyane íñe ícyooca iiye íhtsutúmé iíjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámé nihñéétsihvu ídátsó waagóojte íjcyáhi. Ááné lliiñévú íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Muurá mítyámeke táavyéjú wákímyéivu o újcúrómedítýú uhjéméré ímí teene úraavyémé ávyéjúúteéhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íwákímyéi múnáama diityé wákímyéi ímíbájchónetu.

*Idsíjíveíñé tsiiñe Jetsóó úúballéne
(Mc 10.32-34; Rc 18.31-34)*

¹⁷ Átsihdyúu múúhaye 12-meva Jerotsaréevu dííbyema mepéénáa juuvávyú múúhakye neébe:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu.

¹⁸ Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi llúuvájté avyéjutémá taúhbajú uwáábojtéké óhdivu ékéévéétsoóhi. Aame neé oke idsíjívétsoíñē.

¹⁹ Áabeke muurá oke íhvéjtsoímyé jodíomú íjcyátumé hójtsí pañévu. Aame óhdi iúuhivaténe oke imyéénúubeke ílluréjuco wátyétyehcuíñé páwachékevu o dsjíiveki. Ároobe tsiiñé ó bóhií 3 coojívatu. Ehdúu Jetsóó néé múúhakye.

*Jacóóbomútsíj tsiiju Jetsóoma íhjyuváne
(Mc 10.35-45)*

²⁰ Téijyúu Tsebedéó taaba Jetsóó éllevu itsááne íllímutsi Jacóóboo, Jóááá, íjcyamútsí múúhama íjcyámútsikye ipíúváne díibyé lliiñévú mímóuuvé piáábó ityáúmeíki.

²¹ Áallekée neébe:

—¿Hinetú uke o piaabóné ú imilléhi?

Áánéllihiyée neélle:

—Ó imillé íjtyetsi hájhíwúumútsí úúma páñétuétsihyi íjcyane diávýjuri u íjcyácoóca.

²² Árónáacáa neebe dílleke:

—Ávjeta tsá u wáájácutú iiná u táúmeíñē. Ehdúu dílleke iñétsihdyu diityétsikye neébe:

—¿Aca ámuhtsi ávyétá ihnáhó méicúbáhrámeíyá muhdú o icúbáhrámeídyu?

Áánéllihiyée neemútsi:

—Éee, muhtsi méicúbáhrámeíyáhi.

²³ Áánéllihiyée neebe diityétsikye:

—Imiáánéhde ámuhtsi méicúbáhráméíhi. Árónáa ihdyu páñétuétsihyi táavyýjuri o íjcyácooca tsá oore ámúhtsikye táuniúvú o pícyóóityuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke.

²⁴ Ehdúu Jetsóoma dityétsí íhjyuváné múúhakye diityétsí nahbéjté 10-meva muha meíjcyámeke tsári pajtyéhi.

²⁵ Árónáacáa múúhakye ipíúváne neébe:

—Ámuha muurá méwajácú íñe ííñújiri íjcyáné avyéjuté paméváré íhtsutúmá iíjcyane ímilléne.

²⁶⁻²⁷ Áánetu ihdyu íñe ámuha tsúúca tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítýú tsaapi íboohówaabe iíjcyane ímílleebe múu íñahbéjteke íícvé íñée muhdú Míamúnáájpidívú o ípívyéévebe o méénuhíjcyádu.

²⁸ Tsáháa muurá o tsáátu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke iíícvéveki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá diityéké o

píaabódú íjcyaaabe diityé wájyuri o dsíjíve teene cáhcujtsómé ipájtyetéki.

*Hállúvátumútsikye Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mc 10.46-52; Rc 18.35-43)*

29 Aamée Jericóotu muha mepéemeke mítyane míamúnaa úraavyéhi.

30 Áijyúu hállúvátumútsí juuvá únuri ácuúcunúhíjcyamútsí tétsihdyu Jetsóoma muha mepájtyene iwáájácúne kéévánécoba néé dííbyeke:

—¡Ávyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiiiménémúhaabe u íjcyáabej, mühtsidi ihdyu óvíjyuco dídaatsóvel!

31 Ehdúu dityétsí néénellii tétsii íjcyame uhbá cíúvöhulléré dityétsí iíjcyaki. Áróneríi ॥cúvétumútsí éhnííñevúré tsiiñe nééhi:

—¡Ávyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiiiménémúhaabe u íjcyáabej, mühtsidi ihdyu óvíjyuco dídaatsóvel!

32 Áánelliihyée Jetsóó iíjyócúúvéne néé diityétsikye:

—¿Hiná ámuhtsi méimilléhi?

33 Áánelliihyée neemútsi:

—Ávyéjuúbej, muhtsi méimillé mahálluváne.

34 Ehdúu dityétsí néénellii mítyane ídáátsóveebe diityétsidi. Áánemáa diityétsikye íhyálluúúné dibye dócárájcónetu tsaímiyé ॥ítéjúcoomútsi. Aamútsíi dííbyekéréjuco úraavyéne.

21

*Jerotsaréé pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mc 11.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)*

1 Aamée muha mewajtsí Jerotsaréé piihíriyéjuco Bepajéé cóomí únuri Oriívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúu Jetsóó wallóó miítyétsikye müúhadityú técoomívu.

2 Áámútsikyée neébe:

—Écoomi ípiihíré cóomityu óoma méujcúté íayáne ॥jjú illíma íjcyaaabe döhjínúmeíbyeke. Áabeke metsíñaáyóne métsívaco.

3 Aane tsaate ámúhtsikye ‘ivéémútsikyé ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne mühtsikye néénellihiye. ॥icúiyévané ihdyu óómichóiibye.” Ehdúu neebe diityétsikye.

4 Ehdúu pajtyéné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa illu néhdújuco:

5 Tsióó cóomi múnáake mene: “Ámúha éllevu ámúhá avyéjuube tsaá ídaatsóné íayáne ॥jjú hájchí hallúri.”

Ehdúhjáa neebe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi.

6 Aamútsíi tsúúca újcujé diibye íayáne iijuke illíma Jetsóó néhdújuco.

7 Áábé hallúu wájyamúúnetu muha meíhbóné halluvú iñeriívyéne péjúcoobe.

8 Áijyúu mítyane míamúnaa íjcyame ihbó iwajyámuunévú juúva. Tsaatée wájyaúúnevü ihbóhi.

9 Aamée díibyema péé tsuullérí íjcyamee, idyéjuri íjcyamee, ehdu. Aamée wáñécohíjcyá:

—¡Ñóooj, máávyejújtsó áánu Dabíiuvúj tsiiéménémúháábeke! ¡Maímijyu dibye Píívyéébe mémeri tsááneéj! ¡Ñóooj, máávyejújtsó caame íjcyabe Píívyéébeke! Ehdúu iwáñéjcóne nehíjcyáme.

10 Aabée Jerotsaréevu úcááveneri pámeere técoomí múnaa ibóribaavémé néehií:

—¿Múamí tsáma aátyej?

11 Áánellihyée tsaate néehií:

—Áanerá aabye Jetsóó Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Gariréá iiñújíri íjcyacóómí Natsarée múnáajpi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne

(Mc 11.15-19; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

12 Ááné boonétúu duurúvájá pañevú náhjíhénújcatsímyeke téjá pañétú boáyoóbe. Wájójcoobée dsíidsike cápáyócohíjcyámé metsawááne. Áhdurée ijúúmuke náhjíhenuhíjcyámé acúúvihcyúné wájójcoóbe.

13 Áánemáa neebe diityéke:

—Muurá Píívyéébé waajácuháámitu néeneé: “Íjya tahjya téjá lliiñévú míamúnaa óoma íhjyúvahíjcyáijya.” Aaja ɿiveekí ámuha naní múnáá jaríyéjuco medíllone?

14 Áijyúu téjá pañe hálluvátuméhjíma ímí úllehíjcyátuméhjí íjcyame díibyeké piáábó táúmeímyeke ímípyetétsoóbe.

15 Ehdúu téijyu méénuube méénúráítyúronéhjí. Áijyúu tsíime wáñécohíjcyá: “¡Ñóooj! Átsihdyúu nehíjcyáme: ¡Máávyejújtsó aadi Dabíiuvúj tsiiéménémúháábeke!” Aanée llúuvájté avyéjuitémá taúhbájú uwáábojte tsári iijsúcunúne Jetsóoke néehií:

—¿A ú lleebó eene aatyé néhíjcyáne?

16 Áánellihyée Jetsóó néé diityéke:

—Éee. ¿Aca tsá müijyú ámuha meéévetú Píívyéébé waajácuháámi téénetu íhjyuváne? Illu muurá néeneé:

Pámeere díibyeké duurúvahíjcyá tsíime ñohñóríyéi íjcyárótsíwuújimájuco.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó diityéké nééné boonétú muha mepéé Jerotsaréetu Betáániávuréjuco. Áhullée tépejco muha mécuwáhi.

Higyéérahe Jetsóó pítyuutsóne

(Mc 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Ááné tsitsíívevúu cùuvénetúré muha tsiiñe Jerotsaréevu meóómíñáa Jetsóó akyábáavatéhi.

¹⁹ Aabée juuvá únitu íjcyahé higyéérahe úujéjerá 'nééyahéubáhaja' iñéénema. Árónáacáa tsá tehe néévatúne. Áánelliihyée illuréjuco dibye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Níhñécunu illuréjuco u chéméihye ¿iveekí tsá u néévatúne?

Ehdúu dibye néénemáyé tsúúca íjtoíñuhe.

²⁰ Áánérí muha meúllévenúne menéé dííbyeke:

—¿Aca muhdú eene eehe higyéérahe peecútéré tsúúca cheméhi?

²¹ Áánelliihyée neebe múúhakye:

—Muurá ímiááné ímíñeúvú ámuha mecáhcújtsoca tsá apááñéré iñe higyéérahe o chémétsónéeméné ámuha meméénúíturóne. Téhdure muurá ámuha menéejuri tsane cámehbáú iinéiyá móáaj piinévu.

²² Ahdícyane muurá páneere iiná Píívyéébeke ámuha metáúmeíñé ámúhakye ájcúiibye ímiáánetúré ámuha ímí mecahcújtsóhajchíjyu.

Jetsóó ihtsútu

(Mc 11.27-33; Rc 20.1-8)

²³ Átsihdyúu idyé tsiiñe duurúvájá pañévú dibye úwáábónáa páñétúejte llúúvájté avyéjutémá túkevéjtsojte dííbye éllevu it-sááne nééhií:

—¿Aca múúbé ihtsúturi u íjcyaaabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

²⁴⁻²⁵ Áánelliihyéhjáa neebe diityéke:

Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? A Píívyéébeé, mityá míamúnaárée nééjuri tééné wákimyéí méénuhíjcyáabej? Áyu cána oke máañújcuj. Ámuha oke maáñújcúhajchíí botsíí ámúhakye ó neé múúbé ihtsúturi ténehji o méénuhíjcyáne. Áánelliihyée tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá 'Píívyéébée nééjuri tsótsohíjcyáabe' menéhajchíí meke néélyoóbe: “¿Áabekéráhjáa íveekí tsá ámuha mecahcújtsotúne?”

²⁶ Áánetu 'míamúnaárée nééjuri' menéhajchíí meke diitye míamúnaa tééné hallútú méénuhíjcyáhi. Muurá paméváré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi diibye Jóááuvu íjcyane.

27 Ehdúu iñéjcatsíñeri iñuhnévéne illure néeme dííbyeke:

—Maáhuú, tsá muha mewáajácutúne.

Áánelliihyée neebe diityéke:

—Aanéjíiva idyé ámúhakye ó neé múubé ihtsúturí o méénuhíjcyáne.

Tsáápí hájchimútsidítyú íjcyáné uwááboju

28 Átsihdyúu tsiiñe Jetsóo diityéké néehíí:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunú tsiiñe ámúhakye o úubálleíñe?

Tsaapíhjyáa illímútsidítyú ámíáábeke néehíí: “Llíhij, cána íhyajchíí méumihe wákímyeítyej.”

29 Árónáacáhjáa neebe: “Tsá o ímílletúne.” Árónemáhjáa bódónetu wákímyeítyeébe.

30 Átsihdyúhjáa bónéébeke neebe téhdure. Áánelliihyéhjáa neebe: “Juúujuj Llíhij, tehdújuco. Óvíi ó wákímyeítyéhi.” Árónáacáhjáa tsá dibye wákímyeítyetúne.

31 Aanée ¿caabyé diityétsidítyú cáhcujtsó cááníkyeé? Áánelliihyée néeme dííbyeke:

—Tujkénúejpíhjyáa cáhcujtsóhi.

Átsihvúu neebe diityéke:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé muurá múhdurá ícyahíjcyáné walléémuma méiiñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámé ímityúmé íjcyarómé ímíjpyéteé ámúhájtane Píívyéébé avyéjúejtérejuco iíjcyaki.

32 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa ámúhakye úwáábohíjcyará ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwáávéroki. Árónáacáa tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatú dííbyeke. Áanetúu ihdyu muurá diitye ímiááné ímityúmé íjcyarómé dííbyé uwáábó icyáhcújtsóne ímíjpyetéhi. Áánáacáa ¿muhdú íveekí tsá ámuha teene melléébójúcoorómé meímíjpyetétúne?

*Úmihé tehmé múnaa múhdurá dáríívéméiñetu íjcyáné uwááboju
(Mc 12.1-12; Rc 20.9-19)*

33 Cáhawáá mélleebúcunu tsiiñe ámúhakye o úúballéne: Tsaapíhjyáa íúmihe óóva ibájtsone mijcónúhi. Áánemáhjáa tsátsii ímibájchoobe tééne néevá dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa jáhwu méénuube cáámé cöhnauvú tééjá pañétú tépalli téhmémeíjya. Ápallívúhjáa tsaatéké ityéhmétsóne aahívetéébé tsííñé iíñíjí.

34 Aabéhjáa tsúúca tene néevane iwáájácútsihvu wallóó íúníu múnáake diityémá ditye iwállóóro téénetu dííbye éhné íjcyadúne.

35 Árónáacáhjáa íllure méénúpejtsómé diityéke. Tsáápiikyéhjáa néwayúúnevu aamúme. Áánetúhjáa tsíjpiikye dsíjívetsóme.

36 Ááné boonétúhjáa idyé tsiiñe wálloobe pívámevákéjuco. Árómekéhjáa idyé méénúpejtsóme.

37 Ááné nihñévúréhjáa wálloobe íllíkyeréjuco ‘íhya hájchíwu íjcyánéllii dííbyeke avyéjúulléiyóme’ iñéenema.

38 Árónáacáhjáa dííbyeke iájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá ílliyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu dííbyeke medsjívétso mehnéréjuco tene iíjcyaki.”

39 Ahdújucóhjáa iékéevéébeke ditye tépallítýú iíwávu itsájtyéne dsíjívetsóne.

40 Ehdúu iúúbállétsihdyu neeve diityéke:

—¿Aane íñe diibye úmihé aabájaabe itsáácooca muhdú méénuú diityéké eenée tépallívú dibye téhmétsoíñúmé ímityúné dáríívéméímyeke?

41 Áánélliihyée néémeé:

—Íhya ihdyu diityéké ídáátsóvétuubéré iidsjívétssóne tsíjtyekéréjuco téhmétsoíñé tépallívú botsíi teene bajtso kékémévécooca tsáneevu dííbyeke ájcúímyeke.

42 Ehdúu ditye néérónáa neeve diityéke:

—¿Aca tsá ámuha müijyú meéévetú Píívyéébé waajácúháámi? Muurá tsátsihdyu nééneé:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa iñéhnilléne wáágóórou pícyámé ímichi tééetu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéébere ehdu meenú tehdújuco.

Ehdu muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé.

43 Aane ámúhakye o néé Píívyéébé avyéjú ámúhá wáábyuta íjcyájúcootúne. Muurá ihdyu tsíjtye ímí óoma íjcyámé wáábyutáréjuco teéene.

44 Muurá teeu nééwayúdú o néébedítyú íjcyáné uwááboju cáhcújtsotúmé müjtaáhi. Áámedívú muurá o cágobáávatécooca illuréjuco ditye wágóóveíñé.

45 Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu úwaabóné llúuvájté avyéjújtémá paritséómú waajácújucóó diityéké dibye lléboobóne.

46 Áánélliihyée imíllerómé dííbyeke iwáágoóné tétsihdyu. Árónáacáa nuhnévémé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane míamúnaa néhíjcyáneri iíllityénema.

22

Táábávajcátsí wañéhjitu íjcyáné uwááboju
(Rc 14.15-24)

¹ Áhdurée tsiiñe Jetsóó úúballé muhdú Píívyéébe íavyéjú pámeemáyé ímíbájchoíñe.

² Neebépee:

—Tsáné avyéjuubéhjáa illi táábaváné wañéhjívu míñutsó mítyane míamúnáake.

³ Áame éllevúhjáa wálloobe íúníu múnáake ditye iñééte ditye itsajúcoóki. Aaméhjáa úbállletérónáa tsá ditye ímíilletú itsááneé.

⁴ Áánéllihiyhéhjáa tsíjtyeke tsiiñe iwállóómeke neébe: "Méneete tátubámyeke ditye itsááne íñe ocájímú tutácóóné idyóóvaki."

⁵ Ahdújucóhjáa ipyééne ditye úbállerónáa idyé tsá ditye ímíilletú itsááneé. Hicúvetúmhéhjáa íwákimyéiháñevúré péecunúhi. Tsaatéhjáa péé íumihénevu. Tsijtyéhjáa péé náhjihévu.

⁶ Áánetúhjáa tsijtye illure diityédí iicubáhrámeke dsíjívetsóhi.

⁷ Aanéhjáa illuréjuco diibye ávyéjúubeké mítyane cayobáávatétsóne. Áánéllihiyhéhjáa ítsodáhómuke táuhbaabe ditye diityéké ídsíjívetsóne diityé cóomí icyátsuhjácoki.

⁸ Ááné boonéhjáa idyé tsijtye íúníu múnáake neébe: "Tsúúca íñe hájchíwu táábaváné wañéhji májchoháñé méenúmeíjyúcoorá téénevu tsáámeke memájchósíyóne. Ávyeta ímílléítýúmekéhjáa o míñutsójúcoorómé íñe tsá tsáátu meéllevu. Árone ihdyu óvi tehdújuco tsá ditye tsáátune, ímiáámejíi tsááiyáhi.

⁹ Ahdícyane cána étsihjívú mepééne ámuha maájtyúmidúmeke méuubállé ditye itsáákií."

¹⁰ Ahdújucóhjáa ditye pahúllevávú ipyééne pámeekéré iájtyúmidúmeke míñutsóné ímítyúrómhjíjmáye. Aaméhjáa tsúúca tsááme teeja wahpéhi.

¹¹ Áame éllevúhjáa diibye ávyéjuube ipyééne ájtyumí tsaapi ihdícyájamáyé íwajyámuma diityej piine íjcyáábeke.

¹² Áabekéhjáa neébe: "Muúbej, ¿acáne íveekí íñe átéreéjamáyé u tsáá béhjávu úcáávéne tsáátuúbe?" Ehdúhjáa ávyéjuube díbyeke néénéllii tsá dibye iiná néétune.

¹³ Áábedítýchjáa íúníu múnáake neébe: "Áánúke íjtyúháácyuma íhyójtsicu mechíjchúne áachívú peete íjcyátúhullévú mépicyóhjé téhulle dibye ityáá íhwáñe iihdónema."

¹⁴ Ehdu nééne muurá íñe ímiááné pámé wáábyutáréjúcooro Píívyéébé avyéjú íjcyáronévú uhjéméré úcááveéhi.

*Ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíidsíke ditye áhdotsóne
(Mc 12.13-17; Rc 20.20-26)*

15 Ehdúu Jetsóó úwaabóné paritséómú itsárilléne pityácójcatsí muhdú díibyedívú iñéétsoíñe.

16 Áánemáhjáa Heróódé icyánéjcúejtéma tsaatéké íhdityu wallóómé díibye éllevu ditye iñééte muhdúhjáa díibyedítýu ipityácójcatsíñe. Aamée itsááne díibyeke nééhi:

—Ávyéjuúbej, muha méwaajácú ímiáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe muurá ú úwáábohíjcyá ímiááné keená Píívyéébe míamúnáadívú tujkevééllejíjtó tsijtye műhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri iícúvétuubéré. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú ijtsúcunú muhdú ditye íjcyane u tühúullétúnéllihye.

17 Aabe ihdyu cána múúhakye diñe díicyánéjcutuj: ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíidsike ditye áhdótsohíjcyáné maáhdóiyónnej, mityá tsáhaí?

18 Ehdúu illure díibyeke imújtátsóro ditye díllone iwáájácúne neeve diityéke:

—Ávyeta mía bañú múnaa ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdú meíjcyame ¿íveekí illure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi?

19 Áyu cána oke méuujétsó dsíidsijívuj.

Ahdújucóo ditye tsájívu újjetsoné díibyeke.

20 Áajítúu húmí náávee, memee, íjcyane iííténe neeve diityéke:

—¿Aca műhúmí náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjítu?

21 Áánellíihyée nééme díibyeke:

—Tséétsá húmí nááve. Áabe méméré iñe tééjítu.

Áánellíihyée neeve diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá díibye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuhíjcyá díibye wáábyuta íjcyanévu.

22 Ehdúu Jetsóó diityéké nééneri iúllévenúne illuréjuco ditye pééne tétsihdyu.

Dsíjivémé muhdú tsiiñe böhüne tsaate díllone

(Mc 12.18-27; Rc 20.27-40)

23 Ááné boonée téjcoojíré tsadotséómú tsáá díibye éllevu medsiíjivémé tsiiñe meböhüne cáhcújtsotúme.

24 Aamée néé díibyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitsééuvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíimávátuube dsíjivéhajchíi iñahbéréjuco díilleke táábávaiñé díibyeréjuco itsíimáva dííllédívú iñáhbeúvúu tsíimáváiyón.

25 Aanée ijcyámé múúhadítýu 7-meva tsané nahbémü. Áámé amiaabée ityáábávárólléjtane dsíjivé tehdu tsíimávátuubéré. Áállekée bóneebéréjuco táábaváne.

26 Ároobée idyé dsíjivé téhdure tsíimávátuube díilléjtane. Aanée ehdu pámeere 7-meva tsaapíllekeré táábávarómé dsíjivé díilléjtane.

27 Aanée nihñevúré díílleréjuco dsíjivéne.

28 Aane cána múúhakye diñe ¿cáábyé taabá ímichi dille íjcyaiñé tsiiñe ditye böhíicoóca?

29 Áánéllihyée neeve diityéke:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácuháámitu tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnellíhye.

30 Muurá dsíjivémé tsiiñe böhíijyu páneere cápáyóóveé tsíhdyuréjuco. Tsáhájuco muurá míamúnaa táábávácatsíityúne. Muurá pámeere téijyu íjcyáá níjkyéji münaáduréjuco.

31 ¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píívyéébé waajácuháámi?

Muurá téhaamítú nééneé:

32 “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Piivyéébé ó ijcyáhi.” Ehdu muurá Píívyéébe néénetu méwaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá dibye nééíturó diityé Piivyéébé íjcyane.

33 Ehdúu Jetsóó diityéké nééneri ullévenúmé muhdú dííbyé tujkéveeju íjcyáneri.

Ímichi páñétúejúúcú taúhbajúúcu

(Mc 12.28-34)

34 Aanée paritséomú iwáájácúne iiyéjuco píhcyavéné dííbyedívu.

35-36 Áamedítýuu tsaapi taúhbajú uwááboobe Jetsóoke imújtatsóro nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca teene Píívyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

37 Áánéllihyée neébe:

—“Múu wajyú Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta dííbúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.”

38 Eene muurá ímichi páñétúene Píívyéébé taúhbajúúnetu.

39 Áánetu tsiiñe nééhií: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.”

40 Éneecu ímichi páñétúenéécú Píívyéébée Moitséeúvuj tééveri pícyóné taúhbajúúnetu. Áneecu néhdu meíjcyáhajchíí tsúúca meíjcyá dííbyé ihjyú uubálle münaápe úwáábohíjcyádu. Ehdúu Jetsóó néé dííbyeke.

Muubá Críjto íjcyane

(Mc 12.35-37; Rc 20.41-44)

41-42 Aamée diitye paritséomúi péétúmeke tsiiñe neébe:

—¿Aca mūjtsiiménémúhaabé Críjto íjcyáiyóné ámuha méijtsúcunúhi?

Áánélliihyée néémeé:

—Dabíiuvúj tsiiménémúhaabéyo muurá díibye.

43 Áánélliihyée neébe:

—¿Aanée idyé muhdú iivane diibye Dabíiuvú iijtsiiménémúhaabe íjcyáíbyeke dilló íavyéjúúbedi? Muuráhjáa ihdyu Pívyéebé Apíichóré díibyeke túkévéjtsóneri neebe díibyedítuyu:

44 Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táuniúvúi diicya dímunáake o tähjáné hajchóta.”

45 Ehdúu muurá Dabíiuvú néé Críjtodítýú Íavyéjuube dibye íjcyane. Aane muhdú íjcyáíyoobe díibyeúvúj tsiiménémúhaábe.

46 Ehdúu Jetsóó diityéké nééne iáñújcútúnéllii tsáhájuco tsiiñe ditye díllójúcootúne.

23

Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsoñé (Mc 12.38-40; Rc 11.37-54; 20.45-47)

1 Áijyúu idyé pámeere tétsii muha meíjcyámeke Jetsóó nééhií:

2 —Muurá taúhbájú uwáábojtémá paritséómú iijtsúcunúmeí Pívyéebée Moitséeúvuj tééveri méénúné taúhbájú uwáábojte íjcyane.

3 Iimiáánéhde tehdújuco ditye úwáábohíjcyáne. Aane mellébóne mécahcújtso. Árónáa ihdyu eene múhduhjírá ditye íyahíjcyánetu tsá múu iívatúne. Muurá ímí úwaabójúcoorómé tsá tehdú íjcyatúne.

4 Aame míamúnáama tsíñéhjí taúhbajúúné ípívyétsohíjcyá diitye páñetu íjcyarómé teene úráávyénejíva awáá muhdú ditye iúráávyeki.

5 Muurá páneere iiná imyéénune méénuhíjcyámé míamúnaa diityéké imityájtsokíye. Aame muurá eene Pívyéebé ihjyu icyáátúnúné waajácúhaamínevú pícyámeihíjcyá íñéjuwáánetu íúmicóónetu. Áhdure eene tsíjtyé wajyámúúné ehnííñevu íwajyámúúné icyáméjtsójacobájivu úcámeihíjcyáme.

6 Aame muurá wañéhjíné pañe imillé íboohowátsíhjívúré imájchone. Áhdure pihcyáávejááné pañe iíjcyácooca imilléme ímítsijívúré iácuuvéne.

7 Téhdure imilléme míamúnaa diityéké iávyejúúlléne patsíhjívávúré uwáábojtédí díllone.

8 Áánetu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdú néétune. Tsá múu íjyáculútú míamúnaa ámúhakye uwáábojtédí

díllóiýóneri. Muurá ámuha tsahdúré tsané nahbémú meíjcyamé uwááboobe apáábyéré oo Crítoó.

9 Ahdícyane tsá ámuha múúbaké mecááníváityú ííñújiri. Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe apáábyéré ámúháj Caáni.

10 Áhdure tsá múu díllotsámeítyú ávyéjutédi. Muurá oo apáábyéré ámúhá avyéjuúbe.

11 Muurá ihdyu tsíjtyeke iicuvémé ímiááné ijcyá íhtsutúmé íboohówajte.

12 Aame idáátsóméhjíúvú tsaííbuwáré íjcyame ávyéjúúteéhi. Áanetu iiye íhtsutúmé ávyéjujte íjcyane némeíhijcyámé íllure núcójívétssáméiíhi.

13 Aane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñé bañú múnaa pánehjídú ímiáámeúvudú ámuha taúhbájú uwáábojtémá paritséomú meíjcyámeke. Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéebé avyéjúejte íjcyáíyómeke íllure ámuha mémáváríchohíjcyá múhdurá ténejcu ámuha meúráávyénellíhye. Áanéllii tsá ámuha díibyé avyéjúejte meíjcyáitúne.

14 Ááneréi íjcyáíyónáa ¿íveekí ámuha píibájuyjté walléémudítyú médótuhíjcyá ihjyáháñe? Ááne ehdu ámuha meméénuhíjcyánéhjí nucójíí ulléjijtóné úniúúnevú ámuha meíjcyáne Píívyéebema cáaménécobájíúvú méhjyúvahíjcyá wáájácúratúne. Ehdu ámuha medáriíívemeíhíjcyáné déjúcotu muurá ávyétá ihnáhó ámuha méicúbáhráméiíhi.

15 Téhdure íveekí ámuha pahúllevá múnáake úwááboméré mépehíjcyá ámúhá uwáábojo múhdurá nééne ditye iúráávyeki. Muurá ímítýúmeke éhnííñevúré ámuha métútávátsohíjcyá múhdurá meúwáábóneri. Áanéllii diityé hallúrí ápichó cúújúwá pañevú ditye wágooóveíñé ímichi ámuha llííñé íjcyane.

16 Máidáátsoju ámuuha éhne műúne hállúvatúmé tsiéllevu tsátyéjcatsíiyódú menééme tsá mewáájácúmeítyú muhdú Píívyéebé meúráávyéiyóne. Aame ámuha ménéhíjcyá duurúvája mémerívá tsane ámuha meméénuíñé menéérone ámuha meméénúturóné muhdú néétune. Áanetuvá ihdyu tééjá pañéene óórótu méénúmeíñé mémeri tsane ámuha meméénuíñé menéérone ámuha meméénútúhajchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménéhíjcyáhi.

17 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne műúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeítyúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene tééjá pañéene óórótu méénúmeíñéhjíj, mityá teeja duurúvája ímichi tééja tájpí páñéenéhjí íjcyajaj?

18 Áhdure ámuha ménéhíjcyá Píívyéebé iicuvé cójvájtsómeíñé waijíj mémerívá tsane ámuha meméénuíñé menéérone ámuha

meméénúturóné muhdú néétune. Áánetuvá ihdyu dííbyé iicúve mémeri ámuha tsane meméénuiñé menéérone ámuha meméénútuhajchíí ímityúné ámúhá hallúrí ijcyane ámuha ménehíjcyáhi.

19 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatumé ijcyadu wáajácúmeítýume. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene Píívyéebé iicúve, mityá teene wáiji ímichi téiji halluvú tene cívátsómeihíjcyaijí?

20 Muurá téiji mémeri tsane imyéénuíñé tsaate nééne dómajcó páneeréjuco múhduná téijiene ijcyánéhjimájuco.

21 Áhdure idyé duuruvája mémeri tsane imyéénuíñé ditye nééne dómajcó páneeréjuco téejáene ijcyanéhjí Píívyéébe mémemájuco ímichi dííbyé wáábyuta tene ijcyánélliíhye.

22 Áhdure níjkyéjí mémeri tsane imyéénuíñé ditye nééne dómajcó Píívyéébekéjuco dííbyé avyéjú tene ijcyánélliíhye.

23 ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá tehdújuco ámuha Píívyéébeke meíicúveróné ámúha bájtsori. Árónaa ámuha mécoévahíjcyá teenéjuco awáá taúhbájutu páñétuetsíí ijcyane Píívyéébeke ámuha meúráávyéne tsaímíyé meijcyame tsíjtyeke mepiáábóiyóne. Ehdu ámuha tsanéhjíjuco meméénúiyóné tsá meméenuhíjcyatúne.

24 Aame muurá ámuha éhne múúne hállúvatumé tsiéllevu tsátyéjcatsíyódú wáajácúmeítýume. Muurá eétébáwu ijcyáróóbeke ámuha ádó pañétu ámuha mewáágóomé ¿iveekí caméélloke wáágootumé dííbyemáyé ámuha máádohíjcyáhi?

25 ¡Máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámúhá lliyihllóné, ámúhá bohtámú, ámuha ménityuhíjcyará imíwu. Árónaa ténéhjí pañévú ámuha mépícyohíjcyá ímityúné naníyí ámuha meúcuhíjcyanéhji.

26 Aame ámuha ímiááné hállúvatumé ijcyadu menééme tukénú méímibáávyé ámúhá íbuwááné íjtsaméí ímiáámeréjuco ámuha meijcyane ámúhadítyú ibohówaúcunúki.

27 ¡Árónaa ihdyu máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuha pánehjídú ímiáámédú éhne múúne níjkyéné pañe nehníwu néérone pánehjídú hállu imíwu meíitedu.

28 Ehdu ámuha meícyahíjcyá míamúnáama pánehjídú ímiáámeúvúdú tsanééré ímityúné íjtsaméí ámúhá pañe ijcyame.

29 ¡Áameke ámúhakye máidáátsoju tene pájtyeíñej! ¡iveekí ámuha éíjyuúvú ditye dsíjivétsohíjcyámé Píívyéébé ihjyú ubálle múnááuvú níjkyéné méícyáávétsohíjcyá ímiáámeváa diityéúvú ijcyánélliíhye.

30 Ááne ámuha ménehíjcyáhi: “Éíjyuúvúu méihdé múnáauvú íjcyáijyu meíjcyaca muurá tsá medsíjívétsóiýtyuró Píívyéebé ihjyú uubálle múnáake.”

31 Ehdu ámuha menééneri muurá ámuha méúúbállémeí diityéuvukée dsíjívétsohíjcyameúvúj tsíiménémúhaabe ámuha meíjcyane.

32 Ahdícyane wa ihdyu oke meméénú ámuha meímillédú ámúhá ihdé múnáauvúu méénuhíjcyadú diityédúré ámuha menéémeé.

33 Ávyeta muurá ámuha iíñimyémúeméjte. ¿Aca ámuha méijtsúcunú cújúwatu ámuha mepállójcoiyóne?

34 Áánéllií ícyooca ó pícyóóroó ámúhama tsíjtyeke Píívyéebé ihjyú uwáábojte pane wáájacúmeke ámúhá uwáábojte íjcyáímyeke. Árómeke muurá ámuha méúráávyehíjcyáá pátsáríjcyoméré pacóómováriye. Áámedítýu muurá tsaatéké ámuha méwátsíhcyuú pihcyáávejááné pañévu. Ááne tsááteke ámuha médsíjívétsoó páwachékevu mewátyétyéhcúneri.

35 Ehdu ámuha menéénéllií ámuha pámé hallúriýé teene éíjyuúvúu ímiá uwáábojtéké ditye dsíjívétsohíjcyanéhji. Muuráhjáa Abéé ímiáábé íjcyáábeke íñahbéré dsíjívetsóhi. Ááné boonée tsijtye Píívyéebé ihjyú uubálle múnáake ámúhá ihdéejte dsíjívetsóhi. Átsihdyúu nihñéré dsíjívetsómé Berekiá hajchi Tsacaríake duurúvájama Píívyéebé iicuvé cívátsómeíhíjcyáné waijí ráhoúcunútsihvu.

36 Aane ímiááné ámúhakye o néé ehdúu éíjyu múnáauvú dáríívéméhíjcyáné muurá ámúhá hallúri íñe ícyooca ámuha meíjcyámé hallúri.

*Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne
(Rc 13.34-35)*

37 Ahdícyane ámuúha Jerotsarée munaaj, ¿íveekí ámuha mélliíhyánúpétsöhíjcyá Píívyéebé ihjyú uwáábojtéké? ¿íveekí ámuha diityéké néwayúúnevú mááamuhíjcyáhi? Muurá imílleróobe ámúhakye iújcune éhne múúne cáraca iitsíímeke íhnúwáacyú lliiñévú újcu. Árónáa ¿íveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne?

38 Ááné déjúcotu muurá ámúha cójomí ápajyúréjuco íjcyáíñé.

39 Ahdícyane ámúhakye o néé téhdure oke ámuha maájtyumíjúcójóityúné tsiiñe o tsááiñévújuco. Téijyu muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyu áánu Píívyéebé mémeri tsááneéj.”

24

*Duurúvaja wágooóveíñé Jetsóó nééneé
(Mc 13.1-2; Rc 21.5-6)*

¹ Aabée Jetsóó duuruvájá pañétú muha meíjhívyénáa müúha tsúúlleríjuco péébeke muha mépíuvá téjahji imíwu méénúmeíñé muha meííteki.

² Aamée muha meíítemeke neébe:

—¿A ámuha méííté imíwu duuruvaja méénúmeíñé? Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé ehdu néeroja wácavýahcáméiñé.

*Jetsóó tsááíñé ihde pájtyéiñéhji
(Mc 13.3-23; Rc 21.7-24; 17.22-24)*

³ Átsihdyúu muha oriivó bajuvú mepétsihvu ácúúvéebeke áábánéwu muha menééhi:

—Cána müúhakye duubállé müijyú tene pájtyeíñé eene müúhakye u néhíjcyanéhji. ¿Aca iinetú muha méwaajácuú ííñuji níjkévaíñeréjuco u tsááíñe píihíjucóóne?

⁴ Áánéllihiyée neebe müúhakye:

—Éhdu nééme tsáma wajácútsi méíjcyaco ámuha maállitsámeítyu álliu múnáadívü.

⁵ Muurá o tsááíñé tsúúca píihícooca íjcyáimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjcyaa diibyéjuco Críjto iíjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñé.

⁶ Áhdure íjcyáíñé méénujcátsí pahúlleváre. Árónáa méíllityédíñé. Muurá tsáhái téijyu o böhówáávéityúne. Árónáa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi.

⁷ Muurá tsáné iiñúji münaa méénújcátsí tsííñé iiñúji múnáama. Áijyu íjcyáíñé ájyabáánema cheméháñé. Áhdure pahúlleváré iiñúji vááuméííhi.

⁸ Ehdu déjúcóóveíñé ícúbáhraméí iiñújiri.

⁹ Áijyu muurá ámuha tahñéjté meíjcyáné hallútú cáhcújtsotúmé ámúhakye itsárilléne ámúhadí iícúbáhraáhi. Aame ámúhadítyú tsaatéké dsíjívétsoóhi.

¹⁰ Áijyu muurá mítyame amúhadítyú oke cáhcújtsorómé tsáhájuco oke cáhcújtsóityúne. Aame ámúhakye itsárilléne ámúhadívú méénútsoó tsíjtyeke.

¹¹ Áhdure idyé téijyu mítyame álliu münaa díllóméí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Áámedívú mítyame állitsáméííhi.

¹² Ehdu páhduváré ímityúné íjcyánetu mítyame tsáhájuco wájyúcatsíityúne.

¹³ Áánetu ehdu néérónéhji pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúmé tsáímíyé íjcyame ihdyu pájtyééhi.

¹⁴ Muurá teene dííbyé avyéjutu íjcyáné uwááboju ímiáájú pameekéréi ííñújíri íjcyáné míamúanáake waajácútsáméíhi. Áijyu ihdyu botsíi ó tsaá páneere illuréjuco iníjkévaki.

¹⁵⁻¹⁶ Muurá duuruvájatu tsátsii iiné imityúné úujéityútsihvu tsane ímityúné úujeténé Píívyéébeke ávyéta tsáryé pájtyeéhi. Ahdícyane teene ámuha maájtyúmícooca méwáácunúcó cáméhbaúnevu Jodéá iiñúji múnaa ámuha meíjcyame. Ehdúu ímiááné tene pájtyeíñé muurá Daniéré tsúúcajátújuco nééne Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáabe. Aane éévehíjcyámé ihya waajácújucóo iiná íjcyáíñé.

¹⁷ Ahdícyane téijyu áachi íjcyame íúcaavéjúcohdi ímijcöhö pañevú tsieméné iújcuki.

¹⁸ Áhdure íumihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdi ihjyávú íwajyámu éllevu.

¹⁹ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téijyu walléémú éevájtema tsijtye ñohñóríyéi iitsíiméwuúmú íjcyámeke!

²⁰ Áánellii ihdyu Píívyéébema méihjyúvaco wáyeéévejcójí ehdu tene ámúhama ipájtyétuki, áhdure tsúcohíváneri úúníjyáijyu nííjyáháñé lliine ámuha mewáácunútuki.

²¹ Muurá téijyu íjcyáíñé ávyétá ihnáhó ícúbáhraméí iñée ííñuji ípívyéévetsihdyu müijyú ícyahíjcyatúne. Ááné boonétú ihdyu tsáhájuco müijyú tehdu nééné ícúbáhraméí íjcyáityúne.

²² Aane muurá Píívyéébe oke wállótua pámeere dsíjivéiyáhi. Áánellii iicuí tsiiñe oke wállóoibye ihñéjte wájyuri.

²³ Aane tsúúca tene piíhícooca íjcyáimyé tsaate illure iállíñé ‘tsúúca Críjto tsájucóóhi’ nééimye. Áámeke tsáma wajácútsi meíjcyáne mécáhcújtsodíñé.

²⁴ Muurá íjcyáimyé álliu múnaa iiye Críjtodi díllómeímye. Áhdure muurá díllómeímye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Aame piivyéteé méénúráityúronéhjí imyéénune. Ááneri muurá müjtátsoimyé míamúnáake Píívyéébedítyu. Tsáijyu müúne téhdure müjtátsóiyómé ímiááné dííbyeéjtéjuco íjcyárómeke.

²⁵ Aane iñe ámúhakye ó úúballé ihdéjuco ehdu tene pájtyeíñé ámuha metéibuwááveki.

²⁶ Ahdícyane tsaate ámúhakye ‘éje, áádi éhlle Críjtoó’ néhajchíí mépehdí téhullévu. Áhdure ditye ámúhakye ‘áádi éhjá pañe Críjtoó’ néhajchíí mécáhcújtsodí éhduhjí ditye ámúhakye néérone.

²⁷ Muurá ihdyu éhne müúne chijchi ááméjutu níjkéniiñévújuco rórihjyácódú ámúhakye ábájínéjcuíñé Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe o böhówááveíñé.

28 Áabedívú muurá óhdivu táuráávye múnaa píhcyááveé éhne műúne tsíeméjpí dsíjívéébedívú áñumu píhcyaaavédu.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhji

(*Mc 13.24-37; Rc 21.25-33; 17.26-30, 34-36*)

29 Ehdu ícúbáhraméí pájtyéné boone cóójiejpi nuhba illuréjuco áábatéiñe. Áhdure péjcóejpi tsáhájuco ájchúityúne. Áijyu miiçuru dójcoó cáámetu. Ehdu páneere iévéhóówari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraha íjcyááhi.

30 Áijyu tsúúca Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe páneere táihstsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó böhówááveéhi. Ááneri muurá oke cáhcújtsotúmé ííñújíri íjcyame iillityéne taáhi.

31 Aabe téijyu níjkyéjí múnáake ó táuhbaá ditye keévánécoba illíjchu írojróó pámeere múhdumé ííñújíri íjcyáné míamúnaa tahñéjté óhdivu ipíhcyááveki.

32 Cáhawáá méjitsúcunu higyéérahej. Muurá itsóúúvéne tsiiñe tehe böhjivánetu méwaajácú píjcyaba píihijucóóne.

33 Ahdu néene íñe ámúhakye o nénehjí pájtyénetu ámuha méwaajácuú tsiiñe o tsááíñe eévé tsúúca úújeténe.

34 Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé ehdu nénehjí pájtyeíñé íñei ííñújíri míamúnaa íjcyápíñááca.

35 Muurá íñe ííñújíma páneere iévéhóówari íjcyanéhjí wágóóóveéhi. Áánetu íñe ámúhakye o néhijcyáné tsá múijyu wágóóóvityéne.

36 Árónáa ihdyu o tsááíñe eévé tsá múha wájácutúne. Níjkyéjí múnaa íjcyarómé tsá wájácutúne. Téhdure páñetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wájácutúne. Apáábyéré ihdyu Llihíyó waajácú múijyu tsiiñe oke iwállooíñe.

37 Muuráhjáa Noéé íjcyáijyu íjcyáné míamúnáake tene pájtyedúré pajtyéíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe o tsááíñe.

38 Muuráhjáa téijyu íjcyame ííñuji cáájávéíñé ihde ‘iinéjuú’ iñéene ícyahíjcyá íimillédu wañéhjíneri táábávajcátsiyi. Ehdúu ícyahíjcyámé tsúúca Píívyéébe ííñuji cáájávétsóíñéllii Noéé íhmííñé pañevú úcáávetsihvújuco.

39 Aamée ehdu iícyahíjcyáneriyé túhuuvémé wájácuméityúnáa tsúúca páneere ííñuji cáájávénetu tsáhájuco ditye píívyetétú muhdú ipájtyeténe. Áhdure iívane muurá míamúnaa íimilléhjíryé íjcyánáa Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe o tsááne ábájíñéjcuú diityéke.

40 Téijyu muurá müityétsi wákímyeihíjcyámútsidítýú tsáápiikye wájácuratúné o újcúnetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi.

⁴¹ Áhdure tsaatépí cáátsohíjcyámúpidítýú tsáápilleke o újcúnetu tsíjpille coéva tá tétsihvúre.

⁴² Áánellii tsáma téiibuwá méíjcyaco tééné ijtsúcunúre. Muurá tsá mewáájácutú mújyú o tsáiñe ámúhá avyéjuube o íjcyáabe.

⁴³ Muurá tsaapi ihjya cùwátuube téhmé péjcovéiyá naní múnaa tépejco dílbye éhnénéhjí nániñé iwáájácuca. Aabe muurá tsá nánichóityuró ihñénehjívu.

⁴⁴ Ahdu tsáma téiibuwá méíjcyaco naní múnáake tsaapi téhméiyódu. Muurá ámuha meíjtsótúnáa ó tsaá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveébe.

*Tsaatétsí wákímyeíñetu íjcyáné uwááboju
(Rc 12.41-48)*

⁴⁵ Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúubema wákímyeíbyke pícyoobe ihyájkímú tehméébedívu. Aabe diityéké ímí iiçuvé tééne tájpí ditye íjcyáíñéhjítu.

⁴⁶ Ahdícyane maímijyu dibye íjcyane íwákímyéiyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe.

⁴⁷ Aane ímiááné ámúhakye o néé ímiáábé íjcyáábeke íavyéjuube ihñévú téhmetsóne.

⁴⁸ Áánetu íjcyáabe tsaapi ímítyuube íavyéjuube "iiçuí óomiityúné" iñééne íwákímyéí iibuwá íjcyátuúbe.

⁴⁹ Ehdu néébe muurá illure ihyájkímuke imyééenúne iímillédú wañéhjíneriyé pehíjcyá tsíjtyéhjima llíyíícyáveebére.

⁵⁰ Aabe ehdu íyahíjcyánáa muurá íavyéjuube óomiibye tuvááová dílbyke dibye íjtsótúnáaáca.

⁵¹ Áábeke muurá illuréjuco dibye ihnáhó ícúbahráné ímityúmé bañú múnaa pánehjídú ímiáámeúvúdú íjcyámeke imyééenudu dibye ityáá íhwáñe iihdónema. Ahdu muurá pajtyéiñé míamúnáama tsiiñe o tsáácoóca.

25

Bádsíjcadítýú íjcyáné uwááboju

¹ Muurá idyé njkyéjiri íjcyáabe Píívyéébé avyéjú tsaatéhjáa 10-meva bádsíjca tsáápillé tají íjcyáíbyke peetémá téhmehíjcyádu.

² Diityédítýúhjáa 5-meva ímuhdúrejte. Áánetúhjáa téhduméré 5-meva iiimíajte.

³ Aaméhjáa diitye ímuhdúrejte tsá tsájtyetú ícyuujúwájpacyóné ipyééété ipáñénuíñé.

⁴ Áánetúhjáa ihdyu iiimíajte tsajtyé ícyuujúwájpacyóné.

⁵ Aaméhjáa wájtsípityúúbeke tépejco ityéhmehíjcyáróne ícyúwávénéllii illuréjuco cùwane.

6 Árónáacáhjáa tsúúca pécójpiine tsaate kéevánécoba néhií: “¡Tsúúca tsaabe ámuha metéhmehíjcyáabe! ¡Wa mécáhdahíroj!”

7 Ahdújucóhjáa ditye iákyéne hícúi íjcyátsíiivyéjucóóné ipyééteháñema.

8 Áánáacáhjáa diitye ímuhdúrejté cuujúwajpácyó tsúúca óuuvéhi. Áánéllihiyéhjáa diitye hímíajtéké neeróme: “Cána óvíjyuco múúhakye ámúhá cuujúwajpácyotu tsánéhwuúvú maájcuj. Tsúúca múúhadívú múúhá cuujúwajpácyó óuuvéhi.”

9 Áránáacáhjáa nééme diityéke: “Tsáhaá. Muurá ehdumeméénúhajchíí méhdivu óúúveíñé tsaméhjídívújuco. Wa ihdyu tsiiñe máahdótej.”

10 Ahdújucóhjáa ditye ahdóvúi péené hallúrí tsúúca wájtsíibema ditye úcaavéné teeja dibye wáñehjívatéíjyá pañévu. Áámé hallúvúhjáa illuréjuco dibye téejá lleehówá wátajcóné múha iúcaavéjúcóótuki.

11 Ááné boonéréjucóhjáa diitye ímuhdúrejte iwájtsíne llééhowa dibye ipáayúcúro wátótóhcoméré nééneé: “¡Ávyéjuúbej, Ávyéjuúbej, múúhakye paayúcu!”

12 Áránáacáhjáa neebe diityéke: “Tsá o wáájácutú ámúhakye.”

13 Ehdúu iúúbálléne múúhakye Jetsóó néhií:

—Téhdu ámúhakye tene ipájtyétu tsáma ímíñeúvú meíjcyátsíívyéne oke méítsohíjcyaco. Tsá muurá mewáájácutú muijyú tsiiñe o tsááiñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveébe.

Dsíidsitu íjcyáné uwááboju

(Rc 19.11-27)

14 Téhdure níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjú wákimyéí tsáné avyéjuube tsíiñé iiñújí iáhíveté iwákimyéí múnáadívú idsiidsíke téhmétsoiñúdu.

15 Tsáápihdívúhjáa pícyoíñuube 5,000-jíva, tsíjpihdívúhjáa 2,000-jíva, tsíjpihdívúhjáa 1,000-jíva. Ehdúhjáa diityéké híjtsúcunúdunéhjí iwájtúne peebe diityédítyu.

16 Ááné hallúrhjyáa diibye 5,000-jivámá íjcyaaabe náhjíhe meenú téénema. Ááneríhjyáa llíyaatétsóobe dííbyema tsiiñe éhnííñevu 5,000-jíva.

17 Áhduréhjáa idyé tsíjpi 2,000-jivámá íjcyaaabe náhjíhe imyéénúneri llíyaatétsó tsiiñe éhnííñevu téhdunéré 2,000-jíva.

18 Áánetúhjáa tsíjpi 1,000-jiváré dibye ájcuíñuube illure cuuú teene dsíidsi wákimyéichótúube.

19 Áánáacáhjáa diityé avyéjuube tsúúca wajtsí diityédívu. Aabéhjáa ímíbjachová diityémá teene diityékée ityéhmétsoiñúne dsíidsí muhdú ditye téhmene.

20 Tujkénúhjáa ímíbájchoobe 5,000-jivávúu iájcúúbema. Aabéhjáa néé dííbyeke: "Ávyéjuúbej, okée éhne 5,000-jivávú u ájcune muurá íñee. Áanetújuco íñe tsiiñe éhnííñevu téhdunéré 5,000-jiva o llíyaatétsóne."

21 Áánelliihyéhjáa neebe íavyéjuube dííbyeke: "Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeííbye. Muurá múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánellii ícyooca éhnííñevu íjcyane díhyójtsí pañévú ó íhvéjtsoó u téhmeki. Ahdícyane óvíi illuréjuco u ávyéjuuténe."

22 Áábé boonétúhjáa tsijpi 2,000-jivávúu ityéhmétsóóbema idyé ímíbájchoóbe. Aabéhjáa idyé néé dííbyeke: "Ávyéjuúbej, okée éhne 2,000-jivávú u téhmétsoíñúné muurá íñee. Áanetújuco íñe tsiiñe éhnííñevu téhdunéré 2,000-jiva o llíyaatétsóne."

23 Áánelliihyéhjáa idyé neebe íavyéjuube dííbyeke: "Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeííbye. Muurá múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánellii ícyooca éhnííñevu íjcyane díhyójtsí pañévú ó íhvéjtsoó u téhmeki. Ahdícyane óvíi illuréjuco u ávyéjuuténe."

24 Ehdúhjáa tsaatétsima iimíbájchótsihdyu iinneebe ípyée 1,000-jivávúré iájcúúbedívu. Aabéhjáa illure néé dííbyeke: "Ávyéjuúbej, ópée ó waajácú múhdurá u néébe uure u wákímyeíñé halluvú dsíidsíjike u ékéévehíjcyatúne. Muuráhjáa ihtsútúnetu o llíyaatétsóné dsíidsíjí ímiátsíí páneere úhdivúré ú újcúiyáhi."

25 Áánelliihyée illure ó cuuu dídsíidsíjike. Aane íñe dídsíidsíjike.

26 Áánelliihyéhjáa íavyéjuube néé dííbyeke: "¡Ávyeta ímítyuube uu óvéhe múnáajpi táwákímyéi múnáadítyu! ¿A éhdurée ú meenú teene tadsíidsíjike 'o wákímyeítyúroobe dsíidsíjike o ékéévehíjcyáné' u néénema?"

27 Aanéhdée ihdyu ditye dsíidsíjike téhmehíjcyájáúbá pañévúré ú pícyóóiyá tene óoma illíyaatéki. Aacáa muurá ícyooca ó wajtsíiyá éhnííñewuúvújuco tene llíyaaténááca."

28 Ehdúhjáa dííbyeke iñétsihdyu neebe tsaatéké tétsihyi íjcyámeke: "Áabyedítýú eene 1,000-jiva íjcyane dsíidsí medójtúcúne maájcú áadíkye eene 10,000-jiva iidsíidsí íjcyáábeke."

29 Muurá múúne ihñe llíyaatétsómeke éhnííñevu tsiiñe máajcú ditye illíyaatétsoki. Áanetu ihñe pevénéré pícyohíjcyámedítýú illuréjuco medójtucúné páneere diityédí íjcyaróne.

30 Ahdícyane áadíkye iinéubárá óoma wákímyeítyúúbeke méwaagóote peete íjcyátúhullévú dibye ityáá íhwáñe

íihdónema.”

Pámeere miamúnáama ímibájchoju íjcyaiñe

31 Muurá Miamúnáájpidívúu o ípívyéevebe múijyú tsiiñe o tsáácooca ó tsaá íhtsútuubéréjuco avyéjuube o íjcyabe tahñéjté níjkyéji múnáama. Áijyu táavyéjú ijyáwá hallúrí ó ácuúcunuúhi.

32 Áabedívú óhdivu páneere ííñújiri íjcyáné miamúnaa pícyáávemedítýú ó dówajcáróo tsaatéké íhdýúétsihvúré éhne múúne obéejámudítýú cáávarámuke ítyehméébé dówajcáródu.

33 Aame diitye obéejámudi o díllome óóma íjcyáahi. Áánetu cáávarámudi o díllome tsiélléré íjcyáahi.

34 Áijyu eene óóma íjcyámé avyéjuube o íjcyabe diityéké ó neéhi: “Muuráhjáa Llíhíyó ámúhakye ííñuji íípívyéjtsótúné íhdéjuco ityújkevééllémeke wábyujtsódújuco íñe ámuha óóma táavyéjuri.

35 Muuráhjáa o ájyabáávatéébeke ámuha oke mémáchotsohíjcyáhi. O adóiýoneríi o íjcyáábeke ámuha oke méíchohíjcyáhi. Wáajácúrátuubée úlleebéré o péhíjcyáábeke ámuha oke mécuwátsohíjcyá ámúhá jaaháñevu.

36 O wájyamúuvátúúbekée ámuha oke máajcú wájyamúvu. O chéméébekée ámuha oke méúújehíjcyáhi. Cúvéhóójarí o íjcyáábeke ámuha oke méúújehíjcyáhi.”

37 Ehdu o néénélli muurá diitye ímiájté óóma íjcyame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, ¿acáa múijyú u ájyabáávatéébeke uke muha mémájchotsóhi? ¿Múijyúhjáa adópiyi u íjcyáábeke uke muha méijchóhi?

38 ¿Áhdurée múijyú muha uke wáajácútuube u úlléébeke uke muha mécuwátsohíjcyá ámúhá jaaháñevu? ¿Múijyúhjáa u wájyamúuvátúúbeke uke muha máajcú wájyamúvu?

39 ¿Acáa múijyú u chéméébeke uke muha méúújehíjcyáhi? Áhdure ¿acáa múijyú cúvéhóójari u íjcyáábeke uke muha méúújehíjcyáhi?”

40 Ehdu muurá oke ditye néénélli ó neé diityéke: “Muuráhjáa ihdyu ehdu ámuha tahñéjteke íítécunútuméré panévatúré mepiáábohíjcyáneri ookéjuco ámuha meíicúvehíjcyáne.” Ehdu ó neé óóma íjcyámeke.

41 Áánetu óhdityu tsiélléré íjcyámeke ó neéhi: “Méiine óhdityu ámúhá imítýú níjcaúvú ámuha méwágooóveímye. Muurá ámuha méwágooóveé ihyákímuma Naavéné wágooóvéné cuujuwá pañévú múijyú ámuha meíjchívyéítyúhullévu.

42 Muuráhjáa tsá ámuha oke memáchotsohíjcyatú o ájyabáávatéébeke. Tsáháá ámuha oke meíchohíjcyatú adópiyi o íjcyáábeke.

⁴³ Áhdurée wájácúrátuube o úlléébeke tsá ámuha oke mecúwátsohíjcyatú ámúhá jaaháñevu. O wájyamúvátúúbekée tsá ámuha oke maájcutú wájyamúvu. Tsáháa ámuha oke meúújehíjcyatú o chéméébeke. Tsáháa ámuha oke meúújehíjcyatú cúvéhóójari o íjcyáábeke.”

⁴⁴ Ehdu o néénellii muurá oke neeímye: “Ávyéjuúbej, áróónáacáa tsá múijyú uke muha maájtyúmitú u ájyabáávatéébé ádópiyi u íjcyáábeke. Tsáháa múijyú úlleeberé u péhíjcyáábeke uke muha maájtyúmitúne. Áhdurée tsá múijyú muha maájtyúmitú wájyamúvátuube u íjcyáábeke. Áhdurée tsá muha mewáájácutú u chémene. Áhdurée tsá muha mewáájácutú cúvéhóójari u íjcyane. Aanéjíívaríi muhdú uke muha mépiáábóiyáhi.”

⁴⁵ Ehdu oke ditye néénellii ó neéhi: “Muuráhjáa tahñéjteke ámuha mepiáábohíjcyátúneri téhdure ookéjuco ámuha meéhdiívállehíjcyáne.” Ehdu ó neé óhdityu tsiélleré íjcyámeke.

⁴⁶ Aame illuréjuco wágooóveíñé múijyú níjkéváityúné iičubáhrámeíihullévu. Áánetu ihdyu ímiáámé pájtyéteé muhdú íjcyáityúmeréjuco iiné imíjyaú iíjcyáki.

26

*Jetsóoke iékééveíñé ditye pítýácójcatsíñé
(Mc 14.1-2; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)*

¹ Ehdúu Jetsóó iñééné boone tsiiñe múúhakye nééhií:

—Muurá míjcyoojícutúréjuco pajtyété wañéhjí lléévaíñé.

² Ááné pañe muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi ékéévetsoó tsaatéke. Aame oke dsíjivétsoó párachékevu iwátyétyéhcúneri.

³ Aanéhjáa ímiááné téijyu teene wañéhjí tujkéveri páñétúejpi llúúvájté avyéjuube Caipáa jávú píhcyaaavémé tsijtye llúúvájté avyéujtee, túkevéjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame.

⁴ Aaméhjáa pítýácójcatsí muhdú dííbyé halluvú iállíñé dííbyeke iékééveíñé idsíjivétsoki.

⁵ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Tsáhái iñe wañéhjí pañe tehdu meméénúityú míamúnáake meíibórínúiyónélliíhye.

*Pácúúcújpácyori tsáápille Jetsóoke íhñíwau müríjchóne
(Mc 14.3-9; Ja 12.1-8)*

⁶ Áijyúu muha Betáániári Tsimóó dííbyere ‘Ahlláriho’ némeííbyé jari.

7 Áánáacáa tsáápille tsáá Jetsóo éllevu pácúúcupácyó mítyane áhdómeíjpácyoma. Ájpacyóríi műrígcholle íhñíwau majchorí ijcyáábeke.

8 Aanée müúhakye tsaríwu pájtyénélli muha menééhií:

—¿íveekíami aalle ícúbahra pácúúcpácyorij?

9 Muurá téjpacyo menáhjihénúne dsiidsiri mépiáábóiyá idáátsóméhjike.

10 Ehdúu muha menéjcatsíñé illéebóne müúhakye neébe:

—¿íveekí ámuha méihjyúvá áámyédityu? Muurá ihdyu tehdújuco dille méénune.

11 Muurá diitye idáátsojte tsá kiávú ámúhadítyú pééityúne. Áánetu tsá mühajchótá ámúhama o ijcyáityúne.

12 Áánélli oke téjpacyórí műrígcholle oke ditye cùúúíñé ihde tájpi iimibajchóne.

13 Aane ímiáánetúré ámúhakye o néé íñe tajtyééveri míamúnaa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere ííñújíri ijcyáné míamúnaa waajácuúhi. Ehdúu Jetsóó néé müúhakye.

Jóóda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévétsóiñé

(Mc 14.10-11; Rc 22.3-6)

14-15 Aanéhjáa téijyu Jóóda Ijcaríóóté tsaapi muuha 12-meva meijcyáméejpi ijcyároobe müijyúrá llúuvájté avyéjukté éllevu ipyééne neeté diityéke:

—¿Aca mühduná íñe oke ámuha mááhdóiyá ámúhakye Jetsóodívú o wáájácutsóné?

Ehdújhjáa dibye néenélli ahdómé 30-jiva.

16 Aanéhjáa diityémá ipityácójcatsíñé tsúúca iimibáchójcatsíñéllií ítsamelhíjcyaaabe muhdú dííbyedívú iékéévétsóiñé.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mc 14.12-25; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

17 Aanée teene pajtyété wañéhjí óórityúne pááá májchómeihíjcyáné wanéhjí tújkévajcójí muha Jetsóoke menééhií:

—¿Kiávú ú imillé wañéhjí májchó muha meméénune?

18 Áánéllihiyée neebe müúhakye:

—Cáhawáá mepe Jerotsaréevu éhne tsúúca wájácu ámuha menéébe jávu. Áábeke méneeco tsúúca muhdú o ijcyáíñé éévé píihjúcónéllií dííbye jávú ámúhama íñe wañéhjí o pájtyeíñé.

19 Ahdújucoo tsaate müúhadítyú ipyééne teene majcho dííbye jávú méénune.

20 Ááné iiyyúnuvúu tsúúca muha mémajchó dííbyema.

21 Átsihvúu neebe múúhakye:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé íjcyaaabe tsaapi ámúhadítyú óhdivu méenútsóiíbye.

22 Ehdúu dibye múúhakye nééne ávyétá kimóhcó múúhakye pajtyéhi. Áánélliihyée muha pámeere menéé dííbyeke:

—Avyéjuúbej, ¿aca caabyé íñe ehdu uke muha méméénuúhi, a oó?

23 Áánélliihyée múúhakye neébe:

—Íñe tsají pañevúré muhtsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi.

24 Ehdu ímiááné oke pajtyeiñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújucóo Píívyéébe íwaajácúháámitu néhdújuco. Árónáa ihdyu máidaáatsoju tene pájtyeíñé ehdu oke méenúúbeke. Tsáháa ihdyu dibye íjcyáítýuróne.

25 Ehdúu dibye néénéllii diibye Jóoda eenéhjáa dííbyedívú méenútsóiibye néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a oo tehdu uke ó méénuúij? Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Éée, uu muurá ehdu oke ú méénuúhi.

26 Ehdúu iñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáa idyóhdáhínunévú múúhakye iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

27 Áhdurée idyé ado iékéévéne téhdújtsoóbe. Áánevúu múúhakye iájcúne neébe:

—Íñe tátujpácyo náávé íjcyane maádo.

28 Aane úúballé íñe muhdú ámuha meícyahíjcyáné pityájcoju o dsíjivéneri tsíhdyuréjuco cápáyoovéiñe. Ahdícyane tátujpácyó wágóóvéé páme wájyuríyé múhdumé teene cáhcujsómé imítýú iábájíívemeíki.

29 Aane ámúhakye o néé ícyoocátú tsiiñe ámúhamma o ádójúcóóityúné óóvajpácyó múíjyú Llihíyó avyéjuríyéjuco meíjcyácooca tsiiñe maádóiñévújuco. Ehdúu Jetsóó néé múúhakye.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñe

(Mc 14.26-31; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)

30 Aamée teene pajtyété wañéhjí majtsíjyú muha memájtsívátsihdyu mepéé oriívó bajúvu.

31 Átsihvúu múúhakye neébe:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere illuréjuco óhdityu metsújááveíñé pahúllevávu. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obéjámú tehméébeke o dsíjívétésóné boone illuréjuco

ditye mújtaíñé pahúllevávu." Ehdu muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

32 Árónáa ihdyu o dsíjíveebe tsiiñe o böhííne ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

33 Áánélliihyée Péédoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsoóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

34 Áánélliihyée neevee dííbyeke:

—Árónáa ímiáánetúré uke o néé ípyejcójucu oke u úráávyeróné u tóónuíñé cáracái májtsívátúné ihde 3-ijyúva.

35 Áánélliihyée Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeíityúne. Óvíjyuco ihdyu néhi oke ditye dsíjívetsóné tééné hallútu.

Ehdúu pámeere muha méneerá dííbyeke.

Píívyéébema Jetsóó íhjyuváne

(Mc 14.32-42; Rc 22.39-46)

36 Aamée tétsihdyu muha mepééme méúújeté 'Getsemaní' némeítsihvu. Átsihvúu Jetsóó néé múúhakye:

—Íchiíyéi meíjcyá Píívyéébema o íhjyúvatéki.

37 Aabée múúhadítyú tsajtyé Péédorómá Tsebedéó hájchimútsikye.

38 Áámedívúhjáa ávyétá ihnáhóré kímóóvémeíibyé néé dityéke:

—Muhdú íhya o dsíjívériúvúduréjuco oke táíibuwa. Ahdícyane cána íchihdyúréi oke metéhmnej. Árónáa ihdyu mécuwadíne.

39 Ehdúhjáa iñééne peebe diityédítýú éhníiñéwuúvu. Átsihvúhjáa ímímóúúvéne Píívyéébema íhjyúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáániíj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícubáhrámeíñé. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óóma meénuj.

40 Ehdúhjáa iihjyúvátsihdyu óómiibye wajtsí cuwári íjcyámedívu. Aabéhjáa néé Péédoróke:

—¿Aca tsá eene ámuha cuwa maáábúcutú oke metéhmeki?

41 Imíchi bo meíjcyáne cùwávetumé Píívyéébema méihjyúvahíjcyá ámúhakye dibye ipiáábo ímityunévú ámuha metáhjátsámeítyuki. Muurá ímiááné ámuha meímíllerá tsaímíyé meíjcyane. Árónáa tsá ámuha meíhnáhootú tehdu meíjcyáiyóne.

42 Ehdúhjáa diityéké iñééne tsiiñe óómiibye biwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiiñe Píívyéébema íhjyúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáániíj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícubáhrámeíñé. Árónáa ihdyu óvíi muhdú u ímillédú óóma ú meenúhi.

⁴³ Átsihdyúhjáa idyé tsiiñe tsáábe wajtsí biwáhdúré cuwári íjcyámedívu. Ávyetáhjáa tsá cuwa ditye áábúcutúne.

⁴⁴ Áamedíhjyáa iicúvétuube tsiiñe oomí biwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiiñe Píívyéébema ihjyúvaabe piéhdúré tujkénúu iihjyuvádu.

⁴⁵ Átsihdyúhjáa tsiiñe diityé éllevu itsááne neebe diityéke:

—Áyu ícyooca ihdyu illuréjuco mecúwáiyóne. Áróónáa Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi ímítýúmeke ékéévétsóíñe eévé tsúúca úújetéhi.

⁴⁶ Ahdícyane illuréjuco metsu. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóílbye.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mc 14.43-50; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néenáa tsúúca tsaatémá Jóóda wajtsí tétsihvu llúúvájté avyéjutémá túkevétsojte wállónéllii tsáámeé. Aamée tsáá ímyéénujcátsiháñé niitsúmuma cávaájcoháñema.

⁴⁸ Ácoocáhjáa ihdéjuco Jóóda nééne diityéke:

—Cáabyeké o chohchócuube diibyéjúcoói.

Áábeke meékéévéne métsajtyéco.

⁴⁹ Ehdúhjáa diityéké ipítýajcódíjuco dibye Jetsóó éllevu itsááne dííbyeke nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿a áánu uúj? Ehdúu néébere chohchócú dííbyeke.

⁵⁰ Áánéllihiyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Muúbej, ¿aca íveekí ehdu oke ú meenúhi? Áróónáacáa tsúúca dííbyeke iékéévéébe tsajtyéme.

⁵¹ Ááneréjucóo tsaapi müúhadítyú íniitsúwari wállóríhjúcúné llúúvájté avyéjúubé úníu múnáájpi núúmiho.

⁵² Áánéllihiyée dííbyeke Jetsóó nééhií:

—Pícyo téhbabyá pañevú díniitsúwa. Muurá niitsúmuri méénújcatsímyé téwáhjiriyé dsíjíveéhi.

⁵³ ¿Aca tsá u wáajácutú o ímilleca ícyoocáré Llihíyoke o táumeiyóné níkyéji múnaa oke ipájyetétsoki?

⁵⁴ Muurá illu oke ditye méénútuhajchíí ¿muhdúikyé pajtyéiyóné tsúúcajátújucóo Píívyéébe néhijcyáné dííbyé waajácuháámitu cáátuváne?

⁵⁵ Ehdúu dííbyeke iñétsihdyu neebe dííbyeke ékéévémeke:

—¿Aca muhdú éhne müúne ímityúné méenuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáá taéllevu niitsúmuma cávaájcoháñema? Áánerá íhyajchótá ámúháj piine o íjcyaabé

duuruvájá pañévú ámuha ó úwáábohíjcyáhi. Áróóbeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne.

⁵⁶ Árónáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píívyéébé ihjyú uubálle múnaápe tsúúcajátújuco néhíjcyáné díibye waajácuháámítu néhdújuco tene ipájtyeki. Ehdúu Jetsóó néénáa illuréjuco muha mewááne tétsihdyu díibyejtane.

Túkevéjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mc 14.53-65; Rc 22.54-55, 63-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Aamée awáá tsajtjéjucóó díibyeke llúúvájté avyéjuube Caipáa jávú tééjari páñétúejte avyéjujte íjcyáme éllevu.

⁵⁸ Áánáacáhjáa Péedoro díibyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté páñétúejpi llúúvájté avyéjúúbé já llahájtsivújuco. Aabéhjáa tétsihyi tééjá tehmé múnáaj piinévu úújeté tétsihdyu iíhte muhdú ditye Jetsóoke méenuíñé.

⁵⁹ Áánáacáhjáa diitye avyéjujte íjtsámeí muhdú díibye hallúvú iállíñé díibyeke iidsíjivétsoíñé.

⁶⁰ Árónáacáhjáa tsá ditye píívyetétú muhdú díibye hallúvú iállíyóne. Mítayaméróhjáa diitye díibye hallúvú állihíjcyáme.

⁶¹ Áánéj piinévúhjáa tsaatétsí úúballé díibye hallúvú illúu dibye nééneé:

“Muurá Píívyéébé duuruvaja o wácavyáhcoja ó piivyété tsiiñé 3 coojivatúré o pánéévertsóne.”

⁶² Ehdúhjáa dityétsí úúbállénéllii llúúvájté avyéjuube néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí tsá iiná u nééetu aatyétsí díhyallúvú úúballénetu?

⁶³ Árónáacáhjáa cúúvéhulléré diibye. Áánélliihyéhjáa tsiiñé neebe díibyeke:

—Ímiá Piivyéébe mémeri uke o néé ímiáánétúré múúhakye u úúbálléki: ¿A ímiááné diibyéjuco uu Críjto Píívyéébé Hajchij?

⁶⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó. Aane cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri o íjcyane. Aabe muurá tsiiñé o tsáácooca ó böhówááveé ojtsó pañéetu.

⁶⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii diibye llúúvájté avyéjuube íwajyámú dóvárijcyámeíbyéré nééhi:

—Áánu ¿íveekí Píívyéébedi uuhiívatéhi? Ahdícyane iinélliihyécó tsijtye éhniíñevu díibye hallúvú úúbálléiyáhi. Muurá íñé ámuha melléébóneriyé uuhiívatéébé Píívyéébedi.

⁶⁶ ¿Áábeke muhdú ámuha méjtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Muurá ímiááné ímityúné ihjyúvaábe. Áánéllii illuréjuco dibye dsíjíveíñe.

⁶⁷ Ehdúhjáa iñééne dííbyeke méénuméré íhyúmi úníchihcyúhi.

⁶⁸ Aanéhjáa tsaate dííbyeke imyéénúne nééhií:

—Ehdu idyé Críjto u íjcyáabe cána waajácú caabyé uke méénune.

Péédoro tóónúmeíñé

(Mc 14.66-72; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Áánáacáhjáa Péédoro lláhájtsíri ácuúcunúhíjcyáábe éllevu tsáapille tééja múnáá úníu múnáalle ipyééne néé dííbyeke:

—Úpée idyé éhne Jetsóoma ú ícyahíjcyá Gariréa múnáajpiíma.

⁷⁰ Áróñáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame lléebónáa illure ityóónúne neéébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjíí óoma ú ihjyúváhi.

⁷¹ Ehdúhjáa ityóónútsihdyu lláhájtsí lleeöhówá ijcyáhullévú péébeke idyé tsíjpille iájtyúmíne tétsihyi íjcyámeke nééhií:

—Áánúu muurá idyé ícyahíjcyá Natsarée múnáajpi Jetsóoma.

⁷² Áánélliíhyéhjáa idyé tsiiñe tóónuube nééhií:

—Éje, tsá o wáájácutú dííbyeke. Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne.

⁷³ Ááné illúhwuúréhjáa tsijtye dííbyeke nééhií:

—Áánerá ímiááné diibyéjuco uu Jetsóó mamyémúejpi. Muurá díhjyúture muha méwaajácú diibyéjuco u íjcyane.

⁷⁴ Ehdúhjáa ditye nénéllii tsiiñe ityóónúne llíhcyámeííbyéré nééhií:

—íímiáánetúré tsá o wáájácutú muubá Jetsóó íjcyáábeke!

¡Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne!

Ehdúhjáa dibye néérónáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

⁷⁵ Áánetúhjáa botsíi ítsááveebe Jetsóópe dííbyeke nééne ímiááné dííbyé uráávye múnáajpi iíjcyaróné dibye tóónuíñé cáracámúi májtsívatúné ihde 3-ijyúva. Aabéhjáa áachívú icyájtúcuíñúne illuréjuco tááne ávyétá ihnáhó ímiááné ityóónune iítsááveneri.

27

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mc 15.1; Rc 23.1-2; Ja 18.28-32)

¹ Ááné tsitsíívevúhjáa pámeere llúuvájté avyéjutémá túkevéjtsoje pityácójcatsí ímíñeúvú muhdú Jetsóoke idsíjívetsoíñé.

² Áábekéhjáa idyóhjínúúbeke tsajtyémé tééné iiñújí ávyéjuube Pirááto éllevu dibye muhdú iñéé dííbyedítyu.

Jóóda Ijcaríóóté dsíjivéne

³ Áánetúhjáa diibye Jóóda tsúúca dííbyedívú imyéénutsójúcónéllii botsíi ítsaavé íveekí ímityúné imyéénune. Áánemáhjaa diitye llúúvájté avyéjutémá túkevéjtsojte íjcyáme éllevu peebe dityée áhdone dsiidsi 30-jíva íjcyane ióómíchoki.

⁴ Aabéhjáa neeté diityéke:

—Íveekí ímityúné ó meenú iiné imityúné méenútúúbedívú o llíihyánútsóñneri.

Árónaacáhjáa néeme dííbyeke:

—Máhdúníhyaáj, muhdú idyé muha méméenuú ihdyu díhyallúrí íjcyane.

⁵ Ehdúhjáa dííbyeke ditye néénéllii teene dsiidsi illuréjuco dibye duurúvájáj piinévú wácháacáróne. Átsihdyúhjáa tsátsihvu ipyééne illuréjuco dibye íkyéjtúhityu ióhbáyúmeíñneri dsíjivéne.

⁶ Aanéhjáa teene dsiidsi llúúvájté avyéjujte iújcúne néehií:

—Tsá iñé dsiidsi Píívyéébé wáábyuta mepícyohíjcyáné pañevú mepícyooityú dsíjivétsö áhdó tene íjcyánellíhype.

⁷ Áánemáhjáa bóónétu íjtsámeímyé téénema iáhdoíñé tsátsii iñnuji ‘Llíyihllóné nijcyó múnáájpí iñnuji’ némeítsíi tétsihdyu tsíñé iñnuji múnaa dsíjivémeke icýúúuhíjcyaki.

⁸ Téénéllii muurá ícyoocápí tétsíi mémé ‘Tújpácyo hájtsi’.

⁹⁻¹⁰ Ehdúu pajtyéné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpíhjyáa Jeremiá illu néhdújuco: “Ujcúmé ijraéémú dsiidsi dííbyeke idsíjivétsöne áhdó 30-jíva. Áánema ahdómé tsátsii iñnuji ‘Llíyihllóné nijcyó múnáájpí iñnuji’ némeítsíi.” Ehdúhjáa muurá ihdétújuco Jeremía téénetu nééneé.

Piráátó úmiwari Jetsóó íjcyane

(Mc 15.2-5; Rc 23.3-5; Ja 18.33-38)

¹¹ Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyéjucóómé tééné iñnuji ávyéjuube Piráátó éllevu. Aabéhjáa népejtsö dííbyeke:

—¿A uu jodíomú avyéjuúbe? Áánellíihyéhjáa neéébe:

—Éee, diibyéjuco oó.

¹² Aanéhjáa tétsihvu idyé diitye llúúvájté avyéjutémá túkevéjtsojte tsiiñe állíjyucóó dííbyé hallúvu. Árónaacáhjáa tsá dibye iinéubá néétu diityéke.

¹³ Áánellíihyéhjáa Piráátó néé dííbyeke:

—¿A ú lléébora aatyé ímityúné úhdityu íhjyuváne?

¹⁴ Árónaacáhjáa tsá dibye áñújcutúne. Áijyúhjáa diibye ávyéjuube Piráátó dííbyeke iiná néétuube illuréjuco úllévenúne.

*Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe
(Mc 15.6-20; Rc 23.13-25; Ja 18.39-19.16)*

¹⁵ Aabéhjáa diibye Piráató paíjyuva teene pajtyété wañéhji pañe ichívétsohíjcyá cúvéhóójari íjcyámedítýú tsáápí halluvú ditye íhjyúváábekéjuco.

¹⁶ Aanéhjáa téijyu ‘Barabáa’ némeííbyé cúvéhóójari ávyeta ímityuube íjcyáábeke pámeere wáájácuúbe.

¹⁷ Aanéhjáa tétsihvu dóbéévémeke diibye Piráátó nééhií:

—¿Cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimilléhi? ¿A Barabáake, mityá Jetsóoke dííbyere ‘Críjtoó’ némeííbyekej?

¹⁸ Ehdúhjáa diityéké dílloobe íllure Jetsóodi iñómítááváne ditye ehdu dííbyeke dáriivéné iwáájácúnema.

¹⁹ Aabéhjáa íavyéjú ijyáwá hallúrí íjcyáábeke tsaate úúballé mewa íllu nééneé: “Állíuube ihdyu tsáma Jetsóoke ímityúné méénudí iiné imityú méenúúbekéíiva dííbyé hallúrí tene iijcyátuki. Ípyejcóné ávyétá apíichó ó tuwá dííbyé ihdéhacáneécu.” Ehdúhjáa mewa nééne úúballémé dííbyeke.

²⁰ Árónáacáhjáa llúúvájté avyéujtémá túkevétsojte pámeere tétsihvu píhcyáávámeke néé ditye Barabáá hallúvúré íhjyúva dibye iijchívyeke. Áánetúhjáa nééme Jetsóó halluvú ditye iñéé dibye dsíjíveíñe.

²¹ Áámekéhjáa tsiiñe neebe Pirááto:

—¿Aanéhaca ímiááné cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimilléhi?

Áánéllihiyhéhjáa néémeé:

—Muha méimillé Barabáakéré u íjchívysóne.

²² Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—¿Ácooca muhdú ó méénuú Jetsóoke Críjto íjcyáábeke?

Áánéllihiyhéhjáa pámeere nééhií:

—¡Dííbyedívú ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu!

²³ Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—¿Aca iiná ímityúné méénuúbe?

Árónáacáhjáa tsiiñe éhníiñevúré kéévánécoba néémeé:

—¡Muúbe wátyétyehcútsó dííbyedívú!

²⁴ Ehdúhjáa ditye néénélli tsáhájuco dibye ímibájchotú Jetsóó icyánéjcu. Aabéhjáa apíichowuúréjuco ditye íbóribáávénélli nújpacyo ityáúmeíjpacyori pámeere iiténáa íhyótsicu níjtyámeííbyéré nééhií:

—Árone néhi tsá táhallúrí tene íjcyáityú eene iiné imityú méenútúúbeke ámuha medsiíjívétsoíñe. Ámúhá hallúríyei teéne.

²⁵ Áánéllihiyhéhjáa nééme dííbyeke:

—¡Óvi néhi ihdyu pámeere múúháj tsuuménémúháábemájuco múúhá hallúrí teene dííbyeke muha medsíjívetsóne!

²⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsúúca ijchívyétsoobe Piráátó Barabáákére. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwátsihcyútsóne diityédívuréjuco dibye íhvejtsóné diityéréjuco iwátyétyéhcu páwachékevu.

²⁷ Áabekéhjáa dííbyé já pañevú tsodáhómú iáhívátsóóbedívú píhcyáavéhi.

²⁸ Aaméhjáa dííbyé wajyámúúné ityácórijcóné uácó tújpájácoba nééné wajyámuvu.

²⁹ Áhduréhjáa tsuhjíuuhónetu imyéénúné chahíiwavu iávohjácóóbeke éjejcállómé úméheívu. Áánemáhjáa dííbyé lliiñevú iimíhmóóbáne iúúhívaténemáyé wáñejcómé:

—¡Ñóóooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme: Áánu muurá jodíómú avyéjuúbe.

³⁰ Áhduréhjáa dííbyé hallúvú iúnítýójcóné dííbyedi íjcyai úmhéiyi illaáyohíjcyámé íhñíwáutu.

³¹ Ehdúhjáa dííbyedi iúúhívaténé níjcáutu teeja wájyámúcoba dííbyedítyú ityácóriúcúne páñétúeja íwajyámuvúréjuco ditye úacóné. Áánemáhjáa tsajtyémé páwachékevu iwátyétyéhcúíhullévuréjuco.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mc 15.21-32; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)

³² Aaméhjáa péeme cábuuvé Tsirééne múnáajpi Tsimóodívú. Áabekéhjáa íhbutsómé Jetsóoke iwátyétyéhcúíwachékevu.

³³ Aaméhjáa úújeté tsátsihvu heeberéómú ihjyúrí 'Niwáupááji' nééiyóné 'Góógota' némeítsihvu.

³⁴ Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé bíinojpácyó paapáwu néénetu iúménújpácyotu. Aanéhjáa ipíhjácúróne tsá dibye ádotúne.

³⁵ Áabekéhjáa tsúúca wátyétyehcúmé téwachékevu. Áánemáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé éhjáhjí dííbyé wajyámúúné íjcyáñé iwátújcatsíki. Ehdúu pajtyéné tsaapíhjyáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íllu néhdújuco: "Táwajyámúúné caatyé éhjáhjí íjcyáñé iñéhcójcatsíñé wátújcatsímye." Ehdúhjáa muurá neebe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi.

³⁶ Aaméhjáa tétsihvúré diitye tsodáhómú iáhcúbáne téhmehíjcyá dííbyeke.

³⁷ Áábé níiwáú caamééhullétúhjáa téwachéketu picyóómé tsíeménetu icyáátunúné íllu nééneé: "Áánu Jetsóó jodíómú avyéjuúbe."

38 Téhduréhjáa téijyu tsaatétsí ímítýúmútsikye wátyétyehcúmé díibyé únítu panéjcuvátú íjcyáwachékéécetu.

39 Aanéhjáa dííbyeke úújejémé díibyedi iúúhívaténe 'wamíwami' nehíjcyáhi.

40 Áabekéhjáa néemeé:

—Ehdíívaabée eene ú nehíjcyá duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatré tsiiñe u pájáávétsoíñe. Áyu cána bo pájtyetétsaméí eene éwachékevu uke ditye wátyétyehcúnetu ímiááné diibyéjuco Píívyéébé Hajchi u íjcyáhchííjyu.

41 Téhduréhjáa idyé llúúvájté avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyame iúúhívaténemáyé néjcatsíhi:

—Tsíjtyekée ímiááné pájtyetétsohíjcyáabe. Árónáa tsáháhaca dibye píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe.

42 Aabe cána bo óvíi ímiááné mee ijraéémú avyéjuube íjcyáhchíí éwachéketu ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté botsíi dííbyeke mecáhcújtsóne dííbyeejteréjuco meíjcyaki.

43 Muurá Píívyéébedívú cátsípáávehíjcyáabe. Aabe cána bo óvíi dííbyeke pájtyetétsó ímiááné dibye némeíhijcyádú díibyé Hajchi dibye íjcyáhchííjyu.

44 Áhduréhjáa díibyé únítu ditye wátyétyehcumútsí uuhívaté díibyedi.

Jetsóó dsíjívéné

(Mc 15.33-41; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

45 Téijyúhjáa cójípjíinétú ííjyunúné cuuvé tujkévevújuco.

46 Áíjyúhjáa Jetsóó ávyétá ihnáhó wáníjcyámeííbyé nééhií:

—Eríij, Eríij, ¿rama tsabatááni? —Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

47 Aanéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame ehdu dibye wáníjcyámeíñé illéebóne nééhií:

—Éje, aadi Eríadi wáníjcyámeí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpiúvudi.

48 Áánéllihiyéhjáa tsaapi ॥cúi idsííneíñúne wájyámubádú nééne biínójpácyó kiwátyetu iééníyojéné úmehéí níjcáutu ipícyoonévú cújuuvé dibye ॥hároki.

49 Árónáacáhjáa tsijtye néé dííbyeke:

—Óvíjyacóóne, dáácidíñne. Bo óvíi Eriá pájtyetétsová dííbyeke.

50 Áánáacáhjáa tsiiñe ávyétá ihnáhó iwáníjcyámeítsihdyu illuréjuco dibye dsíjívéné.

51 Ááné tujkéveríhjyáa duurúvájá pañétú páñétúétsíi watájco wájyámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavújuco

panéjcuvávú wajítahnécu. Áhduréhjáa téijyu ííñuji vááúmeíñeri néwáyúcobáné wáhcabáhi.

52 Áhduréhjáa níjkyene wáhcábánetu cahcújtso múnaápe dsíjívehíjcyámé tsiiñe bóhiime ijchívyécunúhi.

53 Aaméhjáa Jetsóó bóhiiné boone Pívyéébe cóomí Jerot-saréevu péemeke mítyame ájtyumíhi.

54 Áanetúhjáa eene dííbyeke téhmehíjcyáné tsodáhómú íavyéjúubemáyé ávyétá mityáné illityé téijyu ííñuji vááúmeíñema tsíñehjí pájtyene iájtyumíneri. Áánemáhjáa néémeé:

—¡A ihdyúha ímiááné Pívyéébé Hajchi áánuú!

55 Áijyúhjáa tsaate walléémú kemuélletúré iitrehíjcyá dííbyeke ditye dsíjívetsóné dííbyemáa Gariréá iiñújitu tsááme dííbyeke iicúvehíjcyáme.

56 Áámemáhjáa ijcyámé Maaría Madarénaa, Jacóóboma Jotséemútsí tsiiñu Maaríaa, Tsebedéó hájchimútsí tsiiñuu, éhdume.

Jetsóó iitémeho ditye cíúúne

(Mc 15.42-47; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

57 Ááné iiijyúnuvúhjáa Jotséé Arimatéá cóomi múnáajpi ihtsútuube íjcyaaabe Jetsóoke úráávyehíjcyaaabe péé Piráato éllevu.

58 Aabéhjáa táumeí dííbyeke dííbyeuvú iitémeho icyúúuki. Áánellihiyéhjáa neeve ítsodáhómuke ditye iájcuki.

59-60 Aabéhjáa tééhoúvuke ibíijinúne cuuú böhjuréhjáa íhllii néewájitu ibóhdótsóhjéjú pañévu. Áánemáhjáa néewáyúcobávú téheju iwátájcoiñúne péjúcoobe.

61 Ááné boonéhjáa tétsiyé téhejú únuri Maaría Madarénamúpí tsíjipille Maaríama ácuúcunúhijcyáhi.

Jetsóó níjkye ditye téhmene

62 Ááné tsijcyóójihjáa teene pajtyété wañéhjí lléévá tujkénucójí diitye llúúvájté avyéjutémá paritséómú péé Piráato éllevu.

63 Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muha méítsaavé téallíújaúpe 3 coojívatu tsiiñe ibohíiñé nééneé.

64 Áánellií cána cöhpejtsótsó ímíñeúvú dííbyé níjkyévuj. Áane ímíñeúvú tehmétsó téhajchótá 3 coojívá dííbyé mamyémú pejco íllure iñáníjyéne míamúnáake ‘tsúúca muurá Jetsóó éhnée ditye dsíjívétsoobe tsiiñe bohíhi’ iñééneri éhníínevú meke iálliúúnútuki.

65 Áánellihiyéhjáa Piráátó néé diityéke:

—Aané wa ihdu aatyé tsodáhómuma mepééne mécohpéjtsó ámuha meímillédu.

⁶⁶ Ahdújucóhjáa ditye tsaatémá ipyééne teeu nééwayu icyóhpéjtsótu cáátunúné múha teene idyómájcótuki. Áánemáhjáa diitye tsodáhómuke téhmétsoíñúme.

28

*Jetsóó dsíjíveebe tsiiñe böhíine
(Mc 16.1-8; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)*

¹ Aanéhjáa wáyeéévéjcójí tsíiyú tsííñé tsemáánaréjuco déjúcóóvejcójí cùuvénetúré Maaría Madarénamúpí tsíjpille Maaríama úújeté teene níjkyéé.

² Áánáacáhjáa úíñuji íhnáhó vááúmeí níjkyéjí múnáajpi nítyéné tujkéveri. Aabéhjáa teene níjkyé watájgó néewáyúcoba icyávihyícyúne tééú hallúvú ácuuvéhi.

³ Áábé wajyámúhjáa ávyeta tsitsíwu néebé ámítsaráhcó éhne múúne chijchi rórihcyódu.

⁴ Áabédíhjyáa diitye tsodáhómú ténijkye téhmehíjcyarómé ávyétá íhnáhó iíllityéne íjcyáñú műu dsíjívédu.

⁵ Aabéhjáa néé diityépí Maaríamúpíke:

—Méíllityédíñé. Muurá ó waajácú ámuhpí meúújévaróné Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcúneri dsíjívéébeke.

⁶ Árónáa tsáhájuco dibye níkyéhéjú pañe íjcyájúcootúne. Tsúúca tsiiñe bohíjúcoobe ípyée iřéhijcyádújuco. Cáhawáá idyé méuujévá iñé dityée dííbyeke pícyohéjú íévehéjuréjuco íjcyane.

⁷ Ahdícyane ūcúi mepééne méuubállé dííbyé mamyémuke tsúúca dibye tsiiñe ibóhíine diityé íhde péjucóóné Gariréavu téhullévú diityémá iájtyúmíjcatsíki. Ééneréne ihdu ó imillé ámúhpíke o úúballéne.

⁸ Ahdújucóhjáa ūcúi dityépí dsíinéríyé pééne múúha éllevu múúhakye iúúbálleki. Aamúpíhjáa iíllityéróne mítyane ímíjyuuvéhi.

⁹ Áámúpidívúhjáa Jetsóó ibóhówáávéne diityépíke dillóhi. Áánéllihiyéhjáa ūcúi dííbyéj tuháácyuvu waamúpí dííbyeke idyúúruváne.

¹⁰ Áámúpíkéhjáa neébe:

—Méíllityédíñé. Wa ihdu ūcúi mepééne méuúballété tsijtye tahñéjteke ditye ipyéé Gariréavu téhullévú muha maájtyúmíjcatsíki.

Múhdurá tsodáhómú úúballéne

¹¹ Aamúpíjháá pééné tujkéveri tsodáhómú dííbyé njikye téhmehíjcyámedítyú tsaate péé ímunáá coomívu. Aaméhjáá úubálleté llúuvájté avyéjuitéké muhdú tene pájtyene.

¹² Ááné lliiñétuhjáá túkevéjtsojtémá iúcújcatsíñe pityácójcatsímyé muhdú iñééiñe Jetsóópe böhijúcóóityúné iñéhíjcyáneri iñéétsámeítyuki.

¹³ Aaméhjáá mítyane diitye tsodáhómuke iáhdóne nééhií:

—Tsáma ménehíjcyaco “pejcóhjané muha mecúwaíñúné hallúrí ímamyémúré újcujé Jetsóó iitémeho.”

¹⁴ Aane néhi méiiñújí ávyéjuube iwáajácúne ámúhadívú cágobáávatéhajchíí muha ámúhá hallúvú méihjyúvaá dibye muhdú ámúhakye imyéénútuki.

¹⁵ Ahdújucóhjáá diitye tsodáhómú ditye áhdónéllii illure iállíñe néhíjcyáné ímamyémúré Jetsóó iitémeho újcujéne. Aane muurá ícyoocápíi ehdu tsaate tamúnaa jodíómú úubállehíjcyáhi.

Muhdú ditye wákímyeúiñe ímamyémuke Jetsóó nééneé

(Mc 16.14-18; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁶ Aanée muha 11-meváréjuco dííbyé mamyémú meíjcyame mepéé Gariréá iiñújí caméhbaúvú múúhakyée dibye néhbaúvu.

¹⁷ Aamée muha tétsihvu dííbyedívú meúújetémé méduurúvá dííbyeke tsaate múúhadítýú dibye böhíine cáhcújtsótúrónááca.

¹⁸ Árónaacáá múúhakye neébe:

—Muurá Píívyéébe oke picyóó páneere íiñujíi, njikyejíi, íjcyáné avyéjuube o íjcyaki.

¹⁹ Ahdícyane óvíi ámuha pahúllevá iñújííne múnáadívú métsújaúcú táuwááboju. Aane cáhcujtsómeke tééné uubállé métsótsohíjcyaco Méécááni mémerii, Íapíicho mémerii, tamyémeri, íjcyane.

²⁰ Áameke ihdyu ímíñeúvú méúwááboco tátyauhbaju néhdu ditye iíjcyaki. Aabe muurá ámúhamáyé ó íjcyaa paíjyuváré íiñuji njikévanévújuco. Áyu tehdújuco.

MÁÁCOÓ Mááco Jetsóodítyú caatúnuháámi

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Rc 3.1-9, 15-17; Ja 1.19-28)*

1 Íllúu tujkéváné Píívyéébé Hajchi Jetsocríjtó mepájtyetéiñe méénüné uwááboju.

2 Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjyáa Itsáiaúvú caatúnú iwaajácúháámitu tsúúcajátújuco tsojtsó múnáajpi Jóáádityu ílluú:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúúbálle míamúnáake ditye iímibáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

3 Aane mellééboó iinéubará píívyétúné iiñújiri íjcyaaabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáávyé ímítýú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumívaki.”

Ehdújhjáa Itsáia iwaajácúháámitu caatúnú Jóáádityu.

4 Ahdújucóhjáa dibye iinéubará píívyétúné iiñújiri úwáábohíjcyáné míamúnáake ditye ímítýúné iícyahíjcyáné iihvéjtsóne ímiánejcúveréjuco iibuwááve diityé imítýú iábájíivémeíki, ááné uubállé ditye itsójtsótsámeíki.

5 Pahúllevátuhjáa Jodéá iiñúji múnáadityú píhcyáávehíjcyámé díbyedívú díibyé uwáábó illébúcunúki. Téhduréhjáa Jerotsarée múnáadityú mítyame píhcyáávehíjcyáhi. Áamedítýuhjáa ímítýúné imyéénuhíjcyáné úwbállémeke tsótsohíjcyaaabe Joodáatu.

6 Aanéhjáa diibye Jóáa camééllómú ihjínetu méénúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj piinétú ócáijmíihé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpácyó adohíjcyábe.

7 Aabéhjáa úwááboobe nehíjcyáhi:

—Muurá íjcyaaabe tsijpi táhboone úwáábóiibye táehnííñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájíubáré o tacoríúcu díibyedívú o piihívéítýúroóbe.

8 Muurá ámúhakye nújpácyori ó tsótsohíjcyáhi. Áánetu ihdyu diibye ámúhá pañévú pícyoó Píívyéébé Apíicho.

*Jóáádivu Jetsóó tsójtsótsámeíñé
(Mt 3.13-17; Rc 3.21-22)*

9 Téiyúhjáa Jetsóó péé Gariréá iiñújiri íjcyacóómí Natsaréetu diibye Jóáa éllevu Joodáatu díibyeke dibye itsójtsoki.

¹⁰ Aabéhjáa tsúúca dibye tsójtsótsihdyu íjchívyeebe iíténáa cáámetu Píívyéébé Apííchó niityé dííbyedívú ijuuídú nééneé.

¹¹ Áánáacáhjáa idyé cáámetu Píívyéébe nééhií:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

Jetsóoke Naavéné mávárijchóné

(Mt 4.1-11; Rc 4.1-13)

¹² Ehdúhjáa dibye tsójtsómeíñé boonétu Píívyéébé Apííchó dííbyeke tsajtyé iinéubá piívyétúné iiñújívu.

¹³ Áhulléhjáa íjcyáabe 40 coojívá apáámyéré iyámé íjcyáhulle. Áábekéhjáa téhullévú Naavéné mávárijchóóbeke níjkyéjí múnaa píáábohíjcyáhi.

Jetsóó úwáábótújkenúne

(Mc 4.12-17; Rc 4.14-15)

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téijyu tsojtsó múnáajpi Jóááke ditye cúvéhoojánúné boonétu Jetsóó péé Gariréavu. Áhullé múnáakéhjáa Píívyéébé avyéjuvu muhdú meúcáávéíñé úwááboobe nééhií:

—Tsúúca Píívyéébe íavyéjúejte íjcyáímyeke újcúíñé éévé úújetéhi. Ahdícyane illuréjuco méihvédtsó ímityúné ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá ijtsaméí ímiánejcúvuréjuco mecápáyóóvéne mécahcúcjsó íñé mepjátyetéíñé uwááboju. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune

(Mt 4.18-22; Rc 5.1-11)

¹⁶ Aabéhjáa Gariréá unéú úníuri péébe úújeté Tsimóomútsí iñahbe Aderéema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu.

¹⁷ Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ámuhtsij, ookéréjuco méuráávye. Muurá íñé amómé lliiñája múnáajtétsí ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó míamúnáakréjuco Píívyéébedívú ámuhtsi meibuwáávetsóiñé wákimyéivu.

¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémayé ijtsínuuháñé iihvédtsóne peemútsí dííbyemáyéjuco.

¹⁹ Áámútsimáhjáa péébe éhnííñewuúvú úújeté Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboo, Jóáaá, íjcyamútsí ihmíiné pañe ijtsínuuháñé pájáábohíjcyamútsidívu.

²⁰ Áámútsikyéhjáa idyé dibye píúvánéllii ihmíiné pañe cááni Tsebedéoma ípiáábojte íjcyámedítyú peemútsí dííbyemáyéjuco.

Tsáápí pañétu naavéneke Jetsóó wáágoóne

(Rc 4.31-37)

21 Éhdúmekéhjáa iújcúmema Jetsóó úújeté Capenaóovu. Aabéhjáa téhulle wáyeéévejcóójí pihcyáávéjá pañevú úwaabóhi.

22 Áanéríhjyáa mítyane ullévenúmé ávyétá tujkévé ávyéjuube müúne íhjyúvajító dibye íhjyúváneri. Tsáháhjáa dibye íhjyúvatú taúhbájú uwááboje íhjyúvahíjcyádu.

23-24 Áijyúhjáa téejá pañe tsaapi naavéné ípañe íjcyabe kevádijcyó illu dííbyeke:

—¡Jetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyáabe! ¿Íveekí müúhakye ú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá müúhakye ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píívyéebé Hajchi u íjcyane.

25 Áánéllihiyhjáa neebe dííbyeke:

—¡Cúúvélhulléré díícyá! ¡Díjchivye áadí pañétu!

26 Áanéréjucóhjáa naavéné wáníjcyámeííbyéré íjchivyené dííbyé pañétú ávyétá ihnáhó dííbyeke iáméjcatsíchónema.

27 Ehdúhjáa Jetsóó méénúneri pámeeere iíllityéne nééhií:

—¿Múhdutúami aabye ehdu meénuj? Ávyetáha ímiááné tsíhdyure dííbyé uwááboju. Muhdú naavémú íjcyarómé ijchívye dibye néénetu.

28 Ehdúhjáa dibye méénúné uubállé tsújaavé páneere Gariréá iiñújiri.

Tsimóo Pééedoró báábeke Jetsóó bóhíitsóne

(Mt 8.14-15; Rc 4.38-39)

29 Átsihdyúhjáa pihcyáávéjá pañétú pééme tsaméhjí Jacóóboo, Jóáaá, íjcyame Tsimóoma Aderéemútsi jávu.

30 Áijyúhjáa Tsimóó baabe áíívyeri chémene úúballémé Jetsóoke.

31 Áánéllihiyhjáa díílle éllevu ipyééne íhyójtsitu dibye íjyócujcárolle tsúúca ibóhiíne diityéké májchotsóhi.

Mítyámeke Jetsóó bóhíitsóne

(Mt 8.16-17; Rc 4.40-41)

32 Aanéhjáa tsúúca meííyunúrónáa tsívahíjcyámé dííbye éllevu naavémú ípañe íjcyáméhjima tsíñéhjiri chéméméhjike dibye ibóhíitsoki.

33-34 Mítyaméhjáa técoomí múnaa tééjavu tsáamedítýu páhduváré nénéhjí chémeri íjcyámeke bóhíitsohíjcyáabe. Áhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyáabe. Aaméhjáa diitye naavémú muubá dibye íjcyane nééiyónáa tsá dibye diityéké íhvéjtsotú ditye iihjyúvaki. Waajácuméhjáa dííbyeke.

Jetsóó úwaabó pahúlleváré Gariréá iiñújí pañe

(Rc 4.42-44)

35 Ááné tsitsíi'vevúhjáa pejcójuco técoomítýú dibye pééne tsátsihvu Píívyéébema iíhjyúvaki.

36 Áábekéhjáa Tsimóó iñahbéjtema néhcotéhi.

37 Aaméhjáa iájtyúmíi'beke nééhií:

—Míamúnaa uke néhcohíjcyáhi.

38 Áánelliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa metsu éhcóómijívú mepéé técoomíjí múnáake idyé o úwááboki. Muuráhjáa ímichi téénéllii o tsááhií.

39 Aabéhjáa pihcyáávejááné pañevú pahúllevá múnaa Gariréá iiñújíri ijcyámeke úwáábohíjcyá tsaaté pañe naavémú ijcyámeke wáágooobére.

Íjpi chájáávéebeke Jetsóó bóhiitsóne

(Mt 8.1-4; Rc 5.12-16)

40 Áábé lliiñévúhjáa íjpi chájááveebe imímóúúveténe néé dííbyeke:

—¿Aca muhdúiyó teene oke u bóhiitsóne?

41 Áánelliihyéhjáa dííbyeke idyócáraúcunúne dííbyedi iídáátsóvéne neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

42 Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca bóhiibe.

43 Áábekéhjáa neébe:

—Dúúbálledí tsaate juuváyí uke pájtyémeke íñe muhdú u bóhiine.

44 Tsapéhdúré llúúváábe éllevu pééne dííbyedívú dúhjétsámeítyeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu íñe u ímíjpyeténé hallúvú Píívyéébeke tsímeméneri ú iícúveé téénetu míamúnaa iwáájácu tsúúca u böhíjucóóne.

45 Ehdúhjáa dibye bóljcyúrónáa pámeekéré juuváyí ipájtyedúmeke úúbálleebe muhdú ibóhiine. Aaméhjáa mítyane Jetsóodívú píhcyáávehíjcyánéllii tsáhájuco dibye píívyetétú múhdutú cójomí pañevú iúcááváiyóne. Áánelliihyéhjáa pehíjcyáabe imíchi ditye ijcyátútsihjíriye. Áróné pañéhjáa pahúllevátú dííbyedívú píhcyáávehíjcyáme.

2

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóó bóhiitsóne

(Mt 9.1-8; Rc 5.17-26)

1 Ehdúhjáa tsúcájá tsiéllé iíjcyátsihdyu tsiiñe óómiibye Capanáovu. Ááné uubálléhjáa idyé iícúíwuúré tsúúca waajácumé técoomí múnaa.

2 Aaméhjáa dííbyedívú píhcyaaavémé dibye ijcyaja wáhpécunúmeke úwááboóbe.

³ Áánáacáhjáa 4-meva tsivá íjpi vááúmeítyúúbeke dííbye éllevu.

⁴ Árónáacáhjáa tsá ditye píívyetétú iúújetétsóné mítyane míamúnaa íjcyánélliíhye. Aánélliíhyéhjáa cáámetu dibye íjcyátsíí tujkévetu idyóhejúróne botsíi dííbyeke niityétsóme.

⁵ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

—Llíhij, tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimítyú ó ábájíívégucóóhií.

⁶⁻⁷ Ehdúhjáa dibye néenetu tétsihyi íjcyame taúhbájú uwáábojte néjcatsíhi:

—¿Aca íveekí aabye ehdü ihjyúvá Píívyéébe ímí dííbyedívú íjtsúcunúnejíívari? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe piivyété míamúnáadityú íimítyú iwáágoóné diityédí ídáátsóvénema.

⁸ Ehdúhjáa Jetsóodítýú ditye néjcatsíñé iwáájácúne neebe diityéke:

—¿Íveekí ímítyúné óhdityu ámuha méíjtsámeíhi?

⁹ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó piivyété míamúnáadi o ídáátsóvéne diityé imítyuháñé diityémá o ímíbajchóne. Aánéllii ó piivyété áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítyú úúma o ímíbajchóhi.” Áhdure ó piivyété o nééneé: “Dímíjpyeténe dííhbotámá dipye dihjyávu.”

¹⁰ Ahdícyane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáajpidívúu o ípívyééveebe muhdú o méénune.

¹¹ Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe dííbyeke: Llíhij, dímíjpyeténe eene dííhbotámá dipye dihjyávu.

¹² Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó néenemáyé tsúúca iímíjpyeténe ííhbotámá péjúcoobe pámeere iíténááca. Ááneríhjyáa mítyane iúllévenúne Píívyéébeke idyúúrúváne néémeé:

—Ávyeta tsá múijyú ehdíívane maájtyúmitúne.

Revíkye Jetsóó újcune (Mt 9.9-13; Rc 5.27-32)

¹³ Ááné boonétúhjáa tsiiñe Jetsóó péé únéd úniúvú ímamyémuma. Áhullévúhjáa idyé dííbyedívú píhcyáávemeke uwááboóbe.

¹⁴ Átsihdyúhjáa péébe úújeté Apéó hajchi Revíí iíñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíidsike iáhdótsohíjcyátsihyi ácuúcunúúbedívu. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuko duráávyej.

Ahdújucóhjáa dibye pééne dííbyemáyéjuco.

¹⁵ Áábe jávúhjáa Jetsóó téijyu majchó ímamyémuma. Áámemáhjáa téhdure tsijtye majchó téénere ávyéjúúbé

wáábyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso múnaa. Áhduréhjáa íjcyámé tsijtye ímityúmé diityéma. Mítyaméhjáa dííbyema pehíjcyáhi.

¹⁶ Ehdúhjáa dibye diityémá májchone iiiiténe taúhbájú uwáábojtémá paritséómú néé dííbyé mamymuke:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatye ímityúméhjima?

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé diityéke:

—Tsá muurá taabóóbé böhíime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboóbe. Ahdícyane tsáháa ímiáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú o tsáá diityéké o ímibáávyétso Píívyéebé icyánejcúvuréjuco ditye iibuwááveki. Ehdúhjáa Jetsóó néé paritséómuke.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne

(Mt 9.14-17; Rc 5.33-39)

¹⁸ Tsáíjyúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémuma diitye paritséómú mamyémú Píívyéebema iihjyúva majcho áwahíjcyáhi. Aanéhjáa Jetsóó éllevu ipyééne tsaate dííbyeke nééhií:

—¿Aca íveekí díímamyémú majcho áwátúnáa Jóáá mamyémuma paritséómú mamyémú tsáijyu áwahíjcyáhi?

¹⁹ Áánélliihyéhjáa diityéké neébe:

—¿Aca tsaapi táábaváné wañéhjivu tsááme ikímóóvéne majcho áwáiyáhi? Muurá teene wañéhjí aabájaabe diityémá íjcyánáa tsá ditye áwáityuró majcho. Ehdu nééne támamyémú tsá majcho áwáityuró diityémá o íjcyáné hajchóta.

²⁰ Muurá ihdyu íjcyáñé diityédítýu o péeiñe. Áijyu ihdyu óvíi muhdú iñéhajchíi tsáijyu awámye.

²¹ Tsá muurá tene ímityú tsúúcáaja wájyamu béhbátu mepájaabóne. Muurá teeja meníjtyúcooca éhniíñevu illure táváajcáruba.

²² Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bíinojpácyo mepícyoone tsúúcáau miihéneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúhtsaráúuvéhulle táváajcó tsúúcáau. Áijyu wágooovéné tsanéecújuco bíinójpácyoma cahpáyú. Áánéllii béjpácyo mépañénú béeú pañévúré muhdú tsanéecú iijcyátuki. Ehdu nééne tsá tene ímityú ihdééné uwááboju béhné uwáábójú pañévú meúacóne. Ehdúhjáa Jetsóó nééhií.

Wáyeéévejcóójí Jetsóó mamyémú méénune

(Mt 12.1-8; Rc 6.1-5)

²³ Aabéhjáa tsáijyu ímamyémuma pajtyé úmihéj piinétú wáyeéévejcóóji. Áijyúhjáa ímamyémú bajtsóháñetu ujcú imájchoki.

24 Áánélliihyéhjáa paritséomú néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí aatye dímamyémú meenú íjcyooji wáyeéévejcójí meméénúityuróne?

25 Árónáacáhjáa neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu iájyabáávaténéllii íñahbéktema Dabíiuvú téeméné méénune Píívyéébé waajácuháámitu cáátuváne?

26 Muuráhjáa Abiatáá llúuvájté avyéjuube íjcyáijyu duurúvájá pañévú iúcáávéne imájchóítyuróné Píívyéébé iicúvé pááa tééjá pañévú pícyámeíhíjcyáné majchómé apáámyérée llúuvájte máchohíjcyáne.

27 Áhduréhjáa neébe:

—Muurá wáyeéévejcójí ijcyá míamúnaa ímí téjcooji iijcyaki.

28 Áánéllii Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébé wáábyuta téhdure téjcooji.

3

Tsáápi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne

(Mt 12.9-14; Rc 6.6-11)

1 Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma tsiiñe úcaavé pihcyáávéjá pañévu. Áajá pañéhjáa tsaapi múhdurá íhyójtsi néébeé.

2 Aanéhjáa téijyu wáyeéévejcójí íjcyánéllii tsaate dííbyedívúré iitrehíjcyá ‘áadíkye éhne ímíjpyetétsóiibye’ iñééne téénej tééveri dííbyedívú iñéétsóroki.

3 Áánáacáhjáa dííbyeke neébe:

—Muúbej, cána dichaj.

4 Ahdújucóhjáa dibye pééneé. Áábedítýúhjáa neebe páameere tétsii íjcyámeke:

—Ámuúhaj, ¿a tehdújuco tsaatéké mepíáábóiyóné íjcyooji wáyeéévejcójí, mityá tsáhaáj? ¿A mépájtyetétsóiyá tsaate dsíjíveri íjcyámeke téjcooji íjcyaróne, mityá méíhvéjtsóiyá ditye iidsíjíve wáyeéévejcójí íjcyánélliíhyej?

Ehdúhjáa Jetsóó díllone tsá ditye áñújcutúne.

5 Aanéhjáa dííbyeke tsaríwu pajtyéráhi. Árónáacáhjáa idyé ídátsó ijsúcunúubé ditye dííbyeke cáhcújtsotúne. Átsihdyúhjáa neebe diibye múhdurá íhyójtsi néébeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúuvé díhyójtsií.

Ahdújucóhjáa dibye cíjúuvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe.

6 Ehdúhjáa Jetsóó ménune paritséomú iiténé tétsihdyu pééme Heróode hájkísuma pítyácójcatsí muhdú dííbyeke iidsíjívetsoíñe.

Mítyane míamúnaa Jetsóodívú píhcyaaavéne

7 Árónáacáhjáa tétsihdyu ímamyémuma peebe únér úniúvu. Áabékéhjáa mítyane míamúnaa úraavyé Gariréa iiñúji múnnaa.

8 Aabéhjáa méénúráityúronéhjí mítyane méénúné uubállé tsújaavé pahúllevávu. Áánéllihiyéhjáa mítyame tsáacunú pahúllevátú Jodéá iiñújiituu, tééné iiñújiri íjcyacóómí Jerotsaréetuu, Idoméá iiñújiituu, Joodáá tsiñéjcutuu, Tíiroó, Tsidóoo, íjcyáné iñújíicutuu, íjcyane dííbyeke iájtyúmiki.

9 Ehdúhjáa mítyane míamúnaa Jetsóodívú píhcyaaavéjúcóónéllii neebe ímamyémuke ditye miine iímibájcho témi pañevú iúcááveki.

10 Mítyanéhjáa dibye chéméméhjike böhítsohíjcyánéllii ávyetáréjuco ditye dííbyedívú píhcyáávehíjcyáne. Aaméhjáa imíllehíjcyá dííbyeke idyómajcóné ibóhiíki.

11 Áijyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyame dííbyé lliiñevú mímóúvémé pañétú kéévánécoba néemeé:

—¡Uu muurá Píívyéebé Hajchi!

12 Áánéllihiyéhjáa diityéké neebe ditye tsiiñe tehdu iihjyúvátuki.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye iíjcyaki

(Mt 10.1-4; Rc 6.12-16)

13 Átsihdyúhjáa peebe cáméhbaúvú iíjtsúcunúdúmema.

14 Áamedítyúhjáa meménuube 12-meváké dííbyé uwááboju úwááboméré péhíjcyáímyeke.

15 Áámekéhjáa ájcuube iihnáhootu ditye chéméméhjike ibohítsohíjcyaki, naavémú tsaaté pañe íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki.

16-19 Aaméhjáa illuúme: diibyéhjáa Jetsóó Tsimóoke Pééedoródívú méménuúbee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámútsikyéhjáa dííbyere chíjchí hájchimútsidívú méménumútsii, Aderéee, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, Apéo hajchi Jacóóboo, Tadéoo, cananítámúejpi Tsimóoo, diibyéhjáa Jetsóodívú méénútsóibye Jóóda Ijcyarióótee, éhdume.

Jetsóoke Naavéné piáábohíjcyáné tsaate nééneé

(Mt 12.22-32; Rc 11.14-23; 12.10)

20 Áámemáhjáa Jetsóó tsúúca oomí ípyée iícyahíjcyajávu. Áánáacáhjáa tsúúca mítyane míamúnaa píhcyaaavé tétsihvu. Áamedíyéjucóhjáa túhuuvémé tsá imájchóíyónéhjí éllevu íjcyatúne.

²¹ Aanéhjáa iwáájácúne dííbye hájkímú tsáá dííbyeke tétsihdyu itsájtyéroki. Ijtsúcunúmhéhjáa dibye méívaténe.

²² Téhduréhjáa mítyame tétsihyi taúhbajú uwáábojte Jerot-saréetu tsááme néé dííbyedityu:

—Áadí pañe mía naavémú avyéjuube Betsebóo. Téénéllii muurá eene dibye piáábóneri tsaaté pañétú naavémuke waagóohíjcyáabe.

²³ Áánélliihyéhjáa Jetsóó diityéké nééhií:

—¿Aca múhdutú diibye Naavéné iiye waagóómeíiyáhi?

²⁴ Muurá tsáné avyéjuite tsajíjtóré ijtsámeítyúmé páhduváré idyáriiivéjcatsíhajchíí illure wáchajánújcatsí íavyéjutu.

²⁵ Áhdure tsája múnaa tsajíjtóré ijtsámeítyúmé páhduváré idyáriiivéjcatsíhajchíí illuréjuco ihjyátú wáchajánújcatsíñē.

²⁶ Ahdu iiivane muurá Naavéné ihyájkímukéré iwáágóoca illure pírújtsóiyá diityéjúcooyó íavyéjúejte íjcyáíyómeke. Tehdu imyéénuca illure íavyéjú újovéjtsóiyóóbe.

²⁷ Tsá muurá tsaapi íhtsútúubé tsíeméné dííbyé já pañétú múha tsájtyéítyuró dííbyeke tétsihdyu bójayotúméré. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú ibójayoca botsíi tsajtyéiyómé dííbyé tsíeméne. Árónáa tsáháubá muurá dibye ihñe múhdivú íhvéjtsóityuróne. Ahdu iiivane tsá Naavéné oke piáábóityuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

²⁸ Imiáánetúré ámúhakye o néé panéváré ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhjí Píívyéébe abájííveíñé diityédí idáátsóvénenma. Áhdure ímityúné óhdityu ditye ihjyúvahíjcyáronéhjí ábájíívériibye.

²⁹ Áanetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné ihjyúvahíjcyámedi tsá dibye múijyú idáátsóvéityúne. Aane tsá múijyú diityémá ímibáávyéityúne.

³⁰ Ehdúhjáa diityéké neebe dííbyé pañe naavéné íjcyane ditye néénélliíhye.

Jetsóoke tsíiju dííbyé nahbémuma újcutéróne

(Mt 12.46-50; Rc 8.19-21)

³¹ Áánáacáhjáa tétsihvu tsíiju dííbyé nahbémuma wajtsí áachí éhnejcívu. Aaméhjáa tsaatéké néé ditye dííbyeke iñéé dibye iúújéva diityéke.

³² Ahdújucohjáa tsaate dííbyé úníuri íjcyame nééne dííbyeke:

—Díítsíiju díñahbémuma ukévá néhcome éhtsíhyi áachi.

³³ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—¿Aca caatyé tátsíijuú, táñahbémuu, táñaallémuu, íjcyame?

³⁴ Ehdúhjáa iñééne íúníuri ácújcatyémeke iííténe neébe:

—Áánerá téhdure ámuha wahárómú táñahbémú táñaallémú méijcyá íñe műhdumé tahñéjté ámuha meíjcyame.

³⁵ Muurá Píívyéébeke cáhcujtsómé dibye ímillédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, wahárómú. Ehdúhjáa Jetsóó diityéké nééhií.

4

Tsaapi bájtsónetu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Aabéhjáa tsiiñe únér úniúvú úwáábóóbedívú idyé mítyane míamúnaa píhcyáavénellii miiñne pañevú iúcáávéne téemí pañéturéjuco dibye úwaabóné diityéke.

²⁻³ Átsihvúhjáa mítyane tsíleménéhjitu úwááboobe nééhií:

—Ámuúhaj, cáhawáá mélleebúcunuj:

Tsaapíhjyáa íwajcyóhá triígoúuhá bájtsoobe íllure wávárajcóhi.

⁴ Aanéhjáa dibye wávárájcónetu tsáuhjí juuváj píinévú dójcone coomímú méhdojéhi.

⁵ Ááné tsiúhjíhjáa dojcó néwayúúné raahovú iiñu imíchi íjcyátútsihvu. Áuhjíhjáa iicúíwuúré iiñé tétsii iiñu mítyane íjcyátúnélliíhye.

⁶ Áróhiibájíhjáa chemé núhbá allóócori hálluháñeríyé tébajkyéjí íjcyánélliíhye.

⁷ Ááné tsiúhjíhjáa dojcó tsuhjí pañévu. Ááné hallúvúhjáa teene tsuhjí wááménéneri iíñeróné dúhcúvaténé tsáhájuco nééyatúne.

⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhjí dojcó tsátsii imíwu iíñuji nétsihvu. Aanéhjáa tsaímiyé píívyene imíwu neeváhi. Tsáhiibájíhjáa uhjénéré neeváhi. Áánetúhjáa tsíhiibájí kémú neeváhi. Ááné tsíhiibájíhjáa éhnííñevu mítyane neeváhi.

⁹ Ehdúhjáa tsaapi bájtsone iúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—Ehdu teéne. Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

Jetsóó iuwáábó túhujtsóne

(Mt 13.10-17; Rc 8.9-10)

¹⁰ Aanéhjáa bónétu iiye iíjcyátsihvu ímamyémuma tsijtye tétsii íjcyame dilló muhdú nééiyóné teene tsaapi bájtsónetu dibye úwaabóné.

¹¹ Áánélliíhyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámúhadívú Píívyéébe böhówátsohíjcyá ámuha mewáájácu muhdú díbyé avyéjú íjcyane. Áánetu eene tsíleménéhjitu ó úwáábohíjcyá oke cáhcújtsotúmedívú tene iböhówáávétuki.

12 Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé ícyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé ícyahíjcyá ájtyumítúmeúvúdu. Áámé imítyuháñé muurá tsá ímíbáávyéityúne. Ehdu néénéllii ó úwáábohíjcyá tsíeménéhjitu.

*Tsaapi bájtsónetu iúwaabóné Jetsóó böhówajtsóne
(Mt 13.18-23; Rc 8.11-15)*

13 Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsá ámuha mewáájácutú tsaapi bájtsónetu o úwaabóné iińá nééiyóne? ¿Aca múhdutúrá ámuha méwaajácuú tsiiñe téhdure nénéhjitu ámúhakye o úwaabóne?

14 Muurá eene tsaapíhjyáa triígoúhá wávárajcódú nééne íñe tsaapi ímiáájú úwááboobéré pehíjcyáhi.

15 Aane tsaate ímí lléébójúcoórómeke Naavéné téénetu mútátsohíjcyáhi. Aane muurá nééiyóné eene juuváj piinévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne.

16-17 Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduváré nééné mávaríjchojúúné íjcyanéhjí iáábucújúcoótúnetu illuréjuco teene íhvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí imíwu iińeróné núhbá allóócori chémene. Ehdu muurá patyéhijcyáné ímí cáhcújtsótúmemá.

18-19 Áánetu ímiá uwááboju tsúúca ímí llééborómé mítyane ijí avyéjuríyé itsúúrámeíńéllii illuréjuco ténejcu ábájíivehíjcyáne. Aane nééiyóné muurá eene tsuhjí pañevúhjáa dójcoúhjí iińeróné illure dúhcúvaténé néévájúcootúne.

20 Áánetu ihdyu ijcyámé tsaate tééné uwááboju illéébóne cáhcujtsómé ímí tehdújuco úráávyehíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúhjáa iińují nétsihvu dójcoúhjí iińedu. Áámedítyú muurá ijcyámé tsaate eenéhjáa uhjénéré nééváhiibájídú néémeé. Áánetu ijcyámé tsijtye eenéhjáa kéémú nééváhiibájídú néémeé. Áánetu ijcyámé tsaate eenéhjáa ávyétá mityáné nééváhiibájídú nééme ímiáánéjuco ímiáájú icyáhcujtsóné ímí úráávyehíjcyáme. Ehdúhjáa Jetsóó néé diityéke.

*Peetétú íjcyáné uwááboju
(Rc 8.16-18)*

21 Áhduréhjáa neebe diityéke:

—¿A múúne peete mepéétetsóne mépicyóó tsíeméné lliińévu? Tsáhaá. Muurá ihdyu mepéétetsóne cáámevu mépicyóó tene iájchúcunúki.

22 Ehdu nééne muurá Píívyéebé uwááboju böhówajtsó páneere muhdú meícyahíjcyáne. Muurá íñe teevétari

meméénuhíjcyaróné tsá wáajácúratúné íjcyáityúne. Muurá pánere waajácuméííhi.

²³ Aane ihdyu óvíi lléebome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

²⁴ Téhduréhjáa tsiiñe neébe:

—Ímíñeúvú tsáma méíjtsoco íñe ímiá uwááboju tsúúca ámuha mewáájacújucóóne. Muurá teene ámuha mewáájacújúcoorómé múhdurá medáriívemeíhachíí Píívyéébe tsáhájcuo ámúhadi iičuvéityúne. Áánetu tsúúca iwáájacúné ímí úráávyémeke éhnííñevu waajácútsóiibye.

²⁵ Muurá ímiájú ímíllémedívú böhówájtsóoibye éhnííñevu ditye ímíñeúvú iwáájacuki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá dibye böhówájtsóityúne. Ááne tsáijyu múu áyánéwu ditye wáajácuróné dojtúcúiibye diityédítyu.

Tríigo bájtsómeíñetu íjcyáné uwááboju

²⁶ Téhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá tsaapi bajtsó tríigoúuhá íwajcyóha.

²⁷ Aane íbúwajíí dibye íjcyánáa keemévehíjcyá pajcójiváré dibye wáajácútúné hallúri.

²⁸ Ehdu muurá ííñújiri ímí bajtsóháñé píívyene ikyéémévéne tsúúca wajcó iñéévá ípívyééveíñéjcuo. Aane tsúúca neeváhi.

²⁹ Aane kéémécooca illuréjcuo áábájaabe újcune. Ehdu muurá pajtyéíñé Píívyéébé avyéjúejtéma. Muurá diityéké dibye újcúíñé eévé úújetécooca újcúiibye diityéke.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.31-32; Rc 13.18-19)

³⁰ Téhduréhjáa tsiiñe neebe Jetsóó diityéke:

—¿Aca iiinetú íñe tsiiñe ámúhakye ó úwááboó Píívyéébé avyéju?

³¹ Muurá dííbyé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhé neeváú kémúútúróúwu mebájtsou mítyáhécoba kéémevédu. Muurá pahévá neváúúné lliiñévúré tééhé neeváú avyétá ayáúwu.

³² Áróúwu muurá mebájtsou ííñene keemévé mítyáhécoba pahéváré bajtsóhééné ehniíñevu. Ááhé wájcaváné hallúvú muurá wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píívyéébé avyéju.

Jetsóó iúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéne

(Mt 13.34-35)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó míamúnáake iúwaabóné tsíeménéhjitu úúbállehíjcyá muhdú ditye lléebóiyođu.

³⁴Tsáháhjáa dibye pevénéré úwáábohíjcyatúne. Árónáacáhjáa ihduy ímamyémuke ímíñeúvú waajácútsohíjcyaaabe iiñá tene nééiyóne.

*Kííjyébama nohji Jetsóó íhvétetsóne
(Mt 8.23-27; Rc 8.22-25)*

³⁵Ááné iiijyúnuvúhjáa neebe ímamyémuke:

—Métsu éhnéjcúeúvú mepéékií.

³⁶Ahdújucóhjáa tétsihiyé tsijtye íjcyánáa ditye pééne tsíñejcúeúvú miñneri. Áamemájucóhjáa idyé tsaate ihmínéneri pééneé.

³⁷⁻³⁸Aaméhjáa píinééuri íjcyánáa ávyétá ihnáhó kííjyébari mítyane nújpacyo nóhjine úcaavé diityé miñné pañévu. Aanéhjáa ipámáávéyíóneri iíllityéne diitye ímamyémú idyéjuri cúwahíjcyáábeke iákyéjtsóne nééhií:

—¡Ávyéjuúbej, tsúúca mémájcánuúhi! ¿A tsá íñe meke u pájtyetétsóityúne?

³⁹Áánéllihiyéhjáa iájkyéne úhbaabe kííjyébama nohji íjcyane. Neebéhjáapeé:

—¡Iijyévéne, díhvéte!

Ahdújucóhjáa tene íhvéténé dáíhañéréjuco.

⁴⁰Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Íveekí ayájú ihnáhórá ámuha meíllityéne? Tsáháhaca bo ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsotúne.

⁴¹Ehdúhjáa diityéké dibye néérónáa íllure iíllityémé néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kííjyébama nújpacyo lleéboj?

5

*Tsáápí pañe naavéné íjcyane
(Mt 8.28-34; Rc 8.26-39)*

¹Aaméhjáa tsúúca úújeté tsíñejcúeúvú Gadáárá iiñújivu.

²Aanéhjáa ditye cátsúúvénemáyé Jetsóó ijchívyéhi. Áábe éllevúhjáa tsaapi níjkyénéj piíne ícyahíjcyaaabe tsáá ípañe naavéné íjcyáabe.

³Aabéhjáa ávyéta tsíjpá néébeke tsá múha píívyetétú iékeevéne. Úwááñehíhjyáa íjcyáróneri tsá múha dííbyeke chíjchúúityuróne.

⁴Tsáijyúhjáa tsúúca dííbyeke chíjchúúcohíjcyarómé íjtyúháácyuma íhyójtsicu. Áronéhjáa távúdócohíjcyaaabe. Tsáháhjáa múha dííbyeke muhdú méénúíturóne.

⁵ Aabéhjáa cójíhajchótá pécóhajchótá íhjyúcunúúbéré pehíjcyá níjkyénéj piíne. Ááné tsaijyúhjáa cámewajúneri pehíjcyaaabe néwayúúnetu wápújúhcámeííbyére.

⁶ Aabéhjáa tsíhyullétúré Jetsóoke iájtyúmííbe éllevu dsiinéríyé ipyééne mímóúúveté dííbyé llíiñévu.

⁷ Áánemáhjáa kéevánécoba neebe dííbyeke:

—¿Híná óhdityu ú imíllé íhtsúube Píívyéébé Hajchi Jetsóó u íjcyaaé? Uke Píívyéébe mémeri o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

⁸ Ehdúhjáa naavéné dííbyé pañétu néé Jetsóoke dibyéhjáa dííbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ néénélliíhye.

⁹ Áábekéhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Aca muubá dimyéme? Áánéllihiyéhjáa neébe:

Tamyémé Píváánéejpi mítyame muha meíjcyánélliíhye.

¹⁰ Aanéhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke dibye diityéké iwáágóótu tsíhyullévú tééné iiñújitu.

¹¹ Áihjyúhjáa tétsihyi jéémú meenímú majchóri.

¹² Áánéllihiyéhjáa dííbyeke néémeé:

—Múúhakye ihdyu wallo aatye méénímú pañévuréjuco.

¹³ Ahdújucóhjáa dibye wállóónéllii dííbyé pañétu iíjchívyéne méénímú pañévuréjuco ditye újcámeíñe. Aaméhjáa ditye méívatétsómé 2,000-meváubáhjáa íjcyame cámewájutu únérú pañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

¹⁴ Ááneríhjyáa diityé tehméjté iíllityéne iíccuí tétsíi múnáake úúballéhi. Áánéllihiyéhjáa téhullévú péécunúmé iájtyúmi muhdú tene pájtyene.

¹⁵ Aaméhjáa úújeté diibye eenée ípañe naavémú íyahíjcyaaabe tsúúca íwajyámúúnema íjcyaaabe pevétsihjíduréjuco ácuúcunúúbedívu. Ááneríhjyáa iíllityéme.

¹⁶ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame úúballé diityéké muhdú tene pájtyene.

¹⁷ Aanéhjáa múhdurá iíjtsúcunúnéllii nééme Jetsóoke dibye tééné iiñújitu ipyéé tsiéllevúréjuco.

¹⁸ Áánéllihiyéhjáa Jetsóó ipyéé miíiné pañévú úcáávéebeke diibye eenée ípañe naavémú íyahíjcyaaabe néé dííbyemáyéjuco ipyéékií.

¹⁹ Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Tsá u pééityú óómaá. Dihyájkímú pañévúré pééne duubállé diityéké muhdú Píívyéébe úhdi iíddáátsóvéne uke ímíjpyetétsóne.

²⁰ Ahdújucóhjáa dibye ihyájkímú pañévú ipyééne úúballéné páneere muhdú Jetsóó dííbyeke bóhiitsóné Decááporí iiñújiri íjcyácoomíjí múnáake. Ááneríhjyáa ávyetáré ullévenúme.

*Tsaatépike Jetsóó böhütsóne**(Mt 9.18-26; Rc 8.40-50)*

²¹ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma biwánejcúvúré úújeténáa idyé tsúúca míamúnaa píhcyaaavé dííbyedívú únélú úniúvu.

²² Átsihvúhjáa 'Jáiro' némeíbyé wajtsí pihcyáávéjá avyéjuube ijcyáabe.

²³ Aabéhjáa dííbyé llíiñevú ícyánoovéváne nééhií:

—Ájyúwa ávyeta dsíjíveríjyuco íjcyánellii uke o néé u dócárájcoté dille óoma iböhííki.

²⁴ Ahdújucóhjáa Jetsóó dííbyema péébeke mítyane míamúnaa úraavyé ávyeta ráauténe.

²⁵ Áámé pañéhjáa tsáapille 12 pijcyábájuco díílleke ichémé tujpacyó ihvetépítýúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle.

²⁶ Aalléhjáa bañuháñé taabójtedívú ityáábótsámeíñé áhdohíjcyá ihñénehjívú 'pirúhpírújuco'. Áróné pañéhjáa illure ávyetélle.

²⁷ Aalléhjáa muubá Jetsóó íjcyane iwáájácúne míamúnáá raahótú dííbye éllevu ipyééne dííbyé wajyámú dómajcó 'muurá dííbyé wajyámú íjcyaróné o dómajcöhajchíí ó böhííhi' iñéénema.

²⁸ Ehdúhjáa iijsámeíñé dómajcolle dííbyé wajyámu.

²⁹ Áánetúhjáa ímiááné tsúúca böhíille tsaímiyéjuco llíñemuúcunúmeíñé.

³⁰ Aanéhjáa Jetsóó waajácú tsaate böhíine dííbyé wajyámú idyómajcóneri. Áánélliihyéhjáa iyévóóvéne néébe diityéke:

—¿Caatyé ámuha táwajyámutu oke médómajcóhi?

³¹ Áánélliihyéhjáa ímamyémú nééhií:

—¿Aca muhdú míamúnaa wahdyúré néétúnáa ú dilló múha uke dómajcón?

³² Ehdúhjáa ditye néérónáa pahúlleva iiteebe iájtyúmi caatyé dííbyeke dómajcón.

³³ Áánélliihyéhjáa eenée dííbyeke dómajcolle iíllityéneri úuvécunúlleré dííbyé llíiñevú imímóúúveténe úúballé dííbyé wajyámú idyómajcón.

³⁴ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Wáhaj, ímí Píívyéébeke u cáhcujsódú íjcyalle tsúúca ú bohííhií. Ahdícyane wa dipye tsaímiyéjucoj.

³⁵ Ehdúhjáa Jetsóó díílleke néénáa tsaate pihcyáávéjá avyéjuube Jáiró jatu tsááme úúballévá dííbyeke ídsíwu dsíjívégucóóne. Nééméhjáa dííbyeke:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjívéhi. Aane iiñélliihyécó ú tsájtyéé aabye uwáábóóbeke.

³⁶ Ehdúhjáa ditye nééneri iiçúvétuube Jetsóó néé Jáiróke:

—Kímóóvedíñē. Píívyéébekéré cahcújtso.

³⁷ Ehdúhjáa iñééne tsá dibye ímílletú pámeere dííbyema pééneé. Apáámyéréhjáa péé dííbyema Pééedoroo, Jacóóboo, dííbyé nahbe Jóááa, éhdume.

³⁸ Aaméhjáa pééme úújeté mítyane míamúnaa tééjá pañe táhíjcyámedívu.

³⁹ Áámekéhjáa Jetsóó neetéhi:

—¿Híneríami ámuha metaj? Áánerá tsá dille dsíjívetúne. Muurá illure cúwalle.

⁴⁰ Ehdúhjáa dibye nééneri illure goocóme. Áámekéhjáa tééjá pañétú iíjchívyétsóne iiyéjuco dibye úcaavéné dííllewúuuvúj caanímútsii, diitye 3-meva ímamyémuu, ijcyámema.

⁴¹ Aanéhjáa dííllewúuuvuke íhyójtsitu iékéévéne neébe:

—Taríta cómi, 'Wáhaj, dájkyeé' nééiyóne.

⁴² Ehdúhjáa dibye néénemáyé éhne múu cuwátú maájkyevádú ibohííne tsúúca úllelle 12 pijcyábáhjáa ijcyalle. Ááneríhjyáa míamúnaa ávyetáré ullévenúhi.

⁴³ Áámekéhjáa Jetsóó bójcyú muucá ditye teene iúúbállétuki. Átsihdyúhjáa neebe ditye imájchótso díílleke.

6

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne

(Mt 13.53-58; Rc 4.16-30)

¹ Átsihdyúhjáa ímamyémuma óómiibye ípyée ipíívyéné iiñújivu.

² Aabéhjáa wáyeéévejcóójí pihcyáávédá pañévú úwaabóné mítyame illéebóneri dííbyedi iúllévenúne nééhií:

—¿Kiátúami aabye ehdíívaíñé panéváré wáájacúnej? ¿Aca mühdtutú piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéénune?

³ Áánerá úmehewááné wákimyéi múnáajpi diibye Maariá hajchi. Áábé nahbémújuco muurá Jacóóboo, Jotséee, Jóodaá, Tsimóoo, éhdume. Téhdure muurá iñaaallémú ijcyá ichihyi méjpiíne. Ehdúhjáa dííbyedítýu iñééne tsá ditye ávyejúúlletú dííbyeke.

⁴ Áánéllihiyéhjáa neebe diityéke:

—Ihdyújuco tsáma Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi ijcyáróóbeke dííbyé iiñúji múnaa ihyájkímú ijcyarómé tsá ávyejúúlletú tsíjtye múnaa ijcyarómé ávyejúúlletébeke.

⁵ Ehdúhjáa tétsíi múnaa dííbyeke cáhcújtsótúnéllii tsá dibye tétsihvu mítyane méénúráityúronéhjí méénutúne. Apááñéréhjáa chéméméhjíke idyócárájconeri bóhíítsohíjcyáabe.

⁶ Ílluréhjáa ullévenúúbé ditye dííbyeke cáhcújtsótúneri. Áánéllihiyéhjáa técoomí úníuri íjcyájhji múnáakéréjuco dibye uwááboobéré péhijcyáne.

*Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wálloóne
(Mt 10.5-15; Rc 9.1-6)*

⁷ Aabéhjáa tsáijyu ímamyémú 12-meva íjcyámeke uwáábovu wallóó müítyétsícyutsáké pahúllevávu. Áámé pañevújháa pícyoobe itsíjpá dííbye mémeri tsaaté pañe naavémú íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki.

⁸⁻⁹ Áámekéhjáa neebe ditye itsájtyétu ícyahpáyuu, imájchoo, idsíidsii, íjcyane. Apááñéréhjáa neebe ditye ipyéé íhyalluéjáhjí íwajyámúnee, íjtyúhpáajínee, ícyuujúii, íjcyánema.

¹⁰ Áámekéhjáa neébe:

—Tsátsihvu ámuha tsaaté javu meúújetéjaríyé méíjcyaco tsiéllevu ámuha mepéétúné hajchóta.

¹¹ Aane tsátsii múnaa ámúhá uwáábó cátuhtsóhajchií műu ámúháj tuhááñeri íjcyáne ííñú píchóújcámeí diityédívu, ‘tsá műuhá hallúrí tene íjcyatú ámúhakye muha meuwáábóiyóné ámuha mecátuhtsóne’ nééiyóne. Áane műu péé tsiéllevúréjuco. Muurá műhdumé ámúhá uwáábó cátuhtsómé ávyétá ihnáhó ícúbáhráméí muhdú míamúnaa ícyahíjcyáne ímíbájchómeícyooca éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnaa ícúbáhrámeíñé ehnííñevu.

¹² Ehdúhjáa ímamyémuke téibúwájtsoobe uwáábovu iwállóómeke. Aaméhjáa úwáábohíjcyá míamúnáake ditye ímityúné iícyahíjcyáné iíhvéjtsóne iíjtsaméí icyápáyóóve ímiánejcúvuréjuco.

¹³ Téhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyáme. Chéméméhjikéhjáa dúúrúbájpácyori ihníwaúúné ditye pípájchónéri böhöhíjcyáme.

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjíivéne
(Mt 14.1-12; Rc 9.7-9)*

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyáné uubállé ávyéjuube Heróódé iwáájácúne nééhií:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée dsíjíveebéubá tsiiñe bohíhií. Muurá téénéllii piivyéteebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

¹⁵ Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Tsáhaá, muurá ihdyu Eríá diibye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíí éíjyuúvú ícyahíjcyáabe.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Áánerá ihdyu béébére diibye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi éíjyuúvúu ícyahíjcyáméejpi.

16 Ehdúhjáa ditye néénélli tsiiñe Heróódé nééhi:

—Tsáha bóhoj, muurá ihdyu diibyéjuco tsojtsó múnáajpi Jóáá éhnée íhñíwaúvú o kípiyuúcútsoobéha tsiiñe bóhiíibe.

17-18 Diibyéhjáa muurá Heróódé táábavá ítyónüllekéré íñahbe Perípé taaba Herodiáke. Aanéhjáa ímityúné ijcyane Jóááuvu díibyeke néhíjcyáné hallútú cuvéhoojánútsoobe úwáñehííñeri ichíjchútsósóbedívu.

19 Téhduréhjáa diille Herodiá díibyeúvuke tééné hallútú iñéhnílléne imíllé idsijívetsóne.

20 Árónáacáhjáa tsá dille píívyetétú muhdú díibyeke idsijívetsóiyóné diibyéhjáa Heróódé Píívyéébeeéjpí díibye íjcyáneri iíllityéne díílleke téhmehíjcyánélliíhye. Áánéllihiyéhjáa díibyeúvú ihjyúvanéhjí tsáríyóné pañe lleebúcunúhíjcyáabe.

21 Árónáacáhjáa diille Herodiá tsúúca dííbyedívú llihiyánútsoóhi. Diibyéhjáa Heróódé ítsiimávajcójí úújeténé wáñehjíñúhi. Ááne éllevúhjáa pihjyúcuube iipiáabojee, ítsodáhómú avyéujtee, Gariréa iiñújí ihtsútujtee, éhdúmeke.

22 Ááméj piinévúhjáa dííllé ajyúwá bádsíjcaya wáhtsine imíwu ijtsúcunúúbé diibye Heróóde. Áhduréhjáa díibyeke náhbénúné avyéujute ímí ijtsúcunúhi. Áánéllihiyéhjáa díílleke neébe:

—Iná u imilléné oke táuméí ávyeta ímiááné állityuube uke o ájcuki.

23 Ehdúhjáa Heróódé néé díílleke ímiáánetúré iiná dille táúmeíñevu iájcuíñe. Neebéhjáa ávyeta íavyéjú íjcyárónetu tsahdúnéécú díílleke iájcuíñé teene dille táúmeíhajchííjyu.

24 Áánéllihiyéhjáa tsiiñu éllevu ipyééne neetéle:

—¿Aca Wa iiná íñe ó táúmeíiyáhi?

Áánéllihiyéhjáa neelle díílleke:

—Táuméí tsojtsó múnáajpi Jóáá nííwau ikípiyuúcuúvú uke díibye iájcuki.

25 Ahdújucóhjáa dille díibye éllevu ipyééne néétene:

—Ó imillé bohtájíri oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáá nííwaúvu.

26 Ehdúhjáa dille nééne díibyeke kímóhcó pajtyéráhi. Árónáacáhjáa eene díibyeke náhbénúné avyéujute lléébónáa díílleke iállityúné iñéénélli tsá díibye ‘tsáhaá’ néétune.

27 Áánéllihiyéhjáa iicuí ítsodáhómudítýu tsáapiikye wálloobe cuvéhóójá pañe ijcyáábeke ihñíwau ikípiyuúcúne díibye itsívaki.

28 Ahdújucóhjáa díibye ipyééne ikípiyuúcúne bohtájíri itsívaúvú ájcuváné díílleke. Aaúhjáa tsajtyéllé tsiiñu éllevu.

29 Ehdúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóááuvu dsíjivéhi. Ááné uubálléhjáa ímamyémú illéébóne újcujedííbyeúvuke icyúúuki.

*Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)*

30 Áánáacáhjáa Jetsóó mamyémú úwááboméré ipyéhíjcyátsihdyu tsúúca óómimye tsiiñe píhcyaaavé dííbyedívü. Aaméhjáa úúballé dííbyeke páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhji.

31 Áámekéhjáa neébe:

—Cána metsu múha íjcyátúhullévú mepéé mewáyéééveki. Ehdúhjáa neebe ímamyémuke ‘rááho néétune’ míamúnaa tsaate péénetu tsíjtyeréjuco dííbyedívü píhcyáávehíjcyánélliíhye. Áamediyéhjáa íjcyame tsá imájchóíyónéhji éllevu íjcyatúne.

32 Áánélliíhyéhjáa pééme miiñeri múha íjcyátútsíi tujkévetu.

33 Árómekéhjáa mítyame ájtyumí kiávú ditye pééneé. Áhullévújucóhjáa iicuí ditye pacóómovátúré péécunúné íchityu. Aaméhjáa diityé ihdéré úújeté kiávú ditye pétsihvu.

34 Aaméhjáa tétsihyíjyuco íjcyámedívü Jetsóó úújeténe. Áamedílhjyáa ídáátsóveebe éhne múúne ítyehméébema íjcyatúmé obééjámú íjcyadu ídátsó diityéké iiténélliíhye. Áámekéhjáa imyéénuhíjcyádú úwaabójúcoobe mítyane panévatúre.

35 Aanéhjáa cívéhréjuco néénéllii ímamyémú néé dííbyeke:

—Muhdú cívéhréjuco teene íchii múubará íjcyátútsihyi meijcyánááaca.

36 Ílluréjuco wallo aatyéké íchiíj píihírí íjcyájáhji múnáadítýü tsíeménéuba iújcune ditye imájchoki.

37 Áánélliíhyéhjáa neébe:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Árónáacáhjáa néémeé:

—¿Aca íhya tsiiñe maáhdone pámehdívúré úújetéiyáhi?

38 Áánélliíhyéhjáa neébe:

—¿Aca múhduná majcho méhdií? Cána méuvánuj.

Áánélliíhyéhjáa néémeé:

—Íjcyánéha 5-hova páahóónema míityétsi amóóbemútsi.

39 Áánélliíhyéhjáa neebe míamúnáake ditye iáhcúba páhadsíji.

40 Ahdújucóhjáa ditye áhcubáne. Tsáhadsíji munaáhjáa 100-mevátsa. Áánetúhjáa tsíhyadsíji múnaa 50-mevátsa.

41 Aanéhjáa páahóónema amóóbemútsikye iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáámevu icyárúúvénema. Ááné boonétúhjáa idyóhdáhínúne neebe ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére.

42 Aanéhjáa imájchónetu pámeere oové tsaímíye.

⁴³ Áánetúhjáá cóeváné 12-rujtsívá úvéruijtsíñé wáhpe.

⁴⁴ Aaméhjáá diitye eenée tétsihvu májchome 5,000-meva.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene

(Mt 14.22-27; Ja 6.16-21)

⁴⁵ Átsihdyúhjáá Jetsóó néé ímamyémuke ditye dííbyé ihde únáé tsiñéjcvu mííneri ipyééne iúújeté Betsáidávú dibye míamúnáake pityájcóné hajchóta.

⁴⁶ Aanéhjáá diityéké ipityájcóné peebe cáméhbaúvú Píívyéebema iíhjyúvaki.

⁴⁷ Áánáacáhjáá diitye ímamyémú pééme píínnééuvújuco iíjyunúne.

⁴⁸ Áámekéhjáá dibye iíténáá kííjyéba nójí wájojcómé íhtsútúnetu bóhdámeíhijcyáhi. Ááme déjutúhjáá pejcójuco dibye pééne nújpácyó hallúrí úlleebéré diityéké pájtyeíñúibyédu.

⁴⁹ Áábekéhjáá iájtyúmíne íllyémé wáníjcyámeí naavénekéré iwáábyúnema.

⁵⁰ Árónaacáhjáá neebe diityéke:

—¡Méíllityédiñé, oóre!

⁵¹ Aabéhjáá diityé pañévú úcáávénemáyé kííjyeba íhvéteneri ullévenúme.

⁵² Tsáháikyéhjáá ditye ímí dííbyeke cáhcújtsotú dibyée ihde majcho mítyámedívú úújetésórónááca.

Chéméméhjike Jetsóó böhütsóné Genetsaréé iiñújíri

(Mt 14.34-36)

⁵³⁻⁵⁴ Aaméhjáá tsíñejcúeéuvú Genetsaréé iiñújívu úújetémeke tétsii múnaa iájtyúmíne waajácú diityémá Jetsóó íjcyane.

⁵⁵ Áánemáhjáá úbálléjcatsímyé tsúúca dibye tééné iiñújívu wájtsine. Áánélliíhyéhjáá pahúllevátú chéméméhjike tsivámé dííbye éllevu.

⁵⁶ Aabéhjáá patsíhjiváriýé íjcyámeke úwááboobéré pehíjcyá cómíñeri íjcyámeke, íiyéétsíhjíri íjcyajáhji múnáake, íumihéneri íjcyámeke. Átsíhji múnaáhjáá idyé chéméméhjike pícyohíjcyá dibye pájtyéítsíhjívu. Áánemáhjáá nehíjcyámé dííbyeke dibye diityéké íwajyámúubávúré idyómájcotso ditye ibóhííki. Ahdújucóhjáá dííbyeke íwajyámú dómajcóméjuco böhíhíjcyáne.

7

Ímichi iiñá míamúnáake tútávajtsóne

(Mt 15.1-20)

¹ Aanéhjáá Jetsóodívú tsáijyu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme píhcyaavéhi.

² Aaméhjáa iiténáa díibyé mamymudítyú tsaate íhyójtisne níjtyámeítyúmē majchóhi. Aanéhjáa múhdurá ijtsúcunúmē ihdé múnáauvúu méénuhíjcyadú ditye méénutúne.

³ Diityéhjáa Píívyéébedívú iimlbájhómeíñéjuco imájchóíñé ihde íhyójtisne nítyámeíhíjcyáne. Tsáháhjáa ditye májchóíturó níjtyámeítyúmē téené uwááboju iúráávyéñélliíhye.

⁴ Tsíeménéhjáa iñáhjihénújétsihdyu wájtsime iñjityámeítyúhajchíi tsá máchohíjcyatúne. Imájchoháñé imyééenuhíjcyanéhjihjáa nítyuhíjcyáme. Áhduréhjáa icyúwaháñé nítyuhíjcyáme. Áánetúhjáa ijcyáné mítyane tsíñehjí ditye méénuhíjcyáné ityútávájtsámeíñé iímíjpyetéki.

⁵ Aanéhjáa iúraavyépiñéllii diitye paritséómuma taúhbájú uwáábojte néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí dímmamyémú tsá nítyámeíhíjcyatú imájchóíñé ihde ihdé múnáauvú uwááboju néhduú?

⁶ Áánéllihiyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuha pánehjídú ímiáámeíyúdú bañú múnáa ámuha meíjcyame. Ímiáánéhacáa Itsáiauvú Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi ámúhadítyú nééhi:

Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuríye. Tsá ávyeta iibúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne.

⁷ Íllure iállíñé oke duurúvahíjcyáme. Aame iiye iípívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyehíjcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné iúráávyéuvúdu.

Ehdúu muurá Itsáiauvú caatúnú ámúhadítyu.

⁸ Aame ámuha tsá meíicúvehíjcyatú ímichi keená Píívyéebé taúhbaju ijcyáneri eene íhdityúré iújcúné ijtsaméí míamúnaa úwáábohíjcyáneriyé ámuha meíicúvehíjcyánélliíhye. Muurá eene llíyihllóné níjtyú álliúré ijcyane ditye úwaabóné ámuha méúráávyehíjcyáhi. Téhdure tsíñehjí álliúré ditye méénune ámuha meúráávyehíjcyáhi.

⁹ Téhduréhjáa tsiiñe neebe Jetsóó diityéke:

—Ámuha míamúnáadityúré tsááné uwáábó meúráávyéne íiveekí tsá Píívyéebé taúhbájuri meíicúvehíjcyatúne?

¹⁰ Íllúu muurá Píívyéébe néé Moitséeuvuj tééveri: “Ámúháj caanímuke múu iwájyúne avyéjuulléhi. Áánetu cáánímuke tútátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjivéhi.”

¹¹ Ehdu díibyé taúhbaju néérónáa muurá ámuha méúwáábócatsíhíjcyá tsaatévá cáánímútsikye nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámúhtsikye o píaabóne. Ámúhtsikye o píáábóiyódú iívane Píívyéébekéréjuco o iicúvehíjcyáne.”

¹² Aanévá ehdu íhjyúváróóbé hallúrí tsá iiná ijcyatú dityétsikye dibye píáábótúrónáaáca.

¹³ Ehdu muurá ámúhá iijtsaméityúré tsááné uwáábó ámuha meúráávyéne tsá Píívyéébé taúhbajuri meíicúvehíjcyatúne. Áánetu ijcyáné mítyane tsiiñe állíunéhjí ámuha meméénuhíjcyáne.

¹⁴ Ehdúhjáa iñétsihdyu tsiiñe neebe diityéke:

—Ímíñeúvú mélleebúcunu ámúhakye iiná o nééne ámuha mewáájácuki.

¹⁵ Muurá panéváré míamúnaa májchoróné tsá diityé iibuwá iijtsaméí tútávájtsotúne. Áánetu ihdyu diityé iibuwááné déjúcotúré néhnijyu tsááne diityéké tútávajtsóhi.

¹⁶ Aane ihdyu óvíi lléebome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

¹⁷ Ehdúhjáa diityéké iñééne peebe ímamyémuma tsájaávu. Átsihvúhjáa dííbyeke dillómé iiná nééiyóné ehdu dibye úwaabóne.

¹⁸ Áánelliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácutú iiná tene nééiyóne? Muurá panéváré memáchohíjcyanéhjí tsá meke tútávájtsotúne.

¹⁹ Tehdu teene majchótú ímityúné iijtsaméí tsáánejíívari. Muurá pevénéré méjpiítyu pajtyéne. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó panéváré majchóháñé dooháñema ímí nééne maawáítayuróne.

²⁰⁻²² Átsihdyúhjáa idyé tsiiñe neééne:

—Muurá ihdyu míamúnáá iibuwá déjúcotu ílluune ímityúné iijtsaméí tsááne diityéké tútávajtsóhi: ihdícyáméhjímáyé ditye dómacócatsíhíjcyáne, ditye dsíjívétsoatsíhíjcyáne, ditye nánihíjcyáne, tsíjtye éhneri ditye úmúúpívhíjcyane, ditye állícyatsíhíjcyáne, panévá oove ijcyatúné ditye óóvehíjcyáne, ditye nómíutáávahíjcyáne, ditye tsíjtyedi íhjyúvahíjcyáne, ditye mítyákímyeíhíjcyáne, ditye múhdurá itsámeíhíjcyáne.

²³ Énehjí ihdyu míamúnáá iibuwá déjúcotu tsááne diityéké tútávajtsóhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

*Tsíiñé iiñúji múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Átsihdyúhjáa idyé peebe diityémá Tíiroó, Tsidóoo, ijcyácoomícyú ijcyáné iiñújívu. Aaméhjáa tsájaavu úújeténáa tsá dibye ímílleturó múha wáájacúné kiá dibye ijcyane. Áróñáacáhjáa tsá dibye téévehíjcyatúne.

²⁵ Áánelliihyéhjáa iicúiye waajácumé tétsihvu dibye wájtsine. Aanéhjáa tsúúca tsáápille tsáá dííbye éllevu ídsí pañe naavéné ijcyalle.

26 Aalléhjáa mímóuuvévá díibyé lliiñévú Tsiropeníitsiá iiñúji múnáalle tsíjtye múnáalléré íjcyárolle. Áánemáhjáa Jetsóoke neelle dibye iwáágoo naavéneke ídsí pañéetu.

27 Árónáacáhjáa neeve díílleke:

—Tujkénúi tahájkímuke ó piááboóhi. Tsá muurá tsaapi iitsíimedytú majcho idyótúcúne oohímyeke ájcúíturóne.

28 Áánéllihiyhéhjáa neelle díibyek:

—Ihdyúhde tehdújúcoóro, Ávyéjuúbej. Árónáa muurá múúne oohímyé íjcyarómé majchó tsiime imájchotu dójcotsówaahyéji.

29 Áánéllihiyhéhjáa neeve díílleke:

—Tehdújuco, muúllej. Ahdícyane wa dipye dihjyávuj. Tsúúca muurá ícyooca dáájyuwa bohíjucóó. Tsáhájuco díillé pañe naavéné íjcyatúne.

30 Ahdújucóhjáa péelle úújeténé ídsídivu pevétsihjíduréjuco icyúwá pañe tódsiúcunúllédívu. Tsáhájucóhjáa naavéné díillé pañe íjcyájúcootúne.

Lléébótuube ihjyúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

31 Aanéhjáa tétsihdyu Tíirótú Jetsóó ímamyémuma péé Tsidóovu. Átsihdyúhjáa Gariréá unéuvúréjuco pééme pajtyé Decááporí iiñújitu.

32 Aaméhjáa tsúúca tétsihyíyuco íjcyánáa tsaate tsivá díibye éllevu lléébótuube ihjyúvátúúbeke dibye iímibájchoki.

33 Áabékéhjáa diityédítyú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyójtsíwari iñúhejúúcú ibóríjcyóne iúúniyi díibyé nííjiwa pípájchoóbe.

34 Áánemáhjáa cáámevu icyárúúvéne tsíjpánécoba iállíjchúne díibyek neébe:

—¡Epááta! ‘Díñúhejúúcú dímibáavyéne lleébo’ nééiyóne.

35 Ahdújucóhjáa dibye tsúúca llééboobe tsaímiyéjuco ihjyuváne.

36 Aanéhjáa ájtyúmímeke bóiçyuube ditye tsíjtyek iúúbállétuki. Árónáacáhjáa úúballéme.

37 Áanéríhjyáa ávyétá ihnáhó iúllévenúne néémeé:

—Panéváréhaca ihdyu ímiááné piivyéteébe. Iñúhejúúné lléébótumekéha piivyéteebe illéébotsóne. Áhduréha ihjyúvátúmeke piivyéteebe iihjyúvatsóne.

8

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne (Mt 15.32-39)

1 Aanéhjáa idyé mítyane míamúnaa Jetsóodívú píhcyáávemedi tsá iiná íjcyatú ditye májchóiyóne.

2 Áánéllihiyéhjáa neebe ímamyémuke:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye míamúnaa tsúúca 3 coojívájuco mééma íjcyame imájchoma íjcyájúcótúneri.

3 Muurá májchótúmeke ihjyáhañevú o wállóhajchíí juuvávyúré chéméiyómé ájyáháñeri. Muurá tsaatétsáhjí tsíhyullé múnaa.

4 Ehdúhjáa dibye néénéllii ímamyémú néé dííbyeke:

—Árónáa ¿kiátú meújcúnetu diityéké mémájchótsóiyá müubárá íjcyátútsihyi meíjcyame?

5 Áánéllihiyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca múhduná méhdi majcho?

Áánéllihiyéhjáa néemeé:

—Ijcyáné 7-hova páahóóne.

6 Áánéllihiyéhjáa neebe míamúnaa iáhcúbaki. Áánemáhjáa teene páahóóné iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúhjáa idyóhdáhínunévú ájcuube ímamyémuke ditye iwájtu diityéke.

7 Téhduréhjáa amómé ijcyá áyánéwu diityédi. Ááné hallúvúhjáa téhdure ityéhdújtsóne neebe ditye iwájtuki.

8 Áánetúhjáa pámeere óovénetu coéváné 7-rujtsívá úvéruijtsíñé wáhpe.

9-10 Aanéhjáa diitye 4,000-meváubáhjáa íjcyámeke imájchotósóné boone diityéké ipítýájcoíñúne péjucóómé miíneri ímamyémuma Damanóótá iiñújivúréjuco.

Jetsóoke paritséómú néé dibye méenúráityuróné imyéénu
(Mt 16.1-4; Rc 12.54-56)

11 Áijyúhjáa idyé paritséómú péé Jetsóo éllevu dííbyema ityáhjájcatsíki. Aaméhjáa dííbyeke imújtátsóro néé íevéhoowávú méenúráityuróné dibye imyéénu.

12 Aanéhjáa múhdurá dííbyeke pájtyénéllii neébe:

—¿íveekí ámuha méimillé méenúráityuróné o méenune? Tehdu oke ámuha menéénéllii o méenúiyónejíívari.

13 Ehdúhjáa diityéké iñééne tsiiñé ímamyémuma péjúcoobe únédútsiñéjcvu.

Paritséómú uwáábójutu Jetsóó ímamyémuke téibúwajtsóne
(Mt 16.5-12)

14 Téijyúhjáa ímamyémú ábájiivé majcho itsájtyéiyóne. Áámedíhjyáa tsáhoore ípaaáho.

15 Áánáacáhjáa Jetsóó diityéké nééhií:

—Téibúwá tsáma méíjcyaco. Méíicúvedí eene pááá ooríchó Heróódema paritséómú éhné íjcyáneri.

16 Ehdúhjáa dibye néénéllii ímamyémú néjcatsíhi:

—Majchóne metsívátúnéllihiyéubá ehdu meke neébe.

¹⁷ Ehdúhjáa majchóré ditye íjtsúcunúné iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú iívane majcho mééma íjcyatúné ámuha ménéjcatsíhi? Ihdyúubá ávyétá muhdúrá ámúhá iíbuúúné nééme íhyachótá tsá ámuha mewáájacúpityú táuwáábo.

¹⁸ Áánerá ámúhá hálluúúnema ámúhá núhejúúnema ámuha meíjcyaróméubá tsá maátyúmhíjcyatú ínehjí o méénuhíjcyáne. ¿Íveekí tsá ámuha melléébohíjcyatú o úwaabóne? ¿Mityá tsá ámuha méitsaavéjúcootú majchóo muhdú o méénune?

¹⁹ Muuráhjáa 5-hováré páahóóné íjcyaróné ó úújetétsó 5,000-meva íjcyárómedívu. Áánetúu cőeváné ¿múhdúrujtsíva wáhpé éhne mépihjyúcúhi?

Áánéllihiyéhjáa néémeé:

—12-rujtsíva wáhpée muurá mépihjyúcúhi.

²⁰ Áhduréhjáa neébe:

—Ácooca éhnée 7-hova páahóóné íjcyaróné 4,000-mevádívú o úújetétsóijyu ¿múhdúrujtsívá tééne pájtyé mépihjyúcúhi?

Áánéllihiyéhjáa idyé néémeé:

—Téhdunérée 7-rujtsíva wáhpé mépihjyúcúhi.

²¹ Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neébe:

—¿A ícyooca tsúúca ámuha méwaajácú iiná nééiyóne páááooríchotu o íhjyuváne?

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

²² Átsihdyúhjáa úújetémé Betsáidávu. Áánáacáhjáa dííbye éllevu tsaate hállúvátúúbeke itsíváne néé dibye iímbájcho dííbyeke.

²³ Áánéllihiyéhjáa dííbyeke íhyójtsitu iékéévéne técoomítýú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyálluúúcú iúúniyi pípájchoóbe. Áánemáhjáa idyócárájcóne dílloobe dííbyeke muhdújucó dibye iítene.

²⁴ Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Muhdú ó iíté míamúnaa úllécunúné úmehéénédu.

²⁵ Áánéllihiyéhjáa tsiiñe Jetsóó dííbyé hálluúúcú dócarájcónetu botsíi tsaímiyéjuco dibye iítene.

²⁶ Áábekéhjáa ihjyávú iwállóóne neebe técoomí múnáake dibye iúúbállétuki.

Pééedoró néé mépájtyetéébé Jetsóó íjcyane

(Mt 16.13-20; Rc 9.18-21)

²⁷ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémuma péé ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cőomí úniúúcuri íjcyáme wáábyu. Áijyúhjáa

juuvávyú diityéké dílloobe muubá dibye íjcyane díibyedítýú míamúnaa néhijcyáne.

²⁸ Áánelliihyéhjáa néémeé:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiiñe bóhiibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu ícyahíjcyámé Píivyéebé ihjyú uubálle múnáadítýú Eriá tsiiñe bóhiibe u íjcyane.

²⁹ Ehdúhjáa ditye néénellii diityékeréjuco dibye díllone:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

Áánelliihyéhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

³⁰ Ehdúhjáa Péédoro díibyeke néénetu bóíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

Idsíjíveíñé Jetsóó úúballéne

(Mt 16.21-28; Rc 9.21-27)

³¹ Téijyúhjáa ímamyémuke úúbálleebe Jetsóó Míamúnáajpidívúu ípívyééveebe muhdú iícúbáhrámeíñé. Úúbálleebehjáa muhdú túkevéjtsojtee, llúúvájté avyéjuitée, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame díibyeke iávyejúúllétúne dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiiñe ibóhiíñé.

³² Ehdúhjáa dibye néénellii Péédoro díibyeke íhdyúétsihvu idywajcáróóbeke néé ehdu dibye iihjyúvátuki.

³³ Áánelliihyéhjáa díibyedítýú iyévóóvéne tsijtye ímamyémuke iíteebéré díibyeke ubháhi. Neebéhjáapeé:

—¡Díhne óhdityu Náve Naavénej! Muurá tsá u wáájácutú muhdú óhdityu Píivyéébe íjtsámeíñé. Míamúnáá íjtsaméíyé dípañé.

³⁴ Ehdúhjáa díibyeke iñééné boonétú pámeere tétsihyi íjcyameke neébe:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé múu iímillédú iícyahíjcyánetu iíhvéténé oke úraavyé wájyúmeítyúmé tééné déjúcotu iícúbáhrámeíyóné pañé.

³⁵ Muurá iímillédúré ícyahíjcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu ihdyu iímillédú iícyahíjcyáné iíhvéjtsóne ookeréjuco úraavyémé pájtyéeteéhi.

³⁶ ¿Aca iínetú meke píáábóiyóné tsájyu múu mewágóóvénáa mítyane meéhneváne?

³⁷ ¿Mityá ijcyáné tsane mepájtyetéiyóné ehnííñevu tsaímíyé meíjcyáiyóné?

³⁸ Muurá oke iúraavyéné núcojpíllémeke téhdure ó nucójpílleé Míamúnáajpidívúu o ípívyééveebe. Áhdure táuwááboju tsíjtyeke

iúúballéiyóné núcojpíllémeke téhdure ó núcojpílleé níjkyéji múnáama tahñéjté ujcúvavu o tsáacoóca.

9

¹ Téhduréhjáa tsiiñe neebe diityéke:

Muurá ímiááné ámúhadítyú tsáhái tsaate dsíjívéityú Pívyéébé avyéjú ihctsútú ájtyúmitúme.

*Jetsóó tsíhdyúreevéné
(Mt 17.1-13; Rc 9.28-36)*

² Átsihdyúhjáa 6 coojívatu peebe cáméhbaúvú apáámyemáyé Pééedoroo, Jacóóboo, Jóaaá, éhdúmema. Áamedívúhjáa tsíhdyúrééveébe.

³ Íwajyámúhjáa ávyeta tsítsíj íjcyaja ajchúcunúhi. Tsáháubá múha téhdu ímí níjtyúítýuró wájyamu.

⁴ Áánáacáhjáa Eríama Moitséemútsí tétsihvu diityédívú böhówáávémútsima Jetsóó ihjyúváhi.

⁵ Ááneríhjyáa Péédoro iúllévenúne néé dííbyeke:

—¡Ávyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchihyij! Ahdícyane métsu méméénu 3-wava nújuwááné ámúhá ahpa dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eríama éhwaa, éhdune.

⁶ Ehdúhjáa iíllityéné pañe iñééne tsá Péédoro wájácutúne. Áhduréhjáa íñahbéjtétsí iíllityéhi.

⁷ Áánáacáhjáa ojtsó diityédívú níítyéné pañétú Pívyéébe nééhií:

—Áánu Hájchíwu mítyane o wájyúúbeke tsáma méllééboco.

⁸ Áánéllihiyéhjáa iíterómé iinéubará íjcyatúne. Téhduréhjáa Moitséemútsí Eríama tsáhájucó íjcyatúne. Apáábyeréjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

⁹ Átsihdyúhjáa ditye óomíñáa Jetsóó bójcyú ditye muucá teene iúúbállétu Míamúnáajpidívúu ípívyééveebe iidsíjívétsihdyu tsiiñe böhíítúné hajchóta.

¹⁰ Ahdújucóhjáa tsá ditye muucá úúbálletú teéne. Aaméhjáa ihdyu tsamééré díllócatsíhjcyá muhdú dsíjíveebe tsiiñe böhííñé.

¹¹ Átsihdyúhjáa nééme dííbyeke:

—¿Ácooca muhdú iívane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eríá tsiiñe íjcyáíñé míamúnáake pájtyetétsóílibe böhówáávéíñé ihdéwu?

¹² Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Éée, ímiáánéjucóhdée tene némeíñé Eríá böhówáávéíñé míamúnáake pájtyetétsóílibe úmíwari dibye diityéké iihdenu dííbyema. ¿Muhdútá nééne óhdityu Míamúnáajpidívúu o

ípívyévéébedítýú Píívyéébé waajácuháámituj? Muurá nééne míamúnaa oke iávyejúúllétúne óhdi ícúbáhraíñé.

¹³ Aanée muurá ímiááné ijcyájúcóóroobe tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eriá dibye ijcyane ditye néhíjcyáabe. Áróóbekée míamúnaa iéhdiiválléne íllure ícúbáhrahíjcyáhi. Áánemáa dibye néerone tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ehdúu Píívyéébé waajácuháámitu tene néhdújuco dííbyeke tene pájtyene. Ehdúhjáa neebe Jetsóó 3-meva ímamyémuke.

Tsáápíwíúú pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne

(Mt 17.14-21; Rc 9.37-43)

¹⁴ Aaméhjáa tsúúca ímunáajtéma tsijtye mítyame ijcyámedívú wajtsíhi. Áánáacáhjáa taúhbájú uwáábojtémá diitye ímamyémú táhjácatsíhíjcyáhi.

¹⁵ Aaméhjáa dííbyeke iájtyúmíne iičúi dííbye éllevu ipyééne dííbyeke duurúváhi.

¹⁶ Áámekéhjáa neébe:

—¿Jínerí ámuha métáhjácatsíhíjcyá támamyémuma?

¹⁷ Ehdúhjáa dibye neerónáa tsaapi néé diityéj piinétú dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áánu hájchíwúú pañe naavéné ijcyabe ihjyúvátúúbeke ó tsivá diéllevu óoma u ímibájchoki.

¹⁸ Muhdú íhya dííbyeke dibye méenúcooca baavu áákityéébé ihjyútú uráhtsaba íjchívyécooca íhwáñe iihdóne copenúhíjcyáabe. Áánéllii íñe ijtye dímamyémuke ó neerá dityévá óoma dííbyé pañétú iwáágóóroki. Árónáa tsá ditye píívyetétúne.

¹⁹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Juhúú, múhdúré míamúnaáami ámuuha Píívyéébeke cáhcujsópityúme! Aane íñe ¿múhajchótá ámúhá muhdúré o áabúcúne ámúhakye ó úwáábohíjcyáá ámuha mecahcújtsoki?

Ehdúhjáa diityéké iñééróne neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívá dííbyekej.

²⁰ Ahdújucóhjáa dííbyéwúuke ditye tsájtyene dííbye éllevu. Áánáacáhjáa naavéné Jetsóoke iájtyúmíne dííbyeke ávyeta wáirohjácoobe áákityé baavújuco. Aabéhjáa baari cávíhyíñúmeííbyeke íhjyútu uráhtsaba ijchívyéhi.

²¹ Aanéhjáa Jetsóó néé cááníkyéé:

—¿Aca múhajchótájuco íllu dibye ijcyane?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsíiménédítýúré ehdu diíbye.

²² Tsáijyu muurá cúújúwá pañévú dibye ijcaáyoobe tsúúca dsíjívehíjcyáiyáhi. Ááné tsaijyú téhí pañévú dííbyeke

wááohíjcyáabe. Aane cána ihdyu u píívyetéhajchií múúhadi dídáátsóvéne múúhakye piááboj.

23 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—¿A o píívyetéhajchííjyu? Ú eene ihdyu ímiááné oke u cáhcújtsóhajchií tehdújuco uke o piááboíñ. Tehdu iiná óhdivu túhúúnejíívári.

24 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Uke muurá ó cáhcujtsóhi. Áánélli oke piáábó éhnííñevu uke o cáhcújtsoki.

25 Aanéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávénáa Jetsóó naavéneke úhbaabe nééhií:

—¡Nave Naavénej, eene muhdú áadíwúuke u dárííveebe íhjyúvátuuube lléébótúubé pañétú uke o néé u íjchívyeki! ¡Aabe dohmíjyúcohdí dííbyé pañévu!

26 Áánéllihiyéhjáa naavéné wánijcyámeííbyéré dííbyeke tsiiñe ávyétá ihnáhó iwáíróhcóne ijchívyéhi. Ááné boonéhjáa coévaabe dsíjíveebédu. Aanéhjáa mítyame ijtsúcunú tsúúca dibye dsíjivéjucóóne.

27 Árónáacáhjáa Jetsóó íhyójtsitu íjyócujcároobe tsaímiyéjuco.

28 Ááné boonéhjáa tsájaavu aahíveebe ímamyémuma. Átsihvúhjáa tsamééré iíjcyátsihvu néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí muhdú nétsihdyu tsá muha mepiívyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u íjchívyetsódu?

29 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu téeméjikiye mewáágoo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Idsíjíveíñé tsiiñe Jetsóó úúballéne

(Mt 17.22-23; Rc 9.43-45)

30 Átsihdyúhjáa pééme pajtyé Gariréá iiñújitu. Áijyúhjáa tsá Jetsóó ímílletú múha wáájacúné ditye tééneri pájtyene.

31 Imíllebéhjáa apáámyekéréi ímamyémuke iúwaabóne. Téijyúhjáa úúbálleebe Míamúnáájpidívúu ípívyéévéébedívú tsaapi ímítýúmeke ékéévétsóóbeke ditye dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiiñe iböhííñé.

32 Ehdúhjáa dibye diityéké úúballéné tsá ditye wáájácutú muhdú nééiñe ehdu dibye nééneé. Aanéhjáa dííbyeke ímíñeúvú idillóiyoné nuhnévehíjcyáme.

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé iíhtsútuube diityédítýú íjcyájyóne

(Mt 18.1-5; Rc 9.46-48)

33 Átsihdyúhjáa Capenaóovu pééme úújeté tsájaávu.
Átsihvúhjáa Jetsóó diityéké néehií:

—¿Ínerí éhne ámuha táhjájcatsímyéré métsahíjcyá juuváyi?

34 Árónáacáhjáa tsá ditye áñújcutú caabyé diityédítýú ííhtsútuube íjcyáiyóneríhjyáa ityáhjájcatsíñélliíhye.

35 Áánellíihyéhjáa iácúúvéne neebe diityéke:

—Ámúhadítýú ííhtsútuube iiíjcyane ímíllleebe óvíi tsíjtyeke íícuvéhi.

36 Ehdúhjáa diityéké iñééne tsííménéwúuke icyájaabúcúne neebe:

—Éje, áánu muurá tsíímene ídátsóhreeé.

37 Ahdu muurá táuráávye múnaa ídátsó néemeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne. Aane tsá idyé ookére. Téhdure okée wállóóbekéjuco ditye íícuvéne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Meke tútavájtsotúmé meke píaabóne

(Mt 10.42; Rc 9.49-50)

38 Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáápiikye muha máájtyumí tsaaté pañe naavémú íjcyámeke dimyémeri wáágóohíjcyáábeke. Áabeke muha mébójcyuíñú tsíjpiiye íjcyaaabe íveekí tehdu méénúnélliíhye.

39 Árónáacáhjáa Jetsóó néehií:

—¿Íveekí ámuha mébójcyúhi? Muurá eene tamyémeri méénúráityúronéhjí méenuhíjcyáméubá tsá óhdityu ímityúné íhjyúváítyuróne.

40 Muurá meke píaabómé tsá meke tútavájtsotúne.

41 Ahdícyane tsaate ámuha tahñéjté meíjcyámeke nújpácyo díívanévú tamyémeri íjchome muurá tééne áhdó ííné imíjyaú íjcyáahi.

Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó nééneé

(Mt 18.6-9; Rc 17.1-2)

42 Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátsó tsíímewuúmúdúréi néemedítýú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwayúcobáné ióhbáñúmeke wájojcó móóá pañevú ditye ícúbáhrámeíyóné ihdétu.

43-44 Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíí múu kípíyújcúmeí téhojtsíji. Muurá ímí ámuha méíjcyaa tsánejcúéhójtsima íjcyájúcóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátsó ámuha méíjcyaa tsahójtsícuma ámuha meíjcyarómé múijyú áábatéítyúnéj

cuujúwá pañévú mewágóóvéhajchííjyu. Árónáa ihdyu téewá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne.

⁴⁵⁻⁴⁶ Téhdure ámúháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíí múu kípíyújcúmeí téjtuháji. Muurá ímí ámuha meíjcyaa tsajtúháacyuma íjcyájúcóóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátsó ámuha meíjcyaa tsajtúháacyuma ámuha meíjcyarómé múijyú áábatéítýúnéj cuujúwá pañévú mewágóóvéhajchííjyu. Árónáa ihdyu téewá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne.

⁴⁷⁻⁴⁸ Áhdure idyé ámúhá hálluúneri ámuha maájtyumíné ímityúné meméenuhíjcyáhajchíí méwaagóoméí téuhji. Muurá ímí ámuha meíjcyaa tsánejcúéuma íjcyájúcóóturómé Píívyéébe avyéjuri ámuha meíjcyáhajchííjyu. Áánetu ídátsó ámuha meíjcyaa tsáúúcuma ámuha meíjcyarómé múijyú áábatéítýúnéj cuujúwá pañévú mewágóóvéhajchííjyu. Árónáa ihdyu téewá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne.

⁴⁹ Muurá pámeere téewá pañe íjcyámedi téewaj cúvá búúúveéhi. Áánetu Píívyéébeke híicúvehíjcyámeke ímíjpyetétsóibye éhne múúne cánááma heeco ímíjpyetétsodu.

⁵⁰ Muurá cánááma iíímúnéllii meke píaabóhi. Áánetu iíímútuca tsá hínetú tene píáabóíturóne. Ahdu teene Píívyéébe uwááboju cánáámadu. Aane ihdyu óvíi ámúhá pañévú ámuha méujcú tsaímíyé ámuha menáhbévájcatsíki. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

10

*Táábávájcatsímyé wáágóójcatsííturóné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.1-12; Rc 16.18)*

¹ Aabéhjáa Jetsóó Capenaóotu péé diitye ímamyémuma Jodéá iinjíjuv Joodáá tsiñéjcvu. Áhullévúhjáa idyé míamúnaa dííbyedívú píhcyáávemeke imyéénuhíjcyadú úwááboóbe.

² Áijyúhjáa paritséómú dííbye éllevu itsááne dííbyeke imújtátsóro dilló tsáápilleke ihdícyáné hallútúré ájyu wáágoóné tehdújuco néhajchííjyu.

³ Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—¿Muhdútáhjáa Moitséeuvú nehíjcyá téénetuj?

⁴ Áánéllihiyhéhjáa néémeé:

—Muuráhjáa nehíjcyáábeuvú dííllekekéá tééné waajácúhaamívú maájcúne meíhvéjtsóiyóne.

⁵ Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha meíjcyadu ditye cáhcujtsópítýúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdú tene néétúrónáaca.

6 Muuráhjáa Píívyéébe páné ihdéene iípívyéjtsóné níjcauvú téhdure ípívyejtsó wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidyújuco.

7-8 Áánelliihyée muurá neebe wajpi ityáábávácooca híneíñé cáánímútsidítýú dííllemáyéjuco iíjcyáa tsahéécoréjuco tsáápiye íjcyáiyódu.

9 Aamútsí míityétsi íjcyáromútsí tsahéécoréjuco íjcyáiné Píívyéébée ípívyejtsódújuco. Áánellii tsá tsaate ityáábávájcatsícyooca dówáávéíturóne.

10 Ehdúhjáa iñééné boonétú tsájaavu ímamyémuma úújetéébeke tsiiñe dillómé teéne.

11 Áánelliihyéhjáa neébe:

—Muurá tsaapi méwakye híhvéjtsóne tsíjpíllekéréjuco ityáábáváhajchíí ímityúné meenú mewa ímíubááné íjcyánáa tsíjpíllemáyéjuco iíjcyáneri.

12 Áhdure idyé walle ájyúke híhvéjtsóne tsíjpiikyéréjuco ityájíváhajchíí ímityúné meenú ájyu ímíubááné íjcyánáa tsíjpiimáyéjuco iíjcyáneri.

Tsiiméké Jetsóó llúúvanúne

(Mt 19.13-15; Rc 18.15-17)

13 Téijyúhjáa tsaate hítsíímeke tsivá dííbye éllevu dibye diityé hallúvú piááboju Píívyéébeke ityáúumeíki. Áróónáacáhjáa ímamyémú néé hínevú ditye hítsíímeke tsívane.

14 Ehdúhjáa ímamyémú nééne tsárí híjtsúcunúne neebe diityé:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿fveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsíime íjcyadu néémé wáábyuta Píívyéébé avyéju.

15 Aane ímiáánetúré ámúhakye o néé éhne múúne teetsi tsíímene ímí meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotúmé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyatúne.

16 Ehdúhjáa iñééné tsiiméké cájáábíñuubéré piáábó táúmeí diityé hallúvu.

Ováhtsá Jetsóoma lhjyuváne

(Mt 19.16-30; Rc 18.18-30)

17 Átsihdyúhjáa dibye pééiyónáa tsaapi dííbye éllevu dsiinéríyé itsááne dííbyé lliiñévú imímóúúvéne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyabé cána oke diñe muhdú ó íjcyáiyóné müijyú o dsíjivéjúcóóityúne böhí o újcuki.

18 Áánelliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí ímiáábedi oke ú dillóhi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe.

19 Aane muurá tsúúca ú waajácú dííbyé taúhbajúúné íllu nééne: Tsá műu ihdícyámema dómacójcatsítýúne. Tsá műu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá műu nánívatúne. Tsá műu álliuutúne. Műu avyéjuullé díícyáánimútsikye.

20 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii neébe:

—Uwááboóbej, tehdújuco muurá ihdyu o ícyahíjcyáné táayáábedítýúre.

21 Ehdúhjáa dibye nééne Jetsóó ímí iijsúcunúne néé dííbyeke:

—Árónáa ijcyánéi tsane. Dítsíeméné náhjíhénúne piáábó ídáátsóméhjike. Áijyu ihdyu ú ávyéjúúteé njkyéjiri ijcyaaabe Píívyéebé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

22 Ehdúhjáa Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane dibye éhnévánellíihye.

23 Aabéhjáa kímóóveebéré pééneri Jetsóó iúllévenúne néé ímamyémuke:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéebé avyéjuvu úcááváiyáhi.

24 Ehdúhjáa dibye nééneri ímamyémú úllévenúnellii tsiiñe neébe:

—Ámuúha Llihíúmuj, ihnáhóóné ímiááné ehnéva műnaa Píívyéebé avyéjuvu úcááváiyóné ditye tééneriyé tsúúrámeihíjcyánellíihye.

25 ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehnéva műnaa Píívyéebé avyéjuvu úcááváiyáhi?

26 Ehdúhjáa dibye nééneri iúllévenúne tsamééré néjcatsíhi:

—¿Aca ihdyu műhdutúrá pájyetéiyóme?

27 Áánelliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnaa tsá píívyetétú iiye ipájyetétsámeíñe. Árónáa Píívyéébe piivyété diityéké ipájyetétsóné iiná dííbyedívú tühúútúnellíihye.

28 Áánelliihyéhjáa Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne.

29-30 Áánelliihyéhjáa neébe:

—Tehdújuco. Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé tsaaate iijcyátsíhjii, iñahbémuu, iñaaallémuu, cáánímutsii, méwamyuu, iitsíimee, ijcyámeke tsánejcúvú iihvéjtsóne Píívyéebé wákiméí méénume iiné imíjyaú ijcyaiñé iñé iiñújiri. Aame muurá ájtyúmií tsíjtyeke diityémá iñáhbéváímyeke iñahbémudú iñaaallémudú cáánímutsídyú iitsíimédú nééme

téhdure ookéréjuco úráávyémeke. Aame tééné déjúcotu ícúbáhrámeíhíjcyááhi. Árónáa ihdyu nihñévúré újcuímyé müijyú ídsíjívégjúcóóítýúne böhí tsíjiréjuco ííñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí iíjcyaki.

31 Muurá íñe ícyooca íhtsutúmé íjcyame ídátsó téijyu waagóojte íjcyááhi. Ááné lliiñévú íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Idsíjíveíñé tsiiñé Jetsóó úúballéne

(Mt 20.17-18; Rc 18.31-34)

32 Aaméhjáa Jerotsaréevu péeme dííbye déjuri pehíjcyá illityécunúmére. Áámekéhjáa tsátsihvu imíjyojcáróne tsiiñé úúbálleebe muhdú técoomívú dííbyeke tene pájtyeíñé.

33 Neebéhjáa diityeke:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébedívú tsaapi llúúvájté avyéjutémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsóohi. Aame oke iékéévéébeke jodíómú íjcyátumé hójtsí pañévú íhvéjtsoó oke ditye ídsíjívétsoki.

34 Aame óhdi iúuhívaténe oke únichíhcyuméré iwápáájcoóbeke dsíjívétsoohi. Ároobe tsiiñé ó böhíí 3 coojívatu.

Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke táúmeíñé

(Mt 20.20-28)

35 Áábekéhjáa tsáijyu Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi nééhií:

—Uwááboóbej, muhtsi méimillé tsane uke metáúmeíñé.

36 Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Híná ámuhtsi méimilléhi?

37 Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Muhtsi méimillé u ávyéjuutécooca díúniúvú múhtsikye u ácujcáróné úúma muhtsi maávyéjuutéki.

38 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ávyeta tsá ámuhtsi mewáájácutú iiná metáúmeíñé. ¿Aca ámuhtsi méicübáhrámeíiyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

39 Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, muhtsi méicübáhrámeíiyáhi.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéhde ámuhtsi méicübáhráméíhi.

40 Árónáa tsá ámúhtsikye táúniúvú oore o pícyóóítýuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré táúniúvú pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke. Éhduréhjáa áñújcuube Jetsóó diityétsikye.

⁴¹ Aanéhjáa íñahbéjté 10-meva íjcyame illéébóne cayóbáávaté diityétsidívu.

⁴² Árónáacáhjáa Jetsóó diityéké nééhií:

Ámuha muurá méwaajácú ííñújíri íjcyáné avyéjuje íhnáhó ityáúhbájcatsíñe táchjácatsíhijcyáne.

⁴³⁻⁴⁴ Áánetu ihdyu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítýu íhtsútuube iíjcyane ímílleebe múu pamévakéré píaabóhi.

⁴⁵ Muuráhjáa íñe Míamúnáájpidívú o ípívyéveebe tsá o tsáátu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke iíicúveki. Ópée o tsáá diityéké o píaabóné diityé wájyuri o dsíjíve múhdumé teene cáhcujtsómé ipájtyetéki.

*Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mt 20.29-34; Rc 18.35-43)*

⁴⁶ Aabéhjáa Jericóori iíjcyátsihdyu diitye ímamyémuma tsiéllevúréjuco péémema mítyame pééhií. Áánáacáhjáa ditye pééjú úníuri Timéó hajchi Batiméó hállúvátuube ácuúcunúúbé táúmeihijcyá piáábo.

⁴⁷ Aabéhjáa tétsihvu diibye Natsarée múnáajpi Jetsóó pííhíne iwáájácúne kéévánécoba nééhií:

—¡Jetsóó Dabííuvúj tsíiménémúhaabe u íjcyabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁸ Ehdúhjáa dibye néénéllii tsaate néé cùúvégulléré dibye iíjcyaki. Árónáacáhjáa éhnííñevúré tsíiñe neébe:

—¡Dabííuvúj tsíiménémúhaabe u íjcyabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁹ Áánélliíhyéhjáa Jetsóó tétsihvu iíjyócúúvéne nééhií:

—Méne dibye itsáá taéllevu.

Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye nééneé:

—Uke píúvaábe. Wa dichaj.

⁵⁰ Ahdújucóhjáa iícúi íwajyámú hállúeja ityácoríívéné dibye cátsíñiivyéné dííbye éllevu.

⁵¹ Áábekéhjáa neébe:

¿Hiná ú imilléhi?

Áánélliíhyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imillé o hálluváne.

⁵² Áánélliíhyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujtsódú íjcyabe tsúúca ú halluváhi.

Ahdícyane wa ílluréjuco dipyej. Ehdúhjáa Jetsóó dííbyeke néénemáyé iitjúcoóbe. Aabéhjáa dííbyemájuco pééneé.

11

*Jerotsaréé pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)*

1 Aaméhjáá úújeté Jerotsaréej piihírí Bepajéema Betáániá coomícyú úníuri oríivo bájú íjcyátsihvu.

2 Átsihdyúhjáá Jetsóó míityétsikye ímamyémudítýú ípiihíré coomívú iwállóómútsikye nééhií:

—Écoomi ípiihíré cóómityu óoma méujcúté íayáne ii júwuúke. Múikyé dílbyedi úllétuube dóhjiváábeke metsíñaaáyóne métsívaco.

3 Aane tsaate ámúhtsikye ‘ívéébeké ámuhtsi métsíñaaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne néénélli muhtsi méujcuváhi. Hicuuiyévané ihdu óomichóiíbye.”

4 Ahdújucójáá péemutsi úújeténé dííbyedívú juuvá úníutu tsaaté já llahájtsí míjcó lleeöhówá úmíwatu dóhjiváábedívü.

5 Áabekéhjáá dityétsí tsíñaaáyórónáa tsaate néjucoo:

—¿Aca ívéébeké ámuhtsi métsíñaaáyó kiávú metsájtyeki?

6 Áánéllihiyhéhjáá neemúsí dibyée úwaabódu. Áánéllihiyhéhjáá ihvejtsómé dityétsí itsájtyeki.

7 Áabekéhjáá dityétsí úújetétsóóbé hallu wájyamúúnevu ditye íhbóné hallúvú Jetsóó iñéríívyéne pééhií.

8 Áábé úmiwáhjáá mítyame míamúnaa juuva ihbó wájyamúúnema wájyuhóónevu.

9 Aaméhjáá dííbyema péeme tsuullérii, idyéjurii, íjcyame wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneéj!

10 ¡Ñóóooj, máávyejújtsó áánúke Dabiíúvúj tsíiménémúhaabe ímiá ávyéjuube íjcyáábeke! ¡Maímijyu Píívyéébe mééma íjcyanej! Ehdúhjáá iwáñéjcóne nehíjcyáme.

11 Aanéhjáá Jetsóó Jerotsaréevu úcááveebe duurúvajávú iáahívéne tééjá pañe panéváré ii téiñúne péjucóó Betáániávú cùvéhréjuco tene néénélliíhye.

*Higyeérahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mt 21.18-19)*

12 Ááné tsiíjyúhjáá Betáániátú ditye óomíñáa Jetsóó ajyábáávatéhi.

13 Aabéhjáá tsíhyullétúré ájtyumí higyeérahe juuvá úníutu íjcyahé imíwu háámívahe. Ááhe éllevúhjáá míjyóóveebe ‘néévhahéubáhaja’ iñéénema. Áróñáacáhjáá tsá téijyu tehe néévatú iñééváiyó rááhori iíjcyátúnélliíhye.

¹⁴ Ááné hallútúhjáa ílluréjuco dibye teehe pityúútsoobe nééneé:

—Óvíárohe tsáma tsiiñe u néévahíjcyádú ú neevá níhñécunu illuréjuco u chéméihye.

Ehdúhjáa dibye nééne ímamyémú lleebóhi.

*Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)*

¹⁵ Átsihdyúhjáa úújetémé Jerotsaréevu. Áijyúhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú boáyó téejá pañevú náhjíhénújcatsímyeke. Dsíidsikéhjáa cápáyócohíjcyámé metsáwááné wájójcoóbe. Áhduréhjáa íjúumuke náhjíhénuhíjcyámé acúvewááné wájójcoóbe.

¹⁶ Áánemáhjáa neebe múha téejá pañevú iñáhjíhenújúcótuki.

¹⁷ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya téejá lliiñevú míamúnaa óoma íhjyúvahíjcyáijya.” Aaja ɬíveekí ámuha naní múnáá jaríyéjuco medíllone?

¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó méenúné uubállé llúuvájté avyéjujtemá taúhbájú uwáábóje iwáájácúne imíllerá dííbyeke ídsíjivetsóne. Áróńáacáhjáa nuhnévémé míamúnáadi ditye ímí dííbyé uwáábó íjtsúcunúnellíhye.

¹⁹ Ááné iiyyúnuvúhjáa tépejcójuco Jetsóó pééne técoomítýú ímamyémuma tsiéllevúréjuco.

*Higyéérahe chémene
(Mt 21.20-22)*

²⁰ Aaméhjáa tsíijyu cùuvénetúré dibyée pityúútsohe higyéérahe íjcyátsihdyu pájtyénáa ímamyémú ájtyumí tehe tsucájaaháñé tébajkyéjimájuco chémene.

²¹ Átsihvúhjáa Péédoro ítsaavé tétsihdyúu ditye pájtyénáa Jetsóó teehe úhbane. Áánemáhjáa neébe:

—Éje Uwááboóbej, éhnée u pityúútsohéha íhye tsúúca cheméhi.

²² Áánellíihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Ehdu ámuha meméénuhíjcyá ímíñeúvú mécahcújtsó Píívyéébeke.

²³ Muurá ámúhadítýú tsaate ímiááné ímí cáhcujtsómé éhbau cámehbáú nééiyá téhbau ɬíine móóaj píinévu. Ahdújuco muurá téhbau ɬíineyóne.

²⁴ Ahdícyane muurá páneere Píívyéébeke ámuha metáúmeíñé piáábojúvú ámúhakye ájcúiibye ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchíjyu.

²⁵ Árónáa ihdyu műu tujkénú ímibáchójcatsí tsaatémá ímityú ámuha medáríívécatsíhajchíjyu. Áijyu ihdyu ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyabe ámúhadi iídáátsóvéne illuréjuco ábájííveíñé ámuha ímityúné meméénune.

²⁶ Áánetu ímityúné ámúhakye méenúmedi ámuha meídáátsóvétúhajchíí téhdure tsá dibye ámúhadi iídáátsóvétyúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Jetsóó ihtsútu

(Mt 21.23-27; Rc 20.1-8)

²⁷ Aaméhjáa Jerotsaréeri íjcyánáa duuruvájá pañe íjcyáábedívú llúuvájté avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojee, íjcyame píhcyavéhi.

²⁸ Aaméhjáa néé dílbyeke:

—¿Aca műúbé ihtsúturí u íjcyabe eene ehdu nénehji ú meénuhíjcyáhi?

²⁹⁻³⁰ Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Áhdure ¿acáa múa néejuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaárée néejuri tééné wákimyéí meénuhíjcyábe? Áyu cána oke máaňújcuj. Ámuha oke máaňújcúhajchíí botsíi ámúhakye ó neé műúbé ihtsúturí o meénuhíjcyáne.

³¹ Áánéllihiyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébée néejuri tsótsohíjcyáabe’ menéhajchíí meke nééíyoóbe: “Áábekéráhjáa ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?”

³² Áánetu ‘míamúnaárée néejuri’ menéhajchíí meke míamúnaa tééné hallútú meénuiyáhi. Muurá paméváré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébée ihjyú uubálle múnáajpi Jóáa íjcyane.

³³ Ehdúhjáa nééneri iñúhnévéne néémeé:

—Maáhuúj, tsá muha mewáájácutúne.

Áánéllihiyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Aanéjííva idyé ámúhakye ó neé műúbé ihtsúturí o meénuhíjcyáne.

12

Úmihé tehmé múnaa múhdurá dáríívéméíñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 21.33-46; Rc 20.9-19)

¹ Áijyúhjáa Jetsóó tsíeménéhjítu úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjyáá íúmíhe tsanééré óóva ibájtsone mijcónúhi. Áánemáhjáá tsátsii ímibájchoobe tééne néévá dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáá tépallíj piinévú méénuube jáhwu cáámé cöhnaúvú téjá pañétú tépalli téhmémeíjya. Ehdúhjáá imyéénúne tsaatéké tépallívú ityéhmétsoíñúne aahívetéebé tsííñé iiñúji.

² Aanéhjáá tsúúca tépalli néévane iwáájácútsihvu wálloobe iúniu múnáájpiikye dííbyema ditye iwállóóro dííbye éhné ijcyadúne.

³ Ahdújucóhjáá pééróóbeke ditye íllure méénúpéjtsónetu dibye óomiñe íeveébe.

⁴ Áánéllihiyhéhjáá tsíjipiikyéréjuco dibye wállóróóbeke téhdure néwayúúneri íhñíwáutu ityúúvátsóóbedi íllure uuhívatéme.

⁵ Áróné pañéhjáá tsíjipiikye dibye wállóróóbeke ílluréjuco ditye dsíjívétsopejtsóne. Árónaacáhjáá tsiiñe wálloobe pívámevákéjuco. Áámekéhjáá idyé imyéénúpéjtsóne tsaatéké dsíjívetsóme.

⁶ Ááné boonéhjáá illi apáábyeréjuco cóeváné mítyane dibye wájyuúbe. Áábekéréjucóhjáá dibye wálloone ‘íhya hájchíwu ijcyánéllii dííbyeke avyéjúúlléiyóme’ iñéénema.

⁷ Aabéhjáá bóhdítéébeke iájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu dííbyeke medsiíjívétso mehnéréjuco tene iíjcyaki.”

⁸ Ehdúhjáá iñéjcatsíñe idsíjívétsoóbeke waagóómé ííhyové pañévu.

⁹ Ehdúhjáá Jetsóó diityéké iúubállétsihdu nééhi:

—¿Aane íñe diibye úmihé aabájaabe itsáácooca muhdú méénuú eenée tépallívú dibye téhmétsoíñúmé ímítýú dáríívéméímyeke? Muurá diityéké dsíjívétsoiibye tééné hallútu. Ááne tsíjtyekéréjuco dibye téhmétsoíñé tépallívú.

¹⁰⁻¹¹ ¿A tsá ámuha müijyú meéévetú Píívyéebé waajácúháámi? Muurá téhaamítú nééneé:

Tsaúu nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa iñéhnilléne wáágóórou pícyámeí ímichi tééetu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéebere ehdu meenú tehdújuco.

¹² Ehdúhjáá diitye llúuvájté avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojee, ijcyámeke Jetsóó llébóóbóné hallútú imíllerómé dííbyeke tétsihdu iwáágoóne. Árónaacáhjáá nuhnévémé Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi dibye ijcyane míamúnaa néhíjcyámedi iíllityénema. Aaméhjáá ílluréjuco pééneé.

*Ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíidsike ditye áhdotsóne
(Mt 22.15-22; Rc 20.20-26)*

13 Ááné boonétúhjáa paritséómú wallójcatsí Heróódé icyánéjcúejtémá dííbye éllevu ditye iñéete muhdú dííbyedítýu ipityácócatsíhijcyáne. Ehdúhjáa íjtsámeímyé dibye muhdú áñújcúnetu dííbyedívú iñéetsóroki.

14 Aaméhjáa neeté dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú ímiáábé u ijcyane állíútuúbe. Aabe ú úwáábohíjcyá kéjijtó Píívyéébe míamúnáadívú ímí íjtsúcunújijtó tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri iicúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye ijcyane u túhúullétúnellíhye. Aabe cána múúhakye diñe díicýánéjcutuj. ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube ijcyáábé wáabyuta dsíidsike ditye áhdótsohíjcyáné maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

15 Ehdúhjáa dííbyeke dillómé illure imújtátsóroki. Aanéhjáa iwáájácúne neebe diityéke:

—¿Íveekí illure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíidsijívuj.

16 Ahdújucóhjáa ditye tsájíhcobávú ájcune dííbyeke. Áájiútúhjáa húmi náávee, memee, ijcyane iíténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi náávé iñéé? Áhdure ¿mumémé iñé tééjitu?

Áánellíihyéhjáa néemeé:

—Ávyéjuube Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré eene tééjitu.

17 Áánellíihyéhjáa neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco ijcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuhiíjcyá dííbyé wáabyuta ijcyanévu.

Ehdúhjáa Jetsóó diityéké nééneri illure ullévenúme.

*Dsíjivémé muhdú tsiiñe böhüne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Rc 20.27-40)*

18 Téijyúréhjáa idyé tsadotséómú péé dííbye éllevu medsiíjivémé tsiiñe meböhüne cáhcújtsotúme.

19 Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíimávátuube dsíjivéhajchíí iñahbéréjuco díílleke táábávaiñé dííbyeréjuco itsíimáva díílledívú iñáhbeúvúu tsíimáváiyóne.

20 Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábáváróllejtane dsíjivé tsíimávátuubére.

21 Ááné boonée bónbeebe díílleke táábávároobe idyé dsíjivé díílledívú téhdure tsíimávátuubére. Áábé bonéébekée idyé téhdure pajtyéne.

²² Ehdúu pámeere tsané nahbémú 7-meva íjcyame dílleke ityáábáválledívú tsíimávatúmē dsíjívehíjcyáhi. Aanée nihñévúré díílleréjuco dsíjivéne.

²³ Aane cána múúhakye diñe ímichi ¿cáábyé taaba dille íjcyaiñé tsiiñe ditye böhíicoóca?

²⁴ Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó nééhií:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácuháámítu muhdú tene úwaabóné ámuha mewáajácútúnélliíhye.

²⁵ Muurá dsíjivémé tsiiñe böhíicooca páneere tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Tsáhájuco téijyu míamúnaa táábávácatsíhjcyáné íjcyáityúne. Muurá téijyu pámeere íjcyáa níjkyéji munaáduréjuco.

²⁶ ¿Aca tsá múijyú ámuha meéévetú Píívyéébé waajácuháámí? Íllúu muurá Píívyéébe Moitséeke néé úmhéhéwu péétécunúné pañétú dííbyema iihjyúvácoóca: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Piivyéébé ó ijcyáhi.”

²⁷ Ehdúu Píívyéébe néénetu muurá méwaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá dibye nééítyuró diityé Piivyéébé íjcyane. Aanéjíiva illure ámuha mémujtáhi.

*Páñétúejúúcú taúhbajúúcu
(Mt 22.34-40)*

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó tsadotséómuma táhjájcatsíñé tsaapi taúhbajú uwááboobe lleebúcunúhi. Aabéhjáa ímí diityéké Jetsóó áñúcuhíjcyánéllii néé dííbyeke:

—¿Aca teene Píívyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

²⁹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímichi muurá páñétúene taúhbajúúnetu nééhií: “Ámuúha ijraéémuj, muurá Máavyéjuube Mépiivyéébé apáábyéré íhtsútuube ijcyáhi.

³⁰ Áánéllii múu dííbyeke Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáabeke wajyú ávyeta dííibúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.” Ehdu nééne ímichi páñétúene teene taúhbajúúnetu.

³¹ Áánetu tsiiñe nééhií: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” Íñeechu muurá ímichi páñétúenéécú taúhbajúúnetu.

³² Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii diibye taúhbajú uwááboobe néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tehdújuco u nééne ímiááné tsáápiye Píívyéébe íjcyane apáábyéré íhtsútuube íjcyáabe.

³³ Áabeke ímiááné méwájyúiyá ávyeta méébúutúre páneere muhdú meíjcyáneri méíjtsaméiyi. Áhdure tsíjtyeke méwájyúiyá muhdú mewájyúmeídyu. Ehdu muurá meíjcyane ímí ijtsúcunúubé íñe dííbyeke meíicuvéné panéváré dííbyé úmiwávú mecóvátsohíjcyáné ehnííñevu.

³⁴ Ehdúhjáa dibye tsaímíyé áñújcúnellii Jetsóó néé dííbyeke:

—Tsúúca muurá Píívyéébé avyéjúejípyúcooíyó uú.

Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó nééné boone tsáhájuco múha dííbyeke tsiiñe díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Rc 20.41-44)

³⁵ Téijyúhjáa duurúvájá pañe íjcyámeke úwááboobe íhdityúré nééhií:

—¿Aca íveekí taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Dabíiuvúj tsiiiménémúhaabe Críjto íjcyáíñe?

³⁶ Ááneráhjáa Píívyéébé Apíichóré dííbyeúvuke túkévéjtsóneri neébe:

Ávyéjuube néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúi diicya dímunáake o táljáné hajchóta.”

³⁷ Ehdúhjáa muurá neebe Dabíiuvú Críjtodítýú Íavyéjuube dibye íjcyane. Aanéjíi ¿muhdú iiwané Dabíiuvúj tsiiiménémúhaabe íjcyáíyoobe Críjto?

Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné ímí diityéké pájtyénellii lleebúcunúme.

Taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne

(Mt 23.1-36; Rc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Téhduréhjáa tsiiñe úwááboobe nééhií:

—Ámuúhaj, tééibuwá tsáma méíjcyaco. Tsá múu iiwatú eene aatyé taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéké iávyejúúllekíyé cááméjacobájí úcámeíhíjcyánetu.

³⁹ Muurá pihcyáávejááné pañevú iúcáávécocca imíllémé iibohówatsihjívúré iácuuvéne. Áhdure teene pihcyááveháñe májchó májchómeícyooca imíllémé ímítsihjívúré imájchone.

⁴⁰ Aame píibájyujte walléémudítýú dótuhíjcyá diityé jaaháñe. Ehdu muurá imyéénúné nucójpi cááménécóbaúvú ihjyúvahíjcyarómé Píívyéébema. Árome muurá téené déjúcotu ícubáhráméíhi. Ehdúhjáa Jetsóó nééhií.

Idátsó néélle píibájyulle dsíidsike pícyoóne

(Rc 21.1-4)

⁴¹ Téijyúhjáa duurúvájá pañe Píívyéébé wáábyuta dsíidsike diitye pícyohíjcyábá úníuri dibye ácuúcunúnáa téhbá pañevú pícyóómé teene dsíidsi. Dsíidsiváméhjáa mítyanéhjí pícyóóhií.

⁴² Áánacáhjáa pílbájyulle ídátsó picyóó míjíhwuúcúre.

⁴³ Aanéhjáa iíténe ímamyémuke neébe:

—Áamye muurá pílbájyulle ídátsó néerolle picyóó pámé ehnííñevúre.

⁴⁴ Muurá aatye picyóó mítyane idsíidsívánetu áyánéwuúji. Áánetu pícyoolle páneere tééne tájpí iíjcyáiyóne.

13

Duurúvaja wágóóóveíñé Jetsóó nééneé

(Mt 24.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aaméhjáa duurúvájá pañétú íjchívyénáa Jetsóoke ímamyémudítyú tsaapi nééhií:

—Uwááboóbej, aca iiné imíjyaú eene duurúvaja néwayúúnetu méénúmeíhi.

² Áánelliihyéhjáa neébe:

—¿A imíwu ú iitéhi? Ároja muurá wácávyáhcáméíhi.

Jetsóó tsááíñé ihde pájtyéíñéhji

(Mt 24.3-28; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihdyúhjáa péeme tééjáj piihírí oríivo bájú iíjcyátsihvu.

⁴ Átsihvúhjáa Jetsóó ácuúcunúúbeke Péedoroo, Jacóóboo, Jóáaá, Aderéee, iíjcyame nééhií:

—Cána múúhakye duubállé múijyú tene pájtyeíñé eene múúhakye u néhíjcyanéhji. ¿Aca iinetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñé?

⁵ Áánelliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ehdu nééme tsáma wajácútsi méíjcyaco ámuha álliu múnáadívú maállítsámeítyuki.

⁶ Muurá o tsááiñe tsúúca piíhícooca iíjcyáimyé mítyame óhdi dillómeímye. Aame neé diibyéjuco Críjto iíjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañuháñe.

⁷ Áhdure téijyu iíjcyáíñé méenujcátsí pahúlleváre. Ááneri méíllityédiñé. Ehdu pajtyeíñé páneere illuréjuco níjkéváíñé ihde.

⁸ Muurá tsáné iiñúji múnaa méenújcátsí tsííñé iiñúji múnáama. Áijyu iiñúji vááuméíi pahúlleváre. Áhdure ájyaba iíjcyáahi. Ehdu déjúcóóveíñé ícúbáhraméí iiñújiri.

⁹ Áánellii téibúwá méíjcyaco. Muurá oke ámuha mecáhcújtsoné hallútú pihcyaávejááné pañévú ámúhakye imyéenúmeke tsajtyéimye ávyéjupté éllevu. Aame muurá ámuha méuwááboó diityéke.

10 Muurá íñe pajtyéteju pámeekéréi ííñújiri íjcyáné míamúnáake úwáábóméíhi. Áijyu ihdyu ó tsaá páneere illuréjuco iníjkévaki.

11 Ahdícyane ávyéujté éllevu ditye ámúhakye icyúvéhoojánu tsájtyécooca tsá műu íjtsámeítyú muhdú iihjyúváíñeri. Muurá ihdyu Píívyéébere Íapííchoj tééveri ámúhakye túkévéjtsóneri ámuha méihjyúvááhi.

12 Áhdure téijyu tsané nahbémú íjcyarómé ímityúné dáríívécátsíhi. Aame tsamééré tsíjtyedívú táuhbájcátsíhi. Muurá íítsíime íjcyárómedívú cáánimu táuhbaá tsijtye dityéké idsíjívétsoki. Áhdure idyé íítsíime íjcyarómé cáánímudívú táuhbaáhi.

13 Áhdure cáhcújtsotúmé ámúhakye tsarilleé tahñéjté ámuha meíjcyámeke. Aane ehdu néérónéhjí pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúmé tsaímiyé nihñéétsihvúré íjcyame ihdyu pajtyéteéhi.

14 Áhdure muurá duurúvájatu tsátsii híné imityúné úújéítýútsihvu ímityúné úújeténé Píívyéébeke ávyéta tsári pajtyeéhi. Aane ihdyu ámuha maájtyúmícooca méwáácunúcó cáméhbaúnev Jodéa iiñújí múnaa ámuha meíjcyame. Ehdúu muurá tene pajtyeíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Daniéré nééneé. Aane éévehíjcyámé íhya ihdyu waajácújucóó iiná íjcyaiñé.

15 Ahdícyane téijyu áachi íjcyame íúcaavéjúcohdi ímíjcöhö pañevú tsíleméné iújcuki.

16 Áhdure íúmhé pañe íjcyame íoomíjyúcohdi ihjyávú íwajyámu éllevu.

17 ¡Máidáátsoju tsáma tene pajtyeíñé téijyu walléémú éévájtema tsijtye ñohñójtéréi íítsíiméwuúmú íjcyámeke!

18 Áánéllii Píívyéébema méihjyúvaco tsúcohíváneri úúníjyáijyu tene ipájtyétu nííjyáháñé lliiñé ámuha mewáácunútuki.

19 Muurá téijyu íjcyaiñé ávyétá ihnáhó ícúbáhraméí iñée ííñuji ípívyéévétihdyu műijyú ícyahíjcyatúne. Ááné boonétú ihdyu tsáhájuco műijyú téhdu nééné ícúbáhraméí íjcyáityúne.

20 Aane muurá Píívyéébe oke wállóótua pámeere dsíjívéiyáhi. Áánéllii hícúi tsiiñé oke wállóóiibye ihñéjte wájyuri.

21 Aane tsúúca tene piíhícooca íjcyáimyé tsaate illure iállíñé 'tsúúca Críjto tsájucóohií' nééimye. Áámeke wajácútsi meíjcyáne mécáhcújtsodíñé.

22 Muurá íjcyáimyé álliu múnaa iiye Críjtodi díllómeíimye. Áhdure díllómeíimye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Aame

piivyéteé méénúráityúronéhjí imyéénune. Ááneri muurá míamúnáake mújtátsoímyé Píívyéébedítyu. Tsáijyu múúne téhdure mújtátsóiyómé ímiááné dííbyeeéjtéjuco íjcyárómeke.

²³ Aane íñe tsúúca ámúhakye ó úúballé ihdétújuco ámuha metéíbúwááveki.

*Jetsóó tsáácooca pájtyéiñéhjí
(Mt 24.29-35, 42-44; Rc 21.25-36)*

²⁴ Ehdu ícúbáhraméí pájtyéné boone cóójiejpi nuhba illuréjuco áábatéíñe. Áhdure péjcóejpi tsáhájuco ájchúutyúne.

²⁵ Áijyu miiçuru dójcoó cáámetu. Ehdu páneere íevéhóówari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraha íjcyáahi.

²⁶ Áijyu tsúúca Míamúnáajpidívuu o ípívyééveebe páneere táihstsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó böhówááveéhi.

²⁷ Aabe ó táuhbaá níjkyéjí múnáake ditye ipíhjyúcu óhdivu tahñéjteke pahúlleváré iíñújiri, níjkyéjiri, íjcyámeke.

²⁸ Cáhawáá méijsúcunu higyéérahej. Muurá itsóúuvéne tsiiñe tehe béhjívánetu méwaajácú píjcyaba píihíjucóóne.

²⁹ Ahdu néene íñe ícyooca ámúhakye o nénehjí pájtyénetu tsúúca ámuha méwaajácuú tsiiñe o tsááíñe éévé úújetéjucóóne.

³⁰ Aane ímiááné ámúhakye o néé ehdu nénehjí pájtyeíñé iíñújirii míamúnaa íjcyápíñááca.

³¹ Muurá iñe iíñújima páneere íevéhóówari íjcyanéhjí wágóóóveéhi. Áánetu íñe ámúhakye o néhíjcyáné tsá múijyú wágóóóvityúne.

³² Árónáa ihdyu tsiiñe o tsááíñe éévé tsá múha wáájácutúne. Níjkyéjí múnaa íjcyarómé tsá wáájácutúne. Téhdure páñetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácutúne. Apáábyéré ihdyu Llihíyó waajácú múijyú tsiiñe oke iwállooíñe.

³³ Ahdícyane tsáma tééibúwá tééné ijtsúcunúré meíjcyáne méihjyúvahíjcyaco Píívyéébema. Muurá tsá mewáájácutú múijyú tsiiñe o tsááíñe.

³⁴ Muurá tsaapi tsííñé iiñújí iááhíveté íúníu múnáake pícyoíñú ihjyávú tsáné wákimyéivu ditye tééneri íjcyá dibye téhulle íjcyáné hajchóta. Áámedívú muurá tsáápiikye ityéhmétsoiñúróóbeke tsá dibye néétu múijyú itsááíñe. Ahdu tsá ámúhakye o néétu múijyú tsiiñe o tsááíñe.

³⁵ Ahdícyane tééibúwá meíjcyáne tééne ijtsóré meíjcyaco. Muurá ávyeta tsá mewáájácutú múijyú ámúhá avyéjuube o íjcyáabe o tsááíñe. Tsáijyu múúne tsájcooji o tsáá cuuvé pañe, mityá cùuvénetúrej, mityá pécójpíinej, mityá cóójí pañévuj. Ávyeta tsá mewáájácutúne.

³⁶ Áánéllii múu téiibuwá tééne ijtsoré ijcyá ámúhakye o túvaaovátu pevétáré iiná méenutumé cuwáriyé ámuha meijcyámeke.

³⁷ Ehdu iñe ámúhakye o néé pámeeere tahñéjté ámuha ijcyámeke. Ahdícyane tsáma tééne ijtsoré méijcyaco. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

14

*Jetsóoke iékééveíñé ditye pityácójcatsíñé
(Mt 26.1-5; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)*

¹ Áijyúhjáa pajtyété wañehjí óórityúne pááá máchómeihíjcyáné wañehjí míjcyoojicuturéjuco lléeváíñáa llúuvájté avyéjutémá taúhbajú uwáábojte ijtsameí muhdú iállíñé Jetsóoke iékééveíñé idsjívétso.

² Árónmáhjáa néjcatsímyé teene wañehjí pañéi tehdu imyéénútu míamúnáake iílbórínuíyónélliíhye.

*Pácúúcújpácyori tsáápille Jetsóoke ihñíwau müríjchóne
(Mt 26.6-13; Ja 12.1-8)*

³ Áijyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Betáániári Tsimóó dííbyere 'Ahlláriho' némeííbyé jari. Aaméhjáa tééjari majchórí ijcyánáa tsáápille tsáá mítyane áhdomeíñé pacúúcújpácyoma. Aalléhjáa téjpacyórí dííbyé niíwau müríjchóhi.

⁴ Aanéhjáa ímamyémuke tsaríwu pájtyénéllii néjcatsímye:

—¿íveekíami aalle ícúbahra pácuúcújpácyori tsáné pijcyábá mewákímyeíñé áhdodúné áhdomeíjpácyorij?

⁵ Muurá téjpacyo menáhjihénúne dsíidsiri mépiaabóiyá idáátsóméhjike.

⁶ Ehdúhjáa dííldítyú ditye néérónáa Jetsóó néé diityéke:

—Óvi ijcyalle. ¿íveekí ehdu ámuha méihjyúváhi? Muurá tehdújuco dille méénune.

⁷ Muurá diitye idáátsoje tsá kiavú ámúhadítyú pééityúne. Áánetu tsá mühajchótá ámúhamá o ijcyáityúne.

⁸ Áánéllii muurá oke téjpacyórí müríjcholle oke ditye cùúúíñé ihde tájpi iimíbajchóne.

⁹ Aane ímiááné ámúhakye o néé iñe tajtyééveri míamúnaa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeeere iíñújiri ijcyáné míamúnaa waajácuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

*Jóoda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévetsóíñé
(Mt 26.14-16; Rc 22.3-6)*

10 Áijyúhjáa Jóóda Ijcaríóté dííbyé mamyémú 12-meva íjcyámeejpi íjcyároobe müíjyúrá llúuvátje avyéjujté éllevu ipyééne diityéké neeté dííbyedívú iékéevétsoíñe.

11 Ááneríhjáa mítyane iimíjyúvéné imíllémé dííbyeke iáhdone. Ehdúhjáa tsúúca diityémá ipityácójcatsíñe illuréjuco dibye iítsámeíñé muhdú dííbyedívú iékéevétsoíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mt 26.17-29; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-25)

12 Aanéhjáa teene pajtyété wañéhjí óórityúne pááá diitye máchohíjcyáné wañéhjí obééjáwuúmuke tsájaatsá münaa dsíjívétsohíjcyáné wañéhjí tújkévajcójí Jetsóoke ímamyémú nééhií:

—¿Aca kiávú ú imíllé wañéhjí májchó muha meméénune?

13 Áánéllihiyhéhjáa tsaatétsikye neébe:

—Cáhawáá Jerotsaréevu mepej. Ácoomiyí ámuhtsi tsaapi llíyíihyori nújpáñújéébeke maájtyúmíibema mépeéhi.

14 Aabe tsájá pañévú úcáávéébe déjutu meúcáávéne tééja múnáájpikye méneéco: “Uwááboobéne mühtsikye néé kiáváhjané íchii míjcohó íjcyane tééhó pañévú dibye müúhama pajtyété wañéhjí májchó májchóihyo.”

15 Áijyu ámuhtsikye úújétsóíibye tsaho imíwu córiihócoba néého cáámééíjíri íjcyahóvu. Áahó pañévú méméenuco mééma majcho. Ehdúhjáa neebe diityétsikye.

16 Ahdújucóhjáa dityétsí pééne técoomívu. Aamútsíhjáa ímiááné muhdú dibye néhdújuco iúújeténe tééhó pañévú méénune teene majcho.

17 Ááné iiijyúnuvúhjáa Jetsóó tétsihyíjyuco pámeemáyé ímamyémuma.

18 Aanéhjáa tsúúca imájchótsihvu neebe diityéke:

—Ímiáánétúré ámúhakye o néé íjcyabé tsaapi ámúhadítyú óhdivu méénútsóiíbye.

19 Aanéhjáa kímóhcó diityéké pájtyénéllii pámeere néé dííbyeke:

—¿Aca caabyé ehdu uke muha méméenuúhi, a oó?

20 Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—Íñe tsají pañévúré muhtsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénúúhi.

21 Ehdu ímiááné oke pajtyéíñe Miámúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújucóo Píívyéébé waajácuháámitu tene néhdújuco. Árónáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé ehdu oke méénúúbeke. Tsáháa ihdyu dibye íjcyáityuróne.

22 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhjáa idyóhdáhínunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe táipi náávé íjcyane memájcho.

23 Áhduréhjáa ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánevúhjáa dibye ájcune adóme.

24 Áámekéhjáa neébe:

—Íñe tátuypácyo náávé íjcyane úúballé muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné pityájcoju o dsíjívénéri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñé múhdumé oke cáhcujsómé ipájtyetéki.

25 Aane ímiáánetúré ámúhakye o néé ícyoocátú tsiiñe ámúhama bíinojpácyó o ádójúcóóityúné Píívyéébé avyéjuri meíjcyácooca tsiiñe maádóiñévújuco.

*Péédoro tóónúmeíñé Jetsóó úúballéne
(Mt 26.30-35; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

26 Aaméhjáa teene pajtyété wañéhjí majtsíjyú imájtsívátsihdyu péé oríívó bajúvu.

—Ítsihvúhjáa Jetsóó néé diitye ímamyémuke:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújáaveíñé pahúllevávu. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obééjamú tehméébeke o dsíjívétsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñé pahúllevávu.” Ehdu muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

28 Árónáa ihdyu o dsíjíveebe tsiiñe o böhíine ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

—Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke néénéllii Péédoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsoóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

30 Áánélliíhyéhjáa neebe dííbyeke:

—Ímiáánetúré uke o néé muurá ípyejcójucu tahñéébé u íjcyaróné u tóónuíñé 3-ijyúvá cáracái míijyúcú májtsívátúné ihde.

31 Árónáacáhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeíityúne. Óvíjyuco néhi ihdyu oke ditye dsíjívetsóné tééné hallútu. Ehdúhjáa pámeere neerá dííbyeke.

*Píívyéébema Jetsóó íhjyuváne
(Mt 26.36-46; Rc 22.39-46)*

32 Aaméhjáa úújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Íchiíyéi meíjcyá Píívyéébema o íhjyúvatéki.

33 Áánemáhjáa tsajtyéébé Pééedoroo, Jacóóboo, Jóáaá, éhdúmekére. Áamedívúhjáa ávyétá ihnáhó kímóovémeíbye.

34 Áánemáhjáa neébe:

—Muhdú íhya o dsíjívériuvúduréjuco oke táíbuwa. Ahdícyane cána íchihdyúréi oke metéhmej. Árónáa ihdyu mécuwadíñé.

35 Ehdúhjáa iñééne peebe éhníiñéwuúvu. Átsihvúhjáa imimóúuvéne Pívyéébema ihjyúvaabe muhdú tene néhajchíí iiçubáhrámeítyuki.

36 Illúhjáa ihjyúvaabe:

—Ayúju Táácáániíj, tsá muurá iiná u túhúúlletúne. Ahdícyane muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícubáhrámeíñé. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Óví ihdyu muhdú u ímillédú óoma ú meenúhi.

37 Ehdúhjáa Pívyéébema iihjyúvátsihdyu óomiibye cuwári ijcyámedívú iwájtsíne néé Pééedoróko:

—¿Aca eene ú cuwáhi, Tsímoj? ¿íveekí tsá cuwa u áábúcutú oke u téhmeki?

38 Imichi bo meíjcyáne cùwávetumé Pívyéébema méihjyúvhájcyá imityunévú ámuha metáhjátsámeítyuki. Muurá imiááné ámuha méimíllerá tsaímiyé meíjcyane. Árónáa tsá ámuha meíhnáhootú tehdu meíjcyáiyóne.

39 Ehdúhjáa diityéké iñééne biwáhullévúré ipyééne tsiiñé Pívyéébema ihjyúvaabe piéhdúré tujkénúu iihjyuvádúre.

40 Átsihdyúhjáa tsiiñé péébe úújeté téhdure cuwári ijcyámedívú. Ávyetáhjáa mítyane cuwa diityéké ijcyame tsá dílbyema iihjyúváiyónéhji éllevu ijcyatúne.

41 Aabéhjáa diityédí iúlléjéróne tsiiñé Pívyéébema ihjyúvatéhi. Átsihdyúhjáa ihdyu óomiibye diityéké nééhi:

—Áyu, ícyooca ihdyu illuréjuco mecúwaiyóne. Árónáa Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébedívú tsaapi imityúmeke ékéévétsóíñé éévé tsúúca úújetéhi.

42 Ahdícyane illuréjuco metsu mepéékií. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóiibye.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

43 Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúúca tsaatémá Jóóda wajtsí tétsihvu llúúvájté avyéjuthee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojhee, ijcyame wállóónellii tsáámeé. Aaméhjáa tsáá imyéénujcátsiháñé niitsúmuma, cáváájcoháñema.

44 Ácoocáhjáa íhdéjuco diityéké Jóóda nééneé:

—Cáábyeké o chohchócuube diibyéjúcoói. Áábeke meékéévéne métsajtyéco.

⁴⁵ Ehdúhjáa diityéké ipítajcódújuco Jetsóo éllevu ipyééne dibye néétene:

—‘Uwááboóbej, ¿a áánu uúj?’ nééberéhjáa chochócú dííbyeke.

⁴⁶ Ááneréjucóhjáa ditye iékéévéébeke tsájtyene.

⁴⁷ Árónáacáhjáa tsaapi dííbyé mamyémudítyú íníitsuwari wállóríhjúcú llúuvájté avyéujté úníu múnáájpí núúmího.

⁴⁸ Áámekéhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Aca muhdú iiwane éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáá taéllevu niítsúmuma cávaájcoháñéma?

⁴⁹ Áánerá íhyajchótá ámúháj piine o íjcyaaabe duurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Árónáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píívyéébé ihjyú uubálle múnaápe tsúúcajátújuco néhíjcyáné dííbyé waajácúháámitu néhdújuco tene ipájtyeki.

⁵⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa ímamyémú illuréjuco wurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Árónáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píívyééááne dííbyéjtane.

Tsáápiikye ditye ékéévéroobe pállojcóne

⁵¹ Áánáacáhjáa tsaapi ováhtsá íeveho íjcyaaabe wájyámubávú idyóvíyívyéne pehíjcyá diityé déjutu.

⁵² Áabekéhjáa ditye ékéévrónáa tehba diityé hójtsí pañévú iwááoiñúne waabe pevéhoréjuco.

Túkevéjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mt 26.57-68; Rc 22.66-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵³ Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyémé llúuvájté avyéjúúbe éllevu. Áánáacáhjáa tsijtye llúuvájté avyéujtee, túkevéjtsojee, taúhbájú uwáábojee, íjcyame píhcyaavéjucóó tétsihvu.

⁵⁴ Áijyúhjáa Péedoro dííbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté lláhajtsívúré tétsihyi tééjá tehméjté íjcyuujúwatu píhmihíjcyáme élletu ipíhmiki.

⁵⁵ Áánáacáhjáa ávyéujte ítsámeíhíjcyá muhdú Jetsóo hallúvú iállíñe dííbyeke idsíjivétsoíñe. Árónáacáhjáa tsá ditye píívyetétú muhdú dííbyé hallúvú iállíiyóne.

⁵⁶ Ávyetáhjáa mítyame dííbyé hallúvú páhduváré álliyyómé báñúmeíhíjcyáhi.

⁵⁷⁻⁵⁸ Árónáacáhjáa tsaate téhdure dííbyé hallúvú iállíñe nééhií:

—Áánu muurá nehíjcyá míamúnaáváa méénuja duurúvaja iwácávyáhcóne tsííjyaréjuco imyéénuíñé míamúnaa méénútuja. Aajává pánéévétsóibye 3 coojívatúre. Ehdu ihjyúvahíjcyáabe.

59 Ehdúhjáa ditye néérone tsá cáhcútsómeítýúne.

60 Árónáacáhjáa llúuvájté avyéjuube diityéj piinétú iíjyócuúvéne néé Jetsóoke:

—¿íveekí tsá u áñújcutú aatye díhyallúvú ímítyunéhjí úúballéne?

61 Árónáacáhjáa tsá iiná diibye néétune. Áánéllihiyhéhjáa tsiiñe neebe díibye:

—¿A ímiááné diibyéjuco uu Críjto ímiáábé Píívyéébé Hajchi?

62 Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó. Aane méwaajácú íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri o íjcyane. Aabe muurá tsiiñe o tsáacooca ó böhówááveé ojtsó pañe.

63 Ehdúhjáa Jetsóó nééne ávyéta tsári pajtyé diibye llúuvájté avyéjúúbeke. Áánéllihiyhéhjáa íwajyámúúné dóváríjcyáameííbyéré nééhií:

—Ávyeta tsáhájuco meímílletú tsijtye éhnííñevu dííbyé hallúvú tsiiñe úúballéne.

64 Muurá íñe ámuha melléébóneriyé ¿íveekí uuhívatéébé Píívyéébedi? Aane ¿muhdú ámuha méijtsúcunúhi?

Áánéllihiyhéhjáa pámeere néé illuréjuco dibye dsíjíveíñé.

65 Ehdúhjáa ditye néénéllii tsaate dííbyé hallúvú únichíhcyuméré íhyúmi ibííjínúúbeke imyéénúne nééhií:

—Áyu cána waajácú caabyé uke méénune.

Téhduréhjáa duurúvájá tehméjté dííbyeke wábáajcóhi.

Péédoro tóónúmeíñé

(Mt 26.69-75; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-29)

66 Aanéhjáa Péédoro lláhájtsíri íjcyánáa llúuvájté avyéjúúbé únú múnáadítýú tsáápille tsááhií.

67 Aalléhjáa dííbyeke pihmírí íjcyáábeke iiítehíjcyáróne nééhií:

—Úpée idyé éhne ú ícyahíjcyá Jetsóoma Natsarée múnáájpiíma.

68 Árónáacáhjáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáajácúúbedíí óóma ú ihjyúváhi. Ehdúhjáa iñééne lláhájtsí mijcó lleehówavu íjyócuúvetéébe.

Áánáacáhjáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

69 Aabéhjáa tétsihvu úújetéébeke tsiiñe iiíténe tétsihyi íjcyámeke neéelle:

—Áánu muurá idyé tsaapi Jetsóó mamýémúejpi.

70 Árónáacáhjáa idyé tsiiñe tóónuúbe. Ááné illúhwuúréhjáa idyé tsíjtyeréjuco nééne dííbyeke:

—Áánerá ímiááné diibyéjuco uu Jetsóó mamyémúejpi. Muurá eene Gariréa múnnaa íhjyuvádú u íhjyúvánetúré méwaajácú diibyéjuco u íjcyane.

⁷¹ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsiiñe ityóónúne llíhcyámeíbyéré néehíí:

—Éje, ímiáánetúré tsá o wáájácutú díibyeke eene ámuha óóma díibyedi meíhjyúváábeke.

⁷² Ehdúhjáa dibye néénáa tsiiñe cáraca májtsivá míijyúcújuco. Áánetúhjáa ítsáaveebe Jetsóópe díibyeke illu nééneé: “Muurá 3-ijyúvá ú tóónúmérii tahñéebé u íjcyaróné cáracái míijyúcú májtsívátúné ihde.” Ehdúhjáa Jetsóó nééne iitsáávéne illuréjuco dibye tááne ávyétá ihnáho.

15

*Pírááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mt 27.1-2, 11-14; Rc 23.1-5; Ja 18.28-38)*

¹ Ááné tsitsíívevúhjáa llúúvájté avyéujtee, túkevéjtsojee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame tsiiñe dóbeevéhi. Aaméhjáa Jetsóoke dóhjíuri tsajtyé ávyéjuube Pírááto éllevu.

² Aabéhjáa díllópejtsó díibyeke:

—¿A ímiááné uu jodíómú avyéjuúbe?

Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó.

³ Áánáacáhjáa llúúvájté avyéujte díibyé hallúvú mítyane ímityúné úúballéhi.

⁴ Áánéllihiyhéhjáa Piráátó tsiiñe díibyeke néehíí:

—¿Aca íveekí eene tsá u áñújcutú aatye díhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

⁵ Ehdúhjáa dibye Jetsóoke néérónáa tsá dibye áñújcutúne. Ááneríhjyáa iúllévenúne tsáhájuco dibye iiná néétune.

*Jetsóoke ditye dsíjivétsoíñe
(Mt 27.15-31; Rc 23.13-25; Ja 18.38-19.16)*

⁶ Teenéhjáa pajtyété wañéhjí pañe paíjyuváré ávyéjuube Piráátó tsáápiikye ichívyétsohíjcyá cúvéhóójari íjcyámedítýú díibyé hallúvú míamúnaa íhjyúváábekéjuco.

⁷ Aanéhjáa téijyu íjcyaaabe dsíjivétso múnáajpi ‘Barabáá’ némeíbyé cúvéhóójá pañe tsijtye dsíjivétso múnáama.

⁸ Áánáacáhjáa tsúúca tétsihvu míamúnaa píhcyaaavémé imyéenuhíjcyádú táúmeíjyucóó Piráátoké dibye iijchívyétso tsáápiikye diityédítü.

⁹ Áánéllihiyhéhjáa neebe diityéke:

—Íhya ámuha méimíllé ámuha jodíómú avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóne.

¹⁰ Ehdúhjáa neebe diityéké íllure iñómíutááváne llúuvájté avyéjute ehdú dííbyeke dárívéné iwáajácúnema.

¹¹ Árónáacáhjáa diitye llúuvájté avyéjute néé tétsihyi íjcyámeke ditye Barabáá hallúvúré iihjyúva dííbyekéré dibye iijchívyétso cùvöhóójatu.

¹² Áánelliihyéhjáa diibye Piráátó néé diityéke:

—¿Ácooca eene jodíómú avyéjuube dibye íjcyane ámuha menéhíjcyáabeke muhdú méméenuúhi?

¹³ Áánelliihyéhjáa néémeé:

—Dííbyedívú ihdyu págachékevu wátyétyehcútso.

¹⁴ Áánelliihyéhjáa neébe:

—¿Aca iiná ímityúné méménuúbe?

Árónáacáhjáa tsiiñe kéevánécoba néémeé:

—¡Muúbe, wátyétyehcútsó dííbyedív!

¹⁵ Áánelliihyéhjáa awáá ijchívyétsoobe cùvöhóójatu Barabáakéré diityémá ímí iijcyane iimíllénema. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwápáájcootsóne íhvéjtsoobe diityédívú diityéréjuco iwátyétyehcu págachékevu.

¹⁶ Áabekéhjáa tsodáhómú dííbyé já llahájtsivu itsájtyéébedívú píhcyaaavéhi.

¹⁷ Aaméhjáa dííbyeke uácó wájyamu duujínuúdú nééjavu. Áhduréhjáa tsuhjíuuhónetu imyéénúné chahííwau ávojhácmé dííbyeke.

¹⁸ Áánemáhjáa wáñejcóme:

—¡Ñóooj, áánu jodíómú avyéjuúbe!

¹⁹ Ehdúhjáa iñééne dííbyeke únichíhcyuméré illaáyohíjcyá úmhéhei yi íhñíwáutu. Áánemáhjáa dííbyé lliiñévú imíhmóúbáne ávyéjútsohíjcyámé íllure dííbyedi iúuhívaténema.

²⁰ Ehdúhjáa dííbyedi iúuhívaténé boone tacóriúcúmé teeja duujínuúdú nééjaá. Áánemáhjáa uácómé páñétúeja dííbyé wajyámuvúréjuco. Átsihdyúhjáa tsajtyémé dííbyeke págachékevu iwátyétyehcúíhullévu.

*Págachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

²¹ Aanéhjáa téhullévu pééme cábuuvé tsirééne múnáajpi Are-jáádorómá Róópómútsíj caani Tsimóó íumihétú tsáábedív. Áabekéhjáa íhbutsómé Jetsóoke iwátyétyehcúíwachékevu.

²² Aaméhjáa úújeté tsátsii ‘Niwáupááji’ nééiyóné ‘Góógota’ némeítsihvu.

23 Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé ‘mííraá’ némeíñé duurúbájpácyoma bíínojpácyó iúménúnetu. Áronéhjáa tsá dibye ádotúne.

24-25 Áabekéhjáa tsúúca wátyétyehcúmé páwachékevu ááméjutúréi nuhba íjcyánááca. Ááné boonéhjáa tsodáhómú nehcójcatsí caatyé dííbyé wajyámúúné újcuíñe.

26 Aanéhjáa dííbyé níiwááu caamééhullétú téwachéketu picyóómé tsímeménetu icyáátunúné illu nééneé: “Áánu jodíómú avyéjuúbe.”

27 Téhduréhjáa téijyu tsaatétsí ímítýúmútsikye wátyétyehcúmé dííbyé únítu panéjcvatú íjcyáwachékéécetu.

28 Ehdúhjáa ímítýúmútsima dííbyeke wátyétyehcúmé Píívyéébe íwaajácúháámitu illu néhdújuco: “Ímítýúmé raahórí dsíjívériibye ímítýúúbedi ditye dílloóbe.”

29 Aanéhjáa dííbyeke úújejémé dííbyedi iúúhívaténemáyé ‘wamiwami’ nehíjcyáhi. Áánemáhjáa néémeé:

—Ehdíívaabéváa eene duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiiñe ú pájáávetsóiyáhi.

30 Áyu cána bo pájtyetétsaméíj.

31 Téhduréhjáa llúuvájté avyéjutémá taúhbájú uwáábojte dííbyedi iúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tsíjtyekée muurá ímiááné pátyetétsohíjcyáabe. Árónáacáha tsá dibye píívyetétu ikiye ipájtyetétsameíñé.

32 Aabe cána óví ímiááné diibyéjuco Críjto mee ijraéémú avyéjuube iíjcyáhachíí eene éwachékevúne ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñé pájtyeté botsíi dííbyeke mecáhcújtsoki.

Téhduréhjáa dííbyé únítu ditye wátyétyehcumútsí uuhívaté dííbyedi.

Jetsóó dsíjívéné

(Mt 27.45-56; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

33 Téijyúhjáa cójíjpiinétú ííjyunúné cuuvé tujkévevújuco.

34 Áánacáhjáa Jetsóó ávyétá ihnáhó illu wáníjcyámeíhi:

—Erójj, Erójj, ¿rama tsabatááni? Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdú neébe.

35 Aanéhjáa tétsihyi íjcyámedítýú tsaate illéébóne nééhií:

—Éje, aadi Eríadi wáníjcyámeí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpiúvudi.

36 Áánellíihyéhjáa tsaapi iíicuí wájyámubádú nééne bíínójpácyó kiwátyetu iééníyojéné úmehéí níjcáutu ipícyoonévú cíjuuvé dibye iíihároki. Áánemáhjáa neébe:

—Bo óvíi Eríá niityétsová dííbyeke.

37 Áánáacáhjáa tsiiñe ávyétá ihnáhó iwáníjcyámeítsihdyu illuréjuco dibye dsíjivéne.

38 Ááné tujkéveríhjyáa duurúvájá pañétú páñétúétsíí watájcó wájyámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavu panéjcvavávú wajítahnécu.

39 Aanéhjáa tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyáabe ájtyumí muhdú dibye iwáníjcyámeíñe dsíjivéne. Áánetúhjáa neébe:

—Á ihdyúha ímiááné áánu Píívyéébé Hajchi.

40 Aanéhjáa tsaate walléémú dííbyeke ditye dsíjívetsóné tsíhyullétúré iítehíjcyáhi. Áámemáhjáa ijcyámé Maaria Madarénaa, tsííñé Maariá Jacóóboma Jotséemútsíj tsíjjuu, Tsaroméee, éhdume.

41 Diityéhjáa muurá Gariréari dibye íjcyácooca dííbyeke piáábohíjcyámé téhullétú dííbyema tsáá Jerotsaréevu. Áámemáhjáa téhdure ijcyámé tsijtye walléémú dííbyemáa tsáámeé.

Jetsóó iítémeho ditye cíúúune

(Mt 27.57-61; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

42-43 Aanéhjáa wáyeévéjcoójíllii ditye imibákímyeíhíjcyajcójí pejco iíhtsútuube Jotséé Arimatéá cóómi múnáajpi péé Piráato éllevu, téhdure Jetsóoke cáhcújtsoobe Píívyéébé avyéjú ítsohíjcyáabe. Aabéhjáa diibye Piráatoke táúmeí dííbyeuvú iítémeho icyúúuki.

44 Ááneríhjyáa illure Piráátó ullévenú 'a ímiááné íhya dsíjívégúcoóbe' iñéénema. Áánemáhjáa tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváne díloobe ímiááné dibye dsíjívégúcohajchíi iwáájáculi.

45 Aabéhjáa úúballé ímiááné tsúúca dibye dsíjivéne. Áánélliíhyéhjáa Piráátó néé diibye Jotséeké dibye iújcúne icyúúuki.

46 Ahdújucóhjáa dibye téwachéketu tééhoúvuke iñíityétsóne biijinúné imíwu nééné wajyámuba iáhdóbari. Áánemáhjáa néewájitu bóhdómeíñé nikyéhéjú pañévú icyúúúne wátájcoobe néewayúvu.

47 Aanéhjáa Maaria Madarénamúpí tsíjpille Maariá Jotséemútsíj tsíjumá ájtyumí dibye cíúúune.

16

Jetsóó dsíjíveebe tsiiñe böhíine

(Mt 28.1-10; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aaméhjáa wáyeéévejcóójí pejco diille Maaría Madarénaa, Jacóóbój tsiiju Maaríaa, Tsaroméee, éhdume ahdó pácúúcújpacyóné Jetsóó iitémeho itsójtsotéki.

² Áánemáhjáa tsiiyu tsíiñé tsemáánaréjuco tújkévajcóójí pejcojuco dííbyé nijkyévú pééme úújeté tétsihvu tsúúca nuhba ájchúnáaáca.

³ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca múha íñe mééma téhejú watájcó nééwayu iiinétsoóhi?

⁴ Árónáacáhjáa iitécunúmé téhejú úmíwari teu íjcyájúcootúne.

⁵ Aaméhjáa téhejú pañévú úcaavémé ájtyumí tsaapi ováhtsá ímiánéjcuri ácuúcunúúbeke. Áábé wajyámúhjáa cááméjácoba nééja ávyéta tsítsi. Áábedíhjyáa illityéme.

⁶ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityédíñé. Muurá ó waajácú ámuha menéhcone Natsarée múnáajpi Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcúúbeke. Árónáa tsá dibye íchii íjcyájúcootúne. Tsúúca bohíjúcoóbe. Cáhawáá méuujévá íchii dibyée íjcyatsíí pevetsíiyéjuco íjcyane.

⁷ Ahdícyane méúúballété Pééedorómá tsijtye dííbyé mamyémuke tsúúca tsíiñé dibye böhíjucóóne. Méneeco dibye péjucóóné Gariréavu diityé ihde téhullévú diityémá iátyúmíjcatsí diityékée iñéhíjcyádújuco.

⁸ Ehdúhjáa dibye néénemáyé wájucóómé iíllityéneri úuvécunúmére. Aaméhjáa tsá muucá úubálletu mítyane iíllityénélliíhye.

Maaría Madarénadívú Jetsóó böhówaavéne

(Ja 20.11-18)

⁹ Aanéhjáa iböhíjcoójí cíúvénetúré Jetsóó böhówaavé Maaría Madarénadívú díillé pañétúu 7-meváké naavémuke iwáágóólledívu.

¹⁰ Aalléhjáa úubálleté dííbyé mamyémú dííbyeke kímóóvehíjcyámeke.

¹¹ Árónáacáhjáa tsá díílleke ditye cáhcújtsotúne.

Ímamyémudítýú míityétsidívú Jetsóó böhówaavéne

(Rc 24.13-35)

¹² Aanéhjáa díilledívú iböhówáávéné boonétú tsíiñé böhówááveebe tsíhdyuréjuco míityétsi ímamyémudítýú juuváyí péhíjcyámútsidívu.

¹³ Aamútsíhjyáa idyé tsijtye íñahbéjteke úubálleróné tsá ditye cáhcújtsotúne.

Muhdú ditye wákímyeéiñé ímamyémuke Jetsóó nééneé

(Mt 28.16-20; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁴ Átsihdyúhjáa böhówááveebe pámehdívuréjuco ímamyémudívú 11-meváréjuco íjcyame majchórí íjcyámedívu. Áámekéhjáa uhbáíchoobe ímiááné böhíibeké iájtyumíné tsijtye úubálleróné ditye cáhcútsohíjcyátúné hallútu.

¹⁵ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ahdícyane óvíi ámuha pámeekéré íiñújiri íjcyáné míamúnáake méúwaabó ditye pájtyetéíñé uwááboju.

¹⁶ Aane lléébome ímiááné icyáhcújtsóné uubállé tsójtsótsámeímyé ihdyu pájtyéteéhi. Áánetu cáhcújtsotúmé wágóóóveéhi.

¹⁷ Aane oke cáhcujsómé tamyémeri waagooó tsaaté pañe naavémú íjcyámeke. Téhdure tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri ihjyúvaímye.

¹⁸ Téhdure íiñimyémuke ditye ékééverómé tsá iiná méénúityú diityéke. Téhdure námijtya ádorómé tsá dsíjívéityúne. Aame chéméméhjike böhíitsohíjcyáahi.

Níjkyejívú Jetsóó pééneé

(Rc 24.50-53)

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééné boonétú tsúúca Píívyéébe dííbyeke ujcúníjkyejívú dibye iávyéjuuté dííbyema.

²⁰ Áábe déjuvúhjáa ímamyémú úwáábohíjcyá pahúlleváré teene dííbyé uwááboju. Aaméhjáa dííbyere píáábóneri méénúráítyúronéhjí méénuhíjcyá dííbyé uwááboju iwáájácúmeíki. Áyu tehdújuco

RÓÓCAÁ

Róoca Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Íhjyu tújkeváne

¹⁻² Tsúúca muurá tsaate uwáábojte muhdúhjáa Jetsóó méjpiíne úllejéné páñetu ájtyumímé tééné uubállé caatúnuhíjcyá ímí tehdújuco.

³ Aane ícyooca ó imillé ooréjuco tééné uubállé o cáátunúné uke o wájyuube Téóópiró éllevu, diityékée o díllohíjcyánéj piinévú téhdure páneere ímí idyéjúcotu tsúúca o wáájacúnélliíhye.

⁴ Aane ó imillé tééné uubállée ditye méénune ulléébohíjcyáné ímíñeúvú u wáájacúne.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiiimávámeíiñé

⁵ Jodéá iiñújí avyéjuubéhjáa Heróódé íjcyáijyu íjcyaaabe tsaapi llúuváábe Tsacaríá Abíámuúbe. Áábé táába méméhjáa Er-itsabéé Aróój tsiiiménémúháábéelle íjcyalle.

⁶ Áamútsikyéhjáa Píívyéébe ímí ijjtsúcunú díibyé taúhbaju néhdújuco dityétsí íjcyánélliíhye. Aamútsíhjyáa tsá iinetú néétsámeítyú míamúnáadívu.

⁷ Árónáacáhjáa ihdyu tsá dityétsí tsiiimávatú mewa Er-itsabéé ajchibá íjcyánélliíhye. Ááné pañévúhjáa idyé tsúúca kéémemútsíjyuco diityétsi.

⁸ Aanéhjáa tsáijyu diibye Tsacaríá íjcyáha múnáake dómajcóné llúuvájte Píívyéébé úmiwávú pácúúcu péétetsohíjcyáne.

⁹ Aanéhjáa imyéenuhíjcyádú nehcómé caabyé diitye llúuvájtedítyú páñétuétsihvu úcááveíñé. Aanéhjáa diibye Tsacaríake dómajcóné dibye úcááveíñé páñétuétsihvu duuruvájá pañévú teene imyéwu cúvaane dibye ipyéétetsoki.

¹⁰ Aanéhjáa diibye péétetsóné tujkéveri tsaate áachi íjcyame Píívyéebema ihjyúváhi.

¹¹ Áánáacáhjáa díibyedívú níjkyéji múnáajpi böhówaavé teene ditye péétetsohíjcyáné waíjí ijcyátsihvu.

¹² Áábekéhjáa iájtyúmíne mítyane illityéébe.

¹³ Árónáacáhjáa neebe diibye Tsacaríake:

—Díhllityédíñé. Tsúúca muurá Píívyéébe uke lleebó díibyema u ihjyúvahíjcyáne. Ahdícyane muurá dítyáába Er-itsabéé tsiiimávaá wájpiíkye. Áábeke ú meménuú Jóáádivu.

14 Ááneri muurá mítyane ú ímíjyúúveéhi. Áhdure tsijtye ímíjyúúveéhi.

15 Aabe daachi Píívyéébedívú íhtsútuube íjcyabé tsá bíinojpácyó ádóityúne. Áhdure tsíiñé avyéjpacyóné tsá dibye ádóityúne. Muurá tsíijú íibuwá pañéréi íjcyáróóbé pañé tsúúca Píívyéébé Apííchó íjcyáahi.

16 Aabe mítyámeke ijraéémudítýú Ávyéjuube Píívyéébé icyánejcúvú íbuwáávétsoóhi.

17 Muurá tsaatéké íitsímemáyé cáánímuke dibye ímíbáávyetsómé tsáimiyéjuco íjcyáíñé. Áhdure lléébohíjcyátúrómeke ímíbáávyétsóiibye. Ehdu muurá Ávyéjuube Jetsóó íhde míamúnáake ímíbájchóiibye ditye ímí dííbyke iwáátsúcúpéjtso Eríaúvumáa ícyahíjcyáné Píívyéébé Apííchóré dííbyke tükévéjtsóneri.

18 Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néénéllii diibye Tsacariá néé dííbyke:

—¿Aca múhdutú tehdu óóma íjcyáíñé? Muurá tsúúca kékememútsíjyuco muhtsi átyáábama.

19 Áánéllihyhéjháa neevee dííbyke:

—Muurá Píívyéébe oke wallóó íúníu múnáajpi Gaabriéé o íjcyáábeke díéllevu uke ímiá uubállé o méenuki.

20 Ahdícyane ícyoocátú tsáhájuco u píívyetéityú u íhjyuváné dááchikye tsíiju tsíimávanévújuco íveekí uke o úúballéné u cáhcújtsótúnélliíhye. Ehdu úúma pajtyéiñé iéévé úújetéijyu.

21 Ehdúhjáa néeneri Tsacariá duurúvajá pañé íjcyáábeke míamúnaa áachítyú ityéhméróne múhduréjucó íjtsámeíñé íícúi dibye tsáátúnélliíhye.

22 Aabéhjáa iíjchivyédú ímiááné tsáhájuco píívyetétú íhjyuváne. Íhyótsiríyéjucóhjáa dibye úbáhcyohíjcyáné diityémá iíhjyúvaróne. Aanéhjáa iítsúcunúmé tsíeméné dííbyedívú böhówaavéné téejá pañévu.

23 Aabéhjáa dííbyke tene dómajcodújcoojívá téejá pañé iwákímyeíñé péjucóó ihjyávu.

24 Ááné boonétuhjáa ímiááné tsúúca mewa Eritsabéé eeváhi. Aalléhjáa ihjyátú tsá úlléjúcootú tsáhojtsí nuhbáva.

25 Aalléhjáa nehíjcyáhi:

—Íhya óhdi míamúnaa iíhjyúvahíjcyánetu ííhveté íñé illu óóma Píívyéébe meenúhi.

Jetsóó tsíimávámeíñé níjkyéji múnáajpi úúballéne

26 Aanéhjáa tsúúca 6 nuhbávájuco dille íjcyánáa idyé Píívyéébe tsiiñé wallóó níjkyéji múnáajpi Gaabriéeke Gariréari

Íjcyacóómí Natsaréevu dibye iúújeté wájpiikyéi úújétulle Maaríake.

²⁷ Dííllekéhjáa Jotséé áábajáá ityáábáva Dabíiuvúj tsiīménémúhaabe íjcyáabe.

²⁸ Aabéhjáa níjkyéjí múnáajpi díílle éllevu ipyééne néé díílleke:

—Maímijyu ihdyu u íjcyanej. Muurá Píívyéébe uke tujkéveellé tsijtye walléémú ehníiñevu.

²⁹ Ehdúhjáa dibye nééneri íllure iúllévenúne íjtsámeíllé iiná néeyóné ehdu dibye nééneri.

³⁰ Árónáacáhjáa neebe díílleke:

—Díhllityédíñe. Muurá Píívyéébe uke tujkéveelléhi.

³¹ Ahdícyane ú éévaáhi. Aane u tsiīmáváábeke ú meménuú Jetsóodívu.

³² Aabe íhtsútuube íjcyáá Páñétúejpi Píívyéébé Hajchi íjcyáabe. Áábeke Píívyéébe ávyéjútsoó dííbyé ihdé múnáajpií Dabíiuvuke iávyéjuitsódu.

³³ Aabe ijraéémú avyéjuube íjcyáá múijyú cápáyoovéítyuúbe.

³⁴ Ehdúhjáa dibye néénéllií diille Maaríá néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ó éévaá wájpiima o íjcyállejíívari?

³⁵ Áánélliíhyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu íhtsútuube Píívyéébere Íapííchoj tééveri ehdu úuma méénuúhi. Áánéllií diibye u tsiīmávaaabe dííbyé Hajchíyé íjcyáahi.

³⁶ Téhdure muurá dííelle Eritsabéé tsiīmávaaá tsáápiikye tsúúca kékemelléjuco íjcyárolle. Tsúúca muurá 6 nuhbávájuco dille éévane ajchíbá íjcyárolle.

³⁷ Tsá muurá iiná Píívyéébedívú túhuutúne. Páneere pi-ivyéeteébe.

³⁸ Áánélliíhyéhjáa Maaríá nééhií:

—Muurá dííbyeke ó iicúvehíjcyáhi. Aabe ihdyu óvíi eene oke u néhdu óóma meenúhi. Ehdúhjáa dille nétsihdyu illuréjuco níjkyéjí múnáajpi pééneé.

Maaríá Eritsabéeke ááhívéné

³⁹ Átsihdyúhjáa iicúyié múhdúj coojívatúrá diille Maaríá péé Jodéá iiñújiri íjcyáné caméhbáuri íjcyáoomívu.

⁴⁰ Aalléhjáa Tsacaríake iááhívéné dííbyé taaba Eritsabéeke duurúváhi.

⁴¹ Ááné tujkéveríhjyáa diille Eritsabéeke íjtsiīméné vááúmeí iibáú pañe. Áánáacáhjáa Píívyéébé Apííchó tsúúca díillé pañe.

⁴² Aalléhjáa kékévánécoba néé Maaríake:

—Muurá tsijtye walléémú ehníiñevu uke Píívyéébe tujkéveelléhi. Aabe u tsiīmáváábeke ímí pícyoó panévatúre.

43 Aalle ḡmuhdú ídátsohíválleke oke ú aahívevá Táavyéjuube Tápájtyetéebé íjcyáíbyéj tsiiju u íjcyalle?

44 Muurá oke u dúuruváváné tujkéveri tápañe tsíimene vááumeí ímíjyúvénéj pééve.

45 Ahdícyane ihdyu maímijyu u íjcyane eene uke Píívyéébe tújkevéelléné u cáhcujsódú íjcyalle. Muurá ímiááné méénúiibye úuma muhdú uke iñéhduú.

46 Ehdúhjáa Eritsabéé néénélíi Maaríá nééhií:

Ávyetáré táíibúuri ó duuruvá Píívyéébeke.

47 Aabe Tápájtyetétssoobe mítyane oke ímíjyúvetsó táíibuu.

48 Muurá íñe díibýé iicúve múnáalle ídásó o néérölleke oke ítsááveébe. Ahdícyane ícyoocátú pámeere míamúnaa óhdi ímíjyuuvéhi.

49 Muurá Píívyéébe ímiáábé íhtsútuube íjcyaaabe tajtyééveri meenú ímí tehdújuco.

50 Aabe pámeere míamúnáadityú múhdumé díibyeke ávyejúullémeke píaabó diityédí iidaatsóvénema.

51 Muurá ávyétá íhtsútú nénehji imyéénúneri mítyákímyeímyeke núcójpívétsoobe.

52 Áhdure íhtsútjute ávyéjutédítýú íavyéjú idyójtúne ávyéjuutétssoobe ídaatsóméhjikéréjuco.

53 Muurá ímiáneriyé tsúúrámeihíjcyámedívú éhniíñevu böhówájtsoobe teéne. Áánetu íhtsutúmé ehnéva múnaa tééneriyé tsúúrámeihíjcyámeke tsá dibye ímiáánevú ájcutúne.

54-55 Muurá ihñéjté ijraéémú meíjcyámeke iidaatsólléne íhvéjtsótuubéré meke píaábohíjcyá müijyú níjkéváityúné éhnéhjáa méidé múnáajpi Aavaráaúvuke pámeere íjtsíiménémúháábema iñéhduújuco.

Ehdúhjáa neelle Maaríá.

56 Aalléhjáa pápihchúú nuhbává Eritsabéema iíjcyátsihdyu oomí ihjyávu.

Tsojtsó múnáajpi Jóááke tsiiju tsíimaváne.

57 Aanéhjáa Eritsabéé tsúúca itsíimáváíñe éevé úújetédú tsíimavá wájpiíkye.

58 Áijyúhjáa díille hájkísuma tsijtye tééneri iímíjyúvéné duuruvá dille tsíimaváné Píívyéébere díilleke píaabóné iwáájácúnema.

59 Aaméhjáa tsúúca íhyojsítú pápihchúúj coojívájuko íjcyáábewúuke íñaméhó níjcáúemííhé kíhdyahíróhi. Áánemáhjáa imíllerómé díibywéwúuke imyémenúné cááni Tsacaríá déjuri.

60 Árónáacáhjáa tsiiju nééhií:

—Tsáhaá, Jóáa dííbye méme.

61 Áánélliihyéhjáa nééme díílleke:

—Árónáa tsá teene dídyohjíba múnáa mémé íjcyatúne.

62 Ehdúhjáa iñééne cááníkye úbahcyómé dibye imyéménu keená iímíllenévu.

63 Áánélliihyéhjáa cááni Tsacaríá tsíeméné ityáúmeíñetu caatúnú 'Jóáa dííbye mémé íjcyááhi' iñééneé. Ááneríhjyáa pámeeee ullévenúhi.

64 Áijyúhjáa tsúúca íhjyúvaabe Píívyéébeke duuruváhi.

65 Ááneríhjyáa teene Jodéá iiñújí caméhbaúne múnaa iúllévenúne úbálléjcatsíhi.

66 Áánemáhjáa Jóáadityu néémeé:

—¿Aca íhya iñéé ihctsútuubéí dííbyéwu? Muurá Píívyéébe ímí dííbyeke ijtsúcunúhi.

Píívyéébeke Tsacaríá dúúruváne

67 Aanéhjáa téijyu diibye cááni Tsacaríá Píívyéébé Apííchó ípañé íjcyáabe dííbyeke dúúruváabe nééhií:

68 Maímijyu ihdyu mee ijraéémú ávyéjuube Píívyéébe íjcyanej.

Muurá meke píááboobe mepájtyetéki.

69-70 Muurá iíhcíve múnáajpi Dabííuvúj tsííménémúháábedítýú pícyóíibye tsaapi ihctsútuube meke pájtyetétsóíibyeke tsúúcajátújucóo íhjyú uubálle múnáaj tééveri iñéhduú.

71 Aabe meke pájtyetétsoó mémunáadityu.

72 Muuráhjáa méihdé múnáauvudi iídáátsóvéne diityéké íhvéjtsótuube píaabó muhdú diityéké iñéhdújuco.

73-75 Muuráhjáa téhdure méihdé múnáajpi Aavaráauvuke ímiáánetúré neebe meke mémunáadityu ipájtyetétsoíñé iínerí illityétumé dííbyekéréjuco meííhcíve müíjyú níjkéváityúne.

76-77 Ehdúhjáa iíhjyúvátsihdyu diibye illíwúuke neébe:

Ahdícyane uu hájchíwu ú íjcyáá ihctsútuube Píívyéébé íhjyú uubálle múnáajpi. Aabe dííbyeéjteke ú ímíbáávyéétsoó Ávyéjúubé ihde ditye iwáájácu tsúúca diityé imítyuháñé Píívyéébe diityédí iídáátsóvéne ábájííveíñé ditye ipájtyetéki.

78 Muurá meke iídaatsólléne cáámetu wállóóiibye tsáápiikye meéllevu mepájtyetéiñé mééma méénúíibyeke.

79 Aabe muurá waajácútsoó ímiájíjtovú eene iwágóóvéýojíjtóré úráávyehíjcyámé idátsó cíúvétssii műu íjcyadu wájácúratumé ícyahíjcyámeke. Ehdu muurá ímiájíjtovú meke waajácútsóíibye tsáámiyé meíjcyaki. Ehdúhjáa neebe Tsacaríá.

80 Aanéhjáa diibye tsii'mene tsaímiyé píívyeebe ijcyá Píívyéébe ímillédu. Aabéhjáa ícyahíjcyá hínéubárá píívyétúné iinújiri imúnaa ijraéémú dííbyeke ímíñeeuvú wáajácútsihvújuco.

2

Jetsóoke Maariá tsii'maváne (Mt 1.18-25)

1 Áánetúhjáa Maariá tsúúca tsii'mávaíñé pííhínáa páñétuejpi avyéjuube Tséétsa Aogjótó táuhbá pameere imyémeháñé icyáátúnútsameíki.

2 Téijyúhjáa Tsíriá iiñújí avyéjuube Tsiréénio ijcyánáa méenútujkénümé teene pame méméré cáátúnúmeíñi.

3 Áánéllihiyhéhjáa pameere pehíjcyá ímichi iiñújí comíñevu imyémeháñé icyáátúnútsoki.

4-5 Aanéhjáa Jotséé diille mewa Maariá éevállema péé Gariréá iiñújí Natsaréetu Jodéá iiñújiri ijcyacóomí Beréevu Dabííuvúu tsii'mávámeítsihvu imyémé icyáátúnútso dííbyeuvúj tsii'ménémúhaabe ijcyánélliíhye.

6 Aanéhjáa tétsii dityétsí ijcyánáa tsúúca Maariá tsii'máváíñé éevé úújetéhi.

7 Aalléhjáa tujkénuejpi ijcyáábeke itsii'maváne wájyámubááneri biijinúúbeke tódsjcáró jéémú éebutawá pañévú kiá dityétsí ijcyáiyotsí ijcyátúnélliíhye.

Jéémú tehmé münaa Jetsóoke ááhivéne

8-9 Áánáacáhjáa técoomí únuri tsaate obééjámuke téhmehíjcyámedívú tépejco níjkyéjí múnáajpi böhówávvébedítýú Píívyéébé ámítsaráhcó diityéké ájchúcunúneri mítyane illityéme.

10 Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—Méillityédíñé. Muurá ímiá uubállema o tsáá ámúha éllevu pameere mítyane ímíjyúuvéíñé uubállema.

11 Muurá tsúúca ámúhá avyéjuube ámúhakte pájtyetétsóiíbyeke tsáápille tsii'mavá Dabííuvú coomívu.

12 Aabe wájyámubááneri biijinúumeííbye jéémú éebutawá pañé ijcyáábeke ámuha maájtyúmínetúré méwaajácuú diibyéjuco ijcyane.

13 Áánáacáhjáa diibye níjkyéjí múnáajpi úniúvú tsijtye mítyame dííbyé nahbéjté böhówaaavéhi. Aaméhjáa Píívyéébeke dúúruvámé nééhi:

14 Maímijyu Píívyéébe níjkyéjiri ijcyáábej. Muurá iiñújiri ijcyáné miámúnaa dibye ímillédú ijcyame tsaímiyéjuco ijcyáíñé híná diityé hallúrí ijcyájúcootúme.

¹⁵ Aaméhjáa níjkyéji múnaa tsúúca pééné boone diitye jéémú tehméjté néjcatsíhi:

—Cána bo metsu mepéé Beréevu Píívyéébe meke úúballéné maájtyúmiki.

¹⁶ Ehdúhjáa iñééne iicuí téhullévú pééme ímiááné ájtyúmité diille Maaríaa, Jotséee, diibye tsíiménéwu jéémú éébutawá pañe ijcyábee, ijcyámeke.

¹⁷ Aaméhjáa dííbyeke iájtyúmíne úúballé níjkyéji múnáajpíi dííbyewúudítýú nééneé.

¹⁸ Ááneríhjyáa ullévenúme.

¹⁹ Aanéhjáa Maaríake iiné imíjyaú pájtyelle tééneri ítsámeíhijcyáhi.

²⁰ Átsihdyúhjáa diitye jéémú tehméjté oomí Píívyéébeke ávyéjújtsoméré diityékée tene némeídyújuco tene ijcyánélliíhye.

Jetsóoke ditye mémenúne

²¹ Aanéhjáa 8 coojívá ijcyáábewúuke iñaméhó níjcáúemíihé kíhdyahíróme. Átsihvúhjáa dííbyeke meménúmé Jetsóodívú níjkyéji múnáajpíhjyáa Maaríake dilléi éevátuné ihdéjuco néhduú.

²² Téijyúhjáa diille Maaríá ímibájchómeíñé éévé úújeténéllii pééme Jerotsaréevu Moitsééuvuj tééveríhjyáa Píívyéébe nééné taúhbaju néhdu imyéénuki. Áhduréhjáa téijyu Jetsóoke Píívyéébé hójtsí pañévú pícyoomútsi.

²³ Ehdúhjáa meenúmé Píívyéébé taúhbaju illu néhdújuco: “Tuknénu paméváré wájpiikye tsíimávaabe Píívyéébé wáabyutáábé ijcyáahi.”

²⁴ Aamútsíhjyáa tsajtyé Maaríá ímibájchómeíñé halluvú Píívyéébeke iicúveíñé míityétsi wahpéjtétsikye dííbyé taúhbaju illu néhdújuco: “Múu tóómehémútsíubake ijúúumútsíubake tsivá iimibájchómeíñé iicúve.”

²⁵ Téijyúhjáa Jerotsaréeri ímiáábé ijcyabe Tsimeóó tsaimiyé Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyabe ítsohíjcyá ijraéémuke ímibáavyétsóibye tsááiñé.

²⁶ Áábé pañéhjáa Píívyéébé Apíichó ijcyane úúballé dííbyeke dibyéi dsíjivétúnáa Píívyéébe wállooíñé meke pájtyetétsóíbye.

²⁷ Aabéhjáa Píívyéébé Apíichóré túkévéjtsóneri péé duurúvajávu. Áánáacáhjáa Jetsóowúuma tsíijumútsí úcaavé tééjá pañévú Píívyéébé taúhbaju néhdújuco dííbyewúuke imyéénuki.

²⁸ Áhullévúhjáa diibye Tsimeóó dííbyewúuke iihbúcúne Píívyéébeke dúúrúvaabe nééhií:

29 Ayúju Píívyéébeéj, tsúúca íñe oke ú ájtyúmítsó okée u néénevü díicúve múnáajpi o íjcyáábeke. Ahdícyane óvíí illuréjuco o dsíjivéne.

30-31 Tsúúca ó ájtyumí múúhakye pájtyetétsóíbyeke pámeere míamúnáadívú u böhówáávetsóóbeke.

32 Aabe peetédú néébe téhdure ijraéémú íjcyátúróné míamúnáake ímiájítovú waajácútsoóhi. Áhdure ihñéjté ijraéémuke ávyéjújtsóíbye.

33 Ehdúhjáa Tsimeóó íhjyúváneri tsíijumútsí ullévenúhi.

34 Téhduréhjáa diityétsí halluvú piáabó táumeíbyé ímí diityétsí iíjcyaki. Átsihdyúhjáa neeve Maariake:

—Áánúdityu íjcyane muurá mítyame memúnaa ijraéemudityú éhnííñevu tútavááveéhi. Aame illure díibyeke ehdííválleé ávyejúúlletúme. Áróónáa íjcyáimyé tsaate díibyeke cáhcujtsóme.

35 Ehdú díibyeke tene pájtyécooca waajácúmeíñe muhdú míamúnaa tsáápiitsá íjtsaméí íjcyane. Áijyu teene páneere u iitene uke tsíijuke ávyétá kimóhcó pájtyee díibúutu. Ehdúhjáa neeve Tsimeóó Maariake.

36-37 Áhduréhjáa íjcyalle tsáápille kéémelle Atséé dohjiba múnáajpi Panoéeuvú ajyúwá Áánaá. Aalléhjáa bádsícaja iíjcyácooca ityájíváábema ijcyá 7 pijcyábáre. Aanéhjáa tsúúca 84 pijcyábájuco ipíibajyúúvatétsihdyu íjcyalle tsá iínehíjcyatú duuruvájatu. Paíjyuváréhjáa Píívyéébeke dùúrválléré ihjyúvahíjcyá díibyeema. Tsáijyúhjáa áwahíjcyalle majcho díibyeema iihjyúvácoóca. Aalléhjáa Píívyéébere tukévéjtsóneri ihdéjuco iiná pájtyeíñé úubállehíjcyalle tétsihvu itsááne duuruvá Píívyéébeke.

38 Ááné boonéhjáa úubállelle Jetsóó Mépájtyetésoobe íjcyájucóóné pámeere Jerotsaréé múnaa ipájtyetéíñé ítsohíjcyámeke.

Natsaréevu ditye óómiñe

39 Ehdúhjáa Píívyéebé taúhbaju néhdu Jetsóoj tsíijumútsí imyéénúné boone oomí Gariréá iiñújivu íhcyóómi Natsaréevu.

40 Aanéhjáa Jetsóó Píívyéebé piáabójú pañe tsaímiyé píívyeebe panéváré waajácúhi.

Duuruvájá pañe Jetsóó íjcyane

41-42 Aabéhjáa tsúúca 12 pijcyábá íjcyáábema tsíijumútsí péé Jerotsaréevu pajtyétá wañéhjivu ténevá pijcyábádú ipyéhíjcyádújuco.

43 Aanéhjáa tééné pajtyétavu diityétsidityú coévaabe Jerotsaréevu dityétsí wáajácútúné hallúri.

⁴⁴ Íjtsúcunúmútsíhjyáa dibye péjucóóné tsaatéma. Áánemáhjáa tsájcoojíjuco ipyééróne néhcóromútsí dííbyeke imúnáá pañe. Téhduréhjáa tsijtye iwáájácumé pañe néhcóromútsí.

⁴⁵ Áró nemáhjáa tsiiñe óómimútsí Jerotsaréevu dííbye néhcovu.

⁴⁶ Aamútsíhjyáa ájtyumí 3 coojívatu duuruvájá pañe taúhbájú uwáábojtéj piñne ácuúcunúubé ditye íhjyúvájcatsíñé lléebúcunúhíjcyáábeke. Aabéhjáa téhdure díllohíjcyá íicyánéjcutu diityéke.

⁴⁷ Ááneríhjyáa ávyeta ullévenúmé muhdú kémúúbejíva wáájácúneri. Téhduréhjáa dííbyeke ditye díllone dibye áñúcuhíjcyáneri ullévenúme.

⁴⁸ Áhduréhjáa tsíjjumútsí dííbyeke iájtyúmíne ullévenúhi. Áabékéhjáa tsíjiu nééhií:

—Llíhij, ¿aca íveekí ehdu muhtsikye ú dáriívéhi? Muurá muhtsi díicyáánidu néebema uke ménéhcohíjcyá tsíñehjíréjuco íjtsámeímútsíye.

⁴⁹ Áánelliihyéhjáa neebe diityétsikye:

—¿Aca muhdú íívane oke ámuhtsi ménéhcohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuhtsi mewáájácutú Llihíyó wákimyéiyi o íjcyáidyújuco o íjcyane?

⁵⁰ Ehdúhjáa diityétsikye dibye nééne tsá dityétsí wáájácutú iiñá iñééiyóné ehdu dibye nééneé.

⁵¹ Aabéhjáa botsíi diityétsima oomí Natsaréevu. Aabéhjáa ícyahíjcyá tsaímíyé diityétsima muhdú dityétsí ímillédu. Aanéhjáa imíwu tsíjiu íjtsúcunúneri ítsámeíhíjcyáhi.

⁵² Aabéhjáa tsúúca kééméveebe mítyanéjuco wáájacúúbeke ímí Píívyéébe íjtsúcunúúbeke téhdure míamúnaa ímí íjtsúcunúhi.

3

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóné
(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Ja 1.19-28)*

¹ Téijyúhjáa 15 pijcyábájuco Tibéério páñétuéjpi ávyéjuube íjcyánáa Póótsio Piráátó Jodéá iiñújí avyéjuúbe. Áánetúhjáa Heróódé Gariréá iiñújí avyéjuúbe. Áánetúhjáa íñahbe Perípé Itoréaa, Taraconíítee, íjcyáné iiñújíícú avyéjuúbe. Áánetúhjáa Ritsaníá Abirííniá iiñújí avyéjuúbe.

² Áánetúhjáa Anáama Caipáamútsí páñétuéjtétsí llúúvájté avyéjutétsi. Téijyúhjáa Tsacaríá hajchi Jóáa iiñéubárá píívyétúné iiñújiri íjcyáábeke Píívyéébe néé dibye iúwááboki.

³ Ahdújucóhjáa dibye úwááboobéré péhíjcyáné patsíhjivá múnáakéré Joodáá úníuri íjcyáné iiñújíne múnáake.

Nehíjcyaabéhjáa ditye íimítyuháñé iihvédtsóne Píívyéebé icyánejcúvuréjuco iibuwáávéne itsójtsótsámeí Píívyéébe diityédí iídáátsóvéne diityé imítýú illuréjuco iábájjiveki.

⁴ Ehdúhjáa Jóaa úwáábohíjcyá Píívyéebé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaíaúvú illu néhdújuco:

Méllééboó iinéubárá píívyétúné iiñújiri ijcyabé keeváwu illu úwaabóne: "Méímibáávyé imítýú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumívaki.

⁵ Méímibáávyé ámúhá ijtsaméí éhne múúne juuva nehníwu nénehjíri péeroju meímibájchoju ímí tsatújkevéréjuco ijcyadu.

⁶ Muurá Píívyéébe wálloó meke pájtyetétsóíbyeke pámeere míamúnaa iájtyúmiki."

⁷ Ehdúhjáa Jóaa úwáábohíjcyánellii tsaate peecútéré díibyedívú itsójtsótsámeí tsáámeke neébe:

—¡Ávyeta mía iíñimyémúueméjté ámuúha! ¿Múha ámúhakye néé peecútéré ámuha metsójtsótsámeíñeri mepállójcóiyoné Píívyéébe meke méimítyuháñé hallútú ícúbáhraiñé méúmiwari ijcyánetu?

⁸ Tujkénúi méuujétsó ímiááné Píívyéebé icyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwaavéné mewáájácu ímiááné tehdújuco ámuha meíjcyane. Tsá ámuha menemeíityuró Aavarááuvúj tsíiménémúhaabe ámuha meíjcyánellii iiná ámúhakye pájtyéityúne. Muurá íñe néwayúúné ijcyárónetu Píívyéébe ípívyéjtsóiyá tsijtye Aavarááuvúj tsíiménémúháábeke.

⁹ Aabe muurá téhmehíjcyá imítýúmeke iwáágooíñé éhne múúne tsaapi ibájtsotu ímiñe néévátuhéhjí úwáájiri iillóné covajtsódu.

¹⁰ Ehdúhjáa dibye néénéllii tsaate néé díibyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha meíjcyáiyáhi?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Wájyamúúvámé ájcúiyá tsájaavu tsaate wájyamúúvátúmeke. Áhdure majchómá ijcyame ájcúiyá imájchoma ijcyátúmeke. Ehdúhjáa neeve diityéke.

¹² Téhduréhjáa tsaate ávyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámé itsójtsótsámeí díibye éllevu ipyééne néé díibyeke:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú muha meíjcyáiyá ímí Píívyéébema meíjcyaki?

¹³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsá iíñújí avyéjúubé taúhbaju nééné ehnííñevu ámuha maáhdótsohíjcyáityuró míamúnáake.

¹⁴ Áhduréhjáa tsaate tsodáhómú néé díibyeke:

—¿Ácooca muha muhdú méíjcyáiyáhi?

Áánélliihyéhjáa idyé neébe:

—Tsá tsaaté éhné peecútéré ámuha medótúcuhíjcyáityuróne. Áhdure tsá tsaaté halluvú ámuha maálliítyuróne. Áhdure ámúhakye mûhduná ditye ámúhá wákimyéí áhdone mûu ímí ijtsúcunú tehdújuco.

¹⁵ Ehdúhjáa diityéké Jóáa nénéllii dííbyedítyú míamúnaa íjtsámeí tsáijyu mûu diibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóiibye dibye íjcyane.

¹⁶ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámúhakye ó tsótsohíjcyá nújpácyori. Áanetu íjcyaaabe tsijpi táhboone úwáábóibye táehnúñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájíubáré o tacoríúcu dííbyedívú o píihivéityúroóbe. Diibye ihdyu ímiááné cáhcújtsómé pañevú pícyoó Pívyéébé Apíicho. Áanetu cáhcújtsótúmeke cúújuwá pañevú waagóóiibye.

¹⁷ Muurá dówajcáróváiibye ímítýúmedítyú ímiáámeke éhne mûúne biivá pañétú tríigo meújcune maáhívetsódu. Muurá ímiáámeke iújcúne ímítýúmeke waagóóiibye cúújuwa mûijyú áabatéityuwá pañevú éhne mûúne tríigo néévá meújcúné Boone téhiibájí biivámá mecovajtsódu.

¹⁸ Ehdúhjáa Jóáa ímiáájú úwáábohíjcyá míamúnáake.

¹⁹ Aabéhjáa ávyéjuube Heróódeke néé íveekí ímíñejíí iñahbe Perípé táábake dibye táábaváne. Téhduréhjáa neebe dibye tsíñehjí ímítýúné méénuhíjcyáne.

²⁰ Ehdúhjáa Jóáa úwaabóné illéébóíyótsihvu íllure dííbyedívú tééné hallútú cuvéhoojánútsoóbe. Ááneríhjyáa éhnííñevúré ímítýúné méénuúbe.

Jetsóó tsójtsótsámeíñé (Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Aanéhjáa Jóáa míamúnáake tsótsohíjcyáábedívú téhdure Jetsóó tsójtsótsámeíhi. Aabéhjáa Jetsóó Pívyéébema íhjyúvánáá cáámetu dííbyé Apíichó íjuúdú böhówaavéné niityé dííbyedívü.

²² Áánáacáhjáa Pívyéébe néé cáámetu:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

Jetsóó ihdé múnááuúvu (Mt 1.1-17)

²³ Aanéhjáa Jetsóó 30 pijcyábá íjcyaaabe botsíi tujkénú iwákimyéi. Aabéhjáa tene némeíhíjcyádú Jotséé hajchi. Áanetúhjáa Jotséé Erií hajchi.

24 Áánetúhjáá Erií Matáá hajchi. Áánetúhjáá Matáá Revíí hajchi. Áánetúhjáá Revíí Mééki hajchi. Áánetúhjáá Mééki Jááná hajchi. Áánetúhjáá Jáána tsijpi Jotséé hajchi.

25 Áánetúhjáá Jotséé Matatiá hajchi. Áánetúhjáá Matatiá Amóó hajchi. Áánetúhjáá Amóó Naóó hajchi. Áánetúhjáá Naóó Éérí hajchi. Áánetúhjáá Ééri Nagái hajchi.

26 Áánetúhjáá Nagái Máá hajchi. Áánetúhjáá Máá tsijpi Matatiá hajchi. Áánetúhjáá Matatiá Tsemeíí hajchi. Áánetúhjáá Tsemeíí Jotséé hajchi. Áánetúhjáá Jotséé Jodáá hajchi.

27 Áánetúhjáá Jodáá Joanáá hajchi. Áánetúhjáá Joanáá Réetsá hajchi. Áánetúhjáá Réetsa Tsorobabéé hajchi. Áánetúhjáá Tsorobabéé Tsaratiéé hajchi. Áánetúhjáá Tsaratiéé Néérí hajchi.

28 Áánetúhjáá Nééri Mééki hajchi. Áánetúhjáá Mééki Áádi hajchi. Áánetúhjáá Áádi Cotsáá hajchi. Áánetúhjáá Cotsáá Emodáá hajchi. Áánetúhjáá Emodáá Ééré hajchi.

29 Áánetúhjáá Éére Jotsoéé hajchi. Áánetúhjáá Jotsoéé Erietséé hajchi. Áánetúhjáá Erietséé Jorií hajchi. Áánetúhjáá Jorií Matáá hajchi. Áánetúhjáá Matáá Revíí hajchi.

30 Áánetúhjáá Revíí Tsimeóó hajchi. Áánetúhjáá Tsimeóó Jodáá hajchi. Áánetúhjáá Jodáá Jotséé hajchi. Áánetúhjáá Jotséé Jonáá hajchi. Áánetúhjáá Jonáá Eriakíí hajchi.

31 Áánetúhjáá Eriakíí Meréá hajchi. Áánetúhjáá Meréá Maináá hajchi. Áánetúhjáá Maináá Matátá hajchi. Áánetúhjáá Matátá Natáá hajchi.

32 Áánetúhjáá Natáá Dabií hajchi. Áánetúhjáá Dabií Itsaíí hajchi. Áánetúhjáá Itsaíí Obéé hajchi. Áánetúhjáá Obéé Bóó hajchi. Áánetúhjáá Bóó Tsamóó hajchi. Áánetúhjáá Tsamóó Naatsóó hajchi.

33 Áánetúhjáá Naatsóó Aminadáá hajchi. Áánetúhjáá Aminadáá Aráá hajchi. Áánetúhjáá Aráá Ejróó hajchi. Áánetúhjáá Ejróó Pááré hajchi. Áánetúhjáá Pááre Jodáá hajchi.

34 Áánetúhjáá Jodáá Jacóóbó hajchi. Áánetúhjáá Jacóóbó Itsáá hajchi. Áánetúhjáá Itsáá Aavaráá hajchi. Áánetúhjáá Aavaráá Taréé hajchi. Áánetúhjáá Taréé Nacóó hajchi.

35 Áánetúhjáá Nacóó Tseróó hajchi. Áánetúhjáá Tseróó Ragáó hajchi. Áánetúhjáá Ragáó Perééké hajchi. Áánetúhjáá Perééké Hebéé hajchi. Áánetúhjáá Hebéé Tsáárá hajchi.

36 Áánetúhjáá Tsáára Caináá hajchi. Áánetúhjáá Caináá Ap-

atsáá hajchi. Áánetúhjáá Apatsáá Tséé hajchi. Áánetúhjáá Tséé Noéé hajchi. Áánetúhjáá Noéé Raméé hajchi.

³⁷ Áánetúhjáá Raméé Matotsaréé hajchi. Áánetúhjáá Matotsaréé Enóó hajchi. Áánetúhjáá Enóó Jaréé hajchi. Áánetúhjáá Jaréé Mararéé hajchi. Áánetúhjáá Mararéé Caináá hajchi.

³⁸ Áánetúhjáá Caináá Enóó hajchi. Áánetúhjáá Enóó Tsééte hajchi. Áánetúhjáá Tsééte Adáá hajchi. Aabéhjáá diibye Adáake Píívyéébe ípívyéjtsó tujkénú ííñúbatúre.

4

*Jetsóoke Naavéné mávárijchóne
(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)*

¹ Aanéhjáá Jetsóó pañe Píívyéébé Apííchó íjcyabe Joodáatu óomííbyeke téénere tsajtyé ííneubá píívyétúné iiñújivu.

² Áhullévúhjáá Naavéné mávárijchó díibyeke. Áijyúhjáá 40 coojívájuco májchótubé téhulle íjcyabe aiyábáávatéhi.

³ Áábekéhjáá diibye Naavéné néehi:

—Bo ímiááné Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íu néewáyutu pááaho díívyéjtsóne majchoj.

⁴ Áánéllihiyhéhjáá Jetsóó néé díibyeke:

—Muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé: “Tsá apááñéré majchó tájpí meíjcyatúne.”

⁵ Ehdúhjáá Jetsóó nééné boonétú díibyeke tsajtyéébé cáméhbaúvu. Átsihdyúhjáá úújétsoobe páneere ííñújí avyéjuvu.

⁶⁻⁷ Áánemáhjáá neebe díibyeke:

—Íñe páneevúré uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajchííjyu. Muurá tahñe páneere íñe imíwu nééne íhtsútunéhjí íjcyane. Áánevu muurá o ímillémeke ó ájcúiyáhi.

⁸ Áánéllihiyhéhjáá idyé neebe Jetsóó díibyeke:

—Muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivyéébekéré medúúrúváábeke méíicúvzáiyáhi.”

⁹ Ááné boonétúhjáá idyé díibyeke tsajtyéébé Jerotsaréevu. Áánemáhjáá duurúvájá hallúvú cáámevu itsájtyéébeke neébe:

—Áyu cáána ímiááné Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íchihdyu cátsiñívyé baavújuco.

¹⁰⁻¹¹ Muurá díibyeé waajácúháámítu nééneé:

Píívyéébe wálloó njkyéji múnáake uke ditye ityéhme iiná uke ipájtyétuki. Aabe tsá ííneúbatú u wápújúúvéityúne.

¹² Ehdúhjáá Naavéné Jetsóoke néénélli neébe:

—Téhdure muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé: “Tsá Máavyéjuube Píívyéébeke memáváríchóityúne.”

¹³ Aanéhjáa tsiiñe imávárijhóiyóné ipíívyetéjúcótúnellii illuréjuco dibye íhvéjtsoíñúné díibyeke.

*Jetsóó úwáábótkénéné Gariréá iiñúji múnáadítu
(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)*

¹⁴ Átsihdyúhjáa óomiibye Jetsóó Gariréá iiñújivu Píívyéébé Apíichó díibye pañe íjcyáabe. Áijyúhjáa dibye méenúné uubállé tsújaavé páneere tééné iiñújiri.

¹⁵ Aabéhjáa tééné iiñújiri íjcyáné pihcyáávejááneri úwááboobéré péhíjcyáábeke duurúvahíjcyáme.

*Jetsóó Natsaréri Úwaabóne
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)*

¹⁶⁻¹⁷ Átsihdyúhjáa peebe Natsaréevu ípyée ipíívyécoomívu. Aabéhjáa imyéénuhíjcyádú wáyeéévejcójí pihcyáávéjá pañevú eevé Píívyéébé ihjyú uubállé múnáajpi Itsaíaúvú waajácúhaamívú ditye ájcuháámi. Ílluhjáa dibye éévetsíi néehíi:

¹⁸ Píívyéébé Apíichó óoma ijcyáhi. Aabe oke picyóó ímiájíjtó wájácútúmeke o úubálleki. Muurá ídátsó ícyahíjcyámé ímityúnéhjí pañe éhne múúne hálluvatúmé íjcyadu ícubáhrajte. Áánetu diityéké ó ijchíjvyétsoóhi.

¹⁹ Áameke ó úubálleé Píívyéébe diityémá ditye pájtyetéiñé méenune.

²⁰ Ehdúhjáa nétsii iéévéné boone téhaamívú téejá wákimyéi múnáájpikye iájcúne ácúúveébe. Áábedívúhjáa pámeere téejá pañe ijcyame ullévenúhi.

²¹ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ehdúu Píívyéébe íwaajácúháámitu néene éévé tsúúca úújetéhi. Aane muurá tsúúca ámuha mélleebó o éévene.

²² Ehdúhjáa Jetsóó diityéké néene pámeere ímí ijtsúcunúhi. Aaméhjáa iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áánu Jotséé hajchi íjcyatúne?

²³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Behtyu ámuha oke méneéhi: “Taabóóbé u íjcyabbe bo ure tááboméij.” Ehdu muurá ámuha méneé illu ámuha oke menééiyóne: “Capenaóó códomyílí méenúráityúronéhjí u méenuhíjcyádú cána meenu ícyoomiyí awáá úpéee u píívyécóómiyi.”

²⁴ Átsihdyúhjáa tsiiñe neébe:

—Cáhawáá ímiáánetúré ámúhakye o néékií: Tsá muurá cáábyekíkyé Píívyéébé ihjyú uubállé múnáadítu íiñúji múnaa ávyejúulléítýuróne.

²⁵ Muuráhjáa ijraéémú pañe mítyame pííbájyuje walléémú íjcyará Eríaúvú Píívyéébé ihjyú uubállé múnáajpi íjcyácoóca.

Téiyúu ájyaba tééné iiñújiri 3 pijcyábáj piinévú daari íjcyánááca.

²⁶ Árónáacáa tsá Píivyéébe wállootú Eríaúvuke diityé éllevu dibyée diityéké nééne ditye lléebóityuróné iwáájácúnema. Áánemáa wálloobe Tsidóó iiñújiri íjcyacóómí Tsaréétari íjcyáné piibájyúlle éllevúré dííbyeke.

²⁷ Téhdurée ijcyámé mítyame íjpí chajááveri chémeme Eritséoúvú Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáijyu. Árómedítýúu tsá tsáápíuba bóhiitsámeítyúne. Apáábyérée Tsííriá iiñújí múnáajpi Naamáá bóhiitsámeí Eritséodívú ípyée icyáhcujtsódújuco íjcyáabe.

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néénetu cayóbáávatémé pámeere pihcyaávéjá pañe íjcyame.

²⁹ Áánemáhjáa dííbyeke ijchívyetsómé técoomi íjcyáné caméhbáutu dííbyeke iwááóroki.

³⁰ Árónáacáhjáa müijyúrá péjúcoóbe.

*Tsáápí pañétú naavéneke Jetsóó wáagoóne
(Mc 1.21-28)*

³¹ Aabéhjáa péé Gariréá iiñújiri íjcyacóómí Capenaóovu. Átsíi múnáakéhjáa úwáaboobe wáyeéévejcójí.

³² Aaméhjáa ullévenúhjcyá muhdícyánéjcurí tujkévéwu dibye úwáábóneri.

³³ Áijyúhjáa íjcyáabe tsaapi tétsihyi pihcyaávéjá pañe naavéné ípañe íjcyáabe.

³⁴ Aabéhjáa kékévánécoba nééhií:

—¡Jetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyáabej! ¿íveekí müúhakye ú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá müúhakye ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píivyéébé Hajchi u íjcyane.

³⁵ Ehdúhjáa naavéné dííbye pañétú íhjyúvánéllii Jetsóó néé dííbyeke:

—¡Cúuvéhulléré diícyá! ¡Díjchivye áadí pañétu!

Ahdújucóhjáa dibye íjchivyené diityéj piinévú iijcaáyooóbedítýú dííbyeke tútavájtsótubére.

³⁶ Áanéríhjyáa pámeere iúllévénúne néjcatsíhi:

—¿Aca múhdutú dibye néhdújuco naavémú íchívyehíjcyáné tsaaté pañétu?

³⁷ Ehdúhjáa dibye méénuhíjcyáné uubállé tsújaavé pámeere tééné iiñújí múnáadívu.

*Pééedoró báábeke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)*

³⁸ Aanéhjáa pihcyáávéjá pañétú iijchivyédú Jetsóó péé ímamyémuma Tsimóo jávu. Áánáacáhjáa díibye baabe áíívyeri chéménéllii díibyeke nééme dibye ibóhiitsoki.

³⁹ Ahdújucóhjáa dibye teene cheme úhbánetu díilleke tene pájtyene. Aalléhjáa ibóhiine diityéké májchotsóhi.

*Mítýameke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)*

⁴⁰ Áijyúhjáa meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé páhduváré nééne chémeri chéméméhjike díibye éllevu. Áámekéhjáa idyócárájcóneri bóhiitsohíjcyáabe.

⁴¹ Aanéhjáa tsaaté pañétú dibye naavémuke íjchívyetsómé nehíjcyáhi:

—Uu muurá Píívyéebé Hajchi.

Waajácuméhjáa ímiááné diibyéjuco Pájtyetétsoobe dibye íjcyane. Áámekéhjáa neebe tsiiñe ditye tehdu iihjyuvájúcóotuki.

*Jetsóó úwaabóné pahúlleváré Gariréá iiñújí pañe
(Mc 1.35-39)*

⁴² Aanéhjáa tsitsívevu Jetsóó péé técoomítýú tsiéllevu müubárá íjcyátúhullévu. Árónáacáhjáa míamúnaa néhcoméré pééme úújeté díibyedívu. Aaméhjáa wájurá díibyeke dibyéi ipyéétu diityédíyu.

⁴³ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—Árónáá ó imillé téhdure tsícyoomíjí múnáake o úúballéné Píívyéebé avyéjutu íjcyáné uwááboju. Muuráhjáa téénéllii Píívyéébe oke wallóohií.

⁴⁴ Ahdújucóhjáa dibye úwááboobéré péhijcyáné Gariréá iiñújíri pihcyáávejááné pañe.

5

*Mítýane amómeke ditye újcune
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)*

¹ Tsáijyúhjáa Jetsóó Genetsaréé unéú úníuri íjcyánáa mítýane míamúnaa díibyedívú píhcyaaavé Píívyéebé uwááboju illéébúcunúné iimillénenema.

² Áánáacáhjáa ájtyúmiibe míneecu íevemíicú tééú úníuri cátsuhjúcunúmíicú témiicú aabájajtéhjáa ítsinúcoohóné iñíjtyu íjchívyéné boonéemíicu.

³⁻⁴ Aanéhjáa Tsimóo éhmí pañévú iúcáávéne neebe ditye áyánéwu díibyeke piinéehívú icyátújcaáyoki. Aabéhjáa téémi pañétú diityéké iúwáábotsihdyu néé Tsimóoke:

—Áyu cána illuréjuco ípañétsíí métisinúútej.

5 Áánéllihiyéhjáa Tsimóó néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ávyetáne pécóhajchótá muha metsínuurómé tsá meújcutú tsáápíúbake. Árónaa ihdyu u néénéllii tsiiñe muha métssínuúhi.

6 Ahdújucóhjáa tsínuume mítyane újcune amómeke. Ávyetáhjáa tsínucóóhó illuréjuco móhtobáné diityé padúúcuri.

7 Áánéllihiyéhjáa íhyójtsíneri bómihcómé íñahbéjté ihdyúémíri íjcyámeke ditye ipiáábotéki. Ahdújucóhjáa péémema ditye íjchívyetsóne. Aanéhjáa ávyeta ihmínéecu buúúvetu.

8 Áánerílhjáa diibye Tsimóo Péédoro iúllévenúne Jetsóó lliiñévú imímóóúvéné nééhií:

—Ávyéjuúbej, ímítyuube o íjcyaaabe tsá díúníuri o íjcyáítyuróne.

9 Ehdúhjáa neebe ávyétá mityáné amómeke iújcúneri iúllévenúnema.

10 Téhduréhjáa íñahbéjtétsí Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi ullévenú tééneri. Árónaacáhjáa Jetsóó néé Tsimóoke:

—Tsájúréévedíñé. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajpi u ícyahíjcyaaabe ícyoocátú míamúnáakéréjuco Píívyéebé icyánejcúvú u íbúwáávétsoíñé.

11 Áánéllihiyéhjáa icyátsúúvéttsihvúré páneere iihvéjtsóne Jetsóomáyéjuco ditye pééneé.

Íjpi chájáávéebeke Jetsóó bóhiitsóne

(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

12 Aabéhjáa Jetsóó tsácoomíyí íjcyánáa tsaapi íjpi chájááveebe tsáábe dííbyeke iájtyúmíibé lliiñévú imímóóúvéné nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u bóhiitsóne?

13 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó dííbyeke dócárájcoobéré nééhií:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca bóhiibe.

14 Áabekéhjáa boíjcyuube dibye muucá iúubállétu muhdú ibohíine. Neebéhjáa dííbyeke:

Tsapéhdúré llúúváábe éllevu pééne dííbyedívú dühjétsámeítyeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu Píívyéébeke tsíeméneri ú iicúveé téénetu míamúnaa iwájácu u böhijucóóne.

15 Ehdúhjáa dibye néérónáa tsúúca pámeere tééné uubállé waajácúhi. Áánéllihiyéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávehíjcyá dííbyé uwáábovu dibye diityéké ibohíitso ditye chéménéhjitu.

16 Árónaacáhjáa diityédítýú múha íjcyátúhullévú péhíjcyaaabe Píívyéebema iihjyúvaki.

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóó bóhiitsóne

(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Aabéhjáa Jetsóó tsáijyu uwáábohíjcyánáa ijcyámé tétsihyi paritséómuma taúhbajú uwááboje Gariréaa, Jodéaa, ijcyáné iñújíicutu pahúllevátú tsáámeé. Áhduréhjáa ijcyámé tsaate Jerotsaréetu tsáámeé. Aaméhjáa iiténáa Jetsóó Píívyéébé ihnáhoori böhítsohíjcyá chéméméhjike.

¹⁸ Áánáacáhjáa tsaate tsivá iibotári ijpi vááumeítyúúbeke. Áabekéhjáa imíllerómé Jetsóó tsájá pañe ijcyáábe éllevu itsájtyene.

¹⁹ Árónáacáhjáa tsá ditye píívyetétú múhdutú iúcáávéiyóné mítyane míamúnaa ijcyánélliíhye. Áánélliíhyéhjáa cáámevu iñéríívyéne dííbyé tujkévetu idyóhejúróhéjutu niityétsómé dííbyeke míamúnáaj piinévu.

²⁰ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neeve Jetsóó dííbyeke:

—Muúbej, tsúúca úhdi o idáátsovéne díimítyú ó ábájiivéhi.

²¹ Ehdúhjáa Jetsóó nééne taúhbajú uwáábojtémá paritséómú illéebóne néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íveekí imityúné ihjyúvá Píívyéébe ímí ijtsúcunúnejívari? Tsá muurá míamúnáá imityuháñé mewáágooíturóne. Apáábyéré ihdyu Píívyéébe piivyété teene iwáágoóne.

²² Ehdúhjáa ditye néjcatsíñé Jetsóó iwáájácúne néé diityéke.

—¿Aca íveekí ehdú ámuha méíjtsámeíhi?

²³ Áánerá ó piivyété míamúnáadi o idáátsovéne diityé imityuháñé diityémá o ímíbajchóne. Áánélli ó piivyété áánúke o nééneé: “Úhdi o idáátsovéne díimítyú úúma ó ímíbajchóhi.” Áhdure ó piivyété o nééneé: “Dímíjpyeténe dipye.”

²⁴ Ahdícyane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe muhdú o méénune.

Ehdúhjáa iñééne diibye ijpi vááumeítyúúbeke neébe:

—Dímíjpyeténe eene díihbotámá dipye dihjyávu.

²⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénemáyé diityéj piinétu iijyócúúvéne péjúcoobe ihjyávú Píívyéébeke dúurúvaabére.

²⁶ Ááneríhjyáa pámeere tétsihyi ijcyame iúllévenúne téhdure duurúvá Píívyéébeke. Aaméhjáa itsájúréévéne nééhií:

—¿Aca muhdú aabye meke ullévenútsóhi?

*Revíkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)*

²⁷ Átsihdyúhjáa péébe Jetsóó ájtyúmité Revíkye iñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíidsíke iáhdótsohíjcyátsihyi ácuúcunúúbeke. Áabekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávye.

²⁸ Ahdújucóhjáa dibye páneere imyéénuhíjcyáné iihvéjtsóne díibyemáyéjuco pééneé.

²⁹ Aabéhjáa Jetsóoma wáñehjívaté ihjyávu. Áanevúhjáa dibye míñutsómé mítyame tsáá tsijtye ííñújí ávyéjúubé wáábyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso múnnaa. Áhduréhjáa tsíjtyehjí ijcyá tétsihyi diityéma.

³⁰ Áánélliihyéhjáa paritséómú taúhbájú uwáábojtémá néé díibyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí ámuha ménahbévá aatye ímiáámemájíívari?

³¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Tsá muurá taabóóbé böhíime tsaímiyé néémeke táábotúne. Muurá ihdyu chémémekéré tááboóbe.

³² Ahdícyane tsáháa ímiááme wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ímítýume wáábyú o tsáá diityéké o ímíbáávyétso Píívyéebé icyánejcúvuréjuco ditye iiwbúwááveki.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii nééme díibyeke:

—¿Aca íveekí Jóáá mamyémuu, paritséómú mamyémuu, íjcyame tsáijyu majcho áwahíjcyá Píívyéebema iihjyúvácoóca? Árónáa muurá dímamyémú tsá tehdu méénuhíjcyatúne.

³⁴ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca tsaatétsí táábávájcatsíñé wañéhjívu tsáámeke ámuha majchótú mááwáchóiyáhi? Ehdu nééne támamyémú tsá majcho áwáítyuró diityémá o íjcyáné hajchóta.

³⁵ Muurá ihdyu íjcyáíñé diityédítýú o pééiñe. Áijyu ihdyu óvíi muhdú iñéhajchíí awámye.

³⁶ Ehdúhjáa iñééné boone diityéké úwááboobe nééhií:

—Tsá muurá tene ímityú béhbátu tsúúcáaja wájyamu mepájaabóne. Muurá illure éhnííñevu táváajcáruba.

³⁷ Áhdure tsá tene ímityú béjpácyo bíinojpácyó mepícyoone tsúúcáau miíhéneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúltsaráúúveneri táváajcó tsúúcáau. Áijyu muurá wágooovéné tsanéécújuco bíinojpácyoo, cahpáyuu, íjcyane.

³⁸ Áánéllii béjpácyo mépañénú béeú pañévúre.

³⁹ Muurá tsúúcáajpácyóré iádone ímillémé tsá ádóítyuró béjpácyo bíinojpácyo tsúúcáajpácyóré ímí diityédívú néénélliíhye. Ehdúhjáa neebe Jetsóó dityéke.

6

*Wáyeéévejcóójí Jetsóó mamyémú majcho újcune
(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)*

¹ Aabéhjáa tsáijyu wáyeéévejcóójí ímamyémuma úmihéj píinétú pájtyénáa bajtsóháñetu ujcumé imájchoki.

² Aanéhjáa paritséómú iíténe néé diityéke:

—¿Aca íveekí ehdu ámuha méemeenú íjcyooji wáyeéévejcóójí meméénúityuróne?

³ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu iájyabáávaténéllií iñahbéjtema Dabíiuvú téeméné méénune Píívyéébé waajácúháámitu cáátuváne?

⁴ Muuráhjáa duurúvájá pañevú iúcáávéne imájchóítyuróné Píívyéébé iicuvé pááa majchómé apáámyéré llúúvájte máchohíjcyáne.

⁵ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéebé wáábyuta téhdure téjcoozi wáyeéévejcóójí.

*Tsáápi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)*

⁶ Tsáijyúhjáa téénere wáyeéévejcóójí pihcýáávéjá pañevú Jetsóó úwaabóhi. Áánáacáhjáa tsaapi tsánejcúehójtsí íhyójtsi múhdurá néébe tétsihyi.

⁷ Áánélliihyéhjáa taúhbájú uwáábojtémá paritséómú Jetsóodívúré iítehíjcyá dííbyeke téjcoozi dibye bóhíitsóhajchíí ténej tééveri ímítyuube dibye íjcyane iñééroki.

⁸ Ehdúhjáa ditye íjtsámeíñé iwáajácúne Jetsóó néé diibye múhdurá íhyójtsi néébeke:

—Muúbej, cána dichaj.

Ahdújucóhjáa dibye pééne dííbye éllevu.

⁹ Áábedítyúhjáa neebe diityéke:

—Ámúhakye ó dílloó tsane: ¿Aca tsá íjcyooji wáyeéévejcóójí mepiáábóítyuró tsaatéké tsíeméné pájtyémeke, mityá méíhvéjtsóiyá ditye idsíjívekij?

¹⁰ Ehdúhjáa iñééne diityéké iíteebéré néé dííbyeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyótsííj.

Ahdújucóhjáa dibye cíjúúvénemáyé téhojtsí ímíjpyeténe.

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó méénune dííbyeke múnáátsohíjcyámé iíténe ávyétá ihnáhó cayóbáávatéhi. Áánemáhjáa pityácójcatsímyé muhdú dííbyeke imyéénuíñé.

*12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye iíjcyaki
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)*

¹² Téijyúhjáa Jetsóó cáméhbaúvú péébe Píívyéébema ihjyúvápéjcovéhi.

¹³ Ááné tsitsíívevúhjáa pihjyúcuube dííbyema péhíjcyámeke. Áamedítyúhjáa újcuube 12-meváké páñétuejte ímamyémú ijcyame úwááboméré péhíjcyáímyeke.

¹⁴⁻¹⁶ Aaméhjáa illuúme: Tsimóohjáa ijcyáábeke téhdure Péedoródívú dibye méménuúbee, íñahbe Aderée, Jacóóboo, Jóaaá, Peripee, Batoromée, Matéoo, Tomáaa, tsijpi Jacóóbó Apéo hajchii, cananítámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, tsijpi Jóóda Ijcarióté bóónétúhjáa dííbyedívú méenútsóiíbyee, éhdume.

*Jetsóó mítyámeke úwaabóne
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Aaméhjáa teene cáméhbáutu tsááme wajtsí ítyujkévétsihvu. Áijyúhjáa mítyane míamúnaa Jetsóó uwáábó illéébúcunú tsáácunú pahúllevátu teene Jodéá iiñújitu Jerotsaréetuu, Tírótuú, Tsidótuu, ijcyane. Aaméhjáa tsivá chéméméhjike dibye ibóhíítsoki.

¹⁸ Áamedítyúhjáa tsaaté pañe naavémú ijcyámeke dibye wáágóóné boone tsaímiyéjuco ditye ícyahíjcyáne.

¹⁹ Paméváréhjáa chéméméhjí imíllehíjcyará dííbyeke idyómajcóné tsaatéhjáa dííbyeke idyómájconeriyé böhíhíjcyáné iájtyúmínélliíhye.

*Muhdú nééné míamúnaa ímí ijcyane
(Mt 5.1-12)*

²⁰ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuke iííténe nééhií:

—Maímijyu ihdyu ámuha idáátsóméhjíúvú menééme meíjcyanej. Muurá tehdu néémé wáábyuta Píívyéébé avyéju.

²¹ Maímijyu ámuha meíjcyane dibye ímillédú ámuha meíjcyáíyóneri metsúúrámeíhíjcyáme. Muurá ámúhakye piááboobe tehdu ámuha meíjcyaki. Maímijyu ámuha meíjcyane kímóhcó nénehji ámúhakye pátyehíjcyáme. Píívyéébe muurá ámúhakye ímíjyúúvetsóhi.

²² Muurá iíne Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu oke cáhcújtsotúmé ámúhakye tsarílleéhi. Aame tsá ámúhakye lléébóityúne. Ámúhakye átéreéjtédí idillóné nehníwu ihjyúvahíjcyáímyé ámúhadítyu. Árome ihdyu maímijyu ámuha meíjcyanej.

²³ Muuráhjáa téhdure éíjyuúvú diityé ihdé múnáaúvú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi ícúbáhrahíjcyáhi. Ahdu

ámúhakye ditye dáríívéróné pañe óvíi ámuha íllure méimíjyúúhií. Muurá ámuha meícúbáhrámeíñé áhdó íiné imíjyaú Píívyéébe ámúhakye pícyoóhi.

²⁴ Áánetu ihdyu íhtsutúmé ehnéva múnaa tééneriyé tsúúrámeihíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Muurá tééneri ditye imíjyúúveróné nijkévaá diityéma.

²⁵ Ehdu íiné imíjyaú panévatúré ícyahíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Muurá ídátsó diityémá nijkévaíñé íiné imíjyaú ditye ícyahíjcyaróne. Muurá imíjyuuri íjcyárómema nijkévaíñé kímóóvevúréjuco.

²⁶ Áhdure ditye ávyejúúllehíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Ehdúu muurá diityé ihdé múnáaúvú iiye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeímyeke tsaate ávyéjútsohíjcyáhi.

*Meke múnáájtsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne
(Mt 5.38-48; 7.12)*

²⁷ Ahdícyane ámuha oke melléébúcunúmeke o néé ámuha mewájyu ámúhakye múnáájtsórómeke. Áhdure ámúhakye tsárlíllerómeke múu píaabóhi.

²⁸ Téhdure múu ámúhadítyú ímityúné íhjyúvárómema tsaímíyé íhjyúváhi. Téhdure ámúhakye áábohíjcyárómé halluvú múu táumeí piáábó Píívyéébeke.

²⁹ Áhdure tsaate ámúhakye méénúhajchíí tsá múu píámeítyúne. Téhdure ámúhá wajyámú díívane ditye ámúhadítyú újcúhajchíí múu íhvejtsó tsiijya ditye itsájtyeki.

³⁰ Áhdure ámúhakye tsíeméné táumeímyeke múu ajcúhi. Áhdure tsaate ámúha éhné náníhajchíí tsá múu díllotúne.

³¹ Áhdure pamévamáyé ámuha ímí meíjcyane meímilléhajchíí múu íicyánéjcutu ímiááméré ijcyáhi.

³² Muurá ámúhakye wájyúmekéré ámuha mewájyúhajchíí tsá ímiá wájyú tene íjcyatúne. Muurá ímityúné míamúnaa íjcyarómé téhdure diityéké wájyúmemáyé wajyújcatsíhi.

³³ Téhdure ámúhama ímiáámé íjcyámemáyé ámuha ímiáámé meíjcyáhajchíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé tehdu meenúhi.

³⁴ Áhdure ámúhakye tsíeménevü ájcúmekéré tééné cápayóóvéré ámuha maájcúhajchíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé tsaatéké tsíeménevü ajcú ditye ipíámeíkíye. Ahdu tsá múu néétune.

³⁵ Ámúhakye múu néhníllerómeke iwájyúne panévatúré ditye píhtónéhjitu píaabó ditye ámúhakye píámeíityúrónááca. Ehdu ámuha mepiáábóhajchíí íhtsútuube Píívyéébej tsíimé ámuha

meíjcyame iiné imíjyaú méijcyaáhi. Muurá Píívyéébe ímityúmé íjcyárómeke iidaatsólléne piáábohíjcyáhi.

³⁶ Ahdícyane óvíi ámuha pamévakéré meídaatsólléne mépiáábohíjcyá Méécááni Píívyéébe méénuhíjcyádu.

*Tsijtye múhdurá íjcyáneri meíhjyúváítyuróne
(Mt 7.1-5)*

³⁷ Tsá múu íhjyúvatú tsijtye múhdurá néémedi Píívyéébe ámúhakye iñéétu téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane. Tsá múu tsíjtyedi ícúbáhratú Píívyéébe ámúhadi iicubáhrátuki. Téhdure ámúhakye ímityúné tsaate méénuróné múu íhvejsó iiná diityéké méénutúméré téhdure Píívyéébe ámúhakye iiná imyéénútuki.

³⁸ Múu píaabó múhdurá néérómeke téhdure Píívyéébe ámúhakye ipiááboki. Muurá ímiáámeke piááboóbe. Aabe muurá ámuha muhdú tsíjtyeke mepiáábohíjcyadúré ámúhakye piááboóhi.

³⁹ Téhduréhjáá tsiiñe Jetsóó úwááboobe nééhií:

—¿Aca tsaapi hälluvátuube tsijpi téhdure néébeke tsajtyéiyá tsiéllevu? ¿Aca tsá tsamúsíyé áákityéítyuró wáhyéju díiváné pañévu?

⁴⁰ Tsá muurá tsaapi mamye díibyeke úwáábohíjcyáábé ehnííñevu wáájácutúne. Muurá ihdyu páneeréi iníjkévácooca botsíi dibye wáájacídú wáájacuúbe.

⁴¹ ¿Aca íveekí ámuha méijyáculuhíjcyá ámúhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyewuúné íjcyáneri ámúhá hálluúúné pañe úmenebááné íjcyane wáájacúmeítyúme?

⁴² Muurá úmenebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyame tsá ámúhá nahbémuke ámuha menééítyuróne: “Cána muha ámúhakye mebóhdo eene wááhyene ámúhá hálluúúné pañe íjcyane.” ¡Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímiáámeúvídú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméí eene úmenebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha maájtyumímé mebóhdo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu nééne tsá múu tsaate wahdiíváné imityúwu méénúneri íjyáculútú tsáijyu múu éhnííñevu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáme.

*Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmeí muhdíívamé meíjcyane
(Mt 7.17-20; 12.34-35)*

⁴³ Tsá muurá oove néévahíjcyáné uméhé nééváítyuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahíjcyáné uméhé tsá múijyú nééváítyuró oove íjcyane.

44 Muurá iñéévatúré méwaajácú uméhééné kéeméhéljí íjcyane. Tsá muurá múijyú tsúhjívahe nééváítyuró híigoó. Áhdure tsá múijyú wacyónejke nééváítyuró baáco.

45 Ahdu iiwane muurá ímiáámé iiwbuwá pañe ímiá ijtsaméí íjcyanéjuco ditye ihjyuváne. Áánetu ímityúmé ihjyuvá iiwbuwá pañe ímityúné ijtsaméí íjcyanéjuco. Muurá muhdú iiбуúúné iijsaméí íjcyadújuco ditye ihjyuváne.

*Míityétsi ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 7.24-27)*

46 ¿Íveekí ámuha oke Ávyéjúúbedi médíllohíjcyá ámúhakye o nééne ámuha melléébóne tehdu meíjcyámejíívari?

47 Cáhawáá ámúhakye o úubálle muhdú tahñéjté oke lléébome íjcyane.

48 Muurá tsaapi ánúmeíbyé cöhpéj nétsihdyu ávyéta páñé itséhdíhyejújíri íapíhajcúné wáduhcúhi. Aaja tsá nújpabya wááóiýuró ávyéta cöhpé teja méénúmeíñélliíhye. Ehdu muurá tahñéjté oke lléébome ijcyáhi.

49 Áánetu o nééne cáhcújtsotúmé ijcyá éhne műúne tsaapi ímíñeúvú ihjyá apíhajcúné wádúhcútuja dííbyedívú nújpabya wááóné boone dibye idátsó ijcyadu.

7

*Tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáájpikye Jetsóó böhütsóne
(Mt 8.5-13)*

1 Ehdúhjáa míamúnáama Jetsóó iihjyúvátsihdyu péé ímamyémuma Capenaóovu.

2 Ácoomíyíhyáa romáánómú tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáajpi dibye wájyú néébe ávyeta chémeebe dsjíveríjyoco.

3 Áánacáhjáa diibye íavyéjuube tsúúca waajácú Jetsóó técoomíyí íjcyane. Áánélliíhyéhjáa tsaatéké túkevítsojtédítýú wálloobe dííbye éllevu dibye iböhíítso iúniú múnáájpiíkye.

4 Ahdújucóhjáa ditye ipyééne néétene:

Imiáábé diibye tsodáhómú avyéjuúbe. Áábeke íhya ihdyu tehdújuco u píáaboíne.

5 Muurá ímí meke wájyuube ijraéémú meíjcyámeke. Muuráhjáa dibye nééjuri mépihcyááveja méénúmeíhi.

6 Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó péé diityémá téhullévu. Aaméhjáa píihjíúcónáa tsiiñe tsodáhómú avyéjuube wallóó tsíjtyekéréjuco iñahbévajtédítýú ditye iñééte dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáhaváne ávyeta dííbye jávú u úújetéityú idátsó dibye néénélliíhye.

⁷ Téénelliihyévané tsá dibye páñetu úúma íhjyúvatétúne. Áánelliihyévané ihdyu íchihdyúré ú neé dííbyé únú múnáajpi ibóhiíki.

⁸ Muurévá téhdure tsijtye íavyéjuje dííbyeke nééne méénuhíjcyáabe. Áhdurévá ítsodáhómuke dibye táuhbánéjuco ditye méénuhíjcyáne. Téhdurévá íúniu múnáajpi dibye néhdújuco méénuhíjcyáne.

⁹ Ehdúhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube nééne ditye úúbálléneri Jetsóó ullévenúhi. Áánemáhjáa pámeekéré tétsihyi íjcyámeke iíténe neébe:

—Muurá tamúnaa ijraéémú íjcyárómedítyú tsá tsáápíuba ehdu oke cáhcújtsotú eene romáánómuube íjcyároobe cáhcujsódu. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

¹⁰ Aanéhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube wálloome téhullétú wájtsime ájtyumívá tsúúca diibye íúniu múnáajpi böhíibeke.

Dsíjivéébeke Jetsóó böhíitsóne

¹¹ Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Naívu péébema tsijtye mítyame pééhií.

¹² Aaméhjáa técoomívú úújetémé ájtyumí tsáápille píibájyúllé hajchi apáábyéré íjcyabe dsíjivéébeke cúútèmeke.

¹³ Áamedíhjyáa Jetsóó iidáátsovéne díílleke nééhií:

—Kímóóvedíñé.

¹⁴ Ehdúhjáa iñééne teene iítémeho dibye ékééveténélli tee ho íhbume íjyócuuvéhi. Aabéhjáa néé tééhoúvuke:

—Llíhi, dácuúve.

¹⁵ Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca iácúúvéne ihjyúvaabe diityéma. Aanéhjáa Jetsóó tsíjjuke néé dille itsájtye dííbyeke ihjyávu.

¹⁶ Ááneríhjyáa pámeere tétsihyi íjcyame itsájúréévéne Píívyéébeke dúúruvámé nééhií:

—Ícyooca ihdyu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íhtsútuube mééma ijcyáhi. Téhduréhjáa néémeé:

—Muurá íñé Píívyéébe píaabó ihñéjteke.

¹⁷ Ááné uubálléhjáa páneere Jodéa iiñúji múnáadi tsújaavéhi. Aanéhjáa téhdure tsííñé iñújíine múnaa waajácúhi.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó éllevu wálloomútsi

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Ehdúhjáa dibye méénuhíjcyáné tsojtsó múnáajpi Jóáake ímamyémú úúballéhi.

¹⁹ Áánelliihyéhjáa diityédítyú míityétsikye wálloobe dityétsí idílloté dííbyeke diibyéjuco éhneváa míamúnáake

pájtyetétsóiibye tsááiibye íjcyáhajchíí iwáájácuki, áánetu diibyéjuco íjcyátúhajchíí tsíjipiikyéi ityéhmeki.

20-21 Aamútsíhjyáá Jetsóodívú úújeténáá böhítsohíjcyáabe mítyámeke páhduváré nééne chémeháñeri chéméméhjike. Naavémúhjáá tsaaté pañe íjcyámeke waagóohíjcyáabe. Áhduréhjáá hálluvátuméhjike ímípyetétsohíjcyáabe. Áábekéhjáá neemútsi:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáá múhtsikye wallóó diéllevu uke muhtsi medillo Ɂava diibyéjuco uu Pájtyetétsooobe éhneváá iiñujívú tsááiibye? ɁMityá tsáhái diibye u íjcyatúne?

22 Áánéllihiyhéhjáá Jetsóó néé diityétsikye:

—Wa meóómíñé méuubállé dííbyeke muhdú o úwááboobe méenúráityúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. Páneere méúúbálleco hálluvátuméhjí hálluvájucóone, úllétuméhjí úlléjucóone, íjpi chájááveméhjí böhíine, lléebótuméhjí tsúúca lléébone, dsíjivémé tsiiñe böhíine. Áhdure méúúbálleco ídáátsóméhjike pajtyéteju tsúúca úwáábómeíñé.

23 Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

24 Ehdúhjáá Jetsóó néé Jóáá wállóómútsikye. Aamútsíhjyáá óomíñé Boone diibye Jóáádityu neébe:

—ɁAcáá Jóáá iiñéubárá píívyétúné iiñújíri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méijtsúcunú dííbyeke? ɁA ámuháá méijtsúcunú éhne múúne úmehe kííjyébari vááúmeídýú páhduváré dííbyé íjtsaméí nééneé?

25 ɁA tsaímíyée úcáméhíjcyáabe? Muuráhjáá tehdu iújcámeícyá tsá ihdícyátsihyi dibye íjcyááityuróne. Muuráhjáá ávyéjuté jaaháñé pañéiyo dííbye. ɁAanée muubá ímiááné diibye?

26 ɁMityá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpií dííbyej? Ímiáánée diibyéjuco. Árónaacáá tsíjtyé ehnííñevu dííbye.

27 Dííbyedítyú muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúubálle míamúnáake ditye iimíbáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

28 Aane ímiáánétúré tsá dííbyedu tsíjtye néétune. Árónaa níjkyéjíri íjcyáabe Píívyéébé avyéjúejtédítyú iiidáátsooobe íjcyároobe avyéjúulléméí díibye Jóáá ehnííñevu.

29 Ehdúhjáá Jetsóó néénetu ávyéjúubé wáábyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso múnáama tsíjtye múhdumé Jóáádivu tsójtsótsámeímyé waajácú ímiáábé Píívyéébe íjcyáabe tehdújuco méénune.

30 Áánetúhjáa paritséomuma taúhbájú uwáábojte Jóáádivu tsótsójtsámeítyúmé íllure ehdíívállehíjcyá téhdure Píívyéébe diityémá méénúiyóne.

31 Áámekéhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Aca muutédívú íñe ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsiiimedivuj.

32 Muurá múúne lláhájtsíri iícumé úhbácatsíhijcyádú ámuha páhduváré médáriívéméihijcyáhi. Muurá múúne íllu úhbácatsíhijcyáme: "Chiiyóró mellíjchúrónáa tsá ámuha meímílletú mewáhtsíne tééneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsivárónáa tsá ámuha meímílletú mekímoovéne." Ehdú muúne tsiiime úhbácatsíhijcyámé íjcyadu muurá ámuúha.

33 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa tsá májchópityúne. Áhdurée tsá dibye bíínojpácyó ádohíjcyatúne. Áábedítýúu ámuha ménehíjcyá mééííbye íjcyáábé pañe naavéné íjcyánellii ehdú dibye nééneé.

34 Áábé boonétúu ó böhówaavé Míamúnáájpidívú o ípívyééveébe. Aabe panéváré o májchoobe téhdure ó adó bíínojpácyo. Áánetu idyé ílluréjuco óhdityu ámuha menéhíjcyáné oova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúúbé wáabyuta íjcyáne dsíidsí ahdótso múnnaa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne.

35 Áróónáa muurá Píívyéébeéjté íjcyámedítýú böhówaavéné dibye diityémá méénuhíjcyáne. Ehdúhjáa Jetsóó néé paritséomuma taúhbájú uwáábojteke.

Jetsóó paritséomúúbema májchone

36 Aanéhjáa tsaapi paritséomúejpi Tsimóó Jetsóoke míñutsó dibye ihjyávú dííbyema imájchoki. Ahdújucóhjáa péébema diityétsí májchone.

37 Áánáacáhjáa tsáápille técoomiyí ímítyulle íjcyalle Jetsóó tééjari íjcyane iwáájácúne péé tééjavu imyéwu cùvááné pacúúcújpácyoma.

38 Aalléhjáa dííbyé lliiñévú icyánoovéváne tááhií. Aanéhjáa imáátyori dííbyéj tuháacyú ipípajchóné íhñíwácoríyé ipáácyúné boone téjtuhácyú ichóhchóne teene pácúúcújpácyoríyéjuco dille műrijchóne.

39 Ehdúhjáa dille Jetsóoke méénune diibye eenée dííbyeke ihjyávú tsájtyeebe iííténe íllu íjtsámeíhi: "Muurá ímiááné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi áánu iíjcyaca waajácúiyá aalle muhdíívallé íjcyalle dííbyeke ehdú méénune. Muurá ávyeta műhdurá diílle."

40 Ehdúhjáa dibye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóó néé dííbyeke:

—Tsímo uke ó neé tsane.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Bo ihdyu oke diñe, Ávyéjuúbej.

⁴¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsaatétsíhjyáa dsíidsí táúmeí tsáápiíkye. Áámútsidítýúhjáa tsaapi ujcú 500-jíva. Áánetúhjáa tsijpi ujcú 50-jíváre.

⁴² Aanéhjáa iáhdóiyóné dityétsí píívyetétúnélli illuréjuco dibye íhvejtsóné teene diityétsidi iídáátsóvénema. ¿Aane caabyé diityétsidítýú éhniíñevu diibyeke wájyune ú ijtsúcunúhi?

⁴³ Áánélliihyéhjáa neebe Tsimóo:

—Íhya diibye eenéhjáa éhniíñevu dsíidsike táúmeiibyej.

Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Tehdújuco.

⁴⁴ Ehdúhjáa néébere díílleke iíténe néé Tsimóoke:

—Éje, muurá íñe uke o áahivéváróóbema tsá nújpacyóubáré u pícyootú tájtyúhaacyu o níjtyámeíki. Áánáa muurá íñe áámye oke tájtyúhaacyu imáátyori ipípjchóné paacyú íhñíwácori.

⁴⁵ Áhdure keená oke u dúúruváné u chóhchone. Áánáa muurá áámye oke idyúúruváné chóhchohíjcyá tájtyúhaacyu.

⁴⁶ Áhdure tsá oke táhníwau dúúrbájpacyóúbari u mûrójchotúne. Áánáa muurá oke mûrójcholle pácuúcújpacyori tájtyúhaacyu.

⁴⁷ Aane uke o néé mítyane dííllé imítýú íjcyaróné dííllé hallúrí íjcyajúcootúné mítyane oke iwájyune dille úújétsónélliíhye. Muurá wahdiírváné imítýú tsaaté hallúrí íjcyane diityédí meídáátsóvéne meíhvéjtsóneri tsá mítyane ditye ímíjyúúvéltyuróne. Áánetu ávyétá ihtsútú nééné imítýú diityé hallúrí íjcyaróné diityédí meídáátsóvéne meíhvéjtsóneri muurá mítyane ímíjyuuvéme. Aame meke wajyú mítyane.

⁴⁸ Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe díílleke:

—Ímityúné u méénuhíjcyanéhjí tsáhájuco díhyallúrí íjcyajúcootúne.

⁴⁹ Ehdúhjáa Jetsóó néénélli tétsihyi tsijtye diibye Tsimóó miñútso műnaa íjcyame nééhií:

—¿Aca muubá aabye íjcyabe piivyété míamúnáadítýú ímítyuháñé iwáagoóne?

⁵⁰ Árónáacáhjáa tsiiñé neebe díílleke:

—Oke u cáhcujtsódú íjcyalle tsúúca u pájtyetéllé hallúrí tsáhájuco iiná íjcyatúne. Ahdícyane wa dipye tsaímiyéjucoj.

¹ Ehdúhjáa imyéénúné boonétú idyé pehíjcyáabe Jetsóó ímamyémuma tsícyoomíjiri patsíhjivári íjcyájáhji múnáake iuwáábo muhdú Píívyéebé avyéjú íjcyane.

² Áabekéhjáa téhdure tsaate walléémú nahbénú panévari chémehíjcyámeke dibye bóhiitsóme. Áámemáhjáa Maaría Madaréná díillé pañétuu 7-meváké naavémuke dibye wáágóolle.

³ Téhduréhjáa diityé pañe Heróódé piááboobe Chóótsá taaba Jóáánaá, Tsotsáánaa, íjcyamúpi. Téhduréhjáa ijcyámé tsíjtyehji panévatu majchó díívánetu dííbyeke piáábohíjcyáme.

Tsaapi bájtsónetu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Áhduréhjáa mítyane míamúnaa tétsihyi íjcyácoomíjitu Jetsóodívú píhcyáávemeke tsaapi bájtsónetu úwááboobe illu úuballéhi:

⁵ —Tsaapíhjyáa íwajcyóhá tríigoúuhá bájtsoobe illure wávárajcóhi. Aanéhjáa dibye wávárájcónetu tsáuhji dojcó juuváj piinévu. Áuhjíhjáa míamúnaa tädírhcoíñuhíjcyáuhji coomímú méhdojéhi.

⁶ Ááné tsiúhjíhjáa néwayúúné raahovú dójcoúhjí ííñeróné chemé tétsii píipátúnélliíhye.

⁷ Ááné tsiúhjíhjáa tsuhji íjcyátsihvu dójcóúhjí halluvú tene wááménéneri ííñeróné duhcúvatéhi.

⁸ Áanetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó imíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píívyene neevá mítyane. Ehdúhjáa iúubállétsihdyu kékévánécoba neebe diityéke:

—Aane ihdyu óvíi lléebome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi.

Jetsóó íuwáábó tühútsohíjcyáne

(Mt 13.10-17; Mc 4.10-12)

⁹ Aanéhjáa ímamyémú dilló dííbyeke muhdú nééiyóné ehdu dibye úuballéne.

¹⁰ Áánélliíhyéhjáa neebe diityéke:

—Ehdu ó úubállehíjcyá Píívyéébe ámúhakye iwáájácútso muhdú íavyéjú íjcyanévu. Aane oke cáhcújtsótumédívú tsá böhówáávetúne. Muurá o úwaabóné lléebójúcoorómé íyahíjcyá teene lléebótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé íyahíjcyá ájtyumítúmeúvúdu.

Tsaapi bájtsónetu iúwaabóné Jetsóó böhówajtsóne

(Mt 13.18-23; Mc 4.13-20)

¹¹⁻¹² Aane illu nééiyóné ehdu ó úwáábohíjcyáhi: Muurá tríigouuhádú nééne Píívyéebé uwááboju tsaate ímí lléebone diityé íbuúúné pañévú úcáávéiyóné Naavéné ditye ipájtyetétu

diityédívú mútátsohíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj piinévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdone.

¹³ Áánetu tsijtye teene uwááboju illéébone ímí ijtsúcunújúcoorómé páhduváré nééné mávaríjchojúúné iaábucújúcóótúne illuréjuco téénetu íhvéténé ímí icyáhcújtsótúnellíhye. Aane nééiyóné eene néwayúúnéj piinévúhjáa dójcoúhjí.

¹⁴ Áánetu tsijtye uwáábó lléébójúcoorómé muhdú iíjcyáneriyé itsúráméíhíjcyánellii teene ábájíívehíjcyáhi. Aame mítyane iéhnéváiyóneriyé íjcyame tsá úraavyéjúcootú tééné uwááboju illéébójúcooróne. Aane nééiyóné eene tsuhji íjcyátsihvúhjáa dójcoúhjí.

¹⁵ Áánetu ijcyámé tsijtye teene uwáábó illéébone ímí tehdújuco iibúuri ijtsúcunúné tsaímiyé úraavyéme. Aane nééiyóné eene imíwuúhjáa ííñují nétsihvu dójcoúhjí.

Peetétú íjcyáné uwááboju

(Mc 4.21-25)

¹⁶ Átsihdyúhjáa tsiiñe neebe diityéke:

—Tsá muurá peete mepéétetsóné tsíeménevü maávojhácóíturóne. Tsá cuwáíhcyú lliiñevü mepícyóóíturóne. Muurá ihdyu cáamevu mépícyóó tene iájchúcunú já pañe téénej tééveri meíjcyaki.

¹⁷ Ahdu muurá Píívyéébé uwááboju böhówajtsó páneere muhdú meíjcyane. Muurá páneere téévéneuvü méénúmeíhíjcyaróné tsá wáajácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere waajácuméiíhi.

¹⁸ Ahdícyane ímíñeuvü méíjtsoco íñe ímiá uwááboju ámuha tsúúca mewáajacúne. Muurá teene ímíllémedívú éhniíñevü böhówájtsóibye ditye ímíñeuvü iwáajácuki. Áánetu teene ímíllétumedívú tsá dibye böhówájtsóityúne. Muurá áyánéwu ditye wáajácúróné illure dojtúcúibye diityédítyu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Jetsóoke tsiiju dííbyé nahbémuma újcutéróne

(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹ Téijyúhjáa dííbyé nahbémuma tsiiju wajtsí tétsihvu. Aaméhjáa tsá píívyetétú dííbyedívú iúújeténé mítyane míamúnaa íjcyánellíhye.

²⁰ Aanéhjáa tsaate dííbyeke nééhií:

—Éhtsíhyi áachi díítsíjuma díñahbémú íjcyame imíllé uke iájtyumíne.

²¹ Áánellíihjáa neebe diityéke:

—Muurá téhdure íñe Píiyéébé uwááboju illéébone ímí tehdújuco úraavyémé wahárómú, táñahbémú, táñaallému.

*Kííjyébama nohji Jetsóó íhvétetsóne
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)*

²² Tsáijyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Métsu mepájtye éhnéjcúeúvu.

Ahdújucóhjáa ditye mííneri pééneé.

²³ Aaméhjáa péhíjcyánáa cúwaábe. Áánáacáhjáa kííjyébari mítyane nújpacyo nóhjine úcaavé diityé mííné pañevú ápíichówu diityéké pámaúcúiñedu.

²⁴ Áánelliihyéhjáa dííbyeke iákyéjtsóne néémeé:

—¡Ávyéjuúbej, Ávyéjuúbej! Éje, tsúúca mémájcánuúhi. Áánelliihyéhjáa iácúúvéne teene kííjyébama nohji íjcyane úhbaabe tene iíhvétéki.

Ahdújucóhjáa tene íhvéténé dáíhañéréjuco.

²⁵ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsáhái eene ámuha Píiyéébeke ímí mecáhcújtsotúne?

Ehdúhjáa dibye nééneri iúllévenúne néémeé:

—¿Muubáami áánu íjcyáábeke kííjyébama nohji lleéboj?

*Tsáápí pañe naavémú íjcyane
(Mt 8.23-34; Mc 5.1-20)*

²⁶ Aaméhjáa Gariréá iiñújitu pééme úújeté Gadáará iiñújivu.

²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóó íjchívyénáa tsaapi dííbye éllevu tsáá técoomí múnáajpi naavémú ípañe íjcyáábe. Diibyéhjáa íeveebe wájyamúúvátuube ícyahíjcyá níjkyénéj piinére.

²⁸ Aabéhjáa Jetsóó lliiñevú imímóúúvéne dííbyeke néé kéévánécoba:

—Jétso Jetsóoj, ¿aca iiná ú imíllé óhdityu íhtsútuube Píiyéébé Hajchi u íjcyáábe? Uke o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

²⁹ Ehdúhjáa naavéné néé míamúnáajpí pañétú Jetsóoke dibyéhjáa dííbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ néénelliíhye. Ávyetáhjáa tsáijyu meívatétsohíjcyáabe naavéné dííbyeke. Áábekéhjáa tsaate íhyójtsícuma íjtyúhaacyu úwáñehííñeri chíjchuróné távárícyohíjcyáabe. Áábekéhjáa diibye naavéné úúpíyíñiuube pehíjcyá iínéubárá píiyéétúné iiñújiri.

³⁰ Aanéhjáa Jetsóó néé naavéneke:

—¿Aca muubá dimyémé?

Áánelliihyéhjáa neébe:

—Tamyémé Píváánéejpi.

Ehdúhjáa neebe mítyame dííbyé pañe iíjcyánelliíhye.

31 Aaméhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke dibye iwáágóótuditye ícúbáhrámeíyóhullévu.

32-33 Áijyúhjáa tétsihyi jéémú meenímú majchóri. Áánelliihyéhjáa naavémú néé Jetsóo iwállo diityéké diityé pañévuréjuco. Ahdújucóhjáa dibye wáolloome dibye míamúnájpí pañétú iíjchívyéne újcámeíñé méénímú pañévuréjuco. Ááneríhjyáa úúpíivyémé téwajútú únélpañévú cáhpíybámé májcanúhi.

34 Ááneríhjyáa diityé tehméjté iíllityéne wááme úúbállleté técoomí múnáake. Áhduréhjáa técoomítýú kemuéllé íjcyájhji múnáake úúballéme.

35 Áánelliihyéhjáa míamúnaa téhullévú péecunú iájtyúmi muhdú tene pájtyene. Aaméhjáa úújetémé ájtyumí dííbyke eenée naavémú dííbyé pañétú iíjchívyéébeke íwajyámúúnemájuco íjcyaaabe tsaímiyéjuco Jetsóo lliiñe ácuúcunúúbeke. Ááneríhjyáa iíllityéme.

36 Áámekéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame úúbállépejtsó muhdú tene pájtyene.

37 Ááneríhjyáa iíllityéne nééme Jetsóoke dibye ipyéé tétsihdyu diityé iiñújitu. Ahdújucóhjáa dibye ímamyémuma óómiñebiwánejcúvúre.

38 Áábekéhjáa diibye eenée dííbyé pañétú naavémú iíjchívyeebe néé dííbyema ipyéékií.

39 Árónáacáhjáa neebe dííbyke:

—Tsáhaá, dihjyávúré pééne duubállé páneere muhdú Píívyéébe uke bóhiitsóne.

Ahdújucóhjáa péébe úúballéné íhcyóómi múnáake páneere muhdú Jetsóo dííbyke bóhiitsóne.

Tsaatépíke Jetsóó bóhiitsóne

(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

40 Aanéhjáa Jetsóó tsíñejcúéuri ímamyémuma iúlléjétsihdyu wájtsííbeke tsaímiyé míamúnaa waatsúcúpejtsó dííbyke témehíjcyadúme.

41 Áánáacáhjáa 'Jáiro' némeííbyé tsáá tétsihvu pihcyáávédáváyé avyéjuube íjcyáabe. Aabéhjáa ímímóúúvéne néé Jetsóoke dibye ipyéé dííbye jávú apáálleré ídsi 12 pijcyábá íjcyalle dsijíveríjyuco íjcyánélliíhye.

42 Aanéhjáa téhullévú péébeke mítyane míamúnaa úraavyé ávyeta rááutúne.

43 Áámécóbá pañéhjáa tsáápille péé 12 pijcyábájuco ichémé tujpacyó íhvétépítýúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle. Aalléhjáa ihñénéhjí pírujtsójucóó bañúháñé taabójteke iáhdohíjcyáneri.

⁴⁴ Aalléhjáa idyéju éhnéjcutu Jetsóodívú ipííhívéne dííbyé wajyámú dómajcóhi. Ááné tujkéveríhjyáa tsúúca ichémé díílleke íhvétéhi.

⁴⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééhií:

—¿Múha ámuha oke médómajcóhi?

Árónáacáhjáa nééme dííbyeke idyómájcotúne. Aanéhjáa Péedorómá tsijtye íñahbéjté néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú wahdyúré míamúnaa néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóne?

⁴⁶ Aánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ó waajácú tsaate bóhiíne íllure oke idyómájcóneri.

⁴⁷ Aanéhjáa Jetsóó wáájacújúcóónéllii íllityécunúlléré dííbyé lliiñevú mímóúúvetéllé pámeere lléébónáa úúballé muhdú néénéllii dííbyé wajyámú idyómájcóne tsúúca ibóhiíne.

⁴⁸ Aánéllihyéhjáa neebe díílleke:

—Árone Wa ímí Píívyéébeke u cáhcujtsódújuco íjcyalle íñe tsúúca u bóhiíne. Ahdícyane wa dipye tsaímiyéjucoj.

⁴⁹ Ehdúhjáa dibye díílleke néénáa tsaate diibye pihcyáávédá avyéjuube Jáiró jatu tsááme dííbyeke neeváhi:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjivéhi. Aane iínéllihyécó báñú ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

⁵⁰ Aanéhjáa Jetsóó illéébóné néé Jáiróke:

—Kímóóvedíñé. Cáhawáá ihdyu Píívyéébeke cahcújtsó dáájyuwa úúma ibóhiíki.

⁵¹ Aanéhjáa tsúúca dííbye jávú ditye úújeténáa Jetsóó tsá ímíilletú mítyame úcaavéné dííbyema téejá pañévu. Apáámyéréhjáa Péedoroo, Jóáaá, Jacóóboo, diityétsí dílléwúuúvúj caanímútsii, éhdume úcaavéné imílleébe.

⁵² Aánáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame tahíjcyá díílleúvuke. Ámekéhjáa neébe:

—Métahdí dsíjivéllekéjíívari. Muurá ihdyu íllure cúwalle.

⁵³ Ehdúhjáa Jetsóó nééneri uuhívatémé dííbyedi tsúúca ímiááné dille dsíjivénélliíhye.

⁵⁴ Árónáacáhjáa díílleúvú hójtsitu iékéévéne kékévánécoba neébe:

—Wáhaj, dájkyeé.

⁵⁵ Ahdújucóhjáa ibóhiíne dille ácuuvéne. Átsihdyúhjáa neebe ditye imájchótso díílleke.

⁵⁶ Ááneríhjyáa diityétsí cáánímutsi mítyane úllévenúmútsikye neebe dityétsí muucá iúúbállétu teéne.

9

*Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wálloóne
(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)*

¹ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó pihyúcú ímamyémú 12-meva íjcyámeke. Áámé pañevúhjáa pícyoobe itsíjpá díibye mémeri tsaaté pañétú páhduváré nééme naavémuke ditye iwáágóohíjcyaki, chéméméhjike ditye ibóhiitsohíjcyaki.

² Áánemáhjáa wallójúcoobe muhdú Píiyéébé avyéjú íjcyane úwáábotémé téhdure chéméméhjike ibóhiitsohíjcyaki.

³ Áámekéhjáa néébe:

—Métsajtyédí ámúhá cuujúii, ámúhá cahpáyuu, ámúha mágchoo, ámúha dsíidsii, éhdune. Tsájaare ámúhá hallúéjamáyé mépeéco.

⁴ Aame tsaaté javu meúújetéjaríyé méíjcyaco tétsihyi ámuha meíjcyáné hajchóta.

⁵ Aane tsátsii múnaa ámúhadi iicúvetúhajchíí diityédí iicúvetúmé ámúháj tuhááñeri íjcyáne íiñú mépíchóújcámeícyó ‘tsá múúhá hallúrí tene íjcyatú ámúhakye muha meúwáábóiyóné ámuha meehdíivállehíjcyáne’ nééiyóne. Áane illuréjuco mépeeco tétsihdyu.

⁶ Ehdúhjáa úwááboobe ímamyémuke. Ahdújucóhjáa ipyééne ditye ímiáájú úwaabóné patsíhjivá múnáake. Aaméhjáa bóhiitsohíjcyá chéméméhjike.

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéne
(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)*

⁷ Ehdúhjáa Jetsóó méenuhíjcyáné ávyéjuube Heróodé iwáájácúne páhduváré íjtsámeí díibyedítyú ‘tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiiñe bóhiibe’ tsaate néhíjcyánelliíhye.

⁸ Áánetúhjáa tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu íjcyame Píiyéébé ihjyú uubálle múnaa dsíjivémedítyú tsaapi bóhiibe dibye íjcyane. Tsaatéhjáa íjtsúcunú Eriá dibye íjcyane.

⁹ Áánetúhjáa Heróodé nééhií:

—Ááneráhjáa Jóáádivu ó táuhbá ditye íhñíwau ikípíyuúcuki. Aanéjíi ¿muubáami tsáma diibye eene ehdu méenuhíjcyáabej?

Ehdúhjáa iñééne Heróodé imillé Jetsóoke iájtyúmíiyóne.

*Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Ja 6.1-14)*

¹⁰ Aanéhjáa ímamyémú Jetsóodívú iwájtsíne úúballé páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhji. Átsihdyúhjáa Jetsóó péé diityémá múha íjcyátútsihvu Betsáidáj pihívu.

¹¹ Aanéhjáa kiávú ditye pééne iwáájácúne tsijtye úraavyé diityéke. Áámekéhjáa úwááboobe Píívyéébé avyéjutu. Áámedítýuhjáa bóhiitsoobe chéméméhjike.

¹² Aanéhjáa tsúúca meííyunúnellii ímamyémú néé dííbyeke:

—Ílluréjuco wallo íjtyéke íchiíj piihírí íjcyájhji múnáadítýu tsieménéuba ditye iñéhcone imájhóné iwáyééveki. Muurá iñne iinéubará íjcyátútsihyi meé.

¹³ Árónáacáhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Áánelliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Árónáa méhdi 5-hováré páahóónema míityétsiye amóóbemútsi. Íhya ihdyu tsiiñe kémúúneúvú maáhdoca úújetéiyóné pámehdívúre.

¹⁴ Ehdúhjáa ditye néérónáa neébe:

—Méne ditye páhadsíjí iáhcúba 50-mevátsa. Áijyúhjáa diitye 5,000-meváubáhjáa wajpiimúré íjcyaróme.

¹⁵ Áámekéhjáa ditye néhdújuco ditye áhcubáné páhadsíjí.

¹⁶ Áánáacáhjáa Jetsóó teene páahóónema amóóbemútsikye iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke cáámevu icyárúúvénema. Átsihdyúhjáa idyóhdáhínunévú ájcuube ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére.

¹⁷ Aanéhjáa pámeere imájhónetu oovéhi. Áánetúhjáa cőeváné ujcumé 12-rujtsívá úvéruijtsíñe wáhpe.

Péédoro néé mépájtyetéébé Jetsóó íjcyane

(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémudítýu tsátsihvu ipyééne Píívyéébema ihjyúváhi. Áijyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyáhi?

¹⁹ Áánelliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu íjcyame Píívyéébé ihjyú uubálle múnáaúvudítýu Eriá tsiiñe bóhiibe u íjcyane.

²⁰ Átsihdyúhjáa diityékeréjuco dibye nééneé:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

Áánelliihyéhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá, uu, Críjto Píívyéébe uke wálooobe míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

Idsíjíveíñé Jetsóó úúballéne

(Mt 16.21-28; Mc 8.31-9.1)

²¹ Ehdúhjáa Péédoro néénetu bóiíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

²² Átsihdyúhjáa idsíjíveíñé úubálleebe nééhií:

—Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe muurá ó ícúbáhráméí mítyane. Muurá túkevéjtsojee, llúuvájté avyéujtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame oke ehdííválleéhi. Aame muurá oke dsíjívétsóroobe 3 coojívatu tsiiñe ó bóhiíhi.

²³ Ehdúhjáa ímamyémuke iñééné boonétú neebe pámeekére:

—Ahdícyane tsaate oke iúraavyéné ímillémé óvíi iimillédu iícyahíjcyánetu iihveténe oke úraavyé wájyúmeítyúmé tééné déjúcotu iicubáhrámeíyóné pañe.

²⁴ Muurá iíñújiri iimillédu iijcyáneriyé tsúúrámeímyé tsá pájtyetéityúne. Áánetu ihdyu teene iihvéjtsóne oke iúráávyéíñeríyéjuco tsúúrámeímyé pájtyéteéhi.

²⁵ ¿Aca iinetú meke píáábóiyóné tsáijyu műu mewágóóvénáa mítyane meéhneváne?

²⁶ Muurá oke iúraavyéné núcojpíllémeke téhdure ó núcojpílleé Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe. Áhdure táuwááboju tsíjtyeke iúwáábóiyóné núcojpíllémeke téhdure ó núcojpílleé Llihíyó avyéjuri níjkyéji múnáama tahñéjte éllevu o tsáacoóca.

²⁷ Muurá ímiááné ámúhadítýú tsáhái tsaate dsíjívéityú Píívyéébá avyéjú böhówaavéné ájtyúmitúme.

Jetsóó tsíhdyúreevéné

(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

²⁸ Átsihdyúhjáa 8 coojívatu Jetsóó péé cáméhbaúvú Píívyéébema iihjyúvaki. Aabéhjáa nahbévá Pééedoroo, Jacóóboo, Jóáaá, éhdúmedívu.

²⁹ Aabéhjáa Píívyéébema íhjyúvánáa dííbye húmí tsíhdyúreevéhi. Áhduréhjáa íwajyámú tsítsiinújá ajchúcunúhi.

³⁰ Áánáacáhjáa Moitséemútsí Eríama böhówáávemútsí ihjyúvá dííbyema.

³¹ Aamútsíhjyáa téhdure cádiúcunúmútsí ihjyúvá dííbyema muhdú Jerotsaréevu iicubáhrámeíñé dibye dsíjívéíñeri.

³² Aanéhjáa Pééedoroo iñahbéjtétsima íhtsútúnetu cuwáháñema íjcyame ájtyumíhi.

³³ Aanéhjáa tsúúca Jetsóodítýú kiávú diityétsí Moitséemútsí Eríama péíñúné boone Pééedoroo néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchij. Ahdícyane métsu meméénu 3-wava nújuwááné dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Ería éhwaa, éhdune.

Ehdúhjáa Pééedoroo iñééne tsá wáájácutú íveekí ehdu iñééneé.

³⁴ Áánáacáhjáa ojtso diityédívú níítyéné pañe iíjcyáneri illityéme.

³⁵ Aaméhjáa tééné pañe íjcyánáa Píívyéébe nééhií:

—Áánu muurá Hájchíwu mítyane o wájyuúbe. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

³⁶ Ehdúhjáa Píívyéébe íhjyúvánáa iitécunúmé Jetsóó iiyéjuco íjcyáábeke. Aaméhjáa tsá muucá úúbálletú teéne.

*Tsáapíwúú pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)*

³⁷ Ááné boonéhjáa tsíjcyooji téhbaútú ditye óómíñáa téhbaú déjúcotu mítyane míamúnaa Jetsóoke téhmehíjcyámé dííbyeke waatsúcúpejtsóhi.

³⁸ Áámedítýúhjáa tsaapi néé kékévánécoba dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyuco áánu hájchíwu apáábyéré íjcyáábeke duhjévaj.

³⁹ Muhdú íhya naavéné dííbyé pañie íjcyáabe dííbyedi ícúbáhrahíjcyáhi. Idáátsówu tsáijyu dibye wákyééhcoobe íhjyúcunúcooca íhjyútu uráhtsaba ichívye híjcyáhi.

⁴⁰ Áánéllii dímamyémuke ó neerá ditye óoma dííbyé pañétú iwáágoo dííbyeke. Árónáa tsá ditye píívyetétú iwáágoóne.

⁴¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé diitye ímamyémuke:

—¡Juhúú, muutéráhana ihdyu ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhajchótá ámúhá muhdúrá o áábúcúne ámúhakye ó úwááboóhi? Ehdúhjáa diityéké iñééróne neebe dííbyeke:

—Áyu cána ííllevu tsiva dááchikyej.

⁴² Ahdújucóhjáa dííbye éllevu dibye tsájtyéébeke tsiiñe naavéné wákyéehcóné. Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dibye iíjchívyé dííbyé pañétu. Ahdújucóhjáa dibye íjchívyéné boone tsúúca ímíjpyetéébé cááníma péé pevetsihjíduréjuco.

⁴³ Áijyúhjáa pámeere tétsihyi íjcyame ullévenú Píívyéébé ihtsútú iájtyúmíneri.

*Idsíjíveíñé tsiiñe Jetsóó úúballéne
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)*

⁴⁴ Áánáacáhjáa Jetsóó tsiiñe néé ímamyémuke:

—Ímíñeúvú méleebúcunúcó ámúhakye o nééneé. Muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi óhdivu ékéévétsóó ímítyúmeke.

⁴⁵ Ehdúhjáa dibye nééne ímamyémú tsá wáájácutú iiná nééiyóné ehdu dibye nééneé. Tsáháhjáa tene ímíllémeítyú ditye wáájácúiyóne. Aaméhjáa nuhnévehíjcyá teene dííbyeke idillóiyóne.

*Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé iíhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)*

⁴⁶ Téijyúhjáa táhjájcatsímyé caabyé diityédítýú iíhtsútuube íjcyáiyóneri.

⁴⁷⁻⁴⁸ Aanéhjáa iwáájácúne Jetsóó tsíiménéwúuke iújcúne diityéké nééhi:

—Muurá íjtye tsíiméwuúmú idátsó néémeke iícvémé ookéjuco iícvéné. Téhdure okée wállóóbekéjuco ditye iícvéné. Ahdícyane caabyé ámúhadítýú idáátsóobeúvú néébe muurá iíhtsútuube. Ehdúhjáa Jetsóó néé imamyémuke.

*Meke tútávájtsotúmé meke píaabóne
(Mc 9.38-41)*

⁴⁹ Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muha máájtyumí tsaapi dimyémeri naavémuke wáágóohíjcyáné tsaaté pañétu. Áábeke muha menéé dibye tehdu imyéénújúcóótú íveekí tsíppiye íjcyáabe tehdu méénúnélliíhye.

⁵⁰ Árónáacáhjáa Jetsóó nééhi:

—¿íveekí ámuha mébóijcyúhi? Muurá meke píaabómé tsá meke tútávájtsotúne.

Jacóóbomútsikye Jóááma Jetsóó úwaabóne

⁵¹ Aanéhjáa tsúúca níjkyejívú dibye pééíñe éévé piíhíjúcóónáa peebe imamyémuma Jerotsaréevu.

⁵² Áijyúhjáa tsaatéké wálloobe íúmíwari ditye iñéhco tsátsii ditye cùwatéitsíi. Ahdújucóhjáa pééme Tsamááriá iiñújíri íjcyáné jaaháñé néhcoróne.

⁵³ Árónáacáhjáa tétsii múnaa tsá ímílletú ditye tétsii cùwane Jerotsaréevu ditye péénélliíhye.

⁵⁴ Áánélliíhyéhjáa Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke nééhi:

—Ávyéjuúbej, éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Eriáuvú cùújuwa táúmeídyú metsu metáúmeí Píívyéébeke dibye cùújuwa diityé halluvú iíjcaáyo cáámetu ditye iáiívyeki.

⁵⁵ Áánélliíhyéhjáa diityétsidívú iííténe neébe:

—¿Aca íveekí eene ámuhtsi múhdurá méíjtsámeíhi?

⁵⁶ Tsáháa Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o tsáátu míamúnáake o tútávájtsoki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétsoki. Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu pééme tsícyoomíwuúvu.

Jetsóoke iúraavyéne ímílleróme

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Aaméhjáa péhíjcyánáa tsaapi juuvávyú Jetsóoke nééhi:

—Ávyéjuubej, ó imillé úúmaye o péhíjcyáné kiávú u péhullévújuco.

58 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Muurá iyámé íjcyarómé óówamu íhyéjúnema téhejújí pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté ijcyá icyúwáítsíhjíma. Áánetu íñe Miámúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o íjcyatúne.

59 Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe tsáápiíkye:

—Muúbej, óokéréjuco duráávye.

Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, óvíi ihdyu müijyú llihíyó óhdivu dsíjivé botsíi uuékéréjuco o úráávyeki.

60 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímiájító wájácutúmé cùúújcatsí ídsíjivécoóca. Áánetu ú úwááboó Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwáábojúréjuco.

61 Áánetúhjáa idyé tsijpi néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, téhdure ó imillé uukéréjuco o úraavyéne. Áánélliitujkénú tahákímuke ó pítyájcóteéhi.

62 Áánéllihiyéhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá müúne caajáihcyú tükévéjtsoobe tsá kiá iítetú caajáhó tsatújkeve pééiyóné ityútávájtsóiyónéllihiye. Ehdunééne tsúúca Píívyéébé avyéjúejte íjcyarómé tsíñéhjíriyé íjcyame tsá dííbyé avyéjúejte íjcyatúne. Ehdúhjáa diityéké Jetsóó úwaabóhi.

10

70-meváké uwáábovu Jetsóó wálloóne

1 Ááné boonétúhjáa 70-meváké iújcúmeke wálloobe miiýteýtsícyutsáké pacóómvávú dííbyé ihde ditye iúwáábo miámúnáake.

2 Áámekéhjáa neébe:

—Ímiáánéjuco ávyétá mityámé miámúnaa Píívyéébé avyéjúejte ditye íjcyáiyóné uwááboju úwáábómeíyóme. Árónáa tééné wákemyéi múnnaa uwáábojte áyáhree. Áánélliitihdyu müú táúmeí páné aabáaabéré íjcyabe Píívyéébeke dibye mityámeke uwáábojtéké ipícyo ditye iúwáábo miámúnáake dííbyé avyéjúejte ditye íjcyáíñé uwááboju.

3 Ahdícyane íñe ámúhakye ó wallóó oohímye éllevu obééjáwuúmuke mewállóóiyódú muhdú ámúhakye dáriívémeye éllevu.

4 Aame tsá ámuha metsájtyéityú ámúhá cahpámyuu, ámúha dsíidsíi, ámúhá túhápaa jínee, éhdune. Áhdure tsá ámuha juuvávú tsaatémá tsíñéhjíri meíhjyúváityúne. Tsapéhdúré méülleco.

⁵ Aame ámuha tsájaavu meúújetécooca múu tééja múnáake nééhií: “A ámuha méíjcyaraj. Óvíi Píívyéébe ámúhakye píaabó ímí ámuha meíjcyaki.”

⁶ Aane tééja múnaa ámúhakye ímí wáátsúcúpéjtsóhajchíí Píívyéébe ímí píáaboó diityéke. Áánetu ditye ámúhakye cátúhtsópéjtsóhajchíí múu íhvjejtsó diityéké iiná néétumére.

⁷ Áánetu ámúhakye ímí wáátsúcúpéjtsómé jari múu ijcyáhi. Tsá múu tsííjyatuu, tsííjyatuu, péétúne. Aane óvíi diityéké ámuha mepiáábóne áhdó diityéré ámúhakye ájcúne tájpí ámuha meíjcyáhi. Muurá wákimyéi múnáajpi íwákimyéi áhdó ujcúhi.

⁸ Aane ámuha tsácoomívú meúújetécoómi múnaa ímí ámúhakye iwáátsúcúne májchotsóné mémájchoco panéváré ámúhakye ditye ájcune.

⁹ Aame méböhítsoco técoomí múnáadítýú chéméméhjike. Áhdure méúúbálleco tsúúca Píívyéébe avyéjúejte ditye íjcyáiyóne.

¹⁰ Áánetu tsácoomí múnaa ámúhakye wáátsúcútúhajchíí múu ulléijjtónéj piinévú íjcyáne nééhií: “Íñe ámúhá cóómi ííñú műúháj tuhááñeri íjcyane ámúhadívú muha mépíchóújcámeí ámúhá hallúrí ímityúné íjcyáné uubálle.

¹¹ Aame ihdyu óvíi muhdú ámuha meíjcyáhi. Muurá Píívyéébé avyéjúejte ámuha meíjcyájúcóiyyáhi.” Ehdu méneeco diityéke.

¹² Aane ámúhakye o néé ehdu ámúhakye dáriivémeke muurá Píívyéébe ávyétá ihnáhó ícúbáhraá muhdú míamúnaa íyahíjcyáné iímibájchócooca Tsodóóma múnáadi iicubáhráíñé ehnííñevu.

Lléébópítýúné míamúnaa

(Mt 11.20-24)

¹³ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé Coratsíii, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méenúráityúronéhjí o méenuhíjcyánée Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúúca ímityú iihvjejtsóne ímiánejcúvuréjuco ditye íbúwáávéiyóne. Áánemáa muurá íatéréejahjívú iújcámeíñé bállííjyuri ávúhcúiyómé teene iihvjejtsóné uubálle.

¹⁴ Áánellii muurá ditye ícúbáhrámeíñé ehnííñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíii, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnaa muhdú míamúnaa íyahíjcyáné Píívyéébe nihñéétsihvúré iímibájchócoóca.

¹⁵ Ahdu muurá téhdure Capenaáo múnáake pajtyeíñé mûhdumé ‘mityámityá’ tsíñáávehíjcyámeke. ¿Ijtsúcunúméubá iihtsútúúvéiyóne? Áánerá illure wágóóóveímye.

16 Ahdícyane múhdumé ámúhakye lléebome muurá ookéjuco lléebone. Áánetu ámúhakye lléebotúmē téhdure oke tsá lléebotúne. Aane oke illéebótúneri téhdure okée wállóóbeke tsá ditye lléebotúne. Ehdúhjáa Jetsóó diityéké tükévejtsóhi.

70-meva iúwáábójétsihdyu óómiñe

17 Aanéhjáa diitye 70-meváké dibye uwáábovu wálloome mítyane imíjyúú iúwáábójétsihdyu iwájtsíneri. Aaméhjáa díibyeke nééhi:

—Ávyéjuúbej, muurá naavémú múúhakye lléébohíjcyá tsaaté pañe íjcyámeke dimyémeri muha meíjchívyétsócoóca.

18 Áánélliíhyéhjáa neebe diityéke:

—Éée, tehdújuco teene tsúúca páñétúejpi Naavéné íjcyároobe tájhátsámeíñélliíhye. Muurá ó ájtyumí éhne múúne chijchi rórihcyódú dibye íevéhóowatu áákityéne.

19 Muurá ámúhá pañevú ó picyóó tatsíjpá tamyémeri ámuha diibye mémunáajpi Naavéneke metáhjaki. Áánéllii tsá iiná ámúhakye tútavájtsóityúne. Téhdure iíñimyémuma óovímu íjcyarómé tsá ámúhakye tútavájtsóityúne.

20 Árónáa ihdyu mémítýájkímyeídí tééneri eene naavémú ámúhakye ávyejúulléneri. Múu imítýájkímyeíiyódú iívane Píívyéébekéré mítyajtsó tsúúca ámúha mémeháñé díibye waajácuháámitu cáátuvánélliíhye. Ehdúhjáa diityéké neébe.

Jetsóó Cááníkye dúúruváne

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Aanéhjáa Cááni Píívyéébé Apííchó Jetsóoke ímíjyuuvu ájcuube díibyeke dúúrúvaabe nééhi:

—Ayúju Táácááni Píívyéébej, níjkyejii, iíñujii, íjcyáné aabájaabe u íjcyáabej, uke téhdújtsoobéré ó duurúvá ímiáájú ídáátsojtédívú u böhówátsohíjcyáné hallúvu. Áánetu tehdújuco tsá waajácu múnnaa iíjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u böhówájtsotú teéne. Ahdícyane ihdyu, Lli, óvíi ehdu teene muhdú u tójkevééllédu.

22 Ehdúhjáa Cááníkye idyúúrvátsihdyu neébe:

—Muurá ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyééveri míamúnáake iwáájácútso muhdú diityédítyú iíjtsámeíñe. Tsá muurá múa wáájácutú díibye Hajchi o íjcyáábé iítsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácú muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácú muhdú dibye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o böhówajtsóméré waajácúhi.

23 Ehdúhjáa iñétsihdyu ímamyémuke iííténe neébe:

—Maímijyu ihdyu ámuha meíjcyane o méénuhíjcyáné ámuha maájtyumíme.

²⁴ Muuráhjáa éíjyuúvú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáama íhtsutumé avyéjute oke ítsohíjcyará íñe ícyooca muhdú o méénuhíjcyáné ámuha maájtyumídú iájtyúmíroki. Áhduréhjáa imíllerómé o íhjyúváné illéébone. Árónáacáa tsáhái téijyu o böhówáávetúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Tsamááriá múnáajpi píáábóné uwááboju

²⁵ Tsáijyúhjáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dííbyeke imújtátsóro nééhi:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú ó íjcyáiyá múijyú o dsíjívégjúcóiityúne böhí o újcuki?

²⁶ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdútá nééne taúhbajuj?

²⁷ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá nééne: “Múu wajyú Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta díílbúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi. Áhdure múu pamévakéré wajyú muhdú u wájyúmeídyu.”

²⁸ Ehdúhjáa dibye néénéllii Jetsóó néé dííbyeke:

—Éée, tehdújuco. Ahdícyane óvíi tehdú u ijcyá múijyú u dsíjívégjúcóiityúne böhí u újcuki.

²⁹ Áánélliihyéhjáa ityáhjátsámeítyu tsiiñe neebe dííbyeke:

—¿Aanéhaca caatyéké ó wájyúiyáhi?

³⁰ Áánélliihyéhjáa idyé Jetsóó néé dííbyeke:

—Tsaapíi Jerotsaréetu Jericóovu péébeke naní múnaa imyéénúne dííbye éhnénéhjí dojtú píruné iwajyámúúnemájuco. Ánemáa péjucóiomé dibye tétsiyé dsíjíveri íjcyánááca.

³¹ Áánáacáa llúuváabe tééjuri péébe úújeté dííbyedívu. Áróóbedíi iičúvétuube pajtyéíñúhi.

³² Áhdurée duurúvájá pañe wákímyeíhíjcyabé péébe dííbyeke ájtyúmíroobe pajtyé tsapéhdúré dííbyedi iičúvétuúbe.

³³ Áanetúu Tsamááriá múnáajpi péébe dííbyeke iájtyúmííbedi mítyane ídáátsovéhi.

³⁴ Aabée ihdyu dííbyeke ditye túúvátsonéhjí ityáábóne biijinúhi. Áabekée iijudi tsajtyéébé tsaaté javu tépejco ityéhmeki.

³⁵ Áané tsitsíívevúu tééja múnáájpikye iáhdóne neébe: Áánúke téhmeco. Aane néhi tsiiñe tsíeméné dííbyema u áhdohajchíí o óómidyu uke ó óómíchoóhi. Ehdúu méénuube Tsamááriá múnáajpi.

³⁶ ¿Aanée caabyé diityédítýu tsíjpiyiye íjcyároobe naní múnaa icubáhraiñúubeke wajyúhi?

37 Áánélliihyéhjáa neebe Jetsóoke:

—Íhya eenée dííbyedi iídáátsóvéne píááboóbe.

Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Tehdújuco. Ahdícyane óvíi tehdu ú meenúhi.

Máátámúpíke Jetsóó ááhivéne

38 Ááné boonétúhjáa idyé Jetsóó ímamyémuma péébe úújeté tsácoomíwuúvu. Átsihyíhjyáa íjcyalle Mááta tsaímýé diityéké ihjyávú waatsúcúpejtsóhi.

39 Áijyúhjáa díillé naalle Maariá Jetsóó lliiñévú ácuuvé dibye úwaabóné illéebúcunúki.

40 Áánáacáhjáa diille Mááta tsíñehjí imyéénúneri íjcyalle Jetsóoke nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿íveekí aalle táñaaalle íñe o méénúnéhjitu tsá oke píáábotúne? Díñe bo okéi dille ipíáábokij.

41 Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé díillette:

—¿Aca íveekí eene tsíñehjí u méénúneriyé ú ijyácunú táuwáábori iicuvétulle?

42 Muurá ihdyu tehdújuco Maariá méénune tsá múha díilledívú cátúhtsóíturóne. Ehdúhjáa Jetsóó néé Máátákeé.

11

Píívyéébema meíhjyuváné Jetsóó úwaabóné

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Aabéhjáa tsáijyu Píívyéébema iihjyúvánetu níjkévánáa tsaapi ímamyémudítyú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána múúhakye duwáábó muhdú múúne Píívyéébema meíhjyuváné éhnéhjáa Jóáa ímamyémuke úwaabódu.

2 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Íllu múu ihjyúváhi:

Múúháj Caáni níjkyéjiri u íjcyáábej, uke muha máávyéujutsó dúúrúvamére. Aabe ihdyu diávyéjuvu múúhakye dúúcúne u ímillédú múúhakye túkevéjtsó ííñújiri muha meíjcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu.

3 Aabe óvíi múúhakye majchóvú ú ácuhiíjcyá paíjyuváré tééne tájpí muha meíjcyaki.

4 Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyáné múúhadi dídáátsóvéne dábajíívé múúhakye ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábajíívöhíjcyádu. Áhdure múúhakye íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevú muha metáhjátsámeítyuki.

5-6 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu tsiiñe neébe:

—Muurá tsaapi ámuha menáhbévahíjcyabe tsáijyu pécójpiine ámúhadítýú tsáápiikye neetéiyáhi: “Muúbej, cána okéi óvi daacu ámuha májchotu táñahbévaabe tahjyávú wájtsiibek o májchótsoki. Ávyeta tsá iinéubamá o íjcyatúne.”

⁷ Ehdu dibye néénellii ícyuwájá pañétú nééíyoobe dííbyeke: “Tsáhájuco o piívyetétu uke o ájcune. Tsúúca muha mécuwáhi. Tsúúcajáne llééhowa wátajcáméíhi.”

⁸ Ehdu muurá ámúhadítýú tsaapi iñahbéváábeke iñééróne ájcúiyá dibye táúmeíñevu éhníiñevüré dibye ipásáríjcyotuki.

⁹ Ahdícyane ihdyu műu táúmeí Píívyéébeke tééne tájpí ámuha meíjcyane ámúhakye dibye iájcuki. Métsúúraméí ímí ámuha meíjcyáyónneri ámúhakye dibye iipiááboki. Áhdure métáuméí ámúhakye dibye ityukévéjtsoki.

¹⁰ Muurá tééne tájpí iíjcyane táúmeímyeke ájcuúbe. Ímí iíjcyáyónneri tsúúrámeímyeke piááboóbe. Dííbyeke túkevéjtsoju táúmeímyeke túkévéjtsoóbe.

¹¹ ¿Aca ijcyámé tsaate ámúhadítýú iíjtsiiméné majcho táúmeícyooca nééwayúvüré ájcúiyóme? ¿A amóóbeke tetsi táúmeíñáa ájcúiyómé iíñimyédívüre?

¹² Áhdure ¿aca iíhyúu táúmeítsike ájcúiyómé óóvihódívüre?

¹³ Muurá ámuha míamúnaa ímityúmé meíjcyarómé méimillé ámúháj tsíimeke ímiáánevüré maájcune. Aanéjíi awáá muurá ámúháj Caani níjkyéjiri ijcyabe Íapííchó picyóó dííbyeke teene táúmeímyé pañévu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

Jetsóoke Naavéné píaabóné tsaate nééneé (Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Íjcyaabéhjáa tsaapi naavéné ípañe ijcyabe iihjyúvátuúbe. Aanéhjáa naavéneke dííbyé pañétú Jetsóó wáágooóné boone tsúúca ihjyúvaabe. Ááneríhjyáa míamúnaa ullévenúhi.

¹⁵ Árónáacáhjáa Jetsóodítýú tsaate nééhií:

—Aadi muurá naavémuke waagóohíjcyá tsaaté pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóó piáábóneríye.

¹⁶ Áhduréhjáa tsijtye dííbyeke íllure mávárijchómé nehíjcyá dibye méenúráítyuróné íévéhoowávú imyéénuki.

¹⁷ Árónáacáhjáa diityé iítsaméí iwáájácúne neébe:

—Muurá tsáné avyéjuje tsajíjtóré iítsámeítyúmé ímityúné idyáriiivéjcatsíñe ílluréjuco íhvejtsóné íavyéju. Áhdure muurá tsája műnaa ímityú idyáriiivéjcatsíñe ílluréjuco wáchájánújcatsíñe.

¹⁸ Ahdu iívane muurá Naavéné ihyájkímukéré íwáágoooca íllure íavyéjú újovéjtsóiyáhi. Ehdu íñe ámúhakye o néé

naavémú avyéjuubévá Betsebóó oke piáábóneríyé diityéké o wáágóohíjcyáné ámuha óhdityu menéénélliíhye.

19 Áánetúhaca ¿múúbé piááborí ámúhá mamyémú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééityuró Betsebóó piáábori ditye wáágóohíjcyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu meíhjyúváneri.

20 Muurá ihdyu Píívyéébe oke piáábóneri ó waagóohíjcyá naavémuke tsaaté pañétu téénetu ámuha méwáajácu tsúúca díibyé avyéjú ííñújiri ámúhama íjcyájúcooróne.

21 Muurá íhtsútúúbé jatu tsá iiná múha tsájtyéítyuróne.

22 Árónáa díibyé ehnííñevu íjcyaaabe díibyedítýú dójtúiyá páneere díibyé méenujcátsiháñe. Ááne díibyé tsíeméné iimillédu méenúíyoobe.

23 Ehdu nééne muurá oke ipiaabóné ímílletúmé tawákimyéí illure imillé óhdivu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáiyómeke illure óhdityu mütátsohíjcyáhi.

*Ípyée iíjchívyémé pañévú tsiiñe naavéné óómiñe
(Mt 12.43-45)*

24 Átsihdyúhjáa idyé tsiiñe Jetsóó nééhií: Muurá múúne naavéné míamúnáajpí pañétu íjchívyeebe pehíjcyá iíjcyáitsíí néhcoobére. Aabe iíjcyáiyotsíí iájtyúmítúnéllií illu íjtsámeíhi: "Tsiiñe ó óómií biwáábé pañévúré ópée o íjchívyéebé pañévu."

25 Ahdújuco muurá óómiibye ájtyumíváné diibye ípyée iíjchívyéébeke imíwu peeveéebé éhne múu jaa llíiyahdu néébeke.

26 Áánéllií muúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhniíñevu ímítýúmeke diityémá tsiiñe iúcááve díibyé pañévu. Áábeke muurá ihdée iicúbáhráné ehnííñevu ícúbáhraábe.

Iínerí meímíjyuuvnéne

27 Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsáápille míamúnáaj piinétu kéevánécoba nééhií:

—¡Maímijyu ihdyu diille ukée itsíimáváábeke píívyétsolle íjcyanej!

28 Áánélliíhyéhjáa neébe:

—Éée, tehdújuco. Áhdure ¡maímijyu Píívyéébé uwááboju cáhcujsómé íjcyanej!

*Míamúnnaa Jetsóóke néé dibye méenúráítyuróné imyéénuki.
(Mt 12.38-42; Mc 8.12)*

29 Téijyúhjáa mítyane míamúnnaa píhcyaaavé Jetsóodívu. Áámekéhjáa úwááboobe nééhií:

—Ámuha muurá ícyooca íjcyáné míamúnnaa ímityúme. Aame ¿íveekí ámuha méimillé méenúráítyuróné o méénune ámuha

oke mecáhcújtsómejíívari? Óvíi ihdyu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí Jonáake pájtyedu néene oke pájtyénetu ámuha méwaajácú diibyéjuco míamúnáake o pájtyetétssoobe o íjcyane.

³⁰ Muuráhjáa dííbyeke muhdú tene pájtyénetu Níinibé múnaa waajácú ímiáánéjuco Píívyéébe dííbyeke wálloóne. Ahdu muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke tene pájtyénetu míamúnaa waajácuú dityée iímíjpyeténe ipájtyeté Píívyéébe oke wálloóne.

³¹ Aane muurá Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné ímíbájchócooca tsáápille tsíiñé iiñúji múnáalle ámúhadívú néétsoó ámuha mecáhcútsohíjcyátunévu. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó uwáábó illéeboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa ¿iveekí dííbyeúvú ehnííñevu o íjcyaaabe o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne?

³² Téhdure muurá Níinibé múnáaúvú ámúhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa Jonáá diityéké úwaabóné icyáhcújtsóne ímíjpyetéme. Áánáa ¿iveekí dííbyeúvú ehnííñevu o íjcyaaabe o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne?

Méhálluúúcú peetédú nééneé

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Tsá muurá peete tsíeménevu maávojhácoíturóne. Muurá ihdyu cáámevu íboohówátsihvu mépicyóó tene iájchúcunúki.

³⁴ Ahdu muurá ámúhá hálluúúné peetédú nééneri ímiáánéré ámuha meííténeri metsúúrámeíhajchíí téénetúré ámuha mébóhówaúcúnuúhi. Áánetu ímityúnéré ámuha meííténeri metsúúrámeíhajchíí téhdure téénetúré ámuha mébóhówaúcúnuúhi.

³⁵ Áánéllii téíibuwá méíjcyaco ímiájú ámuha tsúúca mewáájacúné múhdurá meúráávyétuki.

³⁶ Muurá ténejcu wáájacúmé ímityúné méénújúcootúmé iíné imíjyaúréjucó íjcyane éhne múúne peete ájchúcunúnej tééveri meíjcyadu.

Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 20.45-47)

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó úwáábóné boone paritséómuube dííbyeke tsajtyé ihjyávú imájchótsoki.

³⁸ Aabéhjáa íhyójtsi níjtyámeítyuube májchóneri diibye parit-séómuube ullévenúhi.

³⁹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Ámuha muurá ámúhaj pi hállúre méímíbáchómeíhijcyáhi. Árónáa ámúhá íjtsaméí ímityúne.

⁴⁰ ¡Tsá muurá ámuha mewáájácúmeítyúne! ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú téhdure méíjtsaméí metéhmémeíyóné méjpi

menítámeíhijcyadúre? Muuráhjáa ímíáámé meíjcyá Píívyéébe meke ípíveytsóhi.

41 Áánellii műu íjpií, ííjtsaméii, íjcyane tehmé ímí iíjcyaki.

42 ¡Máidáátsoju ámuha paritséómuke tene pájtyeíñej! Muurá tehdújúcooro Píívyéébeke ámuha meíícúvehíjcyáné ámuha bájtsoháñeri. Árónaa ¿íveekí tsá ámuha meíjtsámeityú dííbyeke mewájyúiyóneri? Áhdure ¿íveekí tsá ámuha míamúnáama ímíñeúvú meíjcyatúne? Tsá muurá tsáneeríyé dííbyeke meúráavyéne tsiiñe meíhvéjtsóítyuróne.

43 ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuha méimillé pihcyáávejááné pañe íboohówátsihjíríf meíjcyane. Áhdure ámuha méimillé míamúnaa ámúhakye ávyejúulléne.

44 ¡Áameke ámúhakye taúhbájú uwáábojtémá máidáátsoju tene pájtyeíñej! Muurá ímityúmá ámuha meíjcyárómeke míamúnaa íítehíjcyá pánehjídú ímíáameúvúdú éhne múúne níjkyéné pañe nehníwu néérone pánehjídú hallu imíwu meíitedu.

45 Ehdúhjáa Jetsóó néénellii taúhbájú uwáábojtédítýú tsaapi néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ehdú aatyéké u nééneri műúhadívú ú wáájatsóhi.

46 Áánelliihyéhjáa neébe:

—¡Téhdure ámúhakye idátsó pajtyeíñe! Muurá ámuha íllure métúhútsohíjcyá míamúnáake ámúhá íítsaméityúré ámuha meújcúné uwáábori. Muurá ámuha meíjcyarómé tsá tehdú meíjcyatú eene ámuha meúwáábohíjcyádu.

47 ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! ¿íveekí ámuha éíjyuúvúu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake ámúhá ihdé múnááuvú dsíjívétsohíjcyámé níjkyénetu diityéúvu náávé ménícyohíjcyáhi?

48 Ehdú ámuha meméénúnetu muurá méwaajácú ámúhá ihdé múnááuvúu ícyahíjcyajíjtóré ámuha meúraavyéne.

49 Muurá Píívyéébe nééhií: “Ó pícyoó o túkévéjtsóneri ihdétújuco iwáájacúné úubálléímyeke. Téhdure ó pícyoó uwáábojtéke. Áámedítýú muurá tsaatédí ícúbáhraiímye. Tsíjtyeke dsíjívétsoímye.” Ehdú Píívyéébe nééhií.

50 Aane muurá téhdure ícyooca íjcyáné míamúnáake dómájcoó ííñujíí ípívyéévetsihdyu ícyoocávú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake tsaate dsíjívétsohíjcyáné dibye diityémá ímibájchoíñe.

51 Muuráhjáa Abéeke íñahbéré dsíjívetsóné boone tsíjtyeke ámúhá ihdé múnáaúvú dsíjívetsóhi. Muuráhjáa Tsacaríake dsíjívetsómé duurúvájama Píívyéébé iicuvé cójavátsómeíhíjcyáné waijí ráhoúcunútsihvu. Aane ámúhakye o néé íñe ícyooca íjcyáné míamúnáake téhdure tééné ímibájchó dómájcoíñe.

52 ¡Ahdícyane máídáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñej! Muurá ímiáájú míamúnaa wájácúiyóné ¿íveekí ámuha métuhútsohíjcyá tsíhdyuréjuco meúwáábóneri? Ditye teene icyáhcújtsóne úráavyéiyóné ámuha métuhútsohíjcyáhi. Aane muurá ámuha meíjcyarómé tsá ímíñeúvú teene meúráávyetúne.

53-54 Ehdúhjáa Jetsóó íhjyuváné taúhbájú uwáábojtémá paritséómuks tsaríwu pajtyéhi. Aaméhjáa dííbyeke panévatu dilló tsane dibye múhdurá áñújcúhajchií dííbyedítýú ímityúné iihjyúvároki.

12

Ímamyémuke Jetsóó téibúlwajtsóne

1 Téijyúhjáa ávyétá mytáné míamúnaa píhcyaaavémé wájócójcatsíñáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Téiibuwá méíjcyaco aatye paritséómú bañú múnaa ímiáámeúvudú íjcyámeke.

2 Muurá téevéneúvú méénúmeíyóné tsá tétsihvúré níjkéváityúne. Muurá pámeere iiná méénuhíjcyáné böhówáaveéhi.

3 Múha wájácútúnáa ámuha míjcohó pañévú meíhjyúvaróné waajácuméiíhi.

Píívyéébedi műu illityéhi (Mt 10.26-31)

4 Ámuúha táñahbémuj, tsá műu illityétú míamúnáadi apááñéré méjpi dsíjívetsóiyómedi.

5 Áánetu ihdyu műu illityé Píívyéébedi múijyú ámuha meíjchívyéítyuwa cúújúwá pañévú ámúhakye wáágooiyóóbedi.

6 Muurá 5-meva coomímú míjihwuúcúré áhdómeíyómeke téhmeébe.

7 Aabe muurá téhdure waajácú ámúhá níwáujíiné múhdújívá íjcyane. Áánéllii tsá műu iinerí illityétúne. Muurá diitye coomímú ehníiñevu ámuha méwajyúmeíhi.

Jetsóoke meúraavyéné metóónúíturóne (Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke iúraavyéné tóónútúmeke ó böhówájtsoo níjkyéjí múnáadívu.

9 Áánetu illure tóónuhíjcyámeke tsá o böhówájtsóityúne.

¹⁰ Muurá íñe Míamúnájpidívúu o ípívyéévéébedítýú ímityúné íhjyúvárómedi Píívyéébe iídáátsóvéne teene ábájíivéhi. Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné íhjyúvámedi tsá dibye műijyú iídáátsóvéityúne.

¹¹ Ehdúhjáa iñétsihdyu neébe:

—Tsaate ámúhakye pihcyaávejááné tehméjtema ámúhá iinjújí avyéjuité éllevu tsájtyécooca tsá múu íjyácunútú muhdú iihjyúváiñeri.

¹² Muurá ihdyu Píívyéébé Apiíchóré ámúhakye tükévéjtsoó ámuha meíhjyúvaki. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Tsá múu íjyácunútú mítyane iéhnéváiyóneri

¹³ Téijyúhjáa tsaapi míamúnááj píinévú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, táñáhbeke diñe dibye oke idywajcáró múhtsí wáábyuta múhtsíj caani pícyohíjcyánetu.

¹⁴ Árónáacáhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—¿Aca múha oke pícyoo téeméné ímibájchoobe o íjcyabé ámúhtsikye o dówajcáróki?

¹⁵ Tsá múu mítyane iéhnéváiyóneri úmúúpívyetúne. Tsá muurá mítyane meéhnéváne tájpí tsaímíyé meíjcyáityuróne.

¹⁶ Ehdúhjáa dííbyeke iñéené boonétú pámeekéré iúwaabóné úubálleebe ehnéva múnájpidítyu. Íllúhjáa neébe:

—Íjcyabée tsaapi ehnéva múnáajpi.

¹⁷ Áábe bájtsoháñee mítyane néévánetu illu íjtsámeííbye: “¿Aca kiávú íñe ó aahívétsoó tabájtsó áyánejíívari?”

¹⁸ Árónemáa neébe: “Óubá éhne teene áahívétssámeíhíjcyaja o wácvyáhcóné éhniíñevu mítyájácoba o áméisjósápañévú ó pícyoohi.

¹⁹ Ááne illu ó íjtsáméííhi: Ícyooca ihdyu tsá iiná óhdityu píhtotúne. Áánéllii pevétaréjuco íbúwajíí o íjcyaiíne óhdityu o májchoíñé, o ádoíñé, píhtójúcóótúnélliíhye.”

²⁰ Ehdúu dibye ítsámeíhíjcyárónáa Píívyéébe néé dííbyeke: “Tsá mía u wáájácumeítyúne. Muurá ípyejco tsúúca ú dsíjíveéhi. ¿Ácooca eene u éhnévahíjcyánécoba muhdúíhyaja?”

²¹ Ehdu muurá pajtyéiñe íhdyunéré éhnévahíjcyámema. Aame Píívyéébedívú iídástsóhreé.

Ihñéjteke Píívyéébe téhmene

(Mt 6.25-34)

²² Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu Jetsóó néé ímamyémuke:

—Tsá múu apááñeríyé íjtsámeítyú iine tájpí iíjcyáneri.

²³ Tsá apááñéré majchoo, wájyamuu, íjcyáne tájpí meíjcyatúne.

²⁴Cáhawáá méijtsúcunu muhdú wahpéjté íjcyane. Tsá muurá ditye múijyú wákímyeítyú tééne tájpí iíjcyaki. Pane tsá ditye imájchó pícyootúne. Árome ijcyá Píívyéébe tájpi. Aanéjíí muurá diityé ehnííñevu ámuha míamúnaa mewajyúmeíhi. Áameke tsá ámúhakye dibye iínetú píhtotsóityúne.

²⁵¿Aca íjcyabe tsaapi ámúhadítýú éhnííñevu icyáámenúné imílleebe iiye cáámenútsámeííyoóbe? Tsáhaá.

²⁶Muurá tsane túhúúturóné tsá ámuha meméénúityuróne. Aanéjíí tsá múu iítsámeítyú tsane imyéénúiyóné ámuhayé mepiívyetéíyónejíívari.

²⁷Téhdure cáhawáá méijtsúcunu wajcöháñé múhdutú iíye tsaímiyé píívyehíjcyáné pevétáré íjcyaróne. Muuráhjáá ávyéjuube Tsaromooúvú tsijtye ávyéjuté ehnííñevu íjcyáróóbé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcöháñé ímivu.

²⁸Ehdu muurá Píívyéébe tsaímiyé téhmehíjcyá wajcöháñé waházchotáré iími íjcyane illúhhuwúré tsúúca chémene. Aabéjíí awáá muurá ámúhakye éhnííñevu tsaímiyé téhmehíjcyáhi. Ehdu teéne, ámuúha cáhcujtsópityúné míamúnaaj.

²⁹Ehdu nééne tsá múu áábímyeítyú tééne tájpí ámuha meijcyane tsájyu ámúhadítýú píhtórónáaáca.

³⁰Muurá ihdyu Píívyéébeke cáhcújtsotúmé áábímyeí ipíhtócoóca. Árónáá muurá ámúháj Caani Píívyéébe waajácú iiná ámúhadítýú píhtone.

³¹Áánéllii múu ámuha mepiíhtóróneri iícúvetúmé tsúúrámeí múhdutú tsaímiyé Píívyéébeke iúráávyéne díibyé avyéjuvu iúcááváyéíyóneri. Áijyu ihdyu tsá ámúhakye dibye iínetú píhtotsóityúne.

Ímí níjkyéjiri meijcyane Jetsóó úwaabóne (Mt 6.19-21)

³²Muurá ámuha tahñéjté idátsó éhne múúne obééjámú áyáméwu íjcyadu. Árome tsá múu iínerí áábímyeítyúne. Muurá ámúháj Caani Píívyéébe imíllé ámúhakye iújcune íavyéjuvu.

³³Áánéllii múu ámúhá tsíeméné iñáhjihénúne píaabó idáátsóméhjike. Muurá iíne iíñújiri mühajchótá íjcyáityúné ámuha meéhnévéáne tsaímiyé meícyahíjcyádú nééne ijcyá níjkyéjiri múijyú muhdú íjcyáityúmé ámuha meijcyáíñe. Téhulle muurá meijcyane tsá tútavááváityúne. Muurá iíñújiri naní míamúnaa ámúhakye tútavátsohíjcyádú nééne tsáhájuco téhulle íjcyáityúne.

³⁴Muurá kénéjcú éhnííñevu ímí ámúhakye pájtyénéjcuríyéjuco ámuha meíijíveíñe.

Jetsóó tsááiñe metéhmene

³⁵ Ahdícyane ímíñeúvú meíjcyátsíívyéne oke météhmeco éhne műúne ávyéjuube tsaatétsí táábávájcatsíñé wañéhjiri íjcyáábeke iúníu műnaa téhmehíjcyádu.

³⁶ Muurá műúne téhmehíjcyámé dibye llééhówatu díllóvácooca ḥicuí ipááyúcuki.

³⁷ Ehdu muurá íavyéjúúbe íjcyámedívú dibye wájtsime ḥiné imíjyaú ijcyá dííbyema. Muurá iwájtsídu tsaímíyé diityéké imájchótósómema nahbévájcatsííbye.

³⁸ Maímijyu ihdyu ditye íjcyane tsáijyu műu pécójpiinéuba mityá cójiháñé pañévú tsáároobe tsaímíyé dííbyeke téhmehíjcyámeke dibye ájtyumíváme.

³⁹ Muurá tsája múnáajpi müijyú naní múnáajpi tsááiñe iwájácuca cùwátuube ihjya téhméjá pañévú tsá dibye úcáávérityuró iñániki.

⁴⁰ Ahdícyane meíjcyátsíívyéne méítsohíjcyaco o tsááiñe. Muurá ámuha meíjtsámeítyúnáa Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe ó tsaáhi.

Tsaatétsí wákímyeíñetu íjcyáné uwááboju

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénélli Péedoró néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ḥa műúhakyéré ú úwáábohíjcyaj, mityá pámeekérej?

⁴² Árónáacáljáa tsiiñe neébe:

—Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúúbema wákímyeííbyeke pícyoobe ihyákímú tehméébedívu. Aabe muurá diityéké ímí ḥicuvé ḥiné tájpí ditye íjcyáñéhjitu.

⁴³ Ahdícyane maímijyu dibye íjcyane íwákimyéiyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumíváabe.

⁴⁴ Muurá ímiááné ámúhakye o néé ímiáábé íjcyáábeke íavyéjuube ihñévú téhmetsóne.

⁴⁵ Áánetu íjcyaaabe tsaapi ímityuube íavyéjuube ḥicuí óomíityúné' iñééne íwákimyéí ḥibuwá íjcyátuúbe. Ehdu néébe muurá illure ihyákímuke imyéénúne iimillédú wañéhjíneriyé pehíjcyá llíyíícyáveebére.

⁴⁶ Aabe muurá ehdu ícyahíjcyánáa íavyéjuube óomiibye tuvááová dííbyeke dibye íjtsótúnááaca. Áábeke illuréjuco dibye ícúbahráné tsaate íwákimyéí műnaa ímityúmeke imyéénudu.

⁴⁷ Ehdu muurá íavyéjuube iúníu múnáake ícúbahrá dibye ímillédú dííbyé wákimyéí imyéénúiyóné wáájácurómé tehdu méénútúhajchííjyu.

⁴⁸ Áánetu iwáájácútúné hallúrígé ímityúné méénúmeke ihtsútáré ícúbáhraábe. Muurá mepiáábómedi méijyácuú ímí ditye íjcyáiyónéri. Áhdure tsíeménevu meníwáávemedi méijyácuú ímí ditye téhméíyónéri.

*Jetsóó hallútú míamúnaa tsárílléjcatsíñi
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ Muuráhjáa ííñujívú o tsáá táhallútú míamúnaa itsárílléjcatsíki. Aane ihdyu múhdutúiyó tééné pañéjuco meé.

⁵⁰ Muurá o ícúbáhraméíñé níjcátu ó dsíjíveéhi. Aane ávyeta múhduuvúrá ó ijtsúcunúhi.

⁵¹ ¿Aca ámuha méijtsúcunú tsaímiyé míamúnaa iíjcyá o tsááne ííñujívú? Muuráhjáa ihdyu o tsáá míamúnaa tsajítóré ijtsameítymé táhallútú itsárílléjcatsíki.

⁵² Aane muurá ícyoocátú tsané múnnaa íjcyarómé tsarílléjcátsíi táhallútu. Muurá tsaatédítýú ímunáajte oke cáhcújtsóhajchíi tsaatétsí cáhcújtsótumútsí tsarílleé diityéke. Áánetu diityétsíyé cáhcújtsóhajchíi ímunáajte tsarílleé diityétsikye.

⁵³ Muurá cááni tsarílleé illíkye oke dibye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure ílli tsarílleé cááníkyeé. Áhdure ídsi tsarílleé tsíjíuke. Áhdure tsáápille íaajaké tsarílleéhi. Ehdu muurá panéjcvavú míamúnaa tsarílléjcátsíi táhallútu.

*Iíná pájtyeíñé úúbállenéhji
(Mt 16.1-4; Mc 8.11-13)*

⁵⁴ Téhduréhjáa tsiiñe Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ámuha nuhba áabatéhíjcyánéjcutu ojtsobóhówáávécooca menéé maálleíñi. Ahdújuco tene állene.

⁵⁵ Áhdure tsíñejcútú kííjyeba tsáácooca ámuha menéé píjcyaba íjcyáíñi. Ahdújuco tene íjcyane.

⁵⁶ Ehdu muurá ímiáámeúvúdú ámuha méwaajácú muhdú néijyu muhdíívané cójí íjcyáíñi. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácutú okée iwálloone Píívyéébe páhduváré nénehji imyéénúneri ámúhakye úúballéjúcohíjcyaróni?

*Meke múnáájtsórómeke mewájyune
(Mt 5.25-26)*

⁵⁷ ¿íveekí tsá ámuha meíjtsameítýú ímiáámé ámuha meíjcyáiyóneri?

⁵⁸ Tsaate műu ámúhadítýú ímityunéhjí ditye ímibájchóhullévú tsíjtyeke tsájtyéhajchíi ímíñeúvú cánáájánújcatsí téhullévui iúújetétúné ihde ávyéjutédívú ámuha mecúvöhoojánútsójcatsítyuki.

⁵⁹ Tsá muurá cívöhójatu ámuha meíjchívyéíturó páneere ámuha maáhdótúhajchííjyu.

13

Ímityúné meícyahíjcyáné meíhvjejtsóne

¹ Téijyújháá tsaate Jetsóo éllevu ipyééne úúballé Píívyéébeke iiicuvéné iyámeke ditye dsíjivétsohíjcyáhajtsívú Piráátó tsaate Gariréa múnáadívú llííhyánútsómé tujpácyó iyámé tujpácyoma müjtane.

² Áámekéhjáá neébe:

—¿Aca ámuha méijtsúcunú ehdu diityéké tene pájtyene tsíjtyé ehnííñevu ímityúmé ditye íjcyánélliíhye?

³ Muurá téhdure ámuha pámeere méicubáhráméií diityédúré ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvjejtsóne Píívyéébé icyánejcúvú meíbwáávétúhajchííjyu.

⁴ Ácooca ¿muhdú ámuha méijtsúcunú Jerotsarée múnáadítýuu 18-meváké ‘Tsiroeé’ némeíñé nupáhyéjú úníuri íjcyaja cáamé cohnaúvú nééja áámune? ¿A dityée éhnííñevu ímityúmé íjcyánéllii aamúné diityéke?

⁵ Muurá téhdure ámuha pámeere méicubáhráméií diityédúré ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvjejtsóne Píívyéébé icyánejcúvú meíbwáávétúhajchííjyu.

Higyéérahe néévátúnetu Jetsóó úwaabóne

⁶ Ehdújháá Jetsóó iñétsihdyu tsiiñe diityéké úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjyáá íúmihé pañétú higyéérahe ibájtsohe néévápítyuhe úújéjehíjcyaráhi.

⁷ Árónemáhjáá tééné tehméébeke neébe: “Tsúúca 3 pijcyábájuco íhye tsá néévápityúne. Áánéllii illuréjuco dihllo. Báñú úmihé pañétú teéhe.”

⁸ Árónáacáhjáá tépallí tehméébé néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, cána óvíi íñé pijcyábá méijtsoráhi. Óvíi ó wápijcoó tehe iñéévaki.

⁹ Tsáijyu múu tehdu meméénúneri néévahe. Tehe néévátúhajchíí botsíi illuréjuco meílloíñé.”

Wáyeéévejcóójí tsáápílleke Jetsóó böhütsóne

¹⁰ Áhduréhjáá tsáijyu wáyeéévejcóójí úwááboobe pihcyáávéjá pañe íjcyámeke.

¹¹ Áánáacáhjáá tétsihyi tsáápille naavéné ípañe íjcyalle 18 pijcyábájuco íbájui ipátúúvétúneri chémejhíjcyalle.

¹² Áállekéhjáá Jetsóó ipíúváne nééhií:

—Tsúúca ú bohíjucóóhi, muúllej.

¹³ Ehdúhjáa néébere dílleke dócarájcónetu ímiááné tsúúca íbájui pátúúvelle íjyócuuvé tsatújkevéjuco. Aalléhjáa duuruvá Píívyéébeke.

¹⁴ Aanéhjáa pihcyáávéjá tehméébeke tsári pajtyé íveekí wáyeéévejcójí dibye dílleke bóhiitsóne. Aabéhjáa tétsii íjcyámeke nééhií:

—Muurá ijcyáné 6 coojívá wákemyéíjcyoojíjí. Ájcooijíjí ámuha métsááiyá díibye éllevu dibye ámúhakye ibóhiitsoki. Tsá wáyeéévejcójí ámuha díibye éllevu metsááityuróne.

¹⁵ Ehdúhjáa dibye néénéllii Jetsóó néé díibyeke:

—Bañú múnáajpi u íjcyaaabe pánehjídú ímiáábeúvudú uú. ¿Aca tsá wáyeéévejcójí íjcyaróné ámuha jéémú dóljívámeke ámuha meijchotéítýuró téhí pañetu?

¹⁶ Ehdu néene muurá áámye téhdure Aavaráaúvúj tsiiménémúháábéelle íjcyalle idátsó chémejíjcyá 18 píjcyájuco naavéné ípañe íjcyaabéré dílleke tehdu méenúneri. Áálleke ¿aca tsá mepiáábóítýuró wáyeéévejcójí íjcyaróné?

¹⁷ Ehdúhjáa dibye néeneri pámeere díibyeke múnáátsohíjcyámé núcójipivéhi. Áánetúhjáa ihdyu tsijtye mítyane ímíjyuuvé dibye dílleke píáábóneri.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ Téhduréhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca iinetú íñe tsiiñe ámúhakye ó úwááboó Píívyéébé avyéju?

¹⁹ Muurá díibye avyéjú éhne múúne mojtáátsá neeváú kékumúútúróúwu mebájtsou mítyáhécoba kéémevédu. Aahe muurá wájcáváné hallúvú wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píívyéébé avyéju.

Pááá ooríchotu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.33)

²⁰ Téhduréhjáa neébe:

—¿Aca iinetú íñe tsiiñe Píívyéébé avyéjú ó úwáábóiyáhi?

²¹ Muurá tsáápille hariínállíjyutu pááa imyéénúcooca áyánéwu tééné ooríchotu pícyooróné páneeréjuco óórichódú teene Píívyéébé avyéju.

Ímiájíjto

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu péébe juuváyí íjcyácoomíjí múnáake úwááboobéré pehíjcyáhi. Áhduréhjáa patsíhjivári íjcyájáhjí múnáake úwááboóbe.

23 Áabekéhjáa tsaate nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿a uhjéméré pájtyéteéhi?

24 Áánelliihyéhjáa neébe:

—Ihnáhó íuráávyé néerojító múu úraavyé Píívyéébé avyéjuvu ámuha meúújetéijíjto. Muurá mítyame imíllerá iúcaavéné ténevu. Árome tsá úcáávéityúne.

25 Muurá téiibuwájí néétume áachi iimillédú íjcyámé halluvú ávyéjuube ihjyá lleeahowá wátaahácoóhi. Ááné boone llééhowa wátótóhcoméré neéhi: “Ávyéjuúbej, műúhakye paayúcu.” Áróónáa néeiíbye: “Tsá ámúhakye o wáajácutúne.”

26 Áánellii neeímyé dííbyeke: “Áánerá úúma tsaméhjí mémáchohíjcyáhi. Áhdure muurá műúhá comíñferi úwááboobéré ú pehíjcyáhi.”

27 Ehdu ditye néérónáa néeiíbye: “Muuráhjané ámúhakye o néé ámúhakye o wáajácutúne. Ahdícyane méíine óhdityu ímityúmé ámuha meíjcyame.”

28 Ehdu Píívyéébe waagooó dííbyeke cáhcújtsótúmeke. Aame kémuélletúré iiteé Píívyéébé avyéjuri dííbyé ihjyú uubálle műnaa Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámeke. Áijyu illuréjuco ditye tááiñe íhwáñe iihdónema.

29 Ehdu waagoojtéréjuco íjcyánáa pahúllevátú tsijtye ímí Píívyéébeke cáhcujtsómé dííbyedívú píhcyááveé dííbyema iíjcyá íavyéjuri.

30 Áijyu muurá íñe ícyooca idáátsóméhjíúvú nééme ávyéjúúteéhi. Áánetu ihtsutúmáe ícyooca íjcyarómé téijyu idáátsónuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne

(Mt 23.37-39)

31 Téijyúhjáa paritséómú tétsihvu wájtsíme néé dííbyeke:

—Dípye íchihdyu tsiéllevu. Muurá Heróódé imíllé uke idsjívetsóne.

32 Áánelliihyéhjáa neebe diityéke:

—Mepééne dííbyeke ávyétá muubérá íjcyáábeke mene: “Óvíikyévá ihdyu níjkévaabe naavémuke tsaaté pañétú iwáágóone chéméméhjike ibohíítsohíjcyánetu.”

33 Tsá muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dsjívitétyuró Jerotsarée tsiéllevúre. Óvíi ihdyu műhajchótá ó ijcyáhi.

34 Ámuúha Jerotsarée múnáaj, ihdyújuco tsáma ¿íveekí ámuha illure mellííhyánúpétsuhíjcyáné ihjyú uubálle múnáake Píívyéébe ámúha éllevu wállóórómeke? Uwáábojtéké dibye ámúha éllevu wállóórómedi ¿íveekí illure ámuha

méícúbahrahíjcyá néwayúúnevu maáámúneri? Muurá ó imíllerá ámúhakye o újcune éhne múúne cáraca iiitsiiméwuúmuke íhñuwáácyú lliiñévú újcu. Árónáa ¿iveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne?

³⁵ Ááné déjúcotu muurá ámuha cóomí ápajyúréjuco cóevaíñe. Áhdure ámúhakye o néé oke ámuha maájtyumijúcóiityúné müijyú tsiiñe o tsááíñevújuco. Téijyu muurá ámuha oke maájtyumíne méneéhi: “Maímijyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneéj.”

14

Íjpi óórííbyeke wáyeéévejcóójí Jetsóó bóhiitsóne

¹ Tsáijyújháa idyé wáyeéévejcóójí Jetsóó péé paritséómú avyéjúúbe jávú dííbyema imájchoki.

² Áabékéhjáa diitye paritséómú hálluváábohíjcyá tétsihyi íjpi óóríñeri chémeebe íjcyánellii ‘áadikye éhne íjcyoojí bóhiitsóiibye’ iñéénema.

³ Aaméhjáa taúhbájú uwáábojtémá íjcyámeke neébe:

—¿A wáyeéévejcóójí tsaapi chéméébeke mébóhiitsóiyáhi, mityá tsáhaáj?

⁴ Ehdújháa dibye néérónáa tsá ditye iiná néétune. Aanéhjáa awáá tsúúca diibye íjpi óórííbyeke ibóhiitsóne neebe illuréjuco dibye ipyééki.

⁵ Átsihdyújháa neebe diitye paritséómuke:

—¿Aca ámúhá ocájí ámúha iiijúuba wáyeéévejcóójí wáhyéjú pañévú áákityéébeke tsá ámuha meújcúityuróne?

⁶ Ehdújháa dibye nééne tsá ditye pííyetétú muhdú iáñujcúne.

Táábávajcátsí wañéhjivu ditye míñutsóne

⁷ Áhduréhjáa tsáijyu wañéhjivu tsaate míñutsómé imillé íboohówátsihjívúré iácuuvéne. Aanéhjáa Jetsóó múhdurá iijsúcunúne diityéké úwááboobe nééhi:

⁸⁻⁹ —Tsaate múu ámúhakye ityáábávájcatsíñé wañéhjivu míñútsócooca tsá ihdéri ácúúvetú íboohówátsihvu tsáijyu múúne tsijtye ámúhá ehniíñevu ávyejúúmé wájtsímekéréjuco ditye tétsihvu ácújcóné boone iatéréétsihvúréjuco ámuha maácúúvéneri menúcójpívétuki.

¹⁰ Áánellii múu tsaate íwañéhjivu ámúhakye míñútsócooca úújeté ihdícyátsihvúré diitye wañéhji múnaa ámúhakye iajtyúmícooca íboohówátsihvu iácujcároki. Áijyu ihdyu tsá iiherí ámuha menúcójpívétámeítyúne.

¹¹ Muurá iiye íhtsutúmé ávyéujte iíjcyane némeíhijcyámé núcójpívétsáméíhi. Áánetu idáátsóméhjíúvú tsaíibuwáré íjcyame ávyéjúuteéhi.

¹² Ehdúhjáa diityéké iúwáábótsihdyu neebe dííbyekée íwañéhjívu míñútsóóbeke:

—Tsá múu majchovú míñútsotú íhtsutúméhjíkéré uke ditye píámeíiňe u ímíllénéllihiyére. Téhdure tsá múu míñútsotú dihyákímudúnéré múhdumé tsijtye úúma náhbéyahíjcyámekére.

¹³⁻¹⁴ Múu téhdure míñutsó idáátsóméhjíke íjpíítyu tsátsihji íjcyátúróméhjíma hálluvátúméhjíke ámúhakye ditye píámeíiyóné íjtsámeítyúméré. Muurá Píívyéébare ámúhakye áhdoó dibye ímillédú ámuha meíjcyame medsiíjivémé tsiiňe mebóhícoóca.

Wañéhjitu íjcyáné uwááboju

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénélli tsaapi néé dííbyeke:

—Maímijyu ihdyu diitye Píívyéébé avyéjuvu úcaavémé íjcyanej.

¹⁶ Ehdúhjáa dibye néénélli Jetsóó tsaapi wáñehjívaténetu úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjyáa iwáñehjívaténevu míñutsó mítyámeke.

¹⁷ Ááme éllevúhjáa íúníi múnáájpikye dibye wálloobe neeté diityéke: “Tsúúcajávané majcho baabáhi. Waávané mepééne mémajchótej.”

¹⁸ Árónáacáhjáa tsá ditye ímílletú ipyééneé. Tsaapíhjyáa íllure néé dííbyeke: “Ohné tsaatédítyú íiňújí o áhdone ó imíllé o úújeténe. Áánélli tsá oke dibye téhméityúne.”

¹⁹ Áánetúhjáa tsijpi nééhií: “10-meváké ócáiímuke o áhdómeke ícyooca ó imíllé o wájácalléné muhdú ditye wákímyeíñe. Áánélli tsá oke dibye íjtsójúcoóityúne.”

²⁰ Áánetúhjáa tsijpi nééhií. “Botsíi o táábávaabe muhdú ó peéhi. Tsáhái o péétune.”

²¹ Éhduréhjáa ditye népejtsóné ióómíñe úúbálleebe íavyéjúubeke. Aanéhjáa dííbyeke tsári pájtyeebe néé dibye íúníi múnáájpikye: “Ané cána míñutsóté idáátsóméhjíkéréjuco íjpi ímítuméhjí ímíñeúvú iúllene píívyetétúméhjíma hálluvátúméhjíke.”

²² Ahdújucóhjáa imíñútsójetsihdyu tsáábe nééne dííbyeke: “Ayúju ávyéjuubéj, tsúúca ó míñútsojéhi. Árónáa íñe jaa tsáhái wáhpetúne.”

²³ Áánéllihiyéhjáa íavyéjuube nééhií: “Ané cána tsíjtyekéi míñutsótej.”

²⁴ Tsáhájuco tujkénúu o míñútsorómé májchováityúne." Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

*Ihtsútúróné pañe Jetsóoke meúraavyéne
(Mt 10.37-38)*

²⁵⁻²⁶ Aanéhjáa mítyane míamúnaa dííbyeke úráávyehíjcyámeke neébe:

—Muurá oke úráávyerómé oke iwájyúné ehnííñevu méwámyuma ihyájkímukéré wájyúhajchíi tsá ditye ímiááné tahñéjté íjcyatúne. Áhdure iiye éhnííñevu iwájyúmeíhajchíi tsá ditye tahñéjté íjcyatúne.

²⁷ Áhdure oke iúráávyéné déjúcotu iicubáhrámeíiyóné ímíilletúmé tsá tahñéjté íjcyatúne.

²⁸ ¿Aca ámuha jaa meméénu tsá tujkénú meéévéíturó múhduná ámúha dsíidsí íjcyane tene úújetéhajchíi botsíi ámuha meméénuki?

²⁹ Muurá dsíidsí úújetétúnáa ámuha meméénuróné meníjkévátúneri tsijtye uuhívatéiyá ámúhadi.

³⁰ Muurá nééiyóme: "Éje, íjtyémeíhjyáa íñe ánúmeíyómé tsá pánéévétsotúne."

³¹ Áhdure ¿aca tsáné avyéjúúbé tsodáhómú 10,000-meváré íjcyame tsíjpí tsodáhómú 20,000-meva íjcyámema imyéénújcatsí tsá tujkénú íjtsámeíityuró téhdúmemma diityéké ityáhjáítyuróne?

³² Muurá téhdúmemma iihnahooítyúrónéllii tsíhyulléreri ditye íjcyánáa wállójcatsíiyómé diityé éllevu ditye iñééte imyéénújcatsíjyúcótuki.

³³ Ehdu nééne muurá tsaate iimillédu iícyahíjcyáné ihvéjtsotúmé tsá tahñéjté íjcyatúne.

*Cánáámatu íjcyáné uwááboju
(Mt 5.13; Mc 9.50)*

³⁴ Muurá cánááma iíímuma iíjcyánéllii meke píaabóhi. Áánetu iíímútuca tsá iinetú tene meke píaabóítyuróne.

³⁵ Pane mebájtsó iíñuji meúménúýónéúbatu tsá meke tene píaabóítyuróne. Áánéllii tehdu nééne illuréjuco mewáágóone. Aane ihdyu óvíi ámúhadítýú lléebome icyáhcújtsóne tehdu ijcyáhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

15

*Obéejá mújtánetu íjcyáné uwááboju
(Mt 18.10-14)*

¹ Téijyúhjáa iíñuji avyéjúúbé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámema tsijtye ímityúmé píhcyaaavé dííbyedívú dííbyé uwáábó illéebúcunúki.

² Áámedítýúhjáa paritséómuma taúhbájú uwááboje nééhií:

—¿Aca íveekí aadi ímítýúmedívú nahbéváhi?

³⁻⁴ Ehdúhjáa dííbyedítyú ditye íhjyúvánéllii obééjá mújtánetu iúwaabóné neébe:

—¿Aca ámúha jéémú obééjámú 100-meva íjcyámedítyú tsaapi mújtaca tsá ámuha 99-meváréjuco íjcyámeke iúmihéj piinévú mepícýóóne dííbyeke menéhcóítyuróne? Muurá ámuha ménéhcóiyáhi.

⁵⁻⁶ Áábeke muurá ámuha maájtyúmícooca mítyane meímíjyúuvné ááhivu ámuha mewájtsidu mépihjyúcuiyá ámuha menáhbéhahíjcyámeke ditye téhdure iimíjyúuve mújtáróóbeke ámuha maájtyúmíneri.

⁷ Ahdu muurá Píívyéébe níjkyéjiri íjcyaaabe mítyane ímíjyuuvé tsaapi ímítýúné pañévú mújtároobe tsiiñe ímíjpyetéébedi. Muurá ímí íjcyámedi iimíjyúúné ehníiñevu ímíjyúuveebé mújtároobe tsiiñe ímíjpyetéébedi.

Dsíidsiji wágóóvánetu íjcyáné uwááboju

⁸ Téhduréhjáa dsíidsijitu diityéké iúwaabóné neébe:

—¿Aca tsáápílldeli 10-jiva dsíidsi íjcyánetu tsají wágóóveca tsá dille choocówu peetéj tééveri llíyaalléré néhcóítyuróne? Muurá néhcóíyolle.

⁹ Aaji muurá iájtyúmíneri iimíjyúuvné iñáállévhahíjcyámeke pihjyúcuiyolle ditye téhdure iimíjyúuveki.

¹⁰ Ehdu muurá ímityúné íyahíjcyaaabe teene iihvájtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco íbúwááváébedi níjkyéjí múnaa mítyane ímíjyuuvhéi.

Tsaapi cáánídityu mújtáné uwááboju

¹¹ Téhduréhjáa tsiiñe úwááboobe nééhií:

—Íjcyamútsíhjyáa míityétsi tsáápí hájchimútsi.

¹² Áámútsidítýuhjáa bóneebe néé cááníkyéé: “Llíhij, u dsíjívéné boone métsiémené múhtsidívuréjuco cóéváíñetu ó imillé apáhajchíí ícyoocájuco oke tsáneevu u ájcune.” Ahdújucóhjáa dibye iiná néetuubéré ájcune diityétsikye tsahdúnéécu.

¹³ Átsihdyúhjáa wahájchotáré tétsii diibye bóneebe iíjcyáróne páneere ihñe nahjíhenúhi. Ááne dsíidsimáhjáa peebe cáánídityu tsíhyullévú tsíiñé iiñújívu. Áhullévúhjáa teene ídsíidsí illure ícúbáhraabe ímityúné iícyahíjcyáneri.

¹⁴ Aanéhjáa tsúúca páneere ídsíidsí átéreénéhjiri dibye pírújtsónáa tééné iiñújíri tsá majcho íjcyatúne. Áijyúhjáa ídátsó pevééberéjuco ícyahíjcyáné iine tájpí íjcyájúcótúube.

¹⁵ Áánéllihiyéhjáa tééné iiñújí múnáájpikye táúmeíbyé wákiméi. Aabéhjáa dííbyeke téhmetsó ímyeenímadívu.

¹⁶ Aabéhjáa diityéké téhmehíjcyáábeke múha majchovú ájcútuube ájyaba wájyújúcóótúnéllii imíllerá diityé éébuta imájchone.

¹⁷ Átsihvúhjáa ikímóóvémeíñe illu iijtsámeííbye: “Ehdíívajúné tsáma áyáturómé llihiyó wákimyéi múnáadítýú majcho píhtótúnáa ¿íveekí íchihvu ó dsíjíveehíubá ájyábari?

¹⁸ Tsáhaá, oo éhne llihiyó éllevu o óomíñe dííbyeke ó neéhi: Llíhij, ¿íveekíhyana ihdyu Píívyéébe ímíllénejíí ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyáróóbedívú ímíñejíívari?

¹⁹ Ahdícyane tsáhájuco díjtsiiméné o íjcyáityúne. Díwákimyéi múnáajpíyéjuco o íjcyáíñne.”

²⁰ Ehdúhjáa iijtsámeídyújuco dibye óomiñe cááni éllevu. Aabéhjáa téhullévú péébeke tsíhyullétúré cááni iájtyúmiíbedi mítyane iídáátsóvéne iicuí icyáhdahíróne ámabúcutéhi.

²¹ Átsihvúhjáa ípyée iijtsámeídyújuco dibye cááníkye nééneé:

“Llíhij, ¿íveekíhyana ihdyu Píívyéébe ímíllénejíí ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyáróóbedívú ímíñejíívari? Ahdícyane tsáhájuco díjtsiiméné o íjcyáityúne.”

²² Ehdúhjáa dibye néérónáa cááni néé iúníu múnáake: “Iicuí áánúke íwajyámúúnema ítyúhápaaajívú meújcóne hójtsíwápaajívú maájcú dibye ipícyámeíki.

²³ Átsihdyu íujcávaabe ócáiwúuke médsíjivétsó dííbyeke mewáñehjínuki.

²⁴ Muurá íñe ‘tsúúcajáubáhjáa dsíjíveébe’ o néhíjcyánáa ídátsó kiátú böhdiivaabe méhdivu.” Ahdújucohjáa ditye wáñehjívaténe.

²⁵ Áijyúhjáa íñahbe ámíaabé úmihé pañétú óomiibye lleebúcunúvá wañéhjí ihjyári íjcyane.

²⁶ Ááneríhjyáa iúllévenúne kemuélletúré iúníu múnáajpikye ipíuváne dílloobe íveekí ditye wáñehjívaténe.

²⁷ Áánélliíhyéhjáa neébe: “Muurá díñahbe wajtsíhi. Áánélliíhyéne díícyááni llihyánutsó íujcávaabe ócáiwúudívú dibyévané iiná pájtyétuube kiátú böhdiivánéllii dííbyeke iwáñehjínuki.”

²⁸ Aanéhjáa ávyéta tsári pajtyé dííbyeke. Aabéhjáa ihnáhó cayobáávatéébé tsá áyánéwu ímíllétú iáahivéné ihjyávu. Áánélliíhyéhjáa cááni dííbye éllevu ipyééne cánáájanú dibye iáahíveki.

²⁹ Árónaacáhjáa neebe cááníkyeé: “Llíhij, muurá íñe múhdúné pijcyábá úúma ó wákimyeí uke táhjállétuubére.

Áróóbeke tsá múijyú oke u ájcutú obééjá hájchíúbadívúré ehdu o wáñehjívaté o náhbévahíjcyámema.

³⁰ Aabe eene dáachikye ímiáábekéjíi ú wáñehjínú íujcaváábeke jeemúdítýú u dsíjivétsóóbé hallúrí ímityúné walléémudi didsíidsí pírujtsójéébeke."

³¹ Áánelliihyéhjáa cááni nééhií: "Ímiáánéjuco, Lli, óoma tsatsíiyé u ícyahíjcyáne. Aane muurá páneere tátsíeméné dihñe.

³² Áanetu ihdyu tehdújuco mewáñehjínúné díñáhbeke ídátsó kiáhjí múhduháñé iícyahíjcyátsihdyu 'tsúúcajáubá dsíjíveébe' o néhíjcyánáa méhdivu bóhdíváábeke." Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

16

Íavyéjúúbema tsaapi ímityúné wákímyéíñetu íjcyáné uwááboju

¹ Téhduréhjáa ímamymémuke úwááboobe nééhií:

—Íjcyaabéhjáa íhtsútuube ehnéva múnáajpi. Áábé únú múnáajpíhjyáa ímityuube íjcyáábé hallúvú tsaate úúballé dibye íavyéjúúbeke dibye ímityú téhmehíjcyáné dííbyé tsíeméne.

² Áánelliihyéhjáa íavyéjuube ipíúváábeke nééhií: "¿íveekí ímityúné míamúnaa díhyallúvú úúballéhi? Ahdícyane oke ímíñéúvú duubállé muhdú tátsíeméné u téhmehíjcyáne. Átsihdyu tsáhájuco óoma u wákímyeíityúne."

³ Ehdúhjáa íavyéjuube néénetu illu íjtsámeííbye: "Aane ¿muhdú íñe ó íjcyáá oke táavyéjuube wáágooóbe? Tsá muurá o píívyetétú tsííñé wákímyéí o méénune. Pane núcójpítsó teene tsíjtyeke piáábó o táúmeíñé tájpí o íjcyáiyóne."

⁴ Ehdúhjáa íjtsámeíyóne neébe: "Tsúúca ó waajácú muhdú o méénuíñé. Oo éhne ó piááboó táavyéjúúbedítýúu iñáhjíhenúné áhdohíjcyátúmeke néhi dibye oke wáágooócooca diityéréjuco oke ipiááboki."

⁵ Ehdúhjáa íjtsámeíñé píúvaabe tsáápiitsádí diityéké eenée íavyéjúúbedítýú iñáhjíhenúné áhdohíjcyátúmeke. Áánemáhjáa o méénuíñé. Oo éhne ó piááboó táavyéjúúbedítýúu iñ tujkénú tsáábeke neébe: "¿Acáa múhduná táavyéjúúbedítýú u náhjíhenúné tsáhái u áhdotúne?"

⁶ Áánelliihyéhjáa neébe: "100-hoojáváa oríivó duurúbájpacyóné ó ujcúhi." Áánelliihyéhjáa neébe: "Éée, íñée muurá u cáátunúné téhdunéjuco. Árónáa cána íícúi béháámitúréjuco picyo 50-hoojávaréjuco u áhdotúne."

⁷ Ááné boonétúhjáa idyé tsijpi tsáábeke neébe: "¿Ácooca uu múhduná tsáhái u áhdotú ávyéjúúbeke?" Áánelliihyéhjáa neébe: "100-babyáváa triigo ó ujcúhi." Áánelliihyéhjáa neébe:

“Éée, íñée muurá u cáátunúné téhdunéjuco. Árónáa cáána híciú békáhámitúréjuco caatúnú 80-babyávaréjuco u áhdotúne.”

⁸ Ehdúhjáa ávyéjúúbé únú múnáajpi ímityúné meenúhi. Aanéhjáa bódónétu íavyéjuube iwáájácúneri ullévenú dííbyedi ayájú tujkévé ehdü imyéénuíñé dibye íjtsámeíñeri. Ehdü muurá íñe ímiájító úráávyémé ehnííñevu ténejcu wáájácutúmé tujkévééné íjtsámeíñé tsíjtyema iñáhbévájcatsíki.

⁹ Aane ihdyu ámúhakye o néé íñe ííñújiri ámuha meéhnevámé tsíjtyeke mepiáábo néhi ámuha medsíjívécooca Píívyéébe ámúhakye iúcúpétso múijyú muhdú íjcyáityúmé dííbyema ámuha meíjcyáihullévu.

¹⁰ Muurá wahdííváné wákímyéivu tsaatéké mepícyoome ímí wákímyeíhajchíí méwaajácu téhdure éhnííñevu íjcyáné wákímyéí ímí ditye méénúiyóne. Áánetu teene átéreééné wákímyéí múhdurá méénuhíjcyámé muurá éhnííñevu íjcyane téhdure dáriívéiyáhi.

¹¹ Aane muurá íñe ííñújiri ámuha meéhnéváneri ímiáánéré ámuha meméénútúhajchíí téhdure Píívyéébé wákímyéí múhdurá ámuha médáriívéhi.

¹² Téhdure tsíjtye éhné ímíñeúvú ámuha metéhmétúhajchíí muurá ámúhá wáábyuta íjcyaróné tsá múha ámúhadívú íhvéjtsóítyuróne.

¹³ Muurá tsá míityétsima tsaapi ímí wákímyeíítyuróne. Muurá tsáápiikye éhnííñevu iwájyúúbediyé híicúvéne tsá tsíjpihdi dibye híicúvéítyuróne. Áánéllii tsá tene ímityú Píívyéébeke meúraavyémé metsúúrámeíñé medsíidsíváiyóneri.

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné paritséomú illéebóne illure uuhiívaté dííbyedi tééneri itsúúrámeíhíjcyánélliíhye.

¹⁵ Áámekéhjáa neébe:

—Bañú múnaa ámuha meíjcyámeke míamúnaa itsúcunúhíjcyá ímiáámédu. Árónáa Píívyéébe waajácú ámúhá íjtsaméi. Muurá míamúnaa mítyájkímyeíñé tsarílleébe.

Píívyéébé taúhbaju wágóóvityúne

¹⁶ Muuráhjáa Jóáa böhówáávétúné hajchótá Píívyéébé taúhbaju íhjyú uubálle múnáauvú úwáábohíjcyánéréi míamúnaa úráávyehíjcyáhi. Ááné boonétúu ihdyu diibye Jóááuvúréjuco úwaabóné ímiáájú Píívyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcúné uwááboju. Áánélliíhyée mítyame tsúúrámeíhíjcyá téénevu iúcáávéíñeri.

¹⁷ Muurá ííñújíma páneere íévéhóówari íjcyanéhjí wágóóvveéhi. Áánetu Píívyéébé uwááboju tsá múijyú

wágóóvéityúne. Muurá muhdú tene néhdújuco tene pájtyeíñne.

*Táábávájcatsímyé wáágóójcatsíltyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.1-12; Mc 10.1-12)*

¹⁸ Muurá tsaapi méwakye iihvédtsóne tsíjpíllekéréjuco táábávaabe ímityúné meenú íveekí mewa ímíubááné íjcyánáa tsíjpíllemáyéjuco iijcyáneri. Áhdure tsaapi wáágóólleke táábávaabe ímityúné meenú íveekí ájyu ímíubááné íjcyánáa díillema iijcyáneri.

Ehnéva múnáajpi iitérónáa Ráátsaro ícúbáhrámeíñne

¹⁹ Téhduréhjáa tsiiñe Jetsóó úwááboobe nééhií:

—Íjcyaabéhjáa tsaapi íhtsútuube ehnéva múnáajpi tsanééré ímiá wajyámuunévú úcámélhíjcyáabe. Áabékéhjáa iiná píhtotuube paíjyuváré wáñehjívatéhíjcyáhi.

²⁰ Áánáacáhjáa Ráátsaro állávatéébé ácuúcunúhíjcyá díbyé já lleehówá úmíwari.

²¹ Aabéhjáa idátsó úmúúpívyehíjcyá díbye májchónetu baavu dójcówaahyéjí imájchóiyóneri. Áabedívúhjáa oohímyé ipíhcyáávéne píhjahíjcyá díbye áhllaháñne.

²² Aabéhjáa illuréjuco dsíjivéne. Áabe iibuuuhjáa níjkyéji múnaa tsajtyé Píívyéébe éllevu Aavaráá íjcyáhullévu. Ááné boonétúhjáa díibyeréjuco íhtsútuube ehnéva múnáajpi dsíjivéébeke tsaímíyé cuuúme.

²³ Áabe iibuuuhjáa úújeté Píívyéébeke cáhcújtsotúmé ícúbáhrámeíhullévú cúújúwá pañévu. Áhulléhjáa ícúbáhrámeíbyé ájtyumí Aavaráake Ráátsaro díbyemájuco íjcyáábeke.

²⁴ Áabedihjyáa wáníjcyámeíbyé nééhií: “Múúhá ihdé múnáajpi Aavaráaj, óhdi ihdyu dídáátsovéne aabye Ráátsaroké diñe oke dibye íhyójtsíwáubáré nújpácyotu imúriúcúneri táhníjíwa iipípajchóvaki. Ávyeta íñe cúújúwá allóócó tsáhájuco o áábúcutúne.”

²⁵ Áánellihyéhjáa Aavaráá néé díbyeke: “Cáhawáá, Lli, ditsáávé iiné imíjyaúhjáa u íjcyane u dsíjivétúné ihde. Áánetúu muurá áánu Ráátsaro idátsó ícúbáhrámeíhíjcyáabe íñe ícyooca iiné imíjyaúréjucó íjcyane. Áánetu ihdyu ú ícúbáhráméíhi.

²⁶ Aabe piáábó u táúmeiyónáa ijcyáné íñe múúhadityú ámuha meráhoúcunútsihdyu íeverááhó ápichó nééne kiátú mepájtyéne meúújéjcatsíyónejívari. Muurá íñejcúrí íjcyame tsá píívyetétú

énejcúvú ipájtyene. Áhdure énejcúrí íjcyame tsá píívyetétú íñejcúvú ipájtyene.”

²⁷ Ehdúhjáa Aavaráá néénéllii neébe: “Uu muurá Aavaráá műúhá ihdé múnáajpi u íjcyabe ihdyu óvíjyuco aabye Ráátsaroké wallo ííñujívú llihíyoke pámeere tahákímuma dibye iúwáábotéki.

²⁸ Ijcyámé 5-meva táñahbemu. Áámeke ó imíllé dibye wáájácútsoténe ílluhaca ícúbáhraméí íjcyánáá íveekí ímityúné o ícyahíjcyáné níjcauvú o úújetéébé o ícúbáhrámeídyú ditye íícúbáhrámeítyuki.”

²⁹ Ehdúhjáa dibye néérónáá Aavaráá néé dííbyeke: “Árónaa muurá ijcyáné diityédí Píívyéébé waajácuháamí íñe ícúbáhraméityu úubálleháamí dííbyé ihjyú uubálle munaáape Moitséémú cáátúnuháami. Téhaami óvíi iéévéne cáhcujtsómé ipájtyetéki.”

³⁰ Ehdúhjáa Aavaráá néérónáa neébe: “Ihdyúhde ímiááné ijcyájúcooróné diityémá uwááboju. Árónaa ihdyu mee dsijíve múnáadityú tsiiñe bóhiibe diityéké uwáábotéébeke botsíi cáhcujtsóiyóme. Aaca ihdyu ímiááné ímityúné iícyahíjcyáné iíhvéjtsóne íbúwáávýomé ímiánejcúvuréjuco.”

³¹ Áánéllihihjáa Aavaráá nééhií: “Árónaa muurá Píívyéébé ihjyú uubálle munaáape Moitséémú cáátúnúné uwááboju icyáhcújtsótuhajchíi téhdure tsá ditye cáhcujtsóíturó dsijívemedityú tsaapi tsiiñe ibóhówáávéne úwááboróne.”

17

*Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)*

¹ Áhduréhjáa tsiiñe ímamyémuke neébe:

—Tsá ííñújíri mávaríjchojúúné píhtóityú míamúnáake tútavájtsoíñé. Árónaa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé ímichi ténehjívú diityéké íbúwátsohíjcyámeke.

² Muurá botsíi oke cáhcujtsómé ídátsó tsíimédüréi néémedityú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá műú íjkyéháñetu néwáyúcobáné ióhbáñúmeke wájojcó móóá pañevú ápíchó diityé úmiwa nééné ihdétu.

³ Áánélli téíibuwá meíjcyáne ámúhá nahbe ímityúné méénúúbeke mébói jcyuco. Aabe teene iíhvéjtsóne ímiánejcúvú tsiiñe íbúwáávöhajchíi ílluréjuco máábájíiveco ímityúnée dibye méénune dííbyedi meídáatsóvénema.

⁴ Tsáijyu múúne 7-ijyúvá tsájcoojí méénúíyoobe ímityúne. Áhdúijyúvá dibye ámúhadívú ídátsójkímyeíhajchíí múu ídáatsové dííbyedi.

Píívyéébeke mecáhcújtsóneri páneere meméénune

⁵ Áábekéhjáa ímamyémú nééhií:

—Múúhakye piáábó éhnííñevu muha mecáhcújtso
Píívyéébeke.

⁶ Áánéllihiyhjáa neébe:

—Muurá mojtáátsá neeváúwúudúné áyánéwu ímí
Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca eehe úmehe ámuha ménééiyá
étsihdyu tehe ityábáavyéne móóaj piinétú iíjyócúúvetéki.
Ahdújcu muurá tehe iíjyócúúvetéiyóné tétsihdyu.

Muhdú tsaaté wákímyéi múnaa íjcyane

⁷ ¿Aca ámúhá únú múnáajpi úmihé pañe caajári tsáijyu
ócéajimu téhméúbari iíjcyátsihdyu áahívéébeke ámuha
mémáchótsópéjtsóiyáhi? Tsáhaá.

⁸ Muurá illure ámuha ménépéjtsóiyá dííbyeke: “Majchóréjuco
meénu. Aane u nílkevadú ú pícyoó tujkénú muha memájchoki.
Áané boonétúi ú májchoóhi.” Éhdure muurá ámuha ménééiyáhi.

⁹ Áhdure ¿aca ámuha dííbyeke météhdújtsóiyá ámuha
metáuhbánéré dibye méénúné hallúvu? Tsáhaá.

¹⁰ Ehdu téhdure Píívyéébe ámúhakye pícyóóné wákímyéí
ámuha meníjkévácooca tsá múu íjyácunútú dibye ámúhakye
téhdújtsóiyóneri. Illure múu nééhií: “Tsá muurá ímiá iicúve
múnaa muha méíjyatú múúhakye dibye táuhbánéré muha
meméénúnélliíhye.” Éhdure múu nééhií. Ehdújháa neebe
Jetsóo.

Ijpi chájáávemeke Jetsóó bóhiitsóne

¹¹ Aabéhjáa Jerotsaréevu péébe pajtyé Tsamááriámá Gariréá
iñíjíícutu.

¹²⁻¹³ Aabéhjáa tsácoomíwuúvú úújeténáa dííbye éllevu 10-
meva tsáá ijpi chájaavéme. Ároméhjáa kemuéllevúré iwájtsíne
dííbyedi wáníjcyámeímyé kékévánécoba nééhií:

—Jétsoj, Jetsóoj, múúhadi dídaatsóve!

¹⁴ Áánéllihiyhjáa diityéké iiteebéré nééhií:

—Tsúúca muurá ámuha mébohíjucóóhií.

Aame cáhawáá llúuvájtedívú méúújétsámeítyej.
Ahdújucójháa ditye pééne tsáimiyéjuco néémeé.

¹⁵⁻¹⁶ Áamedítýúhjáa Tsamááriá iñíjíí múnáajpi oomí
Píívyéébeke dúúrúvaabére. Aabéhjáa Jetsóó lliiñévú
imímóúvéné dííbyeke téhdujtsóhi.

17-18 Áabekéhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Aca tsá pámeeee ámuha mebóhiitúne? Muurá íñe tsííñé iinúji múnáajpi u ijcyároobe ú oomí Píívyéébeke u téhdújtsoki. Áanetu ¿kiá tsijtye?

19 Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Wa díiyocuúvéne dipyej. Tsúúca ú bohii Píívyéébeke u cáhcujtsodú ijcyáabe.

Píívyéébé avyéjú böhówááveíñé

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Aanéhjáa Jetsóoke paritséómú dilló müijyú Píívyéébé avyéjú böhówááveíñé. Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Tehdu Píívyéébé avyéjú böhówááveróné ámuha maájtyumíiyonejíívari.

21 Áánélli tsá múha nééíturóne: “Íñe Píívyéébé avyéju.” Muurá ihdyu ijcyájúcooróné ámúhama.

22 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neebe ímamyémuke:

—Muurá ámuha méijyácunuú Míamúnáájpidívúu o ípívyéébeke ámuha maájtyumíjúcoóiyóneri. Ehdu ámuha meíjtsámeiyónáa tsáhái ámúhadívú o böhówáávéityúne.

23 Muurá ámúhakye tsaate neéhi: “Tsúúca Mépájtyetétsoobe tsájucóóhií.” Árónáa tsá múu cáhcújtsotúne.

24 Muurá chijchi rórihcyóné maájtyumídú pámeeee ájtyúmií Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o tsáábeke.

25 Árónáa ihdyu ihnáhooíñé ícyooca ijcyáné míamúnaa óhdi ícúbahráne. Tsá oke ditye cáhcújtsotúne.

26 Muuráhjáa Noéé ijcyáijyu ijcyáné míamúnaa ijcyadúré ijcyáimyé o tsááíñe ijtsotúme. Áánáaa tsúúca ó tsaá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe.

27 Muuráhjáa téijyu ijcyáné míamúnaa iimilléédúré ícyahíjcyá majchóháñeri, adóháñeri, táábávajcátsiyi. Áánáacáa ihdyu Noéé tsúúca ihmíiné pañevú úcáávénáa iinúji páneere caajávécucóóhií. Ááneríi pámeeee cáhcújtsotúmé óuuvé imájcanúneri.

28 Áhdurée muurá pajtyéné Róo ijcyáijyu ijcyámeke Tsodóóma múnáake. Muuráhjáa téhdure iimilléédú ícyahíjcyámé majchóháñeri, adóháñeri, náhjíheri, úmihéneri, ánuméiyi.

29 Áánéllihiyée muurá Píívyéébe dííbyeke néé dibye iijchívytécoomítyu. Áhdújucóo dibye ijchíívyéné Boone Píívyéébe cíújuwa ijcaáyóneri técoomi áiivyéne.

30 Ahdu muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ó tuvááóvaá míamúnaake iimilléédúré ijcyámeke tsiiñe o tsáijyu.

³¹ Áijyu ihjyátú tsiéllé íjcyame tsá ihñénéhji éllevu péjúcóóityúne. Áhdure iúmihérí íjcyame tsá ihjyávú péjúcóóityúne.

³² Cáhawáá méíjtsúcunu muhdúhjáa diibye Róo táábake tene pájtyene idyéjú dille révoúcunúné déjúcotu.

³³ Muurá iíñújiri iímillédú iíjcyáneriyé tsúúrámeíhjcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu ihdyu teene iihvégtsóne ookéréjuco úraavyémé pájtyeéhi.

³⁴ Muurá tsiíñe o tsáácooca míityétsi cùwámútsidítýú tsáápiikye o újcúnetu tsijpi coévaáhi.

³⁵ Áhdure tsaatépí cáatsómúpidítýú tsáápílleke o újcúnetu tsíjpille coévaáhi.

³⁶ Téhdure tsaatétsí iúmhé pañe íjcyámútsidítýú tsáápiikye o újcúnetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi.

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllií ímamyémú nééhií:

—¿Aame kiávú újyéteéhi?

Áánéllihiyhjáa neébe:

—Muurá éhne múúne tsíeméjpí dsjívéebedívú áñumu píhcyaavédú tahñéjté óhdivu píhcyááveéhi.

18

Ímityúnéhji ímibájcho múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju

¹ Áhduréhjáa Jetsóó tsiíñe ímamyémuke úwááboobe úúballé ímityúnéhji ímibájchoobe ímityuube íjcyáábedítýú tééneri diityéké itsápijtsó Píívyéébema iíhjyúvahíjcyánetu ditye ióchévétuki.

² Íllúhjáa neébe:

—Íjcyaabée tsácoomiyí ímityúnéhji ímibájchoobe ímityuube Píívyéébeke ávyejúúllétuúbe. Aabéhjáa tsá ímí píáábohíjcyatú míamúnáake.

³ Áábekéé técoomiyí íjcyalle pílbájyulle néé tsaatémá ímityúné dille dááriívégcatsíñé dibye iímibájcho díllemá.

⁴ Ehdúu mühajchótájucó dille dííbyeke píáábo táúmeíyónéri tsá dibye iicúvehíjcyatúne. Áánéj piinévúhjáa illu íjtsámeíbye: “Píívyéébeke o ávyejúúllétúnéllií tsáhátuero míamúnáake o píáábóiyóné oke ávyetúne.”

⁵ Árónaa aalle pílbájyulle íjyévé éhnííñevúré oke pátsáríjcyónéllií óvíjyuco díílleke o píááboíñé oke dille ipátsárijcyójúcótuki.”

⁶ Ehdúhjáa iúubálléne neébe:

—Ehdúu piinévúi píááboobe ímityúnéhji ímibájchoobe ímityuube íjcyároóbe.

⁷ Aanéjíi ḡaca tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébe ihñéjteke píááboíñé dííbyeke piáábó táúmelhíjcyámeke? ḡMityá ámuha méijtsúcunú ditye piáábó táúmeíñeri dibye iičuvetúne?

⁸ Tsáhaá. Muurá píáábóiibye diityéké teenémaye. ḡAca íhya míamúnaa ímí cáhcújtsómedívú ó wájtsií Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiiñe ííñujívú o tsáácoóca? Ehdúhjáa neeve Jetsóo.

Tsaatétsí Píívyéébema íhjuúvánetu íjcyáné uwááboju

⁹⁻¹⁰ Téhduréhjáa tsaate ímiáámedi idíllómeíñé tsíjtyeke éhdiivállehíjcyámeke úwááboobe úúballé tsaatétsí Píívyéébema íhjyúvánetu. Íllúhjáa neébe:

—Tsáiyúu míityétsi péé duurúvajávú píívyéébema iihjyúvaki. Tsaapíi paritseómuúbe. Áánetúu tsijpi ííñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyáabe.

¹¹ Aanée paritséómuube Píívyéébema íhjyúvaabe nééhií: “Ayúju Tápiivyéébej, uke ó téhdujtsó ímiáábé o íjcyáné hallúvu. Tsá muurá tsíjtyedu ímityuube o íjcyatú naní múnáajpi. Tsá müíjyú ihdícymema o dómacójcatsítýune. Pane tsá aabye ííñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyáabe ímityuube íjcyadu o néétune.

¹² Muurá tsáné tsemáánari míjcyoojícú májchótuube úúma ó ihjyúvahíjcyáhi. Téhdure muurá 10-jíva o dsíidsívánetu tsájíhcoba ó dówacárohíjcyá uke o iičuvéne.” Ehdúu Píívyéébema ihjyúvaabe paritséómuúbe.

¹³ Áánetúu diibye ííñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyáabe tsá cáámevu icyárúúvéné Píívyéébema íhjyúvatúne. Íllurée kímóóvemeííbyé ijpiújitu íllaáyómeíñé nééhií: “Ayúju Tápiivyéébej, óhdi ihdyu dídáátsovéne dábajíívén táimítyu. Muurá imityuube ó ijcyáhi.” Ehdúu ihjyúvaabe Píívyéébema ííñújí avyéjúubé wáábyuta dsíidsike áhdótsohíjcyáabe.

¹⁴ Aane muurá dííbyeke tsúúca Píívyéébe ímibájchóóbé hallúrí tsáhájuco íimityú ijcyatúne. Áánetu tsíjpiikye tsá dibye ímibájchotúne. Ehdú muurá iiye íhtsutúmē iijcyane némeíhíjcyámé núcójpívétsáméíhi. Áánetu ihdyu idáátsóméhjíúvú nééme ávyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóo úwaabóhi.

Tsiiméké Jetsóó llúúvanúne

(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Aanéhjáa dííbye éllevu iitsíimeke tsivámé dibye Píívyéébeke piáábó ityááumeí diityé hallúvu. Árónáacáhjáa ímamyémú diityéké néé iičevé ditye iitsíimeke tsívane.

16 Árónáacáhjáa Jetsóó diitye tsíiméké iipiúváne néé ímamyémuke:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsíime íjcyadu néémé wáabyuta Píívyéebé avyéju.

17 Aane ímiáánetúré ámúhakye o néé éhne múúne teetsi tsíimene meke cáhcujsódú Píívyéebéke cáhcújtsotúmé tsá díibyé avyéjúejte íjcyatúne.

*Ováhtsá Jetsóoma íhjyuváne
(Mt 19.16-20; Mc 10.17-31)*

18 Aanéhjáa tsáijyu tsáné avyéjuube Jetsóoke nééhií:

—Uwáaboóbej, ímiáábé ú íjcyaaabe cána oke diñe ¿muhdú ó íjcyáiyóné müijyú o dsíjivéjúcóóityúne bóhí o újcuki?

19 Áánéllihyhéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábedi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéebé ímiáábe.

20 Muurá ú waajácú díibyé taúhbajúúné nééneé: “Tsá múú ihdícymema dómacójcatsítyúne. Tsá múú míamúnáake dsíjivétsotúne. Tsá múú nánívatúne. Tsá múú álliuutúne. Múú avyéjuullé díicyáánimútsikye.”

21 Ehdúhjáa Jetsóó néénélli neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayaábedítýúré tehdújuco o ícyahíjcyáne.

22 Áánéllihyhéhjáa Jetsóó nééhií:

—Árónáa ijcyánéi tsane u méenúiyóne. Cáhawáá dítsíeméné náhjíhénúne piáabó ídáátsóméhjikej. Áijyu ihdyu ú avyéjúuteé níjkyéjíri íjcyaaabe Píívyéebé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méenúne ookéréjuco duráavyej.

23 Ehdúhjáa Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé díibyeke mítyane dibye éhnévánélliíhye.

24 Áabékéhjáa iíténe Jetsóó nééhií:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéebé avyéjuvu úcáávéiyáhi.

25 ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehnéva múnaa Píívyéebé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

26 Ehdúhjáa dibye néénélli tétsihyi íjcyame nééhií:

—¿Aca ihdyu mühdutúrá pájtyetéiyóme?

27 Áánéllihyhéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnaa tsá píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe. Árónáa Píívyéebé piivyété diityéké ipájtyetétsóné iiná díibyedívú tühúútúnélliíhye.

28 Áánéllihyhéhjáa Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco méúraavyéne.

29-30 Áánéllihiyhjáa Jetsóó nééhií:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé páneere íijcyátsíhjima imúnáake cáánimuu, íñahbémuu, méwamyuu, iítsíímee, íjcyámeke tsánejcuvú iíhvéjtsóne Píívyéébé wákiméí méénume muurá iíné imíjyaú íjcyáá iíñújiri. Aame újcuú múijyú iidsíjivéjúcóiítýúne bóhí tsííjiréjuco iíñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí iíjcyaki.

*Idsíjíveiñé tsiiñe Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)*

31 Ehdúhjáa iñétsihdyu Jetsóó ímamyémuke íhdyúétsihvu idyóbeúcúmeke nééhií:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedítýú tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa néhíjcyáné oke pájtyeéhi.

32-33 Muurá oke llúuvájté avyéjutémá taúhbájú uwáábojte íhvéjsoó jodíómú íjcyátumé hójtsí pañévu. Aame óhdi iúuhívaténe oke únichíhcyuméré iwápáájcóóbeke ílluréjuco dsíjivétsoíñé. Ároobe tsiiñe ó bóhí 3 coojívatu.

34 Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééne tsá ditye áyánéwu wáájácutú iínerí dibye íhjyuváne.

*Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíbajchóne
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)*

35 Aabéhjáa ímamyémuma péébe Jericóój píihíríjyuco íjcyánáa juuvá úníuri hállúvátuube ácuúcunúúbé táúmeí piáábo.

36 Aabéhjáa mítyane tééneri míamúnaa pájtyénéllii dilló iínerí ditye ullene.

37 Áánéllihiyhjáa úúballémé Natsarée múnáajpi Jetsóoma ipyééneé.

38 Áánéllihiyhjáa dííbyedi wáníjcyámeííbyé nééhií:

—¡Jétsoj, Jetsóoj, Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe u íjcyáabe, óvíjyuco íhdyu óhdi díidaatsóve!

39 Ehdúhjáa dibye néénéllii tsuullérí pééme dííbyeve uehbá cùuvéhulléré dibye iíjcyaki. Árónáacáhjáa éhnííñevúré tsiiñe neébe:

—¡Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe u íjcyáabe óvíjyuco íhdyu óhdi díidaatsóve!

40 Áánéllihiyhjáa Jetsóó iíjyócúúvéné néé ditye itsíva dííbyeve. Áhdújucóhjáa ditye tsíváábeke dibye nééneé:

—¿Hiná ú imílléhi?

41 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imillé o hálluváne.

42 Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujsódú íjcyáabe tsúúca ú halluváhi.

43 Ehdújháa Jetsóó néénemáyé iitójúcoóbe. Aabéhjáa dílbyemáyéjuko pééne Píívyéébeke dúúrúvaabére. Aanéhjáa tsijtye iájtyumíne téhdure duuruvá Píívyéébeke.

19

Tsakyéoke Jetsóó ááhivéne

1 Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma úújeté Jericóovu.

2 Ácoomíylhyáa ehnéva múnáajpi Tsakyéo ííñújí avyéjúubé wáábyuta dsiidsike áhdótsohíjcyámé avyéjuube íjcyáábe.

3 Aabéhjáa imíllerá Jetsóoke iájtyumíne. Árónaacáhjáa tsá dibye píívyetétú dílbyeke iájtyumíne míamúnáaj piine íjcyáábeke báhrí iñéenélliíhye.

4 Áánéllihiyéhjáa iicuí dibye pééíhyullévú dsiinéríyé ipyééne néríívyeebe uméheri dílbyeke iájtyúmiki.

5 Áánacáhjáa Jetsóó tétsihdu pájtyeebe téhé níjcáuri íjcyáábeke iájtyumíne nééhií:

—Tsákej, Tsakyéoj, iicuí niitye úúma o péékií. Muurá ó imillé dihjyári o cùwane.

6 Áánéllihiyéhjáa iicuí iñíityéne tsajtyéebé ihjyávú dílbyeke.

7 Ááneríjhjáa míamúnaa ihjyúvá Jetsóodi íveekí ímítyuube íjcyáábe jávú dibye pééneri.

8 Áánéllihiyéhjáa diibye Tsakyéo iíjyócúúvéne néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, tátsíeménetu tsahdúnéécú ó dówajcáróo idáátsóméhjike. Áánetu tsaatékée o állíñe pevétsíiyé o áhdótsohíjcyáné ó óómichoó éhnííñevújuco.

9 Áánéllihiyéhjáa Jetsóó néé dílbyeke:

—Tehdújuco, muurá Aavaráauvúj tsiiiménémúhaabe u íjcyáábedívú tsúúca uwááboju wajtsíhi.

10 Muurájháa Míamúnáajpidívú o ípívyééveebe o tsáá ímítyúné pañévú mújtámeke o pájtyetétsoki.

Dsíidsitu íjcyáné uwááboju

(Mt 25.14-30)

11 Ehdújháa Jetsóó úwaabó míamúnáake. Aaméhjáa Jerotsaréevu píihínáa míamúnaa íjtsámeí tsúúca Píívyéebé avyéjú böhówáaveíñe.

12-13 Áámekéhjáa úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjyáa íhtsútuméejpi íjcyaaabe tsícyoomívú ipyééíñé ihde 10-meváké iúníu múnáadítýú ipíhjyúcúmeke dsíidsidívú iwájtúne nééhi: “Ééneri méwákímyeícyó téhulle o íjcyáné hajchóta.” Ehdúhjáa diityéké ipítýájcoíñúne técoomívú memévatéebé íhcyóómí avyéjuube iíjcyaki.

¹⁴ Árónáacáhjáa dííbyé cóomi múnaa tsá ímilletú diityé avyéjuube dibye íjcyane. Áánéllihyhéhjáa tsaatéké wallóómé dííbye déjutu ditye iñéé íhcyóómí avyéjuube dibye íjcyane múha ímilletúne.

¹⁵ Árónáacáhjáa tsúúca meménúmé páñétuéjpi íhcyóómí avyéjuube dibye iíjcyaki. Átsihdyúhjáa óómiibye teene íhcyóómivu. Aabéhjáa iwájtsídu pihjyúcú iúníu múnáake dsíidsidívúu iwájtuíñúmeke múhduná ditye llíyaatétsóné iwájácuki.

¹⁶ Áábekéhjáa ímí wákímyeííbyé nétujkénúhi: “Ávyéjuúbej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíidsí ó llíyaatétsóhi.”

¹⁷ Áánéllihyhéhjáa íavyéjuube néé dííbyeke: “Tehdújuco. Muurá eene múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánéllii uke ó pícyoó 10 coomívá avyéjuube u íjcyámiáábé u íjcyánelliíhye.”

¹⁸ Áhduréhjáa tsijpi nééhi: “Ávyéjuúbej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíidsí téhdure ó llíyaatétsóhi.”

¹⁹ Áánélliiyhéhjáa idyé neebe dííbyeke: “Tehdújuco. Áánéllii téhdure ímiáábé u íjcyáábeke ó pícyoó 5 coomívá avyéjuube u íjcyaki.”

²⁰ Áánetúhjáa tsijpi nééhi: “Ávyéjuúbej, íñe didsíidsí éhnée óhdivu u pícyoíñúné o pícyohíjcyáne.”

²¹ Ópée ó waajácú ímítyuube u íjcyaaabe díwákímyéí halluvujíí dsíidsijike ú ékéévehíjcyáne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o llíyaatétsóné ímiátsíí ú újcúiyáhi. Aanée o wájácúne illure ó pícyoó didsíidsike.”

²²⁻²³ Áánélliiyhéhjáa íavyéjuube néé dííbyeke: “Aanée idyé ímítyuube o íjcyane wájácú u néébe ¿íveekí tsá u pícyootú dsíidsí téhmémeíhíjcyájá pañévú tétsihvu ditye wákímyeichóné óoma llíyaatéiyoki? ¿íveekí ímítyuube uú?”

²⁴ Ehdúhjáa dííbyeke iñétsihdyu tétsihyi íjcyámeke neébe: “Áánúdityu eene dsíidsí medójtúcúne maájcú eenée ihñe pámé ehniíñevúré llíyaatétsóóbeke.”

²⁵ Áánélliiyhéhjáa nééme dííbyeke: “Ávyéjuúbej, árónáa tsúúca mítyanéjuco dííbye dsíidsí.”

²⁶ Áánélliiyhéhjáa neébe: “Ehdu múúne mémeenúhi. Muurá ihñe llíyaatétsómeke éhnííñevu tsiiñe máajcú ditye illíyaatétsoki.”

Áánetu pevénéré pícyohíjcyámedítýú médojtúcúhi.

27 Téhdure eene avyéjuube o íjcyane iimíllétúne oke múnáátsohíjcyámeke ííllevu metsíváne o iiténáa médsíjivétso."

Jerotsaréé pañévú Jetsóó úcaavéne

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Ja 12.12-19)

28 Ehdújhjáa diityéké iuwáábóné boone Jetsóó péé ímamyémuma Jerotsaréevu.

29-30 Aaméhjáa úújeté Bepajéema Betáániá coomícyú úníuri oríivo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyújhjáa miítyétsikye ímamyémudítýú ípiihíré coomívú iwáállóómútsikye neébe:

—Cána écoomi ípiihíré cóómityu óoma méujcúté íayáne iijuwúukej. Múikyé díibyedi úllétuube dóhjiváábeke metsíñaáyóne métssívacó.

31 Aane tsaate ámuhtsi métssíñaáyó' néhajchíí méneéco: "Ávyéjuubéne mûhtsikye néénelliíhye."

32 Ahdújucóhjáa péémutsi dibye néhdújuco úújeténé díibyedívu.

33 Áabekéhjáa dityétsí tsíñaáyórónáa áábájajte nééhií:

—¿Ívéebeké ámuhtsi métssíñaáyóhi?

34 Áánelliíhyéhjáa neemútsi:

—Ávyéjuubéne mûhtsikye néénelliíhye.

35 Aamútsíhjyáa tsajtyéjucóo díibyeke. Áábé hallújhjáa wájyamúúnevu iihbóne Jetsóoke nérijcyáróme.

36 Áijyújhjáa dibye péijyu juuva míamúnaa ihbó wájyámuunévu.

37-38 Aaméhjáa díibyeke úraavyémé tsúúca oríívó bajuvú píihime méenúráítyuróné dibye méenuhíjcyáné halluvú Píívyéébeke dúúruvámé kéévánécoba wáñécohíjcyá:

—¡Ñoooj! Átsihdyújhjáa nehíjcyáme:

—¡Maímijyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneé! ¡Ahdícyane metsu ímíjyuuri Píívyéébeke maávyéjútsokí!

39 Ehdújhjáa ditye néénáa tsaate paritséómú diityé pañé íjcyame néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, aatye díuráávye múnáake duhba ditye cùúvöhulléré ííjcyaki.

40 Árónáacáhjáa neébe:

—Muará ditye dáíívyérónáa néwayúúneréjuco ihjyúcunúiyóne.

41 Aabéhjáa tsúúca Jerotsarééj piihívú ímamyémuma úújetéébé tétsihdyu técoomi iiténé kímoovéhi.

42 Áánemáhjáa neébe:

—Múhdutú ihdyu ámuha Jerotsarée múnaa méwaajácuiyá Píívyéebema ámuha tsaímiyé meíjcyáiyóné íjcyájúcooróne. Árónaa tsá tene ámúhadívú böhówáávityú ámuha mecahcújtsótúnélíihye.

⁴³ Muurá ámúhakye ímityúné pájtyeéhi. Ámúhá munáá ámúha cóomí imícáávéne ámúhakye méénuúhi.

⁴⁴ Aame ámúhakye idsiíjivétsóne páneere ámúhá jaaháñé wácávyáhcoó Píívyéébe ámúhakye píaabójúcooróné ámuha metáhjállehíjcyáné déjúcotu. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Ja 2.13-22)

⁴⁵⁻⁴⁶ Aabéhjáa duurúvájá pañevú iúcáávéne náhjíhénújcatsímyeke téjá pañetu ibóáyóne nééhií:

—Muurá Píívyéebé waajácuháámitu nééneé: “Íjya tahjya téjá lliiñévú míamúnaa óoma íhjyúvahíjcyáijya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáá jaríyéjuco medíllone?

⁴⁷ Aanéhjáa paíjyuváré téejá pañevú dibye úwaabóné tsaríllehíjcyámé llúuvájté avyéujtee, taúhbájú uwáábojtee, tsijtye avyéujtee, íjcyame. Aaméhjáa ítsámeíhjcyá iiné hallútú díibyeke idsiíjivétsóiyóne.

⁴⁸ Árónaacáhjáa tsá iiné hallútú ditye díibyeke méénúíturó mítyaméhjáa ímí díibye uwaábó íjtsúcunúnélíihye.

20

Jetsóó ihtsútu

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹⁻² Aabéhjáa Jetsóó duurúvájá pañevú pajtyéteju úwáábónáa llúuvájté avyéujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyame itsááne díibyeke nééhií:

—¿Aca múúbé ihtsúturi u íjcyaaabe eene ehdu nénehjí ú méénuhíjcyáhi? Cána múúhakye duubállej.

³ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Áyu cána téhdure ámúhakye ó díllone oke máañújcuj.

⁴ ¿Acáa múha nééjuri Jóááuvu tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéebépeé, mityá míamúnaárée nééjuri?

⁵ Áánélliihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéebée nééjuri tsótsohíjcyáabe’ menéhajchíí meke nééyoóbe: “Áabekéráhjáa ¿íveekí tsá ámuha mecahcújtsotúne?”

⁶ Áánetu ‘míamúnaárée nééjuri’ menéhajchíí meke diitye míamúnaa tééné hallútú dsííjivétsóiyá néwayúúnevü iaámúneri.

Muurá paméváré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi diibye Jóáa íjcyane.

⁷ Ehdúhjáa nééneri iñúhnévéne nééme iwáájácutúne.

⁸ Áánelliihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Aanéjííva idyé ámúhakye ó úubálleé múúbé ihtsúturí o méénuhíjcyáne.

*Úmihé tehmé múnaa múhdurá dáríívemeíñetu íjcyáné uwáábo
(Mt 21.33-44; Mc 12.1-11)*

⁹ Téhduréhjáa tsiiñe úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjyáa íumihe bajtsó tsanééré óóvaá. Ápallívúhjáa tsaatéké ityéhmétsoíñúne peebe tsiéllevu tsúúcaja téhulle iíjcyálhullévu.

¹⁰ Áhullétúhjáa tsúúca tépalli néevane iwáájácútsihvu wálloobe íúníu múnáájpikye dííbyema ditye iwállóóro téénetu dííbye éhné íjcyadúne. Ahdújucóhjáa pééróóbeke ditye méénúpéjtsónetu dibye óómiñe íeveébe.

¹¹ Áánelliihyéhjáa tsíjpiikye dibye wállóóróbeke téhdure iúhbáne méénúpejtsóme. Aabéhjáa idyé oomí íveebére.

¹² Áróné pañéhjáa tsíjpiikye dibye wállóóbeke téhdure ditye túuvátsónetu illuréjuco dibye wááneé.

¹³ Áánéhjáa diibye úmihé aabájaabe nééhií: “¿Aane muhdúí íñe teéne? Áyu cána hájchíwu mítyane o wájyúróóbekéréjuco o wállóókij. Dííbyeke íhya avyéjúúlléiyóme.”

¹⁴ Ehdúhjáa iñééne illíkyeréjuco dibye wállóóbeke iájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá illíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánellii metsu dííbyekéréjuco medsíjivétso mehnéréjuco tene iíjcyaki.”

¹⁵ Ahdújucóhjáa tétsihdyu kémuellevu itsájtyéébeke ditye dsíjívetsóne. Ehdúhjáa Jetsóó iúúbállétsihdyu nééhií:

—¿Aane íñe diibye tépallí aabájaabe itsáácooca muhdú méénuú diityéké eenée íumihévú dibye téhmétsoíñúmé ímityúné dáríívemeímyeke?

¹⁶ Muurá diityéké tééné hallútú iidsíjívetsóne tsíjtyekéréjuco dibye téhmétsoíñé tépallívu.

Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii tétsihyi íjcyame nééhií:

—Óvíi ihdyu Píívyéébe múúhakye tehmé tehdu muha meíjcyátuki.

¹⁷ Áánelliihyéhjáa Jetsóó diityédívú iíténe nééhií:

—¿Aca muhdú nééiyóné Píívyéébé waajácuháámitu íllu nééhií:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa iñéhnilléne waagórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu?

18 Aane muurá teeū nééwayúdú o néébé uwááboju cáhcújtsotúmē mújtaáhi. Áámedívú o cágobáávatécooca illuréjuco ditye wágóóveíñe.

*Ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíidsike ditye áhdotsóne
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mc 12.12-17)*

19 Ehdúhjáa Jetsóo taúhbájú uwáábojtémá llúúvájté avyéjujtéké múu lléboobódú úwaabóné iwáájácúne imíllerómé téijyúré díibyeke iékeevéne. Árónáacáhjáa illityémé míamúnáadi.

20 Aaméhjáa ímiáámédú tsaatéké díibye éllevu wallóó ditye díibyeke ávyéjúúbedítýú díllone dibye múhdurá áñújcúhajchíí tééné hallútú díibye éllevu itsájtyéroki.

21 Aaméhjáa neeté díibyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú tehdújuco u uwáábohíjcyáné keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevéellejíjtó tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri iičuvétuubére.

22 Aabe cána műúhakye diñe díicyánéjcutuj: ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíidsike ditye áhdótsohíjcyáné maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

23-24 Ehdúhjáa ímityúné iijsámeíñemáyé ditye nééne Jetsóo iwáájácúne néé diityéke:

—¿íveekí ehdu ámuha oke médáriivéhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíidsijívuj. Ahdújucóhjáa ditye újétsoji iihténe neébe: ¿Aca műhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu? Áánéllihiyhéhjáa néémeé:

—Tséétsá húmi náávé. Áabe méméré íñé tééjitu.

25 Áánéllihiyhéhjáa Jetsóo néé diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá díibye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuhiýcyá díibye wáábyuta íjcyanévu.

26 Ehdúhjáa díibyeke dáriiiverómé tsá pííyetétú díibyedívú iñéétsóiyóne. Aaméhjáa ehdu dibye nééneri iúllévenúne tsá iiñá ihjuyvájúcootúne.

*Dsíjivémé muhdú tsiiñe böhüne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)*

27 Ááné boonéhjáa tsadotséomudítýú tsaate péé díibye éllevu medsiíjivémé tsiiñe meböhüne cáhcújtsotúme.

28 Aaméhjáa néé díibyeke:

—Uwááboóbej, Moitséeuvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíimávátuube dsíjivéhajchíí íñahbéréjuco díilleke táábávaíñé díibyeréjuco itsíimáva díillledívú íñahbeúvúu tsíimáváiyóne.

29 Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámedítyúu ámíaabe ityáábáváróllejtane dsíjivé tehdu tsíimávátuúbe.

30 Ááné boonée bónheebe díílleke táábávároobe téhdure dsíjivé tsíimávátuubére.

31 Ááné boonée tsijtye bónnejte díílleke táábávarómé téhdure dsíjivé tsíimávátatúme.

32 Ááne nihñévúrée díílleréjuco dsíjivéne.

33 Aane cána múúhakye diñe ¿cáábyé taabá ímichi dille ijcyáíñé tsiiñe ditye böhíicoóca?

34 Áánellíihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ihdyu ííñújiri ijcyame táábávácatsíhi.

35 Áánetu ímiáámé dsíjivémé tsiiñe böhíime níjkyéjiri ijcyácooca tsáhájuco táábávájcatsítyúne. Tsíhdyuréjuco ditye ijcyáíñe.

36 Aame tsáhájuco dsíjivéityú Píívyéébej tsíimé ijcyame níjkyéji müunaáduréjuco néemeé.

37 Muurá ímiááné dsíjivémé tsiiñe böhíhi. Muuráhjáa Moitséeúvú teene úúballé úmehéwu péétécunúné pañétú Píívyéébe dííbyeke illu néeneé: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, ijcyámé Piivyéebé ó ijcyáhi.”

38 Ehdúu Píívyéébe néenetu méwaajácú ditye ijcyane. Muurá ditye ijcyátuca tsá dibye nééíturó diityé Piivyéebé iijcyane. Muurá dííbyedívú tsá múha dsíjivetú tétsíhjí daíhañé.

39 Ehdúhjáa diityéké dibye néénéllii tsaate taúhbájú uwáábojtédítyú nééhií:

—Uwááboóbej, tehdújuco u néeneé.

40 Aaméhjáa tsáhájuco dííbyeke tsiiñe díllotúne.

Muubá Críjto ijcyane

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

41 Áijyúhjáa idyé Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca muhdú iiwané ámuha ménéhíjcyá Críjto Dabíiuvúu tsíiménémúhaabe ijcyáíñe?

42-43 Ááneráhjáa dííbyeúvú ijcyároobe dííbyedítyú néé íwaajácuháámitu:

Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táuniúvúi diicya dímunáake o tähjáné hajchóta.”

44 Ehdúhjáa muurá Dabíiuvú dííbyeke Íavyéjúúbedi dillóhi. Aane ¿muhdú dííbyeúvúj tsíiménémúhaabe ijcyáibye Críjtoó? Ehdúhjáa Jetsóó nééhií.

Taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsoone

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 11.37-54)

45 Aabéhjáa pámeere lléébónáa néé ímamyémuke:

—Téiihbúwá tsáma méíjcyaco.

⁴⁶ Tsá műu h̄vatú eene aatye taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéké iávyejúüllekíyé cááméjacobájivu úcámeihíjcyánetu. Muurá pihcyáávejááné pañe imíllémé íboohowátsihjívúré iácuuvéne. Áhdure wañéhji pañe imíllémé íimítsihjívúré imájchone.

⁴⁷ Aame píibájyujte walléémudítýú dótuhíjcyá diityé jaaháñe. Ááné nucójpí muurá cááménécóbaúvú ihjyúvahíjcyarómé Píívyéébema. Ehdu muurá dáriívéméímyeke Píívyéébe ícubáhraáhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

21

*Píibájyulle dsíidsike pícyoóne
(Mc 12.41-44)*

¹ Aabéhjáa duurúvájá pañe íjcyánáa míamúnaa picyóócunú dsíidsike Píívyéébé wáabyuta. Ehnéva munaáhjáa mítyanéhjí picyóóhií.

² Áánáacáhjáa píibájyulle ídátsó picyóó míjíhwuúcúre.

³ Aanéhjáa iííténe neébe:

—Ámuúhaj, muurá áámye píibájyulle ídátsó néerolle picyóó pámé ehnííñevúre.

⁴ Muurá tsijtye dsíidsívarómé picyóó uhjénéhjíre. Áánetu pícyoolle páneere tééne tájpí iíjcyáiyóne.

*Duurúvaja wágóóóveiñé Jetsóó nééneé
(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)*

⁵ Téijyúhjáa tsaate ímamyémudítýú ihjyúvá duurúvaja imíwu néwayúúnetu méenúmeíñeri, ditye bóhbánuhíjcyánéhjítu imíwu teja ícyáávésámeíñéhjíri.

⁶ Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Ároja muurá wácavyáhcáméiíhi.

*Jetsóó tsááíñé ihde pájtyéiñéhjí
(Mt 24.3-28; Mc 13.3-23)*

⁷ Ehdúhjáa dibye néénéllií dííbyeke néémeé:

—Uwááboóbej, ¿aca múijyú pajtyéiñé eene múúhakye u néhíjcyanéhjí? ¿Aca iínetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñé?

⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ehdu nééme tsáma wajácútsi méíjcyaco ámuha maállitsámeítyuki. Muurá o tsááíñé tsúúca píihícooca íjcyáimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjcyáá diibyéjuco Críjto iíjcyane. Árómeke mécáhcújtsodíñé.

9 Téhdure pahúlleváré méénujcátsí íjcyáné uubállé ámuha mellééboóhi. Áróneri méíllityédíñe. Pane méijtsúcunúdí téijyu tsúúca o böhówáaveíñe. Tsáhái téijyu o böhówáávétyúne. Árónaa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi.

10 Muurá tsáné iiñúji múnaa tsííñé iiñúji múnáama méénújcátsíhi.

11 Áhdure ávyétá ihnáhó iiñúji vááuméíhi. Áijyu íjcyaiñé ájyabááne, cheméháñé, pahúlleváre. Áhdure íévéhoowávú apííchó nénehji böhówááveéhi.

12 Ehdu nénehji pájtyéíñé ihde cáhcújtsotúmé ámúhakye iicubáhrámeke tsájtyeé pihcyáávejááné pañévú muhdú ámuha meícyahíjcyáné ámúhakye idílloki. Áhdure ámúhakye iiñúji avyéjuité éllevu itsájtyémeke cuvéhoojánuímye. Ehdu muurá ámúhakye míamúnaa dárííveé oke ámuha meúráávyéné déjúcotu.

13 Ááné hóowari ámuha táuwááboju diityéké meúwááboóhi.

14 Árónaa ihdyu tsá ámuha meíjyácunúityú muhdú ámuha diityémá meíhjyúváíñeri.

15 Muurá ihdyu ámúhakye ó ájcuú muhdú ámuha diityéké meúwááboíñé tujkévejúvu. Áijyu ámúhakye múnáátsohíjcyámé illure ámuha maálliñe néhíjcyámé ámúhadívú tähjátsáméíhi.

16 Muurá ámúháj caanímú, ámúhá nahbémú, ámúha hájkímú, tsijtye ámuha menáhbévahíjcyároméhji ámúhakye téijyu ímityúné dárííveéhi. Muurá tsaatéké ámúhadítýú dsííjvétsoímye.

17 Ehdu muurá oke cáhcújtsotúmé ámúhakye tsarílleé oke ámuha mecáhcújtsóné hallútu.

18 Árónaa tsá ámúhá níwáujííne íjcyárónetu tsájíubáre wágóóóvétyúne.

19 Ahdícyane ihdyu ámuha panéváré maáábúcuhajchíí mépjtyéteéhi.

20 Áhdure tsííñé iñújííne múnnaa Jerotsaréé mícaavéné ámuha mewáájácúcooca múu néé tsúúca técoomi wágóóóvéiñe.

21 Áijyu méwáácunúcó cáméhbaúnevu Jodéá iiñúji múnnaa ámuha meíjcyame. Áhdure técoomí múnnaa óvíí néhi wáacunú tsiéllevu. Aane íumihé pañle íjcyame íoomíjyúcohdí técoomívu.

22 Ehdu íjcyaiñé iicubáhraméí míamúnáama ditye ímityúné dáríívemeíhíjcyáné déjúcotu Píívyéébé waajácuháámitu tene némeídyúuco.

23 ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téijyu walléémú éevájtema tsijtye ñohñójtéréi iitsííméwuúmú íjcyámeke! Muurá

ávyétá kimóhcó nééné ícúbáhraméí pájtyeé téijyu ííñújiri íjcyáné míamúnáadívú Píívyéébe cágobáávatécoóca.

²⁴ Tsaatéké muurá dsíjívétsoímyé méenujcátsí pañe. Áánetu tsíjtyeke tsajtyéimye tsíñéhjí iñújiinévu. Ááné boone jodíomú íjcyátúné míamúnaáréjuco teene Jerotsaréé cáávácuíñé Píívyéébe diityédívú técoomi íhvéjtsóné hajchótá tétsihyi ííjcyaki.

*Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhjí
(Mt 24.29-35, 42-44; Mc 13.24-37)*

²⁵ Aane ehdu nénehjí pájtyéné boone nuhba cóójiejpii, péjcoejpii, miiçuruu, íjcyane múhduréjucó íjcyááhi. Téhdure ávyétá ihnáhó móañe nöhjíneri cáhcújtsotumé illítyleéhi.

²⁶ Éhdúcóbaúvú nénehjí ííñújiri íjcyácooca muurá míamúnaa illítyleéneri illuréjuco wájácúrátúúveéhi. Ehdu páneere íevéhóowari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyááhi.

²⁷ Áijyu ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe páneere táihstsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó böhówááveéhi.

²⁸ Ehdu tene pájtyécooca múu illure ímíjyuuvéhi. Muurá tééné boone tsúúca ámuha máállíjchuú múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu. Áijyu ihdyu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyááhi.

²⁹ Téhduréhjáa tsiiñe diityéké neébe:

—Cáhawáá méijtsúcunu higyeéráhema tsííñé uméhééné muhdú íjcyane.

³⁰ Muurá téhehjí böhjivácooca tsúúca méwaajácú píjcyaba píihine.

³¹ Ahdu ííñújiri ténehjí íjcyácooca méwaajácuco tsúúca Píívyéébé avyéjú böhówáávééhi eévé úújeténe.

³² Aane ímiááné ámúhakye o néé ehdu nénehjí pájtyeíñé íñéi ííñújiri páhdure míamúnaa íjcyápíñááaca.

³³ Muurá ííñújima páneere íevéhóowari íjcyanéhjí wágóóóveéhi. Áánetu íñé ámúhakye o néhjcyáné tsá múijyú wágóóóvéityúne.

³⁴ Áánéllii tsáma téibuwá méíjcyaco tsiiñe o tsáabe ámúhakye o túvaaovátu llíiyiicyáveháñeri, tsíñéhjiri, ámuha meíjcyámeke.

³⁵ Muurá iimillédüré íjcyámeke ó ábájínejcúu éhne múúne iyáabeke dahpe ábájínejcúu.

³⁶ Áánéllii múu téibuwá iíjcyáne Píívyéébema paíjyuvaré ihjyúvá ténehjí ámúhakye imújtásotuki. Áijyu ihdyu ámuha méúújéteé óhdivu Míamúnáájpidívúu o ípívyéévédívú iñerí núcójpívetúme.

³⁷ Ehdúhjáa Jerotsaréeri íjcyáabe Jetsóó duuruvájá pañevú uwáábohíjcyáhi. Aabéhjáa meíijyunúdú pehíjcyá oríivo bájú íjcyátsihvu tétsii icyúwaki.

³⁸ Aanéhjáa paíjyuváré cíúvénétúré míamúnaa pehíjcyá duuruvajavú díibyé uwáábó illéebúcunúki.

22

*Jetsóoke iékééveíñé ditye pityácójcatsíñé
(Mt 26.1-5, 14-16; Mc 14.1-2, 10-11; Ja 11.45-53)*

¹⁻² Téijyúhjáa pajtyété wañéhjí óórityúne pááá máchómeíhíjcyáné wañéhjí lleevárijuco íjcyánáa llúuvájté avyéjutémá taúhbájú uwáábojte íjtsámeí muhdú Jetsóoke ídsíjivétsoíñé. Árónáacáhjáa illityémé míamúnáadi.

³ Áánáacáhjáa Jóoda Ijcarióté pañevú tsúúca Naavéné úcaaavé tsaapi Jetsóó mamyémúejpi íjcyáábé pañevu.

⁴ Aabéhjáa péé diitye llúuvájté avyéjutémá duuruvájá tehméjte éllevu diityémá ipityácójcatsí muhdú díibyedívú iékéévetsoíñé.

⁵ Ááneríhjyáa iimíjyúuvéne imíllémé díibyeke iáhdone.

⁶ Áánéllihiyhéhjáa íjtsámeíjyúcoobe mítyane míamúnaa íjcyátutsihvu díibyedívú iékéévetsoíñé.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mt 26.17-29; Mc 14.12-25; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Aanéhjáa tsúúca teene pajtyété wañéhjí óórityúne pááá máchómeíhíjcyáné wañéhjí pañe tsájaatsá múnaa obééjake dsíjivétsohíjcyáné wañéhjí lleevájucóohií.

⁸ Áíjyúhjáa Pééedorómá Jóáámútsikye Jetsóó nééhií:

—Mééma méemeenúté wañéhjí májchó memájchoki.

⁹ Áánéllihiyhéhjáa neemútsí díibyeke:

—¿Aane kiávú ú imíllé muhtsi meméénune?

¹⁰⁻¹¹ Áánéllihiyhéhjáa neébe:

—Ámuhtsi Jerotsaréevu mepéémutsi tsaapi llíyííhyori nújpáñújéébedívú meúújetéébema mepééne tééja múnáájpikye méneéhi: “Múúhá uwááboobéne mühtsikye néé kiává íchii tsaho míjcoho íjcyane tééhó pañevú dibye múúhama pajtyété wañéhjí májchó májchóihyo.”

¹² Áánélli ámútsikye úújétsóibye córiíhócoba néého tsúúca ímíbájchómeíhyó cáámééjíri íjcyahóvu. Áahó pañevú méméénuco.

¹³ Ahdújucóhjáa péémutsi dibye néhdújuco iúújeténe tééhó pañevú méméénune majcho.

¹⁴ Aanéhjáa tsúúca ditye májchóíñe éévé úújetédú majchójúcoobe ímamyémuma.

¹⁵ Átsihvúhjáa diityéké neébe:

—Ímí ó ijsúcunú íñe pajtyété wañéhji májchó ámúhamma o májchone nihñéréjuco. Tsúúca muurá ámúhadívú ó dsíjíveéhi.

¹⁶ Aane tsáhájuco tsiiñe ámúhamma o wáñehjívatéityú íñe pajtyété wañéhji. Árónáa ihdyu páneere muhdú óhdityu úúbállémeíhijcyáné oke pájtyéné boone tsaméhjí Píívyéebé avyéjuríyéjuco meíjcyame mewáñehjívatéiñe.

¹⁷ Ehdúhjáa iñétsihdyu ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéebé. Áánemáhjáa neébe:

—Áju, íñe pámeere maádo.

¹⁸ Muurá tsáhájuco tsiiñe ámúhamma o ádóityú íñe óovajpácyó Píívyéebé avyéjuri tsaméhjí meíjcyáiñévújuco.

¹⁹ Átsihdyúhjáa idyé pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéebé. Áánemáhjáa idyóhdáhínunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu paíjuyváré méméenuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñé ámuha meítsaavéne.

²⁰ Téhduréhjáa teene adovú diityéké iájcúne neébe:

—Íñe tátujpácyo náávé íjcyane úúballé muhdú ámuha meícyahíjcyáné pityájcoju tádsijíveri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñé ámuha mepájtyetéki.

²¹ Aane muurá íchihyi mééma majchórí diibye óhdivu méénútsóiibye.

²² Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco óhdityu tene némeídyújuco oke tene pájtyeíñé Míamúnáájpidívú o ípívyéévéebé. Árónáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé eene óhdivu méénútsóóbeke.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó néenéllii díllójcatsímyé caabyé diityédítýú díibyedívú méénútsoíñe.

Jetsóó mamyémú táchjájcatsí caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri

²⁴ Átsihdyúhjáa táchjájcatsímyé caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri.

²⁵ Árónáacáhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ííñújiri ávyéjuje imillé ityáuhbáné téénetu diityéké míamúnaa íhtsútjtédí idílloki. Ááne itsúcunúhijcyámé tehdújuco imyéénune.

26 Tsá múu tehdu néétune. Muurá ihdyu idáátsósóbeúvú néébe tsaímiyé tsíjtyeke iicúvehíjcyaaabe íhtsútuube ijcyá pámé túkevéjtsoóbe.

27 ¿Aca caabyé íhtsútuube ávyéjuúbe? ¿A eene tsaímiyé ácuúcunúúbeke tsaapi majchótú iicúveébe? ¿Mityá eene dílbyeke iicúveébej? Muurá míamúnaa ijtsúcunú eene tsaímiyé ácuúcunúúbeke tsijtye iicúveebe íhtsútuube íjcyane. Áánetu ihdyu eene iicúvehíjcyaabédú o néébe ámúhama ó ijcyá ámúhakye o piááboki.

28 Muurá ávyétá imítyú nénehji oke pátyehíjcyárónáa ímí ámuha óoma méijcyá oke íhvéjtsotúme.

29 Áánellii ámúhakye ó picyóo Llihíyoo oke pícyohdu avyéujte ámuha meijcyaki.

30 Áámema muurá iiné imíjyaú ámúhama ménahbévájcátsi táavyéjuri. Aame ámuha ijraéémú 12-hava íjcyámedítýú cáhcújtsótúmema méímibájchoó muhdú ditye ícyahíjcyáne.

*Jetsóo úúballé Péédoro tóónúmeíiñé
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Ja 13.36-38)*

31 Ehdúhjáa iñétsihdyu Jetsóo Tsimóoke nééhií:

—Tsímoj, Naavéné Píiyéébeke táumeí ámúhadítýú iñéhco caabyé ímiáábé íjcyáábeke éhne múúne tríígotu iimí menéhcodu.

32 Árónáa tsúúca díhyalluvú ó táumeí piáábó oke u íhvéjtsótuki. Aabe ihdyu óvíi díñahbémuke ú piáabó téhdure ditye ímí oke iúráávyeki.

33 Áánelliihyéhjáa neebe dílbyeke:

—Tehdújuco, Ávyéjuúbej, ímiááné tsá uke o íhvéjtsóityúne. Muura uke ditye cùvéhoojánúcooca óómájuco ditye meke cùvéhoojánuíñé. Áhdure uke ditye dsíjivétsócooca óómájuco ditye meke dsíjivétsóiñé.

34 Áánelliihyéhjáa Jetsóo néé dílbyeke:

—Árónáa muurá, Tsimo, ípyejcójuco oke u úráávyeróné u tóónuíñé cáracái májtsívátúné ihde 3-ijyúva.

Jetsóo ícúbáhrámeíiñé píihijucóóne

35 Átsihdyúhjáa tsiiñé neebe diityéke:

—Éijyúu muurá ámúhakye uwáábovu o wállóócooca o néé ámuha dsíidsima tsípaajíjí ámúháj tûhápajíné ámuha metsájtyétuki. ¿A téijyúu tsáneetu ámuha méviióhi?

Áánelliihyéhjáa néémeé:

—Tsáháa muha iinetú mevííotúne.

36 Áánelliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa ícyooca métsajtyécó ámúha dsíidsii, ámúhá niitsúmuu, íjcyane. Áánetu nítsuwáávatúmé óvíi hállúeja íwajyámú iñähjihénúne íniitsuwá ujcúhi.

37-38 Áánéllihiyéhjáa néemeé:

—Ávyéjuúbej, íjcyawáácú míwáácu múúhadi. Áánéllihiyéhjáa néebe: Íhya téhduwáácujuco. Muurá tsúúca oke pajtyeiñe tsúúcajátújucóo Píívyéébé waajácúháámitu illu óhdityu tene néhdújuco: “Muurá ímítymé raahórí itsájtyéébeke téhdure ímítymúbedi dílloímye.” Ehdúhjáa óhdityu tene némeídýújuco muurá oke tene pájtyeiñe.

Píívyéébema Jetsóó iñhyuváne

(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

39 Ehdúhjáa ímamyémuke iñétsihdyu ipyéhijcyádú oriívo bájú íjcyátsihvu péebema téhdure péemeé.

40 Átsihvúhjáa iúújetédú neebe diityéke:

—Píívyéébema méihjyúvaco ámuha mávaríjchojúúnevú metáhjátsámeíyuki.

41-42 Ehdúhjáa iñééne iñneebe diityédítýú éhne múúne néewayu maáámune úújeténé hajchóta. Átsihvúhjáa imímóúúvene Píívyéébema ihjyúvaabe néehí:

—Ayúju Táácáániíj, muhdú u néhajchií óvíjyacóóné o ícubáhrámeíñe. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óóma meénuj.

43 Áábedívúhjáa níjkyéji múnáajpi böhówaavé dííbyeke ípíááboki.

44 Aabéhjáa ihnáhó tééneri ávyevécunúúbé Píívyéébema íhjyúvaabe tówaane waapé tújpácyoma.

45 Átsihdyúhjáa ímamyémü éllevu péébe úújeté dííbyeke ikímóóvéne pávyeenymé cuwárí íjcyámedívu.

46 Áámekéhjáa neebe:

—¿Muhdúami iñvane ámuha mécuwaj? Maákkyéne méihjyúvá Píívyéébema mávaríjchojúúnevú ámuha metáhjátsámeíyuki.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Ja 18.2-11)

47 Ehdúhjáa dibye néénáa tsúúca mítyame míamúnaa wajtsí tétsihvu. Áámekéhjáa Jóoda tsuullé tsaapi dííbyé mamyémüejpi íjcyáabe. Aabéhjáa dííbyedívú iwájtsíne chochchócú dííbyeke.

48 Áánéllihiyéhjáa neebe:

—¿Aca muhdú eene, Joda, oke u chohchóneri óhdivu ú méénutsó Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívu?

49 Aanéhjáa iñténe ímamyémü néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, métsu aatyéké meméénu méniiitsúmuri.

50 Árónáacáhjáa tsúúca tsaapi diityédítýú llúúvájté avyéjúúbé úníu múnáájpí núúmího ímiánéjcúeho wállorihjúcúhi.

51 Áánéllihiyhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi íjcyáabe. Óvi ihdyu muhdú oke meenúme.

Ehdúhjáa néébere cámahjácó dííbyé núúmího.

52 Átsihdyúhjáa llúúvájté avyéujtee, duuruvájá tehméjtee, túkevéjtsojee, íjcyámeke neébe:

—¿Aca muhdú éhne múúne ímityúné ménenuhíjcyáabe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáá taéllevu niitsúmuma, cávaájcoháñema?

53 Áánerá íhyajchótá ámúhama duuruvájá pañe o íjcyáábeke keená muhdú ámuha oke meméénuhíjcyáne. Árónáa ihdyu ícyooca tsúúca ámúhaj tééveri Naavéné kyéhéjkímyeíhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Ja 18.12-18, 25-27)

54 Áabekéhjáa tsúúca iékéevéébeke llúúvájté avyéjúúbe jávú ditye tsájtyéébeke Péédoro úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére.

55 Áijyúhjáa lláhajtsívú tsaate icyújuwááñúnetu píhmihíjcyáme élletu téhdure píhmíibe.

56 Áánáacáhjáa tétsíí wákimyéi múnáalle píhmíri íjcyáábedítýú nééhií:

—Áánúu muurá téhdure Jetsóoma íyahíjcyáhi.

57 Árónáacáhjáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu, muulle, o wájácúnejíí dííbyeke.

58 Ááné boonéwuúréhjáa idyé tsijpi dííbyeke nééhií:

—Uu éhne téhdure diityéejpi.

Árónáacáhjáa neébe.

—Tsáha muúbej, tehdu diityéejpi o íjcyáábejíívari.

59 Ááné boonéhjáa idyé tsípiiyéjuco nééneé:

—Imiááné muurá áánu diibyéjuco Jetsóomáa íyahíjcyaabé Gariréa múnáájpí.

60 Áánéllihiyhjáa idyé neébe:

—Tehdu, muube, o wájácúúbedííí óoma ú ihjyúváhi.

Ehdúhjáa dibye néénáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

61 Áánéllihiyhjáa Jetsóó dííbyeke révoúcunúhi. Áánetúhjáa ítsááveebé dibyée nééneé: “¿Muurá ípyejco cáracái májtsívátúné ihde 3-ijyúvá ú tóónuu oke u úráávyeróne?”

62 Aabéhjáa tétsihdyu áachívú ipyééne ávyétá ihnáhó tááhií.

*Jetsóodi ditye úúhívaténe
(Mt 26.67-68; Mc 14.65)*

63 Áánáacáhjáa Jetsóoke téhmeme dííbyedi iúúhívaténe meenúhi.

—Dííbyé hálluúúcúhjáa iwátájcóóbeke iwábáájcóne néémeé:
—¿Cána waajácú múha uke méénunej?

65 Áánemáhjáa éhnííñevúré uuhívatémé dííbyedi.

*Túkevéjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane
(Mt 26.59-66; Mc 14.53-65; Ja 18.19-24)*

66-67 Ááné tsitsíívevúhjáa túkevéjtsojtee, llúúvájté avyéjujee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ipityácócatslhíjcyátsihvu dííbyeke itsájtyéébeke nééhií:

—¿A ímiááné diibyéjuco uu míamúnáake pájtyetétsoóbe? Cána muúhakye duubállej.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá diibyéjuco o íjcyane ámúhakye o néérone tsá ámuha mecáhcújtsóityúne.

68 Pane ámúhakye o díllone ámuha maáñújcúne oke maácdájsícaáyokííva oke médillóhi.

69 Aane cáhawáá óvíi ícyoocátú Míamúnáájpidívúu o ípívyéevebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri o íjcyáhi.

70 Ehdúhjáa dibye néénéllií nééme dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu ímiááné Píívyéébé Hajchi uú?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó.

71 Ehdúhjáa dibye néénéllií néjcatsímye:

—Ínélílihyécó tsijtye éhnííñevu dííbyé halluvú úúbálléiyáhi.
Muurá íñe melléébóneríyé ímityúné ihjyúvaábe.

23

*Piráato éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Ja 18.28-38)*

1 Aanéhjáa páméhcobáré Jetsóoke tsajtyé tééné iiñújí ávyéjuube Piráato éllevu.

2 Átsihvúhjáa dííbyé úmiwávú dííbyedívú iñéétsóro néémeé:

—Áánu míamúnáake íóbórínuubéré pehíjcyáhi. Nehíjcyaaabe meeava íveekí ávyéjuube Tséétsa romáánómuubéré íjcyáábé wáábyuta dsíidsike ditye áhdotsóné maáhdohíjcyáne. Téhdure nehíjcyaaabe míamúnákévá ipájtyetétsoíñe. Áhdure nehíjcyaaabe muuhává jodíómú avyéjuube iíjcyane.

3 Áánélliihyéhjáa Piráátó néé dííbyeke:

—¿Ava ímiááné uu jodíómú avyéjuúbej?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó.

⁴ Áánélliihyéhjáa Piráátó néé llúúvájté avyéjuktémá pámeere tétsii tsijtye íjcyámeke:

—Áánerá tsá dibye ūné imityúné méénúturóne.

⁵ Árónáacáhjáa tsíjpánécoba néémeé:

—Áánerá pámeere Jodéá iiñúji múnáake íibórínuubéré pehíjcyá múhdurá iúwáábóneri. Muuráhjáa Gariréá iiñúji múnáadityú tükénuube íñé téénema ílléjuco tsááneé.

Heróóde éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii Piráátó dilló diityéké ímiááné Gariréa múnáajpi dibye íjcyáhajchíi iwáájácuki.

⁷ Aanéhjáa téhulle múnáajpíyuco dibye íjcyane ditye néénéllii wálloobe dííbyeke tééné iiñúji avyéjuube Heróóde éllevu. Téijyúhjáa téhulle Jerotsaréeri dííbye.

⁸ Aabéhjáa mítyane ímíjuuvé Jetsóoke iájtyúmíneri. Tsúúcajájucóhjáa dibye ímílleróné dííbyeke iájtyumíné dííbyedityú ditye íhjyúvahíjcyáné illéebónema. Imílleroobéhjáa iájtyumíné dibye méénúráityuróné méénune.

⁹ Áánemáhjáa mítyane panéváré dílloobe dííbyeke. Árónáacáhjáa tsá dibye áñújcutúne.

¹⁰ Áijyúhjáa idyé tétsihyi llúúvájté avyéjuktémá taúhbájú uwáábojte íjcyame ímityúné dííbyé hallúvú úúballéhi.

¹¹ Áábedíhjáa diibye Heróódé ítsodáhómuma iúúhívaténemáyé ujcó ávyéta ímí nééné wajyámuunévú ávyéjuube múúne úcáávéné wajyámuunévu. Áábekéhjáa tsiiñe wálloobe Piráátó éllevu.

¹² Téijyúhjáa diibye Piráátoma Heróódemútsí wajyújcatsí íhdéé néhníllécatsíhíjcyáromútsi.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoóñé

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Ja 18.39-19.16)

¹³ Aanéhjáa Piráátó pihjyúcú pámeere míamúnáake llúúvájté avyéjuktémá tsijtye avyéjuktéke.

¹⁴ Áámekéhjáa neébe:

—Ámuha íñé áánúke taéllevu métsivá dibyévá míamúnáake ímityú dáríívehíjcyáné ámuha menéénema. Áábeke muurá íñé ámuha meéíténeriyé ó dílloráhi. Árónáa tsá dibye ímityuube íjcyatúne.

¹⁵ Muurá Heróódé íjcyároobe tsá wáájácutú ūné imityú dibye méénune. Áánéllii muurá íñé óómíchoobe tsiiñe meéllevu dííbyeke. Aabe ūné hallútú dsíjívétsoóñéíívari.

16 Áánéllii illure dííbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi.

17 Ehdúhjáa Piráátó néé paíjyuváré tsáápiikye cúvéhóójari íjcyámedítýú pajtyété wañéhjí pañe iíchívyétsohíjcyánélliihje.

18 Árónáacáhjáa pámeere néé kékévánécoba:

—¡Tsá muha meímilletú Jetsóoke maácádsíjcaáyóne!
¡Barabáakéré muha méimillé meíjchívyetsóne!

19 Ácoocáhjáa diibye Barabáake cuvéhoojánúmé ávyéjujtéké dibye ímityúné dáríívehíjcyáné hallútu, téhdure dibye míamúnáake dsíjívétsohíjcyáné hallútu.

20-21 Aanéhjáa Piráátó Jetsóoke iácádsíjcaáyóné iímilléne tsiiñe diityémá íhjyúvárónáa éhniíñevúré néémeé:

—¡Wa ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu dííbyekej!

22 Áánéllihiyhéhjáa tsiiñe neébe:

—¿Aca híné imityúné méénuúbe? Keenéiyó o wáájacúné dibye imityúné méénune tééné hallútú idsíjívériyóne. Áánéllii ihdyu illure dííbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi.

23 Árónáacáhjáa mítyane imilléme dííbyedívú dibye wátyétyéhcutsóne.

24-25 Áánéllihiyhéhjáa awáá diibye Piráátó illuréjuco dííbyeke íhvejtsóné diityé hójtsí pañevú ditye iímillédú imyéénuki. Áánemáhjáa Barabáakéréjuco dibye íjchívyetsóné imityuube íjcyánéllii ditye cuvéhoojánúróóbeke.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Ja 19.17-27)

26 Aaméhjáa Jetsóoke páwachékevu iwátyétyéhcúíhullévú tsájtyeme cábuuvé Tsirééne múnáajpi Tsimóó iúmihétú óomííbyedívú. Áábekéhjáa íhbutsómé Jetsóoke iwátyétyéhcúíwachékevu.

27 Áijyúhjáa mítyane míamúnaa Jetsóoke úraavyéhi. Mítyaméhjáa walléémú dííbyeke táámere pééhií.

28 Áámekéhjáa iíténe neébe:

—Ámuúha Jerotsaréé walléémuj, oke mékímóóvedíñi. Ámuháyé ihdyu mékímóóveméi. Pane ámúháj tsíímekéré ihdyu mékímóóve.

29 Muurá ícúbáhraméí íjcyácooca ajchímú íjcyáné walléémú ímíjyúúveé ítsíímávátúneri.

30 Muurá teene ícúbáhraméí íjcyácooca muhdú imyéénu míamúnaa neé muhdícyánéjcurí diityé hallúvú cáméhbaúné úhnóbáiyóné apáhajchíí idsíjíve ápichó diityéké tene pajtyéiyóné ihdétu.

³¹ Muurá íñe iiné imityú o méénútúróóbedi óhdi ícúbahráme. Aaméjii mityáubá ámúhakye ditye méénuíñé awáá múhdurá ámuha menéemeke.

³² Téhduréhjáa téijyu míityétsi ímityúmútsikye tsajtyémé tsaijyú dííbyema idsjíivétsoki.

³³ Aanéhjáa tsúúca ‘Niwáupááji’ némeítsihvu iúújetétsóóbeke wátyétyehcúmé páwachékevu. Áábé únútúhjáa panéjcvatú íjcyáwachékéécetu wátyétyehcúmé diityétsí ímityúmútsikye.

³⁴ Áijyúhjáa neebe Jetsóo:

—Íjtyédi, Lli, dídaatsóve. Muurá tsá ditye wájácutú iiná imyéénune. Aánáacáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé dííbyé wajyámúúné újcuíñé.

³⁵ Aanéhjáa mítyane míamúnaa iitrehíjcyánáa ávyéujte dííbyedi iúuhívaténe néjcatsíhi:

—Tsíjtyeke muurá pájtyetétsohíjcyáabe. Aabe cána óvíi pájtyetétsámeí ímiááné diibyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetétsóíbyeke Píívyéébe pícyooibe iíjcyáhajchííjyu.

³⁶ Áhduréhjáa idyé tsodáhómú dííbyedi iúuhívaténemáyé bíinójpácyó kiwátyetu dííbyeke Íjchoráhi.

³⁷ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Áyu cána bo pájtyetétsaméí ímiááné diibyéjuco jodíómú avyéjuube u íjcyáhajchííjyu.

³⁸ Áánemáhjáa dííbyé níiwáú caamééhullétú téwachéketu pícyóómé gríéégomuu, romáánómuu, jodíómuu, éhdumé ihjyúrí illu icyáátunúne: “Áánu jodíómú avyéjuúbe.”

³⁹ Áhduréhjáa dííbyé únítutu ímityumútsí íjcyámútsidítýú tsaapi iúuhívaténemáyé néé dííbyeke:

—Áyu cána bo ímiááné diibyéjuco míamúnáake u pájtyetétsóíbye u íjcyáhajchíí meke pájtyetétsoj.

⁴⁰ Áánelliihyéhjáa iñahbéébé néé dííbyeke:

—¿Aca tsá eene u illityú Píívyéébeke? ¿A tsá u wájácutú máhallúrí ímityúné íjcyane?

⁴¹ Muurá ihdyu tehdújuco meícúbáhrámeíñé ímityúné meméénuhíjcyáné déjúcotu. Áánetu muurá áánú hallúrí tsá iiné imityú íjcyatúne.

⁴² Ehdúhjáa iñahbéébeke iñétsihdyu neebe Jetsóoke:

—Oke ihdyu dítsááveco diávýjuri u íjcyácoóca.

⁴³ Áánelliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Tehdújuco. Muurá ímiááné uke o néé óóma u íjcyáíñé táavyéjuri.

*Jetsóó dsíjivéne**(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Ja 19.28-30)*

44 Téijyúhjáa cójipiihétú iíñuji ííjyunú cuuvé tujkévevújuco.

45 Tsáhájucóhjáa nuhba ájchutúne. Áijyúhjáa duuruvájá pañétú pánétuétsíí watájcó wájyámuwácoba dóchereeve tsahdúnéécú apáhajchií wajítahnécu.

46 Áánacáhjáa Jetsóó ávyétá ihnáhó illu wáníjcyameíhi:

—Llíhij, Llihíyoj, oke duúcu. Ehdúhjáa iñééne dsíjiveébe.

47 Aanéhjáa tétsihvu ditye téhmétsoobe tsodáhómú avyéjuube teene iájtyúmíne Pívyéébeke dúurúvaabe nééhií:

—Ímiáánéjucóha ihdyu áánu tsá iiné imityú méénuhíjcyatúne.

48 Téhduréhjáa tsijtye tétsihyi íjcyame tééneri itsájüréévéne illuréjuco pééneé.

49 Áánetúhjáa dííbyeke náhbévahíjcyámema Gariréatúu dííbyema tsááme walléémú kemuélletúré iítehíjcyáhi.

*Jetsóó iitémeho ditye cíúúne**(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Ja 19.38-42)*

50 Téijyúhjáa íjcyabe ímiáábé Jodéá iiñújiri íjcyacóómí Arimatéa múnáajpi Jotséé pityácojcátsi múnáaejpi íjcyáabe.

51 Aabéhjáa ítsohíjcyá Pívyéébé avyéjuri iíjcyáíñ. Áánellihyéhjáa tsá dibye úcáávetú iñahbéjté pityácojcátsi múnaa Jetsóoke dsíjivétsóné pañévu.

52 Aabéhjáa Piráátoke táúmei dííbyeúvú iitémeho icyúúuki.

53 Aabéhjáa téwachéketu iñíityétsóne wájyámúbari ibíijinúne cuuú néewájitu böhómeíhyéjú pañévu tsaatékéi ditye cíúútúhjéjú pañévu.

54 Dityéhjáa wáyeéévéjcóójí ihde ímibájkímeíhíjcyajcójí cíúúúbe.

55 Aanéhjáa diitye Gariréatúu dííbyema tsááné walléémú iiténáa cíúúúbe.

56 Aaméhjáa ihjyáhañévú ipyééne pácúúcújpacyóné iújcúne wáyeéevéhíi teene wáyeéévejcóójí Pívyéébé taúhbaju néhdújuco.

24*Jetsóó dsíjiveebe tsiiñe böhíne.**(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Ja 20.1-10)*

1-2 Aanéhjáa tsílyu cíúvénétúré tsííñé tsemáánaréjuco déjúcóóvejcóójí tsiiñe pééme iitécunúníkyéhéjú watájcó nééwayu tsitsíyéjuco ijcyane.

3 Aaméhjáa téhejú pañévú iúcaávéne iiterá pevétsíiyéjuco Jetsóó iitémeho íjcyájúcootúne.

⁴ Ááneríhjyáá iíllityéne wájácúrátuuuvémé ájtyumí míityétsi tsitsíwu íwajyámúúné néemutsi íjyócuuvévámútsikye.

⁵ Áámútsidíhjyáá iíllityéne cáhnóbámeke neemútsi:

—¿Aca iiiná ámuha níkyehéjú ménehcó tehdu íchii íjcyácoóbekéjíívari?

⁶ Tsúúca böhíibe. Cahawáá méitsáávé Gariréaríi ámúhamá iíjcyácooca muhdú ámúhakye dibye néhijcyáne.

⁷ Muuráhjáá nehíjcyaaabe Míamúnáájpidívú ípívyéévéébedívú tsaapi ímítýúmeke ájcume dííbyeke páwachékevu dsíjivétsóroobe 3 coojívatu tsiiñe iböhííñe.

⁸ Ehdúhjáá dityétsí néenetu ítsaavémé ímiáánée tehdu dibye néhijcyáne.

⁹ Aaméhjáá ióómíñe úubálleté 11-meváréjuco dííbyé mamyémú íjcyámeke. Áhduréhjáá tsíjtyéhjíke dííbyekée náhbévahíjcyámeke úúballéme.

¹⁰⁻¹² Aanéhjáá tsá dííbyé mamyémú cáhcújtsotúne. Ijtsúcunúmehjáá íllure ditye álliñe. Áánetúhjáá Péedoror dsíinéríyé níkyéhejúvú ipyééne téhejú pañevú iúcáávéne iití ímiááné dííbyekée ditye biijínúné wajyámubááneréjuco téhejú pañe íjcyane. Ááneríhjyáá iúllévenúne ílluréjuco dibye óomiñe. Ílluméhjáá diityéké úúballé dibye tsúúca böhííne: Maaría Madarénaa, Jójáánaá, tsíiñé Maaríá Jacóóbój tsííjuu, tsíjtyehjíi, éhdume.

Ímamyémudítyú tsaatétsidívú Jetsóó böhówaavéne (Mc 16.12-13)

¹³ Aanéhjáá téijyúré Jetsóó böhíjcóójí dííbyemáa ícyahíjcyámedítyú tsaatétsí péé Jerotsaréetu Emaóovu 11 kiróómetro técoomítyú íjcyácoomívu.

¹⁴ Aamútsíhjyáá juuváyí íhjyúvamútsíyé pehíjcyá muhdú dííbyeke tene pájtyéneri.

¹⁵ Áánáacáhjáá diityétsidívú böhówááveebe diityétsimájuco pééneé.

¹⁶ Aanéhjáá Píívyéébe diityétsikye íhyálluúúné pívyéjtomsomútsí tsá wáájácutú dííbyeke.

¹⁷ Áámútsikyéhjáá neébe:

—¿Aca iiinerí íhjyúvamútsíyé ámuhtsi metsáhíjcyamútsí muhdú kehdóvémútsiúvu?

¹⁸ Áánélliihyéhjáá ‘Créopa’ némeííbyé néé dííbyeke:

—Áánerá pámeere waajácu iiiná Jerotsaréeri pájtyene. Aane muhdú úhduubéréjuco tsá u wáájácutúne.

¹⁹ Áánélliihyéhjáá Jetsóó néé diityétsikye:

—¿Aca iiiná pajtyéhi?

Áánéllihiyéhjáa neemútsí:

—Muurá dsíjívetsómé Natsarée múnáájpi Jetsóoke íhtsútuube Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyaaabe panéváré méénuhíjcyáábeke. Áabekée Píívyéébe wájyúúbeke téhdure tsaate míamúnaa ímí ijtsúcunúhi.

²⁰ Áabekée llúuvájté avyéjuitémá tsííñé avyéjujte íhvęjtsó ditye ídsíjívétso páwachékevu iwátyétyéhcúneri.

²¹ Muháa méijsúcunúrá diibyéjuco muha ijraéémuke pájtyetétsóíibye íjcyane. Aane íñe tsúúca 3 coojívájuco mee dibyée dsíjívétshdyu.

²²⁻²³ Árónáacáne walléémú cùuvénetúré níkyehéjú úujejémé műúhakye néé dííbyé iitméhóvané téhejú pañe íjcyájúcootúne. Áamedívuváne níjkyéjí múnáajtetsí böhówáávemútsí diityéké néé tsúúca dibye böhííne. Ááneríñe muha méullévenúhi.

²⁴ Ááné boonétuné idyé tsijtye téheju úujéjerómeváne ímiááné tsá ájtyúmitúne.

Áánéllihiyéhjáa neebe diityétsikye:

—Aca ihdyu eene tsá ámuhtsi mewáájacúpityúne! ¿Aca muhdúíkyé ámuhtsi mécáhcújtsoó muhdúhjáa tene pájtyeíñé íhdéjuco iwáájacúné Píívyéébé ihjyú uubálle múnnaa néhíjcyáne?

²⁶ ¿Aca ámuha méijsúcunú míamúnáake pájtyetétsóíibye ícúbáhrámeítyuubéré avyéjuutéiyóne?

²⁷ Ehdúhjáa diityétsikye iñééne úubálleebe ímíñeúvú páneere muhdúhjáa dííbyeke tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé waajácúháámitu dííbyé ihjyú uubálle múnnaa cáátúnuhíjcyáne. Moitsééhjáa cáátúnúhaamíjí pañétú muhdú tene nééne úubállétujkénubee diityétsikye.

²⁸ Áánáacáhjáa tsúúca úújetémé Emaóovu ípyée ipyécoomívu. Átsihvúhjáa Jetsóó pityajcó diityétsikye pééiibyédu.

Árónáacáhjáa dííbyeke neemútsí:

—Múhtsimáyéi cuwa ípyejcoj. Muurá cùvěhréjuco teéne. Áhdújucóhjáa dibye cöeváné diityétsima.

³⁰ Aabéhjáa diityétsima májchoobe pááaho iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáhjáa tsahdúnéécú idyóhdahíróne ájcuube diityétsikye.

³¹ Áánetúhjáa botsíí wájácuméíívyemútsí éhne múu cuwátú ájkyevádu. Aamúsíhjyáa bótsíí dííbyeke wájácúrónáa tsúúca kiávú peíñuube diityétsidítü.

Ááné boonéhjáa néjcatsímútsí:

—¡Áyúú, ehdúhacáne ֿivane juuváyí dibye meke Píívyéébé waajácuháámitu íjcyanéhjí úúballéné ֿiné imíjaú méֿibúutu meke pajtyéhi!

³³ Aamútsihjyáa teenémáyé tsiiñe oomí Jerotsaréevu páñétuéje dííbyé mamyémuma tsijtye íjcyáme éllevu.

³⁴ Áámútsikyéhjáa népejtsóme:

—Ávyéjuubéha Jetsóó ímiááné tsúúca bohíjucóohií. Tsimóodívua böhówááveébe.

³⁵ Áánélliihyéhjáa úúbállemútsí muhdú téhdure diityétsidívú dibye böhówáavéné juuvávyu. Áhduréhjáa úúbállemútsí dibye pááaho idyóhdahíróne diityétsikye ájcúnetu botsíi dííbyeke iwáájacúne.

Ímamyémudívú Jetsóó böhówáavéne

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Ja 20.19-23)

³⁶ Aaméhjáa téené úbállejcátsiyi íjcyánáa Jetsóó tsiiñe diityédívú iböhówáávéne néé diityéke:

—Ámuúhaj, o tsájucóohií. Maímijyu ihdyu ámuha meíjcyanej.

³⁷ Ááneríhjyáa itsájúréévéne íllyéémé naavénekéré iwáábyúnema.

³⁸ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—¿íveekí ámuha múhdurá meíjtsámeíñé méíllityé oke cáhcújtsotúme?

³⁹ Éje, cáhawáá oke meííté táhójtsícuma tájtyúhaácyuj. Muurá diibyéjuco oo Jetsóo. Cáhawáá oke médomájcoj. Muurá naavéné tsá íjpiíma íjcyatúne.

⁴⁰ Ehdúhjáa iñéene úújétsoobe diityéké dityée dííbyeke wátyétyéhcunéhjí íhyójtsícum, íjtyúháácyutu, íjcyanévu.

⁴¹ Ááneríhjyáa ímíjyúúverómé tsá cáhcújtsotúne. Áámekéhjáa neebe.

—¿A íjcyáné majcho ámúhadi o májchokij?.

⁴² Áánélliihyéhjáa ajcúmé amóóbevííú wáhjámeíñema íímúhójpacyóvu.

⁴³ Aanéhjáa ditye ֿíténeríyé idyóóné hallúvú ádoobe teene íímúhojpacyo.

⁴⁴ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Éhnée ámúhakye o néhíjcyáné muurá íñe tsúúca oke pajtyéhi. Ehdúu oke tene pájtyeíñé muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Moitséé caatúnúhi. Áhduréhjáa tsijtye dííbyé ihjyú uubálle múnnaa caatúnúhi. Áhdure Tsááamóháámitu caatúváne.

⁴⁵ Ehdúhjáa dibye néénetu botsíi waajácumé ímiááné tehdújuco Píívyéébé waajácuháámitu tene nééneé.

⁴⁶⁻⁴⁷ Átsihdyúhjáa idyé neébe:

—Muuráhjáa óhdityu nééne míamúnáake o pájtyetétsoobe o ícúbáhrámeíñe o dsíjíveebe 3 coojívatu tsiiñe o bóhíibe mémeri tátuwááboju Jerotsaréetu tújkeváné páné iñújíine múnáake úwáábómeíñe, ditye íimítyú iihvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco iibuwááve diityé imítyú iábájíivémeíki.

⁴⁸ Áané uwááboju pahüllevávú ámuha métsújaúcuúhi.

⁴⁹ Áánéllii ámúha éllevu ó wálloó Llihíyoo Íapííchovu ámúhakye iájcuíñé nééneé. Aane íchihdyu Jerotsaréetüréi météhmeco ámúhá pañévú tene iúcááveki.

Jetsóó níjkyejívú pééneé

(Mc 16.19-20)

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa diityéké ipítýájcótsihdyu técoomítyú diityémá peebe Betáániávu. Átsihvúhjáa íhyójtsicu iihbúcúne diityé halluvú piáábo ityáúmeíñe diityédítýú péjúcoobe níjkyejívu.

⁵² Áané boonéhjáa tsiiñe Jerotsaréevu oomímyé ímíjyuuri dííbyeke dúúrúvamére.

⁵³ Aaméhjáa paíjyuváré duuruvájá pañévú duuruvahíjcyá Píívyéébeke. Áyu tehdújuco.

JÓÁAÁ

Jóáa Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Míamúnáájpidívú Píívyéébe ípívyeevéné

¹ Iíjcyadúréhjáa ihdyu Críjto ícyahíjcyá ipíívyema íjcyátuube muhdú Píívyéébe íjcyane böhówájtsoóbe.

² Aabéhjáa dííbyere Píívyéébe íjcyaaabe ícyahíjcyá páné ihdéene íjcyaiñei íjcyátúnááca.

³ Aabéhjáa ípívyejtsó páneere íñe múhduná íjcyane. Tsáháhjáa iiná iiye ípívyéévetúne.

⁴ Áánéllii dííbyedi ijcyáné müijyú dsíjívéityúne bóhi. Áhdure ijcyáné ímiá uwááboju dííbyedi pámeere míamúnaa tééne tájpí íjcyáiyóne.

⁵ Aane peetédú nééne muurá böhówáúcunú ííñújí hallúrí míamúnaa teene wáájácutúmé éhne múúne cùuvétsii íjcyadu néémedívu. Aame tsá píívyetétú teene iihvetétsóiyóne.

⁶⁻⁷ Aanée íjcyaaabe tsaapi 'Jóáaá' némeííbye. Áábekéhjáa Píívyéébe picyóó Jetsocríjtó uwááboju peetétú nééne dibye míamúnáake iúúbálle ditye icyáhcújtsoki.

⁸ Áróñáacáa tsá diibye Jóáa Jetsocríjtó íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyé uubálle múnáajpíyé dííbye.

⁹ Aane Jetsocríjtodi ímiáájú íjcyane tsá alliu íjcyatúne. Áánevúu míamúnáake iwáájácútso tsaabe ííñujívu.

¹⁰ Aamée míamúnaa ííñújíri íjcyame diibye páneere ípívyejtsóóbeke tsá wáájácutúne.

¹¹ Aabée imúnáállii tsááróóbeke tsá ditye wáátsúcúpéjtsotúne.

¹² Áróñáacáa ijcyámé tsaate ímí dííbyeke iwáátsúcúpéjtsóóbeke cáhcujsóme. Aame ihdyu ímiááné Píívyéébej tsííme.

¹³ Áróñáa tsá íñe míamúnaa metsíímávahíjcyádú meke dibye tsíímávatúne. Muurá ihdyu meke dibye ímíbajchómé méijcyá dííbyej tsííme.

¹⁴ Muuráhjáa Críjto apáábyéré Píívyéébé Hajchi ímiáábé íjcyaaabe Míamúnáájpidívú iipívyéévéne méjpiine úlléjeebe míamúnáake wajyúhi. Áábé ámítsaráhcóo muurá máájtyumíhi.

¹⁵ Aabée böhówáávéebedítýú tsojtsó múnáajpi Jóáa nééhií:

—Áánúdityu éhne ámúhakye ó nehíjcyá táehnííñevu íhtsútuube íjcyabe íjcyáíñe. Muuráhjáa ihdyu iíjcyadúré ícyahíjcyabe ipíívyema íjcyátuuube ói o íjcyátúné ihdéjuco.

16 Áábej tééveri Píívyéébe meke piáábohíjcyáhi.

17 Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri méénuube ítyaúhbaju téénetu míamúnaa iwáájácu muhdú dííbyema iíjcyáiyóne. Áánetúu Jetsocríjtoj tééveri meke iwájyúne ímiáájuvu ájcuúbe.

18 Aane muurá tsá múha ájtyúmitú Píívyéébeke. Apáábyéré Ílli ájtyumí dííbyeke. Aabée múúhakye waajácutsó dííbyedívu. Ehdúu Jóáa Jetsóodítýu nééhií.

*Jetsocríjtoke tsojtsó múnáajpi Jóáa böhówajtsóne
(Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Rc 3.15-17)*

19 Téijyúhjáa avyéujite Jerotsaréetu wallóó llúuvájitema ípiáábojtéké tsojtsó múnáajpi Jóáá éllevu ditye idillo dííbyeke muubá díbye íjcyane.

20 Áánélliihyée úubálleebe muubá iíjcyane. Neebépeé:

—Tsá Críjto o íjcyatúne.

21 Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú, mityá Eríá uu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí u íjcyáábej?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá.

Áánélliihyée tsiiñe néémeé:

—Áánéllii diibyéjuco uu éhneváa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi tsááiíbye.

Áánélliihyée neébe:

—Tsá diibye o íjcyatúne.

22 Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú? Muurá muha méimillé meúúballéné múúhakyéne wállóómeke muubá u íjcyane. Bo ihdyu múúhakye duubálle muubá u íjcyane.

23 Áánélliihyée botsíi Jóáa nééhií:

—Oo muurá éhne iinéubará píívyétúné iiñújiri kékévánécóbaúvú o úwááboobe ó nehíjcyáhi: “Méímibáávyé ímityúné ámuha meícyahíjcyánetu tsáimiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumívaki.” Ehdúhjáa o úwááboíñé muurá tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsáá úúballéne.

24-25 Ehdúu díbye néénéllii diitye eenée paritséómú dííbye éllevu wállóome néé dííbyeke:

—Aanéhaca ḡmúha nééjuri íveekí ú tsótsohíjcyá idyé Críjto u íjcyáábejjíva, pane Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadítýú Eriáuba u íjcyáábejjívari?

26-27 Áánéllihiyée Jóáa nééhií:

—Muurá ihdyu ímiááné nújpácyori ó tsótsohíjcyá míamúnáake. Áánetu táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe tsúúca ámúhama íjcyáróóbeke ámuha mewáájácútuube óhdityu cámááveé éhnííñevu iúwááboki. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubáré o tacóriúcúítýuróne.

28 Ehdúu pajtyéné Betáábarávú Joodáá ehnéjcuvu diibye Jóáa tsótsohíjcyáhullévu.

Jetsóó obééjádú néébee

29 Ááné tsijcyóójíi diibye tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó dííbye éllevu péébeke iájtyúmíne nééhií:

—Éje ámuúhaj, áánu muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wallóó dibye míamúnáá imítyuháñé iímibájchoki.

30 Áánúdityúu muurá éhne ámúhakye ó nehíjcyáhi: “Táhboone íjcyáiibye táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe óikyée o íjcyátúné ihdéjuco ícyahíjcyábe.”

31 Téhdurée idyé tujkénú tsá o wáájácútuibe diibyéjuco meítsohíjcyaaabe dibye íjcyane. Aanée ihdyu ímiááné dííbyé ihde ó tsótsohíjcyá mee ijraéémudítýú cáhcújtsómeke.

32 Ehdúu iñétsihdyu neébe:

—Téhdurée dííbyeke o tsójtsóijyu ó ájtyumí Píívyéébé Apíichó ijuuídú cáámetu dííbyedívú níítyene.

33 Aanée téhdure tsá o wáájácúítýuró diibyéjuco meítsohíjcyaaabe íjcyane. Árónáacáa ihdyu Píívyéébe o tsótsohíjcyáiñevu oke pícyoobe oke nééhií: “Tsáápiikye u tsójtsóóbedívú níjkyéjitu Táapíichó níítyene u ájtyúmínetu ú waajácuú diibyéjuco míamúnáá pañevú Táapíichó pícyóóibye íjcyane.”

34 Ahdújucóo ímiááné dííbyeke o tsójtsóijyu o ájtyumíne. Áánélli o néé diibyéjuco Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane. Ehdúu neebe tsojtsó múnáajpi Jóáaá.

Jetsóó úcútujkénú ímamyémú íjcyáímyeke

35 Ááné tsijcyóójíi tétsihíyé muhtsi imámyemútsima dibye íjcyánáa tééneri Jetsóó tsiiñe pajtyéhi.

36 Áánéllihiyée tsiiñe neébe:

—Éje, aadi muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wáolloóbe.

³⁷ Ehdúu Jóáa dííbyedítyú néénéllii muhtsi dííbyemáyéjuco mepééneé.

38 Áánáacáa idyéjú révoúcunúúbé mühtsikye nééhií:

—¿Hiná ámuhtsi ménehcóhi?

Áánélliihyée muhtsi menééhií:

—Uwááboóbej, ¿aca kiá ú ícyahíjcyáhi?

39 Áánélliihyée neebe mühtsikye:

—Cáhawáá óóma mepe ámuhtsi mewáájácu kiá o ícyahíjcyáne.

Ahdújucóo muhtsi cúvéhréjuco néénáa dííbyema mepéémutsi téhullévú méíjyunúhi.

⁴⁰ Muhtsíi Jóáadityu Jetsóomáyéjuco mepééne Tsimóo Péé doró nahbe Aderéema.

⁴¹ Aanée diibye Aderéé iñahbe Tsimóoke neetéhi:

—Muúbe muhtsi máájtyumíjucóó Críto míamúnáake pájtyetétsóóbeke.

⁴² Ehdúu iñééne tsajtyéébé dííbyeke Jetsóo éllevu. Áábekée Jetsóó népejtsóhi:

—Uu éhne Tsimóó Jonáá hajchi. Árónáa téhdure dimyémé íjcyáá Péédoro ‘nééwayu’ nééiyóne. Ehdúu neebe Jetsóó Tsimóoke.

Tsíjtyétsikye Jetsóó újcune

⁴³ Ááné tsijcyójíi Jetsóó imillé ipyééne Gariréá iiñújivu. Aabée téhullévú péébe Betsáidá múnáajpi Perípeke iájtyúmííbeke nééhií:

—Muúbe ookéréjuco duráávye.

⁴⁴ Téhdurée diityétsí Aderéema Péé dorómútsí técoomí múnáajtétsi.

⁴⁵ Áijyúrée idyé diibye Perípé Natanaée éllevu ipyééne neetéhi:

—Muúbej, muha muurá máájtyumíjucóó éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Moitséeuvú dííbyé taúhbaju icyáátunuhiýcyáhaamíjitu dííbyedítyú cáátunuhiýcyáábeke. Téhduréhjáa muurá tsíjtyehji Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa caatúnú dííbyedítyu. Aabe Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáabe Jotséé hajchi.

⁴⁶ Ehdúhjáa Perípé Natanaéeke néénéllii neébe:

—¿A ímiááne? ¿Aca íhya Natsaréeri ijcyámé tsaate ímiááme?

Áánélliihyéhjáa Perípé nééhií:

—Cáhawáá majo u ájtyúmí dííbyeke.

⁴⁷ Aamútsíi péémutsi úújeténáa Natanaéeke Jetsóó iájtyúmíne nééhií:

—Áánújuco páñétúejpi ijraéémuube ímiáábé íjcyáábe.

⁴⁸ Áánélliihyée Natanaéé néé dííbyeke:

—¿Aca kiátú eene oke ú waajácúhi?

Áánélliihyée Jetsóó néehií:

—Muuráhjané ihdyu úhdivu Perípé úújetétúné ihdéjuco uke o ájtyumíné higyééráhé déjúcori u íjcyáábeke.

49 Áánélliihyée Natanaéé néehií:

—Uwááboóbej, uu éhne Píívyéébé Hajchi muuha ijraéémú avyéjuube u íjcyáábe.

50 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Higyééráhé déjúcoríñe u íjcyane uke o néénélliihyéré oke ú cáhcujsóhi. Mityái éhnííñevu uke o úllévenútsoíñej.

51 Ehdúu iñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muurá ímiááné ámúhakye o néé Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébe éllevu cáámetu níjkyéji múnaa iñíítyéne tsiiñe néríívyemeke ámuha maájtyúmiíñe. Ehdúu Jetsóó néehií.

2

Canáá cóómiyi taabává wañéhjí íjcyane

1 Áané boonée 3 coojívatu Gariréa iiñújiri íjcyacóómí Canáá múnáajpi ityáábáváné wañéhjí meenú técoomívu. Áánevúhjáa Jetsóój tsiijuké ditye míñútsolle tétsihyi.

2 Áhdurée Jetsóoke míñútsómé muuha ímamyémuma.

3 Áijyúu teene wañéhjí ádó bíinojpácyó óúúvénéllii Jetsóoke tsiiju néehií:

—Éje, tsúúca bíinojpácyó diityédívú óuuvéhi.

4 Árónaacáa neebe díílleke:

—¿Aanéha, Wa, muhdú iívane oke ú úúballéhi? Tsáhái muurá iiñ o méénúíñe éévé úújetétúne.

5 Ááróneríi iícvétulle tétsíí wákímyéi múnáake néehií:

—Ámúhakye dibye néhdu méménuco.

6 Áijyúu ijcyáné tétsihyi 6-hova néwayúúnetu méénúmeíñé llyíhyóóné téhójí pañévúu tamúnaa iímibájhómeííñé nujpácyóóné pícyohíjcyahóhjí.

7 Áánáacáa tsúúca neebe tétsíí wákímyéi múnáake:

—Cána eene llíiyhóóné nújpátyu méwahpétsoj.

Ahdújucóo ditye wáhpetsóne.

8 Átsihdyúu neebe diityéke:

—Áyu cána áyánéwu meújcúne báñéjúúbeke meíjchoj.

Ahdújucóo iújcúne ditye íjchone.

9 Aanée adúcuube imyéwu nújpacyóo íjcyaróné biiñójpacyóvú dibye ípívyéévétsopjacyo. Aanée tsá dibye wájácutú kiátú ditye téjpacyo újcune. Apáámyérée tétsíí wákímyéi múnaa waajácú ípyée iñújpáñújénélliíhye.

10 Aanée báñéjuube wañéhjí múnáájpikye ipiúváne nééhi:

—¿Acáne, muube, muhdú iiwane ímiájpácyóhacáne íjcyánáa peiyé átéreéjpácyotu meke ú ijchóhi? Áánerá múúne tujkénú ímiájpácyó meijchone óuuvédú botsíi ihdícýájpácyotúréjuco meijchone. Ehdúu neebe íbañéjuube wañéhjí múnáájpiíkye.

11 Ehdúu Jetsóó méenúráítyuróné méenútujkénú Gariréari íjcyacóomí Canáavu. Ááneríi waajácútsoobe íavyéjú íhtsutúné íjcyane. Áánetúu muha ímamyémú mécáhcujtsó ímiááné diibyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane.

12 Ááné pajtyétavúu Capenaóovu muha dííbyema mepéémemma téhdure pééme tsiijuu, íñahbémuu, íjcyame. Ácoomíyií tsúcájá muha méijcyáhi.

*Duurúvájá pañétu náhjíhe múnáake Jetsóó íjchívyetsóne
(Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Rc 19.45-46)*

13 Aanée pajtyété wañéhjí llééváiñéllii muha mepéé dííbyema Jerotsaréevu.

14 Áijyúu duurúvájá pañévú míamúnaa nahjíhenuhíjcyá ócójímuke, obééjamuke, ijúúmuke. Áánetúu tsijtye dsíidsike cápáyócócatsíhíjcyáhi.

15 Aanée Jetsóó muhdurá iijsúcunúne watsíhcyuúuhó imyéénúneri diityéké boáyó tééjá pañétu páneere íñahjíhemájuco. Dsíidsikée cápáyócócatsíhíjcyámedívú teene wáchájcoóbe. Áánemáa diityé metsawááné wájócoóbe.

16 Áánetúu ijúúmú nahjíhe múnáake neébe:

—¡Méijchívyetso íñe páneere íjyá pañétu! ¿íveekí Táácááni ja ámuha méípívyejtsó nahjíhejávuréjuco?

17 Ehdúu dibye néénetu muha méítsaavé Píívyéébé waajácúháámitu tene tsátsihdyu nééneé: “Dihjya o wájyúneri ó dsíjivéiyáhi.”

18 Ááné boonétúu tsaate néé dííbyeke:

—¿Aca múha nééjuri ehdu ú meenúhi? Cána méenúráítyuróné meenu muha mewáájácu müühtsúturí u íjcyabe ehdu u méénuhíjcyáne.

19 Áánéllihiyée neébe.

—Cáhawáá íjya duurúvaja méwácavyáhcó 3 coojívatúré tsiiñe o pánéévétsooki.

20 Áánéllihiyée nééme dííbyeke:

—¿Aca muhdú 46 pijcyábáa ditye wákímyeíjyá ú pánéévétsoó 3 coojívatu? Tsáháubá éhajchótatu u pánéévétsoóítyuróne.

21 Árónáacáa ihdyu Jetsóó ihjyúvá dííbyeke ditye dsíjivéétsoínéré iñééiyóne. Ípjíyée meménuube duurúvajávu.

²² Ehdúu dibye nééne muha méitsaavé iidsíjivétsihdyu dibye böhiiçoóca. Aijyúu muha mécáhcujtsó ehdúhjáa dííbyema tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé waajácúháámitu cáatúnúmeíñé ímiáánéjuco dibye múúhakye néhijcyáne.

Míamúnáá iítsaméí tsá Jetsóó túhúúllletúne

²³ Aabée Jerotsaréeri pajtyété wañéhjí pañe méénúráityúronéhjí méénúnetu mítyame cáhcujtsó ímiááné diibyéjuco Críjto íjcyane.

²⁴ Árónáacáa waajácuube ímiáánetúré dííbyeke ditye cáhcújtsotúné diityé iítsaméí ityúhúúllétúnélliíhye.

²⁵ Tsáháa múha dííbyeke muhdú míamúnaa iítsámeíñé úúbálléítýuróne.

3

Jetsóoma Nicodéémó íhjyuváne

¹ Íjcyaabée tsaapi paritséómuube Nicodéémó íhtsútuube íjcyaaábe.

² Aabée tsápejco Jetsóó éllevu itsááne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha méwaajácú múúhá uwáábovúu Píívyéébe uke wálloóne. Aabe úúma íjcyánélli muurá ú méénuhíjcyá méénúráityúronéhjí múha méénúítýuróne.

³ Áánéllihiyée Jetsóó nééhií:

—Ímiáánetúré uke o néé béhnétu u tsíimávámeítýúhajchíí tsá Píívyéébé avyéjúejpi u íjcyáityúne.

⁴ Áánéllihiyée neeve dííbyeke: ¿Aca múhdutú keeméjuco meíjcyaaabe tsiiñe méétsííjú üübúwá pañévú méúcááváiyá dille meke tsíimáva biwáhdúré tsíimene meíjcyaki?

⁵ Áánéllihiyée Jetsóó nééhií:

—Ímiááné uke o néé Píívyéébé Apííchoj tééveri ímíbaavyémé béhnétu tsíimávámeítýúmé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyáityúne.

⁶ Muurá míamúnaa tsíimávámé pañe diityé iítsaméíyé ijcyáhi. Áánetu Píívyéébé Apííchó iíjtsaméí cápáyoácómé ténejcúriyéjuco iítsámeíñé.

⁷ Ahdícyane tsájúréévedí tsiiñe metsíimávámeíñé uke o nééneri.

⁸ Muurá íñe uke o nééne kííjyebádu. Tsá muurá ámuha mewáájácutú kiátú kííjyeba tsááne kiávú péhijcyáne. Tehdu muurá Píívyéébé Apííchó maájtyúmíturóné meke ímíbajchóhi.

⁹ Áánéllihiyée Nicodéémó nééhií:

—¿Muhdúáami íhya tsáma teénej?

¹⁰ Áánéllihiyée Jetsóó néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ijraéémú uwááboobe u íjcyabe tsá u wáájácutú uke o nééneé?

¹¹ Muurá ímiááné o ájtyumíné ímí o wáájacúné íñe ámúhakye ó úúballéhi. Árone ¿íveekí tsá ámuha mecahcújtsotúne?

¹² Muurá íiñújíri íjcyánéhjitu ámúhakye ó úwáábohíjcyá ámuha ímíñeuvú mewáájácúroki. Árónáa illure ámúhakye tühútsohíjcyáne. Aanéjíi awáá muhdú ámuha méwaajácuú Píívyéébé ícyánéjcutu ámúhama o ílhjuyváne.

¹³ Tsá muurá múha úújetú dibye íjcyáhulle. Apáábyéré ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe téhullé múnáájpi o íjcyánellii ó waajácú téhulle.

¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa iiñéubárá píívyétúné iiñújíri iijcyácooca Moitséeuvú picyóó úmehéí níjcáutu íiñimyéké úwááñéityu iñíjcyóóbeke páñétúejpi íhdome dííbyeke iñíténe idsíjivétuki. Ahdu muurá oke Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke páwachéketu pícyooímyé oke cáhcujtsómé múijyú idsíjivéjúcóóítyúne böhí iújcuki.

Míamúnáake mítyane Píívyéébe wájyune

¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe mítyane míamúnáake iwájyúnellii Ílli apáábyéré íjcyáábeke wallóó íiñujívú dibye idsíjíve diityé wájyuri ditye iwágóóóvétu teene cáhcujtsómé múijyú idsíjivéjúcóóítyúne böhí iújcuki.

¹⁷ Tsáháa Píívyéébe oke wállootú míamúnáake iicubáhraki. Muuráhjáa ihdyu oke wálloobe tajtyééveri diityéké ipájtyetétsoki.

¹⁸ Aane oke Píívyéébé Háchikye cáhcújtsómé hallúrí tsá iiñá íjcyatúne. Áánetu apáábyéré diíbyé Hajchi o íjcyáábeke cáhcújtsótumeke ícubáhráiibye.

¹⁹ Ehdu pajtyéiñé peetédúu o néébe iiñujívú o tsááne cáhcújtsotúmé ímityúné méénuhíjcyámeke.

²⁰ Muurá ímityúné méénuhíjcyámé illure oke tsarillé ímiáájuvu diityéké o wáájácútsóiyónááaca. Aame tsá ímilletú óhdivu ipíihine diityé imityú o böhówajcáróné iimillétúnema.

²¹ Áánetu ihdyu ímí iijcyane ímilléméjuco taéllevu tsááne téénetu tsijtye iwáájácu ímiááné Píívyéébe ímillédú ditye íjcyane.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó iijcyatúné tsiiñé nééneé

²² Ehdúu Jetsóó nééné boonétú muha mepéé Jodéá iiñújivu. Áhullée muha meíjcyánáa dibye úwaabóné cáhcujtsóméjuco tsójtsómeíhíjcyáne.

23 Ááné tujkéveríhjyáa idyé tsojtsó múnáajpi Jóáa téhdure uwáábohíjcyá Enóori Tsaríí cōómíj piihírí íjcyácóómiyi. Áábedívúhjáa míamúnaa píhcyáávemedítýú dííbyé uwáábó cáhcújtsómeke tsótsohíjcyaaabe tétsihdyu íjcyáhityu.

24 Téijyúu tsáhái dííbyeke ditye cúvéhoojánutúne.

25 Aanéhjáa tsáijyu dííbyé mamyémudítýú tsaate tsíjtyema tájhácatsíhíjcyá muhdú meímíjpyeténeri.

26 Áánáacáhjáa diibye Jóááke ímamyémú nééhií:

—Uwááboóbej, éhnée Joodáá ehnéjcuri maájtyúmííbedítýú müúhakye u úubállehíjcyaabéha téhdure tsótsohíjcyáábe éllevu mítyame pehíjcyáhi.

27 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu Píívyéébe dííbyeke pícyóóné wákimyéíjyuco dibye méénune.

28 Áánetúu oke pícyoobe dííbyé ihde míamúnáake o uwáábohíjcyaki. Áánélliihyée muurá ámúhakye ó nehíjcyá Críjto o íjcyatúne.

29 Muurá múúne taabává wañéhjí pañe diibye taabáva múnáajpi méwama iiné imíjyaú ijcyáhi. Ááneri muurá diityétsikye náhbenúmé ímíjyuuvéhi. Ahdu ó ímíjyuuvé mítyane tsúúca Críjto míamúnáake pájtyetétsobee íjcyáneri.

30 Diibye ihdyu táehníínevú ávyéjúúteéhi. Áánetu ihdyu ídáátsoobéré ó ijcyáhi.

Píívyéébedítýú tsáábee

31 Muuráhjáa Píívyéébedítýú dibye tsáánélli tsá múha dííbyé ihtsútuvu úújetétúne. Áánetu ihdyu ijjejpíyé o íjcyánélli ó ihjyúvahíjcyá míamúnaa íhjyuvádúre.

32 Áánetu ihdyu diibye Píívyéébeke iwáájácúnélli dííbyé uwááboju míamúnáake úubálleeróné tsá ditye cahcútsohíjcyatúne.

33 Áróńáa ijcyámé tsaate dííbyeke cáhcujtsóme. Aame böhówátsohíjcyá ímiááné dííbyé ihjyu álliu íjcyatúne.

34 Muuráhjáa Píívyéébe wálloobe úubállehíjcyá dííbyé uwááboju dííbyé pañe Íapíichó íjcyánélliíhye.

35 Aabée diibye Íllíkye iwájyúnélli dííbyé hójtsí pañevú íhvejtsó páneere íñe mûhdúné tsíeméné íjcyane.

36 Aabe Píívyéébé Hájchikye cáhcujtsómé újcuú mûijyú idsíjivéjúcóóityúne bóhi. Áánetu dííbyeke cáhcújtsótúmeke Píívyéébe ícúbahrámé tsá tééne bóhi újcúityúne. Ehdúhjáa neebe tsojtsó múnáajpi Jóáaá.

4

Tsamááriá múnáállema Jetsóó íhjyuváne

¹ Aanée diibye Jóáá ehnííñevu Jetsóoke míamúnaa úráávyehíjcyámedítýú cáhcujtsómé tsójtsótsámeíhijcyáhi.

² Árónáacáa ihdyu tsá dibye páñetu tsótsohíjcyatúne. Múúhayée ímamyémú métsótsohíjcyáhi. Aanéhjáa tsúúca paritséómú waajácúhi.

³ Áánetúu muha méoomí Jodéá iiñújitu biwáhullévúré Gariréá iiñújivu.

⁴⁻⁵ Aamée muha Tsamááriá iiñújitu MEPÁJTYEME méúújeté tééné iiñújiri íjcyacóomí Tsicáá úniúvú Jacóóboúvhjáa illi Jotséeke ájcútsihvu.

⁶ Átsihyíi núpahyéjú 'Jacóóbó nupáhyéju' némeíhyéjú úniúvú Jetsóó wáyeeevé juuváyí muha metsááneri pávyeenúube. Téijyúu tsúúca cójíjpiinéelléjuco meé.

⁷⁻⁸ Áánáacáa muha MEPÉE técoomívú majchó áhdovu. Ááné hallúríhjyáa teene Tsamááriá múnáalle téhejútú nújpañúvállékéváa Jetsóó nééhií:

—Muúlle, oke dijcho.

⁹ Áánéllihiyéváa neéelle:

—¿Aca muhdú iívane oke nújpacyo ú táumeí Tsamááriá múnáalle o íjcyálleke jodíómuube u íjcyáabe? Muurá jodíómú tsá íhjyúvatú Tsamááriá múnáama.

¹⁰ Áánéllihiyéváa neebe díílleke:

—Muurá Píívyéebema múhtsikye u wáájácuca téhdure oke ú táumeiyá piáábó íñe uke nújpacyo o táumeídyu. Aaca uke ó ájcúiyá bohí nujpácyovu.

¹¹ Áánéllihiyéváa neelle dííbyeke:

—¿Aca kiátú u úcújpacyovú oke ú ájcúiyá teene bohí nujpácyovu wáábyáúúbamáyé u íjcyáabejíívari?

¹² Muurá íñe núpahyéjú pañéwu méihdé múnáajpíí Jacóóboúvú méhdivu pícyoíñuhéju. Téhejútúvhjáa muurá iítsíímemá iádohhéjutu téhdure ijyéémuke íchohíjcyáabe. Aane ¿aca dííbyeúvú ehnííñevu uu?

¹³ Áánéllihiyéváa neébe:

—Árónáá téhejútú ádorómé tsiiñe adópívyenúhi.

¹⁴ Áánetu óhdi íjcyáné nujpácyó ádome tsá múijyú adópívyenúityúne. Muurá o ájcúné nujpácyó óuuvératu diityé pañé íjcyajpácyó diityéké imíjpyetétsómé újcuú múijyú iidsíjivéjúcóóityúne bohí.

¹⁵ Áánéllihiyéváa neelle dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané cána oke daacu téjpacyótú múijyú o ádópíyenújúcóótuki, pane íñe núpáhyejúvú tsiiñe o tsájúcóótuki.

16 Áánélliihyéváa neébe:

—Ané dítyájikéi duucúte.

17 Áánélliihyéváa neélle:

—Tehdu o tájívállejíi kiá íjcyáábeke ó újcúteéhi.

Áánélliihyéváa idyé neebe díílleke:

—Tehdújuco u néérone.

18 Árónáa muurá 5-mevákéjuco u tájiváne. Muurá ícyooca tsíjpiimáyéjuco u íjcyaaabe idyé tsá ímiá tají ijcyatúne. Áánéllii ímiááné u néé u tájivatúne.

19 Ehdúváa Jetsóó díílleke néénéllii neelle dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úubá mía Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi.

20 Muuráhjáa műúha ihdé múnáauvú éhbáu cáméhbáutu Píívyéébeke dúúrvahíjcyátsihdyu muha téhdure méduurúvhahíjcyá dííbyeke. Aane ámuha jodíomú žíveekí ménehíjcyá apááñéreva Jerotsaréetu dííbyeke medúúrvaváiyóne?

21 Áánélliihyéváa neebe díílleke:

—Muurá ihdícyátsihdyúréjuco ámuha dííbyeke medúúrvaváíñe éevé tsúúca úújetéhi. Áánéllii tsáhájuco ámuha apátsihdyúré eene u nétsihdyuu, Jerotsaréetuu, íjcyane Méécááni Píívyéébeke medúúrvaváityúne. Aane cáhawáá oke cahcújtsoj.

22 Muurá ámuha Tsamááriá múnaa ímíñeuvú mewáájácútúúbeke méduurúvhahíjcyáhi. Áánetu ihdyu muuha jodíomú ímí mewáájácúúbeke méduurúvhahíjcyá ímiááné műúhaj tééveri míamúnaa pájtyetéíñe muha mewáájácúnélliíhye.

23 Aane muurá ímiááné Méécááni Píívyéébeke dúúrvahíjcyámé ícyooca dííbyeke duurúvaá iibúuri. Tehdu dííbyeke medúúrvaváne imílleébe.

24 Tsá muurá dibye íjpíima íjcyatúne. Áábeke ihdyu óvíi műhdumé dúúrvavámé duurúvhahíjcyá iibúuri.

25 Ehdúváa Jetsóó néénéllii neelle:

—Tehdújuco, muurá ímiááné ó waajácú Críjto tsááiñe míamúnáake ipájtyetétsoki. Aabe ihdyu óvíi itsáácooca műúhakye ímíñeuvú waajácutsóhi.

26 Áánélliihyée neebe díílleke:

—Muurá diibyéjuco Críjto o íjcyaaabe íñe úúma o ihjyuváne.

²⁷ Ehdúu díílleke dibye néénáa tsúúca muha méwajtsíhi. Aamée muha méullévenú dibye díílema íhjyúváneri. Aanée tsá muha tsáápíuba medillotú iinérí dityétsí íhjyúvájcatsíñe.

²⁸⁻²⁹ Átsihdyúu diille Tsamááriá múnáalle tétsihvúré illiyíhyó iwááoíñúne dsiinéríyé ímunáácoomívú ipyéénemáhjáa neetéhi:

—Ámuúhaj, éhtsíhyi muubáhjáubá ijcyaaabe oke néé páneere muhdú o ícyahíjcyáné kiátúhjáubá iwáájacúne. Tsáijyu műu Críjto diíbye. ¡Cáhawáá metsu meúújetekij!

³⁰ Áánéllihiyháa tsáácunúmé múúha éllevu.

³¹ Áijyúu dííbyeke muha méneerá dibyéi imájchoki.

³² Árónáacáa neébe:

—Tsáhái o májchotúne. Ijcyáné muurá ihdyu tamájchó ámuha mewáájácutúne.

³³ Áánéllihiyée muha ménéjcatsíhi:

—Tsaatéubáhjané tsúúca dííbyeke májchotsóhi.

³⁴ Áánéllihiyée neebe múúhakye:

—Muurá ihdyu teenéjuco tamájchódú nééne okée wálloobe Pívyéebé wákimyéí o méénune muhdú dibye ímillédú tene óoma iníjkévaki.

³⁵ Áánáa muhdú ámuha ménehíjcyá 4 nuhbávatúi bajtsóháñé maáhívétsoíñé. Cáhawáá meííté teene bajtsóháñé múúne kéemedu nééme míamúnaa ídátsó wágooovéiyóné ímiájító dityéké pájtyetétsóiyóné meúúbállétuca.

³⁶ Muurá teene bajtsóháñé áahívétsohíjcyamédú nééme úwááboméré péhíjcyámé újcuú tééne áhdo. Áhdure ditye úwaabóné cáhcujtsómé újcuú tééne áhdó múijyú idsíjivéjúcoóítyúne bóhi. Ááneri bajtsó múnáama iñéevá áahívétsohíjcyamédú nééme uwáábojte tsaméhjí ímíjyúúveéhi.

³⁷ Muurá tsaate nééhi: “Tsaate bájtsóne néévá múúne tsíjtyeréjuco áhívetsóne.”

³⁸ Aanée muurá ámúhakye ó wallóó tehdu éhne múúne tsaate bájtsóne néévá tsíjtyeréjuco áhívétsonédú nééme éllevu, tsúúcajáa tsaate úwaabójúcooróné cáhcújtsótúme éllevu ámuha tsiiñe meúwaabóné botsíi tsaímiyéjuco ditye icyáhcújtsoki. Ehdúu Jetsóó néé múúhakye.

³⁹ Mítyamée téijyu teene Tsamááriátú tsááme cáhcujtsó Jetsóoke eenéhjáa dille ‘páneere muhdú o ícyahíjcyáné oke neébe’ néénéllihiyée.

⁴⁰ Aamée néé dííbyeke diityémái dibye iijcyaki. Áánéllihiyée muha técoomiyí méijcyá míjcyoojícu.

⁴¹ Áijyúu éhnííñevu mítyame cáhcujtsó dííbyeke dibye úwaabóné illéébónema.

⁴² Aamée néé diille imúnáálleke:

—Tsá apááñéré műúhakyée u néénetu muha mecáhcújtsotúne. Muurá tsúúca muha páñetu mélleebó dibye úwaabóne. Áánetu ímiááné muha mécáhcujtsó diibyéjuco Crijto íjcyane míamúnáake Pájtyetétsoóbe.

Tsáné ávyéjúúbé hájchikye Jetsóó bóhiitsóne

⁴³ Átsihdyúu téhdune míjcyoojícutu muha mepéé Tsamááriá iiñújitu Gariréá iiñújívu.

⁴⁴ Aanée muha mepéhíjcyánáa Jetsóó néé Píívyéébé ihjyú ubálle múnáájpikye imúnaa ávyejúlléityúne.

⁴⁵ Árónáacáa Gariréá iiñúji múnaa ímí dííbyeke waatsúcúpejtsó Jerotsaréeríi pajtyété wañéhjíri ditye úlléjénáa dibye méenúráityúronéhjí méenune iájtyúmínélliíhye.

⁴⁶ Átsihdyúu muha tsiiñé méoomí Canáavu tétsihvúu nújpacyo bíinójpacyóvú dibye ípíívyéévétsócoomívu. Áánáacáhjáa tsaapi ávyéjúúbé hajchi Capenaóori íjcyaaabe cheméhi.

⁴⁷ Aanéhjáa tsúúca Jodéá iiñújitu muha metsááme teene Gariréá iiñújírijyuco meíjcyane diibye ávyéjuube iwáájácúne tsáá Jetsóó éllevu. Aabée néé dííbyeke dííbyema ihjyávú ipyééne dibye illíkye ibóhíitso ávyeta dsijíveríjyuco íjcyáábeke.

⁴⁸ Áánélliíhyée neebe dííbyeke:

—Ámuha muurá tsá oke mécáhcújtsóíturó méenúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca.

⁴⁹ Árónáacáa neébe:

—Ávyéjuúbej, árónáa ihdyu hájchíwu dsíjivétúné hajchótá iiçuí óóma tahjyávú pééne bohíitso.

⁵⁰ Áánélliíhyée neebe dííbyeke:

—Tehdújuco, tsúúca muurá ícyooca bohíjúcoobe daáchi.

Ahdícyane wa dipyej. Ahdújucóo dibye óómiñé dííbyeke icyáhcújtsónema.

⁵¹ Aabéhjáa ihjyávú úújetéébeke iúníu múnaa népejtsóhi:

—Tsúúca daachi bohíjucóohií.

⁵² Áánélliíhyéhjáa dílloobe múijyú dibye böhíine.

Áánélliíhyéhjáa néemeé:

—Ijyúijyu révóóvéébedi dííbyeke pajtyéné áíívyéé.

⁵³ Ehdúhjáa ditye úúbállénetu ítsááveebe ávyetáa tééne ééveri Jetsóó dííbyeke nééne tsúúca illi böhíjucóone. Áánélliíhyée téhdure pámeere ihyájkímú cáhcujtsó Jetsóoke.

⁵⁴ Ehdúu Jetsóó méenúráityuróné meenú Jodéá iiñújitu muha Gariréá iiñújívu meóómimye tétsihyi meíjcyánááaca. Téénemáá botsíi tétsihvu míijyúcúréi méénuube méenúráityuróné.

5

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóó bóiitsóne

¹ Ááné boonétúu muha tsiiñe dííbyema Jerotsaréevu méuubámyenú wañéhjívu.

² Áánáacáa técoomiyí tsátsii ‘Obééjámú lleehówá’ némeítsíí úníuri nújpacyo páábawu heeberéomú ihjyúrí ‘Betéjda’ némeííba.

³ Áábá hallúríi 5-wava nujuwáwuúné íjcyawähjí pañétú hálluvátuméhjí, ullétuméhjí, íjpi vááúmeítyuméhjí, téhmehíjcyá teeba nöhjíiñe.

⁴ Tsáijyúhjáa níjkyéjí múnáajpi iñuítyéne téébawu nöhjihíjcyáhi. Aanéhjáa dibye nöhjíné boone tujkénüré éníivyéméjuco ímípyetéhjcyáne.

⁵ Téijyúu íjcyabé diityé pañe ávyetáhjáa 38 pijcyábájuco chémehíjcyáabe.

⁶ Aabée tödsiúcunúúbeke Jetsóó iíténe waajácú téhajchótájuco dibye chémehíjcyáne. Áabekée neébe:

—Muúbe ¿muhdúami ú ijcyaj? ¿A ú imillé u bóhiíne?

⁷ Áánéllihiyée neébe:

Éeero Ávyéjuúbej, árónáa tsá o piívyetéhíjcyatú nújpacyo nöhjícooca iicuí tujkénú o éníivyéiyóne. Íhya ihdyu tsaate oke piááboca o éníivyéne ó bohíjúcóoyáhi. Tehdu o méénúiyónáa tsijtye táihdéré éníívyehíjcyáhi.

⁸ Áánéllihiyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Ané wa illréjuco eene dííhbotámá dipye dihjyávuj.

⁹ Ehdúu dííbyeke dibye néénemáyé tsúúca ibohííne iíhbotámá péjúcoóbe.

¹⁰ Téijyúu wáyeéévejcóójí íjcyánáa dibye iíbotámá pééne ávyéjuje iíténe néé dííbyeke:

—Muúbe, tsá eene dííhbotá íjcyoojí wáyeéévejcóójí u tsájtyéítyuróne.

¹¹ Áánéllihiyée neébe:

—Árónáacáne oke böhíitsoobe néé téénema o péékií.

¹² Áánéllihiyée néémeé:

—¿Aca muubá íjcyabé íveekí wáyeéévejcóójí uke táuhbáhi?

¹³ Árónáacáa tsá dibye wájacújúcootú caabyé dííbyeke böhíitsóné míyanée míamúnaa íjcyámé pañe Jetsóó íjcyánélliíhye.

¹⁴ Ááné boonétúu Jetsóó dííbyeke duuruvájá pañe iájtyúmííbeke nééhií:

—Muúbej, tsúúca muurá ú bohíjucóóhií. Aabe ímiááberéjuco díicyaco. Tsiiñe ímityúné meenújúcohdí éhnííñevu íjcyane uke ipájtyétuki.

¹⁵ Ehdúu Jetsóó dííbyeke nétsihdyu péébélhjáa botsíi úúballé ímíñeúvú avyéjutéké Jetsóó dííbyeke bóhiitsóné.

¹⁶ Ááné hallútúu imíllerómé téijyúré Jetsóoke idsíjívetsóne íveekíváhjáa wáyeéévejcójí dííbyeke dibye bóhiitsóné hallútu.

¹⁷ Árónáacáa neeve diityéke:

—Muurá Llihíyó paíjyuváré meke piáábohíjcyádújuco o piabóné ihdícyájyúre.

¹⁸ Ehdúu dibye nééne éhnííñevu diityéké tsárvíyetsómé imíllerá dííbyeke idsíjívetsóne. Tsáháa apááñéré taúhbaju néhdu wáyeéévejcójí dibye íjcyátúné hallútú ditye dííbyeke dsíjívetsóityuróne. Téhdurée Píívyéébeke icyáánivahíjcyáábé tujkévevu iíjcyane dibye néhíjcyáné hallútú imíllémé dííbyeke idsíjívetsóne.

Iiye iíjtsámeídyú Jetsóó méénutúne

¹⁹ Ehdúu éhnííñevúré ditye Jetsóoke pátsárljcyónéllii neeve diityéke:

—Muurá ímiááné tsá Píívyéébé Hajchi o íjcyáabe iiná o méénúityuró oore o iíjtsámeídyu. Muurá ihdyu Llihíyó méénúiyónéjuco o méénuhíjcyáne.

²⁰ Aabe oke iwájyúnéllii waajácútsohíjcyá páneevúré muhdú imyéénúiñévu. Muurá tajtyééveri éhnííñevu tsíñehjí dibye méénúneri ámuha méullévénuúhi.

²¹ Muurá Llihíyó dsíjívemeke bóhiitsódú o imíllémeke o bóhiitsoóhi.

²²⁻²³ Tsá muurá Llihíyó míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá ímibájchóityúne. Muuráhjáa oke neeve teene o méénu pámeere oke iávyéjújtso dííbyeke iávyéjujtsódúre. Aane oke ávyéjújtsotúmé téhdure tsá diibye okée wállóóbeke ávyéjújtsotúne.

²⁴ Muurá ímiáánetúré ámúhakye o néé iñe o néhíjcyáné lléebome okée wállóóbeke cáhcujtsómé múijyú idsíjívégjúcóiityúne böhí újcuíñe. Áámé hallúrí tsáhájuco iiná íjcyáityúne. Muurá iwágóóvéiyónetu tsúúca pajtyémé ímí Píívyéébema iícyááñejcúvu.

²⁵ Ahdícyane ímiááné ámúhakye o néé wágóóvéiyómé Píívyéébé Hajchi o íjcyáábé uwáaboju lléebóiñe éévé tsúúca úújeténe. Aane ímiááné cáhcujtsómé tsá wágóóvéityúne.

²⁶ Muurá Llihíyodítyú tsááne múijyú medsijivégjúcóiityúne böhí. Áánevúu oke ájcuube oke cáhcújtsómé o ájculi.

27 Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke neebe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá o ímibájchoki.

28-29 Métsájúréévedí ehdú ámúhakye o nééneri. Muurá ímiááné iéévé úújetéijyu pámeere dsíjívehíjcyámé íhñijkyénetu ijchívyee pámeekéré o piúvácoóca. Áamedítýú ímiánéjcúu úráávyejhíjcyámé tsáhájuco muhdú íjcyáityúne. Áánetu íimítyunéjcúrée úráávyejhíjcyámé ícúbáhráméiíhi.

Iinetú Jetsóoke mewáájacúne

30 Muurá tsá iiná oore tájtsaméiyi o méénúítyuróne. Okée wálloobe Llihíyóré oke néhdújuco míamúnaa muhdú íjcyanéjuco o néhíjcyáne. Tsá oore o ímillédú o méenuhíjcyatúne.

31 Muurá oore muubá o íjcyane o némeícyá tsá múha oke cahcújtsóítyuróne.

32 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco muubá o íjcyane.

33 Áabe éllevúu muurá ámuha tsaatéké méwallóó ditye óhdityu idíllo dííbyeke. Áánellíihyée úúbálleebe ímiááne muubá o íjcyane.

34 Áróñáacáa tsá dibye úúbállénetúré o wáajácúmeítyú Píívyéébedítýú o tsááneé. Áróñáa ihdyu o néé tehdújucóo óhdityu dibye néhíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne mepájtyetéki.

35 Muuráhjáa ámúhakye waajácútsoobe ímiá uwáábojúvú éhne múúne peetéj tééveri tsíeméné maájtyumíné mewáájacúdu. Aanée dibye úwáábohíjcyáné muurá wahájchotáré ímí ámuha méijtsúcunúráhi.

36 Áróñáa dibyée oke böhówátsohíjcyáné éhnííñevu páñetu ó böhówátsámeíhíjcyá páneere okée Llihíyó níwaavéné o méenuhíjcyáneri. Téénetu muurá ámuha méwaajácújúcoorá ímiáánée oke dibye wálloóne.

37 Aabe ámuha maájtyúmitúroobe óhdityu nehíjcyá ímiáánéjucóo oke iwálloóne.

38 Áábé uwááboju tsá ámúhakye úcáávehíjcyatú dííbyeke ámuha mecáhcújtsótúnellíhye.

39 Muurá ámuha mééévehíjcyará Píívyéébé waajácuháámi muhdú óhdityu néhíjcyáné ámuha múijyú medsiójivéjúcóióityúne böhí meújcúroki.

40 Áróñáa tsá ámuha meímílletú oke mecáhcújtsóne óhdivu meíhvéjtsámeíñé téénevu ámúhakye o ájcuki.

41 Áróñáa tsá o íjyáculútú míamúnaa oke ávyéjújtsóíyóneri.

42 Muurá ó waajácú múhdurá ámuha menééme Píívyéébeke mewájyutúne.

⁴³ Muuráhjáa diibyéjuco Llihíyó nééjuri ííñujívú o tsáábé uwáábori tsá ámuha meíicúvehíjcyatúne. Ááne eene tsijtye iíibúwaríyé ámúha éllevu itsááne íhdityúré újcune úwáábóneríyé ámuha méíicúvehíjcyáhi.

⁴⁴ ¿Muhdú ámuha oke mécáhcújtsóiyá kiá eene ámuha tsamééré maávyéjútsócatsíhijcyáné íjcyánááca? Tééneríyé ámuha meíjcyame tsá meíicúvehíjcyatú apáábyéré íjcyaaabe Píívyéébe ámúhakye ávyéjújtsóiyóneri.

⁴⁵ Aane méijtsúcunúdí ámúhá imítýú ámúhá hallúvú Llihíyoke o úúbálleíñé. Muuráhjáa ihdyu Moitséeúvúré tsúúca ámúhá hallúvú úúballé dííbyé uwááboríi ámuha mepájtyetéíñé meítsúcunúhíjcyároóbe.

⁴⁶ Muuráhjáa dibye úwaabóné ímí ámuha mecáhcújtsoca idyé téhdure ímí oke ámuha mécáhcújtsóiyáhi. Muuráhjáa óhdityu íjcyáné uwááboju caatunu híjcyáabe.

⁴⁷ Ááné uwáábóo ámuha ímí mecáhcújtsómejjíi ¿muhdú mécáhcújtsóiyá ámúhakye o néhijcyáne? Ehdúu neebe Jetsóo.

6

*Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Rc 9.10-17)*

¹ Ááné boonétúu dííbyema muha mepéé Gariréá unéú tsauúré 'Tibééria' némeíú tsiñéjcuvi.

² Áijyúu mítyane míamúnaa múúhakye úraavyé méénúráítyuróné chéméméhjike dibye böhíítsohíjcyáné iájtyúmínélliíhye.

³⁻⁴ Téijyúu pajtyété wañéhjí tsúúca llééváíñáa muha caméhbaúvú mepééme téhbaú déjucovú meúújetétsihvu ácúúveébe.

⁵ Áánemáá diitye míamúnáake iííténe neebe Perípeke:

—¿Aca kiátú íñe majcho meúújcuú íjtyéke memájchótsoki?

⁶ Ehdúu neebe muhdú dííbyeke dibye iáñújcuvi. Waajácúroobée muhdú imájchótsoiñé diityéke.

⁷ Aanée dibye díllónéllii Perípé nééhií:

—Muurá 200-jivámá majcho meúúcuróné tsá úújetéítyuró diityédívú áyánéwuújí maájcúrónááca.

⁸⁻⁹ Áánelliihyée Tsimóo Péedoró nahbe Aderéé néé Jetsóooke:

—Áánúwúudíhya 5-hova tsebáádatu méénúmeíñé paahóónema míityétsi amóóbemútsi. Áróñáacáubá tsá tene úújetéítyuró áyámedívujíívari.

¹⁰ Áróñáacáá Jetsóó nééhií:

—Méne pámeere iáhcúbaki.

Ahdújucóo muha menéénéllii ditye áhcubáné 5,000-meváubáhjáa íjcyame.

11 Aabée teene páahóóné iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáa múúhakye dibye ájcune muha mewajtú pámeekré. Áhdurée amóóbemútsikye muha mewájtune úújeté pámehdívúre.

12 Aanée pámeeee tsaímiyé óovéné boone múúhakye neébe.

—Cóeene mepíhcyú tene iwágóóvétuki.

13 Ahdújucóo pátyeevéné muha mepíhjyucúné 12-rujtsívá úvérujtsíñie wáhpe.

14 Ehdúu méénúráíturóné Jetsóó méénune iájtyúmíne tsaate néjcatsíhi:

—Ímiáánéha diibyéjuco áánu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi éhneváa ííñujívú tsááíibye.

15 Áánemáa imíllerómé peecútéré dííbyeke páñétúejpi ávyéjúúbedívú ipícyoóne. Aanée iwáájácúne múúhadityú iiye peebe cáméhbaúvu.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene

(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)

16-17 Ááné iiyyúnuvúu muha dííbyé mamyémú mepéé miíneri Capenaóovu tsíñjejcúeuri íjcyácoomívu. Áijyúu tsúúca péjcohréjuco néénáa tsá Jetsóó múúhama íjyatúne.

18 Áánáacáa mítyane nohjí ávyétá ihnáhó kííjyeba íjcyáneri.

19 Aamée muha piínnéeuríjyuco meíjcyame máájtyumí dibye tsááne nújpácyó hallúrí úlleebéré múúhá tujkévetu. Ááneríi muha méíllityéhi.

20 Árónáacáa neebe múúhakye:

—Oore, méíllityédíñie.

21 Áánélliihyée muha méujcú dííbyeke miínné pañévu. Aamée tsúúca muha méúújeté muháa mepétsihvu.

Jetsóoke míamúnaa néhccone

22 Ááné tsijcyóójíhjáa múúha déjuvu ítsaavémé apáámírée miíne íjcyámíri muha mepéémemma Jetsóó péétune.

23 Áánáacáhjáa tsímhjí Tibéériá cóómityu tsámhjí wajtsí dibyée Píívyéébeke ityéhdújtsóne áyaróné majcho mítyámedívú úújetétsíij píihívu.

24 Aanéhjáa tétsihyi dííbyeke iájtyúmítúnéllii témíhjiri pééme múúha déjutu Capenaóovu dííbye néhcovu.

Medsíjivéjúcóiótyúne bóhiívu meke Jetsóó ájcune

25 Aamée tsúúca múúhadívú úújetémé dííbyeke nééhií:

—Uwááboóbej, ¿acáa múijyúrá u tsáá ííllevu?

26 Árónáacáa neebe diityé:

—Ímiááné ámúhakye o néé ámúhakyée o májchótsónéllihiyéré oke ámuha menéhcohíjcyáne. Tsá ámuha oke menéhcohíjcyatú méénúráityúronéhjí o méénune iiná nééiyóné ámuha mewáajácuki.

27 Tsá múu ijyácunútú majchórí mühajchótá ámuha tééne tájpí meijcyáiñeríjívari. Múu tawáábori ijyácunú teene majchódú nééne müijyú ámuha medsiójivéjúcóóityúne böhí meújcúíñeri. Áanevúu muurá ámúhakye o ájcu Llihiyó oke meménuube míamúnáajpidívú ó ípívyeevzáhi.

28 Áánéllihiyée nééme dííbye:

—¿Aanéhaca muhdú muha Píívyéébe ímilléné méméénúiyáhi?

29 Áánéllihiyée neebe diityé:

—Muurá imíllleebe okée dibye wállónéllií iíñujívú o tsáábeke ámuha mecáhcujtsóne.

30 Áánéllihiyée néémeé:

—¿Aca iiná díwákimyéi? Ané cána méénúráityuróné meenu uke muha mecáhcújtso diibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóibye u íjcyane.

31 Muuréváhjáa múuhá ihdé múnáauvú manáá májchohíjcyá iinéubará píívyétúné iíñujíri iíjcyácoóca. Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: “Píívyéébe diityé éllevu majcho dójcotsó níjkyéjitu.”

32 Ehdúu Jetsóoke ditye néénéllií neébe:

—Ímiáánéjucóo Moitséeuvú tsá diityéké ácuhiíjcyatú majchovú téijyu. Muuráhjáa ihdyu Llihiyóré dócotsohíjcyá diityé éllevu teene ‘manáá’ némeíñé májcho. Aabe muurá imillé ámúhakye iájcune teene majchódú nééne müijyú ámuha medsiójivéjúcóóityúne böhíívu.

33 Muuráhjáa teene majchódú o néébeke níjkyéjitu oke wálloobe iíñujívú míamúnáake tééne böhíívu o ájcu.

34 Áánéllihiyée nééme dííbye:

—Ávyéjuúbej, ané ihdyu múuhakye paíjyuváré dáácuhiíjcyá téeméne májchotu.

35 Áánéllihiyée neébe:

—Oo muurá teene majchódú o néébe müijyú medsiójivéjúcóóityúne böhíívu ó ajcúhi. Aane ímiááné oke cáhcujtsómé tsahájuco muhdú éhniíñevu tsaímíyé iíjcyáiyóneri íjtsámeítyú éhne múúne memájchóne maádóne tsiiñe maájyabáávatémé memájchóiyóneri maádóiyóneri meijtsámeídyu.

36 Árónáa ihdyu íñe ámúhakye o néhijcyádú žíveekí ámuha tsá oke mecáhcújtsotú ímiááné diibyéjuco o íjcyáábeke tsúúca ámuha oke maájtyúmiróme?

37 Muurá Llihíyó nééjuri oke cáhcújtsómeke tsá o cátúhtsóíturóne.

38 Tsáháa níjkyéjitu oke dibye wállootú o ímilléné o méénuki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá oke dibye táuhbáné o méénuki.

39 Aabe tsá ímíllétu ópée o pájtyetétso óhdivu dibye íhvéjtsómedítýú tsaate wágooovéne. Imílléebe páneere nihñéétsihvúré tsíhdyuréjuco ímíbáávyécooca pámeere pájtyeténe.

40 Muurá imílléebe okée dibye wállóóbeke cáhcujtsómé múijyú idsíjivéjúcóóityúne bóhi újcune. Muurá dsíjivémeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécoóca.

41-42 Ehdúu Jetsóó majchódú néébe níjkyéjitu itsááne diityéké néénetu díibyeke cáhcújtsotúmé díibyedítýú nééhi:

—Áánerá aabye Jotséé hajchi Jetsóó wájácú cáánímútsikye menéébe žmuhdú iiívane néé níjkyéjitu itsááneé?

43 Áánellíihyée neebe diityéke:

—Ayécó óhdityu ámuha meíhjyuváne.

44 Muuráhjáa Llihíyó oke wálloobe míamúnáake óhdivu íbwájtsótua tsá múha pájtyetéityuróne. Aane muurá oke cáhcujtsómé dsíjivémeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécoóca.

45 Muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpí waajácúháámitu nééneé: "Píívyéébere diityéké úwaabóhi." Ehdu dibye úwaabóné lléébome oke úraavyéhi.

46 Árónáa tsá múha ájtyúmitú díibyeke. Apáábyéré ihdyu ó ájtyumí díibyeke díibyedítýú o tsáánellíihye.

47 Aane ímiááné ámúhakye o néé oke cáhcujtsómé tsúúca újcune múijyú idsíjivéjúcóóityúne bóhi.

48 Áánevu majchódú o néébe ó ajcúhi.

49 Muuráhjáa ámúhá ihdé múnááuvú iiíneubárá píívyétúné iiñújíri iíjcyácooca 'manáa' némeíñé májchorómé dsíjivehíjcyáhi.

50 Áánetu íñe ícyooca ó ihjyúvahíjcyá tsííñere níjkyéjíene íjcyáne májchori, teene májchome múijyú dsíjivéityúne májchori.

51 Aabe ó ijcyá teenée majchódú o néébe níjkyéjitu o tsáábe míamúnáake bohíívú o ájcuúbe. Aane bohíívú o ájcuube míamúnaa ipájtyeté ó dsíjiveéhi. Áánellii táuwááboju majchódú nééne cáhcujtsómé tsá múijyú dsíjivéjúcóóityúne.

52 Ehdúu Jetsóó néénetu tsaate múhdurá iijtsámeíñe néjcatsíhi:

—Ináami aabye ehdú meke nehíjcyaj. ¿Aca muhdú meke íhyéécovu dóótsóíyoóbe?

53 Áánelliihyée neebe diityéke:

—Muurá ímiááné Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébe héécó dóótume tsá újcúityú múijyú idsíjivéjúcóóityúne bóhi. Téhdure tátuypácyó ádotumé tsá újcúityú tééne bóhi.

54 Áánetu ihdyu tähýééco dóóme téhdure tátuypácyó ádome újcuú tééne bóhi. Muurá oke cáhcujtsómé dsíjivémeke ó böhíitsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécoóca.

55 Muurá tájpi ímiá májcho. Áhdure tátuypácyó ímiá ádo.

56 Áánellii téneecu óveme ímí óoma nahbévájcatsíhi.

57 Muurá Llihíyó okée wálloobe ímiááné ijcyáhi. Áabe tájpí ó íyahíjcyáhi. Áánellii oke cáhcujtsómé tatyájpí ijcyáhi.

58 Ehdúu íñe ó nehíjcyá tsíiñére májchoma níjkyéjitu o tsááneé. Aane májchome újcuú múijyú idsíjivéjúcóóityúne bohi. Tsá 'manáá' némeíñe májchódú tene néétu éhnée méihdé múnááuvú teene májchorómé dsíjivéhíjcyáne májchódu.

59 Ehdúu Jetsóó úwaabó Capenaáovu pihcyáávédja pañévu.

Medsíjivéjúcóóityúne böhí meújcúné uwáábo

60 Aanée muha meíjcyarómé mewáájácútúnellii ménéjcatsíhi:

—Tsáháubá múha lléébóíturó muhdú tuhúwu dibye úwaabóne.

61 Ehdúu téénetu muha meíhjyuváné iwáájácúne neebe műúhakye:

—¿A múhdurá ámúhakye pajtyéné o úwaabóne?

62 Awááréjucoubá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ámuha meííténeriyé cáámevu ópéé o tsáhullévú o pééca múhduréjuco ámuha meíjcyáiyóne.

63 Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchoj tééveriyé méujcú múijyú medsijivéjúcóóityúne bóhi. Tsá meere teene meújcúityuróne. Aane íñe ámúhakye o néhíjcyáné Píívyéébedítýu tsááne ímiááné meke ajcú tééne böhíívu.

64 Árónáa ijcyámé tsaate ámúhadítýu teene icyáhcújtsóiyóné ímíilletúme. Ehdúu neebe Jetsóó ihdéjuco caatyé dííbyeke cáhcújtsóityúné iwáájácúnema. Áhdurée waajácuube ihdéjuco caabyé dííbyedívú méeénútsoíñé.

65 Áánelliihyée neébe:

—Ehdúu míamúnaa múhdurá nééne o wáájácúne ó nehíjcyá Llihíyó óhdivu íbúwájtsótua múha pájyetéítyuróne.

66 Ehdúu dibye nétsihdyu múúhamma péhíjcyámedítyú mítyame illuréjuco dííbyeke iihvéjtsóne pééneé.

67 Áánetúu múúhakye neébe:

—¿A téhdure idyé ámuha méimíllé oke meíhvéjtsóne óhdityu mepééneé?

68 Áánéllihiyée Tsimóo Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca múhdivú muha mecátsípáávéne uke méíhvéjtsóiyá apááñéré díuwááboju múijyú medssiíjivéjúcóóítýúne bóhiívu meke ájcúnááaca?

69 Muurá muha tsúúca uke mécáhcujtsóhi. Aame muha méwaajácú ímiááné diibyéjuco Píívyéébé Hajchi míamúnáake u pájtyetétsoobe Críjo u íjcyane.

70 Áánéllihiyée neebe múúhakye:

—Muuráhjáa ámúhakye ó ujcú ámúhakye o mámyénuki. Árónaá íjcyaaabe tsaapi ámúhadítyú ímítyuube ávyétá naavéné íjcyaaabe.

71 Ehdúu Jetsóó néé Tsimóó hajchi Jóódáke iñéérone múúháejpi íjcyároobéhjáa dííbyedívú méenútsoíñé iwáájácúnema.

7

Iñahbémú Jetsóoke cáhcújtsotúne

1 Ááné boonétúu muha Jetsóoma mépehíjcyá pahúlleváré Gariréá iiñújiri. Tsáháa dibye ímíllétú Jodéá iiñújiri iíjcyane téhullé ávyéjuktée dííbyeke dsííjivétsöllehíjcyánélliíhye.

2-3 Árónaacáa téijyu ‘nújuwááné wañéhjí’ némeíñé lleevárijuco íjcyánéllií Iñahbémú néé dííbyeke:

—Wa bo ihdyu dipye Jodéá iiñújívu ukée cáhcujtsómé téhulle íjcyame iájtyúmi méenúráityúronéhjí u méénuhíjcyáne.

4 Muurá ehdu nénehjí méénuhíjcyaaabe tsá téévéneúvú méenúityuró dííbyeke pame wáájacúné iímílléhajchíjyu. Aanéjííva wa ihdyu méénuhíjcyá uke míamúnaa iwáájácuki.

5 Ehdúu Iñahbémú Jetsóoke néé dííbyeke téhdure icyáhcújtsótúnélliíhye.

6 Áánéllihiyée neebe diityéke:

—Árónaá téhullévú o pééíñe éévéi tsá úújetétúne. Ámuha ihdyu mépiivyété ihdícáijyúré téhullévú mepééneé.

7 Muurá ámuha tsamééré ijí múnnaa meíjcyame tsá metsárilléjcatsítyú tsahdúré ámuha menéénélliíhye. Áánetu oke tsaríllémé ditye ímityúné ícyahíjcyáné diityédívú o böhówátsohíjcyáné hallútu.

8 Áánéllii wái ámuháyé méuubámyenuj. Óvíi ihdyu taéévé úújeté o péékií.

9 Ehdúu Jetsóó íñahbémuke iñééne coévá tétsihvúré Gariréá iiñújivu.

Wañéhjiri Jetsóó íjcyane

10 Aabée bóbónétúi íñahbému déjutu teene wañéhjivu péebema muha mepééhií. Árónáacáa tsá boohówáneúvu dibye úújetétúne. Wáajácúratúnée tétsii diíbye.

11 Áijyúu ávyéujte néhcohíjcyá diíbyeke. Díllohíjcyámée pamévakéré caabyé dibye íjcyane.

12 Áábedítýuu míamúnaa ihjyúvahíjcyá páhduváre. Tsaatée nehíjcyá ímiáábé dibye íjcyane. Árónáacáa tsijtye nehíjcyá ímítyuube íjcyabe illure míamúnáake állihíjcyáne.

13 Ehdúu diíbyedi téévéneúvúré ihjyúvahíjcyámé ávyéujtédí illityénema.

14 Aabée Jetsóó wañéhjí pínéévénáa duuruvájá pañevú úwaabóhi.

15 Aanée imíwu dibye úwáábóneri diitye ávyéujte iúllévenúne néé diíbyedítyu:

—¿Aca kiátú aadi ehdíívaíñé wáajacúné waajácúháámíubáréé iítehíjcyáábejíívari?

16 Áánéllihyée neebe diityéke:

—Tsá oore táííbwá íjtsaméityu o újcune o úwáábótu. Muurá ihdyu okée wállóóbeke uwáábóré teéne.

17 Aane cáhawáá óvíi dibye ímillédú íjcyame waajácú kiátú tsááné uwáábó o méénuhíjcyáne.

18 Muurá tsaate íhdityúré iújcune úwaabó diityéké míamúnaa iávyéjújtsokíye. Áánetu ihdyu okée wállóóbeke iávyéjuitsóné ímillémé ímiááné tehdújuco úwááböhíjcyáne.

19 Muuráhjáa Píívyéébe muhdú ámuha meíjcyáíñé taúhbajúvú ámúhakye ajcú Moitséeúvuj tééveri. Árónáa muurá tsá ámuha tsaatéubáré tene néhdu meíjcyatúne. Aame ¿íiné hallútú ámuha méimillé oke mellííhyanúne?

20 Áánéllihyée tétsii íjcyame néé diíbyeke:

—Naavénéhaca dípañe. ¿Aca múha uke imíllé illííhyanúne?

21 Áánéllihyée neebe diityéke:

—Ááneráhjáa tsáneere wáyeéévejcóójí tsáápiikye o bóhiitsóné mühdurá ámúhakye pajtyéhi.

22 Árónáacáa muurá Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri méenútúróné taúhbaju ámúhá ihdé múnáauvú méénuhíjcyádújuco wápjí tsíiméneke ámuha tsáijyu wáyeéévejcóójí íjcyaróné mekíhdyahírotsohíjcyáne.

²³ Ehdu muurá téhdure ámuha méméénuhíjcyá tsáijyu wáyeéévejcójí íjcyaróné teene taúhbaju ámuha mewáágóótuki. Aame ¿iveekí muhdú ámuha menééne óhdi méijyácunúhíjcyá tsáápiikyérée téjcooji o böhíitsóné hallútú?

²⁴ Tsá múu peecútéré tsáápiikye 'íllu uú' néétune. Ímiááné múu dibye íjcyanéjuco nééneé.

Muubá iíjcyane Jetsóó nééneé

²⁵ Ehdúu Jetsóó néénellii Jerotsarée múnaa néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áábyeke ditye nécohíjcyatú idsíjívéttsoki?

²⁶ Áróóbeke ¿keená tsaatéubáré iiná nééneé? Áánélliihyéubá bo ávyéjujite íjcyarómé cáhcujtsó ímiááné diibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóibye Críjto dibye íjcyane.

²⁷ Árónáacáubá tsá diibye íjcyatúne. Muurá méwaajácú kiá múnáajpí dibye íjcyane. Muurá ihdyu míamúnáake pájtyetétsóibye tsáácooca tsá múha wáájácúityú kiátú dibye tsááneé.

²⁸ Ehdúu Jetsóodítýú ditye íhjyuváné iwáájácúne duurúvájá pañevú iuwáábótsihvu neébe:

—¿A ámuhává éhne méwaajácú kiá múnáajpí o íjcyane? Árónáacáa tsá oore tääibúwaríyé o tsáátune. Muuráhjáa o tsáá ímiáábé íjcyáábeke ámuha mewáájácútuube oke wállóónélliíhye.

²⁹ Áánetu ihdyu ó waajácú díibyeke okée wállóóbeke.

³⁰ Ehdúu Jetsóó nééné hallútú imíllerómé díibyeke iékeevéne. Árónáacáa tsá ditye ékéévetú iéévéi úújetétúnélliíhye.

³¹ Áróóbekée tsijtye mítyame cáhcujtsómé néjcatsíhi:

—¿Aca íhya tsijpi itsááca áánú ehnííñevu ménénáráityúronéhjí méénúiyáhi?

Paritséómú Jetsóo éllevu ekééve múnáake wálloóné

³² Aanéhjáa dibye méénuhíjcyánéhjiri míamúnaa íhjyúvhíjcyáné paritséómú lleebóhi. Aanéhjáa múhdurá llúúvájté avyéjutémá diityéké pájtyénélli wallóómé duurúvájá tehméjteke díibye éllevu ditye iékéévéébeke itsájtyeki.

³³ Aamée díibyedívú wájtsínáa pámeekéré neébe:

—Tsá ámúhama múhajchótá o íjcyáityúne. Muurá wahájchotáre o íjcyátsihdyu ó oomíjyúcoó okée wállóóbe éllevu.

³⁴ Áijyu muurá ámuha oke menéhcorómé tsá maájtyúmiityú kiá o íjcyáhullévú ámuha meúújetéityúronélliíhye.

³⁵ Áánélliihyée tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya kiávú péébeke maájtyumíjúcóóityúné eene neébe?
Íhya mityá íñe kiáhjí tsíñé iiñúji múnáá pañe memúnaa jodíomú mújtáme éllevúréjuco dibye pééiñe.

³⁶ ¿Aca íhya tsáma muhdú nééiñe eene meke neebe dííbyeké menéhcorómé dibye íjcyáhullévú meúújetéíturóne?

Píívyéébé Apíichó Jetsóoke cáhcújtsómé pañevú úcaavéne

³⁷ Aanée nihñeejcóójiréjuco tsúúca teene wañéhjí pájtyéíjcyóójí Jetsóó kéevánécoba nééhií:

—Tsaate ádópivyémé taéllevu metsa o íjchoki.

³⁸ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééne oke cáhcújtsómé íbuúúné pañevú téhiñe ípívyééveíñé íñujpacyó bohíivú ájcúnéj tehíñe.

³⁹ Ehdúu nehíjcyabé dííbyeké cáhcújtsómé pañevú Píívyéébé Apíichó úcaavéné diityéké túkévéjtsoíñé iñééiyóne. Árónáacáa tsáhái téijyu tene tsááíñe éevé úújetétu diibyée Jetsóó teene wállóóibye íavyéjuvúi óomítyúnélliíhye.

Pahdúváré Jetsóodítyú míamúnaa ijtsámeíñe

⁴⁰ Aanée tsaate dibye íhjyuváné illéébóne nééhií:

—Ímiáánéha diibyéjuco aabye éhneváá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi tsááíibye.

⁴¹ Téhdurée tsijtye nééhií:

—Diibyéjuco muurá aabye Críjto éhneváá míamúnáake pájtyetétsóíibye.

Árónáacáa tsijtye nééhií:

—Árónáa Gariréá iiñúji múnáajpi tsá Críjto íjcyáíturóne.

⁴² Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééne Dabiíuvúj tsííménémúhaabe dibye íjcyáíñé dííbyeúvúhjáa íyahíjcyacóómi Beréé múnáajpi.

⁴³ Ehdúu míamúnaa páhduváré ijtsámeí Jetsóodítyu.

⁴⁴ Áijyúu tsaate imíllerá dííbyeké iékeevéne. Árónáacáa tsá ditye tehdu méénutúne.

Ávyéjute tsá Jetsóoke cáhcújtsotúne

⁴⁵ Aanée diitye duurúvájá tehméjté dííbyeké iékééve tsáárome íevejtéré oomíhi: Aaméhjáa diitye paritséómuma llúúvájté avyéjutédívú úújetémeke népejtsóme:

—¿Kiávújuco diibyej? ¿íveekí tsá ámuha metsívatúne?

⁴⁶ Áánélliíhyéhjáa néémeé:

—¿Muhdú íiné hallútú méékééveé túútaváné íhjyúváábekéjíívari? Tsá muurá múha múijyú tehdu íhjyúvatúne.

⁴⁷ Áánélliíhyéhjáa nééme diityéke:

—Áánélliihyéha íllure ámuha dííbyedívú máállítsámeíhi.

48 Tsá muurá avyéjute íjcyárómedítýú tsaatéubáré cáhcújtsotú dííbyeke. Téhdure muha meíjcyarómé tsá mecáhcújtsotúne.

49 Apáámyéré ihdyu ímityúmé Píívyéébé taúhbaju wáájácutúmé ijtsúcunú diibyéjuco Críjto íjcyane.

50-51 Ehdúhjáa ditye néénéllií diityéejpi Nicodéémó tsápejcóo Jetsóoke áahívjeebe néé diityéke:

—Muurá taúhbaju néé tsá peecútéré tsáápihdívú meícúbáhrásóityú dibye iiná méénune ímíñeúvú mewáájácútúhajchííyu.

52 Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¡Úubá bo téhdure Gariréá iiñúji múnáajpij! Cáhawáá Píívyéébé waajácuháamí dehve u wáájácu tsá muurá Gariréá iiñúji múnáadítýú dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáíñé némeítyúne.

53 Ehdúhjáa dííbyeke iñééne ihjyáhañévuréjuco ditye pééneé.

8

Ihdícyámema ícyahíjcyáne wálle

1 Áánetúu Jetsóoma muha mepéé oríívo bájú íjcyátsihvu.

2 Aamée idyé tsíjcyooji tsiiñe muha méoomí duurúvajávu. Átsihvúu míamúnaa dííbyedívú píhcyáávemeke iácúúvéne úwááboóbe.

3 Áánáacáa taúhbájú uwáábojtémá paritséómú tsivá ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyálleke ityúvááolleke.

4 Áállekéé Jetsóó tééjá pañe íjcyáábe éllevu itsájtyéne dííbyeke néémeé:

—Uwááboóbej, áámye ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyálleke muha métuvááohi.

5 Muuráhjáa Moitséeúvú taúhbaju néé ehdu nééné wal-léémuke medsiíjivétsóiñé néwayúúnevu maáámúneri. ¿Ácooca muhdú u néé téénetu?

6 Áánélliihyéé íllure icyánóóvéne íhyójtsíwari caatúnuube iiñúji. Ehdúu Jetsóoke nééme muhdú dibye nééne dííbyé hallúvú iúúbálleroki.

7 Aanée éhniíñevúré ditye dillónéllií icyánohjúcunútsihdyu néébe:

—Ané óvíi ihdyu ámúhadítýú múijyúubá ímityúné méénuhíjcyátuube áámútujkénú díllege.

8 Ehdúu iñééne tsiiñe icyánóóvéne caatúnuube iiñúji.

9 Aanée ehdu dibye néérónáa waajácmé ímityúmé íjjcyane. Aamée ílluréjuco tsáápiitsádí péécunúne. Tujkénúu kéémejte

péecunúhi. Ááné boonée iiyéjuco dille cóeváné tétsihvu Jetsóó úníúvu.

¹⁰ Aanée Jetsóó icyánohjúcunútsihdyu iitécunú iiyéjuco tétsihyi íjcyálleke. Áallekée neébe.

—¿Aca kiávújuco íñe dihyallúvuné úúballéme? ¿A tsá íñe uke muhdú ditye méénúityúne?

¹¹ Áánélliihyée neélle:

—Íhya tsáhaj.

Áánélliihyée idyé Jetsóó nééhií:

—Téhdure o íjcyároobe tsá muhdú uke o méénúityúne. Ahdícyane wa dipyej. Tsiiñe ihdyu ímityúné meenújúcohdiñe.

Imiáájuvu míamúnáake Jetsóó wáájácutsóne

¹² Ááné tsíijyúu tsiiñe míamúnáake úwááboobe nééhií:

—Muurá peetédú o néébe ííñújiri o íjcyáábej tééveri míamúnaa ímiá uwááboju waajácuú peetédú nééne bohíívú diityéké ájcune. Aane oke cáhcujtsómé tsáhájuco éhne múu cùuvétsihyi íjcyadu ímityúné pañe íjcyatúne.

¹³ Áánélliihyée paritséomú néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí eene ehdu uure ú némeíhi? Tsá muurá múha uke cáhcujtsósíturóne.

¹⁴ Áánélliihyée neébe:

—Áánerá ímiááné o nééhií. Muurá ó waajácú kiátúhjáa o tsáhullévú o péeiñe. Aane tsá ámuha mewáájácutúne.

¹⁵ Muurá míamúnáá íjtsaméiyé ámúhá pañe íjcyánélli ehdu óhdityu ámuha méíjtsámeíhi. Áánetu ihdyu tsáhái ícyooca múhdityú o néétu muhdú ditye íjcyane.

¹⁶ Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné diityémá o ímíbájchoca ó nééiyá ímiáánéjuco muhdú ditye ícyahíjcyáne. Áróónáa tsá oore o méénúityuróne. Okée wálloobe Llihíyoma muhtsi méméénúiyáhi.

¹⁷ Muurá ámúhá taúhbaju néé miítyétsi iiná pájtyene úúbállécooca mecáhcujtsóne.

¹⁸ Ahdu muurá íñe ó némeíhjcyá ímiááné muubá o íjcyane. Áábeke oke Llihíyó waajácú okée wálloóbe.

¹⁹ Ehdúu Jetsóó néénélli nééme dííbyeke:

—¿Aca kiá diibye Díícyáánií?

Áánélliihyée neébe:

—Oke ámuha mewáájácúmejjí méwaajácúiyá Llihíyoke. Muurá oke ámuha mewáájácuca téhdure méwaajácúiyá dííbyeke.

²⁰ Ehdúu Jetsóó úwaabó duurúvájá pañe Píiyéébé iicúvé dsiidsi pícyámeíhjcyátsihyi íjcyámeke. Áróóbekée téijyu tsá múha ékéévetú iéévéi úujététúnélliíhye.

Jetsóoke cáhcújtsotúmē tsá úújetéityú dííbyedívu

21 Ááné boonétúu idyé tsiiñe neeve diityéke:

—Tsúúca muurá ámúhadítýu o péjúcoohi. Áabeke ámuha oke menéhcorómé tsá maájtyúmiityúne. Ámuha médsíjiveé ámuha imityuháñé ímibáávyetúmére. Áánéllii o péhullévú tsá óhdivu ámuha meúújetéityúne.

22 Ehdúu Jetsóó néénéllii tétsihyi íjcyame néjcatsíhi:

—Dsíjívetsámeíiibyéubáhaja. Íjcyátúnéllii neeve dííbyedívú meúújetéityúne.

23 Áánélliihyée neeve diityéke:

—Ámuha muurá míamúnaa iji múnaáre. Áánetu tsá iji múnáajpi o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu níjkyéjitu o tsááhií.

24 Áánéllii ámúhakye o néé diibyéjuco míamúnáake o pájtyetétsóóbeke cáhcújtsotúmē ímityú ímibáávyetúmére dsíjíjiveíñé.

25 Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—¿Aca muubá uú?

Áánélliihyée neébe:

—Muurá tsúúca ámúhakye ó nehíjcyá muubá o íjcyane.

26 Aane téhdure múhdurá ámuha meícyahíjcyáné ámúhakye ó nééiyáhi. Árónáa okée wálloobe ímiáábé íjcyánéllii oke dibye néénere ámúhakye ó nehíjcyáhi.

27 Ehdúu Jetsóó Cááni Píívyéébedítýu diityéké úúbálleróné tsá ditye wáájácutúne.

28 Áámekée idyé neébe:

—Muurá Míamúnáájpidívúu o ipívyéévéébeke páwachékevu ámuha mewátyétyéhcúcooca botsíi méwaajácuú muubá o íjcyane. Tsá tájtsaméityúré o újcune ámúhakye o néhíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó oke néénere ó nehíjcyáhi.

29 Muurá diibye okée wálloobe tsá kiá óhdityu íjcyatúne. Aabe tsá oke íhvéjtsotú dibye ímilléné o méénuhíjcyánélliíhye.

30 Ehdúu dibye néénetu mítyame cáhcujtsó dííbyeke.

Naavéneéje

31 Áámekée neébe:

—Muurá íñe ámúhakye o néhíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne tehdu meíjcyáhajchíí ímiááné tahñéjté ámuha méíjcyááhi.

32 Aame ámuha ímiá uwááboju tsúúca mewáájacumé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu méímíjpyéteéhi.

33 Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá muha Aavaráaúvúj tsuuménémúhaabe meíjcyámeke
¿íveekí u néé iiinetú muha meímíjpyetéiñe tehdu műhójtsí pañé
muha meíjcyámekéjíívari?

³⁴ Áánélliihyée neébe:

—Muurá ímiááné ímityúné méénuhíjcyámé tsá ímí íjcyatú
éhne műúne tsíjtyé hójtsí pañé íjcyame íjcyadu.

³⁵ Muurá tsaaté hójtsiri íjcyaaabe tsá diityéejpi íjcyatúne.
Áánetu ihdyu diityé hajchi diityéejpi.

³⁶ Ahdu Píívyéebé Hajchi o íjcyaaabe ámúhakye ímityúnetu o
ímijpyetétsómé ímiááné ámuha méímíjpyéeteéhi.

³⁷ Ímiáánéjucóhde ámuha Aavaráaúvúj tsuuménémúhaabe
meíjcyarómé méimíllehíjcyá oke medsíjívetsóné iñe ámúhakye
o úwaabóné ámuha mecáhcújtsóiyóné meímíllétúnema.

³⁸ Muurá ihdyu Llihiyó oke tükévéjtsóneri ámúhama ó
ihjyúvahíjcyáhi. Ahdu muurá ámúháj caani ámúhakye
tükévejtsódújuco ámuha meícyahíjcyáne.

³⁹ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá ihdyu műuhá ihdé múnáajpi Aavaráaúvú műuháj
caáni.

Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné dííbyeúvúj tsuuménémúhaabe ámuha
meíjcyaca dííbyeúvúu ícyahíjcyádú ámuha méíjcyáiyáhi.

⁴⁰ Aaca muurá iñe Píívyéébe oke tükévéjtsóneri ámúhakye o
úwáabohíjcyáné hallútú tsá ámuha oke medsíjívetsóityuróne.
Tsáháa muurá ehdu Aavaráaúvú néétune.

⁴¹ Árónáa ihdyu ámúháj caani íjcyadújuco ámuúha.

Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá íjcyaaabe tsáápiye műuháj caani Píívyéébeé. Tsá
tsíjpi műuháj caani íjcyatúne.

⁴² Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné Píívyéébe ámúháj caani íjcyaca oke ámuha
mewájyúiyáhi. Muuráhjáa dííbyedítyú o tsáá oke dibye
wállónéllíhye. Tsáháa táíibúwaríyé o tsáátune.

⁴³ Aabe ámúhakye o úwaabóné ¿íveekí tsá ámuha mel-
léébohíjcyatúne?

⁴⁴ Muurá ihdyu ámúháj caani Naavéné íjcyánélli dibye
ímillédú ámuha méménuhíjcyáhi. Muuráhjáa iípívyeevédújuco
ímityuube diibye dsíjivétsó múnáajpi. Áábé pañé tsá ímiá
íjtsaméí íjcyatúne. Apááñéré álliu dííbyé pañé íjcyáábedítyú
ímichi teene tsahíjcyáhi.

45-46 Ahdu ámuha menéénéllii tsá meímíilletú ímiááné ámúhakye o néhíjcyaróné mecáhcujtsóne. Áánetu ihdyu tsá múa oke nééityuró ímítyuube o íjcyane.

47 Muurá ihdyu ímiááné Píívyéébeéjté íjcyame imillé dííbyé uwááboju illéébone. Áánetu ámuha dííbyeéjté meíjcyátúnéllii tsá meímíilletú teene melléébone.

Aavaráaúvú íjcyátúnáacájuco Críjto ícyahíjcyáne

48 Ehdúu Jetsóó néénéllii néeme dííbyeke:

—Ihdyúha ímiáánéjuco muha menéhijcyáné Tsamááriá iiñúji múnáajpi u íjcyáábé pañe naavéné íjcyane.

49 Áánélliihyée neébe:

—Áánerá tsá tápañe naavéné íjcyatúne. Muurá ihdyu iiñá o méénúneri Llihíyoke ó ávyéjútsohíjcyáhi. Áánetu ámuha tsá oke maávyejúüllétúne.

50 Aane tsá o íjyácunútú oke ámuha maávyéjújtsóiyóneri. Áróńaa ihdyu Llihíyó imíllerá oke ámuha maávyéjujtsóne. Aabe ihdyu óvíi muhdú néé oke ávyejúüllétúmeke.

51 Aane ímiááné ámúhakye o néé o néhíjcyáné cáhcujtsómé müijyú dsíjivéjúcóoityúne.

52 Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Imiáánéhaca dípañe naavéne. Muurá eene ínehjíréjucó u íhjuyváne. Ááneráhjáa Aavaráaúvuma Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa íhtsutúmé íjcyároméhjí dsíjívehíjcyáhi. Aanáa muhdú iiívane u néé u néhíjcyáné cáhcujtsómé müijyú dsíjivéityúne.

53 ¿Aca diibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ehnííñevu uú? Áhdure ¿aca diitye Píívyéébé ihjyú uubálle múnááuúvú ehnííñevu uú? Ááneráhjáa diitye íjcyarómé dsíjivéhi. Aanéjjí tehdu múa uke cáhcújtsóiyónejíívari.

54 Áánélliihyée neébe:

—Ihdyu tehdújuco ímiááné oore o ávyéjújtsámeihíjcyaca tsá múa oke cáhcújtsóityuróne. Aaca idyé tsá tene ímíítyuróne. Áróńaa ihdyu Llihíyóré oke ávyéjútsohíjcyá eene ámúhá Pi-ivyéébé dibye íjcyane ámuha menéhíjcyáabe.

55 Áróóbeke tsá ímí ámuha mewáájácutúne. O ihdyu ó waajácú dííbyeke. Muurá dííbyeke o wáájácutúné o nééca ámuháduýó oo álliu múnáajpi. Áróńaa ímiááné dííbyeke o wáájácúnéllii oke dibye nééne ó cáhcútsohíjcyáhi.

56 Muuráhjáa diibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ímí ijtsúcunú o tsááiñe ímiááné iwáájácutúnélliíhye. Ááneríí mítyane ímíjyúúveébe.

57 Ehdúu Jetsóó néénéllii néemeé:

—¿Aca muhdú 50 pijcyábá u íjcyáábejíí ú waajácú Aavaráaúvuke?

58 Áánélliihyée neébe:

—Ímiáánetúré ámúhakye o néé dííbyeúvúikyée íjcyátúnáacájuco o ícyahíjcyáne.

59 Ehdúu dibye néénéllii néwayúúné éhkebámé dííbyeke iáámúroki. Árónáacáa diityédítýú duuruvájá pañétú múijyúrá wáajácúratúné ijchívyeebe.

9

Hálluvátúúbe tsíiju tsíimaváábeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

1 Téhdurée tsátsihdyu muha Jetsóoma mepájtyénáa ájtyúmiibe hálluvátúúbekéhjáa tsíiju tsíimaváábeke.

2 Áábedítýuu muha menéé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ¿jacáa íveekí áánúke íllu tsíiju tsíimaváhi? ¿A cáánímútsí imítýú déjúcotu, mityá dííbyé imítýú déjúcotúrej?

3 Áánélliihyée neebe múuhakye:

—Tsáhháa dííbyé imítýú déjúcotu ehdu dibye íjcyatúne. Áhdurée tsá cáánímútsí imítýú déjúcotu tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyeke o iiítétsónej tééveri Píívyéébe íhtsútuube íjcyane iwáájácúmeí ehdu píívyeebe.

4 Aane ó imillé okée wálloobe níwaavéné o íjcyáné hajchótá o méénune. Muurá meííyunúcooca tsá múha wákímyeíjyúcootúne.

5 Muurá peetédu o néébe ííñújiri o íjcyáné hajchótá ímiáájú míamúnáadívú ó böhówátsohíjcyáhi.

6 Ehdúu iñééne ííñújí halluvú iúníñeri ííñuba ityátsájcóneri diibye hálluvátúúbeke íhyálluúúcú tááboóbe.

7 Áánemáá neebe dííbyeke:

—Díllójcáméítýé éhne ‘dityée wálloóne’ nééiyóné ‘Tsiroeé’ némeíbawúutu. Ahdújucóo dibye téébatu iíllójcáméíjyéne óomiñe tsaímiyéjuco iitéébe.

8 Áábekéhjáa wáajácuhíjcyámé iájtyúmíne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áánu hálluvátuube ácuúcunúúbé piáábó táúmeíhíjcyatúne?

9 Áánélliihyéhjáa tsaate nééhií:

—Diibyéjuco.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Diibyéjíívari. Tsíipiíye. Árónáa ihdyu paabéjuco diibye.

Árónáacáhjáa díibyere páñetu nééhií:

—Muurá diibyéjuco oó.

10 Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke.

—¿Aane múhdutú tsúúca ú iitéhi?

11 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóó iúúniyi úñuba ityátsájcóneri táhálluúúcú ityáábóne wallóó ‘Tsiroée’ némeílbawúutu o illójcáméítyeki. Ahdújucóo o péébe o illójcáméíñe tsúúca ó iitéhi.

12 Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Aane kiá diíbye?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsá o wájácutú kiá ícyooca dibye íjcyane.

Paritséómú dilló hálluvátúúbeke múhdutú dibye iitéjucóóne

13 Aabéhjáa tsaímiyéjuco iitéébeke tsajtyémé paritséómu éllevu.

14 Áijyúu Jetsóó dííbyeke ímíjpyetétsó wáyeéévejcóóji.

15 Áánélliihyéhjáa tsiiñe dillómé dííbyeke múhdutú dibye iitéjucóóne. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóó iúñuba iúrúnúneri táhálluúúcú táábone o illójcáméíñe tsúúca ó iitéhi.

16 Áánélliihyéhjáa paritséómudítyú tsaate nééhií:

—Áánélliihyéhaca tsá dibye Píiyéébedítyú tsáátune. Keená dibye wáyeéévejcóójí ávyejúúlléné.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Árónáa ímityuube tsá méénúíturó méénúráítyúronéhji.

Ehdúhjáa paritséómú páhduváré Jetsóodítyú íjtsámeíhi.

17 Aaméhjáa diibye hálluvátubée íyahíjcyaaabe tsaímiyéjuco iitéébeke tsiiñe nééhií:

—¿Aanéhaca diibye eene uke ímíjpyetétsoobe muubá íjcyane ú ijtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ihdyu ó ijtsúcunú Píiyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane.

18-19 Aanéhjáa tsaate diityédítyú tsá cáhcújtsotú diibyéjuco hálluvátubée íyahíjcyaaabe dibye íjcyane. Áánemáhjáa cáánímútsikye ípiúvámútsikye néémeé:

—¿Ava diibyéjuco áánu éhneváa hálluvátúúbeke ámuhtsi metsíimávaabe íñe múhdutú tsaímiyéjuco iítene?

20 Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, diibyéjuco.

21 Árónáa ihdyu tsá muhtsi mewáájácutú múha dííbyeke ímíjpyetétsóne. Aane tsíiménécojíi tuhúúlleéhi. Cáhawáá ihdyu medílló ámúhakye dibye iúúbálle muhdú ímíjpyeténe.

²² Ehdúhjáa cáánímutsi néé diityéké diibyéjuco Jetsóó Crijto íjcyane néémekéhjáa pihcyáávéjá pañétú iwáágooíñé ditye pityájcámeíñé apííchori.

²³ Áánelliihyéhjáa neemútsí dííbyekéré ditye idílloki.

²⁴ Ehdúhjáa cáánímutsi néénéllii tsiiñe ipíúváábeke néémeé:

—Píívyéebekéré tehdújtso, tsá idyé Jetsóoke. Muurá muha méwaajácú ímítyuube dibye íjcyane.

²⁵ Áánelliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáhátu o wájácutú ímítyuube dibye íjcyane. Apááñéré ó waajácú ímiáánée hálluvátuube o ícyahíjcyáábeke oke dibye ímíjpyetétsóne.

²⁶ Áánelliihyéhjáa tsiiñe nééme dííbyeke:

—¿Acáa muhdú uke ímíjpyetétsóóbe?

²⁷ Áánelliihyéhjáa neebe:

—Muuráhjané tsúúca ámúhakye ó úúballéhi. ¿Íveekí ámuha méimillé tsiiñe ámúhakye o úúballéné ámuha mecáhcújtsokíívari? ¿Mityá ámuha méimillé dííbyeke meúraavyéne?

²⁸ Ehdúhjáa dibye néénéllii ílluréjuco ditye dííbyeke iúhbáne nééneé:

—Wa ihdyu uure dííbyeke duráávyej. Muurá ihdyu muha Moitsééuvú uwáábóré méúraavyéhi.

²⁹ Muurá muha méwaajácú dííbyeúvumáa Píívyéébe íhjyúvahíjcyáne. Áánetu eene u néébeke tsá muha mewáájácutú kiátúhjáa tsáábe muubá íjcyane.

³⁰ Áánelliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muhdú íívane tsá ámuha mewáájácuityú kiátúhjáa tsáábe oke ímíjpyetétsóóbe?

³¹ Muurá ímityúmé Píívyéébeke piáábó táúmeiyóné tsá dibye lléébóityuróne. Áánetu ihdyu ímiááné dííbyeéjté íjcyame dibye ímillédú ícyahíjcyámej tééveri tehdíívanéhjí méénuúbe.

³² Tsá muurá múijyú mehdu nééme hálluvátuméhjike ímíjpyetétsóné mewáájácutúne.

³³ Aane muurá diibye okée ímíjpyetétsóobe Píívyéébedítýú itsáátuca tsá tehdíívanéhjí méénúítýuróne.

³⁴ Ehdúhjáa dibye néénéllii nééme dííbyeke:

¿Aca muhdú eene ídaatsónée ímítyuube u píívyeebe ú imillé múúhakye u úwaabóne?

Ehdúhjáa néémere dííbyeméikye ijchívyetsó pihcyáávéjá pañétu.

Píívyéébeke ímí cáhcújtsotúmé íjcyá hálluvatúmé íjcyadu

³⁵ Aanée tsúúca Jetsóó waajácúhi. Áabekée tsáijyu iájtyúmííbe neébe:

—¿Aca ímiááné ú cáhcujtsó Píívyéébé Hájchikye?

³⁶ Áánelliihyée neébe:

—Ávyéjuúbej, oke duubállé caabyé dibye íjcyane o cáhcújtso dííbyeke.

³⁷ Áánelliihyée neébe:

—Diibyéjuco muurá íñe úúma o íhjyuváne. Aane tsúúca oke u ájtyumíhi.

³⁸ Áánelliihyée dííbyé lliiñévú imímóúúvéne neébe:

—Ávyéjuúbej, uke ímiááné ó cáhcujtsóhi.

³⁹ Ááné boonée Jetsóó nééhií:

—Muuráhjáa ííñujívú o tsáá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné diityéké o wáájácutsóvaábe. Ópée o tsáá ímiáájú wáájácutúmé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu néemeke o wáájácutúmeki. Áhdurée o tsáá panéváré iwáájacúné ítsúcunúhíjcyámeke o néé ímiá uwááboju ditye wáájácutúne.

⁴⁰ Áánelliihyée paritséómú tétsihyi íjcyame nééhií:

—¿Áca muha tehdu hállúvatúmé íjcyadu?

⁴¹ Áánelliihyée neebe diityéke:

—Árónáa ámuha diityédú menééca tsá iiná ámúhá hallúrí íjcyáítyuróne. Áánetu ámuha páneere mewáájacúné menémeihíjcyánellii ámúhá hallúrí íjcyáné ímityúne.

10

Obééjámú míjcotu íjcyáné uwááboju

¹ Muurá naní múnaa obééjámú míjcó pañévú lléehówatu úcáávetúmé ihdícyátsihdyúré úcaavéhi.

²⁻³ Áánetu ihdyu diityé tehméébé úcaavé lleehówatu téewá tehméébé pááyúcúcoóca. Aabe diityéké piúvácooca íjkyéétu waajácúme. Aaméjuco témiíjcó pañétú áachívú dííbye déjutu íjchivyécunúne.

⁴ Aabe kiávú diityéké tsúúlléhullévú úraavyémé dííbyeke iwáájácúnema.

⁵ Áánetu tsíjtyere diityéké piúváhajchíí tsá ditye péétune. Íllure wááme ditye piúvárónáa diityéké iwáájácútúnélliíhye.

⁶ Ehdúu Jetsóó diityéké nééne tsá ditye wáájácutú iiná iñééiyóné obééjámú míjcótú dibye íhjyuváne.

Jetsóó obééjámú tehméébédú

⁷ Aanée ditye lléebótúnélli tsiiñe neebe íboohówájíjtori:

—Oo muurá ímiááné teene obééjámú míjcó lleehówádu.

⁸ Aabéikyée o tsáátúné iħde naní mūnaádú nééme úwáábohíjcyá tsíjjítóríye. Árómé uwáábóo tsá míamúnaa obéejámúdú nééme cáhcútsohíjcyatúne.

⁹ Aane ímiááné llééhowádú o néébeke cáhcujtsómé tajtyééveri pájtyetéhi. Aame īnē imíjyaú ijcyá éhne mūúne obéejámú ítyehméébema ijcyame ijcyadu.

¹⁰ Muurá naní múnáajpi īllure īcúbahrá obéejámuke. Áánetúu tsá o tsáátu tehdu míamúnáake o méenuki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetéts o īdsíjivéjúcóóityúne böhí ditye iújcuki.

¹¹ Aabe ímiááné pánétúejpi oo oke cáhcujtsómé obéejámúdú néémé tehméébe. Muurá obéejámú tehméébé diityé wájyuri īcúbáhrámeíhi.

¹² Áánetu áhdóllihiyéré diityéké téhmehíjcyaaabe tsá ímí téhmetúne. Muurá oohíibyé díiwaabe diityéké idyoo tsáábedítyú dibye wááné boone tsáápiikye dibye tábjejcárónetu wáchájaavémé īlluréjuco mūjtane pahúllevávu.

¹³ Ehdu muurá diityéjtane waabe ditye áhdónéllihiyéré téhméroóbe. Aabe tsá diityédí íjyácunútú ihñéjté ditye ijcyátúnéllihiyé.

¹⁴ Áánetu ihdyu pánétúejpi diityé tehméébé ijcyadu tahñéjté tehméébé o ijcyámema muha méwaajácújcatsíhi.

¹⁵ Ahdu téhdure Llihíyoma muhtsi méwaajácújcatsíhi. Aabe tahñéjté wájyuri ó īcúbáhráméií ditye iwágóóvétuki.

¹⁶ Téhdure ijcyámé tsijtye jodíomú ijcyáturómé tahñéjté ijcyáimye. Áámeke ó pihjyúcuú pámeere oke cáhcujtsómé tsamééréjuco ijcyámé tehméébé o ijcyaki.

¹⁷ Muurá Llihíyó oke wajyú diityé wájyuri o dsíjíveebe tsiiñe o böhíiibyek.

¹⁸ Tsá muurá mūha oke dsíjívétsóítyuróne. Muurá ihdyu o ímíllénéllihiyéré o īhvéjtsámeíibyé ó dsíjíveéhi. Ároobe tsiiñe ó böhíihi. Ehdu táumíwa Llihíyóo néhdújuco.

¹⁹ Ehdúu Jetsóó néénetu páhduváré ījtsámeímyé dííbyedítyu.

²⁰ Tsaatée nééhi:

—Muurá áábyé pañe naavéné ijcyáábé ījtsaméí mūjtáábeke īveeki ámuha mécáhcútsohíjcyá álliuuháñé dibye íhjyuváne?

²¹ Árónáacáa tsijtye nééhi:

—Tsáháubá ehdu naavéné ípañe ijcyaaabe íhjyuváityuróne. Pane ḥaca naavéné ípañe ijcyame hállúvátúmeke ímíjpyetétsóiyáhi?

22 Áhdurée tsáijyu Jerotsaréeri muha úúníjyá pañe meíjcyánáa duurúvaja Pívyéébé wáábyuta íjcyaja iwáñehjínuhíjcyajcójí wáñehjínúme.

23 Áánáacáá Jetsóó patyéíñuhíjcyá tsátsii téejá lleehówá úmiwa 'Tsaromóó' némeítsihyi.

24 Áábedívúu imícáávéne néemeé: ¿Aanéhaca íñe mühajchótá müúhadívú tsá u wáájácútsámeítyúne? Bo ihdyu apáhajchíí imiááné diibyéjuco Críjto u íjcyáhajchíí müúhakye duubállej.

25 Áánélliihyée neebe diityéke:

—Tsuúca muurá ámúhakye ó nehíjcyará diibyéjuco o íjcyane. Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne. Téhdure muurá Llöhíyo mémeri méenúráityuróné o méenúneri ó böhówátsómeíhíjcyará diibyéjuco o íjcyane.

26 Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatú táobééjámúdú néeme tahñéjté ámuha meíjcyátúnélliíhye.

27 Muurá ihdyu tahñéjté oke waajácú oke icyáhcújtsónélliíhye. Áameke téhdure ó waajácúhi. Aame ímí tehdújuco oke uráávyeíjcyáne.

28 Áánéllii diityéké ó ájcuú müijyú ditye dsíjivéjúcóiityúne böhíívu ditye iwágóóovétuki. Áameke tsá múha óhdityu dójtúcúityúne.

29 Muurá Llöhíyo okée diityédívú téhmétsoobe pámé ehníñevu íhtsútuúbe. Áábedítýú tsá múha diityéké dójtúcúityúne.

30 Muurá muhtsi Llöhíyoma tsáápiiyéro.

31 Ehdúu Jetsóó néénélli tsiiñe éhkebámé néwayúúné dííbyeke téuhjiri idsíjivétsóroki.

32 Árónáacáá neebe diityéke:

—Áánerá Llöhíyo oke piáábóneri ámúhamá méenúráityuróné o méenuhíjcyáábeke ¿íñé hallútú ámuha méimillé oke medsiíjivetsóne?

33 Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Tehdu téené hallútú uke muha medsiíjivétsóiñejíívari. Muurá ihdyu íveekí míamúnáajpi u íjcyabe Pívyéébedi u díllómeíñé hallútúré uke muha médsíjivétsoohi.

34 Áánélliihyée neebe diityéke:

—Áánerá ámúhá taúhbaju íjcyáháámitu Pívyéébe nééhií: "Ámuha meíjcyá ohdu."

35 Aane muurá dííbyé uwáábó icyáhcujtsóné úráávyeímeke imiáánéjuco dibye íwaajácúháámitu nééne dííbyedu ditye íjcyane.

³⁶ Aanéjíi muhdú dííbyerée oke ííñujívú wálloobe tehdu oore dííbyé Hajchi o íjcyane o néénejíívari. Aane ɿiveekí ámuha méijtsúcunú ímityúné Píívyéedébitýú o íhjyuváne?

³⁷ Ihdyu méénúráityúronéhjí ámúhama o méénuhíjcyáné dííbyedítýú tsáátuca tehdújuco ímiááné ámuha tsá oke mecahcújtsóíturóne.

³⁸ Aane ihdyu okée dibye wálloone ámuha mecahcújtsótúrónáa mécahcújtsó o méénuhíjcyanéhjí dííbyedítýú tsááne ámuha mewáájácu Llihíyoma muhtsi tsáápihdyúré meíjcyane.

³⁹ Ehdúu Jetsóó nééné hallútú idyé imíllerómé dííbyeke iékeevéne. Árónáacáa pállójcoobe diityéke.

⁴⁰ Áábemáa tsiiñe muha mepéé Joodáá ehnéjcuvu tsojtsó múnáajpí Jóááuvu tsótsohíjcyáhullévu.

⁴¹ Áijyúu mítyane míamúnaa dííbyedívú píhcyaaavémé néjcatsíhi:

—Tsáháa muurá áánu méénuhíjcyádú Jóááuvu méénúráityúronéhjí méénuhíjcyatúne. Árónáacáhjáa ihdyu ímiáánéjuco dííbyeúvú dííbyedítýú úúbállehíjcyáne. Ehdúu nééme Jetsóodítu.

⁴² Áabékée mítyame tétsíi múnaa cáhcujtsóhi.

11

Ráátsaro dsíjívéné

¹ Áijyúhjáa ‘Ráátsaro’ némeííbyé Betáániárí íñáállemúpíma Maaríaa, Máátaá, íjcyámúpíma íjcyaaabe cheméhi.

² Diillée muurá Maariá Ávyéjuube Jetsóoj tuháacyú pácúúcújpácyori imúríjchóné paacyú lhñíwácori.

³ Aamúpíhjáa wallóó tsaatéké Jetsóo éllevu dibye náhbévahíjcyaaabe íhnáhó chéménélliíhye.

⁴ Aamée úúballévánetu neebe:

—Árone dibye dsíjívéné tsá iiñá íjcyatúne. Ihdyu Píívyéébe íhtsútuube íjcyaaabe iávyéjújtsámeíkíyé ehdu dííbyeke pajtyéne. Áhdure dííbyé Hajchi o íjcyaaabe téénej tééveri o ávyéjújtsámeíki. Ehdúu neebe Jetsóo.

⁵ Mítyanée ivámeííbyé diityéké Máátaá, Maaríaa, Ráátsaroo, íjcyámeke.

⁶ Aabée Ráátsaro íhnáhó chémene ditye úúbállérónáa míjcyoojícúi ijcyá tétsihyi.

⁷ Átsihdyúu botsíi neebe müúhakye:

—Métsu tsiiñe mepéé Jodéá iiñújívü.

⁸ Áánélliíhyée muha menéé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muuráhjáa éíjyure téhullé múnaa uke imíllerá ídsíjívetsóné néwayúúnevu iáámúneri. Áhullévú muhdú ú imillé mepééneeé.

⁹ Áánélliihyée neébe:

—Muurá cóójí ímí máájtyumíhi. Áánéllii cóójí úllémeke tsá iiiná pájtyetúne.

¹⁰ Áánetu pejco úlleme cábóhcámeíhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé múúhakye neébe:

—Muurá ihdu ménahbéébé Ráátsaro illure cuwáhi. Áróóbeke ó ákyéjtsóteé téhullévú meúújetédu.

¹² Áánélliihyée muha menééhií:

—Ávyéjuúbej, áánélliihyéhaca bólíibye ehdu idyé illure cùwaábe.

¹³ Ehdúu muha menéé ímiá cùwáré dibye nééne meíjtsúcunúnema.

¹⁴ Árónáacáa botsíi ímíñeuvú neebe múúhakye:

—Muurá ihdu ímiááné tsúúca Ráátsaro dsíjívéhi.

¹⁵ Árónáa illure ó ímíjyuuvé dibye dsíjívénáa téhulle o íjcyátúneri éhnííñevu ámuha oke mécáhcújtsoki. Ahdícyane cáhawáá metsu meúújetékij.

¹⁶ Ehdúu Jetsóó múúhakye néénéllii Tomáá dííbyere 'Jemééro' némeííbyé nééhií:

—Ané wa ihdu metsu pámeere mepéé dííbyema téhullévú medsiíiveki.

Dsíjívemeke Jetsóó bólíitsóne

¹⁷ Aanée Betáániávú muha meúújeténáa úúballémé Jetsóoke tsúúca 4 coojívájuco pájtyene Ráátsaróúvuke ditye cùúúnetu.

¹⁸ Teenée Betáánia Jerotsaréetu míñéecú kiróómetrój piinévu.

¹⁹ Aanéhjáa mítyame péé diityépí Máátámúpíke iñáhbénuki.

²⁰ Aanéhjáa diille Mááta tsúúca tétsihyíjuco muha meíjcyane iwáájácúne cáhdahíró Jetsóoke. Áánetúhjáa Maariá ááhívu coéváhi.

²¹ Aallée Mááta néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívítýúroobe tsúúca dsíjívéhi.

²² Árónáa ihdu ó waajácú Píívyéébe uke píááboíñe.

²³ Áánélliihyée neebe díílleke:

—Díñahbe bólíihí.

²⁴ Áánélliihyée neélle:

—Éée, ímiááné ó waajácú dibye bóhiíñé páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyéijyu pámeere dsíjivémé bóhiícoóca.

²⁵ Áánelliihyée Jetsóó nééhií:

—Muurá dsíjivémeke ó bóhiitsóhi. Áánellii pámeere oke cáhcujtsómé dsíjiverómé bóhiíhi.

²⁶ Aame tsá wágooovéityúne. ¿A ú cáhcujtsó uke o nééneé?

²⁷ Áánelliihyée neélle:

—Éée Ávyéjuúbej, ó cáhcujtsó diibyéjuco éhneváa íñe ííñujívú tsááibye Críjto Píívyéébé Hajchi u íjcyane.

Ráátsaróúvuke Jetsóó kímoovéne

²⁸ Ehdúu iñééne Mááta íñaalle Maaría éllevu ipyééne áábánéwu neetéhi:

—Muúllej, Uwááboobe éhtsíhyi íjcyabé uke píuváhi.

²⁹ Áánelliihyéhjáa iícúi peelle dííbyeke iúújetéki.

³⁰ Téijyúu tsáhái muha meúújetétú técoomívu. Kémúélléhréikyée muuha Mááta múúhadívú úújetétsihyi.

³¹ Aanéhjáa Maariá diityépike náhbenúmé iíténáa ijchívyéiñú peecútére. Aanéhjáa ijtsúcunúmé íñáhbeúvuke ikímóovéne dille ijchívyéiñúne. Áánemáhjáa úraavyémé díílleke.

³² Aallée múúhadívú wájtsille Jetsóó llíiñévú imímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjivéityúroobe tsúúca dsíjivéhi.

³³ Ehdúu iñééne taálle. Téhdurée díílema pééme tááhií. Aanée Jetsóoke kímóhcó pajtyéhi.

³⁴ Aabée néé diityéke:

—¿Kiátúhjáa ámuha mécuuú dííbyeúvuke?

Áánelliihyée néémeé:

—Cáhawáá metsu meúújeté téníjkye.

³⁵⁻³⁶ Ehdúu ditye nétsiu Jetsóó táánellii néjcatsímye:

—Mítyanée muurá wájyuube dííbyeúvuke.

³⁷ Áánetúu tsaate nééhií:

—Áánerá hálluvátúmhjike iítétsohíjcyaabée jíveekí tsá múhdúubá méénutú dííbyeúvuke dibye idsíjivétuki?

Ráátsaróké Jetsóó bóhiitsóne

³⁸ Aamée dííbyeúvú níkyé halluvú muha meúújeténáa tsiiñé Jetsóó kímoovéhi. Áijyúu teene níkyehéjú wátájcámeí mítyau nééwayúvu.

³⁹ Aanée neebe diityéke:

—Cána eeu nééwayu méiinétsoj.

Árónáacáa dííbyeúvú naalle Mááta nééhií:

—Ávyéjuúbej, árónáacáubá tsúúca toocújúcoóbe. Muurá tsúúca 4 coojívájuco mee díbyeúvúu dsíjívétsihdu.

40 Áánelliihyée neébe:

—Muuráhjané idyé uke o néé oke u cáhcújtsóhajchíí Píívyéébé ihtsútú u ájtyúmiíñé.

41 Ehdúu dibye néénellii awáá ְiinetsómé teeu nééwayu. Áánáacáá cáámevu icyárúuvéne Cááníma íhjyúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáániij, uke ó téhdujtsó páneere uke o nééne oke u lléébohíjcyáné hallúvu.

42 Muurá ó waajácú oke u lléébohíjcyáne. Ehdu íñé uke o néé ijtye míamúnaa icyáhcújtsó ímiáánée oke u wálloóne.

43 Ehdúu Cááníma iíhjyúvátsihdu tsíjpánécoba neébe:

—¡Rátsa Ráátsaroj, díjchivye eene níkyéhéjú pañétu!

44 Ehdúu dibye néénemáyé ijchívyéjúcoobe dityéhjáa biijinúnéhjimáye. Áánelliihyée neebe diityéke:

—Métsiñu eene ibiijinuháñé.

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyácójcatsíñé

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Rc 22.1-2)

45 Ehdúu dibye méénune iájtyúmínéllii Maaríama péémedítýú mítyame cáhcujtsó díbyeke.

46 Áanetúu cáhcújtsotúmé paritséómu éllevu ipyééne úubálletéhi.

47 Ááné lliiñétuhjáa píhcyaaavémé pámeere llúuvájté avyéjutémá tsijtye páñétuejte ávyéjujte ipítyácójcatsí muhdú díbyeke imyéénuíñé. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca muhdú íñé méméénuú díbyeke? Muurá ímiááné méénuhíjcyáabe méénúráityúronéhji.

48 Muurá éhdure díbyeke meíhvéjtsóhajchíí pámeere díbyekéréjuco ávyejúúlleíñé. Áijyu muurá romáánómú méhdivu icyáyobáávaténe íñé méduurúvaja iwácávyáhcóne méhdi ícúbáhráiyáhi. Ehdúhjáa néjcatsímye.

49 Áijyúu tééné pijcyábari diityédítýú tsaapi piañétuéjpi llúuvájté avyéjuube íjcyáabe Caipáá néé diityéke:

—Ávyétá muutérá míá ámuha ְiinéubará wáájácutúme.

50 Muurá ihdyu tehdújuco tsáápiyiye dsíívéiyóné pámeere meóúuvéiyóné ihdétu.

51 Ehdúhjáa neebe Caipáá Píívyéébere íjtsámeíchónéri Jetsóó dsíjíveíñé jodíómu wájyuri. Tsáháhjáa íhdityúré iújcune ehdu dibye néétune.

52 Árónáacáá tsá apáámye wájyuríyé dibye dsíjívetúne. Téhdurée dsíjíveebe pámeere múhdumé Píívyéébej tsíimé iíñújiri íjcyame díbyeke cáhcujtsomé ipájtyetéki.

53 Aanée téijyu pítyácójcatsímyé muhdú dííbyeke ídsíjívétsoíñē.

54 Áánelliihyée tsáhájuco dibye boohówáneúvú péhíjcyatú míamúnáj piíne. Áábemáa muha mepéé Jodéá iiñújitu Eeparaíivu iiñéubárá píivyétúné iiñújíj píihírí íjcyácoomívu. Ácoomíyíí muha méícyahíjcyáhi.

55 Áijyúu lleevárijuco pajtyété wañéhjí muháa ténevá pijcyábádú mewánehjívatéhíjcyáne. Ááné ihdéjucóo hállúécoomíjí múnnaa péécunúné Jerotsaréevu muhdú iícyahíjcyáne iímibájchómeíki.

56 Aaméhjáa duuruvájá pañe íjcyame Jetsóoke iájtyúmiíyónéri íjcyame néjcatsíhi:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunúhi? ¿Aca íhya tsááiíbye, mityá tsáhaáj?

57 Áánacáhjáa paritséómú llúuvájté avyéjujté pámeekéré néé ditye kiá Jetsóó íjcyane iwáájácúcooca iičuí diityéké iúúbálle ditye dííbyeke iékééveki.

12

*Tsáápille pácúúcújpácyori Jetsóój tuháácyú tsójtsone
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)*

1 Aanée téijyu íhyojsítú tsájcoojíturéjuco teene pajtyété wañéhjí lléeváíñáa Jetsóoma muha mepéé Betáániávu dibyée böhíitsoobe Ráátsaro íjcyácoomívu.

2 Áijyúu diitye Ráátsarómú mítyane majcho meenú dííbyeke idyúúruváne. Áánevúu Mááta ájcune máchohíjcyamútsí diibye Jetsóoma.

3 Áánacáa ‘náádoó’ némeíñé pacúúcujpácyó mítyane áhdótsámeíjpácyó itsíváne Maariá műrijchó Jetsóój tuháácyu. Áánemáa páacyulle íhñíwácoriyé dííbyeke. Aanée pájá pañéré imyéwu cuvááhií.

4-5 Ájpacyó hallútúu műúhadítyú tsaapi Jetsóodívúhacáa méénútsóoibye Tsimóó hajchi Jóoda Ijcarióté néé műúhakye:

—¿Aca íveekí éjpacyo tsá menáhjíhénutú 300-jíva tsáné pijcyábá wákimyéi áhdodúné tééne dsíidsíri ídáátsojtéké mepiáábóiyoki?

6 Árónacáa tsá ímiááné ídáátsojtéké ípiáábóiyónéri íjyácunúnélli ehdu dibye néétune. Ihdyúhacáa műúhamma dsíidsike ityéhmehíjcyánetu iñánihíjcyánéllihiyéré imilléroobe téjpacyo náhjíhénúmeíñē.

7 Áábekée Jetsóó nééhií:

—Óvi ihdyu oke téjpacyórí műrjcholle. Muurá ihdyu oke ditye cúúúcooca oke itsójtsóiyónéjuco dille méénune.

8 Tsá diitye ídáátsojte kiávú ámúhadítýú pééityúne. Áánetu tsá paíjyuváré ámúhamá o íjcyáityúne.

Ráátsaróké idsíjivétsóiyóné ditye pítyácójcatsíñé

9 Aanéhjáa mítyame tsúúca waajácú Betáániári dibye íjcyane. Áánélliihyée tsáacunúmé dííbye éllevu. Áhduréhjáa imíllémé Ráátsaróké iájtyumíné dsíjivéebekéé dibye böhütsóóbeke.

10-11 Téijyúhjáa llúúvájté avyéjuje néjcatsí téhdure Ráátsaróké idsíjivétsóiyóné íveekí dííbyeke Jetsóó böhütsónéllii mítyane míamúnaa dííbyekéréjuco icyáhcújtsóne úráávyéné hallútu.

Jerotsaréé coomívú Jetsóó úcaavéne

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Rc 19.28-40)

12-13 Ááné tsiíjyúu Jerotsaréevu muha mepéénáa técoomiyí mítyame pahúllevá múnnaa teenéhjáa pajtyété wañéhjívu péemeé. Aaméhjáa Jetsóó tsááne iwáájácúne wájyuhoónema dííbyeke cáhdahírómé illu wáñécohíjcyáhi:

—iÑóóooj, maímijyu áánu ijraéémú Piivyéébe mémeri tsááneej! Ehdúhjáa nehíjcyámé iwáñéjcónema.

14 Áijyúu böhdiibe íayáne ijjú hallúrí tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébere íwaajácúháámitu illu néhdújuco:

15 Ámuúha Tsióó cóómi múnnaaj, méíllityédíñé. Ámuha éllevu ámúhá avyéjuube tsáá íayáne ijjú hájchí hallúri.

16 Ehdúu dííbyedítýú némeíñé tujkénú tsá muha mewáájácutú iiná tene nééiyóne. Árónáacáa bóbónetu cáámevu dibye iávyéjuuté péénetu muha méítsaavé teenéhacáa nééiyóné ehdú dííbyedítýú tene néhíjcyáne.

17 Aanée tétsihyi íjcyame úúbállehíjcyá muhdúhjáa Ráátsaro dsíjivéébeke dibye böhütsóne.

18 Aanée teene méénúráityuróné dibye méénune iwáájácúnéllii mítyame cáhdahíró dííbyeke.

19 Áámekée iitténe paritséómú néjcatsíhi:

—Ehdíívane, ámuúhaj. Muurá mítyane míamúnaa dííbyekéréjuco úraavyéne. Aane tsá mepííyetétú muhdú meméénune.

Gríéégomu imíllé Jetsóoke iájtyumíne

20 Áijyúu Jerotsaréeri pajtyété wañéhjíri muha meíjcyámé pañe ijcyámé gríéégomu.

21 Aamée Gariréá iinújíri Betsáida íjcyácóomi múnáajpi Perípe éllevu itsááne nééhií:

—Muúbej, muha méimíllé Jetsóoke maájtyumíne.

22 Aanée Perípé Aderéeke úúballéné tsamútsíyuco úúballéné Jetsóoke.

23 Áánélliihyée neeve diityétsikye:

—Tsúúca muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o ávyéjuutéíñe éevé úújetéhi.

24 Muurá ímiááné ámúhakye o néé tríigó neeváú mebájtsou dsíjíveúdú iijcyátsihdyu ííñeu mítyanéjuco llííyaaténe. Ahdu ó dsíjíveé mítyame Píívyéébé avyéjúejte iijcyaki.

25 Muurá muhdú ijíri iícyahíjcyajíjtóré ímillémé wágóóóveéhi. Áánetu ímityúné imyéénuhíjcyáné íhvejtsómé újcuú múijyú ídsíjivéjúcóiítýúne bóhi.

26 Ahdícyane tsaate tahñéjté iijcyane iimilléhajchií óvíi ookéréjuco úraavyéne. Muurá oke iicúvehíjcyámeke Llihíyó ávyéjújtsoóhi.

Idsíjíveíñé Jetsóó úúballéne

27 Ehdúu iñétsihdyu neébe:

—Muhdú íhya múhduúvúrá ícyooca táíbuwa. ¿Aane muhdú iñe teéne? Óubá Llihíyoce ó táúmeíiyá iiná oke pájtyénetu dibye oke ipájtyetétsoki. Tsáhaá. Muuráhjáa ímichi téénéllii oke wálloóbe.

28 Átsihdyúu neébe:

—Ayúju Llihíyoj, óvíi ihdyu ú böhówájtsómeíhi. Áánélliihyée níjkyéjitu Píívyéébe nééhií:

—Tsúúca muurá ó böhówájtsómeíhi. Árónáa éhníínevü tsiiñe ó böhówájtsóméíhi.

29 Aanée tétsihyi iijcyame illéébóne nééhií:

—Chijchi ihjyúváhi.

Áánetúu tsijtye nééhií:

—Níjkyéjí múnáajpi dííbyema ihjyúváhi.

30 Áánélliihyée neeve diityéke:

—Áánerá ihdyu ámúhakye iñéérone ookéré neébe.

31 Aane tsúúca míamúnaa ímityúmé iíjcyanévü néétsámeíñe éevé úújetéhi. Téhdure iíñújí avyéjuube Naavéné tsúúca táhjátsáméíhi.

32 Muurá oke cáámetu wátyétyéhcuímyé pámeere óóma iijcyaki.

33 Ehdúu böhówájtsoobe Jetsóó muhdú ditye dííbyeke dsíjívétsoíñe.

34 Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá muha mélléébohíjcyá Píívyéébé waajácúháámitu ditye éévehíjcyáné míamúnáake pájtyetétsóibye Críjto

muhdú íjcyáityúne. Áánáa muhdú u néé u dsíjiveíñé Míamúnáájpidívúu u ípívyééveébe. ¿Mityá tsíjpiiyéí diíbyej?

³⁵ Áánellihyée neébe:

—Muurá ihdyu peetédú o néébe wahájchotáwuúré ámúhama ó íjcyáahi. Áánellii ímiáámeréjuco meíjcyá ámúhama o íjcyánej tééveri péjcodu nééne ímityúné ámúhakye idyómájcótuki, ámuha éhne múúne cùuvétsihyi íjcyame wáajácúmeítyúmé íjcyadu meíjcyátuki.

³⁶ Ahdícyane peetédú o néébedi ímiá uwááboju íjcyane mécahcújtsó tééneréjuco ámúhadityú ibóhówáucunúki. Ehdúu Jetsóó diityéké iñétsihdyu péébe tsáhájuco tsiiñe diityédívú böhówáávetúne.

Jetsóoke jodíomudityú tsaate cáhcújtsotúne

³⁷ Mítyáméj piinévú méénúráityúronéhjí dibye méénuhíjcyárónáa tsaate tsá diíbyeke cáhcútsohíjcyatúne.

³⁸ Ehdúhjáa ditye cáhcújtsóityúné Píívyéébe nééne diíbyé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaiá cáátunúné nééhií:

Píívyéébeej, ¿a ijcyámé tsaate méuwáábori iičuvémej? Muurá tsúúca ú úújetsójúcoorá diityéké diíhtsútuu.

³⁹ Muuráhjáa ímiááné tsá ditye cáhcútsohíjcyatú diíbyeke. Íllúhjáa idyé tsiiñe caatúnuube Itsaiá:

⁴⁰ Píívyéébere ihdyu diityéké pívyétejtsó hállúvatúmé íjcyadu nééme iiбуúúné wáajácúmeítyúmé iájtyumíjúcooróné illébójúcooróné ‘ehdúhaáca’ iñéétuki, aame diibyéjúcooro diityéké ímityúnetu ímíjpyetétsóíyóóbedi iičuvétki.

⁴¹ Ehdúhjáa neebé Jetsóodítýú Itsaiá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi tsúúcajátújuco diíbyé ihtsútú iátyúmhíjcyánélliíhye.

⁴² Áróné pañée mítyame cáhcujtsó tamúnaa jodíomú Jetsóoke ávyéejute íjcyáróméhjimájuco. Aamée diíbyeke icyáhcújtsoróné tsá pámhéhdívúré böhówáávésotú paritséomú diityéké pihcyáávéjá pañétú wáágóóiyóné apííchori.

⁴³ Imíllerómée ímí Píívyéébema iiijcyane. Árónáacáa éhnííñevu imíllémé míamúnáamáyé ímí iiijcyane.

Jetsóó uwáábó lléébotúmé díllómeí ímityúmedi

⁴⁴ Áijyúu Jetsóó kékévánécoba nééhií:

—Muurá oke cáhcujtsómé tsúúca cáhcujtsó Llihíyoke okée wállóóbeke.

⁴⁵ Áhdure oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí diíbyeke.

⁴⁶ Muuráhjáa peetédú nééne ímiá uwáábójuma o tsáá ííñujívú teene cáhcujtsómé éhne múú cùuvétsii íjcyadu ímityúné pañe iiijcyájúcóótuki.

⁴⁷ Aane íñe o úwaabóné illéebójúcooróné cáhcújtsótúmeke tsá o nééityuró ímityúmé ditye íjcyane. Tsáháa o tsáátu míamúnáadi o ícúbáhraki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétsoki.

⁴⁸ Árónáa ihdyu muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímíbájchómeícyooca íñe o úwáábohíjcyáné iéhdiivválléne cáhcújtsotúmé tééné déjúcotu néétsáméihi.

⁴⁹ Aane íñe ámúhakye o néhíjcyanéhjí tsá táíjtsaméityúré o újcune o néhíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó okée wálloobe oke néhdújuco ámúhakye o úwáábohíjcyáne.

⁵⁰ Aane ímiááné díibýé uwááboju lléebome újcuú múijyú ídsíjivéjúcóóítýúne bóhi. Ehdu ámúhakye ó nehíjcyá Llihíyó oke néhdújuco. Ehdúu neebe Jetsóo.

13

Ímamyémúj tuhááñé Jetsóó níjtyune

¹ Aanée teene pajtyété wañéhjí lleevárijuco íjcyánáa tsúúca waajácuube míamúnáama ííñújiri ícyahíjcyátsihdyu Cáání éllevu ióomiíñe. Aabée mítyane múúhakye iwájyune újétsohíjcyá müúhadítyú ipyétsihvújuco.

² Áánáacáhjáa tsúúca Tsimóó hajchi Jóoda Ijcaríóóté iibuwá pañevú Naavéné úcaavé dibye díibyedívú méenútsóiñé ijtsaméima.

³ Aabée Jetsóó waajácú Cááni Pívyéébe éllevu tsiiñe ióomiíñe. Téhdurée waajácuube díibyeke dibye pícyoone páné avyéjuubéré dibye iijcyaki.

⁴ Aabée majchórí muha meíjcyánáa hállújeja iwajyámú ityácoriívéné ípáácyuméibávú ijpíinétú chíaavéhi.

⁵ Áánemáa llíyílló pañevú nújpacyo ipícyójpacyori múuháj tuhááñé iñíjtyúne páacyuube eenée ijpíinétú ichíáavéhbari.

⁶ Aanée Tsimóó Péé doroké dibye níjtyúiyónáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdú iivane oke ú níjtyuú tájtyúhaacyu cáábyekérá uke o níjtyúiyóóbeke?

⁷ Áánéllihiyée neébe:

—Tehdújuco. Árónáa tsá u wáajácutú íveekí ehdu o méenune. Aane ihdyu cahawáá óvíi ú waajácúhi.

⁸ Áánéllihiyée neebe Péé dororo:

—Árónáa tsá oke u níjtyúityuróne. Muurá ihdyu uke o níjtyúiyáhi.

Árnáacáa neebe díibyeke:

—Muurá uke o níjtyútuca tsá u íjcyáityuró táavyéjúejpi.

⁹ Áánéllihiyée idyé neebe Péé dororo:

—Ávyéjuúbej, aanéjíiva tsá apááñéré tájtyúhaacyu u njityúityúne. Téhdure oke njityu táhníwáuma táchójtsicu.

10 Áánéllihiyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá iávúhcútsihdyu íjchivyémé íjtyúhaacyúréjuco njityámeíñé ijpi ííñuvájúcótúnélliíhye. Ahdu muurá ícyooca ímíhyero ámuúha. Árónáa tsá páméere.

11 Ehdúu neebe múúhadítýúhacáa tsaapi dííbyedívú méénútsoíñé iwáájácúnema.

12 Ehdúu múúháj tuhááñé iñíjtyúne tsiiñe íwajyámuvu iúcáávéne ácúúveebe múúháj piinévú ípyée iácuúcunúhíjycátsihvu. Áánemáa neebe múúhakye:

—¿A ámuha méwaajácú íveekí ehdu ámúhakye o méénune?

13 Muurá ámuha oke médillohíjcyá Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyane. Aane diibyéjuco o íjcyáábeke ihdyu tehdújuco ámuha oke medillohíjcyáne.

14 Muurá ímiááné Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyároobe ámúháj tuhááñé ó njityúhi. Aane ihdyu óvíí tehdú ámuha ménítýúcatsíhíjcyáhi.

15 Muurá ehdu ó meenú tehdú ámuha pamévakéré maávyejúülleki.

16 Muurá ímiááné ámúhakye o néé tsáné avyéjúúbé únú múnáajpi tsá diibye íavyéjúúbé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsaate tsáápiikye tsílllevu wálloobe tsá diityé ehnííñevu íjcyatúne.

17 Ehdúu ámúhakye o néhíjcyáné ámuha melléébóne tehdú meícyáhajchíí muurá iñé imíjyaú ámuha meíjcyáahi.

18 Árónáa tsá páméere tehdú ámuha meíjcyáityúne. Muurá ó waajácú caatyé ímiááné tahñéjté íjcyane. Árónáa ihdyu tehdújuco tene pájtyeíñé tsúúcajátújucóo Pívyéébe iwaajácúháámitu illu néhdújuco: “Dííbyema muhtsi memáchohíjcyároobe óhdivu méénútsoóhi.”

19 Ehdúu oke tene pájtyeíñé ihdétújuco ámúhakye o úúballéné néhi tene pájtyéijyu ámuha oke mecáhcújtso ímiááné diibyéjuco o íjcyane.

20 Aane ímiááné o néé iñé ámúhakye o wállóómeke ímí iwáátsúcúpéjtsómedi iícvémé idyé muurá ookéjuco iícvéne, áhdure Llihíyó okée wállóóbekéjuco ditye iícvéne.

Jetsóó úúballé dííbyedívú Jóóda méénútsoíñé

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Rc 22.21-23)

21 Ehdúu Jetsóó múúhakye iñétsihdyu mühduúvúrá illíñemuúcunúmeíñé tsiiñe nééhi:

—Muurá ímiááné ámúhadítýú tsaapi óhdivu méénútsoóhi.

²² Aanée tsá muha mewájácutú cáábyedítyú dibye nééneé. Áánelliihyée muha íllure mééítéjcatsíhi.

²³ Téijyúu muha memájchónáa mítyane dibye oke ívámeíbyé díibye úníuri ó ácuúcunúhi.

²⁴ Áábekée oke Tsimóo Péédoro néé o díllo díibyeke ímichi cáábyedítyú ehdu dibye nééneé.

²⁵ Ahdújucoo díibyeke áábánéwu o nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿aca caabyé ímichi úhdivu méénútsoóhi?

²⁶ Áánelliihyée neébe:

—Pááaho o éeniyohovú o ájcuúbe.

Ehdúu néébere iéeniyohovú ajcú Tsimóo hajchi Jóoda Ijcarióóteke.

²⁷ Áijyúu tsúúca díibye pañevú Naavéné úcaavéné iwáájácúne Jetsóó néé díibyeke:

—Wa bo iičúi iiná u méénuíñé meénuj.

²⁸ Ehdúu dibye nééne tsá muha díibyema majchórí meíjcyámedítyú tsáápíubáré wáájácutú íveekí ehdu dibye díibyeke nééneé.

²⁹ Tsaatée ijtsúcunú dsíidsí tehméébé dibye íjcyánellii ehdu dibye nééne wañehjí wáábyuta tsíeméné dibye iáhdoki. Áhdurée ijtsúcunumé idáátsojtéké dibye dsíidsitu ájcúiyóné ehdu dibye nééneé.

³⁰ Aanée diibye Jóoda Jetsóó pááahovú ájcune imájchóne müúhadítyú péjucoo tépejco.

Jetsóó taúhbaju

³¹ Áabe déjuvúu Jetsóó nééhií:

—Ícyooca ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ó ávyéjúúteé Piívyéébé avyéjú iwáájácúmeíki.

³² Aane lléváhréjuco muhtsi maávyéjútsójcatsíiñé Píívyéébema.

³³ Muurá ámúhakye o pícyoíñumé oke ámuha menéhcorómé tsá maájtyúmiityú áátsiiméjuco ámuha meíjcyaróme. Aane ámúhá avyéjuktéké o néhdu tsá ámuha ícyooca mepééityú o péhullévu.

³⁴ Ahdícyane ámúhakye ó táuhbá muhdú ámúhakye o wájyudu ámuha mewájyújcatsíki.

³⁵ Muurá ímiááné ámuha mewájyúcatsíhajchíí téénetu pámeere míamúnaa waajácuú ímiááné tahñéjté ámuha meíjcyane.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmetíiñé

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Rc 22.31-34)

³⁶ Ehdúu Jetsóó néénellii Tsimóo Péédoro néé díibyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca kiávú ú peéhi?

Áánélliihyée neébe:

—Ícyooca tsáhái óoma u pééityúne. Árónáa bóónétúi oke ú úráávyeehi.

³⁷ Áánélliihyée Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿Aca íveekí tsá ícyooca úúma o pééityúne?

Muurá téhdure ó dsíjívéiyá diwájyuri.

³⁸ Áánélliihyée neébe:

—¿Aca ímiááné u néé tawájyuri u dsíjívéiyóne? Muurá ímiáánetúré uke o néé ípyejco cáracái májtsívátúnáa oke u úráávyeróóné u tóónuíñé 3-ijyúva.

14

Jetsóoj tééveríyé Méécáánidívú meúújeténe

¹ Aane ihduu īnerí maáábímyeídíñé. Llihíyoma múhtsidívú mécátsipááve.

² Muurá dibye íjcyáhulle ijcyáné meíjcyáiyotsíhji. Muurá tene íjcyátuca idyé ó nééiyá tene íjcyatúne. Árónáa ijcyáne. Áánéllii o péé téhullévú ámúhá īhde o ímíbájchoki.

³ Aane o ímíbáávyetsódú ámuha tahñéjteke ó ujcúvaá tsatsíhyí meíjcyaki.

⁴ Muurá ámuha méwaajácú kiávú o pééiñé. Áhdure ámuha méwaajácú muhdú téhullévú ámuha meúújetéiñé.

⁵ Ehdúu múúhakye Jetsóó néénéllii Tomáá nééhií:

—Ávyéjuúbej, tsá muha mewáájácutú kiávú u pééiñé. Téhdure tsá muha mewáájácutú muhdú téhullévú meúújetéiñé.

⁶ Áánélliihyée nkeebe dííbyeke:

—Oo muurá téhullévú úújeténe júúvádú o néébedi ímiá uwááboju íjcyane cáhcujtsómé ujcú mújyú idsíjívéjúcóiityúne bóhi. Aame tajtyééveri úújeté Llihíyodívú.

⁷ Muurá ámuha oke mewáájácúhajchíí tsúúca téhdure méwaajácú Llihíyoke. Tsúúca muurá ámuha májtyumí dííbyeke.

⁸ Áánélliihyée Perípé nééhií:

—Ávyéjuúbej, cána múúhakye dájtyumítsó Díícyáánidívú muha tééneri meíjyáculújúcótuki.

⁹ Áánélliihyée nkeebe dííbyeke:

—¿Aca muhdú íhyajchótá ámúhama o íjcyáábeke tsá oke u wáájacúpityúne? Muurá oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí Llihíyoke. Aanéjíí ¿muhdú Llihíyodívú ámúhakye o ájtyúmítsóiyóné oke u nééhií?

10 ¿Aca tsá u cáhcújtsotú dííbyema tsáápihdyúré muhtsi meíjcyane? Muurá dííbyere tajtyééveri ámúhakye úwáábohíjcyáhi. Tsá iiná óhdityúré o újcune o méenuhíjcyatúne.

11 Aane ihdu mécahcújtsó tsáápihdyúré muhtsi Llihíyoma meíjcyane. Pane eene méenúráityúronéhjí ámuha meííténáa o méenuhíjcyánéúbatu bo oke mécahcújtsoj.

12 Muurá ímiááné ámúhakye o néé oke ímí cáhcujtsómé téhdure o méenuhíjcyadú méenúráityúronéhjí méénuíñe. Muurá Llihíyodívú o úújetéébé téhullétú diityéké o píaabómé éhnííñevu íjcyanéhjí méénuúhi.

13 Aane panéváré ámuha dííbyeke tamyémeri metáúmeímyeke ó píáaboó tééneri dííbyé ihtsútú o böhawájtsoki.

14 Ahdícyane panéváré piáábó tamyémeri ámuha metáúmeíñetu ámúhakye ó píáaboóhi.

Jetsóó néé Píívyéébé Apííchó iwálloóíñé

15 Aane óvíi ímiááné ámuha oke mewájyúhajchií mélleebó muhdú ámuha meíjcyaiíñé ámúhakye o néhíjcyáne.

16 Muurá Llihíyoke ó táuméií dibye ámuha éllevu iwállo Íapííchó ámúhakye tene ipiáábohíjcyá panévatúré ímí ámuha meíjcyaki. Aane tsá ámúhadityú kiá íjcyáityúne.

17 Muurá teene ímiájítovú meke waajácutsóhi. Aane tsá úcáávéityú ijíene úráávyehíjcyámé pañévú teene ditye wáajácútúnélliíhye. Áánetu ihdu ámuha tsúúca méwaajácú ámúhama tene íjcyánélliíhye. Aane ámúhá pañévú úcááveéhi.

18 Ahdícyane tsá ámúhakye o íhvéjtsóityúne. Muurá tsiíñé ámuha éllevu ó tsaáhi.

19 Aabe lléváhréjuco ijíitu o péébeke tsáhájuco múha oke ájtyúmíityúne. Árónaa ihdu ámuha oke máájtyúmíí o böhíhdu ámuha mebóhííñélliíhye.

20 Aane cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú muhdú Llihíyoma muhtsi meíjcyane, téhdure muhdú ámúhama tsame meíjcyane.

21 Aane ihdu óvíi oke wájyume lleebó muhdú diityéké o néhíjcyáne. Ááneri úújétsoímyé ímiááné oke iwájyune. Áámedívú o wáajácútsámeímyeke muhtsi Llihíyoma méwájyuúhi.

22 Ehdúu Jetsóó néénéllii tsijpi Jóóda Ijcarióté íjcyátuube néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca íveekí múúhadívúré ú waajácútsáméií tsíjtyedívú wáajácútsámeítyuúbe?

23 Áánélliíhyée neébe:

—Muurá oke wájyume o nééne lléébómedívúré ó waajácútsáméiíhi. Áámeke Llihíyó iwájyúne diityé pañévú

Íapíichó pícyoó téénej tééveri ímí tsaméhjí diityémá muha menáhbévájcatsíki.

²⁴ Muurá o nééne lléébotúmé tsá oke wájyutúne. Ehdu íñe ámúhakye o néhíjcyáné tsá táítsaméí ijcyatúne. Muurá ihdyu okée wálloobe Llihíyóré ehdu ámúhakye nehíjcyáhi.

²⁵ Aane íñe ámúhakye ó nehíjcyá ámúhama o ijcyáné hajchóta.

²⁶ Árónáa bóónétu Llihíyó Íapíichó ámúha éllevu wálloonéréjuco ámúhakye piááboíñé panévatúre. Aane ámúhakye túkévéjtsoó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámúhakye o úwáábohíjcyánetu. Téhdure tsíñehjívú ámúhakye waajácútsoíñé.

²⁷ Aane ámúhakye o pícyoíñúmé tadyéjuvu ehdícyáróné pañe ímíñéuvú meíjcyaco iínerí ijtsámeítýume. Árónáa tsá ámúhakye o néétu míamúnaa ímlýútsócatsíhíjcyadú nééné ijtsaméima ámúhakye o pícyoíñuiñé.

²⁸ Aane muurá ámúhakye ó nehíjcyá lléváhréjuco ámúhadítyú o péébe idyé tsiiñe ámuha éllevu o tsááiñe. Aane ímiááné ámuha oke mewájyúhajchíí méímíjyúúveé Llihíyó táehnúíñevu iíhtsútuube ijcyáábe éllevu o pééneri.

²⁹ Aane ámúhakye ó úúballé iíhdéjuco néhi tehdu tene pájtyéijyu ámuha mecáhcújtso ímiááné o néhíjcyáne.

³⁰ Aane íñe nihñéréjuco ámúhama o íhjyuváne. Tsúúca muurá iíñújí avyéjuube átéreéjpíyé ijcyároobe tawáábyú tsáábe píihíjucóóhií.

³¹ Áabedívú ihdyu ó íhvéjtsáméíí Llihíyó ímillédújuco pámeere míamúnaa iwáájácu ímiááné dííbyeke o wájyúnéllii dibye oke néhdújuco o ijcyaiñé.

Ahdícyane illuréjuco metsu mepéékií. Ehdúu neebe müúhakye Jetsóo.

15

Jetsóó néé óóvahédú iñééneé

¹ Aabée tsiiñe müúhakye úwááboobe nééhií:

—Oo muurá óóvahédu. Áánetu Llihíyó tééhé tehméébédu.

² Aabe dówacárohíjcyá tahñéjté ijcyájúcórómedítyú táuwááboju böhówaúcunútúmeke éhne múúne teehe óóváhetu néévhíjcyátúwajcáií tééné tehméébé wáágóohíjcyádu. Áánetu ihdyu ímiáánéjuco tahñéjté ijcyámedítyú táuwáábó böhówaúcunúmeke piááboobe éhniíñevu ímí ditye teene iúráávyeki.

³ Muurá tsúúca ámúhakye o úwáábohíjcyánej tééveri ámuha méímíbaavyéhi.

⁴ Ahdícyane óoma ámuha meíjcyame óhdityu médowáávedíñe. Muurá úmehetu téwajca víúúvewájcá tsá néevájúcootúne. Ahdu muurá óhdityu ámuha medówáávélhajchíí tsá ímiá uwááboju ámúhadítyú böhówaúcunújúcoóityúne.

⁵ Aane óovahédú oó. Áánetu ámuha tééhewajcánédu. Aame óhdityu ámuha medówáávétúhajchíí ímiá uwááboju ámúhadítyú böhówaúcunuúhi. Áánetu óhdityu ámuha medówáávélhajchíí tsá Pívyéébe ímillédú ámuha meíjcyáityúne.

⁶ Aame illuréjuco ámuha mewágooóveíñé éhne múúne teene óováhetu néevahíjcyátúwajcáií mewáhdáhínúné mecovajtsodu.

⁷ Muurá tahñéjté ámuha meíjcyame óhdityu dówáávetuméré ímí táuwááboju meíjtsúcunúhajchíí tehdújuco ámuha meíjcyáíñe. Aame ámuha piáábó metáúmeíñevu ámúhakye ó ájcuúhi.

⁸ Muurá ímiá uwááboju ámúhadítyú böhówaúcunúhajchíí ímiááné Llihíyoke ámuha máávyéjújtsoóhi. Aame ámuha meíjcyáá ímiááné táuráávye múnaa.

⁹ Muurá ámúhakye mítyane ó wajyú Llihíyó oke wájyudu. Áánéllii oke méíhvéjtsodíñe.

¹⁰ Muurá tátayaúhbajúúné ámuha melléébóne tehdú meícyáhajchíí ámúhakye ó piááboó íñe Llihíyó taúhbajúúné o lléebónéllii oke dibye piáábohíjcyádu.

¹¹ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá tsaméhjí tééneri meímíjyúúveki.

¹² Áánéllii ámúhakye ó nehíjcyá ámúhakye o wájyudu ámuha mewájyújcatsíki.

¹³ Muurá o dsíjivéneri ámúhakye ó úújétsoó mítyane ámúhakye o wájyune. Tsáhájuco muurá tsiiñe muhdú éhnííñevu mewájyune meúújétsóíturóne.

¹⁴ Aane íñe ámúhakye o néhíjcyáné ámuha melléébóne tehdú meícyáhajchíí ímiááné táñahbévajte ámuha méíjcyáhi.

¹⁵ Áámeke tsá ámúhakye o díllotú tawákimyéi múnáadi. Muurá tsáné avyéjúubé wákimyéi múnaa tsá wáájácutú muhdú íavyéjuube íjtsámeíñe. Áánéllii ihdyu ámúhakye o néé táñahbévajte ámuha meíjcyane íñe páneere muhdú oke Llihíyó úwáábohíjcyáné ámúhakye o úúballehíjcyánéllíhye.

¹⁶ Tsáháá oke ámuha menéhcoobe íñe ámúhama o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu oore ámúhakye ó ujcú tahñéjté ámuha meíjcyámedítyú ímiá uwááboju iböhówaúcunú múijyú níjkéváityúne. Aame ámuha Llihíyoke tamyémeri panévá piáábó metáúmeícyooca ámúhakye piááboííbye.

¹⁷ Áánéllii ámúhakye o néé ámuha mewájyújcatsíki.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé dííbyééjteke tsáilléne

¹⁸ Aane ámuha oke mecáhcújtsóné hallútú tsaate ámúhakye tsárílléhajchíí múu ítsaavé okée itsárillédújuco ditye ámúhakye tsáilléne.

¹⁹ Muurá ditye íjcyadu ámuha meíjcyaca ámúhakye wájyúiyóme. Áróñáacáa diityédítýú ámúhakye o újcúnéllií ámúhakye tsarílleímyé diityédú ámuha menéjúcótúnélliíhye.

²⁰ Aane cáhawáá méíjtsúcunu éhnée tsáné avyéjúubé wákimyéi múnáajpi íavyéjúubé éhníñevu íjcyáityuróné ámúhakye o nééneé. Aane muurá oke iicúbahrádúré ámúhadi ícúbáhraiemye. Muurá táuwáábó illééboca idyé ámuha meúwaabóné lléébóiymé.

²¹ Ehdu páhduváré ámúhakye dáriíveímyé tahñéjté ámuha meíjcyáné hallútú okée wálloobe Píívyéébeke iwáájácútúnélliíhye.

²² Muuráhjáa diityé uwáábovu o tsáátuca tsá oke ditye tsárílléityuróné. Aacáa tsá diityé hallúrí imityúné íjcyáityuróné. Áróñáa ícyooca diityé hallúrí teene íveekí oke cáhcújtsotúmé illure oke tsaríllehíjcyánélliíhye.

²³ Tsá idyé apáábyekéré oóke, muurá Llihíyomájuco mühtsikye ditye tsáilléne.

²⁴ Muurá diityéj piinévú méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca tsá diityé hallúrí iiná íjcyáityuróné. Áróñáa ténehjí múubárá méénúityuróné o méénuhíjcyáné ájtyumíjúcoorómé ?íveekí illure mühtsikye tsaríllehíjcyá Llihíyoma?

²⁵ Áróñáa ihdyu tehdújuco oke ditye tsáilléne dííbyé waajácuháámitu illu tene néhdújuco: “Íné imityú o méénútúróóbeke oke tsáilléme.”

²⁶ Árone ihdyu óvíi Píívyéébé Apííchó ámúha éllevu o wáloonéréjuco ámúhakye túkévejtsóné táuwáábó ámuha meméénuki.

²⁷ Ahdícyane óvíi ámuha teene méméénuhíjcyá ínées tawákimyéí o tújkénútsihdyu óómaye ámuha meícyahíjcyádú íjcyame.

16

¹ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá ámuha meíjcyátsíívyéne oke meíhvéjtsótuki.

² Muurá ámúhakye waagooímyé pihcyáávejááné pañétu. Áhdure tsaatéké ámúhadítýú idsíjivétsone ijsúcunúimye tehdújuco Píívyéébe ímillédú imyéénune.

³ Ehdu muurá dáriívéméímye Llihíyoma mühtsikye iwáájácútúnélliíhye.

⁴ Aane íñe ámúhakye ó úúballé néhi tene pájtyéijyu ámuha meítsááveki. Tsáháa éíjyu ámúhakye teene o úúbálletú ámúhamáyéíkyée o íjcyánellííhye.

Píívyéébé Apííchó meke píaabóne

⁵ Aabe ícyooca tsúúca ámúhadityú o péjúcoó okée wállóóbe éllevu. Árónáa tsá tsáápíuba ámúhadityú oke díllotú kiávú o pééiñe.

⁶ ¿Muhdú ámuha kehdovéméhjiúvú ámúhakye o úúbállénellííhye?

⁷ Árónáa ihdyu tehdújuco ámúhadityú o pééiñe. Muurá o péétuca tsá Píívyéébé Apííchó ámuha éllevu tsááityuró ámúhakye ipiááboki. Áánellii ó peé ámuha éllevu teene o wálloóki.

⁸ Muurá téénej tééveri míamúnaa waajácuú ímityúmé iíjcyane. Téhdure waajácuímyé ímiájító cáhcujtsómé ímíjpyetéiñe. Téhdure waajácuímyé teene cáhcújtsótúmemma Llihíyó muhdú ditye ícyahíjcyáné ímibájchoíñe.

⁹ Muurá ímityúmé tsá oke cáhcújtsotúne. Aame wágóóóveé tééné déjúcotu.

¹⁰ Aame idyé waajácuú Llihíyo éllevu o péénetu ímiááné apááñéré tátuwááboju icyáhcújtsóneri míamúnaa dííbyedívú úújetéiyóne. Aabe ámúhadityú o péébeke tsáhájuco oke ámuha maájtyúmiítyúne.

¹¹ Téhdure waajácuímyé Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá ímibájchóijyu dííbyeke cáhcujtsómé pájtyetéiñe tsúúca iíñníjí avyéjuube Naavéneke o táhjánellííhye.

¹² Aane íjcyaróné mítyane ámúhakye o nééiyóne. Árónáa tsá ámuha mewáájácúityuróne.

¹³ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó ímiááné ámuha éllevu itsáácooca ámúhakye waajácútsoó keená ímiááné íjcyanévu. Tsá ihdityüré iújcune tene ámúhakye úwáábóityúne. Muurá ihdyu Píívyéébere nééne ámúhadívú böhówájtsoíñé panéváré muhdú pájtyeíñe.

¹⁴ Aane tátuwáábojúvú ámúhakye iwáájácútsónej tééveri oke avyéjújtsoóhi.

¹⁵ Muurá Llihíyórero oó. Áánellii ó nehíjcyá tahñévúré dííbyé Apííchó ámúhakye wáájácútsoíñe.

Kímóóve ímíjyuuvu níjkeváne

¹⁶ Aabe muurá lléváhréjuco ámúhadityú o péébeke tsáhájuco oke ámuha maájtyúmiítyúne. Árónáa idyé llévá ámuha oke tsiiñe máájtyúmií Llihíyo éllevu o pééíñé ihde.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó néénellii múúhadityú tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya muhdú iñééiyóné ehdu meke neébe?

18 Tétsii tsá mewáájácutúne.

19 Aanée dííbyeke muha medíllóiyóné iwáájácúne neebe műúhakye:

—Éhnené ámúhakye 'lléváhréjuco ámúhadityú o pééiñe, árónáa idyé llévá ámuha oke máajtyúmií' o nééne muurá ámuha médíllójcatsíhi.

20 Muurá ímiááné ámúhakye o néé ávyétá ihnáhó ámuha oke mekímoovéíñe. Ááné tujkéveri muurá oke cáhcújtsotúmé íllure ímíjyúuveéhi. Árónáa ihdyu ámuha mekímoovéné ámúhamma nijkévaá ímíjyuuvúréjuco.

21 Muurá walle itsíimáváijyu avyérí ícúbáhrámeíhi. Árónáa tsíimene tsúúca íjchívyéné boone tsáhájuco dille ávyevéjúcootúne. Ílluréjuco dille ímíjyuuvéné tsíiméneke iújcúneri.

22 Ahdu muurá ámúhadityú o pééneri ámuha mékímoovééhi. Árónáa llévá ámuha oke máajtyúmíneri meímíjyuuvéné tsá múa muhdú méenúityúne.

23 Aane téijyu piáábó tsáhájuco oke ámuha metáúmeítyúne. Llihíyokéréjuco ámuha tamyémeri metáúmeíñe ámúhakye dibye ipiááboki.

24 Aane muurá tsáhái ámuha metáúmeítyúne. Cáhawáá métáuméí ámúhakye dibye piáábóneri ámuha meímíjyúúveki.

Jetsocríjtó ijí imítyú tsúúca táchjane

25 Áhdurée idyé tsiiñe neebe műúhakye:

—Muurá ámúhakye ó úubállehíjcyá tsíeménéhjíj tééveri. Aane cáhawáá ícyooca ímíñeúvú Llihíyodityú ámúhakye o úubálleki.

26 Dííbyekéréjuco ihdyu ámuha metáúmeíñe piáábó tamyémeri. Tsáhájuco ámúhamma o táúmeítyúne.

27 Muurá mítyane ámúhakye wájyuube oke iwájyudu dííbyedityúu o tsááne ámuha mecáhcújtsóne téhdure oke mewájyúnellíihye.

28 Muuráhjáa dííbyedityú iíñujívú o tsáábe éllevu tsúúca ó oomíjyúcoóhi.

29 Ehdúu Jetsósó néenéllii muha menéé dííbyeke:

—Ícyooca ihdyu botsíi ímíñeúvú műúhakye ú úuballéhi. Tsáhájuco tsíeménéhjíj tééveri műúhakye u úubálletúne.

30 Aane muha méwaajácú ímiááné páneere u wáájácúúbeke tsá múa uke úwáábóíturóne. Áánéllii muha mécáhcujtsó ímiáánéjucóhjáa Píivyéébedityú u tsááneé.

31 Áánéllíihyée neebe műúhakye:

—¿A ícyooca botsíi ámuha mécáhcujtsóhi?

32 Árónáa tsúúca óhdityu ámuha metsújááveéhi. Ááné boone ooréjuco o cóévaíñe. Árónáa tsá oore o íjcyatúne. Muurá Llihíyoma ó ijcyáhi.

33 Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá óhdivu ámuha mecatsípáávéne iiñerí maáábímyeítyuki. Ihdyúhde tehdújuco íiñújíri ámuha meícúbáhrámeíñe. Árónehjívú métahjátsámeídíñe. Muurá tsúúca tééjí imítýú ámúhama ó tahjáhi.

17

Jetsóó ímamyémú hallúvú piáábó táúmeíñe

¹Ehdúu iñétsihdyu Jetsóó cáámevu icyárúuvéne nééhií:

—Ayúju Táácáániíj, wa ícyooca oke Dááchikye dávyejújtsó díihtsútú óhdityu ibóhówaúcunúki.

² Muuráhjáa oke ú picyóó pámé avyéjuubéré o íjcyabe múhdúmekéhjáa u újcúmeke o ájcu müijyú ditye dsíjivéjúcóóityúne bóhiívu.

³ Aane muurá apáábyéré ímiá Piivyéébé u íjcyáábema oke Dááchikye iñée íiñujívú u wállóóbeke wáájacumé újcuú tééne bóhi.

⁴ Aabe íñe uke íjiitú ó böhawátsohíjcyá díihtsútú okée u níwaavéné o méenuneri. Aane tsúúca ó nijkévéhi.

⁵Ahdícyane ihdyu, uu Táácááni, óví oke ú ávyéjujtsó meíjcyá éhnée íiñujíi íjcyatúnáa meícyahíjcyádu.

⁶ Muurá íiñújíri íjcyámedítýu tahñéjté íjcyáímyeke u újcúmeke tsúúca úhdivu ó waajácutsóhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco dihñéjté íjcyame íñe díuwááboju o úwaabóné tsúúca cáhcujtsóhi.

⁷ Aame tsúúca waajácú páneere o méenuhíjcyáné úhdityúré tsááneé.

⁸ Muurá okée u níwaavéné o úwáábohíjcyáné imilléme. Aame cáhcujtsó ímiáánée oke u wállóónéllii o tsááneé.

⁹ Ahdícyane uke ó táúmeí piáábó dihñéjtéjuco íjcyame táhójtsíri íjcyámé hallúvu. Áánetu uke cáhcújtsótumé hallúvú tsá o táúmeítyúne.

¹⁰ Muurá páneere tahñéjté íjcyame téhdure dihñéjté íjcyámedítýu táavyéjú böhówaúcunúhi.

¹¹ Áámedítýu tsúúca ó peé diéllevu. Áámeke ihdyu, Táácááni ímiáábé u íjcyabe, tehme díihtsúturi táhójtsíri íjcyame ímítsaméhjí tsajíjtóré iijsámeí íñe meíjcyadu.

¹² Muurá íiñújíri diityémá o íjcyabe ditsíjpari diityéké ó téhmehíjcyáhi. Aame ijcyá pámeére. Árónaa tsáápiye diityédítýu wágooové tsúúcajátújucóo díwaajácúháámitu tene néhdújuco.

¹³ Áameke ihdyu ííñújíri diityémá o íjcyáné hajchótá ó úwáábohíjcyá ditye iímíjyu íñe o ímijyúdu. Aabe tsúúca diityédítýú ó oomíjyúcoó diéllevu.

¹⁴ Muurá díuwááboju diityéké o úwáábómeke íjienéré úraavyémé tsarillé téenéejpi o íjcyátúúbeke ditye úráávyénélliíhye.

¹⁵ Árónáa tsá uke o néetu diityéké diityédítýú u íinétsoki. Íllure uke o néé Naavéné diityéké müjtásóiyónetu u téhmeki.

¹⁶ Tsá muurá ííñújíeneri o íícúvetú téenéejpi o íjcyátúnélliíhye. Áhdure tsáhájuco ditye tééneri íícúvetú tsúúca oke iúráávyénélliíhye.

¹⁷ Áameke ihdyu díuwáábóuj téeveri éhnííñevu dímibájchó tsáimiyé uke ditye iúráávyeki.

¹⁸ Muurá ó wálloó diityéké uwáábovu íjienéré úráávyémé pañévú íñee diityé pañévú oke u wállohu.

¹⁹ Muuráhjáa diityéké ó ímíbáávyetsó ímiájíjtó icyánejcúvú ávyeta diityédí o íjyacunúnélliíhye.

²⁰ Aane tsá uke piáábó o táumeítyú apáamyéré óóma íjcyámé hallúvu. Téhdure ó táumeí ditye táuwááboju úwaabóné lléebome oke cáhcújtsosímyé hallúvu.

²¹⁻²³ Aame diityémá íñe meíjcyadu tsame íjcyame iwáájácu oke u wájyudu diityéké téhdure u wájyune. Áámema ímí menáhbévájcatsí téenetu íjí icyánéjcú úraavyémé icyáhcújtso ímiáánée oke u wálloone. Muurá oke u böhówátsohíjcyá ditye ímí tsame íjcyame meíjcyadu.

²⁴ Ahdícyane, Lli, uke ó táumeí dihñéjté tähójtsíri íjcyame óóma táavyéjuri íjcyaki. Muuráhjáa ííñújíi u ípívyéjtsótúné ihdéjuco oke u ávyéjútsohíjcyáné oke u wájyúnélliíhye.

²⁵ Aabe Táácááni ímiáábé u íjcyabéke muurá íjí icyánéjcú úraavyémé tsá uke wáájácutú íñe uke o wáájacúdu. Áánetu ihdyu íjtye tsúúca ímí uke waajácú okée u wállóóbeke icyáhcújtsónélliíhye.

²⁶ Áameke tsúúca ó waajácutsó úhdivu. Áánetúréi diityéké éhnííñevu o wáájácútsoíñé pámeere pahúllevávú mewájyújcatsíki.

18

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Rc 22.47-53)

¹ Ehdúu Jetsóó Cáánima íhjyúvátsihdyu muha dííbyema mépajtyé ‘Tsedoroo’ némeíñé téhiwánijke tsíñejcúvu. Ánejcúríi oriívo bájú ijcyáné lliiñévú muha méúújetéhi.

² Átsiípye Jóóda Jetsóodívú méénútsóiibye waajácú paíjyuváréé tétsihvu muha dííbyema meúújetéhíjcyánélliíhye.

³ Átsihvúu tsívaabe tsodáhómuma duurúvájá tehméjteke llúúvájté avyéjuitémáhjáa paritséomú wállóómeke. Áámée ímyéénujcátsiháñema, ipyééteháñema, tsááhií.

⁴ Aanée Jetsóó iwáájácúne diityé éllevu ipyééne néé diityéke:

—¿Muucá ámuha ménehcóhi?

⁵ Áánélliíhyée nééme dííbyeke:

—Muha Natsarée múnáájpi Jetsóoke ménehcóhi.

Áánélliíhyée neébe:

—Oo muurá diíbye. Téijyúu diityé pañe diibye Jóóda dííbyedívú méénútsóiibye.

⁶ Aanée ehdu Jetsóó diityéké néénetu idyéjuéhnejcúvú óomiyómé ááktyéhi.

⁷ Áámekée tsiiñe neébe:

—¿Ímiááné muucá ámuha ménehcóhi?

Áánélliíhyée néémeé:

—Eje, Jetsóoke muha ménehcó Natsarée múnáájpiíkye.

⁸ Áánélliíhyée neebe diityéke:

—Tsúúcajáne muurá ámúhakye ó néé diibye o íjcyane. Aane ihdyu ámuha oke meméénúhajchíí médómájcodí íjtyékeé.

⁹ Ehdúu pajtyéné dííbyeréé illu néhdújuco: “Úpée, Lli, u újcume táhójtsíri íjcyámedítyú tsá tsáápíuba wágooóvetúne.”

¹⁰ Áánáacáa Tsimóo Péédoro íníitsuwá iwávítsuúcúne wállórihjícú llúúvájté avyéjúubé úníu múnáajpi ‘Máácoó’ némeííbyé núúmího ímiánéjcúeho.

¹¹ Árónáacáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Iveekíami ehdu ú meénuj. Pícyo díniitsúwa. ¿Aca tsá u wáájácutú Llihíyoo néhdújuco o ícúbáhrámeíiñe?

Llúúvájté avyéjúubé éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Rc 22.54)

¹² Aamée diitye tsodáhómuu, íavyéjuúbee, duurúvájá tehméjtee, íjcyame tsúúca Jetsóoke iékéévébeke dohjínúhi.

¹³ Áánemáa tsajtyémé dííbyeke Caipáá baabe Anáa jávu. Téijyúu tééné pijcyábari diibye Caipáá páñétuéjpi llúúvájté avyéjúube.

¹⁴ Diibyéé muurá diityéké nehíjcyá pámeere óúúvéiyóné ihdétú tehdújuco tsaapi dsíjíveíñe.

Jetsóoke iúráávyeróné Péédoro tóónune

(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Rc 22.55-57)

¹⁵ Aanée Jetsóoke ditye tsájtyéébeke o úráávyéébema idyé Tsimóo Péédoro péé óoma páñétuéjpi llúúvájté avyéjuube oke

wájácú néebema. Áánélliihyée oke pajtyétsoobe ihjyá llahájtsí mihllémeíñetu páñevu Jetsóoma o úcááveki.

16 Áánetúu diibye Péédoro coévá llééhowávúré áachí éhnejcúvu. Áánélliihyée ó ihjyúvá llééhówá tehméllema dibye téhdure iúcááveki. Áánélliihyée botsíi pajtyétsolle dííbyeke.

17 Aallée néé dííbyeke:

—¿Aca tsá Jetsóó mamyémúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiyi oó.

18 Téijyúu tsuucówu tene néénélli llúúvájté avyéjúúbé únúu múnáama tehméjté icyújuwááñúwatu píhmíme élletu idyé píhmiibe Péédoro.

Llúúvájté avyéjuube Jetsóoke díllone

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Rc 22.66-71)

19 Áánáacáa llúúvájté avyéjuube Anáá dilló Jetsóoke iiná dibye úwáábohíjcyáne. Áhdurée dílloobe ímamyémú iiná méénuhíjcyáne.

20 Áánélliihyée neevee dííbyeke:

—Muurá duuruvájá pañevú téhdure pihcyaávejááné pañevú míamúnáaj piñevú ó úwáábohíjcyáhi. Tsá muurá múijyú tévéneúvú o ihjyúvahíjcyatúne.

21 Aanéjíi muhdú oke ú dillóhi. Cáhawáá dillo táuwááboju lléébúcunúhíjcyámeke ditye uke iñéé iiná o úwáábohíjcyáne. Muurá íchihyi ijcyámé tsaate teene lléébúcunúhíjcyáme.

22 Áánélliihyée duuruvájá tehméebé néé dííbyeke:

—¿Íveekí ehdu ú áñujcú llúúvájté avyéjúúbeke? Ehdúu néébere wábáajcáró dííbyeke.

23 Áánélliihyée Jetsóó nééhií:

—¿Aca ó allíhi? Cána oke diñej. Muurá ímiááné o nééhií. Aanéjíi ¿íveekí oke ú wábáajcóhi?

24 Átsihdyúu Jetsóoke diibye Anáá wallóó dóhjíuri páñétúejpi llúúvájté avyéjuube Caipáa éllevúréjuko.

Tsiiñe Péédoro tóónúmeíñle

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Rc 22.58-62)

25 Áánáacáa tétsihiyéi Péédoro píhmíri diityéj piine ijcyáábeke néémeé:

—¿Aca tsá áadí mamyémúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée ityóónúne neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiyi oó.

26 Áánélliihyée llúúvájté avyéjúúbé únúu múnáadítýú dibyée iñúúmího wáhdahíróóbé jééeebe nééhií:

—Ááneráhjané diityémá oríívó bájú lliiñe u íjcyáábeke ó ájtyumíhi.

²⁷ Árónáacáa tsiiñe íllure tóónuúbe. Áánáacáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

Piráato éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Rc 23.1-5)

²⁸ Aanée tétsihdyu Caipáá jatu tsajtyémé Jetsóoke tééné iiñújí avyéjuube Piráato jávu. Áánáacáa tsúúca métsítsiivéhi. Áijyúu dííbyeke tsájtyeme tsá úcáávetú tééjá pañevú téénerívää ímítýújtsámeímyé teene wañéhji májchó imájchójúcóítyúrónélliíhye.

²⁹ Áánélliíhyée Piráátó diityé éllevu iíjchívyéne néé diityéke:

—¿Aca iiná ímityúné áánu méénune ámuha méúúballé dííbyé hallúvu?

³⁰ Áánélliíhyée nééme dííbyeke:

—Muurá dibye ímityuube íjcyátuca tsá muha metsíváítyuró diéllevu.

³¹ Áánélliíhyée neébe:

—Ané wa ihdyu metsájtyéébeke meméénú muhdú ámuha jodíómú taúhbaju néhduú.

Áánélliíhyée nééme dííbyeke:

—Árónáa tsá muha metáúhbáítyuró tsaaté dsíjívétsovü.

³² Ehdúu pajtyéné dííbyterée Jetsóó muhdú idsíjíveíñé néhdújuco.

³³ Áábekée Piráátó ihjyá pañevú ipíúváábeke nééhií:

—¿A uu jodíómú avyéjuúbe?

³⁴ Áánélliíhyée neebe dííbyeke:

—¿A uure ehdu oke u nééhií, mityá tsaate uke néhijcyánéré oke u néé?

³⁵ Áánélliíhyée Piráátó nééhií:

—Tsá muurá jodíómuube o íjcyatúne. Muurá ihdyu dimúnaáré llúúvájté avyéjuktémá ¿íiné hallútútá uke tsiva taéllevuj? ¿íinétáhjáa ímityúné ú meénuj?

³⁶ Áánélliíhyée neébe:

—Tsá iíñújiene táavyéjú íjcyatúne. Muurá iíñújí avyéjúejpi o íjcyaca támamyémú táhallútú méenúiyá oke ditye iékéévetuki.

³⁷ Áánélliíhyée Piráátó néé dííbyeke:

—¿Áánélliíhyéhaca ihdyu diibyéjuco uu ávyéjuúbe?

Áánélliíhyée neébe:

—Éée, diibyéjuco oo ímiáájuvúu míamúnáake o wáájácútso iíñujívú o tsíimávámeííbye. Aane ímilléméjuco táuwááboju il-léebóne cáhcujtsóne.

38 Áánelliihyée Piráátó nééhií:

—¿Aca iiiná teene ímiááju?

Ehdúu dííbyeke iñééne ihjyá pañétú iíjchívyéne neebe dííbyeke tsívámeke:

—Áánerá tsá dibye ímítyuube íjcyatúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoññe

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Rc 23.13-25)

39 Muurá ámuha paíjyuva pajtyété wañéhjí pañe cùvéhóójari íjcyámedítyú tsáápí halluvú méihjyuváabeke ó ichívyétsohíjcyáhi. Aane ¿lhya ámuha méimillé diibye ámúhá avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóné téijyu?

40 Ehdúu Piráátó néérónáa páméhcobáré nééhií:

—¡Tsáhaá, tsá dííbyeke u ácádsíjcaáyóityúne! ¡Barabáakéré u iíchívyetsóné muha méimilléhi!

Ácoocáa diibye Barabáá avyétá imítyuube íjcyaaabe cùvéhóójari téijyu.

19

1 Aanée ehdu ditye néénéllii awáá Piráátó illuréjuco Jetsóodívú táuhbáné ítsodáhómuke ditye dííbyeke iwátsíhcyuki.

2 Aamée ánetóónetu cháhiwa imyéénuwávú ávojhácó dííbyeke. Áánemáá dííbyeke uácómé wájyamu duujínuúdú néejácobávu.

3 Áánemáá dííbyé úniúvú iíjcyáne illu wáñécohíjcyáme:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu jodíomú avyéjuúbej!

Ehdúu iwáñéjcóne néémere wábáácohíjcyá dííbyeke.

4 Aanée tsiiñe Piráátó dííbyekée tsájtyéme éllevu ipyééne nééhií:

—Cáhawáá íllevu dííbyeke o iíchívyétso ámuha mewáájácu ímiááné dibye ímítyuube íjcyatúne.

5 Ehdúu iñééne Jetsóoke dibye piúvaabe úújeté diityé úmiwávú ánetóóné chahííwawu ditye ávojhácónema. Téhdurée wájyamu duujínuúdú nééjavu ditye úácojama diibye. Áábedítýúu neebe Piráátó diityéke:

—Éje, áánu muuráhaja.

6 Áabékée llúuvájté avyéjutémá duurúvájá tehméjté iájtyúmíne kéévánécoba nééhií:

—¡Áabyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu! ¡Tsáma wátyétyehcútsoco!

Áánelliihyée neebe Piráátó diityéke:

—Wa ihdyu metsájtyéébeke ámuháyé méwátyetyéhcuj. Tsá muurá ímítyuube dibye íjcyatúne.

7 Áánéllihiyée nééme dííbyeke:

—Árónáa ihdyu múúhá taúhbaju néhdújuco dibye dsíjíveíñé íveekí Píiyéébé Hájchidi dibye díllómeíhíjcyáné déjúcotu.

8 Ehdúu ditye nééneri Piráátó mítyane illityéhi.

9 Áánemáa tsiiñe ihjyá pañévú itsájtyéébeke neébe:

—¿Aca kiá múnáajpí uú? Aanée tsá dibye áñújcutúne.

10 Áánéllihiyée neebe dííbyeke:

—¿Aca íveekí tsá oke u áñújcutúne? ¿Aca tsá u wáájácutú o nééjuri páwachékevu uke ditye wátyétyéhcúiyóne? Téhdure ¿a tsá u wáájácutú uke téénetu o pájtyetétsóiyóne?

11 Áánéllihiyée neebe Jetsóo:

—Ávyeta muurá tsá muhdú oke u méénúityuró Píiyéébe ímíllétuca. Muurá iñe diéllevu oke tsívame díehniiñevu ímityúné meenúhi.

12 Ehdúu Jetsóó néénéllii Piráátó imíllerá dííbyeke iácádsíjcaáyóne. Árónáacáa nééme kékévánécoba dííbyeke:

—Muurá áadikye u ácádsíjcaáyóhajchíí tsá páñétuéjpi avyéjuube Tséétsáma ímí u íjcyáityúne. Muurá iiye ávyéjúúbedi díllómeímyé illure ehdíívallé dííbyeke.

13 Ehdúu ditye néénéllii ihjyá pañétu ijchívyétsoobe Jetsóoke. Áánemáa ácúúveebe íavyéjú ijjywáá néwayúúnetu níjcyómeíñé hallúvu. Tétsli mémée heeberéómú ihjyúrí Gabááta.

14 Téijyúu cójíipiíne péjcore teene pajtyété wañéhjí llééváiñááca. Áijyúu Piráátó néé diityéke:

—¡Aabye ámúhá avyéjuúbe!

15 Árónáacáa kékévánécoba néémeé:

—¡Wa ihdyu dííbyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu dibye idsiíjíveki!

Árónáacáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáháubá ámuha jodíomú avyéjúúbedívú o wátyétyécútsóíturó páwachékevu.

Ehdúu dibye néérónáa llúúvájté avyéjujte néé dííbyeke:

—¡Árónáa íjcyabé apáábyéré páñétuéjpi múúhá avyéjuube Tséétsaá!

16 Ehdúu éhníñevúré ditye néénéllii illuréjuco Piráátó íhvejtsóné diityédívú ditye dííbyeke iwátyétyéhcú páwachékevu. Áabékée tsajtyémé iwátyétyéhcúíhullévu.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Rc 23.26-43)

17 Aabée Jetsóó tsajtyé dííbyeke ditye wátyétyéhcúíwachéké ‘Niwáupááji’ némeítsíí heeberéómú ihjyúrí ‘Góogota’ némeítsihvu.

18 Áabékée tétsihvu wátyétyehcúmē téwachékevu. Áhdurée téijyu tsaatétsikye wátyétyehcúmē dííbyé únítu panéjcváácutu.

19 Áijyúu Piráátó néé ditye téwachéketu ipícyo illu nééneé: "Jetsóó Natsarée múnáajpi jodíomú avyéjuúbe."

20 Aanée mítyame éévehíjcyá píhíré tétsii Jerotsaréetu íjcyánélliíhye. Caatuvánée heeberéomuu, griéégomuu, romáánómuu, éhdumé ihjyúri.

21 Ehdúhjáa Piráátó cáátúnúnellii dííbye éllevu llúuvájté avyéjújte ipyééne néé dííbyeke:

—Tsáháa u cáátúnúityuró jodíomú avyéjuube dibye íjcyane. Úpée ú caatúnúiyá iiye jodíomú avyéjúúbedi dibye dillómeíhíjcyáne.

22 Árónáacáhjáa neébe:

—Árónáacáa tsúúca o cáátunúné óvi éhduréjuco.

23 Aanée tsodáhómú dííbyeke iwátyétyehcúné iníjkevádú dííbyé wajyámúúné wátújcatsíhi. Áánetúu tsaja cááméjácoba tsá ditye píívyetétu muhdú iácújcatsíñé.

24 Áánéllihyée néjcatsímye:

—Íjyáhcoba tsá medováájcoityúne. Metsu menéhco muucá tene dómajcómé teeja itsájtyeki. Ehdúu pajtyéné tsúúcajátújucóhjáa Píívyéebé waajácuháámitu illu tene néhdújuco: "Tawajyámúúné wátújcatsímye. Áánetu ícyaméjácóbá halluvú nehcómé muhnéjá teja íjcyáíñé."

Ahdújucoo ímiááné tsodáhómú méénune.

25 Áijyúu tétsihyi dííbyéj tsííjuu, dííllé naállee, Créopá taaba Maariaa, Maaria Madarénaa, éhdume.

26 Téhdurée ivámeíwu oke dibye néhíjcyaaabe tsííjú úníuri o ijyócunúúbeke iíténe neebe díílleke:

—Wáhaj, aadi muurá tsaapi daáchi.

27 Átsihdyúu oke neébe:

—Aalle, muube, díítsííjuu.

Áánéllihyée tahjyávuréjuco díílleke o tsájtyene.

Jetsóó dsíjivéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Rc 23.44-49)

28 Aanée téijyu tsúúca páneere pájtyéíñé éévé úújeténé Jetsóó iwájácúne nééhií:

—Ó ádóiyáhi. Ehdúu neebe tsúúcajátújucóhjáa Píívyéebé waajácuháámitu tene néhdújuco.

29 Áánéllihyée bíínójpacyó kiwátyé llíyíhlló pañe íjcyánetu wájyámúihdsídú nééne iéeniyóné úmehéí níjcáutu ipícyóóne cújuuvémé dííbyeke.

30 Aanée iíhátsihdyu neébe:

—Áyu, ícyooca ihdyu páneere níjkévéhi.
Ehdúu iñétsihdyu ílluréjuco dibye dsíjivéne.

Tsodáhó Jetsóoke cáváajcáróne

31 Áané tsiiýyúu pajtyété wañéhjí llééváiñéllii tsá ditye imílletú ítémeöhóné téwachékéjítüré íjcyane. Áánélliihyée nééme Piráátoke dibye ityáúhba ítsodáhómuke ditye ítyájkiíñé iwáíhyáñu iiçuí ditye idsíjíve ditye tétsihdyu iñíityétsómeke tsiéllevúréjuco ipícyoóki.

32 Ahdújucóo dibye néénéllii tsodáhómú pééme wáíhyañúné Jetsóó únítu panéjcuvátú íjcyámútsí tájkiíñé.

33 Áanetúu Jetsóoke ditye wáíhyáñúiyónáa tsáhájuco dibye bóhiitúne. Áánélliihyée tsáhájuco ditye wáíhyáñutú dííbyé tájkiíñcyu.

34 Áróńáacáa tsodáhó dííbyeúvuke íáámíhotu cáváajcáró aamúbari. Áhejútúu tújpacyoma nújpacyo ijchívyéhi.

35 Ehdúu ímiááné tene pájtyene o ájtyumíné íñe ó úúballéhi. Aane ihdyu óvíí ámuha mécáhcujtsóhi.

36 Ehdúu Jetsóoke tsodáhómú ítyájkiíçyú tsá wáihyáyotú tsúúcajátújucóhjáa Piívyéébe íwaajácúháámitu íllu néhdújuco: "Tsá dííbyeke tsátsííuba ditye wáihyáyóityúne."

37 Téhdure téhaamítú nééneé: "Ditye cáváájcoóbeke iiiteímye."

Jetsóó iitémeho ditye cííune

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Rc 23.50-56)

38 Áané boonéhjáa Arimatéá cóómi múnáajpi Jotséé ávyéjupté apííchoríi teevétaríyé Jetsóoke úráávye híjcyabe táúmeí Piráátoke dííbyeúvú iitémeho icyúúuki. Ahdújucóo dibye ájcune dibye icyúúuki.

39 Téijyúhjáa dííbye éllevu Nicodéémó tsáá tsáijyúu pejco Jetsóoma íhjyúvájeébe. Aabéhjáa tsivá mííraá, áároee, íjcyáné pacúúcuma úméváné duurúbajpacyó 30-áámú íjcyane.

40 Ááneríhjáa wájyámubááné imúríjhóne biijinumútsí dííbyeúvuke dityée iitémeho icyúúu méenuhíjcyadújuco.

41 Aanéhjáa dííbyeúvuke ditye wátyétyéhcúné úníuri bajtsóháñé íjcyátsihdyu níkyehéjú békéjure tsaatékéi ditye pícyooótuhéju.

42 Áhejú pañévúhjáa dííbyeke cííumútsí píhíré tétsihdyu téheju néénélliíhye. Ehdúhjáa meenúmé wáyeéévéjcoójí ihde ditye imíbáchómeihíjcyajcoójí tsíijyu téjcoojí íjcyáíñélliíhye.

20

Jetsóó dsíjíveebe bóhiíne
(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Rc 24.1-12)

¹ Aanéhjáa teene wáyeévéjcójí boonétú tsííñé tsemáánaréjuco déjúcóóvejcójí Maaría Madaréná péé pejcójucu Jetsóó níkye úújetélle. Aalléhjáa úújeté téhejú watájgó néewáyúcoba iinétsámeíñevu.

² Áánelliihyéhjáa iicuí dsiinéríyé tsáálle Tsimóo Péedorómá muhtsi meijcyámútsikye neeváhi:

—¡Ávyéjúubeuvú iitémehóha újcujémé níkyéhéjú pañétu!
¡Aane tsá mewáájácutú kiávú ditye tsájtyene!

³ Áánelliihyée muhtsi téhullévú mepéé dsiinéríye.

⁴⁻⁵ Aanée iicuí o dsiinneebe Péedoró ihdéré o úújetéébé téhejú pañévú úcáávétuube íumíwatúré ó dújuúcunú biijinubááneréjuco téhejú pañe íjcyane.

⁶ Áánáacáa botsíi Péedororo tadyéjutu wájtsiibe tsapéhdú úcaavé páñééhejúvu. Aabée idyé ájtyumí wájyámubááneréjuco téhejú pañe íjcyane.

⁷ Ihdyuébárée ihníwau biijinúmeibá bewánúmeibá ájtyúmiibe.

⁸ Áábe déjutúu o úcááveebe teene o ájtyúmíne botsíi ó cáhcujtsó imiááné Jetsóó bóhiíne.

⁹ Aanée tsáhái tsijtye wáájácutú ehdúhjáa dibye bóhiíñé tsúúcajátújuco Píiyéébe néhíjcyáné dííbyé waajácúháámitu cáátuváné iéévehíjcyaróné.

¹⁰ Ehdúu muhtsi teene maájtyúmíne illuréjuco meóómiñe.

*Maaría Madarénadívú Jetsóó böhówaavéne
(Mc 16.9-11)*

¹¹ Áánetúu Maaría Madaréná tsiiñe níkyéhejúvú péélléváa táállere téhejú pañe dújúcohíjcyáhi.

¹² Aalléváa ájtyumí míítyétsi níkyéjí múnáajtétsí tsítsíj íwajyámúúné néémutsi ácuúcunúné Jetsóó iitémehó boonééhájtsiri panéjcváácuri ihníwááu icyánéjcurii, íjtyúháácyú icyánéjcurii, ehdúu.

¹³ Aamútsiváa néé díílleke:

—Muúllej, ¿iínerí ú tahíjcyáhi?

Áánelliihyéváa neelle diityétsikye:

—Ávyéjúubé iitémehóha kiávú ditye tsájtyéneri ihdyu ó tahíjcyáhi.

¹⁴ Ehdúváa iñétsihdyu révoúcunúllé ájtyumí tsaapi íjyócunúúbeke. Áróñáacáváa tsá dille wáájácutú Jetsóó dibye íjcyane.

¹⁵ Aabéváa idyé néé díílleke:

—Muúllej, ¿aca muucá u néhcolle eene ú tahíjcyáhi?

Áánelliihyéváa tétsii íjcyane bajtsó tehméébekéré iwáábyúne neéelle:

—Tsáijyúne műu uure iitémeho tsítsihvu u iinétsóhajchíi ihdyu oke duubállé kiavúhjané u pícyoone o tsájtyeki.

¹⁶ Árónáacáváa dílloobe imyémeri dílleke. Áánélliihyéváa díbyedívú iwááne ‘¡Rabónij!’ neelle muuha heeberéomú ihjyúrí ‘Ávyéjuúbej’ nééiyóne.

¹⁷ Áánélliihyéváa neebe dílleke:

—Oke dácádsíjcaáyo. Tsáhái muurá cáámevu Llihíyo éllevu o péétune. Áánéllii tahñéjte éllevu pééne duubállé tsúúca o pééiñe Mépiivyéébe éllevu.

¹⁸ Ahdújucóhjáa dille múúha éllevu itsááne múúhakye úúballéváné díbyeke iájtyumíne. Áhdurée úúbállelle muhdú dibye dílleke nénehji.

*Ímamyémudívú Jetsóó böhówaavéne
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Rc 24.36-49)*

¹⁹ Aanée téjcoojíré tsemááná tújkévajcójí pejco muha tsatsíhyí tsájá pañe. Aamée cóhpé muha méwátajcóllehówááné tsíjtyé apííchori. Áánetúhjáa Jetsóó múhdutú iúcáávéne múúhakye nééhií:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

²⁰ Ehdúu múúhakye iñééne úújétsoobe íhyójtsícutúu ditye wátyetyehcúné aňuíhyóhejúcvu. Téhdurée tsaapi cáváajcáróhejúvú múúhakye úújétsoóbe. Ááneríi mítyane muha méímíjuuvé Jetsóoke maájtyúmíneri.

²¹ Átsihdyúu neebe múúhakye:

—Óvíi ímí ámuha méíjcyáhi. Ókée ííñujívú ámúha éllevu Llihíyó wállohdu idyé ámúhakye ó wallóó táuwááboju wáajácútúme éllevu.

²² Ehdúu néébere múúhakye iibátsúhcúne nééhií:

—Óvíi ámúhá pañéevú Píívyéébé Apííchó úcaavéhi.

²³ Muurá tsaate ímityúné méénune diityémá ámuha meímibájchómé hallúrí tsáhájuco tene íjcyáityúne. Áánetu diityémá ámuha meímibájchótumé hallúrí íjcyaiñé diityé imityu.

Tomáá Jetsóoke iájtyúmínemáyé cáhcujtsóne

²⁴ Ehdúu Jetsóó múúhadívú böhówáávénáa tsá Tomáá múúhama íjcyatú díbyere ‘Jeméero’ némeíbye.

²⁵ Áábekée muha meúúbállérónáa neebe múúhakye:

—Díbyé hojtsícutu aňuíhyóhejúcú íjcyáneri táchójtsíwa o úácótúhajchíi tsá o cáhcújtsóityú díbyeke. Áhdure dityée cáváajcóbéjuri o úácótúhajchíi tsá o cáhcújtsóityúne. Ehdúu neebe Tomáá múúhakye.

26 Átsihdyúu 8 coojívatu tsiiñe muha tsajá pañe meíjcyánáa tsúúca múúhamájuco diibye Tomáa. Aanée idyé cöhpe muha lléhowááné mewátájcónáa tsiiñe Jetsóó múúha éllevu iúcáávéne néé múúhakye:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

27 Átsihdyúu Tomáake neébe:

—Ayúwa díhyójtsiwa duácó íñe añúííhyóhejúcú táchjtsícutu íjcyánerij. Téhdure ú uácoó íñee oke ditye cáváájcohéjuri. Áane tsá éhniíñevúré cáhcújtsótubue u íjcyáityúne.

28 Áánelliihyée Tomáá botsíi icyáhcújtsóne nééhií:

—¡ímiáánéjuco Tápiivyéébé uu Táavyéjuúbe!

29 Áánelliihyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Oke u ájtyúmínemáyé botsíi ú cáhcujtsó o bóhiíne. ¡Maímijyu ihdyu ditye íjcyane iájtyúmíturóné cáhcujtsóme! Ehdúu Jetsóó nééhií.

Íhyaamí pañe cáátuváné ūnetú meke píaabóne

30 Aabée mítyane méenúráityúronéhjí muha ímamyémú meíiténáa méenuhíjcyáné tsá páneere o cáátúnutúne.

31 Árónáa ihdyu téénetu tsáneetsa ó caatúnú ámuha mecáhcújtso ímiáánée diibyéjuco Críjto Píívyéébé Hajchi míamúnáake pájyetétsoobe íjcyane. Áánellii dííbyeke cáhcujtsómé tsá wágóóváityúne.

21

Tsiiñe ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne

1 Áané boonétúu tsiiñe Jetsóó bóhówaavé múúhadívú 'Tibéeria' némeíñé unéú úníuri muha illuumé meíjcyámedívú:

2 Tsimóo Péedoroo, Tomáá dííbyere 'Jemééro' némeííbyee, Gariréá iiñújiri íjcyacóómí Canáá múnáajpi Natanaáee, Tsebedéó hájchimútsí muhtsii, tsíjtyetsíi múúháejtésii, éhdúmedívú.

3 Áijyúu Tsimóo Péedoroo 'ói ó tsínuutéhi' néénéllii muha menééhií:

—Métsu bo tsaméhjí mepéékií. Ahdújucóo muha miiñeri mepééme tépejco metsínuurómé tsá metáávatúne.

4 Aanée tsúúca metsítsíivénáa tééú úníuri íjcyáábeke muha máájtyúmirómé tsá mewáájácutú dííbyeke.

5 Aabée múúhakye nééhií:

—¿A ámuha métáávaj?

Áánelliihyée muha menééhií:

—Tsáhaá, keenéiyóhaja.

6 Áánelliihyée neebe múúhakye:

—Cáhawáá tsíñejcu metsínuj. Ahdújucóo ténejcu muha metsínuume meújcune mítyane ámómeke. Aamée ávyétá padúúcú néemeke tsá muha meíhnáhootú meíjchívyetsóné miiné pañévu.

⁷ Áánáacáa dííbyeke o wáajácúne Péédoróké o nééhií:

—¡Áánerá Ávyéjuube Jetsóó aábye!

Ehdúu o néénemáyé Péédoro iicuí íwajyámuvu iúcáávéne cátsíñiivyé tééú pañévú dííbye éllevu ipyéékií.

⁸ Áanetúu ihdyu muha choocói tsínucóohó llícyúhcoméré mepéé 100 éévetá hajchótáubáhjáa muha íúnítu meíjcyame.

⁹ Aamée muha meíjchívyémé májtyumí tétsihyi cíújúwatu amóóbé wáhjámeíñé úníuri pááaho íjcyane.

¹⁰ Áánáacáa Jetsóó néé múúhakye:

—Ámúhaj táávatu tsaatéké metsíva.

¹¹ Áánéllihiyée Péédoro tsínucóohó amómema lliúcú íjchivu 153-meva íjcyámema. Árómé padúúcuríi tsá técooho móhtóbatúne.

¹² Átsihdyúu neebe múúhakye:

—Ayúwa mémajchóvaj.

Aanée tsá tsáapíuba díllotú dííbyeke múha dibye íjcyane pámeerée dííbyeke muha mewáájácúnélliíhye.

¹³ Áámekée múúhakye amóóbeke páááhoma wájtuúbe.

¹⁴ Ehdúu Jetsóó tsiiñe múúhadívú böhówaavé tsúúca pápihchúú ijyúvájuco ípyée idsíjívétsihdyu böhíibe.

Péédorómá Jetsóó ihyuváne

¹⁵ Aanée muha memájchóné níjcáutu neebe Tsimóo Péédoróke:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyú íjtye díñahbéjté oke wájyúné ehníiñevu?

Áánéllihiyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánéllihiyée Jetsóó nééhií:

—Ané óóma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁶ Átsihdyúu idyé tsiiñe neébe:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Áánéllihiyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánéllihiyée idyé neébe:

—Ané óóma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

17 Átsihdyúu tsiiñe neébe:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Aanée Péedoróké ídátsó pajtyé 3-ijyúvájuco biwáánéré dibye díllone. Aabée nééhi:

—Ávyéjuúbej, muurá tsá iiná u tühülletúne. Aabe muurá ú waajácú ímiááné uke o wájyune.

Aánelliihyée idyé neebe dííbyeke:

—Ané óóma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obéejámuke ditye téhmedu.

18 Muurá u óváhtsáné hajchótá uure díwajyámuunévú u újcámeíñe ú úllehíjcyá u ímílléhulléhjí. Aabe u kéémécooca muurá tsíjtyeréjuco uke díwajyámuunévú iújcóóbeke tsájtyeíñé u ímíllétúróhullévu.

19 Átsihdyúu idyé neebe dííbyeke:

—Aabe wa ihdyu ehdu uke o néérónáa oke duráávyej. Ehdúu Jetsóó néé Péedoróké dibye iwájácu muhdú dííbyeke iúráávyéne níjcauvú iidsíjivéneri dibye Píivyéebé ihtsútú böhówájtsoíñé.

Jetsóó ivámeíwu iñéébedítýú úúballéne

20 Aanée tétsihdyu Péédoro révoúcunú Jetsóo déjutu ivámeíwuúu oke dibye néébe o péébeke. Ópée muurá dííbyé úníuri nihñéré majchórí muha meijcýánáa o íjcyabe ó dilló dííbyeke caabyé müúhadítýú dííbyedívú méénútsoíñé.

21 Áábekée Péédoro oke iííténe néé Jetsóooke:

—Ávyéjuúbej, ¿ácooca áánu muhdú íjcyáahi?

22 Aánelliihyée neébe:

—Muurá o ímílléhajchíí tsá dibye dsíjivéityú müijyú tsiiñe o tsááiñevújuco. Árónáa óvíjyacóóné tééneri u íjtsámeíñé. Wa ihdyu oke duráávyej.

23 Ehdúu Jetsóó óhdityu nééné uubállé tsújaavé cahcújtso múnáadi müijyúvájháa o dsíjivéjúcóiityúné uubálle. Árónáacáa ihdyu tsá tehdu dibye néétune. Muuráhjáa ihdyu illure neebe dibye ímílléhajchíí o íjcyáiné müijyú dibye tsááiñevújuco. Áánemáa neebe tééneri Péédoro iíjtsámeíjyúcótuki.

24 Aane íñe tsaapi Jetsóó mámyé o íjcyabe íhyaamí ó caatúnú muhdúhjáa páneere dibye méénuhíjcyanéhjí o ájtyúmíibe dibye úwáábohíjcyanéhjí o lléébone. Aane méwaajácú íhyaamítú cáátuváné ímiááné íjcyane.

25 Áhdure íjcyaróné mítyane tsíñehjí Jetsóópe iíjíri iíjcyácooca méénuhíjcyanéhjí. Aane muurá páneere mecaátúnua iíñujívú tsá waajácúhaamíné úújetéíturóne. Áyu tehdújuco.

HÉÉCHOÓ

Uwáábojte méénúnéhjí uubálleháámi

Píívyéébé Apííchó tsááíñe némeíñe

¹ Muúbe Téóópiroj, íhdée diéllevu o cáátúnúháámi pañe ó úúballé páneere muhdúhjáa Cáání éllevu níjkyejívú ipyétsihvújuco Jetsóó uwááboobéré méenuhíjcyanéhjí.

² Muuráhjáa ímamyémuke iújcúmeke Píívyéébé Apííchoj tééveri níwááveebe iiná ditye méenúiñévu.

³ Áamedívúhjáa muurá ídsijívé boone böhówáávehíjcyabe 40 coojívá hajchótá ímiáánéjuco dibye böhiiine ditye iwáájácuki. Ámekéhjáa Píívyéébé avyéjutu uwáábohíjcyáabe.

⁴ Aabéhjáa néé diityéke:

—Jerotsaréetúi kiávú mépehdíñe. Météhmecói tétsihdyu Llihíyoo ámúhakye iájcuíñé néhíjcyáne.

⁵ Ímiáánéjucóo Jóáa tsótsohíjcyáné nújpácyori. Áánetu ihdyu lléváhréjuco ámúhá pañevú Píívyéébé Apííchó úcááveíñe. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

Jetsóó níjkyejívú pééneé

⁶ Aaméhjáa tsiiñe dííbyema idybéévétsihvu néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a Ícyooca tsiiñe ú ímibáávyétsoó méiñújí tsíjtyé hójtsí pañe iíjcyájúcóótuki?

⁷ Áánellihéhjáa neébe:

—Tsá ámuha teene mewáájácúityuró múúcoocá Llihíyó tehdu méénuíñe. Óvíi ihdyu múijyú iimilléijyu méénuube páneere dííbyé hójtsíri íjcyáabe.

⁸ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchó ámúhadívú níityene ámúhá pañevú úcáávécooca ámuha tééné ihnáhoori méúwááboó óhdityu íjcyáné uwááboju Jerotsarée múnáakee, Jodéá iiñúji múnáakee, Tsamááriá iiñúji múnáakee, íjcyane. Aane téhdure tsújááveé pahúllevá múnáadívú.

⁹ Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu Jetsóó ditye iíteneríyé tsúúca cáámevu wátyóhiivéhi. Aabéhjáa ojtsó pañevú tsúúca tévééveíñúúbeke tsáhájuco ditye ájtyúmitúne.

¹⁰ Aaméhjáa cáámevu dibye péhullévúré iítelhíjcyárónáa míityétsi ávyéta tsítsí íwajyámúúcú néémutsi bólówaavé diityédívú.

¹¹ Aamútsíhjyáa néé diityéke:

—Ámuúha Gariréá iiñújí múnaa, ¿aca iiná caame ámuha méiiítehíjcyáhi? Muurá ámúhama ícyahíjcyaaabe Jetsóó péjucóó ámúhadityú njkyejívu. Aabéjuco idyé tsiiñe tsáaiñe muhdúhjané ámuha méiiíténáa ipyéhduú. Ehdúhjáa neemútsí diityéke.

Matíake ditye újcune Jóódáúvú cápayóóve

12 Aaméhjáa oríivó bájú ijcyátsihyi iijcyátsihdyu oomí Jerotsaréevu. Píhíréhréé técoomítýu téhbaju mühajchótá wáyeéévejcójí meúlléiyóné jodíomú taúhbaju nééné hajchóta.

13 Aaméhjáa técoomívú úújeté ipyée iijcyahíjcyajávú cáámééíjiri ijcyáné mijcöhovu. Ílluméhjáa diitye: Péedoroo, Jacóóboo, Jóáaá, Aderéee, Perípee, Tomáaa, Baatoroméee, Matéeo, tsijpi Apéó hajchi Jacóóboo, tsáha múnaa cananíjtámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóodaá, éhdume.

14 Aaméhjáa paíjuyuváré dóbéévehíjcyá téehó pañévú Pívyéébema iihjyúvaki. Áámémáhjáa ijcyámé Jetsóó nahbémuu, tsíjuu, tsijtye walléémuu, ijcyame.

15 Áijyúhjáa Péedoroo íñahbéjté 120-meva ijcyáméj piinévú iijyocúuvéne néé diityéke:

—Ámuúha táñahbémuj, tsúúca pajtyéné éhnéhjáa Pívyéébé waajácuháámitu Jóoda píáábóneri Jetsóoke ditye ékééveíñé cáátúnúmeíñé.

16 Ehdúhjáa muurá dibye díibyedívú méenútsoíñé tsúúcajátújuco Pívyéébé Apííchó néhijcyáné Dabííuvuj tééveri.

17 Diibyée muurá Jóoda Jetsóó mamyémú meijcyáméejpi tsaméhjíi díibyema mewákímyeíhíjcyaaabe.

18 Aabée ímityúné méenune ditye áhdóne dsíidsí dibye wájójcoíñúné iújcúnemma ahdómé tsatsii ííñuji. Ááné boonétuhjáa muurá iiye dsíjivétsómeíbyé áákityé apáhajchíí lhábú áachívújuco.

19 Aanéhjáa Jerotsarée múnaa iwáájácúne dityée áhdotsíí meménú Atséédama 'Tújpácyo Ájtsi' nééiyóne.

20 Muurá Tsááamóháámitu téénetu nééneeé:

Íavajáréjuco díibye ja cóévájari tsáhájuco múha ijcyáityúne. Téhdure idyé tsiiñe nééneeé:

Tsíppiyyéjuco díibye wákimyéivu cápayóóveíñé.

21-22 Ahdícyane muurá ijcyámé tsaate éhnée Jóáa Jetsóoke tsójtsoobe cáámevu pétsihvújuco meke náhbénuhíjcyáme. Áamedítýu ihdyu óvíi méujcú tsáápiikye dibyée ímiááné idsíjivétsihdyu bóhiine úúbállehíjcyáíbyke. Ehdúhjáa neebe Péedoroo.

²³ Ahdújucóhjáa míityétsikye ditye pevénéréi mémenúné tsáapiikye diityétsidítýú iújcuki. Tsáápíhjyáa Jotséé dííbyere 'Batsabáa' némeílbyé téhdure Jójto imyémé ijcyáabe. Áánetúhjáa tsíipi Matía.

²⁴ Áámútsí hallúvúhjáa illu Píívyéebema ihjyúváme:

—Ayúju Ávyéjuúbe Píívyéébeéj, uu muurá pámé íbuwáánéré ú waajácúhi.

²⁵ Aabe ihdyu ú waajácú caabyé u tújkevélleebe íjtyétsidítýú úcááveíñé díhjyú uwááboobe iíjcyáa Jóódáuvúu íimiyú níjcaúvú úújetéébé cápayóóve.

²⁶ Ehdúhjáa Píívyéebema iíhjyúvátsihdyu nehcómé diityétsidítýú cáabyeké iújcuíñé. Aanéhjáa úújeté Matiadívu. Aabéjucóhjáa úcaavéné 11-meváréjuco ijcyame Píívyéebé uwááboju úwááboméré péhíjcyáímyé pañévu.

2

Píívyéebé Apííchó níítyene

¹ Aaméhjáa pámeere tsijtye cahcújtsó múnáama 'Pejtecojtée' némeíñé wañéhjíj cóójí dóbeevehi.

² Áánáacáhjáa peecútéré éhne múúne tsíjpáné kiiyébá tsááne ihjyuvádú néene tsáá cáámetu. Aanéhjáa ávyeta wádooové pájá pañére.

³ Árónaacáhjáa tsúúca cúújúwaj péétédú 'níwáhníwá' tsáapitsá hallúvú böhówaavéne.

⁴ Ehdúhjáa diityé pañévú Píívyéebé Apííchó úcaavéné diityéké ihjyúvatsó tsíjtyéhjí ihjyúháñeri ditye lléebótúrójúhjíri.

⁵ Téijyúhjáa ijcyámé tsijtye jodíómú tétsihyi Jerotsaréeri Méécáánikye muhdú iíjtsúcunúdú úráávyehíjcyámé panévá iñújíinetu tsáameé.

⁶ Aaméhjáa mítyane tétsii ihjyuba ijcyane illéebóné diityédívú píhcyaaavéhi. Aaméhjáa úvánujcátsí tsaatétsáhjíi ditye ihjyúvájúhjíri ihjyuváné illéebónema.

⁷ Áánerihjyáa úváhtúuuvémé néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne ijtye Gariréa múnaa ijcyatúne?

⁸ ¿Aca muhdú iívane ávyeta meihjyúvájúhjíri ihjyúváme?

⁹⁻¹⁰ Muurá iñé íchii mee panévá iñújíine múnaa Páátiaa, Méedia, Eráaa, Metsopotáámiaa, Jodéaa, Capadóotsiaa, Póótoó, Áátsiaa, Píríjiaa, Pajpííriaa, Ejíhtoo, Tsirééné tujkéveri ijcyane Áápirícaa, éhdúné iñújíine múnaa. Áhdure ijcyámé Róómátu tsáámedítýú tsaate páñétúejte jodíómu. Téhdure ijcyámé jodíómú ijcyáturómé diityé uwáábó úráávyehíjcyáme.

11 Áhdure ijcyámé Créétama Aráábiá múnaa. Ílluume íñe mélleebó muhdú Píívyéébé ihtsútú diityéké ihjyúvatsóné meíhjyúvajúhjíri.

12 Aaméhjáa tééneri úllévenúmé idyé tsiiñe néjcatsíhi:

—¿Muhdúami íhya tsáma teénej?

13 Árónáacáhjáa tsaate diityédí iúúhívaténe nééhií:

—Íllure llíyíícyavéme.

Péédoro ihjyuváne

14 Áánélliíhyéhjáa diitye 11-mevádityú Péédoro iíjyócúúvéne kékévánécoba néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íñe múhdumé Jerotsarée múnáama tsijtye íjcyamej, cáhawáá ámúhama o ihjyuváné ímíñeúvú mélleebúcunuj.

15 Tsá muha mellíyíícyávetú eene ámuha múúhadítýú menéhduú. Muurá llíyíicyáve múnaa íjcyarómé tsá ícyooca ááméjutúréi nuhba íjcyánáa llíyíícyávetúne. Aanéjíí awáá muhdú muha mellíyíícyáveéhi.

16 Muuráhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Joéé íñe ícyooca pájtyénetu nééhií:

17 Muurá nihñéré míamúnáá pañévú Táapíichó ó pícyoóhi.

Ááméj tsíiménémúháábé iibuwá déjúcotu táuwááboju ijchívyeeéhi. Ováhtsámú naavédú nénehjí iiténé pañe diityémá ó ihjyúvaáhi. Áánetu kékémémuma ó ihjyúvaá ityúwaháñé pañe.

18 Ehdu ó ájcuú Táapíichotu pámeere múhdumé táíicúve múnaa íjcyámeke wajpíínumáyé walléémuke. Aame táuwáábó méénuúhi.

19 Áijyu caame iévéhoowávú ó úújétsoó páhduváré nénehjí meúllévenúnéhjí. Áánetu iíñújíri íjcyáíñé tééné uubálleháñé mítayne méenujcátsiháñé pañe tújpacyo wágooóveíñé. Áhdure íjcyáíñé panéváré áíívyéne ójtso.

20 Muurá cójíejpi nuhba áábáteéhi. Áánetu péjcóejpi íjcyáá tújpacyóduréjuco. Ehdu páhduváré nénehjí pájtyeé Ávyéjuube Jetsóó tsááíñé ávyétá ihtsútú nééíñé úmíwari.

21 Aane pámeere múhdumé dííbyedi tsúúrámeíhjcyámé ihdyu pájtyéteéhi.

Ehdúhjáa Joéej tééveri Píívyéébe nééhií.

22 Ahdícyane, ámuúha tamúnaa ijraéémuj, cáhawáá mélleebúcunu tsiiñe ámúhakye o nééíñé: Muurá ámuháyé méwaajácú Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábej tééverí Píívyéébe panéváré méenúráityúronéhjí méénuhíjcyáné ámúháj

píinévu. Tééneríi muurá meke úújetsójúcóóroobe ímiááné Píívyéébe dííbyeke wálloóne.

23 Áróóbedívúu ámuha ímityúmeke méméénutsó páwachékevu mewátyétyéhcútsóneri Píívyééberéhjáa ihdyu tsúúcajátújuco néhdújuco.

24 Áróóbekée muurá dííbyere Píívyéébe böhütsó tsúúca dsjíivéjúcóóróóbeke. Muuráhjáa tsá muhdú dsjíivé dííbyeke méénúíturóne.

25 Muuráhjáa Dabíiúvú dííbyedítýú nééhií:

Paíjyuvárée Ávyéjuube óómaye ú ícyahíjcyáhi. Aabe muurá oke ú téhmehíjcyá hínerí o illityétuki.

26 Ááneri mítyane o ímíjyúúveebe uke ó duurúvahíjcyáhi. Áánellii o dsjíivécooca tsaímíyé úúma ó íjcyáhi.

27 Muurá tsá tabohí u íhvéjtsóityú tene iwágóóóveki. Áhdure tsá u íhvéjtsóityú dííicúve múnáájpikye mítyane u wájyúúbej pi ícúbáhrámeíñe.

28 Muuráhjáa oke ú waajácutsó ímiájítóvu. Aabe mítyane ó ímíjyuuvé óóma u íjcyánélliíhye.

Ehdúhjáa Dabíiúvú néé Jetsóodítu.

29 Aabéhjáa muurá diibye Dabíiúvú dsjíivéébeke ditye cùúune ícyoocápí dííbyeúvú nijkye ijcyáhi, ámuúha táñahbémuj.

30 Muuráhjaa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáábeúvú ímiááné waajácú Píívyéébe dííbyeke néhíjcyáné dííbyeúvú tsiiiménémúhaabe llíyaatémedítýú Críjto ávyéjuutéiñe dííbyeúvúu ávyéjuutédu.

31 Ehdúhjáa tene pájtyeíñé íhdétújuco iwáájacúdú íjcyáábeúvú nehíjcyá Críjto idsjíivétsihdyu böhübe wágóóóvétyúne. Áhduréhjáa nehíjcyáábeúvú dííbyej pi muhdú íjcyáityúne.

32 Ahdújucóo muurá dííbyeke Píívyéébe böhütsóne. Aane muha pámeere méwaajácúhi.

33 Áábekée Píívyéébe illuréjuco ávyéjuptsóne. Áábej tééveri muurá íñe ícyooca Cááni Íapííchó múúhá pañevú picyóó dííbyekéhjáa íñéhdújuco. Aane íñe páneere ámuha maájtyumíné, melléébone, Pííyéébedítýúré tsáá Illi Jetsóoj tééveri dibye méénune.

34-35 Íllúhjáa muurá tsiiñe Dabíiúvú nééhií:

Ávyéjuubée néé táavyéjúúbeke: Íchihvu táúniúvú diicya dímunáake úúma o táhjáné hajchóta.

Ehdúhjáa néébeúvu. Árónáacáhjáa ihdyu tsá dibye íhdityu ihjyúvatúne. Muuráhjáa tsá dibye cáámevu níjkyejívú pééetu Críjto péhdúú.

36 Aane ihdyu ámuha pámeere tamúnaa ijraéémú méwaajácúiyá Píívyéébée Mépájtyetésoobe Críjtoke pícyóóbeke ámuha páwachékevu medsíjívétsóóbeke.

37 Ehdúhjáa Péedoro nééne diityéké múhdurá pájtyénéllii pámeere diitye uwáábojtéké nééhií:

—¿Aanéhaca íñe muhdúí muúha, ámuúha múúhá nahbémuj?

38 Áánellíihyéhjáa Péedoro néé diityéke:

—Ímityúné ámuha meíyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjcyá ámúhá imítýu ámúhá hallúrí iíjcyájúcótuki. Áane métsojtsotsaméí Jetsocríjto mémeri Píívyéébe ámúhá pañevú ipícyo Íapíicho.

39 Aane muurá íñe ihdétújucóo úúbállémeíhijcyáné pámeere ámúháj tsíiménémúháábema ámúhá wáábyuta. Téhdure pámeere pahúllevá múnáake Méécááni Píívyéébe wábyújtsómé wáábyuta teéne.

40 Ehdúhjáa Péedoro diityéké iúwáábótsihdyu nééhií:

—Ímiánejcúvuréjuco mepájtyé míamúnaa ímityúné ícyahíjcyánetu.

41 Ahdújucóhjáa múhdumé dííbyé uwáábó cáhcújtsodúmét tsójtsotsámeíñé. Áijyúhjáa tsúúca cahcújtsó múnaa llíyaatémé 3,000-mevájuco.

42 Aaméhjáa diityé uwáábó úraavyémé tsaímíyé náhbévájcatsímyé tsatsíhvú idyóbéévéne Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi. Téhduréhjáa Jetsóó dsijívé iítsaavéné pááaho iwátújcatsíñé máchohíjcyáhi.

Tujkénúejte Jetsóó uráávyé múnaa muhdú ícyahíjcyáne

43 Aanéhjáa ímí iítsúcunúme. Áámemáhjáa uwáábojte méénúráityúronéhjí méénuhíjcyáhi.

44 Aaméhjáa tsaímíyé iñáhbévájcatsíñé panévatúré píáábócatsíhíjcyáhi.

45 Ihñénéhjíhjáa iñáhjíhénúne píáábohíjcyámé píhtómeke.

46 Aaméhjáa paíjyuváré dóbéévehíjcyá duurúvajávú Píívyéébeke idyúúrvaki. Tsaímíyéhjáa ihjyáháñeri íjcyame Jetsóó dsijívé iítsaavéné pááaho iwátújcatsíñé máchohíjcyáhi.

47 Ehdúhjáa Píívyéébeke ditye dúúrvahíjcyáné tsijtye ímí iítsúcunúhi. Aaméhjáa éhnííñevu llíyaaté Píívyéébé piáábori tsúúca pájtyetéme.

3

Úllehíjcyátuube úlléjucóóne

1 Tsájcuuvéhjáa Péedorómútsí Jóááma péé duurúvajávú Píívyéébema ditye ihjyúvahíjcyáne ééveri.

² Áijyúhjáa tsaapi tsii'menedítyújuco úllétúúbeke pícyohíjcyámé téejá lleeöhówavu 'Imíwu' némeítsihvu dibye ityáúmeíhíjcyá dsiiidsike téejá pañevú úcáávemeke.

³ Aabéhjáa diityétsikye táúmeí dsiiidsike téejá pañevú úcáávémútsikye.

⁴ Áánelliihyéhjáa díibyedívú iiiiténe neemútsi:

—Éje, cáhawáá mühtsikye dihje.

⁵ Aanéhjáa ijtsúcunúúbé dityétsí tsíeménevü ájcuíñe.

⁶ Árónaacáhjáa Péédoro néé díibyeke:

—Tsá muhtsi medssiidsívatúne. Árónáa ihdyu uke muhtsi mépiáaboóhi. Ahdícyane Natsarée múnáájpi Jetsocríjto mémeri díjyocuúvéne duhlle.

⁷ Ehdúhjáa néebere ímiánéjcúéhójtsitu iékéévéébeke íjyócujcárónemáyé tsúúca ímíjpyetéébe.

⁸ Aabéhjáa tsaímiyéjuco úlleebe cáhtsíñibaabéré diityétsima úcaavé téejá pañevú Píívyéébeke dúúrvaabére.

⁹ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame ájtyumí ímíhyéjuco úlleebe Píívyéébeke dúúruváne.

¹⁰ Aanéhjáa waajácúmé diibyéjuco duuruvájá lleeöhwaríi 'Imíwu' némeítsihyi ácuúcunúúbé piáábó táúmeíhíjcyaaabe dibye íjcyane. Ááneríhjyáa ávyeta ullévenúmé díibyedi.

Duuruvájatu tsátsii 'Tsaromoo' némeítsihvu Péédoro lhjuyváne

¹¹ Aabéhjáa tsúúca ímíjpyetéébé tsá íhvéjtsotú diityétsí Péédorómútsikye. Ááneríhjyáa míamúnaa itsájúréévéne dsiiinécunú diityé éllevu duuruvájatu tsátsii 'Tsaromoo' némeítsihyi íjcyáme éllevu.

¹² Áámekéhjáa Péédoro iájtyúmíne nééhií:

—Ámuúha tamúnaaj, ¿aca muhdú iivane ámuha meúllévenúne mühtsidyívú méiití tehdu mühtsí ihnáhooríyé muhtsi meméénúneríjíívari? Áhdure ¿aca ímiájtétsí muhtsi meíjcyánéllií tehdu méemeenúhi?

¹³ Muuráhjáa téhdure méihdé múnáaúvú Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, éhdume cáánívahíjcyaaabe Mépiivyéébé Ílli Jetsóoke tééneri ávyéjútsohíjcyá éhnée ámuha ávyéjujté hójtsí pañevú meihvéltsóóbeke. Muuráhjáa Piráátó díibyeke ácádsíjcaáyóíyónáa tsá ámuha meímílletúne.

¹⁴ Diibyée ímiáábé hallúvú lhjuyvatúmá ámuha cáábyerá dsiijivétso múnáájpi hallúvúré méihjyúvá dibye iíjchívyeki.

¹⁵ Ehdúu ámuha mélliíhyánutsó diibyéjuco meke bohíívú ájcúúbedívü. Áróóbekée muurá Píívyéébe bóhiitsóhi. Aane muha méwaajácúhi.

16 Áábeke muhtsi mecáhcújtsónéllii muurá íñe áánu ímíjpyeté dííbye mémeri dííbye ihnáhoori ámuha meííténeríye.

17 Ahdícyane, ámuúha tamúnaaj, muurá ó waajácú ímiáánéjucóo ámuha pámeere ámúhá avyéjutémá dííbyeke medssiívetsóné ámúhá íbuúúnéaabáte.

18 Árónáacáa ihdyu tehdújuko dibye ícúbáhrámeíñé tsúúcajátújucóo Píívyéébe íhjyú uubálle múnáaj tééveri néhdújuko.

19 Áánéllii ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco méíbuwáávé ténehji ámúhama iábájíívémeí ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki.

20 Muurá meéllevu wállóóiibye Ílli Jetsocríjtoke tsúúcajátújucóo meke dibye pájtyetétsoiíñé iñéébeke meke dibye iújcúvaki.

21 Aabe muurá níjkyéjiri íjcyáá páneere muhdúhjáa Píívyéébe íhjyú uubálle múnáaj tééveri tsúúcajátújucóo iñéhíjcyáné ímíbáávyétsóné hajchóta.

22-23 Íllúhjáa muurá Moitséeúvú néé méihdé múnáaúvuke: "Ávyéjuube Píívyéébe méhdityu pícyoó tsaapi íhjyú uubálle múnáajpi íjcyááibyeke íñée oke ipícyohdu. Áábeke ihdyu tsáma mellééboco. Muurá dííbyeke cáhcújtsotúmé wágóóvééhi."

24 Áhduréhjáa tsijpi Píívyéébé íhjyú uubálle múnáajpi Tsamoéeúvú ihjyúvahíjcyá íñe ícyooca muhdú pájtyénéhjítu. Áábeúvú boonéhjáa idyé tsijtye íjcyáméhjíúvú ihjyúvahíjcyá téénetu.

25 Ehdúhjáa muurá Píívyéébe íhjyú uubálle múnáaj tééveri nehíjcyá meeke pámeekére. Muuráhjáa méihdé múnáaúvuma pámeekéré meke ipíááboiíñé Aavaráaúvuke illu neébe: "Pámeere íñújí cuwáábema íjcyáíñé piáábó díjtsiiménémúháábej tééveri."

26 Muuráhjáa Píívyéébe Íllíkye wallóó tujkénú mee ijraéémuke dibye ipíáábo méimítyuháñé meíhvéjtsoki. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

4

Péédorómútsí Jóááma ávyéjuté úmíwari íjcyane

1 Aanéhjáa Péédorómútsí Jóááma míamúnáama íhjyúvahíjcyárónáa tsáacunúmé llúuvájteé, duurúvájá tehméjté avyéjuúbee, tsadotséómuu, íjcyame.

2 Aaméhjáa cayóbáávaté Jetsóópe dsíjíveebe böhíhdu idyé tsijtye dsíjívémé böhíiíñé dityétsí úwáábónetu.

3 Aaméhjáa iékéévmútsikye cuvéhoojánú cùvéhréjuco tene néénélliíhye. Aamútsíhjyáa téhulléré tsítsiivéhi.

⁴ Árónáacáhjáa diityétsí uwáábó lléébúcunúhíjcyámedítýú mítyame cáhcújtsómémáubáhjáa tsúúca úújetémé 5,000-mevájuco tsamééré wajpíímu.

⁵ Aanéhjáa awáá tsíjcyooji píhcyaavéjucóómé Jerotsaréevu ávyéujtee, túkevéjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame.

⁶ Áámemáhjáa ijcyámé llúuvájté avyéujte Anáaa, Caipáaa, Jóáaá, Arejáádoroo, éhdume. Téhduréhjáa ijcyámé diityéjéeejte.

⁷ Aaméhjáa diitye ávyéujte néé Péédorómútsikye ditye iíjchívyétsóne itsíva diityé éllevu. Ahdújucóhjáa ditye tsájtyémútsikye ditye nééneé:

—¿Aca iiné ihtsúturí ámuhtsi méénúráítyuróné méméénuhíjcyáhi, pane mumémeríhyaja?

⁸⁻⁹ Áánelliihyéhjáa Péédoro Píívyéebé Apííchó ípañe íjcyabe néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íjraéémú avyéujtej, ámuha iñe múhtsikye médilló éhnée íayáabedítýújuco úllétuube áánu muhdú imíjpyeténé ámuha mewáájácuki.

¹⁰ Áánellii ícyooca muhtsi ámúhakye méúúbálleé teéne. Muurá ihdyu Píívyéebere imíjpyetétsó dííbyke éhnée ámuha páwachékevu Natsarée múnáajpi Jetsóoke medsíjivétsóóbeke ibóhíitsóóbe mémeri.

¹¹ Muuráhjáa diibyéjuco éhne műúne ímichi néewáyutu jaa éjkedu néébeke ámuha meéhdiiválleroobe ícyooca ijcyá páñetúejpi teene jaa ímichi páñétúetsihdyu éjkedu néébeé.

¹² Tsá tsíjpi íjcyatú meke pájtyetétsoóbe. Tsáháa muurá tsíjpiikye Píívyéebé méménutú míamúnáake pájtyetétsóíbyke.

¹³ Ehdúhjáa dityétsí íhjyúváneri diitye ávyéujte ullévenúhi. Aaméhjáa waajácú dityétsí idátsó nééméejtétsí íjcyane tsáijyúubáré waajácúhaamíné iítehíjcyátumútsi. Árónáacáhjáa ítsaavémé Jetsóomáa dityétsí íyahíjcyáne.

¹⁴ Aanéhjáa dityétsí imíjpyetétsoobe tétsihyi íjcyánellii tsáhájuco ditye iiná néétu diityétsidítyu.

¹⁵ Áánelliihyéhjáa illuréjuco ditye wálloone diityétsikye tétsihdyu. Ááné boonéhjáa tsamééréjuco íhjyúvájcatsíñé muhdú diityétsikye imyéénúiyóneri.

¹⁶ Néjcatsímyéhjáapeé:

—¿Aanéhaca iñe muhdú méméenúiyá diityétsikye? Muurá pámeere Jerotsaréee múnáa waajácú méménúráítyuróné dityétsí méménune. Aane muhdú metóónúiyónejívari.

¹⁷ Árónáa ihdyu metsu meíllívyéébo diityétsikye dityétsí éhnííñevu Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju pámehdívúré tsújaúcútúné iíhde.

18 Ahdújucóhjáa tsiiñe ipíúvámútsikye ditye ávyeta bójcyúné dityétsí iúwaabójúcóótuki.

19 Árónáacáhjáa neemútsí diityéke:

—Cáhawáá méíjtsaméí keená ímí Píívyéébe ijtsúcunúne. ¿A ámúhakyéré muhtsi melléébóne dííbyeke tsá melléébítúne?

20 Tsáháubá muhtsi meíhvétítyuró Jetsóodítýu íjcyáné uwááboju meúwáábohíjcyánetu dibyée iúwáábóne méénuhíjcyanéhjí muhtsi maájtyúmínélliíhye.

21 Ehdúhjáa dityétsí néénéllii ibójcyúróne illuréjuco ditye íhvejtsóné diityétsikye. Tsáháhjáa ditye píívyetétú muhdú diityétsikye imyéénúiyóné tsáapiikyéhjáa dityétsí ímíjpyetétsónéllii mítyame Píívyéébeke ávyéjújtsónélliíhye.

22 Aanéhjáa diibye dityétsí ímíjpyetétsóobe 40 pijcyábá ehnííñevújuco.

Cahcújtso múnaa piáábó táúmeíñé

23 Aamútsíhjyáa tsúúca ditye ácádsíjcaáyomútsí íñahbéjte éllevu ipyééne úúballé páneere muhdú llúuvájté avyéjutémá túkevéjtsoje diityétsikye nééneé.

24 Áánéllihiyéhjáa tsaméhjí illu Píívyéébema ihjyúváhi:

—¡Ayúju múuhá Avyéjuube Píívyéébej, uu muurá ú ijcyá páneerée iévéhóówari íjcyánéhjíma ííñuji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyane, u ípívyéjtsoóbe!

25 Aabée muurá dííicuve múnáajpi Dabíiúvudi Díapíichó íjcyánej tééveri u nééhií:

¿Íveekí tsííñé iñújííne múnaa páhduváré idyáriívécatsíñé ítsámeíhjcyá íinetú diityéké piáábóityúnéhjiri?

26 Muurá ávyéjute pítyácócatsíhjcyá Ávyéjuube Críjtoke imyéénuki.

Ehdúhjáa muurá u néé Dabíiúvuj tééveri.

27 Aanée muurá téénéllii ícyoomívú píhcyáávehíjcyámé Heróódee, Póótsio Piráátoo, tsííñé iiñúji múnaa, muuha ijraéémú avyéjuthee, ijcyame Daachi Jetsóoke imyéénu müúhakyée pájtyetétsóíbyeke u wállóóbeke.

28 Áábekée meenúmé tsúúcajátújucóhjáa ihdyu u néhdújuco.

29-30 Aame muurá u ííténáa téhdure müúhakye méénüllehíjcyáhi. Áánéllii ihdyu óví müúhakye ú tükévejtsó dííhtsútuuri muha meúwáábohíjcyá díuwááboju íínerí íllyétume. Áhdure müúhakye piáábó muha méénúráityúronéhjí chéméméhjike mebóhíítsohíjcyá Daachi Jetsóo mémeri.

³¹ Ehdúhjáa Pívyéebema iihjyúvánetu ditye níjkévánáa tétsii diityémá uuvécunúhi. Aanéhjáa Pívyéebé Apíichó diityé pañe íjcyame iinérí núhnévetúmé úwáábohíjcyá díibyé ihju.

Pámé wáábyutáré íjcyane

³² Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama tsajítóré ijtsámeímyé tsá néhíjcyatú ihñénéhjí ihdyúenéhjí íjcyane. Tsáápiitsá éhnéhjáa pámé wáábyutáré íjcyáhi.

³³ Aaméhjáa diitye uwáábojte úubállehíjcyá Ávyéjuubée Jet-sóó idsíjivétsihdyu bóhiine. Áámekéhjáa Pívyéébe mítyane piáábohíjcyáhi.

³⁴ Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama ímí piáábócatsíhíjcyá iinetú pihtótsójcatsítýume. Tsaatéhjáa iinújíin nema, ihjyáháñema, íjcyame ténehjí iñáhjíhénúne dsíidsí pihjyúcuhíjcyá uwáábojtédívú.

³⁵ Áánetújucóhjáa ditye ácuhíjcyáné tsaate diityédítýú pihtómeke.

³⁶ Áijyúhjáa íjcyabe diityédítýú Revítámuube Jotséé Chííperévúhjáa ditye tsíimávaábe. Áábekéhjáa uwáábojte iúuhinúné meménú Benabéedívú ‘imijyújtsoóbe’ nééiyóne.

³⁷ Aabéhjáa iinújí iñáhjíhénúne áhdovu ajcú diitye uwáábojtéke.

5

Ananíamútsí mewa Tsapíírama ímityúné méénune

¹⁻² Áhduréhjáa Ananíamútsí mewa Tsapíírama iinújí iñáhjíhénúne áhdotu tsane iújcúnéj coéénevü diitye uwáábojtéké ajcú pánéhíjtaráhdu. Aanéhjáa mewa waajácú dibye muhdú méénune.

³ Áábekéhjáa Ananíake Péédoro nééhií:

—¿Aca íveekí Naavéné uke íbúwájtsónej péévé muhdú ú meenú díiñújí áhdo? ¿Áane pánehjídú ú tsivá cőeéne? Ú imillé múúhakye u álliñe tehdújuco Pívyéebé Apíichó ímillédú u méénune muha meíjtsúcunúroki.

⁴ ¿Aca muhná teene iinúji? Ááneráa dihñé teéne. Ááne áhdoo dihnéreíyo. Tsáháa tsane u újcúnéj coééné u tsíváityuró pánéhíjtaráhdu. Aanéhaca idyé múúhakyéré u állíñejívari. Muurá téhdure Pívyéébeke ú allíhi.

⁵ Ehdúhjáa Péédoro néénemáyé Ananíá illuréjuco dsíjíveebe áákityéné baavújuco. Ááné uubálléhjáa lléébome mítyane illityéhi.

⁶ Ááhoúvukéhjáa ováhtsámú iibíjínúne tsajtyé icyúúuki.

7 Ááné boonétúhjáa mewa wajtsí iiná ájyúke pájtyene wáájácútulle.

8 Áállekéhjáa idyé Péédoro népejtsóhi:

—¿A téhdunéjucóo illuunéré ámuhtsi menáhjíhenúné ámúhtsí iinúji?

Áánélliihyéhjáa neélle:

—Éée, téhdunéjucóopeé.

9 Árónáacáhjáa Péédoro néé díílleke:

—¿Íveekílhjyáa ehdu ámuhtsi méemeenúhi? ¿Aca ámuhtsi méijtsúcunú Pívyéebé Apíichó wáájácúityuróne? Éje, aatye muurá tsáá dítyájiúvuke icyúújétsihdyu. Aame muurá ícyooca uukrérejuco cùúutéiñe.

10 Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca dsíjivelle áákityé dííbyé lliiñévu. Áálledívúhjáa diitye ováhtsámú wajtsí iitémehovuréjuco. Áalleuvukéhjáa idyé itsájtyéne cuuúmé ájyú úníutu.

11 Ehdúhjáa Ananíamútsikye mewama tene pájtyéneri cahcújtso múnaa mítyane illityéhi. Áhduréhjáa tsijtye teene iwáájácúne illityéhi.

Méénúráityúronéhjí méénúmeíñ

12 Aanéhjáa diitye uwáábojte dóbéévehíjcyá duurúvájá pañéevú tsátsii 'Tsaromoo' némeitsihvu. Aaméhjáa méénuhíjcyá mítyane méénúráityúronéhjí míamúnáaj piinévu.

13 Áámekéhjáa cáhcújtsotúmá diityémá náhbévalhíjcyáturómé ímí ijtsúcunúhi.

14 Téijyúhjáa idyé tsijtye wajpiíumáyé walléémú cóbéévehíjcyá duurúvájá pañéahcujsó Pívyéébeke. Aaméhjáa éhníiñevu mítyaméjuco llíyaaténe.

15 Áánetúhjáa chéméméhjike iihbotáháñeri ijchívyetsómé hulléijjtónéj piinévú tééneríváa Péédoro pájtyéébe náávéubáré diityé hallútú pájtyéneri ditye ibóhiíki.

16 Téhduréhjáa idyé iúníúécoomíji múnaa Jerotsaréeri ijcyáábe éllevu tsívahíjcyá chéméméhjike. Áhduréhjáa tsívahíjcyámé naavémú ípañe ijcyame ícúbáhrámeihíjcyámeke dibye ibóhiítsoki.

Uwáábojtéké ditye ícúbahráne

17 Aanéhjáa pánétuéjpi llúúvájté avyéjúúbema tsadotséómú nomíutáává diitye uwáábojtédi.

18 Áánélliihyéhjáa diityéké cuvéhoojánúme.

19-20 Árónáacáhjáa tépejco níjkyéji múnáajpi cúvéhóójá llehówááné ipááyúnetu iijchívyétsóméke néé ditye míamúnáake

duuruvájá pañevú iuwááboté muhdú Pívyéébeke meúraavyéne.

²¹ Ahdújucóhjáa ditye cùuvénetúré téejá pañevú ipyééne úwaabóne. Áánáacáhjáa diibye páñétúejpi llúuvájté avyéjuube íñahbénu múnáama pihjyúcú túkevéjtsojtéke. Áánemáhjáa tehmé múnáake wallóómé diityé éllevu cùvhéhóójá pañétú ditye iújcutéki.

²² Aaméhjáa pééme úújeté iávajávuréjuco.

²³ Áánélliihyéhjáa ióomíñe néemeé:

—Muha méúújetérá cùuveja cöhpe wátájcámeíjyá tehmé múnaa lléhowááné téhmehíjcyámedívu. Áronáa muha lléhowááné mépaayú dáiháñeréjuco tsaatéubáré pañe íjcyájúcootúne.

²⁴ Ehdúhjáa ditye úbálléneri diibye páñétúejpi llúuvájté avyéjuúbee, duuruvájá avyéjuúbee, tsijtye llúuvájteé, íjcyame iúllevenúne néjcatsíhi:

—¿Aca kiávú pééiyóme?

²⁵ Árónáacáhjáa tsaapi téhullétú tsáábe néé diityéke: Áánerá éhnéijyu ámuha mecúváhoojánúmá éhlle duuruvájá pañe uwááboríjyuco.

²⁶ Áánélliihyéhjáa tehmé múnáá avyéjuube péé tsaatémá diityé éllevu. Aaméhjáa diityéké ícúbáhratúmá tsajtyé míamúnaa néwayúúnevu diityéké áámúiyóné apííchori.

²⁷⁻²⁸ Aaméhjáa diitye ávyéjutédívú wájtsítómeke páñétúejpi llúuvájté avyéjuube nééhií:

—Ááneráhjáa muha ámúhakye mébóijcyú ámuha meúwaabójúcóótu eene ámuha méhjyúvahíjcyáábedítýú íjcyáné uwááboju. Árónáa ¿íveekí éhnííñevúré ámuha méúwaabóhi? ¿íveekí ámuha Jerotsaréeri díibye uwááboju metsújaúcúne méimillé dibyée dsíjivéné müúhá halluvú mewátyanúne?

²⁹ Áánélliihyéhjáa Péédoro nééhií:

—Árónáa ihdyu Pívyéébe müúhakye néhdújuco muha meméénune míamúnaa müúhakye bóiijcyúrónááaca.

³⁰ Muuráhjáa téhdure méihdé múnáauvú díibyeke cáánivahíjcyáabe Mépiivyéébé Jetsóoke bóhiitsó éhnée páwachékevu ámuha mewátyétyéhcútsoobe dsíjivéébeke.

³¹ Áábekée muurá dibye ávyéjuutétsoobe ícyooca ijcyá díibye úníuri Ávyéjuube Pájtyetétsoobe íjcyáábej tééveri mee ijraéémú ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco meíbwááve ténehjí máhallúrí iíjcyájúcótuki.

32 Aane muurá Píívyéébé Apííchó múúhadívú böhówajtsóné íñe muha meúúbállehíjcyáhi. Muurá ímiááné dííbyeke mecáhcújtsómé pañe dííbyé Apííchó ijcyáhi.

33 Ehdúhjáa Péédoro nééne diityéké cágobáávatétsómé imíllerá diityéké iidsíjívetsóne.

34 Árónáacáhjáa paritséómuube ‘Gamariéé’ némeííbyé taúhbájú uwááboobe ijcyáábeke míamúnaa ávyejúlllehíjcyaaabe diityéj piinétú iijyócúuvéne néé dityéi iijchívyétso áachívú wahájchotáwu diitye uwáábojtéke.

35 Áané boonéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúhaj, téibúwá tsáma méíjcyaco. Áane ímíñeúvú meíjtsámeítsihdyu aatyéké méméenuco ámuha meméénúlhajchíjyu.

36 Muuráhjáa ‘Téoda’ némeííbyé itsúcunúmeíhijcyá ihtsútuube ijcyane. Áábemáhjáa muurá ijcyámé míamúnaa 400-meva. Áróóbekéhjáa tsaate dsíjívetsóné boone pámeere dííbyema ijcyarómé pahúllevávú tsújaavé tétsíhjí daíhañéréjuco.

37 Téhduréhjáa Gariréa múnáajpi Jóódáke pajtyéné míamúnáake ditye éévehíjcyáijyu. Áábemáhjáa muurá téhdure mítyame ijcyáróóbeke idyé dsíjívetsóme. Áané boonéhjáa dííbyema ijcyarómé illuréjuco wáhchájabáne.

38 Áánéllii ámúhakye o néé diityéké éhniíñevu ámuha mepátsárijcyójúcóótuki. Muurá ihdyu ímiááné míamúnáadítýúré tsááné uwááboju ditye úwáábohíjcyáhajchíí diityémá nijkévaíñé muhdú ámuha diityéké meméénútúrónááaca.

39 Áánetu Píívyéébedítýú tsááné uwááboju ijcyáhajchíí tsá ámuha muhdú meméénúityúne. Áánéllii téibúwá meíjcyá.

Tsá tene ímityú Píívyéébeke ámuha ímityúné medáriiivéne.

40 Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye lléébone. Árónáacáhjáa ihdyu diitye uwáábojtéké ipíúvámeke wátsihcyúme. Áámekéhjáa iácádsíjcaáyo tsiiñe bóiijcyúmé ditye iúwaabójúcóótü Jetsóodítýú ijcyáné uwááboju.

41 Aaméhjáa péé imíjyúwu Píívyééberéhjáa ihdyu ihvejtsódújuco Jetsóodítýú ijcyáné uwáábójú hallútú núcójpítsó iičubáhrámeíyónnááaca.

42 Aaméhjáa ihvéjtsotúmé éhniíñevúré pajcójiváré úwáábohíjcyá duurúvájá pañévu. Téhduréhjáa tsíjtyeke ihjyáhañévúré úwááboméré pehíjcyáhi.

6

Uwáábojté piáábojte íjcyáímyeke ditye méménúne

¹ Aanéhjáá téijyu tsúúca mítyaméjuco cahcújtso múnaa llíyaaténe. Áánáacáhjáá tsaate jodíómú íjcyarómé gríéégómú ihjyúrí ihjyuvámé imúnáadítýú nehíjcyá dityéváa píibájyujtéke panévatúré piáábohíjcyatúne.

² Áánéllihiyhéhjáá diitye méjtúhatyu miítyétsi íjcyame uwáábojte pámeere cahcújtso múnáake ipihjyúcúmeke nééhií:

—Muurá íñe Píívyéebé uwááboju muha meúwaabómé tsá tsíñéhjiri metúhújkímyeíítyuróne.

³ Áhdícyane, ámuúha múúhá nahbémuj, ámúhadítýú tsaate ímiáámé 7-meváké menéhcóne téénevü mepícyó Píívyéebé Apíichó diityéké túkévétsöhíjcyámeke.

⁴ Áánetu ihdyu muha dííbyeke piáábó metáúmeíñe dííbyé uwááboju méúwáábohíjcyáahi.

⁵ Ehdúhjáá ditye nééne ímí tehdújuco iíjtsúcunúnéllíí meménújucóómé Ejtéébake Píívyéebé Apíichó túkévéjtsónéri ímí dííbyeke úráávyehíjcyáabeke. Áábé hallúvúhjáá meménúmé illúúmeke: Perípee, Próócoroo, Nicanóoo, Timóoo, Paméénaa, Ajtiokííá múnáajpi Nicoráá jodíomuube íjcyátúroobée diityé uwááboju tujkénú iúráávyehíjcyátsihdyu Jetsóokéréjuco cáhcújtsoóbee, éhdúúmeke.

⁶ Áámekéhjáá tsajtyémé diitye uwáábojté éllevu. Áámé hallúvúhjáá íhyójtsine ipícyóóne táúmeímyé piáábo.

⁷ Ehdúhjáá Píívyéebé uwááboju Jerotsaréevu tsújaavéné mítyame cáhcujsómé éhnííñevu llíyaatéhi. Áhduréhjáá mítyame llúuvájtedítýú cáhcujsóhi.

Ejtéébake ditye ékeevéne

⁸ Áijyúhjáá Ejtéébá méénuhíjcyá méénúráityúronéhjí Píívyéébe piáábóneri.

⁹ Áábemáhjáá táchjácatsíhíjcyámé tsaate pihcyááveja ‘iicúve múnaa íjcyájúcootúme’ némeíjya múnáama Tsirééne múnaa, Arejadriíá múnaa, Tsiríítsiá iiñúji múnaa, Áátsiá iiñúji múnaa, íjcyame.

¹⁰ Ároméhjáá tsá dííbyeke táchjatú Píívyéebé Apíichóré túkévéjtsóneri dibye ihjyúvahíjcyánélliíhye.

¹¹ Áánéllihiyhéhjáá ahdómé tsaatéké ditye dííbyé hallúvú iállíñe iñéé dibyéváa Píívyéébeé, Moitséeúvvu, íjcyámútsidítýú ímityúné ihjyuváne.

¹² Ehdúhjáá ditye nééne túkevéjtsojtémá taúhbájú uwáábojtéké muhdú dáriivémé awáá diibye Ejtéébake iékéévéébeke tsajtyé ávyéjuyté éllevu.

¹³ Áábélliihyéhjáa nehcómé tsíjtyeke dííbyé hallúvú ditye íálliki. Aaméhjáa néé dííbyedítyu:

—Áánu ímityúné ihjyúvhájcyá duurúvájatuu, Píívyéébé taúhbájutuu, íjcyane.

¹⁴ Áhdure nehíjcyaaabe Natsarée múnáajpívá Jetsóó duurúvaja iwáchájánúne Moitséeúvú uwáábó cápáyoacoíñé.

¹⁵ Ehdúhjáa ditye néénéllii ávyéujtémá tsijtye tétsihyi ácújcatyémé iitécunú diibye Ejtééba húmí amítaráhcówu njíkyéjí múnáájpí humídu.

7

Íhyallúvú Ejtéébá lhjyuváne

¹ Áábekéhjáa pánétúejpi llúuvájité avyéjuube nééhií:

—¿Ava ímiááné ehdu teénej?

² Áánéllihiyhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá ámúhakye o nééne mélleebúcunuj. Muuráhjáa Mépiivyéébé íhtsútuube íjcyaaabe böhówaavé méihdé múnáajpi Aavaráaúvudívú Haráavúi diibye péétúné ihde Metsopotáámiá iiñújiri íjcyáabedívu.

³ Áábekéhjáa neébe: “Pámeere dihyákímu ke díiñújima díhvéjtsóne peeco uke o wállóné iiñújivu.”

⁴ Ahdújucóhjáa muurá diibye iiñújí Caadéatu péébe úújeténé Haráavu. Ááné boonétúhjáa cááni dsíjívetsihdyu Píívyéébere tsivá diibyeke íñé ícyooca meíjcyáné iiñújivu.

⁵ Aanéhjáa ímiááné dííbyeúvuke iájcuíñé iñéérónáa tsáhái diibye dííbyeke ájcutú tééné iiñújivu. Árónáacáhjáa ihdyu neebe diibye dsíjívéné boone iájcuíñé dííbyéj tsíiménémúháábekéréjuco díibyeúvúi tsíimávátúrónááca.

⁶ Áhduréhjáa neebe dííbyeúvudítýú llíyaaténéj tsíiménémúhaabe tsííñé iiñújiri tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame ícúbáhrámeíñé 400 píjcyá hajchóta.

⁷ Téhduréhjáa Píívyéébe néé diityédítyu: “Eene kékéne iiñúji múnáá hójtsíri ditye íjcyámema teene ó ímíbájchoóhi. Ááné boone ó ijchívyétsoó téhullétú diityéké ookéréjuco ditye iíicúve íchihvu.”

⁸ Muuráhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuma muhdú diibye íjcyáíñé pityájcoju imyéenéne néé pámeere dííbyéj tsíiménémúhaabe ikíhdyahírótsámeíki. Ahdújucóhjáa diibye méénune illi Itsáake tsíimáváábeke 8 coojívá diibye íjcyátsihvu. Áhduréhjáa diibye illi Itsáaréjuco méénune illíkye Jacóóboke. Aabéhjáa idyé

Jacóóbó meenú téhdure iitsíimeke 12-nevá dohjíba múnaa mee ijraéémú ihdéejtéké itsíimávámeke.

⁹ Aaméhjáa diitye méihdé múnaa Jacóóboúvuj tsíimé nomíutáávahíjcyá iñahbe Jotséedi. Áánemáhjáa dííbyedívú tsaatéké ditye náhjíhenumé tsajtyé dííbyeke Ejíhto iiñújivu. Áróóbekéljáa ihdyu Píívyéébe piáábohíjcyá panéváré dííbyeke pátyehíjcyánéhjitu.

¹⁰ Aanéhjáa dííbyeke dibye túkévéjtsónej péevéré teene Ejíhto iiñújí avyéjuube Paraóó ímí dííbyeke pícyohíjcyáhi. Muuráhjáa dííbyeke pícyoobe iiñújí túkévéjtsoobe íjcyaaabe téhdure páneere dííbyé tsíeméné tehméébé dibye iíjcyaki.

¹¹ Áijyúhjáa muurá mítayne míamúnaa ícúbáhrámeí ájyábari Ejíhto iiñújii, Canaáa iiñújii, íjcyájíicu múnaa. Tsáháhjáa téijyu méihdé múnáaúvudi majcho íjcyatúne.

¹² Árónáacáhjáa Jacóóboúvú Ejíhto iiñújiri tsátsii majcho íjcyane iwáájácúne wallóó iitsíime méihdé múnáaúvuke ditye téhullétú tsane iújcutéki.

¹³ Ááné hallúvúhjáa tsiiñe péémedívú botsíi Jotséé waajácútsámeí diitye iñahbémudívu. Átsihdyúhjáa diibye Ejíhto iiñújí avyéjuube waajácújucóó caatyé múnáajpi dibye íjcyane. Áánélliihyéhjáa neeve dibye iipiúva pámeekéré imúnáake.

¹⁴ Ahdújucóhjáa Jotséé píuváné cááni Jacóóboke pámeere ihyájkímú 75-meva íjcyámema.

¹⁵ Aaméhjáa téhulle íyahíjcyámé pámeere dsíjivé 12-nevá dohjíba múnaápe mee ijraéémú ihdéejte íjcyame diibye cááni Jacóóbomájuco.

¹⁶ Áámeúvukéhjáa tétsihdyu icyúúrómeke tsúúcajátú tsiiñe iáábyúne tsajtyémé Tsíkyéevu diibyéhjáa Aavaráaúvú Hamooúvúj tsíimedítýú áhdóné njkyénetu icyúúnu.

¹⁷ Aanéhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuke pityájcóne éevé tsúúca píihínáa memúnaa éhníiñevu llíyaaté mityáméjuco teene Ejíhto iiñújivu.

¹⁸ Áijyúhjáa tsíjpiiyéjuco úcaavéné tééné iiñújí avyéjúúbedívú Jotsééúvuke wáájácútuúbe.

¹⁹ Aabéhjáa iállíñe ícúbáhrahíjcyá diityédi. Áánemáhjáa nehíjcyaaabe ditye iitsíiméwuúmuke iwáámíuhíjcyá béhnére itsíimáváméwuújike.

²⁰ Téijyúhjáa Moitsééúvú tsíimávámeííbyeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúhi. Áábewúukéhjáa cáánímutsi téhmehíjcyá pápihchúú nuhbáva.

²¹ Áábewúukéhjáa tsúúca dityétsí wáágójúcóróóbeke Ejíhtó iiñújí avyéjúubé ajyúwá iújcúúbeke keemévetsóhi.

²² Áabekéhjáa ditye úwááboobe waajácú páneere diityé múnáape wáájácuhíjcyanéhjí. Aabéhjáa ávyétá tujkéveebé iiñá imyéénúnetu, iihjyúvánetu, panévatúre.

²³ Aabéhjáa 40 pijcyábájuco íjcyaaabe íjtsámeí imúnáake iáhívetéiñé.

²⁴ Aabéhjáa téhullévú péébe cábuuvé Ejíhto múnáajpi memúnáajpidi ícúbáhrähíjcyáábedívu. Áabekéhjáa llihyánuúbe.

²⁵ Áijyúhjáa íjtsúcunúubé memúnáauvú tsúúca wáájacúné díibyej tééveri Píívyéébe diityéké ditye ícúbáhrámeíhíjcyánetu íjchívyétsoiñé. Árónáacáhjáa ihdyu tsáhái ditye wáájacutúne.

²⁶ Ááné tsijcyóojíhjáa idyé úújetéebé tsamútsíyé memúnáajtétsí méénújcatsímútsidívu. Áámútsikyéhjáa imílleroobe idyówajcáróne. Árónemáhjáa neebe diityétsikye: ¿íveekí ámuhtsi tsané múnáajtétsíyé meíjcyamútsí méméénújcatsíhi?

²⁷ Árónáacáhjáa ímichi cáábyedítýu tene tújkévaabe diibye Moitséeke nééhií: “¿Múha uke picyóó ímítýúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki?

²⁸ ¿Mityá oke ú llihyánuú éhnéijyu Ejíhto múnáajpikye u llíihyanúdu?”

²⁹ Ehdúhjáa dibye néénetu ílluréjuco Moitséé wááneé. Aabéhjáa úújeté Madiáá iiñújivu. Aabéhjáa téhulle tsííñé iiñújiri íjcyaaabe tsíímová müítýétsikye téhullétú ityáábávállédívu.

³⁰ Aanéhjáa 40 pijcyábájuco dibye iiñéubárá píívyétúné iiñújiri íjcyánáa njkyéjí múnáajpi böhówaavé díibyedívú úmhéhuwá péétécunúné pañe ‘Tsinaíí’ némeíhbáúj piihívu.

³¹⁻³² Ááneríhjyáa mítyane ullévenúúbe. Áánéllihiyéhjáa ímíñéúvú iiite dibye piihivérónáa Píívyéébe díibyeke nééhií: “Oo ámúhá Piivyéébé ó íjcyá díihdé múnáauvúu Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame oke cáánívahíjcyáabe.” Ááneríhjyáa iillityéne úúvécunúubé tsáhájuco tsiiñé iiitetúne.

³³ Áabekéhjáa tsiiñé neébe: “Díjtyúhápajíné tácoríjcó íñé úhdivu o böhówáávénélliíhje.

³⁴ Muurá ó waajácú tahñéjté Ejíhtori íjcyame wánícyámeíhíjcyáné iiçubáhrámeíñeri. Áámeke dijtyééveri o íjchívyétso íñé úhdivu ó böhówaavéhi. Ahdícyane uke ó wallóó tééné iiñújivu.”

³⁵ Ehdúhjáa Píívyéébe néé Moitséeke éhnéhjáa memúnáajtétsiúvú ‘¿múha uke picyóó ímítýúnéhjí ímibájchoobe

u íjcyaki?" nééróóbeke. Píívyééberéhjáa ihduu néé úmehéwu péétécunúné pañe níjkyéji múnáajpi dííbyedívú böhówáávéébej tééveri dibye memúnáauvuke iíjchívyétsoki.

³⁶ Ahdújucóhjáa méénúráityúronéhjí imyéénúnej tééveri dibye iíjchívyetsóné méihdé múnáauvuke Ejíhtó iiñújitu. Aaméhjáa iíneubará píívyétúné iiñújivu pééme Tújpáñe Móoa pajtyé nújpacyo dówáávéjíjtori. Aabéhjáa téhulle 40 pijcyábá iíjcyáabe méénuhíjcyá méénúráityúronéhji.

³⁷ Aabéhjáa mee imúnáadítýú nééhií: "Píívyéébere muurá pijcyoo méhdityu íhjyú uubálle múnáajpi kyé iñe o íjcyadu nééíbyeke. Aabe ihduu nééne méllééboco." Ehdúhjáa néébeúvu.

³⁸ Aabéhjáa muurá iíneubará píívyétúné iiñújiri méihdé múnáauvuma iíjcyáábedívú níjkyéji múnáajpi böhówaaavé 'Tsinaíí' némeíhbaúvú. Áabemáhjáa iíhjyúváne ájcuube dííbyeke Píívyéébé taúhbaju cáátúnúmeíñevu dibye iájcu méihdé múnáauvuke.

³⁹ Áróóbekéhjáa tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ílluréhjáa dííbyeke ityáhjálléne tsiiñe imíllerómé ióómiñe Ejíhtó iiñújivu.

⁴⁰ Áánemáhjáa dííbyé nahbe Aróoke néémeé: "Mééma meenu Píívyéébedu néméhjike piéhullévúré meóómícyooca meke ditye ityúkévéjtsoki. Kiávú iñe díñahbe Moitséé úújeté mekée Ejíhtó iiñújitu iíjchívyétsónema."

⁴¹ Ahdújucóhjáa ditye níjcyone jééú ocájíwuúdú néébeke. Áabekéhjáa iíicúvehíjcyámé iyámeke illííhyánúmehjidi. Ááneríhjyáa mítyane ímíjuuvémé iiye iñíjcyóóbeke iíicúvehíjcyáneri.

⁴² Áánellíihyéhjáa ílluréjuco Píívyéébe diityéké íhvejtsóné ditye awáá idyúúrúvhíjcy caame íévéhooíwari íjcyáméhjike. Muurá dííbyé íhjyú uubálle múnáajpi waajácúháámitu nééneé: 'Acáa ámuha ijraéémú oke méiíicúvehíjcyá iyámeke mellííhyánúmedi 40 pijcyábá iíneubará píívyétúné iiñújiri ámuha meíjcyácoóca?

⁴³ Tsáhaá. Muuráhjáa oke iíicúvetúmé ámuha méiíicúvehíjcyá ámuhayé meméénúmehjike. Áánemáa ámuha métsatyéhijcyá níjcyotáábé Moróoke íhjywúuma. Áhdurée ámuha métsatyéhijcyá níjcyotáábé mííicúruwa Rejpáake Píívyéébedi ámuha medillónema. Áánellii ámúhakye ámúhá iiñújitu o íjchívyétsómeke ó wálloó Babiróóniá iiñújí ehnííñevu. Ehdúhjáa muurá Píívyéébé íhjyú uubálle múnáajpi caatúnúhi.

⁴⁴ Aanéhjáa muurá téhulle iíneubará píívyétúné iiñújiri méihdé múnáauvudi íjcyaja iyámé miíhénétu méénúmeíjyá

duurúvaja dityéhjáa Píívyéébé taúhbaju cáátúnúmeíñé newáyuwááné pícyohíjcyaja. Ehdúhjáa méénuube Moitséeuvú Píívyéébe dííbyeke néhdújuco muhdúhjáa iájtyumídu.

⁴⁵ Aajájucóhjáa dityéuvú iinetsóné tsííñé iiñújivu Píívyéebéhjáa Jotsoéeuvuma tééji múnáake ibótoácóne dííbyeke ájcujívu. Áájaréikyéhjáa ícyahíjcyá Dabíiuvú ijcyáné hajchóta.

⁴⁶ Aanéhjáa diibye Dabíiuvú waajácú ímí Píívyéébe dííbyeke píaabóne. Áánélliihyéhjáa imílleroobe imyéénune békha Jacóóboúvúu téhdure cáánívahíjcyabe Píívyéébé wáábyuta teeja iyámé miihénetu méénúmeijyá cápayóóve.

⁴⁷ Áronéhjáa illíyéjcuo Tsaromooúvú méénune teéja.

⁴⁸ Árónáa Píívyéébe tsá ijcyatú apááñéré duurúvaja míamúnaa méénújá pañe. Muurá ihdyu ihdícyátsihjíryé dííbye. Muurá illu dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi nééhií:

⁴⁹ Níjkyéjiri táavyéjú ijyáwá hallúrí o ijcyabe ó ejécunú páneere iiñuji. Aanéjíva ¿muhdííváne já ámuha óoma méméénuú tétsihyi o ijcyaki?

⁵⁰ Aanéjucóo páneere múhdúné tsíeméné ijcyane o ípíveyjtsóne. Ehdúhjáa neebe Píívyéébe ihjyú uubálle múnáájpij tééveri.

⁵¹ Árónáa ámuha ávyétá nuuhéjuite meíjcyámé íbuúúné éhne Píívyéébeke wáájácútumé íbuúúnédu. Aame ámuha Píívyéébé Apííchó nééné tsihdyúré méícyahíjcyá méihdé múnáauvúu ícyahíjcyadúre.

⁵² ¿Acáa cáábyeké Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadítýú méihdéejtéuvú pevénéré iitécunúhíjcyáhi? Muuráhjáa lliihyánuhíjcyámé ímiáábé Críjto iiñujívú tsáaiñe úubállehíjcyárómeke. Aabée muurá Críjto tsááróóbeke ámuháyéjcuo mellííhyanúne.

⁵³ Muuráhjáa tsúúca ámúhama níjkyéji múnáaj tééveri Píívyéébé taúhbaju ijcyájúcooróné tsá ámuha melléébohíjcyatúne.

Ejtééba dsíjívéné

⁵⁴ Ehdúhjáa Ejtéébá néénéllii dííbyedívú cayóbáávatémé íhwáñenee iihdónema.

⁵⁵ Aanéhjáa diibye Ejtéébá Píívyéébé Apííchó ípañe ijcyabe ájtyumí níjkyéjiri Píívyéébe íavyéjuri ijcyáábé úníuri Jetsóó ijcyáábeke.

⁵⁶ Aabéhjáa nééhií:

—Muurá ó ájtyumí Míamúnáájpidívúu ípívyééveebe níjkyéjiri Píívyéébé úníuri ijcyáábeke.

⁵⁷ Ehdúhjáa dibye néérónáa illure iñúhejúúné iwátájcóne dííbyé tujkévetu túruuvémé ihjyúcunúmére.

58 Aaméhjáa técoomítýú tsiéllevu itsájtyéébeke áámuhíjcyá néwayúúnevu. Aaméhjáa íwajyámúúné ityácórijcámeíjyahívú téhmetsó tsaapi ováhtsá ‘Tsáoro’ némeííbyeke.

59 Aabéhjáa Ejtéébá ditye áámúroobéré Píívyéébema íllu ihjyúváhi: “Ávyéjuúbej, tabohí duúcu.”

60 Átsihdyújháa imímóóúvéne kékévánécoba neébe: “Ávyéjuúbej, díicúvedí íñe íjtye ímityúné méénúróneri.” Ehdújháa iñétsihdu dsíjíveébe. Aanéhjáa Tsáoro ímí ijtsúcunú ditye díibyeke llííhyanúne.

8

Cahcújtso múnáake Tsáoro ímityúné dáríivéne

1 Téijyújháa Jerotsaréeri cahcújtso múnaa ícúbáhrámeíñne tujkéváhi. Áánetújháa tsújaavémé Jodéá iinújiri. Tsaatéhjáa péé Tsamááriá iiñújívu. Áróñáacáhjáa ihdu uwáábojte tsá kiávú pétune.

2 Aanéhjáa ímí Píívyéébeke úraavyémé diibye Ejtéébaúvuke kímóóveméré cuuúhi.

3 Ááné tujkéveríjhjáa diibye Tsáoro cahcújtso múnáake wajpiíumumáyé walléémuke ícúbáhraabéré ihjyáháñetu tsajtyé icyúvöhoojánuki.

Tsamááriá iiñújiri ímiáájú uwáábómeíñne

4 Áróñáacáhjáa Jerotsaréetu pehíjcyámé pahúlleváré uwáábomére.

5 Áánetújháa Perípé Tsamááriá iiñújiri íjcyácoomívú ipyééne téhdure úubállehíjcyá diibyéjuco Críjto Mépájtyetsoobe íjcyane.

6 Áábedívújháa mítyane míamúnaa píhcyaavéme lleebúcunújhjcyá dibye úwaabóne. Aaméhjáa iítehíjcyá méénúráityúronéhí dibye méénune.

7 Tsaaté pañétújháa naavémuke dibye wáágoómé íhjyúcunúméré diityé pañétú ichívyehíjcyáhi. Áhduréhjáa íjpi vááúmeítyúméhjíma ullétúmehjíke ímípyetétsohíjcyáabe.

8 Ááneríjhjáa técoomí múnaa mítyane ímíjyuuvéhi.

9 Áíjyújháa íjcyaaabe tétsihyi ‘Tsimóó’ némeííbyé ápiíchoóbe. Aabéhjáa álliibyéré pehíjcyá teene Tsamááriá múnáake. Nehíjcyaabéhjáa pane iwáájacúne.

10-11 Áábedítújhjáa ícyátújtsiiméné illure diityéké dibye íapííchori álliñéhjí icyáhcújtsóne nehíjcyáhi:

—Áánúhaca ihdu Píívyéébé ihnáhoóma.

¹² Áánetúhjáa ihdyu Perípé Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju Jetsocrijtodítýújuco pájtyene úwaabóné cáhcujsómé tsójtsótsámeí wajpiímuu, walléémuu, íjcyame.

¹³ Áhduréhjáa diibye ápíichoobe Tsimóó íjcyároobe icyáhcújtsóne illuréjuco tsójtsótsámeíñe. Aabéhjáa Perípema íjcyame ullévenúhijcyá méénúráityúronéhjí dibye méénúneri.

¹⁴ Aanéhjáa diitye Tsamááriá iiñújí múnnaa tsúúca Píívyéébeke cáhcujsóné uwáábojte Jerotsaréeri íjcyame iwáájácúne wallóó diityé éllevu Péédorómútsikye Jóáámaá.

¹⁵ Aamútsílhjáa téhullévú ipyééne diityé halluvú piáábó táúmeí Píívyéébeke dííbyé Apíichó diityé pañevú iúcááveki.

¹⁶ Tsáháikyéhjáa diityé pañevú tene úcáávetú ditye Jetsoo mémeri tsójtsótsámeíjyúcórónáaáca.

¹⁷ Áánélliihyéhjáa diityé halluvú íhyójtsicu ipícyóóne dityétsí Píívyéébeke piáábó táúmeíñé tujkéveri botsíí dííbyé Apíichó úcaavé diityé pañevu.

¹⁸ Ehdúhjáa dityétsí méénune diibye Tsimóó iájtyúmíne néé diityétsikye iáhdóiyóné dsíidsidívu.

¹⁹ Neebhéhjáapeé:

—Cána oke maájcú éénevu ooréjuco tsaaté halluvú táhójtsicu o pícyóóné tujkéveri Píívyéébé Apíichó diityé pañevú iúcááveki.

²⁰ Áánélliihyéhjáa Péédoro néé dííbyeke:

—¿Íveekí múhdurá dííjtsaméi? Muurá teene didsíidsimáyé ú wágooovéiyáhi. Úubá ú ijtsúcunú Píívyéébe téénevu meke ájcune maáhdóiyóné dííbyeke.

²¹ Muurá tsá díwáábyuta tene íjcyatú Píívyéébe uke tújkevéellétúnélliíhye.

²² Ahdícyane eene ímityúné u íjtsámeíñé díhvéjtsóne dííbyeke piáábó táuméi. Tsáijyu múúne úhdi iiidáátsóvéne ábájííveebe ímityúné u íjtsámeíñe.

²³ Muurá ó waajácú ímityúné dípañé íjcyane éhne múúne iyáábé nijpáyú nehníwu néhdu nééneé.

²⁴ Ehdúhjáa Péédoro diibye Tsimóoke néénéllii neebe dííbyeke:

—Ané táhalluvú Píívyéébeke piáábó métáuméí eene oke u néhdu tene oke ipájtyétuki.

²⁵ Ehdúhjáa Píívyéébé ihju Tsamááriá iiñújíri patsíhjivá múnáake iúwáábótsihdyu óómimútsí Jerotsaréevu.

Perípemútsí Etiopíia múnáájpima

²⁶ Átsihdyúhjáa níjkyéji múnáajpi diibye Perípeke nééhií:

—Dípye Jerotsaréetu Gáátsávu pééju iiinéubará píívyétúné iiñújitu pájtyéjuri.

²⁷ Ahdújucóhjáa téhullévú péébe cábuuvéné Etiopíia múnáajpi eonóócodívú tééné iiñújí avyéjuulle ‘Cadáátse’ némeílle dsíidsí tehméébedívu.

²⁸ Aabéhjáa Píívyéébeke Jerotsaréevu idyúúrúvájétsihdyu íijchíémiri iiñújívu óómiibye ééveebéré pehíjcyá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaíaúvú waajácuháámi.

²⁹ Áánáacáhjáa Píívyéébé Apííchóré diibye Perípeke nééhií:

—Éhmi íjchíemi duhjéte.

³⁰ Ahdújucóhjáa péébe lléébúcunúné dibye éévene. Áábekéhjáa neébe:

—¿A ú waajácu úná nééiyóné u éévehíjcyáne?

³¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsáháá. Múhdutú ó waajácuú múha oke úwáábónejíívari.

Ehdúhjáa iñééne piúvaabe dííbyeke íjchíémí pañévu.

³² Aanéhjáa Píívyéébé ihjyu cáatúnúmeiñé dibye éévehíjcyáné illu nééhií:

Obééjake múúne illííhyánu ditye tsájtyedu tsajtyémé dííbyeke.

Aabe pevétsihjídú íjcyáábeke dsíjívetsómé éhne múúne obééjáwu pevétsihjídú íjcyáábeke ditye níitsudu.

³³ Áábeke idátsó meenúme. Aabe iiñújiri tsá íjcyájúcootúne. Aane íñé ¿múha téijyú múnáadityú úúbálléiyá muhdúhjáa téijyú míamúnaa ícyahíjcyáne?

Ehdúhjáa nééne éévehíjcyáabe.

³⁴ Átsihdyúhjáa neebe Perípeke:

—Cána oke ímíñeúvú duubállé múhdityúhjáa ehdu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi nééneé. ¿A íhdityu, mityá tsíjpihdítyúpeé?

³⁵ Áánélliihyéhjáa teene dibye éévehíjcyánetu úwááboobe dííbyeke ímiáájú Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju.

³⁶ Aamúsíhjyáa péhíjcyamútsí úújeté tsátsii nújpacyo íjcyátsihvu. Átsihvúhjáa diibye eonóócó néé Perípeke:

—¡Éje, íchiíhya nújpacyo! ¿Aca tsá oke apáhajchíí u tsójtsóíturóne?

³⁷ Áánélliihyéhjáa Perípé néé dííbyeke:

—Ihdyu tehdújuco ímiááné u cáhcújtsóhajchííjyu. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ímiááné ó cáhcujtsó Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchi íjcyáábeke.

³⁸ Áánélliihyéhjáa Perípé néé dibye íjchíemi idyáíívyétsoki. Áamítuhjáa iñíítyéne peemútsí teene nújpacyo pañévú Perípé dííbyeke itsójtsoki.

³⁹ Átsihdyúhjáa dityétsí íjchívyénáa Pívyéébé Apíchóré tsajtyéjucóó Perípeke. Áabekéhjáa tsáhájuco eonóócó ájtyúmitúne. Átsihdyúhjáa iiyéjuco dibye péhijcyáné tsaímijyúúre.

⁴⁰ Áánáacáhjáa diibye Perípé Atsóótó cóomiyíyuco. Aabéhjáa pacóómiváriyé uwááboobéré péhíjcyaaabe úújeté Tsetsaréavu.

9

Tsáoro Jetsóoke cáhcujtsóne
(*Hch 22.6-16; 26.12-18*)

¹ Ááné tujkéveríhjyáa Tsáoro lliihyánúllehíjcyá cahcújtso múnáake. Aabéhjáa péé llúúvájté avyéjúúbe éllevu waajácuháamí ityáúmeíki.

² Aanéhjáa dibye ájcúháámíma peebe Damájcori íjcyáné pihcyáávejááné avyéjújté éllevu néhcoobéré Críjtodítýú íjcyáné uwááboju úráávye híjcyámeke Jerotsaréevu itsájtye wajpiúumumáyé walléémuke.

³ Aabéhjáa téhullévú juuváyí péébe tsúúca técoomívú pííhírónáa dííbyedívú peete cádiivyé cáámetu.

⁴ Aanéhjáa dííbyeke baavu íjcaáyóóbeke Jetsóó dibye ájtyúmítubéré nééhi:

—¡Tsáoj, Tsááoroj! ¿Íveekíami oke ú pátsárícyohíjcyaj?

⁵ Áánéllihiyéhjáa neébe:

—¿Múha uu Ávyéjuúbej?

Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Oo Jetsóó oke u pátsárícyohíjcyáabe. Árónáa muurá uure ú tútávástsámeíhjyá éhne múúne ócáji naatsóú íñúbíjcóne iiye tútavájtsámeídyu.

⁶ Ááneríhjyáa Tsáoro illityéébé úúvécunúúbéré nééhi:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca iiná ú imillé o méénune?

Áánéllihiyéhjáa Jetsóó dibye ájtyúmítubéré nééhi:

—Wa ihdyu dipye kiávuhjané u péhullévú. Téhullévú uke neeimyé iiná u méenúíñe.

⁷ Ááneríhjyáa dííbyema pééme mítyane illityé ditye ájtyúmítubéré dííbyema íhjyúváneri.

⁸ Aabéhjáa baatu iijyócuúvétihdyu tsáhájuco hállúvatúne. Áabekéhjáa patóhcoríyéjuco ditye úújetétsóné teene Damájcovu.

⁹ Aabéhjáa téhulle pápihchúúj coojívá hállúvátuube íjcyaaabe tsá majchóubáré, adóubáré, méénutúne.

¹⁰ Áijyúhjáa tétsii tsaapi cahcújtso múnáajpi Ananíá íjcyáábedívú Jetsóó naavédú nééne ibóhówajcárótsihvu dilló dííbyeke. Áánéllihiyéhjáa neébe:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

¹¹ Áánéllihiyéhjáa neebe dííbyeke:

—Cáhawáá ‘Ímiánéjcu’ némeíñé ulléjítovú pééne Jóóda ja dillo Táátsó múnáajpi ‘Tsáoro’ némeííbyekej. Muurá téejari íjcyabe piáábó táúmeíhijcyá Píívyéébeke.

¹² Aabe téhdure naavédú nééne iííténé pañe ájtyumí dííbyé hallúvú díhyójtsicu u pícyoone dibye tsiiñe ihálluvaki.

¹³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Ananíá nééhií:

—Ávyéjuúbej, mítyame oke úúbállehíjcyá dibyévá Jerotsaréeri díuwááboju cáhcújtsómeke ímityúné méénuhíjcyáne.

¹⁴ Aabe muurá eene íllevu tsáá llúúvájté avyéujte nééjuri cahcújtso múnáake itsájtyeki.

¹⁵ Árónáacáhjáa Jetsóó nééhií:

—Wa ihdyu dipye dííbye éllevuj. Muurá téhdure óhdityu íjcyáné uwááboju úwááboobéré pehíjcyá tsííñé iñújíine múnáake íavyéujtélhjimájuco. Áhdure ámuha imúnaa ijraéémuke úwáábóiíbye.

¹⁶ Áábeke ó waajácútsoó muhdú dibye tééné déjúcotu ícúbáhraméíñé.

¹⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii péjúcoobe Ananíá diibye Tsáoro íjcyajávu. Aabéhjáa téejá pañévú iúcáávéne dííbyé hallúvú íhyójtsicu ipícyóóne néé dííbyeke:

—Muúbej, Ávyéjuube Jetsóó éhneváá juuváyí u tsáánáá úhdivu böhówááveebe oke wallóó diéllevu uuva tsiiñe u hálluváábé pañévú Píívyéébé Apíichó iúcááveki.

¹⁸ Ehdúhjáa Ananíá néenemáyé íhyálluúúcú pañétú amóóbé miihédú nééne áákityéné boone hálluvájúcoóbe. Aabéhjáa illuréjuco tsójtsótsámeíñé.

¹⁹ Átsihdyúhjáa botsíí imájchóne tsíípanúúbe. Aabéhjáa teene Damájcori íjcyáné cahcújtso múnáama múhdúj coojívárá ijcyáhi.

Tsáoro Damájcotu úwáábótujkéníne

²⁰ Átsihdyúhjáa tsúúca úwáábótujkénue diityé pihcyáávejááné pañévu. Aabéhjáa nehíjcyá ímiááné Jetsóó Píívyéébé Hajchi íjcyane.

—¿Acáa tsá áánu éhne cahcújtso múnáake ímityúné dáríívehíjcyatú Jerotsaréeri? Diibyéjuco muurá íñé ííllevu tsááne llúúvájté avyéujté éllevu tsaatéké itsájtyeki.

²² Ehdúhjáa ditye néjcatsíyónáá éhníínevúré iúwáábóné pañe nehíjcyabe ímiááné diibyéjuco Jetsóó Críjto íjcyane. Áneríhjyáa íllure tsájúréévetsoobe imúnaa jodíómuke teene Damájcori íjcyámeke.

Tsáoro pállojcóne

23 Átsihdyúhjáa diitye imúnaa íjcyarómé pityácójcatsí dííbyeke illíhyánuroki.

24 Áánemáhjáa pécóhajchótá cójihajchótá téhmehíjcyarómé técoomí llehówááné dííbyeke illíhyánuki. Áróónáacáhjáa waajácújúcoobe teéne.

25 Áabekéhjáa cahcújtso múnnaa úvérújtsí pañevú iúácóóbeke pejco niityétsó técoomí míhlletátú áachívújuco. Ehdúhjáa pállójcoobe Tsáoro ditye llíhyánúiyónetu.

Tsáoro Jerotsaréeri

26 Aabéhjáa Jerotsaréevu úújetéébé imíllerá iñáhbévájcatsíñé técoomiyí íjcyáné cahcújtso múnáama. Áróóbedíhjyáa illure illityéme. Tsáháiikyéhjáa ditye wáajácutú dibye téhdure cáhcujtsójucóóné Jetsóoke.

27 Áabekéhjáa Benabéé uwáábojté éllevu itsájtyéébedívú waajácutsó diityéké ímíñeúvu. Úubálleebéhjáa diityéké muhdú Jetsóó juuváj piinévú dííbyedívú böhówáávéebema iihjyúvátsihdyu péébe dííbyedítýú íjcyáné uwááboju Damájco múnáake iñnerí illityétuube úubállehíjcyáne.

28 Aabéhjáa Jerotsaréeri íjcyabe diityémá úwááboobéré pehíjcyá tsijtye imúnaa cáhcújtsótúmeke iñnerí illityétuúbe.

29 Aanéhjáa tsaate imúnaa íjcyarómé gríégómú ihjyúriyéjuco íhjyuvámé dííbyema ityahjájcatsíñé lliihyánüllehíjcyá dííbyeke.

30 Aanéhjáa iñahbéjté cahcújtso múnnaa iwáajácúne tsajtyé dííbyeke Tsetsaréavu. Átsihdyúhjáa wallóómé dííbyeke Táátsóvuú.

31 Áijyúhjáa Jodéaa, Gariréaa, Tsamááriaa, íjcyáné iñúiñnerí íjcyáné cahcújtso múnnaa tsaímiyéjuco íjcyane Píívyéébé Apíichóré diityéké piáábóneri. Aaméhjáa éhniíñevu llíyaatéhi.

Enéá ímípyeténe

32 Téhduréhjáa Péédoro pahúlleváré áahíveebéré péhíjcyabe úújeté Ríídári íjcyáné cahcújtso múnáadívu.

33 Aabéhjáa téhulle ájtyúmité ‘Enéá’ némeííbyeke 8 pijcyábájuco íjpi vááumeítyúneri chémehíjcyáábeke.

34 Áabekéhjáa neébe:

—Muúbej, tsúúca Jetsocríjtó uke böhütsóhi. Ahdícyane dácúúvéne illuréjuco dicyuwá dímibájcho.

Ahdújucohjáa dibye téijyúré ácuuvné.

35 Aanéhjáa Ríidaá, Tsaróoo, íjcyácoomícyu múnnaa iájtyúmíne muhdúhjáa iícyahíjcyanéhjí iíhvéjtsóne Jetsóokéréjuco cáhcujtsóne.

Dóóca bóhiine idsíjívétsihdyu

³⁶ Téijyúhjáa íjcyalle cahcújtso múnáalle Jóópéri Tabítá gríéégómú ihjyúríg ‘Dóócaá’ némeille. Aalléhjáa ávyétá ímiáállé íjcyalle piáábohíjcyá ídáátsóméhjike.

³⁷ Aalléhjáa téijyu chémelle dsíjívéhi. Áalleúvukéhjáa iñíjtyúne picyóomé cáámééjiri íjcyáné míjcöhö pañevu.

³⁸ Áijyúhjáa diibye Péedoro íjcyacóómí Ríida píhíré teene Jóópétuu. Aanéhjáa cahcújtso múnaa dibye kiá íjcyane iwáájácúne wallóó míityétsikye dííbye éllevu. Aamútsíhjyáa neeté dííbyeke:

—Uuva ú peé iičuí múúha éllevu.

³⁹ Ahdújucöhjáa dibye pééne diityétsimájuco técoomívu. Aabéhjáa úújetéébeke tsajtyémé teene míjcöhö pañevú kiá tééhoúvú íjcyáhullévu. Áánáacähjáa tétsihyi pílbájuyjte walléémú máatyóri íjcyame úujétsópejtsó dííbyeke dílleúvuhjáa dsícohíjcyáné wajyámuunévu.

⁴⁰ Ááné boonétúhjáa pámeekéré áachívú iíjchívyétsóne Píívyéebema ihjyúvaabe ímímóúuvénema. Aabéhjáa dílleúvudívú iičebéré nééhi:

—Tabítaj, múúhamá dacúúve.

Ehdúhjáa dibye néenemáyé iitójúcoölle. Aalléhjáa dííbyeke iájtyúmíne tsúúca ácuuvéhi.

⁴¹ Áállekéhjáa íhyójtsícutu iékéévéne íjyócujcároóbe. Áánemähjáa cahcújtso múnáama pílbájuyjtéké ipíúváne úujétsoobe tsúúca bóhílledívú.

⁴² Aanéhjáa teene Jóópé múnaa mítyame iwáájácúne cáhcujtsó Jetsóoke.

⁴³ Átsihdyúhjáa Péedoro coévahíi tsúcájá técoomívú ‘mííhéné imibájchoóbe’ némeíibyé Tsimóo jávu.

10

Péedorómútsí Conééríoma

¹ Íjcyabéhjáa Tssetsaréari ‘Conééríó’ némeíibyé tsáha múnaa ‘Itariáno’ némeíñé tsodálhómú avyéjuube íjcyáabe.

² Aabéhjáa paíjyuváré Píívyéébeke piáábó ityáúmeíñé ícyahíjcyá muhdú dibye ímillédu. Pámeemáyéhjáa ihyájkíuma duurúvahíjcyámé dííbyeke. Áhduréhjáa jodíómuke piáábohíjcyáabe panévatúre.

³ Aabéhjáa tsájcuuve naavédú nééne iíténé pañe ájtyumíníjkyéji múnáajpi dííbye éllevu tsááneé.

⁴ Aabéhjáa dííbyeke díllónéllii illityécunúúbéré dííbyedívú iičebéré nééhi:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

Áánéllihiyéhjáa neébe:

—Muurá Píívyéébe ímí ijtsúcunú piáábó dííbyeke u táúmeíhijcyáne. Áhdure ímí ijtsúcunúúbé ídáátsóméhjike u piáábohíjcyáne.

⁵ Ahdícyane Jóópévu tsaatéké wallo ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere 'Péedoro' némeííbye.

⁶ Téhulle muurá diibye tsijpi Tsimóo 'mííhéné ímibájchoóbe' némeííbye ja únétu úníuri íjcyájari. Diibye uke neé iiná u méénuíñé.

⁷ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi Conééríoke iñééne pééné boone píúvaabe míityétsi íúníu múnáajtétsikye. Áhduréhjáa píúvaabe tsaapi tsodáhó ímí Píívyéébeke úráávyeihíjcyáábeke ityújkevéélléébeke.

⁸ Áámekéhjáa ímíñeúvú iúúbálléne wálloobe teene Jóópévu.

⁹ Aaméhjáa péhíjcyámé tsíijyu tsúúca técoomíj piíhíríjyuco íjcyánáa Péedoro nériivyé já hallúvú Píívyéébema iíhjyúva cójíipiinéjuco íjcyáíñáaáca.

¹⁰ Téijyúhjáa mítyane ajyábáávatéébe. Áábemáhjáa ditye majcho méenúné hajchótá tétsii íjcyáábedívú naavédú nééne böhówaavéhi.

¹¹ Ááné pañéhjáa ájtyúmíibe cáámetu wájyámúbácobádú nééne téjtyóhjitu dóhjiváné dííbyedívú níityene.

¹² Áhbácóbá pañéhjáa pañevámé pamévá jodíomú dóótúné iyáme.

¹³ Áámedívúhjáa dibye úllévenúrónáa Píívyéébe dííbyeke nééhií:

—Aatyédítýu bo tsaatéké llííhyánúmeke tsájtyéne didyoj.

¹⁴ Árónáacáhjáa neébe:

—Tsáha, Ávyéjuúbej, tehdúi múijyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujtéké.

¹⁵ Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿íveekí doorátujtédivú ú meménú ímiáámé íjcyámeke?

¹⁶ Ehdúhjáa dííbyeke Píívyéébe néé pápihchúújyúva. Ááné boonéhjáa tsiiñe piéhullévúré pééne cáámevu.

¹⁷ Ááneríhjyáa dibye ítsámeíhíjcyánáa tsúúca llééhowávú watsíjucóómé Conééríó walló múnáa dibye íjcyaja dílloméré péhíjcyáme.

¹⁸ Aaméhjáa dilló tééjari dibye íjcyáhajchííjyu.

¹⁹ Aabéhjáa tééné íjtsaméiyíyéi íjcyánáa tsiiñe Píívyéébé Apííchó néé dííbyeke:

—Pápihchúúmeva uke nehcóhi.

²⁰ Diityémá peeco iiná néetuubére. Muurá oore ó wallóó diityéké diéllevu.

²¹ Ahdújucóhjáa dibye diityé éllevu ipyééne nééneé:

—¿A oke ámuha ménehcóhi? ¿Aca muhdú néénéllii ímichi ámuha metsáá taéllevu?

²² Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Ihdyu muha metsáá tsodáhómú avyéjuube Conéério ímiáábé Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyáábeke ámúha múnnaa jodíómú ímí ítsúcunuhíjcyáabe nééjuri. Dííbyekéváa níjkyéji múnáajpi néé dííbye jávú u pééne dííbyema u ihjyúvaki.

²³ Ehdúhjáa ditye néénéllii Péédoro diityéké néé dityéi icyúwa tépejco tétsii. Átsihdyúhjáa botsíi tsíjcyoojí diityémá péébeke tsaate cahcújtso múnnaa nahbénúhi.

²⁴ Aaméhjáa tsíijyu úújeté Tsetsaréavu eenée Conéério ihyákíumáa íñahbévajtéké ipíúvámema dííbyeke téhmehíjcyátsihvu.

²⁵ Aanéhjáa Péédoro dííbye jávú áahívéíyóné ihdéré iíjchívyéíñúne dííbyé úmiwávú mímóúúvetéébé dííbyeke idyúúrúvaki.

²⁶ Árónáacáhjáa Péédoro dííbyeke nééhií:

—Díjyocúuve. Muurá úhdure oo míamúnáajpi.

²⁷ Ehdúhjáa dííbyema ihjyúvaabéré tééjá pañevú úcááveebé úújeté mítyane míamúnaa tétsihvu píhcyáávémedívu.

²⁸ Áámekéhjáa neébe:

—Amuúhaj, muurá ámuha méwaajacú tsá múijyú jodíomuube tsííñé iiñújí múnáajpiima iñáhbévájcatsíñé dííbyé já pañevú úcáávéíturóne. Árónáa Píívyéébe oke néé tsaatéké átéreejtédi o díllótuki.

²⁹ Ahdújuco muurá íñe o tsááne ‘tsíijyu’ néetuubéré oke ámuha mepíúvánélliíhye. Aane ícyooca ó imillé o wáájacúné muhdú néénéllii ímichi ámuha oke mepíuváne.

³⁰ Áánélliihyéhjáa Conéério néé dííbyeke:

—Ícyoocáa cuuve íchihyi tahjyári májchótuube Píívyéébema o ihjyúvahíjcyáábedívú tsaapi óhdivu böhówaavé ávyeta íwajyámú áchaúcunúúbe. Áánetu tsúúca mee piinéehójtsíj coojívájuco.

³¹ Aabée oke nééhií: “Píívyéébe muurá lleebó dííbyema u ihjyúvahíjcyáne. Téhdure ímí íjtsúcunúúbé idáátsóméhjike u piáábohíjcyáne.

³² Áánéllii wallo tsaatéké Jóópévu ditye iújcuté Tsimóo ke dííbyere ‘Péédoro’ némeííbyeke. Téhulle muurá diibye tsíjpi Tsimóo ‘míihéné ímibájchoóbe’ némeííbye ja únérú úníuri íjcyájari. Aabe ihdyu óvíi itsáácooca úúma ihjyúváhi.”

33 Ehdúu oke dibye néénéllii diéllevu ó wallóó uke ditye iújcutéki. Aabe ihdyu tehdújuco u tsááne ímí tsame meíjcyá Píívyéébema. Aane ícyooca muha méimillé Píívyéébée uke níwaavéné múúhakye u úúballéné.

Péédoro Conéériómuke Úwaabóne

34 Áánéllihihjáá Péédoro nééhií:

—Ícyooca ihdyu ímiááné ó waajácú Píívyéébe pámeekéré tsahdúré wájyune.

35 Muurá tsííñé iñújíine múnáadítýú múhdumé dibye ímillédú íjcyámeke ímí ijtsúcunúúbe.

36 Muuráhjáá tsúúcajátújuco dííbyere Píívyéébe muuha ijraéémú ihdéejtéúuke néhijcyáné tsaímíyé dííbyema meíjcyáíñé uwááboju mééma íjcyáíñé pámé Avyéjuubéré íjcyaa Jetsocríjtoj tééveri.

37 Aane muurá ámuha páneere méwaajácú muhdúhjáá műúhá iiñújí Gariréatu tene tújkeváné éhnée Jóááuvu iúwáábóne tsótsohíjcyáné boonétu.

38 Muuráhjáá Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábé pañévú Píívyéébe Íapíichó picyóó dibye téené ihnáhoori ibohíítsohíjcyá naavéné túkevéjtsójú pañe íjcyame ícúbáhrámeihíjcyámeke. Ehdúu muurá ímiáánéjuco dibye méenuhíjcyáné Píívyéébe dííbyema íjcyánéllihihjáá.

39 Aane muurá muha méwaajácú páneere muhdúhjáá dibye méenuhíjcyáné Jodéá iiñújirii, Jerotsaréerii, íjcyane. Ááné boonétúu dííbyeke lliihyánúmé páwachékevu.

40 Áróóbekée Píívyéébe 3 coojívatu tsiiñe ibohíítsóóbeke böhówajcáró műúhadívü.

41 Árónaacáa tsá paméadívúré dibye böhówáávetúne. Muuráhjáá ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébe műúhakye dííbyé ubálle muha meméenúímyeke méménúmedívúré böhówááveébe. Áábemáá muurá muha mémajchóhi.

42 Áijyúu műúhakye níwááveíñube muha meuwáábo ímiáájú pámeekéré miámúnáake. Áhdurée neebe muha meúúbálle Píívyéébée dííbyeke néhdújuco pámeere dsíjivéjúcóóróméhjíima muhdú ditye íyahíjcyáné dibye ímibájchoíñé.

43 Téhduréhjáá muurá tsúúcajátújuco Píívyéébée ihjyú ubálle műnaa néhijcyáné dííbyeke cáhcújtsómé imítyuháñé ábájíívemeíñé. Ehdúhjáá neebe Péédoro.

Jodíomú íjcyátúmé pañévú Píívyéébée Apííchó úcaavéne

44 Aabéhjáá iúwáábó pínéévénáa tsúúca Píívyéébée Apííchó úcaavé pámeere múhdumé dibye úwaabóné cáhcújtsómé pañévu.

45 Ááneríhjyáa imúnaa dííbyemáa pééme ullévenú jodíomú íjcyátúrómé pañevú Píívyéébé Apíichó úcázavéneri.

46 Aaméhjáa lleebúcunú Píívyéébeke ditye dùúruváné tsíjtyéhjí ihjyúháñé iwáajácútúrójúhjiri.

47 Áámekéhjáa neebe Péédoro:

—Tsúúca muurá diityé pañe ijcyáné Píívyéébé Apíichó íñe mépañe iijcyadu. Áánéllii tsúúca piivyétémé itsójtsótsámeíñne.

48 Ehdúhjáa iñééne neebe ílluréjuco ditye itsójtsótsámeí dííbyedívú Jetsocríjto mémeri. Áabekéhjáa nééme dibyéi diityémá iijcyáa tsuucájááneúvu.

11

Muhdú tene pájtyene Péédoro úúballéne

1 Aanéhjáa Jodéari íjcyáné uwáábojtémá tsijtye cahcújtso múnaa waajácújucóó jodíomú íjcyátúrómé tsúúca Píívyéébé uwááboju cáhcujtsóne.

2 Áánáacáhjáa Péédoro oomíjyucóó Jerotsaréevu. Áabedítyúhjáa tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcoorómé íhdééné taúhbaju úraavyémé ihjyúvahíjcyáhi.

3 Aaméhjáa néé dííbyeke:

—¿Acáa íveekí memúnaa jodíomú íjcyátúmeke áahíveebéré u péébe diityémá ú máchohíjcyáhi?

4 Áánélliihyéhjáa úúbálleebe páneere ídyéjúcotu muhdúhjáa dííbyema tene pájtyene.

5 Neebhéhjáapeé:

—Muuráhjáa ihdyu Jóópéri o íjcyáabe Píívyéébema o ihjyúvahíjcyánáa óhdivu naavédú nééne böhówáávéné pañe ó ájtyumí wájyámúbácobádú nééne téjtyóhjitu dóhjiváné cáámetu óhdivu níítyene.

6 Áánevúu o úllévenúróné botsíi ímíñneúvú o iiheebe ó ájtyumí tééné pañe pamévá iyámé doorátujte íjcyane.

7 Áamedívúu o iiheejcyárónáa Píívyéébe oke nééhií: “Aatyédítýú bo tsaatéké llííhyánúmeke tsájtyéne didyoj.”

8 Árónáacáa o nééhií: “Tsáha, Ávyéjuúbej, tehdúi múijyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujtéke.”

9 Áánélliihyée oke neébe: “¿Íveekí doorátujtédívú ú mémenúné ímiáámé íjcyáameke?”

10 Ehdúu oke pápihchúújyúvá dibye nééné boone piéhullévúré pééne cáámevu.

11 Ááné tujkéveríhjyáa tsúúca o íjcyajávú wajtsíjucóómé pápihchúúmeva Tsetsaréatu ditye taéllevu wálloóme.

¹² Áámemájucóo o pééne Píívyéébé Apíichóré oke túkévéjtsóneri iiná néetuubére. Áábemájucóo idyé íjtye 6-meva óoma úújeténé oke piúváábe jávu.

¹³ Aabée múúhakye úúballé níjkyéji múnáajpíváa idyé dííbyedívú ihjyávú ibóhówáávéne dííbyeke nééneé: "Jóópévu tsaatéké wallo ditye iújcute Tsimóoke dííbyere 'Péedoró' némeííbyeke.

¹⁴ Diibye ihdyu uke neé muhdú ámuha dihyájkíuma mewágóóvéýónetu mepájtyetéíñé." Ehdúu múúhakye úúbálleébe.

¹⁵ Ááné boonétuu diityéké o úwáábómé pañevú Píívyéébé Apíichó úcaaavé éhnée mépañevú iúcaavédu.

¹⁶ Téijyúu ó itsaavé éhnée Ávyéjuube Jetsóó illu nééneé: "Imiáánéjucóo Jóáa tsótsohíjcyáné nújpacyori. Áánetu ihdyu ámúhá pañevú Píívyéébé Apíichó úcááveéhi." Ehdúu Jetsóó nééne ó itsaavé téénetu.

¹⁷ Muuráhjáa dííbyeke ditye cáhcújtsónéllii Píívyéébé Apíichó diityé pañevú úcaaavé éhnée mépañevú iúcaavédu. Ehdúu Píívyéébe iimillédú méénune tehdu muhdú o méénúíyónejíívari.

¹⁸ Ehdúhjáa Péedoró Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáake néénéllii tsáhájuco iiná ditye néétú dííbyeke. Aaméhjáa Píívyéébeke dúúruvámé nééhií:

—Píívyéébhaca téhdure jodíomú íjcyátúrómeke wajyúhi. Muurá eene muhdúhjáa iícyahíjcyáné iihvégtsóne imiánejcúvú pajtyémé múijyú idsíjivéjúcóóityúne böhí iújcuki. Ehdúhjáa nééme Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnaa.

Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnaa

¹⁹ Muuráhjáa Ejtéébaúvuke ditye dsíjivétsóné boone téhdure tsijtye cahcújtso múnáake ímityúné dárííveme. Áánetúhjáa tsaate wáá Peníítsiávuu, 'Chiípere' némeíñé caapáhovuu, Ajtiokííavuu, íjcyane. Aaméhjáa téhulle úwáábohíjcyá Críjtodítýú íjcyáné uwááboju apáámyekéré imúnaa jodíomuke. Tsáháhjáa tsijtyeke ditye úwáábohíjcyatúne.

²⁰ Árónáacáhjáa tsijtye Chiíperétú tsááné cahcújtso múnáama Tsirééne múnaa Ajtiokííavu wájtsime úwaabóvá jodíomú íjcyátúrómeke.

²¹ Áámekéhjáa Píívyéébe píaabómé muhdú iícyahíjcyanéhjí iihvégtsóne dííbyekéréjuco cáhcujtsóne.

²² Aanéhjáa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnaa iwáájácúne wallóó Benabéeke téhullévu.

23 Aabéhjáa téhullévú úújetéébé waajácú muhdú ímiááné Píívyéébe diityéké píaabóne. Ááneríhjyáa mítyane ímíjyúúveebe diityéké tükévétsöhjcyá ditye ímíñéuvú Jetsóoke iúráávyeki.

24 Ehdúhjáa diityéké neeve ímí Píívyéébe cáhcújtsóóbeke díibyé Apíichó tükévétsöhjcyáabe. Aabéhjáa úwáábóneri tsijtye cáhcujtsóhi.

25 Átsihdyúhjáa Táátsóvu peebe Tsáoró néhcovu. Áábekéhjáa téhullétú iújcújéebema tsiiñe óómimútsí Ajtiokííavu.

26 Aamútsíhjyáa tétsíí cahcújtso múnáama tsáné pijcyábá íjcyamútsí úwáábohíjcyá diityéke. Áijyúhjáa botsíi cahcújtso múnáake dillómé 'Crijiánómudi' Críjtó uráávye múnáake.

27 Áánáacáhjáa uwáábojtédítýú tsaate Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa íjcyame péé Jerotsaréetu Ajtiokííavu.

28 Áámedítýúhjáa 'Agáábo' némeíbyé diityéj piinévú iíjyócúúvéne néé ájyaba íjcyaiñé iíñújíri Píívyéébé Apíichó tükévétsónéri iwáájacúne. Ahdújucóhjáa tene íjcyane Cáráóódio ávyéjuube íjcyáijyu.

29 Áánellíihyéhjáa Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnaa íjtsámeí muhdú tsáápiitsa ipiááboiñé Jodéari íjcyáné cahcújtso múnáake.

30 Ahdújucóhjáa ditye méénune. Áánemáhjáa diityétsí Ben-abéemútsikye Tsáorómá wallóómé téhulle íjcyáné cahcújtso múnáá túkevéjtsojté éllevu.

12

Jacóóboke illííhyánúne Pééedoróké ditye cívéhoojánúne

1 Áijyúhjáa ávyéjuube Heróódé ímityúné dáríivé tsaate cahcújtso múnáake.

2 Diibyéhjáa muurá néejuri Jóáá nahbe Jacóóboke lliihyánúmé ícyáváájcóneri.

3 Aanéhjáa ímí pajtyé imúnaa jodíomú Jetsóoke cáhcujtsótúmeke. Átsihdyúhjáa neeve Pééedorókeréjuco ditye iékééveki. Ehdúhjáa meenúmé pajtyété wañéhjí pañe óórityúne pááá máchómeíhíjcyáijyu.

4 Áábekéhjáa ícyúvéhoojánúbedívú téhmétsoobe tsodáhómú 16-meva íjcyámeke ditye ityéhme piinéehójtsímevátsáhjidi. Áánemáhjáa íjtsámeíbyé tééné pajtyétavúi iíjchívyétsóóbedívú iúújétsoíñé tsíjtyeke ditye muhdú iñéékií.

5 Áábé hallúvúhjáa cahcújtso múnaa piáábó táúmeíhíjcyá Píívyéébeke.

Píívyéébe Pééedoróké cívéhóójatu íjchívyetsóne

6 Aanéhjáa tsitsíivevu diibye Heróódé dííbyedívú tsíjtyeke úújétsóíyo péjcó cúaabe panéjcuvaácutu úwááñéhityu

tsodáhomútsidítýú dóhjívaábe. Áánetúhjáa tsijtye imyéénuhíjcyádú téhmé péjcové téjá lleehówa.

7 Árónáacáhjáa níjkyéji múnáajpi dííbyedívú úújetéébedítýú peete cádiúcunú páneere teene cùvéhóójá pañe. Aabéhjáa dííbyeke cávíhyiñú ‘muúbe, dákjyeé’ néebere. Ehdúhjáa dibye néénemáyé úwááñehi cöríiveíñú dííbyé hótsíjkejíícutu.

8 Áabekéhjáa neeve dibye íwajyámúúné ímíbájkímyeíñé íjtyúhápaajínevu iújcámeíki. Ahdújucóhjáa ímíbájkímyeííbyeke neébe:

—Ayúwa díwajyámú hállúejávú dávóóveíñúne dicha tadyéjurij.

9 Ahdújucóhjáa dííbye déjutu péébe ijtsúcunú ímiááné íjcyátúneúvúdu. Ijtsúcunúúbéhjáa naavédú néénere iíiténé pañe iájtyumíne.

10 Árónáacáhjáa tsúúca pajtyémútsí tujkénúetsíi, hallúvúetsíi, téhmehíjcyámútsikye. Átsihdyúhjáa úújetémútsí ulléijjtovuréjuco meíjchívyéné lleehówá úwáñewáánetu méénúmeíwatu. Aawáhjáa iiye diityétsima páyúúvénetu íjchívyemútsí tsamútsíi peerá teene ulléijjtori diibye níjkyéji múnáajpiíma. Aabéhjáa tétsihdyu illuréjuco dííbyedítýú pééneé.

11 Átsihvúhjáa botsíi ímiááné íjcyane iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íñe ímiááné Píívyéébe níjkyéji múnáajpikye taéllevu wallóó oke dibye ipájtyetétso Heróódé hójtsí pañétu? Áhdure oke pájtyetétsoobe tamúnaa íjcyarómé oke iímillédú méénúúyónetu.

12 Ehdúhjáa nééneri ijtsámeííbyéré péé Jóáa dííbyere ‘Máácoó’ némeííbyéj tsííju Maaría jávu. Áijyúhjáa tééjavu cahcújtso múnaa ipíhcyáávéne Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi.

13 Áánáacáhjáa llééhówatu áachí éhnéjcutu díllohíjcyabe diityéke. Áánelliihyéhjáa bádsíjcaja ‘Róódeé’ némeíllé iíjchívyéíñúne úújeté múha íjcyane iwáájácuki.

14 Aalléhjáa Pééedorój ké illéébóne mítyane ímíjyuuvéhi. Áánemáhjáa dííbyekéi pááyúcútulléré iíicuí tsiiñe ióómíñé úúbállété diityéke.

15 Árónáacáhjáa díílleke népejtsóme:

—Ílluréubá ú meívatéhi. Tsáháubá diibye íjcyatúne. Níjkyéji múnáajpíyéubá dííbyé uubállema tsáábeke ú nééhií.

16 Áánáacáhjáa Pééedoró éhnííñevúré díllohíjcyá llééhówatu. Áabekéhjáa botsíi ipááyúcúúbedi mítyane ullévenúme.

17 Áámekéhjáa íhyójtsíryé neebe ditye cúuvéhulléré iijcyaki. Átsihdyúhjáa úubálleebe diityéké muhdú Píívyéébe dííbyeke cúvéhóójatu íjchívyetsóne. Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Aane tsáma méúubálleco Jacóóboke tsijtye cahcújtso múnáama.

Ehdúhjáa iñééne tsiéllevúréjuco dibye pééne diityédítyu.

18 Aanéhjáa tsitsíívevu tsodáhómú eenée dííbyeke téhmehíjcyámé úvánujcásí múhdutú kiávú dibye pééneri.

19 Ááme éllevúhjáa diibye Heróódé wallóó tsaatéké ditye teene cùvehóójá iúújeté dííbyeke. Aaméhjáa ájtyúmítúnéllii ímíñeúvú diitye tehmé múnáake idíllóróne illuréjuco dibye llííhyánutsóné diityédívu. Áánemáhjáa teene Jodéá iiñújitu peebe Tsetsaréavu.

Heróódé dsíjivéne

20 Aabéhjáa tsarillehíjcyá Tííróma Tsidóó coomícyu múnáake. Ároméhjáa dííbyé iiñújítúré majcho iúcuhíjcyánéllii imillé dibye diityémá ímíjyuuvéne. Áánélliihyéhjáa tsaméhjí ímíñeúvú ipityácójcatsíñé péé dííbyé piáaboobe Bárájto éllevu. Áábekéhjáa néeme dibye Heróodeke iñéé dibye diityémá iiimíjyúuveki. Aanéhjáa ímí iijsúcunúnéllii neetéébé dííbyeke dibye diityémá iiimíjyúuveki.

21 Áánélliihyéhjáa diityéké ééveebe kékcoojí diityémá iiíhjyúvaiñé. Ájcoojíhjáa úújetédú íavyéjú wajyámuvu iúcáávéne íavyéjú ijyáwá hallúvú ácúúveebe diityémá iiíhjyúvaki.

22 Ááneréjucóhjáa tsaate kéévánécoba nééneé:

—Aabye muurá eene íhjyúvaabéubá tsá míamúnáajpi ijcatúne. iPíívyééberéubá dííbye!

23 Ehdúhjáa ditye néenemáyé níjkyéji múnáajpi Heróodeke baavu iijscaáyóóbeke chémetsóhi. Aabéhjáa illuréjuco dsíjivéné iúúvaténeri. Ehdúhjáa dííbyeke pajtyéné íveekí Píívyéébeke ávyéjújtsotúmé míamúnaa dííbyekéré ávyéjujtsóné ímí dibye iijsúcunúné déjúcotu.

24 Áijyúhjáa Píívyéébé uwááboju éhnííñevu tsújaavé pahúllevá múnáadívu.

25 Áanétúhjáa Benabéemútsí Tsáorómá oomíjyucóó Ajtiokííavu tétsíí cahcújtso múnaa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáake piáábóne dsíidsidívú diityéké iájcújétsihdu. Aamútsíhjyáa tsajtyé Jóááke dííbyere ‘Máácoó’ némeííbyeke.

13

Benabéemútsí Tsáorómá uwáábótújkenúne

¹ Ájíyúhjáa Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnáama ijcyámé Píívyéébé ihjyú uwáábojte ílluúme: Diibye Benabéee, Tsimóó dííbyere ‘Cúúvéébee’ némeííbyee, Tsirééne múnáajpi Róótsioo, Manaéé Gariréá iiñújí avyéjuube íjcyaabéhjáa Heróódema tsaijyú píívyeeébee, Tsáoroo, éhdume. Áámedítýúhjáa tsaate uwáábohíjcyá Jetsóoke cáhcújtsótúmeke. Áánetúhjáa tsijtye uwáábohíjcyá tsúúca dííbyeke cáhcújtsómeke.

² Aaméhjáa tsájcoojí májchotúmé Píívyéébeke dúúrúvámeke dííbyé Apíichó nééhií:

—Óoma mémeménú Benabéemútsikye Tsáorómá tsúúcajátújucóo diityétsidyítýú o íjtsámeíñé wákimyéí diityétsí imyéénuki.

³ Ahdújucóhjáa diityétsí hallúvú íhyótsíne ipícyóóne ditye táúmeíñé piáábó Píívyéébeke. Átsihdyúhjáa ipítájícómútsikye illuréjuco ditye wállóóne.

Benabéemútsí Chííperéri úwaabóne

⁴ Aamútsíhjyáa Píívyéébé Apíichó tükévéjtsóneri péé Tsereóotsiávu. Átsihdyúhjáa tsahíiyí peemútsí ‘Chíípere’ némeíñé caapáhovu.

⁵ Aamútsíhjyáa ‘Tsaramína’ némeí mujcovú úújetémútsí úwaabójucóo Píívyéébé ihjyu imúnaa jodíomú pihcyáávejááné pañévu. Áámútsimáhjáa ípiááboobe Jóáa péé dííbyere ‘Máácoó’ némeííbye.

⁶ Aaméhjáa teene caapáhori péhíjcyámé Páápó coomívú úújetémé tétsii ájtyumí tsaapi imúnáajpi Bajetsóoke ápíichoobe íjcyáábeke. Diibyéhjáa illure iállíñé nehíjcyá Píívyéébé icyánéjcú ubállé imyéénuhíjcyáne.

⁷ Aabéhjáa ícyahíjcyá ávyéjuube Tsééjio Páorómá ímí dííbyema iñáhbévácatsíhíjcyánellííhye. Diibyéhjáa ávyéjuube píuvá Benabéemútsikye Píívyéébé uwááboju illéébúcunúné iímillenélliíhye.

⁸ Aamútsíhjyáa dííbyeke úwáábórónáa diibye ápíichoobe dííbyere ‘Eriíma’ némeííbyé tsá ímilletú dibye cáhcujtsóné Píívyéébé ihjyu. Áánemáhjáa illure téénetu bóiíjcyuube dííbyeke.

⁹ Áánellíihyéhjáa Tsáoro dííbyere Páávoro íjcyáábé pañe Píívyéébé Apíichó íjcyaaabe dííbyedívú iííténe nééhií:

—Muúbej, uu muurá álliu múnáajpi Naavénéj tsiiiméné u íjcyaaabe átéréejpi.

¹⁰ Aabe ¿múuijyúikyé ú íhvéteé eene Ávyéjúúbedítýú íjcyáné uwááboju ímiáájú u tútavátsohíjcyánetu?

¹¹ Ahdícyane Ícyooca Píivyéébere nééjuri tsáhájuco u hállúváityúne. Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsáhájuco dibye állúvatúne. Áánemáhjáa tsaatéké neebe ditye itsájtye dííbyeke.

¹² Aanéhjáa ávyéjuube Tsééjio Páoro iájtyúmíne illuréjuco cáhcujsóné Píivyéébeke.

Páávorómútsi Ajtiokííari

¹³ Átsihdyúhjáa Páávoro íñahbénujtétsima Páápótú péé tsahíiyí Pajpiíriá iiñújiri íjcyacóomí Pééjévuú. Áámútsidítýuhjáa tétsihdyu Jóáa oomí Jerotsaréevu.

¹⁴ Ááné boonéhjáa iiyéjuco péémutsi úújeté Ajtiokííavu Pit-síidiá iiñújiri íjcyácoomívu. Aamútsíhjyáa téhulle wáyeéévejcóójí íjcyamútsí péé imúnáá pihcyaávejávu.

¹⁵ Áánáacáhjáa tééjá avyéjujite Píivyéébé ihjyu iéévene iníjkevádú néé tsaatéké ditye idíllo dityétsí lhjyúválhajchííjyu. Áánéllihiyéhjáa nééme diityétsikye:

—¿Ava tsá ámuhtsi menééiyóne? Tenévá íjcyáhajchíí müúhakye mene.

¹⁶ Áánéllihiyéhjáa diibye Páávoro iiijyócúuvéne íhyójtsiri néé ditye cúuvéhulléré iiijcyaki. Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaa ijraéémuj, cáhawáá ímíñeeuvú mélleebúcunu ámuúhakye o nééiñe iñe mühdumé Píivyéébeke ámuha maávyejúúllémeke.

¹⁷ Muuráhjáa méihdé múnáauvú Piivyéébé idyé íjcyaaabe ihñéjté Ejíhtó iiñújiri íjcyámeke llíyaatétsó diityékée iñéhdújuco. Ámekéhjáa muurá iihnáhoori ijchívyétsoobe tééné iiñújitu.

¹⁸ Aaméhjáa mühdurá ícyahíjcyáronéhjí iaábúcúne diityéké píáábohíjcyaaabe panévatúré 40 píjcyá hajchótá ditye iiñéubárá píivyétúné iiñújiri íjcyácoóca.

¹⁹ Ááné boonéhjáa Canaanáá iiñújivúréjuco péémeke idyé dibye píáabónej tééveriyé tähjahíjcyámé 7 coomíva münaa tééné iiñújiri íjcyámeke. Diityékéhjáa ibóáyóné boone iiyéjuco ditye cáávácuhiíjcyáné diityé iñújíine. Ehdúhjáa muurá méénuhíjcyámé Píivyéébé píááboríye.

²⁰ Ámekéhjáa tükévétsohíjcyaaabe ímítýúnéhjí ímibájcho múnáaj tééveri 450 píjcyá hajchótá lhjyú uubálle múnáajpi Tsamoéeréjuco íjcyácoojívu.

²¹ Aaméhjáa idyé táumeí Píivyéébeke dibye imyéménu tsáápiikye diityé avyéjuube íjcyáííbyeke dibye diityéké ityúkévéjtsoki. Ahdújucóhjáa dibye mémenúné ‘Bejamí’ némeíñé dohjíba múnáajpi Tsíí hajchi Tsaóoke dibye iíjcyá ávyéjuube 40 píjcyá hajchóta.

22 Áabekéhjáa iíjchívyétsóné boone Dabíkyéréjuco dibye tsiiñe pícyoone diityé avyéjuube dibye iíjcyaki. Díibyedítyúhjáa muurá neébe: “Ópee o tújkevéélléébeke ó ájtyumí Itsaíi hajchi Dabíkye.”

23 Diibyéhjáa muurá Dabíij tsiiiménémúháábedítýú Píívyéébe meménú Jetsóoke mee ijraéémuma pámé Pájtyetétsoobe iíjcyáábeke tsúúcajátújucóhjáa iñéhdújuco.

24 Áábé ihdéhjáa Jóáa úwáábohíjcyá memúnaa ijraéémuke. Aabéhjáa nehíjcyá ímítýú iícyahíjcyánéhjí iihvéjtsóne ditye ímiánejcúvuréjuco ipájtyéne ílluréjuco itsójtsótsámeíki.

25 Aabéhjáa teene íuwáábó nijkévaríjyuco iíjcyaaabe nééhií: “Tsá muurá o iíjyatú eene ámuha meítsúcunúhíjcyaaabe. Táhboonétúi ihdyu úwááboiíbye. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubáré o tacoríúcúítyuróne.”

26 Ehdúhjáa iñétsihdyu Páávoro nééhií:

—Ámuúha, Aavaráaúvúj tsiiiménémúháábema múhdumé tsíjtye múnaa Píívyéébeke cáhcujtsómej, muurá pajtyété uwááboju méwáábyuta.

27 Muuráhjáa Jerotsaréeri iíjcyame memúnaa íavyéjuitémáyé tsá wáájácutú diibyéjuco Mépájtyetétsoobe Jetsóó iíjcyane ténevá wáyeéévéjcoojívadúné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáá uwááboju díibyedítýú ihjyuváné éévehíjcyaróme. Aamée muurá íllure ícúbahrá díibyedi tsúúcajátújuco tene díibyedítýú némeídyújuco.

28 Tsáháaturóhjáa iiñé imítýúné dibye méénutú tééné hallútú ditye díibyeke llííhyánúiyóne. Árónáacáhjáa nééme Piráátoke dibye illííhyánútso díibyedívu.

29 Ehdúhjáa díibyedítýú tene cáátúnúmeídyújuco ditye méénune díibyeke. Áábeúvú iitémehóhjáa tsíjtyeréjuco páwachéketu iñíítyétsóne cíúune.

30 Áróóbekée muurá Píívyéébere bóhiitsóhi.

31 Aabéhjáa píváijyúvá böhówáávehíjcyá Gariréatúhjáa Jerotsaréevu díibyema péhíjcyámedívu. Aame muurá iñé úubállehíjcyá míamúnáake díibyedítýu.

32 Aane iñé ámúhakye muha méúúbállehíjcyá ímiá uwááboju tsúúcajátújucóhjáa méihdé múnááuvuke úubállémeíhíjcyáne.

33 Muuráhjáa meke diityéúvúj tsiiiménémúháábeke iñéhdújuco Píívyéébe bóhiitsóné Jetsóoke. Muurá Tsááamóháámitu nééneé: “Uu Hájchíwu u iíjcyáábeke uke ó bóhiitsóhi.”

34 Ehdúhjáa Píívyéébe néé díibyeke ibóhiitsoíñé díibyej pi iicúbáhrámeítyuki. Áhdure idyé tsiiñe neébe: “Ámúhakye ó

píáaboó panévatúré Dabíiúvukée o néhdújuco."

35 Téhdure idyé tsiiñe Tsááamoháámitu nééneé: "U íjcyátúcoocájííva néhi dííicúve múnáajpi íjcyáábej pi tóócuúhi."

36 Aanéhjáa muurá diibye Dabíiúvuke Píívyéébe iñéhdújuco ímí iiçúvehíjcyáné míamúnáake dibye íjcyáijyu íjcyámeke. Aabéhjáa muurá dsíjivéébeke cááníúvú úníutu ditye cíúúúbej pi ícúbáhrámeíhi.

37 Áánetúu Jetsóoke Píívyéébe böhíitsóóbej pi tsá ícúbáhrámeítyúne.

38 Aane ihdyu ámuha tamúnaa méwaajácúiyá diibyée dsíjivénej tééveri tsúúca pámeere míamúnáá imítyuháñé Píívyéébe ábájíívéné uwááboju.

39 Aane muurá íñe múhdumé díibyeke cáhcújtsómé imítyuháñé tsúúca ábájíívemeíhi. Áánetu teene cáhcújtsotúmé Píívyéebéhjáa Moitsééuvuj tééveri méenúné taúhbajúré úráávye híjcyámé imítyuháñé tsá ábájíívemeítyúne.

40 Ahdícyane téébúwá méíjcyaco. Ámúhakye pajtyédíñé éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa illu nééneé:

41 Ámuúhaj, műúnedi illure úuhívatéhíjcyámej, wa ihdyu méwágóóovecoj. Muurá íhtsútuube Píívyéébe o íjcyaaabe panéváré o méenune tsaate ámúhakye úúballéjúcooróné tsá ámuha mecahcútsohíjcyatúne.

42 Ehdúhjáa Páávoro pihcyávérá pañévú úwáábóné tsu-jáávevu tsaate díibyeke néé tsiiñe dibye wáyeéévejcóójí itsááne iúwááboki.

43 Áánemáhjáa diityétsima nahbévahíjcyámé Píívyéébeke ímí úráávye híjcyámé jodíomuu, tsijtye jodíomú íjcyátúmedíyyu, íjcyame. Áámekéhjáa tükévétsohíjcyamútsí Jetsóodítyú íjcyáné uwááboju dityétsí úwaabóné ímí diityéké búuuvémé diityétsikye náhbévámeke. Aamútsíhjyáa nehíjcyá diityéké Píívyéébé piáábori ímí ditye iúrarávye díibyeke.

44 Átsihdyúhjáa tsíiñé tsemáánaréjuco déjúcóóvéneri wáyeéévejcóójí illúhwu pácoomí munaáré dóbééverá Píívyéébé uwááboju illéébúcunúki.

45 Ááneríhjyáa avyéjuje mítyane iñómíutááváne Páávoródítyú ihjyúvá díibye uwáábó icyátúhtsónema.

46 Áámekéhjáa núhnévétumútsíyé diibye Páávorómá Ben-abéemútsí nééhi:

—Muurá ihdyu tehdújúcooro íñe Píívyéébé uwááboju Jetsóodítyú íjcyane mee jodíomudítyú úwáábómeí tujkénújúcooróné tsá ámuha meímílletú mecahcújtsóne meímibaavyéné müijyú medsíjivéjúcóiityúne böhí ámuha

meújcuki. Áánéllii muhtsi mepéé jodíomú íjcyátúme éllevu diityékeréjuco muhtsi meúwááboki.

⁴⁷ Muurá Píívyéébe íhjyú uubálle múnáaj tééveri nééhií: Ukée ó picyóó peetédú u néébedítýú pajtyété uwááboju itsújááve pámeere iiñújíri íjcyáné míamúnáadívu.

⁴⁸ Ehdúhjáa dityétsí nééneri jodíomú íjcyatúmé ímíjyuuvéhi. Aaméhjáa nehíjcyá Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju ímiááné íjcyane. Áánemáhjáa cáhcujtsómé eenée múhdumé múijyú ídsijívénityúne böhí iújcúñejcúvuréjuco pájtyeme.

⁴⁹ Ehdúhjáa tééné iiñújíri úwáábómeíñé Ávyéjúúbedítýú íjcyáné uwááboju.

⁵⁰ Árónáacáhjáa pihciyáávéjá túkevéjtsojtémá íhtsutúmé íjcyáné walléémú néé técoomí avyéjujtéké diityémá tsaméhjí iíjchívyétso diityétsikye tétsihdyu. Ahdújucóhjáa ditye iíjchívyetsóné diityétsikye tééné iiñújítu páhduváré idyáriiívémútsikye.

⁵¹ Áánélliíhyéhjáa ílluréjuco dityétsí diityédívú íjtyúhááñé iiñú ipichóújcóné pééne Icóníóvu.

⁵² Árónáacáhjáa ihdyu tétsíi múnaa múhdumé tsúúca Jetsóoke cáhcújtsómé pañé Píívyéébé Apííchó íjcyame mítyane ímíjyuuvéhi.

14

Páávorómútsí Benabéema Icóníori

¹ Aamúsíhjyáa Páávorómútsí Benabéema teene Icóníori íjcyáné pihciyáávéjá pañévú úwáábohíjcyáné mítyame cáhcujtsó imúnaa jodíomu. Áhduréhjáa tsíjtye múnaa íjcyarómé cáhcujtsóhi.

² Árónáacáhjáa tsaate jodíomú cáhcújtsotúmé bójcyú jodíomú íjcyátúmeke ditye icyáhcújtsótuki. Aaméhjáa ditye néhdújuco tsárllehíjcyáné cahcújtsó múnáake.

³ Áróné pañéhjáa tsúúcajái tétsii íjcyamútsí úwáábohíjcyá Píívyéébedívú icyátsípáávéne iínerí núhnévétemútsi. Áámútsikyéhjáa piáaboobe díibyé ihnáhoori dityétsí méenúráityúronéhjí imyéénuki.

⁴ Áánáacáhjáa técoomí múnaa ílluréjuco dówaavéne. Tsaatéhjáa pajtyé uwáábojté icyánejcúvu. Áánetúhjáa tsíjtye coévá cáhcújtsótúmema.

⁵ Áánélliíhyéhjáa jodíomuu, tsíjtye jodíomú íjcyátúmee, íjcyame íavyéjujtéma pityácójcatsí diityétsikye páhduváré idyáriiívémútsikye néwayúúnevú iáámuíñé.

⁶ Aanéhjáa iwáájácúne úmívamútsí Ricaóóniá iiñújivu. Aamútsíhjyáa úwáábohíjcyá tééné iiñújiri Ríítaraa, Déébeé, íjcyácoomícyuri.

⁷ Téhduréhjáa úwáábohíjcyamútsí hállúcuri íjcyámeke.

Páávoroké néwayúúnevu ditye áámune

⁸ Aanéhjáa Ríítarárí íjcyaaabe tsaapi itsíimávámeítsihdyújuco úllétuúbe.

⁹ Aabéhjáa lleebúcunúhijcyá Páávoro úwaabóne. Áábekéhjáa Páávoro iájtyúmíne waajácú dibye ímiááné cáhcujtsóné Píívyéébe dííbyeke ímíjpyetétsoíñé.

¹⁰ Áánellíihyéhjáa neevee dííbyeke:

—Díjyocúúve. Ahdújucóhjáa ííjyocúúvénemáyé dibye úllene.

¹¹ Ááneríhjyáa teene Ricaóóniá iiñújí múnnaa iúllévenúne néé ihjyúri:

—¡Píívyéébemútsíhya íñe méhdivu niityé míamúnáajtétsidívú iíípívyéévénema!

¹² Ehdúhjáa iñééne Benabéeke meménúmé 'Jóópíte' némeíñé miicúrúwake icyáánívahíjcyáábe déjutu. Áánetúhjáa Páávoroké meménúmé tsíipi 'Meecóório' némeíñé miicúrúwa déjutu ímichi dibye íhjyúvahíjcyánellíihye.

¹³ Áijyúhjáa diibye 'Jóópíte' némeíñé miicúrúwake cáánívahíjcyaaabe llúuváábé duurúvaja técoomí lleehówá únúríye. Aabéhjáa tsivá ócójimútsikye wajcöháñetu iícyáávétsoomútsikye. Áámútsikyéhjáa tsaméhjí imíllerá illííhyanúné tééneri Páávorómútsikye iíícúveki.

¹⁴ Aanéhjáa iwáájácúne íwajyámúúné dóváríjcyómeímútsí tsári ehdu ditye méénuuyóné diityétsikye pájtyénélliíhye.

¹⁵ Áánemáhjáa iícúi diityé éllevu ipyééne neemútsí:

—¿Aca íveekí ámuha ehdu méemeenúhi? Áánerá ámuhádúré muhtsi míamúnáajtétsi. Aamútsíi muurá íñe ámúha éllevu muhtsi metsáá ámúhakye meúwáábo ehdu nénehji ámuha meúráávyehíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébekéréjuco ámuha meúráávye páneerée íevéhooíwari íjcyánéhjima ííñuji tééjí hallúrí íjcyáméhjimájuco nújpácyó pañe íjcyámeke ípívyéjtsóóbeke. Diibye ihdyu meke bohíívvú ajcúhi.

¹⁶ Dííbyerée muurá éíjyuúvú míamúnáake íhvejtsómé ícyahíjcyá iímillédu.

¹⁷ Áróñáacáa iíhnáhoovu diityéké úújétsoobe panévatúré diityéké ipiáábóneri. Dííbyere muurá mééma nííjyáhañé állétsóneri mebájtsoháñé tsaímíyé píívyene meóóvéne méícyahíjcyá tsaímijyúúre.

¹⁸ Ehdújhjáa dityétsí néérónáa imíllerómé diityétsikye iíicuvéné ócójimútsikye icyovájtsóneri. Árónemáhjáa íhvejtsóme.

¹⁹ Áánáacáhjáa tétsihvu wajtsímé tsijtye jodíomú Ajtiokíaa, Icóónioo, ijcyácoomícytu tsáameé. Aaméhjáa diityétsí hallúvú diityéké állívánéllii Páávoróké aamúmé néwayúúnevu. Áabékéhjáa ‘tsúúca dsíjíiveébe’ iñééne lliúcuíñumé técoomítýú iíwávuú.

²⁰ Áábé hallúvúhjáa tétsíí cahcújtso múnaa mícaavérónáa iácúúvéne tsiiñe peebe diityémá técoomívu. Ááné tsíijyúhjáa Déébévuréjuco dityétsí pééneé.

²¹ Aamútsíhjyáa téhulle úwaabóné mítyame cáhcujtsóhi. Átsihdyúhjáa óómiimútsí úwáábomútsíyé Ríítaraa, Icóónioo, Ajtiokíaa, éhdú coomívari ijcyáné cahcújtso múnáake.

²² Diityékéhjáa tsápítsohíjcyamútsí ditye ímíñeúvú iúráávye Jetsóoke icyáhcujtsóne. Áhduréhjáa nehíjcyamútsí diityéké ímíáánéjuco mítyane meícúbáhrámeíñé níjcáutu meúcaavéné Píívyéébé avyéjuvu.

²³ Téijyúhjáa meménuhíjcyamútsí pacóómovári ijcyáné cahcújtso múnáá túkevétsojte ijcyáímyeke. Ááné boonéhjáa tsaméhjí májchotúmé Píívyéébema ihjyúvá dííbyeréjuco diityéké ityúkévéjtsoki.

Páávorómútsí Ajtiokííavu óómiñé

²⁴ Aamútsíhjyáa Pitsíidiá iiñújitu péémutsi úújeté Pajpííriá iiñújivu.

²⁵ Aamútsíhjyáa Péejéri iúwáábohíjcyátsihdyu idyé péé Atááriá coomívu.

²⁶ Átsihdyúhjáa íwákimyéí iñíjkévátsihdyu tsahííiyéjuco dityétsí óómiñé Ajtiokííavu, tétsihdyúu teene Píívyéébé wákimyéivu diityétsikye ditye wállótsihvu.

²⁷ Aamútsíhjyáa cahcújtso múnáake úúballé muhdú Píívyéébe diityétsikye panévatúré piáábohíjcyáne. Áhduréhjáa úúbállemútsí dibye piáábóneri jodíomú ijcyáturómé cáhcujtsóné Jetsóodítýú ijcyáné uwááboju.

²⁸ Áámemáhjáa tsúcájá ijcyamútsi.

15

Jerotsaréevu ditye dóbeevéne

¹ Áijyúhjáa tsaate Jodéá iiñújitu teene Ajtiokííavu pééme tétsíí cahcújtso múnáake úwáábohíjcyá Moitséeúvú uwááboju néhdu kíhdyahírótsámeítýumé pájtyetéityúne.

² Ááneríhjyáa diityémá Páávorómútsí táhjájcatsíhi. Ááné boonétuhjáa tsamééréjuco cahcújtso múnaa íhjyúvájcatsíñé diityétsí Jerotsaréevu tsaatémá ipyééne idyé iihjyúva tééneri técoomí cahcújtso múnáá túkevéjtsojtémá uwááboje íjcyámema.

³ Aaméhjáa pééme pajtyé Peníítsiámá Tsamááriá iñújíicutu. Aaméhjáa úúballé imúnáake jodíomú íjcyatúmé Píívyéébeke cáhcujtsóné muhdú iícyahíjcyanéhjí iihvédtsónema. Ááneríhjyáa tétsíí cahcújtso múnaa mítyane ímíjyuuvéhi.

⁴ Aaméhjáa Jerotsaréevu úújetémeke tétsíí cahcújtso múnaa tsaímiyé waatsúcúpejtsóhi. Áámekéhjáa úúballémé páneere muhdú Píívyéébe diityéké piáábohíjcyáné panévatúre.

⁵ Áijyúhjáa tsaate paritséomudítýú tsúúca Críjtoke cáhcújtsorómé nééhií:

—Múu eene jodíomú íjcyatúmé cáhcújtsómedívú ikíhdyahírótsóne táuhbá ditye Moitséeúvú uwááboju iúráávyeki.

⁶ Áánellíihjyáa pámeere uwáábojtémá túkevéjtsojte dóbeevé tééneri iihjyúvaki.

⁷ Aaméhjáa mítyane tééneri táhjájcatsíñé níjcáutu Péédoro iíjyocuúvéne nééhií:

—Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaajácú tsúúcajátújucóhjáa oke Píívyéébe ámúhadítyú imyéménúúbeke pícyoone o úúbállehíjcyá ímiáájú pajtyéteju jodíomú íjcyátúrómeke ditye téhdure icyáhcújtsoki.

⁸ Aabée muurá Píívyéébe iiná tühúúllétuube téhdure diityé pañévú picyóó Íapíichó mépañévúu ipícyohdu. Ááneríi úújétsoobe téhdure diityéké iwájyune.

⁹ Áámekée ímibájchoobe Críjtoke ditye cáhcújtsónélli muhdúhjáa meke iimibajchódu.

¹⁰ Ehdúu Píívyéébe diityéké ímibajchó Críjtoke ditye cáhcújtsónélliíhye. Áámeke Ɂíveekí ámuha méimillé illure metúhujtsóné méihdé múnááuvúu íjcyarómé ímí úráávyehíjcyánejíiva ditye iúráávy Moitséeúvú uwááboju, pane meíjcyarómé tene néhdu meíjcyáiyónejívari?

¹¹ Aame muurá tsaméhjí diityémá tsúúca mépájtyetéjucóó apááñéré Críjtóo méhdi iídáátsóvéne mééma méénune mecáhcújtsónélliíhye. Tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetétúne.

¹² Ehdúhjáa Péédoro néénéllií cíúvöhulléréjuco ditye lléébúcunúné Páávorómútsí úúballéné muhdúhjáa Píívyéébe méénúráityúronéhjí diityétsij tééveri méénuhíjcyáné jodíomú íjcyátúrómé pañe.

¹³⁻¹⁴ Aamútsíhjyáa íhvéténé boone Jacóóboréjuco nééneé:

—Ámuúha táñahbémuj, cáhawáá idyé táicyánéjcutu ámúhakye o néé peíyené Tsimóo Péédoro meke úúballéjucóóné muhdúhjáa Píívyéébe téhdure jodíomú íjcyátúrómedívú íuwááboju úújetétsóné múhdumé teene cáhcujtsómé dííbyeejté iíjcyaki.

¹⁵ Muuráhjáa dííbyé ihjyú uubálle múnaa cáátunúné illu nééhií:

¹⁶⁻¹⁷ Bóónétu tsiiñe ó tsaá Dabíiuvú avyéjúu tútavaavéné dííbyéj tsíiménémúháábemáyéjuco o ímíbájcho téénetu pámeere míamúnaa iwáájácúne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco iíbwuwááve múhdumé dííbyé wáábyutájté iíjcyame.

¹⁸ Ehdu neebe Píívyéébe tsúúcajátújucóo iíjtsámeíñé.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa caatúnúhi.

¹⁹ Áánéllii ámúhakye o néé tsáháubá menééityuró jodíomú íjcyáturómé Píívyéébeke úráávyémeke ditye Moitséeuvú uwááboju iúráávye diityéké tééneri metúhújtsotuki.

²⁰ Árónáa ihdyu illure mécaatúnuú diityémá ditye illuune imyéenújúcótuki: Tsá ditye dóoityú níjcyotájteke iícúvémeíñé iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjima dómácojcatsílityúne; tsá ditye dóoityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjivéné iyámeke; tsá ditye dóoityú tújpacyo.

²¹ Muuráhjáa tsúúcajátújucóo pacóómváriyé tsaate úwáábohíjcyáné téénetu Moitséeuvú uwááboju néhdújuco. Aanéjuco muurá ténevá wáyeéevéjcoojívádú éevémeíhíjcyáné pihcyáávejááné pañévu.

²² Ehdúhjáa Jacóóbó néénéllii pámeere tétsíi cahcújtso múnaa, uwáábojee, túkevétsojtee, iíjcyame néé tsaatéké íhdityu iwállooíñé Ajtiokííavu Páávorómútsima. Áánemáhjáa meménúmé Tsííramútsikye Jóódáma dííbyere ‘Batsabáá’ némeííbyema ityújkevééllémútsikye.

²³ Áámútsimáhjáa waajácuháámí iwállóháámí pañé néémeé:

“Muha iílle pámeere cahcújtso múnaa meíjcyame ámúha éllevu ihjyu méwallóó jodíomú ámuha meíjcyatúmé Tsííriá iiñújiri iíjcyacóómí Ajtiokííari ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure hállúcu múnáa éllevu. Áhdure idyé Tsííítsiá iiñújí múnáá wáábyuta téhaámi.

²⁴ Aame muha méwaajácújucóó muha mewállootúmré ámúha éllevu ipyééne illure ámúhakye mávárichohíjcyáne. Ámúhakyévá muurá nehíjcyámé Moitséeuvú uwááboju néhdu ámuha mekíhdyahírótsámeíki.

²⁵ Áánéllii muha ímíñéuvú meíjtsámeíñé múúhadítyú meméménúmútsikye méwallóó ámúha éllevu muha maávyejúúllehíjcyamútsí Páávorómútsima.

26 Diityétsíi muurá Páávorómútsí ápíchó nééronehjívú pájámeíhijcyá Máavyéjuube Jetsocríjtoke iwájyúnélliíhye.

27 Áamútsima muha méwallóó ámúha éllevu Tsííramútsikye Jódámaá. Aamútsi ihdyu óvíi ímíneuvú ámúhakye néé muhdú téhaamí pañe íjcyáné túkevéjtsoju nééneé.

28 Aane mítyane ámúhakye muha metúhújtsótú apáhdyúré Píívyéebé Apíichó múúhakye túkévéjtsóneri ámúhakye muha menééhi:

29 Tsá műu dóótu níjcyotájteke iicúvemeíñé iyámeke. Áhdure tsá műu dóótu dótsohcáorii, majcánurii, dsíívéné iyámeke. Tsá műu tsíjtyéhjíma dómácójcatsítyúne. Áhdure tsá műu tujpacyo dóótune. Aane tehdu ámuha meíjcyáhajchíí ímí tehdújuco ámuha meíjcyáñé. Áyu wáí meíjcyaj." Ehdúhjáa iñéhaamí wallóomé Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

30 Aanéhjáa tsúúca técoomívú iúújeténe ipíhjyúcúmeke ájcumútsi téhaamívu.

31 Áhaamíhjáa iéévéne mítyane ímíjyuuvéme.

32 Ááné boonétuhjáa diityéké úwáábomútsí Píívyéebé ihjuu diityéké tééneri éhnííñevu itsápíjtsoki. Piivyétemútsíhjyáa iúwaabóne.

33 Aamútsíhjyáa tsúcájáhréjuco diityémá iíjcyátsihdyu úúballé diityéké illuréjuco ióómiíñé. Áánélliíhyéhjáa pítyajcómé dityétsí tsaímíyé ióómiki.

34 Árónaacáhjáa Tsííra tétsihvúré coévánáa Jóóda iiyéjuco óomiíñé.

35 Áhduréhjáa Páávorómútsí coévá tétsihvúré Ajtiokííavu. Aamútsíhjyáa tétsíi múnáama úwáábohíjcyá Píívyéebé uwááboju.

Páávoro tsiiñe uwáábovu pééneé

36 Atsihdyúhjáa pívájcoojívájuco pájtyénetu Páávoro Benabééke nééhií:

—Cána majo ááhívemútsiyé mepéé éhnée Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju úwáábomútsiyé mepéhíjcyá coomíjiri íjcyáné cahcújtso múnáake mewáájácu muhdújuco ditye úraavyéne.

37 Áijyúhjáa Benabéé imíllerá tsiiñe Jóáa pééne diityétsima díbyere 'Máácoó' némeííbye.

38 Árónaacáhjáa Páávoro tsá ímíllétú dibye pééne diityétsima dibyéhjáa Pajpiíriá coomívú diityétsidítýú coévánélliíhye.

39 Ááné hallútuhjáa itsípájújcatsíñé illuréjuco dityétsí dówaavéne. Ááné boonéhjáa Benabéé diibye Máácoke iújcúúbema péé tsahíiyí Chiíperévu.

⁴⁰ Áánetúhjáa Páávoro Tsírákeréjuco újcune dííbyema ipyéékií. Áámútsí hallúvúhjáa tétsíi cahcújtso múnaa Píívyéébeke piáábó táúmeí ímí dityétsí ipyéékií.

⁴¹ Aamútsíhjyáa pehíjcyá Tsíriámá Tsiríítsiá iñújícuri íjcyáné cahcújtso múnáake tsápijtsomútsíye.

16

Páávorómútsikye Tsíráma Timotéo náhbenúne

¹ Aamútsíhjyáa Páávorómútsí Tsíráma úújeté Déebeé, Rírtaraa, íjcyácoomícyuvu. Átsílhjyáa ájtyúmimútsí tsaapi cahcújtso múnáajpi Timotéoke. Dííbyej tsíjúhjáa jodíómulle íjcyalle idyé cahcújtso múnáalle. Áánetúhjáa cááni gríéégómuúbe.

² Áábedítúhjáa Timotéodítýú tétsíi cahcújtso múnaa nehíjcyá ímiáábé dibye íjcyane.

³ Áábekéhjáa Páávoro imillé itsájtyene dibye iñáhbénu dííbyeke. Árónáacáhjáa pámeere waajácú cááni gríéégómuube íjcyánéllii dibye kíhdyahírótsámeítyúne. Áánéllihiyhéhjáa tujkénúi dííbyedívú kíhdyahírótsóobe imúnaa jodíómú méénuhíjcyádú tééné hallútú diityémá ímityúné iíjcyátuki.

⁴ Aaméhjáa ipyéhíjcyátsíhji múnáake úbállehíjcyá muhdú Jerotsaréeri íjcyáné uwáábojte túkevéjtsojtémá diityéké uwáábohíjcyáné muhdú cahcújtso múnaa íjcyáiyóne.

⁵ Aanéhjáa illéébóne Píívyéébeke cáhcujtsómé llíyaaté éhnííñevu mítyaméjuco.

Naavédú nééné pañe Matsedóónia múnáajpi Páávoródívú böhówaavéne

⁶ Aaméhjáa Píívyéébé ihjyu Áátsiá iiñújí úwáábóiyónáa dííbyé Apíichóré diityéké túkévéjtsónej péévé tsá ditye úwáábotú tééné iiñújí múnáake. Áánéllihiyhéhjáa Píílííámá Garáátsiá iñújícutúré pajtyéme.

⁷ Aaméhjáa Míítsiá iiñújí watsíívyevu úújetémé imíllerá ipyééne Bitííniá iiñújívu. Arónáacáhjáa téénere Píívyéébé Apíichó Jetsóópe diityéké ájcune túkévéjtsónej péévé idyé tsá ditye téhullévú péétune.

⁸ Áánéllihiyhéhjáa tsapéhdú Míítsiá iiñújitu pájtyeme úújeté 'Tóróoaá' némeí mujcívújuco.

⁹ Átsihvúhjáa Páávoródívú pejco naavédú nééné böhówaavéne pañe Matsedóónia iiñújí múnáajpi dííbyeke néhií: "Muúbej, Matsedóónia iiñújívu metsááne müúhakyéréjuco méuwáábo."

¹⁰ Ehdúu nééne dííbyedívú böhówáávéné boonétú muha mepéé téhullévú Pívyéébere múúhakye wállóhullévú muha meúwááboki.

Páávorómú Pirípori

¹¹ Aamée Tóróóatu muha tsahíiyí mepéé tsapéhdú Tsamotáráátsiá caapáhovújuco. Ááné tsiíjyúu muha méúújeté Néááporívu.

¹² Átsihdyúu muha mecóhbaavémé méúújeté romáánómúhjáa Matsedóóniá iiñújí pañévú íhcyóomi ípívyéjtsocóómí Pirípovu tééné iiñújí avyéjú coomívu. Ácoomíyíkyée tsúcájá muha méícyahíjcyáhi.

¹³ Aamée muha wáyeéévejcójí mepéé Pívyéébema ditye íhjyúvhahíjcyátsihvu téhí úniúvu. Átsihvúu muha méúwaabó waléémuke múúhadívú píhcyáávemeke.

¹⁴ Áámé pañée íjcyalle Tiatírá cójomi múnáalle Ríidia ímiá wajyámúúné duujínuídú néjáhjí nahjíhe múnáalle. Aalléhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Pívyéébeke úráávyehíjcyárolle botsíi dííbyere piáábóneri cáhcujtsó Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju Páávoro úwaabóne.

¹⁵ Aallée illuréjuco tsójtsótsámeíñé pámeemáyé ihyájkímuma. Ááné boonétúu múúhakye neéle:

—Áyu cána tahjyávú mepe ímiááné Pívyéébeke o cáhcujtsóné ámuha menéhajchííjyu. Ehdúu múúhakye iñééne ihjyávú itsájtyémeke tétsihvúréi coévátsolle.

¹⁶ Áhdurée tsáijyu Pívyéébema ditye íhjyúvhahíjcyáhullévú muha mepééme méúújeté bádsíjcájadívú naavénéhjáa ípañe íjcyáábej tééveriyé iiná pájtyeíñé wájácuhíjcyálledívu. Aalléhjáa tsaaté hójtsí pañe íjcyalle mítyane dsíisike úcuhíjcyá diityémá tééné hallúvu.

¹⁷ Aallée múúha déjutu tsáalle nehíjcyáhi:

—Íjtye muurá íhtsútuube Pívyéébé wákimyéi múnaa ámúhakye pajtyéteju úwáábohíjcyáhi.

¹⁸ Ehdúu múúhakye nehíjcyalle píváijyúvájuco. Áánéj taíchoríí Páávoro illuréjuco úhbane díillé pañe íjcyabe naavéneke. Íllúu neébe:

—Uke o néé Jetsocríjto mémeri áállé pañétú u íjchívyeki.

Ahdújucóo dibye íjchívyéné teenémáyé díílledítýu.

¹⁹ Áánéllihiyée íavyéujite iiné hallúvucó iidsíidsivájúcóióityúné maatyóbá diityétsí Páávorómútsikye iékéévéne tsajtyé técoomí avyéujté éllevu.

²⁰⁻²¹ Áámútsikyée diityédívú iúújetétsóne néémeé:

Íjtyetsi jodíomútsí ¿íveekí méhcóómí pañe páhduváré nénehji úwáábohíjcyá tehdu mee romáánómú teene mecáhcújtsóýonejíívari?

22 Ááneréjucóo pámere néene ímiááné tehdu dityétsí méénuhíjcyáne. Áánelliihyée awáá ávyéjute diityéké táuhbá ditye íwajyámúúné ityacórijcómútsikye iwápáájcoki.

23 Ahdújucóo ditye diityétsikye imyéénúne icyúvéhoojánúmútsidívú téhmetsóné téejá tehméébeke.

24 Áánelliihyéhjáa tsíhyooja pañe íjcyáhóójá pañevú iúácómútsikye úmehewávú ihdótsoobe ítyújkejíínetu.

25 Aamúsíhjyáa téhoojá pañe íjcyamútsí Píívyéébema ihjyúvhahíjcyá pécojpiinéjuco meíjcyárónááca. Téhduréhjáa díbyeke idyúúruváné dityétsí májtsiváné tsijtye teene cùvöhóójari íjcyame lleebúcunúhijcyáhi.

26 Árónáacáhjáa peecútéré tétsii úuvécunúneri lléhowááné páhyúbáné tujkéveri pámere téejari íjcyámedítyú úwáñehííñé córibáhi.

27 Áánáacáhjáa téejá tehméébé icyúwátsihdyu ájkyeebe iitécunú páneere lléhowááné páyújcatyéne. Aanéhjáa ijtsúcunúúbé tsúúca ditye úmiváne. Áánelliihyéhjáa ícyávaájco újcuube illííhyánúmeíki.

28 Árónáacáhjáa Páávoro nééhií:

—Ehdu bo méenúmeídíñej, íjtyérero muúha.

29 Áánelliihyéhjáa peete ipiúváne iicuí diityétsi éllevu peebe illityécunúúberé. Áánemáhjáa mímóúúvetéébé diityétsílliiñévu.

30 Áánemáhjáa illuréjuco dibye iijchívyétsómútsikye nééneé:

—¿Aca muhdú ó pájtyetéiyáhi?

31 Áánelliihyéhjáa díbyeke neemútsi:

—Ávyéjuube Jetsocríjtoke pámere dihyájkíumáma mécahcújtsó ámuha mépájtyetéki.

32 Ehdúhjáa díbyeke iñétsihdyu úwáábomútsí díbyeke pámere ihyájkíumájuco.

33 Aabéhjáa tépejco nijtyú diityétsikye ditye túuvátsonéhji. Áánemáhjáa illuréjuco dibye diityétsidívú tsójtsótsámeíñé diitye ihyájkíumájuco.

34 Átsihdyúhjáa diityétsikye ihjyávú itsájtyémútsikye májchotsóme. Aaméhjáa mítyane ímíjyuuvé Píívyéébeke tsúúca icyáhcújtsóneri.

35 Ááné tsitsiívevúhjáa técoomí avyéjute wallóó tehmé múnáake ditye iñééte diibye cùuvéjá tehméébeke illuréjuco dibye iijchívyétso diityétsikye.

36 Ahdújucóhjáa ditye díbyeke nééténéllií neebe Páávoróke:

—Ávyéjújtévá néé ámúhtsikye o íjchívyétsoki. Ahdícyane wa illuréjuco mepej.

³⁷ Árónáacáhjáa Páávoro néé diityéke:

—Muurá íñe mühtsikye iiná néétuméré míamúnáaj piinévú iwápájcómútsikye cuvéjaanú romáánómúejtétsí téhdure muhtsi meíjcyáné waajácuháámima meíjcyámútsikye. Aame ɿiveekí imillé mühtsikye iiíjchívyetsóné teevétaríye? Aane tsá muhtsi áyánéwu meímílletúne. Óvíi ihdyu iiye itsááne mühtsikye ijchívyetsóváme.

³⁸ Ehdúhjáa dityétsí nééne úúbálletémé ávyéjújtéke. Ááneríhjyáa mítyane íllityémé romáánómúejtétsí iiíjcyáné waajácuháámima dityétsí ijcyáneri.

³⁹ Áánéllihiyhjáa diityétsi éllevu ipyééne ídátsójkímyeímyé diityétsidívu. Áánemáhjáa choocóréjuco ditye wálooone técoomítyu.

⁴⁰ Aamútsíhjyáa teene cùuvéjatu íjchívyemútsí Ríídiá javu úújetémútsí cahcújtso múnáake itsápítsohíjcyátsihdyu illuréjuco pééneé.

17

Tetsaróonicári ditye úborívaténe

¹ Aaméhjáa Páávoroo, Tsíiraá, Timotéoo, éhdume péhijcyámé pajtyé Ajpííporii, Aporóóniaa, íjcyácoomícyutu. Átsihdyúhjáa péeme Tetsaróonicávú úújetétsihyi íjcyaja imúnaa jodíomú pihcyááveja.

² Áajá pañévúhjáa wáyeéevejcóójí Páávoro imyéénuhíjcyadú úwaabóhi. Ehdúhjáa ténevá wáyeéévéjcoojivádú úwáabohíjcyaaabe pápihchúúijyúva.

³ Úúbállehíjcyaabéhjáa diityéké Píiyéébé ihjyú uubálle múnáahjáa cáátunuhiýcyáné néhdújuco Críjto iicubáhrámeítsihdyu dsíjíveebe tsiiñe böhíine. Téhduréhjáa nehíjcyaaabe diityéke:

—Muurá diibyéjuco Jetsóó Mépájtyetétsobbe íjcyáábedítyú ámúhakye o úúbállehíjcyáne.

⁴ Ehdúhjáa Páávoro néénéllii tsaate imúnáadítyú tsúúca cáhcujsómé diityémá nahbévahíjcyáhi. Téhduréhjáa mítyame gríéégómudítyú cáhcujsó ímiáámé íjcyame tsúúcajátújuco Píiyéébeke úráávyehíjcyáme. Áhduréhjáa diityédítyú walléémú avyéjúmhéjiúvú nééme cáhcujsóhi.

⁵ Ááneríhjyáa tééjá túkevjtsojte cáhcújtsotúmé iñómíutááváne juváñeri átéreéjte óvéhe múnaa péhíjcyámeke iújcúmemá

técoomí múnáake iíibórínútsihdyu Jatsóo jávú péé Páávorómútsi néhcovu diityétsikye itsájtye técoomí avyéjujté éllevu.

6-7 Aaméhjáa diityétsikye iájtyúmítúnéllii diibye Jatsóokéréjuco tsijtye cahcújtso múnáama tsájtyene diityé éllevu. Áamekéhjáa diityédívú iúújetétsóne néemeé:

—Éhne míamúnáake tútavátsohíjcyamútsíhya Páávorómútsí Tsíírama wájtsímútsikye áánu Jatsóó ihjyávú tsaímiyé iwáátsúcúpéjtsóne tsaméhjíjuco íhjyuváné ímityúné mee romáánómú avyéjúubé taúhbajúnetu. Nehíjcyámé tsipívá avyéjuube íjcyane Jetsóo.

8 Ehdúhjáa ditye nééne técoomí avyéjujtémá tsijtye tétsii íjcyámeke múhdurá pajtyéhi.

9 Árónaacáhjáa diitye Jatsóómú múu áhdómeídyú meenú ditye iácádsíjcaáyo diityéke. Ahdújucóhjáa ditye ácádsíjcaáyóne.

Páávorómú Beréari íjcyane

10 Áijyúhjáa tépejco cahcújtso múnaa ijchívyetsó Páávoroo, Tsííraá, íjcyámútsikye diityétsí ipyéé Beréavu. Áamutsíhjyáa téhullévú iúújetédú péé imúnáá pihciyáávejávu.

11 Tsáháhjáa tétsíi múnaa Tetsaróonicá munaadú néétune. Ímíhyéhjáa lleebúcunúhíjcyámé dityétsí úwaabóne. Aaméhjáa néhcohíjcyá Píívyéébé ihjyú uubálle munaáape cáatúnuhíjcyánéhjí pañe iwáájácu ímiááné tehdújuco dityétsí úwáábohíjcyáhajchííjyu.

12 Áamedítyúhjáa míyame cáhcujtsó jodíómuu, gríéégómuu, íjcyame wajpiíumumáyé avyéjúmhíjúvú nééné walléemu.

13 Aanéhjáa tsúúca Tetsaróonicári íjcyame jodíómú waajácú Páávoro Beréari úwáábohíjcyáné Píívyéébé ihjyú. Áánéllihiyhéhjáa téhullévú ipyééne tsiiñe iibórínutémé diityéke.

14 Áánéllihiyhéhjáa iícúi wallóómé Páávoróké dibye ipyéé móóá úniúvú tétsihvúré Beréavu Timotéomútsí Tsííráma cóevánááaca.

15 Áábekéhjáa pícyohjémé Atéénavu. Aaméhjáa óomímyeke neebe ditye iñéé iícúi dityétsí ipyéé dííbye éllevu.

Páávoro Atéénavi

16 Áámútsikyéhjáa téhmeebe iítehíjcyá míyane técoomiyí ditye dúúrvahíjcyáné níjcyotájteke.

17 Aanéhjáa múhdurá iíjtsúcunúnéllii tééneri ihjyúvahíjcyaaabe imúnáama tsijtye Píívyéébeke dúúrvahíjcyámema pihciyáávéjá pañévu. Ihdícyátsihjívuhjáa icyábúúvémema ihjyúvahíjcyaaabe tééneri.

18 Áábemáhjáa ‘epicóóreo’ némeíñé uwááboju úráávyejhíjcyámema tsijtye ‘ejtóico’ némeíñé uwááboju

úráávyehíjcyámé ihjyúvahíjcyáhi. Áamedítýuhjáa tsaate néjcatsíhi:

¿Muhdúami tsáma áánu íhjuwábá meke nehíjcyaj?

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Tsííné piivyéebémú ihjyú uubálle múnáajpíubá díibye. Ehdúhjáa nehíjcyámé Páávoródityú dibyée Jetsóó dsíjíveebe böhíibedítýu íjcyáné uwááboju úubállehíjcyánélliíhye.

¹⁹ Áabekéhjáa tsajtyémé ipítáyacócatsíhíjcyátsihvu ‘Areóópago’ némeítsihvu. Áánemáhjáa díibyeke néemeé:

—¿Aca tsá múúhakye u wájácútsóiityuró ímíñeúvú béhné uwáábójuma u tsáánevu?

²⁰ Muurá múúhakye u néhíjcyáné tsáhái tsáijyúubáré muha melléébotúne. Áánélli muha méimíllé mewáájacúné ímíñeúvú iiná nééiyóné múúhakye u néhíjcyáne.

²¹ Ehdúhjáa díibyeke néeme Atééna múnáama tsííñé iinúji múnaa íjcyame. Aaméhjáa iinnerí íjcyatúmé paíjyuváré úbállécatsíhíjcyá páhduváré nééné uwáábó illéébone.

22 Áámekéhjáa Páávoro nééhií:

—Ámuúha Atééna munaaj, muurá ó waajácú ámuha panéváré tsíñehjí mecaánívahíjcyáne.

²³ Muuráhjáa ámuha medúúrvahíjcyátsihjíri o péhíjcyaabé ó ájtyumí iicuvé waijí hallútú illu nééne cáátúnúmeíñé: “Mewáájácútúné Piivyéebé wáabyuta.” Aane muurá díibyedítýu ámúhakye ó uwáábohíjcyá eene díibyeke wájácutúméré ámuha medúúrvahíjcyáábedítýu.

²⁴ Diibye ihdyu Píívyéébe páneerée múhdúné tsíeméné ípívyéjtsoóbe. Diibyée muurá ípívyejtsó iinújima páneere ívéhóówari íjcyanéhjí. Áánélli páneere ijcyá díibye tájpíye. Aabe tehdu apátsiýé ijcyáíyónejíí míamúnaa méenúné duuruvájá pañe. Muurá ihdyu ihdícátsihjíriyé diibye.

²⁵ Aabe tsá mutájpí ijcyatúne. Muurá ihdyu díibyedítýuré tsááne böhíima méijcyáhi. Áhdure panéváré iñe múhduná tééne tájpí meícyahíjcyáné díibyedítýuré tsááhií.

²⁶ Muuráhjáa tsáápihdítýuré iñe múhdumé iinújiri meíjcyámeke llíyaatétsoóbe. Áánemáa ihdétújuco dibye éevecúné kiáhjí meíjcyáíñé müijyúhaja.

²⁷ Ehdúu méénuube díibyedi meítsámeíhíjcyáné níjcáutu íhtsútúnetu mewáájácu méhdityu kiá ijcyatúróóbeke.

²⁸ Muurá díibyedítýuré tsááne böhíima méijcyá éhnéhjáa tsaate illu néhduú: “Muha méijcyá Píívyéébej tsííme.”

29 Aane tsúúca dííbyej tsíímē meíjcyame tsá meíjtsúcunúityuró eene panévatúré míamúnaa óórótuu, néewáyutuu, dsíidsituu, nícyohíjcyánehjídú Píívyéébe nééne.

30 Muuráhjáa ihdyu éíjyuúvú pevénéré iitécunúhíjcyaaabe míamúnaa iwáájácútúné hallúrí ehdu méénuhíjcyáne. Árónáa ícyooca pámeere míamúnáake neebe ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsoki.

31 Muurá muhdú meícyahíjcyáné iwáájacúdú mééma ímíbájchóoibye ípyée imyéménuube Jetsóoj tééveri. Aanée muurá meke waajácútsoobe dííbyeke ibóhíitsóneri.

32 Ehdúhjáa Páávoro dsííjivémé tsiiñe böhíínetu íhjyúváneri illure tsaate uuhívaté dííbyedi. Áanetúhjáa tsaate nééhi:

—Muha ihdyu méimíllé tsíijyu tsiiñe téénetu u íhjyuváné mellébúcunúne.

33-34 Áamedítyúhjáa tsúúca tsaaté mínaa cáhcujtsómé dííbyema nahbévahíjcyáhi. Áámemáhjáa íjcyaaabe Dioníitsio teene ‘Areóópago’ némeítsihvu dóbéévehíjcyáméejpi. Áhduréhjáa ‘Dáámari’ némeíllemá tsíjtyehjí ijcyá diityéma.

18

Páávoro Coríítori

1 Aanéhjáa Páávoro teene Atéénatu péébe úújeté Coríítovu.

2 Átsihdyúhjáa aahívetéébé imúnáajpi Akiírake Póótó iiñúji mínnáájpiíkye. Téijyúhjáa téhdure botsíi wajtsíibé Itááriá iiñújitu mewa Piritsíírama, Ávyéjuubeváa Cáráooódio pámeere Róómári ijcyáné jodíómú ijchívyéiñé néénetu tsáámutsi.

3 Aanéhjáa Páávoro diityétsimáyéjuco ijcyane diityétsikye íwákimyéityu ipiáábo téeméné wákimyéí imyéénuhíjcyánelliíhye. Aaméhjáa méénuhíjcyá cuwájaanédú nééné nujúwááne.

4 Áijyúhjáa ténevá wáyeéévéjcoojívádú pehíjcyaaabe imúnáa jodíómú pilhcyáávejávu. Aabéhjáa úwáábohíjcyá Jetsóodítyú ijcyáné uwááboju imúnáama tsíjtye imúnáa ijcyáturómeke ditye ijcyáhcújtsoki.

5 Áánáacáhjáa tsúúca Tsíírámutsi Timotéoma wajtsí Matsedóóniá iiñújitu. Áijyúhjáa Páávoro tsanééríyé uwáábori ijcyaaabe nehíjcyá imúnáake diibyéjuco Jetsóó dityée téhmehíjcyaaabe Críjto Mépájtyetésoobe ijcyane.

6 Ehdúhjáa dibye néérónáa dííbyedítyú nehníwu ihjyúváme. Áánelliíhyéhjáa illuréjuco dibye diityédítyú ípyéé íwajyámú wátsóújcoobéré nééne:

—Árone tsáma ámúhá hallúriyéjuco teene ámuha medsiíjivécooca meícubáhrámeíñé. Tsá táhallúrí tene

íjcyatúne. Ahdícyane jodíómú íjcyátúróme éllevúréjuco o pééiñe diityékeréjuco o úwááboki.

⁷ Ehdúhjáa iñééne illuréjuco dibye tééjatu íjchivyéne. Átsihdyúhjáa péébe úújeté Jójto jávú teenéhjáa pihcyáávéjá úníuríyé íjcyabe tsúúcajátújuco Píívyéébeke dúúrúvahíjcyáábe jávú.

⁸ Áijyúhjáa teene pihcyáávéjá avyéjuube ‘Críjpoó’ némeílbyé cáhcujtsó Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju pámeere ihyákímuma. Aaméhjáa tsójtsotsámeíhi. Áhduréhjáa tsijtye Coríító cóomi múnáadítýú cáhcujtsómé tsójtsotsámeíhi.

⁹ Átsihdyúhjáa Páávorodívú tsápejco Jetsóó naavédú nééné pañe ibóhówáávéne néé dííbyeke:

—Imíchi díícyáne éhnííñevu dúwááboco iiñerí illityétuubére.

¹⁰ Ijcyámé mítyame ícyoomiyí tahñéjté íjcyáimye. Áánéllii ehdu uke o nééhií. Áabeke o íjcyátúcoocájííva múha uke muhdú méénuúhi.

¹¹ Ahdújucóhjáa tsáné pijcyábaj piinévú tétsii Coríítori íjcyabe diityéké úwáábohíjcyáné Píívyéébé ihjyu.

¹² Áijyúhjáa Acááyá iiñújí avyéjuube Garióó íjcyánáa tsaate imúnaa jodíómú cáhcújtsotúmé ipityácójcatsíñé Páávoroké ékeevéhi. Áabékéhjáa tsajtymé diibye ávyéjúúbe éllevu dibye ímítunéhjí imibáchohíjcyátsihvu.

¹³ Áánemáhjáa dííbyé halluvú úúballémé dííbyeke. Nééméhjáape:

—Áánu métaúhbaju nééné tsijíjtoriyé míamúnáake úwááboobéré pehíjcyá dityévá Píívyéébeke idyúúrúvaki.

¹⁴ Ehdúhjáa Páávoró halluvú ditye úúbállénéllii dibye ihjyúváiyóné ihdéré diibye ávyéjuube Garióó diityéké nééhií:

—Ihdyúhde tehdújúcooíyó dííbyema o imibájchóiyóné dibye ímítuné méénuca.

¹⁵ Áánetu ámuhá taúhbaju nééné tsijíjtoriyé dibye tsáápihdítýú íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáhajchíí wa ihdyu ámuháyé chooco méimibáchojcátsij. Tsá o ímilletú átéreénenéhjí o imibajchóne.

¹⁶ Ehdúhjáa iñééne illuréjuco dibye diityéké wálloone tétsihdyu.

¹⁷ Árónaacáhjáa pihcyáávéjá avyéjuube Tsójtenéké tsaate gríéégomu iékéévéébeke wápáajcó diibye ávyéjúúbe úmiwávu. Áróneríhjyáa tsá dibye iiçúvetúne.

Páávoro Ajtiokííavu ióómítsihdyu tsiiñe uwáábovu pééneé

¹⁸ Aanéhjáa Coríítori tsúcájá Páávoro ícyahíjcyáhi. Aabéhjáa tétsihvu ‘Tséékeréa’ némeí mujcovú bérómeí tsanéhjáa

ímiáánetúré imyéénuíñé iñééné uubálle. Ehdúhjáa méénúmeíbyé Tsíriá iiñújívu ipyéétúné ihde. Átsihdyúhjáa botsíi tétsíi cahcújtso múnáake ipityájcóne peebe Akiíramútsima tsahíiyí teene Tsíriá iiñújívu.

¹⁹ Aaméhjáa Éépetsovú úújeté tétsihvu Akiíramútsí mewa Piritsíírama cóéváátsihvu. Átsihvúhjáa Páávoro imúnaa jodíomú pihcyáávejávú péébe úwaabó tééjavu píhcyáávemeke.

²⁰ Áabekéhjáa neerómé dibye tsuucájááneúvú dityémá iíjcyaki. Árónáacáhjáa tsá dibye ímíilletúne.

²¹ Áánemáhjáa diityéké pityácoobe nééhií:

—Árónáá ó imíllé o pééne Jerotsaréevu. Aabe óvíi Píívyéébe imílléhajchíí tsiiñe ámúhakye ó uujeváhi.

Ehdúhjáa iñééne péjúcoobe tsahíiyí teene Éépetsovú. Áanetúhjáa Akiíramútsí dílbyedítýú coéva tétsihvu.

²² Aabéhjáa Tsetsaréavu úújetéébé tétsihdyu botsíi péé Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Átsihdyúhjáa peebe Ajtiokííavu.

²³ Átsihylhyáa tsúcájá iíjcyátsihdyu idyé tsiiñe pehíjcyabé Garáátsiámá Pííjiá iñújícuri íjcyáné cahcújtso múnáake tsápijtsoobéré técomívádu.

Éépetsoví Apóóró úwaabóne

²⁴ Áijyúhjáa Arejadriíá cóomi múnáajpi jodíomuube Apóóró teene Éépetsovú wajtsíhi. Aabéhjáa ímiá uwááboobe íjcyabé mítyane waajácú Píívyéébé ihjyu.

²⁵⁻²⁶ Aabéhjáa úwáábohíjcyá muhdú Jetsóoke meúráávyejító tsaate dílbyeke úwaabóne. Úwáábohíjcyabéhjáa apááñéré Jóáápe tsotsohíjcyánetu íjcyáné uwáábó iwáájacúné imúnáá pihcyáávéjá pañevú iiñerí núhnévétuubére. Aanéhjáa dibye níjkevadú Akiíramútsí dílbyeke ihjyávú itsájtyéne botsíi ímíñeúvú úwaabó muhdúhjáa Píívyéébe Jetsóoj tééveri mééma méénune.

²⁷ Aabéhjáa imíllé Acááyá iiñújívu ipyééneé. Aanéhjáa cahcújtso múnaa ímí iiñtsúcunúnéllii caatúnú waajácuháámi téhullé cahcújtso múnáa éllevu ditye tsaimiyé iwáátsúcúpéjtso dílbyeke. Aabéhjáa téhullévú úújetéébé Píívyéébere túkévéjtsóneri piáábohíjcyá mítyane cahcújtso múnáake.

²⁸ Aabéhjáa imúnaa jodíomuke nehíjcyá diibyéjuco Jetsóó Críjto Mépájtyetésoobe íjcyane Píívyéébé waajácuháámitúu tene néhdújuco. Ehdúhjáa dibye néénéllii tsáhájuco ditye iiñá néétune.

19

Páávoro Éépetsóri

¹ Aabéhjáa Coríitorí ijcyánáa Páávoro ijchí iiñújíri péhíjcyáabe úujeté Éépetsóvu. Átsihyíhjyáa ijcyámé tsaate Píívyéebé cahcújtso múnna Jóááuvú uwáábó úráávye híjcyáme.

² Áámekéhjáa neébe:

—¿A ámuhápe Píívyéebéke mecáhcújtsótujkénúijyu tsúúca dííbyé Apíichó ámúhá pañevú úcaavéhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tehdu muha mewáájácúnejíiva dííbyé Apíichó ijcyane.

³ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Acáa iiñé uwáábórá ámuha mecáhcújtsóne métsójtsótsámeíhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Mu ihdyúu éhne Jóááuvu tsótsohíjcyáné uwáábo.

⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Imiáánéjucóhdée diibye Jóááa tsótsohíjcyáné ímityúné iícyahíjcyanéhjí ihvéjtsómeke. Árónáacáa ihdyu diityéké nehíjcyáabe dííbyé boone Mépájtyetétsoobe Jetsóó uwáábóóibyeke ditye icyáhcújtsoki.

⁵ Áánélliihyéhjáa botsíi Jetsóoke icyáhcújtsóne tsiiñe tsójtsótsámeímyé dííbye mémeri.

⁶ Áámé hallúvúhjáa Páávoro tsáápiitsá hallúvú íhyójtsi ipícyóóne Píívyéebema íhjyúváné tujkéveri dííbyé Apíichó diityé pañevú úcaavéhi. Aaméhjáa tsíjyúhjíri illéébótúrójúhjíri Píívyéebéke duurúvahíjcyáhi. Áhduréhjáa téénere túkévéjtsóneri úubállehíjcyámé dibyée diityédívú íuwááboju böhówajtsóne.

⁷ Aaméhjáa diitye Píívyéebé Apíichó diityé pañevú úcaavémé 12-meva.

⁸ Aanéhjáa Páávoro pápihchúú nuhbává imúnaa jodíómú pihcyáávéjá pañevú úwáábohíjcyá iiñerí núhnévétuubére. Aabéhjáa míamúnáake téibúwátsohíjcyá Píívyéebé avyéjú icyánejcívu.

⁹ Árónáacáhjáa tsaate tsá ímílletú icyáhcujtsóne. Aaméhjáa nehníwu ihjyúvahíjcyá teene Jetsóodítýú ijcyáné uwáábotu pámé úmiwávúre. Áánélliihyéhjáa Páávoro diityédítýú péé pámeemáyé cahcújtso múnáama 'Tirááno' némeíibye uwáábojávu.

¹⁰ Aabéhjáa tééjavúréjuco diityéké úwáábohíjcyáné míñéécú pijcyába. Aanéhjáa tsúúca pámeere Áátsiá iiñúji múnna lleebójucóó Jetsóodítýú ijcyáné uwááboju dibye

uwáábohíjcyáne. Áhduréhjáa tsijtye jodíomú íjcyáturómé tsúúca lleebóhi.

¹¹ Áijyúhjáa dííbyej tééveri Píívyéébe méénuhíjcyá mítyane méénúráityúronéhjí.

¹² Ávyetáhjáa dííbyé miñúbajáánema íwajyámúúné chéméméhjí éllevu ditye tsájtyéróneri tsúúca böhöhíjcyáme. Tsaaté pañéhjáa naavémú íjcyároméhjí ichívyehíjcyáhi.

¹³ Áijyúhjáa tsaate téhullé múnaa jodíomú naavémuke tsaaté pañétú íchívyétsohíjcyámé imíllerá Jetsóo mémeriyéjuco iíchívyetsóne. Aaméhjáa néjcatslíhi:

—Méneé tsaaté pañétú ditye iíchívye éhne Páávoro uwáábohíjcyaaabe Jetsóo mémeri.

¹⁴ Ehdúhjáa imíllerómé imyéénune jodíomuube Etséebá llúúvájté avyéjúúbej tsíimé 7-meva íjcyame.

¹⁵ Aaméhjáa tehdu méénúrónáa tsáápí pañétú diibye naavéné nééhií:

—Muurá ó waajácú Jetsóoke. Áhdure ó waajácú muubá Páávoro íjcyane. Áánetu Ɂmuutá ámuúha?

¹⁶ Ehdúhjáa néébere diibye míamúnáajpi naavéné ípañé íjcyaaabe diityéké méénúnetu ílluréjuco ditye wááne tééjá pañétú ívejtéhjiréjuco wájyamúúvatúmé dibye túúvátsónéhjíma.

¹⁷ Aanéhjáa pámeere Éépetsó múnaa jodíomumáyé tsijtye jodíomú íjcyátumé iwáájácúneri mítyane iíllityéne Jetsóoke ávyéjuptsóhi.

¹⁸ Áhduréhjáa tsaate cáhcujtsójúcóómedítýú úúbállehíjcyá íhdéhjáa ímityúné iícyahíjcyanéhjí.

¹⁹ Áánetúhjáa ápíichoje ténéhjí waajácúhaamíné ílluréjuco cóvajtsóné pámeere ɿíténeríye. Ááné pañéhjáa iítsúcunúmé dsiidsi wágooovéné 50 míi.

²⁰ Ehdúhjáa téijyu Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju tsújaavé pámehdívúre.

²¹ Ááné boonétúhjáa Páávoro iítsámeí Matsedóóniámá Acááyá iñújíicú iáhívetétsihdyu botsíi Jerotsaréevu ipyééiñé. Áhduréhjáa nehíjcyaaabe teene Jerotsaréetu ipyééiñé Róómávuú.

²² Áánéllihiyéhjáa íhde wálloobe ípiáábojtétsikye Matsedóóniávú Timotéoma Erájtomútsikye. Áánetúikyéhjáa tsúcájá coévaabe Áátsiá iiñújívu.

Éépetsórí ditye úúborívaténe

²³ Aabéhjáa Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáné hallútú cáhcújtsotúmé páhduváré dáriívehíjcyá cahcújtso múnáake.

24 Tsaapíhjyáá ‘Deméétrio’ némeííbyedítyú tujkévéane. Diibyéhjáá nícyohíjcyá úwáñewáánetu ‘Diána’ némeíñé níjcyota píívyélledi idíllone idyúúrvahíjcyája nááve. Ááné halluvúhjáá mítyane dsiidsivahíjcyámé pámeere íwákimyéi múnáama.

25 Aabéhjáá pámeere múhdumé téeménéhjí wákímyeíhíjcyámeke ipílhjyúcúne nééhií:

—Muurá ámuha méwaajácú íñé mewákímyeímyé tsaímiyé meícyahíjcyáné iinetú pihtotúme.

26 Aane ¿íveekí Páávoro nehíjcyá íñé menícyohíjcyámé píívyéébe íjcyatúne? Ehdú iñééneri muurá mítyámekéjuco dibye tsíñejcúvúré íbúwajtsóne. Aane muurá tsá apátsiýé íchii Éépetsorí dibye tehdu méénutúne. Muuráhjáubá páneeréjuco Áátsiá iiñújíri ehdú dibye méénune.

27 Aane múhdurá teene méémaá. Muurá méwákímyéí téene tájpíjyuco meícyahíjcyáné méhdivu wágóóváeyáhi. Áhdure diille iítsútulle píívyélleke Áátsiá múnáama pámeere iiñújíri íjcyáné míamúnaa dúúrvahíjcyálle ja tsáhájuco böhówaúcunújúcóóíturóne.

28 Ehdúhjáá dibye néénéllii tsijtye icyáyobáávaténe illu wáñejcóihi:

—¡Nóóooj, ehdíívájullé tsáma iítsútulle Epéétsiomú piivyéllé Diánaj! Ehdúhjáá iwáñéjcóne néemeé.

29 Áijyúhjáá ihdyu kiávú técoomiyí míamúnaa iibórínújcatsíhi. Áánáacáhjáá Matsedóóniá múnáajtétsí Gáayóma Arijtáácomútsí Páávoroké náhbénuhíjcyámútsikye lliucuíñumé ditye píhcyáávehíjcyája pañévu.

30 Áájá pañévúhjáá Páávoro ipyééne diityémá lhjyúvatéiyónáa tsá cahcújtso múnaa dííbyeke iíhvéjtsotúne.

31 Áhduréhjáá tsaate Áátsiá iiñújí múnaa ávyéujte dííbyeke wáájacumé néé tsaatéké ditye iñéé dííbyeke téhullévú dibye ipyéétuki.

32 Áánáacáhjáá ihdyu míamúnaa iibóriba teene pihcyááveri íjcyame. Aanéhjáá mítyame tsá wáájácutú iínnéllihyé ímichi ipihcyaavéné.

33 Áánáacáhjáá tsaate jodíómú imúnáajpi Arejáádoroké cátujcú dibye diityé úmiwávú ipyééne iílhjyúvaki. Ahdújucóhjáá iílhjyúva dibye íhyójtsíri diityéké néérone cíúvélhulléréjuco ditye iíjcyaki.

34 Árónáacáhjáá ‘dáij’ néétune tsiiñé illu wáñecohíjcyáme:

—¡Nóóooj, ehdíívájullé tsáma iítsútulle Epéétsiomú piivyéllé Diánaj! Ehdúhjáá iwáñéjcóne nehíjcyámé míñéécu hóórá ha-jchótá jodíómuube dibye íjcyane iwáájácúnema.

35 Áámekéhjáa técoomí avyéjuube idyáiívyétsómeke nééhií:

—Ámuúha tamúnaa íñe Éépetsórí meíjcyamej, pámeere muurá waajácú éhnée cáámetu áákityéné neewáyú píívyélle Diánadi medíllóné duurúvaja méhójtsí pañe íjcyane.

36 Aane tehdu múha tóónúiyónejíívari. Áánéllii ílluréjuco metáchúúréévéne cúuvéhulléréjuco meíjcyá. Aame iiná méemeenújúcohdi ímíñneúvú íjtsámeítýume.

37 Muurá íjtyétsikye úllevu ámuha metsívamútsí tsá iiné imityúné méenutúne. Áhdure tsá dityétsí méduurúvaja tútavájtsotúne. Aamútsí muurá tsá iiná imityúné íhjyúvatú mépiivyéllédítyu.

38 Ahdícyane Deméétrio íwákimyéi múnáama tsaatédítýú imityúné iijyácunúhajchíí óvíi péé ténéhjí ímibájcho múnáa éllevu teene iimibájchoki. Muurá téenéllii ijcyáné ténéhjí ímibájchotsíhji.

39 Áánetu ávyétá ihnáhó nééne íjcyáhajchíí műu íhvejtsó páñétúéhullévú tene iimibáávyeki.

40 Muurá ícyooca ápichó nééne máhallúrí téénetu menéétsámeíyóne. Tsá muurá iiná menééítýuró íñe ícyooca pájtyene páñétúejte meke dílloca.

41 Ehdúhjáa iinééne ílluréjuco dibye diityéké tsújaúcúne.

20

Páávoro Matsedóóniámá Gréétsiá iñújíícúvú pééneé

1 Aaméhjáa iiibórínújcatsíñetu íhvétédú Páávoro cahcújtso múnáake ipihjyúcúne túkévejtsóhi. Átsihdyúhjáa diityéké ipityájcóne Matsedóóniá iñújivúréjuco dibye pééneé.

2 Aabéhjáa téhullé cahcújtso múnáake áahíveebe diityéké tsápítsohíjcyáhi. Átsihdyúhjáa péébe Gréétsiá iñújivu iúújetétsihyi ijcyá pápihchúú nuhbáva.

3 Aabéhjáa tsahíiyí Tsííriá iñújivu pééiyónáa tsaate imúnaa díibyedítýú imityúné pítyájcámeíñé iwáájácúne íjtsámeíbyé Matsedóóniá iñújivúré tsiiñne ióomiíñé íchityu.

4-5 Áábemáa o pééínaa mühtsikye náhbénuímyé mühtsí ihdéjuco Tóróóavu ipyééne téhullétú mühtsikye téhmeténé illuúme: Beréa múnáajpi Tsóópatee, Tetsaróónicá múnáajtétsí Arijtáácomútsí Tsegóódomaa, Déébé múnáajpi Gááyoó, Timotéoo, Áátsiá iñújí múnáajtétsí Tííkicyómútsí Tóróópímómaa, éhdume.

6 Áánetúikyée muhtsi mecóévamútsí óórityúne pááá májhómeihíjcyáné wañéhjí pajtyétavu botsíi Pirípotu tsahíiyí

mepéémutsi méúújeté tsáhojtsíj coojívatu diityédívú Tóróóavu. Átsihyí muha méijcyá tsané tsemáána.

Páávoro Tóróóáa múnáake ááhivéné

⁷ Aamée muha tsemááná déjúcóóvejcóójí medóbéévéne pááa mémajchó Jetsóó dsíjívé meítsaavéne. Áijyúu Páávoro úwaabó ávyeta pécojpiinévújuco tsíijyu muha mepéjúcóóíñélliíhye.

⁸ Téijyúu muha médóbeevé cáámééhó pañévú peetéháñej tééveri.

⁹ Áánáacáa ováhtsáwu ‘Éoótico’ némeííbyé ácuúcunúhijcyá páhoowa nétsihyi. Aabéhjáa icyúwaíñúné hallúrí baavu áákityéébé dsíjívéhi.

¹⁰ Áánélliíhyée Páávoro iičuí iñíítyéne dííbyeke iámabúcúne nééhií:

—Méíllityédíne. Muurá ihdyu böhíiroóbe.

¹¹ Átsihdyúu tsiiñe cáámevu néríívyéébema muha pááa mémajchó Jetsóó dsíjívé meítsaavéne. Ááné boonétúu idyé tsiiñe íuwáábó cámahjácoobe tsítsijnécu. Átsihdyúu illuréjuco muha mepééneé.

¹² Áánetúu tétsíi múnaa ihjyáhañévuréjuco péémemá diibye ováhtsáwu pééneri mítyane ímíjyuuvéme.

Tóróóatu Miréétovu ditye pééneé

¹³ Aamée muha mepéjúcóónáa Páávoro múúhadítýú coévá tétsihvúré Tóróóavu íjchityúré ipyéé Atsóovu. Áánetúu muha íhde cúújúwámiri mepééme méúújeté técoomívú tétsihdyu dííbyeke muha meújcuki.

¹⁴ Aamée muha técoomítýú dííbyeke meújcuíñútsihdyu mepééme méúújeté Mitiréénevu.

¹⁵ Átsihdyúu muha mepééme tsíijyu ‘Kííoó’ némeíñé caapáhó tujkévetu mepájtyeme tsíjcyoojí méúújeté ‘Tsáámoó’ némeíñé caapáhó mujcóvu. Ámujcótúu muha mepájtyeme mécúwaté Trojíírióvu. Ááné tsíijyúu botsíi muha méúújeté Miréétovu.

¹⁶ Ehdúu muha mepéhíjcyánáa Páávoro íjtsámeí Jerotsaréeri muha Pejtecojtéé wañéhjí mepájtyeíñé. Áánélliíhyéikyée tsá dibye ímílletú muha Áátsiá iiñújiri íjcyacóómí Éépetsówú mepééne iičuí muha téhullétú meóómííyúrónélliíhye.

Páávoro lhjyuváné Éépetsó cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéma

¹⁷ Aabée Miréétori íjcyaaabe píuvá Éépetsórí íjcyáné cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéke.

—Áámekée neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú muhdúhjáa Áátsiá iiñújivu o wátsítujkénúijyu o ícyahíjcyáne.

¹⁹ Muuráhjáa tamúnaa jodíomú íjcyarómé oke páhduváré dáríivéneri támeíibyéré Píívyéebé wákimyéí ó méénuhíjcyá iiná néetuubére.

²⁰ Árónáacáa tsá o íhvététú ámúhakye piááboiñé patsihjivávúré uwááboobéré o péhíjcyánetu.

²¹ Aabée ámúhakye pámeekéré tamúnaa íjcyátúrómhéjima ó nehíjcyá ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Máavyéjuube Jetsocríjtoke mecáhcújtso ímí Píívyéebema ámuha meíjcyaki.

²² Aabe íñe ícyooca tsiiñe o péé Jerotsaréevu Píívyéebé Apíichó oke tükévéjtsóneri muhdú táumíwa íjcyane wáajácútuúbe.

²³ Muurá pahúlleva o péhíjcyá coomíjivu téénere Píívyéebé Apíichó tsúúca oke waajácutsójúcoorá Jerotsaréevu oke ditye cúvéhoojánuube o ícúbáhrámeíñiñe.

²⁴ Áróneri tsá o áábímyeítyúne. Apááñéré ihdyu ó imíllerá Píívyéebée meke iwájyúne mééma mepájtyetéíñe méénúné uwáábojúvú Jetsóó oke níwááveíñúné o njíkeváne.

²⁵ Ahdícyane ámúhakye o néé íñe múhduméj piinévú Píívyéebé avyéjutu íjcyáné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyámé ámuha oke maájtyumijúcóóityúne.

²⁶ Téhdure ámúhakye o néé ámuha mewágóóvöhajchíí tsá táhallúrí tene íjcyáityúne.

²⁷ Muurá tsúúca páneere ámúhadívú ó böhówajtsójúcoorá muhdú Píívyéebé íjtsaméí íjcyane.

²⁸ Ahdícyane tsáma téibuwá méíjcyaco ámuha uwáábojte meíjcyame. Ímíñeuvú météhmeco cahcújtso múnáake Illíí Jetsóó tujpacyó wágóóvénéj tééveri dibye újcúmeke. Muuráhjáa diityédívú ámúhakye níwááveebe Íapíichojoj tééveri diityé túkevéjtsoje ámuha meíjcyaki.

²⁹ Árónaa ó waajácú íchihdyu o pééné boone tsaate múhdurá iuwáábóneri illure diityéké tútavájtsoíñé éhne múúne oohíibyé obééjámuke tútavajtsódu.

³⁰ Áhdure íjcyámyé tsaate ámúhadítýúré ímiá uwááboju tsijíitoriyé átéreenéhjí uwááboímye. Ááneri illure cahcújtso múnáake mújtátsoímye.

³¹ Áánéllii tsáma téibuwá méíjcyaco éhnée pápihchúú pijcyábá hajchótá támaatyóú o wáágóóne ámúhakye o uwáábohíjcyáné meítsáávénema.

³² Ahdícyane ámuha Píívyéébejté meíjcyame óvíi díibye tájiyéjuco ámuha meíjcyane meke iwájyúne dibye ácuhiíjcyáné uwáábójú pañe íhtsutúmeréjuco.

33 Cáhawáá méijsúcunuj, tsáháá muurá o íjyácunútú oke tsaate dsíidsidívú áhdoobe ehnéva múnáajpi o íjcyáabe ímiá wajyámuma o íjcyáiyóneri.

34 Muuráhjáá ámuháyé wájácú menééne oore tsáávanéréi ó wákímyeíhijcyá óóma íjcyámema muha mepihtone meújcuki.

35 Aabée muurá ámúhakye panévatúré ó úwáábohíjcyá muhdú mewákímyeíyóné ídáátsóméhjíke mepiáábo éhnéhjáá Ávyéjuube Jetsóó illu néhijcyáné o ítsáávénema: “Muurá tsaatéké tsímeménevú ájcume ímíjyúuvéiyá ditye ájcume ímíjyúuvéne ehnííñevu.”

36 Ehdúu diityéké iñétsihdyu Páávoro Píívyéébema iíhjyúva mímóúuvénéllii muha téhdure mémímóuuvéhi.

37 Áabekée pámeere iikmóóvéne ámábiñúhi.

38 Aamée múúhakye pícyohjé cúújúwamívú dibyée ‘tsáhájucóubá tsiiñe oke ámuha maájtyúumítyúne’ nééneri kímóóvemére.

21

Jerotsaréevu Páávoro pééneé

1 Aamée muha tétsihdyu mepéé tsapéhdú ‘Cooó’ némeíñé caapáhovu. Ááné tsíjyúu muha méúújeté ‘Róodaá’ némeíñé caapáhovu. Átsihdyúu botsíi muha méúújeté Páátarávu.

2 Átsihvúu muha tsíimivúréjuco mepjtyene Penítsiá iiñújívu péémívu. Áámíriyéjucóo muha mepééneé.

3 Aamée muha ‘Chíípere’ némeíñé caapáhó náníñéjuri meíiteíñútsihdyu mephijcyámé méúújeté Tsíiriá iiñújívu. Aamélyée muha Tííró mujcójuvu mécátsúúveté tétsihvu tsane píchuta iíjchívyeki.

4 Átsihyíí muha tsaate cahcújtso múnáake maájtyúmitémemái méijcyá tsáné tsemáána. Aamée Páávoróké néé dibye Jerotsaréevu ipyéétu Píívyéébé Apííchóréhjáá diityéké túkévéjtsóneri.

5 Aamée muha técoomíyí téhajchótá meíjcyánetu mepéémeke pícyohjémé pámeere mújcojúvu. Áámemáá muha pámeere memíhmóúbáne Píívyéébema méihjyúváhi.

6 Átsihdyúu muha illuréjuco diityéké mepítýájcóne meúcaavéné cúújúwámí pañévu. Ááné tujkéveríjyucóo ditye óomiñe ihjyáhañévu.

7 Aamée muha Tíírotu nihñéréjuco tsahíiyí mepééme mécátsúúveté Toremáidávu. Átsihyíí íjcyáné cahcújtso múnáadívú muha meúújetémema méijcyá tsájcoóji.

8 Ááné tsiijyuu muha mepééme méúújeté Tsetsaréavu. Aamée muha mepéé Perípe jávú cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéhjáa 7-meva íjcyámedítýu uwáábori úllehíjcyáábe jávu.

9 Áábej tsiihmée píinéehójtsímeva walléémú tájívatumé íjcyame úubállehíjcyá Píívyéébere diityéké ájcúné ijtsaméiyi iiná pájtyeíñé iwáájacúne.

10 Aamée muha tétsihyi tsúcájáhréjuco meícyahíjcyánáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Agáábó wajtsí tétsihvu Jodéatu tsáábeeé.

11 Aabée múúhakye ááhíveebe Páávoró ocájimíihé iújcumíihéri íhyójtsicuu, íjtyúhaácyuu, íjcyane ichíácómeíñé nééhií:

—Píívyéébé Apíichó muurá nehíjcyá illuva ditye íñé ocájimíihé aabájáabeke Jerotsaréevu ichíjchúúbeke íhvéjtsoíñé tsííñé iinúji múnáá hójtsí pañévu.

12 Ehdúu dibye néénéllii muha teene Tsetsaréa múnáama méneerá Páávoroké dibye ipyéétu téhullévu.

13 Árónáacáa múúhakye neébe:

—¿ínerí ámuha mekímoovéné ídátsó oke pajtyéhi? Tehdu apááñéré oke ditye chíjchúínejíívari. Óvíí néhi ihdyu oke illíihyánúhajchíí lliihyánúmé Ávyéjuube Jetsóoke o cáhcújtsóné hallútu.

14 Ehdúu múúhakye dibye néénéllii muha dííbyeke menééhií:

—Óvíikyéhde muhdú Píívyéébe ímillédú ú ijcyáhi.

15 Átsihdyúu muha illuréjuco meímibájkímyeíñé mepééne Jerotsaréevu.

16 Áámemáa múúhama tsaate cahcújtso múnaa péé Tsetsaréatu. Aamée muha méúújeté Chííperé múnáajpi tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébeke cáhcújtsóobe Natsóo jávu.

Páávoro Jacóóboke ááhívéné

17 Átsihdyúu muha Jerotsaréevu meúújetémeke tétsíí cahcújtso múnaa tsaímíyé waatsúcúpejtsóhi.

18 Ááné tsiijyuu muha Páávoromá máahíveté Jacóóboke. Áánáacáa tétsihyi pámeere cahcújtso múnáá túkevéjtsojte.

19 Áamedívúu muha meúújetémeke Páávoro úuballé ímíñeúvú muhdúhjáa Píívyéébe jodíómú íjcyátúrómé pañévú dííbyej tééveri méénuhíjcyanéhji.

20 Áánéllihiyéé duuruvámé Píívyéébeke ávyéjújtsomére. Áámemáa nééme dííbyeke:

—Ehdíívane, muúbej. Muurá múhdúné miámúnáajpyúcooró memúnaa jodíómudítýu

cáhcujtsójúcoorómé úraavyépí Píívyéebée Moitséeuvuj tééveri ájcúné taúhbajúúne.

²¹ Aame nehíjcyá úhdityu uuva u úwáábohíjcyáné téénetu műu bójcyúdú pámeekéré jodíomú tsíiñé iiñújiri íjcyámeke ditye tééneri iíicuvéjúcóótuki. Áhdurévá ú nehíjcyá ditye ihdéuvúu iícyahíjcyajíjtó iíhvéjtsóné iítsíimeke iklhdyahírotsójúcótuki.

²² Aane iñe ¿muhdúu teéne? Muurá iñe tsúúca íchihyi u íjcyane iwáájácúcooca píhcyááveímye.

²³ Áánellii ú méénuú uke muha menéhduú. Ijcyámé íchihyi müúhadítýu píinéehójtsímeva wajpíimú ípyée ímiáánetúré imyéenuíñé iñéénéi méénutúme.

²⁴ Áámema tsaméhjí meúcújcatsíñe méímibájchótsaméí duuruvájá lluuváábedívú memúnaa méénuhíjcyádu. Ááné boonétu ú áhdoó diityémá ditye ibyéérómeíki. Áijyu úhdityu ihjyúvahíjcyarómé neé álliúré íjcyáneri iihjyúvahíjcyáne. Áhdure neeímyé Píívyéebée Moitséeuvuj tééveri ájcúné taúhbajúúné téhdure u Úraavyéne.

²⁵ Áánetúu ihdyu tsúúca muha mécaatúnú jodíomú íjcyáturómé Jetsóoke cáhcujtsómé illuune imyéenútuki: Tsá ditye níjcyotájteke iícúvémeíñé iyámeke dóoityúne; tsá ditye tújpacyo dóoityúne; tsá ditye dóoityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjivéné iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjíma dómácojcatsíityúne. Ehdúu néeme Páávoróke.

Páávoróké ditye ékeevéné duuruvájá pañévu

²⁶ Ahdújucóo dibye diityémá píinéehójtsímevámá iúcújcatsíñe pééneé. Aaméhjáa úcaavé duuruvájá pañévu iúubálle tééjá tehméébeke múhdúj coojívatú iímibájchómeíñé iníjkévaíñé botsíi páñétuétsihvu Píívyéebéke iíicúvéíñé iyáábeke itsájtyeki.

²⁷ Aanéhjáa tsáné tsemáánatu iníjkévaíñé ditye nééne tsúúca níjkévaríjyuco íjcyánáa Áátsiá iiñújitu tsááné jodíomú ájtyumí díbyeke duuruvájá pañe íjcyáábeke. Áabekéhjáa pámeere tétsii íjcyámema páhduváré idyáriiívetsihdyu ékeevéme.

²⁸ Áánemáhjáa kékévánécoba néémeé:

—¡Ámuúha ijraéémuj, metsááne müúhakye mépiaabóval Áánu muurá éhne pahúlleváré úwááboobéré péhíjcyaabé imityúné ihjyúvahíjcyá méiiñúji múnáadítyu. Áhdure Píívyéebée Moitséeuvuj tééveri ájcúné taúhbaju nééné tsíjítóríyé úwáábohíjcyaabé. Téhdure imityúné ihjyúvahíjcyaabé duuruvájatu. Ááneréi íjcyáiyónáa muurá iñe íjtye gríéégómuke

téejá pañevú iúácóneri tútavájtsoobe téejá pañe ̄iné imityúné úujéítyúrotsí.

²⁹ Ehdújhjáa néeme Jerotsaréeríi Éépetso múnáajpi jodíómuube íjcyátuube Tróópimómá dííbyeke iájtyúmínélliíhye. Aanéhjáa ijtsúcunúmé Páávoro dííbyeke úacóné téejá pañevu.

³⁰ Ááneríhjáa técoomí múnaa íbóríbaavémé péé teeja duuruvajávu. Aaméhjáa Páávoroké iékéévéébeke lliúcuíñú áachívu. Áánemáhjáa wátajcómé téejá llehówááne.

³¹ Aaméhjáa dííbyeke lliíhyanújúcoóiyónáa tsúúca úúbálle úújeté técoomí tsodáhómú avyéjúúbedívu.

³² Áánélliihyéhjáa pámeekéré ítsodáhómuke íavyéjuktémá ipílhjyúcúmema dsinéecunúmé téhullévu. Áámekéhjáa iájtyúmíne íhvétémé dííbyeke iwápáácohíjcyánetu.

³³ Átsihdyújhjáa diitye tsodáhómú avyéjuubéréjuco iékéévéébedívú táuhbáné ditye ichíjchu úwáñehííñeri. Áánemáhjáa tétsii íjcyámeke dílloobe muubá dibye íjcyane, áhdure ̄iné hallútú ditye ehdu dííbyeke méénune.

³⁴ Ááneréjucóhjáa páhduváré mítyane ditye íhjyúváné pañe tsá dibye lléébotú muhdú ditye néeneé. Áánélliihyéhjáa ítsodáhómuke neeve ditye itsájtye dííbyeke.

³⁵⁻³⁶ Áhdújucóhjáa ditye íhcyóómiyu itsájtyéébeke tsájá niityéwaahyóvú iúújetétsótsihdyu ílluréjuco íhbúcuíñúné míamúnaa íjyévé ‘áádikye mélliíhyánu’ néémere úráávyénélliíhye.

Páávoro íhyallúvú íhjyuváne

³⁷ Áábekéhjáa ditye ihjyá pañevú áahívétsóiyónáa neeve dityé avyéjúúbeke:

—¿A tsá o íhjyúváityuróne?

Áánélliihyéhjáa neeve dííbyeke:

—¿Aca eene ú piivyété gríéégómú ihjyúrí u íhjyuváne?

³⁸ ¿Aca tsá Ejíhsto múnáajpi u íjcyatú éhnée imityúmeke u újcúmema ̄inéubará píívyétúné iiñújivu u pééne imityúné müúhá iiñújí avyéjúúbedítyú u ítsámeíhíjcyáabe?

³⁹ Áánélliihyéhjáa Páávoro néé dííbyeke:

—Muurá ihdyu oo jodíómuubéré Tsiríítsiá iiñújiri íjcyacóomí Táátsó múnáajpi. Ahdícyane ihdyu cána óvíjyuco oke daacu tsáraahovú o íhjyúva míamúnáama.

⁴⁰ Ahdújucóhjáa diibye ávyéjuube íhvéjtsoobe niityéwááhyó hallútú diityéké íhyójtsíri néene ditye cíúvöhulléré iíjcyaki. Aaméhjáa dáíívyénemáyé íhjyúvaabe heeberéomú íhjyúri.

22

¹ Neebéhjápeé:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá ímíñeúvú mélleebúcunu ámúhakye táicyánéjcú o úúballéne.

² Ehdúhjáa dibye heeberéomú ihjyúrí ihjyúvánéllii ímíñeúvú lleebúcunúmé dííbyeke.

³ Áámekéhjáa neébe:

—Oo muurá jodíómuube Tsiríitsiá iiñújivúu Táátsó coomívú oke ditye tsíimávaábe. Ároobée ihdyu ó keemévé íchihvúré Jerotsaréevu. Áabékée oke Gamariéé úwáábohíjcyá méihdé múnáauvhjáa úráávyehíjcyáné taúhbaju. Aabée ó imíllehíjcyará múhdutú tsaímiyé Píívyéébeke o iičuvéébeke o cáhcújtsóiyóné táíibúuri. Ahdu muurá ícyooca ámuúha.

⁴ Ároobée táwaajácútubááné íñe ímiájú cahcújtso múnaáhjáa íjcyámeke o dsíjívétsó ímityúné ó dáríívehíjcyá dityéváa téénetu iihvétéroki. Opée ó tsatyéhíjcyá wajpííumáyé walléémuke ditye icyúvéhoojánuki.

⁵ Aane muurá llúuvájté avyéjúúbema duurúvájá túkevéjtsojte waajácú okée waajácúhaamínema iwálloone Damájcori íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu. Aabée téhullévú tsúúca o péé oováá o dóhjínújémeke íchihvu Jerotsaréevu ditye iičubáhraki.

*Páávoro úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcujtsóne
(Hch 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Aanée Damájcovu oke ditye wáolloobe juuváyí o péhíjcyárónáa cójípiiine técoomíj piíhíviréjuco péécutéré óhdivu ávyétá ihnáhó nééne péété cádiivyéné cáámetu.

⁷ Aanée oke ijcaáyó baavújuco. Áabékée oke Jetsóó o ájtyúmítuube nééhií: “Tsáo Tsááoroj, ¿íveekíami oke ú pátsárícyohíjcyaj?”

⁸ Aánelliihyée o nééhií: “¿Aca múha uu, Ávyéjuúbej?” Aánelliihyée oke neébe: “Oo Jetsóó Natsarée múnáajpi oke u pátsárícyohíjcyaaábe.”

⁹ Aanée téijyu óoma íjcyame teene peete iájtyúmíneri illityéhi. Áromée ihdyu tsá lléébotú dibye óoma íhjyuváne.

¹⁰ Aanée awáá ehdu oke dibye néénéllii o néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca iińá ú imillé o méénune?” Aánelliihyée oke neébe: “Wa ihdyu dipye Damájcovuj. Téhullévúi uke neeímyé iińá u méénuíñe.”

¹¹ Aabée teene peete muhdú oke táchalluúúcú cíúvetétsoobe o hálluvájúcótúúbeke óoma íjcyaméréjuco oke úújetétsóné téhullévu.

¹² Áijyúu ‘Ananía’ némeíibyé tsáá taéllevu Píívyéebée Moitséeuvuj tééveri ájcúné taúhbaju néhdújuco ícyahíjcyáábeke ímí míamúnaa ijtsúcunúúbe.

¹³ Aabée itsááne oke nééhií: “Muúbej, tsúúca ú halluvá tsiíñe.” Ehdúu oke dibye néénemáyé iiné imíjyaú ó iitégoróóhií.

¹⁴ Átsihdyúu oke neébe: “Múuráhjáa tsúúcajátujuco méihdé múnááuvú cáánivahíjcyáabe Píívyéébe uke mémenúné ímíáábé Jetsóoke u ájtyúmiibe lhjyuváné u lléébóne dibye ímillédú u íjcyaki.

¹⁵ Áánéllii ícyooca pámekéré dííbyedítýú íjcyáné uwááboju úúbállehíjcyáahi.

¹⁶ Ahdícyane iiné íjtsámeítyuube dííbyedívuréjuco cátóróóvéne dííbye mémeri táuméí Píívyéébeke páneere díimítyú dibye iábájíiveki. Áane tsójtsotsaméi.” Ehdúu oke neebe Ananía.

Páávoro úúballé Píívyéébe dííbyeke wáolloone jodíomú íjcyátúme éllevu

¹⁷ Aabée Jerotsaréevu tsiiñe o óómiibye duuruvájá pañevú o úcáávéne Píívyéebema o lhjyúvahíjcyánáa óhdivu böhöwaavéné naavédú nééneé.

¹⁸ Ááné pañee Jetsóoke o ájtyúmiibe oke nééhií: “Íicuí dipye tsíéllevu íchihdyu Jerotsaréetu. Múurá tsá ditye iicuvéityú táuwááboju u úúbálléróneri.”

¹⁹ Áánélliihyée dííbyeke o nééhií. “Ávyéjuúbej, áánerá oke waajácumé ópée dícyahcújtso múnáake pihcyclávejááné pañevú o wápáájcoméke o cùvöhoojánuhíjcyáabe o íjcyane.

²⁰ Áhdurée muurá díwákimiyeí múnáajpi Ejtéébá díuwááboju méenuhíjcyáábeke ditye dsíjivétsóijyu diityémá o íjcyáábema tsaméhjijuco muha tehdu dííbyeke meméénune. Téijyúu muurá ó téhmehíjcyá diitye dííbyeke llííhyánúmē wajyámúúne.”

²¹ Ehdúu o néérónáa tsiiñe oke neébe: “Árónáa ú peé íchihdyu tsihullévú jodíomú íjcyátúrómé pañevú uke o wállóónélliíhye.” Ehdúhjáa úúbálleebe Páávoro.

Páávoro tsodáhómú avyéjúubé hójtsí pañe

²² Aanéhjáa dííbyeke illéébúcunuhíjcyáróne kékévánécoba néémeé: ¡Tsáhájuco aabye íjcyáítýuróne! ¡Illuréjuco mélliíhyánu!

²³ Ehdúhjáa néémere iwajyámúúné cáámevu wájójcoméré téhdure bállijyu wájocóhi.

²⁴ Áánélliihyéhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube néé itsodáhómuke ditye iááhívétso páñeejávú dííbyeke. Áánemáhjáa neebe ditye iwátsihcyúúbeke idillo iiné hallútú dííbyedítýú ditye íjyacunuhíjcyáne.

²⁵ Ahdújucóhjáa ditye iwátsíhcyu dóhjínuube tsaapi tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyáábeke nééne:

—¿Aca ihdyu múúne eene ámuha romáánómuube iíjcyáné waajácúháámima íjcyáróóbeke iiná néétume méwátsihcyúhi?

²⁶ Ehdúhjáa Páávoro nééne tsodáhómú avyéjuube pajtyétsó páñétuéjpihdívu. Neebéhjáapeé:

—Tsáma téiibuwá díicyaco áábyeke muhdú u méénúihajchííjyu. Muuráhjháhaca ihdyu romáánómuube iíjcyáné waajácúháámima diíbye.

²⁷ Áánélliihyéhjáa páñétuéjpi ipyééne néé dííbyeke:

—¿Ava úhdi ijcyáné romáánómuube u ijcyáné waajácuháámij?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neebe ávyéjuube dííbyeke:

—Téhdurée muurá mítyane ó ahdó romáánómuube o ijcyáíñé waajácuháámi.

Áánélliihyéhjáa Páávoro nééhií:

—Árónáa ihdyu llihíyomútsidi téhdure tene ijcyánéllii ó néé pañétuéjpi o ijcyane.

²⁹ Ehdúhjáa dibye néénéllii íhvejtsómé dííbyeke. Áhduréhjáa ávyéjuube illityé romáánómuube iíjcyáné waajácúháámima ijcyáábeke ehdu imyéénúneri.

Jodíomú túkevéjtsojté úmiwari Páávoro ijcyane

³⁰ Ááné tsííjyúhjáa imílleebe iwáájacúné ímichi iiné hallútú imúnaa jodíomú diibye Páávoródítýú iíjyacunúne dííbyé halluvú pahduváré úubállehíjcyáne. Áánemáhjáa neebe ditye dííbyedítýú ijcyáné uwáñehííñé itsíñúne ipílhjyúcu pámeekéré ávyéujtéké llúuvájté avyéujtéma. Áámé úmiwávúhjáa dííbyeke ijyócujcároóbe.

23

¹ Aabéhjáa Páávoro diityédívú iiteebéré nééhií:

—Ámuúha tamúnaaj, muurá ijcyoojivújuco Píívyéébé húmij piinévú tsáháturo ímityúné o méenutúne.

² Ehdúhjáa dibye néénéllii llúuvájté avyéjuube Ananíá táuhbá tsaatéké ditye iwábáájco dííbyeke.

³ Árónaacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿Aca taúhbaju néé muhdú o ijcyane óóma u ímibájchoki?

¿A tsá u wájácutú teene taúhbaju nééné tsíjítoriyé óhdivu u táuhbáné oke ditye imyéénuki? Uke téhdure Píívyéébe méénuú bañú múnáajpi u ijcyáábeke.

⁴ Áánélliihyéhjáa tsaate nééhií:

—¿Aca muhdú eene illure ú uuhívaté Píívyéébere pícyoobe llúuvájté avyéjuube páñétuéjpi íjcyáábedi?

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Árónáa tsá o wájácutú dibye páñétuéjpi llúuvájté avyéjuube íjcyane. Muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé: “Tsá műu ímityúné íhjyúvatú ávyéjuktédítyu.” Ehdúhjáa neebe Páávoro.

⁶ Botsíkyéhjáa waajácuube tsadotséómuma paritséómúejte diitye ávyéjujte íjcyane. Áánélliihyéhjáa neebe kékévánécoba:

—Ámuúha tamúnaa, oo muurá paritséómú uwáábóo úráávyehíjcyáábé hajchi. Aabée téhdure tééné uwááboju ó úráávyehíjcyáhi. Áábeke íñe oke ámuha médíllohíjcyá dsíjivémé tsiiñe bóhiine o cáhcújtsónélliíhye.

⁷ Ehdúhjáa dibye néénélli diitye ávyéjujte tsaamééré itsípájújcatsíñe illuréjuco pájúvanújcatsíñe.

⁸ Diityéhjáa muurá tsadotséómú nehíjcyá dsíjivémé böhíjúcootúne. Áhduréhjáa itsúcunúhíjcyámé níjkyéji múnáama panéváré ápííchoháñé íjcyatúne. Áánetúhjáa ihdyu paritséómú cáhcujtsó ténehjí íjcyane.

⁹ Aaméhjáa íhjyúbari íjcyánáa diitye paritséómudítyú tsaate taúhbájú uwááboje nééhi:

—Muurá tsá áánu iiná ímityúné méenutúne. Áábema tsáijyu műu ímiááné níjkyéji múnáajpi íhjyúvánáa ¿íveekí Píívyéébeke múhdurá médáriívéiyáhi?

¹⁰ Ehdúhjáa ditye táhjájcatsíñeri tsodáhómú avyéjuube iíllityéne ijtsúcunú ditye Páávoróké méenuíñe. Áánélliihyéhjáa tsiiñe neebe itsodáhómuke ditye itsájtye biwáhullévúré íhcyóomivu dííbyeke.

¹¹ Ápejcóhjáa Jetsóó dííbyedívú ibóhówáávéne nééhií:

—Imíchi díícyáne iinéri áábímyeítyuubéré íñe táuwááboju íchii Jerotsaréeri u úwáábohíjcyádúré idyé dúwááboco Róómárií. Ehdúhjáa Jetsóó néé Páávoróke.

Páávoróké imíllerómé illííhyanúne

¹² Ááné tsitsíívevúhjáa imúnaa jodíómú pityáócójcatsíyá ímiáánetúré dííbyeke idsíjívetsoíñe. Áánemáhjáa néjcatsímyé iinéubárá imájchóityúné dííbyeke illííhyánútúné hajchóta.

¹³⁻¹⁴ Ehdúhjáa dííbyedítyú pityáócójcatsímyé 40-mevá ehnííñevu íjcyame. Aaméhjáa llúuvájté avyéjuktémá ítyúkevéjtsojté éllevu ipyééne neeté diityéke:

—Muha ímiááné Píívyéébe lléébónáa mépityáócójcatsí iinéubárá memájchóityúné Páávoróké muha mellííhyánútúné hajchóta.

15 Áánéllii méneeco tsodáhómú avyéjúubeke dibye péjcore ámúha éllevu itsíva dííbyeke. Árónáa ihdyu méneeco dííbyedítýú íjcyáné ihjuu ámuha medíllo dííbyeke mepiuváne. Áijyu muha tsúúca määarúcóónuú ámúhadívú dibye úújetétúné ihdéré muha mellííhyánuki.

16 Ehdújhjáa ditye pityácójcatsíñé Páávoró beebe iwáájácúne iičíui tsodáhómú coomívú ipyééne úúbállété diibye iináhnikye.

17 Áánélliihyéhjáa tsáápiikye tsodáhómú avyéjúubeke ipiúváabeke neebe Páávoró:

—Áánu ováhtsawúuke tsajtye páñétúejpi ámúhá avyéjúube éllevu dibyevá iináhjáubá iúúbálle dííbyeke.

18 Ahdújucóhhjáa dííbyeke dibye tsájtyene ávyéjúube éllevu. Aabéhjáa neeté dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, éhne cùuvéjari íjcyáabe Páávoro oke néénéllii ó tsivá áánu ováhtsawúuke diéllevu dibyevá ihyá iiná uke iúúbálleki.

19 Áánélliihyéhjáa ihdyúétsihvu itsájtyéébeke neébe:

—¿iiná ú imillé oke u úúballéne?

20 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tamúnaáne jodíómú pityácójcatsí ukévá iñééiñé péjcore u tsájtye Páávoróké diityé avyéjujté éllevu dityevá idíllo dííbyeke iiná dííbyedítýú íjcyáné ihjuu.

21 Áróneri tsá u iičuvéityúne. Ijcyámé 40-mevá ehníiñevu dííbyekévá illííhyánu árucóónuimye. Aame néjcatsí imiááneva imyéénuñé Píívyéébe lléebónáa ipityácójcatsíñé. Aamévá dííbyeke illííhyánútúné hajchótá tsá iinéubará májchóityúne. Aame ícyooca tehmé muhdú diityéké u néeneréjuco.

22 Ehdújhjáa dibye tsodáhómú avyéjúubeke úúbálléné boone ipityácójcóbéke neebe dibye muucá iúúbállétu teéne.

Ávyéjuube Péérí éllevu Páávoróké ditye wáolloóne

23 Átsihdyúhhjáa diibye ávyéjuube míityétsikye ítsodáhómú avyéjujtédítýú ipiúváne néé dityétsí iújcu 200-meváké tsodáhómuke ulléri pééímyeke, 70-meváké iijumudi pééímyeke, 200-meváké cávaájcoháñema pééímyeke, ditye ipyéé Tsetsaréavu tépejcojuco.

24 Áhduréhjáa neebe ditye tsáápi iijuke iimibájcho dííbyedi Páávoróké itsájtye ávyéjuube Péérí éllevu.

25 Áámemáhhjáa waajácuháámi wáolloobe illu iñéhaámi:

26 “Ávyéjuube Péériij, oo íñe Cáráóódio Ríítsia o íjcyáabe úúma ó ihjuúváhi.

27 Áánukée tsúúca imúnaa jodíómú iékéévéébeke llííhyanújúcóóróóbeke tátsodáhómuma diityédítýú ó dojtúcú

romáánómooube iíjcyáné waajácúháámíma dibye íjcyane o wáájácúnema.

²⁸ Áánemáá ó tsajtyé dííbyeke diityé ávyéjuité éllevu iiné déjúcotú dííbyé hallúvú ditye páhduváré úubállehíjcyáné o wáájácuki.

²⁹ Aabée ó waajácú apááñéré ítyaúhbajúúné hallútú ditye ehdu dííbyeke dáríívehíjcyáne. Aane tsá iiná íjcyáturó ditye tééné hallútú icyúvéhoojánúúbeke dsíjivétsóiyóne.

³⁰ Áábeke íñe diéllevu ó wallóó imúnaa íjcyarómé dííbyeke illíhyánuíñé pityácójcatsíñé o wáájácúnema. Áameke o néé ditye páñetu diéllevu ipyééne díhyúmíri iñéé iiné hallútú dííbyedítýú iíjyáculúhíjcyáne. Ahdícyane wái diícyaj."

³¹ Ehdúhjáa néhaamíímá tsodáhómú pejco tsajtyé Páávoróké Ajtíipatírí coomívú íavyéjuube néhdújuco.

³² Ááné tsitsíívevúhjáa tsaate tsodáhómú ulléríyée pééme illuréjuco óomiñe íhcyóómidu. Áánetúhjáa tsijtye iijumudíi péémeréjuco cöhbaavéné Páávoróma.

³³ Aaméhjáa Tsetsaréavu ávyéjúúbedívú dííbyeke iúújetétsóne ajcú teene waajácúhaamívú dííbyeke.

³⁴⁻³⁵ Áhaamíhjáa ávyéjuube iéévéné níjcáutu dilló Páávoróké kiá múnáajpi dibye íjcyane. Aanéhjáa Tsiríítsiá iiñúji múnáajpi dibye íjcyane iwáájácúne neébe:

—Cána óvíi ímichíi díhyallúvú páhduváré úubállehíjcyámé wajtsí mewáájácu muhdú úúma tene íjcyane.

Áánemáhjáa neebe ditye ipícyo dííbyeke ávyéjuube Heróódeúvu jávu.

24

Ávyéjuube Péérí úmiwávú Páávoro íhjyuváne

¹ Átsihdyúhjáa tsáhojtsíj coojívatu páñétúejpi llúuvájté avyéjuube Ananiá tsáá Tsetsaréavu túkevéjtsojtéma. Áámemáhjáa téhdure Téétoro tsáá ímityúné múúne méenúmé hallúvú íhjyúvaábe. Aaméhjáa diilbye ávyéjúúbedívú iwájtsíne úuballévá ímityúné Páávoró hallúvu.

² Áábekéhjáa diityé éllevu ditye tsájtyéébé hallúvú Téétoro úuballéjucóó ávyéjuube Pééríkyee. Neebéhjápeé:

—Ávyéjuúbej, mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyabe pane u wáájácúubé túkevéjtsójú pañe muha tsaímíyé meíyahíjcyánellííhye.

³ Muurá muha páhduube dítyúkevéjtsójú pañe méijcyáhi. Áánellii mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyáábeke.

⁴ Aane mítyane uke o túhújtsótú uke o néé okéi u lléebúcunú múhajchótáwuú úúma o íhjyuváne.

⁵ Muurá muha méwaajácú áánu ávyeta panévá iñújííneri íjcyáné jodíómuke íibórínuubéré péhijcyáne. Aabe natsarénómuube Jetsóoke úráávyehíjcyámedítýú ímichi pánétuéjpi.

⁶ Muuráhjáa duurúvaja dibye tútvájtsóiyónáa muha meékéévéebema méimíllerá teene meímíbajchóné muhdú muúhá taúhbaju néhduú.

⁷ Árónácacáa tsodáhómú avyéjuube Ríitsia múúhá hójtsí pañétú dojtúcú dííbyeke.

⁸ Áánemáa neebe dííbyé hallúvú úúbállehíjcyámé itsáá diéllevu. Ahdújuco íñe muha metsááne diéllevu dííbyé hallúvú muha meúúbállehíjcyáméjuco. Aane cáhawáá óvíí páñetu ú dilló dííbyeke u wáájácu muhdú nééné déjúcotu muha meúúbállehíjcyáné dííbyé hallúvu. Ehdúhjáa neebe Téétoro Pééríkyeé.

⁹ Téhduréhjáa tétsihyi íjcyame tsijtye jodíómú nehíjcyá ímíáánéjuco ehdu tene íjcyane.

¹⁰ Áánélliíhyéhjáa ávyéjuube Pééri úbahcyó Páávoróké dííbyeréjuco iíhjyúvaki. Ahdújucóhjáa dibye nééneé:

—Muurá ó waajácú muhdúné pijcyábajucó íñé iiñújíri ímítyúnéhjí ímibájchoobe u íjcyane. Áánéllií mítyane ó ímíjyuuvé táicyánéjcú o úúbálleneri.

¹¹ Aane ihdyu cáhawáá óvíí apááñéré ú waajácú Jerotsaréevúu Píívyéébeke o dúúrvájétsihdyu botsíi 12 coojíváré meíjcyane.

¹² Tsáháaa múa oke ájtyúmitú tsaatémá o táhjájcatsímyeke o íibórínuhíjcyáné duurúvájá pañévu, pihcyáávejááné pañévu, tsíéllehíjvu.

¹³ Aane muurá íjtye ávyeta tsá wáájácutú iíné hallútú táhallúvú iúúbállehíjcyáne.

¹⁴ Áánetu cáhawáá uke o úúbálle apááñéré táihdé múnááuvúu cáánívahíjcyaaabe Píívyéébeke o iícúvéébeke o úraavyéne. Dííbyeke ihdyu ó úráávyehíjcyá béhíjtori eene muhdurá ditye óhdivu ítsúcunúhíjcyájíjtori. Aabe idyé ó cáhcujtsó dííbye ihjyú uubálle múnáá waajácúhaamínetu dííbyé taúhbaju cáátúnúmeíñéhjíma tsíñehjí íjcyane.

¹⁵ Muurá ditye cáhcujtsódúré dííbyeke o cáhcújtsoobe ó waajácú ímíáméhjíma ímítyúroméhjí dsíjivémé böhíiñé.

¹⁶ Áánéllií ó imíllehíjcyará tsaímíyé Píívyéébema o íjcyane. Áhdure idyé ó imíllehíjcyará tsaímíyé míamúnáama o

náhbévájcatsíñe.

17 Aabée muurá múhdúne píjcyá llíiñé tsiélléhjí o péhíjcyátsihdyu o tsáá táiiñúji múnáake o píaabóvaabe idyé dííbyeke o iiçúve iyámeke o cójvájtsóneri.

18 Éhdurée nénéhjíri duuruvájá pañe o íjcyáábeke Áátsiá iiñújíri íjcyame tamúnaa oke ájtyumí dityée méénuhíjcyadújuco téejá lluuváábedívú o ímibájhómeííbyeke. Áánáacáa tsá tétsihyi tsijtye ijcyáaturóne. Aabée tsáháturo téijyu muucá o úibórínutúne.

19 Aane bo óvíi eene táhallúvú úubállehíjcyámé íllevu itsááne úuballévá ímiááné imityúné táhallúrí íjcyáhajchííjyu.

20 Óvíkyéhde aattyéré úuballé iiñé imityúnéhjáa tamúnáá avyéjuitémá o méénune iájtyumíne.

21 Áanéráhjáa apááñéré diityémá o íjcyabe pámeere lléebónáa o nééhií: "Oke iñe ámuha médillohíjcyá dsíjivémé bóhiine o cáhcújtsónélliíhye."

22 Ehdúhjáa Páávoro néénéllii avyéjuube Pééri ílluréjuco téené ihjyu íhvejtsóné ímíhyéhjáa dibye úráávyenéjcú iwáajácúnélliíhye. Áánemáhjáa neeve diityéke:

—¿A ehdúhaca teéne? Ané óvíi tsodáhómú avyéjuube Ríítsia tsáá botsí ámúhama meímibájhochoki.

23 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neeve tsáápi tsodáhómú avyéjúubeke dibyéi tétsihvúré ipícyo dííbyeke. Áánemáhjáa neeve dibye iihvéjtso imúnaa dííbyeke iáhívehíjcyaki.

24 Átsihdyúhjáa tsúcájá iíjcyánetu Pééri tsiiñe tsáá dííbye éllevu mewa Drotsíírama jodíomulle téhdure íjcyállema. Aabéhjáa píuvá diibye Páávoroké dibye diityétsima iíhjyúva muhdú Jet-socríjtoke mecáhcújtsónetu.

25 Áánéllihiyéhjáa ihjyúvaabe muhdú tsaímiyé meíjcyá íimityúnéjcutu metéhmémeíñetu. Áhduréhjáa ihjyúvaabe nihñéétsihvúré Píívyéébe muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímibájhóíñetu. Áanéríhjáa avyéjuube iíllityéne dííbyeke nééhií:

—Wa ílluréjuco dipyej. Néhijyáca idyé tsiiñe uke ó píúvaá mühtsima u ihjyúva téénetu.

26 Aanéhjáa diibye Pééri ijyácunúhíjcyá dsíidsidívú Páávoro áhdóiyóneri ílluréjuco dííbyeke iíjchívyétsoki. Téénéllihiyéhjáa wáájácúroobéré píúvahíjcyá dííbyema iíhjyúvaki.

27 Ehdúhjáa pajtyéné míñéécú pijcyábá hajchóta. Átsihdyúhjáa Pééri ílluréjuco íhvejtsóné avyéjuube iíjcyane. Áábé cápayóovéhjáa Póotsio Péjtóréjuco úcaavéne. Aanéhjáa Pééri

jodíómuma ímí iíjcyane iímilléne pícyoíñú cùúvejávúré diibye Páávoróke.

25

Páávoro Péjtó úmíwari

¹ Aanéhjáa diibye Péjtóréjuco tééné iiñújí avyéjúúbedívú úcákáveebe pápihchúúj coojívatu péé Tsetsaréatu Jerotsaréevu.

² Áabekéhjáa téhullévú túkevéjtsojtémá llúúvájté avyéujte úubállépejtsó ímityúné Páávoró hallúvu.

³ Áánemáhjáa néeme diibye ipíúva dííbyeke Jerotsaréevu. Aaméhjáa pityácójcatsíyá juuva iárucóónúne dííbyeke illííhyánúpéjtsoíñé.

⁴⁻⁵ Ehdúhjáa diibye ávyéjúúbeke ditye néérónáa neeve diityéke:

—Bo néhi caatyé ámúhadítyú ávyéujte íjcyame óóma Tsetsaréavu mepe ámuha téhullévú meúúbálle dííbyé halluvú ímiáánée ímityúné diibye méénúhajchííjyu. Muurá téhulle diibye cùúvéjari. Áhullévú lléváhréjuco tsiiñe o pééhiñé. Ehdúhjáa neeve Péjtoó.

⁶ Aabéhjáa teene Jerotsaréeri ijcyá íhyotsítú pápihchúúj coojíváubáhjápeé, íhjyáa mityá pahójtsícúj coojívaj. Átsihdyúhjáa péjúcoobe Tsetsaréavu. Ááné tsiijyúhjáa teene idíllóihtsvu iácúúvéne píuvájúcoobe diibye Páávoróke.

⁷ Áabekéhjáa ditye wájtsítsóóbedívú Jerotsaréetu pééné jodíómú ipíhcyáávéne dííbyé halluvú úuballéjucóó ímityunéhji. Ároméhjáa íllure báñúmeíhi.

⁸ Aabéhjáa Páávoro íicyánéjcutu nééhií:

—Tsáháturo tsáma iiná ímityúné o méénutú tamúnaa jodíómú taúhbájutu, téhdure diityé duurúvájatu. Téhdure tsáháturo páñétuéjpi romáánómú avyéjúúbedítyú ímityúné o íhjyúvatúne.

⁹ Ehdúhjáa Páávoro néérónáa Péjto dííbye múnaa jodíómuma ímí iíjcyane iímilléne néé dííbyeke:

—¿Aanéhaca ú imillé Jerotsaréevu meímíbajchóné eene iiná díhyalluvú ditye úubállehíjcyáne?

¹⁰ Áánéllihiyhjáa neébe:

—Árónáá muurá tétsihyíjyuco oo ehdu nénéhjí ámuha romáánómú meímíbáchohíjcyáitsíí amúhá avyéjuube méménútsihyi. Aane muurá ú waajácurá iiné imityúné o méénúturóné tamúnaa jodíómuma.

¹¹ Muurá ihdyu ímiááné ímityúné o méénuka ó pájámeíiyá oke ditye illííhyánuki. Keená ‘tsáhaá’ o nééiyóne. Áánetu iñé táhalluvú ditye úubállehíjcyáronéhjí ímiááné íjcyátúhajchíí tsá

oke múha íhvéjtsóityú diityé hójtsí pañévu. Áánéllii ó imillé ámúhá avyéjuube páñétuéjpíyé óóma teene ímíbajchóne.

¹² Ehdújáa Páávoro néénéllii Péjto páameekéré ípítáycácatsíhíjcyámeke ipíjyúcúmema idíllójcatsíñe néé dííbyeke:

—Ehdu idyé muuha romáánómú avyéjuube páñétuéjpíyé úuma ímíbajchóné u ímilléné ané óvíi dííbye éllevúréjuco u pééneé. Ehdúhjáa Pejto néé Páávoróke.

Páávoro ávyéjuube Agríípá úmíwari

¹³ Átsihdyúhjáa idyé múhdúj coojívatúrá tsijpi ávyéjuube Agríípá péé mewa Bereníítsema Tsetsaréavu Péjtóke áahívetémútsi.

¹⁴ Aamútsíhjyáa téhulle íjcyámútsikye diibye Péjto úúballé Páávoro tétsihyi íjcyane. Neebéhjáapeé:

—Íjcyáabe íchihyi tsaapi cùvöhöjari Pééríi pícyoíñuúbe.

¹⁵ Áábé hallúvúu jodíómú túkevéjtsojtémá llúuvájté avyéujte ímityúné oke úubálleté Jerotsaréeri o íjcyáábeke oováa dííbyedívú o méénútsoki.

¹⁶ Árómekée o nééhií: “Tehdu muha romáánómú peecútéré muucá medsiíjivétsóiyónejjí tsaate tsíjtyé hallúvú úubállémema ditye díllócatsítyúhajchííjyu.”

¹⁷ Ehdúu o néérónáa ditye óhdivu píhcyaaavéjúcónéllii awáá tsíjcyooji o díllóítsihvu o íjcyáne ó píuvá dííbyeke.

¹⁸ Áábe éllevúu tsááme ímityunéhjí dííbyé hallúvú úubállehíjcyáme. Aanée ó ijtsúcunú ímiááné dibye ímityúné méénuhíjcyáné dííbyé hallúvú ditye úubálleíñé. Árónáacáa tsá tehdu tene néétune.

¹⁹ Apááñérée nehíjcyámé Jetsóó dsíjivéjúcóóbeke dibye ‘íjcyáábe’ iñééne úráávyehíjcyáne.

²⁰ Ehdúu nénehjí o ímíbajchóityúrónéllii ó neerá dííbyeke dibye ímílléhajchíí Jerotsaréevu muha dííbyema teene meímíbajchotéki.

²¹ Árónaacáa imílleebe páñétuéjpimáyé Agójtoma teene ímíbajchóne. Áánélliihyéé dííbyeke o néé dibyéi cùuvéjaríyé íjcyá dííbye éllevu o wállóótúné hajchóta.

²² Ehdúhjáa Péjto Agríípake úubállénéllii neebe dííbyeke:

—Aane ihdyu ó lleebúcunúiyá téhdure dibye íhjyuváne.

Áánélliihyéhjáa Péjto nééhií:

—Cáhawáá óvíi péjcore tsaabe dibye íhjyuváné u lléebúcunúki.

²³ Ehdúhjáa Péjto dííbyeke néénéllii tsíjcyooji tsiiñe tsaamútsí Agrípamútsí méwama. Ávyéta ímíhjyáa iícyáávéne aahívemútsí

díibyé já pañévú tsodáhómú avyéjutémá tsijtye técoomí īhtsútujtéma. Áánáacáhjáa Péjto píuvájucóó diibye Páávoróke.

²⁴ Áánemáhjáa neebe diityéke:

—Ayúju, ámuúha, pámeere íñe műhdumé ávyéjuube Agríípama meíjcyamej. Áánújuco íchii díibyé hallúvú ímityúné Jerotsarée múnáama Tsetsaréa múnaa oke úubállehíjcyáabe. Áánúdityu nehíjcyámé díibyekévá illíihyánúiyóne.

²⁵ Arónáa íjcyánejíi īiné déjúcotu dibye dsíjivéiyóne. Áabeke ó wálloó pánétuéjpi Agójto éllevu díibyema teene dibye iimibájcho díibyerée imillénélliíhye.

²⁶ Áabedítýu diibye pánétuéjpikye o cáatúnúiyóné o ítsámeíhíjcyárónáa íñe ámuha metsáánellii ámúhadívú ó ijchívyetsóhi. Áabeke cáhawáá óvíi aabye ávyéjuube Agríípá dilló muhdú dibye úuballéné botsíi mecaátunúné pánétuéjpi ávyéjúúbe éllevu mewálloóki.

²⁷ Muurá tsá tene ímityú tsaapi cùuvéjari íjcyáabeke pecútéré mewálloone pánétuéjpi éllevu ímichi īiné déjúcotú díibyeké mewálloone úubálletúméré. Ehdúhjáa Pejto néé diityéke.

26

Agríípá úmiwávú Páávoro úuballé muhdú iícyahíjcyáne

¹ Aanéhjáa Páávoróké diibye ávyéjuube Agríípá nééhií:

—Cána dihjyúvaj.

Ahdújucóhjáa dibye íhjyuváne.

² Neebéhjápeé:

—Ávyéjuube Agríípaj, mítyane ó ímíjyuuvé muhdú tamúnaa jodíómú íjcyarómé táhallúvú ímityunéhjí úubállehíjcyánetu ícyooca díumiwávú o íhjyúváneri.

³ Muurá ú waajácú muhdú muha meíyahíjcyánéhjí hallútú metáhjácatslíhíjcyáne. Aane cáhawáá ímíñeuvú lleebúcunu úuma o íhjyuváne.

Muhdú Páávoro ícyahíjcyáné Jetsóoke icyáhcújtsótúné ihde

⁴ Muurá waajácumé muhdúhjáa diityémá o pívyene Jerotsaréeri múúhá iññújiri.

⁵ Téhdure waajácumé táováhtsadítyúré paritséómuube o íjcyabe íñe muha meúráávyehíjcyajíjtó o úraavyéne. Aane téhdure iimilléhajchíi úubálleiyóme.

⁶ Áabeke íñe oke íchihvu tsivámé Pívyéebée dsíjivémeke ibohíitsoíñé méihdé múnáauvuke néhíjcyáné o cáhcújtsónellii teene oke idílloki.

⁷ Muurá 12-nevá dohjíba múnaa muha meíjcyame Pívyéebéke paíjyuváré méíicuvehíjcyá dibyée nééne muha

maájtyúmiki. Ehdu nééné hallútú íñe tamúnaa táhalluvú ímítyunéhjí úubállehícyáhi, Ávyéjuúbej.

⁸ ¿Ácooca ámuha tsá mecáhcújtsotú Pívyéébe dsíjivémeke bóhiitsóne?

Muhdú ihdéuvu Páávoro Críjtó uráávye múnáake pátsárícyohíjcyáne

⁹ Ópée muurá idyé o íjcyároobe Natsarée múnáajpi Jetsóodítýú ímityúné o íjtsámeíñé ó itsúcunúhijcyá tehdújuco o méénune.

¹⁰ Ehdúu ó méénuhíjcyá Jerotsaréeri. Muuráhjáa llúuvájté avyéujte oke néhdújuco cúvejáánuubéré o péhíjcyáné cahcújtsó múnáake. Téhdurée tsaméhjíjuco muha mepítáycatsíñé tsaatéké medsiíjivétsohíjcyáne.

¹¹ Ehdúu diityéké ícúbáhraabéré ó pehíjcyá pihcyáávejááné pañevú dityéváa teene ímiá uwáábojúhacáa íjcyane icyáhcujtsóné iihvéjtsóroki. Áámekée tsári o íjtsúcunúne pátsárícyoobéré ó pehíjcyá pahúlleváré tsííñé iñújííneri íjcyárócoomíjiri.

*Páávoro tsíiñé úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcujtsóne
(Hch 9.1-19; 22.6-16)*

¹² Aabée idyé téénevúré ó peerá Damájcovu llúuvájté avyéujte oke wállónélliíhye.

¹³ Árónáacáa juuvávyú cójíipiine núhba ájchú ehnííñevu íámítsaráhcó íjcyane peete óhdivu cádiivyéné pámeere oke náhbénúmema múúhakye ajchúcunúhi.

¹⁴ Aamée muha máákityé baavújuco. Áánáacáa oke tsaapi muuha heeberéómú ihjyúrí nééhi: “Tsáo Tsááoroj, ¿íveekíami oke ú pátsárícyohíjcyaj? Muurá uure ú tútavátsámeíhijcyá éhne múúne ócáji naatsósú iñúbíjcóne iiye tútavájtsámeídyu.”

¹⁵ Áánelliihyée o néé dííbyeke: “¿Aca múha uu, Ávyéjuúbej?” Áánelliihyée oke neébe: “Oo Jetsóó oke u pátsárícyohíjcyáabe.

¹⁶ Ahdícyane ílluréjuco díjyocúúve. Muurá íñe ícyooca úhdivu ó böhówaavé óhdityu íjcyáné uwááboju u méénuki, áhdure böhónétu tsíiñé úhdivu o böhówájtsóné uwááboju u méénuki.

¹⁷ Aabe ijcyá uke ó lliíñee dimúnaa jodíómuma tsííñé iiñúji múnaa uke imyéénútuki.

¹⁸ Áánellii uke ó wallóó dityé éllevu diityéké u wájácútso Naavéné hójtsí pañe iícyahíjcyánetu ditye iíjchívyé Pívyéébé icyánejcúvuréjuco diityé imítyuháñé ílluréjuco ábájíívéméimyé ímiáámeréjuco iíjcyá dííbyeéjte.” Ehdúu oke neebe Jetsóó.

Páávoro naavédú nééne iiítene cáhcujtsóne

¹⁹ Ahdícyane tsáháa naavédú nééne óhdivu böhówaavéné cáhcújtsótubé o íjcyatúne, Ávyéjuúbej. Muuráhjáa tééné pañe o iítene ó cáhcujtsóhi.

²⁰ Aabée muurá Damájco múnáadityú ó úwáábótujkénúhi. Átsihdyúu úwááboobéré o péé Jerotsaréetújuco páneeriyé Jodéá iinújiri. Aabée jodíomú íjcyátúromeke ó nehíjcyá ditye ímityúné iícyahíjcyáné iihvégtsóné Píívyéebekéréjuco iúráávyeki. Áhdurée ó nehíjcyá tééné uwááboju néhdújuco iíjcyáneri ditye iwáájácútsos tsíjtyeke ímiááné tsíhdyuréjuco iíjcyane.

²¹ Éhdurée nééné hallútú tamúnaa íjcyarómé oke duuruvájá pañevú iékévéébeke imíllerá illííhyanúne.

²² Ároobe íñe íjcyoojívújuco Píívyéébe oke piáábóneri ímí díibyeke o úráávyeebe o úwáábohíjcyáné díibyé ihjyu pámeekéré idáátsojtémayé ihtsútujtéke. Aabe tsáháturo tsáma o néhíjcyatú éhnéhjáa Moitsééuvuma Píívyéebé ihjyu uubálle múnáama iiná íjcyáíñé úubállehíjcyáné tsíjítoríye.

²³ Muuráhjáa nehíjcyámé Críjto iicubáhrámeítsihdyu dsíjíveebe ibohííneri meke pámeekéré tsíiñé iñújíne múnáama úujétsoíñé tsúúca mééma pajtyété íjcyájucóóne. Áhduréhjáa nehíjcyámé diibye tujkénuéjpi íjcyáíñé dsíjívetu bóhiíibe.

Páávoro imíllerá Agríípá cáhcujtsóné Jetsóoke

²⁴ Ehdúhjáa Páávoro íhjyúvárónáa Péjto kéévánécoba nééhií:
—¡Muúbe, mítyane u wáájácúneríubá illuréjuco u méívaténe!

²⁵ Árónáacáhjáa neébe:

—Tsá o méívatétúne, Ávyéjuúbej. Iímiááné o nééhií.

²⁶ Muurá áánu ávyéjuube Agríípá ténehjí páneere ímí waajácúhi. Áánéllii díibyé húmiriyé iínerí núhnévétuube ó ihjyúvá ténehjí teevétaríyé méénúmeíhíjcyátúnellíhye.

²⁷ Ahdícyane, Ávyéjuube Agríípaj, ¿a ú cáhcujtsó éhnéhjáa Píívyéebé ihjyu uubálle múnáaa néhíjcyanéhjí? Muurá ó waajácú u cáhcujtsóné.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Úubá ú imillé áyánéwuúré u úwááboróné o cáhcújtsóné Críjtoéjpiyéjuco o íjcyáiyóne.

²⁹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá mítyane o úwaabóné u cáhcújtsóiyódúré idyé áyánéwu o úwaabóné ú cáhcújtsóiyáhi. Áánéllii muurá Píívyéébeke piáábó ó táumeíhíjcyá o úwaabóné ámuha mecáhcújtsos íñe múhdumé oke ámuha melléébúcunúhíjcyámé o íjcyadu ámuha meíjcyaki. Tsá idyé íñe úwáñehííñema o íjcyadu ámuha meíjcyáiyóné o néétune.

30-31 Ehdújhjáa Páávoro nééné boonétú pámeere tétsihyi íjcyame tsiéllevu ipyééne tsamééréjuco néjcatsíñé:

—Tsáháturo muurá dibye ímiááné iiná ímityúné méenutú tééné déjúcotu idsíjivéiyóne. Aabe tsá cúvéhóójari íjcyáityuróne.

32 Áhduréhjáa Agríípá Péjtóke nééhií:

—Muuráhjáa ihdyu tsúúca ijchívyéíyoobe páñétuéjpi máavyéjúubemáyé teene iimíbjachóné iimíllétuca.

27

Páávoróké ditye Róómávu wálloóne

1 Aanée tsúúca múuhakye Itááriávú iwállóóíñeri ihjyúvájcatsímye. Áánáacáa Páávoródívú tsijtye cúuvéjari íjcyámema ajcújucóómé tsodáhómú avyéjuube Jóórióké tsáha múnnaa ‘Agójto’ némeíñé tsodáhómúéjpikye.

2 Aamée muha méújcámeíjyucóó Adaramíítíoj cuujúwami Áátsiá iiñújí mujcójjuunévú pééímí pañévu. Áámemáa múúhama Arijtáácó péé Matsedóónia iiñújí múnáajpi Tetsaróónicárí ícyahíjcyáábe.

3 Aamée tsíjcyoojí muha méúújeté Tsidóovu. Átsihvúu diibye tsodáhómú avyéjuube Jóório Páávoródí iídáátsóvéne íhvejtsó dibye iñahbéva múnáake iáhíveki.

4 Átsihdyúu muha tsíñejcúemóvú mepéémeke kííjyeba wááome ‘Chíípere’ némeíñé caapáhó ímiánéjcutu mépjatyéhi.

5 Aamée muha Pajpíríámá Tsiríítsiá iñújíícú tujkévetu mepájtyeme méúújeté Mírávu Ríítsiá iiñújí coomívu.

6 Átsihyíi diibye tsodáhómú avyéjuube ájtyúmité tsíími cúújúwami Arejadriíáemi Itááriá iiñújívu péémií. Áámírígéjucó muha mepééne téhullévu.

7 Aamée muha pívájcoojívájuko mepéhijcyámé íhtsútúnetu Níidó cóomí tujkévetu mepájtyeme tsapéhdüré mepééiyónáa kííjyeba múuhakye tsiéllevüré wááome muha ‘Créétaá’ némeíñé caapáhó hallú éhnéjcutúréjuco mepééme mépjatyé ‘Tsaamóó’ némeítsíí tujkévetu.

8 Átsihdyúu íhtsútúnetu muha mepéhijcyámé méúújeté tsátsii ‘Ímiá Mujcójúúne’ némeítsihvu Ráátseá cóomíj piíhívújuco.

9-10 Ehdúu muha choocówu mépehíjcyáhi. Áíjyúu ápichóhréjuco teene muha meúlléiyóné tsúúcajáa nííjyáréjuco íjcyáíñé piíhíjúcónélliíhye. Áánélliíhyée Páávoro diityéké ityéibúwajtsóné neeráhi:

—Ámuúha Ávyéujtej, ó waajácú mepééne ápichó nééiñé. Muurá tsá apáámíré cúújúwami wágóóvitéyuróne. Téhdure muurá méwágóóvitéyáhi.

¹¹ Ehdúu Páávoro néérone tsá tsodáhómú avyéjuube cáhcújtsótúne. Téémí aabájajtétsikyérée téémí avyéjúúbema cáhcújtsoóbe.

¹² Áijyúu muha meíjcyamújcó tsá ímityú tétsii muha úúníjya mepájtyéiyónáaáca. Áánelliihyée muha méíjtsámeí mepéjúco tétsihdu muha meíhnáhóhajchíí meúújeté Peníitsé mujcívú Créétá caapáhó pañe nuhba áabatéhíjcyánéjcúéraahócuri íjcyácoomívú tétsii muha mepájtye úúníjyaá.

Kííjyébama nííjyaba mítyáne móóari

¹³ Áánáacáa tsíñejcútú áyánéwu kííjyeba muha mepééíhullévú íójcónéllii ijtsúcunúmé múu péhdu tene nééneé. Áánelliihyée tsúúca muha mepéjucóó Créétá caapáhó úníuélleríye.

¹⁴ Áróné illúhwuúrée múúhakye ávyéta tsíjpá nééné kiijyébá waaó tsiéllevúre.

¹⁵ Aamée muha metukévéjtsómeíyónáa meíoovéjúcónéllii awáá muha meíhvéjtsómeímyeke waaóne.

¹⁶ Aamée ‘Cáráoda’ némeíñé caapáhó bounáálletu muha mepajtyé imíchi kííjyeba íjcyátúnéjcuri. Átsihvúu miínéwu muha metsátyehíjcyamí méujcú múúhá pañevú íhtsútúnetu.

¹⁷ Aamíi iñérijcyáróné boone ímunáami cíhpéj chijchumé wábyauúneri. Áánemáa niityétsómé téémí ihcyúháñé muháá ‘Tsííteé’ némeíñé newáyuuhávú mecátsóhóovetéiyóné apííchori. Áámekée kííjyebáréjuco múúhakye tsájtyene.

¹⁸ Ááné tsíjcyóójíi téhdure ápichó tene néénéllii illuréjuco ditye téémí pííchutáháñé wájojcóné téhí pañevu.

¹⁹ Átsihdyúu pápihchúúj coojívatu páñetu téémí éhnéhjiréjuco idyé ditye wájojcóné.

²⁰ Áijyúu tsúúca pívájcooívájuco tsá muha cíóójieipi núhbama miicúrúwáúbakéré maájtyúmitúne. Áánáacáa kííjyeba éhnííñevúré ávyétá íhtsúturéjuco íjcyánéllii tsáhájuco muha meíjtsámeítýú mepájtyetéiñé.

²¹ Aamée májchotúmeréjuco muha meícyahíjcyánáa Páávoro iíjyócuuvnéne nééhií:

—Ámuúhaj, ópée tsáma ámúhakye o nééne ámuha mecáhcújtsoca tsá meke metsíváityuró Créétatu. Aacáa muurá tsá illu meícubáhrámeíítyuróne.

²² Árónáa ihdyu imíchi méíjcyaco. Tsá néhi tsaatéubáré méhdityu muhdú íjcyáityú méjcuujúwamí wágóóvérónáaáca.

²³⁻²⁴ Muuráhjané ípyejco o iícúvehíjcyabe Píívyéébe níjkyéji múnáájpikye wálloobe óhdivu ibóhówáávéne oke nééhií: “Tsáma díhllityédíñé. Muurá ihdyu tehdújuco páñétuéjpi

romáánómú avyéjúúbedívú u úújetéíñe. Áánéllii dijtyééveri Píívyéébe ámúhakye pámeekéré pájtyetétsoó cíújúwámíri ámuha mepéhíjcyámeke." Ehdúne oke ípyejco níjkyéji múnáajpi nééhií.

²⁵ Ahdícyane imíchi méíjcyá. Muurá ó waajácú oke dibye néhdújuco mééma tene pájtyeíñe.

²⁶ Aane muurá mepámaavémé tsáné caapáhój tohívú mewáhtóbaáhi. Ehdúu neebe Páávoro.

²⁷ Áijyúu tsúúca míñéécú tsemáánájuco muha meúllene. Áamekée tsápejco kííjyeba múúhakye tsatyéhijcyá 'Áadria' némeíñe móóaríyéjuco tsánejcútú tsíñejcúvújuco. Áánáacáa pécójpiíne téémi wákemyéi múnaa tsúúca waajácú muha ííñujívú mepíihine.

²⁸ Áánélliihyée eevémé tétsíij páñé iwáájácuki. Aanée tétsíij páñé 36 ééveta. Átsihdyúu éhniíñéwuúvú muha mepétsii tsiiñe eevémé 27 éévetáréjuco.

²⁹ Átsihvúréjucóo ditye téémi dohjíwajcyóné niityetsóné téémi déjúcotu 4-wajcyová íjcyane muha néwayúúnetu mewápújúúvétuki. Aanée muha méijyáculúhijcyá metsítsivéjúcóiýóneri.

³⁰ Áánáacáhjáa téémi wákemyéi múnaa tsuulléene téémi dohjíwajcyóné műu niityetsódú imyéénúnej tééveri miinéwu téhí pañévú niityétsójúcoorá téémiri iúmívaki.

³¹ Áánélliihyée Páávoro tsodáhómú avyéjúúbeke nééhií:

—Muurá áátye méhdityu úmíváhajchíí tsáhájuco mepájtyetéityúne.

³² Áánélliihyée diitye tsodáhómú teemi miinéwúú dohji wátsahjyúcú apáhajchíí téhí pañévújuco.

³³ Aanée tsúúca metsítsívénáa Páávoro nééhií:

—Tsúúca íñe míñéécú tsemáánájuco mee majchoubáré, cuwáubáré, méénutúme.

³⁴ Áánéllii metsu tsíeménéuba memájcho tééne tsíjpari meíjcyaki. Muurá tsá muhdú meíjcyáityúne.

³⁵ Ehdúu néébere pááaho iékéévéne Píívyéébeke téhdujtsó pámeere iíténááca. Ááné boonétúu idyóuháyóné májchoóbe.

³⁶ Áánélliihyée dííbye élletu muha mémajchó dibye múúhakye nééneri muha meímíjyúúvénema.

³⁷ Aamée pámeere teene cíújúwámí pañe muha meíjcyame 276-meva.

³⁸ Aamée muha memájchóné boonétú tsiiñe wájojcómé téémi pííchutátúu tsáneetsa icyóeváné temi ivájíhconúki.

Cíújúwamí wápújuuvné

39 Áijyúu tsitsī̄vevu téémi wákomyéi múnaa tsá wájácutú kééné iiñújíri muha meíjcyane. Árónáacáa muha májtyumí tsátsii pádujca nétsihyi néwayúuhá íjcyane. Átsihvúu imíllerómé iihnáhóhajchíi icyátsuhjácóné teémi.

40 Átsihvúu muha mepéé téémi dohjíwajcyóné wátsahcyúme. Áánemáa ítyúkevéjtsojíiné chíjchuta icyácoroácóne tsuulléewa wájyámuwa picyóóme. Átsihdyúu muha mepéjucóó teene néwááyúuhá tujkévetu.

41 Aamée muha tsátsii panéjcvátú iihnáhó nójtsihdyu mepájtyérónáa cúújúwámí tújuwa úújeté néwáyúuhatu apáhajchíi wáduhnécu. Aamíi ávyéta cóhpé úújetémí nohji wáváajcói.

42 Áijyúu tsodáhómú imíllerá illíhyanúné cùúvéja múnáake ditye iijchíñe iúmívátuki.

43-44 Árónáacáa Páávoróké diityé avyéjuube ipájtyetétsóné iimilléne tsá ímíllétú ditye tehdu méenune. Áánéllihiyée neebe múhdumé iijchiñe piívyetédumé iijchi iiñujívú diityé déjutu tsijtye úmhéhewáánéubá hallúrí ipyéékií. Ehdúu muha mepájtyetéhi.

28

Páávoro 'Máátaá' némeíñé caapáhori

1 Aamée muha téijyu botsíi méwaajácú téjtohí mémé Mááta íjcyane.

2 Áámekée múúhakye tétsíi múnaa ímí iwáátsúcúpéjtsómeke piuvá icyújuwááñúne éllevu muha mepíhmi nííjyabáa téijyu állene tsúcó néénelliíhye.

3 Áánáacáa Páávoro áyánéwu icyóóvane cójvátsóné pañétú iiñimye cájtúcuube dííbyeke ihdó íhyójtsitu.

4 Aabée tétsihdyúré dííbyé hójtsitu wávíyiúcunúubeke tétsíi múnaa iiíténe néjcatsíhi:

—Aanéubá ímiááné áánu dsíjivétso múnáajpi. Muurá eene nújpácyotu pájtyetéróobeke tsiiñe Píívyéébe ehdu meenúhi.

5 Ehdúu ditye néérónáa diibye iiñimyéké wáchíyoácoobe apáhajchíi cúújúwá pañévújuco. Ááné boonée pevétsihjídú diibye tsíhdyúwu néétuúbe.

6 Aanée ijtsorómé 'dííbyeke tene óóríñeri dsíjivéiibye' iñéénema. Aanée iitsohíjcyáróne nééme tsaapi Píívyéébedu néébe dibye íjcyane.

7 Áijyúu teene caapáhó avyéjuube Póóbiríó ihjya tétsihdyu píhíré nééjavu tsaímiyé múúhakye iwáátsúcúmeke panévatúré iíicúvehíjcyá pápihchúúj coojíva.

8 Áábéj caaníi téijyu tsiiñáávema námedíjcyori chémeebe cuwájá pañe íjcyáábe éllevu Páávoro ipyééne Píívyéébema iíhjyúvátsihdyu díibyé hallúvú íhyójtsicu pícyóóneri tsúúca bóhiíibe.

9 Aanée pámeere téjtohíyí íjcyame chémehíjcyaméhjí iwáájácúne diibye Páávoró éllevu tsáámekéjuco dibye bóhiítsohíjcyáne.

10 Aamée múúhakye idyúúrvaváne panévavu ajcú juuvá wáábyuta tsiiñe muha tsahííyí mepééíñélliíhye.

Páávoro Róómavú úújeténe

11 Aamée muha pápihchúú nuhbává teene caapáhori méijcyáhi. Átsihdyúu muha tsiiñe mepéé tsamí Arejadriíáemi tétsihyi úúníjyaba pájtyémiri. Áamitúu imyémé kíjtyúmeí míñéécu Píívyéébedi dítye díollohíjcyánéécu nááve. Tsáne mémée 'Cájtoó'. Tsííñe mémée 'Póoroó'.

12 Aamée muha Tsiracóotsá mujcójuvu mecaatsúúvetémé tétsii méijcyá pápihchúúj coojíva.

13 Átsihdyúu muha tsané úníuélleli mepéhijcyámé méúújeté Réejió mujcovu. Ááné tsijcyóójíi tsaímiyé kííjyeba múúhakye muha mepéhullévú wááome tsijyu méúújeté Poteóórí coomívu.

14 Átsihvúu muha tsaate cahcújtso múnáadívú meúújetémé múúhakye wajyú tsáné tsemáánái muha diityémá meíjcyaki. Ahdújucóo muha téhajchótá meíjcyátsihdyu botsíi mepééne Róómavuú.

15 Áánáacáhjáa teene Róómári íjcyáné cahcújtso múnaa tsúúca waajácú muha meúújetéiñe. Áánélliíhyéhjáa múúhakye cáhdahírómedítyú tsaaté múnaa úújeté 'Áápió Nahjíhetsí' némeítsihvu. Áánetúhjáa tsíjtye múnaa úújeté 'Pápihchúúwava Nújuwááne' némeítsihvu. Áámekée Páávoro 'bohíbóhiúvú' iíítécunúne téhdujtsó Píívyéébeke mítyane.

16 Áánáacáa tsúúca tsodáhómú avyéjuube úújetétsó cíúvéja múnáake tehmé múnáá avyéjúúbedívu. Áámedítyúu Páávoroké idywajcáróóbeke pícyóómé íhdyúétsihvúré ítyehméébé tsodáhoma.

Páávoro Róómari úwaabóne

17 Átsihdyúu pápihchúúj coojívatu Páávoro píuvájucóo teene Róómári íjcyame imúnaa jodíómú pihcyáávejááné túkevéjtsojtéke. Aamée píhcyáávemeke neébe:

—Ámuúha tamúnaaj, tsáháaturóo muurá iiná ímityúné o méénutú memúnáama. Áhdurée tsá ímityúné o ijtsámeítyuró méihdé múnáaúvuu muhdú ícyahíjcyánéhjitu. Áróóbekée oke Jerotsaréevu iékéévéébeke ácádsíjcaáyómé romáánómú hójtsí pañévu.

¹⁸ Aamée oke idíllóróne imíllerá iácádsíjcaáyóné iiná ímityúné o méénútúúbeke oke ditye llíhyánúiyónélliíhye.

¹⁹ Árónáacáa memúnaa tsá ímíilletúne. Áánélliíhyée awáá o néé diityéké páñétúejpiyéjuco óoma teene iimíbájchoki. Tsáháa iiná diityé halluvú o úubálle dííbyere óoma ímíbajchóné o ímíilletúne.

²⁰ Ehdú néénélli ámúhakye ó píuvá ámúhama o íhjyúva ímíñeúvu. Muurá mee ijraéémú méwaajácú mépée metéhmejhíjcyáné Mépájtyetétssoobe tsááiñe. Aabée muurá tsúúca tsááne o cáhcújtsóné déjúcotu íñe ícyooca oo dóhjíutu.

²¹ Ehdúu Páávoro néénélli dííbyeke néémeé:

—Áánerá keenéiyó Jodéatu waajácuháámiri díuubállé müúhadívú wájtsine. Keená memúnaa téhullétú tsáárome ímityúné díhyalluvú úubállehíjcyáne.

²² Árónáa ihdyu muha méimíllerá müúhakye u úuballéné muhdú u ijtsámeíñe. Muurá muha méwaajácú pahúllevá múnnaa běhjíto úráávyémeíñetu ímityúné íhjyúvahíjcyáne.

²³ Ehdúu iñééne dííbyeke eevémé kéjcoojí dííbye éllevu itsááiñe. Ahdújucóo téijyu ditye tsááne dííbye éllevu mítyame. Áámemáa pajcójiváré íhjyúvahíjcyáabe Píívyéébé avyéjutu. Aabée diityéké íbwátsohíjcyá ténejcúvú éhnéhjáa Moitséeúvúma Píívyéébé íhjyú uubálle múnnaa Jetsóodítýú cáátúnuhíjcyáné uwááboj tééveri.

²⁴ Ehdúu dibye úwáábohíjcyáné ímí tsaatéké pájtyeme cáhcújtsóhi. Áánetúu tsijtye tsá cáhcújtsotúne.

²⁵ Aamée téénetu ipájúvanútsójcatsíñe péémekéréjuco tsiiñe dibye nééneé:

—Ímiáánéjucóhjáa muurá Píívyéébé Apíichó méihdé múnáaúvuke íhjyú uubálle múnáajpi Itsááuvuj tééveri nééneé:

²⁶ Aatyé éllevu pééne diñe illu diityékej: Muurá uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure iájtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne.

²⁷ Diityé ijtsaméí ímí néétúnélli tsá ditye ímíñeúvú lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá wáájácúmeítyúmé éhne műúne hállúvatúmé íjcyadu. Aaméjíí tehdu óhdi íjyácuñumekéjíí ó ímíjpyetétsóiyáhi.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé Apíichó néé méihdé múnáaúvuke.

28 Aane iñe ámúhakye ó úúballé Píívyéébée mééma pajtyété méénúné uwááboju téhdure jodíomú íjcyátúrómé wáábyuta íjcyane. Aane llééboímye.

29 Ehdúu Páávoro diityéké nééné hallútú tsamééréjuco úhbájcatsímyéré pééneé.

30 Aabéikyée tétsihyi íyahíjcyá míñéécú pijcyábá tsaaté já iáhdójari. Átsihyíí íjcyabe tsaímíyé waatsúcúpétsohíjcyá íaahíve múnáake.

31 Áamekée úwáábohíjcyabe Píívyéébé avyéjú Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju múha iiná néjúcóótuúbe. Áyu tehdújuco.

ROMÁÁNO

Róómári ijcyáame éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro o ijcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéiñe mééma dibye méénúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe íñe íhyaami ó caatúnú Jetsocríjtó iicúve múnáajpi o ijcyáabe.

² Mekée ipájtyetétsóiñé tsúúcajátújuco Píívyéébe íhjyú uubálle múnáaj tééveri cáátunúné iwaajácuháámítu.

³ Aanéhjáa Ílli Jetsocríjtó Máavyéjuube tsíijú icyánéjcutu míamúnáajpi Dabííuvúj tsíiménémúhaabe ijcyáábej tééveri méénuúbe.

⁴ Aabée dsíjíveebe tsiiñe böhíinetu méwaajácú ímiááné Píívyéébé Hajchi íhtsútuube dibye ijcyane Cáání icyánéjcutu.

⁵ Áábej tééveríi meke ímibájchoobe méhdi iidáátsówénema. Áánemáa meke pícyoobe dííbyé uwááboju úwááboméré mepéhíjcyá panévá iñújíne múnáake diityédítýú cáhcujtsómé teene iúráávyeki.

⁶ Aane muurá tsúúca ámuha tsaate dííbyeéjté méijcyá Róómá múnáadítýú Píívyéébe ámúhakye tújkevéélléméjuco.

⁷ Ááme éllevu íñe íhyaami ó caatúnú ámúhakyée iwájyúnellii dibye újcúme éllevu. Aabe ihdyu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri óví ámúhakye panévatu píaabó ímí ámuha meijcyaki.

Róómávu Páávoro ipyééíñeri ijtsámeíñé

⁸ Muurá ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyéné uubállé tsúúca pahúllevá munaáré waajácúhi. Áánellii ámúhá hallúvú mítyane ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri.

⁹ Áábeke ó iicúvehíjcyá Íllídityu ijcyáné uwááboju o úwáábóneri. Aabe waajácú ímiááné ámúhá hallúvú dííbyeke piáabó o táúmeíhíjcyáne.

¹⁰ Áhdure ó táúmeíhíjcyá dibye imillécooca ámúhakye o áahívetéki.

¹¹ Mítyane ó ijyáculú ámúhakye o áahívéíyóneri íñe dííbyeke meúráávyejító éhniíñevu ámúhakye o úwáábo ímí ámuha meúráávyeki.

¹² Ehdu ó ijtsámeí tsaméhjí panéjcvavú mepiáábójcatsí ímí dííbyeke mecáhcújtsoki.

¹³ Aane, ámuha, táñahbémuke ó úúballé mítyane ámúhakye o áahívetéiyóneri o íjyácunúhíjcyároobéi ámúhakye o áahívetétúne. Ó imillé ámúhadítýu tsíjtyeke Píívyéébedívú o wáajácutsóné muhdú pahúllevá múnáá pañe o méénuhíjcyádu.

¹⁴ Muurá táhallúrí teene dibyée Jetsocríjtoj tééveri mééma mepjátyetéiñe méénunévú pamévakéré o wáajácútsóiyóné íhtsútjtémáyé idáátsojtéke.

¹⁵ Áánéllii mítyane ó imillé ámuha Róómá múnáake o úúballéné dibyée mééma mepjátyetéiñe méénune.

Ímiáájú meúraavyéné menúcojpíilletúne

¹⁶ Aabe tsá o núcojpíilletú Críjtodítýu ímiáájú íjcyane o úwaabóné íhtsutúnée Píívyéébe mewájyuri méénune íjcyánélliíhye. Aane pámeere cáhcujtsómé pájtyéteé jodíomuu, jodíomú íjcyáturómee, íjcyame.

¹⁷ Ááné uwááboju meke waajácutsó muhdú ímiááné Píívyéébeke mecáhcújtsómeke dibye ímiáámedíyéjuco díllone. Muurá díibyé waajácúháámitu néeneé: "Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllome pájtyéteéhi."

Míamúnaa ímityúné íjcyane

¹⁸ Muurá ímityúné ícyahíjcyámedívú icyááyóbáne diityédí ícúbáhráíibye ímiáájú ímíllétumé tééneriyé tsúúrámeíhíjcyáné hallútu.

¹⁹ Muurá waajácurómé Píívyéébeke díibyere ímiááné iíjcyane böhówátsohíjcyánetu.

²⁰ Muurá díibyeke maájtyúmtúrónáa méwaajácú dibye íjcyane páneerée muhdúné tsíeméné dibye ípívyéjtsónetu. Aane ímiááné tsá tene téévéturó müijyú níjkéváítyuube dibye íjcyane íhtsútuube. Áánéllii iímillédú ícyahíjcyámé tsá nééíturó díibyeke iwáájácutúne.

²¹ Iwáájacújúcóróóbeke tsá ditye ávyejúúllehíjcyatúne. Tsá ditye téhdútsohíjcyatú dibye diityéké panévatúré píáábohíjcyárónááaca. Tehdu imyéenúíyótsihvu ítsámeíhíjcyámé átéreéenéhjiri. Aame idátsó teene íimítyú pañe ícyahíjcyá iimíaaane wáajácutúmé éhne múu cúúvetsii íjcyadu.

²² Aame idátsó bañuháñé némeíhíjcyá waajácu múnaa iíjcyane átéreéejte iinéubará wáajácutúmé íjcyame.

²³ Muurá Píívyéébe müijyú muhdú íjcyáítyúúbedi iicúvetúmé míamúnáama páhduváré nééné iyámé 'tsucátsúcá' íjcyáítyúme náávé iñíjcyone díllohíjcyá Píívyéébedi. Ánehjíré duurúvahíjcyámé ímiáábeke idyúúrváíyótsihvu.

²⁴ Áánéllii diityéké ílluréjuco dibye íhvéjtsóné ditye awáá iímillédú iíjcyaki. Aame méénuhíjcyá panéváré núcójpitsó nénehji.

²⁵ Ehdu méénuhíjcyámé ímiáájú dííbyé uwááboju icyáhcújtsósíyótsihvu állíuháñéré icyáhcújtsónélliíhye. Aame dííbyeke dúúrúvatúmá kéénerá dibyée ípívyéjtsonéhjíré duurúvahíjcyáhi.

²⁶ Áánéllii diityéké íhvéjtsoobe ditye awáá iímillédú nucójpitsówu iíjcyaki. Muurá tsamééré walléémú dómácócatsíhíjcyáhi.

²⁷ Téhdure tsamééré wajpíimú dómácócatsíhíjcyá nucójpitsówu wálléémuma iíjcyáiyóné iímmillétúnema. Ááné níjcauvú muurá ícúbáhrámeíhíjcyáme.

²⁸ Muurá Píívyéébedi ditye íícvéjúcótúnéllii awáá íhvéjtsoobe diityéké ímityúneréjuco ditye imyéénu imyéénúíturóne.

²⁹ Ahdújuco muurá páhduváré nééné imityuháñé ditye méénuhíjcyáne. Mítyane iéhnéváiyóneri ijyácunúhíjcyáme. Ihdícyáméhjima dómácócatsíhíjcyáme. Nomíutáávahíjcyáme. Dsíjivétso múnaa íjcyame téhdure állíu múnaa. Caayóbáme. Átéreénéhjiri ihjyúvahíjcyáme.

³⁰ Píívyéébeke iéhdiívvalléne tsíjtyedítyú nehníwu íhjyúvahíjcyáme. Uuhívatépíwu néeme itsúcunúmeíhíjcyá íhtsutumé iíjcyane. Ímityúnéré imyéénúiyóneri íjcyame tsá cáánímuke icyáhcújtsósíyóné ímílletúne.

³¹ Wáajácúmeítyúmé imyéénúityúnéré ihjyúvahíjcyáhi. Muucá iwájyútúnéllii tsá ditye múhdí idáátsóvehíjcyatúne.

³² Waajácurómé ehdu néemeke Píívyéébe wáágooíñe. Árónáa éhnííñevúré tehdu dáriívvémeíhíjcyáme. Ááneréi íjcyárónáa tsijtye imityúné íjcyane duurúvahíjcyáme.

2

Miámúnaa íjcyanéjuco Píívyéébe nééneé

¹ Aane ámuha diityédúré menééme ¿íveekí múhdurá ditye íjcyáneri méihjyúvahíjcyáhi? Tsá ámuha menééíturó diityédú ámuha menéétune. Muurá tsijtye ímityúné íjcyáneri ámuha meihjyúvahíjcyámé hallúrí téhdure ijcyáné ímityúné diityédúré ámuha menéénélliíhye.

² Muurá méwaajácú múhdurá íyahíjcyámema teene Píívyéébe imibájchoíñe.

³ Ámuhaáubá méjtsúcunú ímityúné tsijtye íjcyáneri ámuha téhdure menéeme meíhjyúvahíjcyámé mepállójcoíñé Píívyéébe pámeemáyé muhdú ditye íyahíjcyáné ímibájchócoóca.

⁴ Muurá mühajchótájucó dibye ámuhá imityúcoba áábúcuhíjcyáné ámúhakye iwájyúne teene ámuha meíhvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco mepájtyéroki.

⁵ Árónáa ɿiveekí tsá ámuha meíhvejtsópityú teéne? Áánellii illure ámuhá halluvú llíyákímyeíñé Píívyéébe icyáyobáávatécooca míamúnáama teene ímibájchócooca ámuha tééné déjúcotu meícúbáhrámeíñé.

⁶ Téijyu pámeere méújcuú muhdú meíyahíjcyáne áhdo.

⁷ Muurá dííbyé avyéjú müijyú níjkéváityúneri tsúúrámeíhjcyámé dibye ímillédú íjcyámeke ájcúiibye müijyú ditye dsíjivéjúcóiityúne böhívu.

⁸ Áánetu teene ímilletúmé íimityujíjtóré úráávyehíjcyámeke icyáyóbáne waagooiibye ditye ícúbáhrámeíhyullévu.

⁹ Muurá jodíómuma tsijtye jodíomú íjcyátúrómedítýú pámeere mühendumé ímityúné íyahíjcyámé ícúbáhráméíhi.

¹⁰ Áánetu diityédítýú ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ávyéjuutétsóiibye tsaímiyéjuco dííbyema ditye iíjcyaki.

¹¹ Muurá tsahdúré meke wájyuube pámeekéré míamúnáake. Tsá dibye tsaatéké mühdurá íjtsúcunútúne.

¹² Árónáa dííbyé taúhbajú Moitséeúvudi íjcyane muhdú nééne wáajácúturómé ímityúné méenuhíjcyámeke waagooiibye. Muurá teene taúhbaju muhdú nééne wáajácúturómé waajácurá ɿíjtsaméiyi keená ímityúné íjcyane imyéénúityuróne. Áánetu teene wáajácurómé ímityúné íyahíjcyámeke awáá tééné déjúcotu waagooiibye.

¹³ Muurá teene wáajácurómé tene néhdu íjcyátúmeke tsá ímiáámedi dibye díllotúne. Tene néhdu íjcyámekéré dílloobe ímiáámedi.

¹⁴ Muurá tsaate jodíomú íjcyatúmé teene wáajácúturómé ɿílbúwaríyé tehdújuco ímí íyahíjcyáne.

¹⁵ ɿílbúwaríyé muurá waajácumé muhdú műu ímí íjcyane. Áhdure waajácumé ímityúné iíjcyane.

¹⁶ Muurá Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri míamúnaa muhdú íyahíjcyáné ímibájchoó muhdú ámuhakye o úwáábóne o néhíjcyádu.

Píívyéébé taúhbajú jodíomú úraavyéne

¹⁷ Árónáa ɿiveekí ámuha jodíomú Píívyéébeéjté meíjcyámedi dííbyé taúhbajú íjcyájúcóióneúvuri mémityákímyeíhjcyáhi?

18 Aame ímiááné ámuha méwaajácurá kéijjtó meúráávyeyóné dibye ímilléne. Muurá dííbyé taúhbájutu keená ímiáánee, ímityúnee, íjcyane tsúúca ámuha méwaajácúhi.

19 Áanéllii ámuha méitsúcunúmeíhijcyá téjijo wáájácutumé éhne múúne hállúvatumé íjcyadu néémé túkevéjtsoje ámuha meíjcyane.

20 Ámuha méijtsúcunúmeí dííbyé icyánéjcú wáájácutumé tsíimédüréi néémé uwáábojte ámuha meíjcyane dííbyé taúhbaju ámuha mewáájacújúcóngoneuvuri.

21 Muurá ámuha méuwáábohíjcyá tsíjtyeke. Árónáa ɿiveekí tsá ámuha meíyahíjcyatú ámuha meuwáábohíjcyádu? Muurá ámuha méuwáábohíjcyá menáníváityuróne. Árónáa ɿiveekí ámuha ménánihíjcyáhi?

22 Áhdure ámuha méuwáábohíjcyá ihdicyáméhjima medómájcatsíityuróne. Árónáa ɿiveekí ámuha méméenuhíjcyá teéne? Áhdure ámuha ménehíjcyá njycotájteke mecááníváityuróne. Árónáa ɿiveekí téhdure ɿvane ámuha diityé duurúvajááné pañétú tsíeméné méékéévehíjcyáhi?

23 Muurá ámuha dííbyé taúhbaju mewáájácúneri memítýákímyeíhíjcyarómé tsá tene néhdu meíjcyatúne. Ááneri ámuha tsá maávyejúllletú Píívyéébeke.

24 Téénetu muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ámuha jodíomú meíjcyarómé ímityú meíyahíjcyánetu jodíomú íjcyatumé néhní ihjyúvahíjcyá Píívyéébedítyu.”

25 Muurá dííbyeéjté meíjcyáné uubállé mékíhdyahírótssameíyómé dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyátúhajchíí tsá ɿnetú meke tene piáábotúne. Aame ihdicyamédüré meíjcyáhi.

26 Muurá jodíomú íjcyatumé kíhdyahírótssameítyurómé dííbyé taúhbaju néhdu íjcyámeke dílloobe ihñéjtedi tsíjtyere íjcyárómeke.

27 Áánetu mee jodíomú meíjcyarómé ménéétsáméií diityédívú ímichi mééma teene taúhbaju íjcyaróné ímí meúráávyétúnélliíhye.

28 Muurá Píívyéébeéjté meíjcyáné uubállé mékíhdyahírótssameíyúcoorómé dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyátúhajchíí tsá dííbyeéjté meíjcyatúne.

29 Muurá ihdyu dííbyeke ímí cáhcujtsómé dibye ímillédú íjcyame ímiááné dííbyeéjte. Áámeke ímí ijtsúcunúúbé tsáijyu múúne míamúnaa ímityú ijtsúcunúrómeke. Tehdu Píívyéébe hállúejpi meke ɿténejíívari. Muurá ihdyu ímichi ɿteebe méíibúuri muhdú meíyahíjcyáne.

3

¹ ¿Aca meke píaabóné jodíómú meíjcyane? ¿A téhdure meke píaabóné mekíhdyahírótsámeíñe?

² Iminiáánéhde meke píaabóné iñée íuwáábojúvú ímichi meke dibye níwááveíñúmedítýú tene böhówaúcunúnélliíhye.

³ Árónáa ijcyámé tsaate dííbyeke ímí úráávyetúme. ¿A ehdu tsaate múhdurá dííbyeke úráávyénéllii tsáhájuco dibye ímiáábé ijcyáityúne?

⁴ Tsáhaá, muurá ihdyu ímiáábé diíbye. Áánetu mee míamúnaa álliu múnnaa. Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé: Píívyéébe u íhjyuváné tsá álliu ijcyatúne. Áábedítýú tsá múa nééítýuró ímítyuube u ijcyane.

⁵ Muurá ímítyúmé meíjcyárómeke Píívyéébe wájyúnetu méwaajácú ímiáábé dibye ijcyane. Árónáa tsaate nehíjcyá ímítyuube dibye ijcyane, ¿íveekívá méimítyú hallútú méhdi ícubáhrahíjcyabe téénetu ímiáábé dibye ijcyane böhówaúcunúnááca? ¿A téénéllii ímítyuube diíbye?

⁶ Tsáhaá. Muurá ímítyuube iíjcyaca tsá dibye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímibájchóítýuróne.

⁷ Áhdurévá álliu múnnaa meíjcyánetu ímiáábé dibye ijcyane böhówaúcunúnáá ¿íveekí meke díollohíjcyabe ímítyúmedi?

⁸ Áánélliihyéubá ímítyúmeréjuco meíjcyáiyóné méimítyú mééma iníjkéva ímiáánevü. Ehdu muurá nehíjcyáme. Áhdurévá ímítyúné o úwaabóné nehíjcyámé óhdityu. Árónáa álliúré teene ehdu óhdityu ditye néhíjcyáne. Muurá ihdyu ímiááné tehdu méénuhíjcyámé wágóóvééhi.

Míamúnaa ímítyúné ijcyane

⁹ ¿Aanéhaca muhdú teéne? ¿A mee jodíómú ímiáámé tsijtye jodíómú ijcyátumé ehníiñevü? Tsáhaá. Muurá méwaajácú pámeere míamúnaa ímítyúmé meíjcyane.

¹⁰ Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé:
Tsá tsaatéubáré míamúnáadítýú ímiáámé ijcyatúne.

¹¹ Tsá múa ímílletú Píívyéébeke icyáhcujtsóne.

¹² Pámeere muurá dííbyedi iicúvetúmé ímítyúné pañe ijcyame tsá wájácumeítyúne. Áánéllii tsá tsaatéubáré ímiáámé ijcyatúne.

¹³ Muurá diityé iítsaméí nehníwu éhne múúne níkyehéjú nehníwu cùvahdu. Aame allíúwu nééme íhjyuváné meke tútavajtsó éhne múúne iíñimýé namíjtyá meke tútavajtsódu.

¹⁴ Tsanééré ímítyúné imíllémé iíhjyuváne.

¹⁵ Aame ímí iítsúcunú míamúnáake múú dsíjívetsóne.

¹⁶ Ehdu idyáriívécatsíñeri illure kímóvétsócatsíhjcyáme.

17 Aame tsá wáajácutú ímí iijcyáiyóne.

18 Áhdure tsá ditye illityú Píívyéébeke.

Ehdu nééne Píívyéébé waajácuháámítu míamúnáadítyu.

19 Muurá méwaajácurá muhdú dibye ímillédú meíjcyáiyóné taúhbajúu dibye mééma méénúnetu. Árónáa tene néhdu meíjcyámejjí tsá menééityuró ímiáámé meíjcyane. Áánéllii pámeere míamúnaa ímityúmé meíjcyá Píívyéébedívu.

20 Muurá dííbyé taúhbaju meúraavyémé ímiáámé meíjcyane meíjtsúcunúmeíyómeke tsá dibye díllotú ímiáámedi tene néhdu meíjcyátúnélliíhye. Íllure téénej tééveri méwaajácú ímityúmé meíjcyane.

Jetsocríjtoke mecáhcújtsóneriyé mepájtyeténe

21 Tsá Píívyéébe ímiáámedi meke díllotú ítyaúhbaju meúráávyérómeke. Muurá dííbyé waajácuháámítu íhjyú uubálle múnaa meke úúballé hínetú meke ímiáámedi dibye díllone.

22 Muurá ihdyu Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjivéné mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi. Árónáa idyé tsá apáámyekéré meéke. Muurá ihdyu pámeere míamúnaa múhdumé dííbyeke ímiááné cáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi tsaatéké múhdurá íjtsúcunútuúbe.

23 Muurá pámeere míamúnaa ímityúné meméénume tsá Píívyéébe ímillédú meíjcyatúne.

24 Árónáacáa meke mítyane hídaatsólléne Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi dílloobe múhdumé dííbyeke mecáhcújtsómeke.

25 Muuráhjáa Críjtodívú pájaabe dííbyé tujpacyó wágóóveneri méimítyú iimibáávye pámeere dííbyeke mecáhcujtsómé mewágóóvýíyónetu mepájtyetéki. Téhdurée tééneri ímibájchoobe méihdé múnáauvú dííbyeke úráávyehíjcyámé imítyuháñé éíjyuuvú iáábúcuhíjcyáne.

26 Ehdu néénetu méwaajácú Píívyéébe iijcyadúré ímiáábé íjcyane. Áánéllii ímiáámedi dílloobe ímí Jetsóoke cáhcújtsómeke.

27 Aane íñe ¿íveekí mémítýájkímyeíiyáhi? ¿Aca meere meímibáávyémeke Píívyéébe ímiáámedi dillóhi? Tsáhaá. Muurá ihdyu Jetsóoke mecáhcújtsónetúré meke ímiáámedi dílloóbe.

28 Tsá teene dííbyé taúhbaju meúráávyérómeke dibye ímiáámedi díllóiityuróne.

29 ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíómuke pájtyetétsóiíbye? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíómú íjcyátúrómeke pájtyetétsóiíbye.

30 Muurá tsáápiyi Píívyéébeé. Tsá tsijpi íjcyatúne. Aabe dilló ímiáámedi dííbyeke ímiááné cáhcújtsómeke pamévakéré mee jodíómuma jodíómú íjcyátúrómeke.

31 Árónáá idyé tsá dííbyé taúhbaju mewáágootú dibyée mééma mepájtyetéiñe Jetsóoj tééveri méénune mecáhcújtsóné hallúhcuri. Muurá ihdyu téénej tééveri éhnííñevu ímí méúraavyé teéne.

4

Aavaráadítýu íjcyáné uwááboju

1 Cáhawáá méijtsúcunu muhdúhjáa nétsihdyu méíhdé múnáajpi Aavarááuvuke ímiáábedi Píívyéébe díllone.

2 Tsáháá dibye ímí íjcyánellii ímiáábedi dibye díllotúne. Tehdúu tene nééca muurá tééneri mítyájkímyeíyoóbe. Árónáacáá ihdyu Píívyéébere píáábónellii tsá dibye mítyájkímyeítyúne.

3 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: "Aavaráá Píívyéébeke ímí cáhcújtsónellii ímiáábedi dííbyeke dílloóbe." Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

4 Aane muurá tsaatéké diityé wákemyéi áhdó maájcune tsá pevénéré maájcutú meímíllénema. Muurá ihdyu diityé wákemyéi áhdóré máajcúhi.

5 Ahdu muurá Píívyéébe tsá meke ímiáámedi díllotú meere iiná ímiááné íjcyane meméénúnélliíhye. Ímiáámedi meke dílloobe apááñéré méimítyutúu meke dibye ímíjpyetétsóné mecáhcújtsómeke.

6 Ehdúhjáa muurá dibye méénune Dabíiúvú iwáájácúne néé iiná ímí méénútúrómeke dibye ímiáámedi díllome ímí íjcyane.

7-8 Illúhjáa muurá neébe:

Maímijyu ditye íjcyane Píívyéébe diityédí iídáátsóvéne íimítyú diityédítýu wáágóómé hallúrí iiná íjcyájúcootúme.

9 ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíómú ímí méíjcyááhi? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíómú íjcyáturómé ímí íjcyááhi. Aavarááuvúhjáa muurá ímí Píívyéébeke cáhcújtsónellii dííbyeke ímiáábedi dílloóbe.

10 ¿Aanéhacáá múijyútú ímiáábedi dílloobe dííbyeke? ¿A dibyée dííbyeéjpí iíjcyáné uubállé kíhdyahírótsámeíñé boonétu? Tsáhaá. Teenéikyée dibye méénúmeítyúné ihdéjuco dibye ímiáábedi díllone dibye ímí cáhcújtsónélliíhye.

11 Ááné uubállée bóbónétúi kíhdyahírótsámeíbye. Áánéllii diibye ídyejúcójepi kíhdyahírótsámeítyurómé ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllomedítyu.

12 Téhdure kíhdyahírótssameímyé ímí Píívyéébeke cáhcújtsómedítýú ídyéjúcóejpi diibye Aavaráaúvú dibyéhjáa ímí cáhcujtsódú ditye cáhcújtsónélliíhye.

Aavaráá Píívyéébeke cáhcujtsóne

13 Píívyéébhjáa muurá dííbyeke néé pámeere dííbyéj tsuuménémúlháábema diityéké iíñujívú iájcuíñé ímí dibye dííbyeke cáhcújtsónélliíhye. Tsáháa Píívyéébé taúhbaju néhdu iíjcyánéllii dibye tééné piáábó újcutúne.

14 Muurá dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyánej tééveriyé meke dibye piááboca bañúháñé Críjto dsíjivéné mécáhcújtsóiyáhi.

15 Muurá illure teene taúhbaju méhdivu neetsó méimityuvu. Teene íjcyátuca tsá iiná méhdivu néétsóityuróne.

16 Áánéllii Aavaráakéhjáa iájcuíñé Píívyéébe nééné piáábó téhdure méújcuú íñe múhdumé dííbyeuvú tsiiménémúhaabe meíjcyame Píívyéébeke mecáhcujtsóme. Tsá ínehjí meméénúnetu meújcúityú teéne. Muurá pámeere múhdumé dííbyeuvú Píívyéébeke ímí cáhcujtsódú cáhcujtsómé újcuú tééné piáábo. Áánéllii diibye Aavaráaúvú ídyéjúcóejpi Píívyéébeke mecáhcújtsómedítýu.

17 Téénetúhjáa muurá Píívyéébe néé iwaajácúháámítu: "Uke ó meménú mítyame miámúnáaj caanídyú u néébe ímichi diityé déjúcóejpi u íjcyaki." Ehdúhjáa neebe dííbyedítýú panévatúré iíhtsútuube íjcyaaabe dsíjivémeke böhütsóóbeke dibye cáhcújtsoóbe. Áhduréhjáa cáhcújtsoobe dííbyedítýú miámúnáake illíyaatétsoíñé dibye nééne tenéi pánéevétúrónááaca.

18 Ávyetáhjáa múha cáhcújtsóityuróné cáhcújtsoobe Aavaráá Píívyéébeke. Árodújucóhjáa dibye íjcyane pámeere múhdumé Píívyéébeke cáhcújtsómedítýú ídyéjúcóejpi. Téénetúhjáa idyé neebe dííbyeke: "Úhdityullíyaaténé miámúnaa mítyame íjcyáahi."

19 Ehdúhjáa dibye nééne cáhcújtsoobe 'muhtsi metsii'mávácóóíñejii' néétuubéré keeméjuco 100 pijcyábá íjcyáróóbeuvu. Téhduréhjáa mewa Tsáára tsúúca itsii'máváiyotsihjí pájtyérónáa cáhcújtsoobe dityétsí tsuumávaiñé Píívyéébe nééneé.

20 Ávyetáhjáa ímiááné dííbyema tene pánéeveíñé iwáajácúne ihdére tééné hallúvú dííbyeke téhdújtsoobe dúúrúvaabére.

21 Muuráhjáa ímiááné waajácuube Píívyéébe iíhtsútuube íjcyaaabe iñéhdu méénuíñé.

22 Ehdúhjáa ímí dibye cáhcújtsónéllií Píívyéébe dííbyeke ímiáábedi dillóhi.

23 Árónáacáa tsá apáábyeúvüré ímí cáhcújtsónéllii dibye díibyeke ímiáábedi díllone cáátúvatúne.

24 Téhdurée caatúváné Máavyéjuubée Jetsóoke bóhiitsóóbeke mecáhcújtsómeke idyé dibye ímiáámedi díolloíñne.

25 Muuráhjáa Jetsóó dsíjivé mewájyuri méimítýu iwáágóoki. Áabékée Píívyéébe bóhiitsó díibyej tééveri ímiáámedi meke idílloki.

5

Píívyéébe ímiáámedi meke díllone

1 Muurá ímiááné Píívyéébeke mecáhcújtsómeke díloobe ímiáámedi. Tsáhájcu móhdurá meke dibye ijtsúcunútú Máavyéjuubée Jetsocríjtó tsúúca méimítýu mééma ímibájchónélliíhye.

2 Muurá teene mecáhcújtsónej tééveri Píívyéébe meke píaabó tsaímiyé díibyema meíjcyaki. Áanéllii méwaajácú díibyeéjté meíjcyámeke dibye ávyéjújtsóneri meímíjyúúveíñne.

3 Téhdure méímíjyúúvéiyá meícúbáhrámeíyóneri. Muurá ténehji panéváré máaabúcuhíjcyá ímiááméré meíjcyaki.

4 Áanetu méwaajácú ímí Píívyéébeke meúráávyémema iñéhdújcu dibye méénuíñne.

5 Ááneri tsá menúcójpívétsámeíityú dibye meke báñúítýúnélliíhye. Muurá méwaajácú dibye meke wájyune Íapíichó méíbuúúné pañevú dibye pícyóónej tééveri.

6 Muuráhjáa méimítýu déjúcotu mewágóóvéíyónetu tsá meere mepájtyetétsámeíityuróne. Árónáacáa Críjto dsíjivé pámeere ímítýumé meíjcyáme wájyuri meke ipájtyetétsoki.

7 Tsá muurá múha ímílléítýuró tsíjtye wájyuri idsíjivéne. ¿Mityá ijcyámé tsaate ímiáábé íjcyáábeke ipájtyetétsoki dsíjivéiyóme?

8 Árónáacáa muurá Píívyéébe Críjtoke wallóó dibye idsíjivé ímítýumé meíjcyárómeke ipájtyetétsoki. Áánerí meke úujétsoobe mítyane meke iwájyune.

9 Áanéllii meke díloobe ímiáámedi dibyée mewájyuri dsíjivénej tééveri. Aame díibyej tééveriyé mepájtyeté dibye meke ícúbáhráiyónetu.

10 Muuráhjáa Píívyéébema tsá meíjcyáítýuró ímítýumé meíjcyánélliíhye. Árónáacáa Ílli Jetsocríjtó mewájyuri dsíjivéneri méimíbaavyéjucóó díibyema. Aame méwaajácú mepájtyetéiñne dibye mépañe íjcyánélliíhye.

11 Ááneri méimíjyúú Críjtó móéma ímíbájchónej tééveri ímí Píívyéébema meíjcyáneri.

Adáá tútávajtsóné Críjto ímíbajchóne

12 Muuráhjáá tsáápihdítýúré ímityúné ííñujívú ípívyeevéné tsówayúcú pámeere míamúnáake. Átsihdyúu íjcyane íñe médsíjívehíjcyá ímityúmé meíjcyánélliíhye.

13-14 Muuráhjáá Píívyéébé taúhbajúi íjcyátúnáa tsúúca míamúnaa ímityúmé ícyahíjcyá Adááuvudítýú Moitséeuvudívújuco íjcyáné míamúnaa. Árómé hallúrílhjyáa tsá iiná íjcyatú dityée muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímilléné wáajácútúnélliíhye. Áronáacálhjáá dsíjívehíjcyámé Adááuvúú méénudu néené imityú méénúturóme. Aanée muurá ímichi dííbyedítýú íjcyane pámeere míamúnáake tútávajtsódú iivane téhdure Críjto dsíjívéneri pámeere míamúnaa ímíjpyetéjucóó muúhdumé teene cáhcujtsóme.

15 Muuráhjáá diibye Adááuvú Píívyéébe dííbyeke bóiijcyúné lléébótúné déjúcotu íñe pámeere míamúnaa médsíjívehíjcyáhi. Áánélliíhyéhjáá ihdyu Píívyéébe meke iidaatsólléne Ílli Jetsocríjtoj tééveri meenú mepájtyetéíñe. Aane tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetéítyuróne. Apááñéré dííbyeke mecáhcújtsóneri mepájtyetéhi.

16 Aanée dííbyeúvú ímityúné méénúné déjúcotu pámeere ímityúmeréjuco meíjcyame mewágóóvériyáhi. Áronáacáá Píívyéébe móéma ímíbajchóhi. Áánéllii apááñéré ímiááné dííbyeke mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi ímityúmé meíjcyárómeke.

17 Muurá méwaajácú tsáápiyyée ímityúné méénúné déjúcotu pámeere meímityuuvémé mewágóóvériyóne. Téhdure méwaajácú Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi meke díllome dííbyé avyéjuri meíjcyáíñé müijyú dsíjívéítýúmeréjuco.

18 Tsúúcajáá móéma ímíbaavyéné tsaapi ímiáábé íjcyáábej tééveri Adááuvú ímityúné méénúné déjúcotu pámeere wágóóvériyóne.

19 Muuráhjáá tsáápí lleebótú níjcaúvú íñe ímityúmé meé. Áhdurée idyé tsáápiyye ímiáábé íjcyáábej tééveri Píívyéébe dilló ímiáámedi dííbyeke cáhcújtsómeke.

20 Muuráhjáá dibye teene muhdú meíjcyáiyóné taúhbaju pícyóónej tééveri éhnííñevu méwaajácú ímiááné ímityúmé meíjcyane. Aane ehdu menéérómeke dibye iidaatsóllénetu méwaajácú mítyane meke dibye wájyune.

21 Aanée ímiááné ímityúmé meíjcyáné déjúcotu pámeere méwágóóvéiyáhi. Árónaacáa Píívyéébe mítyane meke iwájyúnellii ímiáámedi díllome tsúúca méujcú medsjivéjúcóóityúne bóhí Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

6

Críjtokeréjuco meúraavyéne

1 ¿A ehdu Píívyéébe meke mítyane wájyúnellii tsá meihvetetiyú ímityúné meícyahíjcyánetu dibye meke éhnííñevu iújétso muhdú meke iwájyune? Tsáhaá.

2 Tsúúca muurá téénetu méijchívé ímiáámeréjuco meíjcyaki. Ahdícyane tsáhájuco tsiiñe meméénúityuró teene ímityúné téenéejte meíjcyajúcótunellíhye.

3 ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú mépée Jetsocríjtoéjteréjuco meíjcyáné uubállé metsójtsotsámeíñé?

4 Muurá tééneri méúújetsó ímityúnéjcutu dsíjivemédú meíjcyane. Téhdure tééneri ménaavénú Críjto dsíjivéébeke Píívyéébe iihnahoori böhítsoobe tsíhdyuréjuco íjcyadu ícyooca tsíhdyuréjuco meíjcyane.

5 Muuráhjáa Críjto dsíjivédú iivane ímityunéhjí meihvéltsóhajchíi idyé dibyée böhídu iivane tsaímiyéjuco meíjcyáñé Píívyéébema.

6-7 Muurá méwaajácú ímityúnée meícyahíjcyáné tsúúca Críjto méhdity wáagoóné párachékevu idsíjivéneri. Áánellii téénetu meijchivyémé tsáhájuco tééné pañe meíjcyatú éhne múúne tsaapi tsaaté hójtsí pañe íjcyadu.

8 Aanée méhdityu Críjto idsíjivéneri wáágóónellii méwaajácú dibye íjcyadu meíjcyáñie.

9 Muurá méwaajácú ípyée idsíjivénetu böhíibe múijyú tsiiñe dsíjivéjúcóóityúne.

10 Tsáneerée dsíjiveebe páneere méimityú iwáágóoki. Aabe ícyooca ijcyá Píívyéébema tsaímiyéjuco.

11 Ahdu dibye íjcyadu meíjcyá dsíjivemédú ímityúné icyánéjcutu. Áane ímiáámeréjuco meíjcyá dibye ímillédú tsúúca dílbyejté ámuha meíjcyame.

12 Ahdícyane panévré ímityúné ámuha meméénúiyóneri méumúúpivyéjúcohdiñie. Óvíjyacóóné ténehjí ámuha meméenuhíjcyáne. Métahjátsámeijyúcohdi téénevu.

13 Píívyéébedíviréjuco méihvéltsaméi ámúhakye dibye ityúkévéjtsa tsaímiyé ámuha meíjcyaki.

14 Tsá téénevu metahjátsámeítyuró Jetsóoke mecáhcujtsóme. Muuráhjáa méhdi iídáátsóvéne dsíjiveebe téénej tééveri meke

iímibájcho téénevu metáhjátsameíjyúcótuki. Aame méijcyá Píívyéébé piáábó pañe. Tsáhájuco teene ihdééné taúhbájú pañe meíjcyájúcootúne.

Ímítýúnetu meíjchivyéne

¹⁵ ¿A ehdú tene néénellii éhnííñevúré méméénúiyá ímityúne? Tsáháá. Ílluréjuco metsu téénetu meíhveteéki.

¹⁶ Muurá ámuha méwaajácú tsáné avyéjúúbema íjcyame dibye ímillédú íjcyane. Ahdu muurá ímítýúné pañe meíjcyame tééné níjcaúvú illure méwágooovéhi. Áánetu ihdyu Píívyéébe ímillédú meíjcyane ímí mééma níjkéváhi.

¹⁷ Ahdu ícyooca meíjcyá tsúúcajáa téénetu meíjchivyémé díibyé uwáábójú pañéréjuco. Ááné halluvú ihdyu mítyane ó téhdujtsó dííbyeke.

¹⁸ Aane tsúúcajáa téénetu meíjchivyémé ícyooca ímiááneréjuco meúraavyéne.

¹⁹ Áánellii teene ímíñeúvú meúráávyé ihdee ímityúné íjcyaróné ámuha meúráávyehíjcyádu. Áijyu ihdyu ámuha meíjcyáá ímiááné Píívyéébeéjteréjuco. Ehdu íñe ámúhakye o néé ímíñeúvú ámuha mewáájácuki.

²⁰ Muuráhjáa ámuha ímítýúné pañe meíjcyácooca tsá meímilletú ímiájító meúraavyéne.

²¹ Ehdú éíjyu múhdurá núcójpítsó meícyahíjcyáné déjúcotu muurá méwágooovéiyáhi.

²² Árónáa tsúúca téénetu meíjchivyémé Píívyéébeéjté meíjcyame ímiáámeréjuco meíjcyáiyóne.

²³ Muurá ímityúné méenuhíjcyámé ídátsó wágooóveé tééné déjúcotu. Áánetu Píívyéébeke ímí úráávyémeke ájcúiibye múijyú ditye dsíjivéjúcóiityúne bóhiivu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

7

Táábávajcátsityu íjcyáné uwáábo

¹ Ámuúha táñahbémuj, ámuha muurá méwaajácú tsaaté túkevéjtsójú pañe meíjcyane meíjcyáné hajchóta. Áánetu medsiíjivéné boone tsáhájuco tééné pañe meíjcatúne.

² Muurá walle ityájívácooca ijcyá ájyú túkevéjtsójú pañe. Aane dibye dííllelívú dsíjivéhajchíí tsáhájuco tééné pañe dille íjcyájúcootúne.

³ Áijyu ihdyu tsá muhdú tene néétu dille tsíjipiikyéréjuco tájíváiyóne. Áánetu ájyu dsíjívétúnáa tsíjipiikye dille tájíváhajchíí

ávyeta ímityúné méénulle íveekí ájyu ímíubááné íjcyánáa tsijpiima íjcyáneri.

⁴ Ahdu ámuha táñahbémú tsáhájuco meíjcyatú taúhbajú pañe eene walle ájyu dsíjívéné boone dííbyé túkevéjtsójú pañe íjcyájúcótelle íjcyadu. Muurá méijcyá Críjtóo idsíjívénétu böhíibé uráávye munaáréjuco. Muuráhjáa mééma ímibájchoobe Pívyéébe ímillédú meíjcyaki.

⁵ Ihdéuvúu muurá meímillédú meíjcyame ímityúné méméenuhíjcyáhi. Áánetúu teene Pívyéébe taúhbaju meke bóijcyúrónáa éhnííñevúré méméenuhíjcyá ímityúné tééné déjúcotu mewágóóváiyóne.

⁶ Árónáa tsáhájuco tééné pañe meíjcyatúne. Aame ícyooca ímiááné meímilléne tsaímíyé Pívyéébeke méúráávye híjcyá tsíhdyuréjuco méíjtsaméí mecápáyoovéme. Tsáhájuco taúhbaju néenéliihyéré dibye ímillédú meíjcyatúne.

Ímityúné méhdityu íjcyane

⁷ ¿Áánéllihiyháca teene taúhbaju ímityúne? Tsáhaá. Teene muurá ihdyu meke waajácutsó keená ímityúné íjcyanévu. Muuráhjáa tene íjcyátuca tsá o wáájácúíturó ímityúneri meúmúúpivyéné ímityúné íjcyane. Muurá illu nééneé: "Tsá muú úmúúpivyetú ímityúneri."

⁸ Téhdurée tene íjcyátuca tsá o wáájácúíturó kénéhjí ímityúné íjcyane. Aane o wáájacújúcóóroobe éhnííñevúré ó imíllehíjcyá ténehjíré o méénune.

⁹ Ópée teene taúhbaju o wáájácútúné hajchótá ó itsúcunuhíjcyá ímí o íjcyane. Árónáacáhjáa ihdyu múhdurá ó dáríívémehíjcyáhi. Ááné níjcaúvúhjáa o wágóóváiyóné tsúúca ó waajácúhi.

¹⁰ Pívyéébée teene ítyaúhbaju mééma meenú tsaímíyé dííbyema meíjcyároki. Árónáacáhjáa tehdu o íjcyatúné déjúcotu ó wágóóváiyáhi.

¹¹ Ópée ó ijtscunú ímí tehdújuco o íyahíjcyáne. Árónáacáá téénej tééveri ó waajácú ímityúné o íyahíjcyáné déjúcotu illure o wágóóváiyóné.

¹² Árónáa tsá ímityúné teene taúhbaju íjcyatúne. Muurá ímí tehdújuco teene ímiáájú íjcyane.

¹³ Aane íveekí o wágóóváiyónévú oke tene wáájácútsónáa ó nehíjcyá ímiáájú tene íjcyane? ¿Mityá ímityuube o íjcyanévú tene oke wáájácútsótua tsá o wágóóváiyuróne? Áánerá ihdyu ó wágóóváiyá tahllííñé táimityú déjúcotu. Muurá teene taúhbaju ímiáájú íjcyaróné méhdivu böhówajtsó méimityu.

¹⁴ Aane méwaajácú teene Píívyéébedítýúré tsááneé. Árónáa óhdityúré íjcyane ímityúné pañe ó ícyahijcyáhi.

¹⁵ Aabe tsá o wáajácúmeítýú muhdú o íjcyane. Ímiáánéré o méénune o ímillérónáa ímityúnéré ó méenuhíjcyá o méénúíturóne.

¹⁶ Aane ímityúné o méenuhíjcyánetu ó waajácú ímiááné Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyaca ímí o íjcyáiyóne.

¹⁷ Árónáa teene ímityúné tápañe íjcyanéré oke íbwájtsóneri ó méenuhíjcyá teéne.

¹⁸ Aane ó waajácú ímiááné ímityuube o íjcyane. Ó imíllehíjcyará ímiáánéré o méénune. Árónáa tsá o méenuhíjcyatúne.

¹⁹ Ááne ímityúné o méénúíturónéré íveeklíhyáubá ó méenuhíjcyáhi.

²⁰ Árónáa ihdyu téénere tápañe íjcyane oke íbwájtsóneri teene ó méenuhíjcyáhi.

²¹ Íllu muurá ó ícyahíjcyáhi: Ímiáánéré o méénúiyócooca ímityúnéré óhdivu dsiinévahíjcyáhi.

²² Ó imíllehíjcyará Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyane.

²³ Árónáa ímityúné íjtsaméí tápañe íjcyane oke tútavátsohíjcyáhi.

²⁴ ¡Aabe máidáátsoju ehdííváiibye o íjcyanej! ¿Aanéhaca íñe múha oke pájtyetétsoó ehdu o ícyahíjcyáné níjcaúvú o wágóóváyéiyónetu?

²⁵ Muurá íjcyaaabe Píívyéébe apáábyéré tsúúca téénetu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri oke pájtyetétsoóbe. Áánéllii mítyane ó téhdútsohíjcyá dííbyke. Aabe ihdyu óví ícyooca ó ijcyá dibye ímillédu. Árónáa támityú tápañe íjcyane oke pátsárícyohíjcyáhi.

8

Píívyéébé Apííchó meke túkévejtsóne

¹ Muurá Críjtoéjté iímillédú íjcyájúcootúmé Píívyéébé Apííchó túkevéjtsó pañeréjuco íjcyámé hallúrí tsá iiná íjcyatúne.

² Aane muurá Jetsocríjtoéjpí o íjcyánej tééveri Píívyéébé Apííchó tsúúca tápañe íjcyánéllii tsáhájuco ímityúné pañe o íjcyatúne. Aabe tsáhájuco o wagóóváyéityúne.

³ Muuráhjáa ítyáúhbaju meúráávyerómé mepájtyetéityúrónéllii Íllíkye wálloobe mehdu néébe dsíjivénej tééveri méhdityu méimityú iwáágóoki.

⁴ Ehdúu mééma méénuube muhdú teene taúhbaju néhdu meíjcyaki. Aame tsáhájuco meímillédú meíjcyatú Píívyéébé Apííchoréjuco meke túkévejtsóné pañe meíjcyánélliíhye.

⁵ Muurá iímillédüré íjcyame tééneriyé tsúúrámeíhijcyáhi. Áánetu ihdyu Píívyéébé Apííchó tükévéjtsóné pañe íjcyame tsúúrámeí dibye ímillédú iíjcyáiyóneri.

⁶⁻⁷ Muurá meímillédú meícyahíjcyáneriyé metsúúrámeímyé illuréjuco metútávaavéne. Ááneriyé muurá tsúúrámeímyé tsá ímíilletú Píívyéébema ímí iíjcyáiyónne. Aame tsá ávyejúúlletú díibyé taúhbaju. Áánetu dibye ímillédú meíjcyáiyóneri metsúúrámeímyé tsaímíyé díibyema méijcyáhi.

⁸ Muurá iímillédüré íyahíjcyámé tééneriyé itsúúrámeíñéllii tsá Píívyéébe ímillédú iíjcyatúne.

⁹ Aane óvíi ímiááné Píívyéébé Apííchó túkevéjtsó pañe ámuha meíjcyáhajchíí tsáhájuco íhdée ámuha meícyahíjcyádú meíjcyatúne. Muurá Íapííchovu Críjto meke ájcune ípañe iíjcyatúme tsá díibyeéjté iíjcyatúne.

¹⁰ Muurá médsíjiveé méimítyú déjúcotu Críjtoéjté meíjcyaróme. Árónáa tsá muhdú meíjcyáityú tsúúca Píívyéébe meke ímiáámedi díllónélliíhye.

¹¹ Aane ímiááné mépañe Íapííchó iíjcyáhajchíí muurá téhdure meke böhíitsóibye Jetsóokée ibohíitsódu.

¹² Ahdícyane tsáhájuco meímillédú meíjcyáityúne, ámuúha táñahbémuj.

¹³ Muurá tehdu meícyahíjcyáné meíhvéjtsótuhajchíí méwágóóveéhi. Áánetu Píívyéébé Apííchó piáábori teene metáhjáhajchíí mépáptyéteéhi.

¹⁴ Muurá iñe múhdumé tééné túkevéjtsó pañe meíjcyame ímiááné díibyej tsíimé meíjcyáhi.

¹⁵ Aane teene mépañe iíjcyame díibyeke mecáánivámé ménehíjcyáhi: "Llihíyo múúháj Caánij." Áánéllii tsá díibyedi menúhnévéíturóne.

¹⁶ Ehdu Píívyéébé Apííchó mépañe iíjcyáneri méwaajácú ímiááné díibyej tsíimé meíjcyane.

¹⁷ Aane tsúúca díibyej tsíimé meíjcyame Críjtóo ícúbáhrámeídyú meícúbáhrámeímyé díibyema máávyéjúúteé Cááníi díibyeke nééné avyéjuri.

¹⁸ Muurá ímiááné meícúbáhrámeíhijcyámé iíné imíjyaúréjucó meíjcyáñé Píívyéébé avyéjuri.

¹⁹ Páneere muurá dibyeé ípíveyjtsóné téhmehíjcyá múijyú dibye ihñéjteke avyéjújtsoiñne.

²⁰ Muuráhjáa páneere dibye ípíveyjtsóné tútávaavé dibye ímillédüré.

²¹ Árónáa ihdyu ímíbáávyéiñéi iítsiime meíjcyámeke dibye tsíhdyréjuco ímíjpyetétsóijyu.

22 Muurá páneere dibyée ípívyejtsóné tsá ímí néétune. Aane téhmehíjcyá múijyú iímibáávyeíñé éhne múúne walle itsíimáváné boone iímibáávyeíñé téhmehíjcyádu.

23 Árónáá tsá apááñré teene ícúbáhrámeítýúne. Téhdure mee tsúúca Píívyéébeéjté meíjcyámé pañe Íapíichó íjcyarómé méicübáhrámeíhijcyáhi. Aame téhdure météhmehíjcyá iiitsíimedíi meke idíllómeke dibye tsíhdyuréjuco ímibájchoíñé.

24 Ehdu méúmiwa nééne mecáhcújtsóhajchíi mééma pánééveíñé tehdújuco. Muurá tsane meítsohíjcyáné tsúúca maájtyúmicooca illuréjuco meíhveténé meítsohíjcyánetu.

25 Áánetu meítsohíjcyáné maájtyúmítúné hajchótá tsá meíhvetétú meíjtsónetu.

26 Muurá meíhnáhooótúnellii Píívyéébé Apíichó meke piáábohíjcyá panéváré maáábúcuki. Muurá meere piáábó díbyeke muhdú metáúmeíityúrónellii téenere wáájácúratúné mépañétú ihjyúvahíjcyáhi.

27 Aane Píívyéébe pámé íjtsaméiyé wájácú néébe waajácú iiná díibyé Apíichó mépañe íjcyane taúmeíñé. Muurá táumeíhijcyáné ihñéjté meíjcyámé halluvú dibye ímillédú meíjcyaki.

Ihñéjteke Píívyéébe píaabóne

28 Muurá méwaajácú panéváré meke pájtyénej tééveri Píívyéébe meke píaabóné ímiááné díibyeké mewájyúmeke tsúúcajátújucóo ipityájcámeídyú meke iújcúmeke.

29 Muuráhjáa tsúúcajátújuco dibye meke wáájacúné ihñéjté meíjcyame Íllídyu menéémyeke. Aame cahcújtsó múnnaa meíjcyámedítýú diibye Ílli ímichi ídýéjúcóejpi.

30 Ehduu tsúúcajátújuco meke iwáájácúmeke dibye ímiáámedi díllone díibyé avyéjúejte meíjcyaki.

31 Áánellii Píívyéébe mééma ijcyá meke ipíááboki. Aanéjii ḷmúha muhdú meke méénúiyáhi?

32 Muuráhjáa Íllíkye wájyútuubéré íhvejtsó mewájyuri dibye idsíjíveki. Aabéjii muhdú tsá meke panévatúré piáábóityúne.

33 ḷMityá ijcyámé tsaate dibyée meke újcume mewágóóvéiyóné néémeé? Muuráhjáa tsúúca dibye ímiáámedi meke díllómé hallúri tsáhájuco iiná íjcyatúne.

34 Aanéjii ḷmúha nééjuri mewágóóvéiyáhi? Muuráhjáa Críjto mewájyuri idsíjívéne böhíibe ícyooca íavyéjuri Píívyéébé úníuri íjcyabe máhalluvú táumeíhijcyá piáábo.

35 Áánellii dibye meke wájyúmeke tsá iiná díibyedítýú dówajcáróítýuróne. Muurá meícübáhrámeíyonéhji,

mávaríjchoháñe, ájyabááne, mewájyamúuvátunéhji, ápichó nééronéhjí, téhdure dsíjivé íjcyaróné tsá meke dówajcáróítyuró díibyedítyu.

³⁶ Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé:
Dihñéjté muha meíjcyáné hallútú múúhakye
dsíjivétsohíjcyáiyómé éhne múúne obééjámuke ditye
dsíjivetsódu.

³⁷ Ehdu ápichó nééronéhjí métahjahíjcyá Jetsocríjtó meke wájyúúbej tééveri.

³⁸⁻³⁹ Aane muurá ó waajácú Píívyéébe meke wájyúmeke iiná díibyedítyú meke dówajcáróítyuróne. Muurá dsíjivé íjcyaróne, bóhiime ííñújí hallúrí meíjcyaróne, níjkyéjí múnaa íjcyaróme, naavémú íjcyaróme, ííñújiri íhtsútujte ávyéjuje íjcyaróme, ícyooca téénéne pañe meíjcyáronéhji, bóbónetu meke pájtyéiñéhji, téhdure caame íevéhóówari íjcyánéhjima ííñújiri íjcyáronéhjí tsá meke díibyedítyú dówajcáróítyuró Máavyéjuubée Jetsocríjtoj tééveri dibye meke iwájyune úújétsómeke.

9

Píívyéébe ijraéémuke ihñéjtedívú mémenúne

¹ Aane Críjtoéjpi o íjcyánéllii ámuha cáhcújtsótúmeke o néé imiááné mítyane ámúhadi o ídáátsovéné ímityúné ámúhá hallúrí íjcyáneri.

² Tápañe Píívyéébé Apííchó íjcyane waajácú teene mühduuvúrá o íjtsúcunúne ídásó o íjcyane.

³ Muurá ámuha tamúnaa ámúhá imityú déjúcotu mewágooovéiyónéllii ámúhakye o wájyúne oore Críjtodítyú ó wágooovéiyá ehdü o méenúneri ámuha mepájtyetéca.

⁴ Muurá Píívyéébe meke tsúúca iitsímedi díllorómé tsá díbyeke melléébohíjcyatú Ijraéej tsíiménémúhaabe meíjcyaróme. Áróńáa ihdyu méwáábyutáró díibyé avyéju. Áánéllihiyháá muurá méénuube muhdú meíjcyáíñé pityájcójuma taúhbaju. Áhduréhjáa neebe díbyeke medúúrvahíjcyámeke tsaímíyé meke ipícyooíñé.

⁵ Muuráhjáá méihdé múnááuvúj tsíiménémúhaabe Críjto míamúnáajpi tsíijú icyánéjcutu. Aabe páné avyéjuube íjcyá Píívyéébe müíjyú níjkéváityúné dúúrvámeíhíjcyáábe.

⁶ Áróńáa Píívyéébée mééma imyéénuíñé nééne tsá tsaate méhdityu cáhcújtsotú diityéjúcooro Ijraéej tsíiménémúhaabe meíjcyárómedítyu. ¿Íhya mityá paméváré díibyeéjté meíjcyátúnéllii tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne? Muurá

itsúcunúhijcyámé ípyée iñéhdu dibye méénutúné tsúúca dibye méénújúcooróne.

⁷ Muuráhjáa tsá pámeekéré Aavaráaúvúj tsíiménémúháábeke dibye wábyútsotú diityéj tééveri míamúnaa pájtyétiéíne imyéénuíñe. Íllúhjáa muurá neebe díibyeke: “Daachi Itsáadítýú llíyaatémé ijcyáa páñétuéje díjtsíiménémúhaábe.”

⁸ Ehdú muurá neebe díibye Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe ijcyarómé pámeere Píívyéébeéjté ijcyatúne. Muurá ihdyu ípyée iñéhdu dibye díibyeke ájcuube Itsáaúvudítýú llíyaatémé páñétuéje díibyej tsíiménémúhaábe.

⁹ Íllúhjáa muurá neebe díibyeke: “Ámúhtsikye o nééne éevé úújetéijyu dítyáába tsíimávaá wájpiíkye.”

¹⁰ Ehdúhjáa muurá Píívyéébe diityétsikye néhdújuco tene páneevéné diityétsima. Aanéhjáa diityétsí hajchi méhdé múnáajpi Itsáadívú mewa Rebécá tsíimavá míityétsikye tsaijyúre.

¹¹⁻¹² Aanéhjáa dilléi diityétsikye tsíimávátúné ihdéjuco Píívyéébe nééne díílleke: “Ámíáábé ehnííñevu bóneebe avyéjuúhi.” Ehdúhjáa neebe diityétsikye muhdú dityétsí ijcyáiñé diityétsimái tene pánéevétúrónáa íhjyáa ipityájcámeídyújuco.

¹³ Téénetúréhjáa muurá idyé illu neebe tsíiñé iwaajácuháámitu: “Jacóóboke ó wajyú Etsaóoke o wájyúné ehnííñevu.”

¹⁴ ¿Aánéllihiyéhaca ímítyuube díibye Píívyéébeé? Tsáhaá, tsá ímítyuube dibye ijcyatúne.

¹⁵ Íllúhjáa muurá téhdure neebe Moitséeúvuke: “O ímíllémedi o ídáátsóvémeke ó píááboóhi.”

¹⁶ Tsá muurá méhdityu tene ijcyatú Píívyéébe méhdí ídáátsovéné. Muurá ihdyu iiye ityújkevééllémedíjyuco dibye ídáátsovéné.

¹⁷ Muuráhjáa Ejíhtó avyéjuube Paraóoúvuke idyé neébe: “Oorée uke ávyéjúúbedívú ó picyóó uke pájtyénéhjitu pámeere íññjiri ijcyáné míamúnaa iwáájácu ímiááné íhtsútuube o ijcyane.” Ehdúhjáa Paraóoúvuke neebe Píívyéébeé.

¹⁸ Aabe ímiááné ityújkevééllémedi iídáátsóvéne píaabóhi. Áanetu tsaate illéébone ímíllétúmeke pícyooobe ditye iímillédú ijcyaki.

¹⁹ Árónáacáubá tsaate nééiyáhi: “Díibyeré meke pícyohdújuco meíjcyámeke ¿iveekí nehíjcyaaabe ímítyúmé meíjcyane?” Árónáa tsá mee míamúnaa Píívyéébe iwáájacúdú méénune múhdurá meítsúcunúítyuróne.

20 ¿Aca muutá mee dííbyema metáhjájcatsíki? ¿Aca núpájkiílló nééiyá téihllóo níjcyómeke íveekí múhdurá ditye níjcyone?

21 Muurá núpájkityu nícyohíjcyámé piivyété páhduváré iimillédú iñíjcyone. Piivyétémé ímiááné wáábyuta iñíjcyone. Áhdure piivyétémé átéreéné wáábyuta iñíjcyone.

22 Muurá Pívyéébe iimillédüré aabúcuhíjcyá dibye wáágooímyé múhdurá íyahíjcyanéhji. Ehdu aabúcuhíjcyabe diityéj tééveri iúújétso iíhtsútuu, ícyayóbaa, íjcyane.

23 Áánetu tsúúca dibye méhdi idáatsovémé méijcyá dííbyé avyéjúejte tsúúcajátújucóo meke dibye újcume. Ehdu méénuube mejtééveri íavyéjú iíhtsútú iúújétsoki.

24 Muuráhjáa ihdyu dííbyere meke ujcú íavyéjúejte meijcyáimeke jodíómudítyuu, jodíómú íjcyátúmedítyuu, íjcyane.

25 Íllúhjáa muurá dibye nééne Otséá caatúnúhi:
Tahñéjté íjcyátúné míamúnaa idátsó iícúvératúmé íyahíjcyámeke ó újcuú tahñéjteréjuco ditye iíjcyaki.

26 Téhdure tsiiñe nééneé:

Tahñéjté íjcyátúrómeke áátsiimedíyéjuco o díilloíñé ímiáábé Pívyéébe o íjcyáabe.

27-28 Áánetuhjáa Itsáiá néé mee ijraéémudítyu: "Pívyéébe iícúiyéjuco muhdú míamúnaa iíñújiri íyahíjcyáné imibájchócooca Ijraéej tsuuménémúhaabe ávyétá mityámé íjcyárómedítyú uhjéméré pájtyéteéhi."

29 Áhduréhjáa tsiiñe neébe:

Páné ihdéene íjcyáné avyéjuube íjcyáabe Pívyéébe méhdi idáatsóvétuca tsúúca meke waagóóiyá tsaaté coéváratu éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáake imyéénudu.

Jodíómú tsá cáhcújtsotú Jetsóoj tééveri mepájtyeténe

30 Aane ¿aca muhdú iñé teéne? Muurá jodíómú íjcyátúrómeke tsúúca Pívyéébe dilló ímiáámedi éíjyúu ténehjí éllevu íjcyatúmé botsíi dííbyeké cáhcújtsórómeke.

31 Áánetu mee ijraéémú métsúúrámeíhjcyará dííbyé taúhbaju meúraavyémeke dibye meke ímiáámedi díllóiýóneri. Árónáa tsá meke dibye díllotú ímiáámedi.

32 Aane ¿iveekí tsá meke dibye díllotú ímiáámedi? Muurá méijtsúcunúhjcyá teene taúhbaju meúráávyénetu dibye meke ímiáámedi díllóiýóne. Árónáa tsá tene néhdu meijcyatúne. Áhdure Jetsóópe mééema méénune mecáhcújtsótúnélli tsá dibye meke díllotú ímiáámedi. Íllure mébáñúmeíhjcyá éhne múúne néewáyutu mecábóhcámeíídú néébeke mecáhcújtsótúnélli hye.

33 Íllu muurá Píívyéébe néé íwaajácúháámitu:
 Tsiío múnáá pañevú ó pícyoó tsáápiikye éhne múúne
 néewáyutu mecábóhcámeímyé maáákityéúdú néébeke.
 Áábeke cáhcujtsómé tsá iínerí báñúmeítyúne. Ehdúhjáa
 Píívyéébe nééhií.

10

1 Ámuúha táñahbémuj, ó imillé memúnaa jodíomú pájtyeténe.
 Áánellii ávyétá ihnáhó piáabó diityé halluvú ó táumeíhijcyá
 Píívyéébeke.

2 Iimiaáné imíllerómé dííbyeke iúraavyéne. Árónáa tsá ímí
 ditye úráávyetúne.

3 Tsá ditye cáhcújtsotú Críjtóo mewájyuri dsíjivéné
 mecáhcújtsómeke ímíáámedi dibye díllone. Imíllerómé iiye
 ímí iíjcyáiyóné diityéké ímíáámedi dibye idílloki.

4 Árónáa tsá dííbyé taúhbaju meúráávyemeke dibye ímíáámedi
 díllotúne. Muuráhjáa ihdyu Críjto mewájyuri dsíjivéné
 mecáhcújtsómeke dílloobe ímíáámedi.

5 Árónáacáhjáa ihdyu Moitséeúvú néé ímíááné Píívyéébé
 taúhbaju néhdu íjcyámeke dibye ímíáámedi díllóiyóné ditye
 ipájtyetéki. Árónáa tsá múha ávyeta tene néhdu íjcyáityuróne.

6 Áánelliihyée Críjtoj tééveri mepájtyetéiñe dibye méénune
 mecáhcújtsómeke ihdyu dílloobe ímíáámedi. Aane tsá múu
 íjtsámeítyú Críjtoke níjkyéjí pañe iñéhcotéiyóné dibye meke
 ipíááboki.

7 Áhdure tsá múu íjtsámeítyú níjkyéné pañe dííbyeke
 iñéhcotéiyóné dibye meke ipíáabo tehdu téhulle
 íjcyácoóbekéjíívari. Muurá tsúúca mééma diíbye.

8 Íllu muurá téénetu nééneé: "Tsúúca ámúhamá
 íjcyájúcooróné pajtyété teene ámuha mecáhcújtsóne tsíjtyeke
 meúúbálléiyóne." Aane muurá muha mecáhcujtsómé íñe
 méúwáábohíjcyáhi.

9 Muuráhjáa Jetsocríjtó dsíjivéébeke Píívyéébe bóhiitsóné
 méíibúuri mecáhcujtsómé dííbyeke maávyejúúlléne teene
 tsíjtyeke meúúbálléhajchíí mépájtyéteéhi.

10 Muurá ímíááné méíibúuri mecáhcujtsóné tsíjtyeke
 meúúbálléhajchíí ímíáámedi meke dibye díllome mépájtyéteéhi.

11 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé: "Dííbyeke
 cáhcujtsómé tsá iínerí báñúmeítyúne."

12 Ahdícyane pámeere tsíiñé míamúnáama mee jodíomú
 Jetsocríjtoke mecáhcujtsómé mépájtyéteéhi. Muurá tsáápiiyé

pámé avyéjuubéré íjcyaaabe piáábohíjcyá pámeekéré dííbyedi tsúúráameímyeke.

¹³ Illu muurá nééneé: “Dííbyedi tsúúráameímyé pájtyéteéhi.”

¹⁴ Árónáá ¿aca múhdutú dííbyedi tsúúráameíyomé dííbyeke cáhcújtsómejjíívari? Áhdure ¿múhdutú cáhcújtsóiyomé dííbyeke wáajácúmejjíívari? ¿Kiátú waajácúiyomé teene dííbyedítýú íjcyáné uwááboju múha diityéké úúbálléméjjíívari?

¹⁵ Áhdure ¿múhdutú tsaate diityéké úúbálléiyá múha diityéké téénevú pícyóómejjíívari? Muurá Píívyéebé waajácúháámitu nééneé: “Maímijyu diitye ímiáájú úúbállehíjcyámej.”

¹⁶ Ehdu Píívyéebé waajácúháámitu tene néérónáa muurá tsá paméváré tééneri iicúvehíjcyatúne. Muuráhjáa Itsááuvú nééhií: “Píívyéebéej, ¿a ijcyámé tsaate méuwáábori iicúvehíjcyámej?”

¹⁷ Aane muurá Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju melléébone ímíñéuvú mewáájácúcooca tsúúca mécáhcujtsóhi.

¹⁸ ¿A tééné uwááboju tsáhái múijyú mee ijraéémú melléébotúne? Áánerá tsúúca mélléébohíjcyaráhi. Muurá tsiiñe Píívyéebé waajácúháámitu nééneé:

Tsúúca pahúllevávú iíñújíri tsújaavéné Críjtodítýú íjcyáné uwááboju.

¹⁹ Ehdu Píívyéebé waajácúháámitu nééronéubá ¿mityá tsá mewáájácutúne? Muuráhjáa dííbyere Píívyéebé néé illu Moitséeuvuj tééveri:

Tsííñé míamúnáakéréjuco o pájtyetétsóneri ámuha menómítááváne diityédívú mécayóbááváteé átéreéejte ditye íjcyane ámuha meítsúcunúhíjcyárómedívú.

²⁰ Áhduréhjáa idyé tsiiñe dííbyeúvuj tééveri neébe:

Oke wáajácútúné míamúnaa tááibúwá íjcyáturómé tsúúca tahñéjté ijcyáhi.

²¹ Áhduréhjáa mee ijraéémudítýú Isaíáuvuj tééveri neébe: “Ó nehíjcyará aatyé lléébópítýúné míamúnáake ditye ookéréjuco iúráávyeki.”

11

Tsaate ijraéémú pájtyeténe

¹ ¿Aanéhaca ehdu menéénellii meke íhvéjtsoobe Píívyéébeé? Tsáháá. Muuráhjáa oo ámúha múnáajpi Aavarááuvúj tsííménémúhaabe ímichi Bejamíí dohjíba múnáajpi o íjcyáábeke újcuúbe.

² Tehdu meke íhvéjtsóiyóóbejjíí tsúúcajátújucóhjáa ihñéjté meíjcyaiñé iñéémeke.

³ Muuráhjáa Eríaúvú nééhií: “Píívyéébeéj, díhjyú uubálle múnáake idsíjívétsóne díicúvé waíjíiné wácavyáhcohíjcyáme. Áanetu íñe apáábyeréjuco o íjcyáábeke téhdure oke dsíjívétsóllehíjcyáme.”

⁴ Ehdúhjáa dibye Píívyéébeke néérónáa neébe: “Árónáa muurá ijcyámé 7,000-meva tahñéjté ijcyame ‘Baáá’ némeíñé níjcyotáábeke cáánívahíjcyatúme.” Ehdúhjáa Píívyéébe néé Eríaúvuke.

⁵ Aane muurá ijcyámé tsaate méhdityu dibyée iídáátsóvéne újcume ímí dííbyeke úráávyejhíjcyáme.

⁶ Muuráhjáa meke iwájyúnélíi meke pájtyetétsoóbe. Tsáháá ínehjí meméénúnélíi mepájtyetétúne. Muurá meere mepájtyetétsómeícyá tsá dibye meke wájyúneri mepájtyetéíturóne.

⁷ Muurá mee ijraéémú mepájtyetéiyóneri meíjyácunúrómé tsáhái mepájtyetétúne. Árónáa ijcyájucóómé tsaate dibye újcume tsúúca pájtyetéme.

⁸ Áanetu dííbyé waajácuháámitu dííbyeke lléébohíjcyátúmedityú nééneé: “Píívyéébere diityé íjtsaméí mújtatsó ditye iájtyumíjúcooróné iwáájácútuki. Áhdure illéébójúcooróné ditye icyáhcújtsótuki. Aame muurá téhdupíyé ícyoóca.”

⁹ Áhduréhjáa Dabíiúvú nééhií:

Óvi ditye náhbévácatsíhíjcyáné wañéhjíné dahpédú nééne diityéké mújtatsó ímí Píívyéébema ditye iiíjcyátu diityémá ímítýú tene iníjkévaki.

¹⁰ Óvi ijcyámé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu íimítyuháñé diityéké mújtatsómé íímíbáávyétuki.

Ehdúhjáa neebe Dabíiúvu.

Jodíómú íjcyáturómé pájtyeténe

¹¹ ¿Anéhaca íñe ávyéta mújtaréjuco mee jodíómú Píívyéébedityú meméénune? Tsáhaá. Muurá ihdyu dííbyere Píívyéébe nééjuri ehdu mééma teene jodíómú íjcyatúmé tééné hóowari pájtyeténetu meííváne botsíi tééneri metsúúrámeíki.

¹² Ehdu Píívyéébeke melléébotúmé ímítýú meíjcyaróné píaabó tsíjtyeke jodíómú íjcyátúmeke. Aanéjíi awáá muurá dííbyeke meúráávyécooca éhniíñevu píááboíñé pamévakére.

¹³ Aane ícyooca diitye jodíómú íjcyátúrómeke o nééhií: Ámúha éllevúu oke Píívyéébe wallóó ámúhakye dííbyé uwáábojúvú o wájájácútsoki. Ááné wákimyéí o méénune ímí ó ijtsúcunúhi.

¹⁴ Aane tsáijyu műu íñe ámúhakye o úwáábóneri ímí ámuha meíjcyane tsaate tamúnáadityú iíténe ámuhadú ímíjpyeté ipájtyetéki.

¹⁵ Muuráhjáa műúhakye műu íhvejtsódú Píívyéébe méénúné hóowari tsíjtye műnaa ámuha meíjcyarómé méímibaavyé tsaímiyéjuco dííbyema ámuha meíjcyaki. Aanéjíi muurá muha dííbyema meímibáavyécooca mébóhíiteé tsúúcajáa dsíjivemédú muha menéérome.

¹⁶ Muurá tsáoobíráutu pááaho meméénuho ímí néhajchíi páneere ímíhyeé. Áhdure úméhe bájkyé ímí néhajchíi páheere ímíhyeé. Ahdúu muurá méihdé múnáajpi Aavaráauvú Píívyéébeéjpí íjcyánellii téhdure mee dííbyedityú mellýaatémé meíjcyá Píívyéébeéjté íñe műhdumé dííbyeke mecáhcujtsóme.

¹⁷ Muuráhjáa páñétúehe oríívohé wajcánédú muuha jodiómú menéérómedityú tsaatéké waagooobe diityéjúcooro páñétúejte ihñéjté muha meíjcyárómedityu. Áámé cápayóóvée ámúhakye dibye újcume ámuha meíjcyá éhne műúne bájú oríívohé wájcá ímiááhetu mecámahjácodu. Áánellii muurá ámuha téhdure Píívyéébeéjté íñe muha meíjcyadu.

¹⁸ Árónáa ihdyu meíjtsúcunúmeídí muha páñétúejte meíjcyárómé ehnííñevu ámuha meíjcyane. Muurá műúhadityú ámuha méejécunú éhne úmehe tébajkyéjitu éjécunúdú ímichi tujkénúejte muha meíjcyánellíhye.

¹⁹ Íhya mityá ámuha menééhi: Diityéjúcooro páñétúejte íjcyárómeke iíhvéjtsóne meekéréjuco dibye újcune diityé cápayóóve.

²⁰ Ihdyúhdée tehdújuco műúhakye dibye íhvejtsóné muha mecáhcújtsótúnellíhye. Áámé cápayóóvée ámúhakye újcuube ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsónellíhye. Aame téiibuwá meíjcy. Mémítýájkímyeídí tééneri.

²¹ Muuráhjáa páñétúejte ihñéjté muha meíjcyárómedi ídáátsóvetuubéré műúhakye íhvejtsóhi. Aabe téhdure ámúhadi ídáátsóvéyónejíi ímityú ámuha dííbyema meíjcyáhajchíjyu.

²² Muurá Píívyéébe ímiáábé dííbyema ímí meíjcyámema. Áánetu ímityú meíjcyámeke műhdurá iítsúcunúúbe. Áánellii ímiááméré meíjcyaco tsúúcajáa ámúhakye dibye újcume. Ímí ámuha meíjcyátúhajchíi tsáhájuco ámúhadi dibye iícúvéityúne.

²³ Muurá tamúnaa ímibáavyéhajchíi diityéké újcúiibye. Muurá piivyéteebe tsiiñe diityéké iújcune.

²⁴ Muuráhjáa ámuha tsíiñé míamúnaa meíjcyárómeke dibye újcume ámuha meíjcyá éhne műúne bájú oríívohé wájcá

ímiááhetu cámaavédu. Aanéjíí muurá tamúnaa ímichi awáá ihñéjte íjcyámeke tsiiñe újcúiíbye.

Nihñéré ijraéémú pájtyeténe

25 Ámuúha táñahbémuj, ó imillé ámúhakye o úúballéné muhdúhjáa mepájtyetéiñe Píívyéébe wáajácúratúné Críjtoj tééveri méénune. Áronée tamúnaa tsá cáhcújtsotú tééné hóówari ámuha tsiiñe múnaa dííbyeke cáhcujtsómé mepájtyetéki. Ááneri ihdyu mémítýájkímyeídíñe.

26 Muurá téhdure tamúnáadi iídáátsóvéne piáábóiibye ditye ipájtyetéki. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Tsióo múnaa ijraéémudítýu íjcyáiibye tsaapi diityéké pájtyetétsoobe. Aabe waagooó diityé imítyu.

27 Ehdu diityéké ó ímibázchoó ópée o néhijcyádújuco. Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

28 Aane tamúnaa jodíomú tsaríllé Críjtóo mepájtyetéiñe méénúné uwááboju téénej tééveri ámuha jodíomú meíjcyátúrómeke téhdure Píívyéébe ipiááboki. Árónáa ihdyu tsá dibye íhvéjtsoturó múúhakye. Muurá mítyane múúhakye wájyuube múúhá ihdé múnáauvukée ihñéjtedívú imyéménúnélliíhye.

29 Aabe iñéhdu imyéenúnélli tsá ihñéjteke íhvéjtsotúne. Téhdure meke ipiaabóné tsá dibye dójtúcutúne.

30 Áábekée muurá tsá ámuha melléébohíjcyatúne. Ahdu muurá ícyooca tamúnaa téénej tééveri dibye ámúhadí iídáátsóvéne ipiááboki.

31 Ááné boone téhdure ámúhadíi iídáátsovédú diityédí iídáátsóvéne piáábóiibye ditye icyáhcújtsoki.

32 Muurá dííbyere Píívyéébe meke pamévá míamúnáake íhvejsó dííbyema múhdurá meíjcyá pámehdíyé méhdi iídáátsóvéne tsahdúré meke ipiááboki.

33 Aabe íhtsútuube íjcyáabe panéváré wáajácuube muhdú meke túkévétsöhíjcyáné mewáájácúíyonévú tsá méíjtsaméí úújetétúne.

34 ¿Mityá ijcyámé tsaate dííbyé íjtsaméivu úújetémez? ¿A ijcyámé tsaate dííbyeke úwaabóiyóme?

35 ¿A ijcyámé tsaate tsíeménevü ditye dííbyeke ájcúnélli tééné piáméí dibye piáábohíjcyáme?

36 Muuráhjáa ihdyu páneere dííbyere Píívyéébe ípívyejtsóné dííbye tájpíyé ijcyáhi. Ááné avyéjuube dííbye. Ahdícyane metsu dííbyeke maávyéjújtso paíjyuváré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

12

Píívyéébé túkevéjtsójú pañe meíjcyane

1 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, Píívyéébe mítyane meke ídaatsóllénéllii ámúhakye o néé dííbyedívú ámuha meíhvéjtsámeíñne dííbyé túkevéjtsójú pañéréjuco ámuha meíjcyame dííbyeke meúráávye muhdú dibye ímillédu. Ehdu muurá ámuha meíjcyáneri dííbyeke méduuruváiyáhi.

2 Tsá múu íjcyájúcootú íñe íjiiri miamúnaa múhdurá ícyahíjcyádu. Mécápayoové ámúhá íjtsaméí ámuha mewáájácu tsaímíyé meíjcyáiyóné Píívyéébe ímilléne.

3 Muuráhjáa meke iidaatsóllédú íjcyaaabe oke picyóó ámúhá uwááboobe o íjcyaki. Aabe ámúhakye o néé ámuha meíjtsúcunúmeítyu panéváré ámuha mewáájacúne. Múu ímíñeúvú íjcyáne íjtsameí dííbyeke icyáhcújtsóneri.

4 Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyane tsá tsáné wáábyutáre íjcyatúne.

5 Ahdu Críjtoéjté pívámeva meíjcyarómé tsáápihdyúré menéeme mépiáábócatsíhíjcyáhi.

6 Áámekée Píívyéébere iimillédú meke ájcúneri mépiivyété páhduváré nénehjí meméénune. Áánéllii tehdu nénehjí méméenuhíjcyá ímíñeúvú meíjtsámeíñema. Muurá tsaate iiná pájtyeíñé ihdéjuco iwáájacúné úubállehíjcyámé tehdújuco úubállehíjcyáné dííbyeke icyáhcujtsódú íjcyame.

7 Áhdure tsíjtyeke ipiaabóné píívyetémé múu ímíñeúvú píaabóhi. Áhdure iúwaabóné píívyetémé múu ímíñeúvú úwaabóhi.

8 Áhdure múhdurá néemeke iimíjpyetétsóné píívyetémé múu ímíñeúvú meenúhi. Tsáneetu pihtómeke ipiaabóné píívyetémé múu píaabó pájúvatúméré. Tsaatéké ityukévejtsóné píívyetémé múu ímíñeúvú tükévejtsóhi. Idáátsómeke ipiaabóné píívyetémé múu píaabó ímíjyuuri.

Muhdú Críjtoéjté íjcyáiyóné

9-10 Ámúhakye o néé ámuha mewájyújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájyújcatsídyu. Áane máavyéjúüllejcátsí panévatúre. Ímítýúneri iicúvetumé ímiáánéré meúráávye ímí ámuha meíjcyaki.

11 Óvéheetumé ímíñeúvú meméénú Píívyéébeke ámuha meíicúvéné wákimyéi.

¹² Aame múu imíjyúú ímí ámúhá úmiwa néénélliíhye. Fícúbáhrámeíyóné múu iáábúcúne óóchévetúmé paíjyuváré ihjyúvhahíjcyá Píívyéébema.

¹³ Áhdure tsijtye dííbyeéjté íjcyámeke mépiáábohíjcyá ditye píhtónéhjitu. Ámúhakye áahívemeke múu tsaímýé waatsúcúhi.

¹⁴ Tsaate ámúhakye tsárlílleromeke tsá múu tsáríllletúne. Íllure múu diityé hallúvú piáábó táúmeí Píívyéébeke.

¹⁵ Áánetu ímíjyúúmema múu téhdure imíjyúúhií. Kímóóveri íjcyámema múu kímoovéhi.

¹⁶ Mépiáábojcátsí ímíñeúvú pájúvatúmére. Tsá múu iiye iéllevu ávyéjuuháñé ipíúváne 'mityáhmítá' néétune. Múu pamévamáyé tsahdúré nahbéváhi. Tsá múu íjtsúcunúmeítýú pámé ehniíñevu iwáájacúne.

¹⁷ Tsaate ámúhakye ímityúné méénúmeke tsá múu piámeítýúne. Múu ímiáánéré meenú ímí ditye ámúhakye iíjtsúcunúki.

¹⁸ Tsaímýé meíjcyá pamévamáyé úhbájcatsítýume.

¹⁹ Ámuúha táñahbémuj, tsaate ímityúné ámúhakye méénúhajchíí tsá múu íjyáculútú diityéké iáhdó iújcúíñeri. Múu íhvejtsó Píívyéébere muhdú iwáájacúdú diityémá íímibájchoki. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: "Ooréi ó ícúbáhraá ímityúné ámúhakye méénúmeke. Ehdu o néé Píívyéébe o íjcyáábe."

²⁰ Áhdure idyé tsiiñe nééneé: "Ámúhakye múnáájtsórómeke mépiáábó panévatúré. Ditye ájyabáávátehajchíí múu májchotsóhi. Ditye iádóiyóneri íjcyáhajchíí múu ijchóhi. Ehdu ámuha diityéké tsaímýé meíjtsúváhajchíí muurá ílluréjuco ditye núcójpíveíñé ámúhakye iñéhníllehíjcyáneri." Ehdu muurá meke úwaabóné Píívyéébé waajácúháámitu.

²¹ Ahdícyane ímityunévú métahjátsámeídíñe. Múu ímiááméré iíjcyáíyóneriyé tsúúrámeí ímityúné ámúhakye idyómájcotuki.

13

¹ Múu avyéjuullé pámeere méiñújí ávyéjuktéke. Muurá Píívyéébere diityéké pícyoome iíjcyá patsíhjivári.

² Aame nééne lléébotúmé muurá tsá Píívyéébeke ávyejúúlltúne. Aane ehdu néémeke tééné hallútú ícúbáhrai myé diityé ávyéjute.

³ Árómedi ímí meíjcyame tsá meíllityétúne. Áánetu ímityúné méénuhíjcyámé diityéké illíhi. Aane ámúhá hallúrí ímityúné iíjcyátu ímiááméré meíjcyá muhdú diityé taúhbajúúné néhduú. Áíjyu ímí ámuha méíjcyááhi.

⁴ Muurá Píívyéébere picyóó diityéké téénevu diityé túkevéisó pañe ímí meíjcyaki. Áánellii ímityúné méénuhíjcyámé diityéké illíhi. Muurá tsá pevénéré ditye úvanúíturó ímityúné méénúmeke.

⁵ Áánellii műu avyéjuullé diityéke. Tsá műu ditye ámúhakye ícúbáhráiyóné apíchoríyé ávyejúúllétúne. Műu avyéjuullé diityéké muhdú Píívyéébeke maávyejúúllédú dííbyeréé diityéké pícyóónélliíhye.

⁶ Ááne iiná néétuméré mááhdohíjcyá méiiñújí avyéjúúbé wáábyuta ditye áhdótsohíjcyáné Píívyéébere diityéké pícyóómé túkevéisó pañe meíjcyánélliíhye.

⁷ Műu pamévakéré ajcú diityé wáábyuta íjcyanévu. Áhdure ámúhakye piáábó táúmeímyeke mépiáábo. Méiiñújí avyéujte meke áhdotsóné műu diityéké iávyejúúlléne ahdóhi.

⁸ Tsá műu tsaatédítýú iñáhjíhenúné áhdotúmá íjcyatúne. Műu áhdójucóóhií. Muurá Píívyéébé taúhbaju néhdu meíjcyame tsíjtyeke mewajyúhi. Imílleebe muurá pamévamáyé mewajyújcatsíñé.

⁹ Muurá dííbyé taúhbajúúné nééhií: "Tsá műu ihdícyáméhjima dómacójcatsítyúne. Tsá műu dsíjívétstotú míamúñáake. Tsá műu nánívatúne. Tsá műu állíutúne. Tsá műu ímityúneri úmúúpívyetúne." Ehdu Píívyéébé taúhbajúúné néhdu meíjcyá tsiiñe illu néé dííbyé taúhbaju: "Pamévakéré műu wajyú muhdú u wájyúmeídyu."

¹⁰ Muurá ímíááné pamévake mewajyume tsá müijyú ímityúné meméénúíturóne. Aane tehdu meíjcyame méijcyá dííbyé taúhbaju néhduú.

¹¹ Áánellii metsu meíjcyá téíibuwá muhdú dibye ímillédú. Tsúúca muurá píihíné mepájtyetémé tsíhdyuréjuco meímibáávyeiñé.

¹² Muurá ímityúné meícyahíjcyáné tsúúca nijkévaríjyuco. Áánellii óvíjyacóóné tehdu meícyahíjcyáne. Métsu metsúúrámeí muhdú ímí meíjcyáíyóneri téénetúréjuco mebóhówaúcunúki.

¹³ Métsu panévatúré ímíááméré meíjcyá ímityúnetu menéétsámeíyuki. Óvíjyacóóné mewáñehjívaténé pañe mellíyíjcyávehíjcyáne. Áhdure óvíjyacóóné ihdícyáméhjima medómáccatsíhíjcyáne. Óvíjyacóóné menéhnilléjcatsíñé menómíutáávahíjcyáne.

¹⁴ Métsu Ávyéjuube Jetsocríjtodívuréjuco meíhvéjtsámeí dibye meke tükévejtsómé ímí meíjcyaki. Óvíjyacóóné meímillédú meíjcyane.

14

Tsá meíhjyúváityuró ménahbémudi

¹ Tsaate Píívyéébeke cáhcújtsorómé ímí dííbyé uwááboju wáájácútúmemá tsá múu táhjájcatsítýú tééneri. Tsaímiyé múu nahbévájcatsí diityéma.

² Muurá ijcyámé tsaate pamévakéré dóómeé. Áánetu ijcyámé tsijtye Píívyéébé uwááboju ímí wáájácútumé pamévakéré idyóóiyóné múhdurá iíjtsúcunúne pevéne májchóré májchome.

³ Aane panéváré dóóme tsá múu múhdurá iíjtsúcunútú tsijtye ténehji dótune. Áhdure panéváré dóótume tsá múu íhjyúvatú panéváré dóómedi. Muurá idyé diityéké Píívyéébe wajyú téhdure ihñéjté ijcyámeke.

⁴ ¿Aca muutá mee muhdú Píívyéébeke tsijtye úráávyéneri meíhjyúvaki? Óvíi ihdyu dííbyere néé ditye muhdú ijcyane. Tsáíjyu múúne ímí ijcyáme, ¿mityá tsáhaáj? Muurá ihdyu dííbyere piivyété diityéké iipiaabóné ditye ímí iijcya muhdú iijcyáiyódu.

⁵ Muurá ijcyámé tsaate kékcoojí dííbyeke idyúúrvahíjcyáné éhnííñevu ímí iíjtsúcunúme. Áánetu ijcyámé tsaate pajcóójiváré idyúúrvuváné ímí iíjtsúcunúme. Aane ihdyu óvíi iimíllejcoojí dííbyeke dúúrvahíjcyámé téjcoojí duurúváhi.

⁶ Áhdure panéváré dóóme óvi dóóhií. Áánetu panéváré dóótume óvi tsá dótune. Muurá pevéne májchó ijcyáróné halluvú Píívyéébeke téhdjutsóme. Áhdure tsijtye téhdjutsó dó halluvu. Ááneri muurá pámeere tsahdúré ávyéjujtsó dííbyeke.

⁷ Tsá muurá meere meímillédú meíjcyatúne. Muurá Píívyéébere meke picyóó dííbyeke meböhówájtsoki. Aame médsíjivé dibye ímílléijyu.

⁸ Muurá meböhíiné hajchótá méijcyá dííbyé hójtsiri. Aame medsijivécooca téhdure tsá kiavú dííbyedítyú mepéétune. Muurá dííbyemáyé méijcyá dííbyeéjté meíjcyánellíhye.

⁹ Téénellíhyée muurá Críjto dsíjiveebe tsiiñe bohíhií. Aabe muurá téhdure dsíjivetuméi dííbyé cahcújtso múnaa ijcyámé avyéjuúbe. Áhdure dííbyé cahcújtso múnaápe ijcyame tsúúca dsíjivéjúcómé avyéjuube dííbye.

¹⁰ Aanéjíi tsá múu ámúhá nahbémú cahcújtso múnaa múhdurá ijcyáneri íhjyúvatúne. Tsá múu diityé piivyétetu néétune. Muurá pámeere mépíhcyááveé Críjtodívú dibye meke iñéé ímiááné muhdú meícyahíjcyáne.

¹¹ Muurá Píívyéébé waajácuháámítu nééneé:

Píívyéébe o íjcyáábeke pámeere míamúnaa iwáájácúne táúmiwávú imíhmóúbáne oke duurúvaáhi.
 12 Aane muurá pámeere méúúbálleé dííbyeke muhdú meícyahíjcyáné meke dibye díllóijyu.

Tsá ménahbémuke metútávájtsóityúne

13 Áánellii tsá múu tsaate mühdurá íjcyáneri íhjyúvatúne. Métsu ímiááméré meíjcyá ménahbémú Píívyéébeke cáhcújtsónetu diityéké metútávájtsótuki.

14 Muurá Críjtoéjpí o íjcyaaabe ó waajácú panéváré medóórone muhdú néétune. Árónáa tsaate panéváré medóóne ímityúné ijtsúcunúmé óvi tsá dóótune.

15 Aane teene dóótúmeke ámuha medóóneri métútávájtsóhajchií muurá tsá ámuha diityéké mewájyutúne. Áánellii múu téibuwá ijcyá ámuha tsaatéké memújtásotu téhdurée diityé wájyuri Críjto dsíjívémeké.

16 Aame tsáma ménéétsámeídí tehdújúcooro néérone ámúhadívú ímityú ijtsúcunúhíjcyámedívú.

17 Muurá Píívyéebé avyéjúejte meíjcyame tsá apááñéré méjpi tééne tájpí ijcyáneri metsúúrámeítyuróne. Téhdure métsúúrámeíyá dibye Íapíichó mépañévú pícyóónej tééveri ímíjyuuri tsaímíyé meíjcyáiyóneri.

18 Ehdu muurá Jetsocríjtoke meúraavyéné Píívyéébe ímí ijtsúcunúhi. Téhdure míamúnaa ímí ijtsúcunúhi.

19 Ahdícyane metsu dííbyeéjté meíjcyame mepiáábójcatsíiyóneri metsúúrámeí tsaímíyé meíjcyame dííbyeke meúráavyeki.

20 Áánellii médohdí ámúhá nahbémú dóótunéhjí Píívyéébeke ditye úráávyénetu ámuha diityéké metútávájtsótuki. Tsáháturo dooháñé ímityúné ijcyatúne. Árónáa tsaate ménahbémú ímityúné ijtsúcunúné médohdí ditye iiténáa diityéké ámuha metútávájtsótuki.

21 Áánellii tsá ditye dóótunéhjí medóóityuróne. Áhdure tsá maádóíturó ávyéjpcacyóné diityéké metútávájtsótuki. Panéváré ímityúné ditye ijtsúcunúnéhjí tsá meméénúityuró Píívyéébeke ditye úráávyénetu diityéké metútávájtsóíyónélliíhy.

22 Áánetu tsane ámuha meméénune ímí tehdújuco ámuha meíjtsúcunúné múu meenúhi. Árónáa ihdyu tsá múu tééneri tsíjtyeke pátsárijcyotúne. Muurá iiné imíjyaú méijcyá ímityúnetu menéétsámeítyúme.

23 Muurá tsaate ímityúné ijtsúcunúróné idyóhajchií tsúúca ímityúné meenúhi. Panéváré ímityúné meíjtsúcunúróné meméénúhajchií muurá tsúúca ímityúné méemeenúhi.

15

Tsíjtyeke mepíaabóne

¹ Aane tsúúca ímí Píívyéébeke mecáhcujtsómé metsu mepíáabo eene dííbyeke cáhcújtsorómé múhdurá ítsúcunuhíjcyámeke ditye ímíñeuvú iwáájácuki. Tsá meere ímí meíjcyáiyóneri metsúúrámeítyuróne.

² Áánéllii metsu mepíáabo tsíjtyeke ditye éhnííñevu ímí Píívyéébeke iúráavyeki.

³ Tsáháá muurá Críjto íjyácunútú iiye tsaímíyé iijcyáiyóneri. Muuráhjáa dííbyeke pajtyéné Píívyéébé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: "Úhdi úúhívatémé óhdíjyuco úúhívatéhíjcyáne."

⁴ Ehdúhjáa páneere Píívyéébe caatúnútsohíjcyá meke tene úwáábónej tééveri óochévetúmé meítsohíjcyá iiné imíjyaú dííbyema meíjcyaiñé.

⁵ Muurá piivyéteebe meke ipíaabóné mávaríjchojúúné maáábúcuki. Aabe ihdyu óvíi ámúhakye píaabó ámuha ímí meíjcyá panévatúré muhdú dibye ímillédú Críjtóo ícyahíjcyádu.

⁶ Aame máávyejújtsó dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtój Caaníkye.

Jodíomú íjcyátúrómeke ímiáájú úwáábómeíñé

⁷ Ímíñeuvú múu nahbévájcatsí muhdúhjáa Críjto meke náhbevádú tééneri Píívyéébeke maávyejújtsoki.

⁸ Muuráhjáa múúhá ihdé múnááuvuke Píívyéébe néhdújuco Críjto tsááne muuha jodíomuke ipíááboki. Áánetu méwaajácú muhdú iñéhdu ímiááné dibye méénune.

⁹ Áhdurée tsaabe ámuha jodíomú meíjcyáturómedi iídáátsóvéne dibye ámúhakye pájtyetétsóné halluvú dííbyeke ámuha medúúrvaki. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: Uke o ávyéjujtsóné dúúrvaaabéré ó mátsívahíjcyáá jodíomú íjcyátúrómé pañétu.

¹⁰ Áhdure tsiiñé nééneé:

Pámeere jodíomuma jodíomú íjcyátúrómé méímijyúuvé tsamééré Píívyéébejté ámuha meíjcyame.

¹¹ Téhdure tsitsihdyu nééneé:

Pámeere panévá iñújíine múnaa máávyejújtsó Píívyéébeke.

¹² Téhduréhjáa Itsáiá dííbyere Píívyéébe tükévéjtsóneri íllu caatúnúhi:

Itsáiíj tsíiménémúháábedítyú íjcyáiibye tsaapi téhdure jodíomú íjcyátúrómé avyéjuube íjcyáabe. Áábedívú cátspááveímye. Ehdúhjáa Itsáiá caatúnúhi.

¹³ Ahdícyane óvíi Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsómeké ímíjyúuvétsoobe tsaímíyé ámuha meíjcyaki, dííbyé Apíichó

ámúhá pañe íjcyánej tééveri ímí dííbyema meíjcyaiñé ámuha meíjtsoki.

¹⁴ Muurá ó waajácú dííbyé icyánéjcú tsúúca ámuha táñahbémú mewáájácúnéllii mepiáábócatsíhijcyáne. Aame ímí tehdújuco ámuha meúwáábócatsíhijcyáne.

¹⁵ Aane íñe íhyaami ámúha éllevu o cáátúnúháamí pañe ámúhakye o néé ámuha maábájíívétu muhdú Píívyéébeke meúraavyéne. Íllu íñe ámúhakye ó úwáábohíjcyá iwáábyudúu múhdurá o nééróóbeke Píívyéébe oke níwaavénéjuco.

¹⁶ Okée muurá níwááveebe ámúhakye jodíómú íjcyátúrómeke o úwáábo Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéiñe mééma dibye méenúné uwááboju. Aane tawákimyéí íjcyaaabe ámúhakye ó úwáábohíjcyá Píívyéébema ámuha meímíjpyetéki. Muurá dííbyé Apíichoj tééveri ámuha meímíbáávyémeke ímí ijtsúcunúiíbye.

¹⁷ Aane íñe Jetsocríjtoéjpí o íjcyaaabe Píívyéébeke o híicuvéneri ó imíjyúúhi.

¹⁸ Muurá tajtyééveri méenuhíjcyaaabe méenúráityúronéhjí téénetu ámuha jodíómú íjcyáturómé mecáhcújtso dííbyeke.

¹⁹ Ehdu ó méenuhíjcyá panéváré dííbyé Apíichó piááboríye. Aane tsúúca pahúlleváré ó úwáábohíjcyá Críjtóo mééma mepájtyetéiñe méenune Jerotsaréetu Irííricó iiñújivújuco.

²⁰ Aane ó imillé o úwaabóné dííbyeke waajácútúmeke. Áánéllii tsá o úwaabójúcootú tsúúca tsaate uwáábohíjcyátsíhjí múnáake.

²¹ Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé:
Múijyú dííbyé uubállé lléébohíjcyatúmé dííbyedítyú íjcyáné uwááboju illéébone cáhcújtsoóhi.

Róómávu ipyééiñe Páávoro ijtsámeíñe

²² Ehdu íñe tsaate múijyúikyé Críjtodítyú íjcyáné uwááboju lléébótúmedi o híjivénelíllii tsá o piívyetéhíjcyatú ámúhakye o áahíveténé mítyane o imillérónááca.

²³ Árone íñe múhdúne píjcyájucó ámúhakye o ájtyúmiíyóneri o ijyácunuhíjcyaaabe tsúúca ó níjkévá iíllé iñújííne múnáake o úwáábónetu.

²⁴ Aabe Ejpááñá iiñújivu o péécooca ámúhakye ó aahíveíñuúhi. Átsihdyu o péébeke óvíi ámuha oke panévatúré mépiáabó ímí o úújetéki.

²⁵⁻²⁶ Árónáa tujkénui ó úlléjeé Jerotsaréeri téhulle ménahbémú íjcyámeke Matsedóóniamá Acááyá iñújíícuri íjcyáné cahcújtso múnnaa píáábóne dsíidsidívú o ájcutéébe.

²⁷ Imíllémé íjcyánéjcutu ipíaabóné téhulle íjcyáné cahcújtso múnáake. Muuráhjáa ímichi diitye jodíómudítyú teene pajtyété

uwááboju tsújaavéné diityédívú úújetéhi. Áánéllii tehdújuco diityéké ditye panévatúré píáábóiyóne.

²⁸ Ahdícyane óvíi teene dsiidsi Jerotsaréevu o pícyóhjéné boonétú Ejpááñavu o péébe ámúhakye ó aahíveíñúhi.

²⁹ Muurá ó waajácú ámúhadívú o úújetécooca meímíjyúuveíñé mítyane Críjto meke píáábohíjcyáneri.

³⁰⁻³¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, muurá íñe Máavyéjuube Jetsocríjtóejté meíjcyame mewájyújcatsí Píívyéébé Apííchó meke píáábónéríye. Áánéllii ámúhakye o néé táhallúvú dííbyeke ámuha piáábó métáúmeí oke dibye ityéhme cáhcújtsótúné míamúnaa ímityúmé íjcyame oke ityútávájtsótú téhulle Jodéá iiñújiri íjcyame. Áhdure métáuméí diitye Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáá hallúvú ímí ditye iihtsúcunú diityé éllevu dsiidsike o tsájtyene.

³² Aane óvíi Píívyéébe ímílléhajchíí ámúhadívú o úújetécooca ímí ménahbévájcatsíhi.

³³ Ahdícyane óvíi ámúhakye píááboobe íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Ehdu teéne.

16

Páávoro pítyajcónē

¹ Téhdure ménalle Péébe Tséékeréá cóómiyi íjcyáné cahcújtso múnáake píáábohíjcyalle ámúhakye aahívéteéhi.

² Áalleke ímíñeúvú méwaatsúcuco Máavyéjuube Jetsoo mémeri muhdú dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyame mewájyújcatsídyu. Áane mépiááboco ímíñeúvú panévatúré iiñe tájpí dille íjcyáíñetu. Muurá tsaatéké ipiáábóné tsanéjcvu téhdure oke píáábohíjcyalle.

³ Téhdure ámúhakye o néé Piritsíírama Akííramútsikye ámuha meúúbálle diityétsikye o dúúruváne. Diityétsíi oke píáábohíjcyá Jetsocríjtó uwááboju o úwáábónetu.

⁴ Áhdurée oke pájtyetétsomútsí ápíchó néénetu. Áánéllii ó téhdujtsó diityétsikye. Téhdure tsijtye jodíomú íjcyatúmé cahcújtso múnaa téhdujtsó diityétsikye.

⁵ Téhdure diityétsi jávú diityétsima píhcyáávehíjcyáné cahcújtso múnáake ó duurúváhi. Téhdure táñahbévaabe Epéénetoké ó duurúváhi. Diibyée muurá Acáayá iiñúji múnáadítýú cáhcújtsótujkénú Críjtoke.

⁶ Téhdure Maariake ó duurúvá éhnée mítyane ámúhama wákímyélhíjcyálleke.

⁷ Téhdure ó duurúvá tamúnáajtétsí Adoróonicómá Joníamútsikye, diityétsimáá cùvöhóójari muha meíjcyámútsikye.

Diityétsíljyjáá táihdéjuco cáhcujtsóné Críjtoke. Áámútsikye uwááboje ímí ijtsúcunúhi.

⁸ Áhdure Píívyéébeéjpí tsijpi táñahbévaabe Áápiríake ó duuruváhi.

⁹ Téhdure Obáánoke ó duuruvá Jetsocríjtó uwááboju muha meúwáábohíjcyánetu múúhakye náhbénuhíjcyáábeke. Téhdure mítyane o ívámeíbyeke Etáákikye ó duuruváhi.

¹⁰ Téhdure Apééré ímí Críjtoke úráávyehíjcyáábeke ó duuruváhi. Téhdure Arijtóóboró hájkímuke ó duuruváhi.

¹¹ Téhdure tamúnáajpi Herodíooke ó duuruváhi. Natsíítso hájkímú Píívyéébeéjté íjcyámeke idyé ó duuruváhi.

¹² Téhdure ó duuruvá Tripéénamúpíke Tripóótsama téénere Píívyéébé uwááboju méénuhíjcyámúpíke. Téhdure ménaalle Péetsida tééné wákemyí méénuhíjcyálleke ó duuruváhi.

¹³ Téhdure ó duuruvá Róópóke Ávyéjuube Jetsocríjtoéjpí íjcyáábeke. Tsíijuke idyé ó duuruvá ávyeta waháródú o ijtsúcunúlleke.

¹⁴ Téhdure ó duuruvá Atsíícritoo, Peregoótee, Hééremaa, Paatoróóbaa, Hééremee, éhdúmema pámeere tsijtye íjcyámeke.

¹⁵ Téhdure ó duuruvá Piróórogoo, Jóóriaa, Neréoke iñáállemaa, Oriípaa, éhdúmema tsijtye cahcújtso múnnaa íjcyámeke.

¹⁶ Téhdure pámeere iílle íjcyáné cahcújtso múnnaa ámúhakye duuruváhi. Ahdícyane óvíi téhdure ámuha mewájyújcatsíñe méduuruvájcatsíhi.

¹⁷ Ámuúha táñahbémuj, téiibúwá meíjcyá eene múhdurá ijtsaméí néeme ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyénetu ámúhakye tútavájtsóíyómeke. Muurá iñé ámuha mewájácúné uwááboju tsíñejcúvúré úwáábohíjcyáme. Áanéllii tsá műu tehdu néémedívú píihitúne.

¹⁸ Tsá muurá tehdu néeme Máavyéjuube Jetsocríjtoke iicúvetúne. Muurá iiye tsaímiyé iíjcyáíyóneríyé tsúúrámeihíjcyáme. Aame pánehjídú iihjyúváneri illure mütátsohíjcyá ímí wáajácútúmeke.

¹⁹ Árónáa tsúúca mítyame waajácú ímí Píívyéébeke ámuha meúraavyéne. Ááneri ó imíjyúú mítyane. Ahdícyane óvíi ámuha mébóhówaúcunú ímiáánéré ámuha meméénúnetu, tsá imítyúnetu.

²⁰ Muurá Píívyéébe ámúhá pañevú picyóó ámuha tsaímiyé meíjcyáiñé ijtsaméi. Aabe ámúhama tähjaá Naavéneke ámúhakye dibye imújtásotuki. Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi.

²¹ Téhdure ámúhakye ó úúballé tawákimyéityu oke píaábohíjcyabe Timotéó ámúhakye dúúruváne. Téhdure tsijtye

tamúnaa ámúhakye duuruvá Róótsioo, Jatsóoo, Tsotsíípatee, éhdume.

²² Téhdure páñetu íhyaami cáátunuube Téétsio ámúhakye duuruváhi.

²³ Téhdure Gááyo ámúhakye duuruvá dííbyé jari o íjcyáabe. Tééjavu muurá cahcújtso múnaa dóbéevehíjcyáhi. Téhdure ícyoomí dsíídsí tehméébé Erájtoma ménahbe Wáátómutsi ámúhakye duuruváhi.

²⁴ Aane óvíí Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi. Ehdu teéne.

Píívyéébeke medúúrváne

²⁵ Ahdícyane metsu medúúrváva Píívyéébeke. Diibye ihdyu piivyété ámúhakye ityükévejtsóné ímí ámuha meúráávye Ílli Jetsocríjtó uwááboju ámúhakye o úwaabóne. Ehdúhjáa muurá mee míamúnáake ipájyetétsoíñé tsúúcajátújuco iinéikyé iípívyéjtsótúnáa dibye pítyájcámeíñé tsá ihdé múnáaúvú wáájácutúne.

²⁶ Árone tsúúca dííbyé ihjyú uubálle munaáhjáa néhdújuco panévá iñújíine múnáake úwáábómeíñé ditye icyáhcújtso dííbyere Píívyéébe müijyú muhdú íjcyáityuube néhdújuco.

²⁷ Ahdícyane metsu medúúrváva dííbyeke Ílli Jetsocríjtój tééveri müijyú níjkéváityúné ihtsútuube íjcyáabe pane wáájácúúbeke. Áyu tehdújuco.

1 CORÍITIO

Tujkénú Coríitorí íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítyú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki.

² Aane íñe íhyaamí muhtsi mécaatúnú ménahbe Tsójtenémá elle Coríitorí ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáakée Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri ímíbájchóme éllevu. Áhdure idyé múhdumé pahúllevá múnaa pámé avyéjuubéré íjcyáábédi íjyácunúhíjcyámé wáábyuta téhaámí.

³ Aane óvíi Méécááni Píívyéébema Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí ámúhakye píaabó tsaímiyé ámuha meíjcyaki.

Críjtoj tééveri Píívyéébe píaabóne

⁴ Paíjyuváré ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri ámúhakye dibye píaábohíjcyáné hallúvu.

⁵ Muurá dííbyema ímí ámuha meíjcyánej tééveriyé Píívyéébe ámúhakye píaabómé ámuha mépiivyété meúwaabóné keená ímiááné íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne.

⁶ Muuráhjáa dííbyedítyú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámúhadítyú böhówaúcunúhi.

⁷ Áánéllii dibye tsááiñe ámuha metéhméné hajchótá méíjcyáá Píívyéébé píaábójú pañe.

⁸ Áameke ámúhakye téhméiibye éhnííñevu ímí ámuha dííbyeke meúraavyémé iinetú menéétsámeítyu Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácoóca.

⁹ Muurá Píívyéébe ímiááné meenú iñéhduú. Aabée tsúúca meke ujcú Ílli Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábema dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

Cahcújtso múnaa páhduváré íjtsámeíñe

¹⁰ Ámuúha táñahbémuj, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámúhakye ó bóijcyú ámuha metáhjácatsíhíjcyánetu. Óvíjyacóné páhduváré ámuha meítsámeíhíjcyáne. Tsajíjtóré meíjtsámeíñe ímíñeúvú ménahbévajcátsi.

¹¹ Ehdu ámúhakye o néé ámuhává meúhbácatsíhíjcyáné oke Coroéémudítyú tsaate úúbállénélliíhye.

¹² Ámuhává tsaate ménehíjcyá Páávoróéjté meíjcyane. Áanetúvá tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté iíjcyane. Tsijtyévá

nehíjcyá Pééedoróéjté iíjcyane. Tsijtyévá nehíjcyá Críjtoéjté iíjcyane.

¹³ ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcámeíhi? Pane ¿acáa ó íhvéjtsámeí ámúha wájyuri páwachékevu oke ditye iwátyétyéhcuki? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsójtsótsámeíhi?

¹⁴ Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámúhadítyú o tsójtsotú Críjpoma Gáayómútsikye o tsójtsóné boóne. Áanéllii ó téhdujtsó Píívyéébeke.

¹⁵ Aane tsá múha nééíturó támamyémú íjcyame tamyémeri itsójtsótsámeíñi.

¹⁶ Áhduréhacáa idyé ó tsojtsó Ejtéépanáké imúnáama. Átsihdyúu tsáhájuco muucá o tsójtsójúcootúne. ¿Íhjyáa mityá ó tsójtsorá? Tsáhájuco o ítsáávetúne.

¹⁷ Tsáháaa Críjto oke pícyootú o tsótsohíjcyaki. Muuráhjáa ihdyu oke pícyoobe mépée mepájtyetéíñi dibye méénune úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe tsá o úwáábohíjcyatú tájitsaméityúré o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o méénuna dibyée páwachékevu dsíjivéné tsá iínetú meke piáábóityuróne.

Píívyéébe Críjtoj tééveri úújetsóné iítsútuube iíjcyane

¹⁸ Muurá wágooovéímyedívú álliúré teene mekée ipájtyetétsó páwachékevu Críjto dsíjivéné uwááboju. Áanetu ihdyu mecáhcujtsómé mepájtyetéímyedívú tsá tene álliu íjcyatúne. Muurá Píívyéébé iítsútú teéne.

¹⁹ Muurá dílbyé waajácuháámitu nééneé:

Waajácu múnnaa iiye ipájtyetétsómeíiyóneri tsúúrámeíhíjcyámedítýú ó waagooó tééné iítsaméi. Ehdu ditye iítsaméiyóné óhdivu atéréenére.

Ehdu muurá Píívyéébe waajácuháámitu nééneé.

²⁰ Aanéhaca iíne ¿iínetú diitye waajácu múnáake píaabóné ditye panéváré iítsaméíñi? Áhdure ¿iínetú píaabóné ditye páhduváré úwáábocatsíhíjcyáne? Muurá mee míamúnáadívú imiááné íjcyaróné Píívyéébedívú átéreéne.

²¹ Aabe muurá iiná tühúúlléébejíí waajácú ehdu míamúnnaa iiye páhduváré iítsaméiyómé pájtyetéítyuróne. Áanélliihyée muurá pícyoobe iíne míamúnnaa álliuri díllohíjcyáné uwááboju cáhcujtsómé téénej tééveri ipájtyetéki.

²² Muurá tamúnaa jodíomú imillé iévéhoowávú Píívyéébe méénúráityuróné méénune iájtyumíné botsíi icyáhcújtsó tééné uwááboju. Áanetu gríéégomu iítsúcunú iiye iíjtsaméiyi panéváré iwáájacúne.

23 Árónaá ihdyu muha ímiááné íjcyane méúwáábohíjcyá dityée páwachékevu wátyétyéhcuube Críjtodítýú íjcyáné uwááboju. Árone tamúnaa itsúcunúhijcyá illure tééneri muha diityéké memáváríchohíjcyáne. Téhdure jodíomú íjcyatúmē nehíjcyá álliúré íjcyane iinetú meke piáábotúne.

24 Árónaá tsúúca tsaatéké diityédítýú Píívyéébe újcume waajácú dibyée íhtsútuube pane wájácuube iíjcyane Críjtoj tééveri úújetsóne.

25 Aabe Píívyéébé íjtsaméí míamúnaa állíuri díllohíjcyáronévú tsá diityé íjtsaméí úújetétúne. Áhdure dííbyeke íhtsúuvudú ditye íjtsúcunúróóbé íhtsútuvu tsá múha úújetétúne.

26 Cáhawáá méijtsúcunu, ámuúha táñahbémuj. Muuráhjáa meke dibye újcumé pañe tsá mítyame íhtsutúmē íjcyatúne. Uhjéméré muurá diityédítýú cáhcujtsóhi.

27 Aane muurá míamúnaa meke éhdiivállehíjcyárómeke újcuube mejtééveri diitye íhtsutúmē waajácu múnáake iñúcójpívétsoki.

28 Muurá meke ditye éhdiivállérómeke újcuube meke dibye íhtsútújtsóné lliiñévú diitye íhtsutúmē íjcyarómé illuréjuco iídáátsonúki.

29 Téhdurée tsá iinerí memítyájkímyeíítyuróne.

30 Muurá ihdyu dííbyere Píívyéébe meke ujcú Jetsocríjtoéjté meijcyaki. Áánéllihyée dííbyeke pícyoobe meke dibye ímiá tukévejúvú iájcuki. Áhdurée dííbyej tééveriyé ímiáámedi meke idillómeke imibájchoobe mepájtyetéki.

31 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Imítyájkímyeíñé imillémé műu mítyajtsó Píívyéébekére.”

2

Críjtodítýú íjcyáné uwááboju

1 Ámuúha táñahbémuj, muuráhjáa íñé Críjtodítýú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwáábocooca tsá o íhjyúvahíjcyatú íhtsútúúnécobaúvu.

2 Téhdurée ámúháj piine o íjcyabé tsá tsíñehjiri o wátyánúmeíhíjcyatúne. Apááñerée ó imíllehíjcyá ámúhakye o úwaabóné dityée páwachékevu wátyétyéhcuube dityé iíjcyáné uwááboju.

3 Ároobée tsá ámúhadívú o úújetétú ‘mityáhmítya’. Idátsóhrée muurá ó úújeté ámúhadívú illityécunúúberé.

4 Aabée tsá ámúhakye íhnáhó o úwáábotú muhdú míamúnaa ihdityúré iújcúné íjtsaméiyi úwáábohíjcyádu. Píívyéébedítýúréé

tsááné íjtsaméyi ámúhakye o úwáábónéllii dííbyé Apíichó ámúhadívú böhówátsohíjcyá ámuha mecáhcújtsoki.

⁵ Aane íñe ámuha mécáhcujtsó Píívyéébe iihnahori ámúhakye piáábóneri. Tsá míamúnáá íjtsaméí ámúhakye piáábóneri ámuha mecáhcújtsotúne.

Píívyéébedívú Íapíichó meke wáajácutsóne

⁶ Muurá Píívyéébeke cáhcújtsómeke muha méuwáábohíjcyá ítyuhútsihji. Árónáa tsá ííñújiri íjcyáné míamúnaa íavyéjutémá wágóóvéímyé íjtsaméí muha meuwáábohíjcyatúne.

⁷ Muha méuwáábohíjcyá muhdújhjáa Píívyéébe pane iwáajacúdú íjcyabe míamúnáake ipájtyetétsóiñé tsúúcajátújuco ííñújíi iipívyéjtsótúné ihdéjuco pítýájcámeíñé.

⁸ Ehdújhjáa dííbyé pítýájcoju néenee muurá tsá tsáápíubáré wáajácutú íñe ííñújiri íjcyáné avyéjutédityu. Muuráhjáa iwáajácuca tsá ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátyétyéhcúítyuró avyéjuube íhtsútuube íjcyáábeke.

⁹ Muurá Píívyéébé waajácuháámitu néenee:

Tsá múha wáajácutú muhdíívané Píívyéébe méénune dííbyeke
avyejúúllémé wáabyuta. Áánéllii tsá múha úúbálléítyuró
muhdíívané tene íjcyane.

¹⁰ Áronévú tsúúca meke dííbyere Píívyéébe waajácutsó
mépañévú Íapíichó ipícyóonej tééveri. Muurá páneere dííbyé
íjtsaméí Íapíichó waajácúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáajácutú tsíjtyé íjtsaméi.
Meere tsáápiitsa méwaajácú muhdú meíjtsámeíñé. Ahdu
Píívyéébé íjtsaméí apááñéré Íapíichó waajácúhi.

¹² Aanée mépañévú pícyoobe meke iidaatsólléné téénej tééveri
mewáajácu muhdú dibye mééma méénune. Tsáháa tsííñé
apiíchó dibye mépañévú pícyootúne.

¹³ Aane íñe muha méúubállehíjcyá tsúúca dííbyé
icyánéjcúejte muha meíjcyámeke dííbyé Apíichó
tükévejtsódújuco. Tsá míamúnáá íjtsaméí muha
meúubállehíjcyatúne.

¹⁴ Muurá Píívyéébé icyánéjcúejte íjcyatúmé tsá cáhcújtsotú
dibye Íapíichojoj tééveri meke tükévejtsóné ténejcúejte
íjcyatúnélliíhye. Áánéllii íjtsúcunúmé álliúré tene íjcyane.

¹⁵ Muurá ihdyu Píívyéébé Apíichó mépañé íjcyaméré
méwaajácú dííbyé icyánéjcú. Áánetu dííbyé Apíichó ípañé
íjcyatúmé tsá wáajácutú ténejcú.

¹⁶ Muurá dííbyé waajácuháámitu néenee: “¿A ijcyámé tsaate
Píívyéébé íjtsaméivu úújetéme? ¿A ijcyámé tsaate dííbyeke

úwáábóyóme?" Aane muurá ihdyu dííbyeéjté muha meíjcyame méwaajácú Críjtó íjtsaméi.

3

Píívyéébé wákimyéí méénúmeíñē

1 Ámuúha táñahbémuj, muurá Píívyéébeke úraavyémé dííbyé Apííchó tükévéjtsóné pañe íjcyámeke o úwáábohíjcyádúu tsá ámúhakye o úwáábotú dííbyeke ámuha ímí meúráávyétúnéllihye.

2 Áánéllihiyée muurá ítyuhúútutsíhjíré ámúhakye ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsíiméneke tsíiji majchótú ájcútulle ímujpáñetüréi ñohñótsohíjcyádu. Aamée ámuha tsá téijyu mepiívyetétú uwáábó meújcune teetsi tsíimene majchói méénútutsí íjcyadu. Aame ámuha téhduréi ícyoocápi.

3 Téénélli muurá ámuha méúhbácatsíhjcyáhi. Áhdure ámuha ménomíutáávácatsíhjcyáhi. Ehdu múhdurá ámuha meítsámeíhíjcyánélli muurá ámuha méijcyá Píívyéébeke wáájácutúmé íjcyadu.

4 Muurá ámuha tsaate ménehíjcyá oo Páávoróéjté meíjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté iíjcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáriívéméihjcyá ihdícyame íjcyadu.

5 Aane ¿muubá oo Páávoro? Áhdure ¿muubá diibye Apóóro? Áánerá Píívyéébé iicúve múnáajtétsíyé muhtsi meíjcyamútsí ténevu múhtsikye dibye pícyoone méméénuhíjcyáhi. Aanée muurá múhtsí wákimyéíyuco íjcyane Ávyéjuube Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúúca ámuha mécáhcujtsóhi.

6 Ópée muurá ímichi ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsíeméné mebájtsodu. Aanée diibye Apóóró éhníínevú tsíiñe úwáábohíjcyá éhne múúne teene bajtso íchémétu memúríchohíjcyádu. Aane muurá dííbyere Píívyéébe piáábóneri cáhcujtsómé dííbyé uwááboju eene mebájtsone dííbyere píívyétsohíjcyádu.

7 Aane ímichi o úwáábohíjcyároobe tsá múúbé ihtsútuubé o íjcyatúne. Téhdure diibye eenée tátuwáábó cámahjácoobe tsá múúbé ihtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébe apáábyéré ihtsútuube íjcyáábé piááboriyé cáhcútsohíjcyámé dííbyé uwááboju.

8 Muurá eene bajtso múúne memúríchódú tátuwáábó cámahjácóbema muhtsi tsahdúré tsané tujkévevu. Árónáa ihdyu múhtsikye Píívyéébe múhtsí tujkévevu áhdoó muhdú muhtsi mewákímyéíhjcyádu.

⁹ Muurá ámuha úmihédu, téhdure jahdu. Ááné aabájaabédú néébe Píívyéébeeé. Áábé wákmyéi múnáajtétsí muhtsi meíjcyamútsí ámúhakye méúwáábohíjcyá téneecúdú ámuha menéemeke.

¹⁰ Muuráhjáa meke iwájyúnellii oke pícyoobe páñétúejpi jáháñé wákmyéi múnáajpídýú o néébe dííbyé uwááboju o úwáábohíjcyá éhne múúne já apíhajcúné mewádúhcútujkénídú nééneé. Aane muurá bóóne tsíjtyeréjuco teeja wákmyeídýú nééne tsíjtyeréjuco táuwáábó éhniíñevu úwáábohíjcyámé ihdyu óvíi téiibuwá úwaabóhi.

¹¹ Muurá íjcyabe tsáápiye éhne múúne jaa ímichi teene apíhajcúnetu éjkedu néébe Jetsocríjto. Aane tsá múha nééityuró tsíjpi íjcyane.

¹² Áánellii műu ímíñeúvú dííbyé wákmyéi meenú éhne műúne tsaapi jaa cöhpenéhjitu órótu, imíwu nééné newáyúúnetu, tsítsíiné uwáñewáánetu méénudu. Áanetu muurá tsíjtye méénúiyá ‘tsucásúcá’ íjcyatúné úmehewáánee, úmehécóónee, ajií, éhdúnetu. Ahdu tsá műu íjcyatú átéreénéhjitu jaa méénuubédu. Műu ijcyá cöhpenéhjitu méénuubédu.

¹³ Muurá jaa ímichi apíhajcúnetu éjkedu néébedítýú íjcyáné uwááboju muhdú meméénuhíjcyáné waajácuméií Píívyéébe teene mééma ímibájchócoóca. Ímiá wákmyéi meméénuhíjcyáné coévaá éhne műúne cúújúwari átéreene áíívyéné boone ícyohpéréjuco cöevádu.

¹⁴ Muurá ímí tééné wákmyéi meméénuhíjcyámé iáhdó méújcuúhi.

¹⁵ Áanetu műhdurá meméénuhíjcyámé tsá iáhdó meújcuityúne. Arónáa ihdyu mépájtyéteé tsúúca dííbyeéjtéjuco meíjcyame éhne műúne tsaapi ihjya áíívyérónáa pájtyetédu.

¹⁶ ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébeéjté meíjcyame dííbyé duurúvajádú menéémé pañe dííbyé Apííchó íjcyane?

¹⁷ Muurá meke tsúúca dibye ímibajchómé metútáváávhajchií ílluréjuco meke dibye íñé iiñújitu wáágooíñé.

¹⁸ Áánellii tsá műu állímyeítyúne. Tsaate iiñújiene iwáájácúhajchíí műu ijcyá ídaatsóméré iiñá wáájácútúmeúvúdú ímiá waajácu múnaa ámuha meíjcyaki.

¹⁹ Muurá íjjiene mewáájacúné Píívyéébedívú atéreene. Muurá dííbyé waajácuháámítu nééneé: “Waajácu múnáake Píívyéébe tééneriyé tühúuvetsómé íllure báñúmeíhi.”

²⁰ Téhdure tsiiñé nééneé: “Waajácu múnáá íjtsaméí Píívyéébe waajácú atéreene íjcyane iiñetú diityéké piáábotúne.” Ehdu nééne Píívyéébé waajácuháámítu.

²¹ Áánéllii tsá míamúnáajpi méhdure néébeke íhtsútúúbedi medíllóne meúráávyéítyuróne. Téhdure tsá dííbyedi memítýákímyeíítyuróne. Muurá páneere ííñújiri íjcyane méwáábyuta.

²² Muurá meke piáábohíjcyaaabe ííñújiri meíjcyáné hajchóta. Téhdure meke piáábohíjcyaaabe med síjivémé ímí meíjcyaki. Aane íñe oo Páávoroo, Apóóroo, Péedoroo, íjcyámeke műúhakye pícyoobe ámúhakye muha mepiááboki.

²³ Aane tsúúca méijcyá Críjto Píívyéébeéjpí íjcyáábeeéjte.

4

Uwáábojte Úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha méwaajácú ídátsó ámuhádúré muha menéérome Críjto wákimyéí múnnaa meíjcyane. Muuráhjáa műúhakye pícyoobe Píívyéébée muhdú meke ipiááboíñé pítyájcámeíñé uwááboju muha meméénuki.

² Áánéllii téené wákimyéí máhallúrí íjcyane ímíñeúvú méméénúiyáhi.

³ Tsá muurá muhdú óhdivu tene néétu ámuha tsíjtyema muhdú o ícyahíjcyáné oke menééiyóne. Tsá muurá o némeíítyuró muhdú o ícyahíjcyáne.

⁴ Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácú muhdú o íjcyane. Áróónaa ihdyu ó waajácú táhallúrí ímityúné íjcyatúne. Ároobe tsá o némeítyú ímiáábé o íjcyane.

⁵ Ahdícyane tsá műú Críjto wákimyéí muhdú tsaate méénune műhdurá diityédívú íjtsúcunútúne. Óvíi ihdyu páñetu tsaabe muhdú dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyáné meke iñéékií. Áijyu ihdyu muhdú mewákímyeíñé meke téhdújtsóiibye Píívyéébeé.

⁶ Aane íñe muhdú muhtsi Apóóroma meícyahíjcyáné ámúhakye ó úúballé tehdu ámuha meíjcyaa tsíñehjí íjtsámeítyúme. Tsá műú tsaatékéré ímí iijsúcunúne tsíjtyeke éhdiiválletúne.

⁷ ¿Aca múa meke pícyóó tsíjtyé ehniíñevu meíjcyaki? Áhdure ¿aca iiñá méhdi Píívyéébé piáábori meújcutúne? Áánerá Píívyéébé piááboriyé meíjcyáhi. Ááneri tsá memítýákímyeíítyuró méihnáhoriyé meíjcyáneríjíívari.

⁸ Ámuháubá méijsúcunúmeí Píívyéébé icyánéjcutu iiñé imíjyaúréjucó ámuha meíjcyane iiñetú vííotúme. Ááne muurá tsáhájucó műúhadi ámuha meíícúvetúne. Iñiááneíyó ihdyu ámuha ténejcútú meíhtsútuuvéné ímí tsaméhjí meíjcyaki.

⁹ Píívyéébéubáhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojtéké pícyóó ávyeta iiidáátsojte muha meíjcyaki. Aame muha méijcyá

ídaatsóné éhne múúne ditye dsíjivétsoímyé íjcyadu. Áámedi műuhadi míamúnáama níjkyéji múnnaa ullévenúhijcyáhi.

¹⁰ Muurá íñe Críjtoke meúráávyénéjcutu ámuha műuhadítýú ménehíjcyá átéreéjte iiná wáajácutúmē muha meíjcyane. Ááne ámuháyé méijtsúcunúmeí íhtsutúmē ámuha meíjcyame ímí tehdújuco dííbyeke meúraavyéne. Aane muurá míamúnaa műuhakye áveyjúllletúmē ámúhakyéré áveyjúulléneri ámuha mémítyájkímyeíhijcyáhi.

¹¹ Muurá ihdyu muha ídátsó műuhá ajyábama meíjyunúhíjcyámedi ídaatsóné tsájaare műuhá wajyámu. Áámedi míamúnaa ícúbárahíjcyá műuhá ijcyátsíúbamáyé muha meíjcyátúmedi.

¹² Muurá muha meuwáábóné tsanéjcuvu méwákímyeíhijcyá tééne tájpí muha meíjcyaki. Áameke míamúnaa páhduváré idyáriívemedítýú nehníwu íhjyúvaróné muha maáábúcúne ímíjyuuriyé méihjyúvahíjcyá diityéma.

¹³ Ehdu műuhakye ditye dáriívérónáa ímiááméré muha méíyahíjcyáhi. Áróné pañe ícyoocápí műuhadítýú nehíjcyámé átéreéjte muha meíjcyame íllure míamúnáake metútávtsohíjcyáne.

¹⁴ Tsá ámúhakye o núcójpívétso ehdu o néétune. Íllure ámúhakye ó úwaabó áátsiimédú ámuha menéemeke o wájyúnema.

¹⁵ Muurá mítyame ámúhakye Críjtodítýú íjcyáné uwááboju uwáábórómedítýú ó ijcyá ámúháj caanídyú o néébe ímichíi tåuwáábori ámuha dííbyeke mecáhcújtsotujkénúnélliíhye.

¹⁶ Áánéllii ímíñeúvú o íjcyadu meíjcyá.

¹⁷ Muurá tájtsiiménédú néébe Timotéó ímiáábé íjcyáábeke ó wallóó ámúha éllevu. Aabe óvíi ámúhakye úúballé muhdú Críjtoke o úráávyeebe o úwáábohíjcyáné o áahívehíjcyátsíhjí cahcújtso múnáake.

¹⁸ Árónáa ¿íveekí ámúhadítýú tsaate mühdurá dáriívemeímyé mítyákímyeíhijcyáhi? ¿Íhya mityá ijtsúcunúmē ámúhakye tsiiñe o úújéityúne?

¹⁹ Muurá Pívyéébe ímílléhajchíi lléváhréjuco ámúhakye o áahívetéiñe. Ajyu ó waajácuú iiná ditye méénuhíjcyáné eene ‘mityáhmítyá’ íhjyúvahíjcyáme. Tsá imyéénutúnéré ditye íhjyúváityuróne.

²⁰ Muurá tsá Pívyéébé avyéjúejte meíjcyatú pevénéré meihjyúváneri. Apáámyéré ihdyu dííbyé íhtsúturi íjcyame téenéejte ijcyáhi.

²¹ Ahdícyane ḡmuhdú ámuha méimillé ámúhakye ellévú o úújetécooca o tükévejtsóne? ḡA chooco ímíjyuúri? ḡMityá ihnáhóónécoba múu úhbadu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

¹ Muurá ó waajácújucóo tsaapívá ámúhadítýú tsíijúdúéllema ícyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píívyéébeke wáajácútúrómedívú idyé teene ávyétá imityúne.

² Áánéréi íjcyárónáa ámuha mémiyákímyeíhíjcyá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri illure múu kímoovéme. Muurá tehdííváné imityú méénúmeke ámuha meíjchívyétsóiyá ámúháj piinétu. Tsáhájuco ámúhama ditye píhcyaávéíturóné.

³ Aane ámúhama o íjcyátúroobe tsúúca ó waajácú muhdú meméénuíñé dííbyeke.

⁴⁻⁵ Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri mepíhcyaávéne meíjchívyetso dííbyeke. Aane téhdure ámúhakye ó nahbénuú tajitsaméiyi. Áábeke méihvédtsó Naavéné hójtsí pañévuréjuco dibye iicubáhrámeíñé níjcauvú idsjíive Máavyéjuube Jetsocríjto tsiiñe tsáácooca dibye ipájtyetéki.

⁶ Aane tsá tene imityú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri memíyákímyeíñé múhdurá ámúhama tene pájtyénááca. Muurá harííallíjyú metatsájcóné pañévú áyánéwu tééné ooríchotu mepícyooróné páneeréjuco óórichóne. Ahdu nééne muurá tsaapi ímityúné méénúubeke iiná menéétuhajchíí pámeekéréjuco dibye tútavajtsóne.

⁷ Áánéllii illréjuco dííbyeke meíjchívyetso teene pááá ooríchódú néébeke ámuha meímibáávyeki. Muuráhjáa Críjto Píívyéébé obééjáwuúdú néébe ipájámeíñé icubáhrámeí mewájyuri mepájtyetéki.

⁸ Áánéllii metsu ímiááméré meíjcyáne meúráávye tsáímíyé dííbyeke. Ovíjyacóné átéreéené íjtsaméí méhdityu böhöwaúcunúhíjcyáne. Métsu ténejcu meíhvédtsóne dííbyé ihjyu ímiá májchódú nééneréjuco menújtsoki.

⁹ Muuráhjáa ihde ámuha éllevu o wállóháámí pañe tsúúca ámúhakye ó úwaabó ámuha menáhbevájúcótú ihdícyámema dómáccatsíhíjcyámédívú.

¹⁰ Árónáacáa tsá ámúhakye o bójcyutú ámuha meíhjuyájúcótú diitye imityúmema mítyane iéhnéváiýóneri tsúúrámeíhíjcyáme, naní múnnaa, níjcyotájteke dúúrúvahíjcyáme, ihdícyáméhjíma dómáccatsíhíjcyáme, éhdúmema. Muurá ihdyu ehdu nééróméj piine mépiivyété meíjcyane tsají hallúrígé diityémá meíjcyánélliíhye.

¹¹ Muuráhjáa ihdyu ámúhakye o néé eene ‘cahcújtso múnnaa muúha’ nééróme ihdícymáhjima idyómácojcatsíyónee, éhnííñevúré iéhnévarónee, níjcyotájiteke icyáánívarónee, tsíjtyedi iihjyúvarónee, illiyíícyáverónee, iñániyónee, éhdune méénuhíjcyámedívú ámuha menáhbevájúcóóityuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchóítyuróne.

¹²⁻¹³ Muurá tsá o iičúvetú cahcújtso múnnaa ijcyatúmé muhdú ícyahíjcyáneri. Óvíi ihdyu Píívyéébere diityémá teene ímíbajchóhi. Áróńáa ihdyu ámuha cahcújtso múnnaa méíítéiyá ámúhadítýú muhdurá dáríívemeíhíjcyámeke ámuha meíjchívyétso ámúháj piińetu.

6

Cahcújtso múnnaa ímityúné ímíbáchójcatsíyóne

¹ ¿íveekí ímityúné ámuha medáriíívécatsíyooca mépehíjcyá cahcújtso múnnaa ijcyátúné ímibájchojté éllevu? ¿íveekí tsá ámuha tsamééré cahcújtso múnnaa meímíbáchócatsíhíjcyatú ténehji?

² ¿Mityá tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébé cahcújtso múnnaa meíjcyame dííbyeke cáhcújtotsótúmemma muhdú ditye ícyahíjcyáné meímíbájchoíñe? Aanéjíí muurá ámuha mépiivyété ámúhama pájtyenéhjí ámuháyé meímíbáchójcatsíñe.

³ Áhdure muurá níjkyéjí múnnaa ijcyárómema muhdú ditye ícyahíjcyáné meímíbájchoóhi. Aanéjíí muurá mépiivyété tsamééré cahcújtso múnnaa meímíbáchójcatsíñe.

⁴ Áánáa ¿íveekí ámuha mépehíjcyá cahcújtso múnnaa ijcyátúné ímibájchojté éllevu ímityúné ámuha medáriíívécatsíyoóca?

⁵ Ehdu íñe ámúhakye o néé ámuha tééneri menúcojipivéne tehdu meméénújúcóótuki. ¿Aca tsá ámuha elle meíjcyáné cahcújtso múnáadítýú tsaatéuba ijcyatú teene ámúhama ímíbájchóiyóme?

⁶ ¿íveekí ámuha páhduváré medáriíívécatsíñe cahcújtso múnnaa ijcyátúme éllevu mépehíjcyá ditye ámúhama teene ímíbájchokí?

⁷ Ehdu ámuha medáriíívécatsíñetu ílluréjuco ámuha metútáváávehíjcyáné ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyérónetu. ¿íveekí tsá ámuha maáábúcuhíjcyatú ámúhakye tsaate iúhbarónee, iñániyónee, dáríívéné?

⁸ Tehdu ámuha meíjcyáíyótsihvu ¿íveekí diityéké ámuha mépiámeíhíjcyáhi? Ehdu ámuha meméénúneri tsané nahbémú ámuha meíjcyarómé íllure métútávátsócatsíhíjcyáhi.

9-10 ¿A tsá ámuha mewáájácutú ímityúmé Píívyéébé avyéjuvu úcáávérityúne? Ahdícyane tsáma mébáñúmeídíñ. Muurá ihdícyáméhjíma dómáccatsíhijcyáme, níjcyotájteke cáánívhahijcyáme, tsamééré wajpíímu dómáccatsíhijcyáme, tsamééré walléémú dómáccatsíhijcyáme, naní múnaa, mítyane iéhnéváiyóneri íjyáculuhijcyáme, llíyiicyáve múnaa, tsíjtyedi ícubáhrahijcyáme, tsíjtyedítýu nehníwu ihjyúvhahijcyáme, éhdume muurá tsá Píívyéébé avyéjúejte íjcyatúne.

11 Ehdúu muurá tsaate ámúhadítýu ícyahíjcyáhi. Árómekée Píívyéébe Jetsóoj tééveri újcúmeke tsúúca dííbyé Apííchó ímíbájchómé hallúrí tsáhájuco iiná íjcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

12 Muurá tsaate nééhi: "Mépiivyété panéváré meímilléné meméénune." Ihdyúhde tehdújúcoóro. Árónáa tsá panéváré ímí néétune. Áánéllii tsá ténehjívú metáhjátsámeíítyuróne.

13 Muurá ímiááné majcho ijcyá tééne tájpí meíjcyaki. Árónáa idyé tsá panéváré majcho ímí néétune. Muurá íjcyaiñé tééne tájpí meíjcyájúcóiityúne. Tsáháa Píívyéébe meke ípívyéjtsotú meímillédú ihdícyáméhjíma medómáccatsíki. Mekée ípívyéjtsobee ihñéjté meíjcyame dííbyé túkevéjtsójú pañe meíjcyaki.

14 Muurá Píívyéébe ipíívyetédú íjcyabé ihhnáhoori meke böhíitsoó tsúúca medsíjívérómeke Jetsóokée ibóhiitsódu.

15 Aane ¿aca ímíiyóné tsúúca Críjtoéjté meíjcyame nahtsíwamééwake medómajcóné? Tsáhaá.

16 Muurá tsaapi díílema íjcyáhachíí tsahéécoréjuco dityétsí ijcyane. Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: "Tsahéécoréjuco dityétsí íjcyaiñé tsáapiye íjcyáiyódu."

17 Ahdu muurá Jetsocríjtoke mecáhcujtsómé méijcyá dííbyeéjteréjuco.

18 Ahdícyane óvíjyacóóné ihdícyámema ámuha medómáccatsíhijcyáne. Ílluréjuco méihvétet téénetu. Muurá ijcyáné tsane ímityúné meméénuróné méjpi dómájcotúne. Áánetu íñe méjpiyi ihdícyáméhjíma medómáccatsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdú meméénúneri meere métútávájtsámeíhi.

19 ¿A tsá ámuha mewáájácutú Píívyéébeéjté meíjcyámé pañe tsúúca dííbyé Apííchó ijcyane? Aane tsúúca ámúhá pañe íjcyame tsáhájuco ámuha meímillédú medáriívemeíítyuróne.

20 Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéiñé meenú Íllíkye ditye dsíjívértsóneri. Áánéllii metsu dííbyeke maávyejúúlléne tsáimiyéjuco meíjcyaki.

Metáábávájcatsícyooca meíjcyane

¹ Aane ícyooca ámúhakye ó úúballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámí pañe oke medíllone. Ímiááné ímí tehdújúcooro teene tsaapi táábávátuube íjcyane.

² Árónáa ihdícyméhjíma medómácójcatsíñé ávyeta ímityúné íjcyánélli téhdure ímí teene metáábávájcatsíñé.

³ Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí ijcyáhi. Áhdure idyé walle ityájiváábema múu ímí ijcyáhi.

⁴ Aane tsúúca ájyúma íjcyalle tsáhájuco iimillédú íjcyatú dííbyé wáábyutálleréjuco iijcyánélliíhye. Téhdure diibye ájyu tsáhájuco iimillédú íjcyatú tsúúca diille méwá wáábyutááberéjuco iijcyánélliíhye.

⁵ Aamútsí idyómácócatsíhijcyáné tsá íhvéjtsóíturó Naavéné téénej tééveri diityétsikye tsíñejcúvuréjuco iibúwájtsóneri ityútávájtsótuki. Árónáa ihdyu tsáijyu íhnáhó Píívyéébema iihjyúvácooca muhdú iñéhajchíí wahájchotáwu íhvéjtsóiyomútsí tééne.

⁶ Ehdu íñe ámúhakye tsánejcúvú o néé okée ámuha teene medíllónélliíhye. Árónáa tsá ámúhakye o táuhbatú ámuha metáábávájcatsíki.

⁷ Táicyánéjcutu ihdyu ímí ó ijtsúcunú pámeere ohdu táábávatumé, tájívatumé, íjcyáiyóné. Árónáacáhjáa ihdyu Píívyéébe páhduváré meke ipívyéjtsónélli tsaate piivyété iiye iijcyane. Áánetu tsijtye tsá píívyetétú iiye iijcyane.

⁸ Áánéllií íiyéejte íjcyámema pámeere píibájuyjtéké o néé táábávájcatsíymeréjuco íjcyáiyóné íñe o íjcyadu.

⁹ Árónáa ihdyu iiye iijcyane ipíívyetétúhajchíí múu apáhajchíí táábávájcatsí tééneri iicúbáhrámeítyuki.

¹⁰ Áánetu tsúúca tájívámé walléémú tsá múu íhvéjtsotú ájyúmuke. Ehdu Píívyéébé taúhbaju néehíí. Tsá oore ámúhakye o néétune.

¹¹ Árónáa tsáijyu múúne tsáápille ájyúke iihvéjtsóhajchíí tsáhájuco múu tájívájúcootúne. Tsá tene ímityú tsíjpiikyéréjuco dille tájiváne. Áánetu tsiiñe ityájiváné iimilléhajchíí óvíi tsiiñe óómille ájyú éllevúre. Téhdure idyé wajpi ityáábáválleke tsá múu íhvéjtsotúne.

¹² Aane ícyooca Píívyéébé taúhbaju néétune oore táicyánéjcutu ámúhakye o néé tsaapi cahcújtso múnáájpí taaba cáhcújtsótúrolle ímí dííbyema íjcyáhajchíí tsá dibye díílleke íhvéjtsóityuróne.

¹³ Áhdure tsáápille cáhcújtsóllé tají cáhcújtsótúroobe ímí díllema íjcyáhajchíí tsá dille dííbyeke íhvéjtsóityuróne.

¹⁴ Muurá ímibáávyéíyoobe dille ímí íjcyáneri. Áhdure idyé cáhcújtsóóbé taaba ímibáávyéiyá dibye ímí íjcyáneri. Aane muurá ímí íjcyáromútsí íhvétsócatsíhajchíí tsáijyu múúne iitsiime ílluréjuco tútavaavéne.

¹⁵ Aane ihdyu cáhcújtsóllé tají cáhcújtsótubbe dílleke iihvejtsóné ímilléhajchíí óvi íhvejtsóhi. Téhdure idyé cáhcújtsótulle cahcújtso múnáajpi ájyu íjcyáábeke iihvejtsóné ímilléhajchíí óvi íhvejtsóhi. Aane tsá Píívyéébeke cáhcújtsómé hallúrí íjcyatúne. Muurá imílleebe tsaímíyé metáábávájcatsímyema meíjcyane.

¹⁶ Muurá tsá mewáájácutú cáhcújtsóllé tají dille íjcyadu cáhcújtsólhajchííjyu. Áhdure tsá mewáájácutú cáhcújtsóóbé taaba dibye cáhcujtsódú cáhcújtsólhajchííjyu.

¹⁷ Árónáa ihdyu óvíi muhdú paméváré meíjcyá Píívyéébée iimillédú meke pícyohdu. Áánéllii óvi tehdújuco tsaate ííyéejtére íjcyane. Téhdure idyé óvi tehdújuco tsaate méwámyuma íjcyane. Ehdu pámeere cahcújtso múnáake ó nehíjcyá ditye tehdú iíjcyaki.

¹⁸ Muurá kíhdyahírótsámeímyeke Píívyéébe ujcúhi. Áhdure tehdú meénúmeítyúrómeke dibye újcume ihdyu óvi éhduréjuco.

¹⁹ Muurá tsá muhdú tene néetu tehdú meméénúmeítyúne. Áhdure tsá muhdú tene néetu tehdú meméénúmeíyóne. Muurá ihdyu apááñéré muhdú dííbyé taúhbajúúné néhdu meíjcyane imílleeébe.

²⁰ Áánéllii Píívyéébekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meíjcyadúré múú ijcyáhi.

²¹ Tsaaté hójtsí pañe íjcyame dííbyeke cáhcujtsómé tsá múú íjyáculútú diityédítýú iíjchívyéíyóneri. Árónáa ihdyu múú ipíívyetéhajchíí diityédítýú ijchívyéhi.

²² Muurá tsíjtyé hójtsí pañe íjcyámema tsíjtyé hójtsí pañe íjcyátúrómeke Píívyéébe újcume tsahdúré ijcyá dííbyeéjte. Aame tsaméhjí ijcyá Críjtó iicúve múnaa.

²³ Muuráhjáa tsúúca Píívyéébe mééma meenú mepájtyetéiñ. Áánéllii tsá múú míamúnáá iítsaméí cáhcujtsójúcootúne.

²⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Ahdícyane tsá múú iínerí íjyáculútúne. Óvi ihdyu Píívyéébekée mecáhcújtsótujkénúijyu muhdú meíjcyadúré meíjcyame dííbyeke méúraavyéhi.

²⁵ Ehdu iíñe ámúhakye ó úúballé éhnée ámuha oke muhdú táábávatúmé íjcyáiyóné medíllone. Ténejcútú Píívyéébe tsá muhdú meke néétune. Árónáa ihdyu oke dibye píáábóneri o

wáájacúné o néé ditye táábavájcatsíyúné téhdure ímí nééneé. Ehdu ímí dííbyeke o úráávyeebe ámúhakye o nééhií.

²⁶ Aane ó ijtsúcunú ímí tehdújuco ditye íiyéejtére ijcyáiyóné íñe Críjtoke meúráávyenéjcú ihnáhó néénelliíhye.

²⁷ Árónáa ihdyu tsúúca táábavámé tsá műu ihevéjtsotú méwakye. Áánetu iiye ijcyame tsá műu ijtsámeítyú ityáábaváyóneri.

²⁸ Aane tsaate ityáábaváhajchíí ihdyu óvi táábaváhi. Téhdure tsáapille ityájiváhajchíí óvi tájiváhi. Tsá tene ímityúné ijcyatúne. Árónáa ihdyu ihnáhóóné táábavámeke íiñúji icyánéjcúne dómajcóné. Áánéllii ámúhakye o néé ámuha ténehjívú metáhjátsámeítyuki.

²⁹ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, muurá lléváhréjuco tsiiñe Críjto tsááiñe. Áánéllii ihdyu méwámyuma ijcyámeke o néé ditye ihnáhóóróné pañe íiyéejte wákímyeíyódú Píívyéébé wákímyéí imyéénuki.

³⁰ Téhdure ámúhakye tsaatéké kímóóve pájtyérónáa tsá műu kehdovéméhjíuvú néétune. Téhdure wáñehjívatéhijcyámé tsáhájuco tééneri ijcyáityúne. Ahdure tsíeméné áhdome tsá tééneri ijjivéityúne. Ténehjí ijcyárónáa méihvéjtsodí Píívyéébé wákímyéí.

³¹ Tsá műu íiñújiri muhdú ijcyáiyóneriyé itsúúrámeíñe ihevéjtsotú dííbyé wákímyéí. Muurá iñe ijí hallúrí ijcyáné tsíeméné imíwu meijtsúcunúróné níjkévaáhi.

³² Áánéllii ó imillé ámuha tééneri meíjyácunúhíjcyánetu meihveténe. Muurá íiyéejte iñnerí ijcyatúmé ímí Píívyéébeke iñicúvéíñeriyé ijtsámeíhi.

³³⁻³⁴ Téhdure muurá walléémú tájivatúmé ijyáculnú tsaímiyé dííbyeke iñicúvéíyóneri. Aame ímiááné ténejcúrí ijjivémé tsá tsíñehjíri ijtsámeítyúne. Áánetu tájivámé ijyáculnú muhdú ájyúma iijcyáíñé wákímyéí imyéénúíñeríye. Téhdure wajpíimú méwámyuma ijcyame ijyáculnú ijí wákímyéiyíyé muhdú diityéké ipícyóóíñeri.

³⁵ Ehdu iñe ámúhakye o néé ámuha wájyuri ímí Píívyéébeke ámuha meíicúveki. Tsá idyé ávyeta ámúhakye taabávatu o bójcyúné ehdu o néétune. Ámúhakye ihdyu o néé tsaímiyé ámuha Píívyéébeke meíicúvéné wákímyéí meméénuki.

³⁶ Áhdure idyé tsaate tsúúca ityáábavájcatsíñe éévevu úújetémé iiye ijcyane ipíívyetéthajchíí óvi táábavájcatsíhi. Tsá tene ímityúné ijcyatúne.

³⁷ Aane tsaate ipíívyetéhajchíí óvi íiyéejtére ijcyáhi.

38 Áhdure ditye táábávácatsíhajchíí ímí teéne. Téhdure ditye táábávájcatsítýuhajchíí awáá éhnííñevu ímí teéne.

39 Muurá tájívalle ijcyá ájyu wáábyutálle. Árónáa tsáijyu műúne ájyu díílldívú dsíjívhajchíí piivyételle iimilléhajchíí tsíjpiikyéréjuco ityájiváne. Árónáa ihdyu tsá dille tájíváityuró ihdícáábeke cahcújtso múnáajpi íjcyátúubeke.

40 Árónáa ó ijtsúcunú iiye íjcyalle iiné imíjyaú íjcyáiyóne. Ehdu iñe ámúhakye o néé Píívyéébe Apíichó oke tükévéjtsóneri.

8

Níjcyotájté iicúve

1 Aane ícyooca ámúhakye ó úúballé éhnée oke ámuha níjcyotájteke iicúvémeíñé iyámeke medóónetu medíllone. Muurá tsúúca ténejcu méwaajácúhi. Árónáa ¿iveekí panéváré mewáájacújúcóóneúvuri mémítyákímyeíhijcyáhi? Árone tsá iinetú meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu mewájyújcatsíñé meke píaabóhi.

2 Muurá panéváré iwáájacúné ijtsúcunúmeíyómé tsá ímiááné wáájácutúne.

3 Muurá ihdyu Píívyéébe waajácú caatyé dííbyke wájyune.

4 Aane níjcyotájteke iicúvémeíñé iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú nééturóne. Atéréenéré íjcyane míamúnaa cáánívahíjcyaróné tsá diityéké iinetú píáábotúne. Muurá ihdyu íjcyabe tsáápiye Píívyéébeé.

5 Muurá caame íévöhówarii, iíñújírii, íjcyanéhjí icyáánívahíjcyánellii itsúcunúhijcyámé mítyame Píívyéébedu némehji íjcyane.

6 Árónáa ihdyu íjcyabe tsáápiye apáábyéré Méécááni Píívyéébe páneerée ípívyéjtsoóbe. Muuráhjáá meke ípívyéjtsoobe dííbyke maávyéjújtsoki. Áhdure tsáápiye Ávyéjuube Jetsocríjtoj tééveri páneere íjcyáábe tájpíyé méijcyáhi.

7 Árone muurá tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcoorómé tsá ímí wáájácutúne. Muurá itsúcunúhijcyámé ímiááné níjcyotájté ibohíima íjcyámeke iicúvehíjcyáne. Áánellii ténehji iicúvémeíñé iyámeke idyóóiyóné múhdurá itsúcunúhijcyáme.

8 Muurá teene medóórone tsá Píívyéébedívú muhdú néétune.

9 Árónáa ihdyu tsá műu dóótu eene dííbyke ímí wáájácutúmę teene medóóne múhdurá itsúcunúhijcyámeke ityútávájtsótuki.

10 Muurá tsaate ténehji dóóneri tsijtye teene dóótume iúmúúpívyéne diityé élletu idyóóneri iijtsaméí tútavájtsóiyáhi.

11 Ehdu muurá ámúhá nahbémú ténejcú ímí wájácútúmeke ámuha teene medóóneri métútávájtsóiyá ímí Pívyéébeke ditye úráávyéiyónetu téhdurée diityé wájyuri Críjto dsíjivémeke.

12 Aane diityé íjtsaméí metútávájtsóneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu íjtsúcunútúne.

13 Áanéllii diityéké o tútavájtsótú tsá múijyú téeménéhjí o dóoityúne.

9

Uwááboje iáhdó újcune

1 Muuráhjáa Pívyéébe oke picyóó uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmíibé uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsónetu muurá méwaajácú ímiááné ténejcú uwááboobe o íjcyane.

2 Árónácacábá tsaate tsá cáhcújtsotú uwááboobe o íjcyane. Áanetu ihdyu ámuha mécáhcujtsó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mecáhcújtsónélliíhye.

3-4 Aane eene múhdurá óhdityu ítsámeíhíjcyámeke o néé uwááboobe o íjcyáábeke oke ditye iičuvéiyóné panévatúre.

5 Muurá téhdure o táábávállema úwááboobéré ó pehíjcyáiyá eene tsijtye uwáábojte Péedoroo, Jetsóó nahbémuu, íjcyame péhíjcyádu. Áabeke muurá idyé ámuha oke méiičuvéiyá diityéké ámuha meiičuvehíjcyádu.

6 Árónáa Ɂiveekí muhtsi Benabéema múhtsiye mewákímyeíñé tájpí méuwáábohíjcyáhi?

7 ¿Aca múúne tsodáhó iifye iáhdóne tájpí ijcyáhi? ¿Aca óóva bájtsome tsá iñéevá lléénetúne? ¿Aca obéejámuke éénume tsá diityé mujpáñejpácyó ádotúne?

8-9 Ehdu ámúhakye o nééne méijtsúcunúdí miámúnáá íjtsaméí tene íjcyane. Muuráhjáa Pívyéébe Moitséeúvuj tééveri iwaajácuháámitu nééhií: “Triígó tátsoújcori íjcyáábeke ócájikye tsá műu tsímeménevú íhjyu wátájcotú dibye imájchótuki.”

10 Ehdúu Pívyéébe néé diíbyé wákimyéí méénume tééne áhdó újciuyóne iñééiyóne. Tsáháa apáámyéré iyámedítýú dibye néétune. Muurá tsaate úmihe bájtsone kékemene tsíjtyeréjuco áahívetsóne. Árónáa téhdure teenée bájtsómedívú tsane coévá tsahdúré ditye iújcuki.

11 Ahdu muurá Pívyéébé icyánéjcú ámúhakye muha meuwáábohíjcyámeke ¿aca tsá ámuha műúhakye mepiáábóityuró tsímeménetu tééne tájpí muha meijcyaki?

12 Áánerá tsijtye uwáábojte ámuha mepiáábóne tájpí ícyahíjcyáhi. Téhdure muurá műúhakye ámuha mepiáábóiyáhi.

Árónáa ihdyu muha tsá tééneri meíjyácunútúne. Tsáijyu műu míamúnaa teene műhdurá iíjtsúcunúne tsá ímilléítyuró icyáhcujtsóné muha meúwaabóne.

¹³ Muurá ámuha méwaajácú duurúvájá pañe wákímyeímyé téejá wáabyuta ditye tsátyehíjcyánetu iújcúne tájpí ícyahíjcyáne. Téhdure muurá Píívyéébeke ditye iyámedi iícúvehíjcyánetu iújcune dohíjcyáme.

¹⁴ Ahdu iívane muurá Píívyéébe néé uwáábojte íjcyaiñé cahcújtso műnaa diityéké píáábóne táipi.

¹⁵ Ehdu íñe ámúhakye o néé pevénéré ámuha mewáájácul. Tsá píáábó ámúhakye o táúmeítyúne. Aabe ihdyu óvíi o dsíjívéhajchíí ó dsíjívé ámuha oke mepiáábótubére. Muurá ímí ó iíjtsúcunú oore o wákímyeíñé tájpí o íjcyabé o uwáábohíjcyáne.

¹⁶ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke pícyóóné wákímyéí o méénúneri tsá o mítyájkímyeíítyuróne. Aane muurá tsíjtyeke o uwáábótúhajchíí idásó oke pajtyéiyóne.

¹⁷ Íhya ihdyu oore táíjtsaméyi tééné wákímyéí o méénuka tééneri ó mítyájkímyeíiyáhi. Árónáa tsá oore o ímilléne tééné wákímyéí o méénutúne. Píívyééberé oke pícyóó téénevü.

¹⁸ Áánellii ó imíjyúú tééné uwááboju pevénéré áhdótsútuube o uwáábóneri. Tsá o íjyácunútú tééne áhdó oke ditye píáábóne tájpí o íjcyáíyóneri.

¹⁹ Aabe műiicúve múnáajpi o íjcyáítyúroobe pamévá iícúve múnáajpi o ijcyá téénej tééveri tsíjtye Críjtoke icyáhcújtsoki.

²⁰ Muurá ihdéénéne taúhbaju o úraavyéjúcóótúroobe tamúnaa jodíómú muhdú ícyahíjcyádú idyé ó ícyahíjcyá diityémá o íjcyácooca téénej tééveri ímíñeúvú diityéké o uwáábo Críjtoke ditye icyáhcújtsoki.

²¹ Áánetu Píívyéébeke wáájácútúmema o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu o ijcyáhi. Ároobe ihdyu tsá műhdurá ditye íjcyáné pañevü o úcáávetü Críjtoéjpiyéjuco o íjcyánélliíhye. Ehdu diityé pañe ó ícyahíjcyá téénej tééveri diityéké o uwáábo Críjtodítýú íjcyáné uwááboju.

²² Áhdure Píívyéébeke cáhcujtsójúcoorómé ímí ténejcu wáájácutúmema o íjcyácooca ó ijcyá muhdú ditye íjcyadu téénej tééveri diityéké ímíñeúvú o wáájácútso ténejcu ditye ímí iúráávyeki. Ehdu ihdyu pamévamáyé ímíáábéré o nahbévahíjcyá téénej tééveri diityéké o píaabómé ipájtyetéki.

²³ Aabe pamévakéré ó uwáábohíjcyá tsaméhjí diityémá ímí meíjcyame meímíjyuúki.

²⁴ Muurá tálhajcátysi dsíinémedítýú tsáápiyi táljaabe tééne áhdó ujcúhi. Ahdu iívane ímíñeúvú méuráávyé Píívyéébeke

íáhdó ámuha meújcuki.

25 Áhdure muurá iicu íáhdoma íjcyanévú úcáiáveímyé tééné ihde píiñúmeímyé tsá iiná dómájcotú diityéké tútavájtsóiyóne. Ehdu muurá píiñúmeímyé tééne áhdó imíwu néerone mühajchótá íjcyáityúné iújcuki. Áánetu ihdyu mépíiñúmeíhijcyá muijyú muhdú íjcyáityúné meújcuki.

26 Áánellii tsá pevénéré Píívyéébeke o úráávyehíjcyatú éhne múúne tsaate kiávú ipyééne wáájácutúmé dsíinehíjcyádu. Aabe tsá ténejcúrí o báñúmeítyú éhne múúne méenújcatsíibyé bañuháñé pevetsíhjíré cátyétyehcúdu.

27 Áánellii muurá Píívyéébedívú o íhvéjtsámeíbyé ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Aabe ó téhmémeíhijcyá keená oke ténejcútú müjtátsóiyónetu ímichi awáá ténejcu o úwáábohíjcyabé o báñúmeítyuki.

10

Níjcyotájteke Píívyéébedi medíllóíturóné

1 Ámuúha táñahbémuj, cähawáá méijsúcunu muhdúhjáa méihdé múnáauvuke Píívyéébe ojtsórí tükévejtsómé Tújpáñé Móóá pájtyene.

2 Ehdúhjáa dibye diityéké píaabómé íhvéjtsámeí Moitséé hójtsí pañevú dibye diityéké itykévéjtsoki.

3 Aaméhjáa ihdyu ícyahíjcyá Píívyéébere diityéké píáábóne tájpi.

4 Dííbyeréhjáa muurá diityéké ácuhiíjcyá majchóvu, adóvu, íjcyane méenúráityuróné diityémá imyéénúneri. Áámemáhjáa téijyújuco néewayúdú néébe Críjto íjcyabé diityéké tükévetsohíjcyáne.

5 Ehdúhjáa panévatúré ímíhyéjúcooro Píívyéébe diityéké tükévéjtsórónáa ímunáajte ímityúné dáríivémeíhijcyáhi. Ááné déjúcotúhjáa mítyame dsíjivé iinéubará píívyétúné iiñújivu.

6 Ahdu meke tene ipájtyetu tsá ímityúnéhjíri meumúúpívyéityúne.

7 Tsá dityée méenuhíjcyadú níjcyotájteke mecááníváityúne. Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: "Níjcyotájteke idyúúrúváné wañéhjíné pañe imájchóné halluvú ádohíjcyáme."

8 Ahdícyane tsá medómácojcatsíityú ihdícyáméhjíma dityéhjáa méenuhíjcyádu. Tééné déjúcotúhjáa muurá tsajcóójíré diityédítýú dsíjivémé 23,000-meva.

9 Áánellii tsá Píívyéébeke mepátsáíjcyóityú ímityúné meméénune dibye iaábúcuhiíjcy a saatéhjáa diityédítýú

méénuhíjcyádu. Tehdúhjáa muurá méénúmeke tééné déjúcotu ííñimyémú íhdome dsíjívehíjcyáhi.

¹⁰ Aanéjíi tsá múu diityé díivame ímityúné íhjyúvatú Píívyéébedítyu. Tehdúhjáa néemeke muurá tééné déjúcotu dííbyere Píívyéébe wálloobe 'Dsíjíve' némeílbyé níjkyéji múnáajpi dsíjívetsóhi.

¹¹ Ehdúhjáa nénehji éíjyuúvú méihdé múnáake pátyehíjcyáné muurá Píívyéebé waajácuháámítu caatuvá íñe ícyooca meíjcyámema ííñuji níjkévaríjyuco íjcyame teene meéévéne tehdu medáriívéméítyuki.

¹² Áánéllii ímí Píívyéébeke iúraavyéné íjtsúcunúmé téiibuwá méíjcyaco ámuha ímityúneri memújtátuki.

¹³ Muurá eene ámuha ímityúneri meúmúúpívye híjcyáné mávaríjchojúúné tsá apáámyekéré ámúhakye dómájcotúne. Muurá ihdyu pámeekéré patyéhíjcyáne. Árónaa mécátsipáávé Píívyéébedívu. Dibye íjcyátúcoocájíi; tsá néhi ávyétá íhnáhó néené mávaríjchoju meke dómájcóityúne. Diibye ihdyu tehdiíváné mávaríjchoju meke dómájcóijyu meke píáaboó maáábúcuki.

¹⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánéllii tsáhájuco níjcyotájteke ámuha medúúrúváityúne.

¹⁵ Ehdu íñe ámúhakye o néé ámúhá íjtsaméima ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawáá ihdyu ímíñeúvú méíjtsaméí ámuha mewáájácuki.

¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéíñe méénune meítsáávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsohíjcyá teene dííbyeke. Aame méduurúvahíjcyá mewájyuríi Críjtó tujpácyó páwachákevú wágooovéne. Téhdure pááaho memájchóneri méduurúvahíjcyá mewájyuríi dibye ícubáhrámeíñé meítsaavéne.

¹⁷ Muurá mítyame meíjcyarómé tsahóóré pááaho memájchome ímí ménahbévájcatslíhi. Ahdu muurá tsáápiye Críjtó íjcyáábeéjté mítyame meíjcyarómé meíjcyá tsáápihdyúre.

¹⁸ Muuráhjáa tamúnaa ijraéémú Píívyéébé iicúvédohíjcyámé tsame ijcyá téénéejte.

¹⁹⁻²⁰ Muurá dííbyeke wáájácutúmá naavémukéré dooháñevu iicúvehíjcyá ímíubááné ditye iicúvériyoobe Píívyéébe íjcyánááaca. Áánéllii ámúhakye o néé tehdu ámuha naavémuke meíicúvétuki. Tsá ámúhakye o néhíjcyatú níjcyotájté meke píaabóne.

²¹ Ahdícyane tsá tene ímityú tsúúca Píívyéébema maádóneri, memájchóneri, menáhbévácatslíhíjcyámé Naavéneke iicúvehíjcyámema menáhbéváne.

²² ¿Íveekí Píívyéébeke mepátsárijcyóiyá ehdu medáriívemeíñeri? Aca díibye ehnííñevu meé?

Críjtoéjté wájyújcatsíyónē

²³ Muurá ímiááné panéváré meímilléné méméénúiyáhi. Árónaa tsá panéváré ímí néétune. Tsá páneere meke píáábotú Píívyéébeke meúráávyénéjcutu.

²⁴ Áánéllii tsá múu tsúúrámeítyú iiye tsaímýé iíjcyáiyóneri. Téhdure múu íjtsámeí tsíjtyeke ipíáábóiyóneri pámeere ímí meíjcyaki.

²⁵ Áhdure ditye dooháñé náhjihénuhíjcyánetu múu cùuvéhulléré iáhdone dóó tsáijyu múu iícúvé íjcyane ámuha medóóne múhdurá meíjtsúcunúiyónélliíhye.

²⁶ Muurá iíñújiri páneere múhdúné tsíeméné íjcyane Píívyéébe éhné dibyeé ípívyejtsóne.

²⁷ Áánéllii múu cahcújtso múnaa íjcyáturómé ámúhakye majchovú píúváhajchíí cùuvéhulléré majchó ínehjí ditye pícyoone ámuha múhdurá meíjtsúcunútuki.

²⁸ Áánetu tsaate idyóótune ‘íñe níjcyotájté iícúve’ néhajchíí tsá múu dóótu diityéké ámuha múhdurá meíjtsámeíchótuki.

²⁹ Ehdu o néé ihdyu ámuha medóórone ímítýú meíjtsúcunútúrónaa diityéké múhdurá ámuha meíjtsámeíchóiyónélliíhye.

Árónaa tsáijyu múu ámuha téénetu ménééiyáhi: “Aca muhdú iívane mewáájacúdú meméénune tsijtye múhdurá iíjtsúcunúiyáhi?

³⁰ Muurá iiná memájchóné halluvú météhdútsohíjcyá Píívyéébeke dibye ímillédu. Aanéjíí ¿íveekí tsijtye ihjyúváiyá ímítýúné íjcyáneríjíívari?”

³¹ Ihdyúhde tehdújúcoóro. Árónaa ihdyu múu panéváré iiná imyéénúneri, imájchóneri, iádóneri, böhówajtsó Píívyéébeke.

³² Ánéhjíri ihdyu tsá múu tútvájtsotú jodíomuu, jodíomú íjcyáturómee, íjcyámeke pámeere cáhcújtsótúrómhjimájuco.

³³ Muurá ihdyu ó imillé pamévamáyé ímí o íjcyane ditye téhdure ipájtyetéki. Tsá oore ímí o íjcyáiyóneri o íjyácunútúne.

11

¹ Ahdu múu ijcyá muhdúhjáa Críjto ícyahíjcyáné o wáájáne dibyeke o úraavyédu.

Muhdú walléémú pihcyáávē pañe íjcyáiyónē

² Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, mítyane ámúhakye ó duurúvá Pívyéébé icyánéjcú ámúhakye o úwaabóné ímí ámuha meúráávyéne oke meítsáávehíjcyánélliíhye.

³ Aane ó imillé ámúhakye o úúballéné Pívyéébe Críjtó túkevéjtsoobe íjcyane. Áánetu Críjto wajpiímú túkevéjtsoobe. Áánetu diitye wajpiímú méwámyú túkevéjtsoje eene Críjtó túkevéjtsoobe Pívyéébe íjcyadu.

⁴ Aame wajpiímú íhñíwaúúné iwátájcómeíñé Pívyéébé uwááboju úwáábóhajchíí núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu imyéénúmeíñé ditye Pívyéébema íhjyúváhajchíí núcójpítsó teéne.

⁵ Áánetu walléémú íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé úwáábóhajchíí téhdure núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu méénúmeítyúmé Pívyéébema íhjyúváhajchíí núcójpítsó teene ibyéérómeíñé ditye íjcyáiyódu.

⁶ Aane iwátájcómeíñé ímílletúmé óvíi illure bérómeíhi. Áánetu tehdu imyéénúmeíiyóné núcójpítsó iijsúcunúhajchíí óvíi wátájcómeímye.

⁷ Áánetu wajpiímú tsá Pívyéébé pihcyáávé pañe wátájcómeítyuró díibye náávé íjcyame díibyeke iávyejúúlléébeke ibóhówátsohíjcyánélliíhye. Áhdure walle ájyúke iávyejúúlléne böhówajtsóhi.

⁸ Tsáháa muurá wájpiikye Pívyéébe ípívyéjtsotú wállehdítýú tsátsii iújcúnetu. Muuráhjáa ihdyu wállekéré ípívyéjtsoobe wájpihdítýú tsátsii iújcúnetu.

⁹ Tsáháa muurá wálleeke tujkénú iípívyéjtsólleke dibye náhbénutú wájpihdívü. Muuráhjáa ihdyu wájpiikyéré tujkénú iípívyéjtsóbeke nahbénubé wállehdívü.

¹⁰ Áánéllií múu walléémú wátácámeíhijcyá íhñíwaúúné ájyúmuke iávyejúúlléné uubállé níjkyéji múnna ímí iijsúcunúki.

¹¹ Muuráhjáa Pívyéébe ípívyejtsó wajpi wálleema iúcúcatsíñé ímí ipliáábójcatsíki.

¹² Muuráhjáa ímiááné wájpihdítýúré walle ípívyeeváhi. Árónáa ihdyu ícyooca díibyeré Pívyéébe méénune wállehdítýuréjuco míamúnaa ípívyeevéné.

¹³ Aane ¿muhdú ámuha méjtsúcunú diitye walléémú dobéévé pañe íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé Pívyéébema íhjyuváne? ¿A tehdújuco teénej? ¿Mityá tsáháaj?

¹⁴ Muuráhjáa ihdyu mepívyedújuco íjcyane wajpi íhñíwácoma íjcyáiyóné múhdurá núcójpítsóhreé.

¹⁵ Áánetu ihdyu wállehdítýú uuvéné íhñíwácoma dille íjcyane íhñíwáú watájcódú tene néénélliíhye.

¹⁶ Aane íñe páneere ámúhakye o nééne tsaate múhdurá iijtsúcunúhajchíí óvíi muhdú néé téénetu. Árónáa ehdu muha méúwáábohíjcyá pahúlleváré ijcyáné cahcújtso múáake.

Jetsóópe mépajtyété méénúne májchó múhdurá dáríivémeíñe

¹⁷ Áánetu ijcyáné tsane ámuha meméénuhíjcyáné múhdurá ámúhadívú o iijtsúcunúne. ¿íveekí ámuha medóbéévéne pañe múhdurá médáriiivécatsíhíjcyá ímiááméré ijcyatúme?

¹⁸ Muurá oke úúballémé ámuhává metáhjácatsíhíjcyáné medóbéévécoóca. Ímiáánéubá tehdúmuha mewájácu caatyé ímiááné Críjtoke cáhcujtsóne?

¹⁹ Árónáacáubá ¿mityá tsánejcútú tehdújuco teene, téénetu mewájácu caatyé ímiááné Críjtoke cáhcujtsóne?

²⁰ Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsóó mewájyuri mééma méénune meítsáávéne májchó memájchorómé tsá ímí meméénuhíjcyatúne.

²¹ Ámuhává murá tsaatéjtane memájchome ídátsó ájyábari ijcyánáa múhdumé ámuha teene mekewáñehdumé illuréjuco mellíyíicyávehíjcyáne.

²² ¿Aca íveekí ehdu ámuha méméénuhíjcyáhi? ¿A tsá ámúhá jaaháñevúré ámuha memájchóítyuróne? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maávyejúllletú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame medóbeevéne. Illure ámuha ménúcópívetsohíjcyá ídáátsojtéke. ¿A ehdu ámuha meícyahíjcyámeke ó duuruváiyáhi? Tsáhaá.

*Jetsóó mewájyuri méénune meítsáávéne májcho
(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)*

²³ Páñetúhjáa Ávyéjuube Jetsóó úwaabóné íñe ámúhakye ó úúballéhi. Jóódáhjáa dííbyedívú ékéévétsóipyéjcó pááaho iújcúne téhdújtsoobe Píívyéébeke.

²⁴ Átsihdyúhjáa teeho idyóhdahíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé ijcyane memájcho. Ehdu paíjyuváre méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñé ámuha meítsaavéne.”

²⁵ Átsihdyúhjáa idyé ado iékéévéne neebe: “Íñe tátyujpácyó ícúbáhrámeíñej tééveri Píívyéébema tsíhdyuréjuco ámuha meíjcyáiñé uubálle. Aane ámuha meítsaavéné tehdú méméénuhíjcyaco.”

²⁶ Ahdícyane óvíi ámuha tehdú meméénúneri mébóhówátsohíjcyá dibyée míamúnáa wájyuri dsíjivéné múijyú tsiiñe dibye tsááiñévújuco.

Jetsóoke meítsáávéne májchori menáhbévájcatsíñé

27 Aane muurá Ávyéjuubée mewájyuri méénune meítsáávéne májchó tsaate múhdurá néeme meélletu májchome ímityúné meenúhi. Tehdu méénume tsá ávyejúúlletú dibyée iicubáhrámeíne ítyujpácyó wáágoóne.

28 Áánéllii múu tujkénú teene imyéénútúné ihde ímíñeúvú íjtsámeí muhdú iijcyane.

29 Muurá peecútéré teene meméénúhajchíí máhalluvúré ímityúné méemeenúhi.

30 Ehdu nééné níjcaúvú muurá eene ámúhadítýú chémeme dúhcúméhjiúvú néemedítýú tsaate dsíjívehíjcyáhi.

31 Áanetu ihdyu ímiááméré ímíñeúvú meíjtsámeíne teene meméénúhajchíí tsá Pívyéébe íiné hallútú méhdi icubáhráityúne.

32 Muurá ihdyu tsáijyu meke íhvétsohíjcyaaabe meícubáhrámeí ténetu meíllíjkívyéne ímiáámeréjuco meíjcyá cáhcújtsótúmema mewágooovétuki.

33 Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánéllii múu téhméjcatsí pámeeréi píhcyáávécooca ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyéjuubée mewájyuri méénune ámuha meítsáávéne májcho.

34 Áanetu tsaate iájyabáávatéhajchíí óvíi ihjyávú majchóhi. Tsá ditye teene dómájcoíturó Pívyéébe diityéké tééné hallútú iicubáhrátuki. Áanetu eene tsíñehjí ámuha meméénuhíjcyáné óvíi ámúhakye o áahívetéijyu méímíbajchóhi.

12

Pívyéébé Apíichó piááboríyé meméénuhíjcyanéhji

1 Ámuúha táñahbémuj, ó imillé ámúhakye o úúballéné ímíñeúvú ámuha mewáájácu muhdú Pívyéébé Apíichó meke piáábónej tééveriyé ínehjí meméénune mepíívyeténe.

2 Muurá ámuha méwaajácú dííbyekéé ámuha mecáhcújtsótúcooca níjcyotajtekéré medúúrvahíjcyáné ibohiima íjcyátúmeke.

3 Aane ámúhakye o néé tsá muurá tsaate Pívyéébé Apíichó túkevéjtsori nééityuróne: "Jetsóó nehníjyau." Áhdure tsá múha Ávyéjúúbedi Jetsóoke díllóiityuró Pívyéébé Apíichó diityéké túkévéjtsótua.

4 Muurá ihdyu Pívyéébere meke piáábónej tééveri mépiivyété páhduváré nénehjí meméénune. Árónáa ihdyu Íapíichoíj tééveriyé meke piááboobe ténehjí meméénuki.

5 Muurá dííbyé wákimyéí páhduváré nénehjí meméénúróneri tsaapííkyéré méíicuvéhi.

6 Muurá dííbyere Píívyéébe tehdu mééma meenú ihñéjté meíjcyámema.

7 Aane muurá dííbyé Apííchóré meke piáábóneri mépiivyété tehdu nénehjí meméénune mejtééveri téhdure tsijtye cahcújtso múnáake dibye ipiááboki.

8 Muurá tsaate téénere piáábónej tééveri piivyété tsijtye ke ityúkévejtsóne. Ááné piááboriyé tsijtye piivyété ímí iúwaabóne.

9 Áhdure muurá tsaate téénere piáábónej tééveri ímí Píívyéébeke cáhcujsóhi. Ááné piááboriyé tsijtye piivyété chéméméhjike ibóhiitsóne.

10 Tsaate piivyété méénúráítyuróné imyéénune. Tsijtye piivyété iiná pájtyeíné ihdéjuco iwáájacúné iúúballéne. Tsijtye piivyété iwáájacúné caatyé pañé ímiááné Píívyéébé Apííchó íjcyane, caatyé pañé Naavéné apííchóré íjcyane. Tsijtye piivyété tsíjtyé ihjyu illéebótúrójuri iihjyuváne. Tsijtye piivyété tsijtye ihjyuváné illéebóturóné ihñéjuvu ipájtyetsóne.

11 Ehdu muurá Píívyéébé Apííchó piáábónej tééveriyé mépiivyété páhduváré nénehjí meméénune.

Pámeere Críjtoéjté tsáápihdyúré íjcyane

12 Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyáné dobéévé méijcyá tsáápiyé. Ahdu téhdure Críjtoéjté mítyame páhduváré menéérome méijcyá tsáápihdyúre.

13-14 Muurá paméváré jodíómuu, gríéégomuu, tsíjtyé hójtsí pañé íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañé íjcyatúmee, éhdume pámeere méijcyá dííbyeéjte. Muuráhjáa Píívyéébé Apííchó mépañévú úcaavémé méijcyá tsané munaáréjuco. Aame Críjtoma tsáápihdyúré méijcyá Cáání Apííchó mépañé íjcyánej tééveri ínē méjpi pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiyé meíjcyadu.

15 Muurá méjtúha iihjyúvaca tsá nééíturó méjpíene iijcyatúné hójtsí iijcyátúnélliíhye.

16 Téhdure ménúúmího tsá nééíturó méjpíene iijcyatúné máhálluu iijcyátúnélliíhye. Árónáa muurá páneere méjpíene.

17 Muurá páneere méjpi hálluúré íjcyaca ɿínerí mélléébóiyáhi? Téhdure páneere ménúúhejúré íjcyaca ɿínerí máárahjúcúiyá tsíeménej cúva?

18 Ehdúhjáa tene múhdurá nééiyónéllii ihdyu Píívyéébe méjpi ípíveyjtsó muhdú iijtsúcunídú ténéhjíma.

19 Muurá tsáneere méjpi íjcyaca múhduréiyó teéne.

20 Aane muurá pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiyé.

21 Áánellii máhálluúúcú iihjyúvaca tsá nééityuró méhójtsicu iinetú piaábotúne. Áhdure méhníwau tsá nééityuró méjtúhaacyu iinetú piaábotúne.

22 Muurá méjpíítyu ihtsúuvúdú meíjtsúcunúrotsíhjí ímichi éhnííñevu meke piaabóhi.

23 Áánellii tétsihjí múhdurá néérotsíhjí tsaímiyé météhmémeí múha meke iájtyúmítuki.

24 Áanetu muurá ímí meíjtsúcunúrotsíhjí tsá pahdu mewátajcómeítyúne. Pívyéebée ípívyejtsó méjpíítyu múhdurá néérotsíhjí tsaímiyé metéhmeki.

25 Ehdúhjáa ípívyéjtsoobe méjpi patsíhjiváré ímí meke piaábónetu tsátsii múhdurá meíjtsúcunútuki.

26 Muurá tsátsiyé metútáváávérónáa páneeréjuco méjpííyi avye búuuvéne. Áanetu tsátsii metútáváávétúcooca pájpiye iiné imíjyaú méllíñémuúcunúmeíhi.

27 Ahdu muurá tsáápiitsa Críjtoéjté meíjcyame méijcyá tsáápiye íjcyadu.

28 Áánellii dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyámeke Pívyéébe picyóó iiná mewákímyeííñehjívu. Tsaatéké muurá pícyoobe Jet-socríjtodítýu íjcyáné uwááboju úwááboméré ditye ipyéhíjcyaki. Áanetu tsíjtyeke pícyoobe ihdéjucu iiná pájtyeíñé iwáájacúné úubálléímyeke. Tsíjtyéhjíke pícyoobe dííbyé ihjyú uwáábojte ditye iíjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méenúráityúronéhjí méenúímyeke, chéméméhjíke bóhíítsóímyeke, idáátsóméhjíke piaábóímyeke, túkevéjtsoje íjcyáímyeke, tsíiñé míamúnáá ihjyu illéébótúrójuri íhjyúváímyeke. Ehdú muurá páhduváré nééné wákimyéiháñevu pícyoobe Pívyéébe ihñéjté meíjcyámeke.

29 ¿Aca pámeere dííbyeéjté meíjcyame Jetsocríjtodítýu íjcyáné uwááboju úwááboméré mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere iiná pájtyeíñé mewáájacúné méúúbállehíjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwáábojte? ¿Aca pámeere méenúráityúronéhjí méménuhíjcyáhi?

30 ¿Aca pámeere chéméméhjíke mébóhíítsohíjcyáhi? ¿Aca pámeere méihjyúvahíjcyá tsíiñé múnáá ihjyu melléébótúrójuri? ¿Aca pámeere mépiivyété téjúhjíri tsaate íhjyuváné mepájtyetsóne? Tsáhaáá.

31 Ahdícyane cáhawáá métsúúraméí keená éhnííñevu ímí ámuha meíjtsúcunúneri Pívyéébe ámúhakye iájcuki. Aane ó imillé ámúhakye o úwaabóné muhdú éhnííñevu ímí meíjcyáiyóne.

Mewájyújcatsíñé

¹ Muurá tsííñé míamúnaa, níkyéji múnaa, íjcyámé ihjyúrí o ihjyúvároobe muucá o wájyútúhajchíí atéréejpíyé o íjcyaaabe pevénéré ó ihjyúvahíjcyá éhne múúne cùumúbama chehkéú ihjyuvádu.

² Téhdure iiná pájtyeíñé ihdéjuco o wáájacúné o úubállehíjcyaaabe páné ihdéene o wáájácúroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. Áhdure Píívyéébeke ímí o cáhcújtsónéllii cáméhbaúné tsiéllevu o iinétsóroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne.

³ Áhdure ídáátsóméhjike tátsiémeri o piáábohíjcyaaabe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye cójvájtsóroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíí tsá iinetú oke tene piáábotúne.

⁴ Muurá ihdyu pamévakéré meídaatsólléne mewájyume máaabúcú múhdurá nééronéhji. Aame tsá iinnerí menómíutááváityuróne. Tsá ávyéjuuháñé mellíiñéityuróne. Tsá 'mityáhmityá' menééityuróne.

⁵ Tsá atéréenéhjí meíhjyúváityuróne. Tsá méhllihyéré tsane meméénúityuróne. Tsá mecááyóbááváityuróne. Tsá tsiélleréjuco meijtsúcunúváityuró tsaate meke ímityúné méénune.

⁶ Áhdure tsaate ímityúné méénúneri tsá meímíjyúváityuróne. Ímiááneriyé méímíjyúváityuróne.

⁷ Muurá ímiááné pamévake mewájyume múhdurá tsaate íjcyameke mépiaabó ditye iimíjpyetéki.

⁸ Ehdu mewájyújcatsíñé tsá müijyú mééma níjkéváityúne. Áánetu eene iiná pájtyeíñé ihdéjuco mewáájacúné meúubállehíjcyáné mééma níjkévaáhi. Téhdure dííbyé piááboriyé tsaate tsíjtyé ihjyu illéebótúrójuri ihjyúvahíjcyáné níjkévaáhi. Áhdure dííbyé piááboriyé mewáájácuhiíjcyáné tsáhájuco íjcyáityúne.

⁹ Muurá Píívyéébé icyánéjcú tsátsíhwuútsáré mewáájacúné méúubállehíjcyáhi.

¹⁰ Árónáa ihdyu íjcyáiñéi páneere mewáájacúne. Áijyu tsáhájuco tsátsíhjítsáré mewáájácuityúne.

¹¹ Muuráhjáa tsíimene o íjcyácooca ó ihjyúvahíjcyá tsíimene ihjyuvádu. Aabée ihdyúhacáa múhdurá néérone ó itsúcunúhíjcyá tehdújuco. Aanée o keémeebe tsáhájuco tehdújuco o néjúcootú tsúúca o wájácúvénélliíhye.

¹² Ahdu muurá iñe ícyooca tsátsíhwuútsáré méwaajácú Píívyéébé icyánéjcú éhne múúne miicúmí pañe tsíeméne náávé meiitene mewáájacúdu. Árónáa ihdyu íjcyáiñéi éhniíñevu

ténejcu mewáájacúne. Muurá íñe ícyooca tsátsíhwuútsáré o wáájacúné téijyu botsíi ó waajácuú ímíñeúvú muhdú Píívyéébe oke wáájacúdu.

¹³ Aane muurá dííbyeke mecáhcújtsóne mewájyújcatsímyé meítsohíjcyáné tsá múijyú níjkévéáityúne. Áánetu ímichi páñétúene teene mewájyújcatsíñé.

14

Tsíjtyé ihjyúrí tsaate iihjyuváné píívyeténe

¹ Ahdícyane múu tsúúrámeí pamévamáyé ámuha mewájyújcatsímyeke Píívyéébé Apíichó tükévejtsómé panéváré ámuha meméénúiyóneri. Múu tsúúrámeí íhdétújuco dibye ámúhadívú böhówajtsóné ámuha mewáájacúné meúúbálléíyóneri.

² Muurá tsaate tsíjtyé ihjyu illéebótúrójuri íhjyuvámé Píívyéébemáyé ihjyúvá téjuri. Aane tsá múha lléebóiýuró iiná ditye nééne Píívyéébé Apíichóré diityéké tükévéjtsóneri ditye íhjyúvánellííhye.

³ Áánetu ihdyu dibye íuwááboju böhówajtsóné úúbállehíjcyámé cahcújtso múnáake tsápijtsó éhnííñevu ímí dííbyema ditye iíjcyaki.

⁴ Muurá tsíjtyé ihjyu illéebótúrójuri tsaate íhjyúvámekéré píaabóné Píívyéébeke ditye úráávyénéjcutu. Áánetu ihdyu dibye íuwááboju böhówajtsóné úúbállehíjcyámé éhnííñevu tsíjtyeke píaabóhi.

⁵ Aane ihdyu ímí ó ijtsúcunú tsíjtyé ihjyu ámuha melléebótúrójuri meíhjyúváiyón. Árónaa éhnííñevu ó imillé ámuha meúúballéné Píívyéébe íuwááboju ámúhadívú böhówajtsón. Teene ihdyu éhnííñevu píaabó cahcújtso múnáake. Áánetu tsíjtyé ihjyúrí ámuha meíhjyúvaróné tsaate diityé ihjyúvú pájtyétsótúhajchíí tsá diityéké tene píáábotúne.

⁶ Ámuúha táñahbémuj, muurá ámúhakye o áahíveebe tehdü tsíjtyé ihjyúrí ámúhama o íhjyúváhajchíí tsá ámúhakye tene píáábóityú ámuha melléebótúnellííhye. Áánetu ihdyu Píívyéébe óhdivu böhówajtsóné ámuha melléebójuri o úúbállehajchíí ámúhakye píááboíñé.

⁷ Cáhawáá méijsúcunuj, muurá míamúnaa íjcyáturóné cùumúbama chiiyóró ímíñeúvú mellíjchúcooca méleebó imíwu tsanéécú íhjyuváne. Áánetu múhdurá mellíjchúhajchíí tsá ímí melléebotúne.

⁸ Áhdure méenujcátsí íjcyácooca ímíñeúvú rojrócó llíjchúmeítyúhajchíí tsá múha íjcyátsíívyetúne.

9 Ahdu muurá tsaatémá ditye lléebótújuri meihjyúvahajchíí tsá ditye lléebotúne. Pevénéré méihjyúvá éhne múu pevétsíima íhjyuvádu.

10 Muurá íiňújiri míamúnaa páhduváré íhjyuvámé tsá wáájácúratúné íhjyúvatúne. Muurá ihdyu ditye íhjyuváné waajácúmeíhi.

11 Muurá tsaate óóma tehdu o lléebótújuri íhjyúvaca tsá hinetú oke tene píáábóíturóne. Áamedítýú ó néeyá tsíjtye munaáré ditye íjcyane. Áhdure óhdityu néeyómé tsíjtye múnáajpíyé o íjcyane.

12 Aane Píívyéebé Apíichó ámúhakye túkévéjtsóneri páhduváré nénehji ámuha meméénúiyónneri meijyáculuhijcyámé múu ijyáculú ámúhakye dibye píáábóneri cahcújtsó múnáake ámuha metukévéjtsóneryónneri.

13 Áanetu tsíjtyé ihjyúrí iihjyuváné píívyetémé múu Píívyéebeké piáábó táumeí dibye túkévéjtsóneri teene ipájtyétso tsíjtye illéeboki.

14 Muurá tsá oore táíjtsaméiyi tsíjtyé ihjyu o lléebótúrójuri Píívyéebema o íhjyúvahijcyatúne. Díibye Apíichóré ihdyu tappañétú ihjyúvahijcyáhi. Áanéllii o íjcyároobe tsá o wáájácuhijcyatú o íhjyuváne.

15 Aane íñe ¿kééjuri méihjyúváiyá Píívyéebema? Méihjyúváiyá tsajúúcuri melléebótúrójurii, melléebójurii, íjcyane. Áhdure díibyeke medúúruváné mémátsíváiyá tsajúúcuri.

16 Muurá tsíjtye lléebótújuri díibyeke medúúruvahajchíí tsá múha meke náhbénúityú illéebótúnélliíhye.

17 Ímí tehdújúcooro Píívyéebema tééjuri meihjyúvaróné tsá tsíjtyeke píáabotú díibyeke ditye úráávyénetu.

18 Árónaá ihdyu ímí tehdújuco teene melléebótúrójuri díibyeke meihjyuváne. Muurá ámúhá ehníínevú ó íhjyúvahijcyá Píívyéebema oore o íjcyácooca. Áanéllii ó téhdujtsó díibyeke.

19 Árónaá ihdyu tsame cahcújtsó múnaa mepíhcyáávécocoá ó imillé pámeere lléebójuri báhríñéwuúré o íhjyúvaróné diityéké píaabóne. Tsá muurá diityéké tene píáábóíturó cáaménécóbaúvú tsíjtyé ihjyúrí o íhjyuváné ditye lléebójuríjíívari.

20 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, tsá múu ímiájító ámuha meúraavyémé tsíimédú néétune. Ímíneúvú múu íjtsámeí kékemejte íjtsámeídyu. Áanetu ihdyu ímítyúné icyánéjcutu múu ijcyá diitye tsíime híná wáájácutumé íjcyadu.

21 Muurá Píívyéebé waajácúháámitu nééneé: “Tahñéjté jodíómuma ó ihjyúvaá tsíjtye múnáaj tééveri diityé ihjyúri.

Árónáa tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. Ehdu íñe o néé Píívyéébe o íjcyáabe."

22-23 Aane muurá tsíjtyé ihjyu melléebótúrójuri Píívyéébé Apííchó meke íhjyúvátsóneri cáhcújtsótumeke méúújetsó íhtsútuube Píívyéébe íjcyane ditye iwáajácuki. Árónáa muurá medóbeevémé téjúhjiri meihjyuváné illéebóne méhdityu nééiyómé íllure meméívaténe. Áánetu ihdyu cahcújtso múnáá wáábyuta méhdivu íuwááboju böhówájtsoobe diityéké meúúbálleki. Tsá cáhcújtsótumé wáábyuta tene íjcyatúne.

24 Árónáa tsáijyu műúne tsááme meúwaabóné illéeboki. Aame muurá teene illéebóne waajácuíyá ímiááné ímityúmé iíjcyane.

25 Aane mühduuvúrá iíjtsúcunúne botsii Píívyéébe mééma íjcyane iwáajácúne dííbyeke duurúváiyómé ímíhmóúbánema.

Muhdú pihcyáává pañe meíjcyáiyóné

26 Ahdícyane, ámuúha táñahlbémuj, ámuha mepíhcyáávécooca Píívyéébeke ámuha medúúrváne májtsí méenuhíjcyámee, tsaatédívú dibye íuwááboju böhówajtsóné úúbállehíjcyámee, tsíjtyé ihjyu illéebótúrójuri íhjyúvahíjcyámee, ditye íhjyuváné mellébojúvú pátyétsohíjcyámee, éhdume műú ímíñeúvú meenú cahcújtso múnáake tene ipiááboki.

27 Aane tsaate tsíjtyé ihjyu illéebótúrójuri iíhjyuváné píívyetéhajchíí óvíi miityétsiye ihjyúváhi. Téhdure iímléhajchíí tsíjpi piivyété iíhjyuváné. Árónáa ihdyu tsá műú tsané tujkéveri íhjyúvatúne. Tsáápiitsádí műú ihjyúvá llééboobe ipájtyétsoki.

28 Áánetu dibye íjcyátúhajchíí tsá műú ámuha mepíhcyáávéné pañe tééjuri íhjyúvatúne. Iiye műú iíjcyácooca Píívyéébemáyé tééjuri ihjyúváhi.

29 Áhdure dibye íuwááboju tsaatédívú böhówajtsómé műú tsáné dobéévé pañe miityétsíuba, 3-meváuba, úwaabó tsíjtye illéebúcunúki.

30 Árónáa tsáijyu műúne Píívyéébe lléébúcunúmedívú téhdure íuwááboju böhówájtsóhajchíí ovíi tujkénú úwááboobe íhveté diityéréjuco iúwááboki.

31 Ehdu műú Píívyéébe íuwááboju ámúhadívú böhówajtsóné tsáápiitsádí ímíñeúvú úwaabó tsíjtye illéebóne dííbyedívú icyátsípááveki.

32 Dííbyé uwááboju műú imyéénune píívyetémé ímíñeúvú meenúhi.

33 Tsá dibye ímílletú mühdurá dííbyé uwááboju medáriiivéne.

Imílleebe tsaímíyé pámeere metúkévétsójcatsíñe.

34 Aane ihdyu óvíi ámuha mepíhcyáávécooca Píívyéébé taúhbaju néhdu walléémú ímiááméré iíjcyáne cúúvélhulléré

uwáábó lleebúcunúhi.
ihjyúváityuróne.

³⁵ Tsane idíllone iímilléhajchíí óvíi ihjyáhañévúré dillómé ájyúmuke. Tsá tene ímityú Píívyéébé pihcyáávé pañe walle ihjyúváiyóne.

³⁶ ¿Mityá tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méijstsúcunu, tsáhái muurá ámuha pahdu dibye íuwááboju méhdivu böhówátsohíjcyáné mewáájácutúne.

³⁷ Aane cáhawáá óvíi tsaate dibye íuwááboju diityédívú böhówátsohíjcyámé pañe díibye Apííchó íjcyáhajchíí waajácú díibye taúhbaju néhdújuco o néhíjcyáne.

³⁸ Áánetu tehdújuco néérone ditye muhdurá ijtsúcunúhajchíí muhdú idyé méméénuúhi.

³⁹ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Ahdícyane óvíi ámuha méúwáábohíjcyá Píívyéébe íuwááboju méhdivu böhówajtsóne. Tsá múu tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri ihjyúvánetu diityéké bójcyutúne.

⁴⁰ Iimiááméré múu iíjcyáne panéváré imíñeúvú meenúhi.

15

Críjto dsíjíveebe bóhiíne

¹ Ámuúha táñahbémuj, cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa pa-jyéteju ámúhakye o úwaabóné ámuha mecáhcujtsóne. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi.

² Aame tsúúca ámuha mépájtyeté ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchííjyu. Áánetu ámuha ímí mecáhcújtsótúhajchíí illure ámuha mébáñúméííhi.

³ Muuráhjáa Píívyéébé waajácuháámitu tene néhdújuco méimítyú iwáágoo Críjto dsíjívénetu íjcyáné uwááboju oke ditye úwaabódújuco ámúhakye o úwáábohíjcyáne.

⁴ Muuráhjáa tene néhdújuco dsíjívéebeke ditye cúúuube pápihchúúj cooívatu bóhiíne.

⁵ Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdúhjáa Péedoródívú iböhówáávéné boone tsíjtye ímamyémudívú dibye böhówaaavéné.

⁶ Ááné boonétúhjáa muurá böhówááveebe ihñéjté 500-mevá ehnííñevu íjcyámedívú. Áámedítýúu tsúúca tsaatétsáhjí dsíjívénetu muurá ijcyáméi mítyame.

⁷ Áhduréhjáa muurá böhówááveebe Jacóóbodívú. Ááné boonétúhjáa böhówááveebe pámehdívúréjuco.

⁸ Ááné boonécóbaúvutúu téhdure óhdivu dibye böhówaaavéné ó ijtsúcunú éhne múúne walle itsíimáváiyotsíhjí pájtyelle tsíimavádu.

9 Áánéllii tsá o íjtsúcunúmeíturó dííbyedítyú íjcyáné uwááboju úwááboméré péhíjcyáméejpi o íjcyane. Muurá ímiááné tsá o íjcyáítyuró ténejcú uwááboobe cahcújtso múnáakée o ícúbhrahíjcyánélliíhye.

10 Árónáacáljháa ihdyu Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyabe óhdi iídáátsóvéne oke ímíbajchóhi. Aabe ihdyu óvíi tehdújuco o íjcyane dííbyé icyánéjcú uwááboobe. Áánéllii muurá ímiááné tsijtye uwáábojté ehnííñevu ó méénuhíjcyá tééné wákimyéi. Tsá idyé oore. Dííbyere ihdyu Píívyéébe méénuhíjcyá tajtyééveri.

11 Árónáa tsá muhdú tene néétu tsaate éhnííñevu tééné wákimyéi méénune. Aane ihdyu ímí tehdújuco ámúhakye muha meúwáábohíjcyáné ámuha mecáhcujtsóne.

Dsíjivémé böhiiíñe

12 Muuráhjáa Críjto dsíjíveebe böhiiñe muha meúwáábohíjcyáné ámuha mécáhcujtsóhi. Árónáa iiveekí tsaate ámúhadítyú nehíjcyá dsíjivémé böhíjúcóóityúne?

13 Muuráhjáa ímiááné tehdú tene nééca Críjto dsíjíveebe tsáhájuco böhíjítyuróne.

14-15 Aaca muurá ténejcú uwáábojte muha méíjcyáiyá álliu múnaa dibyée böhíitúnéré muha meúubállehíjcyánélliíhye. Aaca téhdure tééné uwááboju mecáhcujtsóné tsá iinetu meke píáábóítyuróne.

16 Muuráhjáa tehdú tene nééca Críjtoke ditye cúúuube tsá böhíjúcóóityuróne.

17 Aacáa muurá íjcyáiyóné máhallúrí méimítyuháñé.

18 Aamée dííbyeke ímí mécáhcujtsorómé medsíjivémé ávyétá wágooóveréjuco meméénúiyóne.

19 Muurá dííbyeke mécáhcujtsóné apááñéré iíñújí hallúrí meíjcyánetu meke píááboca tsíjtyéhjí ehnííñevu ávyétá iídáátsó méíjcyáiyáhi.

20 Árónáacáa ímiááné Críjto iidsíjivétsihdyu bohíi medsíjivémé meböhíiíñé mééma déjucóonuúbe.

21-22 Muuráhjáa tsáápiyi Adáá ímityúné méénúné déjúcotu mëdsíjívehíjcyáhi. Ahdúu iívane tsáápiyi Críjto ímiáábé íjcyabe méénúnej tééveri mëdsíjivémé méböhíihi.

23 Árónáa tsá ihdícyáiyu meböhíiityúne. Dibyéi tsiiñe tsáácooca méböhíi dííbyeéjté meíjcyame.

24-25 Áijyu pámé avyéjuubéré íjcyáá dííbyeke múnáátsohíjcyámeke ityáhjáné hajchóta. Ááné boone páneere Cááni Píívyéébé hójtsí pañévú iíhvéjtsóiibye dííbyeréjuco páné avyéjuube iíjcyaki. Téijyu páneere níjkévaáhi.

26 Dsijívé meke múnáátsohíjcyáné tsáhájuco íjcyáityúne.

27 Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe picyóó Críjtoke páné avyéjuubéré dibye iíjcyaki. Ehdu muurá nééne dííbyé waajácúháámitu. Tsá tene néétu Cááni dííbyé túkevéjtsójú pañe íjcyane.

28 Muurá ícyooca páneere Críjtó túkevéjtsójú pañe íjcyároobe téiju íjcyáá Cááni Píívyéebé túkevéjtsójú pañéréjuco. Muurá Píívyéébe ávyeta páné avyéjuubéré ímichi dííbye tájpí páneere íjcyáabe. Áánéllii téiju páneere dííbyé túkevéjtsójú pañéréjuco íjcyáíne.

29 Áánetu ijcyáné tsane. Ehdu idyé medsíjivémé mebóhíjúcóiityúné néhíjcyámé ¿íveekí tsójtsómeíhíjcyá imúnaa dsíjívémé mémeri 'ditye ipájtyetéki' néémere muhdú idyé medsíjivémé mebóhíjúcóiityúnáa ɿnetú diityéké tene ipiááboki?

30 Aane idyé ehdu tétsíhjí daíhañéréjuco medsíjívéíñáa ¿íñé muha úwááboméré mépehíjcyá tsájyu tsaate múúhakye tééné hallútú dsíjívétsohajchíí muha mepájtyetékjíívari?

31-32 Áánélliihyéhacáa bañúháñé tééné hallútú Éépetsó cóómi múnaa ápichó éhne múúne meke dóóné iyámédú néémema ó táhjácatsíhíjcyáhi. Aanéjííva, ané metsu ímiááné tehdu tene néhajchíí meíjcyáné hajchótá mewáñehjívaténé pañe panéváré meóóvehíjcyá tétsíhjí daíhañéréjuco medsíjívéíñélliíhye. Árónáa muurá ímiááné medsíjivémé mebóhiíne o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye dsíjívétsohllehíjcyároobe ó ícyahíjcyáhi. Áróneri illure ó ímíjyúúvehíjcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúráávyéneri o ímijyúdu.

33 Ahdícyane máállítsámeídí muhdurá ítsámeíhíjcyámedívu. Ámúhakye mújtátsodímyé ímí ámuha meíjcyáiyómeke. Muurá tsaate nééhií: "Átérejtédívú menáhbevámé illure meke mújtatsóhi."

34 Ahdu ámuha meíjcyáiyónéllii ímíñeúvú méuráávyé ímiááju. Óvíjyacóóné íimítyunéjcu. Muurá ijcyáméubá tsaate ámúhadítyú Píívyéébeke wáájácutúme. Ehdu ámúhakye o néé núcójpitsóróné pañe ámuha téénetu mewájácúúveki.

Muhdú dsíjívémé böhíííne

35 Árónáacáubá tsaate ámúhadítyú neéhi: ¿Aca íhya muhdííváj pílhjimá medsíjívétihdyu mébóhííhi?

36 ¿Aca muhdú ámuha méjtsúcunúhi? Íllu muurá teéne: Muurá tsíeméné pañévau mebájtsou tsíhdyuréjuco icyápáyóóvétihdyu ííñeu botsíí páneevé úmehéréjuco.

³⁷ Tsá muurá apáhajchíí teeu mebájtsónemáyé pahéjuco íjcyáityuróne. Tsáijyu muurá triígó pañeváuma tsíñehjí pañevahúúné mebájtsócooca tsáhái téuhjitu ipáhé böhówáávetúne.

³⁸ Píívyéébere ihdyu iímillédú píívyetsóné tsaímíyé keemévé iínéhé neeváúhjáa íjcyahéjuco.

³⁹ Tsá muurá panéváré tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure. Áánetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure.

⁴⁰ Téhdure caame íevéhówari íjcyanéhjí, iíñújíri íjcyánéhjí, tsíhdyúre.

⁴¹ Muurá cójíejpi núhba ájchú péjcoéjpima míicuru ájchúné tsíhdyúre. Áhdure míicúruj péété tsá tsahdúré néétune.

⁴²⁻⁴³ Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco meíjcyane medsiíjivétsihdyu mebóhííme. Muurá medsiíjivémeke ditye cúúume mechájááverómé tsiiñe mebóhíícooca tsíhdyuréjuco népiima meíjcyame tsáhájuco múijyú muhdú meíjcyájúcóiityúne. Muurá iñe ícyooca meíjcyánej pi átéreénenére.

⁴⁴ Aane muurá iíñújíri meíjcyánéj piima meíjcyame téhdure méíjcyáá tsíhdyuréjuco néénej pi múijyú medsiíjivéjúcóiityúnéj piima.

⁴⁵ Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: "Tujkénúejpí Adáake Píívyéébe iípívyétsóóbé pañevú picyóó míamúnaa dibye íjcyáíñe bóhi." Áábé boonétúu Críjto böhówááveebe ihdyu meke ajcú múijyú muhdú meíjcyájúcóiityúne bóhiívu.

⁴⁶ Árónáa tujkénúi méíjcyá iñe ícyooca meíjcyánéj piima. Ááné boonétú botsíi méíjcyáá tsíhdyuréjuco néjpi múijyu medsiíjivéjúcóiityúnéj piima.

⁴⁷⁻⁴⁸ Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe meenú iíñúbatu Ádáake iíñújíejpi íjcyáábeke. Áánélli tééjí hallúrí meíjcyame méjpílháñema mee dibyée ípívyéjtsoobédújuco. Áánetúhjáa ihdyu Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjitu. Áánélli dííbyema meíjcyácooca tsíhdyuréjuco meíjcyáñé dibye íjcyadújuco.

⁴⁹ Muuráhjáa Píívyéébe iíñúbatu méénuube íjpííma íjcyadújuco mee méjpíímaá. Áhdure idyé níjkyéjíri íjcyabé Críjtodúréjuco meíjcyáñé dííbyema meíjcyácooca.

⁵⁰ Ámuúha táñahbémuj, muurá iñe ícyooca meíjcyánéj pi iháñema tsá meíjcyáityú Píívyéébé avyéjuri. Muurá iñe dsíjívetúne iíjcyáityuróne.

51 Cáhawáá ámúhakye o úubálle múha mewáajácútúne. Tsá muurá pámeeee míamúnaa dsíjívétyúne. Muurá dsíjívétuméj piiháñé cápáyóóveé tsíhdyuréjuco néénéj piiháñevu.

52 Muurá ávyeta iicuíwuúré tsáneere metámihjyácóné hallúrí méjpíhañe cápáyóóveé páneere tsíhdyuréjuco iimibáávye niñéré rojrócó llíjchúmeícyoóca. Tene muurá íhjyúvácooca cahcújtso múnaápe dsíjívehíjcyámé tsiiñe böhíime tsáhájuco dsíjívétyúne. Ááné tujkéveri téijyu íjcyame dsíjívétuméj piiháñé tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñé.

53 Muurá íñe ícyooca medsijívehíjcyanéj piiháñé téijyu cápáyóóveé dsíjívétyúnéj piiháñevúréjuco. Áijyu ihdyu botsíi méíjcyaa Píívyéébé avyéjuri.

54-55 Ehdu muurá íñe medsijívehíjcyánéj piiháñé tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñé Píívyéébé waajácuháámitu íllu tene nehdújuco: “¿Aanéhaca kiávújucó teene dsíjívé meke wáágóóiyóne? Tsúúca tähjátsámeíñé tsáhájuco íjcyatúne.” Ehdu Píívyéébé waajácuháámitu néeneé.

56 Muurá ímityúmé meíjcyáné déjúcotu médsíjívehíjcyáhi. Aanée méhdivu Píívyéébé taúhbaju bohówajtsó ímityúmé meíjcyane.

57 Árónáacáa ihdyu tehdújuco Píívyéébe méhdi iídáátsówéne Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri ímityúné mééma tähjane mewágóóvétuki.

58 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, méíhvéjtsodí Píívyéébé icyánéjcú ámuha meúraavyéne. Óóchévetúmré méméénuhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjtó wákimyéi. Muurá méwaajácú dííbyé wákimyéi meméénume mebáñúmeítyúne.

16

Cahcújtso múnáá wáábyuta dsíidsi pííhcyúmeíñé

1 Áánetu dsíidsike cahcújtso múnáállii ámuha mepíhcyuhíjcyáné múu ímíñeúvú meenú iinée Garáátsiá iinújiri íjcyáné cahcújtso múnáake o néhdu.

2 Ténevá tsemáánadú múu wáyeéévejcoójí idybéévécooca ámúhá wákimyéí hallúvú ámuha meújcúnetu tsánéhwu dówacárohíjcyá ámúhadívú o úújetécooca botsíi ámuha mepíhcyútuki.

3 Aane o úújetécooca tsaatéké ámuha metújkevééllémeke méwálloo Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu ámuha mewállóóné waajácuhaamínema ditye teene itsájtyeki.

4 Áámema téhdure muhdú o néhajchií ó peéhi.

Muhdú ipyééiñé Páávoro íjtsámeíñé

5 Árónáa ihdyu tujkénúi ó peé Matsedóóniá iiñújivu. Átsihdyu botsíi ámúhakye ó aahívéteéhi.

6 Aabe tsáijyu műúne ámúhamma úúnijyá hajchótá ó ijcyá tsúcájähreé. Átsihdyu óvíi kiávú o péébeke ámuha oke mépíaabóhi.

7 Tsá o ímíllétu ámúhakye iicúiye o áahívéíñúne. Ó imíllé tsuucájááneúvúi ámúhamma o ijcyane Píívyéébe ímílléhajchííjyu.

8-9 Aabe íchihvúré Éépetsovú Pejtecojtéé wañéhjí ó pájtyeé tééné pañe íchíi múnáake o úwááboki. Tsáijyu műúne tsaaate diityédítýú o úwaabóné cáhcujtsó tsijtye oke tééné hallútú tsáríllérónááca.

10 Áánetu Timotéó íñe o ijcyadu Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyabe ámúhadívú úújetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco dibye ímí iijtsúcunúki.

11 Áábeke ihdyu métsiiménéélledíñ. Ímíñeúvú dííbyeke mépíááboco elle iúlléjéne oke dibye iúújévaki. Muurá dííbyeke ó ítsohíjcyá tsijtye ménahbémuma oke ditye iúújévaki.

12 Téhdurée ménahbe Apóóroke ó neerá dibye ámúhakye iáahívétet tsijtye menáhbémuma. Árónáa tsá dibye péétune. Óvíi műijyú iimíllécooca ámúhakye aahívétéébe.

Páávoro pítyajcónē

13 Ahdícyane ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé ténejcútú ámuha íhtsutúmé meíjcyame ímítyunévú metáhjátsámeítyuki.

14 Múu iiná imyééñune ímíñeúvú meenú pamévakéré iwájyúnema.

15 Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaajácú Ejtéépanáké éhnée Acááyá iiñúji múnáadítýú ihyájkímuma tujkénú Píívyéébé icyánejcúvú pájtyéébeke. Aabe muurá diitye ihyájkímuma ímí piáábohíjcyá téhulle íjcyame ménahbémuke.

16 Áámeke műu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyámeke műu avyéjuulléhi.

17 Muuráhjáa diibye Ejtéépanaa, Potonáátoo, Acáicoo, éhdume tsaímýé oke piáabó ílle ámuha meíjcyaca oke mepiáábóýónetu.

18 Aame oke tsápítsohíjcyá ámúhakyée itsápijtsódu. Aane ímí ó ijtsúcunú tehdújuco. Tehdu néemeke műu avyéjuulléhi.

19 Áhdure ámúhakye ó úúballé Áátsiá iiñújiri íjcyáné cahcújtso műnaa ámúhakye dúúrváne. Téhdure Akííramútsí Piritsíírama ámúhakye duurúváhi. Áhdure diityétsi jávú píhcyáávehíjcyámé ámúhakye duurúváhi.

20 Pámeere íchíi műnaa ménahbémú ámúhakye duurúváhi. Téhdure tsamééré méduurúvajcátsi.

21 Aane íñe ámúhakye o pítyajcóné páñetu oo Páávoro ó caatúnúhi.

22 Aabe o néé Ávyéjuube Jetsocríjtoke wájyútumé hallúrí tsúúca ímityúné ijcyane. Aabe ihdyu óvi tsájucóó Máavyéjuúbe.

23-24 Muurá mítyane ámúhakye ó wajyú dííbyeejté ámuha meíjcyámeke. Ahdícyane ihdyu óvíi dííbyeréjuco ámúhakye píaabóne. Áyu tehdújuco.

2 CORÍFTIO

Hállúvúeháámi Coríftori íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro o íjcyáábekée oke Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aane íñe ícyooca muhtsi íhyaami mécaatúnú ménahbe Timotéoma elle Coríftori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáá éllevu. Téhdure pámeere Acááyá iiñújíri íjcyáné cahcújtso múnáá wáábyuta téhaámi.

² Ahdícyane óvíi Píívyéébe Ílli Jetsocríjtoma ámúhakye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Páávoro ícúbáhrámeíñne

³ Áánéllii metsu Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani Píívyéébeke medúúrvaki. Muurá meke iidaatsólléne íjcyabe paíjyuváré meke böhíitsohíjcyáhi.

⁴ Muurá meícúbáhrámeíñetu meke ibohíjtsóne píáábohíjcyabe téhdure tsíjtyeke mepiáábo muhdú meke dibye píaabódu.

⁵ Ehdu Críjtoéjté meíjcyame dibyée ícúbáhrámeíhíjcyádújuco meícúbáhrámeíhíjcyáne. Áámeke dííbyej tééveri Píívyéébe meke ímíjyuuvu ácuhíjcyáhi.

⁶ Muurá muhtsi meícúbáhrámeíyómútsikye ímíjyuuvu ácuhíjcyabe téhdure ámúhakye muhtsi meúwáábóneri meböhíjtsómé tehdííváné ícúbáhraméí ámuha maáábúcúne mepjátyetéki.

⁷ Muurá muhtsi méwaajácú ámuha ímí Píívyéébeke meúráávye híjcyáné panéváré ámúhakye pájtyéróné pañe. Muhtsi meícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeíñéllii téhdure ámúhakye böhíitsohíjcyabe múhtsikye iböhíitsohíjcyádu.

⁸ Ámuúha táñahbémuj, ó imillé ámúhakye o úúballéné muhtsii Áátsiá iiñújíri meícúbáhrámeíñne. Ávyetáa muhtsi meícúbáhrámeí múha áábúcúityuróne. Tsáhájucóo muhtsi meíjtsúcunútú mepjátyetéiñne.

⁹ Idátsóhrée muhtsi éhne múúne ditye dsíjivétsoímyé íjcyadu. Ehdúu múhtsima pajtyéné Píívyéébedívú muhtsi mecátsípááve panévatúré íhtsútuube íjcyabe dsíjivérómeke böhíitsóóbedívu.

10 Aabée ihdyu mühtsikye pájtyetétsó téijyu muhtsi medsíjivéiyónetu. Áánéllii dííbyedívú muhtsi mécátsípáávehíjcyá éhnííñevu íjcyárónéhjitu dibye mühtsikye ipájtyetétsoki.

11 Aane óvíi ámuha piáábó métáúmeí dibye éhnííñevu mühtsikye píaabóné tsijtye iájtyúmíne dííbyeke ityéhdújtsoki.

Coríftó cóómivúi Páávoro péétune

12 Muurá muhtsi méwaajácú ímí tehdújuco muhtsi meíjcyane míamúnáj piine ímichi ámúhama. Píívyéébere mühtsikye piáábóneri ímí muhtsi méícyahíjcyáhi. Tsá mühtsiye tehdú meíjcyatúne. Ááneri mítyane muhtsi méimíjyúúhií.

13 Aane íñe ámúhakye muhtsi mecáátunuhiíjcyáné tsá túhú íhjyúvatúne. Cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú téhaamíjí meéévnema.

14 Muurá ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha mühtsidi meímíjyúúveíñé ténejcúvúu ámúhakye muhtsi mewáájácútsónélliíhye. Áhdure ámuha méwaajácú ámúhadi muhtsi meímíjyúúveíñé mühtsí uwáábóo ámuha melléébónélliíhye.

15-16 Aanée ámúhadívú ímí o íjtsúcunúnéllii tujkénú ó imíllerá Matsedóóniá iiñújívu o péébe ámúhakye o áahíveíñúne. Aabée téhullétú o óómiibye ó imíllerá tsiiñé ámúhadítýú o pájtyene Jodéá iiñújívu o péébeke ámuha oke mepiááboki. Árónáacáa tsá tehdú tene néétune.

17 ¿A téénetúu ámuha méijtsúcunú pánehjídú o pájtyacámeihíjcyáne? ¿A ámuha méijtsúcunú cahcújtsó münaa íjcyatúmá pánehjídú imyéénuityúné íhjyúvahíjcyadú o íhjyúvahíjcyáne?

18 Tsáhaá, muurá Píívyéébe mühtsikye waajácú tehdú muhtsi menéétune. Áánéllii muurá muhtsi menéhdújuco meméénune.

19 Muurá Críjto Píívyéébé Hajchi íjcyaaabe tsá müijyú ííjtsaméí cápáyóóvéityuróne. Muurá muhdú iñéhdújuco dibye méénune. Áábedítýú íjcyáné uwááboju íñe muha méúwáábohíjcyá oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, éhdume.

20 Áábej tééveri muurá páneere Píívyéébe mééma meenú muhdújháa iñéhdújuco. Áánéllii dííbyeke medúúrúváne météhdútsohíjcyáhi.

21 Téhdure dííbyere Críjtoj tééveri dibye meke ímíbajchómé méijcyá dííbyeéjté íhtsutúme.

22 Aabe meke íítsíímedi idíllómé pañévú Íapíichó pícyóónéri ímiááné méwaajácú meke iñéhíjcyanévú dibye ájcuíñé.

²³ Aabe waajácú iinéllihyéikyé elle Coríftori ámuha meícyámeke o áahívetétúne. Imaiánée ó imíllerá ámúhakye o áahíveténe. Árónaacáa tsáhái o péetu ámúhakye uhbádúré o túkévéjtsotéiyónélliíhye. Áanélliíhyée tsáhái ámúhakye o áahívetétú ámúhakye o kímovéjtsóiyónélliíhye.

²⁴ Árónaa tsá ámúhakye o táuhbáityuró íñe mecahcújtsónejcúvu. Muurá tsúúca ámuha ténejcu méwaajácújucóóhií.

2

¹ Apááñéré ó imillé ámúhakye o tsápíjtsóneri o piaabóné ámuha meimíjyuúki.

² Muuráhjáa diityédíjyuco ámúhadi o ímíjyúúvégíómeke o kímovéjtsoca ¿múhdí ó ímíjyúúvégíyahí?

³ Áanélliíhyée muurá ámúha éllevu ihde o cáatúnúhámí pañe ámúhakye ó úwaabó ámuha meimíbáávye ellévú o péecooca oke ámuha meimíjyúúvégtsóiyótsihvu illure oke mekimovéjtsotuki. Muurá ó waajácú oke ámuha meimíjyúúvégtsoca tsaméhjíjucu meimíjyúúvégíone.

⁴ Muuráhjáa tujkénú ámúha éllevu o wálloháámí ó caatúnú múhdurá ámuha meícyahíjcyáné kímóhcó oke pájtyéneri táábere. Árónaacáa tsá ámúhakye o kímovéjtsó o cáatúnutúne. Mítyanée ámúhakye o wájyúnélli ámúhakye ó caatúnú ámuha meimíbáávyeki.

Ímityúné méénúmedi meídáátsovéne

⁵ Áanetu eene ímityúné imyéénúneri oke kímovéjtsoobéubá awáá éhniíñevu ámúhakye kímovéjtsóhi. ¿Mityá tsá ámúhakye dibye kímovéjtsotúnej?

⁶ Áabeke téhdunéjuco ámuha tééné hallútú meúwaabóne.

⁷ Illuréjuco díibyedi meídáátsovéne máábajíívē teéne. Áane mécánaajánú dibye iijtsaméí icyátóróóvéne iimíbáávye ávyétá tútavááveréjuco Píivyéébedítýú dibye imyéénútuki.

⁸ Áanélli ámúhakye o néé ámuha tsiiñe ímí díibyema menáhbévakí.

⁹ Ehdúu ámuha meícyane o wájácúne éíjyu tééné uwáábó o cáatúnuhámí ámúha éllevu ó wallóo ámúhakye o nééne ámuha mecahcújtsóhajchíí o wájácuki.

¹⁰ Muurá ímityúné méénúmedi ámuha meídáátsovéne teene maábajíívéné ímí ó ijtsúcunúhi. Áanélli téhdure táicyánéjcutu ámuha meídáátsovémedi ó idáátsóvehíjcyá Críjto mémeri.

¹¹ Ehdu mépiáábójcatsí Naavéné meke imújtátsotuki. Muurá tujkéveebe meke imújtátsoki.

Tóróóá cójomiyi íjcyaaabe Páávoro múhdurá íjtsámeññe

¹² Tóróóavúu muurá o úújetéebé tétsíi múnáake Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwááboca mítyame cáhcújtsóiyá Píívyéebé piááboríye.

¹³ Árónáacáa técoomiyí ménahbe Tííto íjcyatúné múhduuvúrá o íjtsúcunúnéllii o péé diityédítýú Matsedóóniá iiñújivu dííbye néhcovu.

Críjtoma íhtsutúmē meíjcyane

¹⁴ Árónáa ihdyu Píívyéebéke ó téhdútsohíjcyá Críjtoj tééveri panéváré metáhjahíjcyáné hallúvu. Muurá mejtééveri íuwááboju pahúllevávú tsújaúcuhíjcyaaabe éhne múúne pácuúcuj cúvá pahúllevávú tsújaavédu.

¹⁵ Ahdu Críjtoj tééveri meímibáávyémeke Píívyéebé ímí íjtsúcunúmē dííbyé uwááboju métsújaúcuhíjcyá pámehdívúré pájtyetéímyema wágóóvémíyedívu.

¹⁶ Áané uwááboju muurá wágóóvémíyé íjtsúcunú éhne múúne meke dsíjívétsoiyóné meíjtsúcunúdu. Áánetu pájtyetéímyedívú iiné imíjyaú teene bohíivú diityéké ájcune. Aanéhaca iñe ¿caatyé úwáábóiyá tééné uwááboju?

¹⁷ Muurá tsá teene muha meúwáábohíjcyatú tsaate méenuhíjcyadú muha medsiidsívakíye. Áhdure tsá tsíhdyuhjíré muha meúwáábohíjcyatúne. Muurá tene néhdújuco muha meúwáábohíjcyáné Píívyéebée múúhakye níwáávéné wákimyéí Jetsocríjtó múúhakye piáábónej tééveri dííbyeke muha meíicuvénéjuco.

3

Béhné pihtyájcoju

¹ ¿Aanéubá ámuha méijtsúcunú illure muhtsi memítýájkímyeí ehdu ámúhakye menéhíjcyáne? ¿Áhduréubá ámuha méijtsúcunú tsaate méenuhíjcyadú uwáábojtétsí muhtsi meíjcyáné waajácúháamívu ámúhakye muhtsi meúújétsoiñe? ¿Panéubá ámuha méijtsúcunú téeméháamí ámúhakye muhtsi metáúmeíñe?

² Áánerá ihdyu ámuhayé teene waajácúháamí tujkévéejte múhtsí uwááboríi tsíhdyuréjuco ámuha mecápáyoovéme. Áámeke ámúhakye pámeere iiténé waajácú ímiááné tehdújuco ámúhakye muhtsi meúwaabóne.

³ Aame ámuha Críjtóo múúhaj tééveri cáátúnúné waajácúhaamídu. Árónáa ihdyu tsá ámuha mecáátúvatú caatúnújpácyori. Áhdure tsá ámuha mecáátúvatú éhnéhjáa néwáyuwáácutu cáátúvanédu. Muurá ihdyu íhtsútuube

Píívyéebé Apííchóré ámúhá pañévú úcaavéné ámúhakye ímíjpyetétsómeke tsijtye iíténetu waajácú dííbyeéjté ámuha meíjcyane, waajácuháamí cáátuváné iéévéne iwájácúiyódu.

⁴ Ehdu íñe ámúhakye o nééne ímiááné tsá alliu íjcyatúne. Muurá Píívyéebere Críjtoj tééveri múhtsikye píáábohíjcyánellii ó waajácú ímiááné tehdújuco o néhijcyáne.

⁵ Tsá múhtsí waajácúrýé muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Píívyéebere ihdyu múhtsikye tükévéjtsóneri muhtsi méúwáábohíjcyáhi.

⁶ Áhdure dííbyere múhtsikye píáábohíjcyá íñe muhdú meíjcyaiňé béhné pityájcoju muhtsi tsíjtyeke meúwááboki. Muurá dííbyé Apííchó mépaňe íjcyánej tééveriyé mépájtyetéhi. Tsá ihdééné taúhbaju meúráávyerómé illure méwágooovéiyáhi. Áánetu ihdyu Píívyéebé Apííchó meke ajcú medsíjivéjúcóiityúne bóhiivu.

⁷ Muuráhjáa teene tujkénú Píívyéebé pícyoóné taúhbaju meke pájtyetétsóityuróné néwáyuwáácutu cáátuváné tamúnaa ijraéémudívú wajtsí dííbyé iítsútuma Moitséeúvuj tééveri. Ááné ámítsaráhcóhjáa dííbyeúvú húmiri íjcyánellii tsá imúnaa iítehíjcyatú dííbyeke. Aanéikyéhjáa chooco dííbyedítyú áábanúhi.

⁸⁻⁹ Ehdúhjáa muurá meke pájtyetétsóityúróné taúhbaju tujkénú Píívyéebé pícyoone iíné imíjyaú böhówaavéhi. Aanéií mi-tyáubá awáá mepájtyetéíñé uwááboju dííbyé Apííchó mépaňétú böhówájtsoíñej. Ááné pityájcoju íñe ícyooca mééma dibye méénune muurá meke ímíjpyetétsóhi.

¹⁰⁻¹¹ Áánevu tujkénúu dibye méénúné taúhbaju ímí néérone tsá úújetétúne. Áánetu íñe ícyooca mepájtyetéíñé pityájcojuu dibye méénune awáá éhniíñevu meke píaabóné tsá muijyú níjkéváityúne.

¹² Aane muha mewáájácúnellii méúwáábohíjcyá iínerí núhnévetúme.

¹³ Tsá muha meméénuhíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvú ditye iájtyúmítu Píívyéebé ámítsaráhcó íhyúmiri íjcyane áábanútúné hajchótá wájyámubávú wátácámeihijcyádu.

¹⁴ Téijyúhjáa íjcyáné míamúnaa tsá wáájacúpityúne. Áhdure ícyooca íjcyáné míamúnaa teene ihdééné pityájcoju éévéjúcoorómé tsá wáájácutúne. Aame ijcyá éhne múúne tsane tsíeménevü maávohjácóné íjcyadu wáájácúmeítyúme. Muurá ihdyu apááñéré Críjtóo mééma méénune mecáhcújtsóneri méwaajácúiyáhi.

15 Aane ícyoocápí tsaate téénere Moitséeúvúu cáátúnuhíjcyanéhjíré icyáhcújtsóne itsúcunuhijcyá ipájtyetéiñe. Tsá ditye wáajácúpityú Píívyéebéé muhdú mepájtyetéiñe Jetsóoj tééveri méénune.

16-17 Árome muurá díibyé icyánejcúvuréjuco pájtyémeke piááboobe Íapííchoj tééveri ditye iwáájácu muhdú ipájtyetéiñe.

18 Muurá Píívyéébeéjté meíjcyame tsúúca díibyé icyánéjcú méwaajácúhi. Aame míicumídú menéemedítýú díibye ímí böhówaúcunuhijcyámé icyóhbodu meíjcyaa Críjtodú Íapííchoj tééveri meke dibye ímíjpyetétsóme.

4

1 Aane téénetu íjcyáné uwááboju ímiájú íñe muhtsi meúwáábohíjcyáhi. Áánetu tsá muhtsi meóochévéítýuró mekée iidaatsolléne Píívyéébe múhtsikye pícyóóné wákimyéityu.

2 Áánéllii muurá páneere núcójpítsó nénehjí muhtsi meíhvéjtsóne díibyé uwááboju meúwáábohíjcyá muhdú tene néhdújuco. Tsá muhtsi tsíijítóríyé meúwáábotúne. Aane Píívyéébe waajácú muhtsi maállityúne. Aane téhdure míamúnaa waajácuiyáhi.

3 Aane íñe meke pájtyetétsoíñé muhtsi meúwáábohíjcyáné tsá böhówáávetú wágóóóvémeyedívu.

4 Ijíj caani Naavéné diityéké tühútsohíjcyá ditye icyáhcújtsótú Píívyéébere íjcyabe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju.

5 Muurá tsá múhtsidiýú muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Muhtsi meúwáábohíjcyá Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyábedítýu. Áábeke muhtsi mewájyúnéllii méijcyá ámúhá iicuve múnáajtétsi.

6 Muuráhjáa Píívyéébe néhdújuco peete íjcyane. Áábere muurá íñe ícyooca mépañevú téénedu nééne íuwááboju pícyóó téénej tééveri díibyé ámítsaráhcó Jetsocríjtodítýú böhówaúcunúné mewáájácuki.

Mecáhcujtsóné meke túkévejtsóhi

7 Aane muurá Píívyéebé ámítsaráhcó núpájkíihllódú menéérómé pañe tsúúca íjcyánetu ámuha méwaajácú díibyé ihnáhooríyé muhtsi meúwáábohíjcyáne. Tsá múhtsí ihnáhoori muhtsi meúwáábohíjcyatúne.

8 Muurá múhtsikye tsíñehjí páhduváré dáriívéronévú tsá muhtsi metáhjátsámeítýúne. Tsáijyu múhtsikye ihnáhó tene íjtsámeíchórónáa tsá muhtsi iñerí maáábímyeíhíjcyatúne.

⁹ Tsáijyu muurá műhtsikye ditye méénúrónáa tsá muhtsi meíhvétsohíjcyatú tééné uwááboju. Ehdu műhtsidi ditye ícúbáhrárómútsikye Píívyéébe piáábohíjcyáhi.

¹⁰⁻¹¹ Muurá paíjyuva kiávú muhtsi mepéhullévú műhtsikye dsíjívétsohíjcyarómé Jetsóokée imyéénudu. Ehdu muhtsi dsíjívetu mépátyetéhíjcyá dííbyeke muhtsi meíicúvéné wákimyéí meméénúné déjúcotu Jetsóó műhtsikye panévatúré téhmene iwáájácúmeíki.

¹² Ávyeta műu dsíjívénetu muhtsi méuwáábohíjcyá teene ámuha mecáhcújtsóne müijyú medsíjívégúcóiítýúne böhí ámuha meújcuki.

¹³ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: "O cáhcújtsónetu íñe ó ihjyúvahíjcyáhi." Ahdu idyé muhtsi mecáhcújtsónéllii íñe ámúhakye ménehíjcyá iínerí núhnévétumútsí ímiááné panévatu Píívyéébe meke píaabóné muhtsi mewáájácúnellíhye.

¹⁴ Muurá muhtsi méwaajácú muhdúhjáa Ávyéjuube Jetsóoke ibóhiitsódú medsíjívemeke ibóhiitsóne dibye meke tsájteíñé iúniúvu.

¹⁵ Aane muhtsi mewáájácúnellii méicúbáhrámeíhíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsó mítyame meíjcyame dííbyeke metéhdújtsó dibye meke píaábohíjcyáné hallúvu.

¹⁶ Áánéllii tsá müijyú meíhtsunúítýuró tééné wákimyéí meméénúnetu. Muurá ídátsó menéérome Píívyéébeke meúráávyénéjcutu íhtsutúmé meíjcyameke téjcoojívádú meke píaábohíjcyáabe.

¹⁷⁻¹⁸ Aane íñe ícyooca páhduváré nénéhjíri meícúbáhrámeíhíjcyaróné tsá mühajchótá íjcyáityúne. Áánetu ihdyu ténéhjíri meícúbáhrámeíyómé nihñévúré Píívyéébema meíjcyame tsá müijyú muhdú meíjcyáityúne. Áánéllii meere tsáimiyé meíjcyáiyónéri tsá meíjyáculúítýuróne. Apááñeriyé meíjyáculúiyá müijyú níjkéváityúné Píívyéébé avyéjuvu meúújetéiyóneri.

5

¹ Muurá méwaajácú méjpi jahdu néjpiima mühajchótá meíjcyáityúne. Aane wágooovéné boone ihdyu Píívyéébe mééma tsíhdyuréjuco méénúnéj piima meíjcyáá níjkéjíri müijyú muhdú íjcyáityúme.

² Ááneri íñe métsúúrámeíhíjcyá téénéj piivu mepájtyéiyóneri ídátsó meícúbáhrámeíhíjcyánetu mewáyééveki.

³ Muurá téhulle tsá méjpíima íjcyatúmé meíjcyáityúne.

⁴ Múhdutúiyó íñe ícyooca meíjcyánej píiyé cápáyovéné mújijyú medsiójivéjúcóóityúné piívu. Tsáháítvuro ihdyu medsiójivécooca múhajchótá méjpíima íjcyatúmé meíjcyáítvuróné.

⁵ Árónáa ihdyu Píivyéébere méénudújuco méjpíhañe tsíhdjuréjuco cápáyóóveíñe. Aanée mewáájácu mépañévú pícyoobe Íapíícho.

⁶ Aane ehdu méúmíwa íjcyane tsúúca méwaajácúhi. Árónáa íñe ícyooca meíjcyáné piimáyéi meíjcyáné hajchótá tsáhái Ávyéjuube Jetsoo únluri meíjcyatúne.

⁷ Aane ímiááné iñéhdújuco Píivyéébe mééma méénune muurá maájtyúmíturóné mécáhcujtsóhi.

⁸⁻⁹ Aame medsiójivétúné hajchótá métsúúrámeíhíjcyá muhdú dibye ímillédú meíjcyáiyóneri medsiójivécooca tsaímíyé dííbyema meíjcyaki. Áánéllii tsá meíllityéityú dsíjiveri. Aame ihdyu médsíjivéjúcóoyá Ávyéjuube Jetsóomáyéjuco meíjcyaki.

¹⁰ Muurá dííbyedívú pámeere míamúnaa mépíhcyááveé dibye meke idillo muhdúhjáa medsiójivétúné hajchótá iñújiri meícyahíjcyáne. Áijyu meke áhdóiibye muhdúhjáa meícyahíjcyáne. Imiáámée íyahíjcyámé tééne áhdó iñé imíjyaú ijcyáhi. Áánetúu ímityúné méénuhíjcyámé tééne áhdó icúbáhráméíhi.

Píivyéébema ímí meíjcyane

¹¹ Áánéllii muhtsi Píivyéébeke maávyejúúllédú íjcyamútsí méimillé tsijtye cáhcujtsóné dííbyeke. Aane waajácuube ímiááné tehdu muhtsi meméénuhíjcyáne. Áhdure cáhawáá óvíí ámuha méwaajácúhi.

¹² Ehdu ámúhakye muhtsi menééneri tsá memítyájkímyeítyúne. Íllure ámúhadívú muhtsi mébóhówátsohíjcyá múhtsidi ámuha meímíjyúúveki, teene ámuha mewáájácúne eene iibúuri icyáhcújtsóturóné míamúnaa iítérokýé iúwáábóneri mítyákímyeíhíjcyámedívú téhdure ámuha mebóhówájtsoki.

¹³ Ehdu íñe ámúhakye muhtsi menééne méijtsúcunúdí muhtsi meméívatémútsí meíhjyúvhíjcyáne. Ehdu muhtsi meúwáábónej téeveri éhníiñevu Píivyéébeke máávyéjujsó ámúhakye tene ipiááboki.

¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Críjto pámeekéré meke iwájyúne iidsíjivétsihdyu bóhiine mewáájácúne dííbyedívú méihvéjtsámeí dibye meke ityúkévéjtso meímillédú meíjcyájúcóótuki. Aame dííbyeke mecáhcujtsómé medsiójivéjúcóóityúne bóhiima meíjcyame ímityúnehjívú dsíjivemédú meíjcyáhi.

16 Aame tsá meíjyácunúítyuró tsaate muhdú íjcyáneri eene cáhcújtsotúmé ténehjíré iítehíjcyádu. Ehdúikyée Críjtoke o cáhcújtsótúné ihde tájtsaméí néébe dííbyeke ó itsúcunúhijcyá ihdícyaabédúre. Árónáa ícyooca tsáhájuco tehdu o íjtsúcunújúcootúne.

17 Muurá íñe tsúúca dííbyeéjté meíjcyame ihdée múhdurá meícyahíjcyánetu tsíhdyuréjuco mecápááyóóvémedítýú ímiáájuréjuco böhówaúcunúhijcyáne.

18 Ehdúu muurá Píívyéébere meke ímíbáávyetsó Críjtoj tééveri tsáimiyé dííbyema meíjcyaki. Áámekée meke níwááveebe tsjítyeke meúwaabómé téhdure iímíbáávyeki.

19 Muuráhjáa Críjtoj tééveri Píívyéébe méimítyú ímíbajchó ímí dííbyema meíjcyaki. Aabée múhtsikye níwaavé tééné uwáábovu.

20 Aamútsí íñe Críjto mémeri dííbyé uwáábójuma muhtsi méllehíjcyá múhtsij tééveri ámúhama dibye iihjyúvaki. Aane dííbyere Críjto mémeri ámúhakye muhtsi menéé ámuha meímíbáávyéne ímí Píívyéébema meíjcyaki.

21 Muuráhjáa Críjto ávyétá ímiáábé íjcyaaabe müijyú ímityúné méénútúróóbeke Píívyéébe ímityúúbedi dilló méimítyú déjúcotu dííbyeéjté meíjcyámeke ímiáámedítýéjuco idílloki.

6

1 Áánéllii íñe muhtsi dííbyé wákemyéí meméénuhíjcyamútsí ámúhakye menéé ámuha mebáñumeítyu dííbyé piááboju mééma íjcyane ámuha mewáájacújucóóme.

2 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

Míamúnáakée o pájtyetétsóiñeri o íjyácunúnáa piáábó oke ámuha metáúmeíñéllii ámúhakye ó píaabóhi.

Ehdu néénetu méwaajácú ícyooca tsúúca mepájtyetéiñe mééma íjcyane.

3 Áánéllii muurá íñe muhtsi dííbyé wákemyéí meméénuhíjcyamútsí météhmémeíhijcyá múhdurá muhtsi medáriívemeíñeri tsjítyeke metútávájtsótuki.

4 Muhtsi méimíllehíjcyá Píívyéébé iicuve múnáajtétsí muhtsi meíjcyamútsí ímiáámútsíyé meíjcyane. Muurá muhtsi iiná néétumútsí máaabúcuhíjcyá panévaríyé meícúbáhrámeíyonéhji.

5 Muurá tsáijyu muhtsi cuwáháñeri, ájyáháñeri, méicúbáhrámeíhijcyá ‘wayée’ néétune mewákímyeícyoóca. Áámútsikye tsáijyu mühtsikye iicubáhráne iwátsihcyúmútsikye cuvéhoojánuhíjcyáme.

6-7 Áronéhjí muhtsi máaabúcuhíjcyá Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju muhtsi mewáájacúnej tééveri Píívyéébe ímillédú

muhtsi meícyahíjcyánéllihye. Aamútsí tsíjtyeke muhtsi mépiáábohíjcyá dííbyé Apíichó múhtsi pañe íjcyánej tééveri. Ehdu muhtsi dííbyé wákimyéí meméénumútsí dííbyé ihnáhoori méícyahíjcyá tsaímíye. Áánéllii tsáijyu tsaate múhtsi halluvú ímityúné ihjyúvaróné tsá pánéévehíjcyatúne.

⁸ Árónáa ihdyu tsaate múhtsikye ímí iijsúcunúne duurúvahíjcyáhi. Áánetu tsíjtye múhtsidi úuhívatémé nehíjcyá álliu múnáajtétsí muhtsi meíjcyane.

⁹ Áane múhtsikye wáájácurómé tsá múhtsidi iičuvehíjcyatúne. Muurá tsáijyu ávyétá ihnáhó múhtsidi ditye iičubáhráromútsí tsá muhtsi medsjívehíjcyatúne. Áróne pañe muhtsi méícyahíjcyá idátsó múhtsikye ditye dsíjivétsóllehíjcyáromútsi.

¹⁰ Idátsó muhtsi meíjcyáromútsí mítyámeke mépiáábohíjcyá Píívyéébé avyéjúejte ditye iijsýa íhtsutúme. Ááneri muhtsi méimíjyuhíjcyá iihéúbamá íjcyátúromútsí tsáijyu kímóhcó múhtsikye tene pájtyérónááca.

¹¹ Ámuúha Corífto múnaa múhtsí nahbémuj, ámúhakye muhtsi mewájyúne méúúballé muhdú muhtsi meíjcyane tóónútumútsi.

¹² Tsáháturomútsí icyánéjcutu ímityúné ámúhadítýú muhtsi meíjtsámeítyuró tsáijyu műúne ámúhá icyánéjcutu múhdurá ámuha múhtsikye meíjtsúcunúrónááca.

¹³ Árónáa ihdyu ámúhakye muhtsi mewájyúne méúwáábohíjcyá éhne műúne iiitsíimeke cááni iwájyúne úwaabódú ámuha téhdure múhtsikye mewájyuki.

Píívyéébe jádú menéémeé

¹⁴ Aane tsá menáhbéváityuró cahcújtso múnaa íjcyátúmema tsahdúré diityémá meíjtsaméí néétúnélliíhye. Cáhawáá meíjtsúcunuj, tsá muurá pejco cóójíma tsahdúré néétune. Ahdu iiwané tsá tene ímityú imiájú meúraavyémé ímityúmema menáhbéváne.

¹⁵ ¿Aca Críjtoma Naavéné iijsaméí tsahdúre? Aanéhjíva tsá tene ímityú Críjtoéjté íjcyame Naavéné icyánéjcúejtémá náhbéváiyóne.

¹⁶ Áhdure ¿aca ímíiyóné imiá Piivyéébeéjté meíjcyame dííbye jáhdú menééme menáhbéváné níjcyotájté ibóhíima íjcyátúmeke dííbye?

Tahñéjté íjcyámé Piivyéébé o íjcyáabe tsá kiá dityédítýú o íjcyatúne.

¹⁷⁻¹⁸ Téhdure tsiiñe neébe:

Médowáávé ímityúné miámúnáadítýu. Ááne méemeenújúcohdí ímityúné ditye méénuhíjcyadú ímí ámúhakye o íjtsúcunú

ámuha tahñéjtéj Caani o íjcyáabe. Ehdu o néé Píívyéébe panévatúré íhtsútuube o íjcyáabe.

7

¹ Ehdu íñe Píívyéébe nehíjcyá meke iújcuíñe, ámuúha táníahbémuj. Áánéllii ílluréjuco metsu meíhvété panéváré ímityúné méjpíiyíi, meíjtsaméiyii, meméénuhíjcyánéhjitu. Ááne metsu meíhvéjtsámeí dííbyedívu.

Coríító cóómiyi íjcyame cahcújtso múnaa ímíjpyeténe

² Ahdícyane óvíjyuco mühtsima méímibáávyé tsaímiyé meíjcyaki. Muuráhjáa tsáháturo iiñerí ámúhakye muhtsi metútávájtsotúne. Áhdurée tsáháturo ámúhakye muhtsi maállíñé hallúrí ámúhá tsíeméné meékéévetúne.

³ Tsá íñe ehdu ámúhakye o néetu ímityúmé ámuha meíjcyánélliíhye. Éíjyú ámúhakye o néhdu mítyane ámúhakye o wájyúnéllií ó nehíjcyá ímí tsaméhjí meíjcyá múijyú medsjívátsihvújuco.

⁴ Aane ó waajácú ámuha tehdújuco meíjcyane. Áánéllii mítyane ó imíjyúú ámúhadi panévaríyé o ícúbáhrámeíyoobe téénevu o cátóróóvénema.

⁵ Muuráhjáa Matsedóónia iiñújivu muhtsi meúújetémútsí ávyétá ihnáhó meícubáhrámeíñeri muhtsi mítyane méíllityéhi.

⁶ Árónáacáa Píívyéébe imyéénuhíjcyádú piáábónej péévé Tíito mühtsidívú 'bohíbóhiúvú' úújeténeri muhtsi méímíjyuuvéhi.

⁷ Árónáacáa tsá apáánéré dibye mühtsidívú úújeténeri muhtsi meímíjyúúvetúne. Ímichíi muhtsi méímíjyuuvé muhdú ámuha meíjcyane dibye mühtsikye úúbálléneri. Mühtsikyéé úúbálléebé ámuhává ímityú meícyahíjcyánetu tsúúca meíhvétémé meíjyáculuhíjcyáné ámúhakye muhtsi maáähivetéiyónéri. Áhdurévá ámuha ímí o íjcyáiyónéri meíjyáculuhíjcyáhi. Ehdúu dibye mühtsikye úúbálléneri mítyane muhtsi méímíjyuuvéhi.

⁸ Árónáacáa tsánejcúvú ámúhadi ó ídáátsové éhnée tujkénú ámuha éllevu o wálloháamí pañe ihnáhó ámúhakye o úwaabóné kímóhcó ámúhakye pájtyéneri. Áronée óvíjyuco mühajchótawúrá ámúhakye tene kímóvejtsóné ámuha meímíjpyetéki.

⁹ Áánéllii ó imíjyúú tééneri. Árónáa tsá ámúhakyée kímóhcó tene pájtyéneri o imíjyúúné o néétune. Ó imíjyúú ámúhakyée kímóhcó tene pájtyétsihdyu ímí tsíhdhyuréjuco ámuha meíjcyáneri. Aane ámuha maáábúcuhíjcyáné ímí Píívyéébe ijtsúcunúhi.

Aanée tsá tééneri ámúhakye o tútvájtsotúne. Muuráhjáa íllure ámúhakye tééneri ó píaabóhi.

¹⁰ Muurá tsáijyu díibyere Píívyéébe meke íhvjeitsó tsáné kimóové meke ipájtye téénetu meíllíjkívýéne ímítýú meícyahíjcyáné meíhvjeitsóne díibyé icyánejcúvuréjuco mepájtye mewágooovétuki. Áánellii tsá múu kímóóve íjcyácooca iiná ijtsámeítyú díibyedítyu. Áánetu ihdyu cáhcújtsotúmē ehdu nénehjí diityéké pájtyéneri kímóóverómé wágooóveéhi.

¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ímillédú ámúhakye íhnáhó o úwaabóné kímóhcó ámúhakye pájtyeróné ámuha máaabúcúhi. Aanée ímiáánéjuco múhdurá ámuha meícyahíjcyanévú ámúhakye wáajácutsóné tsári ámúhakye pájtyéróneri ámuha meíllityéne méimillerá ámúhama teene o ímibájchoténe. Árónaacáa ámuha tsamééréjuco eenée ímityúné méénúúbeke íhnáhó meúwáábóneri meímibájchónellii tsáhájuco ámúhá hallúrí tene íjcyatúne.

¹² Ehdúu ámúhakye ó caatúnú Píívyéébedívú o böhówájtso ímiááné ámuha múhtsikye mewájyune. Tsáháa apáámútsikyéré ímityúné dáríívéjcatsímútsikye tene ipiáábo o cáátúnutúne.

¹³ Aane muurá muhdúhjáa ámúhakye muhtsi menéhdújuco ámuha meíjcyánetu muhtsi méwaajácú ímiááné múhtsikye ámuha mewájyune.

Ááneri mítyane muhtsi méímíjyuuvéhi. Áhdurée Tíito ámuháváa panévatúré díibyeke meíicúvénellii imíjyúwu múhtsidívú wájtsíneri éhnííñevu muhtsi méímíjyúhií.

¹⁴ Áábekée muhdú ámuha meíjcyane o úúballéné ímí ijtsúcunúúbe. Tehdu tene íjcyátújíjtori múijyú o íhjyúváiyónejíívari. Muuráhjáa o néhdújuco ámuha díibyeke meíicúvéné tehdújuco.

¹⁵ Áánellii mítyane éhnííñevu ámúhakye wájyuube ámuháváa dibye nénehjí mecáhcújtsóne ímí díibyeke meíicúvehíjcyánellíihye.

¹⁶ Téhdure mítyane ó ímíjyuuvé ímí ámúhama menáhbévájcatsíiñe o wáajácúneri.

8

Píáábojcátsi

¹ Téhdure ó ímíllé ámuha táñahbémuke o úúballéné muhdú Matsedóóniá iiñújiri íjcyáné cahcújtsó múnnaa ícúbáhrámeímyeke Píívyéébe píáábohíjcyáné diityédí iídáátsóvénema.

² Aame muurá tsaímiyé íjcyame mítyane píáábohíjcyá tsijtye ménahbémuke.

³ Aane ó waajácú ímiááné ditye píáábohíjcyáné íjcyátúrónetu diityéké ipiaabóné iimillénellíhye.

⁴ Aamée múhtsikye néé téhdure Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáake ditye píáábóne dsíidsí muhtsi diityé éllevu metsájtyeki.

⁵ Ávyetáá tsá muhtsi meíjtsúcunútú ditye tsíjtyeke píááboíñe. Árónáacáhjáa ihdyu muhtsi meúwaabóné illéebóne Píívyéébe imilléédú ícyahíjcyámé dííbyedívuréjuco ihhvéjtsámeíñema.

⁶ Ehdúu Matsedóóniá iiñújíri íjcyáné cahcújtso múnaa méénune imíwu muhtsi meíjtsúcunúne Tíítóke menéé ámúhadítyú tsiiñe dibye dsíidsíke iújcuté ihdée imyéénudu.

⁷ Muurá ámuha tehdújuco meméénuhíjcyáné íñe Píívyéébeke meúráávyenéjcu. Aame ámuha ímí téjijtóríjyuco meúwáábohíjcyámé múhtsikye mewajyúhi. Ahdícyane óvíi ámuha meméénuhíjcyadú dsíidsídi mépiáábójcatsíhi.

⁸ Árónáá ihdyu tsá ámúhakye o táuhbatúne. Íllure ámúhakye ó waajácutsó muhdú ménahbémú píáábócatsíhíjcyáné tehdú ámuha tsíjtyeke mepiáábónetu mewáájácu ímiááné ámuha diityéké mewajyune.

⁹ Muurá tsúúca ámuha méwaajácú Máavyéjuubéé Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyároobe mewajyuri ihdícyaabédú ícúbáhrámeíñé téénej tééveri tsaímiyé dííbyema maávyéjuutéki.

¹⁰ Áanéllii ó imillé ámúhakye o úwaabóné éhnííñevu ámuha meúráávye dsíidsídi mepiáábócatsíhíjcyáné muhdúhjáa éhné pijcyábari ámuha metújkenúdu. Árónáá tsá műu iimilléétúróne pañe píáábotúne. Műu píáabó ímiááné ipiaabóné iimilléñema.

¹¹ Ahdícyane óvíi ámuha tsaímiyé mépiáábójcatsí muhdúhjáa tujkénú ámuha meméénudu.

¹²⁻¹³ Árónáá tsá ámúhakye o néétu ámuha mepiáábóne bóónetu ílluréjuco mepihtóveki. Muurá Píívyéébe ímí ijtsúcunú múhduná meíjcyátsodúneri tsaatéké mepiáabóne. Tsá meke dibye éhnííñevu táúmeítyúne.

¹⁴ Muurá ámuha mepihtótúijyu tsíjtyeke mépiáábohíjcyá tsáijyu téhdure ámuha mepihtónetu ditye ámúhakye ipíáábo tsahdúré ímí ámuha meíjcyaki.

¹⁵ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: "Mítyane újcúmemá áyánéwu újcúrómedívú tsahdúré úújeténe." Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

Tíítóke tsatétsí náhbenúne

16-17 Muurá íñe ámúhadi o íjyácunúdúré Píívyéébe túkévéjtsóneri Tíito ámúhakye ipiáábóiyóneri ijyácunúhi. Áánellii muurá ávyeta imíleebe ámúha éllevu o wálloóne. Aabe cáhawáá óvíi ámúhakye aahívetéhi. Áánellii mítyane ó téhdujtsó Píívyéébeke.

18 Áábema ó wallóó tsijpi dííbyeke náhbénúíbyeke dííbyedítyú cahcújtso múnnaa ímí dibye úwaabóné néhíjcyáábeke.

19-20 Áábeke téhdure meménumé mepiáábójcatsíñe dsíidsí Jerotsaréevu muhtsi metsájtyécooca dibye múhtsikye iñáhbénu tsaímiyé muha teene metsájtye míamúnaa iijtsúcunútu muhtsi menáníiyón. Aane ímí muha meúújetétsóneri Píívyéébeke muha maávyéjútsoki. Áhdure diityéké muha mepiáábóiyóneri meijyácunúhíjcyáné téénetu ditye iwáájácuki.

21 Áánellii muha méimillé tsaímiyé teene metsájtyene ímí Píívyéébe múúhakye iijtsúcunúki. Árónáa tsá apáábyéré diibye ímí múúhakye iijtsúcunú ímí muha metsájtyéityúne. Téhdure muha méimillé míamúnaa ímí múúhakye iijtsúcunúne.

22 Aane íñe Tíítomútsima ó wallóó ménahbe panéváré Píívyéébé icyánéjcú wákemyéí tsaímiyé méénuhíjcyáábeke. Aabe téhdure waajácú ímí ámuha meijcyane.

23 Aane tsáijyu múúne tsaate muubá Tíito íjcyane díllóhajchíí múu néé tápiááboobe dibye íjcyane. Áhdure tsíjtyétsikye ditye díllóhajchíí múu néé Críjtoke ímí úráávyehíjcyámútsikye iillé cahcújtso múnnaa wálloóne.

24 Ahdícyane óvíi ámuha diityéké mewájyúne méíicuvé ímí ámúhakye muhtsi meijtsúcunúmedi idyé tsijtye cahcújtso múnnaa iimíjyúúve teene iwáájácúnema.

9

Cahcújtso múnáá wáábyuta dsíidsi pííhcyúmeíñe

1 Áanetu dsíidsike mepiíhcyúneri mepiáábócatsíhíjcyánéjcutu tsáhájuco ámúhakye iiná o nééityuróne.

2 Árónáa ó waajácú ímiááné ámuha Acááyá iiñújí cahcújtso múnnaa meímillehíjcyaróné mepiáabóné tsijtye cahcújtso múnáake éhné píjcyábatújuco. Ááneri mítyane o ímíjyúúvéne Matsedóóniá iiñújí cahcújtso múnáake ó úúballéhi. Aane diityéké imíwu pájtyeme éhníiñevu ímí piáábócatsíhíjcyáhi.

3 Aane o nééne íñe ícyooca ó wallóó ménahbémuke diitye ámúhakye iñéé apáhajchíí ámuha mepiíhcyúúco dsíidsi bañuháñé ámúhadítyú diityéké o úúbállehíjcyátuki.

⁴ Tsáijyu műúne tsájíubáréi ámuha meújcútúnáa ellévú o péébema muurá tsaate diitye Matsedóóniá iiñúji múnáadítýú péhajchíí tsaméhjíjuco menúcójpíveíñé tééneri.

⁵ Ááné ihdétú ó imillé ménahbémú Tíítomu ámúhakye áahíveténé ámúhakye ditye píáábóneri ámuha meúújetétsójúco műhdúneríhjyáa ámuha diityéké mepíááboiñé menéhijcyáne. Ahdícyane óví ámuha méúújetétsó ímiááné ámuha mepíaabóné meímíllénema. Tsá idyé muha menééné iijyéveriyé ámuha meméénúityuróne.

⁶ Cáhawáá méíjtsúcunuj, illu muurá tsaate nééhií: Áyánéwu bájtsome áyánéwu ujcúhi. Áánetu mítyane bájtsome mítyane ujcúhi.

⁷ Ahdícyane ihdyu óvíi tsáápiitsa mepíáábohíjcyá ímiááné mepíaabóné meímíllénema. Tsá meímíllétúné pañe mepíáábóityuróne. Áhdure tsá tsíjtye meke néénéllihiyéré mepíáábóityuróne. Muurá Píívyéébe ímí ijtsúcunú ímiáánetúré meímílléne mepíáábómeke.

⁸ Aabe ihdyu íhtsútuube íjcyaaabe óvíi meke panévatúré píaabó iiná méhdityu ipíhtótú téhdure tsíjtyeke mepíááboki.

⁹ Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

Ídáátsojtéké píáábómedítyú tsá múijyú tene ábájíivémeítyúne.
¹⁰ Aane muurá íñe dííbyere panéváré bajtsöháñé píívyétsóné tájpí meícyahíjcyaaabe ámúhakye píááboó ámúhá wákimyéitu.

¹¹ Ehdu ámúhakye éhníiñevu panévatúré píáábóiibye tsíjtyeke ámuha mepíáábohíjcyaki. Aane ámúhakye muha meúwaabódújuco ámuha ménahbémuke mepíáábónélli téhdújtsoímyé dííbyeke.

¹² Tsá pevénéré diityéké ámuha mepíáábotú ditye pihtónetu. Muurá ámuha mepíáábóné halluvú idyé téhdújtsoímyé Píívyéébeke.

¹³ Aane diityéké ámuha mepíáábóneri méwaajácutsó ímiááné Críjtodítyú íjcyáné uwááboju ámuha mecáhcujtsóné. Áánéllií Píívyéébeke iávyéjújtsóné duurúvhahíjcyáímyé pamévakéré ímí ámuha mepíáábohíjcyánélliíhye.

¹⁴ Aame ámúhakye iwájyúne ámúhá halluvú piáábó táuméií ámúhaj tééveri dibye diityéké píáábohíjcyánélliíhye.

¹⁵ Ahdícyane metsu metéhdújtso Píívyéébeke ávyetáa méíjtsaméí pirúuvé íjcyáné piáábó Jetsocríjtoj tééveri dibye mééma méénúné halluvu.

10

Páávoro míamúnáake túkévejtsóne

¹ Ehdu íñe ámúhakye ó úwáábohíjcyá ímíñeúvú Críjtóo meke iidaatsólléne úwáábohíjcyádu. Árónáa muurá ó waajácú óhdityu ámuha múhdurá meíhjyúvahíjcyáne. Muurévá ámuha ménehíjcyá ámúhama o íjcyacooca iiná ámúhakye o néetuube tsiélletúré waajácuháámí o cáátúné pañe núhnévetuube ihnáhó ámúhakye o úwáábohíjcyáne.

² Aane ámúhakye o ááhívetécooca tsá o ímílletú ámuha óhdityu menééne cáhcújtsotúmé íjcyadu o íjcyane. Ehdu íhjyúvámema ihnáhó tééneri o ihjyúvaáhi.

³ Muurá ihdyu oo míamúnáajpi. Árónáa tsá ehdu nénehji tatsíjpariyé o méenúíturóne.

⁴ Muurá Naavéné icyánéjcú ó táhjahíjcyá ihtsútuube Píívyéébé ihnáhooríye.

⁵ Muurá míamúnaa Píívyéébeke iéhdiivállédúré iívame imityájkímyeíñe óhdityu íhjyúváronéhjí ó táhjahíjcyáhi. Áameke ó úwáábohíjcyá Críjtodítýu íjcyáné uwááboju ditye icyáhcújtsóne iimibáávyekí.

⁶ Ahdícyane tsúúca dííbyeke ámuha mecáhcujtsójúcóórómedítýu tsaate dibye ímillédú íjcyátúmeke ihnáhó ó úwááboóhi.

⁷ Muurá ámuha méijtsúcunú átéreéjpi o íjcyane. Árónáa tájitsaméí tsá ámuha mewáájácutúne. Muurá Críjtoéjpí o íjcyabe dííbye mémeri ó úwáábohíjcyá tsijtye dííbyeéjté méenuhíjcyádu.

⁸ Aabe mítyájkímyeítyubéré dííbyeke meúráávyénéjcetu ámúhakye ó túkévétsohíjcyá iínerí núcójpívetuubére. Ááneri tsá ámúhakye o tútávájtsotúne.

⁹ Ehdu ámúhakye waajácuháámí pañe o nééne méijtsúcunúdí o méenúityúné o íhjyuváne.

¹⁰ Muurá ó waajácú tsaate óhdityu néhíjcyáné atéréejpívá o íjcyabe ámúhadívú o úújetécooca iiná ámúhakye o nééityuube waajácuháámíryé ámúhama o íhjyúvahíjcyáne.

¹¹ Áánellii ámúha éllevu o péécooca ihnáhó ámúhakye ó úwááboó muhdú waajácuháámí pañe o néhíjcyádu. Áijyu botsíi waajácuímyé óhdityu íhjyúvahíjcyáme.

¹² Árónáa tsá o némeítyú ímiáábé o íjcyane eene tsaate íhjyúvahíjcyádu. Muurá pámé ehnííñevu ímiáámé iíjcyane íjtsúcunúmeíyómé illure báñúmeíhíjcyáhi.

¹³ Áánellii tsá múijyú tehdu o íjcyátúneri o mítyájkímyeííturóne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke

néhdújuco íñe dííbyé ihjyu o úwáábohíjcyáne. Aabée elle Coríítori ó úllejé dííbyere oke túkévéjtsóneri.

¹⁴ Aane ímichíí ámúhakye Críjtodítýu íjcyáné uwááboju o úubállétujkénúnéllii ámúhakye ó nehíjcyá ámúhá túkevéjtsoobe o íjcyane.

¹⁵ Árónáa tsá o néetu apáábyéré ámúhá túkevéjtsoobe o íjcyane téhdure tsijtye ámúhakye úwáábohíjcyámé íjcyánááca. Apááñéré ó imillé ámuha ímíñeúvú mecáhcujtsóné Píívyéébé uwááboju dibye nééné hajchótá ámúhama o íjcyabe o úwaabóne.

¹⁶ Aabe bóbónetu téhdure tsícyoomíji múnáakéréjuco o úwáábotéiñe pajtyété uwááboju. Árónáa ihdyu ó úwáábóteé tsáijyúubái tsaate úwáábohíjcyátútsíji múnáakéréjuco tsíjtyé wákimyéí o cáavácútuki.

¹⁷ Ááné wákimyéiyi tsaate imityájkímyeíñé ímillémé ihdyu óvíi dííbyekéré mítyátsohíjcyáhi.

¹⁸ Árónáa ihdyu tsaímiyé tééné wákimyéí méénume tsá iiye némeíityuró ímiáámé iíjcyane. Muurá ihdyu Píívyéébere dityéké böhówajtsó ímí ditye íjcyane.

11

Múhdurá tsaate úwaabóne

¹ Ehdu íñe ámúhakye o néene ihdyu óvíjyuco ehdícyáróné pañe mélleebúcunu.

² Muurá ávyeta ámúhadi ó ijjyáculhíjcyá muhdú Píívyéébe méhdi íjjyáculúdu. Áábekée oke Críjto níwaavé ámúhakye o túkévéjtso dibye ímillédú ámuha meíjcyá éhne múúne wájpiikyéí úújétúné badsíjcaja ájyu íjcyáiibye ímillédú íjcyadu.

³ Áánéllii ámúhadi mítyane ó ijjyáculú Naavéné ámúhakye Críjtodítýu mújtátsóiyóneri éhnéhjáa Éébáke ííñimyéj tééveri imyéénudu.

⁴ Muurá Jetsocríjtodítýu íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwáábóné úníluntu tsíhydurejjuco ámúhakye tsaate úwááboróné ímí ámuha mélleebúcunuhíjcyáhi. Áhdure ámuha méimíllehíjcyá melléebúcunúné Naavéné apííchotu ámúhakye ditye úwaabóné tsúúca Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyaróme.

⁵ Muurá tsá táehnííñevu ditye íjcyatú eene ímí ditye úwaabóné ámuha meíjtsúcunúróme.

⁶ Ihdyúhde ímiááné tsá eene ditye imíwu ‘cáto’ néétune úwaabódú o úwáábóturóne. Árónáa muurá ámuha méwaajácú ímiáánéjuco íjcyane ámúhakye o úwáábohíjcyáné panéváré ámúhama o méénuhíjcyánetu.

⁷ ¿Mityá ámuháa méijsúcunú átéreéjpi o íjcyánellii ámúhakye áhdótsótuuube pajtyéteju o úwáábóneri ímityúné o méénune?

⁸ Muuráhjáa ihdyu tsijtye cahcújtso múnaa oke píáábóne tájpí o íjcyabe ámúhakye ó úwááböhíjcyá áhdótsótuuube.

⁹ Aanée óhdivu óúúvérónáa tsá ámúhakye iínerí o pátsáríjcyotúne. Tehdu muucá iínerí o pátsáríjcyóiñejíívari. Áróóbekée Matsedóónia iiñújitu tsááné nahbémú tsiiñe oke píaabóhi.

¹⁰ Ehdu íñe ímiáájú Críjtodítyú íjcyáné uwááboju tápáñe íjcyabe muhdú o ícyahíjcyáné ó úubálleé Acááyá iiñúji múnáake.

¹¹ ¿Aanéhaca íñe ámúhakye o wájyútúne íjcyabe ehdu ámúhakye ó nehíjcyáhi? Muurá Píívyéébe waajácú mítyane ámúhakye o wájyune.

¹² Aabe o méenuhíjcyadú éhniíñevu ó uwááboó áhdótsótubére. Áánetu eene o úwaabódú iúwaabóné néhíjcyarómé tsá pevénéré úwáábóíturóne.

¹³ Muurá álliu múnaa íjcyame Píívyéébé uwáábojtédí idíllómeíñe pánehjídú méenuhíjcyá ímiáámé Críjtó wákemyéi múnaa méenuhíjcyádu.

¹⁴ Aane ehdu némejji tsá píhtotúne. Muurá dííbyere Naavéné ímiá uwáábóóbedi idíllómeíñe méhdivu böhówáávehíjcyáhi.

¹⁵ Áánellii muurá dííbyé iicúve múnaa ímiá uwáábojte méenuhíjcyadú méenuhíjcyáhi. Árone idátsó diityémá níjkévaáhi.

Páávoro ícúbáhrámeíñe

¹⁶ Áánetu tsiiñe ámúhakye o néé ámuha óhdityu menéétu mééídyu o íhjyúvahíjcyáne. Ehdu ámuha óhdityu méijsámeíyóné pañe ihdyu óvíjyuco ámúhama o íhjyúvahíjcyáné eene tsijtye múhdurá iúwáábóróneri mítyákímyeíhíjcyadú téhdure o mítyájkímyelki.

¹⁷ Árónáa tsáháturo tene ímityú Píívyéébeéjpi o íjcyabe o mítyájkímyeíñe. Árónáa íñe muhdú o mítyájkímyeí mééídyu o íhjyúváné pañe.

¹⁸ Iínéeturó mityá ijienéré imyéénúróneri tsaate mítyákímyeíhíjcyáhi. Aanéjii muhdú tsá o mítyájkímyeíityú awáá Píívyéébé wákemyéí o méénuúbe.

¹⁹ Áánetu idyéjuva ámuha panéváré mewáájacumé ¿íveekí máállítsámeíhíjcyá iwáájácutúnéré íhjyúvahíjcyámedívu?

²⁰ Ditye muurá ámúhadi páhduváré ícúbáhraróné ámuha máaabúcuhíjcyáhi. Muurá ámúhakye iúníu munaadú iijsúcunúmeke ityáúhbáne ámúhá tsíeméné ihñériyéjuco

ditye díllohíjcyáne. Áane ámúhakye méénuhíjcyámé iávyejúúllétúnema.

²¹ Áhdúwu muucá o méénutúné muhdú núcójpítsó ó ijtsúcunúhi. Óubá ó ihtsúhi. Ároobe ihdyu téhdure mééídyu o íhjyúváné pañe ó mítyákímyeí eene múhdurá imyéénúróneri ditye mítyákímyeíhíjcyádu.

²² Muurá mítyákímyeíhíjcyámé heeberéomú Píívyéébeéjté Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe iíjcyáneri. Árónaa muurá téhdure oo diityé múnáajpi.

²³ Áhdure mítyákímyeíhíjcyámé Crijtó iicúve múnaa iíjcyáneri. Muurá téhdure díibyé iicúve múnáajpi o íjcyáabe diityé ehnííñevu tééné déjúcotu ó ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Muurá oke iwátslhcyurónee, icyúvéhoojánurónee, dárívehíjcyáme. Ánéhjitu píváijyúvájuco o pájtyeténé dsíjívetu.

²⁴ Muuráhjáa oke 39-neva wátsihcyúmé tamúnaa íjcyarómé imyéénuhíjcyádújuco. Aane tsáhojtsíijyúvájuco tehdu oke ditye méénune.

²⁵ Áhdure pápihchúúijyúvájuco oke ditye úmehéiyi wápáajcóné. Áánetu tsáijyúréi néwayúúnevú oke aamúme. Áhdurée pápihchúúijyúvá cúújúwami óoma pámááveebé tsáijyu nújpácyó pañe ó iíjcyá tsájcoóji, tsápejcoo, iíjcyane.

²⁶ Ehdúu úllebéré o péhíjcyáábeke patyéhíjcyáné pahúllevávú nújpácyój piinévvu, cómiñévvu, múubárá iíjcyátútsihvvu, iíjcyane. Aabe tsáijyu ápichó nééróméhíjí piíne ó ícyahíjcyá naní múnaa, tsíjtye múnaa, tamúnaa, iíjcyáméj piíne. Téhdure ó ícyahíjcyá cahcújtso múnaa iíjcyáturómé ménahbémudi dillómeímyéhíjí piíne.

²⁷ Ehdúu nénéhjiri o ícúbáhrámeíibyé idátsó o májchóiyónéhjiri, o ádóiyónéhjiri, ó ícyahíjcyáhi. Áhdurée tsáijyu cúwátuuube tsuucórí o ícúbáhrámeí o wájyamúúvátuúbe.

²⁸ Aabée tsánejcúvú muhdíívané tsijtye cahcújtso múnaa iíjcyáneri o iíjsámeíñé oke múhduúvúrá patyéhíjcyáhi.

²⁹ Muurá tsaate ímityúné iíjcyáneri ó idáátsóvehíjcyáhi. Áhdure ditye ténejcúvú mítátsójcatsíñeri o idáátsóvérónáa tsátsii tsári oke patyéhíjcyáne.

³⁰ Aabe muurá o mítyákímyeíñé o ímílleca ó mítyákímyeíiyá idátsó o nééróóbej tééveri Píívyéébe bólhwájtsómeíñeri.

³¹ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó Caaníkyé múijyú níjkéváityúné medúúrvahíjcyáabe waajácú ímiáánéjuco o néhíjcyáne.

³² Muuráhjáa tsáijyu Damájcori o iíjcyácooca ávyéjuube Aréétá tsíjpiikye pícyoobe téhmetsó tsaatéké técoomí llehówaanévú

okéváa ditye iékééveki.

³³ Árónáacáa técoomí mijcótú cáámetu páheju néénetu oke tsaate úvérújtsiyi niityétsó áachívújuco. Ehdúu téijyu ó pállojccóhi.

12

Píívyéébe Páávoróké úújetsóne

¹ Aane tsá iinetú oke tene piáábóityuró o mítyájkímyeíñne. Árónáa ámúhakye ó úúbálleé iináhjáa nééiyóné Píívyéébe oke úújetsóné naavédú nééné pañe.

²⁻³ Muuráhjáa ihdyu oke tsajtyéebé páñétuéhullévú níjkyejívú dílbyeejpi o íjcyáábeke. Aane muurá tsúúca tétsihdyu 14 pijcyábájuco pájtyene. Árónáa ihdyu tsá o wáájácutú páneerée tájpíima o péhajchííjyu, lhjyáa mityá apááñéré tääibuu pééhií. Tsá o wáájácutúne. Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácúhi. Árónáacáa ihdyu ímiááné ó úllejéhi.

⁴ Aabée muurá téhulle tsáimiyéjuco meíjcyáítsihyi o íjcyaaabe ó lleebúcunúhijcyá tsaate lhjyuváné tsáijyúubárá melléébohíjcyátúnéhjiri. Áánetúu oke bójcyúmé muucá o úúbállétuki.

⁵ Ááneri o mítyájkímyeíiyóné muurá tsá o ímílletúne. Apááñeriyé ihdyu ó mítyájkímyeíiyá íñne idátsó o nééróóbej tééveri Píívyéébe böhówájtsómeíñneri.

⁶ Árónáa tsá pevénéré o mítyájkímyeíítyuróne. Ó mítyájkímyeíiyá ímiáánéjuco o méénuhíjcyáneri. Árónáa tsá o ímílletú oore o böhówájtsómeíñne. Óvíi ihdyu o úwaabóné illéébónetu míamúnaa waajácú muhdú o ícyahíjcyáne.

⁷ Muuráhjáa tééneri o mítyájkímyeííyóné ihdétú Píívyéébere íhvéjtsoobe Naavéné oke tútavájtsoobe ó ícúbáhrámeí éhne müúne metójáávéneri meícúbáhrámeídyu.

⁸ Áánelliihyée Píívyéébeke 3-ijyúvá ó táúmeíyá dibye oke ibohíítsóroki.

⁹ Árónáacáa oke neébe: “Óvíi uke o piáábóneri ú aabúcúhi. Muurá ehdú idátsó íjcyámej tééveri ó böhówájtsómeí ihtsútuube o íjcyane.” Ehdúu oke dibye néénéllii íñne idátsó o nééróobe ó imíjyuhíjcyá tajtyééveri dibye míamúnáake iihnahooovu iúújétsoki.

¹⁰ Aabe íñne ícyooca panévaríyé o ícúbáhrámeíyoobe ó imíjyúúhií. Muurá Críjtoke o cáhcújtsóné hallútú óhdi míamúnaa iicúbáhráábeke nehníwu úhbahíjcyáhi. Aabe

panévatúré ó pihtóhi. Ehdu panévari o ícúbáhrámeíñeri o íhtsunúroobe Crítodívú ó cátsípáávehíjcyá o íhtsútúúveki.

Coríftó cahcújtso múnáadi Páávoro íjyáculúne

11 Ároobée ihdyu ímiááné mééídyu o íhjyúváné pañe ó mítyájkímyeíhi. Ámuháa oke mítyájtsotúmé tsíjtyéhjíkéré maávyéjútsohíjcyánéllii oore ó bólhwájtsómeíhi. Árome ámuha maávyéjújtsorómé íñe oke ámuha meéhdíivállehíjcyáábé ehnííñevu tsá íjcyatúne.

12 Muuráhjáa ámúháj piine uwáábori o íjcyabe panévariyé o ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúcuhíjcyáhi. Áijyúu páhduváré nénehji méénúráityúronéhjí o méénúneri ó bólhwájtsómeí ímiááné Píívyéébé uwááboobe o íjcyane.

13 Ároobée tsá ámúhakye tsíeméné o táumeíñeri o íjyévéjtsotú tsíjtyekée o méénudu. Aanéubá ámuha méijtsúcunú ámúhakye o éhdiivállléne iiná o táumeítyúne. Árone ihdyu óvíjyacóóne.

14 Aabe ícyooca tsiiñe ó íjcyátsíiivýe tsúúca pápihchúúijyúvájuco ámúhakye o áahívetéki. Aabe tsá iinérí ámúhakye o íjyévéjtsóityúne. Tehdu ámúhakye dsíidsike néhcotéébé o pééiñejíívari. Íllure ihdyu ámúhakye o píáábo ó peé éhne múúne tééne tájpí iitsíime íjcyáñé cáánímutsi méénudu. Tsá muurá iitsíime wákímyeítyuró cáánímutsi tééne tájpí íjcyáñé.

15 Aane ihdyu óví o ícúbáhrámeíyoné pañe ámúhakye o píaabó ímityúné pañévú ámuha memújtátuki. Mítyane muurá ámúhakye o wajyú íhya ihdyu oke ámuha mewájyútúrónáaáca.

16 Muurá ó waajácú tsaate ámuha óhdityu menéhíjcyáné illurévá o álliñé iinérí ámúhakye o íjyévéjtsotúné o néhíjcyároobe iiné halluvúrá o dsíidsívahíjcyáne.

17 ¿Acáa illure ámúhakye o álliñé ó wallóó tsaatéké ámúha éllevu?

18 ¿Mítyá téijyúu ámúhakye álliibye Tíitoó? Áánerá tsahdúré muhtsi dííbyema méijyáculúhíjcyá ámúhakye mepíáábóíyónéri. Áánéllíihyéé dííbyeke o néé tsijpi ménáhbema dityétsí ámúhakye iáahívetéki.

19 Ámuháubá méijtsúcunú ámuha oke mewájukíyé ehdu ámúhakye o néhíjcyáne. Muurá Píívyéébe waajácú Críjto mémeri ámúhakye muha mepíáábo ehdu ámúhakye o néhíjcyáne. Aane muurá ámúhakye táñahbémuke éhniíñevu ó píááboó dííbyeke ámuha ímí meúráávyeki.

20 Muurá tsá ímí oke tene pájtyéíturó ámúhakye o áahívetéébé múhdurá ámuha meíjcyánáa o úújeténe.

Áhdure tsá ámúhakye ímí tene pátyéíturó tééné hallútú ámúhakye o nééneé. Áánellii ó ijyácunúhijcyá ámuha meúhbájcatsíityúrónéri, ámuha menómíutávájcatsíityúrónéri. Áhdure ó ijyácunúhijcyá iiye tsaate ímí iijcyályónéri tsúúrámeíityúrónéri, ámuha maálliúúnújcatsíityúrónéri, ámuha memítýákímyeíityúrónéri. Tehdu ámuha medáriivéjcatsíñé níjcaúvú ámuha mewáchajánújcatsíiyónellii ihdyu ámúhadi ó ijyácunúhijcyáhi.

²¹ Aane tsáijyu múúne ténehji ámuha meíhvejtsótúnáa ámúhakye o áahívetéhajchíí muurá Pívyéébé úmiwávú kímóhcó oke tene pájtyéneri ó núcójpíveéhi. Muurá ámuha ímíñejíí ihdícyméhjima medómáccatsíhijcyáné tsá meíhvejtsópityúne. Áhdure tsíñehji panéváré ímityúné ámuha méménuhíjcyáhi.

13

Páávoro pítyajcónē

¹ Muurá pápihchúúijyúvájuco ámúhakye o áahívetéiñé. Áijyu eene ímityú ícyahíjcyámé hallúvú míityétsíuba, pápihchúúmeváuba, úubálléhajchíí tehdújúcoo teéne.

² Muuráhjáa éíjyu ámúhakye o áahívéjeebe tsúúca íhnáhó ámúhakye ó úwaabó pámeere ímityúné méenuhíjcyámeke. Aane íñe tsiiñe piéhdüré tsíhyullétú ámúhakye ó úwaabóhi. Aabe ícyooca ámúhakye o áahívetéébé tsaate páhdure néemedi tsáhájuco o iicúváityúne.

³ Áijyu ámuha méwaajácuú muhdú tajtyééveri Críjto íhyúvhahíjcyáné ámuha mewáájácúiyónéri meíjyácunúhijcyáne. Dibye tajtyééveri nééne álliu íjcyátúnellii imílleebe muhdú díibyé ihtsútú íjcyane ámuha mewáájacúne.

⁴ Dííbyekée ímiááné páwachékevu dsíjívetsómé átéreééjpidi idillónema. Áróóbekée Pívyéébe iihnahoori bóhiitsoobe ijcyá ícyooca ihtsútuubéréjuco. Aane dííbyekée pájtyedu iivane tsáijyu ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Árónaa dííbyedívú o cátsípáávehíjcyánellii oke piáábohíjcyaabé téhdure ámúhakye o piááboki.

⁵ Aane cáhawáá ihdyu ámuháyé ímíñeúvú méíjtsaméij. ¿A ímiááné tsúúca ímí ámuha mécáhcujtsó Pívyéébeke? ¿A ámuha méwaajácurá Jetsocríjtó paíjyuváré ámúhama íjcyane? ¿Mityá illure ámuha maálliñé ménehíjcyá dííbyeéjté ámuha meíjcyanej?

⁶ Árónáa íhya mityá ícyooca tsúúca ámuha méwaajácú ímiááné dííbyeéjpí o íjcyane eene álliu múnáájpidi oke ámuha medíllohíjcyáme.

⁷ Muurá Píívyéébeke piáábó ó táúmeíhíjcyá ámúhá hallúvú ímityúné ámuha meíjcyátuki. Aane tsá teene o méénuhíjcyatú míamúnaa ímí oke iíjtsúcunúki. Muurá oke ditye múhdurá iíjtsúcunúroobe ó imíllehíjcyá ámuha ímiááméré meíjcyane.

⁸ Aabe tsá múijyú állíuri o íhjyúvatúne. Ímiááneriyé ó ihjyúváhi.

⁹ Áánéllii illure ó imíjyuhíjcyá oke ditye éhdiiválléroóbe. Ehdu oke ditye iíjtsúcunúroobe ámúhakye ó piáábohíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoki. Ámúhá hallúvú piáábó ó táúmeíhíjcyá ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsoki.

¹⁰ Ehdu íñe ó caatúnú ámuha meímibáávye ámúhakye o áahívetécooca ihnáhó ámúhakye o úwáábótuki. Píívyéébée muurá iihnáhoovu oke ajcú dííbyeke meúráávyénéjcutu ámúhakye o piááboki. Tsáháa téénevu oke dibye ájcutú ámúhakye o tútavájtsoki.

¹¹ Aane óví ámuha táñahbémú ímí meíjcyame métsúúrámeí Píívyéébema ámuha tsaímíyé meíjcyáíyóneri. Aane óví dííbyeréjuco ámúhakye iwájyudu íjcyabé píaabóné tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

¹² Áánéllii ámúhakye o néé ámuha ímiááméré meíjcyáne medúúrvájcatsíki.

¹³ Téhdure pámeere ílle íjcyame ménahbémú ámúhakye duuruváhi.

Ahdícyane ihdyu óví Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyabé Jetsocríjtoj tééveri Íapíichó mépañévú ipícyóneri meke tehméhi. Áyu tehdújuco.

GÁÁRATA

Garáátsiári íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro o íjcyáábekée Píívyéébe oke picyóó uwáábóóbedívú Jetsocríjtoke ibóhíitsóóbej tééveri. Tsáháa míamúnaa oke pícyootú téénevu.

² Aabe íñe iílle óóma íjcyámema íhyaami ó caatúnú elle Garáátsiá iiñújiri ámuha cahcújtso múnnaa meíjcyáme éllevu.

³ Áameke óvíi ámúhakye Méécááni Píívyéébe píaabó Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

⁴ Muuráhjáa dibye ímillédújuco mewájyuri Jetsocríjtó dsíjivéné ijí imítýú meke mújtatsójúcóórónetu meke ipájtyetétsoki.

⁵ Áánéllii metsu dííbyeke maávyéjújtso müijyú níjkévéáityúne. Ehdu teéne.

Tsá tsiiñe íjcyatú meke pájtyetétsóiýóné uwááboju

⁶ Árónáa múhdurá oke pajtyéné Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsónetu tsíhdyuréjuco meíjtsámeíñe. Ááneráhjáa tsúúca ámuha ímí mécáhcujtsó mekée iwájyúne Críjtoj tééveri mééma dibye méénune. Ááné mutsíienéréjuco ámuha tsíjijtójiríyé meúwáábócatsíhijcyáne.

⁷ Áánerá tsá tsiiñe íjcyatú meke pájtyetétsóiýóné uwááboju. Illure ámúhakye tsaate iállíñe tsíjijtójiríyé iúwáábóneri máváríchohíjcyá Críjtodítyú íjcyáné uwáábójutu ámúhakye imújtásóroki.

⁸ Ehdu úwáábohíjcyámé hallúrí apichó teéne. Muurá o íjcyároobe tsíjijtóríyé o úwááboca téhdure Píívyéébe óhdi ícúbáhráiyáhi. Áhdure níjkyéji múnáajpi íjcyáróóbedi ícúbáhráiyooibe tehdu dibye méénuka.

⁹ Aanée tsúúca éíjyu ámúhakye o úubálleróné íñe tsiiñe ó úuballé tsaate Críjtodítyú íjcyáné uwááboju tsíjijtóríyé úwáábóhajchíí Píívyéébe diityédí ícúbáhraiñe.

¹⁰ Ehdu íñe ámúhakye o nééne méíjtsúcunúdí míamúnaa ímí oke iíjtsúcunúrokíyé o íhjyúvhájcyáne. Píívyéébere ihdyu óhdivu tújkevéélléneríjyuco o tsúúrámehíjcyáne. Muurá míamúnáamáyé tsaímíyé o íjcyane o ímílleca tsá Críjtó iicúve múnáajpi o íjcyáítyuróne.

Páávoro uwááboobe íjcyane

¹¹ Aane ihdyu ó imillé ámuha táñahbémú mewáájacúné íñe dííbyé uwááboju míamúnáá íjtsaméí íjcyatúné o úwáábohíjcyáne.

¹² Tsáháa múha oke úwáábotú teéne. Dííbyerée ihdyu páñetu Jetsocríjtó óhdivu bóhówajtsóné íñe ó úwáábohíjcyáhi.

¹³⁻¹⁴ Muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa tujkénú o dáriívémeíhíjcyáné tamúnaa múhdurá Píívyéébeke úráávyehíjcyajító o úráávyéijyu. Téjítóo ávyéta ímí ó waajácú tsijtye tátujkévéejte íjcyárómé ehnííñevu. Aabée téijyu ímiáánéhacáa Críjtó cahcújtso múnaa íjcyámedi ó ícúbáhrahíjcyá dityéváa téénetu iihvetéroki.

¹⁵ Árónáacáhjáa ihdyu pá meeke iwájyudu íjcyabe Píívyéébe tsúúcajátújuco ói o tsíimávámeítyúné ihdéjuco oke iújcuíñé wábyujtsóne.

¹⁶ Aabée oke waajácutsó Ílli Jetsocríjtodívú dííbyedítyú íjcyáné uwáábojúvú ámúhakye jodíomú íjcyátúrómeke o wáajácútsoki. Ááneríi tsá múumá o íhjyúvatúne.

¹⁷ Muuráhjáa Jerotsaréeri dííbyé uwáábo múnaa táihdéjuco íjcyaróme éllevu tsá o péétu diityémá tééneri o íhjyúvaki. Araáabiá iiñújívúrée o péébe téhulle iiñéubará píívyétútsihyi o ícyahíjcyátsihdyu tsiiñe ó oomí Damájcovu.

¹⁸ Átsihdyúu botsíi Jerotsaréevu tsiiñe pápihchúú pijcyábatu o wájtsiibe o péé Péedoró éllevu dííbyema o íhjyúvaki. Áábemáá técoomiyí ó ijcyá 15 coojíva.

¹⁹ Áijyúu tsá tsijtye Jetsóó uwáábó méénuhíjcyámeke o ájtyúmitúne. Apáábyekérée ó ájtyumí iñahbe Jacóóboke.

²⁰⁻²¹ Átsihdyúu o péé Tsííriámá Tsíriítsiá iñújíicúvu. Ehdu íñe ámúha éllevu o cáátúnúné pañe o nééne Píívyéébe waajácú ímiáánéjuco íjcyane ámúhakye o úúballéne.

²² Áábekée oke tsúúca téhullé múnaa waajácúhi. Áánetúikyée tsá Jodéá iiñújíri íjcyáné cahcújtso múnaa oke wáajácútúne.

²³ Apááñéreváa lléébohíjcyámé tsaate óhdityu néhíjcyáne: "Éhnée éíjyu Críjtoke mecáhcújtsóné hallútú ávyétá ícubáhrá méhdi méénuhíjcyaabévé muhdú ícyooca teene úwááboobéré pehíjcyáhi."

²⁴ Ehdúváá tsaate óhdityu néhíjcyáné illéébóne mítyane Píívyéébeke duurúvahíjcyáme.

¹ Átsihdyúu tsúúca 14 píjcyá pájtyéné boone tsiiñe Jerotsaréevu o péébema Benabéemútsí Tíítoma pééhií.

² Áámútsimáa o péé téhullévú Píívyéébere oke tükévéjtsóneri. Áijyúu tsamééré técoomí cahcújtso múnáá túkevéjtsojte pííhcyáávemeke ó úúballé íñe ámuha jodíómú íjcyátúrómeke o úwáábohíjcyánetu muhdú oke ditye iñéékií.

³ Árónaacáa oke nééme tehdújuco o úwáábohíjcyáne. Aamée tsá iiná néétu Tíito óóma íjcyaaabe kíhdyahírótsámeítyúnetu. Tsáháa dibye kíhdyahírótsámeítyú jodíómuube iíjcyátúnélliíhye.

⁴ Árónaacáa iíjcyámé tsaate illure iállíñe ímíáámédú múúhakye náhbévhíjcyáme. Aamée imíllé Críjtoéjté muha meíjcyame tééné taúhbaju meméénújúcóótúmeke tsiiñe múúhakye téénevu iílbúwajtsóne.

⁵ Áróneríi tsá muha meíícúvetú Críjtodítýú íjcyáné uwááboju mecáhcújtsóneriyé mepájtyeténetu ámúhakye muha memújtátsótuki.

⁶ Aamée táehnííñevu íjcyarómé túkevéjtsojte tsá oke béhné uwáábó téénetu méenutúne. Árónáa tsá o íjyácunútú ditye táehnííñevu íjcyáneri. Muurá Píívyéébe tsahdúré meke iíjtsúcunúhi.

⁷⁻⁸ Aamée ímí iíjtsúcunú Pééedorókée tamúnaa jodíómú uwáábóóbedívú ipícyohdu téhdure oke Píívyéébe pícyoone ámuha jodíómú íjcyátúróme uwááboobe o íjcyaki.

⁹ Aanée páñétuéjte Pééedoroo, Jóóáá, Jacóóboo, íjcyame ímí iíjtsúcunúne múhtsikye Benabéema mítyane dúúrúvaméré néé muhtsi tééné wákmyéí meméénu jodíómú íjcyátumé pañe téhdure tamúnáá pañe tééné wákmyéí ditye méenúné tujkéveri.

¹⁰ Áánemáa múhtsikye nééme muhtsi mepíáábohíjcyá idáásoméhjike. Aanée ímí ó iíjtsúcunúhi.

Pééedoróké Páávoro úhbane

¹¹ Árónaacáa Pééedoróké Ajtiokííavu ó tsijpájúú dibye múhdurá íjcyáné hallútu.

¹² Muurájháa ámúha múnáa jodíómú íjcyátumema dibye májchórónáa tsaate múnáa Jacóóbo hájkímú iíhdééné taúhbaju úráávyehíjcyámé técoomívú wájtsímedítýú waabe dityédí iíllityénema.

¹³ Áábedítýúu iíhváne tsijtye tamúnaa tsúúca cahcújtso múnáa íjcyarómé téhdure wááhií. Áhdurée táñahbéébé Benabéé dityédítýú iíhváne wááhií.

¹⁴ Ehdúu tsúúca cahcújtso múnáa íjcyarómé dáríívéméíñé hallútú Pééedoróké pámeere piíhcyááve múnááj piínévú

o nééhií: "Muúbej, uu muurá jodíómuube u íjcyároobée tsúúca ú íhvejtsó íhdééné taúhbaju u úráávyehíjcyáne. Aabe ¿íveekí téénevü ú táúhbahíjcyá memúnaa íjcyátumeke teene u úráávyécóóbejiívari?" Ehdúu o néé Péedoróke.

Mecáhcújtsóneríyé mepájtyeténe

15-16 Muurá muha jodíómú páñétúejte Píívyéébeejté meíjcyame tsúúca méwaajácú Moitséeuvuj tééverii múúhá íhdé múnáaúvuke dibye ájcúné taúhbaju muha meúráávyeróné múúhakye pájtyetétsóíturóne. Apááñíré ihdyu Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjivéné paméváré mecáhcújtsómeke ímiáámedi dílloóbe.

17 Aane dííbyej tééveri Píívyéébema meímibáávyéiyóneri metsúúrámeíhijcyámé méwaajácú ímiááné ímityúmé meíjcyane. ¿Áánellihyháaca Críjto nééjuríyé ímityúmé méicyahíjcyáhi? Tsáhaá. Tsá tehdu tene néétune.

18-19 Muurá teene taúhbaju o úráávyéroobe tsá Píívyéébema ímí o íjcyáítyuróne. Áánellii ténejcútú ó ijcyá dsíjiveebédú teene o úraavyéjúcóótúnellíhye. Aabe ihdyu Ícyooca ó tsúúrámeíhijcyá muhdú Críjtoj tééveri tsáimiyé Píívyéébema o íjcyáíyóneri. Muurá o íhvejtsójúcooróné tsiiñe o úráávyéhajchíí oore o tútavájtsáméíhi.

20 Áánellii tsá o ímillédú o íjcyájúcootúne. Ícyooca ó ijcyá Píívyéébé Hajchíí tawájyuri dsíjivéébeke o cáhcújtsoobe oke túkévéjtsóné pañe.

21 Aane tsá müijyú o íhvéjtsóíturó mekée hídaatsólléne mééma dibye méénune. Muuráhjáa teene taúhbaju néhdu meíjcyánej tééveríyé ímiáámedi meke dibye dílloca Críjto dsíjivéné tsá hínetú meke piáábóítyuróne.

3

Críjtore meke pájtyetétsóne

1 ¿Áyu ámuúha Gááratá cahcújtsó münaaj! ¿Múamíi ámúhakye tútavájtsómé tsáhájucu ímí ámuha meúráávyetú Jetsocríjtóo mewájyuri páwachékevu dsíjivéné mecáhcújtsóneríyé mepájtyeténé ámúhakye o úwaabóne? Ááneráhjáa tsúúca ámuha ímí méúraavyé tééné uwááboju.

2 ¿Acáa tsá Píívyéébé Apíichó ámúhá pañevú úcáávetú teene ámuha mecáhcújtsóijyu? ¿Mityá ítyaúhbajúrée ámuha meúráávyénellii ámúhá pañevú úcaavéne? Áyu cána oke menej.

3 ¿íveekí ayájú allíúrá ámuha menééme múhdurá médáriívemeí tsúúcajáa Píívyéébé Apíichó túkevéjtsó pañe

ámuha meíjcyame? Aca ámuha méijtsúcunú ámúhá ihnáhooríyé tsaímiyé dííbyema ámuha meíjcyáiyóne?

⁴ ¿Muhdú bañuháñé ámuha tééné hallútú meícúbáhrámeíhijcyáné íveekí méíhvejtsóhi?

⁵ ¿Mityá ámuha méijtsúcunú Píívyéébé taúhbaju néhdu meíjcyánellii dibye mééma méenúráityúronéhjí méenuhíjcyáne? Muurá ihdyu Críjtoke mecáhcújtsómé pañevú Íapíichó ipícyóonej tééveriyé mééma méenuhíjcyáabe ténehji.

⁶ Muuráhjáa Aavaráaúvú ímí dííbyeke cáhcújtsónellii ímiáabedi díolloobe dííbyeke.

⁷ Áánellii ímí Píívyéébeke mecáhcujtsómé dííbyeúvúj tsiiéménémúhaabe meíjcyáhi.

⁸ Tsúúcajátújucóhjáa muurá mee pámeere ámuha jodíomú meíjcyátúrómema tsaímiyé dííbyema meíjcyáiné Aavaráaúvuke dibye illu nééneé: "Ímí oke u cáhcújtsónellii dijtyééveri pámeere iíñújiri íjcyámeke ó píáaboóhi." Ehdúhjáa neebe Aavaráaúvuke.

⁹ Aane muurá téhdure Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke píáaboobe dííbyekée ipíaabódu.

¹⁰ Áánetu eene taúhbaju iúráávyéneriyé ipájtyetéiyóné ítsúcunuhíjcyámé hallúri ápichó teéne. Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: "Píívyéébé taúhbaju múhdurá úráávyehíjcyámé hallúri ápichó teéne."

¹¹ Aane muurá méwaajácú teene taúhbaju néhdu iíjcyáiyóneri tsúúrámeíyómé tehdu íjcyátúmeke Píívyéébe ímiáámedi díllóityúne. Illu tsiiñe nééne dííbyé waajácuháámitu: "Píívyéébeke ímí cáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllome pájtyéteéhi."

¹² Árónaá teene taúhbájutu Píívyéébée Moitséeúvuj tééveri meke iájcúnetu neeráhi: "Páneere taúhbajúúné néhdu tsaímiyé íjcyame ihdyu pájtyetéiyáhi."

¹³ Árónaacáa tehdu meíjcyátúné déjúcotu méhdi dibye ícúbáhráiyóné ihdétú tsúúca Críjto meke iwájyúne pájtyetétsóhi. Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé: "Ímityúmé átéréejtéké cáámetu úmáhájcutu pícyóóme."

¹⁴ Ahdújucóhjáa muurá Píívyéébe Críjtoj tééveri pámeekéré píaabóné jodíomú íjcyátúróméhjíma Aavaráaúvukée iñéhdújuco. Áhdure Críjto pámeere dííbyeke cáhcújtsómeke ájcuú Íapíichotu ípyée iñéhdújuco.

Píívyéébe Aavaráaúvuke pítyajcóngé

¹⁵ Aane cáhawáá ámuha táñahbémuke o néé muhdú maállityu meméénune. Muurá tsaatémá tsáné wákimyéí meméénu tééné

waajácúháámitu memémé mecaátúnúné boone tsáhájuco múa tsíhyuréjuco meítsaméí cápáyoácóíturóne.

¹⁶ Ahdúhjáa muurá Píívyéébe Aavaráaúvuke néé dííbyéj tsíiménémúháábedítýu tsáapiikye ipícyooíñé míamúnáake pájtyetétsóiíbyeke. Tsáháhjáa dibye íwaajácúháámitu néétu pívámeváké ipícyooíñé. Neebéhjáa tsáapiikyéré ipícyooíñé Jetsocríjtoke.

¹⁷ Muuráhjáa dííbyeúvuke Píívyéébe ipityájcóné boone 430 pijcyábatu ítyaúhbajúvú jodíomuke ajcú Moitséeúvuj tééveri. Árónaacáa tsá tééné hallúhcuri dibyée Aavaráaúvuke pítajcóné wáajácúratúné íjcyatúne.

¹⁸ Muuráhjáa teene taúhbaju meúráávyéneriyé mepájtyetécá álliureíyó teene dííbyeúvukée Píívyéébe pítajcóné. Árónaacáa muurá dííbyeke iñéhdújuco dibye méénune.

¹⁹ ¿Aanée íveenévúrá ájcuube teene taúhbajúvú meke tene ipájtyetétsokijíívari? Muuráhjáa ihdyu teene níjkyéji míunáaj tééveri pícyoobe mewáájácu múhdurá meícyahíjcyáné Jetsocríjtoi böhówáávétúné hajchóta.

²⁰ Árónaacáa tsá tehdu Píívyéébe Aavaráaúvuke tsíjtyej tééveri pítajcotúne. Muuráhjáa ihdyu ávyeta dííbyere dííbyeúvuma ihjyúváhi.

Píívyéébé taúhbaju

²¹ ¿Áánéllihiyéhaca Moitséeúvuj tééveríi dibye meke ítyaúhbajúvú ájcune tútvajtsó dibyée mééma imyéénuíñé nééneé? Tsáhaá. Muuráhjáa tene néhdu meícyáneriyé mepájtyetécá ímiáámedi meke díllóiyoobe teene meúráávyémeke. Aacáa tsá mepájtyetéiñé tsíjítóriyéjuco dibye méénúíturóne.

²² Árónaa muurá dííbyé waajácúháámitu néene ímityúné pañe meícyame Jetsocríjtoke mecaáhcújtsómeke dibye pájtyetétsoíñé.

²³⁻²⁴ Muuráhjáa ímiááné éhne múúne tsíiméké metükévejtsódú taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyá Jetsocríjtoi méhdivu böhówáávétúné ihde. Aabée méhdivu böhówáávéebeke mecaáhcújtsómeke bótsíi Píívyéébe ímiáámedi dillóhi.

²⁵ Aame ícyooca tsáhájuco taúhbajú túkevéjtsó pañe meícyájúcootúne.

²⁶ Ícyooca meícyá Píívyéébej tsíímeréjuco pámeere Críjtoke mecaáhcuijtsóme.

²⁷ Muuráhjáa ímiááné dííbyeéjté meícyáné uubállé metsójtsótsámeímyé meícyá dííbyedüréjuco.

²⁸ Áánéllii tsá menééityuró tsíjtyere jodíómú íjcyane. Téhdure tsá menééityuró tsíjtyere gríéégómú íjcyane. Áhdure tsá menééityú tsaate ímí íjcyánáá tsaate tsíjtyé hójtsí pañe íjcyane. Muurá ihdu pámeeee tsííñé míamúnaa íjcyáróméhjima wa-jpiímuma waalléémú méijcyá tsamééré Críjtoéjte.

²⁹ Ehdu paméváré dííbyeéjté meíjcyame méijcyá Aavaráaúvúj tsííménémúhaábe. Áánélli téhdure méwáábyuta teene dííbyekée Píívyéébe iájcuíñé nééneé.

4

¹ Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá tsaapi tsíímene cááni dsííjvéné boone dííbyé tsíeméné aabájaabe íjcyáibye iáyáné hajchótá ihdícyaabédú ijcyá tsaaté hójtsí pañe.

² Aabe íbwajíí ícyahíjcyá cááníuvúu diityéké téénevu níwaavémé dibye kékémeocooca dííbyeke ájcúiibye.

³ Ahduu muurá éíyu méícyahíjcyá taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe Críjtói méhdivu böhówáávétúné hajchóta. Aamée méitsúcunuhíjcyá teene meúráávyéneriyé mepájtyetéiyóne.

⁴ Áróńáacáá Píívyéébe Íllíkye meéllevu wállóóíñé éevé úújeténéllii böhówááveebé wállé ííbwá déjucovú iípívyéévénema. Áábekée dille tsíímávaabe keemévé téénere Moitséeúvuj tééveríi dibye ájcúné taúhbajú pañe.

⁵ Ehdúu Jetsocríjtó méhdivu iböhówáávéne meke ímíjpyetétsó taúhbajúu meúráávyerómé ímityúmé meíjcyámeke botsíi Píívyéébe íítsíímedi idílloki.

⁶ Aane ímiááné dííbyej tsíímē meíjcyane méhdityu iböhówáúcunú mépañévú pícyoobe Íapíichó Íllij tééveri. Áánere muurá meke túkévéjtsóneri dííbyeke mecáánivámé ménehíjcyáhi: “Llihiyo múúháj Caáñij.”

⁷ Aane ícyooca dííbyej tsíímē meíjcyámé hallúrí tsáhájuco iiná íjcyatúne. Áánéllii meke ájcúiibye íavyéjuvu Jetsocríjtoke mecáhcújtsónnej tééveri.

Cahcújtsos múnáadi Páávoros íjyáculúne

⁸ Muuráhjáa ihdu éíyu ámuha Píívyéébeke mewáájácútúnéllii ihdícyanéhjí mecaániváné méíícúvehíjcyáhi.

⁹ Áánetu ícyooca tsúúca ámúhakye dibye wáájacumé ámuha meíjcyá dííbyeéjte. Áróńáa ¿íveekí ámuha méimillé tsiíñé íhdééné taúhbaju meúraavyéne? ¿Mityá ámuha méimillé tsiíñé tééné pañe meíjcyane?

10 Muurá ámuha méjtsúcunúpi eene ténevá pijcyábádú, ténuhbávadú, kéjcoojíjí ámuha Píívyéébeke medúúrvahíjcyánetu ámúhakye dibye ímiáámedi díllóiyóne.

11 Ehdu ámuha múhdurá medáriivémeíñetu ámúhadityú o néé bañuháñéubáhjáa ámúhakye o úwáábohíjcyáne.

12 Árónáa ihdyu ámuha táñahbémuke o néé ihdee ámuha meícyahíjcyáné meúraavyéjúcótuki. O íjcyadúréjuco meíjcy. Muuráhjáa tujkénú ámúhakye o úwáábócooca tsá oke ámuha metsárilletú tsijjtóréjuco o úwáábórónááca.

13 Muuráhjáa téijyu ámúhakye ímiáájú ó úwáábohíjcyá táhálluúneri o chéméroobe.

14 Áróóbekée muurá ámuha oke éhdiiválletúméré tsaimiyé mewáátsúcúpéjtsóobeke méiicúvehíjcyá muhdú Jetsocrítomútsikye níjkyéji múnáájipiima ámuha meiicuvéiyódu.

15 Muuráhjáubáhjáa ámuha mepíívyetécá táhálluúúcú oke mecápáyoácóiyá ámúhá hálluúúnetúréjuco. Áameke ¿iiná ámúhakye pájtyeme íveekí tsáhájuco óhdi ámuha meiicúvetúne?

16 ¿Ámuhaubá méjtsúcunú ámúhakye o tsárilléne ehdu o néhíjcyáne? Muurá ihdyu ímiááné tehdújuco ámúhakye o néhíjcyáne.

17 Muurá eene ámúhakye iiné imíjyaú úwáábohíjcyámé tsá ímiá uwáábó méenuhíjcyatúne. Íllure muurá ámúhakye óhdityu imújtásóro úwáábohíjcyámé diityé uwááboréjuco ámuha meúráávyeki.

18 Árónáa ihdyu tehdújúcooíyó ímiá uwáábó ámúhakye imyéénu ámúhadi ditye tsúúrámeíñe. Tsá idyé ámúhama o íjcyánéllihiyéré ámúhadi ditye tsúúrámeihíjcyáityuróne.

19 Aane ámuha áátsiimédú menééme tsiiñe múhdurá medáriivémeíñé idátsó oke pajtyé éhne múúne walle itsiimáváne ávyeri ícúbáhrámeídyu. Aabe ámúhadi ó ijjycunúhíjcyá Críjtokéréjuco ámuha mecáhcújtsóne dibye íjcyadu meíjcyáiyónéri.

20 Múhdúuvúrá ó ijtsúcunú ehdu ámuha meícyahíjcyáne. Áánéllii ihdyu múhdutúiyó ícyoocáré ámúhama o íjcyane ímíñeúvú ámúhakye o úwááboki.

Agáama Tsáárámúpidítýú íjcyáné uwááboju

21 Muurá ámuha méjtsúcunú Moitséeúvuj tééveríi Píívyéébe meke ájcúné taúhbaju néhdu meíjcyáneri mepájtyeténe. ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú muhdú díibyé waajácúháámitu tene cáátuváne?

²² Muurá téhaamítú nééne Aavaráaúvúhjáa míityétsikye tsíimaváne. Páñétuelle méwadívúhjáa tsíimávaabe tsáápiikye. Áánetúhjáa tsíjpiikye tsíimávaabe iúníu múnáálledívú.

²³ Aanéhjáa iúníu múnáálle Agáadívú dibye tsíimávaabe ihdícyaabéré íñe meíjcyadu. Áánetúhjáa páñétuéllédívú dibye tsíimávaabe diibyéjuco Píívyéébhéhjáa diityétsikye iájcuíñé néhíjcyáábe.

²⁴ Ehdúhjáa tsíimávamúpí Píívyéébe míamúnáake míijjtócuri tükévéjtsoíñé. Diilléhjáa muurá Agáaj tsíiménémúhaabe tsíjtyé hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco Moitséeuvukée Tsinaíí caméhbaúvú Píívyéébe ítyaúhbajúvú ájcúné pañe íjcyame ícyahíjcyáne.

²⁵ Áánellii muurá téhbau Aráábiá iiñújiri íjcyahbáu memévá díílleúvu déjutu. Muurá Jerotsaréeri íjcyame taúhbájú pañe ícyahíjcyá díílleúvúj tsíiménémúhaabée tsíjtyé hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco.

²⁶ Áánetu ihdyu níjkyéjiri íjcyáné Jerotsarée múnaa meíjcyame tsáhájuco tééné pañe meíjcyatúne.

²⁷ Muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééne Tsáárádityu: Ajchibá u íjcyárolle kímóovétulléré ímíjyuuri diíjya. Muurá úi ú tsíimávaáhi. Aame díítsiime ávyétá mityámé llíyááteé díúníu múnáállej tsíimé llíyaaténé éhnííñevu. Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámítu.

²⁸ Ámuúha táñahbémuj, Píívyéébhéhjáa néhdújuco Itsáake cáánímutsi tsíimaváne. Áhduréhjáa dibye néhdújuco íñe tsúúca dííbyej tsíimé meíjcyane.

²⁹ Árómeke íñe tsaate meke muhdú dáríívehíjcyá íhdééné taúhbaju iúráávyéneri éhnéhjáa Píívyéébere píáábóneri Aavaráá páñétuéllédívú tsíimáváábeke iúníu múnáálledívú dibye tsíimávaabe tsáríllehíjcyádu.

³⁰ Téénetu muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé: "Díúníu múnáálleke dijchívyetso dihyjátú llímájuco. Tsá páñétuelle dítyáábadívú u tsíimáváábé wáábyuta íjcyane dííbye éhné íjcyatúne." Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámítu.

³¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, tsá meíjcyatú iúníu múnáálledívúu Aavaráaúvú tsíimáváábéj tsíiménémúhaabe íjcyadu. Muurá ihdyu méijcyá páñétuéllée Tsáárádivu dibye tsíimáváábéj tsíiménémúhaabe íjcyadu tsúúca páñétuejpi Píívyéébé Hájchikye mecáhcújtsónélliíhye.

¹ Muuráhjáa Jetsocríjtó tsúúca meke ijchívyetsó taúhbaju meke tükévéjtsóné pañe meícyahíjcyánetu. Áánéllii metsu dííbyekéréjuco meúráávye ímíñeúvu. Óvíjyacóóné ámuha tééneri metsúúráméíhijcyáné meke pájtyetétsóiyóneríjíívari.

² Aane cáhawáá ímíñeúvú melléébó ámúhakye o nééneé. Muurá ámuha mekíhdyahírótssameíñetu ímiáámedi Píívyéébe ámúhakye díllóiyoné ámuha meíjtsúcunúne tehdu meméénúmeíhajchíi tsá Críjto ámúhakye pájtyetétsóityúne.

³ Árónáa ihdyu o néé tehdu imyéénúmeíñe ímí Píívyéébema iíjcyáiyóneri tsúúráméíhijcyámé óvíi ávyeta muhdú teene taúhbaju néhdu íjcyáhi.

⁴ Árónáa illure ámuha tééneri mémújtátsameí Píívyéébée meke iwájyúne Críjtoj tééveri MEPÁJTYETÉIÑE méenúnetu.

⁵ Muurá ihdyu ímiáámedi meke dílloobe Íapíichó meke tükévéjtsóneri Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke.

⁶ Áánéllii mekíhdyahírótssameítyúné tsá muhdú néétune. Áhdure mekíhdyahírótssameíyoné tsá meke piáábotúne. Apááñéré ihdyu ímiááné Jetsocríjtoke mewájyúne mecáhcujtsóné meke piaabóhi.

⁷ Aanée muurá tsúúca tehdújuco ámuha meúraavyéne. ¿Ááné mutsíhdyújháa íveekí tsáhájuco ámuha tééné uwááboju ímí mecáhcújtsotú múha néejuri?

⁸ Ááneráhjáa tsúúca Píívyéébe ámúhakye ijchívyetsó ténejcútú Jetsocríjtoj tééveri. Aane tsá dííbyedítyú tene íjcyatú eene piéenéré ámuha meúraavyéne.

⁹ Muuráhjáubá ihdyu ámúhadítyú tsáápihdítyúré íjcyane ehdu ámúhakye dáriívé éhne múúne haríínlíjyú metátsajcóné pañévu íooríchotu áyánéwu MEPÍCYORÓNÉ páneeríyéjuco műjtadu.

¹⁰ Árónáa ó waajácú Píívyéébe tsiiñe ámúhakye piááboíñé ámuha meíhvété taúhbaju néhdu ámuha meíjcyáneri MEPÁJTYETÉIYÓNÉ ámuha meíjtsameíhijcyánetu. Áánetu ihdyu íhnáhooíñé dibye ícúbahráñé ámúhakye mütátsohíjcyámedi.

¹¹ Muurá téhdure óhdityu nehíjcyámé oova mekíhdyahírótssameíñeríyé ímí Píívyéébema meíjcyane o úwáábohíjcyáne. Árónáa teene o úwááboca tsá oke ditye tsárlleítyuróne. Muurá ihdyu Críjtoj tééveríyé MEPÁJTYETÉNÉ o úwáábohíjcyánéllii oke tsaríllehíjcyáme.

¹² Aame ihdyu óvíi illuréjuco ámúhadítyú dówaavéné tééneri ámúhakye pátsáriçyohíjcyáme.

¹³ Muuráhjáa tsúúca Píívyéébe ámúhakye ijchívyetsó téénetu. Aame ámuha tsaímiyéjuco meíjcyame tsá

ímityúné meméénújúcóiityúne. Ímíñeúvú pamévamáyé mewájyújcatsíñe mépiáábojcátsi.

¹⁴ Muurá tsane dííbyé taúhbaju néehií: "Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu." Ehdu muurá pamévakéré mewájyúhajchíí tsúúca méemeenú páneere dííbyé taúhbajúúné muhdú meíjcyáiyóné meke néhijcyáne.

¹⁵ Áánetu tehdu ámuha mewájyújcatsíñe mepiáábójcatsíiyótsihvu illure ámuha meícúbáhrájcatsíhajchíí muurá illure ámuha métútávátsójcatsíhi.

Píívyéébé Apíícho meke túkévejtsóne

¹⁶ Áánellii ámúhakye o néé Píívyéébé Apííchó túkevéjtsó pañréjuco ámuha meíjcyá ímítyunéhjí ámuha meméénújúcótuki.

¹⁷ Tsá dííbyé Apííchó ímilletú meímillédú meíjcyane. Téhdure ténehjí méhdivu cátuhtsó teene meke túkevéjtsóné pañ meíjcyáiyóné. Ehdu panéjcvavávú téneecu cátuhtsójcatsíñéllii éhnííñevu métsúúraméí Píívyéébé Apííchó túkevéjtsó pañ ámuha meíjcyáiyóneri. Óvíjyacóóné ámuha meímillédú meíjcyane.

¹⁸ Aane ímiááné ámuha dííbyé Apííchó túkevéjtsó pañ meíjcyáhajchíí tsáhájuco ámuha íhdééné taúhbájú túkevéjtsó pañ meíjcyájúcootúne.

¹⁹ Muurá iímillédúré ícyahíjcyámé tsá téévetúne. Panéváré muurá ímítyunéhjí méénume ihdícyáméhjima dómacócatsíhijcyáhi.

²⁰ Aame níjcyotájtekéré duurúvahíjcyáhi. Nomíuuuváwu néeme tsané úhbajcátsiyíyé íjcyame itsárlilléjcatsíñe waabyénúcatsíhijcyáhi. Iiye ímí iíjcyáiyóné imílléme. Ehdu idyáriivéjcatsíñe illuréjuco ditye dóhwábahíjcyáné íhdyúeháhjiréjuco.

²¹ Aame nomíutááváwu néeme dsíjivétso múnaa, llíyiicyáve múnaa, íjcyame majchó ávyétá mityáne. Áhdure tsíñehjí panéváré ímityúné méénuhíjcyáme. Aane éíjyúu ámúhakye o néhdu tsá múu tehdíívanéhjí méénutúne. Muurá tehdu nénehjí méénume tsá Píívyéébé avyéjuejte íjcyatúne.

²²⁻²³ Áánetu ihdyu Píívyéébé Apííchó meke túkevéjtsóné pañ meíjcyame mewajyújcatsíhi, méimíjyúúhi, tsíñehjí meke pájtyeróné máaabúcúhi, tsáímíyé pamévamáyé meíjcyáhi, tsíjtyeke mépiáabóhi, panéváré óóchevelletúmé méemeenúhi, ídaatsómé meíjcyáhi, tsá ímityúnehjívú metáhjátsámeítyúne. Ehdu Píívyéébé Apííchó meke túkevéjtsóné pañ meíjcyame tsá íhdééné taúhbaju nééné tsíjítoríyé meíjcyatúne.

²⁴ Muurá Críjtoke mecáhcujtsómé ímityúné icyánéjcutu méijcyá dsíjívemédú ténéhji éllevu meíjcyájúcóótúnélliíhye.

²⁵ Aame méijcyá Píívyéébé Apííchó meke tükévéjtsóné pañe. Áánéllii metsu meíhvéjtsámeí tééneréjuco meke tükévéjtsóné pañe meíjcyaki.

²⁶ Tsáhájjuco ávyéjuuháñé mellííñéíturóne. Tsá iínerí menómíutááváíturóne. Tsá ímityúné medáriívécatsíítyuróne.

6

Mepíáábójcatsíñē

¹ Aane tsaate ámúhadityú ímityúné pañevú mújtáhajchíí mépiáábó ditye tsiiñe iimíjpyetéki. Árónáa ihdyu ímíñeuvú chooco méuwáábó diityéke. Ááne tééibuwá meíjcyá ámuháyéjuco tehdu meíjcyátuki.

² Ehdu mépiáábojcátsí múhdurá ámuha meíyahíjcyánéhjitu Críjto ímillédú ámuha meíjcyaki.

³ Muurá iiye íhtsutúmé iíjcyane íjtsúcunúmeímyé tsíjtyeke ipíáábóíyónéhji éllevu iíjcyatúmé állímyeíhi.

⁴ Cáhawáá ihdyu ámuha tsáápiitsa métsúúraméí Críjtoke ámuha meúraavyémé tsáímiyé meíjcyáíyóneri. Árónáa ihdyu tsá muú íjtsúcunúmeítyú tsíjtyé ehnííñevu ímí iíjcyane.

⁵ Muurá iíjcyánéi pámeere ímityúné meméénuhíjcyáné meméénújúcóóíturóne.

⁶ Áhdure ámúhakye o néé iñe Píívyéébé ihjyu ámúhakye úwáábohíjcyámeke ámuha mepíáábo panévatúré iíne tájpí ditye iíjcyáíñetu.

⁷ Aame tsá muú állímyeítyúne. Méíjtsámeídí Píívyéébe wáájácúityúné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muurá ímityúné méénuhíjcyámeke tééne áhdovu ájcúiíbye.

⁸ Aame ílluréjuco wágóóveíñé ímillédú ícyahíjcyáme. Áánetu Píívyéébé Apííchó meke tükévéjtsóné pañe meíyahíjcyámé méújcuú müijyú medsíjívécúcóiíturóne bóhi.

⁹ Áánéllii metsu óóchevelletúmé ímiáánéré meméénuhíjcyaki. Ehdu muurá ímiáámé meíjcyáhajchíí tééne áhdó tsaímiyéjuco meíjcyáíñē.

¹⁰ Áánéllii metsu pamévamáyé ímiááméré meíjcyaki. Tsá Críjtoke mecáhcujtsómé tsané nahbémú meíjcyame ímityúné medáriívécatsíítyuróne.

Páávaro pítyajcóné

¹¹ Aane iñe ámúhakye o pítyajcóné ooréjuco páñetu o cáátunúne.

¹² Muurá eene tsaate Críjtoke úraavyémé tééné hallútú diityéké tsijtye ímítýú ijtsúcunúyónélliihyéré ámúhakye táuhbahíjcyá ámuha mekíhdyahírótssameíki.

¹³ Árome muurá tsá panéváré teene taúhbaju nénehji méénuhíjcyatúne. Muurá illure imítýájkímyeí ámúhakye téénevu táuhbahíjcyáme.

¹⁴ Áánetu ihdyu tsá o ímílletú iinerí o mítyájkímyeíiyóne. Apááñéré ihdyu ímí ó ijtsúcunú mewájyuríi Críjto páwachékevu dsíjivéébeke o cáhcújtsónéllii táimítýú táhallúrí íjcyájúcootúne. Aabe tééné pañe o íjcyájúcoótúnéllii ténejcútú ó ijcyá dsíjiveebédu.

¹⁵ Ahdícyane tsá muhdú tene néétu mekíhdyahírótssameítyúne. Áhdure mekíhdyahírótssameíyóné tsá iinetú meke píáabotúne. Áánetu ihdyu Críjtoke mecáhcujtsómé tsíhdyuréjuco mecápáyoovéné meke píaabóhi.

¹⁶ Aane óvíi Píívyéébe meke iidaatsóllédú íjcyáabe pámeere pahúlleváré ihñéjté íjcyámema ámúhakye píaabó iibúwajíí ámuha meíjcyá muhdú ámúhakye o úwáábohíjcyádu.

¹⁷ Óvíjyacóóné ámuha oke múhdurá medáriiivehíjcyáne. Muurá íñe Máavyéjuube Jetsocríjtoke o cáhcújtsóné hallútú oke ditye méénuhíjcyáné matyáwááné tájpííyi íjcyánetu méwaajácú díibyé wákymyéi múnáajpi o íjcyáabe ímiááné ámúhakye o néhíjcyáne.

¹⁸ Ahdícyane óvíi díibyeréjuco ámúhakye pámeekéré panévatu píaabóne. Ayu tehdújuco.

EPÉÉTSIO

Éépetsórí íjcyáme éllevu Páávoro cáatúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo íñe Páávoro íhyaami ó caatúnú elle ámuha Éépetsórí meíjcyame Jetsocríjtoke meúráávyéme éllevu Píívyééberéé dííbyedítyú íjcyáné uwááboju o úwáábóiñévú oke pícyoóbe.

² Áameke óvíi ámúhakye piáábohíjcyamútsí íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Críjtoke mecáhcújtsóne áhdo

³ Ahdícyane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani Píívyéébeke méduurúváhi. Muurá ímí Máavyéjuube Jetsocríjtoma meíjcyámeke tsaímíyé níjkyéjitu panévatúré piáábohíjcyáabe.

⁴ Tsúúcajátújucóhjáa ííñujíí iípívyéjtsótúné ihdéjuco dibye wábyujtsóné Jetsocríjtoj tééveri meke iújcúmeke iimibájchoíñé méimítyú máhallúrí iíjcyájúcóótu dííbyeéjté meíjcyame iinetú menéétsámeítyuki.

⁵ Mítyanéhjáa meke iwájyúnellii iítsámeíbyé dííbyej tééveri meke ipájtyetétsómeke iitsíimediyéjuco idílloíñé. Ahdújucóo dibye meke tsíimavámé dííbyeéjté meíjcyane dibyéhjáa méhdityu iítsámeídyújuco.

⁶ Áánéllii paíjyuváré dííbyeke méduurúvahíjcyá ávyetáa méhdi iídáátsóvéne dibye meke piáábónellíhye. Mekée muurá piááboobe Íllíkye mítyane dibye wájyúúbeéjté meíjcyaki.

⁷ Muuráhjáa ávyétá ihnáhó meke iwájyúnellii dibye dsíjivénej tééveri méimítyuháñé mééma imibájchoobe mepájtyetéki.

⁸ Ááneríi meke úújétsoobe mítyane meke iwájyune. Áánemáa meke ájcuube panéváré mewáájácúíñé tujkévejúvu.

⁹ Téhdurée meke waajácútsoobe tsúúcajátújucóo muhdú meke ipájtyetétsoíñé iítsámeíhíjcyáné tsúúca mééma ipánéévetsonévu.

¹⁰ Aane ehdu ípityájcó páneere pájtyéné boone Críjtoke pícyóóibye pámeere níjkyéjima ííñújíri íjcyámé avyéjuube dibye iíjcyaki.

¹¹ Dííbyej tééveríhjyáa muurá tsúúcajátújuco dibye meke újcune íavyéjúejte meíjcyaki.

¹² Ehdúhjáa méénuube muhdú iihtsúcunúdú iñée tujkénú muha Críjtoke mecáhcújtsómema ámuha bóónétu mecáhcujtsómé pámeere dííbyeke maávyéjújtso dúúrúvamére.

¹³ Muurá Críjtodítýu pajtyéteju íjcyane ámuha mecáhcújtsómé pañe tsúúca Píívyéébé Apííchó íjcyame ímiááné ámuha méijcyá dííbyeéjté dibyée néhdújuco.

¹⁴ Aane muurá dííbyé Apííchó tsúúca mépañe íjcyánetu méwaajácú ímiááné meke dibye müijyú iñéijyu pícyooíñé íavyéjuvu tsaímiyéjuco dííbyema meíjcyaki. Ahdícyane metsu dííbyeke medúúrvahíjcyá ávyéjújtsomére.

Cahcújtsso múnáá hallúvú Páávoro Píívyéébeke tújkéveeu táúmeíñé

¹⁵ Muurá ó waajácú tehdújuco ámuha Máavyéjuube Jetsóoke mecáhcujtsómé ímí pamévamáyé cahcújtsso múnáama mewájyúcatslíjcyáne.

¹⁶ Áánéllii paíjyuváré ámúhá hallúvú Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyáhi.

¹⁷ Téhdure ó táúmeíhíjcyá dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani íjcyáábeke dibye ámúhakye iájcu ítyujkévé iijsaméityu dibyée Jetsóoj tééveri méhdivu úújétsámeíñé ímíñeúvú ámuha mewájájucu.

¹⁸ Aane óvíi ámúhakye tújkévejúvú ájcuube dííbyé avyéjúejtéé ámuha meíjcyáímyeke dibye újcúmé úmíwa iiñé imíjyaú nééne ámuha ímíñeúvú mewájájucu.

¹⁹ Áhdure idyé óvíi ámúhakye waajácútsoobe muhdíívané iihtsútú íjcyáne tájpí íñé dííbyeke mecáhcujtsómé meícyahíjcyanévu.

²⁰ Áánevúu muurá meke úújétsoobe Críjto dsíjívénébeke tsiiñé ibóhiitsóne íúniúvú níjkyejívú itsájtyéébeke iávyéjújtsóneri.

²¹ Áábekée pícyoobe íñé múhdumé ávyéjutje níjkyejirii, iiñújirii, íjcyámé avyéjuube páñétúejpi dibye iíjcyaki. Áábedívú muurá tsá múha úújetétu íñé ícyooca íjcyáné avyéjuitédítuyu. Áhdure bóóne íjcyárómedítýu tsá múha úújetéityu dííbyedívú.

²² Áánéllihiyée muurá dííbyé hójtsí pañévú pícyoobe páneere íñé múhdúné tsíeméné íjcyane. Áhdurée dííbyeke pícyoobe múhdumé dííbyé cahcújtsso múnaa íjcyámé túkevéjtsoobe dibye iíjcyaki.

²³ Muurá dííbyé cahcújtsso múnaa méijcyá tsané múnaa dííbyema. Aabe páneere ejécunú íñé múhdúné tsíeméné íjcyane.

¹ Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe ámúhakye pájtyetétsó Críjtoj tééveri ámúhá imítuháñé déjúcotu ámuha mewágóóvéiyómeke.

² Muuráhjáa ihde ámuha ímityúné méícyahíjcyá íñe ijí éhné Naavéné túkevéjtsoju Píívyéébedítýú míamúnáake múhdurá ítsámeíchohíjcyánéréi ámuha meúráávyénellíihye.

³ Ehdúu ímiááné méícyahíjcyá ímityúmé eene ícyooca tsaate ijcyadu. Mépée meímíllejjítöré méúráávyehíjcyá méhdityúré ijchívyéné allíujúúne. Ááné déjúcotúu muurá máhallúrí ijcyájúcooróné Píívyéébe méhdi ícúbáhráiyóné eene ícyooca tsíjtyé hallúrí tene ijcyadu.

⁴ Árónáacáa ihdyu mítyane meke iwájyúnellii méhdi iídáátsóvéne meke pájtyetétsóobe Críjtoj tééveri mewágóóvétu dííbyedüréjuco meíjcyaki.

⁵ Ehdúu Píívyéébe méhdi iídáátsóvéne meke píaabó mepájtyetéki.

⁶ Muuráhjáa Críjtoke ibóhíitsóneri meke áveyjújtsoobe dííbyema meíjcyá níjkyéjiri íavyéjuri.

⁷ Ehdúu mééma méénuube Críjtoj tééveri bóónétu ijcyáné míamúnáake iwáájácútso ímiááné meke iwájyune.

⁸ Aane íñe tsúúca mepájtyeténé tsá meere meíhnáhorí meméénutúne. Píívyéébere ihdyu meke iídáátsóllénellii pájtyetétsó Íllíkye mecáhcújtsónej tééveri.

⁹ Tsá mepájtyetétú ínehjí meméénúnellíihye. Áánellii tsá tééneri memítyájkímeíítyuróne.

¹⁰ Muuráhjáa Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri méíjtsaméí cápáyoácó ímiááneréjuco meméénuhíjcyaki. Ehdúhjáa tsúúcajátújuco meke iímbájchoíñé iíjtsámeídyújuco dibye méénune.

Críjtoke cáhcujsómé ímí ijcyane

¹¹ Aane cáhawáá méíjtsúcunu muhdúhjáa ámuha meícyahíjcyáne. Muuráhjáa tamúnaa jodíomú ihdícyámedíyé ámúhakye díllohíjcyáhi. Áánemáa iiye díllómeíhíjcyámé ímiáámé Píívyéébeéjté ijcyane íjpííye ikíhdyahírótsámeíñellíihye.

¹² Téijyúikyée muurá ímiááné tsá ámuha mewáájácutú Mépájtyetétsóobe Críjtoke. Áánellíihyée tsá ámuha Píívyéébeéjté meíjcyatúne. Idátsóhrée ámuha waagóojte meíjcyame tsá mewáájácutú muhdúhjáa Críjtoj tééveri meke dibye ipájtyetétsóíñé pítyájcámeíñé.

¹³ Árónáa ihdyu ícyooca Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjivéébema ámuha meíjcyánellii tsúúca ámuha méijcyá Píívyéébema.

¹⁴ Áhdure muurá dííbyej tééveriyé ícyooca muuha jodíómuma ámuha méijcyá tsaímiyéjuco ihdée múhdurá medáriiivécatsíhíjcyaróme. Aame ícyooca ámuha jodíómú meíjcyátúrómemá meíjcyá tsamééréjuco.

¹⁵ Muuráhjáa Moitséeuvuj tééveri Píívyéébe ájcúné taúhbajúúné hallútú jodíómú ijcyátúmema tamúnaa jodíómú tsáríllécatsíhíjcyanéhjí Críjto idsíjivéneri nijkévatsóhi. Ehdúu mééma méménuube íñe pamévá míamúnaa meíjcyarómé dííbyeke mecáhcújtsómé tsame dííbyeéjté meíjcyame ímiáameréjuco meíjcyaki.

¹⁶ Muuráhjáa múhdurá medáriiivécatsíhíjcyanéhjí Críjto mééma nijkévatsó págachékevu idsíjivéneri. Ehdúu ímíbájchoobe pamévá míamúnaa meíjcyarómé tsamééréjuco meíjcyame tsaimiyé Píívyéébema meíjcyaki.

¹⁷ Ehdúu Críjto itsááne muuha jodíómuke waajácutsó muhdú tsaimiyé Píívyéébema muha meíjcyaiñé tsúúca dííbyeke muha mewáájacújúcórómeke. Áhdurée ámuha jodíómú meíjcyatúmé awáá dííbyeke mewáájacútúmeke muurá waajácútsoóbe.

¹⁸ Áánellii dííbyej tééveri Méécááni Píívyéébema tsaméhjí menáhbévájcatsí dííbyé Apíichó mééma ijcyane meke píáábóneri.

¹⁹ Áánellii tsáhájuco ámuha tsíjtye múnnaa meíjcyájúcootúne. Muurá ícyooca meíjcyá tsané munaáréjuco Píívyéébé avyéjúejte tsúúca dííbyeéjté meíjcyame.

²⁰ Muuráhjáa muha Jetsóó mamyémú Píívyéébé ihjyú ubálle múnáama uwáábó medéjucóónúné pañevú tsúúca ámuha méúcaavéhi. Aane muurá ímichi páñétúejpi Jetsocríjtó dííbye tájpí meíjcyaaabe éhne múúne jaa ímichi ápíhajcúné hallúri ijcyadu néébee.

²¹ Aame íñe ícyooca éhniíñevu dííbyema méllíyaatéhijcyá ímiááméré Píívyéébema meíjcyaki.

²² Aane muurá Críjtoma meíjcyame jahdu menéémé pañe Píívyéébe ijcyá Iapííchoj tééveri.

3

Jodíómú ijcyátúmé uwááboobe Páávoro

¹ Ááné hallútú íñe oo Páávoro o ijcyáábeke cuvéhoojánúmá ámuha jodíómú meíjcyátúmeke Críjtodítýú ijcyáné uwááboju o uwáábohíjcyáné hallútu.

² Tsúúca íhya ámuha méwaajácú Píívyéébée meke iiдаatsólléne oke níwaavéné ámuha jodíómú meíjcyátúrómeke téénevü o wáájácútsoki.

³ Muuráhjáa ihdu díibyere óhdivu bóhówajtsó ámúhakye téhdure Críjtoj tééveri ipiááboíñé wáájácúratúné ipityájcámeíñé. Aanée muurá tsúúca ámúhakye ó úuballé áyánéwu éhnée íhde ámúha éllevu o cáátúnúháamí pañe.

⁴ Téhaamíi ámuha meéévénetu íhya tsúúca méwaajácú imiáánéjucóo oke dibye téénevu wáájácutsóone.

⁵ Tsáháa muurá teene eíjyu múnáaúvudívú dibye bóhówajcárrotúne. Aanée íñe ícyooca tsúúca bóhówajcárroobe Íapíichoj tééveri íhjyú uubálle múnáama díibyeéjté muha meíjcyame Jetsóó mamyémú meíjcyámedívu.

⁶ Ahdícyane ámuha jodíómú meíjcyáturómé tsúúca meíjcyá Píívyéebé avyéjúejte muha meíjcyadu Jetsocríjtodítýú imiáájú úwáábómeíñé ámuha mecáhcujtsódú íjcyame. Aame ícyooca meíjcyá tsamééréjuco Píívyéebée Críjtoj tééveri iájcuíñé nééne meújcuímye.

⁷ Ehdu nééne íñe úwááboobéré ó pehíjcyá o méénúítýuróné Píívyéebée téénevu oke pícyoonéjuco. Aane ihdu ó méénuhíjcyá díibye piááboríye.

⁸ Aabe oo pámeere múhdumé Píívyéebééjté meíjcyámedítýú iídáátsoóbe. Áróóbekée oke ityújkevéélléne níwááveebe Críjtodi iiné imíjyaú meíjcyáné uwááboju íjcyanévú ámuha jodíómú íjcyáttúróméke o wáájácútsoki.

⁹ Ahdújuco muurá o bóhówátsohíjcyáné pámehdívúré teene wáájácúratúnée Píívyéebé páneere ípívyéjtsoobe tsúúcajátújuco pítyájcámeíñé.

¹⁰ Aane muurá Píívyéebé meke úcuhíjcyá paméváré díibyeke mecáhcujtsómé tsamééréjuco meíjcyá téénetu níjkyéjiri íjcyáné ihtsútujte iwáájácu muhdíívané díibye tujkéveju íjcyane.

¹¹ Ehdúhjáa imyéénuíñé pítyájcámeíbyé tsúúcajájuco. Ahdújucóo muurá dibye teene méénune Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

¹² Ahdícyane díibyej tééveri tsúúca Píívyéebema menáhbévájcatsí iinnerí íllityétumé imiáánéjucóo Críjtoke mecáhcújtsónélliíhye.

¹³ Áánéllii ámúhakye o néé ámuha meíhvéjtsótú íñe tééné déjúcotu ámúhállii o ícúbáhrámeíhíjcyáné uwááboju. Íllure méímijyúuvé tééneri múhdurá íjtsúcunútúme.

Críjto meke wájyune

¹⁴ Ehdu Méécááni Píívyéebé tujkéveju mééma íjcyánéllii díibye úmiwávú o mímóúuvéne ó ihjyúvahíjcyá díibyema dúúrúvaabére.

¹⁵ Áábé cahcújtso múnaa meíjcyame muurá tsúúca méijcyá dííbyé dohjiba múnaa tsaate tsúúca níjkyéjíryuco íjcyámema íñe iíñujíri meíjcyame.

¹⁶ Áánellii ó táúmeíhijcyá dííbyeke Íapííchoj tééveri dibye ámúhá pañevú ipícyo iihnahó ámúhakye tene itsípájtsoki.

¹⁷ Áhdure ó táúmeíhijcyá Críjto éhniíñevu ámúhakye ipíáabo ímí dííbyeke ámuha meúráávyeki.

¹⁸ Aame óvíi ámuha tsijtye cahcújtso múnáama mewajyújcatsí ímíñeuvú ámuha mewáájácu ávyeta muhdú ímiááné Críjto meke wájyune méítsaméí píruuvé íjcyane.

¹⁹ Aane ámúhá halluvú ó táúmeíhijcyá piáábó Píívyéébe ímiáábé íjcyáábeke muhdú dibye íjcyadu ámuha meíjcyaki.

²⁰ Áánellii ihdyu metsu dííbyeke medúúrúva ávyéjújtsomére. Muurá meke piááboobe dííbyeke metáúmeíñé ehnííñevu meítsámeítýúrónemájuco. Ehdu muurá meke piáábohíjcyaaabe Íapííchó mééma íjcyánej tééveri.

²¹ Aane ihdyu óvíi dííbyeke méduurúvahíjcyá dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyame paíjyuváré múijyú níjkéváityúné ípyée ipityájcámeídyújuco Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéiñé dibye méénúnélliíhye. Ehdu teéne.

4

Píívyéébeeéjté meíjcyane Íapííchoj tééveri

¹ Aane muurá Máavyéjuube Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyáné hallútú íñe cùvéhóójari oo ícyoóca. Aabe ámúhakye o néé tsúúca Píívyéébe ámúhakye újcume ímíñeuvú ámuha meíjcyá muhdú meíjcyáiyódu.

² Áhdure idyé ámúhakye o néé tsáíibuwáré idáátsóméhjiúvú ámuha meíjcyáne mewájyújcatsí pamévamáye. Aame ímityúné ámúhama íjcyaróné maaabúcuhíjcyá ímí ámuha meíjcyaki.

³ Ááne métsúúraméí tsané munaáréjuco ámuha meíjcyame dííbyé Apííchó piáábori tsáímíyé ámuha meíjcyáiyóneri.

⁴ Muurá íñe tsané munaáréjuco meíjcyámema ijcyáné tsáneere Píívyéébé Apííchó meke ityukévéjtsoki. Áánellii téhdure ijcyáné tsáneere dííbyé avyéjú mewáábyuta.

⁵ Aabe tsáápiye Máavyéjuube apáábyéré íjcyáábeke mecáhcujsóhi. Áábe mémeríyé muurá métsójtsómeíhijcyáhi.

⁶ Áánellii diibye tsáápiye Mépiivyéébé ijcyá apáábyekéré pámeere mecáánívahíjcyáábe. Áábé hójtsíri pámeere méijcyá dííbye tájpíye. Aabe kiá méhdityu iíjcyátúnélli panéváré mejtééveri méénuhíjcyáhi.

7 Áróńáa ihdyu tsáápiitsa mépiivyété muhdú nénehji meméénune Píívyéébée Críjtoj tééveri meke ájcune.

8 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

Naavénekée ityáhjáne dííbyé hójtsí pañe ícyahíjcyámeke iíjchívyétsóne peebe cáámevu. Aame ihñéjteréjuco íjcyame dibye nééjuríyé piivyété páhduváré nénehji imyéénune.

9 ¿Aanéhaca iiná nééiyóné teene dibyée cáámevu pééneé? Téénetu muurá méwaajácú íhtsútuubée íjcyároobe ííñujívú iñíityéne ídáátsonúne.

10 Áróńáacáa bóónetu tsiiñe peebe cáámevu níjkyejívú páñétúétsihvu ávyéjuube iíjcyáki.

11 Áábe tájpí muurá páneere íjcyáabe meke ihñéjteke ájcúné waajácuríyé mépiivyété páhduváré nénehji meméénune. Muurá tsaate piivyété dííbyé ihjyu úwááboméré ipyéhijcyáne. Áhdure tsijtye piivyété iwáájacúné muhdú méumiwa íjcyane. Tsijtye piivyété tsúúca Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímíñeuvú muhdú müúne téjijo meúraavyéné iúwaabóne.

12-13 Ehdu muurá Críjto meke píáábohíjcyá ihñéjté meíjcyame dííbyé wákmyéí ímí meméénu éhnííñevu dííbyé cahcújtsóme muúnaa illýaaté pámeere dííbyeke mecáhcujtsómé mewáájácu muhdúhjáa Píívyéébée Hajchi íjcyane dibyée íjcyadu meíjcyaki.

14 Áijyu ihdyu muurá tsá müha meke müjtátsóityú íhdityúré iújcúné uwáábori muhdú tsuuméké memújtátsóiyódu.

15 Aane ihdyu cahwáá metsu ímiááméré meíjcyáne ímíñeuvú meúráávye teene ímiááju. Áijyu ímiááné Críjto métúkevéjtsoobe íjcyáábeéjté meíjcyame éhnííñevu méímibáávyeehi.

16 Áábe tájpí pámeere dííbyeéjté meíjcyame mewájyújcatsíñé panévatúré mepiáábójcatsímyé muurá éhnííñevu mellýaatémé ímí Píívyéébeke méúraavyéhi.

Críjtoke meúraavyéne

17 Áánéllii ámúhakye o néé Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri Píívyéébeke wáájácutúmé ícyahíjcyádú ámuha meíjcyájúcóótuki. Muurá ímityúné diityé íjtsaméí íjcyánéllii iimillédu ícyahíjcyáme.

18 Tsá ditye wáájácutú muhdú ímí iíjcyáiyóné Píívyéébée íjtsaméí diityé pañe íjcyátúnélliíhye. Aame tsá íjcyáityú dííbyema ímiánéjçú iwáájácúiyóné iimílletúnélliíhye.

19 Muurá éhnííñevúré ‘nucójpi’ néétune méénuhíjcyá panéváré ímityúne.

20-21 Árónaacáa ihdyu tsá ámuha teene mewáájatú Críjto ímiá uwááboju ámúhakye úwáábócoóca.

22 Ahdícyane ámúhakye o néé ámuha meíhvéjtso ímiájítóo ámuha mewáájácútúné hajchótá ímityúné íjcyaróné ímiááneuvúdú ámuha meítsúcunúhijcyáné tsáijyu műu ámúhadi íjcyáhréi nééneé.

23-24 Ámúhá íjtsaméí mecápáyoovéne ímiánejcúvuréjuco mepájtyé muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímíllénejcúvú tsaímiyéjuco ámuha meíjcyánetu mebóhówaúcunúki.

25 Óvíjyacóóné ámuha maállícyatsíhijcyáne. Műu ímiáánéré ihjyúvá pamévamáyé iñahbémuma. Tsamééré meíjcyame tsá metútávátsójcatsítyuróne.

26 Tsá műu tsaatédívú icyáyobáávatéhajchií páñetétsójcatsítyúne. Iícui műu ímibáchójcatsíhi. Tsá műu tsiélleréjuco íjtsúcunútú teéne.

27 Tsá műu Naavénedívú táhjátsámeítyúne.

28 Áhdure tsáijyu műúne tsaate ámúhadítyú nánihíjcyámé ílluréjuco méihvété téénetu. Mewákímyeíñe tsijtye vííoméhjike mépiáábo.

29 Áhdure tsá műu ihjyúvatú ímityúneri. Iímiááneriyé műu ihjyúvá éhnííñevu tsíjtyeke tene ipiáábo Píívyéébeke ditye úráávyénetu.

30 Ahdícyane óvíjyacóóné muhdurá medáriívéméhijcyáné Píívyéébé Apíichó mépañe íjcyane mekímóvéjtsótuki. Muurá teene mépañévú dibye pícyóonej tééveri méwaajácú ímiááné díbyejteréjuco meíjcyámeke dibye újcúvaíñe.

31 Ahdícyane ílluréjuco méihvété ímityúné ámuha medáriívéméjcatsíñe páhduváré nehníwu meúhbácatsíhíjcyánetu.

32 Ááne ímiááméré meíjcyáne ténehji méímibáchojcátsí muhdúhjáa Píívyéébe ámúhadi iídáátsóvéne Críjto tééveri ámúhakye ímibajchódu.

5

Píívyéébeéjté meíjcyáiyóne

1 Muurá ámuha ímiááné tsúúca Píívyéébej tsíimé meíjcyámeke wájyuúbe. Áánéllii métsúúraméí díbyedi dibye íjcyadu ámuha meíjcyaki.

2 Ááne méwájyujcátsí muhdú Críjto meke wájyudu. Muuráhjáa meke iwájyúnéllii meke ipájtyetétsó íhvéjtsámeííbyeke dsíjívetsómé éhne műu obééjake dsíjívetsódú. Áánerí Píívyéébe mítyane ímíjyuuvéhi.

³ Ahdícyane tsúúca dííbyeéjté ámuha meíjcyame tsáhájuco műu íjtsámeítyú ihdícyámema idyómácójcatsíiyóneri. Óvíjyacóóné panéváré ímityúné ámuha meméénune.

⁴ Áhdure tsá műu átéreenéhjí úbálléjcatsítýne. Műu Píívyéébeke ityéhdújtsóneriyé ihjyúváhi.

⁵ Muurá ihdícyámehjima dómacócatsíijcyámé tsá Píívyéébé avyéjúejte íjcyatúne. Áhdure tsíñehjí imítyuháñé méénuhíjcyámema panéváré ímityúneri úmúúpíyehíjcyámé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyatúne. Aane muurá tsúúca ámuha méwaajácúhi. Ténéhjiriyé muurá íjcyame tsá dííbyeke icyáániváyióné éllevu íjcyatúne.

⁶ Ahdícyane máállítsámeídí műhdurá ícyahíjcyámé átéreenéhjí úwáábohíjcyámedívu. Muurá ehdü ditye ícyahíjcyáné hallútu Píívyéébe ícúbáhraá ávyétá ihnáhó diityédí dííbyeke ditye lléébohíjcyátúné hallútu.

⁷ Áánéllii tsá műu tehdu néémema náhbévatúne.

⁸ Muuráhjáa íhde ámuha tehdu ímityúné pañe méícyahíjcyá ímiáájú ámuha mewáájácútúnéllihye. Árónáa ícyooca tsúúca ámuha méwaajácújucóó Ávyéjuube Críjtoéjté ámuha meíjcyame. Aame ihdyu óvíi ámuha méijcyá ímiáámeréjuco.

⁹ Muurá téjíjto mewáájacumé ímiáámeréjuco meíjcyame tsíjtyeke mépíaabóhi.

¹⁰ Áánéllii ihdyu métsúúraméí Máavyéjuube Críjtoke ámuha meímíjyújtsóiyóneri.

¹¹ Aame ihdyu tsá műu náhbénutú ímiáájú wáájácutúmé ímityúné méénuhíjcyáne. Íllure műu úwaabó keená ímiáájú íjcyane ditye iwáájácuki.

¹² Ehdü muurá teevétari wáájácutatúné ditye méénuhíjcyáneri meíhjyúváyióné nucójpitsóhi.

¹³ Aane muurá íñe Jetsocríjtó uwááboju diityédívú böhówajtsó páneere ímityúné ditye méénuhíjcyáne.

¹⁴ Muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé:

Muhdú éhne műu dsíjivémé íjcyadu wáájácúmeítyuube u
íjcyaaabe cána wájácúúvéne ímíñeúvú díjtsaméí Críjto
uke iwáájácútso ímiájijtovu.

Ehdü nééne Píívyéébé waajácúháámítu.

¹⁵ Aane cána metéibuwáávéne ímíñeúvú méíjtsaméí muhdú ámuha meícyahíjcyáneri. Tsá műu ímiánéjcú wáájácutúmé ícyahíjcyádú íjcyatúne. Műu ímíñeúvú ijcyá tsúúca ímiánéjcú ámuha mewáájacumé.

16 Muurá ihnáhóóné Pívyéébeke meúraavyéné panéváré muhdurá néénélliíhye. Áróné pañe műu tsúrámeíhijcyá ténejcúríye.

17 Tsá műu ávyeta pevé iibuwáré ijcyatú wájácúmeítyúme. Műu tsúrámeí muhdú meíjcyáiyóné Pívyéébe ímilléneri tehdu ámuha meíjcyaki.

18 Tsá műu llíyílcavetúne. Muurá tehdu meíjcyáhajchíí illuréjuco metútáváaveíñe. Áánellii ámúhá pañevú díbyé Apíchó meújcú ámúhakye tene ityúkévéjtsoki.

19 Áane műu ámúhá iibuuúnetu ijchívyéne májtsiyi díbyeveke dúuruvaméré ihjyúvájcatsí ténejcúri.

20 Áhdure idyé műu díbyeveke paíjyuváré téhdútsohíjcyá panévá halluvú Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri.

Métáábama mewájyújcatsíñe

21 Műu Pívyéébeke ámuha maávyejúullédú panéjcuavavú avyéjúulléjcatsíhi.

22 Ahdícyane óvíi ámúhá taabámú ámuha ájyúmuke avyéjuullé Máavyéjuube Jetsocríjtoke iávyejúullédu.

23 Muurá ájyu méwá túkevítsoobe Mépájtyetétsoobe Críjto ihnéjté meíjcyámé túkevítsoobe ijcyadu.

24 Áabeke ihnéjté meíjcyame maávyejúulléne mecáhcujtsódú óvíi walléémú téhdure ájyúmuke iávyejúulléne cáhcujtsóhi.

25 Áhdure idyé wajpiimú iicyánéjcutu műu méwámyuke iávyejúulléne wajyú Crijtóo meke ihnéjteke mítyane iwájyúnellii wájyúmeítyuubéré dsíjivédu.

26 Muuráhjáa dsíjiveebe mewájyuri díbyé uwááboju mecáhcujtsónej tééveri meke iímibájchoki.

27 Aame tsúúca méímibaavyé iiné imityú méhdi ijcyájúcootumé imiááméré díbyema meíjcyaki.

28 Ahdícyane műu imíneuvú wajyú méwakye muhdú ámuha mewájyumeídyu. Muurá imí meíjcyane meímíleebe métáábake méwajyúhi.

29-30 Tsá muurá méjpi meere meícubáhráityuróne. Muurá mewájyumeínellii imí météhmémeí panévatúré muhdú Crijtó ihnéjté meíjcyameke téhmehíjcyádu.

31 Muurá Pívyéebé waajácuháámitu néene wajpi cáánímútsidityú iinéne ityáábávállema tsahéécoréjuco ijcyáine.

32 Ehdu ámúhakye o néené pañe ijcyáné muhdú Crijtó ihnéjtema ijcyáné uwááboju.

33 Ahdícyane tsiiñe ámúhakye o néé ámúhá taabámuke ámuha mewájyu muhdú ámuha mewájyumeídyu. Áhdure idyé diitye

ámúhá taabámú óvíi íicyánéjcutu ámúhakye iávyejúulléne wajyúhi.

6

¹ Áhdure tsíime múu lleebó cáanímuke. Ehdu Píívyéébeéjté meíjcyane ímílleébe.

²⁻³ Muurá díibyé taúhbaju néehií: “Ámúháj caanímuke mewájyúne máavyéjuulle cáamene ííñújí hallúrí ámuha meíjcyaki.” Ehdu muurá ítyaúhbaju néhdu íjcyámeke piááboóbe.

⁴ Áánéllii cáanímu tsá múu uhbádúré úwáábotú iitsíimeke. Muurá tehdu nééné uwáábó diityéké ímítýúnejcúvúré íjtsámeíchóiyáhi. Áánéllii múu ímíñeúvú choocóré úwaabó diityéké Píívyéébé ícyánéjcú díibyeké ditye ícyáhcújtsoki.

⁵ Áhdure idyé tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame múu diityéké iávyejúulléne ditye táuhbáné meenú Críjtoke iicuvéiyódu.

⁶ Tsá múu íavyéujte iitcoocáré ímí wákímyeítyú ditye ámúhakye ímí iijtsúcunúrokíye. Múu ditye ámúhamá íjcyátúrónáa tsaímíyé wákímyeí ímiááné Críjtó iicuve múnaa ámuha meíjcyaki. Ehdu meíjcyane ímíllebe Píívyéébeé.

⁷ Áánéllii múu ímiááméré meenú íwákímyéí Máavyéjuube Jetsocríjtoke iicuvénéjuco.

⁸ Muurá tsaaté hójtsí pañe íjcyámema tehdu íjcyátúrómeke tsahdúré áhdóiibye muhdú ditye íjcyadújuco.

⁹ Áánéllii múu íavyéujte íicyánéjcutu ímíñeúvú picyóó ícubáhratúméré iúníu múnáake. Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá pámé Avyéjuube Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáabe tsá tsaatéké éhnííñevu ímí iijtsúcunútúne. Muurá tsahdúré meke wájyuube pámeekére.

Ímítýunéhjí metáhjane

¹⁰ Ámuúha táñahbémuj, ícyooca ihdyu méítsutúuvé Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri díibyé ihnáhoóri.

¹¹ Aame Píívyéébe ámúhakye túkjévejtsódú ímíñeúvú météhmeméí Naavéné ámúhakye mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki.

¹² Tsá muurá míamúnáama memúnáátsócatsíhíjcyatúne. Muurá ihdyu mémúnáátsócatsíhíjcyá diibye Naavéne ájkímú íjpiíma íjcyátúné míamúnaa ímityúmé íjcyame Píívyéébeke wájájácútuméke iimillédú dárívehíjcyámema.

¹³ Áánéllii ámúhakye o néé muhdú Píívyéébe ámúhakye túkjévejtsódú ímíñeúvú ámuha meíjcyá tehdíívanéhjí ámuha maáábúcúne íhtsutúmé meíjcyaki.

¹⁴ Ahdícyane imíchi meíjcyáne ímiáájú ímíñeuvú ámúhá pañévú mepícyó éhne múúne cöhpene ócáiimíihé méhdityu chíúcunuđu. Ááne ímiááméré meíjcyá ímítunevú ámuha metáhjátsámeítyu éhne múúne méenujcátsi múnnaa ityáhjátsámeítyu túémiihovú pícyámeídyu.

¹⁵ Ímíñeuvú meíjcyátsíívyéne méuwáábohíjcyá tsaímiyé meíjcyáné uwááboju éhne múúne tsodáhó íjtyúhápaajínevú iújcámeíñe íjcyátsíívyédu.

¹⁶ Aame ímíñeuvú mécahcújtsó ámúhá watájcódú nééne tééveri ámúhakye Naavéné mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki.

¹⁷ Aane íñe tsúúca pajtyété mééma íjcyane tsáma méihvéjtsodí éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji píaabódú nééne ímítunéhjitu meke téhmehíjcyáne. Áhdure Píívyéébe ihjyu méniiitsuwadú nééne Íapíichođ tééveri mééma íjcyane ímíñeuvú meújcú ámúhá pañévu.

¹⁸ Aane ámúhá pañe íjcyánej tééveri óóchevelletúmé dííbyema paíjyuváré méihjyúvahíjcyá. Métáuméí dííbyeke piáábó ímí ámuha meíjcyaki. Áhdure métáuméí pahülleváré dííbyeéjté íjcyámé halluvú dibye diityéké ipíááboki.

¹⁹ Téhdure táhalluvú métáuméí dibye oke ityukévétsa muhdú mepájtyeténé úwáábojúvú pamévakérə o wáajácútsoki.

²⁰ Muuráhjáa tééné wákimyéivu oke Píívyéébe pícyoobe íñe tééné déjúcotu ícyooca oo cívéhoojari. Árónáa ihdyu táhalluvú métáuméí piáábó núhnévétubéré o úwáábohíjcyá ímíñeuvú muhdú tene néhdújuco.

Páávoro pítyajcónē

²¹ Aane cáhawáá ihdyu óvíi ménahbe Tííkico tééné wákimyéityu oke piáábohíjcyabé ímíñeuvú ámúhakye tátuballé meenúhi. Diibye waajácú páneere muhdú o íjcyabé iiná o méenuhíjcyáne.

²² Áánellii dííbyeke ámúha éllevu ó wallóó dibye ámúhakye iúuballé muhdú muhtsi meícyahíjcyáné ámuha mewáajácúne metsájpínuki.

²³ Ahdícyane óvíi Méécááni Píívyéébe Máavyéjuube Jetsocríjtoma ámúhakye píaabó ímí ámuha dííbyeke mecahcujtsómé mewájyújcatsíñe íbúwajíí meíjcyá iiherí íjtsámeíjyúcootúme.

²⁴ Áameke ihdyu óvíi ámúhakye piáábohíjcyabé mühdumé ímiááné ámuha Máavyéjuube Jetsocríjtoke mewájyúmeke. Áyu tehdújuco.

PIRIPÉÉTSE

Pirípori Íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoroo, Timotéoo, Íjcyamútsí Jetsocríjtó iicúve múnáajtétsí íhyaami ámúha éllevu muhtsi mécaatúnú elle Pirípori díibyé cahcújtso múnaa Píívyéébejté ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure ámúhá uwáábojtémá túkevítsojté éllevu.

² Áameke ihdyu óvíi ámúhakye piáábohíjcyamútsí íbwajíí ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáá hallúvú Páávoro piáábó taúmeíñé

³⁻⁵ Muurá paíjyuváré ámúhakye o ítsáávécooca ímíjyuuri Píívyéébeke téhdújtsoobéré ámúhá hallúvú ó táúmeíhíjcyá piáábó ímiáájú mecáhcújtsóné wákimyéityu ícyoocápí oke ámuha mepiáábohíjcyánellííhye.

⁶ Aane muurá ó waajácú Píívyéébe ámúhakye tsaímiyé piáábohíjcyáné ímí díibyeke ámuha meúráávye múijyú tsiiñe Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáaiñévújuco.

⁷ Ehdu íñe ámúhadítyú o néé oke ipiáabódúré Píívyéébe ámúhakye piáábohíjcyámeke o wájyúnema. Muuráhjáa íhde oke ipiáábohíjcyadúré íñe cúvöhóójari o íjcyáróóbeke oke piáábohíjcyaaabe tsíjtyeke o úubállehíjcyá díibyé ihjyu tóónütubére.

⁸ Muurá Píívyéébe waajácú ímiááné ámúhakye o wájyune muhdú Jetsocríjtó meke wájyudu.

⁹⁻¹⁰ Aabe ámúhá hallúvú ó táúmeíhíjcyá piáábó ámuha mewájyúcatsíñé mewáájácu muhdú díibyeke tsaímiyé meúráávyéiyóne. Áame ímiáámeréjuco ámuha meíjcyame iinérí menéétsámeítyu Jetsocríjtó tsiiñe tsáácoóca.

¹¹ Ehdu díibyere Jetsocríjtó piáábori tsaímiyé ámuha meíjcyame Píívyéébeke máavyéjútsohíjcyáhi.

Críjtokéré iicúvéiyóné Páávoró íjtsaméi

¹² Ámuúha táñiahbémuj, ó imillé ámuha mewáájacúné íñe páneere múhdurá oke pátyehíjcyáronéhjí illure oke piaabóné éhnííñevu ímiáájú pajtyéteju Críjtodítyú íjcyane o úwáábohíjcyaki.

¹³ Áábeke tsúúca oke pámeere páñétúejpi avyéjúúbé já tehméjté íjcyámema tsíjtyehjí íjcyame waajácújucóó Críjtoéjpí o íjcyáné hallútú cúvöhóójari o íjcyane.

¹⁴ Aabe teene cúvéhóójari o íjcyároobe ímí o úwáábohíjcyáné tsaate ménahbémú iwáájácúne téhdure úwáábohíjcyá iinerí núhnévetúme.

¹⁵ Árónáa ijcyámé tsaate tsijtye ímí méénuhíjcyáneriyé iñómíutááváne ihnáhó úwáábohíjcyáme. Áánetu ihdyu tsijtye úwáábohíjcyá ímiááné tehdújuco.

¹⁶⁻¹⁷ Ímí úwáábohíjcyámé oke iwájyúne íñe tééné déjúcotu cùvéhóójari o íjcyane iwáájácúnélliíhye. Áánetu tsijtye úwáábohíjcyá illure oke éhnííñevu ityútávájtso íñe cùvéhóójari o íjcyáábeke. Tsá ditye ímiá uwáábó méénuhíjcyatúne.

¹⁸ ¿Aanéhaca idyé muhdú o méénúiyónejíívari? Árónáa eene ímityúné iíjtsámeíñe ímiáájú Críjtodítýú íjcyane ditye úwááboróné tsúúca míamúnaa lléebúcunuhíjcyánélli ó imíjyuhíjcyáhi.

¹⁹ Áhdure ó imíjyuhíjcyá íñe panéváré ímityunéhji oke pátyehíjcyaróné tsaímiyé óoma níjkévaíñé o wáájácúnema. Ehdu óoma tene níjkévaíñé ó waajácú ámuha táhallúvú piáábó metáúmeihíjcyánélli Jetocríjtó oke piááboíñé Íapííchoj tééveri.

²⁰ Aabe ihdyu ó imíllehíjcyá tsáneetu o núcójpívétsámeíítyuróné iiná táhallúrí íjcyátube panévariyé Jetocríjtoke o böhówátsohíjcyá dibye ihtsútuube íjcyane paíjyuva o böhówátsohíjcyádu. Áábeke tééné hallútú oke ditye dsíjivétsóhajchíí óvi ó dsíjivéhi.

²¹ Muurá íñe o böhíibe dííbyeke o úraavyéné o imillédúré idyé ó imíllé o dsíjivéné tsaímiyéjuco awáá dííbyema o íjcyaki.

²² Árónáa ihdyu ó imílléhíi o íjcyane éhnííñevu dííbyedítýú íjcyáné uwááboju tsíjtyeke o úwááboki. Ahdícyane tsá o wáájácutú muhdú o íjcyáíñé.

²³ Muurá ihtsútú óhdivu teene muhdú o íjcyáiyóne. Tsánejcútú ímí tehdújúcooro teene illuréjuco o dsíjivéné tsaímiyéjuco Críjtoma o íjcyaki.

²⁴ Árónáa idyé ímí óhdivu teene ói o íjcyane éhnííñevu ámúhakye o piááboki.

²⁵ Aane tsúúca ó waajácú ói o íjcyáíñé ámúhakye o piáábo ámuha ímíñéuvú Críjtoke mecáhcújtsóneri meímíjyuúki.

²⁶ Ehdu muurá ámúhakye éhnííñevu ó imíjyuúvétsoó tsiiñé ámúha éllevu o péijyu dííbyere Jetocríjtó oke piáábóneri tééné hallúvú ámuha maávyéjújtso dííbyeke.

²⁷ Ahdícyane ihdyu ámúhakye o néé ámuha tsaímiyé meíjcyá muhdú dííbyé uwááboju meke úwáábohíjcyádu. Áánélli ó imíllé ámúha éllevu o péétúroobe o wáájacúné tsaímiyé ámuha

meíjcyáné uubálle. Árónáa idyé tsá ámúhama o íjcyánelliihyéré ímiáámé ámuha meíjcyáityuróne. Ó imillé ámuha tsaméhjí ímíñeúvú tééné uwááboju mecáhcújtsóne ímí meíjcyane.

²⁸ Aame tsá múu íllyétú ámúhakye múnáátsohíjcyámedi. Muurá eene Críjtoéjté ámuha meíjcyámeke ehdu ditye dárívehíjcyánetu méwaajácú ditye wágóóóveíñé. Áánetu tsúúca méwaajácú Píívyéébé piáábori ámuha mepájtyeténe.

²⁹ Aane tehdújúcooro ímí ámuha dííbyeke mecáhcújtsóne dííbyedívú mecátsípáávehíjcyáne. Árónáa íjcyáné téhdure tééné déjúcotu ámuha meícúbáhrámeííñé.

³⁰ Aane ihdyu óvíi ámuha máaabúcuhíjcyá páneere ámúhakye pájtyenéhjí muhdúlhjáa o áábúcuhíjcyádu. Ááneriyéi muurá íñé ícyoocápi o íjcyane ámuha méwaajácúhi.

2

Muhdú Ávyéjuube Jetsocríjto íjcyane

¹ Ahdícyane ímiááné oke ámuha meídaatsólléne mewájyúhajchíí óvíi oke ámuha éhnííñevu méímíjyúúvetsó ímí tsajítóré ámuha meíjtsámeímyé mewájyújcatsíñé mepiáábócatsíhíjcyáneri.

² Óvíi Críjto ámúhakye wájyúneri ámuha meímíjyúúvémé pañe dííbyé Apíichó íjcyane ámúhakye tsápítsohíjcyáhajchíí ámuha oke méímíjyúúvetsó ímiááméré meíjcyáneri.

³ Aame ihdyu tsá múu tsaate tehdíívane méénúne ímiyíyé idyé méénutú illure tééneri imítýákímyeíki. Tsáííbuwáré múu iíjcyáne piáábójcatsí panéjcvavú iávyejúúlléjcatsíñema.

⁴ Tsá múu iiye tsáímíyé iíjcyáyóneri tsúúrámeítyúne. Téhdure múu tsúúrámeí muhdú tsíjtyeke ipiáábóyóneri.

⁵ Múu íjtsámeí muhdú Jetsocríjto íjtsámeídyu.

⁶ Muuráhjáa Píívyéébere iíjcyároobe tsá ávyeta tehdú iñééiyóneri iíjyacunútúne.

⁷ Muuráhjáa íhtsútuube iíjcyároobe míamúnáajpídyú itsíimávámeíñé ihdícyaabéduréjuco íjcyane meke ipiááboki.

⁸ Aabée íhtsútuuháñé llííñétuube iiná néetuubéré idátsó íhvéjtsámeííbyeke nucójpítsó wátyétyehcúmé páwachékevu éhne múu átéréejpi ímítýúúbeke méénudu.

⁹⁻¹¹ Ehdúhjáa méénube ‘tsiíjyu’ néetuubéré muhdú Píívyéébe dííbyeke néhdújuco. Áánélliihyée dííbyeke Píívyéébe iávyéjuutétsóóbeke meménú pámé ehnííñevüré dibye iíjcyaki, dííbyé úmiwávú páhduube níjkyéjiri iíjcyámema ííñújiri iíjcyame naavémuháñemáyé imíhmóúbáne iávyéjúsóóbeke iwáájácu

ímiááné avyéjuube dibye íjcyane tééneri Méécááni Píívyéébeke iávyéjújtsoki.

Cahcújtso múnnaa peetédu nééneé

¹² Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, éhnée ámúhama o íjcyabé ámúhakye o nééne ámuha melléébohíjcyádú idyé oke melléébó íñe tsíhyulle ámúhadítyú o íjcyároobe ámúhakye o néhíjcyáne. Áane muhdú Píívyéébe ímillédú meíjcyá teenéjuco ámuha mepiájtyetéiñe íjcyáneri.

¹³ Muurá ihdyu dííbyere ámúhakye ácuhiíjcyá ímiá íjtsaméivu muhdú dibye ímillédú ámuha meíjcyaki.

¹⁴ Aane ihdyu méméénuhíjcyá ííjyevélletúmé úhbájcatsítymére.

¹⁵ Áijyu ihdyu ámuha Píívyéébeéjté meíjcyame ímiá uwááboju uwááboméré mepéhíjcyámé mébóhówaúcunuú ímityúné míamúnáaj piinétú éhne múúne miiçuru cùuvétsihdyu péétécunúdu.

¹⁶ Ehdu ámuha meméénúhajchíí mítyane ámúhadi ó ímíjyúuveé Críjto tsáácooca ópée dííbyema bañuháñé o wákímyeíhíjcyátúneri.

¹⁷ Aane mítyane tééneri o ímíjyúúnellii ámúhakye o néé téhdure ámuha meímíjyuúki. Áánellii eene ámuha mecáhcújtsóné hallúvú ihdyu ó dsíjivéiyá éhníiñevu ímí ámuha mecáhcújtso dííbyeke.

¹⁸ Aane ihdyu metsu tsaméhjí meímíjyuúki.

Timotéoma Epaporodítomútsikye Páávoro úwáábovu Wálloóne

¹⁹ Aane óvíí Ávyéjuube Jetsóó ímílléhajchíí Timotéoke ó wálloó ámúhakye dibye iúújeté muhdú ícyooca ámuha meíjcyane oke dibye úúballéváneri éhníiñevu o ímíjyúuveki.

²⁰ Muurá apáábyéré dííbyé íjtsaméí táíjtsaméídyú néénellii ijyáculúubé ámúhakye ipiáábóíyóneri.

²¹ Áánetu tsíjtyehjí ijyáculúhíjcyá iiye ímí íjcyáíyóneri. Tsá ditye ijyáculútú Jetsocríjtó ímillédú íjcyáíyóneri.

²² Áánetu muurá ámuha méwaajácú diibye ávyétá mityáné oke piáábohíjcyáné ímiáajú Críjtodítyú íjcyáné wákímyéityu éhne múú cááníkye íjcyadu.

²³ Aane óvíí iñe ícyooca o íjcyane muhdú óóma péé o wállo dííbyeke ámúhakye dibye iúújetéki.

²⁴ Árónáa ó íjtsúcunú tsáijyu múúne Píívyéébé piáábori llévéhréjuco oore ámúhakye o úújeténe.

²⁵ Téhdure ó íjtsúcunú ménahbe Epaporodítoke ámúha éllevu o wállooíñé téhdure mítyane panévatúré oke piáábohíjcyáábeke éhnée ámuha oke mepiáábónema taéllevu mewállóóbeke.

²⁶ Aabe téhdure mítyane imíllé ámúhakye iájtyumíné dibyée chéméné uubállé ámuha méwáájacúné múhdurá dííbyeke ijtsámeíchónélliíhye.

²⁷ Iimiáánée muurá dsíjivéroóbe. Árónáacáa ihdyu Píívyéébe dííbyema múhtsidi iídáátsóvéne bóhiitsó dííbyeke íñée muhdú ícyooca kímóhcó o íjcyánáa dibye dsíjivéné oke éhniíñevu ávyénéjcúýónélliíhye.

²⁸ Áábeke ámúha éllevu ó wálloó ámuha meímíjyúúvéné tujkéveri o állíjchu eene dííbyedi ámuha mekímóóvehíjcyáné múhdurá oke íjyáculuhíjcyánetu.

²⁹ Áábeke ihdyu óvíi ámuha ímíjyuuri méwaatsúcúpejtsó Ávyéjúúbeéjté meíjcyámeejpi ménahbe íjcyáábeke. Áhdure tsijtye dííbyedu néméhjike idyé múu wajyúhi.

³⁰ Muuráhjáa ávyeta wájyúmeítyuubéré ámuháa oke mepiáábóiyóné Críjtó wákimyéí imyéénúneri íllúhwu dsíjíveráhi.

3

Muhdú Críjtoéjté téhméemeíyóne

¹ Ámuúha táñahbémuj, tsáháturo muhdú tene óhdivu néétu tsiiñe biwáánéré ámúhakye o úwaabóné ámúhakye tene piáábóíñélliíhye. Ahdícyane múu imíjyúú Ávyéjúúbeéjté ámuha meíjcyame.

² Aame ihdyu tsáma téíibuwá méíjcyaco oohímyédú nééme ímityúmé íjcyame eene kíhdyahírótsámeítyúmé pájtyetéityúné úwáábohíjcyámeke.

³ Árónáa tsá téénetu Píívyéébeéjté meíjcyatúne. Muurá ihdyu dííbyé Apíichó meke tükévéjtsóné piáábori dibye ímillédú dííbyeke maávyéjútsohíjcyámé ímiááné dííbyeéjté meíjcyá Jet-socríjtóo mééma méénunéjuco. Áánéllii dííbyeke ímíjyuuri méduurúvahíjcyáhi. Muurá tsá meere iiná meméénúneri mepájtyetétsámeítyuróne.

⁴ Muurá tehdu tene nééca oore ó pájtyetétsámeíyáhi. Aaca muurá tsá múha óhdivu úújetéítyuróne.

⁵ Muuráhjáa idyé oke waháró tsíimávátsihdyu íhyojtsítú pápihchúúj coojívatu óhdivu kíhdyahírotsómé ijraéej tsíiménémúhaabe heeberéómuube o íjcyaaabe páñétújeu múúhá ihjyúrí o íhjyúváábedívu. Diityéejtésí llihíyomútsi. Aabe muurá oo Bejamíí dohjiba múnáajpi. Áhdure paritséómuube oo muuháa jodíómú taúhbaju o úráávyehíjcyáabe.

6 Aabée ó ijyácunúhijcyá Jetsóoéjtéhacáá íjcyámeke o ícúbáhráiyónéri. Áábekée muurá tsá múha oke iiná néeítjuró taúhbajuu néhdújuco o íjcyánellíihye.

7 Ehdúu o dáriiivémeíhíjcyanéhjí o ijtsúcunúhijcyá íhtsutúné o méénuhíjcyáne. Árone Ícyooca Críjtoéjpiyéjuco o íjcyánellii óhdivu atéréenéréjuco iinéúbatú meke piáábóityúne.

8 Áhdurée panéváré tsíñehji íjcyaróné dííbyé hallúhcuri o íhvejtsó dibye páné ehníiñevu íhtsútuube íjcyane o wáájacúnellíihye. Ehdúu muurá panéváré o imilléronéhjí o íhvejtsó éhne múúne tsíeméné átéreene meíhvejtsódú Táavyéjuube Jetsocríjtokéréjuco o iicúveki.

9 Ehdúu ó meenú tsaímiyéjuco dííbyema o íjcyaki. Tsáháa muurá Píívyéébe oke ímiáábedi díllóítjuró taúhbaju néhdu o íjcyáróóbeke. Muurá ihdyu apááñéré Críjtoke o cáhcújtsónej téveriyé oke dílloobe ímiáábedi. Aabe apáámyéré dííbyeke cáhcújtsómeke pájtyetétsoóhi.

10 Áánellii ó imillé Críjtoke o wáájacúné tsúúcajáa dsíjívégjucoróóbeke Píívyéébe böhíitsóné ihnáhó téhdure óoma iíjcyaki. Muuráhjáa dibye ímillédújuco iicubáhrámeíñe dibye dsíjívéne. Ahdu idyé ó imillé o ícúbáhrámeíñe dibyée dsíjívédú iivane téhdure Píívyéébe ímillédú o íjcyane o imillénellíihye.

11 Ááne éhne múú dsíjíveebe tsiiñe böhíibe íjcyadu o néébe ímiááberéjuco o íjcyaki.

Tsaímiyé meíjcyáiyónéri metsúúrámeíñe

12 Árónáa idyé tsá ámúhakye o néétu panévatúré tsaímiyéjuco ímiáábé o íjcyane. Muurá ihdyu éhníiñevu ó tsúúrámeíhijcyá múhdutú ávyeta tsaímiyé Jetsocríjtó ímillédú o íjcyáiyónéri. Tehdúu dííbyema o íjcy ake újcuúbe.

13-14 Ámuúha tañahbémuj, tsáhái muurá ávyeta ímiáábé o íjcyatúne. Áánellii ihdée múhdurá o ícyahíjcyáné o íhvéjtsóne Ícyooca ó tsúúrámeíhijcyá muhdú dibye ímillédú o íjcyáiyónéri botsíi tééne áhdó o újcu íñe múhdumé ímí dííbyema ícyahíjcyámeke tééne áhdollii níjkyejívú Píívyéébe piúvácoóca.

15 Áánellii íñe múhdumé tsúúca ímí Críjtoke ámuha mecáhcújtsómeke o néé ámúhakye ímí tene ibúúúve íñe ámúhakye o néhíjcyáne. Áánetu tsátsii tsíhdyure ámuha meíjtsúcunúhajchíi óvíi Píívyéébe ámúhakye waajácutsó téénevu.

16 Áánellii ámúhakye o néé ímíñeúvú ámuha meíjtsámeíñe meúráávye muhdú tene íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúdu.

¹⁷ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, íñe muhdú o íjcyadu meíjcyá. Áhdure tsijtye óhdityúu iwáájáne ímí úráávyehíjcyámé íjcyadu meíjcyá.

¹⁸ Áánetu ámúhakye o néhíjcyádú ijcyáméi muurá mítyame Críjtóo páwachékevu dsíjivéneri mepájtyeténé uwááboju illure tsáríllehíjcyáme. Aane íñe idátsó táábere tsiiñe ámúhakye ó úúballéhi.

¹⁹ Aame muurá ímityúné ícyahíjcyámé tééné déjúcotu illure wágóóveéhi. Muurá Píívyéébeke ítsáávetúmé muhdú tsaímíyé ííñújiri iimillédú iijcyáiyóneriyé tsúúrámeíhíjcyáhi. Ááneri illure mítyákímyeíhíjcyámé múu núcópívehíjcyánááca.

²⁰ Áánetu ihdyu mee níjkyéjjejtéréjuco meíjcyame íñe météhmehíjcyá Mepájtyetétssoobe Jetsocríjtó meke újcúváábyke.

²¹ Aabe muurá íñe idátsó meícyahíjcyánej pi meke cápáyoácómé meíjcyáá dílbyedúréjuco dsíjivéityúnéj píiháñema. Ehdu meke ímibájchóiibye panéváré ipíívyetédú íjcyáabe.

4

Múu imíjyúú paíjyuváre

¹ Ámuúha, táñahbémú mítyane ámúhakye o wájyúmeke o ájtyumiíyóneri o ijjycunuhíjcyámej, ámúhadí ihdyu mítyane ó ímíjyuhíjcyá tawákímyéi áhdódú néene ímí ámuha tawááabó mecahcútsohíjcyánellíhye. Áámeke ihdyu ámúhakye o néee tsaímíyé ámuha meúráávye Máavyéjuube Jetsocríjtoke.

² Téhdure Ebóódíamúpike Tsíítikyémá o néee dityépi ímiáámúpiréjuco iijcyá tsárílléjcatsíyumúpi. Tsá ehdu meíjcyáityuró Jetsocríjtoéjté meíjcyame.

³ Aane íñe uke o néee tawákímyéityu oke u náhbénuhíjcyáabe diityépike u piááboki. Muurá mítyane oke téhdure piáábohíjcyamúpi ímiáájú Críjtó uwáábójutu. Téhdure Creméétema tsijtye oke tééné wákímyéityu piáábohíjcyáhi. Ááme mémeháñé tsúúca ijjcyá múijyú medsijivéjúc ooítýune böhí újcúimye mémeháñé cáátuváné waajácuháámitu.

⁴ Áánéllii ámúhakye o néee ámuha paíjyuváré meímíjyu tsúúca ávyéjúúbeéjte ámuha meíjcyame. Áánéllii tsáma méimíjyuhíjcyá.

⁵ Muurá píihíjucóóné tsiiñe Máavyéjuube tsááiñe. Áámeke ihdyu óvíí ámúhakye paméváré waajácú ímiáámé ámuha meíjcyame pamévakéré mepiáábohíjcyámeke.

⁶ Aame ihdyu tsá múu ímityúné íjtsámeítyú tsíeméné ámúhakye pájtyécoóca. Múu paíjyuváré Píívyéébeke

úúballehíjcyá muhdú ijcyane. Áhdure múu dííbyeke téhdútsohíjcyá panévá hallúvúre.

⁷ Ehdu ihdyu ámuha meíjcyácooca dííbyere Píívyéébe ámúhakye píááboó iínerí íjtsámeíjyúcootúmé tsaímiyé ámuha meíjcyá múhdumé Críjtodívú ámuha mecaatsípáávehíjcyáme. Ehdu meke Píívyéébe píáábonévú méíjtsaméí tsá úújetéíturóne.

Imiááneriyé meíjtsámeíñé

⁸ Ahdícyane méíjtsaméí imiááneriyé muhdú tsíjtyema ámuha maávyejúlléjcatsíñé tsaímiyé meíjcyáíyóneri ámuha téénetu mebóhówaúcunúmeke ímí Píívyéébe iíjtsúcunúki, ámuúha táñahbémuj. Ehdu múu nénéhjiriyé iíjtsámeíñé tsáhájuco átéréénéhjíri iíjtsámeíjyúcootúne.

⁹ Áánellii ménútsohíjcyá ímíñeúvú ámúhakyée o úwáábohíjcyáné tehdu ámuha meíjcyaki. Muuráhjáa tsúúca ámuha mélleebó muhdú ámúhakye o néhíjcyanéhjí. Áhdurée tsúúca ámuha máájtyumí muhdú ténehjí o méénuhíjcyáne. Ahdu méméénuco Píívyéébe ámúhama ijcyame ímí ámuha meíjcyaki.

Pirípó cahcújtso múnaa Páávoróké píaabóne

¹⁰ Muurá ávyeta ó téhdujtsó Píívyéébeke íñé ícyooca tsiiñé ámuha oke mepiáábóneri mítyane o ímíjyúúvénema. Aabe tsá o néétu íveekí ámuha oke meítsáávehíjcyatúne. Muurá imiááné oke ámuha mepiáabóné meímíllerónáa tsá ámuha mepiívyetéhíjcyatúne.

¹¹ Árónaa idyé tsá ámuha oke maájcúne tájpí o ijcyáiyóné o ímílléne ehdu ámúhakye o néétune. Muurá óhdi ijcyane tsúúca téhdunéjuco.

¹² Aabe ó piivyété o ijcyane éhnévátúroóbe. Áhdure idyé ó piivyétéiyá o ijcyane ehnéva múnáajpi. Téhdure ó piivyété iibúwajíi iiná májchótúroobe o ijcyane óóma tene ijcyácooca o icyahíjcyadúre.

¹³ Aabe ó piivyété panéváré o tähjane Jetsocríjtó oke píáábóné tsíjpari.

¹⁴ Áábeke ihdyu tehdújuco ámuha oke mepiáabóné íñé idátsó múhdurá o ijcyáábedi ámuha meídáátsóvénema.

¹⁵ Aame imiááné apáámyéré ámuha Pirípori ijcyáné cahcújtso múnaa tsúúcajátújuco meíjtsámeíñé muhdú oke ámuha mepiáábóiñeri. Muuráhjáa éhne tujkénúré Críjtodítýú ijcyáné uwááboju ámúhakye o úwáábótsihdyu Matsedóóniá iinújitu tsiéllevúréjuco o péébeke apáámyéré ámuha oke mépiáabó

Píívyéébé ihjyúvú ámúhakye o úwaabóné tsaímiyé ámúhakye búúuvénélliíhye.

¹⁶ Téhdurée Tetsaróonicárí o íjcyácooca ámuha taéllevu mewállohíjcyá oke mepíaabóne.

¹⁷ Árónáa idyé tsá ámuha oke maájcúiyóneri o íjyácunúnéllií ehdu ámuha meméénuhíjcyatúne. Muurá ihdyu ó imillé ehdu ámuha meméénúneri éhniíñevu tsaímiyé Píívyéébema meíjcyane.

¹⁸ Muurá ámuha oke maácuhíjcyanéhjí mítyanéjuco éhnée Epaporodítoma ámuha mewállóónema. Aane ímí Píívyéébe ijtsúcunú éhne múúne ávyéta ímyé cùvááné pacúúcú meíjtsúcunúdu.

¹⁹ Áameke ámúhakye ájcúiibye iiná ámúhadítyú píhtonévú íhtsutúné íavyéjú íjcyaaabe Jetsocríjtóéjté ámuha meíjcyánélliíhye.

²⁰ Aane ihdyu óvíi dííbyeke méduurúvahíjcyá paíjyuváré müijyú níjkévéáityúne. Ehdu teéne.

Páávoro pítyajcóné

²¹ Ahdícyane Jetsocríjtó uráávyé múnáa elle íjcyámeke méuubállé mítyane diityéké muha íílle meíjcyame medúúruváne.

²² Áhdure ávyéjuube Tséétsá únú múnáa ámúhakye duurúváhi.

²³ Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píáabóhi. Áyu tehdújuco.

COROTSÉÉTSE

Coróótsari íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro Jetsocríjtodítýú ímiáájú pajtyéteju íjcyáné uwááboobe Píívyééberée ihdyu oke ityújkevééllédú íjcyaa be téené wákmyéivu pícyooibe.

² Aabe íñe íhyaami o cáátúnuháámí muhtsi ménahbe Timotéoma méwallóó ámuha elle Coróótsari meíjcyame Críjtoke meúraavyémé múúhá nahbémé éllevu. Áameke óví Méécááni Píívyéébe ámúhake píaabó iibúwajíí ámuha meíjcyaki.

Cahcújtsa múnáá hallúvú piáábó Páávoro táúmeíñé

³ Paíjyuváré Píívyéébe Jetsocríjtój Caaníkyé muhtsi météhdútsohíjcyá ámúhá hallúvú dííbyema muhtsi meíhjyúvácoóca.

⁴ Muuráhjáa múhtsikye úúballémé ímí Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujtsónéllii tsaímiyé mewájyúcatsíhíjcyáné pámeemáyé Píívyéébeéjté íjcyámema. Áánéllii muhtsi météhdútsohíjcyá dííbyeke.

⁵ Ehdúvá ímí ámuha meícyahíjcyá iiné imíjyaú meíjcyaiñé Píívyéébe mewáábyuta níjkejívú méénune ámuha mewáájácúnema. Muuréváhjáa Jetsocríjtodítýú pajtyéteju íjcyáné uwááboju ámuha melléébótsihdyújuco teene ámuha meítsohíjcyáne.

⁶ Ááné uwááboju muurá tsúúca tsújaavé pahúllevávú iíñújiri. Aane mítyame icyáhcújtsóne ímí úráávyehíjcyá éhnée ámuha tukénú meíjcyadu. Muuráhjáa Píívyéébe mítyane meke wájyune ámuha mewáájácúne ímí mécáhcujtsóhi.

⁷ Téénevúu muurá Epáápara muhtsi wájyú menéébe ímichi ámúhake úwaabóhi. Aabe ímí Críjtoke úráávyeebe múhtsikye piáábohíjcyá ámuha múhtsikye mepiáábóiyoíne.

⁸ Aabée műúhake úúballé ímí ámuha mewájyújcatsíñé.

⁹ Áánée muha mewáájácútsihdyu paíjyuváré ámúhá hallúvú piáábó Píívyéébeke métáúmeíhíjcyá dibye ámúhake ímíñeúvú iwáájácútso iíjtsaméivu.

¹⁰ Áhdurée idyé muha métáúmeíhíjcyá ámúhake dibye iájcu dííbyé icyánéjcú ámuha meíjtsóíñé waajácvu ímí dííbyeke ámuha mewáájácúne muhdú dibye ímillédú meíjcyámedítýú ímiááneréjuco ibóhówaúcunúki.

¹¹ Ehdu nééné piáábó muha métáúmeíhijcyá ámúhá halluvú Pívyéébeke dibye iihnahoori ámúhakye tsípajtsómé panévá imityuháñé ámuha maáábúcuhíjcyaki.

¹² Aame dibye ámúhakye ímibájchóné halluvú ímíjyuri ámuha díibyeke metéhdújtsoki.

¹³ Muuráhjáa díibyeré Pívyéébe meke ijchívyetsó Naavéné hójtsí pañétú éhne múu cíúvetsihyi íjcyadu meíyahíjcyámeke. Ánemáa meke pícyoobe mítyane iwájyuube Íllí avyéjuvúréjuco.

¹⁴ Dibyée muurá dsíjivénej tééveri mééma ímibájchoobe méimityuháñé méthdi iiddáátsóvénema.

Jetsocríjtó dsíjivénej tééveri ímí Pívyéébema meíjcyane

¹⁵ Muuráhjáa Pívyéébeke maájtyúmituube Ílli Jetsocríjto tééveri méthdivu böhöwaavé páñé piivyéebéré íjcyáabe.

¹⁶ Diibyéhjáa muurá Jetsocríjto tééveri ípívyéjtsoobe páneere múhdúné tsíeméné iinújiri íjcyánéhjima íevéhóowari íjcyanéhjí maájtyumínee, maájtyúmitúnee, íjcyane. Téhduréhjáa ípívyéjtsoobe níjkyéji múnáama naavémuke pámeere íavyéjutjéma. Ehdúhjáa panéváré ípívyéjtsoobe Íllij tééveri ténéhjiri dibye íavyéjújtsámeíki.

¹⁷ Aabéhjáa ihdyu Críjto ícyahíjcyá tsúúcajátújuco iijcyadúré iinéubáréikyé íjcyátúné ihdéjuco. Áábe tájpí muurá íñe páneere múhdúné tsíeméné íjcyane ijcyáhi.

¹⁸ Aabe muurá díibyé cahcújtsó múnaa meíjcyámé túkevéjtsoobe íñe méhníwau meke túkévetsohíjcyadú néébeé. Muuráhjáa dsíjiveebe tsiiñe bohíi téhdure medsíjivémé mebóhíiñé tújkénuúbe. Áabekée Pívyéébe picyoo páné avyéjuubéré dibye iijcyaki.

¹⁹ Ehdúu Pívyéébe imillé ibohówájtsámeíñé Críjto tééveri.

²⁰ Muuráhjáa páwachékevu ítyupácyó waagooobe páneere íñe múhdúné tsíeméné iinújiri íjcyánema íevéhóowari íjcyanéhjí iimibáávyeki, téhdure tsaímíyé míamúnaa Pívyéébema iijcyaki. Aanée Pívyéébe ímí ijtsúcunúhi.

²¹ Muuráhjáa ihde ámuha Pívyéébeke mémúnáátsohíjcyá imityúné ámuha meméénuhíjcyánélliíhye. Árómeke tsúúca ámúhakye iimibájchómeke újcuube tsaímíyéjuco ámuha díibyema meíjcyá Críjtóo míamúnáájpidívú iipívyéévéne dsíjivénej tééveri.

²² Ehdúu méénuube iiné imityú máhallúrí íjcyájúcootúmé tsaímíyéjuco menéemeke iújcuki.

²³ Áánéllii ámúhakye o néé iinénevú táhjátsámeítyúmé tsaímíyé ámuha meúráávye muhdú mepájyetéíñé uwááboju tsúúca ámuha mewáájacúne. Ááné uwááboju muurá íñe úwááboobéré o péhíjcyáné tsúúca iinújiri pahúllevávú tsújaavéhi.

Cahcújtso múnáá piááboobe Páávoro

24 Áánellii ó imíjyúú ámúhakye o piáábóné wákimyéí o méénúneri o ícúbáhrámeíyoóbe. Ehdúu muurá Críjto mewájyuri ícúbáhrámeídyújuco o ícúbáhrámeíhijcyáne.

25 Muuráhjáa Píívyéébe oke níwaavénéjuco íñe cahcújtso múnáake o piáábohíjcyáne. Aabe ámúhakye ó úwáábohíjcyá tene íjcyadújuco.

26 Muuráhjáa tsúúcajátújuco dibye pítyájcámeíñé tsá múha wájácuhíjcyatúne. Méihdé múnáauvúhjáa íjcyarómé tsá wájácutú teéne. Áanevu íñe ícyooca tsúúca meke waajácútsoobe ihñéjté meíjcyámeke.

27 Aane Críjto mééma íjcyáneri tsúúca méwaajácú tsaímiyé Píívyéébé avyéjuri meíjcyáíñé. Eene muurá wájácúratúné íjcyanévú imíllleebe téhdure ámúhakye iwájácutsóné jodíomú ámuha meíjcyátúrómeke.

28 Aane íñe muha méuwáábohíjcyá pámeekéré panévatúré túkévéjtsoméré ditye Críjtoj tééveri éhnííñevu iwájácúne ímiááméré Píívyéébema iíjcyaki.

29 Áánellii muurá íñe ávyétá ihnáhó ó úwáábohíjcyá ícúbáhrámeílbyéré Críjto oke piáábóneri.

2

1 Aane ó imillé ámuha Raoditséá cóomi múnaa tsijtye oke wájácútúrómemá mewáájacúné ávyétá ihnáhó ámúhá halluvú piáábó o táúmeíhijcyáné Píívyéébeke ímíñeúvú ámuha Críjtoke meúráávyeki.

2 Aabe ó imillé ámuha tsaímiyé mewájyújcatsíñé ímíñeúvú mewáájacúné muhdúhjáa Píívyéébe mééma Críjtoj tééveri wájácúratúné méénuhíjcyáne.

3 Dííbyedi ihdyu páneere ímiá tujkéveju ijcyáhi.

4 Ehdu íñe ámúhakye ó téibúwátsohíjcyá tsaate ámúhakye iállíñeri imújtástsotuki.

5 Muurá tsá ámúhamá elle o ijcyáturóne. Árónáá ámúhamá ó ijcyá tájtsaméyi. Áánellii ó imíjyúú ímí ámuha Críjtoke mecáhcujtsómé tsaímiyé meíjcyáneri.

6 Aame muhdúhjáa ámuha tujkénú dííbyeke mecáhcújtsóijyu meíjcyadu tsahdúré ímíñeúvú meíjcyá dííbyema.

7 Ahdícyane ímíñeúvú mecáhcújtsósóbedívú meíhvéjtsámeíñé paíjyuváré Píívyéébeke météhdútsohíjcyá muhdúhjáa ámúhakye o úwaabódu.

Críjtoke cáhcujtsómé tsíhdyuréjuco íjcyane

8 Téibúwá tsáma meíjcyaco tsaate íjtsaméityúré iújcúné uwáábori ámúhakye imújtástsotuki. Muurá míamúnáá

íjtsaméityúré tsááne méénuhíjcyáme. Tsá Críjtodítýú tsááné íjtsaméiyi ditye úwáábohíjcyatúne.

⁹ Muurá muhdú Píívyéébe íjcyane méwaajácú Críjto míamúnáájpidívúu ípívyéévébej tééveri.

¹⁰ Aabe muurá pámeere níjkyéji múnaa naavémuu, íjcyámé éhnííñevu íhtsútúube. Áánéllii dííbyema meíjcyámema téhdure íjcyaaabe Píívyéébeeé.

¹¹ Aabe tsúúca ámúhakye ijchívyetsó ímityúnetu Críjto ámúhama íjcyánellííhye. Tsá idyé mekíhdyahírótsámeíñeri meímibáávyetúne. Muurá ihdyu Críjtoj tééveriyé meke ímibájchoóbe.

¹² Muuráhjáa metsójtsótsámeíñeri ménaavénú dsíjívéebekéé ditye cúúune. Ááneríi méúújetsó íhdée múhdurá meícyahíjcyáné tsúúca meíhvjejtsóne. Aame ícyooca tsíhdyuréjuco mee Píívyéébée íihnahoori böhítsóóbeke mecáhcújtsónema.

¹³ Muuráhjáa éíjyu ámuha éhne múu dsíjívemédú meícyahíjcyá ámuha ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsótúnellííhye. Áronáa ícyooca tsúúca Píívyéébe ámúhakye ímíjpyetétsó téénetu Críjtoj tééveri ámúhadi iídáátsówénema.

¹⁴ Muuráhjáa dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyátúné déjúcotu méhdi ícúbáhráíyoóbe. Áronáacáa mééma ímibájchoobe Ílli Críjtoke ditye páwachékevu wátyétyéhcuube dsíjívénéj tééveri. Ehdúu mééma ímibájchoobe mewágooóvéyónetu meke ipájtyetétsoki.

¹⁵ Muuráhjáa páwachékevu ditye wátyétyéhcuube Críjto idsíjíveneri tsúúca tahjá Naavéneke ihyákíumájuco. Áánetu méwaajácú tsúúca ditye táhjátsámeíñe.

Níjkyéjíéneri metsúúrámeíñe

¹⁶ Ahdícyane méíicúvedí tsaate ámuha memáchohíjcyánéhjitu íhjyúváneri. Áhdure méíicúvedí eene béebe nuhba íjchívyécooca ditye wáñehjívatéhíjcyáneri ámuha meíicúvétúneri ditye ámúhadi íhjyúvahíjcyáneri. Áhdure méíicúvedí kéjcoojí Píívyéébeke idyúúrúvahíjcyáneri ditye íhjyúvahíjcyáneri.

¹⁷ Éhduhjíikyée muurá meméénúneri Píívyéébeke méúráávyehíjcyáhi. Ááneríhjyáa ménaavénuhíjcyá Críjtoke dibye méhdivu böhówáávétúné hajchóta. Áronáa ícyooca tsáhájuco tehdu meméénújúcootú tsúúca dibye mééma íjcyánellííhye.

¹⁸ Ahdícyane tsáma máállítsámeídí eene níjkyéji múnáakévá ámuha medúúrvátúhajchíí ámuha mewágóóveíñé tsaate ímiááneúvúdú úwáábohíjcyámedívu. Muurá iwáájácutúnéré bañuháné méenuhíjcyámé naavéváa diityédívú böhówáávéné pañe iájtyumíne. Ehdu imyéénúne pánehjídú ícyahíjcyámé idáátsóméhjíúvu. Árónáa mítyákímyeihíjcyámé iiye iijtsámeíñé imyéénúneri.

¹⁹ Ááne diibyéjuco Críjto ítyúkevéjtsoobe íjcyáíyóóbedi tsá ditye iicúvehíjcyatúne. Muurá dííbye tájpíyé méijcyá dííbyeéjté meícyame. Aame méúráávyehíjcyá Píívyéébeke muhdú dibye ímillédú dííbyé piááboríye.

²⁰ Muuráhjáa mewájyuri dibye dsíjívéné ámuha mecáhcújtsóneri tsúúca métahjá míamúnáá iítsaméí álliúré íjcyane. Aame ámuha ténejcu mewáájacújúcóótúnéllii méijcyá ténejcútú éhne múu dsíjívemédu. Árónáa ɿveekí Píívyéébeke wáájácutúmé íjcyadu ámuha iíjenévú métahjátsámeihíjcyáhi?

²¹ ɿveekí majchóháñetu ámuha mébóícyúcatsíhíjcyáhi? Óvíjyacóóné ehdu ámuha meíllívyéébócatsíhíjcyáne.

²² Muurá ténéhjitu ámuha mebóícyúcatsíhíjcyaróné íjcyá memájchoki. Muurá míamúnáá iítsaméityúré tsááne ámúhakte úwáábohíjcyáme.

²³ Aane pánehjídú meke báñuhíjcyá ímiááné ímí Píívyéébeke ditye úráávyéúvúdu. Muurá iitsúcunúhíjcyámé iicúbáhrámeíñé idáátsóméhjíúvú iíjcyáneri tehdújuco Píívyéébeke iávyéjútsohíjcyáne. Árónáa tsá diityéké tene piáábotú ditye iimibáávyeki.

3

¹ Ahdícyane Críjtóo dsíjíveebe tsiiñe böhínej tééveri ímityúmé ámuha meícyahíjcyánetu tsúúca meíjchivyémé métsúúraméí níjkyéjíene íjcyáneri dííbyeke ámuha meíicuvémé dííbyema Cáání úniúvú maávyéjuutéki.

² Aánéllii tééneriyé métsúúraméí. Óvíjyacóóné iíñújíene.

³ Tsúúca muurá ámuha Críjtoke mecáhcujtsómé Píívyéébeéjtéréjuco meícyame ténejcúrí meíicuvéjúcóótúnéllii ámuha ténejcútú méijcyá dsíjívemédu.

⁴ Aabe muurá tsiiñe tsáácooca dííbyema tsaímýé méijcyáá iávyéjuri.

Tsihdyúréjuco meíjcyane

⁵ Ahdícyane illuréjuco méihvéjtsó páneere ímityúné ámuha meméenuhíjcyáne. Óvíjyacóóné ihdícyáméhjima ámuha medómácócatsíhíjcyáne. Áhdure tsíñehjí ámúhakte

tútávájtsóiyónéri ámuha meúmúúpívyehíjcyanéhjí ílluréjuco méihvéjtso. Áhdure mítyane ámuha meéhnéváiyóneri meítsámeíhijcyáné méihvéjtso. Muurá níjcyotájteke medúúruváné ímityúné íjcyáné tujkévéenéré teéne.

⁶ Ehdu nénehji lléébotúmé méénuhíjcyámedi ihnáhooíñé Píívyéébe ícúbahráne.

⁷ Tehdúu muurá nénehji téhdure ámuha méméenuhíjcyáhi.

⁸ Árone ílluréjuco méihvéjtsó ámuha mecááyóbahíjcyáne, ímityúné ámuha medáriívécatsíhijcyáne, néhní ámuha menéáyócatsíhijcyáne, núcójpítsó nénehji ámuha meíhjyúvahíjcyáne. Énehji panéváré ílluréjuco méihvéjtso.

⁹ Ténéhjitu tsúúca ámuha tsíñejcúriyéjuco meíjcyame tsáhájuco műu álliúúnjcatsítyúne.

¹⁰ Métsúúraméí éhnííñevu ámuha meímíjpyetéiyóneri ímíñeúvú ámuha Píívyéébeke mewáájácu dííbyedu ímiáámeréjuco ámuha meíjcyaki. Muurá ímiááné tsúúca ámuha tsíhdyuréjuco.

¹¹ Tsá dííbyeéjté meíjcyatú jodíómú meíjcyánélliíhye. Muurá ihdyu paméváré dííbyeéjté ijcyá jodíómú ijcyáturómé kíhdyahírótámeítyuróme, tsííñé iñújííne múnaa ijcyaróme, iñéubárá wájácúturómé, tsaaté únú múnaa ijcyaróme, tsaatéubámáyé wákímyeítyuróme. Muurá pámeere Críjtoke mecáhcujtsómé tsahdúré dííbyeéjté meíjcyáhi.

¹² Muuráhjáa Píívyéébare ámúhakye ujcú mítyane ámúhakye iwájyúnéllií dííbyeéjté ámuha meíjcyaki. Aame műu ímiánejcúvú iñjtsaméí icyápáyóóvéne wajyújcatsíhi, píáábójcatsíhi, idáátsóméhjíúvú ijcyáhi, ímiááméré pamévamáyé ijcyáhi, ámuha meicúbáhrámeíyonéhjí aabúcúhi.

¹³ Ááne műu tsáijyu múhdurá ámúhama pájtyéronéhjí ímíbáchójcatsí iidaatsólléjcatsíñé Críjtóo méhdi iídáátsóvéne meke ímíbajchódu.

¹⁴ Áhdure műu éhnííñevu wajyújcatsí tsaímýé ámuha meíjcyá iñevú tähjátsámeítyúme.

¹⁵ Áámeke ihdyu óvíi ámúhakye Píívyééberéjuco túkévejtsóne. Muurá ímílleebé Críjtoj tééveri ámúhakye ipiaabóné ímí tsame meíjcyaki.

¹⁶ Ááné hallúvú műu dííbyeke ityéhdújtsóne ímíjuuri duurúvahíjcyá ámúhá iñbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi. Aame ihdyu wajácúnejcútsi meíjcyáne méuwáábohíjcyá Críjtó uwááboju ámúhá pañe íjcyane tsápítsojcatsímyére.

¹⁷ Panéváré múu iiná imyéénunee, iihjyuvánee, íjcyane méénuhíjcyá muhdú ímiááné Ávyéjuube Jetsóoéjté meíjcyame meméénúiyódú tééné hallúvú Méécááni Píívyéébeke díibyej tééveri téhdújtsomére.

Muhdú cahcújtso múnnaa íjcyane

¹⁸ Ámuúha walléémuj, tsúúca Ávyéjuube Críjtó uráávye múnnaa ámuha meíjcyame múu avyéjuullé ámúhá tajímuke.

¹⁹ Áhdure idyé ámuha wajpíimú múu wajyú ámúhá taabámuke. Tsá múu ímityúné dáríívéjcatsítýúne.

²⁰ Áhdure tsiiime mécahcújtsó ámúháj caanímuke. Ehdu muurá ámuha meíjcyane Píívyéébe imilléhi.

²¹ Áhdure ámuha cáánimu tsá múu ámúháj tsiiimeke úmécójtsotú ditye ityútáváávétuki.

²² Téhdure idyé tsáné avyéjújtémá wákímyeímyé múu cáhcujtsó diityéke. Tsá múu ditye iitíterokiyé tsaímiyé wákímyeítyúne. Múu Píívyéébeke iávyejúúlléne tsaímiyé wákímyeíhi.

²³ Áhdure panéváré iiná ámúhá wákímyéí íjcyane múu meenú ímíñeúvú óvéheetúmé díibyeke ámuha meíicuvénéjuco.

²⁴ Muurá tsúúca ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtoke meíicuvéne áhdó dibye meke újcuíñé iávyejuvu tsaímiyéjuco díibyeema meíjcyaki.

²⁵ Áánetu ímityúné íjcyámeke téhdure ájcúiibye tééne áhdovu. Muurá Píívyéébe meke pámeekéré tsahdúré wájyúroobe áhdoó muhdú meícyahíjcyádújuco.

4

¹ Aabe níjkyéjiri íjcyaaabe Máavyéjuube meke iitehíjcyá muhdú meíjcyane. Áánéllii múu ávyéjujte íjcyame ímíñeúvú íwákímyéí múnáake picyóó ícúbáhratúme.

² Ahdícyane múu téiibuwá iíjcyáne paíjyuváré Píívyéébeke piáábó táúmeíhíjcyá óochévetúmé panévá hallúvú téhdújtsomére.

³ Téhdure múúhá hallúvú métáuméí dibye múúhakye piáábónej péévé múúhakye múha iiná néétume éhnííñevu míamúnáake muha meúwáábo Críjtóo mééma pajtyéteju méénune. Teene o úwáábohíjcyáné hallútú muurá íñe ícyooca oo cúvöhóójari.

⁴ Áánéllii ámúhakye o néé táhallúvú piáábó ámuha Píívyéébeke metáúmeí dibye oke ipiáábo míamúnáake téénevü o wájácútsoki.

⁵ Téhdure ámúhakye o néé panévatúré ímiááméré ámuha meíjcyáne cahcújtso múnaa íjcyátúmeke tééjuvu mewáájácútsoki.

⁶ Aame ihdyu műu ímíñeúvú ihjyúvahíjcyá tsaate ámúhakye díllócooca tsaímýé diityéké ámuha meúúbálleki.

Páávoro pítyajcónē

⁷ Ahdícyane óvíi ménahbe Tíikico ámúhakye tátuubállé meenú dííbyema muhtsi Ávyéjuube Jetsocríjtó wákimyéí meméénuhíjcyáabe. Diibye muurá oke tsaímýé tééné wákimyéityu piáábohíjcyáhi.

⁸ Áábeke ámúha éllevu ó wallóó ámúhakye tsápijtsoobéré iúubálle muhdú ílle muha meíjcyane.

⁹ Áábema téhdure tsaapi ménahbe ímiáábé íjcyabé Onéétsimo péé ámúhadítýuu tsáabeé. Aamútsí óvíi ámúhakye úúballé páneere muhdú ílle íjcyane.

¹⁰ Áánetu íñe dííbyema muhtsi cùvéhóójari meíjcyabé Arijtáácó ámúhakye dúúruváné ámúhakye ó úúballéhi. Áhdure Benabéé nahbe Máácó uubállé ámuha wájácú menéébe ámúhakye duuruváhi. Aabe ámúhakye áahívetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcuco.

¹¹ Téhdure idyé Jetsóó dííbyere 'Jójtoó' némeííbyé ámúhakye duuruváhi. Éhdume tamúnaa jodíomudítýu cahcújtso múnaa íjcyame oke piáábohíjcyá Píívyéébé avyéjú wákimyéí o méénúnetu. Aame oke mítyane tsápítsohíjcyáhi.

¹² Téhdure ámúhadítýuu tsáabe Epáápara Críjtó wákimyéí méénuhíjcyabé ámúhakye duuruváhi. Téhdure ámúhá halluvú mítyane piáábó Píívyéébéké tátuméihíjcyabé ámuha tsaímýé dííbyeké meúráávy muhdú dibye ímillédu.

¹³ Aane ímiááné ó waajácú ámúhá halluvú mítyane piáábó dibye tátuméihíjcyáne. Téhdure Raoditséá cóómiyi íjcyámema Hieráaporíí íjcyámé halluvú tátuméihíjcyáabe.

¹⁴ Téhdure wájyú menéébe taabóóbé Róócáma Déémámutsi ámúhakye duuruváhi.

¹⁵ Áhdure táicyánéjcutu Raoditséari íjcyame ménahbémuke o dúúruváné méuubálle. Áhdure Níhpáke pámeere dííbye jávú dóbéévehíjcyáné cahcújtso múnáama o dúúruváné méuubálle.

¹⁶ Aane íhyaami ámúha éllevu o wálloháámi ámuha meéévéné boone méwállooco diitye Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu téhdure ditye iééveki. Áhdure téhullétú ámúha éllevu ditye wálloháámi ímíñeúvú meééveco.

¹⁷ Aanetu Akíípoke mene dibye ímíñeúvú iníjkéva Píívyéébée dííbyeké pícyóóné wákimyéí.

18 Ehdu íñe ámúhakye pámeekéré o dúúruváné ó caatúnú páñetu oore. Áábeke ihdyu oke máábájíívedí íñe cúvéhóójari o ijcyáábeke. Ahdícyane óvíi Píívyéébe ámúhakye píaabóhi. Áyu tehdújuco.

1 TETSARONITSÉÉTSE

Tujkénú Tetsaróonicári íjcyáme éllevu

Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróonicá múnaa műúhá nahbémuj, íhyaami iñe muha mécaatúnú ámuha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéeo, íjcyame elle ámuha meíjcyame tsaimiyé Máavyéjuube Jetsocrítomútsikye Méécáani Píívyéebema meúráávye híjcyáme éllevu. Aamútsí ihdyu óvíi ámúhakye píaabó íbwajíi ámuha meíjcyaki.

Tetsaróonicá múnaa cáhcujtsóne

² Ímí ámuha Píívyéébeke meúráávye híjcyánellii paíjyuváré muha dííbyeke météhdútsohíjcyáhi.

³ Áhdure muha méítsáávehíjcyá Jetsóoke ámuha mewájyúne mecáhcujtsómé tsaimiyé dííbyé wákemyéí ámuha meméénume meítsohíjcyáné tsiiñe dibye tsááiñe. Ááné hallúvú muha téhdure Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi.

⁴ Muurá muha méwaajácú ámúhakye táñahbémuke iwájyúnellii dibye újcune.

⁵ Muuráhjáa ámúhakye muha pajtyété tsúúca mééma íjcyáné uwááboju meúwáábocooca tsá pevénéré meúwáábohíjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéebé Apíichó műúhakye píáábóneri panéváré méenúráityúronéhíi muha méméénuhíjcyá imiáánéjuco íjcyane muha meúwáábohíjcyánellíhye. Aane muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa ámúhamá muha meíjcyame ámúhakye mepíáábohíjcyáne.

⁶ Muuráhjáa Píívyéebé Apíichóré ámúhakye ímíjuuvu ájcume tsaimiyé ámuha mécáhcujtsó dííbyé uwááboju ámúhakye muha meúwaabón. Aame muurá eene muhdú muha dííbyeke meúráávye híjcyádújuco ámuha meúráávye híjcyáné ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe.

⁷ Ehdu nééróné pañe ámuha dííbyeke tsaimiyé meúráávye híjcyámedítýú muurá Matsedóoniámá Acááyá iñújíicú cahcújtso múnaa ámúhadítýú iíiváne tehdu úráávye híjcyáhi.

⁸ Ááné uwáábojúu muurá ámúhadítýú tsújaavéné tsá apáámyéré tééné iñújíicu múnaa wáájácutúne. Muuráhjáa tsúúca pahúllevá múnaáré waajácúhi. Téhdurée waajácumé

ámuha ímí Pívyéébeke mecáhcujtsóne. Áánéllii tsáhájuco muha muucá teene meúúballéíturóne.

9-10 Muurá téhdure múúhakye úúbállehíjcyámé éhnée ámúhakye muha maáhívéméke tsaímíyé ámuha mewáátsúcúpejtsóne. Áhdure múúhakye úúbállehíjcyámé níjcyotájtekérée ámuha mecáánívahíjcyámé ícyooca botsíi ímiáábé Pívyéébekéréjuco ámuha mecááníváábeke meíicuvémé metéhmehíjcyáné müijyú tsiiñe Ílli tsááiñe éhnée dsíjivéébeke dibye bóhiitsoóbe. Diibyée muurá tsúúca meke pájtyetétsó méimítyú hallútú meícúbáhrámeíyónetu.

2

Tetsaróónicárí Páávoro Úwaabóne

1 Aane muurá ámuha táñahbémú méwaajácú bañúháñée ámúhakye muha maáhívéméjetúne.

2 Muuráhjáa Pirípovu múúhakye ditye ícúbáhráróné pañe iiñerí illityétumé ámúhakye muha méúwááboté Pívyéedívú muha mecátsípáavénema. Áamedíi múúhadi tsaate úúhívatéróné pañe ámúhakye muha meúwaabóné muurá ámuha mécáhcujtsóhi.

3 Tsáháa ímityúné ámúhadítyú muha meíjtsámeíñe illure ámúhakye muha maállityúne.

4 Muuráhjáa ihdyu Pívyéébe pámé íjtsaméiyé wájácú néébe múúhakye ityújkevééllémekéjuco níwáávéné uwááboju íñe muha méúwáábohíjcyá ámúhakye dibye ímillédújuco. Tsá muha meúwáábohíjcyatú míamúnaa múúhakye ímí iijsúcunúki.

5 Aane wájácú ámuha menééne tsáháa múúhakye ámuha maáhdórokíyé tsaímíyé ámúhakye muha meúwáábohíjcyatúne. Aane Pívyéébe waajácúhi.

6 Áhdurée tsá muha meíjyácunútú míamúnaa múúhakye mítyájtsóiyóneri. Muuráhjáa ihdyu ímiááné múúhakye ámuha mémítyájtsóiyá Críjtorée múúhakye uwáábojtédívú pícyóómeke. Árónaacáa tsá muha meíjyácunútú tééneri.

7-8 Muuráhjáa ihdyu ámúhakyéré muha tsaímíyé mépiáábohíjcyá éhne múúne tsiimeké tsiiju téhmedu ámúhakye muha mewájyúnema. Aamée ámúhakye muha méúwáábohíjcyá ímiáájú ápíchó nénehji múúhakye pátyehíjcyáróné pañe.

9 Aane cáhawáá méitsáávē muhdúhjáa ámúhakye muha meúwáábo ámúháj piine muha meíjcyame mewákímyeíhíjcyáné pécóhajchótá cójíhajchótá tééne tájpí muha meíjcyaki. Tsáháa iiñerí ámúhakye muha meíjyévétsohíjcyatúne.

10 Áhdure muurá ámuha méwaajácú tsaímíyée ámúhama muha meícyahíjcyánéllii íinetú muha menéétsámeítýúne. Aane téhdure Píívyéébe waajácúhi.

11 Áhdure ámuha méwaajácú ámúhakyée muha meúwaabómé mecánáájánuhíjcyáné éhne múúne tsuuméké cááni méénudu.

12 Muuráhjáa ámúhakyee muha ménehíjcyá Píívyéébema ímíñeúvú ámuha meíjcyaa muhdú dííbyeejté íjcyáiyódú íavyéjúejtée ámuha meíjcyáiñevú ámúhakyee dibye méménúmeke.

13 Ááné hallúvú muha paíjyuváré météhdútsohíjcyá dííbyeke. Muuráhjáa dííbyé uwááboju míamúnáá íjtsaméí íjcyatúné muha ámúhakyee meúwáábónéllii ámuha ímí mecáhcujtsómé tsúúca méímíjpyetéhi.

14 Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Críjtoke ámuha mecáhcújtsóné hallútú ámúha munaáré ámúhadi ícúbáhrahíjcyádúu idyé múúhadi Jodéari muha meícyáné cahcújtso múnáadi múúha munaáré jodíomú ícúbáhrahíjcyáhi.

15 Diityérée muurá dsíjívetsó Ávyéjuube Jetsóoke íhdée múúha munaáré idyé íjcyámeke Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake idsíjívetsódu. Aame tsá Píívyéébe ímillédú íjcyáityuróne. Áánéllii pamévakéré tsarilléme.

16 Aame muurá tsá ímíllehíjcyatú jodíomú íjcyátúmeke muha meúwaabóné. Ááneri íhyallúvúré éhnííñevu ímityúné méénuhíjcyáme. Árómeke tééné hallútú Píívyéébe ícúbáhraáhi.

Páávoro imíllé Tetsaróonicári íjcyáné cahcújtso múnáake iááhíveténe

17 Ámuúha múúhá nahbémuj, éhnée ámúhadítýú muha metsátsihdyu muurá tsúcájáhréjuco meé. Aame íñe ámúhadítýú tsíhyulle muha meíjcyarómé ámúhakyee méítsáávehíjcyáhi. Áánéllii muha méimíllerá ámúhakyee maáahíveténé tsiiñe maátyúmíjcatsíki.

18 Éíjyújúcooróo o ítsámeihíjcyaróné oore ámúhakyee o áahívetéiyónéri. Árónáacáa Naavéné táíjtsaméí tútávajtsóhi.

19-20 ¿Aane íñe íinevú muha mecatóróovéne méímíjyúuveé Máavyéjuube Jetsocríjtó tsiiñe tsáácoóca? Muurá ihdyu diityéjuco ámuha ámúhadi téijyu muha meímíjyúuveímye.

3

1 Áámekée ámúhakyee muha maájtyúmíjyónéri meíjyácuñuhíjcyánéllii ámúha éllevu tsúúca muha mepéjúcooráhi. Árónáacáa muhtsi mécoévá Atéénavúre.

2-3 Átsihdyúu ménahbe Timotéó téhdure Píívyéébé iicúve múnáajpi íjcyáábekéréjuco muhtsi mewálloone ámúhakye dibye Críjtodítýu íjcyáné uwááboju iúwáábóneri itsápíjtsoté éhnííñevu ímí ámuha dííbyeke mecáhcújtso tsaate ámuha múhdurá meíjtsámeítyu íñe ícyooca meícúbáhrámeíhíjcyánéhjitu. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú Píívyéébeéjté meíjcyame ehdú nénéhjiri meícúbáhrámeíñe.

4 Muuráhjáa ámúhama muha meíjcyácooca ménehíjcyá meícúbáhrámeíñe. Ahdújuco muurá meícúbáhrámeíhíjcyáne.

5 Áánerí mítyane ámúhadi o íjyacunúnellii Timotéoke ó wallóó dibye ámúhakye iúújeté muhdújucó ámuha Críjtoke mecáhcujtsóné o wájácu. Ópée mítyane ó illityé bañuháñé ámúhakye muha meúwáábohíjcyámeke Naavéné íicyánejcúvú llíúcúiyóneri.

6 Árónáa Timotéó ámúhadi Tetsaróonicári úlléjeebe mühtsikye úúballévá ímíhyeva ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsóne pamévamáyé mewájyúcatsíhíjcyáne. Téhdure mühtsikye úúbálleebe ámúhadi muha meíjyacunúhíjcyádúreva idyé müúhakye ámuha maájtyúmííyóneri meíjyacunúhíjcyáne.

7-8 Ááneri mítyane muha méímíjyuuvé panévaríyé muha meícúbáhrámeíyómé ímí tehdújuco ámuha Ávyéjuube Jetsocríjtoke meúráávyéneri.

9 Ááné hallúvú mítyane muha Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi.

10 Muurá paíjyuváré muha dííbyeke piáábó métáúmeíhíjcyá tsiiñe ámúhakye muha maáhívetémé éhnííñevu ámúhakye meúwáábo dííbyeke mecáhcújtsónéjcutu tsátsii ímíñeúvú ámuha mewáájácutúne.

11 Aane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtoma müúhakye piáábomútsí ámúhakye muha maáhívetéki.

12 Áhdure óvíi ámúhakye piááboobe íñe ámúhakye muha mewájyudu ámuha pamévamáyé mewájyúcatsíki.

13 Aane óvíi ámúhakye piááboobe tsaímíyé dííbyeke ámuha meúráávye müíjyú Máavyéjuube Jetsocríjtó ihñéjteke újcúvácooca iiné imítyú ámúhá hallúrí íjcyatúmé ámuha dííbyedívú meúújetéki.

4

Píívyéébe ímillédú meíjcyane

1 Áánéllii ámúhakye müúhá nahbémuke muha menéé Máavyéjuube Jetsóo mémeri panévatúré tsaímíyé ámuha meíjcyá

Píívyéébe ímillédú muhdúhjáa ámúhakye muha meúwaabódu. Aane óvíi ámuha méúraavyé éhnííñevu.

² Muurá ámuha méwaajácú Ávyéjuube Jetsóó taúhbajúré ámúhakye muha meúwáábohíjcyáne.

³ Muurá Píívyéébe imillé dííbyedívú ámuha meíhvéjtsámeíñe dibye ímillédú meíjcyane. Áánéllii tsá múu ihdícymema dómacójcatsítýúne.

⁴ Múu ityáábávájcatsíñe tsaímíyé ijcyáhi.

⁵ Tsá múu Píívyéébeke wáajácutúmé dáríívécatsíhijcyadú átéreénéhjí hallútú ícúbáhrájcatsítýúne.

⁶ Tsá múu íñáhbé táábake pátsáríjcyotúne. Muurá ehdu dáríívemeihíjcyámeke tééné hallútú ihnáhooíñé Píívyéébe ícúbahráne. Téénéllihiyée muurá tsúúca ámúhakye éíjyu muha méúúballé teéne.

⁷ Tsáháa ímítyunéhjí meméénu dibye meke újcutúne. Mekée újcuube ténehjí meíhvéjtsóne meímíjpyetéki.

⁸ Ááné uwááboju tsaate éhdiivállehíjcyámé tsá míamúnáake éhdiiválletúne. Píívyéébekéré ehdiivallémé mépañévúu Íapííchó ipícyóóneri meke ímíjpyetétsóóbeke.

⁹ Áánetu íñe muhdú ámuha tsané nahbémú mewájyújcatsííñetu tsáhájuco ámúhakye o cáátúnúityú tsúúca Píívyéébé túkevéjtsójú pañe ámuha meíjcyame tehdújuco mewájyújcatsííñellihiyé.

¹⁰ Muurá Matsedóóniá iiñúji múnaa ménahbémuma ímí tehdújuco ámuha mewájyújcatsíhijcyáne. Árónáa ámúhakye muha menéé éhnííñevu ámuha pamévamáyé mewájyújcatsíki.

¹¹⁻¹² Aame ihdyu tsaímíyé íbúwajíí ámúhá wákimyéiyi meíjcyá iiñá ámúhadítyú ipíhtótú muhdúhjáa ámúhakye muha meúwaabódu tsijtye cahcújtso múnaa íjcyatúmé ámúhakye iávyejúülleki.

Ávyéjuube Jetsóó tsiiñe tsááíñe

¹³ Ámuúha múúhá nahbémuj, téhdure muha méimillé ámúhakye meúúballéné íñe tsúúca cahcújtso múnaa íjcyame dsíjívehíjcyámé muhdú íjcyaiíñé ámuha ídátsó meíjtsúcunúne mekímóóvétu eene pájtyetéityúmé ídátsó kímóóvehíjcyádu.

¹⁴ Muuráhjáa Jetsóó dsíjíveebe tsiiñe böhíine mecáhcujtsómé méwaajácú téhdure Píívyéébe meke böhíítsoíñé dííbyeke mecáhcujtsómé medsiíjvémeké.

¹⁵ Muurá tsiiñe dibye tsáácooca téijyu íjcyame tsá pééityú medsiíjvémé ihdéré dííbye éllevu. Ehdu Píívyéébere nééne íñe ámúhakye muha meúúballéhi.

¹⁶ Aabe Jetsóoma wálloó níjkyéji múnáá avyéjúúbeke díibyé rojrócori dibye meke iipiúva díibyé cahcújtso múnaa meíjcyámeke. Áijyu muurá pámeeee múhdumé díibyé cahcújtso múnaa meíjcyame tsiiñe mébóhiíhi.

¹⁷ Átsihdyu ihdyu botsii téijyu íjcyámema tsaméhjíjuco mepééiñe cáámevu Máavyéjúúbema maátyúmíjcatsíki. Aame díibyema méíjcyaa muhdú íjcyáityúmeréjuco.

¹⁸ Áánéllii téénevu mecátóróovéne métsípátsócatsíhijcya.

5

¹ Ehdu teene Ávyéjuube Jetsóó tsááiñe, ámuúha múúhá nahbémuj. Árónáa ihdyu tsá mewáájácutú müijyú dibye tsááiñe.

² Muurá tsúúca ámuha méwaajácú meíjtsótúnáa dibye tsááiñe éhne múúne naní múnáajpi pejco meke ábájínejcúdu.

³ Muurá míamúnaa nehíjcyaa iiñé imíjyaú iiíjcyáñe. Áhdure ijtsúcunúimye müijyú iiñá pájtyéityúne. Árónáa illuú néétútsihdyu íjcyáñé ícúbáhraméí éhne múúne wállehdívú peecútéré tsiiñmáva ávyé wájtsídu. Áánetu muurá tsá múa pállójcóityúne.

⁴⁻⁵ Árónáa tsáhájuco ámuha meíjcyatú éhne múa cùuvétsii meíjcyadu. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú teene éhne múúne cóójí páneere iiñá maájtyumíné mewáájacúdu. Áánéllii tsáhájuco ámúhakye tene ábájínejcúityúne.

⁶ Ahdícyane metsu ímiááméré meíjcyaa téiibúwaréjuco. Tsáhájuco tsaatédú wáájácúmeítyúmé meíjcyáityú éhne múúne cùwame íjcyadu.

⁷ Muurá cùwamee, llíyíícyavémee, éhdume tsá wáájácúmeítyú éhne múa cùuvétsii íjcyadu.

⁸ Áánetu ihdyu mee péététsihyi múa íjcyadu menééme tsúúca teene mewáájacúmé metsu ímiááméréjuco meíjcyáne Píívyéébeke mecáhcújtso ímítyúnehjívú metáhjátsámeítyu éhne múa tsodáhó ityáhjátsámeítyu cóhpéneúvú wátajcámeídyu. Ááne metsu ímíñeúvú meúráávyé iñé mepájtyeténé uwááboju éhne múa tsodáhoke íwatájcojí wátajcódú iiívane mewágóóvýéyónetu meke pájtyetétsoiñé.

⁹ Tsáháa Píívyéébe meke újcutú meícúbáhrámeíki. Muuráhjáa ihdyu illure meke téénetu pájtyetétsoobe Máavyéjuube Jet-socríjtoj tééveri.

¹⁰ Áánéllihiyée díibyeke wálloobe mewájyuri dibye idsíjíve müijyú meke dibye újcúvácooca pámeeee téijyu íjcyámema medsijívýéjúcoorómé tsaméhjí díibyema meíjcyaki.

¹¹ Áánélpii ámuha meméénuhíjcyádú éhnííñevu métsípátsojcátsí tsáimiyé Pívyéebema ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáake Páávoro tükévejtsóne

¹² Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, ámúhakye muha menéé ámuha maávyejúülle ámúhá túkevéjtsojtéke.

¹³ Ḥmiááméré meíjcyáne mewájyú diityéke. Tsá múu múnáátsójcatsítýúne.

¹⁴ Téhdure ámúhakye muha menéé tsaate wákimeyéitu óvéhéemeke ámuha metáúhbaki. Téhdure panévatúré íhtsunúmeke mépiáabo. Ehdu múu píáábohíjcyá pamévakéré múhdurá ditye íjcyáronéhjí iáábúcúnema.

¹⁵ Aame ihdyu téibúwá meíjcyaco. Tsá múu tsaate ímityúné ámúhakye méénuróné píámeityúne. Ḥmiááméré meíjcyáne illure mépiáábojcátsi.

¹⁶⁻¹⁷ Paíjyuváré Pívyéebema meíhjyúváne méimíjyuhiíjya.

¹⁸ Météhdútsohíjcyá panévá hallúvúré dííbyeke. Muurá íñe Jetsocríjtoéjté meíjcyame panéváré meke pátyehíjcyánéhjí hallúvú dííbyeke metéhdujtsóné imílleébe.

¹⁹ Áábé Apíichó ámúhá pañe íjcyane ámúhakye tükévétsohíjcyáné tsáma méíhvéjtsodíñne.

²⁰ Áhdure íñe dííbyere tsaatédívú böhówájtsóneri iiná pájtyeíñé ditye úubálleneri tsá múu iicúvetúmé íjcyatúne.

²¹ Árónáa ihdyu múu ímíñeúvú ijsó keená Ḥmiááné íjcyane iúráávyeki.

²² Aame ihdyu méemeenújúcohdi ímityúne.

²³ Ahdícyane óvíi Pívyéébe ámúhakye píaabó iiné imityú ámúhá hallúrí iijcyájúcótuki. Aabe ihdyu óvíi ámúhakye tehmé ámúhaj pi, ámúhá ijsaméí, ámúhá iibuúúné, muijyú tsiiñe Ávyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha iinnerí menéétsámeíyuki.

²⁴ Tsá muurá iinnerí meke dibye báñuityúne. Muuráhjáa iñéhdújuco meke dibye újcune. Aabe muurá téhdure páneere mééma méénuú muhdú iñéhduú.

Páávoro pítyajcóné

²⁵ Ahdícyane ámuha múúhá nahbémú meíjcyame múúhá hallúvú Pívyéébeke píáabó paíjyuváré métáuméí múúhakye dibye ipiááboki.

²⁶ Téhdure ámúhakye muha menéé ámuha tsané nahbémú meíjcyame medúúrúvájcatsíki.

²⁷ Téhdure ámúhakye muha méníwaavé Ávyéjuube Jetsoo mémeri íñe íhyaamí pañe ámúhama o íhjyuváné ámuha mewáájácútso pámeekéré elle íjcyáné cahcújtso múnáake.

28 Ahdícyane óvíi dííbyeréjuco Máavyéjuube Jetsocríjtó
ámúhakye píaabóne. Áyu tehdújuco.

2 TETSARONITSÉÉTSE

Hállúvúeháámí Tetsaróonicárí íjcyáme éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurívaju

¹ Ámuúha Tetsaróonicá múnaa múúhá nahbémuj, íhyaamí íñe tsiiñe muha mécaatúnú ámúha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, íjcyame elle ámuha meíjcyame tsái míyé Máavyéjuube Jetsocríjtomútsikye Méécááni Píívyéébema meúráávyehíjcyáme éllevu.

² Aamútsí ihdyu óvíi ámúhakye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Ímítýúmemma Píívyéébe ímibájchoju méeenuíñé

³ Ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Píívyéébeke muha météhdútsohíjcyá ámúhá hallúvú ímí dííbyeke ámuha mecáhcujtsómé mewájyújcatsíñélliíhye.

⁴ Mítyane muha méimíjyúú ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsóne meúráávyéneri. Aane muha méúúbállehíjcyá tsijtye dííbyé cahcújtso múnáake.

⁵ Ehdu muurá ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáneri ámúhakye waajácútsoobe ímiááné tsúúca dííbyé avyéjúejte ámuha meíjcyane. Áánéllií ámuha meícúbáhrámeíhíjcyá ímiáámeréjuco ámuha dííbyema meíjcyaki.

⁶ Árónáa ihdyu eene ámúhadi ícúbáhráhíjcyámeke téhdure ícúbáhráílbye.

⁷ Áánetu ihdyu meícúbáhrámeíhíjcyánetu meke állíjchútsóoibye múijyú Máavyéjuube Jetsóó íhtsutúmé níjkyéji múnáama cíújuwádú péétécunúnéj piíne tsáácoóca.

⁸ Ehdu tsááriibye íñé Píívyéébeke iéhdiíválléne dííbyedítyú íjcyáné uwááboju ímiááné íjcyáneri iičuvehíjcyátúmeke iičúbáhraki.

⁹ Aame illuréjuco wágóóóveíñé múijyú níjkéváityúné iičúbáhrámeíhullévu. Aame tsá múijyú dííbyé avyéjú íhtsutúné íjcyane ájtyúmíityúne.

¹⁰ Ehdu muurá méeenúibye Ávyéjuube Jetsóó tsiiñe itsáácoóca. Áijyu dííbyeéjté meíjcyame dííbyeke maávyéjujtsómé méduurúvaáhi. Muurá téijyu tsaméhjí dííbyema méíjcyáá dííbyé uwááboju muha ámúhakye meúwáábohíjcyáné ámuha ímí mecáhcújtsónélliíhye.

¹¹ Áánéllii paíjyuváré muha Píívyéébeke piáábó ámúhá hallúvú métáúmeíhijcyá ámúhakyée dibye újcume tsaímíyé dííbyema ámuha meíjcyaki. Áhdure muha métáúmeíhijcyá dííbyeke ámuha mecáhcujtsómé ímiáánéré meméénúiyóneri metsúúrámeíhijcyáné ámúhama dibye ipánéévétsoki.

¹² Ehdu nénéhjíri máávyejújtsó Máavyéjuube Jetsocríjtoke. Muurá meke ávyéjújtsóibye Píívyéébée meke iídaatsólléne dííbyej tééveri újcúmeke.

2

Naavéneéjpí méénune

¹ Ámuúha műúhá nahbémuj, muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááíñé úmíwari páhduváré nééne mávaríjchojúúné íjcyááhi.

² Áánéllii ámúhakye muha menéé íñe Píívyéébé uwáábódú nénehjí tsaate naavédú nééne iííténé pañe iájtyumíné uwáábóneri ámuha meíllityéne memújtátuki. Áhdure tsaate műúha mémeri illure iállíñé icyáatúnúháámí pañe ‘tsúúca Ávyéjuube tsájucóóhií’ iñéhaami ámúha éllevu wállóhajchíí méíicúvedí tééneri.

³ Tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñé. Muurá ihdyu ímiááné dibye tsááíñé iíde tsaate Píívyéébé uwááboju állíuríyéjuco dílloíñé. Téijyu muurá böhówáávériibye ímítyuube Naavéneéjpí íjcyáábeke Píívyéébe ícúbáhráíibye.

⁴ Aabe páhduváré dáriíveé Píívyéébeéjteke dííbyekéré ditye dúúrúváiyóneri iiyyácunúnema. Muurá Píívyéébedi idíllómeíñé dííbyé duurúvájá pañéevú úcáávériibye.

⁵⁻⁶ Aane muurá ámuha méwaajácú íveekí ícyooca dibyéi böhówáávetúne. Muurá ihdyu iéévéi úújetécooca böhówáávériibye. ¿A tsá ámuha meítsáávetú éhnée ámúhakye ehdu mééma tene pájtyeíñé o néhijcyáne?

⁷ Tééné pañéjúcooro muurá mee ícyoóca. Árónáa ihdyu tsáhái dibye méhdivu böhówáávetú Píívyéébere néhdújuco. Dibye ihdyu dííbyeke íhvéjtsócooca botsíi böhówáávériibye.

⁸⁻¹² Aabe muurá Naavéné ihnáhooríyé méenúráityúronéhjí méénuú tééneri miámúnáake imújtátsoki. Ehdu imyéénúneri müjtátsóibye Críjtodítyú íjcyáné uwááboju ímiáájú cáhcújtsotúmé wágóóvéímyeke. Áánéllii Píívyéébe diityéké íhvéjtsoó ditye awáá iimillédú teene icyáhcújtsoki. Aame tééné déjúcotu illuréjuco wágóóvéíñé. Árónáa Ávyéjuube Jetsóó itsáácooca eene ténejcúvú diityéké íbúwátsohíjcyáábeke

íámiitsaráhcori iičubáhráábeke illure iičátsuhjácóneri
dsíjívétsoóhi.

Muhdú mepájtyetéiñe

¹³ Áánetu ihdu amúhakye Píívyéébe wájyúnélíi ámuha dííbyeke ímí mecahcújtsóné halluvú muha dííbyeke météhdútsohíjcyáhi. Muuráhjáa tsúúcajátujuco dibye meke újcune Íapíichó meke ímíjpyetétsónéj tééveri dííbyeke mecahcujtsómé mepájtyetéki.

¹⁴ Ahdújucóo muurá íñe amúhakye muha meúwáábónej tééveri dibye amúhakye újcune Máavyéjuube Jetsocríjtoma tsaméhjí dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

¹⁵ Ehdu teéne, ámuúha múúhá nahbémuj. Ahdícyane tsáma máábájíivedí éhnée amúhadi muha meúlléjécooca amúhakye muha meúwáábohíjcyáne. Áhdure íñe waajácuháámí pañe amúhakye muha menéhíjcyáné méíhvéjtsodíñe.

¹⁶⁻¹⁷ Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Méécááni Píívyéébema amúhakye píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyame ímiáánéré meméénuhíjcyaki, áhdure ámuha ímiáánéré meíhjyúvahíjcyaki. Muuráhjáa mítyane meke iwájyúnélíi méhdi iičátsóvéne meke újcuube müijyú níjkéváityúné meímíjyu dííbyema íavyéjuri meíjcyáiñevú mecahtsípávénema.

3

Páávoro néé piááboju diityé halluvú ditye ityáúmeíki

¹ Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, múúhá halluvú téhdure Píívyéébeke piáabó métáuméí dibye müúhakye ipíáábo Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju muha pahúllevá müünáadívú metsújaúcúné ditye tsaímíyé icyáhcújtsó amuháa mecahcujtsódu.

² Áhdure métáuméí dibye müúhakye ityéhme ímityúmé müúhakye imyééñutuki. Tsá muurá paméváré dííbyé uwááboju cáhcújtsotúne.

³ Árónáa Píívyéébe ímiáábé íjcyabe amúhakye piááboó tsaímíyé ámuha meíjcyaki. Áhdure idyé amúhakye téhméiibye ímityúnéhjitu.

⁴ Muurá muha méwaajácú amúhakye muha meúwáábohíjcyáne ámuha meméénuíñé amúhakye dibye túkévéjtsóneri.

⁵ Aabe ihdu óvíi amúhakye píaabó ímíñevú ámuha mewáájácu mítyane meke dibye wájyune. Áhdure idyé óvíi amúhakye piááboobe ímityunéhjí ámuha maáábúcu muhdúhjáa Críjto áábúcuhíjcyádu.

Muhdú mewákímyeíñē

6 Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, Máavyéjuube Jetsocríjtó mémeri ámúhakye muha menéé íñē ámúhakye muha meuwáábohíjcyadú íjcyátúmema ámuha menáhbévátu eene iwákímyeíñē ímíllehíjcyátúmema.

7 Muurá tsúúca ámuha méwaajácú muhdú muha meíjcyadu ámuha meíjcyáiýone. Muuráhjáa elle ámúhamá muha meíjcyácooca tsá wákímyeítymé muha meíjcyatúne.

8 Aamée tsá muha mumájchó pevénéré áhdóratúné memáchohíjcyatúne. Muuráhjáa muha méicúbáhrámeíhíjcyá wákímyéiyi cójihajchótá pécöhajchótá tééne tájpí muha meíjcyaki. Ehdúu muha méwákímyeíhíjcyá iiñerí ámúhakye muha meíjyévéjtsótuki.

9 Muuráhjáa ihdyu ímiáánéjuco múúhakye ámuha mepíáábóiyóné íñē Píívyéébé wákímyéí muha meméénúmeke. Árónáacáa ihdyu múúhaye mewákímyeíñē tájpí méícyahíjcyá tehdú ámuha meíjcyaki.

10 Muuráhjáa ámúhamá muha meíjcyácooca ménehíjcyáhi: "Iwákímyeíñē ímíllétumé tsá múu májchotúne."

11 Áánáacává muurá ámuha tsaate pevétáré tsíñéhjiriyé méícyahíjcyáhi.

12 Áánélli ehdu ícyahíjcyámeke Máavyéjuube Jetsocríjtó taúhbaju íjcyane muha menéé ímiááméré íjcyáne iwákímyeíñē tájpí íjcyaki.

13 Ámuúha múúhá nahbémuj, méóóchévedí ímiáánéré ámuha meméenuhíjcyánetu.

14 Ehdu íñē ámúhakye muha waajácúháámí pañe meúwaabóné tsaate lléebótúmeke méwáájaco caatyé íjcyane. Áámema ménahbévájúcohdí ditye tééneri iñúcójpívéne iwájácúúve múhdurá idyáriiívemeíhíjcyáne.

15 Árónáa ihdyu tsá múu diityéké tééné hallútú múnáájtsotúne. Íllure ihdyu chooco ímíñeuvú méuwáábó ditye iímlíjpyeté ménahbémújuco íjcyámeke.

Páávaro pítyajcónē

16 Aane óvíi Píívyéébe ímiáábé íjcyáabe ámúhakye túkévejtsó íbúwajii ámuha meíjcyaki. Aabe ihdyu óvíi ámúhakye panévatúré píaabóhi.

17 Aane íñē ícyooca ámúhakye pámeekéré o dúúruváné páñetu oore ó caatúnúhi. Ehdu muurá nihñéré ooréjuco o cáátúnuhíjcyáné páneere táwaajácúhaamínetu.

¹⁸ Ahdícyane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi.
Áyu tehdújuco.

1 TIMOTÉO

Tujkéñú Timotéo éllevu Páávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

1 Oo Páávoro o íjcyáábekée Mépájtyetétsoobe Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýu íjcyáné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyaki.

2 Aabe íhyaami diéllevu ó caatúnú ópée o uwáábóneri Píívyéébeke u cáhcújtsónéllii ávyeta tájtsiiménédú uke o íjtsúcunúúbé Timotéo éllevu. Aane ihdyu óvíí meke iiдаatsollédú íjcyamútsí Máavyéjuube Jetsocríjtoma uke píaabó ibúwajíí u íjcyaki.

Átéreéené uwáábotu Páávoro teibúuwajtsóne

3-4 Muuráhjáá Matsedóónia iinújivu o péébe uke ó neíñú Éépetsovú u cóéváne tétsii átéreénehjí ihdé múnááuvúu ícyahíjcyanéhjí uwáábohíjcyámeke u bójcyu ditye teene iúwaabójúcótuki. Muurá bañúháñé ténéhjiríyé meijcyame tsá meméénúityuró Píívyéébée tsíjtyeke ímiáájuvu mewáájácútsóiñévú meke níwaavéne.

5 Áánéllii uke o néé diityéké u uwáábo iiné íjtsaméí iibuuúneri íjcyájúcootúmē tsaímíyé Píívyéébeke icyáhcújtsóne iwájyújcatsí muhdú ímiááné mewájyúcatsíhdyu.

6 Ehdu iijcyáyotsihvu tsaate iinetú diityéké píáábóityúnéhjiríyé ityáhjájcatsíñé tsá tehdu íjcyatúne.

7 Aame muurá imíllerá Píívyéébé taúhbájú uwáábojte iijcyane. Árónáa tsá ditye wáájácutú iinéllihiyéhjáa ímichi meke téénevü dibye ájcune. Úwáábohíjcyámé íevenéré iwáájácutúne.

8 Muurá iinéllihiyéhjáa meke dibye téénevü ájcune mewáájácuhajchíí tehdújuco teéne.

9 Tsá teene taúhbaju tsaímíyé íjcyámé wáábyuta íjcyatúne. Muurá ihdyu meúwaabóné cáhcújtsotúmē ímityunéhjí méénuhíjcyámé wáábyuta teéne. Píívyéébeke ávyejúllletúmē dsíjivétso múnaa, cáánímuke, tsíjímuke, dsíjivétsohíjcyámé wáábyuta teéne.

10 Áhdure ihdícyáméhjima idyómácójcatsíñé, tsamééré wajpíimú walléémú dómacócatsíhíjcyámé wáábyuta teéne. Míamúnáadívú náhjihénuhíjcyáme, álliu múnaa, pánehjídú imyéénúityúné íhjyúvhahíjcyáme, ímiá uwááboju illure éhdiivállehíjcyáme, éhdumé wáábyuta teéne.

¹¹ Ááné uwááboju muurá íñe ímiájú pajtyéteju úwááboobéré ó pehíjcyá Píivyéébée oke níwaavéne.

Páávoro duurúvá Píivyéébe dííbyedi idáátssovéne

¹² Áánellii mítyane ó téhdujtsó Máavyéjuube Jetsocríjtoke ávyetáa múhdurá o nééróóbeke oke téénevu ipícyóóbeke díbye tsípátsohíjcyánellíhye.

¹³ Dííbyedí o úuhívaténe dííbyé cahcújtso múnáadi o ícúbáhrahíjcyáróóbeke oke téénevu pícyoóbe. Árónáacáa ihdyu táwaajácútubááné ehdu ó dáríívemeíhijcyá dííbyekéikyée o wáajácútúnellíhye. Áróóbedíi ihdyu Píivyéébe óhdi idáátssovéhi.

¹⁴ Aabe oke mítyane piáábóneri íñe Críjtoke o cáhcújtsóóbedívú o cátsípáávéne botsí pamévakéré ó wajyúhi.

¹⁵ Áánellii ó ijyáculúhijcyá pámeere dííbyeke cáhcújtsóíyóneri. Muuráhjáa ímiááné mewájyuri tsaabe ííñujívú ímityúmē meíjcyámeke ipájtyetétsoki. Aanéhjáa muurá oo pámé ehnííñevúré ávyétá imityúbe.

¹⁶ Áróóbedíi óhdi Píivyéébe iidáátsovéne oke ímíjpyetétsó muhdú pámeere ímityúmē íjcyárómeke iwájyune tajtyéeveri iúújétsoki. Áánetu méwaajácú pámeere ímityúmē íjcyarómé Críjtoke icyáhcújtsócooca újcuíñé múijyú idsíjivéjúcóóítýúne bóhi.

¹⁷ Áánellii metsu Píivyéébe apáábyéré íjcyaaabe múijyú muhdú íjcyáítyuube pane wáajácúúbeke maávyéjútsohíjcyá maájtyúmítúróóbeke. Ehdu teéne.

¹⁸ Ahdícyane Llihíu Timotéoj, imíchi díícyáne íhnáhóóróné pañe ímíñeuvú tsáíibuwáré díícyáne dúwááboco Píivyéébé ihjyúvú uke o níwaavéné muhdúhjáa ménahbémú dííbyere tükévéjtsóneri úhdityu néhíjcyádu.

¹⁹ Muurá tsaate ímí iíjcyáiyóné wáajacújúcoorómé tehdu iíjcyane iímíllehíjcyátúné níjcaúvú illuréjuco tútaváávehíjcyáne. Ááne illuréjuco Críjtodi ditye úuhívatéhíjcyáne.

²⁰ Tehdúu Himenéomúsí Arejáádorómá dáríívemeíñellii dityétsikye ó íhvejtsó Naavéné hójtsí pañévú dityétsí iwáajácu Píivyéébeke múhdurá idyáriívehíjcyáne.

2

Muhdú Píivyéébema meíhjyuváne

¹ Aane uke o néé pámeere míamúnáá hallúvú Píivyéébeke piáábó ámuha métáúmeíhíjcyá panévá hallúvúré téhdújtsomére.

² Múu táúumeíhijcyá múhdumé méiiñújí avyéjujte íjcyámé hallúvú Píívyéébe diityéké piáábónej péevé ímí ditye meke ityúkévéjtso tsaímýé dííbyema meíjcyame maávyejúulléjcatsíki.

³ Ehdu meíjcyane ímí ijtsúcunúúbé Mépájtyetétsoobe Píívyéébeé.

⁴ Muurá imílleebe pámeere míamúnaa dííbyé uwááboju icyáhcújtsóne pájtyeténe.

⁵ Muurá tsáápiye Píívyéébe ijcyáhi. Áábemáa ímí meíjcyaiñé téhdure tsáápiye mééma ímíbajchó Jetsocrító míamúnáájpidívú iípívyéévénema.

⁶ Muuráhjáa wájyúmeítyuubéré dsíjivé pámeere míamúnaa ipájtyeté Píívyéébée dííbyeke nééne éévé úújetétsihvu.

⁷ Ááné uwáábojúu jodiómú íjcyátúrómeke úwááboobéré o péhíjcyá oke díbye pícyoobe íñe ó úwáábohíjcyá teene mecáhcujtsómé mepájtyeténe. Ehdu íñe uke ó nehíjcyá ímiáánéjuco íjcyane Jetsocrító cahcújtso múnáajpi o íjcyánélliíhye.

⁸ Áánéllii uke o néé pahúlleváré íjcyáné cahcújtso míamúnaa ímiááméré iíjcyáne iinevú tähjájcatsítymé tsaímýé Píívyéébema iíhjyúvahíjcyá íhyójtsine cáámevu iíhbúcúnema.

⁹ Aane walléémú waajácutábáré ímíbájkímyeíiyáhi. Tsá ditye mítyane áhdómeíjyahjívú iújcámeíñne páhduváré ihñíwaúúné idyáriiivéne ícyáávéítyuró téhdure mítyane áhdómeíñé icyáávevu.

¹⁰ Píívyéébedívúré iihvéjtsámeíñne dibye ímillédúré íjcyáiyóme.

¹¹ Aame dííbyé uwááboju iávyejúulléne cùuvéhulléré lleebúcunúiyáhi.

¹² Tsá muurá walle úwáábóítyuróne. Áhdure tsá dille wájipiikye ityáhjálléne dííbyeke túkévéjtsóítyuróne. Áánéllii o néé walléémú cùuvéhulléré iíjcyápihcyáávé pañe.

¹³ Muuráhjáa Píívyéébe tujkénú Adáake iípívyéjtsóné boone Éébáke ípívyejtsóhi. Ehdu néénéllii tsá walle wájpí túkevéjtsolle íjcyáítyuróne.

¹⁴ Tsáháa muurá Adáá Naavénéndívú állitsámeítyúne. Muuráhjáa ihdyu Éébáre iállitsámeíñéllii ímityúné meenúhi.

¹⁵ Ehdu néénéllii muurá walle itsíimáváneri ícúbáhrámeíhijcyáhi. Árólleke ihdyu Píívyéébe pájtyetétsoó dííbyeke icyáhcújtsóne dille ímiáálléré íjcyáhajchííjyu.

3

¹ Áánetu cahcújtso múnáá uwáábojte tsaate iíjcyane ímílléhajchíí tehdújuco ímiá wákimyéí íjcyane ditye ímilléne.

² Áróńáa ihdyu tééné wákimyéí méénume iínetú néétsámeítyúmé panévatúré ímiááméré iíjcyáne úwáábóiyáhi. Aame tsáápíllekéré táábáváiyáhi. Áhdure tsaímýé íaahíve múnáake waatsúcúpétsohíjcyáiyóme.

³ Aame tsá llíyíícyávétítyuróne. Tsá ditye tsaatémá úhbájcatsíítyuróne. Tsá mítyane iidsíidsíváiyóneri ditye íjyácunúítyuróne. Ímiááméré iíjcyáne piáábóiyá pamévakéré iidaatsóllénema.

⁴ Áhdure piivyétéiyómé méwámyuma iitsíimeke ímíñeúvú ityúkévejtsóné ditye ímiááméré iíjcyáne pamévakéré iávyejúúlleki.

⁵ Muurá iitsíimeke ityúkévejtsóné piívyetétumé tsá Píívyéebé cahcújtso múnáake tükévéjtsóítyuróne.

⁶ Áhdure botsíi béhnére cáhcujtsómé tsá uwáábojte íjcyáítyuróne. Muurá béhméréi íjcyame tsáijyu múúne íllure imítyájkímyeíñeri tútavájtsámeíiyá muhdúhjáa Naavéné tútavájtsámeídyu.

⁷ Áhdure panévatúré ímiááméré íjcyáiyá cahcújtso múnaa íjcyáturómé diityéké iávyejúúlleki. Áijyu tsá iinej tééverí Naavéné diityéké iícyánejcúvú llííucúítyuróne.

Muhdú túkevétjsojte íjcyane

⁸ Téhdure idyé túkevétjsojte ímiááméré íjcyáiyá pame diityéké iávyejúúlleki. Tsá ditye álliúúítyuróne. Áhdure tsá ditye llíyíícyávétítyuróne. Tsá ditye átéreénéhjí halluvú dsíidsíváítyuróne.

⁹ Tsá ditye iínetú néétsámeíítyuróne. Aame íñe mecáhcújtsonéjcú ímíñeúvú waajácúiyáhi.

¹⁰⁻¹³ Áánéllii múu tujkénú diityéké tsáneeri waajácullé ímí ditye méenúhajchíí botsíi diityéké tééné wákimyéivu ipícyoóki. Aame tsáápíllekéré táábáváiyáhi. Téhdure piivyétéiyómé méwámyuma iitsíimeke ímíñeúvú ityúkévejtsóné. Áhdure méwamyu panévatúré ímiááméré íjcyáiyá ditye diityéké iávyejúúlleki. Tsá ditye álliúúnújcatsíítyuróne. Ehdu muurá tsaímýé tééné wákimyéi múnaa íjcyámeke pame avyéjuulléhi. Aame ihdyu Jetsocríjtoke icyáhcújtsóné uwááboju éhnííñevu iínerí núhnévetumé úwaabóhi.

Muhdú néjijo meúraavyéne

¹⁴⁻¹⁵ Aane lléváhréjuco uke o ááhívetéíñi. Áróńáa ihdyu tsáijyu múúne iicuí o péétúnéllii íñe uke apáhajchíí ó nehíjcyá

muhdú Píívyéébeéjté íjcyame dííbyé uwááboju íhvéjtsotúmé úráávyehíjcyámema u íjcyáñne.

¹⁶ Muurá íñne meúráávyehíjcyajíjtó ímiááné íhtsutúné íjcyánellii illu nééneé:

Píívyéébée méhdivu böhówaavé míamúnáájpidívú iípívyéévnema. Aabée ímiáábé íjcyane Íapíichó böhówátsohíjcyáhi. Áabekée níjkyéji múnaa iícúvehíjcyáábé uwááboju pámehdíyé tsújaavéné cáhcujtsóme. Átsihdyúu tsiiñne peebe íavyéjuvu níjkyejívu. Ehdu muurá nééneé.

4

Píívyéébeke icyáhcujtsóné tsaate íhvétsoíñne

¹ Aane Píívyéébe Íapíichoq tééveri meke boohówáwu nehíjcyá páneere tsíldyuréjuco cápáyóóvériñé ihde níhñéétsihvúré tsaate dííbyeke icyáhcújtsoróné iíhvéjtsóne naavéneéjté átéreénehjí úwaabóneréjuco úráávyéíñne.

² Aame illuréjuco mújtaíñé eene iíjtsaméiúvú wáájácúmeítyúmé pánehjídú ímiáámeúvúdú úwáábohíjcyáné icyáhcújtsónema.

³ Muurá téeméjtéjuco úwáábohíjcyáné metáábávájcatsíñé ímityúné íjcyane. Áhdure tsáneetsa majchóháñé ímityúné íjcyane nehíjcyáme. Árónáacáa muurá Píívyéébe páneere majcho ípívyejtsó dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyame tééne tájpí meíjcyáné halluvú dííbyeke metéhdútsohíjcyaki.

⁴⁻⁵ Muuráhjáa páneere tsaímiyé ípívyéjtsoóbe. Áánellii tééne tájpí meícyahíjcyánéhjitu tsáneetsa tsá múhdurá meíjtsúcunúítýuróne. Muurá panéváré dííbyedívú ímí néénellii ténehjí méóóvériyá dííbyeke téhdújtsomére.

Muhdú uwáábojte íjcyane

⁶ Ehdu íñne uke o úwaabóné ménahbémuke ímí u úwáábóhajchíí ímiááné Jetsocríjtó wákimyéi múnáajpi ú íjcyáhi. Aabe dííbyedítyú íjcyáné uwááboju u cáhcujtsóné ímí u úráávyéhajchíí éhnííñevu ímí ú íjcyáhi.

⁷ Áánellii éhnííñevu ténejcúrí pííñuméí ímíñneúvú u wáájácuki. Tsá múu iícúvetú átéreénehjí íhdityúré iújcune tsaate úubállehíjcyánéhjiri.

⁸ Muurá iínetú meke piáábóítýúnellii meíhnáho méjpi mépiiñúhi. Ááné ehnííñevu muurá panévatúré meke píaabóné Píívyéébé icyánéjcuri mepiíñúmeíñne. Muurá meke píaabóné

íiñújí hallúrí meíjcyánetu. Téhdure meke piáábóné dííbyema tsaímijéjuco meíjcyáíñetu.

9 Ehdu íñe uke ó néé ímiááné íjcyane. Aane ihdyu óvíi pámeere cáhcujtsóhi.

10 Muurá méwaajácú iiné imíjyaú tsaímiyé Mépájtyetétsoobe Píívyéebema meíjcyaiñé dííbyeke mecáhcujtsóme. Áánellii muurá nehníwu méhdityu míamúnaa íhjyúvahíjcyámé panévariyé meícúbáhrámeiyóné pañe tééné wákimyéí méméenuhíjcyáhi.

11 Aane páneere íñe uke o néhíjcyanéhjí óvíi ú úwaabóhi.

12 Árónaa ihdyu uke tsíiménéelldídmyé ováhtsáré u íjcyáábeke. Áánellii uke o néé cahcújtso múnáake u újjetso muhdú múúne ímiáábé Críjtó cahcújtso múnáajpi íjcyadu u íjcyáneri, u úwáábóneri, pamévakéré u wájyúneri, panévatúré ímiáábé u íjcyáneri.

13 Áámema íñe íille o íjcyáné hajchótá Píívyéebé waajacuháamí déhvéné dúwáábohíjcyá tsápijtsoobére.

14 Aabe ihdyu ímíñeúvú méenuhíjcyá Píívyéebée uke ájcúné waajácuri iiná u méenune u píívyeténe. Muuráhjáa dííbyere túkévéjtsóneri cahcújtso múnáá túkevéjtsoje díhyallúvú íhyójtsine ipícyóóné dííbyeke piáábó táumeíñé tujkéveri téénev uke ájcuúbe.

15 Ááné wákimyéí ihdyu ímíñeúvú méenuhíjcyá pámeere iwájácu ténejcu ímí u úraavyéne.

16 Áánellii uke o néé u úwáábohíjcyánéjcutu panévatúré ímíñeúvú u téhmémeíñé tsaímiyé ténejcu u úráávyeki. Ehdu u íjcyáhajchií ámuha tsaméhjí mépájtyéteé múhdumé díuwáábó illéébone cáhcújtsómema.

5

Muhdú cahcújtso múnáama meíjcyane

1 Aabe múu kéemeke díícyáánidyu iijtsúcunúne ímíñeúvú chooco túkévejtsóhi. Tsá múu ubhádúré túkévéjtsotúne. Áhdure ováhtsámuke díñahbémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtso.

2 Kéémélleke díítsíjudu díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtso. Bádsíjcake díñaaallémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtsó ímityúné diityédítýú íjtsámeítyuubére.

3 Téhdure píibájuyjtéké piáábó tééne tájpí ditye íjcyáíñetu.

4 Áánetu iitsíimema íaachíuma íjcyámeke óvíi diityéré píaabó cáánímutsíi diityéké píívyétsóne áhdódú iivane. Ehdu nééne Píívyéebé ímí ijtsúcunúhi.

5 Áanetu ímiááné iiye íjcyáné piibájyulle óvíí Píívyéébedívú icyátsípáávéne paíjyuváré piáábó táúmeihijcyá dibye díilleke ipiááboki.

6 Áanetu iímillédú íjcyáné piibájyulle ímityúné méénuhíjcyálleke tsá múu piáábotúne.

7 Íllu iñe uke o néhíjcyanéhjí páneere duwáábó cahcújtso múnáake ditye iinetú iñéetsámeítyuki.

8 Muurá tsaate ihyájkímuke iñahbéjteke ipiáábóiyóné ímíilletúmé tsá ímiá cahcújtso múnaa íjcyatúne. Ímityúmé diitye cáhcújtsótumé ehníñevu.

9-10 Téénellii mépiáábohíjcyá piibájyujte walléémudítýú tsúúca 60 pijcyábájuco íjcyame ímiááméré iíjcyánetu böhówaúcunúmeke, tsáapiikyérée tájivámeke, tsaímíyée iitsímeke piívyétsómeke, íaahíve múnáake tsaímíyé wáátsúcuhíjcyámeke, cahcújtso múnáake piáábohíjcyámeke, tsaatéké kímóhcó nénehji pájtyémeke piáábohíjcyámeke, ímiáánéré méénuhíjcyámeke. Éhdu ícyahíjcyáné piibájyujtékeré múu piaabóhi.

11 Áanetu badsíjcáichóméhjíúvú nééné piibájyujtéké mépiáábodí tsáijyu múúne bañuháñé ámuha mepiáábohíjcyánáa tsiiñe ityájiváne tútávaavémé Críjtoke icyáhcújtsónetu.

12 Aame tééneri ityútáváávöhajchíí lhyallúvúré ímityúné meenú tééné déjúcotu iwágóóveíñé ípyée iñéhdu iíjcyátúnélliíhye.

13 Muurá téeméjté jááháñeri pehíjcyá tsííjyatúréjuco óvéhe múnaa íjcyame. Aame tsíjtyedi lhjyúvaméré pehíjcyá átéreenéhjí úbálléjcatsímyére.

14 Áánellii o néé ditye ityájiváne itsíimávámeke tsaímíyé ityéhme múha diityédítýú iiná iihjyúvátuki.

15 Muurá tehdu nééné piibájyujtédítýú tsaatétsáhjí Críjtoke icyáhcujtsóné iihvéjtsóné Naavénekéréjuco úraavyéne.

16 Ahdícyane ámuha cahcújtso múnáadítýú ámúha hájkímú piibájyujte íjcyáhajchíí múu iiye piaabó tsíjtyedívú tájpityúme. Áanetu ihyájkímuma íjcyátúmeke múu pameere cahcújtso múnaa piaabóhi.

17 Áhdure múu túkevétsojtémá uwáábojtéké avyéjuulléhi.

18 Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: “Tríigó tátsoújcori íjcyáábeke ócákijkye tsá múu tsíeménevu lhjyu wátájcotú dibye imájchótuki.” Áhdure nééneé: “Wákimyéi

múnáajpi íwákimeyéi áhdó ujcúhi." Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

¹⁹ Téhdure uke o néé tsaapi cahcújtso múnáá túkevéjtsoobe tsáijyu múhdurá íjcyane tsáápiye dííbyé halluvú úubálléhajchíí tsá múu iiçúvetúne. Áánetu ihdyu míityétsíuba pápihchúúmeváuba úubálléhajchíí múu iiçuvéhi.

²⁰ Múu pámeere cahcújtso múnáá húmíj piinévú ihnáhóónécoba úwaabó ímityúné imyéénuhíjcyáné iihejtsópítyméke tsijtye tééneri iñuhnévéne tehdru iíjcyátuki.

²¹ Aane íñe Píívyéébeé, Ávyéjuube Jetsocrítoo, níjkyéji múnaa, íjcyámé húmíj piinévú uke o níwaavéné tsáma ímíñeuvú dúwáábohíjcyá múhdí núhnévétuubére.

²² Árónáa ihdyu tsá múu tsaatéké peecútéré méménutú cahcújtso múnáá túkevéjtsoje ditye iíjcyaki. Muurá peecútéré tsáijyu ímityúmé íjcyámeke u méménúhajchíí tsaate uke ijtsúcunúiyá téhdure ímityuube u íjcyane. Áánéllii uke o néé panévá ímityunéhjitu u téhmémeíki.

²³ Áánetu eene díhbáu uke ávyéneri u chémehíjcyánéllii uke o néé áyánéwu bíinójpácyotu u ádo uke tene ipiááboki. Tsá múu tsanééré nújpacyo ádotúne.

²⁴ Muurá tsaate ímityúné méénune tsá téévetú diityémái tene ímibájchómeítyúrónááca. Áhdure tsíñehjí wáájácúratúné íjcyaróné páneere ímibájchómeícyooca böhówááveéhi.

²⁵ Muurá ímiánéhjí meméénuhíjcyáné tsá téévetúne. Áhdure tsíñehjí wáájácúratúné íjcyaróné böhówááveéhi.

6

¹ Áánéllii múu tsaaté hójtsí pañe íjcyame ímíñeuvú diityéké panévatúré avyéjuullé ímityúné Píívyéébedítýú múha iihjyúvátu muha meuwáábohíjcyánetu.

² Ahdícyane tsaaté avyéjuute cahcújtso múnaa íjcyáhajchíí múu avyéjuulléhi. Tsá ditye cahcújtso múnaa íjcyánéllii avyeyúülletúmé íjcyáítyuróne. Awáá tsame íjcyame múu ímíñeuvú piaábójcatsíhi. Muurá cahcújtso múnaa meíjcyame mewájyújcatsíñe tsaímíyé mépiaábójcatsíiyáhi. Ehdu íñe uke o néhíjcyanéhjí duwáábohíjcyá.

Píívyéébeke meúraavyéne

³ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó uwááboju ímiáájú meúráavyéné tsijitoríyéjuco tsaate úwáábohíjcyáne.

⁴ Ehdu úwáábohíjcyámé atéréejte íjcyame iiñéubará wáájácúturómé illure tééneri imityájkímyeíki. Áámé ii búwari muurá tsaanééré atérééné ijtsaméí íjcyame táhjácatsíhíjcyá

ténéhjiri. Áámedítyú ímichi dóhéjúúvehíjcyáné ímityunéhjí íjcyane nómíutááva, úhbajcátsi, áábojcátsi, tútávátsojcátsi.

⁵ Aame ímiáájú wáájácutumé méenúcatsíhijcyá iíjtsaméí wáájácúmeítyúme. Aame itsúcunúhijcyá tééné halluvú medssiidsíva meuwáábohíjcyáné Píívyéébé uwááboju. Tsá műu ehdu néemedívú náhbévatúne.

⁶ Muurá ihdyu iíne méhdi íjcyadúnéwúuma tsíñéhjiri iíjtsámeítyúmē tsaímiyé Píívyéébeke meúráávyejíjtó meúraavyémé nihñéétsihvúré iiné imíjyaú méíjcyááhi.

⁷ Tsáháá muurá ehnémá iíñujívú metsíimávámeítyúne. Áhdure medssíjivécooca tsá iiná metsájtyetúne.

⁸ Áánéllii műu tééne tájpíjyuco memájchoma méwajyámuma, meíjcyane, ímí iitsúcunú tehdújuco.

⁹ Muurá éhnííñevúré iéhnéváíyóneri tsúúrámeíhijcyámé tsá áábúcutú panévá umúúpi. Aame éhnííñevu iidsíidsíva átéreénehjí wákímyeíhijcyámé illuréjuco tútávaavémé tééné níjcaúvú wágóóóveéhi.

¹⁰ Muurá medssiidsíváíyóneriyé meíjyacunúhijcyánetu ímichi tsááne panéváré ímityúne. Muurá tsaate Píívyéébeke cáhcujtsójúcoorómé tééneriyé íjyacunúhijcyámé illuréjuco teene ihvejtsóne. Aame idátsó ijcyááhi.

Tsaímiyé mecáhcujtsóne

¹¹ Áánetu ihdyu tsúúca Píívyéébeéjpí u íjcyabé tsá műu tééneri iicúvetúne. Iimiaábéré díícyáne ímíñeúvú dííbyeke mecáhcújtsojíjtó duráávy. Ááne pamévakéré wajyu. Aabe panéváré ímityunéhjí uke pátyehíjcyáronéhjí iimiaábéré díícyáne daabúcuhíjcyá. Tsá műu 'mityáhmityá' néétune.

¹² Aabe imíchi díícyáne iinevú tähjátsámeítyuubéré ímíñeúvú Máavyéjuube Jetsocríjtoke cahcújtsó müijyú medssíjivéjúcoóítyúne bóhí u újculi. Muuráhjáá téénéllii Píívyéébe uke ujcúhi. Áábeke ímí u cáhcujtsóné tsúúca mítyame waajácúhi.

¹³⁻¹⁴ Ahdícyane ícyooca dííbye tájpí páneere íjcyabé Píívyéébé húmij piinévu, éhnée Pooótsio Piráátó úmiwávú ihtsútuube iijcyane úúbállemeíbyé Jetsocríjtó húmij piinévu, íjcyane uke o néé iñe muhdú uke o néhíjcyadú u úwáábohíjcyá iinetú néetsámeítyuubéré müijyú tsiiñe dibye tsáiñévújuco.

¹⁵ Muurá Píívyéébe páñétuéjpi ihtsútuje ávyéejute íjcyáróméhjí avyéjuube íjcyabé Críjto tsááiñe éévé úújetécooca wálloó dííbyeke.

¹⁶ Aabe apáábyéré Píívyéébe ijcyá muhdú ijcyáítyuúbe. Áábé ámítsaráhcovu muurá tsá múha píihívéítyuróne. Áhdure tsá múha dííbyeke ájtyúmiítyuróne. Áábeke ihdyu metsu íhtsútuube ijcyáábeke medúúrvahíjcyá múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

¹⁷ Ahdícyane ícyooca uke o néé téhdure ehnéva múnáake u úwááboki. Tsá ditye ítsieméné múhajchótá ijcyáíñevújíí icyátsípáávéne mítyájkímyeíítyuróne. Píívyéébe ímiáábé ijcyaabé iiinetú meke pihtósótúúbedívúré cátsípáávéiyóme.

¹⁸ Dúwaabo diityéké iéhnevádú ijcyame tsaate pihtóméhjike ítsieméneri ipiáábóiýóneri iijsámeíki.

¹⁹ Áijyu muurá panévatúré tsaímíyé ijcyámé úmiwa iiiné imíjyaú néeme újcúiyá múijyú idsíjivéjúcóóityúne bóhi.

Timotéoke Páávoro téibúwajtsóne

²⁰ Ahdícyane uke o néé Timotéoke Píívyéébée uke níwáávéné wákimyéí imíñneúvú u méenuki. Tsá múu iiçúvetú átéréenéhjí ijjenéré ijcyane míamúnaa iwáájácúneri táhjácatsíhíjcyáneri.

²¹ Muurá ténehjí iúráávyéne tsaate tsáhájuco Píívyéébeke cáhcújtsotúne. Aabe ihdyu óvíi uke píaabóhi. Áyu tehdújuco.

2 TIMOTÉO

Hállúvúeháámí Timotéo éllevu Páávoro cáatúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro o íjcyáábekée Píívyéébe oke ityújkevéélléne picyóó Jetsocríjtoke mecáhcujtsómé múijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújcúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki.

² Aabe íñe tsiiñe íhyaami diéllevu ó caatúnú ávyeta tájtsiiménédú uke o íjtsúcunúúbeke mítyane o wájyuube Timotéo éllevu. Aane óvíi uke Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani Píívyéébe pámeke iidaatsóllédú íjcyaaabe píaabó ímí u íjcyaki.

Crijtodítýu Páávoro úwaabóne

³ Áánéllii paíjyuváré Píívyéébeke piáábó díhyallúvú ó táúmeíhíjcyá panévá hallúvúré téhdújtsoobéré. Áabeke tsaímíyé ó iicúvehíjcyá iinerí íjtsámeítyuube méihdé múnáauvúu iicúvehíjcyáábeke.

⁴ Aabe ó ítsáávehíjcyá éhnée uke o pícyoíñúneri ídátsó u kímoovéne. Áánéllii ó imillé uke o ájtyumíñé o ímíjyúúveki.

⁵ Muurá ó waajácú ímí Píívyéébeke u cáhcujtsóné díityáállée Róoidámúpí díitsíju Eoniítsema cáhcujtsódu.

⁶ Muuráhjáa díhyallúvú táchójtsicu o pícyooone dííbyeke piáábó o táúmeíñé tujkéveri uke dibye píaáboobe ú piivyété dííbyé wákimyéí u méénune. Áánéllii uke o néé ímíñeúvú teene u méénuki.

⁷ Tsáháa Píívyéébe Íapíichó mépañévú pícyootú meíllityéki. Mépañévúu pícyooobe téénej tééveri íhtsutúmé meíjcyá iinevú táhjátsámeítyúmé ímiááméré meíjcyame mewájyújcatsíki.

⁸ Ahdícyane núcojpíllétuubéré dúwáábohíjcyá Jetsocríjtodítýu íjcyáné uwááboju. Áhdure íñe tééné déjúcotu cúvéhóójari o íjcyáneri núcojpívétuubéré Píívyéébedívú cátsípáávéne téhdure tééné déjúcotu u ícúbáhrámeíyóné daabúcu.

⁹ Muuráhjáa tsúúca meke ipájtyetétsómeke ímiáámedi dibye díllome méíjcyá dííbyeéjte. Tsáháa idyé iiná ímiááné meméénúnéllii meke dibye újcutúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco íñujií íjcyátúné ihdéjuco meke iwájyúne dibye íjtsámeíñé Críjtoj tééveri meke iújcuíñé.

¹⁰ Áhdújucóo dííbyeke iwállóóneri meke dibye úujetsóné ímiááné meke iwájyune. Aabée mééma ímíbajchó mépéé mewágóóvéiyóne. Áánemáa méhdivu böhówajcáróobe múijyú medsijivéjúcóóityúne böhí meújcúñé uwááboju.

¹¹ Aane iñe úwááboobéré ó pehíjcyá jodíomú íjcyátúmeke okée Píívyéébe níwaavédújuco.

¹² Aabe tééné déjúcotu páhduváré nénehjiri o ícúbáhrámeíyoobe tsá o núcójpívetú dííbyedívú o cátsípáávénema. Muurá ó waajácú oke dibye piááboíñé tsiiñé Jetsocríjtó tsááiñévújuco.

¹³ Ahdícyane ímíñeúvú dííbyé uwááboju cáhcújtsóne duráávyé muhdúhjáa uke o úwaabódu. Ááne pamévakéré wajyu Críjto meke wájyudu.

¹⁴ Aabe óvíi Píívyéébée uke ityújkevéélléne níwáávéné wákimyéí ímíñeúvú ú meenú dííbyé Apííchó mépañé íjcyane uke piáábóneri.

¹⁵ Áánetúu Áátsiá iiñújí cahcújtsó múnáadítýú tsaate oke náhbénuhíjcyarómé óhdityu péémemá téhdure Pijééromútsí Hemóójenémá pééhií. Aane muurá tsúúca ú waajácúhi.

¹⁶ Áánetúu Onetsííporo píváijyúvá oke aahívejé 'bohíbóhiúvú' cùvéhóójari o íjcyane núcojpíllétuubére. Áábedi óvíi Píívyéébe iídáátsóvéne píaabó panévatúré pámeekéré iítsíímemá.

¹⁷ Íllevúhjáa Róómávu wájtsiibe íjcyátútsihdyu oke néhcoobéré ipyéhíjcyáné níjcaúvú ájtyúmité cùvéhóójari o íjcyáábeke.

¹⁸ Aane muurá uure ú waajácú muhdúhjáa meke dibye piáábohíjcyáné Éépetsórí meíjcyámútsikye. Ahdu óvíi dííbyeke Píívyéébe píaabó Ávyéjuube Jetsóó itsáácooca tsaímíyé dííbyeke iújcuki.

2

Muhdú uwáábojte íjcyane

¹ Aane ovíi Píívyéébe uke píaabó iñe Críjtoke mecáhcújtsónéjcutu u iíhtsútúúveki, Llihiú Timotéoj.

² Aabe ihdyu muhdúhjáa mítyáméj píinévú o úwaabóné u wájane tsíjtyeke ímíñeúvú duwáábó téhdure diityéréjuco iuwáábo tsíjtyeke.

³ Ááné wákimyéyi u ícúbáhrámeíyonéhjí imíchi díícyáne daabúcuhíjcyá diibyéjuco Jetsocríjtó wákimyéi múnáajpi u íjcyáábe.

⁴ Tsá muurá tsodáhó iímillédú íjcyatú pevéjté íjcyadu. Muurá ihdyu íavyéjuube muhdú néhdújuco dibye íjcyane.

5 Muurá tsáne ūcuri ímíñeúvú ūcutumé tsá tééne áhdó újcutúne.

6 Áanetu úmihéneri wákímyeímyé ibájtsó kékemécooca ujcú tééne tájpí iíjcyaki.

7 Illu íñe uke o néhijcyáné cahawáá ímíñeúvú dijtsó Píivyéébe pâneere úhdivu ibohowájtsoki.

8 Cähawáá dijtsúcunu muhdúhjáa Jetsocríjtó míamúnáá icyánéjcutu Dabííuvúj tsiiménémúhaabe íjcyabe ídsíjivétsihdyu tsiiñe böhíine. Áabedítýu íjcyáné uwááboju íñe méuwáábohíjcyá pajtyéteju.

9 Áané hallútú muurá éhne múúne dsíjivétso múnáájpikye icyúvéhoojánúdú oke míamúnaa cùvéhoojánuube ó ícubáhrámeíhíjcyáhi. Árónáa téené uwááboju tsúúca pahúllevávúré tsújaavéné tsá múha muhdú méénúityuróne.

10 Áanéllii o ícubáhrámeíyonéhjí ó aabúcuhíjcyá Píivyéébée újcúmeke o úwáábo múijyú muhdú íjcyáityúmeréjuco Jetsocríjtoj tééveri ipajtyetéki.

11 Illu muurá nééne ímiáánéjuco:

Crítoke mecáhcujtsómé medsíjivécooca ūné imíyaú dííbyema meíjcyáhi.

12 Áhdure meícubáhrámeíyonéhjí maáábúcúhajchíí dííbyema máávyéjúúteéhi. Áanetu dííbyeejté meíjcyane metóónúmeíhajchíí téhdure tóónúiibye ihñéjté meíjcyaróne.

13 Muurá mûhdurá medárívémeyónáa iíjcyadúré ímiáábé iíjcyánéllii meke piáábohíjcyáabe.

Ímiá uwááboje

14 Áanéllii ímíñeúvú duwáábó míamúnáake Ávyéjuube Jet-sóo mémeri ditye átéreénéhjiri ityhájácatsíjyúcótuki. Muurá ténehjiri illure tútavátsohíjcyámé ímiá uwááboju lléebóiyómeke.

15 Áanetu ímiá uwááboobe u íjcyabe ímíñeúvú dûwáábohíjcyá ímiá uwááboju ūnerí núcójpívétuubéré Píivyéébedívú u úujetéki.

16 Átéreénéhjí ditye úbállécatsílhíjcyáneri díicúvedíñ. Muurá ténehjiri éhnííñevu iifye tútavátsámeíhíjcyáme.

17 Áané uwááboju muurá míamúnáadi tsújaavéné illure dityéké tútavátsohíjcyá éhne múúne cheme méjpíyi llíyaaténé meke tútavajtsódu. Muuráhjáa Himenéomútsikye Piréétoma téené uwááboju tútavajtsóhi.

18 Aamútsí muurá nehíjcyá meeva medsíjivémé tsiiñe mebóhíjúcótityúne. Áaneri cahcújtso múnáake tsíñejcúvuréjuco dityétsí iibúwátsohíjcyáné tsíhdyuréjuco iúwáábóneri.

19 Árónáa méwaajácú illu tene nééneé: “Píívyéébe waajácú ihñéjteke.” Áhdure nééneé: “Pámeere Críjtoéjté tsáhájuco ímityúné méénúityuróne.” Ehdu Píívyéébé waajácuháámitu nééneé.

20 Muurá tsájá pañe tsá apááñéré ímiááné wáábyuta óórótuu, tsítsíiné uwáñewáánetuu, méénúmeíñé lliyihllóné ijcyatúne. Téhdure muurá ijcyáné átéreénéhjí wáábyuta úmehetuu, núpákityuu, méénúmeíhllói.

21 Ahdu muurá ímityunéhjí méénújúcootúmé ímiáámeréjuco ijcyámej tééveri Píívyéébe meenú wákimyéi.

22 Ahdícyane ihdyu díicúvedí ováhtsámú iiwbúwatu ímityúné ijtsaméi tsíñáávehíjcyáneri. Ímiáábéré díicyáne ímíñeuvú duráávyé u cáhcújtsojíjto. Ááne pamévamáyé wajyújcatsi múhdumé ímiááméré ijcyáne díibyedi tsúúrámeíhíjcyámema iiwajíi ámuha meijcyaki.

23 Tsá múu iičúvetú átéreénéhjiri míamúnaa táhjácatsíhíjcyáneri. Muurá ú waajácú téeménéhjí njkeváné úhbajcátsivúréjuco.

24-25 Tsá tene ímityú Píívyéébé wákimyéi méenume úhbájcatsíñé. Pamévamáyé ímiááméré ijcyáne aabúcuhíjcyáiyá ímityunéhjí ijcyaróne. Ímiááméré mítyájkímyeítyúmé chooco úwáábóiyá tsaate ímityúné ijcyámeke Píívyéébé piáábori ditye iimíjpyeténe iwáájácu ímiá uwááboju.

26 Ááne ditye iíchívyé Naavéné hójtsí pañétu iimillédu dibye diityéké dáríivehíjcyánetu.

3

Muhdíívané míamúnaa ijcyáíñé

1 Áánetu wajácútsi díicyaco. Muurá nihñéétsihvúré páneere tsíhyuréjuco cápáyóóvéíñé úmíwari míamúnaa ímityúné ijcyáahi.

2 Imílleímyé tsaímíyé ijcyá mítyane iidsíidsíváiyóne. Mítyájkímyeíhíjcyáimye. Ááne nehníwu Píívyéébedítü iihjyúváne díibyeke meúráávyejíjtó tsá ditye ávyejúúlléityúne. Áhdure tsá ditye cáánimu ijcyárómeke ávyejúúlléityúne.

3 Tsá muucá ditye wájyúityúne. Míamúnáadi nehníwu ihjyúvahíjcyáimye. Ímityúnéhjiri úmúúpívyehíjcyáimye. Illure tsaríllehíjcyáimye páneere ímiááné ijcyane.

4 Iñáhbévahíjcyárómeke ímityúné dáríiiveímye. ‘Meíhméí’ nééme Píívyéébedi iičúvetúméré iiye tsaímíyé ijcyáiyóneri tsúúrámeíhíjcyáahi.

⁵ Pánehjídú dííbyeke meúráávyejító úráávyeyíme. Árónáa tsá ditye ímiáánetúré cáhcújtsóityúne. Áámedi tsá műu iicúvetúne.

⁶ Muurá téeméjtéjuco míamúnáake iáhíivéne álliúré uwáábohíjcyáne. Ááneri walléémuke mútátsohíjcyámé ímityúné iijtsaméi ijcyame ténehjíré llííñemeke.

⁷ Aane diityé uwáábó úráávyerómé tsá müijyú wáájácúityú keená ímiááné ijcyane.

⁸ Tehdúhjáa muurá ápiíchojtétsí Jáánémutsi Jááberémá Moitséeúvú úwaabóné ehdíívállehíjcyáhi. Ahdu nééme iijtsaméiúvú wáájácúmeítyúmé tsá iicúvehíjcyatú Píívyéebé uwááboju ímiáájú ijcyáneri.

⁹ Ároméi wájácúúvétásáméií ímityúné imyéénuhíjcyanévú diityétsíhjyáa ápiíchojtétsí imyéénuhíjcyanévú wájácúúvétásameídyu.

Timotéoke éhnííñevu Páávoro úwaabóne

¹⁰ Áánetu ihdyu ímí tehdújuco u ícyahíjcyáné ukée o úwaabódu. Aabe muurá ú waajácú muhdú o ícyahíjcyáne, muhdú o ijsámeíñe, muhdú Críjtoke o cáhcujsóne, panéváré oke pájtyéronéhjí o áábúcuhíjcyáne, pamévakéré o wájuyuhíjcyáne, o uwáábóné déjúcotu o ícúbáhrámeíyonéhjí o áábúcuhíjcyáne.

¹¹ Muurá ú waajácú muhdúhjáa Ajtiokíia múnnaa, Icónio múnnaa, Ríitará múnnaa, óhdi ícúbáhráronéhjí o áábúcuhíjcyáne. Áhdure ú waajácú muhdúhjáa Píívyéébe oke ténéhjitu páyetétsohíjcyáne.

¹² Aane ímiááné ihnáhóóné Jetsocríjtoke meúraavyéné meímillémé tééné déjúcotu meícúbáhrámeíñe.

¹³ Áánetu ímityúmé álliu múnnaa ijcyame ávyétá tútavááveréjuco méénume míamúnáake éhnííñevúré állihíjcyá muhdú ímityúnehjívú iállitsámeíhjcyádu.

¹⁴ Áánetu ihdyu ímíñeúvú duráávyé ukée o úwaabóné tsúúca u wáájacúne.

¹⁵ Muurá ímí tehdújuco tsíiménédityúré u wáájacúné Píívyéebé uwááboju muhdú íwaajácúháámitu nééneé. Aane uke tükévéjtsóneri tsaímiyé Jetsocríjtoke u cáhcújtsoobe ú pájtyéeteéhi.

¹⁶⁻¹⁷ Muuráhjáa Píívyéebé uwááboju íwaajácúháámitu íhjyú uubálle múnnaa caatúnú dííbyere tükévéjtsóneri meke tene iuwáábo keená ímiáájú ijcyane, téhdure meke tene ityúkévéjtso keená álliúré ijcyánetu, áhdure meke tene iuwáábo múhdurá meícyahíjcyánetu meímibáávyéne ímiáámé dííbyema meíjcyame ímiánéhjiréjuco meméénuki.

4

1 Muurá Ávyéjuube Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyabe tsiiñe tsaá pameere míamúnaa dsíjivéjúcóóróméhjíma muhdú íyahíjcyáné iimibájchoki. Áánellii diíbyee, Píivyéébeé, íjcyámútsí úmiwávú uke o néé dííbyedítyú íjcyáné uwááboju paíjyuváré u uwáábohíjcyia ihdícyajcójí íjcyaróné.

2 Ímíñeuvú múhdurá néérónéhjí pañe óvéhéétubéré cáhcujtsótumeke chooco duwáábó muhdú tene néhdújuco. Áánetu cáhcujtsójúcoorómé múhdurá íyahíjcyámeke ihnáhóónécoba duwáábó ditye iímíjpyetéki.

3 Muurá íjcyáñé míamúnaa ímiá uwááboju iihvégtsóne iímíllehíjcyádú átéreénéhjí uwáábojtékeréjuco néhcoíñe.

4 Aame úúbállénéhjiríyéjuco íjcyame illuréjuco ihevéjtsoíñé ímiá uwááboju.

5 Áánetu ihdyu ímiáábéré díícyáne daabúcuhíjcyá ímítunéhjí uke pájtyeróné. Ááne dúwáábohíjcyá ímiáájú pajtyéteju míamúnaa icyáhcújtsoki. Ehdu ímíñeuvú méenuhíjcyá díwákimyéíyuco íjcyane.

6 Muurá íñe tsúúca tééneri o ícúbáhrámeihíjcyánetu ó wáyéeevérihi. Aabe wahájchotáréjuco o íjcyánetu o dsíjíveíñe.

7 Tsúúca íñe okée Píivyéébe níwáávéné wákimyéí o méenúnetu ó níjkéváhi. Aabe dííbyeke o cáhcujtsóné tsá o ihevéjtsotúne.

8 Áánellii Jetsocríjtó ímiáábé íjcyabe tsiiñe itsáácooca tééne áhdó oke ávyéjújtsoóhi. Árónáa tsá apáábyekéré oke dibye ávyéjújtsóityúne. Pameere múhdumé ímiááméré iijcyáne tsaímíyé dííbyeke téhmehíjcyámeke téhdure ávyéjújtsóiibye.

Timotéoke Páávoro túkévejtsóne

9 Aane óvíjyuco iicuí oke duhjéva.

10 Muurá oke náhbenuhíjcyarómé péjucóó óhdityu. Dééma péjucóó Tetsaróonicávú iijienéré iímíllehíjcyánellíhye. Áhdure Cretséété péjucóó Garáátsiá iiñújivu. Áhdure Tíito péjucóó Damáátsiá iiñújivu.

11-12 Áánetúu Tíikicyóké ó wallóó Éépetsóvu. Apáábyeréjuco Róóca óhdivu cöeváne. Áánellii uke o néé kiá Mááco íjcyáábeke u néhcóne óhdivu u tsíva oke dibye tawákimyéityu ipiááboki.

13 Aabe néhi u tsáácooca óhdivu tsiva Tóróóavúu Cáápo jávú tatsuucójama táwaajácúhaamíné o pícyoíñúne. Tsáma dábájíívedí imichi tápañétuéhaamíjí íjcyane.

¹⁴ Áánetu uke ó úúballé Arejáádoro ímityúné oke dáríivéné éhne úwáñewáánetu panéváré méénuhíjcyáabe. Áábema ihdyu óvíi Píívyéébe ímíbajchó teéne.

¹⁵ Áábeke téiibüwá díícyaco. Uke mújtátsódiíbye. Muurá íñe meúwáábohíjcyáné ehdíívállehíjcyáabe.

¹⁶ Aanée muurá pámeere oke náhbénurómé óhdityu pééné boone ímityúnéhjí ímibájchojté úmiwávú o íhjyúváábeke tsá múha oke piáábotúne. Árómeke néhi tsá iiná pájtyéityú tééné hallútu.

¹⁷ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke piáábóneri pajtyéteju o úwaabóné tsújaavé pámeere jodíomú íjcyátúrómedívu. Áhdurée oke pájtyetétsoobe oohímyé oke dóoíyónetu.

¹⁸ Aabe muurá oke panévatúré téhmeé tsaímiyé íavyéjuri dííbyema níjkyéjiri o íjcyaki. Áábeke metsu maávyéjútso múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Páávoro pítyajcóne

¹⁹ Aane óóma duubállé Píríícamá Akiíramútsikye o dúúruváne. Téhdure Onetsííporoké pámeere iitsíimema ó duurúváhi.

²⁰ Téhdure uke ó úúballé Coríítovúú óhdityu Eráátó cóeváne. Áánetúú Tóróópimo chéméébeke ó pícyoíñú Miréétovu.

²¹ Áánéllii uke o néé iicuí úúníjyabái íjcyátúné ihde u tsáakií. Téhdure uke ó úúballé íilletu uke ditye dúúruváné Eobóóroo, Podéétee, Ríínoó, Cáráóódiaa, íjcyame. Téhdure pámeere tsíjtyehjí ménahbémú uke duurúváhi.

²² Ahdícyane óvíi Píívyéébema Ávyéjuube Jetsocríjtomútsí pámeekéré ámúhakye piáabóhi. Áyu tehdújuco.

TÍÍTOÓ

Tíító éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro Píívyéébé iicúve múnáajpi o íjcyabe íñe Jetsocríjtodítyú íjcyáné uwááboju úwááboobéré ó pehíjcyá dibyée tsúúca újcumeke ditye ímíñeuvú iwáájácu téjijto meúraavyémé müijyú medsíjivéjúcoóityúne bólí meújcune.

² Tsá muurá Píívyéébe állíutúne. Aabée téénevu meke iájcuíñé néé tsúúcajátújuco ííñujíkyée ípívyéévétúné ihdéjuco.

³ Áané uwáábojúu mewáájácúíñe éevé úújetétsihvújuco muurá íñe meke dibye wáájácutsóné téénevu. Aane úwááboobéré ó pehíjcyá Mépájtyetétsobée Píívyéébe oke néhdújuco.

⁴ Aabe íñe íhyaami ó caatúnú, uu, Tíító éllevu táuwááboríí Píívyéébeke u cáhcújtsónéllii tájtsiiménédú uke o íjtsúcunúúbe éllevu. Aane ihdyu óvíí pámeke iidaatsóllédú íjcyamútsí Mépájtyetétsobee Jetsocríjtoma uke píaabó íbúwajíí u íjcyaki.

Cahcújtsos múnáake Tíito píaabóne

⁵ Muuráhjáa uke 'Créétaa' némeíñé caapáhovu ó pícyoíñú tétsii íjcyácoomíjíri íjcyáné cahcújtsos múnáake panévatúré u píaáboki. Áhdurée uke o néé diityémá túkevéjtsotéké u méménuki.

⁶ Aame diitye túkevéjtsojte íjcyáiyá panévatúré ímiááméré iinetú néétsámeítyúme. Tsáápíllekeré táábáváiyóme. Áámej tsíímé cahcújtsos múnnaa íjcyáiyá cáánímudívú iñéétsótuki.

⁷ Muurá túkevéjtsobee páneere Píívyéébé icyánéjcú wákemyéí ejécunúhi. Áánéllii tééné wákemyéí méénume panévatúré ímiááméré íjcyáiyáhi. Tsá ditye ávyéjuuháñé llííñéíturóne. Tsá ditye cááyóbáityuróne. Tsá ditye llíyíícyáváítyuróne. Tsá ditye átéreénéhjí hallúvú dsíidsíváítyuróne.

⁸ Keená ímiááné íjcyane Píívyéébe ímilléneréjuco ditye méénúiyóné iinevú tähjátsámeítyúme. Aame tsaímýé íaahíve múnáake waatsúcuiyáhi.

⁹ Tsaímýé ímiá uwááboju tsúúca iwáájacúné úráávyéiyóme. Ááne úwáábóiyómé téénetu ímityúné íhjyúvahíjcyámeke ímí dityéké tene ibúúuvéki.

¹⁰ Muurá ijcyámé mítyame tamúnaa jodíómú ímiáájú úraavyéjúcoorómé úwáábohíjcyáné míamúnaa kíhdyahírótsámeíiyónetu. Ááneri illure míamúnáake állihíjcyáme.

¹¹ Áánéllii múu diityéké bójcyú téénetu. Múhdurá úwáábohíjcyámé tééné halluvú ídsíidsívakíye. Muurá pívájavá múnáakéjuco ditye mújtatsóné ímiájító ditye úráávyénetu.

¹² Aanéhjáa muurá tétsíi múnáajpíyé uwááboobe nééhi: "Crééta múnaa ávyétá allíujte iyámédú nééme ovéhe múnaa íjcyame mítyane majchóhi."

¹³ Ímiáánéjucóhjáa dibye nééneé. Áánéllii uke o néé ihnáhóónécoba tétsíi múnáake u úwáábo ditye ímíñeuvú Críjtoke íjcyáhcújtsoki.

¹⁴ Aame tsá iičuvéjúcóiityú átéreénehjí iihtsaméityúré iújcune ditye úubállehíjcyáneri. Áhdure tsá ditye iičuvéityú ímiájító úraavyéjúcootumé diityéké tsíñejcúvúré tükévéjtsóneri.

¹⁵ Muurá cahcújtsso múnaa ímiáánéré íjtsámeíhi. Áánetu cáhcújtsotumé tsá múijyú ímiááné íjtsámeíityuró ímityúnéré diityé ii búwari íjcyánellíhye.

¹⁶ Tehdu nééme muurá bañuháñé nehíjcyá Píívyéébeke iwáájacúne. Árónáa múhdurá ditye ícyahíjcyánetu méwaajácú illure ditye állihíjcyáne. Aame ímityúmé íjcyame tsá múijyú ímiááné méénúityuróne.

2

Ímiá uwááboju

¹ Áánetu ihdyu ímíñeuvú dihyúvahíjcyá muhdú ímiá uwááboju néhduú.

² Ááne dúwáábohíjcyá kéémemújuco íjcyáné nahbémuke ditye tsáii búwáré ii jcyáne pamévakéré iávyejúúlleki, ímityúnehjívú ditye ityáhjátsámeítyuki, Críjtoke ditye ímí icyáhcújtsoki, ímityunéhjí íjcyaróné iáábúcúne ditye pamévamáyé iwájyújcatsíki.

³ Áhdure kéémemújuco íjcyáné naallémuke duwáábó pamévakéré iávyejúúlléne tsíjtyedityú állíunéhjí ditye iihjyúvátuki. Áhdure tsá ditye llíyíjcyávéityuróne. Ímiáánetúré böhówaúcunúiyóme.

⁴ Aame úwáábóiyá bádsíjcake muhdú múúne walle ájyúma iwájyújcatsíñe tsaímíyé ii tsíjimeke téhmene.

⁵ Úwáábóiyómé ímityunévú ditye ityáhjátsámeítyuki, panévatúré ímiááméré ditye ii jcyaki, tsaímíyé ihjya ditye ityéhmeki, tsíjtyeke ii daatsólléne ditye ipiááboki, ájyumu tükévejtsódú tsaímíyé ditye ii jcyaki. Ehdu íjcyáiyómé Píívyéébé uwáábójutu múha ímityúné iihjyúvátuki.

6 Áhdure ováhtsámuke ímíñeúvú duwáábó ditye ímiááméré iíjcyaki.

7 Áane panévatúré ímiáábé diityémá diicya tehdu ditye iíjcyaki. Tsá műu májchíjyuri díllotú diityéké iúwaabóne.

8 Tsaate úhdityu ímityúné íhjyuváneri díicúvedí ditye tééneri iñúcójpívéne tsiiñe iihjyuvájúcóótuki.

9 Téhdure idyé uke o néé tsaaté hójtsí pañe íjcyámeke u úwáábo ditye ímiááméré iíjcyáne íavyéujte táuhbáné imyéénuki. Tsá tene ímityú llíñetúré diityéké ditye áñújcúiyóne.

10 Tsá ditye nánítyuró diityé éhne. Panévatúré ímiááméré íjcyáiyá Mépájtyetétsoobe Pívyéébé uwááboju diityédítýú ibóhówaúcunúki.

11 Muuráhjáa meke iidaatsólléne iwájyúmeke waajácútsoobe muhdú mepájtyetéiñe.

12 Áanélli tsúúca méwaajácú páneere iíjí imityuháñé meíhvéjtsóne tsaímiyéjuco dílbyeke meúráávyéiyóné iinevú táhjátsámeítyúme.

13 Áhdure tsúúca méwaajácú ípyée iñéhdu íhtsútuube Mépiiyéébé Mepájtyetétsoobe Jetsocrító iiné imijyaú tsáiñe metéhmehíjcyáne.

14 Diibyée muurá dsíjivé mewájyuri mepée mewágóóváyíonetu meke ipájtyetétsoki. Ehdúu meke ímijpyetétsoobe dílbyeéjté meíjcyame ímiááné meímilléne ímiááneréjuco meméénuki.

15 Ehdu műu úwaabó míamúnáake tsápítsoobére. Áhdure műu ihnahóónécoba úwaabó mûhdurá ícyahíjcyámeke diityédívú táhjátsámeítyuubére.

3

Muhdú műúne cahcújtso múnaa íjcyane

1 Áhdure idyé duwáábó cahcújtso múnáake ditye pámeere iíñújí avyéujtéké iávyejúúlléne muhdú ditye néhdu iíjcyáne imyéénuhíjya ímiááneréjuco.

2 Áane ímiááméré iíjcyáne mítyákímyéityúmé míamúnáake iidaatsólléne ipiáábohíjcyaki. Aame tsá mûhdityu ímityúné ihjyuváityúne.

3 Muuráhjáa tujkénú mûhdurá menéénelli tsá Pívyéébeke melléébohíjcyatúne. Idátsóhrée ímityúnéhacáa íjcyane páhduváré nénehjí pánehjídú imíwu meíjtsúcunúné méúráávyejhíjcyáhi. Ehdúu ímityúnéhjí pañe meíjcyame tsíñéhjiri ménomíutáávahíjcyáhi. Áhdurée tsíjtyéhjíma métsarillécatsíhíjcyáhi.

⁴ Árónácacáa Píívyéébe Mépápjyetétsoobe ímiááné pámeekéré míamúnáake iwájyune úújetsó meke ipájtyetétsóneri.

⁵ Tsáháá iiná ímiááné meméénúnellii meke dibye pájtyetétsotúne. Mekée iidaatsóllénellii pájtyetétsoobe Íapíichojoj tééveri meke dibye ímíbjachómé béhné íjtsaméimáyéjuco meíjcyaki.

⁶⁻⁷ Teenée Íapíichó mépañevú pícyoobe Mépápjyetétsoobe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámeréjuco meíjcyame múijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhí meítsohíjcyáné meújcuki.

⁸ Aane éhníiñevu dúwáábohíjcyá Píívyéébeke cáhcujtsómé keená ímiááné íjcyanéré imyéénúíñeri itsúúrámeíki. Ehdu íñe uke o néé pámeekéré píááboíñe.

⁹ Áánetu eene átéreénenéhjí meke píáábóityúné muhdúhjáa méihdé múnáaúvú ihdééné taúhbáju úráávyehíjcyáneri ditye táhjácatsíhíjcyáneri diíicúvedíñe. Íllure ténehjí meke mújtatsóhi.

¹⁰ Áánellii múu tsaate ténehjiri táhjácatsíhajchíi bójcyúrá míijyúcúre. Aane ditye lléebótúhajchíi múu ílluréjuco íjchívyetsóné diityéké tsíjtyeke ditye imújtásotuki.

¹¹ Muurá ehdu dáríívéméímyé tsáhájuco ímílletú ímí iiijcane. Aame waajácurá íhyallúvúré ímityúné imyéénunue.

Tíítóke Páávoro túkévejtsóne

¹² Aane diéllevu Tííkicyómá Atéé mamútsidítýú tsáápikye o wálloobe úújetécooca iicuí oke dúhjetécó Nicóóporiyí o íjcyáábeke. Técoomiyí úúníjyaba o pájtyeíñé ó wábyujsóhi.

¹³ Áánetu ihdyu óvíi muhdú u píívyetédú ú píaabó Apóóromútsikye ímityúné múúne méénúmé hallúvú íhjyúvaabe Tséénáma dityétsí kiávú ipyéhullévú péécoóca.

¹⁴ Aane ihdyu óvíi éhnéé méuwáábori cáhcujtsómé iwáájáne téhdure tsíjtyeke píaabó ímiáájú diityédítýú ibóhówaúcunúki.

Páávoro pítyajcóne

¹⁵ Ahdícyane óvíi Píívyéébe pámeekéré ámúhakye píaabóhi. Pámeere ménahbémú ílle íjcyame uke duurúváhi. Áhdure elle íjcyámeke o duurúváhi. Áyu tehdújuco.

PIREMÓO

Piremoo éllevu Páávoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoro Crijtoke o úráávyéné déjúcotu cívéhóójari o íjcyáábema ménahbe Timotéo íjcyáábema muhtsi íhyaami diéllevu mécaatúnú Píivyéebé wákimyéí muhtsi meméénuhíjcyádú téhdure tééné wákimyéí u méénúúbeke mítyane uke muhtsi mewájuube Piremoo éllevu.

² Téhdure idyé dihyjávú píhcyáávehíjcyáné cahcújtso múnáá wáábyuta téhaámi. Áhdure uwáábotu meke píáábohíjcyaaabe Akípoo, ménaalle Áápiaa, íjcyamútsí wáábyuta téhaámi.

³ Áameke ihdyu óvíi ámúhakye Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Méécááni Píivyéebema píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Piremoo ímí cáhcujtsóne

⁴⁻⁵ Muurá paíjyuvaré Píivyéebema o íhjyúvácooca díhyallúvú ó téhdútsohíjcyá uuva ímí Máavyéjuube Jetsocríjtoke u cáhcújtsone pámeekéré cahcújtso múnáake u wájyhíjcyáné uubállé o lléebónélliíhye.

⁶ Áánellii díhyallúvú ó táúmeíhíjcyá piáábó íñe Jetsocríjtoke mecáhcújtsonej téeveriyé mééma piáábó íjcyane éhnííñevu u wájácúne tsíjtyeke u úwááboki.

⁷ Muurá mítyane ó ímíjyuuvé ímí tehdújuco ménahbémuke u wájyúne panévariyé diityéké u ímíjyúúvétsohíjcyáneri.

Páávoro Onéétsimó hallúvú íhjyuváne

⁸ Áábeke muurá uke ó piivyeréterá o táuhbáné iiná u méénúíñevú Crijtorée oke uwáábóóbedívú pícyoóbe.

⁹⁻¹⁰ Aabe íñe ídátsó keeméjuco o íjcyaaabe dííbyeke o cáhcújtsoné déjúcotu cívéhóójari o íjcyaaabe úúma ó íhjyúvá Onéétsimó hallúvú tawáábori dibye Píivyéebeké cáhcújtsonéllií tajtsiiménédú o íjtsúcunúúbé hallúvu. Áánellii uke o néé oke u wájyúhajchíí dííbyeke u píááboki.

¹¹ Muuráhjáa ihdyu éíjyu díhyójtsí pañe íjcyaaabe tsá iinetú uke píáábohíjcyatú átéreéjpi iíjcyánélliíhye. Ároobe ícyooca tsúúca ímíjpyetééhi.

¹² Áábeke íñe tsiiñe diéllevu o óómichóóbeke ihdyu ímíñeúvú waatsúcúpéjtsoco muhdú oke u wáátsúcúiyódu.

¹³ Ó imíllerá dibyéi óómaye íjcyane íñe ímiá uwáábójú déjúcotu cívéhóójari o íjcyáné hajchótá oke dibye ipíáábo oke u píáábóiyódu.

¹⁴ Árónáa tsá o ímíilletú u wáájácútúnáa dibye óhdivu cóeváne. Ihdyu díicyánéjcutu u ímílléhajchíí tehdújuco óhdivu icyóéváne oke dibye píáábóiyóne.

¹⁵ Muuráhjáubáhjáa ihdyu úhdityu úmívaabe iímíbáávyéne úúmaye iiýcyaki.

¹⁶ Aabe ihdyu tsiiñe díhyójtsí pañévú úújetéébeke éhnííñevu ú wájyuúhi. Muurá téhdure dííbyeke mítyane ó wajyúhi. Ááné ehnííñevu dííbyeke wajyu tsúúca Píívyéébeke cáhcújtsoobe díñahbéduréjuco néébeke.

¹⁷ Ahdícyane tsáma ímíñeúvú dííbyeke waatsúcuco muhdú oke u wáátsúcuyódú ímiááné díñahbéebé o íjcyáábeke u wájyúhajchííjyu.

¹⁸ Aabée uke ímityúné dáríívhéhajchííjyu, dibyée tsíeméné úhdityu áhdótzuube újcúhajchíí néhi páneere ookéréjuco dahdótso.

¹⁹ Aane uke o áhdoíñé o nééne oo Páávoro ó caatúnúhi. Árónaa ihdyu tsá uke o néétu téhdure oke u áhdóiyóné ukée o píaabóne.

²⁰ Ehdu teéne, muúbej. Ahdícyane óvíí Ávyéjuube Jetsocríjtoke mecáhcújtsónéjcutu táñahbe u íjcyaaabe oke ú tsípajtsóhi.

²¹ Ehdu iñe diéllevu ó caatúnú panévatúré ímiáábé u íjcyane o wáájácúnélliíhye. Áánéllií ó waajácú uke o néhíjcyáné ehnííñevu panéváré tsaímíyé u méénuíñe.

²² Aane uke o néé táihde tsátsii u ímíbájchoki. Tsáijyu múúne Píívyéébeke ámuha táhallúvú piáábó metáúmeíhíjcyánej péévé ámúhadívú ó úújetéhi.

Páávoro pítyajcóné

²³ Áhdure uke ó úúballé Epáápara uke dúúruváné téhdure Jetsocríjtoke iúráávyéné déjúcotu óóma cuvöhóójari íjcyaaabe.

²⁴ Áhdure uke duurúvámé Máácoó, Arijtáácoo, Déémaá, Róócaá, ehdume muha mewákímyeíhíjcyáme.

²⁵ Ahdícyane óvíí Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi. Áyu tehdújuco.

HEEBERÉO

Heeberéómu éllevu cáatúnúmeíháámi

Píívyéébe Íllij tééveri míamúnáama ihjyuváne

¹ Éíjyuúvhjáa Píívyéébe ihjyúvahíjcyá méihdé múnáaúvuma páhduváré nénehjí ihjyú uubálle múnáadívú ibóhówajcáronej tééveri.

² Áánetu ícyooca íjcyáné míamúnáama ihjyúvaabe Ílli Jet-socríjtoj tééveri. Aanéhjáa dííbyej tééveri páneere múhdúné tsíeméné iípívyéjtsóne dííbyé hójtsí pañevú pícyoobe tééné avyéjuube dibye iíjcyaki.

³ Aabéhjáa Cááni Píívyéébeke böhówájtsoobe meke úújetsó muhdú dibye íjcyane. Áábedítýú dííbyé ámítsaráhcó böhówáucunúubé íhtsútuube íjcyáabe tájpí páneere ijcyáhi. Muuráhjáa ídsíjívéneri méimítyuháñé iímíbájchóne Cáání éllevu níjkyejívú ipyééne illuréjuco dibye avyéjuuténe.

Níjkyéji múnáá ehnúíñevu Píívyéébé Hajchi avyejúúne

⁴ Aabe níjkyéji múnáá ehnúíñevu íhtsútuube Cááníye Píívyéébe dííbyeke avyéjújtsoóbe.

⁵ Tsáháhjáa muurá múijyú dibye tsáápiikye níjkyéji múnáadítýú néétune:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke o avyéjujtsóhi.

Áhdurée tsá dibye dííbyedítýú néétune:

Dííbyéj caani o íjcyánellii tájtsiiméné diíbye.

⁶ Árónáacáhjáa ihdyu Íllíkye apáábyéré íhtsútuube íjcyáábeke iíñujívú ibóhówajcáróóbedítýú neébe:

Óvíi pámeere tahñéjté níjkyéji múnaa Hájchíwúuke iávyéjújtsóóbeke duuruváhi.

⁷ Áánetúhjáa ihdyu diitye níjkyéji múnáadítýú neébe:

Tápiáábojte níjkyéji múnaa kíjyebádu. Áhdure cùújuwádú diitye.

⁸ Téhduréhjáa tsiiñe Íllídityu neébe:

Uu íhtsútuube Píívyéébe u íjcyáábé avyéjú tsá múijyú níjkéváityúne. Aabe ímiáábé u íjcyaaabe muhdú tene íjcyadújuco míamúnáama u méénuíñé.

⁹ Muurá ímiáábé u íjcyánellii tsá ímityúné u ímílletúne. Áánellii oo Dípiivyeébé o íjcyaaabe uke pámé ehnúíñevu ó píááboó iiné imíjyaú u íjcyaki.

¹⁰ Téhduréhjáa tsiiñe dííbyedítýú neébe:

Uu íhtsútuube ávyéjuube u íjcyaabée ú ípívyejtsó páneere íevéhóowari íjcyánéhjíma ííñuji.

11-12 Áronéhjí wágóóóveé wájyamu nójcanújá wágóooovédu. Ehdu ténehjí u wáágóóné boone béhnéréjuco u ípívyéjtsoíñé éhne múúne wájyamu nójcanúné boone békáréjuco ditye cápáyoácódu. Árónáa ihdyu dííjtsaméí tsá múijyú cápáyóóvéityúne. Áhdure tsá múijyú muhdú u íjcyáityúne.

13 Téhduréhjáa tsá múijyú dibye tsáapikye níjkyéjí múnáadítýú néétune:

Íchihvúi táuniúvú diicya dímunáake úúma o táhjáné hajchóta.

14 Muurá diitye níjkyéjí múnaa Píívyéébé piáábojte íjcyame tsá íjpíima íjcyatúne. Aame panévatúré piáábohíjcyá pájtyetéímyeke.

2

Tsá meíhvéjtsóityú mepjátyetéíne mecáhcujtsóne

1 Áánéllii metsu téiibuwá meíjcyáne ímíñeúvú meúráávyé iñe mepjátyetéíñé uwááboju melléébohíjcyáné téénetu memújtátuki.

2 Éíjyuúvúhjáa muurá diitye níjkyéjí múnáaj tééveri Píívyéébe uwáábohíjcyá ímí tehdújuco. Aanéhjáa tsaate lléébotúmé ímityúné méénuhíjcyámeke tééné hallútú ícúbáhrahíjcyáabe.

3 ¿Aane iñe teenéjuco mepjátyetéíyóneri meíicúvétuhajchíí múhdutú mepjátyéteéhi? Muuráhjáa dííbyere Ávyéjuube Jetsocríjtó úúballé tsúúca teene mééma imyéénune. Ááné uwáábojúu lléébotujkénúmé méhdivu pajtyétsóhi.

4 Áanevúu Píívyéébe meke ímíñeúvú waajácutsó páhduváré nénehjí méénúráítyuróné imyéénúneri. Muuráhjáa dííbyeke cáhcújtsómé pañévú lapiichó ipícyóónej tééveri páhduváré piáábohíjcyáabe muhdú iijsúcunúdu.

Jetsocríjtó míamúnáajpídyú íjcyane

5 Árónáacáa tsá dibye néetu békne iiñújiri meíhjyúvahíjcyaji ípívyéjtsojí níjkyéjí múnáá hójtsí pañévú ipícyooíñé.

6 Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

¿Aca muhdú iiivámedi míamúnáadi ú ijyáculúhijcyáhi? Áhdure

¿muhdú iiiváábedi Míamúnáajpidívúu ípívyéévédébi ú ijyáculúhijcyáhi?

7 Muuráhjáa dííbyeke ú pícyóó wahájchotáwu dibye níjkyéjí múnáá ihtsútú liliñévuréjuco iiíjcyaki. Áróóbekée bóbónétu u ávyéjújtsóne ú pícyóó páné avyéjuubéré dibye iiíjcyaki.

⁸ Ehdu Píívyéébé waajácúháámítu nééne páneere Críjtó hójtsí pañe íjcyane. Árónáa tsáhái panéváré dííbyé hójtsíri íjcyatúne. Íjcyáñéi ihdyu múijyú páneere dííbyé hójtsíryéjuco íjcyane.

⁹ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe dííbyeke wahájchotáwu picyóó níjkyéji múnáá Illiñévréjuco míamúnáá wájyuri dibye ídsíjíveki. Ároobe ícyooca lluréjuco ávyéjuuténe.

¹⁰ Dííbyej tééveríi páneere Píívyéébe ípívyejtsó tééneri iávyéjújtsámeíki. Áánélliihyée mewájyuri dííbyeke íhvéjtsoobe Mépájtyetétsoobe íjcyabe ícúbáhrámeíñej tééveri meímibáávyeki.

¹¹ Aame dííbyema tsané nahbémuréjuco meíjcyame tsaapííkyéré mécaaníváhi. Áánéllii Píívyéébé Hajchi tsáhájuco meke núcojpílletú tsúúca íñahbémú meíjcyámeke.

¹² Muurá dííbyé waajácúháámítu nééneé:
Uke ó böhówájtsoó táñahbémudívu. Aame tsaméhjí uke muha medúúrváné mémátsívahíjcyáahi.

¹³ Téhdure nééneé:

Píívyéébedívú ó cátsípáávehíjcyáahi.

Téhdure tsíiñé nééneé:

Tsúúca okée Píívyéébe náhbénúmema oó.

Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámítu.

¹⁴ Muurá íñe míamúnaa meíjcyadúrée idyé Jetsocríjtó ijcyá íjpíima, ítyujpácyoma. Ehdúu míamúnáájpidívú iípívyéévéne dsíjíveebe mépée mewágóóváyónejcúvú meke íbúwátsohíjcyáabe Naavéneke ityáhjaki.

¹⁵ Ehdúu dííbyé hójtsí pañétú meke pájtyetétsoobe mewágóóváyónetu.

¹⁶ Tsáháa Críjto tsáátu níjkyéji múnáake ípiááboki. Tsaabée Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe meíjcyámeke ípiááboki.

¹⁷ Áánélliihyée míamúnáájpidívú ípívyééveebe ímiá lluuváábé íjcyáabe íñe muhdú meícyahíjcyáné iwáájácu méhdi iídáátsóvéne máhallúvú Píívyéébeke piáábó ityáúmeíki. Aabée mewájyuri pájámeííbyedi ícúbahramé méimítyuháñé iábájíívemeíki.

¹⁸ Téhdurée dííbyeke Naavéné mávárijchónéri iícúbahraméíñéllií waajácuube muhdú ténehjí meke dómácohíjcyáne. Aabe piivyété meke téénetu ípiáabóne.

3

Moitséé ehnííñevu Jetsóó ávyejúúne

¹ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánéllii Píívyéébeéjté meíjcyame metsu ímíñeúvú meúráávye uwááboobe

Jetsocríjtoke, dííbyeke meúráávyehíjcyánéjcú lluuváábé páñétuejpi íjcyáábeke.

² Muuráhjáa Píívyéébe dííbyeke níwáávéné wákimyéí tsaímiyé nijkévaabe Moitséeúvukéhjáa dibye ihñéjedívú níwáávemeke dibye tsaímiyé téhmehíjcyádu.

³ Árónáa ihdyu Moitséeúvú ehnííñevu avyéjúúllémeíbyé páneerée dibye ípívyéjtsónéllii éhne múúne jaa méenuube téejá ehnííñevu ávyejúúllémeídyu.

⁴ Muurá míamúnaa jaa meenúhi. Árónáacáa ihdyu páneere Píívyéébere ípívyéjtsónéllii éhniíñevu diibye avyéjúúhií.

⁵⁻⁶ Ehdu muurá Críjto Moitséeúvú ehnííñevu avyéjújtsámeíhi. Muuráhjáa dííbyeúvú Píívyéébeéjté jahdu néemeke ímí téhmehíjcyáhi. Ároobée dííbyé iicúve múnáajpíye. Áánetu ihdyu Illi Críjto dííbyeéjté avyéjuúbe. Áábedítýuu muurá diibye Moitséeúvú meke úuballéhi. Aane ímiááné dííbyeéjté meíjcyame dííbyedívú mecátsípáávéne nihñéétsihvúré ímí dííbyeke meúráávyéhajchíi tsaímiyé méíjcyáahi.

Píívyéébeéjté tsaímiyé íjcyane

⁷ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu dííbyé Apíichó túkevéjtsóneri dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi néehií:

Píívyéébe o íjcyabé ámúhakye o néene melléébo.

⁸ Tsá múu oke táhjálletú éhnée ámúhá ihdé múnáauvú iinéubá píívyétúné iiñújiri íjcyácooca oke dáríívehíjcyádu.

⁹ Ehdúu téhulle íjcyame dáríívemeíhíjcyá 40 píjcyá hajchótá diityémá méénúráityúronéhjí o méenuhíjcyáné ájtyumíjúcooróme.

¹⁰ Aanée oke cágobáávatétssoobe diityédítýú o néehií: "Íjtsaméí tútávaavémé tsá ímílletú diityéké o tükévejtsóné illéébone."

¹¹ Ehdúu diityédívú o cágobáávaténe ímiáánetúré o néé diityéké o tsaímiyé o píjcyooíñé o néhíjcyátsihvú ditye úújetéityúne. Ehdúhjáa Píívyéébé waajácúháámitu dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi néé dííbyé Apíichóré tükévéjtsóneri.

¹² Ahdícyane tsáma téíibuwá méíjcyaco, ámuúha táñahbémuj. Ámúhá íjtsaméí métútáváávedí diibyejuco ímiá Piivýéébé íjcyáábeke ámuha mecahcújtsónetu ámuha memújtátuki.

¹³ Múu tsápítsójcatsí teenéjuco ícyooca meíjcyarááhori meíjcyáné hajchótá ímityúné ámúhakye imújtátsótuki.

¹⁴ Muurá tujkénutújuco nihñéétsihvúré tsaímiyé Píívyéébedívú mecátsípáávéne dííbyeke meúráávyéhajchíi iiné imíjyaú Críjtona méíjcyáá íavyéjuri.

¹⁵ Áánéllii máábájíívedí Píívyéébe íwaajácúháámitu illu néeneé:

Píívyéébe o íjcyaaabe ámúhakye o nééne melléébo. Tsá műu oke tähjálletú ámúhá ihdé múnáauvúu oke táhjállehíjcyádu.

¹⁶ ¿Acáa caatyé Píívyéébeke ímityú dáríívehíjcyáhi? Muuráhjáa Ejíto múnáá hójtsí pañétú Moitséeuvú íjchívyetsómé Píívyéébeke ímityúné dáríívehíjcyáhi.

¹⁷ ¿Acáa caatyédí Píívyéébe icyáayóbáne ícúbahrá 40 píjcyá hajchóta? Diityérée muurá íimityú níjcauvú úújetémé iinéubárá píívyétúné iiñújivu dsíjívehíjcyáhi.

¹⁸ ¿Acáa caatyéké neebe tsaimiyé diityéké ipícyooíñé iñéerótsihvu ditye úújetéityúne? Diityédítýürée ehdu neebe ditye dííbyeke lléébohíjcyátúné déjúcotu.

¹⁹ Áhdújucóo muurá tsá ditye úújetétú dibyée diityéké néhíjcyátsihvu ípyée icyáhcújtsótúnellíhye.

4

¹ Áhdure muurá ícyooca mééma ijcyájúcooróné Píívyéébe meke néhíjcyáné tsaimiyé dííbyema maávyéjuutéiyóne. Áánellii téébúwá méíjcyaco tééneri mebáñúmeítyu dityéhjáa báñúmeídyu.

² Muuráhjáa diityéké iuwáábohíjcyadúré ícyooca Píívyéébe méhdivu muhdú mepájtyetéíñé uwááboju böhówátsohíjcyáhi. Aane muurá dityee ijcyadúré melléébójúcoorómé mecáhcújtsótúhajchíi tsá iinetú meke tene piáábóityúne.

³ Áánetu ihdyu ímiááné cáhcujtsómé tsaimiyé íjcyáá Píívyéébema. Muurá cáhcújtsótúmedítýú neébe:

Cáhcújtsótúmedívú o cayobáávaténe o néé müijyú ditye úújetéityúné diityéké o tsaimiyé o pícyooíñé o nétsihvu.

Ehdújhjáa cáhcújtsótúmedítýú neebe iiñujíi iipívyéjtsóijyújuco pámeeré miámúnaa iiné imíjyaú dííbyema ijcyáñé iñéijyu.

⁴ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Páneerée Píívyéébe íwákimyéí iníjkévátsihdyu 7 coojívá úújetéjcoójí illuréjuco wáyeeevéne.

⁵ Áhdure nééne cáhcújtsótúmedítýu:

Tsá müijyú ditye úújetéityú diityéké o tsaimiyé o pícyooíñé o nétsihvu.

⁶ Árónáa ijcyámé tsaaate pajtyété uwááboju icyáhcújtsóne ímí Píívyéébema íjcyame. Áánetúu tujkénú tééné uwááboju illeébójúcooróné cáhcújtsótumé illure báñúmeíhi.

⁷ Áánelliihyée Píívyéébe meke íyahóvú iájcúrááhori Dabíiúvuj tééveri íwaajácúháámitu nééhií:

Píívyéébe o íjcyaaabe ámúhakye o nééne melléébo. Tsá műu oke tähjálletúne.

Ehdúu Píívyéébe néé íwaajácúháámitu.

8 Aanée muurá méihdé múnáauvuke tsaímíyé ipícyooíñé iñééne Jotsoéeuvuj tééveri imyéénuca tsahájuco Dabíiúvuj tééveri mééma dibye íhjyúváityurón.

9 Áánéllii muurá ijcyánéi méumíwari tsaímíyé Píívyéébema meíjcyáñé. Tsahái mééma tene pánéévetú mekée iájcuíñé dibye nééneé.

10 Muurá ihdyu dííbyema tsaímíyé meíjcyácooca ílluréjuco mewáyééveíñé dibyée panéváré iípívyéjtsóné níjcáutu wáyéeevédú.

11 Áánéllii metsu tsaímíyé Píívyéébeke meúráávye ímí dííbyema meíjcyá meihdé múnáauvújháa báñúmeídyú mebáñúmeítyuki.

12 Muurá dííbyé ihju íhtsutúné iíjcyánéllií páneere míamúnáá áábúwá íjtsaméí böhówajtsó éhne múúne niitsuwari tsíeméné mewáhdahíróné pañe muhdíívané ijcyane maájtyumídu.

13 Dííbyerée páneere ípívyéjtsónéllií tsá áána dííbyedívú téévetúne. Páneere muurá waajácuúbe. Áábé úmíwari meíjcyácooca páneere mééma ímíbájchóoibye muhdú meícyahíjcyáne.

Jetsóó páñétúejpi llúúváábe ijcyane

14 Áábé Hajchi muurá Jetsocrító páñétúejpi méhlluuváábé íhtsútuúbe. Aabe dííbyema ijcyáabe máhalluvú piáábó táumeíhíjcyáhi. Áánéllii metsu ímíñeúvú dííbyeke meúráávyeki.

15 Muurá meke áádaatsólléne piáábohíjcyáabe mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeítyuki. Muuráhjáa téhdure áájíri iíjcyácooca ténéhjíri áácúbáhrámeíñéllií waajácuube muhdú meícúbáhrámeíñé. Árónáacáa ihdyu tsá dibye ímityúné méénutúne.

16 Ahdícyane cáhawáá metsu dííbyedívú mecátsípáávéne Píívyéébeke piáábó metáúmeí méhdi áádáatsóvéne meke dibye ipíááboki.

5

1 Muurá mee míamúnáadítýú páñétúejte llúúvájte ijcyáímyeke meménuhíjcyámé ityújkevééllémeke ditye Píívyéébema tsaaté halluvú iíhjyúváne dííbyeke ááccúvéné iyámeke icyovájtso diityé imityú iábjáávemeíki.

2 Árónáa llúúváábe ijcyároobe míamúnáajpi iíjcyánéllií waajácú muhdú mávaríjchó ijcyane. Áánéllii tsatae ímíñeúvú wájácutumé mújtámeke piivyéteebe chooco iúwaabóne.

³ Aabe tujkénú íhyalluvú Píívyéébeke iíicuvéné iyáábeke cóvajtsó íimityú iábájíívemeíki. Ááné boonétú tsíjtyé halluvú méénuube diityé imityú iábájíívemeíki.

⁴ Tsá tsaapi iíye méménúmeítyuró llúuváábedívu. Píívyéébere ihdyu ityújkevééllémeke téénevu picyóó Aróoúvukéhjáa ipícyohdu.

⁵ Ahdúu Críjtoke Píívyéébere picyóó páñétúejpi llúuváábe dibye iíjcyaki. Tsáháa iiye dibye méménúmeítyúne. Áábedítýú muurá neebe íwaajácúháámítu:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó ávyéjuitsóhi.

⁶ Téhdure tsiiñe neébe:

Uke ó picyóó níjkéváityúné íhtsútuube llúuváábe u íjcyá Mek-itsedéé íjcyadu.

Ehdu Píívyéébe néé íwaajácúháámítu Críjtodítýu.

⁷ Aabée Críjto íjíri iíjcyácooca Cááni Píívyéébema ávyétá ihnáhó kímóóveebéré ihjyúvahíjcyá dibyée dsíjívéíñetu dibye muhdú iñéhajchíí dííbyeke ipájtyetétsoki. Árónemáhjáa íhvéjtsámeíbyé muhdú dibye ímillédú dííbyema tene ipájtyeki. Áánéllihiyhéhjáa Píívyéébe dííbyeke píaabóhi.

⁸ Aabée muurá dííbyé Hajchi íjcyaaabe páñetu iícubáhrámeíñéllii waajácú muhdú mecáhcujtsóne.

⁹ Ehdúhjáa ímiáábé iíjcyánellií mepájtyetéíñé méénuube dííbyeke cáhcujtsómé muhdú íjcyáityúmeréjuco dííbyema iíjcyaki.

¹⁰ Áánéllihiyhéhjáa Píívyéébe dííbyeke picyóó íhtsútuube páñétúejpi llúuváábe dibye iíjcyá Mekitsedéé íjcyadu.

Mecáhcujtsóné meíhvéjtsómé úmiwa ápichó nééneé

¹¹ Íjcyaróné téénetu mítyane ámúhakye o úwáábóiyóne. Árónáa tsáhájuco ámúhakye o úwáábóityú tééneri ámuha meíicuvéhíjcyátúnélliíhye.

¹² Tsáhájuco béjte ámuha meíjcyájúcóóturóne. Muurá ícyooca ámuha tsíjtyekréjuco meúwáábóiyóne. Árónáa muhdú iívane ámúhakye túhuutúné piéenéréi tsiiñe ó úwáábohíjcyá éhne müúne tsíimene majcho méénútutsi tsanééré mújpañe óóvedu.

¹³ Aane ehdu tsíimenédú nééme tsáhái ímíñeúvú wáájácutú muhdú ímiájíjtó meúráávyéiyóne.

¹⁴ Áánetu ihdyu kéémejte tsanééréjuco majcho méénudu nééme tsúúca waajácú ímityúnetu keená ímiááné íjcyane.

6

¹⁻² Áánélli metsu ímíñeúvú Píívyéébé uwááboju meúráávye éhnííñevu ténejcu mewáájácuki. Tsá apááñeriyé meíhjyúváítyuró Píívyéébema meímíbáávye

méíjtsaméí mecápáyóovéneri, dííbyeke mecáhcujtsómé ímítunéhjí meméénúné déjúcotu mewágóóvénýóneri, metsójtsotsámeíñeri, cahcújtso múnáá halluvú méhójtsine mepícyóóne dííbyeke piáábó metáumeíñeri, medsiíjivémé mebóhííñeri, dibye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímibájchóíñeri. Éhdúneri tsá apááñeriyé tsúúca Críjtodítýú ijcyáné uwááboju mewáájácúneri meíhjyúváityuróne.

³ Aane óvíi meke piááboobe éhnííñevu tsíñehjí mewáájácuki.

⁴ Muurá dííbyé uwááboju tsúúca iwáájacúné ímí ijtsúcunúné úráávyémé pañe ijcyájucóóné dííbyé Apíícho.

⁵ Aame tsúúca waajácú dííbyé ihnáhoori běhjíréjuco ííñuji cápáyóovécooca muhdú meíjcyáíñe.

⁶ Árónáá ihdyu téénetu ávyéta mújtá imyéénúhajchíí tsáhájuco ditye múijyú tsiiñe ímibáávyéityúne. Ehdu dáriívemeímyé Píívyéébé Hájchikye múu tsiiñe dsíjívetsódú meenú míamúnáake dííbyedívú iúuhívatétsóneri.

⁷ Áánetu ihdyu ímiááné dííbyeke cáhcújtsómeke ímí ijtsúcunúubé éhne múúne tsáápi bájtsó nííjyaba pípájchónéri imíwu ííñene dibye ijtsúcunúdu.

⁸ Áánetu éhne ímí ííñuji néérótsihdyu tsanééré biíva ííñedu ímítú Píívyéébeke meúráávyéhajchíí cúújúwá pañevú meke waagóóiíbye.

Tsaímýé meíjcyáíñé meíjtsone

⁹ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyáhi, ámuúha táñahbémuj. Árónáacáubá tsá ámuha tehdu meíjcyatúne. Muurá ó waajácú ímí tehdújuco ámuha meíjcyame mepájtyetéíñe.

¹⁰ Muurá Píívyéébe ímiáábé ijcyabe tsá ábájíívityú tehdújuco ámuha mewákímyeíhíjcyáne. Áhdure tsá dibye ábájíívityú tsijtye cahcújtso múnáake ámuha mewájyúne mepíáábóné raahovú tsíñehjí ímiáánéré ámuha meméenuhíjcyáne.

¹¹ Ahdícyane ó imillé ámuha óóchévetúmé meítsohíjcyáné ííñé imíjyaú meíjcyáíñé méúmíwari ijcyane ámuha tééneri mebánúmeítyuki.

¹² Méóochévedí téénetu. Ihnáhóóróné pañe ímíñeúvú mécahcújtsó éíjyuúvúhjáa tsaate ímí icyáhcújtsóne dííbyée diityéké néhíjcyadú tsaímýé dííbyema ijcyadu téhdure ámuha meíjcyaki.

¹³ Píívyéébéhjáa muurá íhtsútuube ijcyánéllii Aavaráaúvuke páñetu iiye néé ímiááné dííbyeke ipíááboíñe. Tsáháhjáa tsaatéj tééveri dííbyeke ipíááboíñé dibye néétune.

¹⁴ Íllúhjáa neebe dííbyeke: “Uke panévatúré mítyane ó píáaboóhi. Áánéllii díjtsiiménémúhaabe mítyane llíyááteéhi.”

¹⁵ Ehdúhjáa muurá Píívyéébe Aavaráaúvuke nééne icyáhcújtsóne óochévétuube ítsohíjcyánéllii ímiááné iñéhdújuco dííbyema dibye méénune.

¹⁶ Muurá tsáijyu tsaate ímiáánéré iñéécooca íehnííñevu íhtsútúube mémé dómajcós tsijtye icyáhcújtsoki. Ehdu dííbye mémé dómajcómé ‘óvíi oke muhdú méénuube o állíhajchííjyu’ iñéénema.

¹⁷ Ahdúhjáa ímiááné imyéénuíñé páñetu iiye Píívyéébe néé ditye icyáhcújtsoki. Aanéhjáa imílleebe diityéké iwáájácutsóné ávyeta iñéhdu imyéénuíñé iíjtsaméí cápáyoácótuúbe.

¹⁸ Ahdícyane muurá tsúúca méwaajácú íhtsútúube íjcyaaabe muhdú iñéhdu mééma méénuíñé. Tsá dibye meke álliityúne. Áánéllii dííbyedívú metájpimye tsaímíyé méijcyá ípyée iñéhdu meke dibye ipájtyetétsoki.

¹⁹ Aane mewáájacumé tsaímíyé dííbyeke meúraavyémé ímí méijcyá éhne múúne cúújúwamí dóhjívamí íoovéjúcótumi íjcyadu. Áánéllii tsúúca ícyooca mépiivyété meeréjuco Píívyéebema meíhjyuváné muhdú páñétúejpi llúúváábe duuruvájá pañévú páñétúetsihvu dííbyema íhjyúvahíjcyádu.

²⁰ Ehdúu meeréjuco Píívyéebema meíhjyúvaiñé mééma Jet-sóo ímíbajchóhi. Aabe páñétúejpi llúúváábe ijcyá Mekitsedéé íjcyadu műijyú muhdú íjcyáítyuúbe.

7

Mekitsedéé íjcyadu Jetsóó páñétúejpi llúúváábe íjcyane

¹ Diibyéhjáa Mekitsedéé Tsááré cóomí avyéjuube íjcyaaabe idyé llúúváábe páñétúejpihjyáa Píívyéebere pícyoóbe. Aabéhjáa tsáijyu cábuuvé Aavaráaúvúu íhtsútróméhjike ávyéjutéké ityáhjájétsihdyu méenujcátsityu óomííbyedívü. Áábé halluvúhjáa Píívyéebeké piáábó táumeíbye.

² Áábekéhjáa Aavaráaúvú ajcú tsáneevu ípyée ityáhjámé tsíeméné itsívánetu. Áábe mémé Mekitsedéé ‘ímiá avyéjuúbe’ nééiyóne. Áánetu dibyée íjcyacóomi mémé Tsááre ‘íbúwajíí meijcyane’ nééiyóne. Áánéllii téhdure dííbye mémé ‘tsaímíyé meke pícyoóné avyéjuúbe’ nééiyóne.

³ Diibyéhjáa Mekitsedéé pevétsihdyúré böhówaavénéllii tsá mewáájácutú dibyée cááníma, tsííjuma, iihdé múnáama, íjcyáhajchííjyu. Tsá mewáájácutú muhdúhjáa dibye ípívyeevéné. Áhdure tsá mewáájácutú dibyée dsíívéhajchííjyu. Ahdúu

muurá Píívyéébé Hajchi pánétúejpi llúúváábe múijyú muhdú íjcyáítyuube bóhówaavéhi.

⁴ Aane méwaajácú ímiááné Mekitsedéé íhtsútuube íjcyane. Muuráhjáa méihdé múnáajpi Aavaráaúvú íjcyároobe dííbyeke ajcú tsáneevu méenujcátsiyíi íhtsutúmé íjcyárómeke ityáhjámé tsíseménetu.

⁵ Muuráhjáa Moitséeúvuke Píívyéébe néé Revíiúvúj tsíiménémúháábedítýu llúúvájte íjcyámeke imúnaa ítsíseménetu iácuhíjcyaki. Ehdúu neebe Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe íjcyame ipiáábójcatsíki.

⁶ Muuráhjáa Mekitsedéé Revíiúvúj tsíiménémúhaabe íjcyátúróóbeke Aavaráaúvú ajcú itsíseménetu tsáneevu. Áijyúu díibye Aavaráaúvú hallúvú táumeííbyé piáábó Píívyéébée panévatúré díibyeke ipiáábóiñé néhíjcyáábé hallúvu.

⁷ Tsáháa Aavaráaúvú Mekitsedéé hallúvú piáábó táumeítyúne. Muuráhjáa Mekitsedééré táumeí díibye hallúvu. Áánéllii méwaajácú Aavaráaúvú ehnííñevu dibye íhtsútuube íjcyane. Muurá tsáápi hallúvú ímí dibye íjcyáiñé piáábó táumeííbyé éhnííñevu avyéjúúllémeíhi.

⁸ Muurá llúúvájteke métsíseménetu maácuhíjcyarómé dsíjíveéhi. Áánetúu Mekitsedéé íhtsútuube llúúváábe íjcyáábedítýu Píívyéébé waajácuháámi néé dibye ícyoocápi íjcyane.

⁹ Áánéllii méwaajácú Aavaráaúvúhjáa Revíiúj tsíiménémúháábedítýu llúúvájte íjcyáímyemájuco ítsíseménetu Mekitsedéeke ájcune dityée ájcúiyódú hívane dityéi íjcyátúrónááaca.

¹⁰ Téijyúikyéhjáa tsáhái díibyej tsíiménémúhaabe Revíiúj tsíimávámeítyúne.

¹¹ Aanée Revíiúj tsíiménémúhaabe Aróodítýu llúúvájte íjcyame Píívyéébé taúhbaju meúráávyéneriyé mepájtyetéiñé ímíbájchoca muurá tsáhájuco Críjtoke Píívyéébe Mekitsedéehjáa ícyahíjcyadú íhtsútuube llúúváábedívú pícyóóíturón. Árónáacáhjáa ihdyu tsá dibye Aróoúvú íjcyadu néébeke pícyootúne. Tsíhdyuréjucóhjáa néébeke dibye pícyoóne.

¹²⁻¹⁴ Aabée Críjto Máavyéjuube tsá Revíiúvú dohjíba múnáajpi íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Jodáá dohjíba múnáajpíé íjcyáróóbeke Píívyéébe llúúváábedívú pícyóónéllii ítyaúhbaju cápáyoové tsíhdyuréjuco. Árónáacáa tsá Móitséeúvú nééetu tsaate diityé dohjíba múnáadítýu llúúvájte íjcyaiñé.

¹⁵ Áánetu méwaajácú Mekitsedéehjáa íjcyadu íhtsútuube llúúváábedívú Píívyéébe Críjtoke ipícyóónéllii tsíhdyuréjuco

ítyaúhbaju cápáyoácóne.

16 Tsáháa dibye llúuvábedívú mémévatú Revíí dohjíba múnáadityúu tsaate llúuvájte íjcyaiñé némeíhijcyádú dííbyedítýu tene némeíñellíihye. Muuráhjáa ihdyu memévaabe müijyú muhdú íjcyáítyuubéréjuco íhtsútuube iíjcyaki.

17 Muurá Píívyéébe dííbyedítýu íwaajácúháámítu nééhií: Uu íhtsútuube llúuváábe ú ijcyá Mekitsedéé íjcyadu müijyú muhdú u íjcyáítyuúbe.

Ehdu Píívyéébe néé dííbyedítýu.

18-19 Muuráhjáa íhdééné taúhbaju Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri méénune meúráávyerómé mepájtyetéityúrónéllii tsíhdyuréjuco mééma dibye teene cápáyoácóne. Áánélliihyée Críjtoj tééveri meke ehniíñevu piááboobe ímí dííbyema meíjcyaki.

20-21 Muuráhjáa tsíjtyehjí llúuvájte pevénéré memévahíjcyáhi. Áanetúu Críjtoke páñetu Píívyéébere meménú müijyú muhdú íjcyáítyúné lluuváábé dibye iíjcyaki. Muurá dííbyé waajácúháámítu nééneé:

Píívyéébe ímiáánetúré nééhií: "Uke ó picyóó Mekitsedéé íjcyadu müijyú muhdú u íjcyáítyuube llúuváábe u íjcyaki."

Tsáháhjáa müijyú ehdu tsíjtyedítýu dibye néétune.

22 Aabée Jetsóó mééma béhné pityájcoju meenú íhdééné taúhbajúu meúráávyehíjcyáné ehniíñevu tsaímýé Píívyéébema meíjcyaki.

23 Muuráhjáa éíjyuúvú mítyame llúuvájte íjcyame tsaapi dsííjivécooca tsíjpi cápáyóóvehíjcyáhi.

24 Áanetu ícyooca íhtsútuube Jetsóó müijyú muhdú íjcyáítyuube llúuváábe íjcyáábeke tsá múa cápáyóóvéityúne.

25-26 Aabe piivyété meke ipájtyetétsóné ímiáábé iíjcyánéllíihye. Tsá dibye ímityuube íjcyatúne. Áánélliihyée tsá dibye müijyú ímityúné méénutúne. Aabée Cáání éllevu níjkyejívú ipyééne illuréjuco ávyéjuuténe. Aabe ícyooca dííbyedi tsúúrámeímyé hallúvú Píívyéébeke piáábó táúmeíhijcyá muhdú íjcyáítyúmeréjuco tsaímýé dííbyema iíjcyaki.

27 Tsáháa míamúnaa llúuvájte méénuhíjcyádú dibye méénutúne. Diityéhjáa muurá Píívyéébé úmíwávú tujkénú cójvátsohíjcyá iyáábeke íimityú iábájíívemeíki. Áané boonétúhjáa botsíi tsíjtyé hallúvú méénuhíjcyámé diityé imityú téhdure iábájíívemeíki. Ahdúu tsá Jetsóó méénutúne. Muuráhjáa ihdyu tsáneere páñetu iiye pájámeííbyé dityée iyámeke cójvátsohíjcyádú iívane pámé hallúvuréjuco.

28 Muuráhjáa éíjyuúvú Píívyéébe Moitséeúvuke néhdújuco ditye míamúnaa ímityúmé íjcyárómedítýu méménuhíjcyáné

páñétúejte llúuvájte ditye iíjcyaki. Árónáacáa ihdyu Píívyéébe iñéhdújuco Ílli iiné imítýú méénútúubeke pícyoone páñétúejpi llúuváabe dibye iíjcyáa műijyú cápáyóóvéityubéréjuco.

8

Jetsóoj tééveri béhné pityájcoju íjcyane

¹ Aane íñe meíhjyúvahíjcyánetu éhnííñevu ímí méijtsúcunú páñétúejpi Críjto mélluuváábé íjcyane. Aabe ícyooca ijcyá Cááni Píívyéébé úníuri njkyéjiri.

² Aabe téhulle íjcyaja duurúvájá pañétú páñétúétsihdyu Cááníkye máhallúvú piáabó táumeíhjcyáhi. Tsá míamúnaa méénújari dibye íjcyatúne. Píívyéébere méénújari diibye.

³ Muuráhjáa míamúnáadítýú páñétúejte llúuvájte íjcyame Píívyéébé úmiwávú iyámeke cówátsöhíjcyá tsíjtyé imítýuháñé iábájíívemeíki. Ahdúu Críjto páñétúejpi llúuváábe iíjcyánellii meenú míamúnáama. Árónáacáa tsá dibye diityée méénuhíjcyádú méénutúne. Muuráhjáa ihdyu iiye pájámeíbyé pámé imítýuháñéré iimíbájchoki.

⁴ Muuráhjáa ííñújíejpiyé iíjcyaca tsá dibye llúuváábe íjcyáityuró tsúúcajáa Moitséeúvuj tééveri Píívyéébe pícyóóné taúhbaju néhdújuco tsaate llúuvájte díibyeke iicúvehíjcyámé íjcyánellíihye.

⁵ Muuráhjáa diitye lluuvájté Píívyéébeke iicúvehíjcyá páñétúeja duurúvaja njkyéjiri íjcyajadú imyéénújá pañévu. Píívyéébhjáa muurá Moitséeúvuke nééhií: "Ímíñeúvú tsáma méénuco éhnée 'Tsinaíi' némeíhbaúvú páñétúeja náávevu uke o úújetsóné u ájtyumídu." Ehdúhjáa Píívyéébe néé Moitséeúvuke.

⁶ Árónáá éhnííñevu ícyooca páñétúétsihyi Jetsóó llúuváábe íjcyaaabe máhallúvú Píívyéébeke piáabó táumeíhjcyáhi. Díibyej tééveríhjyáa muurá Píívyéébe mééma béhné pityájcoju meenú tsaímíyé díibyeema meíjcyaki.

⁷ Tujkénúhjáa dibye méénúné pityájcoju néhdu meíjcyáneriyé mepájyetéca tsáhájuco béhné pityájcoju dibye méénúityuróne.

⁸ Tujkénúéné pityájcojúu néhdu míamúnaa íyahíjcyátúnellii béhné pityájcojúréjuco dibye méénune. Muurá íwaajácuháámitu neébe:

Béhné pityájcojúréjuco o méénuiñé tahñéjtema ijraéemuu, jodáámuu, íjcyámema.

⁹ Tsáhájuco o méénúityú diityé ihdé múnáauvukée Ejíhtó iíñújitu o íjchívyétsócooca diityémá o méénudu nééné pityájcoju. Dityée tééné pityájcoju néhdu íjcyátúnellii diityéké múu íhvejtsódú ó meenúhi. Ehdu o néé Píívyéébe o íjcyáabe.

10 Ahdícyane tsíhdyuréjuco nééné pityájcoju o méenúíñé ijraéémuma ditye ímíñeúvú tééné uwááboju iwáájácúne muhdú tene néhdu iíjcyaki. Áijyu ímiááné tahñéjté iíjcyámé Piivyéebé ó iíjcyááhi.

11 Téijyu tsáhájuco múha óhdivu wáájácútsójcatsítyú pámeere íhtsútúrómhjímáyé ícyátújtsiiméné oke wáájácúíñélliíhye.

12 Áámedi o idáátsóvéne illuréjuco diityé imityú o ábájííveíñé. Aane tsáhájuco múijyú o ítsáávéityúne.

13 Ehdúhjáá Píivyéébe béhné pityájcojúréjuco böhówajtsóné ihdéénené pityájcoju pañee meíjcyarómé mepájtyetéityúrónélliíhye. Aane tsúúca mééma cápáyoovéhi.

9

Níjkyéjiri páñétúeja duurúvaja

1 Teenée tujkénúéné pityájcoju túkévétsöhjcyá ííñújiri iíjcyáné duurúvájá pañétú muhdú dílbyke ditye iíicúvehíjcyaki.

2 Aanéhjáá teeja imyéénúcooca meenúmé míhyóócu míjcohóócú ímichi tétsihvu Píivyéébeke iíicúveki. Tujkénúétsíí mééméhjáá ‘Imiátsí’. Átsihyíhjyáá imíwu nééné peetéhcyú úníuri méétsawá hallúrí pááa dílbyé iícúve.

3 Ááné bounáálleríhjyáá iíjcyaho wájyámuwávú wátájcámeítsíí mémé ‘Páñétúetsíí Imiátsí’. Átsihvúhjáá apáábyéré páñétúejpi llúúváábe Píivyéébema ihjyúvahíjcyáhi.

4 Átsihyíhjyáá óórótú méenúmeíñé waijí téijí hallúvú ditye Píivyéébeke idyúúruváné imyéwu cúvaane cóvátsöhjcyáíji. Ááné úníuríhjyáá cajoónaba imíwu téénere óórótú hálluú, pañee, méenúmeíba. Áhbá pañéhjáá Píivyéébé taúhbaju cáatúnúmeíñé newáyuwááccuu, Aróoúvú cuujúí běhjívaii, ‘manáá’ némeíñé pááá óóróíhlló pañee iíjcyane, éhdune.

5 Áhbá hallúríhjyáá níjkyéjí múnáajtétsí níjcyota ‘tétsihyi Píivyéébe iíjcyane’ nééiyóne. Áámútsí nuwáácyúhjáá wállúríjíúcunúné lliiñévú páñétúejpi llúúváábe iyáábé tujpacyó pícyohíjcyá míamúnáá imityú iábájíívemeíki. Aane óvíi éhdunéré tééneri méihjyúváhi.

6 Ehdúhjáá duurúvaja imyéénújá pañevú paíjyuváré llúúvájte tujkénúéhó pañevú iúcaávéne Píivyéébeke iíicúvehíjcyáhi.

7 Áánetúhjáá páñétúétsihvu tsáné pijcyábá lliiñé tsáijyúré páñétúejpi llúúváábere úcáávehíjcyá iyáábé tujpacyoma ímityuu, tsíjtyé imityuu, iíjcyane iábájíívemeíki.

8 Ehdúú méenuhíjcyámé paméváréi Píivyéébema meihjyúvaiñé ímibáávyétúné hajchóta. Aane méwaajácú Píivyéébé Apíichó túkevéjtsori.

⁹ Muuráhjáa ihdu Críjto mééma méénúíñe náávé iyámeke icyovájtsóneri panévaríyé Píívyéébeke iicúvehíjcyáme. Árónáacáhjáa tsá ditye teene imyéénúneri ímíbáávyéítýuróne.

¹⁰ Muuráhjáa panéváré majchóháñé, dooháñé, adóháñé, téiibúwáré méenuhíjcyámé Píívyéébe diityéké néhdújuco. Áhdurée ijpi ityútáváávcooca nityámeihíjcyámé iimíbáávyekí. Éhdúu méenuhíjcyámé imyéénuhíjcyádú Píívyéébe tééné taúhbaju Críjtoj tééveri icyápáyoácótúné hajchótá ímí diityéké iijtsúcunúki.

¹¹ Aabée Críjto bóhówááveebé ícyooca páñétuéjpi llúuváábe ijcyá tsaímíyé meíjcyaiñé mééma méenuúbe. Aabe ícyooca míamúnaa méenútuja tsaímíyé Píívyéébere méenúné duuruvájá pañétú máhallúvú piáábó táúmeihíjcyáhi.

¹² Téejá pañevúu úcázáveebé páñétúétsihvu. Ároobée tsá llúuvájtée méenuhíjcyádú ténevá pijcyábádú ócáiwu, cáávara, ijcyámeke idsíjivétsómé tujpácyoma úcázávetú téeneri Píívyéébeke iicúveki. Muuráhjáa ihdu páñetu ítyujpácyóré waagooobe tsáijyúré pámé hallúvuréjuco téeneri mepjátyetéki.

¹³ Muuráhjáa éíjyuúvú ímityúúvemeke ócáiimu, cáávarámuu, ijcyámé tujpácyori wáchiyáhcuhíjcyámé ditye iimíjpyetéki. Téhduréhjáa ócáiiméewáwúuke icyovájtsóné ballíjyú iúrúnúneri wáchiyáhcuhíjcyámé ditye ijpi iimíbáávyekí. Árónáacáhjáa tsá diityé imityú ímíbáávyehíjcyatúne.

¹⁴ Áánetúu ihdu Críjto ítyujpácyori meke ímíjpyetétsó méimítyutu. Píívyéébé Apííchhoo müijyú muhdú ijcyáityúné díibyeke piáábóneri pájáameílbyé mewájyuri iiné imityú méenúturoóbe. Áánéllii díibye tujpácyó tsúúca meke ímíjpyetétsó imityúnéhjitu tsaímíyéjuco Píívyéébeke meiicúvéébema meíjcyame mewágooovétuki.

¹⁵ Diibyeé muurá Jetsocríjtó tsáá béhné pityájcojúréjuco mééma imyéénuki. Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe méenúné pityájcójú pañe ijcyámé imityuháñé téhdure tsúúca ímibaavyé dibye dsíjivéneri. Áánéllii ícyooca pámeere Píívyéébée tsúúca meke újcume tsaímíyéjuco díibyeema meíjcyaiñé dibyée néhdúu.

¹⁶ Muurá müúne medsíjivétúné ihde mécaatúnú métiséméné caatyé újcuíñé úubálléné waajácuháámi. Aane medsíjivécooca botsíi ujcumé teéne.

¹⁷ Áánetu méi medsíjivétúné hajchótá tsá múha dómájcoíturó tééné waajácuháámi mecaatúnúrónááca.

¹⁸ Ahdúhjáa iivane Jetsocríjtói dsíjivétúné hajchótá Píívyéébe ihdé múnáaúvuma tujkénúné pityájcoju méenune néhdújuco ditye díibyeke iicúvehíjcyáné iyámeke illííhyánúmé tujpácyori.

19 Téijyúhjáa Moitséeuvú Píívyéébé taúhbajúúné úubállehíjcyáhi. Átsihdyúhjáa obééjámú ihjíné tújpáihdsiúvú nééne úmehéí níjcáutu ipícyoone ócójíwuúmuke, cáávaráwuúmuke, idsíjívétsómé tujpácyó nújpácyotu icyátáhbóné pañevú ieéníyóneri wáchiyáhcuube teene taúhbaju íjcyáné waajácuháámi. Téhduréhjáa míamúnáake wáchiyáhcuúbe.

20 Áánemáhjáa neebe diityéke: “Ámúhakye íñe tújpácyori ó wáchiyahcú muhdú meíjcyáíñé pityájcoju Píívyéébe mééma méénúné uubálle.”

21 Áhduréhjáa duurúvaja wáchiyáhcuube páneere tééjá pañe íjcyánéhjímájuco.

22 Muuráhjáa teene Píívyéébé taúhbaju néé páneere tútávaavéné tújpácyoríyé ímíbájchómeíhíjcyáíñé. Áánéllii tsá míamúnáá imítuháñé pevénéré ímíbáávyéítyuróne.

Críjto mewájyuri pájámeíñé

23 Ehdúhjáa iyámeke idsíjívétsómé tujpácyori duurúvaja ímíbáchohíjcyámé tééjá pañevú iúcáávehíjcyá Jetsocríjtóo mééma ítyujpácyori méimítyú ímíbajchómé dííbyema páñétúétsihvu meúújetéíñé nááve.

24 Tsáháá dibye úcáávetú míamúnaa méénúné duurúvájá pañevú méimítyú iiimíbájchoki. Muuráhjáa ihdyu páñétúeja níjkyéjiri íjcyájá pañevúré úcááveebe máhallúvú Píívyéébema iíhjyúvaki.

25 Árónáacáa tsá dibye míamúnáajpi llúuváábe méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú iyámé tujpácyoma páñétúétsihvu úcáávehíjcyatú míamúnáá hallúvú Píívyéébema iíhjyúvaki.

26 Muuráhjáa ditye méénuhíjcyádú imyéénuca ííñujíí ípívyéévetsihdyu múhdúijyúvájúcooyó dibye méimítyú hallúvú dsíjívéne. Árónáacáa ieévé újjetétsihvu ibóhówáávéne tsáneere pájámeíbyé pámé hallúvuréjuco.

27 Téhdure mee míamúnaa tsáneere medsíjívémema Píívyéébe muhdú meícyahíjcyáné ímíbájchoóhi.

28 Muuráhjáa Críjto tsáijyúré pájámeí pámé imítuháñéré iiimíbájchoki. Aabe tsiiñe itsáácooca tsáhájuco téénevu tsááityúne. Tsáibye tsaímíyé dííbyeke téhmehíjcyámeke itsájtyeki.

10

¹ Muuráhjáa Moitséeuvuj tééveri Píívyéébe ájcúné taúhbaju Jetsocríjtó mééma méénúíñé náávére. Áánélliihyéé ténevá

pijcyábádú iyámeke illíhyánúmedi Píívyéébeke ditye iicúvehíjcyárónáa tsá ditye ímibáávyehíjcyatúne.

² Muuráhjáa tehdú tsáneere imyéénúneri tsúúca iimibáávyeca tsáhájuco tsiiñe ditye tehdú méénuhíjcyáítyuróne. Áácáa diityé hallúrí tsáhájuco iiná íjcyáítyuróne.

³ Árónaacáhjáa ténevá pijcyábádú íhyallúvú iyámeke idsijivétsohíjcyánellii waajácuhiíjcyámé ímityúmé iijcyane.

⁴ Árónaa tsá ócójumu, cáavarámuu, íjcyámé tujpacyó méimityú ímibájchóítyuróne.

⁵ Muuráhjáa Críjto íiñujívú itsáácooca néé Píívyéébeke:

Míamúnaa ímityú hallúvú iyámeke illíhyánúmedi uke iicúveróné diityéké tsá ímibáávyétsotúne. Áánellii íñe oke míamúnáájpidívú ú ípívyéévetsó o dsijivéneri botsíi diityéké o ímibájchoki.

⁶ Muurá ímityuháñé iimibáávyéro ditye iyámeke cójvátsohíjcyaróné tsá diityéké piáábotúne.

⁷ Áánellii uke o nééhií: "Áánu oo, Tápiivyéébej. Óvíi muhdú óhdityu díwaajácuháámitu tene cáátuvádú u ímillédú ó ijcyáhi." Ehdúhjáa Críjto néé Píívyéébeke íiñujívú itsáácoóca.

⁸ Tujkénúhjáa neebe míamúnaa Píívyéébé taúhbaju néhdújúcooro iyámedi dííbyeke iicúveróné diityéké ímibáávyétsotúne. Áhduréhjáa neebe tsíñéhjiri ditye iicúveróné diityéké ímibáávyétsotúne.

⁹ Ááné boonétúhjáa tsiiñe neébe: "Áánu oo, Tápiivyéébej. Óvíi muhdú u ímillédú ó ijcyáhi." Ehdúhjáa Jetsocríjtó iñééne ihdééné pityájcoju tsíhdyuréjuco cápáyoácóne.

¹⁰ Aabée Píívyéébe ímillédújuco mewájyuri tsáneere pájámeíñé pámé hallúvuréjuco. Ehdúu dibye dsijivénej tééveri Píívyéébe méimityuháñé tsúúca ímibájchóné tsá máhallúrí íjcyájúcootúne.

¹¹ Áánetúu éíjyuúvú ihdééné taúhbaju néhdújuco llúuvájte paíjyuváré Píívyéébeke iyámedi iicúvehíjcyáne. Áronée tsá müijyú míamúnáá imityuháñé ímibájchóítyuróne.

¹² Áánellihéjháa Jetsocríjtó mewájyuri tsáneere idsijivéne Boone Cááni Píívyéébé úniúvú ávyéjuutéhi.

¹³ Aabe tétsihdyu téhmehíjcyá Píívyéébe dííbyema ímunáake táhjaíñé.

¹⁴ Muuráhjáa tsáneere dsijíveebe pámeere dííbyeke mecahcujtsómé téénej tééveri Píívyéébema meímibáávyeki.

¹⁵ Aanéhjáa éhnííñevu Píívyéébe Íapííchoj tééveri méhdivu böhówájtsoobe nééhií:

16 Ícyooca tsíhdjuréjuco nééné pityájcoju diityémá o méénuíñé ditye ímíñeuvú tééné uwááboju iwáájácúne ímiááné iimílléne muhdú tene néhdu ijcyaki.

17 Áhdure tsiiñe neébe:
Dütyé imítyuháñé o ábájiivéné tsáhájuco müijyú o ítsáávéityúne.

Ehdu muurá Píívyéébe méhdivu bóhówajtsó Íapíicho téeveri.

18 Áánellii tsáhájuco dííbyeke méimítyú halluvú tsíeménéhjiri meíicúvéityú tsúúcajáa mééma dibye teene iimíbajchóné ábájiivéjúcóónéllíhye.

Tsaímiyé Píívyéébema meíjcyáne

19 Ámuúha táñahbémuj, ícyooca tsúúca mépiivyété paméváré Píívyéébema meíhjyuváné iínerí núhnévetumé Jetsocríjtóo dsíjívénéj téeveri.

20 Teenée nééiyóné dibye dsíjívéné tujkéveri duuruvájá pañétú tsátsii páñétuétsíi watájcó wájyámuwa dóchéereevé wajítahnécu. Ehdúu mééma ímibájchoobe iicubáhrámeíñeri ténej téeveri Píívyéébema ímí meíjcyaki.

21 Aabe Jetsóó páñétuéjpi méhlluuváábé Píívyéébeéjté meíjcyámé avyéjuube íhtsútuúbe.

22 Áánellii metsu ímiááméré meíjcyáne ímíñeuvú dííbyeke mecáhcújtsa tsaímiyé Píívyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa tsúúca páneere méimítyuháñé mééma ímibájchoobe idsíjíveneri. Ehdúu meke ímibájchoobe Píívyéébé Apíicho téeveri.

23 Ahdícyane óví ímíñeuvú méúraavyé tsaímiyé Píívyéébema meíjcyaiñé mééma dibye méenujíto. Muurá Píívyéébe páneere méénuú muhdú iñéhijcyádu.

24 Áánellii metsu keená ímiááné íjcyanéréjuco meméénuhíjcyaki. Métsu ímiááné mewájyújcatsíñé panévatúré mepiáabójcatsíki.

25 Tsá tsaate méhdityu ícyahíjcyadú pihcyáávevu tsáatuméréjuco meíjcyáityuróne. Métsu metsápitsójcatsíñé paíjyuváré mepihcyáávehíjcyaki. Muurá méwaajácú lléváhréjuco tsiiñe Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááíñe.

26 Muurá tsúúca ímiájíjtó meúraavyéjúcoorómé meímillédüré ímityúné meméénuhíjcyámé tsá múhdutú meímibáávyéíturóne.

27 Tehdu néemeke Píívyéébe waagooó dííbyeke icyáhcujtsóné ímíllétúmeke iicubáhráíñé cuujuwá ávyétá ihnáhó péétécunuwá pañévu.

28 Muuráhjáa éíjyuuvú Moitséeuvuj téeveri dibye ájcúné taúhbaju néhdu tsaate ícyahíjcyátumé halluvú míityétsíuba,

pápihchúúmeváuba, úúbálléhajchíí tsúúca dsíjívétsohíjcyámé ídáatsóvetúmére.

²⁹ Aanéjííva awáá muurá éhniíñevu ícúbáhrámeíimye Íllíí mewájyuri ítyujpácyó wáagoóné icyáhcútsótúne díibyé Apíichó meke piáábóneri úúhívatéhíjcyáme.

³⁰ Muurá Píívyéébe nééhií: "Ooréi ó ícúbáhraá ámúhá hallútú ímityúné ámúhakye méénúmeke." Téhdure tsiiñe neéé: "Tahñéjteke ímityúné méénúmema teene ó ímibájchoóhi."

³¹ Muurá ápíchó teene Píívyéébe mééma ímibájchoíñé.

³² Áánéllii máábájíívedí muhdúhjáa Críjtoke ámuha mecáhcújtsótujkénúcooca ámuha meícúbáhrámeíyonéhjí maáábúcuhíjcyáne.

³³ Muuráhjáa ámúhadi tsaatédí tsijtye nehníwu iúúhívaténe míamúnáaj piinévú ícúbáhrähíjcyáhi. Áhdurée tsíjtyeke ditye méénúneri ámuha méidáatsóvehíjcyáhi.

³⁴ Dityée cívéhoojánúmedi ámuha méidáatsóvehíjcyáhi. Ámúhá tsíeménée ditye dójtúcúrónáa illure ámuha méimíjuyuhíjcyá níjkyéjiri ímiátsíí iiñé imíjyaú múijyú níjkéváityúné ámuha meíjcyáñé mewáájácúnema.

³⁵ Áánéllii Críjtoke ámuha mecáhcújtsónetu méihvetédíñé. Muurá díibyeké ámuha mecáhcujtsóné ímí ámúhama níjkévaáhi.

³⁶ Áánéllii múu iiçúbáhrámeíyonéhjí panéváré iáábúcúne Píívyéébe ímillédú ijcyá meke dibye néhíjcyádú tsaímiyéjuco díibyema ámuha meíjcyaki.

³⁷ Muurá díibyé waajácuháámítu Críjtodityú nééneé:

Lléváhréjuco dibye tsiiñe tsááiñé.

³⁸ Ahdícyane díibyeké cáhcújtsómeke ímí tehdújuco o íjtsúcunúm pájtyéteéhi. Áánetu díibyeké cáhcujtsójúcoorómé tsiiñe ímítyúnejcúvú óomímyeke tsá ímí o íjtsúcunúityúne. Ehdu nééne Píívyéebé waajácuháámítu.

³⁹ Áánéllii tsá tsiiñe ímítyúnejcúvú meóomíjyúcóóityú tsaate ímiááné cáhcújtsotúm wágóóóveímyé méénuhíjcyádu. Muurá ihdyu ímiááné díibyeké mecáhcujtsómé mépájtyéteéhi.

11

Cahcújtsó

¹ Muurá ímiááné Píívyéébeke mecáhcujtsómé méwaajácú muhdú iñéhdu mééma dibye méénuíñé teenéi maájtyúmitúrónááaca.

² Tehdúhjáa méihdé múnáaúvudityú tsaate ímí díibyeké cáhcújtsómeke ímí íjtsúcunúúbe.

³ Ahdu muurá íñe páneere múhdúné tsíeménéhjáa dibye meiiiténáa ípívyéjtsóturóné mécáhcujtsó ímiáánée dibye ípívyejtsóné pevétsihdyúré illure iíhjyúváneri.

⁴ Abéehjáa muurá ímí Píívyéébeke icyáhcújtsónéllii iñahbe Caíi ehníiñevu tsaímiyé dííbyeke iícúvehíjcyáhi. Aanéhjáa ímí Píívyéébe iíjtsúcunúne dííbyeke dilló ímiáábedi. Ehdúhjáa ímí Abéé cáhcújtsónéllii ícyoocápí dííbyeke méitsáávehíjcyá tehdu mecáhcújtsómeke Píívyéébe téhdure ímí iíjtsúcunúki.

⁵ Áhduréhjáa Enóo ímí cáhcújtsónéllii dsíjivétúúbekéré dibye újcúúbeke tsáhájuco múha ájtyúmitúne. Áábedítýú Píívyéébe néé ímíhyeváa dibye ícyahíjcyáné dibye ímillédu.

⁶ Tsá muurá Píívyéébe ímí iíjtsúcunútú dííbyeke cáhcújtsótúmeke. Áánéllii ihdyu dííbyema tsaímiyé menáhbévájcatsíñé meímílléhajchíi mécáhcujtsó ímiááné dibye íjcyane. Áijyu meke píááboobe dííbyedi metsúúrámeímyeke.

⁷ Téhduréhjáa Noéé ímí cáhcujtsóhi. Áánélliihyéhjáa Píívyéébe nújpacyo icyáájávétsoíñé dííbyeke nééne cáhcújtsoobe tsáijyúubáréi tehdíívane ájtyúmitúroóbe. Áánemáhjáa míinécoba méenuube téémiri iítsíímemma ipájtyetéki. Ehdúhjáa icyáhcujtsódú íjcyabe pájtyeténáa tsijtye míamúnaa ícúbáhrámeíhi. Áabékéhjáa ímí Píívyéébe iíjtsúcunú dibye ímí dííbyeke cáhcújtsónélliíhye.

⁸ Téhduréhjáa Aavaráá ímí cáhcujtsóhi. Muuráhjáa Píívyéébe kiá dííbyé iiñújí íjcyáíhullévú dííbyeke wállóónéllii iwáájácútúróhullévú peebe dííbyeke icyáhcújtsónema.

⁹ Aabéhjáa úújeté Píívyéébe dííbyeke iñéhdújuco ájcúné iiñújivu. Árónáacáhjáa ihdyu tétsii ícyahíjcyabe éhne múúne ullé míamúnaa íjcyadu nújuwááneríye. Téhduréhjáa Itsáamútsí illí Jacóóboma nújuwááneríyé ícyahíjcyá tééné pityájcójú pañéré iíjcyánélliíhye.

¹⁰ Ehdúhjáa Aavaráá ícyahíjcyabe ítsohíjcyá múijyú muhdú íjcyáítyucóómí pañetu Píívyéébere méénúcoomívú iúújetéiñé.

¹¹ Téhduréhjáa mewa Tsáára ímí icyáhcújtsónéllii tsíímová ajchibá íjcyalle kékemelléjuco íjcyárolle. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe ímiááné dille tsíímovávaiñé nééne icyáhcújtsónéllii tsíímovalle.

¹² Ehdúhjáa ávyeta kékememútsíjyuco íjcyáromútsí tsáápíwúuke tsíímováábedítýú mítyane míamúnaa llíyaaté míicúruma néwayúúhá íjcyadu eevératu.

¹³ Aaméhjáa pámeere dsíjivé Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame Píívyéébée diityéké nénehji ájtyúmitúmére.

Árónáacáhjáa ihdyu cáhcujtsómé ímiááné diityéké iñéhijcyádú dibye diityémá méénuíñé dibyéi méénútúrónáaáca. Aaméhjáa nehíjcyá iñújíri ullé múnaáre iijcyane.

14 Ehdúhjáa ditye néénetu méwaajácú tsiiji íñuji ditye ítsohíjcyáné téejíri botsíi iñé imíjyaú iijcyáiji.

15 Muuráhjáa tsáháturo muhdú tene néétu tsiiñe ditye iñújí iñtsáávéne óomiyóne.

16 Árónáacáhjáa ihdyu ávyeta imillémé éhníiñevu ímí ditye iijcyáiné iñújí Píívyéébe níjkyejívú diityémá méenují iajtyumíne. Áánelliihyéhjáa tsá Píívyéébe núcójpítsó iñtsúcunútú diityé Píívyéébé iijcyane.

17-18 Tsáijyúhjáa muurá Aavaráake illi Itsáadítýú neébe: "Daachi Itsáadítýú llíyaatémé ijcyáá páñétúeje díjtsiiménémúhaábe." Ehdúhjáa Píívyéébe iñééróóbedi Aavaráake waajácollé dibye iñsíjivétsóne icyovájtsósóbedi díbyeké iñcúveki. Ahdújucóhjáa dibye méenújúcooróné díbyeké ímiááné icyáhcújtsónélliíhye.

19 Ímiáánée cáhcújtsobé Píívyéébe iñtsútuube dsíjivémeke tsiiñe bóhiitsóne. Áánelliihyéhjáa iñtsúcunúubé tsúúca illíkye dibye llíhyánúubé Píívyéébe tsiiñe bóhiitsóuvúdu.

20 Áhduréhjáa Itsáá cáhcujtsó illímutsi Jacóóboo, Etsaóoo, ijcyámutsí halluvú piáábó Píívyéébeke dibye táumeídyú diityétsikye dibye piááboíñé.

21 Áhduréhjáa Jacóóbó cáhcujtsó íáachimútsí Jotséé hájchimútsí halluvú piáábó dibye táumeídyú Píívyéébe piááboíñé. Aabéhjáa idátsó dsijíveríjyuco ijcyabé ícyuujúityu icyatóróóvéne Píívyéébeke duurúvahíjcyáhi.

22 Áhduréhjáa diibye íaachi Jotséé ímí icyáhcújtsónéllii iñsíjivéíñé iñde néé ihyákímú ijraéemu Píívyéébe diityéké ijchívyétsoíñé Ejíhto múnáá hójtsí pañétu. Téhduréhjáa neebe diityéké ditye tétsihdyu ipyéécooca díbyé bajcúné tééné iñújívu iújjeíñútuki.

23 Áhduréhjáa Moitsééj caanímútsí ímí Píívyéébeke icyáhcújtsónéllii tsá illityétú tééné iñújí avyéjuube diityéj tsíimé wapímúj tsíiméwuúmudívú dsíjivétsotsóneri. Aamútslhjáa diibye Moitséé imíwu néebewúuke itsíimáváábeke páatanú pápihchúú nuhbává hajchóta.

24 Aabéhjáa ikyéémévéne téhdure ímí Píívyéébeke icyáhcújtsónéllii tsá ímílletú teene Ejíhto avyéjúubé ajyúwá hajchidi idillómeíñé diityémá ímí iijcyáiyónáaáca.

25 Imílleebéhjáa ihdyu imúnaa ijraéémú Píívyéébeéjté íjcyame ídátsó ícúbáhrámeíhíjcyárómémáyé iíjcyane. Tsáháhjáa dibye ímíllétu íñe ííñújíene ímityúné múhajchótá díibyeke ímíjyúuvétsóiñeríjíva iíjcyáiyóne.

26 Waajácuubéhjáa imúnáama iíjcyabe iícúbáhrámeíyónáa nihñéétsihvúré Críjtoma tsaímíyéjuco iíjcyaiñé Ejíhtó iiñújí avyéjuri ímí iíjcyáiyóné ehníñevu.

27 Aabéhjáa Píívyéébeke iájtyúmitúróóbeke ímí icyáhcújtsósóbedívú icyátsípáávéne ijchívyé tééné iiñújí avyéjuube díibyedívú cágobáávatéróneri íllityétuubére.

28 Aanéhjáa ímiááné icyáhcújtsónéllii ihýákímuke neebe ditye obéejámuke illíhyánúmé tujpácyori ihýaháñé llehówááné iwáchíyáhcu níjkyéji múnáájpikye Píívyéébe wálloobe Ejíhto múnáaj tsíimé ámíajtéke dsíjívétsóiñetu diityéj tsíimé ipájtyetéki.

29 Aaméhjáa idyé ímí icyáhcújtsónéllii tsaímíyé Tújpáñé Móóá pajtyé nújpacyo dówáávédíjtori. Ááme déjutúhjáa diitye Ejíhto múnaa péérómé hallúvú nújpacyo wátáhaavémé májcanúhi.

30 Áhduréhjáa ímí icyáhcújtsónéllii Píívyéébe néhdújuco ditye Jericoo hallúrí pápjatsi péhíjcyánéj piinévú 7 coojívatu técoomí mijco cáhvyabáne.

31 Áhduréhjáa Raáá nahtsíwaméewá iíjcyárolle ímí icyáhcújtsónéllii tsaate diityédítýú técoomí wáájavu péemeke tsaímíyé ihýávú waatsúcúpejtsóhi. Áánélliihyéhjáa muurá técoomí múnaa icyáhcújtsótúné níjcaúvú úújetémé dsíjívemedítýú pájtyetélle.

32 Áánetu iíjcyarómé tsijtye téhduréhjáa ímí Píívyéébeke cáhcújtsómedítýú o úúbálléiyómé Jedeóoo, Baráaa, Tsajtsóoo, Jetéee, Dabíii, Tsamoéee, iíjcyame. Áhduréhjáa tsijtye Píívyéébe ihýú uubálle múnaa ímí cáhcujtsóhi.

33 Ehdúhjáa ímí Píívyéébeke ditye cáhcújtsónéllii panévatúré dibye píaabómé tsaate tsijtye múnáa iñújííne caavácuhiíjcyáhi. Aaméhjáa tsaímíyé tükévétsócatsíhíjcyáhi. Tsáijyúhjáa tsaatéké bájú oohímyé dóóiyómeke pájtyetétsóóbe.

34 Áánetúhjáa tsaatéké cíújúwá pañévú ditye wájójcórómeke pájtyetétsóóbe. Tsaatéhjáa pátyetéhíjcyá niitsúmuri ditye llíhyánúiyónetu. Áhduréhjáa íhnáhóóturómé ímunáake tájhahíjcyá díibyere Píívyéébe píáábóneri.

35 Áhduréhjáa tsaate walléémú ímí díibyeke cáhcújtsónéllii iítsíime dsíjíverómé tsiiñe böhíhíjcyáhi. Áánetúhjáa tsijtye Píívyéébeke icyáhcujtsóné íhvéjtsótúné hallútú iícúbáhrámeke

dsíjívetsohíjcyáme. Ehdúhjáa wájyúmeítýuméré dsíjívehíjcyá dsíjíverómé Píívyéebema ímí iíjcyaiñé icyáhcújtsónellíihye.

³⁶ Áhduréhjáa tsíjtyeke tééné hallútú iícúbáhrámeke úwáñehíiñeri íchíjhúmeke cuvéhoojánuhíjcyáme.

³⁷ Tsaatékéhjáa dsíjívetsohíjcyámé néwayúúnevu iaámúneri. Tsíjtyekéhjáa tsahdúnéhjí wáchérécohíjcyáme. Áánetúhjáa tsíjtyeke ditye cáhcújtsónetu ibóiijcyúróne dsíjívetsohíjcyámé niitsúmuri. Áánetúhjáa tsaate ídátsó iinéubamá ijcyatúmé úlleméré pehíjcyá obéejámuu, cáávarámuu, ijcyámé miihénénu ibíijvánéhjima ícúbáhrámeímyére.

³⁸ Ehdúhjáa ídátsó iinéubárá píívyétúné iiñújiri, cáméhbaúneri, pevetsihjíri, páhejújí pañe cúwaméré pehíjcyá Píívyéébeke cáhcújtsotúmé diityéké cáávájúcóótúnetu.

³⁹ Ehdúhjáa mítyame ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímí tehdújuco dibye íjtsúcunúróme tsáhái újcutú diityéké iájcuíñé dibye nééneé.

⁴⁰ Muurá imíllleebe tsaijyúi meke téénevu iájcune tsaímiyé dííbyema meíjcyaki.

12

Jetsóópe íyahíjcyádú meíjcyáiyóne

¹ Aane tsúúca méwaajácú méihdé múnáaúvúhjáa ihnáhóóróné pañe tsaímiyé Píívyéébeke úráávyehíjcyáne. Ahdu metsu panéváré meke mújtátsóíyonéhjí meíhvéjtsóne tsaímiyé óochévetúméré dííbyeke meúráávyeki.

² Muuráhjáa tsúúca Jetsóó mééma ímíbajchó tsaímiyé dííbyema meíjcyaiñé núcójpítsó páwachékevu idsíjívetúneri. Áronée muurá tsá dibye núcojpíilletú boónétu iiné imíjyaú Píívyéébema iávyéjuutéiñe iwáájácúnema. Áábeke ihdyu metsu imíñeeuvú mecáhcújtsóne dibyée íyahíjcyádú meíjcyaki.

³ Cáhawáá méíjtsúcunu muhdúhjáa dibye míamúnáake iwájyúne ímítýumé hójtsí pañevú iíhvéjtsámeíbyedi ditye ícúbahráne. Aane múu iitsáávéne iíhvéjtsotúmé tsaímiyé dííbyeke úraavyéhi.

⁴ Tsáhái muurá ámuha ímítýúnéhjíri meícúbáhrámeíñé medsiíjvetúne.

⁵ ¿A tsá ámuha meítsáávetú muhdú Píívyéébe iitsiime meíjcyámeke úwaabóne? Muurá iwaajácuháámitu neébe:

Tsá múu, Lli, múhdurá íjtsúcunútú Díavyéjuube o íjcyaaabe uke o tükévejtsóne.

⁶ Muurá áátsiimé íjcyámeke ihnáhó ó úwaabó diityéké o wájyúnema.

Ehdu muurá Píívyéébe nééhií.

⁷ Ahdícyane ovíi ímiááméré meíjcyáne máaabúcuhíjcyá éhne műúne méétsiimeke meúwaabódú meke dibye úwaabóne. ¿Mityá ijcyámé tsaate iitsiimeke úwáábotúme? Pámeere muurá méétsiimeke méúwaabó mewájyúnema.

⁸ Muurá Píívyéébe méétsiimeke meúwaabódú meke úwáábótúhajchíi tsá dííbyej tsíimé meíjcyatúne. Aame meíjcyá idátsó cáánívatúmé ijcyadu.

⁹ Muurá tsíimene meíjcyácooca méécáánimútsí meke úwaabóné mélleebó diityétsikye mewájyúnema. Aanéjíiva ¿íveekí tsá Méécááni Píívyéébeke mecáhcújtsóityú awáá muhdú meíjcyáityúmé dííbyema meíjcyáiñélli meke dibye úwáábohíjcyáne?

¹⁰ Muurá méécáánimu meke úwáábohíjcyá wahájchotáré ííñújí hallúrí ímí meíjcyaki. Áánetu Píívyéébe meke úwaabóné éhnííñevu meke píaabó dibye ijcyadu ímiáámé meíjcyaki.

¹¹ Muurá ihnáhó meke ditye úwaabóné ávyé meke pájtyene műhdurá téijyu méíjtsúcunúhi. Árónáa téénetu meíllíjkívyéne bóónétu tsaímíyéjuco meíjcyane.

Píívyéébeke éhdiivállémé hallúri ápíchó nééneé

¹² Áánélli imíchi meíjcyá tsaímíyé Píívyéébeke ámuha meúráávyeki.

¹³ Métsúúraméí tsaímíyé dííbyeke ámuha meúráávyéiyóneri tsijtye ámúhakye iíténe iímíbáávye ímí tsaméhjí ámuha dííbyeke meúráávyeki.

¹⁴ Aame pamévamáyé ímiááméré meíjcyá ímityúné dáríívécatsítýúme. Muurá ímiáámé meíjcyátúhajchíi tsá múijyú Píívyéébema meíjcyáityúne.

¹⁵ Áánélli panéváré ímityúnéhjitu météhmeméí ámúhakye dibye ipiááboki. Tsá múu tsíjtyeke tútavájtsotú éhne műúne námijtya meke tútavajtsódu.

¹⁶ Ihdícyáméhjíma médómácójcatsídíñe. Tsá múu ihvéjtsotú ímí Píívyéébema ámuha meíjcyáiyóné éhnéhjáa Etsaóó ámíaaabe piáábó iújcúiyóné íbonéébedívú dójtúcútsámeídyu.

¹⁷ Muurá ámuha méwaajácú dibyéhjáa újcúiyóné piáábó iñahbe újcúné boonéréjuco téénevu cáání éllevu pééroobe illuréjuco báñúumeíñe. Áánerlhjyáa ávyétá ihnáhó támélyoobe tsáhájuco újcutúne. Ahdu ámúhakye tene ipájtyétu ímíñéuvú météhmeméi.

¹⁸ Muuráhjáa méihdé múnáaúvuma ‘Tsinaí’ némeíhbaúvú Pívyéébe íhjyúváijyu tétsii ííjyunúnáa cùújuwa peetécunúhi. Áhduréhjáa apíichówu kííjyébama nííjyaba íjcyáné tujkéveri ííñuji vááúmeíhi.

¹⁹ Áijyúhjáa lleebómé Pívyéébe diityémá íhjyúváné tujkéveri rojróco íhjyuváne. Ááneríhjyáa iíllityéne néeme éhnííñevu dibye íhjyúvátuki.

²⁰ Ihdétújucóhjáa muurá dibye téénetu nééneé: “Tsaate ihdícyame iyáábéuba íñe cámehbáu túváámeke néwayúúneri, hójtsívari, médsíjivétsoco.” Ehdúhjáa ihdétújuco Pívyéébe nééne ápichó iijsúcunúnellii mítyane íllityémé téijyu diityémá dibye íhjyúváneri.

²¹ Diibyéhjáa Moitséeúvú íjcyároobe téijyu muhdú tene pájtyene iájtyúmíne nééhi: “Muhdú íhya o íllityéneri ó uuvécunúhi.” Ehdúhjáa diityéké tene pájtyedu nééne muurá tsá ámúhakye pájtyetúne.

²² Árónáa ihdyu tsá ámuha Pívyéébedi meíllityéjúcootúne. Muurá mítyame níjkyéji múnaa ámúhakye náhbenúmé ámuha méúújetéjucóo páñétúetsihvu Tsióó caméhbaúvú díibye cóomí Jerotsaréé níjkyéjiri íjcyácoomívu. Áánellii ámuha tsúúca mépiivyété díibyema meíhjyuváne.

²³ Aame ámuha pámeere ihdéejte cahcújtso múnáaúvuma téhullétú ámúha mémeháñé tsúúca cákátvámé ímí méijcyá Pívyéébema muhdú meícyahíjcyáné pámeemáyé ímíbájchóíbyema.

²⁴ Áhdure tsúúca ámuha Jetsóoma ímí méijcyá ítyujpácyóo iwáágóóneri mééma béhné pityájcojúréjuko méénúúbema. Tsáháa dibye pevénéré ítyujpácyó iwáágóóne dsíjívetú Abéeúvúhjáa dsíjivédu. Muuráhjáa ihdyu dibye ítyujpácyó wáágóónej tééveri Pívyéébe meke ímíbajchóhi.

²⁵ Áánellii tsá múu táhjálletú dibye meke iwájyúne úwaabóne. Éíjyuúvúhjáa muurá Moitséeúvuj tééveri dibye úwaabóné lléébohíjcyatúmé ícúbáhrámeíhjcyá tééné déjúcotu. Aanéjíi muurá díibyere níjkyéjiri íjcyáabe meke úwaabóné melléébótúhajchíi téhdure meke ícúbáhráíbye.

²⁶ Muuráhjáa ‘Tsinaí’ némeíhbaúvú diibye Moitséeúvuma dibye íhjyúváijyu ííñuji ávyétá ihnáhó vááúmeíñetu neébe: “Tsi-iñéi ávyétá ihnáhó ííñuji ó vááúmeíchoó páneere iévéhóowari íjcyánéhjimájuco.”

²⁷ Ehdúhjáa neebe páneere ípyée iípívyéjtsóné tsíeméné níjkévaíñe. Áánetu ihdyu tsane coévaá múijyú muhdú íjcyáityúne.

28 Áánevúu tsúúca meke ájcuube íavyéjuvu muhdú meíjcyáityúmé dííbyema meíjcyaki. Áánellii metsu dibye ímillédú meíjcyáne dííbyeke dúúrúvaméré metéhdújtsoki.

29 Muurá íhtsútuube Mépiiyéébé íjcyabé ímítýúmeke waagóó éhne múúne cúújuwa tsíeméné áiúcúdu.

13

Píívyéebema ímí meíjcyáiyóne

1 Ahdícyane tsáma ámuha cahcújtso múnaa meíjcyame mewájyújcatsíñé méíhvéjtsodíñé.

2 Máábájíívedí tsaímíyé ámúhá aahíve múnáake ámuha mewáátsúcúpétsohíjcyáne. Muuráhjáa ehdu íaahíve múnáake wáátsúcuhíjcyámé wáájácúratúné níjkyéji múnáake iičúvehíjcyáhi.

3 Áánellii cùvéhóójari íjcyámeke mépiáábohíjcyá diityémá ámuha meíjcyáiyódúré meíjtsúcunúmeíñema. Áhdure múu idáátsové ícúbáhrámeíhíjcyámedi téhdure ámuha diityédúré meíjcyane meíjtsúcunúmeíñema.

4 Téhdure ámuha metáábávájcatsímyema múu wajyújcatsíhi. Tsá múu ihdícyáméhjíma dómácojcatsítyúne. Muurá tehdu néémemma Píívyéébe ihnáhooíñé teene ímíbajchóne.

5 Áhdure tsá múu mítyane iidsíidsíváiyóneri íhjyácuńtúne. Muhdú iijcyane múu ímí ijtsúcunú tehdújuco. Muurá Píívyéébe nééhií: "Oke cáhcújtsómeke tsá o íhvéjtsóityúne. Aame tsá iinnerí báñúmeíityúne."

6 Áánellii muurá dííbyedívú mecátsípáávéne iinnerí áábímyeítyúmé ménehíjcyáhi:

Píívyéébe tápiááboobe íjcyánellii tsá o illityétú míamúnaa óhdi ícúbáhráiyóneri.

7 Ahdícyane tsáma máábájíívedí muhdúhjáa tujkénú Píívyéebé ihjyu ámúhakye úwaabómé iičúbáhrámeíyóné pañe tsáimíyé dííbyeke úráávyehíjcyáne. Ahdu tsaímíyé dííbyeke mécahcújtsó.

8 Tsá muurá Jetsocríjtó múijyú tsíhdyuréjuco íjcyatúne. Iíjcyadúré diibye paíjyuváre.

9 Áánellii máallítsámeídí tsíhdyuhjíré úwáábohíjcyámedívu. Muurá Píívyéébere meke iwájyúne tsípátsohíjcyá tsaímíyé dííbyeke meúráávyeki. Tsá muurá meke dibye éhníínevú piáábóítyuró tééne tájpíjyuco meíjcyáiyóné tsane majcho maáwahíjcyámeke. Ehdu méénuhíjcyarómé illure báñúmeíhi.

10 Áánetúu ihdyu Críjto mewájyuri pájámeí ɿíné imíjyaú Píívyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa duurúvájá pañévú dííbyeke ɿíicúvéneri tsúúrámeíhíjcyarómé tsá ímí dííbyema íjcyatúne.

11 Muuráhjáa pañétuéjpi llúúváábe iyámé tujpácyoma tééjá pañévú pañétuétsihvu úcáávehíjcyá íimítyuu, tsíjtyé imítyuu, íjcyane iimíbáávyeki. Ehdúhjáa imyéénúne diitye iyámeke tsiéllevu itsájtyéne cóvátsohíjcyáme.

12 Ahdúhjáa muurá Jetsóoke cóomítyu tsiéllevu itsájtyéébedi ɿíicubáhráne dsíjívetsómé ítyujpácyó wágóóvénéri páameere míamúnáá imítyuháñé iimíbáávyeki.

13 Áánéllii óvíjyacóóné tsíjijtóríyé uwáábómeíñé meúráávyehíjcyáne. Métsu Jetsóokéréjuco meúráávye tsíjtye meke dííbyekée itsáríllehíjcyádú tsárílleróné pañe.

14 Tsá ɿíñújiri meíjcyatú paíjyuváré muhdú íjcyáityúme. Píívyéébe ihdyu meke újcúcooca botsíi dííbyema méíjcyáá muhdú íjcyáityúmeréjuco.

15 Áánéllii metsu Jetsocríjtoj tééveri dííbyeke medúúrúváne dííbyé uwááboju tsíjtyeke meúúbálléneri dííbyeke meíicúveki.

16 Ahdícyane méíhvéjtsodí ámuha tsíeménetu tsíjtyeke mepiáábohíjcyáne. Ehdú meméénune ímí ijtsúcunúúbe.

17 Áhdure idyé múu ámúhá túkevéjtsojtéké iávyejúúlléne lleebó ditye ámúhakye úwaabóne. Muurá Píívyéébeke úúbálleímyé muhdú imyéénuhíjcyáne. Áánéllii panévatúré ímiááméré meíjcyá diityéké ámuha mekímóvéjtsotuki. Ímítyúné ámuha medáriiivémeíhajchíí tsá ɿinetú ámúhakye tene piááboityúne.

18 Muurá ícyooca muha ímí tsáɿibuwáré meíjcyámeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúhi. Áánéllii múúhá hallúvú piáábó métáuméí ehdícyárónéhjí pañe ímí muha meíjcyaki.

19 Ímichi táhallúvú métáuméí ɿíicúi ámúhadívú o úújetéki.

Dibye pítayajcóné

20 Ahdícyane ovíi Píívyéébe Máavyéjuubée Jetsocríjtó obééjamú tehméébédú néébe dsíjívéebeke tsiiñe bóhiítsoobe ámúhakye ímíbajchóhi. Muuráhjáa Jetsocríjtó ítyujpácyó iwáágóóneri mééma béhné pityájcoju meenú múijyú níjkéváityúne.

21 Áábej tééveri ihdyu óvíi meke túkevéjtsoobe muhdú dibye ímillédú meíjcyaki. Áánéllii metsu Jetsocríjtoke maávyéjútso múijyú níjkéváityúne.

22 Ámuúha táñahbémuj, íllu íñe íhyaamí pañe ámúhakye o túkevejtsóné tsáma tsáryóné pañe melléébo.

²³ Téhdure ámúhakye ó úúballé ménahbe Timotéó tsúúca cúvéhóójatu íjchivyéne. Aabe óhdivu iičuí wátsíhajchíí dííbyema muhtsi ámúhakye máaahíváteéhi.

²⁴ Téhdure ámúhakye ó úúballé Itááriá iiñújí múnaa ámúhakye dúúruváne. Téhdure idyé ámúhá túkevéjtsojtémá pámeere cahcújtso múnáake ó duuruváhi.

²⁵ Ahdícyane óvíi Píívyéébe ámúhakye píaabó pámeekére. Áyu tehdújuco.

TSAJTIÁGO

Tsajtiágó cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo íñe Tsajtiágó Avyéjuube Jetsocríjtoma Pívyéébemútsí iičúve múnáajpi o íjcyabe ámúhakye ó duurúvá 12-nevá dohjiba múnaa ijraéémú meíjcyámedítýú ámúhakye ditye wáchájanumé panévá iñújiinévú ámuha memújtameke.

Pívyéébedítýú tsááné waajácu

² Ámuúha táñahbémuj, páhduváré nééne evéllejúúné ámúhama íjcyáróné pañe múu illure imíjyuhiíjcyáhi.

³ Muurá méwaajácú Pívyéébeke mecáhcújtsómema íjcyáné evéllejúúné meke pátsáríjcyoróné illure meke píaabóné éhnúíñevu ímí díibyeke meúráávyeki. Ááneri muurá mépiivyété imítyunéhjí meke pájtyeróné maáábucúne.

⁴ Áánéllii ímíñéuvú météhmeméí ténehjí ámuha maáábúcúne ímiááméré meíjcyaki. Áijyu muurá ímí ámuha meíjcyáá iiné imítyú ámúhakye tähjatúmeréjuco.

⁵ Áánetu tsaate ámúhadítýú muhdú meíjcyáiyóné wáajácutumé múu Pívyéébeke táumeí ámúhakye dibye iwáajácútsoki. Diibye ihdyu ámúhakye waajácútsoó panévavúré iiná néetuubére.

⁶ Árónáa ihdyu ámuha metáúmeícyooca tsá múu íjtsámeítyú dibye ámúhakye píáábóityúne. Múu cáhcujtsó dibye ámúhakye píááboíñe. Muurá páhduváré ámuha meíjtsámeíhajchíí ámuha meíjcyá éhne múúne mooa kííjyébari nójine íjcyadu.

⁷ Aane ehdu nééme tsá íjtsotú Pívyéébeke ityáúmeíñé iújcuíñe.

⁸ Muurá ehdu páhduváré íjtsámeímyé tsá múijyú tsajíjtóré íjtsámeíityuróne.

⁹ Áánetu ihdyu idáátsóméhjíuvú ímiááméré íjcyáné cahcújtsó múnaa imíjyúúhií. Muurá tehdu néemeke Pívyéébe ímí ijtsúcunúhi.

¹⁰ Téhdure íhtsutumé ehnéva múnaa íjcyame imíjyúúiyá iiidáátsonúcoóca. Muurá diitye tsaímíyé íjcyá mühajchótawuúrá éhne wajco iiné imíjyaú néérone wáhájchotawuúré íjcyadu.

¹¹ Muurá núhba ájchuri íjtone illuréjuco tsóuuvéne. Ehdu muurá diitye íhtsutumé ehnéva múnaa dsíjivécooca diityé tsíeméné illuréjuco níjkeváne.

Ímítýúné úmuupívyeháñē

¹² Áánetu ihdyu maímijyu diitye eene ímítýúneri iúmúúpívyeróné áábúcuhíjcyámé íjcyanej. Muurá tehdú néemeke tééne áhdó Píívyéébe ajcú múijyú ditye dsíjivéjúcóóityúne bóhiivu dííbyekée wájyúmeke iájcuíñé iñéhdújuco.

¹³ Áánetu tsaate ímityúné imyéénúiyóneri úmúúpívyehíjcyámé tsá nééityuró Píívyéébe nééjuri tééneri iúmúúpívyehíjcyáne. Tsá muurá múijyú dibye úmúúpívyéityuró ímityúné imyéénúiyóneri. Áhdure tsá dibye muucá úmúúpívyétsóóityuró ditye ímityúné imyéénuki.

¹⁴ Muurá ihdyu méhdityúré íjcyane meere ténehjíri meíjtsámeíñéllii méúcáávehíjcyá tééné pañévu.

¹⁵ Aane téénevúréjuco meíbúwáávéné níjcauvú muurá illuréjuco mewágooovéiyóne.

¹⁶ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Ahdícyane tsáma ténehjívú máállítsámeídíñé.

¹⁷ Muurá ímiááné íjcyane tsáá caame íjcyabe Píívyéébedítýú iyévéhoowávúu peetéháñé ípívyéjtsóóbedítýu. Aabe muurá tsá múijyú híjtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyoácóóityuróne.

¹⁸ Muuráhjáa ímíllénéllii meke ímíjpyetétsoobe múhdurá menéérómeke dííbyeejté meíjcyaki.

Píívyéébeke meúráávejíjto

¹⁹ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, múu ímíñeúvú lleebúcunú tsaate ámúhamá íhjuyváne. Tsá múu pecútéré íhjyúvatúne. Téhdure tsá múu cááyóbatúne.

²⁰ Muurá cááyobámé tsá Píívyéébe ímillédú íjcyatúne.

²¹ Áánéllii ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébedívú meídátsójkímyeíñé dííbyé uwááboju ímíñeúvú méuráávye. Teene muurá ihdyu meke pájtyetétsó mewágooovéiyónetu.

²² Árónáa ihdyu tsá múu teene uwáábó ávyétá lleebúcunúré méénutúne. Tene néhdu múu ijcyáhi. Muurá tene néhdu ámuha meíjcyátúhajchií ámuháyé máállímyeíhi.

²³ Muurá tsaate ávyétá lleebúcunúré meenú éhne múúne miiicúmíri méhúmi meíítémeídyu.

²⁴ Muurá meíítémeícyoocáré méwaajácúmeí muhdíívamé meíjcyane. Áánetu meíítémeítyúcooca tsáhájuco mewáájácutú muhdíívamé meíjcyane. Ehdu muurá diitye uwáábó ávyétá lleebúcunúré méénuhíjcyáme.

25 Áánetu ihdu Píívyéébe ímítýúnéhjítu meke tükévejtsóné ábájíívetúméré tsaímíyé meúráávyémeke píááboobe panévatúré ímí meíjcyaki.

26 Áánetu ‘tsaímíyé Píívyéébeke ó úraavyéhi’ menéérome peecútéré ímityúné meíhjyúvahíjcyáhajchíí meere máállímyeíhi. Aane tsá iiinetú meke píáábotúne.

27 Muurá ihdu ímiááné Méécáánikye meúraavyémé mépíaabó úújóveke. Téhdure mépíaabó píibájyujtéké panévatúré iiná diityéké pátyehíjcyánéhjítu. Aame tsáhájuco meíicúvetú múhduná ijíene ímityúné ijcyánéhjíri.

2

Tsahdúré pámeekéré meíicúvéiyóne

1 Ámuúha táñahbémuj, ímiáábé Máavyéjuube Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujtsómej, tsá tsaatékéré ímí meíjtsúcunúityuróne. Tsahdúré pámeekéré meíjtsúcunúiyáhi.

2 Tsáijyu muurá tsaapi ehnéva múnáajpi imíwu nééné wajyámuma óóropáájí íhyójtsíwapáájí ijcyabe ámuha éllevu úúbámyénúubé raahórí téhdure tsijpi ídáátsoobe átéereeja íwajyámuma uubámyénúiyáhi.

3 Aane diibye ehnéva múnáájpikyéré ámuha ímí mewáátsúcúne ‘íchihvu íimítsihvu dacúúve’ menééne diibye ídáátsóóbeke ‘étsihjívúré baavu dacúúve’ menéhajchíí muurá ímityúné ijtsaméiyé ámúhá pañe.

4 Aane muurá ehdu íhtsútúúbekéré ímí mewáátsúcúhajchíí tsúúca ímityúné méemeenúhi.

5 Aane cáhawáá íñe ámúhama o íhjyuváné ímíñeúvú méllebúcunu, ámuúha táñahbémuj. Muurá Píívyéébe ídáátsojtéké ujcú dííbyeke ditye icyáhcújtsóne iávyéjuutéki. Muurá neeve dííbyeke wájyúmeke iávyéjújtsoíñé íavyéjuvu.

6 Áánáa ¿íiveekí ámuha diityéké meéhdiívvalléneri ménúcópívétsohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú téhdure íhtsutúmé ámúhadi iičubáhráne ávyéjukté éllevu ámúhakye tsátyehíjcyáne?

7 Áhdure ¿aca tsá ámuha mewáájácutú ditye túútávátuube Mépájtyetétsoobe Críjtoke meúráávyehíjcyáábedi úuhivatéhíjcyáne?

8 Áánetu ihdu Píívyéébé taúhbaju íwaajácúháámitu ‘pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu’ néhdu ámuha meíjcyáhajchíí ímiááné tehdújuco ámuha meméénune.

9 Árónáa tsaatékéré ámuha ímí meíjtsúcunúhajchíí ímityúné ámuha méemeenúhi. Ááneri ámuha ménéétsámeí Píívyéébé taúhbaju néhdu ámuha meíjcyátúneri.

10 Muurá tene néhdújuco meúráávyerómé tsane néhdu meíjcyátúhajchíí tsúúca ijcyáné ímityúné máhallúri.

11 Muurá Píívyéébe nééhií: "Tsá múu ihdícymema dómáócjcatsítýúne." Téhdure tsiiñe neébe: "Tsá múu míamúnáake dsíjívétstotúne." Aane muurá ihdícymema medómáócjcatsítýurómé tsaatéké medsíjívétstohajchíí tsúúca ímityúné méemeenú tsane Píívyéébe taúhbaju néhdu meíjcyátúnélliíhye.

12 Áánéllii múu ímíñeúvú iijtsámeíñé ímiáánéré meenúhi. Muurá Píívyéébe mééma ténehjí ímíbájchoó muhdú béhné pityájcoju néhduú.

13 Muurá tsíjtyedi meídáátsóvétúmedi téhdure tsá dibye ídáátsóvéityúne. Áánetu tsíjtyedi meídáátsóvémédi téhdure ídáátsóvéibye pámeere muhdú meícyahíjcyáné iimíbájchócoóca.

Píívyéébeke mecáhcujtsóne

14 Ámuúha táñahbémuj, ¿a ímí tehdújuco teene 'Píívyéébeke mécáhcujtsóhi' menéérome dibye ímillédú meíjcyatúne? ¿A ehdu meíjcyame mépájtyetéiyáhi?

15 Tsáijyu muurá tsaate ménahbémú ídátsó imájchoma íjcyatúmé idyé wájyamúúvátúmeke ámuha ménééiyáhi: "Ámúhá wajyámuunévú tsáímíyé meújcámeíñé memájcho."

16 Ehdu diityéké iinévú ájcutúméré ámuha menééne ¿aca iinetú diityéké piáábóiyáhi?

17 Ehdu muurá 'Píívyéébe ó cáhcujtsó' menéérómedítýú ímiáánéré meméénune böhöwaúcunútuhajchíí tsá iinetú meke tene piáábotúne.

18 Muurá tsaate meke nééiyáhi: "Ú nehíjcyá apááñéré Píívyéébeke u cáhcújtsóneri tsúúca dííbyeéjpí u íjcyane. Áánetu ó nehíjcyá téhdure dííbyeke o cáhcújtsoobe ímiááné o méénúneri dííbyeéjpí o íjcyane." Ehdu muurá tsaate meke nééiyáhi. Aane íñe ¿muhdú méúújétsoó Píívyéébeke mecáhcujtsóné dibye ímillédú meíjcyátúhajchííjyu? Muurá ihdyu apááñéré ímiááné meméénúneri méúújetsó dííbyeke mecáhcujtsóné.

19 Aane íhya ihdyu tehdújuco ámuha mecáhcujtsóné tsáápiye Píívyéébe íjcyane. Muurá idyé naavémú dííbyeéjté íjcyáturómé téhdure dííbyeke iwáájácúúbeke illíhi.

20 Aanéííva ¿muhdú ámuha méíjtsúcunú pevénéré dííbyeke mecáhcujtsómé dibye ímillédú meíjcyáturómé dííbyeéjté meíjcyane? Tsá ehdu tene néétune.

²¹ Muurálhjáa méihdé múnáajpi Aavaráaúvuke Píívyéébe ímiáábedi dilló dibyée dííbyeke icyáhcújtsóóbeke iíicúve illi Itsáake dsíjívétsósíyónélliíhye.

²² Aane muurá méwaajácú ímiáánée Píívyéébeke díbyeúvú ímí cáhcujtsóné dibyéhjáa néhdu dibye méénúnélliíhye.

²³ Muurá Píívyéébé waajácuháámítu nééneé: "Aavaráá Píívyéébeke ímí cáhcújtsónéllii ímiáábedi dííbyeke dílloóbe." Ehdúhjáa dibye ímí cáhcújtsónéllii Píívyéébé nahbévaabe dilbye.

²⁴ Ahdícyane íhya tsúúca ámuha méwaajácú Píívyéébe meke ímiáámedi díllone dííbyeke mecáhcujtsómé dibye néhdu meíjcyámeke.

²⁵ Téhduréhjáa muurá nahtsíwaméewá Raáake dílloobe ímiáálledi dilléhjáa ijraéémudítýú waajá múnaa íhcyóóminu úújetémeke técoomí múnaa dsíjívétsósíyónetu pájtyetétsónélliíhye.

²⁶ Aane muurá Píívyéébeke mecáhcújtsorómé dibye ímillédú meíjcyátúhajchíi tsá iinetú meke tene piáábotúne. Aame meíjcyá idátsó wáájácúmeítyúmé éhne múúne medsíjívéné boone peveneréjuco méjpi íjcyadu.

3

Meíhjyuváne

¹ Ámuúha táñahbémuj, tsá műu uwáábojtédí iiye idíllómeíñe peecútéré tsíjtyeke ímityúné ditye íjcyane néétune. Muurá méwaajácú uwáábojte panéváré wáájácurómé ímityúné méénúhajchíi éhnííñevu íhnáhó diityémá tene ímibájchómeíñi.

² Muurá pámeere ímityúné méemeenúhi. Áánetu ihdyu tsaate tsáijyúubáré ímityúné íhjyúvátúhajchíi ímiáámé diitye. Aame piivyété panévatúré ityéhmémeíñi.

³ Muurá iíjumuke métsajtyé meímílléhullévú íhjyúháñetu úwáñéíwuúné mepícyóóneri.

⁴ Téhdure muurá cújúwamíiné témíhjí túkevéjtsojte kékumúúturóné ítyúkevéjtsojííneri iímílléhullévú túkévejtsó íhnáhó kiíjyeba íjcyárónááca.

⁵ Ahdu muurá méjpíítyu méhníjíwa áyárówari ímityúné méemeenú meíhjyúváneri. Cáhawáá méijsúcunu muhdú cúújúwari tsátsíhwuúré pééteróné llíyaaténé báju áiúcúne.

⁶ Ehdu muurá ímityúné meíhjyúváneri métútávájtsáme teene cúújuwa báju tútavajtsodu. Aane tsahíjcyá cúújúwá pañevú wágóóvériibye Naavénedítyu.

7 Muurá pamévá íyámedítyú ííñújiri úllemee, wahpéjtee, nújpácyó pañe úllemee, íjcyámedítyú ápichó néérómeke ímí metéhmemé ívámeímyé tsá meke tútávájtsotúne.

8 Áánetu tsá múijyú méhju metéhméíturó meke dsíjívetsóné námijtyádú nééne néhní meíhjyúvahíjcyaju.

9 Muurá tééjuri Méécáánikye medúúrúvahíjcyájuríyé idyé dííbyerée ípíveytsómé míamúnáake méuhbáhi.

10 Ehdu míñéécu tééjuri méihjyúvahíjcyá ímiáánee, ímityúnee, íjcyane. Tsá tehdu tene nééíturóne, ámuúha táñahbémuj.

11 ¿Aca ímiá nujpácyó íjchívyétsihdyúré idyé nehníwu néjpacyo ijchívyéiyáhi?

12 Áhdure ¿aca higyeérahe nééváiyá atseitóóna? Áhdure ¿aca óóvahe nééváiyá híigoó? Áhdure muurá tsá tsahéjutúré núpáhyéjutu ímiá nujpacyoma cánáámajpacyó meújcúíturóne.

Ímiá waajácu

13 Aane ímiááné waajácu múnnaa ámuha meíjcyáhajchíí óvíí ímiááméré ámuha idáátsóméhjíúvú meíjcyane ámúhadítyú böhówaúcunúhi.

14 Áánetu ámuha tsíjtye íjcyari menómíutááváne ámuháyé ímí meíjcyáiyóneri metsúúrámeíhajchíí tsá ímiá waajácú múnnaa ámuha meíjcyatúne. Íllure ámuha máallíhi. Aame tsá iiñerí ámuha memítyájkímeííturóne.

15 Muurá ehdu nénehjí tsá Píívyéébedítyú tsáátune. Ijíenéré teene Naavéne éhne.

16 Muurá iiye ímí ijcyáiyóneri tsúúrámeíhijcyámé tsíjtye íjcyari iñómíutááváne panéváré ímityúné méénuhíjcyáhi.

17 Áánetu ímiá waajácú Píívyéébedítyú tsáánema íjcyame ímityúné méénutúmé pamévamáyé ímí ijcyáhi. Aame tsá tsíjtyeke éhdiíválletúne. Áhdure tsá ditye állíuutúne. Pamévakéré iiðaatsólléne píaabóme.

18 Ehdu ímí ícyahíjcyámema teene nijkévaá tsaímiye.

4

Ííñújiené

1 Áánetu ¿aca kiátú íjcyane ámuha mémúnáátsócatsíhijcyáhi? Muurá ihdyu ámúhadítyúré íjcyane ámuháyé ímityúnéhjíri meúmúúpívyeħíjcyánélli ámuha mémúnáátsócatsíhijcyáhi.

2 Muurá ámuha tsíjtyé tsíeméné múhdutú diityédítú meújcúíturóné nomííú tééné hallútú diityémá méméénúcatsíhijcyáhi. Aane muurá tsáijyu ámuha médsíjívétsoħíjcyá diityéké tééné hallútú ámúhadítyú píħtnej Píívyéébeke ámuha ímíñeuvú metáúmeħħijcyátúnélliħye.

³ Muurá ámuha dííbyeke metáúmeíyónáa tsá dibye ámúhakye ácuhíjcyatú ímityúné ámuha metáúmeíñellíhje. Muurá ámuha métáúmeíhijcyá illure tééneri ámuha meímíjyúváveki.

⁴ Ámuúha, Píívyéébeke ímíñeúvú úraavyépítýúné míamúnaaj, zaca tsá ámuha mewáájácutú ímityúné ííñújiene meméénúneri illure Píívyéébeke memúnáátsohíjcyáne? Muurá dííbyeke wájyutúmé tééneriyé tsúúrámeíhijcyámé tsá ímí dííbyema íjcyatúne.

⁵ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: "Píívyéébe Íapííchó mépañévú pícyoone meke iwájyúne nomíuvaváhi."

⁶ Aane meke iwájyudu íjcyabe meke píáábohíjcyá ímityúné metáhjaki. Muurá tsiiñe dííbyé waajácúháámitu nééneé: "Píívyéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néemeke. Áánetu 'miityáhmítá' néémedi tsá dibye iicúvetúne." Ehdu muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

⁷ Áánéllii dííbyeke maávyejúulléne dííbyedívú méíhvéjtsaméí Naavéné ámúhadi tsúúrámeíyóneri iicúvetúméré. Áijyu muurá illuréjuco ámúhadítýú dibye ihvetéiñe.

⁸ Ahdícyane ímityúné ámuha meméénuhíjcyánéhjitu meímibáávyéne ímíñeúvuréjuco Píívyéébema meíjcyá téhdure dibye ímí ámúhama iijcyaki. Téhdure míjijtócú ámuha meúráávye híjcyánetu meímibáávyéne dííbyekéréjuco méuráávye.

⁹ Aame mékímóóveméí ímityúné ámuha meméénuhíjcyáneri metsárívyénema. Óvíjyacóóné ámuha meímíjyuhíjcyáne.

¹⁰ Illure méidátsójkimyéí Píívyéébedívú dibye ámúhakye ipíááboki.

Ménahbémudítýú meihjyuváné ímityúne

¹¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, tsá múu ímityúné ihjyúvatú iñahbémudítu. Tééneri muurá illure ámuha méehdiívállehíjcyá Píívyéébé taúhbaju. Muurá meke neeve mewájyújcatsíki. Aane mecáhcújtsóíyótsihvu ímityúné meíjcyáneri dííbyé taúhbaju méehdiívállehíjcyáhi.

¹² Muurá ihdyu ápáábyéré diibye tééné taúhbajúvúu meke ájcuube nééiyá muhdú meíjcyane. Áábere ihdyu meke pájtyetétsóhi. Áhdure meke waagooóbe. Aanéjíiva ámuha ¿muhdú tsijtye íjcyáneri méihjyúváiyáhi?

Tsá mewáájácutú méúmiwa

¹³ Cáhawáá ímíñeúvú melléébóne méíjtsaméí eene 'técoomívú mépeé tsáné pijcyábá náhjíhe meméénúneri medssíidsívaki' ámuha menéhijcyáme.

¹⁴ Muurá tsá ámuha mewáájácutú muhdú méúmíwa íjcyane. Muurá éhne cúúvénetúré íjcyáne ójtsó iičuíye kiávú péiñúdú meé. Aame tsá mewáájácutú múhajchótá ííñújiri meíjcyaiñé.

¹⁵ Áánellii múu íllure néehií: “Óvíí Píívyéébe ímílléhajchíí teene méemeenúhi.” Éhdure múu ihjyúváhi.

¹⁶ Árónáá Ɂíveekí ímíñejíí íllure ámuha metúmeíñé ménehíjcyá ámuhyáé meímillédú meméénúiyóne?

¹⁷ Muurá ímiááné íjcyane imyéénúiyóné wáájácurómé teene méénútúhajchíí tsúúca ímityúné meenúmá tééneri.

5

Muhdú ehnéva múnáake tene pájtyeíñé

¹ Ahdícyane, ámuúha ehnéva múnáaj, mékímóóveméí ímityúné ámúhakye pájtyéíñeri.

² Muurá ámúhá tsíeméné ámuha mewájyuhiíjcyaróné nójcánuúhi. Ámúhá wajyámúúné ímiájáhjí máharúmú mágchoóhi.

³ Áhdure ámúha dsíidsí ámúhadívú tútavááveéhi. Aane múhdurá ámúhamá níjkevámé ámuha méíjcyáá wáájácúratúmeréjuco éhne múúne cúújuwa tsíeméné áiúcúdu. Ehdu ámúhamá níjkévaíñé nihñéétsihvúré ímityúné halluvú bañúháñé ámuha medsiidsívahíjcyáne.

⁴ Muurá ámúhá wákyméí múnáake ámuha ímí maáhdohíjcyátúneri ditye ílhjyúvahíjcyáné íhtsútuube Píívyéébe waajácúhi.

⁵⁻⁶ Áhdure waajácuube ííñújiri híné imíjyaú ámuha meíjcyame iiñá ámúhakye píhtotúmé híné imityú ámúhakye méénútúrómeke ámuha medsiijívétsohíjcyáne. Árome ámuha ménijkévaá éhne múúne ócójimuke iújcávátsómeke ditye llííhyanúdu. ¶Ehdu ámúhamá tene níjkéváiñévú tsúúca méúújéteéhi!

Píívyéébema meílhjyuváne

⁷ Ámuúha táñahbémuj, óochévetúmré ihdyu Jetsóoke météhmeħíjcyá mújijyú tsiiñe dibye tsááiñévújuco éhne múúne úmihé múnáajpi ibájtsó téhmehíjcyádu. Muurá óochévetuubéré téhmehíjcyá níjya áalléneri kékémevéné iújcuki.

⁸ Ahdu múu ijcyáhi. Muurá Jetsóó tsááiñe tsúúca piihjíjucóóhií.

⁹ Áánellii ímityúné médáriiñéjcatsídí ámúhá hallúrí teene iijcyátuki, ámuúha táñahbémuj. Muurá ténehjí mééma ímibájchóiibye tsúúca meke tehméhi.

¹⁰ Áánéllii múu ijcyá íhdée Píívyéébé ihjyú uubálle múnáauvú ícyahíjcyádu. Muuráhjáa panévari iicúbáhrámeíyonéhjí aabúcuhíjcyáme.

¹¹ Aane méwaajácú ícyooca tsaímiyéjuco ditye íjcyane ípyée iaábúcuhíjcyánélliíhye. Muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa Jóóuvu téhdure iicúbáhrámeíyonéhjí aabúcuhíjcyánéllii Píívyéébe dííbyeke iiné imíjyaúréjucó pícyoóne. Muurá ímiááné mítyane meke idáátsölleébe.

¹² Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, tsá múu níjkyejii, iíñujií, íjcyánema tsíñéhjí mémé dómájcotú ímiááné ámuha maállityúné menéécoóca. Tsá múu óvíi muhdú níjkyejima iíñujií ijcyá o állihajchííjyu néetu tééné hallútú Píívyéébe ámúhakye iicúbáhrátuki. Múu ímiááné tene íjcyáhajchíí ‘éée, tehdújuco teéne’ nééhií. Áánetu ímiááné tene íjcyátúhajchíí múu ‘tsáhaá’ nééhií.

¹³ Aane ámúhadítyú tsaatéké ímityúné pájtyeme ícúbáhrámeíhajchíí múu ihjyúvá Píívyéébema ámúhakye dibye ipiááboki. Ááne múu ímíjyuri májtsivá dííbyeke idyúúruváne.

¹⁴ Téhdure ámuha mechémécooca múu píuvá cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéké ditye ámúhakye Píívyéébe mémeri dúúrúbájpacyori ipípájchóne ámúhá halluvú piáábó ityáúmeí ámúhakye dibye ibohíitsoki.

¹⁵ Áijyu muurá ámúhakye böhíitsóiibye ímiááné ámuha mecáhcújtsóne dííbyeke metáúmeíhajchííjyu. Áhdure ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné ámúhadi iidáátsovéne ábájíívériibye.

¹⁶ Áánéllii ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné tóonutuméré miámúnáá úmiwávú Píívyéébeke meúúbálléne dííbyeke piáábó métáuméí ámúhakye dibye ipiááboki. Muurá ímiááné ímí dííbyema íjcyame tsá báñumeítyú iiná ityáúmeíneri.

¹⁷ Muuráhjáa éíjyuúvú méhdure néeroobe Eríaúvú dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi dííbyeke táúmeí tene iaállétuki. Ahdújucóhjáa tsá tene áalletú 3 pijcyábaj piinévu.

¹⁸ Ááné boonéhjáa idyé tsiiñe táúmeíibye dibye iállétsoki. Ahdújucóhjáa tsiiñe maálléneri panévaré iíñéné néévane.

¹⁹⁻²⁰ Aane ámuúha táñahbémuj, tsaate ámúhadítyú ímiáájú iúráávyénetu mújtámeke tsijtye ímíjpyetétsóhajchíí muurá diityéké piaabómé Píívyéébe diityédí iidáátsovéne diityé imítyuháñé iábájííve ditye iwágóóovétuki. Áyu tehdújuco.

1 PÉÉDORO

Tujkénú Péédoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Péédoro Jetsocríjtóo úwááboobéré o péhíjcyáíñé wákyméivu oke pícyoobe íñé ihyaamí ámúha éllevu ó caatúnú díibyékée ámuha mecáhcútsóné déjúcotu méiiñújitu ámúhakye ditye wáchajánúme éllevu, Póotoó, Garáátsiaa, Capadóotsiaa, Áátsiaa, Bitíniaa, éhdúné iñújííneri ámuha meíjcyáme éllevu.

² Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Méécááni Píívyéébe ámúhakye iñéhdújuco újcune díibyeéjté ámuha meíjcyaki. Aane muurá Íapíichoíj tééveri ámúhakye píáábohíjcyaaabe Jetsóópe mewájyuri ítyupácyó wáágóónej tééveri ámuha meímíjpyeténe dibye ímillédú meíjcyaki. Aabe ihdyu óvíi ámúhakye panévatu píaabó íbwajíííneri íjtsámeítyúmé ámuha meíjcyaki.

Ímí méúmíwa nééneé

³ Muuráhjáa mítyane meke iiдаatsólléne béhnétu meke tsíimávaabe Jetsocríjtóo iidsíjívéne tsiiñé böhíinej tééveri. Áánéllii íiné imíjyaú méúmíwa íjcyane méítsohíjcyáhi. Ahdícyane ihdyu metsu Jetsocríjtój Caani Píívyéébeke medúúrváne metéhdújtsoki.

⁴ Muurá ijcyáné níkyéjiri ítsíime meíjcyámé wáábyuta müijyú muhdú ijcyáityúné dibye pícyoone meke téhmene.

⁵ Ímí díibyeke mecáhcútsónéllii íihnahoori meke píáábohíjcyaaabe nihñéétsihvúré téhullévú meúújetécooca teene meújcuki.

⁶ Áánéllii múu illure imíjyúú díibyeke ámuha mecáhcujtsómé ámuha meícubáhraméíyónááaca.

⁷ Muurá tééneri meke waajácülleebe ímiááné díibyeke mecáhcútsóhajchíí éhne múúne óóro cùújúwari ditye wáájácullédu. Muurá teene óóro meke píáábóné ehnííñevu Píívyéébeke mecáhcujtsóné meke píaabóné tsá müijyú mééma níkjéváityúne. Áánéllii díibyeke ámuha mecáhcujtsómé íinetú menéétsámeítyúhajchíí íiné imíjyaú ámúhakye ávyéjújtsóibye dúúrváabéré tsiiñé Jetsocríjtó tsáacoóca.

⁸ Muurá Jetsocríjtóke ámuha maájtyúmitúróóbeke méwájyúúbedívú ámuha mecátsípáávéne méimíjyúúhií.

⁹ Áabeke ámuha mecáhcútsónéllii tsúúca ámuha mépájtyetéhi.

10 Muuráhjáa éíjyuúvú Píívyéébé ihjyú uuubálle múnnaa ihjyúvájúcoorá muhdú dibye meke iidaatsólléne pájtyetétsóiñeri. Ároméhjáa tsá pahdu wáájácutú muhdú tene íjcyáíñe.

11 Áánéllihiyéhjáa díllócatsíhijcyámé caabyé Críjto íjcyáabe műijyú muhdú iicubáhrámeíñe ávyéjuutéiñe Píívyéébé Apíichó diityéké néhijcyáne.

12 Áánéllihiyéhjáa Píívyéébe diityéké waajácutsó ditye íjcyáijyúi tene pájtyéityúne, bóbónétúi tene pájtyéiñe. Áánée muurá tsúúca ámúhakye tsaate úúballé muhdú mepájtyetéiñe Píívyéébé Apíichó níjkyéjitu tsááne piáábónej tééveri. Aane muurá idyé níjkyéjí múnnaa téhdure imíllerá pánnetu iwáájácúiyóné muhdú mepájtyetéiñe.

Imiááméré meíjcyáiyóne

13 Aane ímiááméré meíjcyáne métsúúraméí tsiiñe Jetsocríjtó tsácooca Píívyéébe ámúhakye iidaatsólléne ájcúíñeri.

14 Aame tsúúca Píívyéébej tsíimé ámuha meíjcyame múu dibye ímillédú ijcyáhi. Tsá múu dííbyekéé ámuha mewáájácútúcooca ímítýúnéhjíri meúmúúpívyehíjcyádú néjúcootúne.

15 Muurá meke újcuube ímiááméré meíjcyaki. Áánélli műu ímiáámé ijcyá dibye íjcyadu.

16 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímiáámé meíjcyá ímiáábé o íjcyadu.”

17 Aane dííbyeke ámuha mecáánivahíjcyámé múu iíñujíri ámuha meíjcyáné hajchótá dibye ímillédú ijcyáhi. Muurá tsahdúré mééma ímibájchóibye muhdú meícyahíjcyáné tééne áhdovu meke iájcu.

18 Muurá ámuha méwaajácú mépée mepájtyetéityúrojíjtó méihdé múnáauvú úráávyehíjcyánetu meke dibye pájtyetétsóne. Árónáacáa ihdyu tsá meke dibye pájtyetétsotú dsíidsidívú iáhdóneri.

19 Muuráhjáa ihdyu mééma áhdoobe mítyane iwájyuube Críjtó tujpácyó wágóóveneri éhne múúne obééjáwu imíwu néébeke míamúnáá imítuháñé halluvú ditye dsíjívetsódu.

20 Píívyéébhjáa ihdyu tsúúcajátújuco dííbyeke mémenúné iíñují iípívyéjtsótúné ihdéjuco dibye mewájyuri idsíjíveki. Ahdújucóhjáa dibye tsááne meke ipiááboki.

21 Áánélli dííbyej tééveri Píívyéébeke mecáhcujtsómé dííbyedívú mécátsípáávehíjcyá dibyée dsíjívéebeke ibohíitsóne ávyéjuutétsónélliíhye. Aame méwaajácú dííbyema meíjcyame iínerí mebáñúmeítyúne.

²² Ahdícyane tsúúca Píívyéébé Apíichó ámúhakye piáábónej tééveri ímiáájú ámuha mecáhcujtsómé óvíi ámuha mewajyújcatsí ámúhá iibüuri.

²³ Muurá Píívyéébeke mecáhcujtsómé tsíhdyuréjuco meíjcyane. Tsáhájuco meúráávyetú méécáánimúu meke tsíimávátsihdyu meíjcyajító illure níjkéváijíto. Áánetu ihdyu Píívyéébé ihjyu mecáhcujtsóné tsá müijyú níjkéváityúne.

²⁴⁻²⁵ Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

Pámeere míamúnaa wahájchotáré ijcyá tsójcómují íjcyadu.

Téhdure ijcyámé wahájchotáré iiiné imíjyaú wajco íjcyadu.

Áánetu ihdyu Píívyéébé tsá müijyú níjkéváityúne.

Ááné uwááboju ímiáájú muurá tsúúca ámúhakye úwáábómeíhi.

2

¹ Ahdícyane óvíjyacóóné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Tsá múu álliuutúne. Tsá múu pánehjídú ímiáámé íjcyatúne. Tsá múu nómítáávatúne. Tsá múu ímityúné ihjyúvatú tsíjtyedítyu.

² Ímiá uwááboriyé métsúúraméí éhne múúne tsíimene ñohñórí ijyácunúdu. Ááne tééné uwáábó ímíñeúvú méuráávyé ámuha mepájtyetéki.

³ Aane óvíi ehdu meíjcyá Jetsocríjtó ímiáábé meke wájyune tsúúca mewáájacúme.

Críjto pánétúejpi

⁴ Aame ihdyu ímíñeúvú meíjcyá dííbyema nééwayúdú néébe meke bohíivú ájcúúbema. Muuráhjáa dííbyeke míamúnaa éhdiiválléróobeke Píívyéébe picyóó ávyeta íhtsútuube pánétúejpi dibye iijcyaki.

⁵ Ahdu óvíi meke téhdure nééwayúdú menéemeke pícyoobe ihjyádú meíjcyaki. Téhdure óvíi meke llúúvájtedívú pícyoobe dibye ímillédú meíjcyame dííbyeke meíícvémé ímí dííbyema meíjcyá Jetsocríjtó tééveri.

⁶ Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé:

Tsióó cóomi múnáá pañevú ó pícyoó ávyeta wájyúmeííbyeke éhne ímichi tééetu jaa éjkeu nééwayúdú néébeke. Áábeke cáhcujtsómé tsá iiñerí báñúmeíityúne.

Ehdu nééne Píívyéébé waajácuháámitu.

⁷ Aane dííbyeke cáhcujtsómé dííbyeke wajyúhi. Áánetu dííbyeke cáhcújtsotúmé tsá wájyutú Píívyéébé waajácuháámitu illu tene néhdújuco:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákmyéi múnáa iñéhnilléne waagóórou pícyámeí ímichi tééetu jaa éjkéiu.

⁸ Téhdure tsiiñe nééneé:

Diibye muurá éhne műúne néewáyutu ávyé mecábóhcámeímyé
maáákityéúdú néébeé.

Ahdújuco muurá dííbyé uwááboju ímí cáhcújtsotúmé
mújtámeke tene pájtyene.

Píívyéébeeéje

⁹ Árónáa ihdyu tsá ámuha ehdu menéétune. Muuráhjáa
ihdyu Píívyéébere ámúhakye iújcumeke picyóó llúuvájtedívú
dííbyé wákiméí ámuha ímiááméré meíjcyáne meméénu dííbyeke
dúúrvamére. Aane imílleebe míamúnáake ámuha meúúballéné
muhdú dibye ámúhakye ímityúnetu ímiánejcúvú ijchívyetsóne.

¹⁰ Muuráhjáa íhde ámuha ihdícyaméréí meíjcyame tsá dííbyé
piáábójú pañe meíjcyatúne. Árónáa ícyooca tsúúca dííbyeéjté
ámuha meíjcyame téénéne pañe méijcyáhi.

Píívyéébekéré meíicúváiyóne

¹¹ Ahdícyane tsá ííñújiejte ámuha meíjcyájúcootúne, ámuúha
táñahbémuj. Muurá ihdyu Píívyéébé avyéjúejtérejuco ámuúha.
Áánellii ámúhakye o néé meke tútavájtsóiyónéhjíri ámuha
meúmúúpívyétuki.

¹² Ímiááméré meíjcyá Píívyéébeke wáajácutúmé ímityúné
ámúhadítyú ihjyúvárónáa ímí ámuha meíjcyáné hallúvú dííbyeke
ditye iávyéjújtso tsiiñe Jetsóó tsáácooca.

¹³⁻¹⁴ Téhdure műu avyéjuullé páñétúejpi méiiñújí avyéjúúbeke
pahúlleváré dííbyé piáábo múnaa íjcyámemájuco. Muurá
Píívyéébere diityéké picyóó ditye ímityúmeke iúwááboki, áánetu
ímiáámeke ditye ipiááboki.

¹⁵ Muurá imílleebe ímiááméré meíjcyane ténejcu
wáajácutúmé ímiáájú meúráávyénetu ímityúné iíhjyúvátuki.

¹⁶ Áánellii ímiááméré meíjcyá tsúúca ímityúnetu ámuha
meíjchivyéme. Aame ihdyu ímityúné méemeenújúcohdi tsúúca
Píívyéébé hójtsí pañéréjuco ámuha meíjcyame.

¹⁷ Aame műu dííbyeke iíllíñé dibye ímillédú íjcyame
pámévakéré avyéjuullé méiiñújí avyéjúúbemájuco. Téhdure
műu pámeere Píívyéébeéjtema wajyújcatsíhi.

Muhdú ícúbahraméí maáábucúne

¹⁸ Áhdure műu tsaaté hójtsí pañe íjcyame diityéké
iávyejúlléne meenú ditye táuhbáne. Tsá műu ímiáámemáyé
ímí íjcyatúne. Ímityúmé íjcyárómema műu ímiáámé ijcyáhi.

¹⁹⁻²⁰ Muurá ihdyu Píívyéébe ímillédú meíjcyáné hallútú meke
ditye ícúbahrané maáábúcúhajchíí ímí meke iítsúcunúúbe.
Áánetu ímityúné meméénúné hallútú meke ditye ícúbahrané
maáábúcúrónáa ¿aca meke ímí iítsúcunúúbe? Tsáhaá.

²¹ Muuráhjáa Píívyéébe meke ujcú Críjto mewájyuri ícúbáhrámeííbyé ímiáábé ijcyadu meíjcyaki.

²² Tsáháa muurá dibye múijyú ímityúné méénutúne. Áhdurée tsá muucá dibye állityúne.

²³ Muuráhjáa dííbyedítýú ímityúné íhjyúvárómeke tsá dibye piámeihíjcyatúne. Áhdurée dííbyeke ícúbáhrárómeke tsá dibye méénüllehíjcyatúne. Illurée íhvéjtsámeííbyé Píívyéébedívú dibye teene diityémá iimibájcho muhdú tene ijcyadújuco.

²⁴ Aabée muurá Críjto dsíjivé páwachékevu mépée medsiíjivéiyóné tsúúcajáa méimityú déjuco dsíjivemédú meíjcyarómé meímibáavyeki. Ehdúu mewájyuri dibye ícúbáhrámeíñej tééveri méímibaavyéhi.

²⁵ Muuráhjáa éíjyu ídátsó méícyahíjcyá Píívyéébeke wáajácutumé éhne múúne obéejámú mújtame ijcyadu. Árónáa ícyooca tsúúca métehméébé Críjtoma meíjcyáhi.

3

Muhdú métáábama meíjcyane

¹ Ámuúha walléémuj, ámúhá tajímuke máavyéjuúlle. Tsaímíyé meíjcyá diityémá Críjtó uwáaboju tsaate cáhcújtsóturómé ímí ámuha meíjcyane iíténe botsí icyáhcújtsó iiná diityéké ámuha menéétürónáaáca.

² Muurá ímiááméré ámuha meíjcyane iíténe imilléiyómé téhdure Píívyéébeke iúraavyéne.

³ Tsá múu ávyeta iimibájkímyeííyóneri íjyacunútúne. Téhdure tsá múu íjyacunútú íhñiwaco idyóíhdsínúmeíñe tsaímíyé ipíhdámeííyóneri, mítyane áhdómeíñé icyááveháñevu iícyáávéíyóneri, ímiá wajyámuunévú iújcámeííyóneri.

⁴ Apááñeriyé múu ijyacunú tsaíbuwáré iíjcyáíyóneri. Ehdú ihdyu ijcyámeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúhi.

⁵ Tehdúhjáa muurá éíjyuúvú ijcyáné walléémú Píívyéébedívú íhvéjtsámeíñe dibye ímillédú ícyahíjcyáhi. Aaméhjáa ájyúmuke avyéjúúllehíjcyáhi.

⁶ Tsááráuvúhjáa muurá ájyu Aavarááuvuke icyáhcújtsóne avyéjúúllehíjcyáhi. Aane dillée ijcyadu ámuha ímiááméré ámúhá tajímuha meíjcyáhajchíi tsá ámuha iherí meíllityéityúne.

⁷ Áhdure ámuha wajpíímu ámúha táábámuha ímíñeúvú meíjcyá. Tsá múu diityédí ícúbáhratúne. Múu ijtsámeí diityéké iávyejúúlléne muhdú ipíáábóíñeri ámúha tsíjpá tujkévevu ditye ijcyátúnélliíhye. Muuráhjáa Píívyéébe wajpii, walley, picyóó dityétsí ipíáábójcatsíñe ímí iíjcyaki. Aane ehdu ámuha

meíjcyáhajchíí Píívyéébema ámuha meíhjyúvácooca tsá iiiná ámúhakye pátsáríjcyóityúne.

Ímiááné hallútú meícubáhrámeíñé

8 Ahdícyane ihdyu pámeere tsáimiyé meíjcyá pamévamáye. Tsá múu pájúvatúne. Meídaatsólléjcatsíñé mewajyújcatsi tsané nahbémú múúne wájyújcatsídýú mítyájkímyeítymére.

9 Tsá múu piámeítýú ámúhakye ímityúné méénúmeke. Téhdure ámúhakye úhbámeke tsá múu úhbatúne. Íllure diityé halluvú piáábó métáuméí Píívyéébeke. Ehdu dibye ímillédú ámuha meíjcyáhajchíí ámúhakye piáábóiibye.

10-12 Muurá díibye waajácuháámitu nééneé:

Ímí iíjcyane ímillémé tsá ímityúné íhjyúvatúne. Áhdure tsá ditye álliuutúne. Muurá ímityúné imyéénuhíjcyánetu iihvétene ímiááneréjuco ditye méénune. Aame ijcyá tsáimiyé pamévamáye. Muurá Píívyéébe ímiáámeke píaabóhi. Aabe díibyeke ditye táúmeíñé lleebóhi. Áánetu ímityúmedi tsá dibye iiicúvetúne.

Ehdu nééne Píívyéébé waajácuháámitu.

13 Aane ehdu ímiááméré ámuha meíjcyáhajchíí ¿aca iiiné hallútú múha ámúhakye ímityúné méénúiyáhi?

14 Muurá ehdu ímí ámuha meíjcyáné hallútú meícubáhrámeíhajchíí maímijyu ámuha meíjcyanej. Ahdícyane tsáma iiherí maáábímyeídíñé. Muurá Píívyéébe ámúhakye píaabóhi.

15 Múu Máavyéjuube Críjtodívú icyátsípáávéne íjcyátsíiivyé ámúhakye díllómeke ámuha mewáájácútso íveekí díibyedi ámuha meíjyáculúhijcyáne. Árónáa ihdyu múu ímíñeuvú chooco úúballé mítyájkímyeítymére.

16 Aame téiibuwá meíjcyá Críjtoke ámuha meúráávyénetu tsaate ímityúné iihjyúváneri iñúcójpíveki.

17 Aane ihdyu óvi méicubáhrámeí ímiáánéré meméénúné hallútú Píívyéébe ímílléhajchííjyu. Muurá téené hallútú meícubáhrámeíñé maáábúcúhajchíí ímí meke ijtsúcunúúbe. Áánetu ímityúné meméénúné hallútú meícubáhrámeíñé maáábúcúrónáa tsá dibye meke ímí ijtsúcunútúne.

18 Muuráhjáa Críjto múijyú ímityúné méénútúroobe ícubáhrámeí méimítyú halluvu. Aabée tsáijyúré dsíjívéné méhllii pámeere ímityúmé meíjcyáme wájyuri téénej tééveri meímibáávyéne ímí Píívyéébema meíjcyaki. Aabée dsíjívérónáa iiibuu ibóhi ijcyáhi.

19 Aanéhjáa péé éíjyuúvúu dsíjívémé íbuúúné íjcyátsihvu diityéké iúwááboki.

20 Muuráhjáa éíjyuúvú Noéé miiinécoba méénuhíjcyánáa Píívyéébe téhmehíjcyará míamúnaa dííbyeke icyáhcújtsóne téémi pañevú iúcááve ipájtyetéki. Árónáacáhjáa apáámyéré 8-meva pájtyeté pámeere iíñuji cáájávéneri májcanúnetu. Áámeuvú íbuúúnéhjáa íjcyátsihvu Jetsóó ííbuu péé diityéké iúwááboki.

21 Aanéhjáa téijyu nújpácyotu ditye pájtyeténé naavénú íñe ícyooca metsójtsótsámeímyé mepájtyetéiñ. Aane tsá metsójtsómeítyú méjpi iíñu iñityááveki. Muurá ihdyu tééneri méúújetsó Píívyéébedívú mecátsípáávéebeke metáúmeíñé dibye meke iimibájchoki. Aane ihdyu meke ímibájchoobe Jetsocríjtóo dsíjíveebe tsiiñe böhííbej tééveri.

22 Diibye muurá ícyooca íhtsútuubéréjuco níjkyéjiri Cááni Píívyéébé úníuri íjcyáábeke pámeere níjkyéjí múnáama naavémú avyéjuulléhi.

4

Muhdú Píívyéébeke meííicuvéne

1 Aanée muurá Críjto iíñújiri iíjcyácooca ícúbáhrámeí mewájyuri. Áánéllii metsu meícúbáhrámeíyóné maáábúcu dibyée áabucúdu. Muurá meícúbáhrámeíyóné maáábucumé tsá ímityúné meméénújúcootúne.

2 Aame tsáhájuco meúmúúpívyetú ímityúné meméénúyóneri. Píívyéébe ímillédú meíjcyáiyóneríyéjuco metsúúrámeíñ.

3 Ahdícyane óvíjyacooóné Píívyéébeke wáájácutúmé íjcyadu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muuráhjáa ímityúneri ámuha méúmúúpívyehíjcyáhi, ámuháá ménéahstsívatéhíjcyáhi, ámuháá mewáñehjívaténé pañe mellíiyíjcyávehíjcyáhi, níjcyotájtekée ámuha méduurúvahíjcyá ámuha meméénúíturóne. Ánehjí óvíjyacooóné.

4 Muurá ténehjí ámuha meíhvéjtsóneri ámúhakye náhbévahíjcyámé tééneríyé íjcyame illure ámúhadi uuhívatéhíjcyáhi.

5 Árómemá Píívyéébe muhdú ditye ícyahíjcyáné ímibájchoóhi. Muurá pámeere dsíjívétúmemá ímibájchóibye tsúúca dsíjívégjúcóróméhjímájuco.

6 Téénéllihiyéhjáa muurá éíjyu múnáauvuke téhdure uwáábómeíñé diityé íbuúúné ibohí ímí iíjcyá Píívyéébe íjcyadu.

7 Muurá tsúúca iíñuji mééma níjkévaríjyuco. Áánéllii ímíááméré meíjcyáne paíjyuváré Píívyéébema méihjyúvahíjcyá.

8 Aame múu wajyújcatsíhi. Muurá tsíjtyeke mewájyume ímityúné meke méénúrómeke mepiámeíyóneri tsá meijyácunútúne.

9 Ahdícyane múu ímíñeúvú waatsúcújcatsí ámuha maáhívéjcatsícyooca iiná íjtsámeítyúmére.

10 Mepiáábojcátsí muhdú ámuha mepiívyetédú Píívyéébe meke ájcúné piáábori bañúháñé dibye meke ipiáábótuki.

11 Áánéllii ámuha meuwáábócooca ímíñeúvú méuwáábohíjcyá dííbyé ihjyu néhdújuco ámúhaj tééveri dibye iihjyúvaki. Áhdure ámuha tsíjtyeke mepiáábócooca ímíñeúvú mepiáábó muhdú dibye ámúhakye tükévejtsódu. Aane páneere iiná ámuha meméénune múu ímíñeúvú meenú dííbyeke ámuha Jetsocríjtoj tééveri maávyéjujsóne. Áabedívú ihdyu metsu meihvájtsámeíñé dííbyeke maávyéjújtsó muijyú níjkeváityúne. Ehdu teéne.

Críjtoéjté ícúbáhrámeíñé

12 Ámuúha táñahbémuj, tsá múu mávaríjchojúúné ámúhama íjcyánetu íjtsámeítyú tene ámúhama íjcyáityuróne.

13 Íllure múu imíjyúú Críjtóo ícúbáhrámeídyú ámuha meicubáhrámeíñeri tsiiñe íavyéjuma dibye tsáacooca ámuha meimíjyúúveki.

14 Áánéllii dííbyeéjté ámuha meijcyáné hallútú ámúhakye tsaate úhbáhajchíí múu imíjyúú Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyánélliíhye.

15 Árónáa ihdyu núcójpítsöhreíyó teene ímityúné ámuha tsíjtye éhné menániñee, tsaatéké ámuha medsíjívetsónee, tsíjtye ihjyú pañevú ámuha meúcaavénee, éhdúné hallútú ámuha meicubáhrámeíñé.

16 Áánetu ihdyu Críjtoéjté meijcyáné hallútú meicubáhrámeíñé tsá núcojpítsotúne. Íllure Píívyéébeke tééné halluvú dúúrúvaméré météhdujtsó dííbyeéjté meijcyánélliíhye.

17-18 Muurá tsúúca muhdú meícyahíjcyáné dibye mééma ímibájchóíñé éevé úújéteéhi. Aane méhdityu tujkénúiibye ihñéjté meijcyámedityu. Aabéjíí awáá Ɂmuhdíívanéami íhya tsáma ímibájchooi eene dííbyé uwááboju cáhcújtsótumema, ímiáámé íjcyarómé íhtsútúnetu pájtyetéíñááaca?

19 Ahdícyane dííbyedívú meihvájtsámeíñé dibye ímillédú meijcyá ámuha meicubáhrámeíyónááaca. Muurá meke ípívyéjtsoobe iñéhdújuco méénune.

¹ Téhdure ó imíllé cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéké o úwaabóné téhdure túkevéjtsoobe o íjcyáabe muhdúhjáa Críjto ícúbáhrámeíñé o ájtyúmiíbe. Aabe téhdure ó íjcyáá dííbyé avyéjuri tsiiñe dibye tsáacoóca.

² Áánellii ámúhakye o néé ímíñeuvú ámuha metükévéjtso Píívyéébeéjté ámúhá hójtsí pañe íjcyámeke. Tsá múu dibyée ámúhakye níwáávéné iijyéveriyé tééné wákimyéí méenutúne. Áhdure tsá múu tééné halluvú ámuha medsídsívakíyé méenutúne. Múu ímíñeuvú meenú Píívyéébe ímillédu.

³⁻⁴ Tsá múu tsíjpánécoba diityéké úwáábotúne. Choocóré múu úwaabó pánétuejpi Métehméebé tsáacooca ámuha maávyéjuuté dííbyema müijyú níjkéváityúne.

⁵ Téhdure ováhtsámú máavyéjuulle ámúhá túkevéjtsojtéke. Panéjcuvávú máavyéjúüllejcátsí mítyájkímyeítyúmére. Muurá Píívyéebé waajácuháámitu néeneé:

Píívyéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néemeke. Áánetu ‘mityáhmítá’ néemedi tsá dibye iiçúvetúne.

⁶ Áánellii mítyájkímeítyúméré méíhvéjtsaméí íhtsútuube Píívyébedívú dííbyere ámúhakye ityúkévéjtsoki. Áijyu muurá ámúhakye ávyéjújtsóibye dibye meke ávyéjújtsóíñé éevé úújetéijyu.

⁷ Áánellii iiñerí áábímyeítyúméré dííbyedívú mécátsipááve. Muurá imílleebe meke ipíaabóne.

⁸ Árónáa ihdyu téiibuwá meíjcyá Naavéné ámúhakye imújtásotuki. Muurá mémunáajpi íjcyáabe meke imújtásosiyóneri ijyáculnú éhne múúne bájú oohíibyé iyámeke idyóóiyóneri ijyáculnúdu.

⁹ Áróóbeke ihdyu metáhjá Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsónej tééveri. Muurá méwaajacú pahúlleváré iiñújiri ménahbémú téhdure ténéhjiri ícúbáhrámeíhijcyáne.

¹⁰ Árónáa ícyooca wahájchotáré meícúbáhrámeíñé níjcáutu Mépiivyéébé meke ávyéjuutétsoó müijyú níjkéváityúné Jetsocríjtoj tééveri. Aabe muurá mewájyuri meke ímíbajchó íhtsutumé meíjcyame iinevú metáhjátsámeítyuki.

¹¹ Áánellii ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáábeke maávyéjújtso paíjyuváré müijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Nihñéenéré pityájcoju

¹² Aane íñe íhyaami o cáátúnuháámí ámúha éllevu ó wallóó ménahbe Píívyéébeke ímí úráávyeebe Tsibáánoma. Áhaamí pañe ámúhakye ó ítsáávetsó ímiááné ímí Píívyéébe ámúhakye píáábohíjcyáne. Áánellii múu tsaímíyé dííbyema ijcyáhi.

13 Ámúhakye Babiróóniá cóómiyi íjcyáné cahcújtso múnnaa duurúvá ámúhakyée iújcudu téhdure Píívyéébe diityéké újcume. Téhdure tájtsiiménédú néébe Mááco ámúhakye duurúváhi.

14 Téhdure ámúhakye táicyánéjcutu o néé ámuha Crijoéjté tsané nahbémú meíjcyame medúúrvájcatsíki. Ahdícyane óvíi íbúwajíí ámuha méijcyáhi. Áyu tehdújuco.

2 PÉÉDORO

Hállúvúeháámi Péédoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Tsimóo Péédoro Jetsocríjtó iicúve múnáajpi o ijcyáábekée oke díibyere picyóó úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe íñe íhyaamí ámúha éllevu ó caatúnú Mépájtyetétssoobe Jetsocríjtó tééveri Píívyéébe meke ájcúné uwááboju muha mecáhcujtsódú idyé ámuha mecáhcújtsóme éllevu.

² Aane óvíi Píívyéébe tsúúca ámuha mewáájácuube Jetsocríjtó tééveri ámúhakye píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Muhdú Críjtoéjté ijcyane

³ Muurá dibye iihnahori meke píaabómé ímiááméré méijcyá dibye ímillédu. Muuráhjáa meke újcuube dibye ijcyadu meíjcyá díibyema maávyéjuutéki.

⁴ Aabe meke iñéhdü píáábohíjcyá díibyedu meíjcyá íiñújíri ímityúné meke tútavátsohíjcyánéhjíri meúmúúpívyétuki.

⁵ Áánéllií ímiááméré Píívyéébeke mecáhcújtsóne méwaajácú muhdú ámuha tsaímíyé meíjcyáiyóne.

⁶ Ááne météhmeméí ámuha panéváré ímityunéhjí maáábúcúne iinevú tähjátsámeítyúmé dibye ímillédú meíjcyaki.

⁷ Múu wajyújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájyújcatsídyu.

⁸ Ehdu ámuha tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocríjtoke meúraavyémé ímí díibyé wákimyéí meméénúhajchíí tsá ámuha díibyedi mebáñúmeítyúne.

⁹ Áánetu ehdu iijcyáiyóné ímíilletúmé ijcyá hállúvatúmé ijcyadu. Aame illuréjuco ábájíivéné muhdúhjáa Píívyéébe dit-yéké ímjpyetétsóné ímitytu.

¹⁰ Ahdícyane ihdyu tsúúcajáa dibye ámúhakye újcumé métsúúraméí ímiááméré ámuha meíjcyáiyóneri ámúhadítýú tene ibóhówaúcunú díibyedítýú ámuha memújtátuki, ámuúha táníahbémuj.

¹¹ Áijyu ihdyu ámúhakye waatsúcúpéjtsóibye ímíjyuri Máavyéjuube Mépájtyetétssoobe Jetsocríjtó avyéjuri müijyú níjkéváityúné díibyema tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

¹² Áánéllií éhníñevu ámúhakye ó ítsáávétsohíjcyáá muhdú Píívyéébeke meúraavyéné tsúúca ámuha mewáájácúne tehdújuco meíjcyárónááca.

¹³ Ímí ó ijtsúcunú ói o dsíjívétúné hajchótá ámúhakye téénevü o ítsáávétsohíjcyáne.

¹⁴ Muurá tsúúca Máavyéjuube Jetsocríjtó oke úúballé llévéhréjuco o dsíjíveiñé.

¹⁵ Áánellii ó imillé ímíñeuvú ámúhakye o úwaabóné o dsíjívéné boone ámuha teene maábájíívétuki.

Críjto ávyéjújtsámeíñé

¹⁶ Tsá muurá álliu tene íjcyatú Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyaaabe ííñújiri úlléjéébedítýú ámúhakye muha meúúbállehíjcyáne.

¹⁷ Muuráhjáa ávyeta muha meííteneríyé Cááni Píívyéébe dííbyeke ávyéjujtsóhi. Áhdurée muha mélleebó díbye dííbyedítýú nééneé: "Áánu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií."

¹⁸ Ehdúu níjkyéjitu díbye nééne muha mélleebó cáméhbaúvú Jetsóo múúhadívú tsíhdyúréévécooca dííbyema muha meíjcyame.

¹⁹ Áánellii Píívyéébé ihjyú uubálle múnaáhjáa dííbyedítýú néhíjcyáné tsá álliu íjcyatúne. Áánellii melléébó dííbyedítýú ditye úwaabóné. Muurá ditye úwaabóné meke waajácutsó mewáájácútúnehjívú éhne múúne peete cúúvétihdyu ájchúcunúdu. Áánetu méwaajácú ímiáábé díbye íjcyane éhne múúne iiné imíjyaú tsítsívé miicúruwa ájchúcunúdu.

²⁰ Téhdure muurá méwaajácú Píívyéébé ihjyú uubálle múnaáhjáa dííbyé waajácuháámitu cáátunúné diityé tujkéveejú íjcyatúne.

²¹ Tsáháhjáa iijtsaméiyíyé iiná pájtyeíñé iwáájacúné ditye cáátúnutúne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébé Apííchóré diityéké túkévéjtsóneri caatúnuhíjcyáme.

2

Álliu múnáá uwááboju

¹ Árónáacáhjáa téhdure ijcyámé téijyu álliu múnaa iiye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeíhíjcyáme. Téhdure ícyooca diityédú nééme ámúháj piine íjcyáá ámúhakye álliúúné átéreénehjí uwááboímye. Aame illure ehdííválleé Máavyéjuube Jetsocríjtó diibyéjuco ípájtyetétsóobe íjcyáróóbeke. Ááneri iiye iéllevu llícyúhcoímyé Píívyéébé diityéké ícúbáhraiñé.

² Aane mítyame diityéké icyáhcújtsóne ímityúné méénuúhi. Críjtoke cáhcújtsotúmé ímityúné ihjyúvaá dííbyé uwáábotu.

³ Aane diitye átéreénehjí uwááboje illure ámúhakye állihíjcyáá ámúha dsíidsí iújcúroki. Árómé hallúrí tsúúca íjcyáné

ícúbáhraméí Píívyéébée tsúúcajátújuco ehdu néémé wáábyuta ménune.

⁴ Muuráhjáa níjkyéji múnaa íjcyárómedítýú ímityúné méénúmedi ídáátsóvetubéré íllure diityéké waagóó ditye iicúbáhrámeíki. Aame ícyooca cùuvétsii dóhjínúmeímyé téhmehíjcyá múijyú Píívyéébe pámeemáyé muhdú ditye ícyahíjcyáné ímibájchoíñie.

⁵ Téhduréhjáa muurá éíjyuúvú ímityúmé íjcyámedi tsá dibye ídáátsóvetúne. Muuráhjáa ííñuji dibye cáájávétsóneri májcanúmedítýú apáábyekéré pájtyetétsobee dityée iimíjpyetéro diityéké úwáábohíjcyabe Noéeke 7-meva iitsímemma.

⁶ Téhduréhjáa idyé Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáake áiúcuúbe. Ehdúhjáa imyéénúneri meke úujétsoobe íñe ícyooca téhdure ímityúné méenuhíjcyámeke muhdú iicúbáhraíñe.

⁷⁻⁸ Téhduréhjáa muhdú ímiáámeke ipájtyetétsóiñé úujétsoobe ípyée iáiúcúrőcoomícyu Róóke ipájtyetétsóneri. Muuráhjáa diityéj piine íjcyároobe ímiáábé iíjcyánellii múhdurá itsúcunuhíjcyá ímityúné imyéénúneri ditye ihjyúvahíjcyáne.

⁹ Áánellii muurá méwaajacú Píívyéébe meke pájtyetétsóné meke mújtátsóiyónetu dííbyedívú meíhvéjtsámeímyeke. Áanetu ihdyu ímityúmé tsúúca ícúbáhraméí pañe ijcyá dibye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímibájchóiñévújuco.

¹⁰ Muurá ícúbáhráibye eene iimillédú ímityúné imyéénúne díbyeke ávyejúllehíjcyátúmedi. Muurá uuhívatéhíjcyámé ihtsutúmé níjkyéjiri íjcyárómedi núhnévetúméra.

¹¹ Muurá níjkyéji múnaa diityé ehnííñevu ihtsutúmé íjcyarómé tsá múijyú ávyéjuitédítýú ímityúné ihjyúvatú Píívyéébé úmiwávu.

¹² Árónáa diitye álliu múnaa átéréénéhjí uwááboje nehníwu uuhívatéhíjcyá iwáajácútúneri. Ávyeta iyámédú nééme wáájácúmeítyúmé iimillédú dáríívemeihíjcyáhi. Árome wágóóóveé diitye iyámé wágóóóvehíjcyádu.

¹³ Muurá iimillédú iíjcyáne itsúcunuhíjcyámé ímí tehdújuco iíjcyane. Árome múhdurá iícyahíjcyáneri tsíjtyeke ityútávtsohíjcyáne áhdó újcuúhi. Aame ávyétá nucójpitsó nééme ámúhama nahbévahíjcyá ímiáámeúvúdu.

¹⁴ Muurá tenáhtsíré iitème. Aame tsá múijyú ihvetéityú ímityúné imyéénuhíjcyánetu. Muurá dúhcú iibuwámeke ténejcúvúré iibuwávtsohíjcyáme. Aame panéváré iéhnévályóneri úmúúpívahíjcyá ímityúmé íjcyame.

¹⁵ Muurá ímiájító iúráávyérónetu imújtáne ímityúné pañéréjuco ditye ícyahíjcyáné tsaapíhjyáa Píívyéébé ihjyú

uubálle múnáajpi Beóoúvú hajchi Baraáá íjcyadu. Diibyéhjáa imíllerá ímítunéhjí imyéénúné halluvú ídsíidsiváne.

¹⁶ Árónáacáhjáa iiжу müijyú íhjyúvahíjcyátuube íñe meihjyúvájuri dííbyeke úhbánetu íhvetéébé téénetu.

¹⁷ Aane muurá diitye álliu múnaa átéreénéhjí uwáábojte éhne műúne nýjpacyo íjcyátúné nupáhyejúdu, áhdure diitye éhne műúne ojtsó kííjyeba ihdícyáhullévú tsájtyedu. Aame bañú múnaa íjcyame tsá iiinetú piáábotúne. Aame wágooóveé ávyéta cùuvé néhullévú müijyú níjkéváityúne.

¹⁸ Muurá ímítunéhjí iihjyúváneri tsúúcajáa téénetu íhvetéjúcórómeket tsiiñe íbúwátsohíjcyámé ténejcúvu.

¹⁹ Muurá nehíjcyáme: "Tsuúca mepájtyetémé hallúri iiñá íjcyájúcótúnéllii mépiivyété meímillédú meíjcyane." Árónáa tsá ditye wájácúmeítyú ímítuné pañe iijcyane. Muurá tsáneevu metáhjátsámeíñé pañe meíjcyáhi.

²⁰ Aane muurá ímityúné meícyahíjcyánetu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoke mecáhcújtsónej tééveri meímíjpyetéjúcoorómé biwáhdúré ihdée meícyahíjcyádú meíjcyáhchíí éhnííñevu idátsoréjuco meíjcyane.

²¹ Aame tsáháa ihdyu ímiájíjtó Píívyéébé taúhbaju méhdivu böhówájtsónejcúvú meíbúwáávéityuróne. Muurá teene mewáájacújúcooróné meéhdiivállehíjcyámé úmiwa idátsóhree.

²² Ehdu meíjcyá illu tsaate néhdújuco: "Oohímyé íllímutúhcú tsiiñe majchóhi. Téhdure méénimu nítyááverómé biwáhdúré iñújcáámíri cávíhyiñúmeíhi."

3

Jetsocríjtó tsiiñe tsááiñé

¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, íhyaami ámuúha éllevu o cáatúnúháamí pañe tsiiñe ámúhakye ó úwaabó ihdéeháamí pañee ámúhakye o úwaabónére.

² Aane ihdyu tsáma máábájíivedí Píívyéébé ihjyú uubálle munaáhjáa tsúúcajátújuco meke néhíjcyáne. Téhdure máábájíivedí Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtó uwááboju dííbyé uwáábojte ámúhakye úwáábohíjcyáne.

³ Áánéllii wajácútsi méíjcyaco dityée nééne Jetsóó tsiiñe tsááiñé ihdéwu tsaate iimillédú ímityúné imyéénúne dííbyedi úuhívatéiñé.

⁴ Muurá neeímye: "¿Múijyúami tsááiibye Críjto idyéjuváa tsááiibye? Muurá íñe méihdé múnáauvúu íjcyáijyu iícyahíjcyádúré iíñuji ícyoocápivu ípyée iípívyéévetsihdyu."

5-6 Ehdu neeímyé Píívyéébhjáa ííñújíma páneere íevéhóowari íjcyanéhjí iihjyúváneriyé ípívyejtsóné wáájácuróme. Muuráhjáa dibye néejuriyé nújpacyo tsatsíhvú dóbeevé ííñuji ibohowááveki. Téhduréhjáa muurá iñehdújuco dibye éíjyuuvú ííñuji icyájáávétsóneri míamúnáake májcanútsóné diityé imityú hallútu. Aane wáájácurómé álliu múnnaa átéreénéhjí uwáábojte tsá tééneri iicúvehíjcyatúne.

7 Árónáa muurá Píívyéébe néé iimilléijyu ííñújíma páneere íevéhóowari íjcyanéhjí iwáágooíñé cúújúwari. Áijyu muhdú meícyahíjcyáné mééma dibye ímíbájchócooca díibyeke cáhcújtsotúmé imityú ícyahíjcyámé illuréjuco wágooóveíñé.

8 Cáhawáá méíjtsúcunu, ámuúha táñahbémuj. Muurá Píívyéébedívú 1,000 píjcyá tsájcoojí hajchótáre. Muurá tsájcoojíuvúdúré iitsúcunúubé éhdúné pijcyábá íjcyaróne.

9 Áánéllii tsá műu néetu íveekí Jetsóó iicúi tsáátune. Muurá ihdyu téhmehíjcyaaabe míamúnaa ímityúné iícyahíjcyánetu iihveténe ímíjpyeténe. Tsá dibye ímilléturó tsaatéuba wágooovéne.

10 Aabe muurá ihdyu meíjtsótúnáa tsaá éhne műúne naní múnáajpi meke ábájinejcúdu. Téijyu páneere íevéhóowari íjcyanéhjí áiivyéné ihjyúvaá ávyétá apíicho. Téhdure ííñuji cámáráúúveé páneere tééjí hallúri íjcyánéhjímájuco.

11 Ehdu páneere cúújúwari wágooóveéhi. Áánéllii téibúwá meíjcyáne ímíñeuvú Píívyéébeke méuráávyé díibyedívuréjuco mecátsípáávénema.

12-13 Ááne météhmehíjcyá müijyú tehdu tene pájtyeíñé dibye néeneé. Muurévá páneere íevéhóowari íjcyanéhjí ííñújimájuco cúújúwari chócoovéné wágooóvéné boonétú böhjiréjuco ííñuji dibye ípívyéjtsoíñé páneere íevéhóowari íjcyánéhjímájuco. Áájí hallúriva páneere tsaímiyéjuco íjcyáñé. Tsáhájucová iiná ímityúné íjcyáityúne.

14 Ahdícyane teene ámuha metéhméné hajchótá ímíááméré meíjcyá iinetú ámuha menéétsámeítýúmeke Críjto iájtyúmívaki, ámuúha táñahbémuj.

15 Muurá Píívyéébe téhmehíjcyá pámeere míamúnaa ipájtyetéíñé uwááboju cáhcújtsóne. Áánéllii tsáhái Críjto tsáátune. Ehdu téhdure ménahbe mítyane mewájyuube Páávoro ámúhakye caatúnuhíjcyá Píívyéébe díibyeke túkévéjtsóneri.

16 Muurá pahülleváré íjcyáné cahcújtsó múnáa éllevu iwállóhaamíjí pañe tééneri ihjyúvahíjcyáabe. Árónáa tsane tühú dibye úwaabóné tsá páneere ímí melléébohíjcyatúne. Aane

ijcyámé tsaate díibyé uwáábó wáajácurómé tsíñejcúvúré úwáábohíjcyáné Píívyéébeke ímí iúráávyétúnélliíhye. Aame ehdu díibyé ihjyu iúniutúré iúwáábóneri íhyallúvúré ímityúné méénuhíjcyáhi.

¹⁷ Ahdícyane ámuha táñahbémú tsúúca ámuha íñehji mewáájacumé ímíñeuvú météhmeméí álliu múnaa ámúhakye ímiáájú ámuha mecáhcújtsónetu imújtátsótuki.

¹⁸ Áánéllii éhnííñevu Mépájyetétsoobe Jetsocríjtodívú mécátsipáávé ámúhakye dibye ipiáábo ámuha mewájyújcatsíki. Ahdícyane ihdyu óvíi díibyeke máávyéjujtsó múijyú níjkéváityúne. Áyu tehdújuco.

1 JÓÁA

Tujkénú Jóáa cáátúnuháámi

Mepájyeténé uubálleju

¹ Ámúhakye ó caatúnú Críjtodítýú dííbyej tééveríi Píívyéébe meke pájyetétsóóbedítýú íjcyáné uubálle. Diibyéhjáa ihdyu iíjcyadúré ícyahíjcyá ipíívyema íjcyátuube ííñujíi ipíívyéévétúné ihdéjuco. Áabekée muha maájtyúmiibe íhjyuváné muha mélleebóhi.

² Aabée böhówáávéébedítýú íjcyáné uwááboju íñe ámúhakye ó úúbállehíjcyá müíjyú medsíjívéméjúcóiityúne böhí dííbyedítýú meújcúné uwááboju. Aabéhjáa ihdyu iíjcyadúré Cáánima ícyahíjcyároobe botsíi méhdivu böhówáavéhi.

³ Aanée páneere dibye méenunéhjí muha máájtyumíhi. Áhdurée dibye íhjyuváné muha mélleebóhi. Aane ámúhakye ó úúballé ímí tsame meíjcyame menáhbévájcatsí íñe muhdú muha Cááni Píívyéébeé, diibye Illi Jetsocríjtoo, íjcyámútsima meíjcyadu.

⁴ Aane ámúhakye ó úúballé tééneri ámuha meímíjyuúki.

Píívyéébedi ímiááju

⁵ Ááné uwáábojúu dííbyere Jetsocríjtó múúhakye úwaabóné íñe ámúhakye ó úúballé Píívyéébe ímiáábé íjcyáábedi iiné imityú íjcyatúne.

⁶ Áábeke ‘ímí ó úraavyé’ menéérome ímityunéhjí meméénúhajchíí illure máallíhi.

⁷ Áánetu ímiáábé dibye íjcyadu meíjcyáhajchíí ímí menahbévájcatsí pamévamáye. Áijyu tsá iiná máhallúrí íjcyájúcootú tsúúcajáa Illi Jetsocríjtó ítyujpácyó iwáágóóneri páneere méimityú ímibájchónélliíhye.

⁸ Áánetu ímityúmé meíjcyarómé ‘tsá ímityuube o íjcyatúne’ menéhajchíí illure máállímyeímyé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne.

⁹ Árónáa ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyaaabe iñéhdu méenúúbeke méimityuháñé meúúbálléhajchíí méhdi iídáátsóvéne mééma ímibájchoobe páneére.

¹⁰ Áánetu ‘tsá müíjyú iiné imityú o méenutúne’ menéhajchíí Píívyéébeke álliu múnáájpidi médillóhi. Aane ehdu menééme tsá ímí dííbyé uwááboju mecáhcújtsotúne.

2

Críjto mépiááboóbe

¹ Ámuúha Lilihíumuj, ícyooca íñe ámúhakye o cáátúnúné pañe o néé ámuha ímityúné meméénútuki. Árónáa ihdyu ímityúné meméénúhajchíí Jetsocríjtó ímiáábé mépiááboobe íjcyabe meke Méecáání húmij piinévú píaabohi.

² Muuráhjáa pájámeíbyé méimítyuháñé mééma iímibájchoki. Árónáacáa tsá apáámyéllihyéré méhllií dibye dsíjívetúne. Muuráhjáa pámeere míamúnaa ííñújiri íjcyáméllii dsíjíveébe.

³ Aane muurá ihdyu Píívyéebé taúhbajúúné néhdu meíjcyánetu méwaajácú ímiááné dííbyeéjté meíjcyane.

⁴ Áánetu tsaate ‘dííbyeéjté muúha’ néerome dííbyé taúhbajúúné néhdu íjcyatúmé álliu múnaa. Áámé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne.

⁵ Muurá ihdyu Píívyéébe néhdu meíjcyame dííbyeke méwajyúhi. Áánetu méwaajácú ímiááné dííbyeéjté meíjcyane.

⁶ Áánéllii műu tsaate ‘Píívyéébeke ímí ó úraavyéhi’ nééme ijcyá muhdúhjáa ííñújiri Jetsocríjtó ícyahíjcyádu.

Tsiiñe taúhbaju böhówaavéne

⁷ Ámuúha táñahbémuj, íñe ámúha éllevu o cáátunúné tsá béhné taúhbajú íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ámúhama tene íjcyane. Áánéllii tsúúca ámuha teene méwaajácúhi.

⁸ Árónáa béhnéuvúdú ámúhakye ó nehíjcyá muhdú Críjto meke wájyudu ámuha mewájyújcatsíki. Muurá tsúúca ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiáájuréjuco meúraavyéne.

⁹ Aane muurá ‘ímiáájú ó úraavyéhi’ menéerome ménahbémuke menéhnilléhajchíí íimítyunéjcüréi méúraavyéhi.

¹⁰ Áánetu ihdyu ímiááné ímiáájú meúraavyémé méwajyú ménahbémuke. Aame tsáhájuco ímityúné pañévú memújtatúne.

¹¹ Áánetu ménahbémuke menéhnillémé ímityúné pañe meíjcyáhi. Aame teene meke mújtatsómé meíjcyá éhne műúne hálluvatúmé íjcyadu wáájácúmeítyúme.

¹² Aane íñe ámuha áátsiimédú menéemeke ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoj tééveri Píívyéébe ámúhadí iídáátsóvéne ámúhá imityú ímibájchómeke.

¹³ Aane ámuha kéémejtéké ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoke páneerékyée ípívyéévetúné ihdéjuco íjcyáábeke ámuha mewájácúnélliíhye. Áhdure ámuha ováhtsámuke ó caatúnú tsúúca ámuha Naavéneke metáhjánélliíhye. Áhdure

ámuha tsiiéméké ó caatúnú tsúúca Méécáánikye ámuha ímí mewáájácúnélliíhye.

¹⁴⁻¹⁵ Ahdícyane pámeere kéémejtémá ováhtsámú tsúúca Píívyéébeke ímí ámuha meúraavyémé Naavéneke metáhjame tsá míuú íjyácuñúcootú ííñújénéhjiri. Muurá tsaate ténéhjiriyé íjcyame tsá Píívyéébeke wájytúne.

¹⁶ Muurá páneere ííñújíene tsá Píívyéébedítýu tsáátune. Naavénedítýúré tsááne méjpíyi ímityúné meméénúiyóneri meúmúúpivyéne, iiná meíiteneri meúmúúpivyéne, meéhnéváneri memítýájkímyeíñé.

¹⁷ Áronéhjí muurá páneere tééjima wágooóveéhi. Áánetu ihdyu Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé tsá múijyú muhdú íjcyáityúne.

Imiááju

¹⁸ Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, tsúúca ííñuji mééma níjkévaáhi. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú téené ihde Críjtoke múnáátsohíjcyaaabe böhówááveíñé. Muurá tehdu nééme mítyaméjuco méhdivu böhówáávénetu méwaajácú tsúúca ííñuji mééma níjkévaíñé.

¹⁹ Muuráhjáa tujkénú meke iñáhbévahíjcyárone méhdityu íhvétémé ímiá nahbémú iíjcyátúnélliíhye. Imiá nahbémúu iíjcyaca tsá ditye méhdityu dówáávéityuróne. Áánetu méwaajácú ménahbémú ditye íjcyatúne.

²⁰ Áánetu ihdyu tsá ámuha diityédú menéétune. Muurá ihdyu tsúúca Píívyéébé Apíichó ámúhá pañe íjcyánéllii ámuha méwaajácú ímiááju.

²¹ Tsá idyé ámuha mewáájácútúnéllii ámúhakye o cáátúnutúne. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú keená álliúré íjcyane. Áánéllii ámúhakye ó caatúnú ámuha maállítsámeítyuki.

²² ¿Aane caatyé íñe diitye álliu múnaa? Jetsóó Críjto Mépájtyetésoobe íjcyatúné néhíjcyámé muurá álliu múnaa. Aame illure dííbyeke ehdíívállehíjcyá Cááni Píívyéébema diityétsikye icyáhcújtsótúnélliíhye.

²³ Muurá Illíkye cáhcújtsótúmema tsá Cááni Píívyéébe íjcyatúne. Áánetu ihdyu dííbyeke cáhcújtsómema íjcyáabe.

²⁴ Aane muhdúhjáa ámuha tsúúcajátújuco teene melléébone ímí mecáhcújtsóhajchíí ííné imíjyaú ámuha méíjcyáá Méécááni Píívyéébee, Illi Jetsocríjtoo, íjcyámútsima.

²⁵ Muuráhjáa dííbyere Jetsocríjtó néé múijyú medsiíjvéjúcóiityúne böhíívu meke iájcune.

²⁶ Ehdu íñe ámúhakye ó caatúnú tsaate ámúhakye müjtásóiyóné ihdétu.

27-28 Áróńáa tsá múha ámúhakye állíityuró Píívyéébé Apííchovu tsúúca Jetsocríjtó ámúhakye ájcúmeke. Áánélli tsá múha ámúhakye úwáábóityuró téénere ámúhakye úwáábohíjcyánellílhye. Ááné uwááboju muurá tsá álliu íjcyatúne. Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, ímíñeúvú meíjcyá Críjtoma muhdú Píívyéébé Apííchó ámúhakye tükévejtsódú műijyú tsiiñe dibye tsáácooca iinérí núcójpívetumé tsaímiyé díibyeke ámuha mewáátsúcúpéjtsoki.

29 Muurá ámuha méwaajácú Jetsocríjtó ímiáábé íjcyabe műijyú ímityúné méenutúne. Ahdu íjcyame Píívyéébej tsiiimé ijcyáhi.

3

Píívyéébej tsiiime

1 Cáhawáá méijtsúcunu muhdú Píívyéébe mítyane meke iwájyúnelli. Iitsiimedi díllone. Aame ímiááné díibyej tsiiimé meíjcyáhi. Áánetu díibyeke cáhcújtsotumé tsá wáájácutú díibyejté meíjcyane díibyeke iwáájácútúnellílhye.

2 Ámuúha táñahbémuj, ímiááné tsúúca díibyej tsiiimé meíjcyarómé tsáhái ímí mewáájácutú muhdú meíjcyaiñé nihñévúre. Áróńáa méwaajácú Críjto meke újcúvácooca díibyedúréjuco meíjcyaiñé díibyeke maájtyúmíiñellílhye.

3 Muurá ímiááné díibyeke mecáhcujtsómé métsúrámeíhíjcyá ímiáámeréjuco meíjcyáiyóneri dibye íjcyadu meíjcyaki.

4 Áánetu ímityúné meménuhíjcyámé Píívyéébé taúhbaju illure méehdiívalléhi. Muurá tsá dibye ímilletú ímityúné meméenune.

5 Muurá ámuha tsúúca méwaajácú Jetsocríjtó műijyú ímityúné méenútuube íiñujívú tsááne méimítyuháñé méhdityu iwáágóoki.

6 Aane pámeere ímí díibyema íjcyame tsá ímityúné méenutúne. Áánetu ímityúné meménuhíjcyámé tsá díibyejté íjcyatúne. Aame tsá díibyeke wáájácutúne.

7 Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñé. Muurá ímiáánéré meménuhíjcyámé ímiáámé ijcyá Jetsóó íjcyadu.

8 Áánetu Naavéneéjté íjcyame ímityúné meménuhíjcyá tsúúcajátújucóo dibye íjcyadu iíjcyánellílhye. Áánéllihiyée muurá Píívyéébé Hajchi tsáá íiñujívú díibyeke ityáhjáne dibye tútavájtsonéhjí iímibájchoki.

9 Aane ímiááné Píívyéébej tsiiimé meíjcyame tsáhájuco ímityúné meméenutú béhné íjtsaméivúréjuco dibye meke

ájcúnélliíhye. Aame tsáhájuco ímityúmé meíjcyatú tsúúca iitsíímedi dibye meke díllome.

¹⁰ Aane muurá méwaajácú caatyé Píívyéébej tsíímé íjcyane. Áhdure méwaajácú caatyé Naavénej tsíímé íjcyane muhdú ditye íjcyánetúre. Muurá ímityúné meméénuhíjcyámé ménahbémuke mewájyutúmē tsá Píívyéébeéjté meíjcyatúne.

Méwájyújcatsíñé

¹¹ Muurá ámuha méwaajácú tujkénúu meúwáábójcatsíñé muhdú mewájyújcatsíiyóne.

¹² Aame tsá meíjcyatú Caííuvúhjáa íjcyadu. Muuráhjáa Naavéneéjpí iíjcyánéllii iñáhbeke llíihyánuúbe. Aanée ɿiveekí llíihyánuube iñáhbeke? Dibyéhjáa múhdurá méénúnáa iñahbe ímí méénune itsárilléne diíbyeve lliihyánuúbe.

¹³ Ahdícyane múhdurá méíjtsúcunúdí ámúhakye Píívyéébeke cáhcújtsotúmē néhnílléhajchííjyu, ámuúha táñahbémuj.

¹⁴ Muurá méwaajácú Píívyéébeéjté meíjcyame ménahbémuke mewájyume múijyú medsíjivéjúcóiítýúne bóhiima meíjcyane. Áanetu iñahbémuke wájyutúmē tsá téénema íjcyatúne.

¹⁵ Muurá dsíjivétso munaadú néeme iñahbémuke nehnílléhi. Aane muurá ámuha méwaajácú tsíjtyeve iidsíjivétsóiýóneri íjyáculuhíjcyámema múijyú medsíjivéjúcóiítýúne bóhi íjcyatúne.

¹⁶ Muurá méwaajácú muhdúhjáa Jetsocríjtó meke iwájyune úújsetsóné iidsíjivéneri. Ahdu téhdure ménahbémuke méúújétsóiýá diityéké mewájyune.

¹⁷ Ditye píhtónetu diityédí meídáátsóvéne mepiáábótúhajchíí tsá ímiáánetúré Píívyéébeke mewájyutúne.

¹⁸ Ámuúha átsíímedú ámuha menéémeéj, tsá múu apááñéré lhjyúri iñahbémuke wájyutúne. Múu ímiááné diityéké iwájyune úújsetsó diityéké ipiáábóneri.

Píívyéébema ímí meíjcyane

¹⁹ Ehdu meméénume ímiáánéjuco ímiáájú meúraavyéne. Aame méwaajácú ímiááné ímí Píívyéébema meíjcyane.

²⁰ Muurá ímityúné meméénune méwaajácúhi. Aane Píívyéébe iiná tühúúlléébejíí waajácú muhdú meíyahíjcyáne.

²¹ Ámuúha táñahbémuj, muurá ímityúné meméénútúcooca méwaajácú ímí Píívyéébe meke íjtsúcunúne.

²² Aabe meke ajcú páneere diíbyeve metáúmeíñé diíbyé taúhbaabé iíllí Jetsocríjtoke mecáhcújtsóne dibye imillédú meíjcyámeke.

²³ Meke muurá táúhbaabé iíllí Jetsocríjtoke mecáhcújtsóne mewájyújcatsí muhdú meke dibye wájyudu.

²⁴ Dibye meke néhdu meíjcyame ímí dííbyema méijcyáhi. Aame méwaajácú mééma dibye íjcyane Íapííchó mépañevú ipícyóónej tééveri.

4

Ímiáájú Píívyéébedítýú tsááneé

¹ Ámuúha táñahbémuj, tsá múu peecútéré cáhcújtsotú tsaate ámúhama Píívyéébé icyánéjcuri lhjyuváne. Tujkénú múu ímíñeuvú ijtsó iwáájácu ímiááné dííbyedítýú tene íjcyáhajchííjyu. Muurá mítyame álliu múnnaa dííbyé ihjyú uubálle múnáadi idillómeíñe úwáábohíjcyáhi.

² Aane cáhawáá ámúhakye o néé muhdú mewáájacúné ímiááné Píívyéébé Apííchó túkevéjtsori úwáábohíjcyámeke. Muuráhjáa ihdyu Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchi íjcyabe Míamúnáajpidívú iípívyéévéne iíñujívú tsááne cáhcujtsómé úwáábohíjcyá Píívyéébé Apííchó túkevéjtsóneri.

³ Áánetu teene cáhcújtsotúmé tsá tééné túkevéjtsori úwáábotúne. Críjtó munáajpi Naavéné apííchó túkevéjtsoríyé úwáábohíjcyáme. Aane diityé uwááboju tsúúca ijcyá iíñujíri éhnée éíjyújuco tééné uubállé ámuha melléébone.

⁴ Ámuúha Llihíúmuj, muurá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame tsúúca diityéké métahjá diityémá ijcyáábé ihnáhó éhniíñevu ámúhama ijcyáábé ihnáhó ijcyánélliíhye.

⁵ Eji munaáré iíjcyánéllií míamúnáadítýúré tsááné ijtsaméí ditye úwaabóné diitye míamúnaa lleebúcunúhijcyá téhdure tééjí múnnaa iíjcyánélliíhye.

⁶ Áánetu ihdyu Píívyéébeéjté meíjcyánéllií téhdure dííbyeke wáájacumé meke lléébohíjcyáhi. Áánetu dííbyeke wáájácutumé tsá meke lléébotúne. Áánetúré méwaajácú caatyé ímiááné Píívyéébé Apííchó túkevéjtsori úwáábohíjcyáne, áánetu caatyé álliúré Naavéné apííchó túkevéjtsori úwáábohíjcyáne.

Píívyéébe meke wájyune

⁷ Áánéllií metsu Píívyéébedítýú tsááné ijtsaméima meíjcyame mewájyújcatsíki, ámuúha táñahbémuj. Muurá mewájyújcatsíñeri méúújetsó ímiááné dííbyej tsíimé meíjcyame dííbyeke mewáájacúne.

⁸ Áánetu tsíjtyeke wájyutumé tsá dííbyeke wáájácutúne. Muurá dííbyej tsíimé iíjcyaca tsíjtyeke wájyúiyá muhdú dibye meke wájyudu.

⁹⁻¹⁰ Muuráhjáa méicyánéjcutu dííbyeke mewájyútúrónáa meke mítyane iwájyune úújétsoobe apáábyéré Ílli íjcyáábeke

íiñujívú dibye wálloobe dsíjivénej tééveri méimítyuháñé ábájíivémeímyé múijyú medsíjivéjúcóiityúné böhí meújculi.

11 Áánéllií méwajyújcatsíiyáhi, ámuúha táñahbémuj.

12 Muurá díibyeke múijyú maájtyúmiturómé mewájyújcatsíhajchíí méwaajácú Íapíichó mépañe íjcyane.

13 Áánevu meke dibye ájcúnéllií méwaajácú ímiááné díibyeéjté meíjcyane.

14 Muuráhjáa muha Jetsocríjtoke maájtyumímé íñe méúúbállehíjcyá Méécááníí díibyeke íiñujívú wálloone díibyej tééveri pámeere míamúnáake ipájtyetétsoki.

15 Aane Jetsóó Píívyéébé Hajchi íjcyane mecáhcújtsóne díibyedívú mecátsípaavémé tsaímýé Píívyéébema méíjcyámé pañe íjcyaaabe Íapíichoje tééveri.

16 Aane dibye meke wájyune mewáájácúnéllií díibyeke mecáhcújtsóne díibyedívú mécátsípáávehíjcyáhi. Muurá ihdyu iíjcyadúré meke wájyuúbe. Aane pámeekéré mewájyume ímí díibyema meíjcyámema idyé íjcyaaabe Íapíichoje tééveri.

17 Muuráhjáa muhdú Jetsocríjtó íiñújiri íjcyadu meíjcyáneri méúújetsó ímiááné díibyeke mewájyune. Aabe meke wájyúnéllií tsá meíllityétú nihñéétsihvúré mééma dibye muhdú meícyahíjcyámé ímlbájchóíneri.

18 Muurá meke wájyúmedi tsá meíllityétúne. Áánetu meke wájyútúmeke méillí ditye meke ímítýú dáríivéiyónélliíhye. Muurá tsaate meke wájyune mewáájácútúnéllií diityéké méíllíiyáhi.

19 Árónáacáa ihdyu Píívyéébe tsúúcajátújuco meke wájyune mewáájácúnéllií díibyeke méwajyúhi.

20 Áánetu ‘Píívyéébeke ó wajyúhi’ menéérome ménahbémuke menéhnílléhajchíí illure máallíhi. ¿Muhdú maájtyúmirómeke mewájyúmejííva Píívyéébeke méwajyuú awáá maájtyúmíibekéjíívari?

21 Árónáacáa meke neebe díibyeke mewájyúne téhdure ménahbémuke mewájyuki.

5

Ímityúné metáhjane

1 Muurá Jetsóó Mépájtyetétsóóbeke mecáhcújtsóóbedívú mecátsípaavémé méíjcyá Píívyéébej tsííme. Aane díibyeke wájyume téhdure iitsíímeke wajyúhi.

² Aane dííbyeke mewájyúnéllii dibye meke néhdu meíjcyame téhdure tsijtye dííbyej tsíimé íjcyámeke ménahbémuke mewajyúhi.

³ Muurá dibye néhdu meíjcyáneri méúújetsó dííbyeke mewájyune. Aane tsáháturo túhuutúne.

⁴ Muurá dííbyej tsíimé meíjcyame ííñújí imítyuháñé métahjá Jetsóoke mecáhcújtsóneri.

⁵ Píívyéebé Hajchi dibye íjcyane mecáhcujtsómé métahjá panéváré meke tútavájtsóiyóne.

Jetsóó Píívyéebé Hajchi

⁶ Muurá méwaajácú Jetsóó Píívyéebé Hajchi íjcyane dibyée tsójtsótsámeícyooca Ílli dibye íjcyane dííbyere Píívyéébe cáámetu néenéllihye. Áhdurée dibye dsíjivécooca úújétsoobe Ílli dibye íjcyane. Aane muurá Íapíichó méhdivu böhówátsohíjcyá ímiááné tene íjcyane.

⁷ Muurá ijcyámé níjkyéjíri pápihchúúmeva Píívyéebé Hajchi Jetsóó íjcyane néemeé: Diibye páñetu Ílli Jetsocríjtoo, Cáánií, Íapíichoo, éhdume. Aame pápihchúúmeva íjcyame tsáápiiyéro.

⁸ Téhdure íñe ííñújíri pápihchúúneva teene böhówajtsóhi: Dibyée tsójtsótsámeícyooca Cááni nééneé, dibyée dsíjivécooca tsíiñe dííbyere nééneé, Íapiichó meke néhíjcyánee, éhdume. Aane pápihchúúneva íjcyane tsanééré méhdivu böhówajtsóhi.

⁹ Muurá mécáhcujtsó míamúnaa meke nééneé. Aanéjíí muurá mecáhcújtsóiyá Píívyéébe meke nééneé. Muurá dííbyere meke néé Jetsóó Ílli íjcyane.

¹⁰ Áánéllii pámeere dííbyeke cáhcujtsómé waajácú iibúuri ímiááné Píívyéebé Hajchi dibye íjcyane. Áánetu teene cáhcújtsotúmé álliu múnáájpidi dilló dííbyeke.

¹¹ Árónáa neebe Íllij tééveri meke iájcuíñé múijyú medsijivéjúcóóityúne böhíívu.

¹² Aane pámeere dííbyé Hájchima íjcyame tsúúca teene ujcúhi. Áánetu dííbyema íjcyátúmedi tsá tene íjcyatúne.

Nihñéenéré túkevéjtsoju

¹³ Ehdu íñe ámúhkaye ó caatúnú Píívyéebé Hájchikye ámuha mecáhcújtsómeke ámuha mewáajácu tsúúca ámuha múijyú medsijivéjúcóóityúne böhííma meíjcyane.

¹⁴ Muurá méwaajácú Píívyéébe ímillédújuco tene néhajchíí dííbyeke metáúmeíñé dibye meke lléébone.

¹⁵ Áánéllii méwaajácú dibye meke piááboíñé páneere dííbyeke metáúmeíñetu.

¹⁶ Aane tsaapi ménahbe ímityúné méénúhajchíí múu dííbyé halluvú piáábó táumeí Píívyéébeke dibye dííbyedi iídáátsóvéne dííbyé imityú iábájíive dibye tééné déjúcotu idsíjívétuki. Árónaa ijcyáné tsane ímityúné meméénúné déjúcotu medsíjívétiyóne. Aane téénéeméné dibye méénúhajchíí métáúmeídí piáábó dííbyé halluvu.

¹⁷ Muurá páneere Píívyéébe ímílletúné meméénunéhjí ímityúne. Árónaa ijcyáné tsane tééné déjúcotu medsíjívétiyóne.

¹⁸⁻¹⁹ Árónaa méwaajácú ímiááné Píívyéébeke mecáánívahíjcyámé ímityúné pañévú meúcaavéjúcootúné dííbyé Hajchi meke Naavéné mújtátsóíyónetu téhmehíjcyánélliíhye. Áánéllii muurá tsá dibye meke mújtátsóítyuró Píívyéébeéjté meíjcyámeke. Áánetu íñe múhdumé ííñújiri ijcyáné míamúnaa Píívyéébeke cáhcújtsotúmē diibye Naavéné hójtsí pañe.

²⁰ Muurá méwaajácú Píívyéébé Hajchíí tsááne ííñujívú meke iwájácútso muhdú ímiáábé Cááni ijcyane dííbyema ímí meíjcyaki. Aame ícyooca ímí dííbyema méijcyá Ílli Jetsocrítoma meíjcyánélliíhye. Aane ímiáábé Píívyéébe ijcyabé meke ajcú múijyú medsíjívétjúcóiityúne bóhiívu.

²¹ Ahdícyane, ámuúha Llihiúmuj, óvíjyacóóné dííbyedítýú ámúhakye mújtátsóíyonéhjí ámuha mecáánívahíjcyáne. Áyu tehdújuco.

2 JÓÁA

Hállúvúeháámí Jóáa cáátúnuháámí

Muhdú mewájyune

¹ Muúllej, Píívyéébé cahcújtso múnáá túkevéjtsoobe o íjcyaaabe díítsíímemma ámúhakye o wájyúmeke tsúúca Píívyéébe újcúme éllevu íñe íhyaami ó caatúnúhi. Aane tsá apáábyéré ámúhakye o wájyutúne. Pámeere ímiáájú úraavyémé ámúhakye wajyúhi.

² Aane ímiááné ámúhakye o wajyú ímiáájú múijyú muhdú íjcyáityúné mépañe íjcyánellííhye.

³ Ahdícyane óvíi Méécááni Ílli Jetsocríjtoma ámúhakye wájyumútsí ámúhadí iídáátsóvéne píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

⁴ Mítayne ó ímíjyuuvé tsaate díítsíímedítýú íílle ímí tehdújuco ímiáájú úráavyémeke o iíténema. Muurá Píívyéébé taúhbaju néhdújuco ditye íjcyane.

⁵ Aane, muulle, uke o néé mewájyújcatsíki. Tsá béhné taúhbaju tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébe meke tāuhbáné mewájyújcatsíki.

⁶ Muurá ímiááné dííbyeke mewájyúhajchíí dibye meke néhdu méijcyáhi.

Álliu múnaa

⁷ Aane téíibuwá méijcyaco álliu múnáake. Muurá mítyame ijcyá iíñújiri Jetsocríjtóo iíñujívú itsááne ímiááné mehdu míamúnáajpi íjcyane cáhcújtsotúme. Aame llure dííbyeke ehdíívállehíjcyá icyáhcújtsótúnema.

⁸ Ahdícyane téíibuwá méijcyaco ámuha mebáñúmeítyu ámúhá wákimyéi áhdori Píívyéébe meke ájcune ámuha meújcuki.

⁹ Muurá ámuha Críjtó uwááboju íjcyáné tsííjitoréjuco meúráávyéhajchíí tsá Píívyéébé icyánéjcuri ámuha meíjcyatúne. Áánetu tééné uwáábóré ímí ámuha meúráávyéhajchíí Píívyéébee, Ílli Jetsocríjtoo, íjcyámútsima ímí ámuha méijcyáhi.

¹⁰ Aane tsaate Críjtó uwááboju cáhcújtsotúmé ámúha éllevu ámúhakye iúwáábo péhajchíí tsá múu ihjyávú wáátsúcúpéjtsotúne.

¹¹ Muurá diityéké ámuha mepíáábóhajchíí tsúúca ímityúné ámuha méemeenúhi.

Jóáa pítyajcónē

12 Aane íjcyaróné mítyane ámúhakye o nééiyóne. Árónáa tsáhájuco ó ímílletú éhnííñevu íhyaamí pañétú o cáátunúné lléváhréjuco ámúha éllevu o pééíñélliíhye. Téijyu botsíi ámúhakye ó neé éhnííñevu meímíjyuúki.

13 Aane díñaaalle ímí Pívyéébeke úráávyéllej tsíimé mítyane ámúhakye duurúváhi. Áyu tehdújuco.

3 JÓÁA

Nihñéeháámíré Jóáa cáátúnuháámí

Gááyo ímiáábe

¹ Oo Pívyéébé cahcújtso múnáá túkevéjtsoobe o íjcyabe ihyaami diéllevu ó caatúnú uke o wájyuube Gááyo éllevu.

² Aane Pívyéébeke, muube, piáábó ó táúmelhijcyá díhyalluvú panévatré ímí u íjcy muhdú tsaímíyé dííbyeke u úraavyédu.

³ Mítayne ó ímíjuuvé uuva tsaímíyé ímiáájú u úraavyéné tsaaate ellétú tsááme oke úubálléneri.

⁴ Téhdure ávyétá mityáné ó ímíjuuvé ópée ímiáájú o úwaabómé ímí úraavyéné oke ditye úubálléneri.

⁵ Aane, muube, ímí tehdújuco u piáábohíjcyáné ménahbémuke ímichi tsiélletu tsááme Pívyéébé ihju úwááboméré péhíjcyámeke.

⁶ Muurá ííllelu ménahbémú dóbéévémeke úúballémé muhdú diityéké u wájyúne u píaabóne. Aane ímí tehdújuco diityéké u piáábohíjcyáné Pívyéébe ímillédújuco.

⁷ Muurá dííbyé ihju úwáábori úllehíjcyámé tsá ímílléturó cáhcújtsotúmé diityéké píaabóne.

⁸ Áánéllii metsu meere mepiáábohíjcyá diityéké ditye ímiáájú iúwááboki.

Dióóterépé ímityuné íjcyane

⁹ Muuráhjáa éíjyu waajácuháámí ó wallóó elle íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu diityéké o tükévéjtsooháami. Áronéváa tétsíí túkevéjtsoobe Dióóterépé iiye íhtsútuube iíjcyane íimíllénéllii tsá lléébotú táuwáábo. Imílléebéváa iiye iúwaabóne.

¹⁰ Áánéllii téhullévú o péécooca dííbyeke ó dílloó táhalluvuváa dibye álliñé. Aabévá muurá tsá wáátsúcuhíjcyatú Pívyéébé ihju úwáábo múnaa téhullévú úújetémeke. Muurévá ímí diityéké wáátsúcumeke ibójcyúróne tsaméhjikéjuco dibye íchívyétsuhíjcyáne.

¹¹ Tsá múu ihdyu, muube, ehdú ímítyuube íjcyatúne. Ímiáábéré múu ijcyáhi. Muurá ímiáánéré méénume Pívyéébeéjte. Áánetu ímityúné méénume tsá dííbyeke wáájácutúne.

Deméétrio ímiáábe

¹² Áánetu pámeere nehíjcyá Deméétrio ímiáábé íjcyane. Téhdure o íjcyároobe ó waajácú ímí dibye íjcyane. Aane ímiááné

tehdújuco diíbye. Muurá uure wájácú u nééne tsá múijyú álliu o íhjyúvatúne.

¹³ Aane íjcyaróné mítyane uke o nééiyóne. Árónáa tsá o ímíletú éhniíñevu o cáátunúne.

¹⁴ Muurá lléváhréjuco maájtyúmíjcatsíiñe botsíi ímíñeúvú meihjyúvájcatsíki.

¹⁵ Ahdícyane óvíi íbúwajíí ú ijcyáhi. Íílle íjcyame ménahbémú uke duurúváhi. Áhdure óóma duubállé ménahbémuke diityéké o dúúrváne. Áyu tehdújuco.

JÓÓDAÁ

Jóóda cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Jóóda Jacóóbó nahbe Jetsocríjtó iicúve múnáajpi o íjcyaaabe íñe íhyaami ó caatúnú ámúhakyée Méécááni íímibájhóne újcúmeke Jetsocríjtó téhmehíjcyáme éllevu.

² Aane ihduy óvíi ámúhakyé iidaatsólléne piáaboobe ibúwajíí ámuha meíjcyame mewájyújcatsíki.

Állíú uwáábo múnaa

³ Ámuúha táñahbémuj, ó imíllerá éhnííñevu ámúhakyé o cáátunúné muhdúhjáa mepájtyetéiñe Píívyéébe mééma méénúnetu. Árónáa tsaate ámúhakyé pátsárícyohíjcyánélli ó imillé illure ámúhakyé o tsápijtsóné Píívyéébée meke ájcune ímiáájú icyánéjcutu ámuha meítsútúúveki.

⁴ Muurá ijcyámé tsaate ímityúmé Píívyéébeke cáhcújtsóturómé illure iállíñé ámúhá pañévú úcaavéme. Aame Máavyéjuube Jetsocríjtoke iéhdiiválléne nehíjcyá Píívyéébe meke iwájyúnélli muhdú meke méénúityúné ímityúmé meíjcyárómeke. Tehdu nééme muurá wágóóóveé Píívyéébée waajácuháámi pañétúu tsúúcajájuco tene néhduú.

⁵ Aane ó imillé tsúúca ámuha mewáájacújúcooróné ámúhakyé o ítsáávetsóné muhdúhjáa Píívyéébe ijraéémú ihñéjté íjcyárómeke méénune dííbyeke ditye cáhcújtsótúnéllihye. Muuráhjáa Ejíhtó iiñújí múnáá hójtsí pañétú diityéké dibye íjchívyétsórónáa diityédítýú tsaate dííbyeke cáhcújtsótúmeke dsíjívétsoóbe.

⁶ Téhduréhjáa muurá níjkyéji múnaa ímí dííbyema íjcyatúmé múhdurá dáriivémeímyeke waagóóobe íjcyátsihdu. Áámekéhjáa pícyoobe cúúvetsíí pañévú úwáñehííñeri ichíjchúmeke ditye tétsii íjcyá dibye muhdú meícyahíjcyáné ímibájhóiñévújuco.

⁷ Téhduréhjáa muurá Tsodóómaa, Gomóóraa, iúníúécoomíji múnaa, íjcyámeke ícúbáhraabe cúújúwari ihdícyáméhjíma ditye dómácócatsíhíjcyáné déjúcotu. Áánetu méwajáacú Píívyéébe ímityúmeke ícúbahránné cúújúwari müijyú níjkévéityúne.

⁸ Ehdúhjáa íhdé múnáauvuke dibye ícúbáhránáa ¿iveekí dííbyé taúhbajúúné iéhdiiválléne ímityúné ihjyúvahíjcyámé níjkyéjiri íhtsútujte íjcyámedítýu? Aame ímityúné iíjcyáneri íjpííhañe illure tútvátsohíjcyáhi.

⁹ Muuráhjáá íhtsútuube níjkyéjí múnáá avyéjuube íjcyároobe Migyééré tsá ímityúné íhjyúvatú Naavénedítýú dííbyema Moitséeuvú iitéméhó hallúvú ityáhjájcatsícyoóca. Tsáháá dibye dííbyedi iúúhíváténé néétu dibye ímityuube íjcyane. Ílluréhjáá neebe dííbyeke: "Óvíi ihdyu muhdú Píívyéébe uke nééhií."

¹⁰ Árónáá muurá diitye álliu múnaa tsá tehdú néétune. Muurá ímityúné ihjyúvhájícyámé iwáájácútúnéhjíri iúúhíváténéma. Aame iyámédú dáríívéméíhíjcyáhi. Ehdu iímillédú iíjcyáneri iiye íhyallúvú llícyúhcohíjcyámé iwágóóóveíñé.

¹¹ ¡Máidáátsoju ihdyu diityéké tene pájtyeíñej! Éhnéhjáá Caíí íñáhbeke dsííjvetsó díívane muurá méénuhíjcyámé. Áhdure éhnéhjáá Baraáá ímityúné méénu díívane iidsíídsíváiyónneri ijyáculuhíjcyámé. Aame muurá múhdurá idyáriívéméíhíjcyáné níjcauvú wágóóóveé éhnéhjáá Coréé ílleebótú níjcauvú dsííjveebe wágóooovédu.

¹² Muurá eene ámuha menáhbévájcatsíñé wañéhjinévú nucójpitsowu ímiáámeúvudú múúbaké ávyejúúlletumé ipyééne majchóháñé iiye óróhcohíjcyá tsíjtyéjtane diityéké itsáávetúme. Aame éhne múúne maálleítyúcooca ojtso kiíjyeba pevénéré tsájtyedu. Áhdure diitye éhne úmehééné iñééváiyótsihvu néévátúnéllii ílluréjuco meíllone tébajkyéjímájuco mewáágoódu.

¹³ Áhdure diitye éhne nohjí páné ihdéene móóá úniúvú ijchívyetsódu. Áhdure diitye éhne miícuru wáájácúráityúmeréjuco iíjcyáíhullévú áákityédu. Aame wágóóóveé cùúvetsíí pañévú múijyú níjkévéáityúne.

¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáá Enóó Adáaúvúj tsíiménémúhaabe 7-ijyúvájucóo dííbyeúvudítýú ditye llíyaaténáá íjcyaaabe Píívyéébe túkévéjtsóneri néé ehdu néemedítyu: "Ávyéjuube tsájucóó mítyame ihñéjtema pámeere míamúnáama muhdú ditye ícyahíjcyáné iímibájchoki. Muurá pámeere ímityúné méénuhíjcyámema ímityúné dííbyedítýú íhjyúvhájícyámé iáhdó újcuúhi." Ehdúhjáá Enóoúvú nééhií.

¹⁶ Aame muurá tsá múijyú íjtsúcunútú tsíeméné imí tehdújuco íjcyane. Páneere múhdurá íjcyane nehíjcyámé. Ááne iímillédú ímityúné iíjcyáne mítyákímyeíhíjcyámé. Aame ímiáámeúvudú tsaatémá tsáímíyé íhjyúvhájícyá diityé tsíeméné diityédítýú iújcúroki.

Cáhcújtso múnáá túkevéjtsóju

¹⁷ Ámuúha táñahbémuj, cáhawáá méitsááváé éhnéhjáá Jet-socríjtó mamyémú nééneé:

¹⁸ "Muurá Jetsocríjtó tsiiñe tsááiñe píihícooca íjcyáimyé tsaate iimillédú ímityúné íjcyame illure dííbyedi úuhívatéimye."

¹⁹ Aaméjuco muurá eene míamúnáake páhduváré iijsámeíchóne ímityúneriyé tsúrámeíhijcyáne. Áámé pañe tsá Píivyéebé Apíichó íjcyatúne.

²⁰ Áanetu ihdyu imíchi meíjcyáne Píivyéebema méihjyúvahíjcyá dííbyé Apíichó piáábori ámuha metéhmémeí Críjtoke mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki, ámuúha táñahbémuj.

²¹ Ahdícyane ímiááméré meíjcyá dibye ámúhakye iwájyúne ipiááboki. Óochévetúméré météhmehíjcyá Jetsocríjtó meke iidaatsóllédú íjcyaaabe múijyú medsíjivéjúcóiityúne bóhiivu iájcuki.

²² Múu tsaate páhduváré ijtsámeímyeke úwaabó ditye iwájácúuvéne ímíñeúvú icyáhcújtsoki.

²³ Ehdu múu pájtyetétsó cíújúwá pañevú ditye wágooovéiyónetu. Árónáa ihdyu múu téibuwá ijcyá ditye ímityúné méénúnetu ámuha meíhvátuki.

Duurúvaju

²⁴⁻²⁵ Aane ihdyu óví Píivyéébe Mépájtyetétsóobe Jetsocríjtó tééveri ámúhakye tehmé ámuha dííbyedítýu memújtátuki. Áhdure óví ámúhakye túkévéjtsoobe iinetú ámuha menéétsámeítyu dííbyedívú ámuha meúújetécooca ímíjyuuri ámuha meíjcyaki. Áánellii metsu Píivyéébeke apáábyekéré maávyéjújtso panévatúré ihtsútuube íjcyaaabe múijyú níjkéváityúubeke. Áyu tehdújuco.

APOCARÍHTSI

Muhdú pájtyéiñéhjí Jóáa ájtyumíne

Jetsocríjtó úúballéné tújkeváne

¹ Oo Jóáa Jetsocríjtó iicúve múnáajpi o íjcyabe íñe íhyaami o caatúnuube ó úúballé muhdú lléváhréjuco tene pájtyeíñe. Pívyéebéhjáa Jetsocríjtoke néé dibye iicúve múnáadívú teene ibohowájtsoki. Áanée óhdivu böhöwájtsoobe naavédú nééné pañe níjkyéjí múnáajpij tééveri.

² Aane íñe ícyooca o úúballéné muurá ímiááné Pívyéebé ihjyu Jetsocríjtóo óhdivu böhöwajtsóné o ájtyumíne.

³ Aane ihdyu maímijyu teene éevemej. Áhdure maímijyu teene illéébone cáhcujtsómej. Muurá lléváhréjuco téhaami úúbállenéhjí pájtyeíñe.

7-hava cahcújtso múnaa íjcyáme éllevu Jóáa cáátunúne

⁴ Aane íñe ó caatúnú ámuha 7-hava elle Áátsiá iiñújiri meíjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Aane óvíi Pívyéébe ipívyema íjcyátuuube iíjcyadúré íjcyabe ámúhakye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Áábé Apíichó 7-nevádú nééné óvíi téhdure ámúhakye píaabóhi.

⁵ Téhdure óvíi Jetsocríjtó páñétúejpi dsijívetúu böhítujkénubbe ámúhakye píaabó pámeere iiñújiri íjcyáné avyéjuté avyéjuube íjcyáabe. Diibye ímiáábé íjcyabe méhdivu ímiáájú böhöwátsohíjcyáhi. Muuráhjáa mítyane meke iwájyúnéllii ítyujpácyó waagooobe téénej tééveri méimítyú méhdityu iwáágóoki.

⁶ Aabée meke picyóó Cááni Pívyéebé avyéjúejte meíjcyaki. Áhdurée meke pícyoobe llúuvájte meíjcyame dííbyeke meíicúveki. Aabe íhtsútuube ávyéjuube íjcyáábeke ihdyu metsu maávyéjútsohíjcy paíjyuváré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

⁷ Ámuúhaj, muurá pámeere míamúnaa dííbyekée cáváájcómema maájtyúmíí ojtsó pañe tsáábeke. Aane dííbyeke cáhcújtsotúmíe iájtyumíne taáhi. Ehdu pajtyéiñé ímiááne.

⁸ Muurá Pívyéébe nééhií: “Oo panévatúré íhtsútuube tapívyema o íjcyátuuube iíjcyadúré o íjcyabe muurá ímichi téhíjpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiíbye.” Ehdu muurá Pívyéébe nééhií.

Crítoke Jóáa ájtyumíne

9 Aane íñe ámúhá nahbe o íjcyaaabe ámuha meícúbáhrámeídýuré ó ícúbáhrámeíhíjcyá téhdure dííbyé avyéjúejpi o íjcyaaabe. Áhdure ámuha teene maáábucúdúré ó aabúcuhíjcyá Jetsocríjtó oke piáábóneri. Okée muurá waagóómé móoáj piinétú páhbau ‘Páhmoó’ némeítsihvu Píívyéébé ihjyu Jetsocríjtodítýú íjcyane o úwáábohíjcyáné hallútu.

10 Aabée tétsihyi o íjcyaaabe Píívyéébé wáábyuta íjcyajcójí dííbyeke o dúurúvhahíjcyánáa tsaapi táhallú éhnéjcutu kéévánécoba óoma ihjyúvá éhne múúne rojrócó mellíjchune ihjyuvádu.

11 Okée neébe:

—Ímichi oo téhíjpi páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiíbye. Ahdícyane páneere ícyooca u ájtyumíne waajácúháámitu u cáátunúné ú wálloó Áátsiá iiñújíri 7 coomívá Éépetsoo, Ejmíínaa, Péégamoo, Tiatííraa, Tsáádií, Pi-radéépiaa, Raoditséaa, éhdú coomívari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

12 Ehdúu oke dibye néénéllii ó révoové múha óoma íhjyuváné o wáájácuvi.

13 Aabée ó ájtyumí 7-ihcyúvá óórótú méenúmeíñé peetéihcyúnéj piine tsaapi míamúnáajpídyú néébe íjtyúháacyú hallúvú iwajyámú íjcyaaabe íjyócunúúbeke. Áábéj piinétúu óoro miihíhe chiúcunú ípjuijivújuco íjcyamiihe.

14 Áábé nííwacoo ávyéta tsítsí obééjá ihjínédu. Áánetúu íhyálluúúcú éhne múu cùújuwa péétécunúdu.

15 Téhdurée íjtyúhaacyu ávyeta ‘rutúrútú’ éhne múúne cùújúwari úwááñewa péétécunúdu. Áánetúu dibye íhjyuváné keeváwu téhiñe nííváculúné íhjyuvádu.

16 Aabée ímiánéjcúehójtsí ejécunú 7-meváké miihcúruke. Áánetúu íhjyútu niitsuwá kékíícunú ‘pajtyo’ nééwa panéjcváré tsúhjívwawa. Áábé húmí ámítsaráhcóo nuhba ájchúcunúdu.

17 Áábekée o ájtyumíne dííbyé lliiñévú ó áákityéiñú múu dsíjivédu. Árónáacáa íhyójtsí ímiánéjcúehójtsí táhallúvú ipícyóóne oke neébe:

—Díhllityédíñé. Muurá ímichi téhíjpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiíbye.

18 Muuráhjáa o dsíjíveebe tsiiñe ó bohíi. Aabe tsáhájuco múijyú o dsíjívéityúne. Aabe míamúnáake cùújúwá pañévú ó waagóóhi.

¹⁹ Ahdícyane páneere íñe ícyooca tsúúca íjcyánema bóónétu pájtyeíñé u ájtyumíné caatúnú waajácuháámitu.

²⁰ Muurá táimiánéjcúéhójtsíri 7-meva miičuruke u ájtyumíné 7-hava cahcújtso múnáá uwáábojte íjcyane nééiyóne. Áánetu 7-ihcuyvá peetéihcyúné u ájtyumíné diitye 7-hava cahcújtso múnaa íjcyane nééiyóne.

2

Éépetsórí íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñé

¹ Ahdícyane Éépetsórí íjcyáné cahcújtso múnáá uwááboóbe éllevu illu caatúnu: “7-meva miičuruke iiimánéjcúéhójtsíri ejécunúubé 7-ihcuyvá óórótú méénúmeíñé peetéihcyúné piiñe úllehíjcyaaabe ámúhakye nééhií:

² Ó waajácú muhdú ámuha meíjcyame ímí tawákimyéí meméénuhíjcyáné panéváré ámuha maáábúcúnema. Téhdure ó waajácú ímí tehdújuco ámuha meúwáábohíjcyáné ímityúmeke. Muurá Píívyéébé uwáábo múnáadi iiye díllómeíyómeke ámuha méwaajácuhíjcyá álliu munaáré ditye íjcyane.

³ Aane ímiááné ó waajácú tawájyuri ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáné oke íhvéjtsotúméré.

⁴ Árónáa ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: ¿íveekí tsáhájuco oke ámuha mewájyutú tujkénúu oke ámuha mecahcújtsóijyu mewájyudu?

⁵ Aane meítsáávéne méihvété ímityúné ámuha meméénuhíjcyánetu. Ááne meímibáavyé éíjyuu ámuha meícyahíjcyádu. Muurá ámuha meímíjpyetétúhajchíí ílluréjuco ámúhakye o íhvéjtsóíñé wáajácúratúmeréjuco ámuha meíjcyaki.

⁶ Árónáa tehdújuco ámuha metsáríllehíjcyáné nicoraítámú ímityúné méénuhíjcyanéhíjí téhdure idyé o tsáriilléne.

⁷ Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cáhcujtsó Píívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá iínerí táhjátsámeítyúmé ímí ícyahíjcyámeke nihñéétsihvúré ó ájcuú müíjyú ditye dsíjívégúcóiýtyúne bóhiívu Píívyéébé avyéjuri tsaímíyé ditye iíjcyaki.”

Ejmíinari íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñé

⁸ Téhdure Ejmíinari íjcyáné cahcújtso múnáá uwááboóbe éllevu illu caatúnu: “Ímichi téhíjpi páneerée ípívyéjtsoobe téhdure níjke íjcyaaabe páneere níjkévátsóibye éhnée dsíjíveebe tsiiñe bóhiíibe ámúhakye nééhií:

⁹ Ó waajácú ídátsó ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáné oke ámuha meúráávyéné déjúcotu. Muurá tsaate illure

íállíñe Píívyéébeéjtedi díllómeiyómé nehníwu ámúhadítýu ihjyúvahíjcyá Naavéneéjtéré ijcyánellílhye. Ehdu ídátsó ámuha iiñújiri meíjcyárónáa ámúhá avyéjú níjkyéjiri ijcyáhi.

10 Ahdícyane mááábímyeídí éhniíñevu ámuha meícúbáhrámeíñeri. Muurá ámúhadítýu tsaatéké Píívyéébere wáajácúllémeke Naavéné cùvéhoojánutsómé ámuha meícúbáhráméí pahójtsícúj coojíva. Árónaá ihdyu íhvéjtsotúmé tsaimiyé oke méüráávyeco ámuha medsjívetsihvújuco ámúhakye o ávyéjutsómé ámuha meíjcyá muíjyú dsjívitéyúmeréjuco.

11 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cáhcujtsó Píívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhijcyáne. Muurá iínerí táhjátsámeityúmé tsá nihñéétsihvúré wágóóvitéyúne."

Péégamórí ijcyáné cahcújtso múnaa éllevu cáátúnúmeíñe

12 Téhdure Péégamórí ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "Niitsuwá 'pajtyo' nééwa panéjcuvaré tsúhjívawama ijcyáabe ámúhakye nééhií:

13 Ó waajácú ámuha muhdú meícyahíjcyáné Naavéné ávyéjújkímyeíñé iiñújiri. Árome ímí tehdújuco oke ámuha meírarávye híjcyáné oke ámuha mecahcújtsonema. Muuráhjáa tåuubállé méénuhíjcyáabe Atíípake ditye dsjívétésorónáa tsá oke ámuha meíhvéjtsotúne.

14 Árónaá ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj piine ijcyámé tsaate Baraáá uwáábó cáhcujtsóme. Muuráhjáa diibye Baráake úwááboobe ijraéémuke ímityunévú íbúwajtsómé níjcyotájté iicuvé máchohíjcyáhi. Téhdurée ihdícyámema dómacócatsíhíjcyáme.

15 Áhdure idyé ijcyámé tsaate ámúháj piine nicoraítámú uwáábó o tsáriilléné cáhcujtsóme.

16 Aane ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné ihdyu meíhvéjtsóne méímibáávy. Muurá ámuha meímibáávyétúhajchíí lléváhréjuco ámúha éllevu o pééiñe illuréjuco ámúhadi o ícúbáhraki.

17 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cáhcujtsó Píívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhijcyáne. Muurá iínerí táhjátsámeityúmeke ó ájcuú ímiáájuvu wáajácúratúné majchódú néénevü. Áhdure diityéké ó ájcuú tsítsíj nééné neewáyuvu wáajácúratúné mémé tééetu cáátúvaúvü. Aane apáamyéré teeu újcume waajácuú mumémé ijcyane."

Tiatíírari ijcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñe

18 Téhdure Tiatíírari ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu íllu caatúnu: "Píívyéébé Hajchi cííjuwa péétécunúdú íhyálluúúcú néébék tuháácyú ávyeta 'rutúrútú' éhne múúne cííjúwari úwááñewa péétécunúdú néébe ámúhakye nééhií:

19 Ó waajácú páneere muhdú ámuha meíjcyame tehdújuco mewájyúcatsíhijcyáne, ímí oke ámuha mecáhcujtsóne, ímí tawákimyéí ámuha meméénúné déjúcotu ámuha meícúbáhrámeíyóné maáábúcuhíjcyáne. Áhdure ó waajácú tawákimyéí ímí tehdújuco ámuha meméénuhíjcyáné tujkénúu ámuha meméénuhíjcyáné éhnííñevu.

20 Árónáa ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj piine Jetsabéé ijcyalle Píívyéébé ihjyú uubálle múnáálledi díllómeilleke iiná ámuha menéétulle táíicuve múnáake íuwáábori állihíjcyáhi. Muurá nehíjcyalle ihdícyáméhjíma ditye dómacójcatsíyóné ímityúné ijcyatúne. Áhdure nehíjcyalle ditye níjcyotájté iicuvé májchoróné ímityúné ijcyatúne.

21 Aane ó téhmehíjcyará dille múhdurá iícyahíjcyáné iihvéjtsóne ímiáálleréjuco iíjcyaki. Árónáa tsá dille ímilletú iímíjpyeténe.

22-23 Áanéllii ó iihvéjtsóo dílleke dille chemérí ávyétá ihnáhó iicubáhrámeíki. Téhdure díllej tsíímé dsíjíveéhi. Áhdure díllema ímityúné méénuhíjcyámé ícúbáhráméíi teene iihvéjtsótúhajchííjyu. Áánetu pámeere cahcújtso múnaa waajácuú ímiááné míamúnáá iibuuúné ijtsaméí o wáájacúne. Aabe ámúhakye ó ájcuú muhdú ámuha meícyahíjcyáné áhdovu.

24 Árónáa ijcyámé tsaate ámúhadítýú Tiatíírari diille Jetsabéé uwáábó úráávyetúme. Aame tsá wáájácutú álliúré ijcyane Naavénédítýúré tsááne íhtsútúneri idíllone ditye úráávyehíjcyáne. Áyu éhdunéré tééneri ámúhama ó ihjyúváhi.

25 Ahdícyane tsúúca oke ámuha meúraavyémé ímíñeúvú météhmémeícyó tsíiñe o tsááiñévújuco.

26 Muurá iinerí tähjátsámeítyúmé o ímillédú nihñéétsihvúré ícyahíjcyámeke ó pícyoó iñujíiné avyéejutte ditye iíjcyaki.

27 Aame míamúnáake íhtsútú táuhbaá éhne múúne núpákityu méenúmeíñé lliiyíllóné úmehéiyi mewápújuhcódú. Ehdu ávyéjuutéimye Llihiyoo oke ávyéujutsodú.

28 Áameke ó ájcuú éhne tsítsívé miicúruwa imíwu ájchúcunúdú néébedívu.

29 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cáhcujtsó Píívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhíjcyáne."

3

Tsáádíyi ijcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñé

¹ Téhdure Tsáádíyi íjcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "Pívyéébé Apiíchó 7-nevádú nééne dííbyedi íjcyáabe 7-meváké miičuru ke éjécunúhíjcyáabe ámúhakye nééhií: Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ámuha mékévaúcunúhíjcyará Pívyéébeke ámuha meúráávyénetu. Árónáa tsá ámuha ímí meúráávyetúne.

² Aánéllii téii búwá meíjcyáne métsúúraméí ímí dííbyeke ámuha meúráávyéýyóneri dííbyedityú ámuha memújtátuki. Muurá ó waajácú dibye ímillédú ámuha meíjcyatúne.

³ Méitsáávé éíjyúu ámúhakye ditye úwaabóné tsúúca ámuha mecáhcujsóne. Áane meímibáávyéne tsiiñe ímíñeuvú dííbyeke méuráávye. Muurá ámuha meímibáávyétuhajchií éhne múúne naní múnáajpi wáajácúratúné tsáhdu o tsáábe ámúhakye ó tvááóvaáhi.

⁴ Árónáa ijcyámé tsaate ámúhadityú ímityúné méénutúme. Aame ímiáámé iijcyánéllii óoma íjcyáá tsaímíyé tsítsíj nééné wajyámuunévú iújcámeíñema.

⁵ Hinerí táhjátsámeítyúmē ehdu íjcyááhi. Ááme mémeháñé tsá o páacyúityú wágooovéítyúme mémeháñé cáátuváné waajácuháámitu íjcyane. Áameke ó böhówájtsoó Llihíyodívu, téhdure níjkyéji múnáadívu.

⁶ Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cáhcujsó Pívyéébé Apiíchó cahcújtso múnáake néhíjcyáne."

Piradéépiári íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñé

⁷ Téhdure Piradéépiári íjcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "Ímiáábé állíúútuube Dabíiuvú avyéjú dííbyedi íjcyáabe páayucúné tsá múha wátajcóiityuróne. Áhdure dibye wátajcóné tsá múha páayúcúityuróne. Áabe ámúhakye nééhií:

⁸ Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá dúhcú íbúwá ámuha menéérome ímí tawáábó méúráávyehíjcyá oke tóonutúmre. Aánéllii ámuha meúwáábóíñé uwááboju ámúhama o páayucúné tsá múha wátajcóiityúne.

⁹ Árónáa ijcyámé tsaate jodíomú íjcyarómé Naavéné icyánéjcüré úraavyémé illure iállíñe tahñéjtedi díllómeímye. Árome iičubáhrámeíñetu ámúhá lliiñévú imíhmóúbáne ámúhakye ávyéjújtsóo ámúhakye o wájyune iwáajácúnema.

¹⁰ Muurá ihnáhóóróné pañe ímí oke ámuha mecáhcujsónéllii ámúhakye ó téhmeé úñújíri ícubáhraméí íjcyánetu.

¹¹ Aane lléváhréjuco o tsááiñé. Aánéllii múu muhdú ámuha meícyahíjcyádú tsaímíyé ijcyá ámúhá wáábyutájuco íjcyáneri ámuha mebáñúmeítyuki.

¹² Muurá iinérí tálhátsámeítyúmeke ó pícyoó Tápiivyéébé duuruvájá apíhajcúnédú néeme ditye iíjcyaki. Aame tsá múijyú dííbyedítyú iinéityúne. Áamedítyú ó caatúnuú dííbye mémema íhcyóomi béhné Jerotsaréé níjkyéjiri íjcyácóomi méme. Áhdure ó caatúnuú békhe tamyémé diityédítyu.

¹³ Aane ihdyu óvíí ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhijcyáne."

Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáá éllevu cáátúnúmeíñé

¹⁴ Téhdure Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: "Píívyéébe páneerée ípívyéjtsoobe iíjcyadúré íyahíjcyaa be allíítuube ámúhakye nééhií:

¹⁵ Ó waajácú muhdú ámuha meíyahíjcyáne. Muurá ímí oke ámuha meúráávyéturómé tsá oke meíhvéjtsotúne. Aane ihdyu ó imíllerá tsaímíyé oke ámuha meúraavyéne. Aane ámuha meímíllétúhajchíí óvíjyacóone.

¹⁶ Ehdu múhdurá oke ámuha medáriiivénéllií illuréjuco ámúhakye o wáágooíñé.

¹⁷ Muurá ámuha ménehíjcyá iítsutúmé ámuha tsaímíyé meíjcyame iinetú mepíhtotúne. Árónáa tsá ámuha mewáájácúmeítyú nucójpitsówu ívejte múúne íjcyadu ámuha meíjcyane. Áhdure tsá ámuha mewáájácúmeítyú hállúvatúmé múúne íjcyadu ámuha meíjcyane.

¹⁸ Áanéllií oke métáuméí ámúhakye o ímibájcho núcójpitsó nénéhjitu ámuha mebóhówaúcunújúcótuki. Muurá ámúhakye o piáábóneri botsíí ámuha mewájácúúveé ímiánejcúvú éhne múúne íhyálluúúné ímityúmé ityáábótsámeíñé botsíí ímíñeuvú iitedu. Óhdi ímiá uwááboju íjcyane ímíñeuvú mecáhcújtsóne méímíjpyeté éhne múúne óoro cíújúwari chócóovénetu iñéhní wágooovéné boone iiné imíjyaú tene íjcyadu ámuha meíjcyaki.

¹⁹ Muurá o wájyúmeke ó úwaabó ditye óoma ímibáávyeki. Ahdícyane ímiááméré meíjcyáne méímibáávyé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu.

²⁰ Ámúhakye ó piúvahíjcyá éhne múúne llééhówatu mepíuvádú oke ámuha mecáhcújtsóhajchíí ámúhakye o ímibájcho tsaímíyé menáhbévájcatsíki.

²¹ Muurá iinérí tálhátsámeítyúmé ímí íyahíjcyámeke ó pícyoó táuniúvú muhdú llihíyó oke iúniúvú íavyéjuvu pícyohdu.

²² Aane ihdyu óvíí ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apíichó cahcújtso múnáake néhijcyáne." Ehdu oke neebe Jetsóo.

4

Píívyéébe ávyéjújtsámeíñē

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjitu llééhowa pááyúcunúne. Ááné pañétúu oke tsiiñe éhnée íhde rojróco mellíjchúnej kékévádú ihjyúvaabe nééhií:

—Cáhawáá taéllevu dicha muhdú pájtyéíñehjívú uke o úujétsoki.

² Áijyúu Píívyéébé Apííchó piáábori ó ájtyumí teene níjkyéjí pañé ávyéjú ijyáwá hallúrí tsaapi ácuúcunúúbeke.

³ Áábé ámítsaráhcóo jáppeé, conarínaa, ijcyáné neewáyúúcú ‘rutúrútú’ nééné ámítsaráhcódu. Aanée teewa íjyáwá hallútú tuuhi pajtsícunú imíwu ‘ejmerááda’ némeíñé neewáyú áchaúcunúdu.

⁴ Áawá úniúúcuríi tsíwahji 24-wava ijcyane idyé ó ájtyumíhi. Áwáhjí hallúríi téhduméré 24-meva túkevéjtsojte óóró chahíwáánema ijcyame ácújcatyémé wajyámúúné tsítsíjhjíívu.

⁵ Aanée pañétuéwatu rórihcyóné íhnáhó ihjyúvá éhne múúne chijchi ihjyuvádu. Áánetúu téewá úmíwari 7-neva peetéháñé 7-nevádú nééne Píívyéébé Apííchó ijcyáne nááve.

⁶ Téhdurée téewá úmíwari nújpacyódú ‘raúráú’ nééneé. Átsihyí 4-meva iyámédú néémé hálluúúné panéjcvátú ijcyame téewá hallúrí panéjcvári.

⁷ Áámedítýúu tsaapi bájú oohííbyécobádu. Áánetúu tsijpi jééú ocájídyu. Áánetúu tsijpi húmí míamúnáájpí humídu. Ááne tsíjpíi méwáájícobádú néébe wállúrijíúcunúhi.

⁸ Áámedítýúu 6-wava íhñúwaane tsáápiitsádítýú ijcyámé hálluúúné patsíhjivátúre. Aamée ‘dáij’ néétune cójíhajchótá pécóhajchótá nehíjcyáhi:

Panévatúré íhtsútuube Píívyéébe ímiáábé u ijcyaaabe iijcyadúré ú ijcyá dipíívyema ijcyátuúbe.

⁹ Ehdúu diitye 4-meva íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbé múújyú dsíjíváítyúúbeke duurúvahíjcyá téhdújtsomére.

¹⁰ Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevéjtsojte dííbyé úmíwávú imíhmóúbáne dííbyeke duurúváhi. Aamée íchahíwááné dííbyé lliiñévú iwájójcóné nééhií:

¹¹ Píívyéébe múúhá avyéjuube u ijcyaaabe ihdyu tehdújuco panévatúré íhtsútuube u ijcyaaabe u ávyejúúne. Áábeke ihdyu uke muha máávyéjútsohíjcyá páneerée u ímillédú u ípívyéjtsonéhjí dityájpíyé ijcyáabeke.

Ehdúu nehíjcyáme.

5

Obééjáwuúdú néébee

1 Áhdurée ó ájtyumí diibye íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbé panéjcuváré cáátúvaháámí waajácuháámí ejécunúné ímiánéjcúéhójtsiri. Áhaamíi 7-neva wáumíñúmelháámí ténevádú ejké muha ihdícyame téhaami ipáayútuki.

2 Áijyuu níjkyéji múnáajpi ihtsútuube kéévánécoba nééhií:

—¿A ijcyámé tsaate ímiáámé téhaami páayúcúiyóme?

3 Tsá muurá tsáápíuba níjkyéjima ííñújiri íjcyámedítýú ímiáábé íjcyatú téhaami ipáayúcúne eévéiyóme. Téhdure tsúúcajáa dsíjívemedítýú tsá tsáápíubáré íjcyatúne.

4-5 Ehdúu dibye nééneri o táhíjcyárónáa tsaapi diitye túkevéjtsojtédítýú oke nééhií:

—Tahdíñe bóhoj. Muurá íjcyabe tsaapi Jodáá dohjiba múnáajpi Dabííuvúj tsíiménémúhaabe bájú oohíibyédú ihtsútuube íjcyáabe. Aabe ihdyu óvíi téhaami paayúcú ímiáábée íjcyane úújétsoóbe.

6 Ehdúu oke dibye néérónáa teene ávyéjú ijyáwá úníuri diitye túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj piine ó ájtyumí obééjáwuúdú néébe íjyócunúúbeke. Áabekée boohówáné dityée ídsíjívétso díibyeke méenunéhji. Áabejtóónée 7-jtoova íjcyáábé hálluúúné téhdunéré 7-uva Píívyéebé Apiíchó 7-nevádú nééne páneere ííñujívú wállómeíñi náávé íjcyane.

7 Aabée diibye obééjáwuúdú néébe íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbe éllevu ipyééne ujcú téhaami díibye ímiánéjcúéhójtsiri íjcyaháámí.

8 Aabée téhaami újcúúbé lliiñévú diitye 24-meva túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééme míhmóubáhi. Aamée ítyujkévevu íjcyumúbáánema íjcyámedi téhdure óóróihllóné. Áihllójí pañee tsanééré pácúúcu wahpécunú muhdú Píívyéebema díibyeéjté meíhjyuváné díibyedívú úújetéhíjcyáne nááve.

9-10 Aamée díibyeke idyuúruváné békju majtsíjyú májtsívaju illu nééhií:

Apáábyéré ímiáábé u íjcyabe ihdyu ú piivyété téhaami u páayucúne. Úpée muurá múúha wájyuri u ícúbáhrámeíñi ú dsíjívéhi. Aabée dítyupácyó u wáágóónej tééveri múúhakye panévá iñújíne múnáa páhduváré íhjyúvámema ú ímíbajchó ímí Píívyéebema muha meíjcyaki. Áánemáa múúhakye ú picyóó díibye avyéjúejte muha meíjcyaki. Áhdurée múúhakye ú picyóó

llúuvájte muha meíjcyame dííbyeke meíicúveki. Aame muha méíjyaá ávyéjujte ííñújiri.

Ehdúu nééju májtsiváme.

¹¹⁻¹² Áámekée o iítehíjcyánáá ávyétá mityámé níjkyéji múnáa eevératu íjcyame téhdure kékévánécoba illu nééju májtsiváhi:

Obééjáwuúdú néébée iícúbáhrámeííbyé ihdyu tehdújuco panévatúré iíhtsútuube íjcyabe pane wáájacúne. Áhdure tehdújuco dibye ávyejúúne. Áábeke ihdyu metsu maávyéjújtso dúúrúvamére.

Ehdúu nééju májtsiváme.

¹³ Téhdurée idyé ó lleebó páábé ihdéejpi níjkyéjiri, ííñújiri, ííñújí pañe, nújpacyó pañe, íjcyame illu nééju májtsiváne:

Eene ávyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbee, obééjáwuúdú néébeé, íjcyamútsí panévatúré iíhtsútjtétsí íjcyámútsikye ihdyu tehdújuco metsu maávyéjújtso dúúrúvamére múijyú níjkévéáityúne.

¹⁴ Ehdúu nééju ditye májtsíváné boone diitye 4-meva iyámédú nééme nééhií:

—Ehdu teene tehdújuco. Áánetúu diitye túkevéjtsoje imíhmóúbáne diityétsikye duurúváhi.

6

Waajácuháámi páyuuvvéne

¹ Átsihdyúu o iíténáá tsúúca diibye Obééjáwuúdú néébe teene waajácuháámi éjketa tujkénúene idyováajcárone paayúcúhi. Áánacáá ó lleebó chijchi műu íhjyuvádú oke tsaapi diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nééneé:

—Éje, cáhawáá dihtécunuuj.

² Ahdújucóó o iítécunúné dibye páayúcuháámi pañe tsitsíibeúvú iíjú hallúrí tsaapi tubóówama íjcyáábeke. Aabée iíhtsútuube méenujcásityu íjcyáábeke chahiiwávú ditye ávohjácoobe péé méenujcásivu tsijtyeke ityhjaki.

³ Ááné hallúvúéháámi éjketáá idyováajcárone dibye páayúcúnáá idyé oke tsijpi diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuuj.

⁴ Ahdújucóó o iítécunúné téhaamí pañe tsijpi iíju tújpáábyeúvú néébeke. Áábé hallúrí íjcyáábeke némeíñé dibye páameere ííñújiri míamúnaa íjcyámeke ityútávájtso diitye illííhyánújcatsíki. Áábedíi ávyétá iíhtsútú nééné cáváájco.

⁵ Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye páayúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néemedítýú tsijpi oke nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. Ahdújucóo o iítécunúné téhaamí pañe tsijpi iiжу cúuvéébeúvú néebé hallúrí íjcyabe eevéjí ejécunúúbeke.

⁶ Áánáacáa ó lleebó diitye 4-meva iyámédú nééméj piinétú tsaate nééneé:

—Ícyooca tsájcoojí wákemyí hallúvú tsáne áamuréjuco tríigo újcúmeíñ. Áánetu tsebáadá 3 áamuréjuco újcúmeíñ. Áánéllii tsahájuco műu íjyácunújúcootú bíinójpácyoma dúúrúbajpácyó iújcúiyóneri.

⁷ Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye páayúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néemedítýú nihñéejpíyé oke nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj.

⁸ Ahdújucóo o iítécunúné téhaamí pañe tsijpi iiжу llíjcyáábeúvú néebé hallúrí Dsijívé imyémé íjcyáábeke. Áabe déjutúu tsijpi tsáabe mémé Icúbáhraméi. Áámútsikyée némeíñé tsahdúnéecuélle míamúnaa ííñújíri íjcyámeke dityétsí idsijívétsö meénujcátsii, ájyabaa, chemee, íjcyáneri. Áhdurée diityétsikye némeíñé iyámedi diityéké dityétsí idsijívétsö téhdure tsahdúnéecuélle.

⁹ Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye páayúcuháámí pañe idyé ó ájtyumí Píívyéébe iicuvé waíjí liliñe díibyé ihjyúu íhvéjtsotúmé ímí úwáábohíjcyáné hallútú ditye dsijívétsóméhjike.

¹⁰⁻¹¹ Áámé wajyámúúnée tsítsijáhjí íjcyame wáníjcyámeí kékévánécoba illuú:

—Ávyéjuube Píívyéébe ímiáábé u íjcyabe muhdú u néhdújuco u meénúúbeke uke muha menéé ɿmúijyú ííñújíri íjcyame míamúnaa műúhakyée dsijívétsómeke téené hallútú u ícúbáhraiñ. Áánélliihyée diityéké némeíñé diityékée idsijívétsodú téhdure íñahbémú Críjtó iicuve múnáake dityéi dsijívétsóné ditye ityéhmeki.

¹² Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye páayúcuháámí pañe ó ájtyumí ávyétá ihnáhó ííñuji váúmeíñé tujkéveri cójiejpi nuhba cúúvenúné ávyeta kímóové wajyámuj cùuvédu. Áánetúu péjcoejpi tújpacyóduréjuco íjcyane.

¹³ Áánáacáa miícuru dojcó ííñujívú éhne múúne higyééráhe néévá tsíjpáné kiijyébari dójcodu.

¹⁴ Áijyúu caame íevehóowá pevétsíiyéjuco éhne múúne waajácuháámí mepívíyoácódu. Áhdurée cámewajúnema móóaj piíne íjcyáhbaújí iiné tsiéllevúréjuco.

¹⁵ Áijyúu pámeere míamúnaa ííñújiri íjcyame ávyéujtee, ehnéva múnaa, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume páátánúmeí néwáyúcobáné raahovú wáhyejúné pañévu.

¹⁶ Aamée teene néwáyúcobáneke, cámewajúneke, nééhií:

—Múuhá hallúvú méuhnóbá íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúubé múuhakye iájtyúmítuki, áhdure Obééjáwuúdú néébe múuhadi ícúbáhráiyóné ihdétu.

¹⁷ Muurá tsúúca múúhadívú ícúbáhraméí wajtsí múha áábúcúityuróne. Ehdúu nééme téhaamí pañe o iiteme.

7

Ijraéémudítyú tsaate Píívyéébeeéje

¹ Átsihdyúu idyé tsiiñe naavédú nééné pañe ó ájtyumí 4-meva níjkyéji múnaa ííñújiri patsíhjivári íjyócújcatyémeke. Téhmehíjcyámée ííñujii, móañee, bájunee, íjcyane kúíjyeba ivááútuki. Áamekée némeíñé ííñújima nújpacyo ditye ityútávájtsoki.

² Árónaacáa tsijpi diityédítyú nuhba tsáhícyánéjcutu Píívyéébe mémé cáátúnúmeíñema tsáabe néé keévánécoba:

³ —Métútávájtsodíñéi ííñujii, móañee, bájunee, íjcyane Píívyéébé iicúve múnáá úmicóónetu dííbye mémé mepícyooótúné hajchóta.

⁴⁻⁸ Aanée oke tsaate néé 12 dohjíba múnaa ijraéémú íjcyámedítyú 144,000-mevá úmicóónetu teene Píívyéébe mémé tsúúca pícyámeíñe: Jodáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Robéé dohjíbatu 12,000-mevaa, Gáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Atséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Netaríí dohjíbatu 12,000-mevaa, Manatséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsimeóó dohjíbatu 12,000-mevaa, Revíí dohjíbatu 12,000-mevaa, Itsacáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsaboróó dohjíbatu 12,000-mevaa, Jotséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Bejamíí dohjíbatu 12,000-mevaa, ehdúu.

Tsítsíjáhjima íjcyame

⁹⁻¹⁰ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tétsihyi diibye íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúubee, Obééjáwuúdú néébeé, íjcyámutsí úmíwari ávyétá mityáné míamúnaa eevératu panévá íñujíine

múnaa íjcyame páhduváré íhjyúvámeke. Áámé wajyámúúnée tsítsíjáhjiúvú néeme wájyuhoónema íjcyame kéévánécoba nééhií: Muurá pajtyéteju tsáá íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbee, Obééjáwuúdu néébeé, íjcyámútsidítyu.

11-12 Téhdurée idyé tétsihyi diitye túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj piine pámeere níjkyéji múnaa íjcyame imíhmóúbáne Píívyéébeke dúúruvámé nééhií:

Tehdújuco ihdyu Mépiivyéebé múijyú níjkéváityuube panévatúré íhtsútuube ávyéjuube íjcyaaabe pane wáájacúne. Áabeke ihdyu metsu maávyéjútso dúúruvamére. Ehdú teéne.

Ehdúu néeme níjkyéji múnaa.

13 Áánáacáa tsaapi túkevéjtsojtédítýu oke nééhií:

—¿Aca aatyé eene tsítsíjáhjima íjcyámeke ú waajácú kiátú ditye tsááneé?

14 Áánéllihiyée o nééhií:

—Tsáha, Ávyéjuúbej, u ihdyu ú waajácú diityéke.

Áánéllihiyée oke neébe:

—Íjtyée imíbaavyé Obééjáwuúdú néébé tujpácyó wágooovénej tééveri. Aamée ávyétá ihnáhó nééné ícubáhraméí ííñújíri íjcyánetu pajtyéhi.

15 Áánéllii ícyooca Píívyéebema íjcyame díibyeke iičuvehíjcyámeke iiňé imíjyaú pícyoóbe.

16 Aame tsáhájuco múijyú ájyabáávatéityúne. Téhdure tsáhájuco ditye ádópívyenúityúne. Tsáhájuco múijyú nuhba diityéké áñúityúne.

17 Muurá ávyéjú ijyáwá úníuri íjcyaaabe diityé tehméébé Obééjáwuúdú néébe tsaímíyé diityéké túkévejtsómé iiňé imíjyaú ijcyáhi. Áamedítýu Píívyéébe kímoóve wáagoómé tsá iiňerí kímoovéjúcootúne. Ehdúu oke túkevéjtsojtédítýu tsaapi néé naavédú nééne o iiťéné pañe.

8

Nihñéeháámíré waajácúháámí páyuuvvéne

1 Ajyúu idyé nihñéeháámí éjketáré idyóváajcáróne diibye Obééjáwuúdú néébe páyúcuháámí pañe ó iité níjkyéji dáíhaňéréjuco íjcyane wahájchotáwu.

2 Áánáacáa ó ájtyumí 7-meva níjkyéji múnaa ítyujkévevu rojrócoónema íjcyame Píívyéebé úmíwari íjcyámeke.

3 Áánetúu tsaapi díibyeé iičuvé waííí úníuvú íjyócuuvévé díibyeéjté díibyeema íhjyúvahíjcyáne náávé mítyane pácúúcu óoróíhlló pañe íjcyánema teene icyóvájtsóneri díibyeke iičuveki.

⁴ Aanée teene pácúúcu dibye cóvájtsóne ójtsó úújeté Pívyéébedívu.

⁵ Átsihdyúu dííbyeke iíicuvéíjitu teene llíyíhlló pañevú cójúwayuúhá iújcune dibye iíñújí halluvú wááónemáyé apíichówu chíchímuba ‘roríhrórí’ dóvájaavéhi.

Rojrócóné llíjchúmeíñé

⁶ Áánáacáa diitye 7-meva níjkyéji múnnaa tsúúca ímibájkímyeí írojrócóné illíjchuki.

⁷ Aanée tujkénú tsaapi írojrócó llíjchúné tujkéveri cúújúwama tújpacyo úmeváné páwahji nééne dójcóneri tsahdúnéécuéllé iíñuji áiivyé bájúnemájuco.

⁸ Ááné boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri cáméhbáúcobádú nééne péétécunúné móóá pañevú áákityéné nújpacyo tsahdúnéécuéllé pívyetétsó tújpacyóvuréjuco.

⁹ Ááneríi tsahdúnéécuéllé téjpacyó pañe íjcyame dsíjivéhi. Áhdurée tsahdúnéécuéllé téjpacyórí úllénéj cujúwamíiné wágooovéhi.

¹⁰⁻¹¹ Ááné boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri níjkyéjitu ‘Paapáwa’ némeíñé miicúruwácoba áákityé péétécunúubéré páneere téhíñé pañevu. Ááneríi tsahdúnéécuéllé nújpacyo páápañújpacyó mítyame míamúnaa iádóne dsíjivéhi.

¹² Ááné boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri nuhba cójíejpii, péjcóejpii, miicúruu, íjcyame tsahdúnéécuéllé áábatémé tsá ímí ájchújúcootúne.

¹³ Áijyúu méwaajídú néébe íévéhóówari wáhppeebe kékévánécoba nééhi:

—¡Máidáátsoju ihdyu iíñújí hallúrí íjcyáné míamúnáake tene pájteíñé nihñeejtéré 3-meva níjkyéji múnnaa írojrócóné llíjchúcooca!

9

¹ Áróne illúhwuúrée tsúúca tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri miicúruwa níjkyéjitu iíñujívú áákityé wáhyéjúcoba ávyéta páñé néhejú watájcó ipááyúcuki.

² Aabée téhejúcoba pááyúcúnetu mítyane ojtsó ijchívyé éhne műúne wájcyoha péétene ójtsodu. Aanée cójíejpi núhbake wátajcó cúúvénécóbaúvuréjuco.

³ Aanée teene ojtsó pañétú tséreemu cájtume tsújaavé páneere iíñújiri óóvimu núúodu míamúnáake iñúúoki.

⁴⁻⁵ Áámekée némeíñé apáámyekéré Pívyéébe mémé iúmicóónetu íjcyátúmeke ditye iícubáhra 5 nuhbává hajchótá

diityéké dsíjívétotsotúméré. Téhdurée diityéké némeíñé ííñujíri páneere úmehéénema bajtsóháñé íjcyane ditye iicubáhrátuki.

⁶ Ehdu tene pájtyécooca míamúnaa iidsíjívélýóneri íjyácunúrómé tsá dsíjívéityúne.

⁷ Aamée diitye tséreemu panéjuco míamúnáá humínédú íhyúmine néeme óóró chahíwaanédú néenema íjcyame tsúúca íjcyátsíiivýé éhne múúne méenujcátsíllii iijumu íjcyátsíiivýédu.

⁸ Áámé níwacóónée walléémú níwacóóné hajchónéhjí íjcyámé ihwájíiné bájú oohíibyécóbá ihwájíinédu.

⁹ Ááméj píujíinée úwáñé mihónédú nénevu wátájcámeímyé wáhpene ihjyúvá apíichówu éhne múúne méenujcátsivu íjchíemíiné iijumu llícyuhcóné ihjyuvádu.

¹⁰ Áámé nuówáánée óovímú nuówaanédú tééneri ditye míamúnáake tsáhojtsí nuhbává hajchótá icubáhraíñé.

¹¹ Áámé avyéjuubée íjcyabe téhdure wáhyéjúcoba ávyéta páñé néhejú avyéjuube íjcyáábe mémé heeberéomú ihjyúrí Abadóo. Áánetúu gríéégómú ihjyúrí Aporíó ‘tútavájtso múnáajpi’ néeyóne.

¹² Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe icubáhraméí pájtyene. Árónáacáá némeíñé tsiiñéi míñéecu íjcyane.

¹³⁻¹⁴ Átsihdyúu idyé tsiiñé téhaamí pañe tsijpi diitye níkyéjí múnáadityú írojrócó llíjchúné tujkéveri Píívyéébé iicuvé waijí óórótú méenúmeíjí hallúrí ócájjí tóónédú néenéj piinétú tsaapi díbyke nééhií:

—Tsíñaácó aatye 4-meva naavémuke eene Eoparáátej tééhí únítu dóhjívámeke.

¹⁵ Ahdújucoo dibye tsíñaácómé tsahdúnéecuéllé míamúnáake dsíjívetsóné ímichíí ihdyu téijyú wáábyutájuco pícyámeímye.

¹⁶ Áijyúu némeíñé diityé tsodáhómú iijumudi úlleme 200 mil-lóné íjcyane.

¹⁷ Ááméj píujíinetúu ímyéenujcátsí mihóné chíájcatyé páhduváré némiíhójí tújpámihójíúvuu, llíjcyámihójíúvuu, ajtyúvámihójíúvuu, íjcyane.

¹⁸ Áánetúu diityé iijumú níwaúúné bájú oohímyé níwaúúnédú néémé ihjyúháñetu cíújuwaa, ojtsoo, atsóóperee, íjcyane íjchívyéneri tsiiñé mítyane míamúnaa dsíjívé tsahdúnéecuélle.

¹⁹ Muhdú ihjyáa ihjyúháñema ibówaañe ííñimyémú níwaúúnédú nééneri míamúnáake lliihyánuhíjcyáme.

²⁰ Árónáacáá dsíjívetúmé tsá ímityúné imyéenuhíjcyáné ihvéjtsotúne. Tsáháa ditye naavémuke icyáánívahíjcyáné

íhvéjtsotúne. Áhdurée tsá ditye íhvéjtsotú ibóhíúbamáyé íjcyátúmeke óórotu, úwááñéwatu, néewáyutu, úméhetu, méénúmeímyéhjiike icyáánívahíjcyane.

²¹ Áhdurée tsá ditye íhvéjtsotú iidsíjívetsócatsíhijcyáne, iwáábyénúcatsíhijcyáne, ihdícyámema idyómácócatsíhijcyáne, iñánícyatsíhijcyáne. Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe.

10

Níjkyéji múnáajpi waajácuháámíma íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé tsiiñe naavédú nééné pañe ó ájtyumí tsijipi ihtsútuube níjkyéji múnáajpi íhyallútú tuuhi cápátsiúcunúúbé ojtsó pañe cáámetu níítyéébeke. Áabe húmíi ajchúcunú cóójieipi nuhba ajchúcunúdu. Áánetúu íjcyúbaacu peetécunú cúújuwa péétécunúdu.

² Aabée waajácuháámíwu wájíhtúcunúháámí éjécunúúbé ímiánéjcúejtúhá túvaúcunú móóatu. Áánétúu náníñéjcúejtúhá túvaúcunúúbé iíñújitu.

³ Aabée éhne múúne bajú oohííbyécoba íhjyuvádú ávyétá ihnáhó íhjyúváné tujkéveri 7-meva chíjchimu íhjyúvá ávyétá ihnáho.

⁴ Aanée ditye muhdú nééne o cáátúnúiyónáa tsaapi oke cáámetu nééhií:

—Caatúnudí ditye íhjyuváne. Téhdure muucá dúúbállédí teéne.

⁵ Ááné boonétúu diibye níjkyéji múnáajpi eenée móóama iíñújitu tárvájaúcunúúbé ímiánéjcúehójtsí cáámevu ihbúcúhi.

⁶ Áánemáa múijyú dsíjívéítyuube páneere íévéhóowari íjcyánéhjíma iíñuji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyanéhjí ipívyéjtsóóbe mémeri neébe:

—Ímiááné tsúúca páneere níjkéváiñe éévé úújetéhi.

⁷ Muurá 7-meva níjkyéji múnaa íjcyámedítyú nihñéejpíyé írojrócó llíjchúcúcooca páneere illuréjuco níjkéváiñé Píívyéébée múha wáájácutúné íhjyú uubálle múnáake néhdújuco. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi eenée móóama iíñújitu tárvájaúcunúúbe.

⁸ Áánetúu cáámetu óóma íhjyúvaabe tsiiñe oke nééhií:

—Aadi níjkyéji múnáajpi eene móóama iíñújitu tárvájaúcunúúbedítýú éhaami waajácuháámíwu duúcu.

⁹ Ahdújucóo o pééne o táúmeíñé téhaamíwu dííbyeke. Áánellíihyée oke neébe:

—Áju, májcho téhaámi. Muurá u májchone iimúwu néérone díhbáú pañévú páápáñuúhi.

10 Ahdújucóo o újcúháámíwu o májchone ímiááné iimúwu néérone táhbáú pañévú páápañúhi.

11 Átsihvúu oke neébe:

—Ijcyánéi díhyallúrí tsiiñe pámeere míamúnáake u úúbálleíñé iiná diityéké pájtyeíñé panévá iñújíine múnaa páhduváré ihjyúvámeke pámeere íavyéjutémájuco.

11

Míityétsi uubálle múnáajtétsi

1 Ehdúu oke iñééné boonétu eevéivu oke iájcúne neébe:

—Íiyyi dehvétá Píívyéébé duurúvájama dííbyé iicuvé waíji. Áhdure ú éeveé múhdúmevá tééjari dííbyeke dúúrvahíjcyámeke.

2 Áánetu ihdyu tééjá llahájtsí tsúúca tsíiñé iiñújí múnáá hójtsí pañe íjcyane tsá u éevéityúne. Muurá 42 nuhbává tétsii Píívyéébé códómiyi íjcyame técoomi tútavájtsoóhi.

3 Áijyu ó wálloó míityétsi kímoové wajyámuma íjcyamútsí tátuubálle méénúímútsikye dityétsí tamyémeri 1,260 coojívá hajchótá iúúbálle iiná pájtyeíñé. Ehdúu oke neebe cáámetu óoma ihjyúvaábe.

4 Aane diityétsí íjcyane nééiyóné eene páné iiñújí avyéjuubéré Píívyéébe íjcyáábé úmíwari orívohéécuma míñéécu peete íjcyane.

5 Áámútsikye múnáájtsórómeke dsíjívétsoimútsí cútújuwa dityé hallúvú iirípiácóneri.

6 Ehdu iiná pájtyeíñé iúúbálléné hajchótá nééimútsí tene iállétuki. Téhdure nújpacyo tújpacyóvuréjuco dityétsí píívyetétsoiñé iiñújíri íjcyámeke páhduváré nééne chémeháñeri ichémétsoki.

7 Árónaa teene iúúbállehíjcyáné dityétsí níjkévácooca iyáábécobádú néébe teene wáhyéjúcóbá déjúcotu íjchiívyeebe diityétsima imyéénújcatsímútsikye dsíjívétsoóhi.

8 Áámútsí itémeöhóócú dómájcoratúné ícyahíjcyaa íhtsútu cóomí Máavyéjuubée wátyétyécúmeícyóomí uulléjítónéj piine técoomiyé Tsodóóma, Ejílto, némeícóomí pañe.

9 Áhoócuúvuke pápihchúúj coojíváj piinévújuco panévá iñújíine múnaa iitrehíjcyahóócu ke tsá múha ímílléityú tsaate cútúune.

10 Aame ávyeta tééneri iímíjyúúvéne iwáñehjívaténé pañe tsíeménehjívú bohbánújcátsíhi. Ehdu ímíjyúúvéemyé íjyévhreváa dityétsí diityéké Píívyéébé ihjyu iúwáábóneri pátsárícyohíjcyánélliíhye.

11 Árónáa téhdune 3 coojíváj piinévú Píívyéébe tsiiñe dityétsikye böhütsómútsikye iájtyúmíne míamúnaa ávyétá ihnáhó illityééhi.

12 Áámútsikye tsaapi cáámetu kékévánécoba neéhi:

—Métsa illevu. Ahdújuco diityétsí péeiñe cáámevu ojtsó pañevú ímunáá diityétsikye iiténáaáca.

13 Áijyu ávyétá ihnáhó ííñuji vááúmeíñeri técoomityú tsásii jááhañe cáhvyábáneri 7,000-meva míamúnaa dsíjíveéhi. Ááneri cőejte ávyétá ihnáhó iillityéne Píívyéébe níkyéjiri ijcyáábeke ávyéjújtsoohi.

14 Ehdu míijyúcújuco ícúbáhraméí pájtyeíñe. Árónáa ijcyanéi tsiiñe iicúiye tééné boonétu pájtyeíñe.

Nihñéejpíyé írojróco llíjchune

15 Aanée nihñéejpíyé níkyéjiri múnáajpi írojróco llíjchúné tujkéveri cáámetu tsaate keévánécoba nééhií:

Naavéné avyéjú ííñújiri ijcyaróné Mépiivyééberéjuco cáávacúné iiyéjuco Críjtoma iávyéjuutéki. Ááberéjuco tééjí avyéjuube ijcyáíñé müijyú níkjéváityúne.

16-18 Áánáacáa 24-meva túkevéjtsoje Píívyéébé úmíwari íavyéjú ijywáááné hallúrígacújcatyémé dííbyé lliiñévú imíhmóúbáne dííbyeke dúúrvámé nééhií:

Tehdújuco Ávyéjuube Píívyéébe iíhtsútuube iijcyadúré u ícyahíjcyaaabe dííhnáhori u ávyéjuuténe. Aabe ííñújiri ijcyáné míamúnaa úhdivu cááyóbahíjcyámeke u ícúbáhráíñe éévé úújetéhi. Áhdure tsúúca dsíjívécúorómema muhdúhjáa ditye ícyahíjcyáné u imibájchóíñe éévé úújetéhi. Aabe dííicúve mínaa iíhtsútjtemayé idáátsoje uke iávyejúúlléne imí díwákimyéí méenuhíjcyámeke tééne áhdovu ú ájcuúhi. Áánetu illure ííñújiri míamúnáake tútávátsohíjcyámedi ú ícúbáhraáhi.

19 Ehdúu Píívyéébeke ditye dúúrvánáa níkyéjiri ijcyaja dííbyé duurúvaja páyúcúuvéné pañe ó ájtyumí dííbyé pityájcoju téhbá pañe ijcyáné cajónaba. Áánáacáa chíjhímuba dóvájaavéné ávyeta 'roríhróri' néénáa ííñuji vááúmeíhi. Áhdurée mítyane nújpácyowááné dojcóhi.

12

Wálleemútsí ápichó nééné iyáábema

1-2 Ááné boonétuu idyé tsiiñe muhdú tene pájtyeíñé uubállé ó ájtyumíhi: Tsáápillée ééválle íévéhoowávú óhdivu böhówaavé

cóójiejpi núhba ájchúdú íwajyámú néelleé. Aallée péjcoejpi núhbá hallúrí íjyocunúllé chahíiwá 12-meva miiçuru. Aallée ihjyúcunúhijcyá iávyéneri.

³ Áánáacáa idyé apíichówu níhbácobádú néébe tújpáabyécoba böhówaavéhi. Áabé níwaúúnée 7-uva íjcyánetu íchahíwááné ávójcatyéhi. Áánétúu íjtyóone 10-jtoova.

⁴ Aabée íibówari tsahdúnéécuéllé miiçuru ke wájojcó íiñújí hallúvu. Átsihdyúu íjyocúvetéébé diille eenée itsimáváíñeri íjcyállé úniúvú dille tsimávátsike idyókií.

⁵ Áánáacáa tsúúca tsimávalle wájpíwúuke páné iñújíne avyéjuube íhtsútuube íjcyáíbyke. Áabekée Píívyéébe íavyéjuvu ujcú dibye dííbyemáyéjuco iíjcyaki.

⁶ Ááné boonée tsíiju úmivá iinéubárá píívyétúné iiñújivu tsátsii Píívyéébe dííllema íhdénútsihvu. Átsihyíi íjcyálleke dííbyere tehmé 1,260 coojívá hajchóta.

⁷ Ááné boonée níjkyéjiri níjkyéjí múnáá avyéjuube Migyééré ihyájkíumáma diibye apíichówu níhbácobádú néébe téhdure ihyájkíumáma íjcyáábema méénújcatsíhi.

⁸⁻⁹ Aabée Migyééré dííbyeke ityáhjáne waagoo tétsihdyu íiñújí hallúvú pámeere ihyájkíumájuco éhnéhjáa éíjyuúvú iñimyédi míamúnáake tútávátsohíjcyaaabe Naavéneke.

¹⁰ Ááné boonétúu tsaapi níjkyéjitu kékévánécoba nééhií:

—Tsúúca Píívyéébe íhtsútuube íjcyaaabe íavyéjúejtéke pájtyetétsóiñé éevé úújetéhi. Muuráhjáa Ílli Críjtoke pícyoobe téené avyéjuube dibye iíjcyaki. Aane tsúúca dííbyeke dííbyé cahcújtso múnáá hallúvú paíjyuváré cójihajchótá pécöhajchótá álliúunuhiíjcyaaabe wágooovéjucóo níjkyéjitu.

¹¹ Diibyeé tsúúca tähjátsámeí Obééjáwuúdú néébe tujpacyó wágooovéneri. Aanée diibye Obééjáwuúdú néébe uwááboju cáhcujsómé téhdure tsúúca dííbyeke tahjáhi. Áánéllihiyée tsá ditye illiyétú idsíjivéíñeri.

¹² Ahdícyane méimíjyúú pámeere níjkyéjiri íjcyame. Áánetu ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé iñújíri íjcyámeke. Muurá tsúúca Naavéné wahájchotáréjuco íumiwa íjcyane iwáájácúne ávyétá ihnáhó icyáyobáávaténe nihñéréjuco míamúnáadi ícúbáhraiñé.

Ehdúu tsaapi kékévánécoba néé níjkyéjitu.

¹³ Aabée diibye níhbácobádú néébe tsúúca iñújívú iwágooovéíñé iwáájácúne imíllerá eenée wájpíwúuke tsimáváalleke idsíjivetsóne.

¹⁴ Árónáacáa Píívyéébere néejuri méwáají núwácobácúdú nééne díílleldítýu íjcyáneri wááménelle ípyée iícyahíjcyáhullévú iinéubárá píívyétúné iiñújivu tsiiñe iíñimyédiyéjuco dibye díílleke ipátsárijcyótuki. Aallée 3 pijcyábaj piinévú téhulle íjcyálleke dííbyere Píívyéébe téhmehíjcyáhi.

¹⁵ Áánelliihyée idyé diibye níhbácobádú néébe dííbyere iíñimye íjcyáabe illímútuhjácó nújpacyo páneere icyáajávétssóneri díílleke imájcanútsóroki.

¹⁶ Árónáacáa iíñuji wácaavéné nújpacyo adúcúhi.

¹⁷⁻¹⁸ Áánetúu awáá éhníiñevu díílleldívú icyáyobáávaténe díílle hájkíumamáyéjuco dibye méenújcatsíñé Jetsocríjtó uwááboju tsaímýé úraavyémé Píívyéébedítýu iíhjyuváné caatuváhi íjyahíjcyámema.

13

Ápíchó nééné iyáábemútsícyobácu

¹ Átsihdyúu móóá úniúvú dibye ikyócúúveténáa téémó pañétú apííchówu nééné iyáábécoba ijchívyéhi. Áábé níwaúúné 7-uva íjcyáuhjitu nehníwu Píívyéébedítýu iíhjyuváné caatuváhi. Áánetúu ikyóóne 10-jtoova íjcyánetu íchahíwááne.

² Aabée bájú oohííbyécobádú néébék tuhááñé báju iijúj tuhááñédú néébék ihyu apííchówu. Áábekée diibye níhbácobádú néébe picyóó ávyéjuube dibye iíjcyaki.

³ Áábé níwaúúnetúu tsau tsaate cáváájcou dsíjivérrou tsiiñe böhííneri panévá iñújíine múnna mítyane iúllévénu dííbyeké ávyéjujtsóhi.

⁴ Áhdurée diibye níhbácobádú néébeke ávyéjujtsómé dibye iyáábécóbake ávyéjuutétsónélliíhye. Áánemáa diibye iyáábécóbadiyú néémeé:

—¿Aca íhya íjcyáabe tsaapi áádidívú úújetéébe? Tsáháubá muurá múha íjcyatú dííbyeké táchjáiyóme.

⁵⁻⁷ Áábekée diibye níhbácobádú néébe picyóó dibye iíñuji ávyéjuube iíjcyáabe 42 nuhbává hajchóta. Áánemáa táuhbaabe dibye ímityúné Píívyéébedítýu iíhjyuváné. Ahdújucóo ávyéta néhní dibye iíhjyuváné dííbyedítýuu, dííbyé duuruvájatuu, níjkyéjiri íjcyámedítýuu, íjcyane. Áánemáa dííbyeejtema imyéénújcatsímyeke táchjaábe. Áábé hójtsí pañée pámeere páné iñújíine múnna páhduváré iíhjyuváme.

⁸ Aamée pámeere dííbyeké ávyéjujtsó dúúrúvamére. Áánetúu apáámyéré tsá dííbyeké ávyéjújtsotú iíñujiikyée ípívyéévetúné ihdéjuco idsíjíveíñé pítyájcámeíbyé Obééjáwuúdú néébedi íjcyáháámitu imyémeháñé íjcyame.

9 Aane ihdyu óvíi ímiááné lléebome cahcújtsóhi.

10 Muurá tsíjtyeke cuvéhoojánúmeke téhdure cuvéhoojánuímye. Tsíjtyeke dsíjivétsómeke idyé dsíjivétsoímye. Ahdícyane tsúúca Píívyéébeejté íjcyame múu ímíñeúvú dííbyeke icyáhcújtsóne ehdu nééronéhjí aabúcúhi.

11 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi iyáábécoba ííñújí pañétú íjchivyéné obéejawúuj tódú íjtyóócu néébeé. Aabée ihjyuvá ávyétá apíichó níhbácobádúu néébe ihjyuvádu.

12 Aabée íhtsútuube éhnée tsau íhñíwau cáváájcámeíú tsiiñe böhíibe iyáábécoba íhtsútuube íjcyadu. Aanée diibye obéejawúuj tódú íjtyóócu néébe táuhbá pámeere míamúnaa ííñújíri íjcyámeke ditye diibye eenée íhñíwau tsau cáváájcámeíú tsiiñe böhíibeke idyúúrúvaki.

13-14 Áánemáa dííbyé úmiwávú méenúráíturóné méenuhíjcyáabe. Aabée míamúnaa híténeriyé cáámetu niityétsó cùújuwa ííñujívu. Ááneríi míamúnáake iállíñe táuhbaabe ditye diibye íhñíwaúu cáváájcámeíú tsiiñe böhíiuma íjcyáábé níjcyota imyéénuki.

15 Ahdújucóo ditye níjcyóné pañevú dibye híhnáhoori ibohí pícyoobe ihjyuváhi. Áánemáa neebe pámeere múhdumé diibye níjcyotáabeke dúúrúvatúmeke idsíjivétsoíñe.

16 Téhdurée táuhbaabe pámeere idáátsoje tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, íhtsutúmá éhnéva múnaa, íjcyámeke íúmicóónetu hímiánéjcúéhojtsííúbatu dííbye mémé iíjcyaki.

17 Áijyúu teene dííbye mémema íjcyatúmá tsá píívyetétú iiná iñáhjíhenúne. Apáámyérée dííbye mémema, dííbyé nőómerómá, íjcyame piivyété tsíeméné iñáhjíhenúne.

18 Aanée dííbyé nőómero 666 íjcyane ihdyu óvíi wájácúnejcúmá waajácú ímichi cáábyé nőómeró teene íjcyane, iiná nééiyóne.

14

144,000-meva májtsiváne

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí Obéejawuúdú néébe Tsioó camewájú hallúrí íjyócunúúbeke. Áábemáa 144,000-meva míamúnaa íjcyámé úmicóónetu dííbye mémema Cááni mémé caatuváhi.

2 Áánacáa níjkyéjitu tsane ihjyuvá éhne múu teehi níívácunúné ihjyuvádu. Áhdurée ó lleebó chijchi ihjyuvádu.

Árónaacáa botsíi ímíñeúvú ó lleebó éhne műu cùmubááné ditye áámune íhjyuvádú tene íhjyuváne.

3-4 Áánáacáa Píívyéébe íavyéjú ijyáwá hallúrí íjcyáábé úníuri 4-meva iyámédú néémema túkevéjtsojte íjcyámé úmíwari diitye 144,000-meva íjcyame májtsivá béhju majtsíjyu. Aajúu tsá múha tsijtye píívyetétú imájtsiváne. Apáámyérée tsúúca Píívyéébe újcume tsaímíyé Obéejáwuúdú néébeke úraavyémé ímityúné méénújúcootúmē piivyété teeju imájtsiváne. Muuráhjáa díibyej tééveri ííñújiri íjcyáné miámúnáadítýú tsúúca pájtyetémeke Cááni Píívyéébema ímí ijtsúcunúmútsí tehdújuco ímiá iicúvédu.

5 Aamée tsá álliuutúne. Áhdurée tsá ditye iinérí néétsámeítyúne.

Níjkyéjí múnaa úúballéne

6 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéjí múnáajpi íevéhóówari wáhpéébeke. Aabée panévá iñújíine múnaa páhduváré íhjyúvámeke ímiáájú pajtyéteju múijyú níjkéváityúné úwaabóhi.

7 Aabée kéévánécoba nééhií:

—Píívyéébeke ímíñeúvú mecáhcújtsóne máávyejújtso. Muurá tsúúca miámúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá dibye ímibájchóíñé éévé úújetéhi. Ahdícyane díibyeke méduurúvá páneerée íevéhóówari íjcyánéhjíma ííñuji, móañe, téhíwuúné, méénúúbeke.

8 Aané boonée idyé tsijpi böhówááveebe nééhií:

—Tsúúca Babiróónia íhtsútu cóomí íjcyárocóómí wágooové panévá iñújíine múnáake técoomí múnaa ímityúnejcúvúré íbúwátsohíjcyáné déjúcotu.

9-11 Átsi ehóówari íjcyánéhjíma ííñuji, móañe, téhíwuúné, méénúúbekehdyúu idyé tsijpi böhówááveebe téhdure kéévánécoba nééhií:

—Téhdure pámeere múhdumé diibye iyáábécóbama íñíjcyota dúúrvahíjcyámé úmícíoónetu, íhyójtsínéúbatu, díibye mémé cáátúnútsámeímyedívú Píívyéébe ávyétá íhnáhó icyáyobáávaténe cùújuwa atsóóperémá péétécunuwá pañévú diityéké waagooóhi. Aame ícúbáhráméíí múijyú níjkéváityúné Obéejáwuúdú néébema níjkyéjí múnaa íjcyámé úmiwávu. Aane ditye téewá pañe ícúbáhráméíñé ójtsó tsá múijyú níjkéváityúné.

12 Ááné ihdétú műu pámeere íñe múhdumé tsúúca Píívyéébeéjté íjcyame díibye taúhbaju néhdu ícyahíjcyámé ímíñeúvú Jetsóoke úraavyé panéváré mávaríjchojúúné iáábúcúnema.

13 Átsihdyúu idyé tsaapi oke níjkyéjitu nééhií:

—Íllu nééne caatúnu: “Maímijyu ihdyu diitye Ávyéuuibe Jet-socríjtoke cáhcujtsómé dsíjivémé íjcyanej. Muurá Píívyéebé Apííchó néé iwákimyéityu ditye wáyéeevéné. Ááné wákimyéí imí diityémá níjkévéahi.”

Ííñújiri íjcyame újcúmeíñé

¹⁴ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí iévéhóówari tsitsíwu nééne ójtsó hallúrí tsaapi míamúnáajpídýú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óóró chahííwama íjcyabe ejécunú tsuhjíváwu nééwa niitsúwa.

¹⁵ Áánáacáá tsijpi níjkyéjí múnáajpi Píívyéebé dúúrúvájá pañétu íjchíívyeebe kéévánécoba dííbyeke nééhi:

—Tsúúca ííñújiri bajtsóháñé íjcyane keeméhi. Aaneaajpídýú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óóró chahííwama íjcyabe ejécunú tsuhjív illuréjuco wáhdáhínúne daahívetso. Tsúúca teene u áahívétsóíñé éévé úújetéhi.

¹⁶ Ahdújucóo dibye iwáhdáhínúné áahívetsóne.

¹⁷ Ááné boonée idyé tsijpi Píívyéebé duurúvaja níjkyéjiri íjcyájá pañétu ijchívyé téhdure tsuhjíváwu nééwa niitsuwá ejécunu.

¹⁸ Áabékée tsijpi cúújúwá tehméebé Píívyéebé iicuvé waijí íjcyátsihdyu tsáábe kéévánécoba nééhi:

—Tsúúca óóva néévá naamé ííñújiri. Aane illuréjuco pééne daahívetsóte.

¹⁹ Ahdújucóo dibye ipyééne iújcune wájojcóné tééné dotsúhcúíhcyú pañévú muhdú Píívyéebé ímítýúmedívú icyáyobáávaténe diityéké ícúbáhráíñé nááve.

²⁰ Ahdújucóo dibye míamúnáake Jerotsaréé tsiéllevúré ícúbáhrámé tujpácyó caajávé tétsii iijumu íjcyámé ihjyúháñé tujkévevu 300 kiróómetró hajchótá ííñújí hallúri.

15

Nihñéenére 7-neva ícúbáhraméí íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsiiñé apííchówu nééne iévéhóówari. 7-meváá níjkyéjí múnaa bólhwaaavé Píívyéébe icyáyobáávaténe nihñéré míamúnáadi páhduváré ícúbáhráíñéhjíma tsáámeé.

² Áhdurée ó ájtyumí éhne múúne tsane nújpacyo ávyeta ‘raúráú’ néhdu nééné pañétu cíújuwa péétécunúne. Ááné úníuríí diitye iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyatúmé téhdure dííbye mémemá íjcyatúme.

³⁻⁴ Aamée Píívyéébe diityéké ájcúné cumúbáánema íjcyame májtsivá dííbyé iicuve múnáajpi Moitséeúvú majtsíjyú Obééjáwuúdú néébedítýu illu nééjuú:

Panévatúré íhtsútuube Píívyéébe apáábyéré ímiáábé u íjcyabé
u állíúútuube páné avyéjuubéré ú ijcyáhi. Áábeke uke
panévá iñújíine múnaa iávyejúúlléne duurúvahíjcyáhi.
Muurá waajácumé ímiáábé u íjcyánellii muhdú u
néhdújuco u méénune.

Ehdúu nééju májtsiváme.

⁵ Ááné boonée idyé ó ájtyumí Píívyéébé duuruvájá pañétú
páñétúeho míjcoho páyúcuuvéné dííbyé taúhbajúúné cáátuváné
tééhó pañé íjcyaho.

⁶ Téhdurée tééjá pañétú diitye 7-meva níjkyéji múnaa ijchívyé
Píívyéébe míamúnáadi ícúbáhráíñéhjima. Áámé wajyámúúnée
ávyéta ‘namínámí’ néémé ocájímiíhéné órórómiíhéné diityéké
íjpíujíinevújuco íjcyane.

⁷ Áámekée diitye 4-meva iyámédú néemedítýú tsaapi ajcú
diityé tujkévevu órórotu méenúmeíhllójívu. Áihllójí pañée teene
Píívyéébe múijyú muhdú íjcyáityuube míamúnáadi ícúbáhraiñé.

⁸ Áánáacáa dííbyé íhtsútú ojtsódú néene wahpécunú du-
uruvájá pañé. Áijyúu tsá múha tééjá pañevú úcáávetú diitye
níjkyéji múnaa míamúnáadi iicúbahráne níjkévátúné hajchóta.

16

Iicubáhraméíhllóné

¹ Áánáacáa tééjá pañétú tsaapi kéevánécoba diitye 7-meva
níjkyéji múnáake nééhií:

—Íñujívú mepééne eene éihllójí pañé íjcyane Píívyéébe
míamúnáá wáábyuta méénune mécahpíñú ditye
iicúbahrámeíki.

² Ahdújucoo tsaapi ipyééne ihñéíhlló pañé íjcyane cáhpíóneri
pámeere iyáábécobá níjcyotáa dúúrvahíjcyámé téhdure dííbye
mémema íjcyame áhllávatéhi.

³ Ááné boonétúu tsijpi ihñéíhlló pañé íjcyane móóácóbá
pañevú cáhpíóneri éhne múúne dsíjívémé tujpacyódú nújpacyo
íjcyáneri pámeere téjpacyó pañé íjcyame dsíjívéhi.

⁴ Ááné boonétú idyé tsijpi ihñéíhlló pañé íjcyane íayáhíhjí
pañevú cáhpíóneri nújpacyo píívyeté tújpacyóvuréjuco.

⁵ Áánemáa neébe:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe ímiáábé iijcyadúré u íjcyabé
míamúnáake u ícúbahráne.

⁶ Muuráhjáa díhjyú uubálle múnáama tsijtye ímí uke
cáhcújtsómé tujpacyó waagóóme. Áánellii tehdújuco diityéké
tujpacyóvú u íjchone.

⁷ Ááné boonée tsijpi Píívyéébé iicúváe waíjí ijcyátsihdyu nééhií:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe panévatúré íhtsútuube ávyéjuube u íjcyaaabe míamúnáake u ícúbahráne.

⁸ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane cóójieipi núhbá halluvú cáhpíóneri nuhba éhnííñevu állóócoténé míamúnáake áiúcúhi.

⁹ Áanej tsárií nehníwu Píívyéébedítýu iihjyúváne ímityúné imyéénuhíjcyánetu tsá ditye ímílletú iihveténe. Áánemáa tsá díibyeke ditye ávyejúullétúne.

¹⁰ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane diibye iyáábécoba eenée móóá pañétú íjchíívyéébé avyéjú ijjywá halluvú cáhpíóneri díibye avyéjú tútávaavéhi. Áijyúu míamúnaa ávyeta iicúbahrámeíñe ávyeri íhníjíwááñé ihdóhi.

¹¹ Aamée éhnííñevúré nehníwu ihjyúvá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébedítýu ahlláháñema tsíñéhjiri iicúbahrámeíñé déjúcotu. Áánemáa tsá ditye íhvéjtsotú ímityúné imyéénuhíjcyáne.

¹² Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane Eoparaáté pañevú cáhpíóneri teehi áraavé ávyéujte nuhba tsáhícyánéjcutu ítsodáhómuma méenujcátsivu tsááme tsíñejcúehívú ipájtyeki.

¹³ Áánacáa diibye níhbáacobádú néébeé, tsijpi iyáábécobádú néébeé, Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpidi díllómeílbyee, éhdumé ihjyúháñetu naavémú ahcómúdú némehji cajtume méenúráityúronéhjí méenuhíjcyáhi.

¹⁴ Aamée panévá iñújííne múnáake íavyéujtémá pihjyúcú íhtsútuube Píívyéébe muhdú ditye íyahíjcyáné diityémá imibájchócooca díibyema imyééñújcatsíki.

¹⁵ Áánacáa Jetsóo oke nééhií:

—Peecútétsihdyúré muurá ó bóhdíí múha íjtsótúnáa éhne műúne naní múnáajpi tsáhduú. Aane ihdyu íjtsome maímijyu tsá iinnerí núcójpívéityú éhne műúne íevejte íjcyame núcójpívédu.

¹⁶ Aanée diitye naavémú tsúúca pihjyúcú pámeekéré míamúnáake íavyéujtémájuco tsátsihvu heeberéomú ihjyúrí 'Amagedoo' némeítsihvu.

¹⁷ Átsihdyúu idyé nihñéejpíyé ihñéíhlló pañe íjcyane íevéhoowávú cáhpíóné tujkéveri Píívyéébe níjkyéjitu ídyuurúvájá pañétú kékévánécoba nééhií:

—Áyu ícyooca ihdyu tsúúca páneere nijkéváhi.

¹⁸ Áánacáa ávyétá ihnáhó chíjhímuba dóvájaavéné 'roríhrórí' nééné tujkéveri ávyétá ihnáhó iíñuji váúmeí ihdée ivááúmeíhíjcyáné ehnííñevu.

¹⁹ Áánerí Babiróonia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wáhcabá 3-neva panéjcvávu. Ehdúu técoomí múnáa ímityúné méenuhíjcyáné déjúcotu Píívyéébe icyáyobáávaténe ávyétá

ihnáhó diityédí ícúbahráhi. Áhdurée páneere ííñújíri íjcyácoomíjí wáhcávyabáhi.

20 Áhdurée páneere móáñej piine íjcyáhbaújima íchí iiñújí caméwajúné tsáhájuco íjcyatúne.

21 Áijyúu Píívyéébedítýu nehníwu míamúnaa uhbá dibye diityé hallúvú nújpácyowácobáné dójcotsóneri iicúbáhrámeíñé déjúcotu.

17

Nahtsíwamééwa ícúbáhrámeíñé

1 Átsihdyúu tsaapi diitye níjkyéjí múnaa 7-meva íjcyámedítýu oke nééhi:

—Dícha uke o úújétso aalle eene nújpácyó hallúrí íjcyalle íhtsútulle nahtsíwaméewá muhdú ícúbáhrámeíñé.

2 Muurá panévá iñújíine múnaa íavyéjutémayé ímityúné díllema imyéénúneri iijtsaméí tútávajtsóhi.

3 Ehdúu naavédú nééne o iiténé pañe oke iñééne tsajtyéébé iinéubárá píívyétúné iiñújivu. Áhullée ó ájtyumí tújpáábyécoba néébe iyáábeke íhñíwaúúné 7-uva íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábeke. Áábedítýu mítyane meméháñé caatuvá nehníwu Píívyéébedítýu íhjyuváne.

4 Áábé hallúrí diille walle ácuúcunúllé wajyámú ávyéta ímí duujinuúdú nééja tsániiñé tújpájaúvu. Aallée ícyaaavé tsaímíyé óórótú, péérátu, páhduváré imíwu nééné newáyúúnetu, méénúmeíñehjíivu. Aallée ejécunú óóróílló pañe páhduváré nééné imiyuháñé imyéénuhíjcyanéhjí wáhpécunúne.

5 Áallé úmícotúu caatuváné iináhjáubáhjáa néeyóné illúu: "Ihtsútu cóomí Babiróónia pámeere nahtsíwaméewámuj tsiiju; téhdure páneere ímityunéhjí iiñújíri íjcyánéj tsiiju técoómi."

6 Áállekéé o iiténé ó waajácú Píívyéébeéjté ímí Jetsóoke iúráavyéné déjúcotu dsíjívehíjcyámé tujpácyori dille llíyíjcyavéné.

7 Ááneríí mítyane o úllévenúúbeke oke níjkyéjí múnáajpi nééhi:

—¿íveekí ayájú ihnáhórá u úllévenúne? Cáhawáá eene díibye hallúrí dille íjcyáné iyáábé 7-uva íhñíwaúúné íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábema diityétsidítýu uke o úúbálleki.

8 Muurá diibye tsáhájuco íjcyájúcootúne. Ároobe tsiiñe ibohíñne wáhyéjúcóbá pañétú ijchívyee múijyú tsiiñe ibohíjúcóiityúhullévú iwágooóveki. Áábedi míamúnaa ullévenúú iiñújíí ípívyéévéijyújuco pájtyetéme mémeháñé cáatuváné waajácúháámitu imyémeháñé íjcyatúme.

⁹ Aane ihdyu óvíí wájácúnejcúmé waajácú iínerí tene íljyuváne. Muurá eene 7-baúvá cáméhbaúné hallúrí diille walle ácuúcunúhbaújí nééiyóné eene 7-uga íhñíwaúúne.

¹⁰ Áhdure 7-meva ávyéjúte íjcyane néeyíone. Áámedítýú ícyooca tsaapi ávyéjuube ijcyáhi. Áánetu 5-meva tsúúca téénetu pajtyéhi. Áánetu tsijpi nihñéejpíyé ávyéjúuteé wahájchotáwuúre.

¹¹ Áábedítú diibye iyáábécoba tsúúcajáa dsíjivéroobe tsiiñe bóhiibe cámááveéhi. Áábema 8-mevájúcooi teene 7-neva íjcyáné avyéjutu pájtyeíñé. Ároobe bóónétu ávyétá wágooóveréjuco méénuíñé.

¹² Áábema tsijtye 10-meva wahájchotáwu ávyéjuutéíñé nééiyóné eene 10-jtoova íjtyóóne íjcyane.

¹³ Aame ipityácójcatsíñe dííbyeke píáaboó dibye éhnííñevu ühtsútúúveki.

¹⁴ Aame Obééjáwuúdú néébema méénújcatsíyómeke tsanéjcuúré táhjáiibye pámeere ávyéjupté ehnííñevu íhtsútuube ávyéjuube íjcyáabe. Áánetu ihdyu ípyée ityújkevéllémeke dibye újcume ímí dííbyeke úráávye híjcyámé dííbyema íjcyáahi. Ehdúu oke neebe níjkýeji múnáajpi.

¹⁵ Átsihdyúu idyé tsiiñe oke neébe:

—Muurá eene nahtsíwaméewá nújpácyó hallúrí ácuúcunújpácyó ú ájtyumí mítyane míamúnaa panévá iñújíine múnaa páhduváré íhjyuvámé dóbééveiñé nééiyóne.

¹⁶ Áánetu eene iyáábé 10-jtoova íjtyóóne íjcyáábema téhduméré ávyéujte íjcyame diille nahtsíwamééwake nehnílleéhi. Aame díílleke ityútávájtsóne íhvéjtsolle íjcyaa ūcúvérátulléréjuco. Áálleke bóónétu illuréjuco ditye cójváitsoiñe.

17 Píívyéébere diityéké tééné íjtsaméivu ájcuú dibye muhdú néhdújuco tene ipájtyeki. Áánellii diitye ávyéejute 10-meva íyáabeke íhtsútúúvétsoó díibyere Píívyéébe néhdújuco.

¹⁸ Áánetu diille wálleeke u ájtyumíné panévá iñújíiné avyéjú comíné nééiyóne. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

18

Babiróónia wágóovéne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi íhtsútuube íjcyaa-be cáámetu níiyéébé ámítsaráhcó ííñuji ájchúcunúúbeke.

² Aabée kékéyánécoba nééhií:

—Tsúúca Babiróónia íhtsútu cóómí íjcyárocóómí wágóóvéné boone téápajyúrí naavémuréjuco nehníwu nééné wahpéjtema. Aane ihdyu óvi tehdújuco técoomi wágooovéné.

³ ¿íveekí panévá iñújíiné múnáake ímityunévú íbwátsohíjcyacóómi? Téhdure ¿íveekí técoomiyí álliúré úwáábómeíñé iñujíiné avyéjuyte icyáhcújtsóne ávyétá imityúné méénuhíjcyáhi? Áhdure técoómi múnaa mítyane iéhnéváiyóneri iijyáculúne panévá iñujíiné nahjíhe múnáake mítyane dsiidsínuhíjcyáhi.

⁴ Ehduú díbye néénáa idyé tsijpi téhullétúré cáámetu nééhií:

—Méijchívyé écoomityú múhdumé tahñéjté íjcyame técoomí múnaa ímityúné méénuhíjcyáné ámuha meméénútuki, áhdure téené hallútú ditye ícúbáhrámeídyú ámuha meícubáhrámeítyuki.

⁵ Muurá técoomí múnáá imityúcoba éhnííñevúré llíyaaténé oo Píívyéébe múhdurá o íjtsúcunúnéllii téené déjúcotu diityéké ó ícubáhraáhi.

⁶ Ahdícyane óvi ihdyu diityéké ó ícubáhrá muhdúhjáa ditye tsíjtyeke ícubáhrahíjcyáne áhdó ditye iwáájácuki.

⁷⁻⁸ Muurá íbbuwá pañe imityákímyeíñé nehíjcyámé íhtsutúmé íjcyámeke múijyú kímóóve pájtyéityúne. Áhdure nehíjcyámé múijyú muhdú íhcyóomi íjcyáityúne. Áámeke ihdyu tééne áhdó óvi o kímóvejtsómé ícubáhrámeí ájyaháñema dsjíiveri. Muurá panévatúré íhtsútuube Píívyéébe o íjcyaaabe diityé imityú déjúcotu diityéké o ícubáhráme cóómí áíívyeehi.

⁹ Aane muurá panévá iñujíiné avyéjuyte técoomí múnáama ímityúné méénuhíjcyámé tsaimiyé ímíjyuuri íjcyarómé técoomi ámopácyooovéné iájtyúmícooca kímóóveéhi.

¹⁰ Aame tééneri iíllityéne tsíhyullétúré iíteme neéhi:

—¡Máidáátsuju muhdú íveekí íhtsú cóómijíí Babiróónia iiná pajtyej! ¡Áyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecútéré tsúúca wágóóóvecóómi! Ehdu neeímye.

¹¹ Ááneri panévá iñujíiné nahjíhe múnaa mítyane kímóóveé ihñénéhjí kiá iñahjíhenújúcóóityúneri.

¹² Muurá técoomi nahjíhenuhíjcyámé óoroó, páráátaá, bóróótseé, iééroó, pééraá, tsíñehjí panéváré mítyane áhdómeíñé néwayúúnee, íjcyane. Téhdure nahjíhenuhíjcyámé ímiá wajyámúúné riínoó, tséedaá, íjcyane tújpájhjíuvú néénema duujínuúdúnéjahji. Áhdure nahjíhenuhíjcyámé páhduváré nénehjí imyéwu cívááné uméhéénema imíwu nééné néwáyúúnetu méénúmeíñéhjí.

¹³ Áhdure páhduváré nééné pacúúcuháñé imyéwu cúvanéhjí mííraá, ijtsiéétsoo, íjcyane nahjíhénuhíjcyáme. Majchóháñé nahjíhénuhíjcyámé bíinoó, dúúrubaa, haríínaa, tríigoó, íjcyane. Téhdure teene majchó uménú nahjíhénuhíjcyámé canéérama tsíñehji. Téhdure nahjíhénuhíjcyámé jéémú ocájímuu, obééjámuu, iižumuu, íjchíemiiñee, míamúnaa, íjcyane. Ánehji kiá iñáhjíhenújúc ooítýúneri kímóóveímye.

¹⁴ Aame técoomíúvutu neéhi:

—¿Kiávújuco ícyooca técoomíúvú ihtsútuj? Tsúúca páneemáyé técoomi wágooovéné tsá muíjyú maájtyumíjúc ooítýúne.

¹⁵⁻¹⁶ Aame tééneri iíllityéne técoomíúvú ijcyátsíí kemuélletúré iíteme ikímóóvéne neéhi:

—¡Máidáátsoju íveekí ihtsú cóómijíí Babiróónia muhdú ijcyá éhne múúne walle imíwu nééné wajyámúúnema íjcyalle tsaímíyé icyáávellédú nécoómi! ¡Ávyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecútéré tsúúca wágooóvecóómi! Ehdu neeímye.

¹⁷ Aane muurá muhdú técoomi wágooovéné cújúwamííneri úllehíjcyámé pámeere íavyéujtémá wákimyéi múnaa ájtyúmííhi.

¹⁸ Aame técoomi áiivyéne ámópácyoúcunúné iílténe neéhi:

—¿A íjcyacóómí tsícyoomi écoomíuvdú nécoómij?

¹⁹ Aame ikímóóvéne íhñíwaúúné ibálliíñúmeíñe neéhi:

—¡Máidáátsoju muhdú íveekí écoomi ihtsú cóómijíí iiná pajtye técoomívújuco múúhá wákimyéi cújúwamííneri muha metsájtyéné hallúvú medssíidsívahíjcyacóómi! Ácoomi ¿íveekí peecútéré tsúúca wágooovéhi?

²⁰ Ehdu ditye kímóóvénáa pámeere níjkyéji múnáama mühendumé tahñéjté íjcyame tåuwááboju úwáábohíjcyámé imíjyuúhi. Áánetu técoomí múnáadi ó ícubáhraá tahñéjtuke dibye ímityúné dáríívehíjcyáné déjúcotu. Ehdúu Píívyéébe nééhií.

²¹ Átsihdyúu idyé o iítenáa tsijpi ihtsútubé níjkyéji múnáajpi néewáyúcoba móóá pañévú iwááóne nééhií:

—Eene móóá pañévú nééwayu o wááodu muurá ihtsútu cóómí Babiróónia wágooóvecóómí tsáhájuco muíjyú maájtyúmíítyúne.

²² Tsáhájuco muíjyú técoomí múnaa iwáñehjívaténe cùmubáánema chiiyóró llíjchune melléébóityúne. Téhdure tsáhájuco técoomíyí ípyée imyéénuhíjcyádú panévá wákimyéi ditye méénune maájtyúmíítyúne.

²³ Tsáhájuco muíjyú técoomi tsaímíyé péétécunúityúne. Tsáhájuco técoomívú ditye ityáábavájcatsíñé wañéhjíné

méénúityúne. Páneere técoomí īhtsútú nijkévaáhi. Muuráhjáa técoomí nahjíhe múnaa īhtsutúmē tsíjtyé nahjíhe múnáá ehnííñevu íjcyame panévá iñújíine múnáake mútátsohíjcyá waabyénujúúneri.

²⁴ Áhdurée técoomívú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáama pámeere dííbyeéjteke dsíjívetsóme. Ehdúu níjkyéjí múnáajpi néé naavédú nééne o īíténé pañe.

19

¹ Átsihdyúu idyé tééné pañéré ó lleebó cáámetu mítyame míamúnaa kéévánécoba nééneé:

Métsu Mépiivyéébé īhtsútuube ávyéjuube íjcyáábedítýú pajtyéteju tsáábeke maávyéjújtsoki.

² Muurá muhdú tene íjcyadújuco dibye muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímíbajchóne. Muuráhjáa nahtsíwaméewá panévá iñújíine múnáake ímítýúneri ityútávájtsóne dííbyé iicúve múnáake dsíjívetsóné déjúcotu díílledi ícúbáhraábe.

³ Átsihdyúu idyé tsiiñe néémeé:

—¡Métsu maávyéjújtsó Píívyéébeke! Muurá técoomi īhtsútu cóomí áíívyéne ójtsó tsá múijyú īhveteityúne.

⁴ Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééme Píívyéébe íavyéjú ijywá hallúrí ácuúcunúúbé llíiñévú imíhmóóbáne nééhií:

—¡Métsu maávyéjújtsó Píívyéébeke!

⁵ Áhdurée idyé tsijpi tétsihyi íjcyáabe nééhií:

Métsu pámeere ídáátsojtémá īhtsútujte múhdumé Mépiivyéébé iicúve múnaa meíjcyame dibye ímillédú meíjcyame dííbyeke maávyéjújtsoki.

Obééjáwuúdú néébe wáñehjívaténe

⁶⁻⁸ Átsihdyúu idyé tsiiñe ó lleebó éhne múúne teehi níívacunúné tujkéveri mítyane chíjchimu íhjyuvádú míamúnaa íhjyuváne. Íllúu néémeé:

Panévatúré īhtsútuube Ávyéjuube Píívyéébe íjcyáábeke ihdyu metsu maávyéjújtsóneri meímíjyuúki. Muurá Obééjáwuúdú néébe tsúúca ihñéjtema wáñehjíváteé éhne múúne tsaapi ityáábáváné wañéhjí méenudu. Áánélli tsúúca íjcyátsíiwyémé ímiá wajyámúúné tsítsíjahjívú iújcámeíñema.

Ehdúu néémeé. Aane teene tsítsíjahjí Píívyéébeéjté ímiáámé meíjcyane nééiyóne.

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéjí múnáajpi oke nééhií:

—Íllu caatúnu: “¡Maímijyu ihdyu Obééjáwuúdú néébe méwadyu nééme ihñéjteke imíñútsómema wáñehjívaténej!”

Átsihdyúu oke neébe:

—Ehdu ímiááné Píívyéébere nééhií.

¹⁰ Áánélliihyée dííbyé lliiñévú o mímóúuvéne dííbyeke o dúúrváiyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadíñe! Muurá ámuhaadúré oo Píívyéébé iicúve múnáajpi eene ámuha díñahbémuma Jetsocríjtoke ímí meúraavyémé meíjcyadu. Áánéllii ihdyu dííbyekéré Píívyéébeke duurúvá dííbyé uwááboju Jetsóodi íjcyane ámuha meúwáábohíjcyáábeke. Ehdúu oke neebe níjkyéjí múnáajpi.

Tsítsíibeúvú nééne iijú hallúrí íjcyáábe

¹¹⁻¹³ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjíri iiju tsítsíibeúvú néébeke. Áábé hallúrii ácuúcunúúbe mémé Iimíáábé Állíúútuúbe. Tsiiñée dííbye mémé Píívyéébé Ihjyu. Aabe muurá miamúnaa muhdú meíyahíjcyáné mééma ímibájchoó muhdú meíyahíjcyádújuco. Aabée íchahíwáánema íjcyáábé hálluúúcú cújúwayúdú peetécunúhi. Áánetúu imyémé dííbyedítýú cáátúnúmeíñé iiná nééiyóné tsá múha wáájácutúne. Apáábyérée diibye waajácúhi.

¹⁴ Áabékée mítyame miamúnaa tsítsijte iijúmudi úraavyé ímiá wajyámúúné tsítsijáánema íjcyame.

¹⁵⁻¹⁶ Aabée tsuhjíváwu nééwa niitsuwá díbeúcunú téewari panévá iñújíine múnáake iicubáhráwa. Áábedítýúu íwajyámutuu, íjcyúbatuu, caatúváné illu nééne: “Páné avyéjujté éhnííñevu ihtsútuube avyéjuúbe.” Aane muurá dííbyé hójtsí pañe panévá iñújíine múnáa íjcyááhi. Áhdure dííbyej tééveri ihtsútuube Píívyéébe icyáyobáávaténe miamúnáadi ícubáhraá éhne múúne óóva íjtyúhari ditye dótsuhcúdu.

¹⁷⁻¹⁸ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjí múnáajpi cóójéjpi núhbá hallúrí íjyócunúúbeke. Aabée wahpéjteke kéévánécoba nééhií:

—Píívyéébe néé pámekéré idáátsojtékee, ihtsútujtékee, iijúmuke diityédí méénújcatsímyéhjimáyé ámuha medóókií. Áameke wa metsááne medóóvaj. Ehdúu neebe níjkyéjí múnáajpi wahpéjteke.

¹⁹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí diibye iyáábécóbama ihyájkímú panévá iñújíiné avyéjujte píhcyavéné diibye iijú hallúrí íjcyáabe téhdure ihyájkímuma íjcyáábema imyéenújcatsíki.

²⁰ Árónáacáa diibye iyáábécóbama Píívyéébé ihjyú uubálle múnáápidíi díllómeííbyé méénúráityuróné méénúúbema

tsúúca diityétsikye ékeevéme. Diibyée eene Píívyéébé ihjyú uubálle múnájpidi díllómeíbyé íllure állihíjcyá míamúnáake diibye iyáábécóba mémema íjcyame dííbyé níjcyota dúurúvahíjcyámeke. Áromútsíi böhíimútsíyé wágooové ávyétá ihnáhó atsóóperémá péétécunúné cuujuwá pañévu.

²¹ Áánetúu tsijtye ímunáajtéké diibye ijjú hallúrí ácuúcunúubé íniitsúwari dsíjivétsómeke diitye wahpéjté dóohíí.

20

Jetsóó ávyéjuube úñújiri íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi cáámetu ííñujívú níítyene ápichó néheju wáhyéjúcóba lláavee, úwááñéhícyobaa, íjcyánema.

² Aabée níhbáacobádú néébeke dííbyere ííñimye íjcyaaabe Naavéneke tééhiyi idyóhjínúubeke waaó teene wáhyéjúcóbá pañévu.

³ Áábé halluvúu cóhpéj wátájcoobe dibye míamúnáake 1,000 píjcyá hajchótá iállíjyúcótuki. Ááné boonétúu tsiiñe ácadsíiveebe wahájchotáwuúréjuco.

⁴ Áhdurée ó ájtyumí muhdú míamúnaa íyahíjcyáné diitye ímíbájchóiñévú Píívyéébe níwaavémé íavyéjú ijyáwááné hallúrí ácújcatyémeke. Téhdurée idyé ó ájtyumí Píívyéébé ihjyu Jetsoodi íjcyane úwáábohíjcyámeke tééné hallútúu diitye íhñíwaúúné kípíyúúcuhíjcyámeke. Diityée muurá tsá múijyú diibye iyáábécóbake íníjcyotámá dúurúvatúne. Áánelliihyée dííbye mémé tsá diityéké lúmicóónetu íhyójtsínéúbatu íjcyatúne. Aamée tsiiñe böhíime Críptomá ávyéjuuté téhdune 1,000 píjcyá hajchóta.

⁵ Aane cahcújtso múnaa dsíjivémé bólítujkénéui nééiyóne. Áánetúu tsijtye cáhcújtsotúmá téhdune 1,000 píjcyá boonéturejuco böhíine.

⁶ Maímijyu ihdyu tsaímiyé Píívyéébema íyahíjcyámé tujkénú böhíicunúiñej. Áameke tsáhájaco bóónétu íjcyáné ícúbáhraméi dómájcoityúne. Aame Píívyéébema Críptomútsí íjcyánéjcú lluvájté íjcyame ávyéjúúteé ííñújiri téhdune 1,000 píjcyá hajchóta.

⁷ Ááné Boone tsiiñe Naavéné ácadsíjcaáyóméiíhi.

⁸ Aabe ípyée imyéénuhíjcyádú tsiiñe páné iñújíine múnáakéré iállíñe mújtátsoóhi. Áane Gooó, Magooó, íjcyáné iñújíicu múnaa ávyétá mityámé eevératu íjcyame Crítoke néhníllehíjcyámema iúcújcatsíñe dííbyema méénújcatsíimye.

⁹ Aanée naavédú nééne o iiíténáa pahúllevátú tsááme Píívyéébe íhcyóómi wájyú nécoomi tsúúca mícaavévá pámeeré dííbyeéjteke ipírújtsóroki. Árónáacáa Píívyéébe cúújuwa cáámetu diityé hallúvú ijcaáyóné pámeekéré áiúcú tsáápíúbá coéváratu.

¹⁰ Áánetúu diibye Naavéné míamúnáake állihíjcyáábeke waagóoobe cúújuwa atsóóperémá péétécunuwá pañevú téewá pañe tsúúca iyáábécobaa, iife Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpidi díllómeíhíjcyáábee, ijcyamútsí ijcyawá pañevu. Aamée tsúúca téewá pañe ícúbáhrámeí múijyú níjkévéityúne.

Ímibájchoju

¹¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsitsíj nééné avyéjú ijyawá hallúrí tsaapi ácuúcunúúbeke. Áábedítýuu íiñújima íévéhóówari ijcyanéhjí peíñú pevetsíiyéjuco.

¹² Áijyúu dííbyé úmíwari íhtsútúmhjimáyé ídáátsojte dsíjívehíjcyámé tsiiñe böhíimedívú páayuube muhdú ditye ícyahíjcyáné cáatuváné waajácúhaamíne. Áhdurée paayúcuube pájtyetéme mémeháñé ijcyaháámi. Áánemáa diityémá imibájchoobe téhaamíjí pañétú muhdú ditye ícyahíjcyáné cáatúnúmeídyújuco.

¹³ Téijyúu pámeeré dsíjivémé ijchívyécunú móáñé pañétuu, íiñújí pañétuu, ijcyane. Áámemáa imibájchoobe muhdúhjáa ditye ícyahíjcyánéhjí.

¹⁴ Áijyúu tsáhájuco dsíjivé ijcyájúcootúne. Téhdurée ímityúmé dsíjivémé úújetéhíjcyatsíi tsúúca wágooové cíújuwá pañevú ditye wágooovéiwá pañevu.

¹⁵ Áawá pañevúu wágooovémé íñe múhdumé pájtyetéme mémeháñé ijcyaháámitu imyémé ijcyatúme.

21

Béhné iiñújima níjkyeji

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí béhné iiñújí íévéhóówari ijcyánéhjíma böhówaavéné íhdéenéhjí tsúúca wágooovéné boóne. Árónáacáa tsáhájuco móáñe ijcyatúne.

² Áijyúu o iiíténáa béhné Jerotsaréé niityé níjkyéjitu Píívyéébedítu. Ácoomíi tsaímíyé iiñé imíjyaú éhne múúne walle ityájiváné wañéhjí pañe imibájkímyéidyu.

³ Áánáacáa tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba nééhií:

—Ícyooca Píívyéébe ihñéjtéj piine ijcyaabéréjuco diityéké túkévéjtsoíñe. Áábema ijcyáimyé tsaímíyéjuco.

⁴ Áámema tsáhájuco kímóóve, dsijívé, panévá ícúbáhraméí, íjcyájúcóóityú tsúúca dibye páneere tsíhdyuréjuco cápáyoácónélliíhye.

⁵ Ehdúu dibye nééné boone íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbé nééhií:

—Panéváré béhnéréjuco o ípívyejtsóne.

Átsihdyúu oke neébe:

—Cáátunu íñe úúma o íhjyuváne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Muurá ímiáánéré teéne. Aane múu cáhcujtsóhi.

⁶⁻⁷ Átsihdyúu tsiiñe oke neébe:

—Áyu tsúúca páneere muhdú o néhdújuco pájtyene. Aabe panévatúré íhtsútuube tapíívyema o íjcyátuube iíjcyadúré o íjcyabe ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiíbye. Aabe áátsiimédú nééme ímítunévú táhjátsámeítyúmé tsaímíyé iíjcyályóneri tsúúrámeímyeke ó ájcuú ímiá böhívvu áhdóratúne. Áámé Piivyéebé ó íjcyáahi.

⁸ Áanetu oke iúráávyéné déjúcotu iícúbáhrámeíyóneri iíllityéne cáhcújtsotúmee, dsijivétso múnaa, íhdícyámema dómáccatsíhjcyámee, níjcyotájteke dúúrúvahíjcyámee, waabyénu múnaa, álliu múnaa, éhdume wágooóveé cùújuwa atsóoperémá péétécunúwá pañévu. Ehdúu oke Píivyéébe nééhií.

Béhcóómi Jerotsaréé

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi éhnée 7-mevádítýú ni-hnénéré ícúbáhraméí íjcyáílloma íjcyabe oke nééhií:

—Cáhawáá uke o úújétso Obééjáwuúdú néébé uráávye múnaa éhne múúne tsáápi taaba íjcyadu néémedívu.

¹⁰ Aanée teene naavédú nééne o iíténé pañe oke tsajtyéebé cáméhbáú níjcaúvu. Átsihdyúu oke úújétsoobe Píivyéébe cójomí Jerotsaréé imíwu nécoomi níjkyéjitu iíñujívú níityécoomívu.

¹¹ Ácoomítýuu ávyeta Píivyéebé ámítaráhcó cádiúcunú éhne 'jájpeé' némeíñé neewáyú 'raúráú' nééu imíwu 'rutúrútú' néhduú.

¹²⁻¹³ Ácoomí míjcóo cáámé míjcócoba ávyéta piimí némjótú 12-wava lléhowááne. Panéjcvátuu 3-wavátsá 4-tsihjívatu. Áwáhjítuu ijraéémú dohjibá 12-neva íjcyáne mémeháñé caatúvá téwávádu. Áwahjíi níjkyéji múnaa tsáápiitsa tehméhi.

¹⁴ Áhdurée idyé témijcótú 12-uva néwáyúcobáné ímichi témijco éjkeúhji. Áuhjítuu idyé téuvádú tsáápiitsa Obééjáwuúdú néébé mamyému mémeháñé caatúváhi.

15 Áijyúu diibye ník'yéji múnáajpi óóma íhjyúváábedi óórówa eevewá dibye téewari técoomi iééve páneere témijco lllehówáánemájuco.

16-17 Ácoomí ávyeta tsahdú cōómiyé páhijyáwá nécoomi muhdú míamúnaa meéévehíjcyádú panéjcuvaré icyáámema íwatyúuve éhnéjcú éeveebe tsahájchotáré 2,200 kiróómetro. Áanetúu técoomí mijcój piimí éeveebe 64 éeveta.

18 Ámijcóo méénúmeí tsanééré 'jájpeé' némeíñé newáyúúnetu. Áanetúu ipácóomí tsanééré óórótú méénúmeícyóómí miicúmijídú iiné imíjyaú 'rutúrútu'.

19-20 Ácoomí mijcóo ímichi éjkéné newáyúcobáné ícyáávetsámeí 'jájpeé, tsapiíroo, áágataa, ejmeráádaa, óónitsee, coonariínaa, critsóóritoo, beríiroo, topáátsioo, critsopráátsaa, jatsíjtoo, amatíjtaa', némeíñé newáyúúné imíwu páhduváré néuhjítu.

21 Áanetúu técoomí mijcój llehówááné 12-wava méénúmeí téhdunéré 12-uva péérá newáyúúnetu. Áanetúu pañétúejíjtó técoomí ulléjíjtó téénere óórótú méénúmeíjjító miicúmijídú imíwu 'rutúrútu'.

22 Árónaacáa ihdyu tsá o ájtyúmitú duurúvaja técoomiyí panévatúré íhtsútumútsí Obééjáwuúdú néebema Píívyéebemútsí tééjadu néemutsi íjcyánelliíhye.

23 Ácoomi muurá tsáhájuco núhbamútsí ájchúnej tééveri íjcyáityúne. Muurá ihdyu Píívyéebé ámítsaráhcoréjuco Obééjáwuúdú néébedítýú ájchúcunúnej tééveri técoomi íjcyáíñé.

24 Áabej tééveri pámeere míamúnaa panévá iiñújíiné avyéjuitémá tsaímiyé íjcyame técoomi ávyéjújtsoóhi.

25 Ácoomí llehówááné tsá wátáhájcatyéityú tene múijyú iiyunúítýúnelliíhye.

26 Muurá técoomívú panévá iñújíiné avyéjú dóbééveéhi.

27 Ácoomiyí tsá iiná imityúné íjcyáityúne. Tsá núcójpítsó nénehjí méénúmema álliúúmé téhullévú úújetéityúne. Apáámyéré ihdyu múhdumé pájtyetéme mémeháñé Obééjáwuúdú néébedi íjcyáháámítu cáátvámé técoomívú úújéeteéhi.

22

¹ Átsihdyúu diibye ník'yéji múnáajpi oke úújetsó tééhivu Obééjáwuúdú néebema Píívyéebemútsí avyéjú íjcyátsihdyu iiñécunúhí páñétúejíjtó técoomí ulléjíjtój piinétú níívháívu. Aahí nujpacyóo ávyéta ímí 'raúráú' néjpacyo meke bohíivú ajcúhi.

2 Áahí únúrúi tsanéjcúcuri úmehééné meke medsijivéjúcóiityúne bóhiivu ájcuhéhjí ténuhbávadú néévahíjcyahéhjí. Áhéljíhaamínée panévá iñújíine múnáake bohíivú ajcúhi.

3 Aane Obééjáwuúdú néébema Píívyéebemútsí avyéjú técoomí pañe íjcyánellii tsá iiné imityú íjcyáityú téhulle. Aane téhulle Píívyéébé iicúve múnaa íjcyame dííbyeke duurúvaáhi.

4 Aame dííbyeke ájtyúmií múhdumé dííbye mémé iúmicóónetu cáátuváme. Aame ávyéjúúteé dííbyema múiyú níjkéváityúne.

5 Tsáhájuco múiyú téhulle iíjyunúityúne. Áánellii tsáhájuco peetéháñé íjcyáityúne. Áhdure tsáhájuco nuhba íjcyáityúne. Píívyéébe ihtsútuube íjcyaabéréjuco peete íjcyáíñé.

Jetsocríjtó tsááiñé pííhíjucóónē

6 Átsihdyúu diibye níjkyéjí múnáajpi oke nééhií:

—Íñe uke o nééne muurá ávyeta ímíááne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Aane múu cáhcujtsóhi. Píívyéébe Íapíichoíj tééveri íhjyú uubálle múnáake iiná pájtyeíñé ihdétújuco wáájácútsohíjcyaaabe oke wallóó téhdure dííbyé iicúve múnáake o úubálle muhdú lléváhréjuco tene pájtyeíñé.

7 Muurá Jetsóó nééhií: “¡Lléváhréjuco o tsááiñé! Ahdícyane ihdyu maímijyu ditye íjcyáíñé íñe íhyaamí pañétú muhdú tene pájtyeíñé cáátuváné cáhcujtsóme.” Ehdúu oke neebe níjkyéjí múnáajpi.

8-9 Aanée ó ájtyumí ehdú páneere muhdú pájtyeíñé oke úubállemeíñéhjí. Áánellihyée diibye níjkyéjí múnáajpi oke ténehjívú úújétsóóbé Iliiñévú o mímóúúvéne dííbyeke o dúúrúváiyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadíñé! Muurá ámuhádúré oo Píívyéébé iicúve múnáajpi ámuha díñahbémuma dííbyé ihjyú uubálle múnaa meíjcyame íhyaamí pañe íjcyáne uwááboju ímí ámuha mecáhcujtsómé meíjcyadu. Áánellii ihdyu dííbyekéré Píívyéébeke duurúva.

10 Átsihdyúu idyé oke neébe:

—Tsá múu íñe u cáátunuhaámí páátánutúne. Muurá muhdú téhaamí pañe tene nééne lléváhréjuco pájtyeíñé.

11 Ahdícyane óvíi Píívyéebema ímí iíjcyáiyóneri tsúúrámeímyé ímíneúvú ijcyá dííbyema. Áánetu ihdyu óvi ímityúmé iimillédú ijcyáhi. Ehdúu níjkyéjí múnáajpi oke nééhií.

12 Ááné boonétúu idyé Jetsóó oke nééhií:

—¡Muurá lléváhréjuco o tsááiñé! Aabe ó ájcuú pámeekéré muhdú ditye íyahíjcyáne áhdovu.

¹³ Aabe panévatúré íhtsuube o íjcyaaibe tapíívyema o íjcyátuube ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóiíbye.

¹⁴ Ahdícyane maímijyu ditye íjcyaiñé tsaímiyé ícyahíjcyáme. Muurá béhné Jerotsaréevu iúújetécooca bohíívvú ájcúné uméhe néévá llééneímye.

¹⁵ Áánetu ímityúmé waabyénu múnaa, íhdícyámema dómacócatsíhíjcyámee, dsíjivétso múnaa, níjcyotájteke dúúrúvhahíjcyámee, álliu múnaa, íjcyame tsá técoomívú úújetéityúne.

¹⁶ Aane íñe níjkyéji múnáájpikye diéllevu ó wallóó dibye úhdivu ibóhówájtso páneere muhdú pájtyéiñéhjí uuréjuco táchcújtso múnáake u wáájácútsoki. Muuráhjáá páneere o ípívyéétsóroobe Dabííuvúj tsíiménémúhaabe ó ijcyá tsítsívé miicúruwádú o néébeé. Ehdúú Jetsóó oke nééhií.

¹⁷ Ahdícyane Píívyéébé Apííchó íhjyú uubálle múnáaj tééveri míamúnáake píuváhi. Áhdure Obééjáwuúdú néébé cahcújtso múnaa éhne múúne tsáápí taaba íjcyadu nééme míamúnáake píuváhi. Aane ihdyu óvíi lléébome itsááne adová bohí nujpacyotu áhdóratúne.

¹⁸ Aane íñe tsúúca íhyaamí pañe cáátúváné uwááboju lléébómeke o néé ditye éhnííñevu iiyéjuco tsíñehjí iáméjtsótuki. Muurá tehdu méenúmeke Píívyéébe ávyétá ihnáhó ícúbáhraá muhdú téhaamí pañétú tene néhdújuco.

¹⁹ Áhdure idyé tééné uwáábójutu tsane wáágóóme mémé páacyúiibye tsúúca pájtyetéme mémeháñé cáátúváháámitu. Aame tsá dííbyé cójomivu úújetéityú íñe íhyaamí pañétú úúbállémeícyoomívu.

²⁰ Aanée diibye íhyaamí pañe dííbyé uwááboju íjcyaaibe nééhií:
—Ímiááné lléváhréjuco o tsááiñe.

Áánélliíhyée dííbyeke o nééhií:

—Juúujuj, tehdújuco Ávyéjuube Jetsóoj, wa iičuí tsaácoj.

²¹ Aabe ihdyu óvíi ámúhakye píaabó paíjyuváre. Áyu tehdújuco.